

देववन्दन ज्ञाप्य अर्थसहित.

३८७

(चिश्चंदेणाङ्गाणां के०) चैत्यवन्दननास्थानक ते (चउवीसडुवारेहिं के०)
चोवीशे द्वारें केरीनें (डुसहस्सा के०) बे ह्यारनी ऊपर (चउसयरा के०) चुम्मो
तेर (हुंति के०) थाय ॥५॥ (दारगाहा के०) ए द्वारनी गाथाउ चार जाणवी ॥

चोवीश द्वारनां उत्तरजेदंहित यंत्रनी स्थापना.

अंक मुखद्वारनां नामः

उत्तरजेदनी संख्या. सरवालो.

१ नैवेधिकादिक दशत्रिकनुं द्वार.	३०	३०
२ पांच अजिगम साचववानुं द्वार.	५	३५
३ देववांदतां स्त्री पुरुषने उच्चा रहेवानीविदिशाउनुं द्वार.	२	३७
४ जघन्य, मध्यमादि त्रण अवग्रहनुं द्वार.	३	४०
५ त्रण प्रकारें वंदना करवी तेनुं द्वार.	३	४३
६ प्रणिपात पंचांगें करवानुं द्वार.	१	४४
७ नमस्कार करवानुं द्वार.	१	४५
८ नवकार प्रमुख नवसूत्रानां वर्णोनुं द्वार.	१६४७	१६९२
९ नवकार प्रमुख नव सूत्रानां पदसंख्यानुं द्वार.	१८१	१८७३
१० नवकार प्रमुख नवसूत्रानी संपदानुं द्वार.	९७	१९७०
११ नमोह्युणादि पांच दंरुकनुं द्वार.	५	१९७५
१२ देव वांदवाना बार अधिकारनुं द्वार.	१२	१९८७
१३ चार वंदनीयनुं द्वार.	४	१९९१
१४ स्मरण करवा योग्यनुं द्वार.	१	१९९२
१५ नामादि चार प्रकारे जिननुं द्वार.	४	१९९६
१६ चार शुद्ध कहेवानुं द्वार.	४	२०००
१७ देव वांदवाना आठ निमित्तनुं द्वार.	८	२००८
१८ देव वांदवाना बार हेतुनुं द्वार.	१२	२०२०
१९ काउस्सगना शोल आगारनुं द्वार.	१६	२०३६
२० काउस्सगना उंगणीश दोषनुं द्वार.	१९	२०५५
२१ काउस्सगना प्रमाणनुं द्वार.	१	२०५६
२२ स्तवन केम करवुं? तेनुं द्वार.	१	२०५७
२३ सात बार चैत्यवन्दन करवानुं द्वार.	७	२०६४
२४ दश आशातना त्यागवानुं द्वार.	१०	२०७४

श्री प्रतिक्रमण सूत्र

तथा

नव स्मरण अने देववंदनादि जाण्यत्रय.

अर्थसहित.

अने चैत्यवंदन, श्लोक, स्तवन, सद्यायादि युक्त.

आ ग्रंथ

समस्त जैनबंधुर्जने प्रतिदिन अवश्य उपयोगी

जाणी, तेने यथामति संशोधन करीने

श्रावक ज्ञीमसिंह माणकें

श्रीमोहमयीपत्तनमध्ये

निर्णयसागरनामक मुद्रायंत्रमा मुद्रित कराय्यो छे.

संवत् १९६१ ना माहा वदि १३ सन १८९६.

आ पुस्तकनो सर्व प्रकारनो हक्क सन १८६७ ना ओक्ट मुजव मालेके पोताने

स्वाधीन राख्यो छे. माटे घणीनी रजा शिवाय बीजा कोइयें छापवो छपाववो नहीं.

तेमां प्रथम अंगपूजा ते श्रीवीतरागनी पूजा अवसरे मनःशुद्धि, वचनशुद्धि, कायशुद्धि, वस्त्रशुद्धि, नीतिनुं धन, पूजाना उपकरणनी शुद्धि, जू मिशुद्धि, ए सातवाना शुद्ध करी धवल निर्मल सुपोत धोत्तीयां पुरुष पहेरे, अने जेनो आठपडो मुखकोश थाय एहवी एक साडी उत्तरासंगनी धरे, ए वी रीतें पुरुषें पूजा अवसरें बे वस्त्र राखवां अने स्त्रीनें तो विशेष वस्त्रा दिकनी शोजा जोश्यें तथापि हमणां संप्रदायें त्रण वस्त्र पहेरी पूजा करे, ए रीतें वस्त्र पहेरी आशातना टालतो थको प्रथम पुंजणीयें करी श्रीजिन बिंबनें पूंजे, पूंजवाथी मांकी पर्वनेविषे त्रण, पांच, सात, कुसुमांजलि प्रक्षेप करे. न्हवण, अंगलूहणां धरतो, विलेपन, जूषण, अंगीरचन, पुष्प चढावतो जिनहस्तमां नारिकेरादिक, धूपाक्षेप, सुगंधवासक्षेपणादिक करतो पूजा करे. ए सर्व अंगपूजा जाणवी.

बीजी अग्रपूजा; तेमां धूप, दीप, नैवेद्यादि शब्दें आहार ढोकन पुष्प प्रकर, गंधिम, वेढिम, पूरिम, संघातिमादि जेदें जल, लवणोत्तारण, आरती, मंगलदीपक, अष्टमंगलजरण, ए सर्व बीजी अग्रपूजा जाणवी.

त्रीजी जावपूजामध्ये स्तुति, गीत, गान, नाटक, ठत्र, चामर, विंजवादि तथा देवद्रव्य वधारवा प्रमुख सर्व जावपूजा जाणवी. ए पूजात्रिक कहुं. अथवा करवा, कराववा अने अनुमोदवारूप ए पण त्रिविध पूजा जाणवी.

अथवा एक विघ्नोपशामिनी, बीजी अज्युदयसाधनी, त्रीजी निवृत्तिदायिनी, ए पूजात्रिक जाणवुं. यष्टुक्तं ॥ विघ्नोवसायिगेगा, अज्युदयसाहणि जवे बीया ॥ निवृत्तिकरणी तश्या, फलयाउ जहठ नामेहिं ॥ १ ॥ इत्यावश्यकनिर्युक्तिवचनात् ॥

(वा के०) अथवा (पंचोवयारा के०) पंचोपचारा पूजा ते १ गंध, २ माख, ३ अधिवास, ४ धूप, ५ दीप. अथवा १ कुसुम, २ अक्षत, ३ गंध, ४ धूप, ५ दीप ए पांच प्रकारें पण प्रथम अंगपूजा जाणवी.

बीजी (अष्टोवयार के०) अष्टोपचार एटले १ कुसुम २ रक्कह ३ गंध ४ पर्झव ५ धूप ६ नैवेज्जा ७ जल ८ फलेहि पुणो ॥ अष्टविह कम्म महणी, अष्टुवयारा हवइ पूया ॥ १ ॥ इति आवश्यकनिर्युक्तिवचनं ए आठ प्रकारें पूजा जाणवी.

त्रीजी (सवोवयारा के०) सवोपचारा ए सवोपचारपणे पूजा प्रते

चैत्यवंदनानि

॥ अथ श्रीपरमात्मानुं चैत्यवंदन ॥

॥ परमेश्वर परमात्मा, पावन परमिष्ठ ॥ जय जगगुरु देवाधिदेव,
नयणें में दिष्ट ॥ १ ॥ अचल अकल अविकार सार, करुणारससिंधु ॥
जगतीजन आधार एक, निःकारण बंधु ॥२॥ गुण अनंत प्रभु ताहरा ए, कि
मही कल्या न जाय ॥ राम प्रभु जिन ध्यानशी, चिदानंद सुख थाया ॥३॥२॥

॥ अथ श्रीजिनपूजानुं चैत्यवंदन ॥

॥ निजरूपें जिननाथके, डव्यें पण तिमही ॥ नाम थापना जेदशी,
प्रगट जगमांही ॥ १ ॥ अध्यातमशी जोडीयें, निस्केपा चार ॥ तो प्रभुरूप
समान जाव, पामे निरधार ॥२॥ पावन आतमनें करे ए, जन्म जरादि
दूर ॥ ते प्रभु पूजा ध्यानशी, राम कहे सुख पूर ॥ ३ ॥ इति ॥ २१ ॥

॥ अथ श्रीचंदकेवलीना रासमांशी चैत्यवंदन.

॥ अरिहंत नमो जगवंत नमो, परमेश्वर जिनराज नमो ॥ प्रथम जि
नेसर प्रेमें पेखत, सिद्धां सघलां काज नमो ॥ अ० ॥ १ ॥ प्रभु पारंगत
परम महोदय, अविनाशी अकलंक नमो ॥ अजर अमर अद्भुत अतिश
यनिधि, प्रवचन जलधिमयंक नमो ॥ अ० ॥ २ ॥ तिहुयण जवियणजन
मन बंडिय, पूरण देव रसाल नमो ॥ लखि लखि पाय नमुं हुं जावें, कर
जोडीने त्रिकाल नमो ॥ अ० ॥ ३ ॥ सिद्ध बुद्ध तूं जग जन सज्जन, नय
नानंदन देव नमो ॥ सकल सुरासुर नर वर नायक, सारे अहोनिश सेव
नमो ॥ अ० ॥ ४ ॥ तूं तीर्थकर सुखकर साहिव, तूं निःकारण बंधु नमो ॥
शरणागत जविने हितवत्सल, तुंही कृपारससिंधु नमो ॥ अ० ॥ ५ ॥
केवलज्ञानादर्शें दर्शित, लोकालोक स्वजाव नमो ॥ नाशितसकलकलंकक
लुषण, डुरित उपद्रवजाव नमो ॥ अ० ॥ ६ ॥ जगचिंतामणि जगगुरु
जगहित, कारक जगजननाथ नमो ॥ घोर अपार जवोदधितारण, तूं
शिवपुरनो साथ नमो ॥ अ० ॥ ७ ॥ अशरण शरण नीराग निरंजन,
निरुपाधिक जगदीश नमो ॥ बोधि दीयो अनुपम दानेसर, ज्ञानविमल
सूरीश नमो ॥ अ० ॥ ८ ॥ इति ॥ २२ ॥

॥ अथ श्री संखेश्वर पार्श्वजिनबंद ॥

१ सेवो पास संखेसरो मन्न शुद्धें, नमो नाथ निश्चें करी एक बुद्धें ॥
देव देवलां अन्यने शुं नमो ठो, अहो जव्यलोको जुलां कां नमो ठो ॥१॥

પ્રસ્તાવના.

આ પ્રતિક્રમણ જે છે, તે ષડાવશ્યકરૂપ છે, તેમાં પ્રથમ સામાયિક, બીજો ચતુર્વિંશતિસ્તવ, ત્રીજું વંદનક, ચોથું પ્રતિક્રમણ, પાંચમો કાયોત્સર્ગ, અને ઠંઠું પ્રત્યાખ્યાન, એ ઠ પ્રકારની આવશ્યકક્રિયાલક્ષણનું કારિતાકરણ છે, તે વિશેષે કરી ગૃહસ્થાશ્રમીનો ધર્મ છે, તિહાં સંધ્યાકાલને વિષે જિ નપૂજનાનંતર શ્રાવક જે છે, તે સાધુની પાસેં અથવા પોષધશાલાને વિષે જઈને પ્રતિક્રમણ કરે, એ પ્રતિક્રમણ શબ્દ, આવશ્યકવિશેષવાચી છે, તો પણ આર્હિં સામાન્યતાયેં કરી ષડ્વિધ આવશ્યક ક્રિયાને વિષે રૂઢ છે, તે ઠ આવશ્યકમધ્યેં પહેલું સામાયિક જે છે, તે આર્તરૌદ્રધ્યાનપરિહારરૂપ ધર્મધ્યાનકરણેં કરી શત્રુ, મિત્ર, પાષાણ તથા કાંચનાદિકને વિષે સમન્નાવરૂપ છે, માટેં પ્રારંભમાં કહ્યું છે. બીજો ચતુર્વિંશતિસ્તવ, એટલે ચોવીશ તીર્થકરનાં નામકીર્તનપૂર્વક ગુણકીર્તન તેનું કાયોત્સર્ગને વિષે મનમાં અનુધ્યાન હોય છે, માટેં તેને બીજું કહ્યું છે. ત્રીજું વંદનક એટલે વાંદવા યોગ્ય એવા ધર્માચાર્યને પચ્ચીશ આવશ્યકેં વિશુદ્ધ, વત્રીશ દોષરહિત નમસ્કાર કરવો, તે પણ યુક્તજ છે. ચોથું પ્રતિક્રમણ તે શુચ્ચયોગથી અશુચ્ચયોગને વિષે ગમન કરનારને ફરી પાલું શુચ્ચયોગમાંજ ક્રમણ કરવું, તેને પ્રતિક્રમણ કહિયેં, એટલે મોક્ષફલ આપનારા એવા શુચ્ચયોગને વિષે નિઃશલ્ય થવું તેને પ્રતિક્રમણ કહિયેં. તિહાં મિથ્યાત્વ થવાથી તથા અસંયમ થવાથી તથા કષાય થવાથી અશુચ્ચયોગ થાય, તે અશુચ્ચયોગના વિષ્ણેદને માટેં જે નિંદાદ્ધારેં કરીને અશુચ્ચયોગનિવૃત્તિરૂપ પડિક્રમણું કરવું, તે અતીત કાલ વિષયિક પડિક્રમણું જાણવું, તથા સંવરદ્ધારેં કરીને વર્તમાન કાલ વિષયિક પડિક્રમણું જાણવું અને અનાગતકાલ વિષયિક પડિક્રમણું પણ સંવરદ્ધારેં કરીને છે, માટે તેમાં પણ દોષ નથી. એ રીતેં ત્રિકાલ વિષયિક પ્રતિક્રમણ સિદ્ધ થાય છે. એ પ્રતિક્રમણવિધિકોઽસ્થાનકેં રૂઢી, કોઽસ્થાનકેં ષડાવશ્યક ક્રિયામાં ઘટમાન છે. તે પ્રતિક્રમણ, પાંચ પ્રકારેં છે. તેમાં એક દૈવસિક, બીજું રાત્રિક, ત્રીજું પાદ્ધિક, ચોથું ચાતુર્માસિક અને પાંચમું સાંવત્સરિક છે, તે પાંચ પ્રકારના પ્રતિક્રમણનો વિધિ યથાવકાશ

चार/मंगल.

॥ अथ मंगल चार ॥

॥ सिद्धार्थ नृपति सोहे द्वात्रिंशकुंभे, तस घेर त्रिशला कामिनी ए ॥
गजवर गामिनी पोढिय जामिनी, चउद सुपन लहे जामिनी ए ॥ त्रुटक ॥
जामिनी मध्ये शोचतां रे, सुपन देखे बाल ॥ मयगल वृषज ने केसरी, कमला
कुसुमनी माल ॥ इंडु दिनकर ध्वजा सुंदर, कलश मंगलरूप ॥ पद्मसर
जलनिधि उत्तम, अमरविमान अनूप ॥ रत्नो अंबार उज्ज्वल, वन्हि
निर्धूम ज्योत ॥ कट्याण मंगलकारी माहा, करत जग उद्योत ॥ चौद
सुपन सूचित विश्वपूजित, सकल सुखदातार ॥ मंगल पहेलुं बोलीये
ए, श्री वीर जगदाधार ॥ १ ॥ मगध देशमां नयरी राजगृही, श्रेणिक
नामें नरेशरू ए ॥ धनवर गोबर गाम वसे तिहां, वसुभूति विप्र मनोहर ए
॥ त्रुटक ॥ मनोहर तस मानिनी, पृथ्वी नामें नार ॥ इंद्रभूति आदें अठे, त्रण
पुत्र तेहने सार ॥ यज्ञकर्म तेणें आदखुं, बहु विप्रने समुदाय ॥ तेणे समे
तिहां समोसख्या, चोवीशमा जिनराय ॥ उपदेश तेहनो सांजली, लीधो
संयम चार ॥ अगीयार गणधर थापीया, श्री वीरें तेणी वार ॥ इंद्रभूति
गुरुजगतें थयो, महा लब्धिनो जंकार ॥ मंगल बीजुं बोलीये, श्री गौतम
प्रथम गणधार ॥ २ ॥ नंद नरिंदनो पामली पुरवरें, सकलाल नामें मंत्री
सरू ए ॥ लाठलदे तस नारी अनुपम, शीयलवती बहुसुखकरू ए ॥ त्रुटक ॥
सुखकरू संतान नव दोय, पुत्र पुत्री सात ॥ शीयलवंतमां शिरोमणि,
थूळिजद्र जग विख्यात ॥ मोहवशें वेश्यामंदिर, वस्या वर्षज बार ॥
जोग जली पेरे जोगव्या, ते जाणे सहु संसार ॥ शुद्ध संयम पामी वि
षय वामी, पामी गुरु आदेश ॥ कोश्याआवासें रह्या निश्चल, रुग्यो
नहिं लवलेश ॥ शुद्ध शीयल पाले विषय टाले, जगमां जे नर नार ॥
मंगल त्रीजुं बोलीये, श्री थूळिजद्र अणागार ॥ ३ ॥ हेम मणि रूप मय घ
डित अनुपम, जडित कोशीसां तेजें ऊगे ए ॥ सुरपतिनिर्मित त्रण गढ
शोभित, मध्ये सिंहासन ऊगमगे ए ॥ त्रुटक ॥ ऊगमगे जिन सिंहासने ए, वा
जित्र कोडा कोड ॥ चार निकायना देवता, ते सेवे बेहु कर जोड ॥ प्रातिहा
रज आठशुं रे, चोत्रीश अतिशयवंत ॥ समवसरणें विश्वनायक, शोभे
श्री जगवंत ॥ सुर नर किन्नर मानवी, बेठी ते पर्यदा बार ॥ उपदेश दे अ
रिहंतजी, धर्मना चार प्रकार ॥ दान शीयल तप जावना रे, टाले सघलां

आ पुस्तकमां दाखल कस्यो ठे, परंतु विशेषविधि, जिज्ञासुजनोयें प्रतिक्रमण हेतुगर्जादिक, अन्यग्रंथोथकी जाणी लेवो.

हवे ए प्रतिक्रमण रूप जे षडावश्यक ठे, ते दिवस दिवस प्रत्येक उन्नय कालने विषे श्रावकें करवुं. अने वली चद्रकप्राणीयें तो अन्यासने अर्थें पण करवुं. परंतु एवी रीतनी आशंकाउ करवी नहिं के “जेणें कोइ पण व्रत अंगीकार कस्युं नथी एवा चद्रक जीवने व्रतना अति चारोनो असंजव ठे, तेम ठतां पण तेनी शुद्धिरूप प्रतिक्रमण करवुं, ते तेने अनुचित ठे? अथवा तेने ते प्रतिक्रमणना पाठनो उच्चार करवो पण योग्य नथी, तथा जेने व्रतना अतिचारो दागता नथी, एवा चद्रकजीवो जो अतिचार विना पण पाठनो उच्चार करे, अथवा प्रतिक्रमण पण करे, तो तेने साधुना पंच महाव्रतना अतिचारना उच्चार करवानो पण प्रसंग थाशे?” एवी एवी आशंकाउ करवी नहिं, कारण के जेम कोइ चद्रक जीवने जैनमार्गमां प्रवेश कराववाने अर्थें दीक्षानुं विधान करावीयें ठैयें, तेनी पेतें चद्रक जीवने प्रतिक्रमण करवुं पण युक्तज ठे. जो पण ते चद्रक जीवें कोइ व्रत अंगीकार कस्युं नथी तो पण तेवा जीवने ते व्रत करवानुं अश्रद्धादिकपणुं तो पूर्वे ठेज, तेथी तेने ते व्रतना अतिचारोना उच्चार करवाथकी अश्रद्धान विपरीत प्ररूपणादिक विषयनुं प्रतिक्रमण करवुं, तेतो तेणें अंगीकरेलुं ज ठे. ते विषे आज पुस्तकना (१५५) मा पेचमां “पडिसिद्धाणं करणे” इत्यादि वंदितासूत्रनी अडतालीशमी गाथानो अर्थ जोइ लेवो, अने ते माटेज श्रावकनी अंगीचार प्रतिमा तथा साधुनी वार प्रतिमा जेणें अंगीकार करेली नथी, एवा साधु मुनिराज पण प्रतिक्रमण करतां “इगार सहिं उवासगपडिमाहिं वारसहिं जिक्कुपडिमाहिं” इवी रीतनो पाठ जणे ठे, परंतु ते प्रतिमा ते साधुयें कांइ अंगीकार करेली होती नथी, तेथी तेना अतिचारोनो असंजव ठतां पण तेनो पाठ जणे ठे. तेम चद्रकने पण व्रतना अतिचारनो असंजव ठतां पण तेनो पाठ जणवामां असंवंधपणुं कांहि नथी, कारण के जगवानें पण एक व्रतना अंशने अंगीकार करनार श्रावकथी मांमीने संपूर्ण वार व्रत पर्यंतने अंगीकार करनारा श्रावकोने वास्ते एकज प्रकारनुं प्रतिक्रमण कहेलुं ठे, परंतु प्रत्येक व्रतवालाने वा

स्तवनानि.

५३५

जं० ॥ खटगणुं धातकी चैत्य जुहारें, ठत्रीच गणेरुं फल पुस्कल विहारें ॥
 ज० ॥ पु० ॥ १ ॥ तेथी तेरशगणुं फल मेरु चैत्य जूहारें, सहस गणेरुं फल
 समेतशिखरे ॥ ज० ॥ स० ॥ लाख गणेरुं फल अंजन गिरि जूहारें, दश
 लाख गणेरुं फल अष्टापद गिरनारें ॥ ज० ॥ अ० ॥ ३॥ कोडि गणेरुं फल
 श्रीसिद्धाचल जेटें, जेम रे अनादिनां डुरित उमेटें ॥ ज० ॥ डु० ॥ जाव
 अनंतें अनंत फल पावे, ज्ञानविमल सूरि एम गुण गावे ॥ ज० ॥ ए० ॥ ४॥
 ॥ अथ श्री समेतशिखर गिरिनुं स्तवन ॥ क्रीडा करी घेर
 आवियो ॥ ए देशी ॥

॥ समेत शिखर जिन वंदियें, महोदुं तीरथ एह रे ॥ पार पमाडे जव
 तणो, तीरथ कहीयें तेह रे ॥ स० ॥ १ ॥ अजितथी सुमति जिणंद लगें,
 सहस मुनि परिवार रे ॥ पद्मप्रभु शिव सुख वर्या, त्रणशें अड अणगार रे ॥
 स० ॥ २ ॥ पांचशें मुनिपरिवारशुं, श्री सुपास जिणंद रे ॥ चंद्रप्रभु श्रेयांस
 लगें, साथें सहस मुणिंद रे ॥ स० ॥ ३ ॥ ठ हजार मुनिराजशुं, विमल
 जिनेश्वर सिद्धा रे ॥ सात सहसशुं चउदमा, निज कारज वर कीधारे ॥
 ॥ स० ॥ ४ ॥ एकशो आठधर्मजी, नवशेंशुं शांतिनाथ रे ॥ कुंथु अर
 एक सहसशुं, साचो शिवपुर साथ रे ॥ स० ॥ ५ ॥ मल्लिनाथ शत पांच
 शुं, मुनि नमि एक हजार रे ॥ तेत्रीश मुनियुत पासजी, वरिया शिव
 सुख सार रे ॥ स० ॥ ६ ॥ सत्तावीश सहस त्रणशें, उपर उगणपंचास रे ॥
 जिन परिकर बीजा केश, पाम्या शिवपुर वास रे ॥ स० ॥ ७ ॥ ए बीशे
 जिन एणे गिरि, सिद्धा अणसण लेई रे ॥ पद्मविजय कहे प्रणमीनें, पास
 शामलनुं चेई रे ॥ स० ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ अथ समेतशिखरजीनुं स्तवन ॥

॥ जइ पूजो लाल, समेत शिखरगिरि उपर पासजी शामला ॥ जिन ज
 कि लाल, करतां जिनपद पावे टले जव आमला ॥ ए आंकणी ॥ ठरी पाद्वी
 दर्शन करीयें, जव जव संचित पातक हरियें, निज आतम पुण्यरसें जरि
 यें ॥ जइ ॥ १ ॥ ए गिरिवर नित्य सेवा कीजें, जिम शिव सुखडां करमां
 दीजें, चिदानंद सुधारस नित्य पीजें ॥ जइ ॥ २ ॥ जिहां शिवरमणी
 वरवा आव्या, अजितादिक बीशे जिनराया, बहु मुनिवर युत शिव व
 धू पाया ॥ जइ ॥ ३ ॥ तेणें ए उत्तम गिरि जाणो, करो सेवा आतम

अस्यग्रंथस्यानुक्रमणिका.

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
१	श्री नवकार मांगलिकरूप अर्थसहित, तेनी (अनुक्रमणिका)	
१	नमो अरिहंताणं ए शब्दना अर्थ अनेक प्रकारें दर्शाव्या ठे.	१
२	नमो सिद्धाणं ए शब्दना अर्थ.	४
३	नमो आयरियाणं ए शब्दना अर्थ.	५
४	नमो उवझायाणं ए शब्दना अर्थ.	६
५	नमो लोए सवसाहूणं ए शब्दना अर्थ.	७
६	श्री अरिहंतादिक पंच परमेष्ठीने अनुक्रमें नमस्कार करवाना हेतु.	११
७	एसो पंच एमुक्कारो इत्यादिक शब्दोना अर्थ.	१२
८	हवइ मंगलंने कोइएक होइ मंगलं कहे ठे, तेनुं समाधान.	१३
९	श्री अरिहंतनां आठ प्रातिहार्य तथा चार मूलातिशय कह्या ठे.	१३
१०	श्री सिद्ध परमात्माना आठ गुणनुं वर्णन कयुं ठे.	.... १७
११	श्री आचार्य प्रजुना ठत्रीश गुण सविस्तर वर्णव्या ठे.	.... १८
१२	श्री उपाध्यायजीना पच्चीश गुण दर्शाव्या ठे.	.... २३
१३	श्री साधु मुनिराजना सत्तावीश गुणनां नाम कह्यां ठे.	.... २३
२	गुरुस्थापना पंचिदिय अर्थसहित. एमां प्रसंगें पंचेंद्रियना त्रेवी	
	श विषय अने बशें बावन विकारनो विवरो देखाड्यो ठे.	.... २४
३	खमासमण अथवा प्रणिपात अर्थसहित.	.... २७
४	सुगुरुने शातासुखपृष्ठा, इच्छकारिनो पाठ. अर्थसहित.	.... २७
५	इरियावहियं सूत्र विस्तारित अर्थसहित एमां अठार लाख, चोवी	
	श हजार, एकशो ने वीश मिठ्ठा मि डुकडंनो विवरो दर्शाव्यो ठे.	.... २७
६	तस्स उत्तरीकरणेणं अर्थसहित.	.... ३६
७	अन्नं उससिएणं अर्थसहित. एमां बार आगारनां नाम तथा	
	काउस्सग्गना उंगणीश दोषनां नाम पण कह्यां ठे.	.... ३७
८	लोगस्स अर्थसहित. एमां प्रसंगें श्री कृष्णादिक चोवीश तीर्थकरनां माता,	
	पितातथानगरीयादिकनां नाम कह्यां तथा तीर्थकरोनां नाम पाडवाना हेतु.	४२

અનુક્રમાંક.	ગ્રંથોનાં નામ.	પૃષ્ઠાંક.
૧	એ કરેમિ જંતે, એ સામાયિકનાં પચ્ચસ્કાણનો પાઠ અર્થસહિત.	.... ૫૪
૧૦	સામાયિક પારવાનો, સામાયિકવયજુત્તો એ પાઠ અર્થસહિત.	... ૫૫
૧૧	સવલોણ અરિહંત ચેશ્યાણં અર્થસહિત.	.... ૫૭
૧૨	જગચિંતામણિ ચૈત્યવંદન અર્થસહિત.	.... ૫૭
૧૩	જં કિંચિ અર્થસહિત.	.. ૬૦
૧૪	નમુહુણં અથવા શક્રસ્તવ અર્થસહિત. એમાં શ્લોકોદિક સાત ત્રયનાં નામ શ્યાદિક ઘણી વાતો પ્રસંગે આવેલી છે...	.... ૬૧
૧૫	જાવંતિ ચેશ્યાણં અર્થસહિત.	.. ૭૩
૧૬	જાવંત કેવિ સાહુ અર્થસહિત....	.. ૭૩
૧૭	ઉપસર્ગહર સ્તવન અર્થસહિત તથા એની ઉત્પત્તિ પણ દર્શાવી છે.	૭૪
૧૮	જયવીયરાય જગગુરુ અર્થસહિત.	.... ૭૭
૧૯	અરિહંત ચેશ્યાણં અર્થસહિત.	.. ૮૧
૨૦	પુરુષવરદીવદે અર્થસહિત.	.... ૮૩
૨૧	સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં અર્થસહિત.	.... ૮૭
૨૨	વેયાવચ્ચગરાણં અર્થસહિત.	.... ૯૦
૨૩	નમોઽર્હત્સિદ્ધાચાર્યોપાધ્યાયસર્વસાધુજ્યઃ અર્થસહિત.	.... ૯૧
૨૪	સંસારદાવાની સ્તુતિ અર્થસહિત.	.... ૯૧
૨૫	કલ્યાણકંદની સ્તુતિ અર્થસહિત.	.... ૯૫
૨૬	સ્નાતસ્યાની સ્તુતિ અર્થસહિત.	.... ૯૭
૨૭	સુગુરુને વાંદણાંનો અધિકાર, ઘણાજ વિસ્તારિત અર્થસહિત.	... ૧૦૦
૨૮	અતિચારની આઠ ગાથા અર્થસહિત. એમાં વાર પ્રકારના તપનો અધિકાર છે, તથા તેની સાથે “સયણાસણ પાણે” એ ગાથા જે મુનિરાજ કાલસસગમાં ચિંતવે છે, તે પણ અર્થસહિત છે.	... ૧૦૮
૨૯	દેવસિંચં આલોહં અર્થસહિત....	.... ૧૧૫
૩૦	સાત લાખ પૃથિવીકાયનો પાઠ.	.... ૧૧૭
૩૧	અઢાર પાપસ્થાનક અર્થસહિત.	... ૧૧૭
૩૨	દેવસિંચ પડિક્રમણે ઠાઠં. એનો અર્થ આગલ સવસ્સવિ દેવસિંચ નામા આઢત્રીશમા સૂત્રાંની અંતર્ગત આવશે.	.... ૧૧૯

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
३३	श्रावक पडिक्रमणसूत्र अथवा वंदितासूत्र अर्थसहित एमां श्राव कने पडिक्रमवाना एकशो चोवीश अतिचारोनो विवरो कस्यो ठे.	११ए
३४	अप्रुष्ठिजहं गुरुखामणां अर्थसहित.	१५७
३५	आयरिय उवझाए अर्थ सहित.	१५ए
३६	नमोस्तु वर्द्धमानाय अर्थसहित.	१६०
३७	विशाल लोचन अर्थसहित.	१६१
३८	सवस्सवि देवसियं अर्थसहित.	१६३
३९	श्रुतदेवता तथा क्षेत्रदेवतानी स्तुति अर्थसहित.	१६३
४०	कमलदलनी स्तुति अर्थसहित.	१६४
४१	जुवनदेवतानी स्तुति तथा ज्ञानादिगुणयुतानां अर्थसहित.	१६५
४२	अड्ढाश्लेसु मुनिवंदन अर्थसहित.	१६६
४३	वरकनक अथवा सप्ततिशतजिन स्तुति अर्थसहित.	१६६
४४	सकल तीर्थ वंदूं कर जोड. तीर्थवंदना.	१६७
४५	लघुशांतिस्तव अर्थसहित तथा एनी उत्पत्ति पण देखाडी ठे.	१६८
४६	चउक्कसाय पडिमल्लुधूरणु अर्थसहित.	१७७
४७	पोसहनुं पच्चरकाण, करेमि जंते पोसहं ए अर्थसहित.	१७८
४८	पोसह पारवानी गाथा, सागरचंदो कामो अर्थसहित.	१८०
४९	जरहेसरनी सज्जाय अर्थसहित, जरहेसर बाहुबली...	१८०
५०	मन्हजिणाणंनी सव्वाय अर्थसहित.	१८६
५१	संधारा पोरिसी अर्थसहित.	१८८
५२	ज्ञानपंचमी स्तुति, श्रीनेमिः पंचरूपं अर्थसहित.	१९४
५३	सकलार्हत् अर्थसहित.	१९७
५४	श्रावक पाक्षिकादि संक्षेपातिचार.	२११
५५	श्रावक पाक्षिकादि विस्तारातिचार.	२१८
५६	नवस्मरण मध्ये प्रथम पंचपरमेष्ठि नमस्कार, संक्षेप अर्थसहित.	२२७
५७	उवसग्गहरं द्वितीय स्मरणनो अर्थ चम्मोतेरमां पेचमा लखायो ठे.	२२८
५८	संतिकरस्तोत्रनामक तृतीयस्मरण अर्थसहित.	२२८
५९	तिजयपहुत्त नामक चतुर्थस्मरण अर्थसहित.	२३६

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
६०	नमिज्जण नामक पंचमस्मरण अर्थसहित.	.... १४४
६१	अजितशांतिस्तव नामक षष्ठस्मरण अर्थसहित. ..	१५६
६२	जक्तामर नामक सप्तम स्मरण अर्थसहित.	... १७४
६३	कल्याणमंदिर स्तोत्र नामक अष्टम स्मरण अर्थसहित.	.... ३१२
६४	बृहद्वांति स्तव नामक नवम स्मरण अर्थसहित. ...	.... ३३९
६५	पच्चरकाण संबंधि किंचित् विचार दर्शाव्या ठे.	.... ३५०
६६	नमुक्कार सहिअंनुं पच्चरकाण अर्थसहित. .	. ३५१
६७	नमुक्कार सहिअं मुठिसहियंनुं पच्चरकाण अर्थसहित. .	. ३५५
६८	पोरिसि साड्ड पोरिसिनुं पच्चरकाण अर्थसहित. ..	.... ३५५
६९	पुरिमड्ड अवड्डुं पच्चरकाण अर्थसहित.	.. ३५७
७०	विगइ निविगइनुं पच्चरकाण अर्थसहित. .	.. ३५८
७१	वेआसणां तथा एकासणांनुं पच्चरकाण अर्थसहित.....	.... ३५९
७२	आयंविअनुं पच्चरकाण अर्थसहित.	... ३६१
७३	चउविहार उपवासनुं पच्चरकाण अर्थसहित. ...	... ३६३
७४	तिविहार उपवासनुं पच्चरकाण अर्थसहित.	.... ३६४
७५	चउव्व ठठ जत्तादिकनुं पच्चरकाण. ..	... ३६५
७६	ठ जंक्कविगयना त्रीश निवियाता तेनां नाम दर्शाव्यां ठे. ३६५	
७७	पाणहोरनुं पच्चरकाण.	... ३६६
७८	गंठ सहिअं आदि अजिअहोनुं पच्चरकाण. ..	.... ३६७
७९	चौद नियम धरनारने देसावगासिकनुं पच्चरकाण अर्थसहित. ३६७	
८०	चौद नियमनी गाथा, सचित्तदवविगई अर्थसहित....	.... ३६७
८१	पाणहार दिवस चरिमंनुं पच्चरकाण अर्थसहित.	.... ३६८
८२	रातें चउविहार करवो, तेनुं पच्चरकाण अर्थसहित.....	३६९
८३	रातें तिविहार करवो, तेनुं पच्चरकाण.	३६९
८४	रातें डुविहार करवो, तेनुं पच्चरकाण. .	... ३६९
८५	पच्चरकाणना आगारनी गाथाजं. ..	.... ३६९
८६	ठ प्रकारें पच्चरकाणनी शुद्धि करवी, तेनो पाठ अर्थसहित. ३६९	
८७	साधुजीने चौद प्रकारना दाननी निमंत्रणानो पाठ अर्थसहित. ३७०	

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
८८	पञ्चखाण पारवानो विधि.	३७१
८९	सामायिक लेवानो विधि.	३७१
९०	सामायिक पारवानो विधि.	३७२
९१	पडिलेहण करवानो विधि.	३७२
९२	देव वांदवानो विधि.	३७२
९३	देवसि प्रतिक्रमण विधि.	३७२
९४	राइ प्रतिक्रमण विधि.	३७४
९५	परिक्रि प्रतिक्रमण विधि.	३७५
९६	चाउम्मासी प्रतिक्रमण विधि.	३७७
९७	सांवत्सरी प्रतिक्रमण विधि.	३७७
९८	पोसह परवानो विधि. आ ग्रंथनी प्रस्तावनाना पृष्ठ.	बढामां.
९९	ठ आवश्यकनां नाम तथा तेनो संक्षेपे अर्थ.	३७७
१००	आवश्यकें सात नयनुं प्रथम द्वार.	३७८
१०१	ठ आवश्यकें कालादिक पांच कारणनुं बीजुं द्वार.	३८०
१०२	ठ आवश्यकें उत्पाद, व्यय अने ध्रुवनुं त्रीजुं द्वार.	३८०
१०३	ठ आवश्यकें हेय, ज्ञेय अने उपादेयनुं चोथुं द्वार.	३८१
१०४	ठ आवश्यकें षड्व्यवहारा व्यवहारनुं पाचमुं द्वार.	३८१
१०५	ठ आवश्यक मांहेलुं कयुं कयुं आवश्यक नवतत्त्वमांहेला कया कया तत्त्वमां हे ? ते कहेवानुं ठहुं द्वार.	३८१
१०६	ठ आवश्यकें सप्तजंगी विचारवानुं सातमुं द्वार.	३८१
१०७	ठ आवश्यकें चार निक्षेपा तथा क्षेत्र अने कालनुं आठमुं द्वार.	३८२
१०८	पोसहमां चोवीश मंरुल करवां, तेनां नाम.	३८३

॥ अथ देववंदनादि जाण्यत्रयानुक्रमणिका ॥

१०९	तत्र प्रथम चैत्यवंदन जाण्यस्यानुक्रमणिका प्रारब्धते. १ चैत्यवंदननो विधि चोवीश द्वारें सचवाय ठे, तेनां नाम.	३८५
२	प्रथम निसिही आदिक दश त्रिकना द्वारनुं सविस्तर जेद प्रतिजेद सहित स्वरूप, तथा ए दश त्रिकमांहेलोकयो कयो जेद कयां कयां करवो ? इत्यादि.	३८८

અનુક્રમાંક.	ગ્રંથોનાં નામ.	પૃષ્ઠાંક.
૩	ત્રીજું પાંચ પ્રકારના અગ્નિગમનું સ્વરૂપ તેનું દ્વાર.	.... ૩૯૭
૪	ત્રીજું બે દિશિનું દ્વાર, તથા ચોથું ત્રણ અવગ્રહનું દ્વાર...	.... ૩૯૮
૫	પાંચમું ત્રણ પ્રકારેં ચૈત્યવંદન કરવાનું દ્વાર.	.... ૩૯૯
૬	ઢઠું પ્રણિપાત દ્વાર તથા સાતમું નમસ્કાર દ્વાર.	.... ૪૦૦
૭	દેવ વંદનાધિકારેં જે નવકારપ્રમુખ નવ સૂત્રાં આવે છે, તેમના હલવા જારી અક્ષરોની સંખ્યાનું આઠમું દ્વાર, તથા પદસંખ્યાનું નવમું દ્વાર અને સંપદાનું દશમું દ્વાર કહ્યું છે.	.... ૪૦૧
૮	અગીયારમું પાંચ દંરુકનું દ્વાર અને બારમું પાંચ દંરુકને વિષે દેવ વાંદવાના બાર અધિકાર આવે છે, તેનું દ્વાર...	.... ૪૧૩
૯	તેરમું ચાર વાંદવા યોગ્યનું દ્વાર.	.... ૪૧૯
૧૦	ચૌદમું સમ્યગ્દૃષ્ટિ દેવોને સ્મરવા યોગ્યનું દ્વાર.	.... ૪૧૯
૧૧	પન્નરમું નામ સ્થાપનાદિક ચાર જિનનું દ્વાર.	.... ૪૨૦
૧૨	શોલમું ચાર થોયોનું દ્વાર.	.... ૪૨૦
૧૩	સત્તરમું દેવ વાંદવાના આઠ નિમિત્તોનું દ્વાર.	.... ૪૨૧
૧૪	અઠારમું દેવ વાંદવાના બાર હેતુનું દ્વાર.	.... ૪૨૨
૧૫	ઝંગળીશમું અન્નઢજસસિષ્ણાદિક શોલ આગારનું દ્વાર.	.... ૪૨૩
૧૬	વીશમું કાઝસ્સગ્ગના ઝંગળીશ દોષનું દ્વાર.	.... ૪૨૩
૧૭	એકવીશમું કાઝસ્સગ્ગના પ્રમાણનું દ્વાર.	.... ૪૨૫
૧૮	બાવીશમું શ્રીવીતરાગનું સ્તવન કેવે પ્રકારેં કરવું? તેનું દ્વાર.	.... ૪૨૫
૧૯	ત્રેવીશમું એક દિવસમાં ચૈત્યવંદન કેટલી વાર કરવું? તેનું દ્વાર.	.... ૪૨૬
૨૦	ચોવીશમું સર્વવોલ સફલ કરવામાટે દશથી માંમીને ચોરાશી પર્યંત આશાતનાર્ઝના પરિહાર કરવાનું દ્વાર.	.... ૪૨૭
૨૧	દેવ વાંદવાનો વિધિ કહ્યો છે.	.... ૪૨૯
૨૨૦	અથગુરુવંદન જાણ્યાનુક્રમણિકા.	
૧	ફેટા વંદનાદિ કહીને વાંદણાં દેવાનું કારણ.	.... ૪૩૨
૨	વાંદણાંનાં પાંચ નામ કહ્યાં છે.	.... ૪૩૩
૩	વાંદણાંનાં બાવીશ દ્વારનાં નામ કહ્યાં છે.	.... ૪૩૪
૪	પહેલું વાંદણાંના પાંચ નામનું દ્વાર કહ્યું છે.	.... ૪૩૬

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
५	बीजुं वंदन कर्म उपर द्रव्य जावशी पांच दृष्टांतनुं द्वार. ..	४३६
६	त्रीजुं पासठादिक पांच अवंदनिकनां नामनुं द्वार.	४३७
७	चोथुं आचार्यादिक पांच वांदवा योग्य ठे, तेना नामनुं द्वार. ४४२	
८	पांचमुं चार जण पासें वांदणां न देवराववां, तेनुं द्वार. .	४४४
९	ठहुं चार जण पासें प्रायः वांदणां देवराववां, तेनुं द्वार. ४४४	
१०	सातमुं पांच स्थानकें वांदणां न देवां, तेनुं द्वार.	४४४
११	आठमुं चार स्थानकें वांदणां देवानुं द्वार.	४४५
१२	नवमुं आठ कारणें वांदणां देवां, तेनुं द्वार. ...	४४५
१३	दशमुं वांदणां देतां पच्चीश आवश्यक सचवाय, तेनुं द्वार. ४४६	
१४	अगीयारमुं मुहपत्तिनी पच्चीश पडिलेहणानुं द्वार. ४४७	
१५	बारमुं शरीरनी पच्चीश पडिलेहणानुं द्वार. ..	४४९
१६	तेरमुं वांदणामां बत्रीश दोष त्यागवा तेना नामनुं द्वार. ४५१	
१७	चौदमुं वांदणां देतां ठ गुण उपजे, तेना नामनुं द्वार. ४५५	
१८	पन्नरमुं वांदणां मांगुरुनी स्थापना केम करवी? तत्त्वरूप द्वार. ४५५	
१९	शोलमुं बे प्रकारना अवग्रहनुं द्वार.	४५७
२०	सत्तरमुं वांदणांना सूत्रांना अक्षरनी संख्यानुं द्वार तथा अठारमुं पदनी संख्यानुं द्वार. ए बे द्वार, साथें कह्यां ठे. ..	४५७
२१	जंगणीशमुं वांदणांना दायकनां ठ स्थानकोनुं द्वार. .	४५९
२२	वीशमुं वांदणांनां ठ स्थानकमां ठ गुरुवचन होय तेनुं द्वार. ४६०	
२३	एकवीशमुं तेत्रीश आशातना न लगाडवी, तेनां नामोनुं द्वार. ४६०	
२४	बावीशमुं प्रजातें अने सांजे ए बे वंदनक विधिनुं द्वार. ...	४६४
१११	॥ तृतीय पच्चस्काण जाण्यस्यानुक्रमणिका ॥	
१	पच्चस्काणना मूल नवद्वारनां नाम तथा ए शब्दनो अर्थ.	४६७
२	पहेलुं उत्तर गुण पच्चस्काणना दश जेदनुं द्वार. ..	४६७
३	बीजुं पच्चस्काण करवाना पाठरूप चार प्रकारना विधिनुं द्वार. ४७२	
४	त्रीजुं चार प्रकारना आहारना स्वरूपनुं द्वार. ४७७	
५	चोथुं नवकारसी प्रमुखना आगारोनी संख्यायथार्थ. ...	४७९
६	पांचमुं ठ जड्य तथा चार अजड्य मली दश विगडनुं द्वार,	

અનુક્રમાંક.	ગ્રંથોનાં નામ.	પૃષ્ઠાંક.
	જ્ઞેદ પ્રતિજ્ઞેદ સહિત એમાં નિવિયાતાદિકનાં સ્વરૂપ કહેલાં છે. ૪૯૨	
૭	ઠડું ઠ જદ્ય વિગયના ત્રીશ નીવિયાતા કરાય છે તેનું દ્વાર. એમાં નિવિયાતાનો અધિકાર સવિસ્તર વર્ણવેલો છે. ૪૯૪	
૮	સાતમું પચ્ચસ્કાણના મૂલગુણ ઉત્તર ગુણરૂપ બે જાંગા તથા ઝંગણ પચ્ચાસ આદિક વીજા પણ જાંગા કહેવાનું દ્વાર. ૫૦૨	
૯	આઠમું પચ્ચસ્કાણ ઠ શુદ્ધિયેં સફલ થાય, તેના નામનું દ્વાર. ૫૦૭	
૧૦	નવમું પચ્ચસ્કાણનું ફલ ફહલોક તથા પરલોક આશ્રયી બે પ્રકારેં થાય, તેનું દૃષ્ટાંત સહિત કથનનું દ્વાર. ૫૦૯	
	॥ ચૈત્યવંદન વાવીશની અનુક્રમણિકા. ॥	
૧	વિમલકેવલ જ્ઞાનકમલા, સિદ્ધાચલજીનું. ૫૧૩	
૨	શ્રીશત્રુંજય સિદ્ધદેવ, સિદ્ધાચલજીનું. ૫૧૩	
૩	આજ દેવ અરિહંત નમું, પંચતીર્થી ચૈત્યવંદન. ... ૫૧૩	
૪	પદ્મપ્રજ્ઞ ને વાસુપૂજ્ય દોય રાતા કહીયેં. ચોવીશજિનવર્ણનું. ૫૧૩	
૫	પ્રથમ તીર્થંકર તણા હૂઆ, ચોવીશ જિન સમકિત જવગણતીનું. ૫૧૪	
૬	ગણધર ચોરાશી કહ્યા, ચૌદશેં વાવન ગણધરનું. ૫૧૪	
૭	વાર ગુણ અરિહંત દેવ, પંચપરમેષ્ઠીનું. ૫૧૪	
૮	શ્રી સીમંધર વીતરાગ, સીમંધરજિનનું. ૫૧૪	
૯	સીમંધર પરમાત્મા, સીમંધરજિનનું. ૫૧૫	
૧૦	શ્રી સીમંધર જગધણી, સીમંધરજિનનું. ... ૫૧૫	
૧૧	પહેલે પદ અરિહંત નમું, વીશસ્થાનકતપનું. ૫૧૫	
૧૨	ચોવીશ પંદર પીસ્તાલીશનું, વીશસ્થાનકના કાઝસગ્ગનું. .. ૫૧૬	
૧૩	રોહિણી તપ આરાધીયેં, રોહિણીતપનું... .. ૫૧૬	
૧૪	સીમંધર પ્રમુખ નમું, વિચરતાજિનનું, .. ૫૧૬	
૧૫	હુવિધ ધર્મ જિણેં ઉપદિશ્યો, વીજતિથિનું. ૫૧૭	
૧૬	ત્રિગડે બેઠા વીરજિન, જ્ઞાનપંચમીનું. ... ૫૧૭	
૧૭	માહાશુદિ આઠમને દિને, અષ્ટમીનું. ૫૧૭	
૧૮	શાસન નાયક વીરજી, એકાદશીનું. ૫૧૮	

अनुक्रमणिका.

ए

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
१ए	शांति नमि मद्धी मेष ठे, चोवीश तीर्थकरनी राशिनं.	.... ५१८
१०	परमेश्वर परमातमा, परमात्माजीनं.	.... ५१ए
११	निजरूपें जिननाथ के, जिनपूजानं.	.... ५१ए
१२	अरिहंत नमो जगवंत नमो, चंदकेवलीना रासमांथी.	.... ५१ए

॥ अथ ठंदादिकोनी अनुक्रमणिका ॥

१	सेवो पास संखेसरो मन्नशुद्धं, शंखेश्वरजीनो.	.... ५१ए
२	कल्याणकेलिसदनाय. नमो नमस्ते, पार्श्वजिनस्तोत्र.	५२०
३	सेवो वीरने चित्तमां नित्य धारो, श्रीमहावीरजीनो.	५२०
४	वीरजिनेसर केरो शिष्य, गौतमाष्टक ठंद	.... ५२२
५	वांढित पूरे विविध परें, नवकारनो ठंद.	... ५२२
६	आदिनाथ आदें जिनवर वंदी, शोल सतीनो ठंद.....	.... ५२४
७	सिद्धार्थ जूपति सोहे, ए प्रजातें कहेवानां चार मंगल.	.. ५२५
८	शिवं शुद्धबुद्धं परं विश्वनाथं, वीतरंगाष्टक.	.... ५२६

॥ अथ स्तुतियोनी कनुक्रमणिका ॥

१	सीमंधर जिनवर सुखकर साहेब देव. श्रीसीमंधरजिननी.	.... ५२६
२	श्रीसीमंधर देव सुहंकर.	.... ५२६
३	आदिजिनवर राया, जास सोवन्नकाया, आदिजिननी..	५२७
४	ऋषज चंद्रानन वंदन कीजें, शाश्वता जिननी.	५२७
५	जिनशासन वंढित, पूरण देव रसाल, सिद्धचक्रजीनी.	५२८
६	अरिहंत नमो वली सिद्ध नमो, सिद्धचक्रजीमी.....	५२८
७	दिन सकल मनोहर बीज दिवस सुविशेष, बीजतिथिनी.	.... ५२८
८	आवण शुदि दिन पंचमी ए. पंचमीनी.	५२ए
९	मंगल आठ करी जस आगल, अष्टमीनी.	५२ए
१०	एकादशी अति रूअडी गोविंद पूढे नेम, एकादशीनी.	५३०
११	पूढे गौतम वीर जिणंदा, वीश स्थानकना तपनी.	.. ५३०
१२	सत्तरजेदी जिनपूजा रचीने, पर्युषणी.	.... ५३१
१३	नक्षत्र रोहिणी जे दिन आवे, रोहिणी तपनी.	... ५३१

अनुक्रमांक. ग्रंथोनां नाम. पृष्ठांक.

॥ अथ स्तवनोनां अनुदायनी अनुक्रमणिका ॥

१	पुरुकलवइ विजयें जयो रे, सीमंधरजिननुं.	५३२
२	सुणो चंदाजी सीमंधर परमात्म पासैं जाजो, सीमंधरजिननुं.	५३२
३	शत्रुंजे ऋषज समोसख्या, तीर्थमालानुं.	५३३
४	आंखडीयें रे में आज शत्रुंजय दीगो रे, सिद्धाचलजीनुं.	५३४
५	विमलाचल नित्य वंदीयें, सिद्धाचलजीनुं.	५३४
६	सिद्धगिरि ध्यावो जविका, सिद्धाचलजीनुं.	५३४
७	समेत शिखर जिन वंदियें, समेतशिखरजीनुं.	५३५
८	जइ पूजो लाल समेतशिखर गिरि उपर. समेतशिखरजीनुं.	५३५
९	राजुल उज्जी माखिये, जंपे जोडी हाथ, नेमनाथजीनुं.	५३६
१०	चउ अछ दस दोय वंदीयें जी, अष्टापदजीनुं	५३६
११	आदिजिणेंसर पूजतां दुःख मेटो रे, आबुजीनुं.	५३७
१२	आवो आवोने राज, श्रीअर्बुदगिरि जइयें, अर्बुदगिरिनुं.	५३८
१३	श्रीराणकपुर रत्नियामणुं रे लाल, राणकपुरजीनुं.	५३८
१४	समरि शारदा माय, सिद्धचक्रजीनुं स्तवन.	५३९
१५	साहिव सांजलो रे, संचव अरज हमारी, संचवजिननुं.	५३९
१६	सहजानंदी शीतल सुखजोगी तो, शंखेश्वरजीनुं.	५४०
१७	अंतरजामी सुण अलवेसर, शंखेश्वरजीनुं.	५४१
१८	सजनी मोरी, पासजिणेंसर पूजो रे, श्रीपार्श्वनाथजीनुं.	५४१
१९	जय जिनवर जग हितकारी रे, दीवालीनुं.	५४२
२०	सेवधी संचउ घेरियां अलवेले सांइ, श्रीवीर जन्मकुंढलीनुं.	५४२
२१	सिद्धनी शोचा रे शी कहुं, सिद्ध जगवाननुं.	५४३
२२	गिरुआ रे गुण तुम तणा, महावीर स्वामीनुं.	५४३
२३	सांजल रे तुं प्राणीया, समकितनुं स्तवन सात ढालनुं.	५४४
२४	सकल सिद्धि दायक सदा, आराधनानुं पुण्यप्रकाशनं स्तवन.	५४७
२५	सुतसिद्धारथ चूपनो रे, ज्ञानपंचमीनुं स्तवन ठ ढालनुं.	५५३
२६	आदिजिणेंद अरिहंतजी प्रभु अमने रे, आदिजिननुं,	५५७
२७	अवसर पामीने रे कीजें नव आंवीलनी उली, सिद्धचक्रजीनुं.	५५८

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
१८	सुविधिनाथनी पूजा सार, सुविधिजिन पूजानुं स्तवन.	.... ५५८
१९	तीरथ अष्टापद नित्य नमियें, अष्टापदजीनुं.	.... ५५९
२०	श्रावण वरसे रे स्वामी, श्रीनेमराजुलनुं चोमासुं,	.... ५६०
२१	एक वार वृषदेश आवजो जिणंदजी, समवसरणनुं.	.... ५६०
२२	मनहुं ते महारुं मोकले, महारा वालाजी रे, सीमंधरजिननुं.	५६१
२३	काया पामी अति कूडी, युगमंधरजिननुं.	.... ५६२
२४	जशने रहेजो महारा वालाजी रे, नेमिजिननुं.	.... ५६२
२५	धन धन रे दीवाली मारे आजनी रे. जिनप्रभुनी आंगीना दर्शनुं.	५६३
२६	प्रणमी शारद माय शासन वीर सुहंकरु जी, बीज तिथिनुं स्तवन.	५६३
२७	पंचमी तप तमें करो रे प्राणी, पंचमीनुं.	.... ५६४
२८	हारे महारे ठामधर्मना साडा पचवीश देश जो, अष्टमीनुं.....	५६४
२९	जगपतिनाथक नेमिजिणंद, एकादशीनुं चार ढालनुं.	.... ५६६
४०	मारगदेशक मोहनो रे, दीवालीनुं.	.... ५६९
४१	जीहो प्रणमुं दिन प्रत्यें जिनपति, सिद्धचक्रजीनुं चार ढालनुं.	५६९
४२	हारे महारे वासुपूज्यनो नंदन मधवा नाम जो, रोहिणीतपनुं.	५७१
४३	पामी सुगुरु पसाय रे, शत्रुंजय धणी, आदिजिनविनति.	.... ५७४
४४	श्रीगौतमस्वामीनो रास.	.... ५७६
४५	रमती ऊमती अमुन साहेली, दीवालीनुं.	.... ५८१
४६	माता त्रिशला नंद कुमार जगतनो दीवो रे, आमलक्रीडानुं.	५८१
४७	सुणो सखि सज्जन नां विसरे, नेमनाथजीनुं.	.... ५८२
४८	शामलीया लाल तोरणथी रथ फेख्यो कारण कहोने, नेमिजिननुं.	५८३
४९	आवो गिरि सिद्धाचल जश्यें, सिद्धाचलजीनुं.	.... ५८३
५०	श्रीसिद्धाचलमंरुण स्वामी रे, सिद्धाचलजीनुं.	.... ५८४

॥ अथ सवार्जनी अनुक्रमणिका ॥

१	जनकसुता हुं नाम धरावुं, सीताजीनी.	.... ५८५
२	समरी श्रुत देवी शारदा, आंबिल तपमां आहार लेवाना विधिनी.	५८५
३	चेतन अब कबु चेतीयें, चेतन शिखामणी.	.... ५८६
४	हो सुण आतमा मत पड मोहपिंजरमांहे. आत्मबोधनी.	.... ५८६

५ सांजल सयणां साची सुणावुं, सांजल सयणानी.	५८७
६ जोवनीयांनी मोजां फोजां जाय नगरां देती रे, जोवन अशिरनी.	५८७
७ निंदा म करजो कोझनी पारकी रे, निंदावारकनी.	५८७
८ धोवीडा तुं धोजे मननुं धोतीयुं रे, धोवीडानी.	५८८
९ ढंढणरुषिजीने वंदना हुं वारी लाल, ढंढणरुषिनी.	५८८
१० सिरिजंबू रे, विनयजक्ति शिरनामीने, मुहपत्तिना बोलनी.	५८९
११ कायारे वाडी कारमी सीचंता शूके, काया उपरनी.	५९०
१२ नरजव नयर सोहामणुं वणजारा रे, वणजारानी.	५९०
१३ सुण सोदागर वे दिलकी वात हमारी, सोदागरनी.	५९१
१४ आपखजावमां रे, अवधू सदा मगनमें रहेनां, आपखजावनी.	५९१
१५ शोल सतीनां लीजें नाम. शोल सतीयोनी.	५९२
१६ आतमरामें रे मुनि रमे, आतमशिहानी.	५९२
१७ अरिहंत पहेले स्थानक गणीयें, बीश थानकना तपनी.	५९२
१८ ए तो नारी रे वारी ठे दुर्गति तणी, शीयलनी.	५९३
१९ जय जय आरती शांति तुमारी, शांतिजिन आरती....	५९४
२० अप्सरा करती आरती, जिनआगें ॥ आदिजिन आरति.	५९४
२१ जल जरी संपुटपत्रमां, श्रीजिन नव अंगपूजाना दोहा.	५९५
२२ आरती कीजें पास कुमरकी, श्रीपार्श्वनाथनी आरती.....	५९५
२३ चारो मंगल चार आज महारे. ए चारो मंगल चार.....	५९६
२४ सिद्धारथसुत वंदियें, पांचकारणनुं स्तवन, विनयविजयजीकृत.	५९६
२५ श्रीशुजगुरुचरणे, सामायिकना वत्रीशदोषनी सद्याय.	६००

॥ अथ संधिसूत्राणि ॥

॥ सिद्धो वर्णसमाम्नायः। तत्र चतुर्दशादौ स्वराः। दश समानाः। तेषां द्वौ छावन्योन्यस्य सवर्णौ। पूर्वोऽङ्गस्वः। परो दीर्घः। स्वरोऽवर्णवर्जोनामी। एकारा दीनि संध्यक्षराणि। कादीनि व्यंजनानि। ते वर्गाः पंच पंच। वर्गाणां प्रथम द्वितीयौ शषसाश्च घोषाः। घोषवन्तोऽन्ये। अनुनासिका ङञणनमाः। अन्त स्था यरलवाः। ऊष्माणः शषसहाः। अः इति विसर्जनीयः। अं इत्यनुस्वारः। पूर्वपरयोरर्थोपलब्धौ पदम्। अस्वरं व्यंजनम्। परं वर्णं नयेत्। अनतिक्रमयन् विश्लेषयेत्। लोकोपचाराद्ग्रहणसिद्धिः। इति संधिसूत्रेषु प्रथमश्चरणः॥१॥

સ્તે જૂઠું જૂઠું પ્રતિક્રમણસૂત્ર બાંધેલું નથી, અને જો જડક જીવને પ્રતિક્રમણ કરવાની પ્રત્યુની આજ્ઞા ન હોત, તો જૂઠાં જૂઠાં એકાદિક વ્રતોના ધારક શ્રાવકોને માટે પણ જૂઠાં જૂઠાં પ્રતિક્રમણ કરવાં જોતાં હતાં, પરંતુ તે તો કશ્યાં દેખાતાં નથી. પ્રતિક્રમણસૂત્ર તો માત્ર સાધુ અને શ્રાવક એ બે આશ્રયીજ છે, તે પણ એટલા વાસ્તે જૂઠાં છે, કે અણુવ્રતવાલા સાધુને જે વાતની મનાઈ કરેલી છે, તેવી વાતોનું જે શ્રાવકે આચરણ કરવું, તેનો પ્રપંચ કહેવા સારુ શ્રાવકનું પ્રતિક્રમણ જૂઠું છે, તેથી તે વિશેષે કરી શ્રાવકને ઘણું ઉપયોગમાં આવે તેવું છે, તે માટે શ્રાવકના પ્રતિક્રમણે કરીને જ શ્રાવક પ્રતિક્રમણ કરે છે. અહિયાં ઘણા હેતુ તથા દૃષ્ટાંતો છે, પરંતુ પ્રસ્તાવનાના વિસ્તારજયથી અધિક વિલેખન કશું નથી, માટે કોઈ પણ પ્રકારની આશંકા કશ્યા વિના જડકજીવે ષડાવશ્યકરૂપ પ્રતિક્રમણ, પ્રતિદિવ સંજયકાલે અવશ્ય કરવું; એજ મહાનંદસંદોહનું હેતુ છે. કિં બહુ વિલેખનેન.

વિજ્ઞાપના.

આ પંચપ્રતિક્રમણ સૂત્ર નામક પુસ્તકની ચતુર્થ આવૃત્તિ ઠાપી પ્રસિદ્ધતામાં મૂકતાં સર્વ સજ્જન તથા વિદ્વેજનોની સમક્ષ અમે સવિનય પ્રાર્થના કરીએ છીએ કે, આ ચતુર્થાવૃત્તિમાં યદ્યપિ નવીન પ્રસ્તાવના લખવાની જરૂર હતી, તથાપિ પ્રસ્તાવનામાં જે કાંઈ ઠ અવશ્યકનું સામાન્યથી સ્વરૂપ દર્શાવવું જોઈએ, તેટલું સ્વરૂપ તૃતીયાવૃત્તિની પ્રસ્તાવનામાં દર્શાવેલું હોવાથી ફરી નવીન પ્રસ્તાવના ન લખતાં પૂર્વનીજ કાયમ રાખી ને જે કાંઈ લખવાની જરૂર છે, તે આહીં વિજ્ઞાપનામાં જ લખીએ છીએ.

ત્રીજી આવૃત્તિમાં જે જે સૂત્રાં અર્થ સહિત ઠાપેલાં હતાં, તેટલાં સર્વ સૂત્રાં અર્થસહિત સુધારીને આ ચતુર્થાવૃત્તિમાં પણ ઠાપ્યાં છે. વહી જેમ એ ન વકાર, પંચિંદિ તથા ઇરિયાવહિથી માંનીને યાવત્ જેટલાં સૂત્રાં અર્થસહિત ઠાપેલાં છે, તે સર્વે શ્રાવક જાણીને સાંજ સવારના પડિક્રમણની ક્રિયામાં હરહમેશ ઉપયોગી છે, તેમજ દેવવંદન, ગુરુવંદન અને પચ્ચક્ષાણ, એ ત્રણે જાણ્ય પણ સર્વ સાધુ શ્રાવકને પ્રતિદિન અવશ્ય ઉપયોગમાં આવે તેવાં છે, કેમ કે એ ત્રણે જાણ્યોનો અનુક્રમ, સાધુ શ્રાવકની ક્રિયાને અનુસરતો જ છે. જેમ કે પહેલા જાણ્યમાં શ્રીજિનેશ્વરના દેરાસરને વંદન કર

વાનો સવિસ્તર વિધિ કહ્યો છે, અને વીજા જ્ઞાપ્યમાં શ્રીગુરુ મહારાજને વંદન કરવાનો સવિસ્તર વિધિ કહેલો છે, તથા ત્રીજા જ્ઞાપ્યમાં કર્મ પરિશાટનને અર્થે સાધુ તથા શ્રાવકને નવકારસિ આદિક પચ્ચરકાળો નિત્ય પ્રત્યેં કરવાની આવશ્યકતા છે. તેનો સવિસ્તર વિધિ કહેલો છે, માર્ટે એ ત્રણે જ્ઞાપ્ય પણ સર્વ કોઈને અવશ્ય રૂપમાં આવવા યોગ્ય હોવાને લીધે ઉપયોગી છે, માર્ટે તે જ્ઞાપ્યો ત્રીજી આવૃત્તિમાં ઠપાયાં છે, તેવીજ રીતે આ ચતુર્થાવૃત્તિમાં પણ સવિસ્તર અર્થસહિત પૃષ્ઠ ૩૭૪ થી માંમીને પૃષ્ઠ ૫૧૨ સુધી પૃષ્ઠ ૧૨૭ માં ઠાપ્યાં છે. તે જ્ઞાપ્યોની અનુક્રમણિકા યથાપિ વિશેષ વિસ્તાર પૂર્વક કરી નથી, તો પણ પ્રત્યેક જ્ઞાપ્યનાં જેટલાં દ્વાર વાંધેલાં છે, તેટલાં દ્વારોની અનુક્રમણિકા સંક્ષેપથી વીજા ગ્રંથોની અનુક્રમણિકાની સાથેં કરેલી છે.

વલી આ ગ્રંથમાં પોષધ પારવાનો વિધિ સ્મરણ ન આવવાથી વિલકુલ ઠપાયોજ ન હતો તેથી કેટલાંક સુઝાજનોની સૂચનાથી આ ગ્રંથની આ પ્રસ્તાવના તથા વિજ્ઞાપના થઈ રહે, ત્યાં કકાની વારાખડી હતી તે કાઢી ત્યાં ઠઠા પૃષ્ઠથી ઠાપ્યો છે. કારણ કે વીજે કોઈ ઠેકાણે જો ઠાપીયેં તો આ ગ્રંથની તૃતીયાવૃત્તિમાં જે વાવતો દાખલ કરેલી છે તેમાંથી કોઈ પણ વાવત કાઢી નાખવી પડે અને તેવિના દાખલ થઈ શકે નહિં. અને વલી તેમ કરવાથી ત્રાંચનારા સાહેવોનેજ ઉપયુક્ત ઠાપેલી કોઈ પણ વાવત નીકલી જાય તો તે પણ ઠીક નહીં અને આ પૌષધવિધિ જો આ ગ્રંથને વધારીને ઠાપીયેં તો આ ગ્રંથની કીમતમાં કાંઈક વધારો થાય કારણ કે થોડું ઠાપીયેં તો પણ ૪ પે ચર્ચી ઝંઘું ઠપાય નહીં તેથી તેનો કાગલ તથા ઠપામણી વેસે. વલી સમેત શિખરજિન વંદિયેં એ સ્તવન ત્રીજી આવૃત્તિમાં (૫૩૫) તથા (૫૬૦) એ વેહુ પેચમાં જુલથી વે વાર ઠપાઈ ગયું હતું તે (૫૬૦) પેચમાં હતું તે કાઢી નાખી તેને વદલે નેમ રાજુલનું ચોમાસું તથા (૫૬૩) પૃષ્ઠમાં, સૂરશ શીકૃત જિનપ્રજ્ઞની આંગીના દર્શનનું સ્તવન દાખલ કરેલું છે.

મુહપત્તિની પચ્ચીશ પડિલેહણા તથા શરીરની પચ્ચીશ પડિલેહણા તથા દેવવાંદવાના ચાર અધિકાર, ઇત્યાદિ વાતો સર્વ જ્ઞાપ્યમાં સવિસ્તર ઠપાઈ જવાથી જૂદી ઠાપી નથી તથા જૂદી જૂદી એકવીશ સજ્ઞાઈ અને ચાર પાંચ સ્તવન એમાંનાં કેટલાંક વીજું મૂલપાઠેં પ્રતિક્રમણ ઠાપ્યું છે, તેમાં ઠપાઈ જવાથી તથા આ ગ્રંથની કીમત વધી જવાના યથાથી આ ગ્રંથમાં દાખલ

કસ્યાં નથી. તથાપિ જ્ઞાપ્ય ત્રણ ઢાપવાથીજ આ ગ્રંથ ઘણો મહોટો થયેલો છે. તેથી કિમ્મતમાં જેટલો વધારો કરવો જોઈયે તેટલો ચીમસી શેઠે પોતે પોતાની હૃદયાતીમાં કસ્યો નથી તો હાલ અમે પણ તેજ કીમત રાખી છે.

આ પુસ્તકમાં નવકાર, પંચિંદિ તથા શ્રિયાવહિ સૂત્રથી માંનીને દૈવસિ કાદિક પાંચે પ્રતિક્રમણોમાં જે કાંઈ સૂત્રાં બોલાય છે, તે સર્વ સૂત્રાં ઘણાં જ વિસ્તારિત અર્થ સહિત લખવા કરેલાં છે, તથા નવકારસી આદિક પદ્ધત્તિ આદિક અર્થસહિત, તેમજ અજિતશાંતિ સ્તવનાદિક નવસ્મરણ અર્થ સહિત, તેમજ બીજાં પણ ચૈત્યવંદનો, શુદ્ધ, સ્તવનો, સજ્જાઈ, ગૌતમસ્વામીનારાસ આદિક જે જે ઘણાંજ અવશ્યોપયોગી પ્રકરણો છે, તે સર્વ યથામતિ સંશોધન કરીને ઢાપેલાં છે, તેનું વિશેષ વર્ણન અહીંયાં લખવાને બદલે ગુણિજનોને વિનંતિ કરીયેં ઠેયેં કે આ સંપૂર્ણ ગ્રંથ, ફુરસદ લઈને વાંચવા કૃપા કરવી.

તેમજ વહી આ ગ્રંથમાં કેટલા એક પડિક્રમણા સંબંધિ સૂત્રોના અર્થ ઢાપ્યા છે, તેમાં વાંચનાર સજ્જાનોને સંસ્કૃતનો બોધ થવા સારુ તથા તે પદોનો અર્થ સ્પષ્ટ સમજાય એવા હેતુથી પ્રથમ માગધી શબ્દોના સંસ્કૃત શબ્દો કરીને પઠી તેનો પ્રાકૃતમાં અર્થ લખ્યો છે, વહી જે ઠેકાણે કોઈ વાંચનાર જનને આશંકા ઉત્પન્ન થવા યોગ્ય કથન આવેલાં છે, તે ઠેકાણે ગ્રંથાંતરથી જોઈને તેવી કેટલીએક આશંકાઉંનું સમાધાન પણ કરેલું છે.

તથા પ્રતિક્રમણ કરવાના વિધિ વગેરેને મહાન્ ગ્રંથોના અનુસારથી બીજી રીતે લખી, તેમાં શબ્દોની રચના જૂદી રીતે કરીને તૈય્યાર કરવા ધાસ્યો હતો, પરંતુ પ્રથમના ઘણાં એક પુસ્તકોમાં જે વિધિ ઢાપાઈ ગયેલો છે, તેથી તે કેટલી એક રીતે સાધારણ જનોને સમજવામાં અડચડ પડવાના જયથી ઢાપ્યો નથી, તથા પડિક્રમણામાં અમુક સૂત્ર પઠી અમુક સૂત્ર કહેવાય છે, તેનાં કારણો દર્શાવનારો તથા એવીજ રીતે બીજી પણ કેટલી એક વાજ તોને દર્શાવનારો એક થોકડો બનાવી ઢાપવા વિચાર કસ્યો, પરંતુ એની પણ સુમારે બે હજાર શ્લોક સંખ્યા થવા જાય છે, તેથી તે આ ગ્રંથ સાથે ઢાપીયેં તો ગ્રંથ ગૌરવને પામે માટે ઢાપ્યો નથી.

તથા પ્રતિક્રમણનાં ઢાપવા આવશ્યક ઉપર સાત નવાદિક, નવ દ્વાર, ઉતારવા જોઈયેં. પરંતુ ચીમસી જાણના અજ્ઞાવથી તે પણ બંધ્યું નથી. તથા તેમજ વહી આ ચતુર્થાવૃત્તિના પડિક્રમણામાં સુધારો

करतां बीजी कोइ नवीन झूलो पण बुद्धिदोषादिकना सझावें अवश्य रही हरो, तेम वली केटले एक ठेकाणे न्हस्व, दीर्घ, कानो, मात्रा, अनुस्वार वगैरेनी चूक तथा अक्षरादिक न्यूनाधिकनी झूल चूक मनुष्य मतिथी अवश्य रहेली हरो, तथा मंदबुद्धिना प्रज्ञावथी क्यांहीएक अर्थमां पण अशुद्धता रहेली हरो, किं बहुना? अमारार्थी आ ग्रंथ ठापतां जे कांइ जिनवचन विरुद्ध ठपायानी आचरणा थइ होय, ते सं वंधि जे कांइ सूक्ष्म, वादर अपराध थयो होय, ते सर्व अपराधनुं दु ष्कृत, आ पुस्तक वांचनारा साधु, साधवी, श्रावक, श्राविका रूप चतुर्विध संघ समक्ष मिथ्या करीयें ठैयें, अने तेमनी पासैंथी ते अपराधनी क्षमा मागीने वली प्रार्थना करीयें ठैयें के आ पुस्तकमां अमारार्थी थयेली जे झूलो होय, ते झूलो साहेबोयें सुधारीने वांचवी ॥

॥ अथ पोसहपारवानो विधि ॥

॥ प्रथम इरियावहियाए पडिक्कमी, इष्ठामि खमासमणो देइ इष्ठाका रेण संदिसह जगवन्! पोसह मुहपत्ति पडिलेहुं? एम वोली मुहपत्ति पडि लेहवी. तदनंतर इष्ठामि० इष्ठाका० पोसह संदिसाहुं. वली इष्ठ इष्ठाका० संदि० पोसह ठाउं? पठी वे हाथ जोडी एक नवकार गणीने पोसहनुं प च्चस्काण करवुं. इष्ठामि० इष्ठाका० सामायिक मुहपत्ति पडिलेहुं, त्यांथी ते सव्वाय करुं, त्यां सूधी कही त्रण नवकार गणी पठी इष्ठामि० इष्ठा० बहुवेल संदिसा हुं. इष्ठं० इष्ठा० बहुवेल करशुं. इष्ठं इष्ठा० पडिलेहण करुं? एम कही मुहपत्ति पडिलेहवी. इष्ठामि० इष्ठाकारि जगवन्! पसाय करी पडिलेहणा पडिलेहावो. इष्ठामि० इष्ठाका० उपधि मुहपत्ति पडिलेहुं? एम कही मुहपत्ति पडिलेहवी. इष्ठामि० इष्ठाका० उपधि संदि साहुं? इष्ठामि० इष्ठाका० उपधि पडि लेहुं. इष्ठामि० इष्ठाका० सव्वाय क रुं? एम कही एक नवकार गणी मन्हजिणाणंनी सज्जाय कहेवी, पो रसीना अवसरें इरियावहिया पडिक्कमी इष्ठामि० इष्ठाका० पडिलेहणा करुं ॥ एम कही मुहपत्ति पडिलेहवी.

॥ हवे सहु समक्ष पोसह उच्चारवो, ते कहे ठे ॥

उपर लख्या प्रमाणें सर्वे कहेवुं, पण सव्वाय न कहेवी. ने पठी राइ मुहपत्ति पडिलेहवी, वांदणां वे देवां. पठी राइयं आलोउं? एम कही

‘जो मे राइयो’ तथा सबस्सवि राइअ कही, पन्नास होय तो वांदणां बे देवां. पठी अणुठिउं खामवो. खामीने वांदणां बे देवां अने पच्चरकाण करवुं. तयार पठी कालना देव वांदवा. पाठली वखतें पडिलेहण करे, ते इरियावही, पडिक्कमी पठी गमणागमणे आलोउं? कही, इरियासमिति, जोषासमिति, एषणासमिति, आदानचंरुनिस्केवणासमिति, पारिष्ठापनिका समिति, मनोगुप्ति, वचनगुप्ति, कायगुप्ति. ए पांच समिति, त्रण गुप्ति, ए आठ प्रवचन मातातणी पोसह सामायिक लीधे खंरुण विराधना थइ होय, ते स वि मन, वचन, कायायें करी मिष्ठा मि दुक्कडं. इष्ठा मि इष्ठाका पडिलेहण करुं? इष्ठा मि इष्ठाका पोसहशाला प्रमार्जु? एम कही मुहपत्ति, कटासणुं, चरवलो पडिलेहवां. पठी इष्ठा मि इष्ठाकारि जगवन्! पसाय करी पडिलेहणा पडिलेहावोजी. इष्ठा मि इष्ठाका उपधि मुहपत्ति पडिलेहवी. इष्ठा मि इष्ठाका सघाय करुं? एम कही एक नवकार गणीने मन्हजिणाणं नी सघाय कहेवी. जो जम्या होय तो वांदणां बे देइ पच्चरकाण करे. अने जो जम्यो न होय तो खमासमण देइ पच्चरकाण करे. पठी इष्ठा मि इष्ठाका उपधि संदिसाहुं, इष्ठा मि इष्ठाका उपधि पडिलेहुं? एम कही जेटलां वख होय, तेटलां पडिलेहे. पठी देव वांदी प्रतिक्रमण करे अने पठी पोसह पारी नवकार गणी सागरचंदो कहे.

प्रज्ञातना पोसह लीधेलाने रात्रें पोसह लेवानो विधि. प्रज्ञातनो पोसह लेवानो विधि ठे, ते प्रमाणें खमासमण देइ इरियावहियाथी यावत् बहु वेल करशुं, त्यां सुधी कहेवुं. पण पोसहना पच्चरकाणमां फेर ठे, ते शेष दि वसमां अहोरत्तं पद कहेवुं. पठी खमासमण देइ इरियावहि पडिक्कमी इष्ठा मि इष्ठाका ठंमिल पडिलेहुं? एम कही मांरुलां चोवीश करे.

सांजे नवीन पोसह लेवानो विधि. उपवासादि जघन्य एकासणुं कखुं होय तो तेणे लेवाय. खमासमण देइ इरियावही पडिक्कमी पडिलेहण करे, खमासमण देइ इरियावहियाथी यावत् बहु वेल करशुं त्यां सुधी. पठी इष्ठा मि इष्ठाका पडिलेहण करुं? एम कही इष्ठा मि इष्ठाका पोसहशाला प्रमार्जु? कही मुहपत्ति पडिलेहवी. इष्ठा मि इष्ठाकारि जगवन्! पसाय करी पडिलेहणा पडिलेहावो जी. एम कही इष्ठा मि इष्ठाका उपधि मुहपत्ति पडिलेहुं? कही मुहपत्ति पडिलेहवी. पठी इष्ठा मि इष्ठाका स

घाय करुं? कहे अने सघाय करे, खाधेलुं होय तो, वांदणां बे देइ पच्च
 खाण करे, खाधेलुं न होय तो खमासण देइ पच्चखाण पारे. पढी इहामि०
 इहामि० उपधि संदिसा हुं. इहामि इहामि० उपधि पडिलेहुं? कही पढी
 देववंदना करी सांरुलां करे. प्रतिक्रमण करे. पढी एक पहोर रात्रि आशरे
 जाय, त्यां सुधी निद्रा लीये नहीं. पढी खमासमण देइ इहामि० बहुपडि
 पुन्ना पोरिसी कही खमासमण देइ इरियावहिया पडिक्कमी यावत् लोग
 स्स कही इहामि० इहामि० बहुपडिपुन्ना पोरिसी राइअ संथारए ठाउं?
 कही पढी इहामि० इहामि० चैत्यवंदन करुं? एम कही चउक्कसायनुं चैत्यवं
 दन यावत् जयवीयराय सुधी करे. पढी इहामि० इहामि० संथारा विधि
 जणवा मुहपत्ति पडिलेहुं? एम कही मुहपत्ति पडिलेहवी. संथारा पोरिसी
 जणाववी. जागे त्यां सुधी सघाय ध्यान करे. पोसहमां एकासणादिक
 कखुं होय तो अवसरें पच्चखाण पारी पोसहशालार्थी आवस्सइ कही
 ने निजगृहें ईर्या शोधतो खमासमण दइ, इरियावहि पडिक्कमी खमा०
 गमणागमाणं आलोइ, काजो पूंजी यथासंजवें अतिथिसंविज्ञाग व्रत
 फरसीने निश्चल आसने बेसी हाथ, मुख, पग वगेरे पडिलेही नवकार सं
 जाली प्राशुक आहार जमे. अथवा पोसहशालायें प्रथम प्रेरित नि
 जपुत्रादिकें आण्यो आहार करे, पण साधुनी पेरे गोचरी करे नहीं. त
 था कारण विना मोदक, खादिष्ट, लविंगादिक तांबूल न लीये. ते पढी
 निसिहि कही पोसहशालायें आवी खमा० इरिया० पडिक्कमी, चैत्यवंदन
 करे ॥ इति श्री पौषधपारवानोविधिःसंपूर्णः ॥१॥

श्री

अ आ इ ई उ ऊ ए ऐ उ औ अं अः

क ख ग घ ङ च छ ज झ ञ ट ठ ड ढ ण

त थ द ध न प फ ब भ म य र ल व श

ष स ह ऋ ॐ

॥ श्रीगोडीपार्श्वनाथाय नमः ॥

॥ अथ ॥

श्रीपंचप्रतिक्रमणादिसूत्राणि सार्थानि प्रारंभः

॥ तत्र ॥

॥ प्रथमं नवकारमांगलिकरूपम् ॥

॥ नमो अरिहंताणं ॥ १ ॥ नमो सिद्धाणं ॥ २ ॥ नमो
आयरियाणं ॥ ३ ॥ नमो उववायाणं ॥ ४ ॥ नमो
लोए सब साहूणं ॥ ५ ॥ एसो पंच नमुक्कारो ॥ ६ ॥
सवपावप्पणासणो ॥ ७ ॥ मंगलाणं च सबोसिं ॥ ८ ॥
पढमं हवइ मंगलं ॥ ९ ॥ इति नमस्काराः ॥ १ ॥

अर्थः—हवे प्रथम सर्वमांगलिकनुं मूल, श्रीजिनशासननो सार, अगी
यार अंग अने चौद पूर्वनो उद्धार, सदैव शाश्वत एवो श्रीपंच परमेष्ठिने नम
स्काररूप महामंत्र श्रीनवकार ठे, तेनो प्रारंभ करीयें ठैयें. त्यां प्रथम श्री
अरिहंतपदनुं मंगल वर्णवीयें ठैयें. (नमो अरिहंताणं के०) नमोऽरिहंतायः
एटले (अरि के०) रागादिक वैरी प्रत्ये (हंताणं के०) हणनार एवा बा
रगुणें करी सहित समवसरणने विषे बिराजमान विहरमान तीर्थकर जे श्री
अरिहंत, ते प्रत्ये (नमो के०) नमस्कार थाउं. एनो सविस्तर अर्थ कहे ठे.

इहां नमः ए नैपातिक पद ठे. ते द्रव्य तथा जावना संकोचने अर्थे ठे.
कहेलुं ठे के “नेवाइयं पयं दवं जावसंकोयण पयहो” माटे नमः ए पद
वडे कर, चरण अने मस्तकें करी सुप्रणिधानरूप नमस्कार थाउं. एटले
कर, शिर अने पादादिकनुं जे हलन चलन, ते द्रव्यसंकोच जाणवो. अने
विशुद्ध मननो नियोग ते जावसंकोच जाणवो. एटले द्रव्य अने जावथी
नमस्कार थाउं, एम कह्युं. एवो नमस्कार कोने थाउं? तो के अरिहंता
दिक प्रजुठने नमस्कार थाउं. अहिंयां जूदा जूदा त्रण पाठ ठे. एक ए

મો અરહંતાણં, વીજો ણમો અરિહંતાણં, ત્રીજો ણમો અરુહંતાણં, એ ત્રણે પાઠના ત્રિન્ન ત્રિન્ન અર્થો કહે છે.

પ્રથમ (ણમો અરહંતાણં કે) નમોઽર્હંત્યઃ જે અતિશય પૂજાને અર્હંતિ એટલે યોગ્ય છે તે અરહંત કહિયે. અર્થાત્ અમરવરનિર્મિત એવા અશોકાદિ આઠ મહાપ્રાતિહાર્યરૂપ પૂજાને જે યોગ્ય છે, તેને અરહંત કહિયે. એ વિષે આવું વચન છે:—“અરહંતિ વંદણ નમં, સણાઝ અરહંતિ પૂઅસક્કારં ॥ સિદ્ધિગ મણં ચ અરહા, અરહંતા તેણ વુંચંતિ ॥૧૧” એ માટે તેજને નમસ્કાર થાઉં.

તથા અરિહનનાત્ અરહંત એટલે સંસારરૂપ ગહનવનને વિષે અનેક ડુઃખોને પમાડનાર એવા મોહાદિક શત્રુને હણવાથકી અરહંત કહીયે. તથા રજોહનનાત્ અરહંત એટલે જેમ વાદલાં, સૂર્યમંડલને ઢાંકી મૂકે છે, તેમ આત્માના જ્ઞાનાદિક ગુણને ઢાંકી મૂકે, એવાં ચાર ધાતિકર્મરૂપ રજ, તટ્ટૂપ શત્રુને હણવાથકી અરહંત કહિયે. તથા રહસ્યાનાવાત્ અરહંત એટલે દૂર થયું છે નિરવશેષ જ્ઞાનાવરણાદિ કર્મનું પારતંત્ર્ય જેને વિષે અને ન હણાય એવું અજ્ઞુત કેવલ જ્ઞાન અને દર્શન, તેણે કરી નિરંતર પ્રત્યક્ષપણે કરી જાણનારા એવા જગવાનને રહસ્યનો અજ્ઞાવ છે એટલે જેનાથી કાંઈ ઠાનું નથી માટે અરહંત કહિયે, આ અરહંત પદના ત્રણે અર્થ, પૃષોદરાદિની પેઠે સિદ્ધ થાય છે. એ માટે તેજને નમસ્કાર થાઉં.

અથવા (અ કે) અવિદ્યમાન છે (રહ કે) એકાંતરૂપ દેશ અને (અંત કે) મધ્યજાગ ગિરિ ગુફાદિકનો જેને એટલે સમસ્ત વસ્તુસમૂહગ તપ્રહ્નપણાને અજ્ઞાવેં કરી અરહોંતર કહીયે, અર્થાત્ સર્વવિદિતપણું છે જેને એવા અરહોંતર જગવાન્ તેજને નમસ્કાર થાઉં.

અથવા (અ કે) અવિદ્યમાન છે એટલે નથી (રહ કે) રથ જે સ્યંદન તે સકલ પરિગ્રહ ઉપલક્ષણજૂત જેને અને (અંત કે) વિનાશ એટલે વિનાશના કરનારા જે જરાદિ ઉપલક્ષણજૂત તે જેમને અવિદ્યમાન છે માટે અરહંત એટલે અરહંત કહિયે, એવા અરહંત પ્રજુર્જને નમસ્કાર થાઉં.

અથવા અરહ્યઙ્ગયઃ એટલે પ્રકૃષ્ટ રાગાદિહેતુજૂત એવા મનોહ અને અમનોહ જે વિષય તેના સંપર્કથકી પણ વીતરાગાદિક જે પોતાનો સ્વસ્વજાવ છે, તેને ઠાંકતા નથી, તેમાટે અરહંત કહિયે. એવા અરહંત પ્રજુર્જને નમસ્કાર થાઉં. યતઃ “શુદ્ધ વંદણ મરહંતા, અમરિંદ નરિંદ પૂયમરહંતા ॥

सासयसुहमरहंता,अरहंता हुंतु मे सरणं॥१॥” ए प्रथम पाठनो अर्थ थयो.

हवे (एमोअरिहंताणं के०) नमोऽरिहृद्भ्यः ए बीजा पाठनो अर्थ करे ठे. त्यां (अरि के०) आठ कर्मरूप शत्रुने (हंताणं के०) हणनारा एवा श्रीअरिहंतप्रत्ये नमस्कार थाउं. ए विषे आबुं वाक्य ठे “अष्टविहं पिअ कम्मं, अरिभूयं होइ सयलजीवाणं ॥ तं कम्ममरिहंता, अरिहंता तेण बुच्चंति ॥ १ ॥ ” ए गाथानो जावार्थः—आठ प्रकारनां जे कर्म ठे, ते सर्व जीवोने अरिभूत एटले वैरीरूप ठे,एवा कर्मरूप वैरीने हणनार ठे, माटे अरिहंत कहेवाय ठे. ते प्रत्ये नमस्कार थाउं.

तथा अरिहंतना सहायथी मोक्षरूप नगरने पमाय ठे. माटे सार्थवा हनी उपमा, तथा एमना आश्रयथकी जवसमुद्रनो पार पमाय ठे, माटे निर्यामकनी उपमा, तथा प्राण, भूत, जीव अने सत्त्व, ए चार प्रकारना जीवोने मा हण मा हण एवो शब्द कहे, माटे सर्व जीवो उपर कृपा ठे,तेथी निर्वाणरूप वनप्रत्ये पहुँचाडे ठे, माटे महागोपनी उपमा. ए त्रण उपमा सार्थक ठे. ते श्री अरिहंतनेज ठाजे ठे. एवा श्रीअरिहंतने ए सर्व जीवलोकने विषे लोउत्तमजावे करी तेमज नमस्कार थाउं.

तथा राग, द्वेष, परिसह, उपसर्ग, एटलाने जे नमावे एटले पांचे इंद्रियना त्रेवीश विषय, चार कषाय, बावीश परिसह तथा आत्मोद्धित अने परकृत एवी बे प्रकारनी वेदना अने अनुलोम तथा प्रतिलोम, एवा बे प्रकारना उपसर्ग. इत्यादिक शत्रुने हणनार तेमाटे अरिहंत कहिये.ते प्रत्ये नमस्कार थाउं. एवा अरिहंतने मन, वचन अने कायाना एकाग्रतापणे नमस्कार करतो थको जीव,जवना सहस्रोथकी मूकाय, जाव सहित नमस्कार करतो थको बोधिना लाजने पामे. ए बीजा पाठनो अर्थ थयो.

हवे (एमो अरुहंताणं के०) नमोऽरुहद्भ्यः ए त्रीजा पदनो अर्थ कहे ठे. तिहां अरुहद्भ्यः अहीं(रुह् वीजतंतुसंताने)ए धातुनुं रुह् पद ठे एटले क्षीणकर्मवीजपणाथकी जेमने फरी संसारमध्ये (रुहंत के०) उपजबुं (अ के०) नथी एटले अरुहंत कहिये. अर्थात् बीजनुं विस्तारपणुं नथी. हवे कोइ पण जव करवो नथी माटे अरुहंत कहिये, उक्तं च “ दग्धे बीजे यथात्यंतं, प्रादुर्भवति नांकुरः ॥ कर्मबीजे तथा दग्धे, न रोहति जवांकुरः ॥ १ ॥ ” अर्थः—जेम कोइ बीज ठे, ते अत्यंतपणे अग्नि

યેં કરી બઢ્યું હોય, તેને વાઘ્યાં થકાં તેનો અંકુરો પ્રગટ ન થાય, તેમ અહીંયાં પણ કર્મરૂપ વીજેં કરી ફરી સંસારમધ્યેં અવતારરૂપ અંકુરો ઊગે છે, તે કર્મરૂપ વીજને બાલ્યાથકી સંસારરૂપ અંકુરો પ્રગટ ન થાય, નવા જીવ ન કરે. માટેં અરુહંત કહીયેં. એવા અરુહંતને નમસ્કાર થાઉં.

એવા લક્ષણોવાલા જગવાનને નમસ્કાર કરવાનો હેતુ શું? ત્યાં કહે છે. મહાજયંકર જે આ જીવરૂપ ગહનવન, તેને વિષે ઝ્રમણ કરવાને વીક પામે લા એવા જીવોને અનુપમ આનંદરૂપ જે પરમપદ તટ્ટૂપ જે નગર, તેના માર્ગને દેખાડવાપણાનું પરમોપકારીપણું છે જેને વિષે તેમાટેં તેને નમસ્કાર કરવો યોગ્યજ છે. અહીંયાં નમઃ શબ્દના યોગથી વ્યાકરણરીતિથી ચતુર્થી વિજ્ઞાતિ જોશ્યેં, તે ઠેકાણેં જે ષષ્ઠી છે તે પ્રાકૃતસૂત્રથકી પ્રાકૃતશૈલીના વશ થકી છે, તેમાં ષષ્ઠીનું બહુવચન છે, તે અદ્વૈતવ્યવહેદેં કરી અર્હદ્વહુત્વના સ્થાપનને માટે છે. તથા વિષય બહુ પણાયેં કરીને નમસ્કાર કરનારને ફલા તિશય જ્ઞાપનને માટે છે, એ શ્રીઅરિહંતને ચંદ્રમંડલની પેરેં શ્વેતવર્ણેં ધ્યાયિયેં. એ જાવમંગલ કરતાં પંચ પરમેષ્ઠિપદમાં પ્રથમ અરિહંત પદનું મંગલ વર્ણવ્યું. એ પહેલી સંપદા એક પદની થઈ. સંપદા એટલે જ્યાં અર્થસમાસિનો અધિકાર હોય, તે સંપદા જાણવી. તથા જ્યાં વિશામો લશ્યેં, તે વિશામાના સ્થાનકને સંપદા કહીયેં. એમ સર્વત્ર જાણવું ॥ ૧ ॥

હવે વીજું સિદ્ધપદનું મંગલ વર્ણવે છે. (એમોસિદ્ધાણં કેળ) નમઃ સિદ્ધેન્ધ્યઃ અહીંયાં (સિત્ કેળ) બઢૂ એટલે ચિરકાલનો બાંધેલો એવો જે અષ્ટકર્મરૂપ કાષ્ઠનો જારો, તેને જાજ્વલમાન શુદ્ધધ્યાનરૂપ અગ્નિયેં કરી જોણેં (ધ્માતં કેળ) ધમ્યો છે બાલ્યો છે જસમ કીધો છે, તેને નિરુક્તિના વિધિ પ્રમાણેં સિદ્ધ કહીયેં. એવા સર્વ સિદ્ધને મહારો (એમો કેળ) નમસ્કાર હોજો, અથવા વિધુ ધાતુ, ગતિને અર્થેં છે, એ વચનથી અપુતરાવૃત્તિયેં એટલે પાહું ન અવાય એવી રીતેં મોક્ષનગરી પ્રત્યેં ગયા, તે સિદ્ધ કહેવાય, અથવા નિષ્ઠિતાર્થ થયા, તે સિદ્ધ, અથવા શિક્ષા કરનાર શાસ્ત્રકથક થયા, તે સિદ્ધ અથવા શાસનને પ્રવર્ત્તાવનાર થઈને સિદ્ધરૂપ માંગલ્યપણા પ્રત્યેં અનુજ્ઞવ્યા, તે સિદ્ધ કહીયેં. અથવા નિત્ય અપર્યવસિત અનંત સ્થિતિને પામવાપણાથકી સિદ્ધ કહીયેં. અથવા જેનાથી ગુણોનું સમૂહપણું જીવ્ય જીવોને જપલબ્ધ થાય છે માટેં સિદ્ધ કહીયેં, એ વિષે આ વચન પ્ર

ગુણે કરી સુશોજિત, યુગપ્રધાન, સર્વજનમનોરંજક, જગજીવમાં જીવ્ય જીવને જિનવાણીનો ઉપદેશ આપી પ્રતિબોધિને કોઈને સમ્યક્પણું પમાડે છે, કોઈને દેશવિરતિપણું પમાડે છે, કોઈને સર્વવિરતિપણું પમાડે છે તથા કોઈએક ઉપદેશ સાંજહીને જડકપરિણામી થાય છે. એવા ઉપકારના કરનાર, શાંત મુદ્રાના ધારક, દ્વણમાત્ર પણ કષાયેં ગ્રસિત ન હોય માટે તે પ્રજુર્જ, નમસ્કાર કરવા યોગ્ય છે.

વહી તે આચાર્ય નિત્યેં પ્રમાદ રહિત થકા અપ્રમત્ત ધર્મના કથક છે. વહી રાજકથા, દેશકથા, સ્ત્રીકથા, જત્તકથા, સમ્યક્ત્વઢિલણીયા અને ઠઠી ચારિત્રઢિલણીયા, એવી વિકથાના વર્જક છે. વહી અમલ અમાયી છે. તથા સારણા, વારણા, ચોયણા, અને પઢિચોયણાદિકેં કરી શિષ્યાદિકને પ્રવચનનો અજ્યાસ કરાવનારા છે અને સાધુજનને ક્રિયા ધરાવતા થકા છે. વહી જેમ સૂર્ય અસ્ત થયાં ગૃહને વિષે ઘટપટાદિક પદાર્થ ન દેખાય, પઠી દીપકથકી સર્વ પદાર્થ દૃષ્ટિગોચર આવે, તેમ અહિંયાં કેવલજ્ઞાન જાસ્કર સમાન શ્રીતીર્થકરદેવ મુક્તિ ગયા થકાં ત્રણ જીવનના પદાર્થના કથક દીપકસમાન એવા શ્રીઆચાર્ય છે, એવા શ્રીઆચાર્યને જે જીવ્ય પ્રાણી નિરંતર નમસ્કાર કરે, તે પ્રાણી ધન્ય જાણવા, તેમને જીવનો દ્વય તુરત થાય. વહી તે આચાર્ય પ્રજુર્જયેં કૃપા કરીને જે હિતનાં વચન કહ્યાં હોય, તે વચનોને હૃદયથી અણમૂકતો થકો રહે, તે પ્રાણી વિશેષેં શુદ્ધિ સહિત જલો આચારવંત થાય. એ શ્રીઆચાર્યને સુવર્ણવર્ણેં ધ્યાયિયેં. એવા આચાર્યને નમસ્કાર કરવાથી પંચપરમેષ્ઠિમંગલમાં ત્રીજું મંગલ જાણવું ॥ એ ત્રીજું પદ અને ત્રીજી સંપદા થઈ ॥ ૩ ॥

હવે ઉપાધ્યાયપદનું ચોથું મંમલ વર્ણવે છે. (એમો ઉવગ્નાયાણં કેઠ) નમ ઉપાધ્યાયેજ્યઃ (ઉપ કેઠ) સમીપ રહ્યા તથા આવ્યા એવા જે સાધુ પ્રમુખ તે પ્રત્યેં જે (અગ્નાય કેઠ) અધ્યાય ઇટલે સિદ્ધાંતનું અધ્યયન કરાવે, તથા જેની સમીપેં આવી અધીયતે નામ જણાય છે, તે ઉપાધ્યાય કહિયેં. તે જણી (એમો કેઠ) નમસ્કાર થાઉં.

અથવા જેના ઉપ સમીપમાં આધિક્યેન ગમ્યતે ઇટલે અધિકપણાયેં જવાય છે, અથવા ઇક્ સ્મરણે એવા ધાતુના અર્થમાં સ્મરણ કરાય છે. સૂત્રથકી જિં નપ્રવચનનું જેથકી તે ઉપાધ્યાય કહિયેં. એ વિષે આવું પ્રમાણ છે. “ વાર-

संगो जिणरकाउ सचाउ कहिउ बुहेहिं ॥ तं उवइसंति जम्हा, उवचाया ते
ण वुच्चंति ॥ १ ॥ अर्थः—छादशांगी, श्रीवीतरागें अर्थथी जांखी अने गण
धरें सूत्रथी गुंथी, तेनो सचाय करवो. ए रीतें बुध एटले पंन्ति कहुं ते
जे कारण माटें ते छादशांगीने उपदेशे, ते कारण माटें ते उपाध्याय कहियें,

अथवा “उत्ति उवउंग करणे, जत्ति ज्ञाणस्स होइ निद्वेसे ॥ एएण हुंति
उज्जा, एसो अन्नोवि पज्जाउ ॥ १ ॥ अर्थः—उकार जे ठे, ते उपयोग कर
वाने अर्थें ठे, तेथी (उ केण) उव थयो अने उव पढी जज्जो ठे, ते जकार
वणें ध्याननो निर्देश कह्यो ठे. एम उ अने ज ए बे अक्षरथकी उवज्जाय
पद थाय ठे. ए पर्यायार्थ ठे.

वली पण पर्याय फेर नाम कहे ठे. “उत्ति उवउंगकरणे, पत्ति अ पाव
परिवज्जाणे होइ ॥ जत्ति अ जाणस्स कए, उत्ति अ उंसकणा कम्मे ॥ १ ॥”
अर्थः—उ वर्ण ते उपयोगने अर्थें ठे अने प वर्ण ते पापनुं समस्त प्रकारें
वर्जवुं तेने अर्थें ठे, अने ज वर्ण ते ध्यान करवाने अर्थें ठे. पुनः उ वर्ण ते
कर्मथकी उसरवाने अर्थें ठे. ए रीतें चार अक्षर मळ्या थकां उपाज्जाउ
थाय ठे, ते पण पर्यायांतरें उपाध्यायनुं नाम जाणवुं.

अथवा उपाधान एटले उपाधि अथवा सन्निधि ते पासें वसवुं; ते उ
पाधियें करीने अथवा उपाधिने विषे आय एटले लाज ठे श्रुतनो जेउंथ
की अथवा उपाधि एटले विशेषणादिकना प्रस्तावथकी शोचन उपाधिनी
आय एटले लाज ठे जेउंथी ते उपाध्याय कहियें.

अथवा उपाधि तेज सन्निधि अने आय एटले इष्टफल एटले जेने वि
षे दैवजनितपणे जे आय एटले इष्टफलो तेहना समूहनुं एक हेतुपणुं
ठे, ए हेतुमाटें तेने उपाध्याय कहियें.

अथवा आधि जे मननी पीडा, तेनो आय एटले लाज तेने आध्याय
कहियें. अथवा अधि एटले टूकी बुद्धि अर्थात् कुबुद्धि तेनो आय एटले
लाज ते आध्याय कहियें. अथवा ध्ये धातु चिंताने अर्थें ठे. ए धातुनो प्रयो
ग तथा नञ्नु अर्थ, कुत्सित एटले खराब एवो थाय ठे, ए बे मली डु
ध्यान एवो अर्थ सिद्ध थाय ठे, एने आध्याय पण कहे ठे. ए उपरला अ
ध्याय अथवा आध्याय तथा ए वन्ने जेउंथें करी उपहत एटले हणायेला
ठे, तेने पण उपाध्याय कहियें.

એવા શ્રી ઉપાધ્યાય પચ્ચીશ ગુણે કરી શોજિત, દ્વાદશાંગીના પારંગામિ, દ્વાદશાંગીના ધારક, સૂત્ર અને અર્થના વિસ્તાર કરવાને રસિક, એવા ઉપાધ્યાયને નમસ્કાર કરવાનો હેતુ શું ? ત્યાં કહે છે. સંપ્રદાયથી આવીએલાં જે જિનવચન, તેનું અધ્યાપન ઇટલે જાણાવવું કરાવે છે, એણે કરી જીવ્ય જીવોની ઉપર ઉપકારીપણું હોવાથી નમસ્કાર કરવા યોગ્ય છે. એ શ્રી ઉપાધ્યાયજીને મરકતમણિની પેરેં નીલવર્ણે ધ્યાયિયેં. એ શ્રીઉપાધ્યાય જીને નમસ્કાર કરવાથી પંચપરમેષ્ઠિમંગલમાં ઉપાધ્યાયપદનું ચોથું મંગલ જાણવું. એ ચોથું પદ અને ચોથી સંપદા થઈ ॥ ૪ ॥

હવે સાધુપદનું પાંચમું મંગલ વર્ણવે છે. (અમોલોપસવસાહુણં કે ૦) નમો નમઃ લોકે સર્વસાધુજ્યઃ અઢીઢીપ પ્રમાણ લોકમાં હેલા સર્વસાધુને નમસ્કાર થાઉં.

ત્યાં જે જ્ઞાનાદિક શક્તિયેં કરી મોક્ષને સાધે, તેને સાધુ કહિયેં, અથવા સર્વ પ્રાણીમાત્રને વિષે સમપણું ધ્યાવે, તેને નિરુક્તિન્યાયેં કરી સાધુ કહિયેં. એ વિષે આ વચન પ્રમાણ છે:—“નિર્વાણ સાહ્ય જોઈ, જમ્હા સાહંતિ સાહુણો ॥ સમાય સવજૂણસુ, તમ્હા તે જાવસાહુણો ॥ ૧ ॥” અર્થ:—નિર્વાણ જે મોક્ષ તેના સાધવાના જે યોગ, તે પ્રત્યેં જે કારણ માટેં સાધે, તે માટેં તે સાધુ કહીયેં. વઢી સર્વજૂત જે ચોરાશી લાખ જીવાયોનિ તેથી ઉપના જે જીવ, તે સર્વસાથેં સમતાપણું જે ધરે છે. તે કારણમાટે તેને જાવસાધુ કહિયેં. અથવા સંયમના સખાઈ જે સત્તર જોદ, તે પ્રત્યેં જે ધારે, તે સાધુ કહીયેં. ઉક્તં ચ ॥ “કિં પિઠસિ સાહુણં, તવં ચ નિયમં ચ સંયમગુણં વા ॥ તો વંદસિ સાહુણં, ઇયં મે પુઠિજ સાહુ ॥ ૧ ॥” અર્થ:—અરે પ્રાણી ! સાધુ તે પોતાના ગુણે કરીનેજ સાધુ હોય, તેમાટે તું સાધુજાણી શું દેખે છે ? ઇટલે શું તપશ્ચર્યાનો ગુણ દેખે છે ? અથવા સંયમના ગુણ દેખે છે ? તે ગુણ દેખીને તેવાર પઢી તું શું સાધુપ્રત્યેં વાંદીશ ? એમ હું તુજને પૂછું બું, માટેં સાધુને ગુણેજ સાધુ દેખીને વંદના કરવી. ઉક્તં ચ ॥ વિસય સુહનિયત્તાણં, વિસુઠ્ઠચારિત્તનિયમજુત્તાણં ॥ તચ્ચ ગુણસાહ્યાણં, સાહુણં કિચ્છુજ્ઞાયણં નમો ॥ ૧ ॥” અર્થ:—સાધુ કેહવા છે ? તો કે શબ્દાદિક પાંચ પ્રકારના વિષય તેનાં જે સુખ, તેથી નિવૃત્ત્યા છે, ઇટલે વેગલા થયાં છે. તથા વિશુઠ્ઠ નિર્મલ ચારિત્ર અને વિવિધ પ્રકારના જે નિયમ, તેણેં કરી યુક્ત છે, વઢી (તચ્ચ કે ૦) તથ્ય ઇટલે સાચા જે ગુણ તેના સાધક છે ?

कृतकृत्यपणुं थावाने अर्थे एटले मोक्ष पामवानां जे कार्य, तेहिज साधवाने उद्यमवंतपणुं ठे, जेमने एवा साधुर्जने नमस्कार थाउ.

बली साधु केहवा ठे ? “ असहाइ सहायत्तं, करेति मे संजमं करंत स्स ॥ एएणं कारणेणं, एमामि हं सबसाहूणं ॥ १ ॥ ” अर्थः— जेनो कोइ सखाइयो न होय, तेना साधु सखाइया ठे. एटले जेने कोइनुं सहाय नथी, तेनुं सहाय साधु करे, निःकारणबंधुसमान उपकारी एवा साधु ते (मे के०) मुऊ प्रत्ये अनादिनुं असंयमपणुं टाली संयमपणुं कर्त्ता ठे. एटले इंद्रियोनिग्रह करावे, इत्यादिक कारणे करी “ सबसाहूणं अहं नमामि एटले सर्व साधुप्रत्ये हं नमस्कार करुं ठुं.

अथवा संयमकारी जनोने सहायता धारण रे, तेने साधु कहिये. निरुक्तिथकीज ‘निरुक्तं पदभंजनं’ एटले सामायिकादि विशेषेण सहित एवा समतावंत साधु सर्व, ते अप्रमत्तादिक, पुलाकादिक, जिनकट्टिक, प्रतिमाकट्टिक, यथाबंदकट्टिक, परिहारविशुद्धिकट्टिक, स्थविरकट्टिक, स्थितकट्टिक, स्थितास्थितकट्टिक, तथा कट्टपातीत जेदोवाला प्रत्येकबुद्ध, स्वयंबुद्ध, बुद्धबोधित जेदोवाला अने जारतादिक जेदोवाला अथवा सुखमदुखमादिक विशेषित साधु ते सर्व साधुर्ज जाणवा. अहीयां सर्व गुणवंतने अविशेषे करी नमस्कार करवा पणाना प्रतिपादनने अर्थे सर्व शब्दनुं ग्रहण कछुं ठे. एवी रीतें अर्हत् प्रमुख पदोने विषे पण जाणी लेवुं. अहीयां पाचमा पदने विषे सर्व पदनी पूर्त्ति करवी, ए मार्टे पण सर्व पद मेढ्युं ठे, एटले न्यायना सामान्यपणायकी पांचे पदें सर्व शब्द सूचव्यो.

अथवा सर्व जीवोने हितना करनारा ते सार्व, तेहीज साधु अथवा सार्वशब्दें अर्हद्धर्म अंगीकार करनार साधुर्ज जाणवा, पण सार्व शब्दें बौद्धादिकना साधुर्ज ग्रहण करवा नहिं, ते सार्व साधु अथवा सर्व शुज योगोने साधे, ते सार्व साधु, अथवा सार्व एटले अरिहंत ते प्रत्ये साधे, एटले तेजनी आझाना करवाथकी आराधे, प्रतिष्ठापना करे, दुर्नयना निराकरणथकी ते सार्वसाधु कहिये.

अथवा श्रव्य एटले श्रवण करवा योग्य जे वाक्यो, तेने विषे साधु, अथवा सव्य एटले दक्षिण ते पोताने अनुकूल जे कार्य तेने विषे साधु एटले निपुण, ते श्रव्यसाधु कहिये, अथवा सव्यसाधु पण सब शब्दवडे

જાણીલેવા, સર્વ શબ્દનું દેશ તથા સર્વતાને વિષે દર્શન છે માટેં અપરિશેષ સર્વથકી ઉપદર્શનને માટેં લોક શબ્દ કહ્યો છે.

અહીંયાં લોકશબ્દે મનુષ્યલોક સાર્ઘ્વદ્યદ્વીપસમુદ્રવર્તી, ઝર્ધ્વ નવ શત યોજન પ્રમાણ, અધઃ નીચેં સહસ્રયોજન પ્રમાણ તથા વલી કોશ્ઠક લઘિધવંત સાધુ મેરુચૂલિકા પર્યંત પણ તપસ્યા કરતા થકા હોય. એમ લોકને વિષે જિહાં જિહાં સાધુ હોય, તે સર્વ સાધુને મહારો નમસ્કાર થાડ.

એ સાધુને નમસ્કાર કરવાનો હેતુ શું ? ત્યાં કહે છે. મોક્ષમાર્ગને વિષે સહાયતા કરનાર હોવાથી ઉપકારીપણને લીધે નમસ્કાર કરવા યોગ્ય છે. સ્તવના, પ્રશંસા, ગુણવર્ણન કરવા યોગ્ય છે.

જેમ ત્રમર, વૃક્ષના સુગંધી ફૂલ ઉપર વેસે, તેનો થોડો એક પરાગ લેઈ વીજે ફૂલેં જાય, એમ અનેક ફૂલેં જમી જમીને પોતાના આત્માને સંતુષ્ટ કરે, પણ ફૂલને વાધા ન ઉપજાવે, તેમ સાધુ પણ અનેક ઘર જમી જમીને વહેંતાલીશ દોષ રહિત આહાર શુદ્ધ ગવેપી પોતાનું પિંરુપોષણ કરે. પાંચેંદ્રિયને પોતાને વશ રાખે, પાંચેંદ્રિયના વિષયને ઝીંપે, ષટ્કાયજીવની રક્ષા પોતેં કરે, વીજા પાસેં કરાવે, વલી સત્તર જ્ઞેદ સહિત સંયમને આરાધે, સર્વજીવ ઉપર દયાના પરિણામ રાખે, અઢાર હજાર શીલાંગ રથના ધોરી, અચલ, અરુગ્ગ આચારરૂપ જેનું ચારિત્ર છે, એવા મહંત મુનીશ્વરને જયણાયુક્ત વાંદીને પોતાનું જન્મ પવિત્ર કરીયેં. વલી નવ પ્રકારેં બ્રહ્મચર્યની ગુત્તિ પાલે, વાર પ્રકારેં તપ કરવાને શૂરા, આત્માર્થી તથા વલી આદેશ, ઉપદેશથકી ન્યારા છે, જેને જનમેલનની ફેંહા નથી, વંદન પૂજનની વાંઠા નથી, એવા મુનિનું દર્શન તો જો પુણ્યોન્નમ હોય તોજ પામીયેં, એ શ્રી સાધુને આપાઢના મેઘની પેરેં શ્યામવર્ણેં ધ્યાયિયેં. એ પાંચમા પદરૂપ સાધુમંગલ વચ્ચાણું, એટલે પાંચમા પદની પાંચમી સંપદા થઈ ॥ ૫ ॥ જાવમંગલ અનેક પ્રકારેં છે, તેમાં એ પંચ પરમેષ્ઠીનું પ્રથમ મંગલ જાણવું.

આશંકા:—એ પંચ પરમેષ્ઠીને જે નમસ્કાર કરવો, તે સંકેપેં કરવો, કિંવા વિસ્તારેં કરવો ? તેમાં જો સંકેપેં નમસ્કાર કરાય છે, એમ કહેશો, તો સિદ્ધ અને સાધુને પ્રત્યેં નમસ્કાર કરવોજ યુક્ત છે. કેમ કે ? એ વેહુને નમન કરવાથી અરિહંત, આચાર્ય અને ઉપાધ્યાયનું પણ ગ્રહણ થયુંજ, કારણ કે એ અર્હદાદિક ત્રણ જે છે, તે પણ સાધુપણું ઊડતા નથી, તે માટે.

अने जो तमें कहेशो के विस्तारें नमस्कार कराय ठे ? तो त्थारें ऋषजादिक चोवीशो तीर्थकरोने व्यक्तिसमुच्चारणथकी एटले जूडुं जूडुं नाम लेइने नमस्कार करवो जोइयें.

समाधानः—अरिहंतने नमस्कार करवाथकी जे फल पामीयें, ते साधुने नमस्कार करवाथकी फल न पामीयें, जेम मनुष्यमात्रने नमस्कार करवाथकी राजादिकना नमस्कारनुं फल न पामीयें, ते माटे विशेषथकी प्रथम श्रीअरिहंतनेज नमस्कार करवो युक्त ठे.

आशंकाः—जे सर्वथी मुख्य होय, तेनुं प्रथम ग्रहण करवुं ए योग्य ठे, तो तमें अहीयां पंच परमेष्ठीने नमस्कार करतां प्रथम श्रीअरिहंतने नमस्कार कीधो, परंतु जो प्रधान न्याय अंगीकार करीयें, तो अहीयां पंच परमेष्ठीमां सर्वथा कृतकृत्यपणे करी सिद्धने प्रधानपणुं ठे माटें सिद्ध मुख्य ठे, तेथी प्रथम सिद्धने नमस्कार करीने पढी अरिहंतादिकने आनुपूर्वीयें नमस्कार करवो युक्त ठे.

समाधानः—सिद्धने पण श्रीअरिहंतना उपदेशथकी जाणीयें ठैयें. वली अरिहंत, तीर्थ प्रवर्तन करे, उपदेश आपीने घणा जीवोने उपकार करेअने सिद्ध पण श्रीअरिहंतना उपदेशथकीज चारित्र आदरी कर्मरहित थइ सिद्धपणुं पामे, माटें श्रीअरिहंतनेज प्रथम नमस्कार करवो योग्य ठे.

आशंकाः—जो एम उपकारीपणुं चिंतवी नमस्कार करीयें, तो आचार्यादिकने पण प्रथम नमस्कार करवो युक्त थाशे ? केम के कोइ एक समयें एनाथी पण अर्हदादिकनुं जाणपणुं थाय ठे, माटें आचार्यादिक पण म होटा उपकारी ठे, तेथी तेमने प्रथम नमस्कार करवो युक्त ठे ?

समाधानः—आचार्यने उपदेश देवानुं सामर्थ्य, श्रीअरिहंतना उपदेश्याथकीज होय ठे, परंतु आचार्यादिक स्वतंत्रथका उपदेशथकी अर्थज्ञापकपणुं पडिवज्जाता नथी, एटला माटे अरिहंतज परमार्थें करी सर्व अर्थ ज्ञापक ठे तेथी, प्रथम नमस्कार करवा योग्य ठे. वली आचार्यादिक तो अरिहंतनी पर्षदारूप ठे. माटे आचार्यादिकोने प्रथम नमस्कार करी पढी श्रीअरिहंतने नमस्कार करवो, ए योग्य न कहेवाय, ए विषे आम कह्युं ठेः—“पुवाणुपुवि न कमो, नेवय पढाणुपुवि एस जवे ॥ सिद्धाईआ पढमा, वीआ ए साहुणो आइ ॥१॥ ” अरहंता उवएसेणं, सिद्धाणं जंति तेण अरि

હાઈ ॥ એવિ કોઈ પરિસાણ, પણમિત્તા પણમઈ રત્નોત્તિ ॥ ૨ ॥ ” પૂર્વે જેટલા પ્રશ્ન ઉત્તર કહ્યા, તેનો સંબંધ એ ગાથાનું મધ્યે છે, તેમાટે લોકમાં પણ પર્યદાને પ્રણામ કરીને પઠી રાજાને કોઈ પ્રણામ ન કરે, તો અહીં આચાર્યાદિક તો સર્વ પર્યદા રૂપ છે અને શ્રીઅરિહંત તે રાજા રૂપ છે માટે પ્રથમ રાજાને પ્રણામ કહ્યો પઠી પર્યદાને પ્રણામ કરાય છે. એરીતે શ્રીઅરિહંતને નમસ્કાર કહ્યા પઠી આચાર્યાદિકને નમસ્કાર કરવો યુક્ત છે, એમ સિદ્ધ થયું, એટલે પાંત્રીશ અક્ષરે શ્રીનવકાર પાંચ પદરૂપ મૂલ મંત્ર કહ્યો. હવે આગલે ચાર પદની ચૂલિકામાંહે એ મૂલમંત્રનો પ્રજાવ કહે છે.

(એસોપંચણમુક્કારો કે૦) એષ પંચ નમસ્કારઃ (એસો કે૦) એ જે અરિહંતાદિકસંબંધી (પંચણમુક્કારો કે૦) પાંચ નમસ્કાર છે. એટલે નમસ્કાર પંચકં છે, તે કેહવો છે ? તોકે (સવપાવપ્પણાસણો કે૦) સર્વપાપપ્રણાશનઃ (સવપાવ કે૦) જ્ઞાનાવરણાદિક સર્વ પાપ તેનો (પ્પણાસણો કે૦) પ્પણાસ એટલે વિનાશનો કરનાર છે. અહીં ઠઠા અને સાતમા, એ વે પદની ઠઠી અને સાતમી, એ વે સંપદા થઈ. વલી તે નમસ્કારપંચક કેહવો છે ? તો કે (મંગલાણંચસવેસિંપઢમંહવશ્મંગલં કે૦) મંગલાનાં ચ સર્વેષાં પ્રથમં જવતિ મંગલં એટલે સર્વ મંગલોમાં (પઢમં કે૦) પ્રથમ એટલે મુખ્ય, મંગલં કે૦) મંગલ માંગલિક એટલે કલ્યાણકારક (હવશ્ કે૦) છે.

એટલે મંગલ વે પ્રકારનું છે. એક દ્રવ્યમંગલ, તે લૌકિક મંગલ, અને વીજું જાવમંગલ તે લોકોત્તર મંગલ જાણવું. તેમાં દધિ, અક્ષત, કેસર, ચંદન, દૂર્વાદિક, તે લૌકિક મંગલ છે. એમંગલ અનેકાંતિક તથા અનાત્યંતિક જાણવું. તે પણ એક નામમંગલ, વીજું સ્થાપનામંગલ, અને ત્રીજું દ્રવ્યમંગલ. એ ત્રણ મંગલથી વાંઠિતાર્થ સિદ્ધિ ન થાય. અને એથી વિપરીત એકાંતમંગલ તથા આત્યંતિક મંગલ, તે જાવમંગલ જાણવું. એ મંગલ, વિશેષેં શ્ચિતાર્થસિદ્ધિનું કારક છે, માટેં પૂજનીય છે, પ્રધાન છે, તે જપ, તપ તથા નિયમ પ્રમુખત્તેદ જિન્નપણે કરી અનેક પ્રકારનું છે. તેમાં પણ અતિ ઉત્કૃષ્ટ મંગલ, એ પંચ પરમેષ્ઠિનમસ્કારરૂપ છે, માટેં એ વિશેષેં કરી ગ્રહણ કરવું. એથી મોક્ષરૂપ સુખની પ્રાપ્તિ થાય છે. પરમેષ્ઠીને મંગલપણે, લોકોત્તમ પણે, શરણયોગ્યપણે ગ્રહવાય છે. ઉક્તં ચ ॥ અરિહંતા મંગલં, સિદ્ધા મંગલં, સાહૂ મંગલં, કેવલિપણ્તો ધમ્મો મંગલં ॥ શ્ચિતિ ॥ એ ચૂલિકાનાં

चार पदमां तेत्रीश अक्षर ठे, आठमा अने नवमा, ए बे पदनी मलीने ए कज आठमी संपदा थइ. माटे एमां विश्रामनां स्थानकरूप संपदा आठ ठे अने पद नव ठे, तथा बधा मली लघु अक्षर एकशठ ठे अने गुरु अक्षर सात ठे, सर्व अक्षर अडशठ ठे. इति मंगलम् ॥

हवे ए चूलिकामध्ये केटला एक (हवइ मंगलं) ने स्थानकें (होइ मंगलं) कहीने बत्रीशज अक्षर माने ठे, परंतु एना मूल तेत्रीश अक्षर ठे. यदुक्तं श्रीमहानिशीथसिद्धांते “ तद्देव इक्षारस पय परिष्ठितति आलावग ति तीस अक्षर परिमाणं ॥ एसो पंच एमुक्षारो, सवपावप्पणासणो मंगलाणं च सवेसिं, पढमं हवइ मंगलंति चूलं. तेणैव कमेण ठठ सत्तमठम दिणैसु आयं विलेहिं अहिज्जिज्जा” तथा प्रवचनसारोद्धारेऽप्युक्तं “पंच परमिष्ठिमंते, पए पए सत्त संपया कमसो ॥ पज्जंत सत्तरस्कर, परिमाणा अठमी जणिया ॥ १ ॥ ” गाथा (७ ए मी. यद्यपि हवइ मंगलने स्थानकें होइ मंगलं एवो पाठ कहेवाथकी अर्थविज्ञेद कांइ नथी, तथापि हवइ मंगलं एवो ज पाठ कहेवो. केम के नमस्कारावल्लिकाग्रंथमध्ये कहुं ठे के, कोइ कार्यविशेष उपने थके जेवारें चूलिकानुंज ध्यान करियें, तेवारें बत्रीश दलनुं कमल रची एकेको अक्षर, एकेकी पांखडीयें स्थापवो अने तेत्रीशमो अक्षर, मध्यकर्णिकायें स्थापीने ध्यान करवुं. माटे जो होइ मंगलं एवो पाठ कहियें, तो चूलिकामां बत्रीशज अक्षर थाय, ते बत्रीश अक्षरें बत्री श पांखडीज पूराय, तेवारें मध्यनी कर्णिका खादी रही जाय. इत्यादिक अनेक सिद्धांतयुक्ति ठे, ते मध्यस्थपणे विचारवुं.

हवे ए पंच परमेष्ठीने नमस्कार करीने एमना एकशो ने आठ गुणरूप मंत्रनो जाप करीयें, ते गुणो आ प्रमाणें ठे:—“बारस गुण अरिहंता, सिद्धा अठेव सूरि ठत्तीसं ॥ जवद्याया पणवीसं, साहू सगवीस अठसयं ॥ १ ॥ अर्थ:—अरिहंतना बार गुण, सिद्धना आठ गुण, आचार्यना ठत्रीश गुण, उपाध्यायना पच्चीश गुण अने साधुना सत्तावीश गुण, ए सर्व मली (अ ठसयं के०) एकशो ने आठ गुण थाय. ते आवी रीतें:—

तिहां श्रीअरिहंत प्रभुनां आठ प्रातिहार्य, तथा चार मूलातिशय, मली ने बार गुणो जाणवा. तेमध्ये प्रथम आठ प्रातिहार्य कहे ठे.

उक्तं च:—“किंकिलि कुसुमबुद्धि, देवश्रुणि चामरासणां च ॥ ज्ञावलय

નેરિ ઠત્તં, જયતિ જિણ પાહિહેરાઈ ॥૧૧॥” અર્થ:—જગવંતને સહચારિ હોય માટે પ્રાતિહાર્ય કહિયે, અથવા ઇંદ્રના આદેશકારી જે દેવ, તે ઝનું જે કર્મ, તેને પ્રાતિહાર્ય કહીયે. તે આઠે પ્રાતિહાર્ય, દેવતાનાં કરેલાં જાણવાં. તિહાં ૫ હેલું ૧ (કિંકિલ્લિ કેળ) અશોકવૃક્ષ, તે જ્યાં શ્રીજગવંત વિચરે, સમોસરે, તિહાં મહાવિસ્તીર્ણ, કુસુમસમૂહલુબ્ધત્રમરનિકરેં શીતલ, સઘાય, મનો હર, વિસ્તીર્ણશાખાવાલો, જગવાનનું જેટલું દેહમાન હોય તેથી વારગુણો, અશોકવૃક્ષ, દેવતા કરે, તેની નીચેં વેસીને ધર્મદેશના જગવાન આપે.

૨ (કુસુમવૃષ્ટિ કેળ) ફૂલની વૃષ્ટિ ઇટલે જલ તથા સ્થલને વિષે ઉત્પન્ન થયેલાં ફૂલો જેવાં કે શ્વેત, રક્ત, પીત, નીલ તથા શ્યામ, ૫ પાંચ વર્ણોનાં વિકશ્વર સરસ સુગંધમય, નીચી વીટં અને ઝંચે મુર્ખેં એવાં સચિત્ત ફૂલો ની વૃષ્ટિ સમવસરણની પૃથિવીને વિષે ચોફેર એક યોજનમધ્યેં ગોઠણ પ્રમાણ દેવતાઝ કરે છે, અહીંયાં ફૂલવિષે મતાંતર છે, તે કહે છે:—કોઈ એક તો અચિત્ત ફૂલ કહે છે તથા કોઈ એક તો કિહાં એક ફૂલ ઉપર જાલી વંધ કહે છે. વલી કોઈ એક તો ક્યાં એક ક્યારારૂપ છે, ઇટલે જ્યાં સાધુ, મનુષ્ય અને દેવતા વેસે છે, ત્યાં પુષ્પવૃષ્ટિ નથી અને શેષ ચોફેર સ્થાનક છે, એમ મતાંતર છે. પરંતુ તે મધ્યેં અચિત્ત ફૂલના કથક તો ડુર્મતિજિન વચનના ઉઘાપક એવા ઢૂંઢક લોકો જાણવા, અને શેષ વે મતાંતરનો પણ નિપેધ છે, કેમ કે સમવસરણમાં સર્વત્ર ફૂલની વૃષ્ટિ તો હોયજ છે, પણ તે ફૂલોને જે વાધા નથી ઉપજતી તેનું કારણ તો અચિંત્ય શક્તિના ધણી એવા શ્રીજગવંતનું માહાત્મ્ય જાણવું. એમ શ્રીઆવશ્યકચૂર્ણીમધ્યેં કહ્યું છે. તેની શ્રીઆવશ્યકનિર્યુક્તિની વૃત્તિ, શ્રીમલયગિરિમહારાજની કરેલી છે, તેમાં સાલ દીધી છે, માટે પુષ્પવૃષ્ટિ સમવસરણમધ્યેં સર્વત્ર દેવતાઝ કરે છે.

૩ (દેવશ્ચુણિ કેળ) દિવ્યધ્વનિ: ઇટલે જગવાન જેવારેં દૂધ સાકરથી પણ મીઠાશવાલા અત્યંત મધુર સ્વરવડે સરસ અમૃતરસસમાન સમસ્ત લોકને પ્રમોદની દેવા વાલી એવી વાણીયેં ધર્મદેશના દીધે છે. તેવારેં દેવ તાઝ તે જગવંતના સ્વરને પોતાના ધ્વનિવડે અલંકરૂ પૂરે છે. યદ્યપિ મધુર માં મધુર પદાર્થથી પણ પ્રજુની વાણીમધ્યેં રસ ઘણો છે, તોપણ જીવના હિતને અર્થે પ્રજુજી જે દેશના આપે છે, તે માલકોશ રાગેં કરીનેજ આપે છે, અને તે માલકોશ રાગેં જેવારેં દેશના આલાપે, તેવારેં

परमेश्वरनी बन्ने बाजुयें रहेला देवता, ते मनोहर वेणुवीणादिकना शब्दें करीने ते वाणीने विशेषें मनोहर करे, एटले जेम कोइ सुस्वरें गायन करतो होय, तेनी पासें वीणादिकने शब्दें ध्वनि पूरीयें, तेम अहीयां देवता करे, तेने दिव्यध्वनिनामा प्रातिहार्य कहियें.

४ (चामर के०) चामर एटले केलिना स्तंजने विषे जेम तंतुना निकर लागा होय तेनी पेरें मनोहर जेना दंरुने विषे अनेक रत्नना समूह लागेला होय ते रत्नना किरणे करी जाणीयें, इंद्रधनुष्यने विस्तारतो होय नही? एवा रत्ने करी जडित सुवर्णनी मांमी सहित श्वेत चामरो समवसरणमां जगवंतने देवताउथकी विंजाय ठे.

५ (आसणाश्च के०) आसनानि च एटले आसन जे सिंहासन ते अनेकरत्ननी चूनीयें करी बिराजमान सुवर्णमय मेरुना श्रृंगनी पेरें उंचुं अने कर्मरूप वैरीना समूहने जाणीयें बीवरावतुं होय नही? एम साक्षात् सिंहरूपें शोभायमान एवुं सुवर्णमय सिंहासन देवताउं करे, तेनी उपर बे सीने जगवान्, देशना आपे,

६ (जामंरुल के०) जामंरुलनामा प्रातिहार्य, ते श्री जगवंतनी पूंठने विषे शरद् ऋतु संबंधि सूर्यना किरणनी पेरें जोतां दोहिलुं-एवुं अत्यंत देदीप्यमान श्रीवीतरागना मस्तकने पाठले जागें जामंरुलनी पेरें जामंरुल होय एटले (जा के०) कांति तेनुं मंरुल एटले मांरुलुं करे, तेने जा मंरुल कहियें. जामंरुल न होय तो प्रभुना मुखनी सन्मुख जोवाय नही.

७ (जेरि के०) जेरी, ढक्का, डुंडुजि, ए एकार्थ ठे जेणें पोताना जांकार शब्दें करीने विश्वनुं विवर जखुं ठे, एवा जेरी. ढक्का शब्दायमान करे ठे. एटले हे जनो! तमें प्रमादने ठांमिने श्रीजिनेश्वरप्रत्यें सेवो, ए जिनेश्वर ते मुक्ति नगरीयें पहाँचाडवाने सार्थवाह समान ठे. ए रीतें जेरीनो शब्द त्रण जगतनां लोकने कहे ठे. एम हुं जाणुं बुं, एवी डुंडुजि एटले आकाशने विषे क्रोडो गमे देवतानां वाजित्रो दिव्यनुजावें वाजे ठे.

८ (उत्त के०) उत्रं, उत्रनामा प्रातिहार्य ते त्रण जवनने विषे परमेश्वर पणानुं जणावनार, शरत् कालना चंद्रमा तथा मचकुंदनी पेरें उज्ज्वल, एवी मोतीनी मालायें करी बिराजमान, एवा त्रण उत्र प्रभुने मस्तकें उत्रा तिउत्र प्रत्यें धरे. समवसरणनी निश्रायें चार जोडी चामर, अने बार उत्रो

होय ठे, ए आठ प्रातिहार्य कहां. उक्तं च ॥ अशोकवृद्धः सुरपुष्पवृष्टि,
 दिव्यध्वनिश्चामरमासनं च ॥ जामंरुलं डुंडुजिरातपत्रं, सत्प्रातिहार्याणि जि
 नेश्वराणाम् ॥ १ ॥ ए आठ प्रातिहार्य ते श्रीअरिहंतना आठ गुणो कहेवाय ठे,

तेमज चार मूल अतिशय ठे, ते आ प्रमाणें:- पहेलो अपायापगमाति
 शय, वीजो ज्ञानातिशय, त्रीजो पूजातिशय तथा चोथो वचनातिशय. तत्र
 प्रथम अपायापगमातिशय, ते वे प्रकारें ठे:- एक स्वाश्रयी ने वीजो परा
 श्रयी, तेमां स्वाश्रयी वे प्रकारें ठे:- अपाय कहेतां उपद्रव ते द्रव्य अने
 जाव ए वे प्रकारें ठे:- तेमां द्रव्यथी जेमने सर्व रोगो अपगम एटले द्य
 थइ गया ठे अने जावथी अंतरायादिक अडार दोषथकी रहित थया ठे ते
 आ प्रमाणें:- १ दानांतराय, २ लाजांतराय, ३ वीर्यांतराय, ४ जोगांत
 राय, ५ उपजोगांतराय, ६ हास्य, ७ रति, ८ अरति, ९ जय, १० शोक,
 ११ जुगुप्सा, एटले निंदा, १२ काम, १३ मिथ्यात्व, १४ अज्ञान, १५
 निद्रा, १६ अविरति, १७ राग, १८ द्वेष. ए अडार दोषो श्री वीतरागना
 द्य थइ गया ठे. ए स्वाश्रयी अपायापगमातिशय कह्यो. हवे पर आश्रयी
 अपायापगमातिशय आ प्रमाणें:- ज्यां जगवंत विहार करे, त्यां आसमंतात्
 जागें सवाशो योजन सुधीमां प्रायः करी रोग, वैर, ऊंदर प्रमुखनो उपद्रव.
 मारी, मरकी, अतिवृष्टि, अनावृष्टि, दुर्जिह्वा, पोताना सैन्यनो जय तथा
 परना सैन्यनो जय. एटला वानां थाय नहीं, ए पर आश्रयी जाणवो.

वीजो ज्ञानातिशय ते आवी रीतें जाणवो. जगवान् केवलज्ञानें करी
 लोकालोकनुं स्वरूप सर्व प्रकारें जाणे ठे. सर्व प्रकारें देखे ठे; कोइ प्रकारें
 कांइ जगवानथी अज्ञात रहेतुं नथी, तेथी जगवान् ज्ञानातिशयवंत जाणवा.

त्रीजो पूजातिशय ते आ प्रमाणें:- जगवंतने राजा, बलदेव, वासुदेव, च
 ऋवर्ती, जवनपतिदेव, व्यंतरदेव, ज्योतिष्कदेव तथा वैमानिकदेवता
 प्रमुख जगन्नयवासी जव्य जीवो पूजा करवानी अजिदाषा करे ठे. अर्थात्
 श्रीतीर्थंकर सर्वपूज्य ठे, माटें ए त्रीजो पूजातिशय जाणवो.

चोथो वचनातिशय आम जाणवो:- जगवंतनी वाणी संस्कारादिकगुणें
 करी सहित होय ठे. माटें मनुष्य, तिर्यच तथा देवतार्जने अनुयायी होय
 ते एवी रीतें संस्कारने पामे ठे, के सर्व जव्य जीवो पोतपोतानी जाषाना
 अनुसारें तेनो अर्थ समजी जाय ठे; जेम एक जिह्वा, पोतानी त्रण स्त्री स

હિત એકદા પ્રસ્તાવેં વનમાં જતો હતો, તેને માર્ગમાં એક સ્ત્રીયેં કહ્યું કે મુ
જને હરણ હૂણીને આણી આપો, બીજીયેં કહ્યું કે મને અત્યંત તૃષ્ણ લાગી છે
માટેં પાણી લાવી આપો. અને વહી ત્રીજીયેં કહ્યું કે મને ગીતગાન કરી
સંજ્ઞલાવો. એ ત્રણેને જિલ્લેં કહ્યું કે, (સરો નથી) એમ એક ઉત્તર કહ્યો. ત્યારેં
પહેલી સમજી કે, સરો એટલે બાણ નથી. બીજી સમજી કે, સરો એટલે સ
રોવર નથી. ત્રીજી સમજી કે, સરો એટલે મધુરસ્વર નથી. એમ એક ઉત્ત
રથી ત્રણે સ્ત્રીયો સમજી ગઈ, એ દૃષ્ટાંતેં પ્રજ્ઞનો વચનાતિશય પણ જાણવો.
એ જિનેંદગીની વાણીના પાંત્રીશ ગુણો છે, તે વિસ્તારના જયથી લખ્યા નથી. એ
ચાર અતિશય, આઠ પ્રાતિહાર્ય સાથેં મેલવતાં શ્રીતીર્થકરના બાર ગુણો થયા.

હવે સિદ્ધના આઠ ગુણો વિવરીને કહે છે:—ગાથા “નાણં ચ દંસણં
ચેવ, અવાબાહં તહેવ સમ્મત્તં ॥ અરુચિઠ્ઠિઠ્ઠ અરૂવી, અગુરુ લહુ વીરિયં હ
વં” અર્થ:—પ્રથમ (નાણં ચ કેળ) જ્ઞાનાવરણીય કર્મ દ્વય થઈ જવાને
લીધે જ્ઞાનની ઉત્પત્તિ થયાથી તેના પ્રજ્ઞાવેં લોકાલોકના સ્વરૂપને વિશેષ
પ્રકારેં જાણે છે. બીજો (દંસણંચેવ કેળ) દર્શનાવરણીય કર્મનો દ્વય થઈ
જવાથી કેવલ દર્શનની ઉત્પત્તિ થવાને લીધે તેના યોગેં લોકાલોકનું સ્વ
રૂપ જલે પ્રકારેં દેખે છે, ત્રીજો (અવાબાહં કેળ) સર્વ પ્રકારની બાધા પી
ઢાથકી રહિત, એટલે વેદનીય કર્મ દ્વય થઈ જવાથી નૈરુપાધિક અનંત
સુખની ઉત્પત્તિ થાય છે. તે સુખ આલું છે કે:—વ્યવહારીયાનાં સુખ, રાજા
નાં સુખ, બલદેવનાં સુખ, વાસુદેવનાં સુખ, ચક્રવર્તીનાં સુખ, અસંખ્યાતા
જવનપતિ, વ્યંતર તથા જ્યોતિષ્ક દેવોનાં સુખ, બાર દેવલોકના દેવતાનાં
સુખ, નવ પ્રૈવેયકના દેવતાનાં સુખ, પાંચ અનુત્તર વિમાનવાસી દેવ, એ સ
ર્વનાં સુખ તેથી અનંતગણું અધિક સુખ, સિદ્ધના જીવોને છે. તે સુખનો
અનુજવ સિદ્ધ વિના બીજા કોઈને પણ થઈ શકે નહીં. જેમ મૂંગો સાકર
ખાય, તેનો સ્વાદ પોતે જાણે પણ બીજાને કહી શકે નહીં, તેમ સિદ્ધના
સુખને કેવલ જ્ઞાની જાણે છે, પણ તે સુખ વચનાતીત છે, માટેં મુખથી
કહી શકે નહીં. ચોથો (તહેવ સમ્મત્તં કેળ) તેમજ મોહનીય કર્મનો દ્વય
થઈ જવાને લીધે દ્વાયિક સમ્યક્ત્વની ઉત્પત્તિ થાય છે, તે સિદ્ધને વિષે
યથાવસ્થિત હોય છે. પાંચમો (અરુચિઠ્ઠિઠ્ઠ કેળ) આયુઃકર્મનો દ્વય થ
યાથી અદ્વાયસ્થિતિ થાય છે. સિદ્ધના જીવને પર્યાયવહે સાદિ અનંત

स्थिति ठे, माटें अक्षयस्थिति कहेवाय ठे. ठठो (अरूबी के०) रूपथकी रहित ठे. उपलक्षणथी वर्ण, गंध, रस तथा फरसथकी पण रहित जाणियें. एटले सिद्ध पांच वर्णमांना एके वर्णें कहेवाय नहीं; वे गंधमां कोइ गंधनो सिद्धमां संज्ञव नथी; पांच रसमां एके रस सिद्धनेविषे न होय अने आठ स्पर्शमांनो एके स्पर्श सिद्धने न होय. एटले नामकर्मना क्षयथकी एउनो तादात्म्यसंबंध सिद्धनेविषे नहिं होवाने लीधे ए अरूपी गुण कह्यो ठे. सातमो (अगुरुलहु के०) गोत्रकर्मनो क्षय थइ जवाथी सिद्ध जारे पण नथी, तेम हलका पण नथी एटले (अगुरु के०) सिद्ध ने उंच गोत्र न होय तथा (अलहु के०) सिद्धने नीच गोत्र न होय. एटले सिद्ध, कार्मिक सन्मान तथा सत्कार रहित होय ठे. अर्थात् विषयता संबंधें करी स्वात्ताविक पूजा सत्कारें करी रहित ठे अने आठमो (वीरियं हवइ के०) अंतराय कर्मनो क्षय थवाथकी वीर्यांतरायना क्षयने लीधे सिद्ध ने स्वात्ताविक आत्मानुं अनंत बल होय ठे, ते बल एउं के लोकने अलोकमां तथा अलोकने लोकमां करी नाखे पण सिद्ध ते बलने फोरवे नहिं, फोरवुं पण नथी अने फोरवशे पण नहीं. कृतकृत्य थया ठे माटें तादृश वीर्यने फोरवे नहीं. ए आठ, सिद्धना गुण थया.

हवे, आचार्यना ठत्रीश गुणो आवी रीतें:—“ पंचिंदियसंवरणो, तह नवविह वंजचेर गुत्तिधरो ॥ चउविह कसाय मुक्को, इअ अछारस गुणेहिं संजुत्तो ॥ १ ॥ पंच महवयजुत्तो, पंचविहायार पालण समढो ॥ पंच स मिउं तिगुत्तो, ठत्तीस गुणो गुरू मझ ॥ २ ॥” अर्थ:—(पंचिंदियसंवरणो के०) स्पर्शनेंद्रिय प्रमुख पांच इंद्रियो, तेउना स्पर्शादिक मुख्य पांच विषयो तथा ते विषयोना अवांतर त्रेवीश जेदो थाय, तेमां जे पोताने अनुकूल प्रीतिकारी होय, तेउनी उपर राग न धरे अने जे प्रतिकूल अप्रीतिकारी होय, तेउनी उपर द्वेष न करे, ते माटें पंचेंद्रियना संवरयुक्त एम कह्युं. एम प्रत्येक इंद्रियना विषयनेविषे राग तथा द्वेषना अज्ञावें रहे. ए प्रमाणें पांचे इंद्रियना विषयोविषे करतां, पांच गुणो थया. (तह के०) तथा (नवविहवंजचेर के०) नव प्रकारनी ब्रह्मचर्यनी (गुत्तिधरो के०) गुत्तिने धारण करनार, तेमां प्रथम, गाय प्रमुख पशु, नपुंसक तथा स्त्रीथकी रहित एवा स्थानकने विषे रहे. वीजुं, स्त्रीनी कथा, वार्त्ता, प्रीतियुक्त

सरागपणे करे नही. त्रीजुं, जे आसनें स्त्री बेठी होय ते ठेकाणें बे घडी पर्यंत पण ब्रह्मचारी पुरुष बेसे नही, अने जे आसनने विषे पुरुष बेठो होय, तिहां स्त्री त्रण ग्रहर सुधी बेसे नही; चोथुं, स्त्रीना अंगोपांग, राग सहित निरखे न ही. पांचमुं, जीतप्रखने आंतरे स्त्री पुरुष बने सूतां होय अथवा कामविषे वा तो करतां होय, त्यां बेसी न रहे. षष्ठुं पूर्वावस्थामां स्त्रीनी साथें कामक्रीडा कीधी होय, तेनुं स्मरण न करे. सातमुं, सरस स्निग्ध आहार न दिये. आठमुं नीरस आहार पण अति मात्रायें वजन उपरांत न दिये; नवमुं शरीरनी शोभा विचूषा न करे. ए नव प्रकारें ब्रह्मचर्य मन, वचन, कायारूप त्रिक रण शुद्धपणें पाळे. ए नव गुणो अने प्रथम कहेला पांच मली चौद गुणो थया. क्रोधादिक चार कषाय ते चारित्रना घातक परिणामविशेष जाणवा. ए चार कषायथकी मुक्त एटले मूकाणा ठे, एजना जेदोनुं विस्तारें करी विवरण कछुं नथी. ए चार गुण मली अठार गुण थया. (इ अ अठारस गुणेहिं संजुत्तो के०) ए अठार गुणोयें करी संयुक्त जाणवा ॥१॥ हवे बीजा अठार कहे ठे:—(पंचमहव्यजुत्तो के०) पांच महाव्रतें करी युक्त. तेमां प्रथम “सवार्ज पाणाश्वायार्ज वेरमणं” एटले मन, वचन अने कायायें करी ठ निकायना जीवोने पोतें हणें नही, बीजानी पासें हणावे नही, तथा हणनाराने अनुमोदन दिये नही, तिहां पृथिवी, हरमजी, वानी, हरियायल प्रमुख खरळें वाटे नही, वटावे नही, पोताने अर्थें वाटयुं होय ते लीये नही, तथा पाणी पोताने अर्थें उन्हुं कछुं होय ते लीये नही, बीजाने लेवरावे नही तथा कोइ लेतो होय ते प्रत्यें रूडुं जाणे नही, ले नारनी साथें वसे नही, दिवसनं आणेलुं पाणी, रात्रें तथा विहाणे वावरे नही, अग्निसंबंधी दीवो, फानस तथा अगर उक्केवो इत्यादिक करे नही, करावे नही, अनेरायें कीधुं आदरे नही, आदरनारनी साथें वसे नही तथा मोरपीठी अने लूगडा प्रमुखें वायरो करे नही, करावे नही, करतो होय, तेने वारी राखे, वायरो करवो आदरे, तेनी साथें वसे नही. वनस्पति, नील, फूल तथा जाडवां उपर चाले नही तथा धान्यप्रमुख साधुने अर्थें राधुं होय, ते वहोरे नही. तथा आंबानो रस घोट्यो होय, खडबूजां प्रमुख मोल्यां हाय, तेने वहोरे नही. तथा त्रसकायनी विराधना थाय, माटे

રાત્રે ચાલે નહીં.ગૃહસ્થને ઘેર તથા ઉપાશરે અણપડિલેહ્યાં વસ્ત્ર રાખે નહીં, એ પ્રથમ મહાવ્રત કહ્યું.

૨ “ સવાઈ મુસાવાયાઈ વેરમણં”ક્રોધ, લોભ, જય તથા હાસ્યાદિક થી દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ અને જાવ સંવંધેં મન, વચન તથા કાયાયેં કરી પોતેં જૂંતું બોલે નહીં, વીજાને જૂંતું બોલાવે નહીં તથા જૂંતું બોલનારને અનુમોદે નહીં, ઇટલે સ્વજાવેં તથા કાર્ય ઉપને તથા પોતાનો શિથિલાચાર ઢાંકવાને અર્થેં તથા આદેશાદિકની વાત કરતાં તથા ગૃહસ્થનું મન રાખવાને અર્થેં જૂંતું કદાપિ બોલે નહીં. એ વીજું મહાવ્રત કહ્યું.

૩ “ સવાઈ અદિન્નાદાણાઈ વેરમણં” પારકું અદત્ત, પોતેં તૃણમાત્ર પણ લીયે નહીં,પરને લેવરાવે નહીં, તથા લેતાને અનુમોદે નહીં. ઇટલે તીર્થંકર અદત્ત, ગુરુઅદત્ત,સ્વામિઅદત્ત તથા જીવઅદત્ત. એ ચાર પ્રકારનાં અદત્ત છે, તિહાં પોતાને અર્થેં રાંધેલો આહાર લીયે તથા અસુજતાં વસ્ત્ર,પાત્ર પ્રમુખ લીયે,તેને તીર્થંકર અદત્ત સહિત ગુરુઅદત્ત એ વે અદત્ત લાગે,અને ગૃહસ્થેં અણઆપ્યું તથા મન પાંચે આપ્યું લીયે, તેને સ્વામિઅદત્ત સહિત તીર્થંકર અદત્ત લાગે,અને ફાસુકરણમાં પાણી પ્રમુખ સજીવ વસ્તુ વહોરે, ત્યાં જીવ અદત્તસહિત તીર્થંકરઅદત્ત લાગે. તે લીયે નહીં, લેવરાવે નહીં, તથા લેતાને અનુમોદે નહીં, એ ત્રીજું મહાવ્રત કહ્યું.

૪ “ સવાઈ મેહુણાઈ વેરમણં. ” અઢાર જેદેં બ્રહ્મચર્ય પાલે. તે આ પ્રમાણેં:—ઔદારિક કામ, તે મનુષ્ય તથા તિર્થંચની સ્ત્રી સંવંધી તેને મન, વચન તથા કાયાયેં કરી સેવના કરે નહીં,પરને કરાવે નહીં તથા કરતાને અનુમોદન ન દીયે. એમજ નવ જેદ વૈક્રિયના તે દેવતાઈની સ્ત્રીવિષે જાણી લેવા. એ અઢાર જેદેં બ્રહ્મચર્ય પાલે ઇટલે કોઈ પ્રકારની સ્ત્રી જાતિની સોથેં આલાપ,સંલાપ તથા અતિપરિચય ન કરે. કેમ કે એમ કસ્યાર્થી વ્રતનો જંગ થાય છે. અને વીજો કોઈ દેસે તો જિનશાસનની હેલના કરે અને ઘણો દ્રેષી હોય તો ગામમાં વકવાદ કરે,તેથી નિંદા થાય.એ ચોથું મહાવ્રત કહ્યું.

૫ “સવાઈ પરિગ્ગહાઈ વેરમણં.” નવ વિધ પરિગ્રહ તથા ધાતુમાત્ર મૂર્ખાં રૂપેં રાખે નહીં, ધર્મ સહાયક ઉપકરણોથી અધિક ઉપકરણો રાખે નહીં, વીજાને રાખાવે નહીં, અને રાખતાને અનુમોદન દીયે નહીં. જે સાધુ હોય,તે ઔધિક ચૌદ ઉપકરણ તથા ઔપગ્રહિક જે સંચારો, ઉત્તરપટ્ટ, માંનો પ્રમુખ

हे ते खप प्रमाणें राखे. परंतु गृहस्थने घरे गांठडी बांधीने तो सर्वथा राखेज नही अने जो गृहस्थने घेर राखे तो तेने पांच महाव्रत मांहेबुं एक पण माहाव्रत हे एम न जाणवुं. अने तेने जावसाधु पण न कहीयें, जो कहीयें तो मिथ्यात्व लागे. ए पांचमुं माहाव्रत कछुं. सर्व मली त्रेवीश गुणो थया.

हवे (पंचविहायारपालणसमवो के०) पांच प्रकारना आचारने पालवाने समर्थ होय. तेमां प्रथम ज्ञानाचार एटले ज्ञान पोतें जणे, परनेजणावे, पोतें लखे, बीजानी पासेंथी लखावे, पोतें ज्ञानना जंमारा करे, परनी पासें करावे अने जे ज्ञाननुं पठन प्रमुख सारो उपयोग करतो होय, तेनी उपर राग धरे. एम ' काळे विणए ' इत्यादिक गाथा वडे कछुं हे, ते जाणी लेवुं. बीजो दर्शनाचार. ते पोतें सम्यक्त्व पाळे, बीजाने सम्यक्त्व पमाडे अने सम्यक्त्वथी पडतो होय तेने हेतुयुक्तिना वचनें करी स्थिर करे, ए ' निस्संकिय निक्कंस्क्रिय ' इत्यादिक बे गाथायें करी जाणवुं. त्रीजो चारित्राचार. ते पोतें चारित्र पाळे, बीजाने चारित्र पलावे, जे कोइ शुद्ध चारित्रने पाळतो होय तेने अनुमोदे, ते ' पणिहाण जोगजुत्तो ' इत्यादिक बे गाथायें करी समजवो. चोथो तपआचार. ते पोतें बार जेदें तप करे, बीजाने तप करावे, जे कोइ बार जेदना तपने करतो होय, तेने अनुमोदे, ते ' अणसणमूणोअरिया ' ए गाथावडे जाणवुं. अने पांचमो वीर्याचार, ते पंचाचारने विषे शक्ति फोरवे, पडिक्कमणुं पडिल्लेहण, धर्मानुष्ठानने विषे बलवीर्य गोपवे नहीं. ते ' अणगूहिअ बलवीरिज ' ए गाथाथकी समजी लेवुं. ए पांच आचाररूप पांच गुणो मली अष्टावीश थया.

(पंच समिउ के०) पांच समितियो एटले ईर्यासमिति, ज्ञाषासमिति, एषणसमिति, आदाननिक्षेपणसमिति, तथा पारिष्ठापनिकासमिति. तिहां ' ईर्यासमिति ' ते धोंसरा प्रमाण दृष्टियें जोतो चाळे, संधिदिशायें उपयोग राखे, ' ज्ञाषासमिति ' ते सर्वथा सावद्य वचनन बोळे, निरवद्य वचनज बोळे, जो धर्मोपदेश प्रमुख न आपे, तो अंतरायकर्म उपार्जन करे, माटें मुखें मुहपत्ती राखी क्रोधादिक रहित वचन बोळे. ' एषणसमिति ' ते आधाकर्मादिक बहें ताळीश दोष रहित आहार करतां अंगालिक दोष प्रमुख मांमलाना पांच दोष टाळे. ' आदाननिक्षेपणसमिति ' ते दृष्टियें जोइ पूंजीने मात्रा प्रमुख लीये तथा मूके. ' पारिष्ठावणियासमिति ' ते लघु नीति तथा वडी नीतिने दृ

ધિયેં જોઈ પૂંજીને “અણુજાણહ જસુગ્ગહા” એ પદ કહીને પરઠવે, પઠી ત્રણ વાર વોસિરે કહે, માત્રે પ્રમુખે જિંજેલી જૂમિ ઉપરે પરઠવે, તો પંચેંદ્રિયની ઘાતનો કરનાર જાણવો. એ પાંચ મલી તેત્રીશ ગુણો થયા. (તિગુત્તો કે) ત્રણ ગુણો ઇંટલે દેશથી અથવા સર્વથી જે યોગની નિવૃત્તિ તેને ગુણ કહિયેં. તે ત્રણ પ્રકારેં છે:—મનોગુણ, વચનગુણ તથા કાયગુણ. તેમાં વલી મનોગુણ ત્રણ પ્રકારેં છે:—અસત્કલ્પનાવિયોગિની, સમતાજાવિની, તથા આત્મારામતા. તેમાં આર્ત તથા રૌદ્રધ્યાનને અનુયાયી તે શત્રુ તથા રોગાદિક માઠી વસ્તુની અપેદાયેં હિંસાદિક આરંજ સંબંધી જે મનોયોગની નિવૃત્તિ તે અસત્કલ્પનાવિયોગિની મનોગુણ કહિયેં. એ ગુણ, પ્રસન્નચંદ્રાદિક સાધુની પઠેં અશુભ ધ્યાન તથા અશુભ જાવનાથી મનને નિવૃત્તાવવાને પ્રસ્તાવે થાય છે. બીજી સિદ્ધાંતને અનુસારેં ધર્મધ્યાનને અનુયાયિ જાવનાયેં કરી સહિત પરલોકસાધક એવી સમતા પરિણામરૂપ જે મનોયોગની નિવૃત્તિ, તે સમતાજાવિની મનોગુણ કહિયેં. એ ગુણનો અવકાશ શુભ જાવના તથા શુભધ્યાનના અગ્નિમુખકાલેં હોય. ત્રીજી શૈલેશીકરણકાલેં સકલ મનોયોગની નિવૃત્તિ, તે આત્મારામતા મનોગુણ જાણવી. હવે બીજી વચનગુણ બે જોડેં છે:—એક મૌનાવલંબિની અને બીજી વાઙ્નિયમિની. તેમાં પહેલી એ જે સંજ્ઞા, હોંકારો, ઘોંઘારો, પાષાણ તથા કાષ્ઠનું પેંકવું, નેત્રપદ્મ વી તથા કરપદ્મવી પ્રમુખને ઠાંકવે કરી મૌન કરવું, અથવા સકલ જાણાયો ગનું રુંધવું, તે મૌનાવલંબિની જાણગુણ કહિયેં. એ ગુણ, ધ્યાન તથા પૂજાના કાલેં હોય છે. બીજી જાણવું, જાણાવું. પૂઠવું, પ્રશ્નનો ઉત્તર દેવો, ધર્મોપદેશ દેવો, પરાવર્તના પ્રમુખને કાલેં યત્નાપૂર્વક તથા શાસ્ત્રને અનુસારેં મુખેં વચ્ચાદિક દેશને બોલતાં જે સાવધયોગની નિવૃત્તિ, તે વાઙ્નિયમિની જાણગુણ કહિયેં. ત્રીજી કાયગુણ તે બે જોડેં છે:—એક ચેષ્ઠાનિવૃત્તિરૂપ તથા બીજી યથાસૂત્રચેષ્ઠાનિયમિની. તેમાં પ્રથમ કાયોત્સર્ગાવસ્થાયેં કાયયોગની સ્થિરતા અથવા સકલકાયયોગનું રુંધવું તે ચેષ્ઠાનિવૃત્તિરૂપ કાયગુણ કહિયેં. બીજી શાસ્ત્રને અનુસારેં સૂવું, બેસવું, મૂકવું, લેવું, જવું, આવવું, ઝૂંડું રહેવું. ઇત્યાદિક ઠામેં કાયાયેં કરી પોતાને ઠંડેં પ્રવૃત્તતી ચેષ્ઠાથી નિવૃત્તે, તેને યથાસૂત્રચેષ્ઠાનિયમિની કાયગુણ કહિયેં. ઇહાં ગુણને કાલેં જે શુદ્ધોપયોગ તે જાણગુણ કહિયેં, એ ત્રણ ગુણો અને પ્રથમના તેત્રીશ મલી

(बत्तीसगुणोगुरु मञ्च के०) ए बत्तीश गुणें करी सहित गुरु मुक्त प्रत्ये थाउं.

हवे श्री उपाध्यायजीना पच्चीश गुणो कहे ठे:—अगीयार अंग तथा बार उपांग, ए त्रेवीशने जणे तथा जणावे अने चरणसित्तिरी, तथा करणसि त्तिरी ए वेहुने शुद्ध रीतें पावे, ए सर्व मली पच्चीश गुणो जाणवा.

हवे साधुना सत्त्यावीश गुणो कहे ठे:—“बवय बकाय रक्का, पंचिंदिय लोह निग्गहो खंती ॥ जावविसोही पडिले, हणाय करणे विसुद्धीय ॥१॥ सं जम जोए जुत्तो, अकुसल मण वयण काय संरोहो ॥ सीयाइ पीडसहणं, मरणं उवसग्गसहणं च ॥ २ ॥” अर्थ:—६ (बवय के०) पांच महाव्रत तथा बडुं रात्रिजोजनविरमण, ए ब व्रत पावे; १२ (बकायरक्का के०) पोताना आत्मानि पठें बकायनी रक्षा करे; १० (पंचिंदियलोहनिग्गहो के०) पांच इंद्रियो तथा बडो लोच तेनो निग्रह करे, १ए (खंति के०) क्षमा करे, २० (जावविसोही के०) जावविशुद्धि ते चित्तनी निर्मलता करे, २१ (पडि लेहणायकरणेविसुद्धीय के०) बाह्य उपकरणादिकनुं पडिलेहण विशुद्धियें उपयोग सहित करे, २२ (संजमजोएजुत्तो के०) संयमना योग, तेणें करी सहित, एटले संयमने अनुकूल एवा समिति गुह्यादिरूप योगने आदरे, अविवेक, विकथा, निद्रादिक प्रमाद योगने ठांके, एटले २५ (अकुसलम णवयणकायसंरोहो के०) माठे ठामें मन, वचन तथा काय प्रवर्त्ततां होय, तेजने रोकी राखे, २६ (सीयाइपीडसहणं के०) शीतादिक बावीश परिसहनी पीडाने सहन करे, २७ (मरणंउवसग्गसहणंच के०) मरणं उपसर्ग सहे पण धर्म मूके नही. ए साधुना सत्त्यावीश गुणो जा णवा. ए सर्व, पांच परमेष्ठीना मलीने एकशो ने आठ गुणो थया.

हवे श्री नवकारनो महिमा कहे ठे:—गाथा “नवकार इक्क अरकर, पा वं फेडेइ सत्त अयराणं ॥ पन्नासं च पण्णं, सागर पणसय समग्गेणं ॥ १ ॥ जो गुणइ लक्क मेगं, पूएइ विहीइं जिण नमुक्कारं ॥ तिठयरनाम गोअं, सो बंधइ नडि संदेहो ॥ २ ॥ अठेवय अठसया, अठसहस्सं च अठ कोडीउं ॥ जो गुणइ जत्तिजुत्तो, सो पावइ सासयं ठाणं ॥ ३ ॥ ए श्री नवकारने जावसहित विधियें जपतां श्री गुरुदत्त आम्राय आस्थान विशेषें करी इह लोकें अने परलोकें समस्त वांढितफलनी सिद्धि थाय. ॥ इति श्री नवकारनो बालावबोध संपूर्ण ॥

हवे जेम साधुनें एक अहोरात्रमां सात वार चैत्यवंदन करवुं कहुं ठे, तेम श्रावकने पण सम्यक्त्वनी शुद्धिने अर्थे नित्य प्रत्ये जघन्यथी त्रण वार, पांच वार अने उत्कृष्टथी सात वार चैत्यवंदन करवुं कहुं ठे. तेम वली गुणवंतनी जक्तिने अर्थे गुरुने वांछणां देवां तथा सर्व ज्ञानादि पंचाचार विशुद्धिने अर्थे सांज तथा सवार मली वेहु कालें त्रस स्थावर प्राणीयें करी रहित एवा प्रेक्षित प्रमार्जित स्थानकने विषे गुरुसाक्षिक ठ आवश्यक करूप प्रतिक्रमण करवुं, कारण के गुरुसाक्षिक अनुष्ठान, अत्यंत दृढ थाय ठे, माटे गुरुसाक्षिक प्रतिक्रमण करवुं. तिहां ए सर्व क्रिया करवी. अने जो गुरुनो अज्ञाव होय तो स्थापनाचार्यनी स्थापना मांढीने ते स्थापना आगल सर्व क्रिया करवी. कारण के आ, दुःखमकाल पांचमो आरो ते मांहे स्थापनानो आधार ठे, एम श्रीजिनशासनने विषे दीपक समान श्री जिनन्नद्रगणिक्कमाश्रमण तेमणें कहुं ठे के, गुरुनो उपदेश तेना उपदर्शनने निमित्तें जेम जिनने विरहें. श्रीजिनेश्वरनी प्रतिमानी सेवना ठे, तेम गुरु ना विरहें गुरुनी स्थापना करवी, जेम राजाने अज्ञावें प्रधान राजकाज चलावे ठे, तेम गुरुने अज्ञावें स्थापनाचार्यनी गुरुनी पेरें सेवा करवी. ए विनयनुं कारण ठे, माटे ते गुरुस्थापनानो पाठ कहे ठे.

॥ अथ पंचिंदिय ॥

॥ पंचिंदिअ संवरणो, तह नव विह वंजचेर
गुत्तिधरो ॥ चउविह कसाय मुक्को, इअ अ
ठारस गुणेहिं संजुत्तो ॥ १ ॥ पंचमहवय जुत्तो,
पंचविहायार पालण समञ्जो ॥ पंचसमिउ ति
गुत्तो, उत्तीस गुणो गुरु मऊ ॥ २ ॥ इति ॥१॥

अर्थः—(पंचिंदिअ के०) पांचेंद्रियना शब्दादिक त्रेवीश विषय अने वशें वावन विकारप्रत्ये (संवरणो के०) संवरणहार एटले रोकनार (तह के०) तथा (नवविह के०) नवविध एटले नव प्रकारें (वंजचेर के०) ब्रह्मचर्य एटले शीलव्रतनी (गुत्तिधरो के०) गुप्तिना धरनार, एटले शीलनी नव वाडना पालनार, (चउविह के०) चतुर्विध एटले चार प्रकारना (कसाय के०) क्रोधादिक कषायथकी (मुक्को के०) मुक्त ठे.

ઘટલે મૂકાણા હે (ઇઅ કે૦) એ ત્રણ, ગુરુવિશેષણમાંહે રહ્યા જે (અઠા રસગુણેહિં કે૦) અઠારે ગુણ, તેણે કરી (સંજુત્તો કે૦) સંયુત ઘટલે સ હિત ॥ ૧ ॥ (પંચમહાવ્યજુત્તો કે૦) પ્રાણાતિપાતાદિક પંચાશ્રવના ત્રિ વિધ ત્રિવિધ ત્યાગરૂપ પાંચ મહાવ્રતેં કરી યુક્ત સહિત, (પંચવિહાયારપાલ ણસમઠો કે૦) જ્ઞાનાદિક પંચવિધ આચાર પાલવાને સમર્થ સાવધાન (પં ચસમિઠ કે૦) ઈર્યાદિક પાંચ સમિતિયેં કરી સમિત ઘટલે યુક્ત, (તિ ગુત્તો કે૦) મનોગુપ્ત્યાદિક ત્રણ ગુપ્તિયેં કરી ગુપ્ત, ઘટલે ગોપ્યો હે, પાપ થકી આત્મા જેણે એ સાત, ગુરુના વિશેષણોમાંહે રહ્યા જે (ઠત્તીસ ગુણો કે૦) ઠત્તીશ ગુણ, તેણે કરી સંપન્ન તે (ગુરૂ કે૦) ગુરુ હે, ઘટલે સ્વામી હે, (મઘ કે૦) મહારો. એ ગુરુશબ્દનો નિરુક્તિથી અર્થ કહે હે. જેમ કે:— (ગુ કે૦) અજ્ઞાન પાપ તેને (રુ કે૦) રૂંધે, તેને ગુરુ કહિયેં. એનો વિ સ્તારેં અર્થ, ઉપર પંચપરમેષ્ઠીના અર્થના વિવરણપ્રસંગેં યથાનુક્રમેં એજ બે ગાથાઝના વર્ણનરૂપેં કહ્યો હે, મારેં અહીં ફરી વિસ્તાર્યો નથી, સંદેપેં જ અર્થ કહ્યો હે. એમાં ગાથા બે હે, પદ આઠ હે, ગુરુ ઘટલે બેવડા એવા નારે અક્ષર દશ હે, લઘુ ઘટલે બેવડા વર્ણ નહીં એવા અક્ષર સિત્તેર હે. સર્વ મલી એ સૂત્રાંના અક્ષર એંશી હે. ઇતિ ગુરુસ્થાપનાયુગલગાથાર્થ: ॥૧॥

આ સૂત્રને વિષે પંચેંદ્રિયના ત્રેવીશ વિષયના વર્ણ બાવન વિકાર કહ્યા હે, જેણે કરી જીવને કર્મબંધ થાય હે, તે જ્ઞેદો ક્ષિત્રીને દેખાડે હે.

૧૨ પ્રથમ કણેંદ્રિયના વાર વિકાર થાય હે. તે આવી રીતેં કે:—એંદ્રિયના એક સચિત્ત શબ્દ, વીજો અચિત્ત શબ્દ અને ત્રીજો મિશ્રશબ્દ, એ ત્રણ વિષય હે, તે અનુક્રમેં મયૂર, કોકિલ પ્રમુખના સચિત્ત શબ્દ તથા મૃદંગ તાલ પ્રમુખના અચિત્તશબ્દ તથા પુરુષ અને સ્ત્રી મધ્યેં વસ્ત્રાદિક મિશ્ર જ્ઞેરી નફેરી પ્રમુખના મિશ્રશબ્દ, એ ત્રણ શુદ્ધ અને ત્રણ અશુદ્ધ મલી ઠ થાય. તે ઠ રાગેં અને ઠ દ્રેપેં મલી વાર શ્રોત્રેંદ્રિયના વિકાર થાય.

૬૦ વીજા ચક્ષુરિંદ્રિયના શાઠ વિકાર થાય હે, તે આવી રીતેં કે, એંદ્રિયના પાંચ વર્ણરૂપ પાંચ વિષય હે, તેમાં રત્નાદિકના પાંચ શુદ્ધ અને કેશાદિકના પાંચ અશુદ્ધ મલી દશ જ્ઞેદ થાય, તે સચેત રત્નાદિકના અને અચેત ગુલી પ્રમુખના તથા મિશ્ર તે સ્ત્રી, પુરુષ પ્રમુખના એ ત્રણ જ્ઞેદેં ત્રિગુણા કરતાં ત્રીશ જ્ઞેદ થાય, તે રાગેં અને દ્રેપેં વમણા કરતાં શાઠ જ્ઞેદ થાય.

૧૨ ત્રીજા ગ્રાણેન્દ્રિયના વાર વિકાર થાય છે. તે આવી રીતે કે, એન્દ્રિયના એક સુરજિગંધ અને વીજો દુરજિગંધ, એવા બે વિષય છે, તે વલ્લી સચિત્ત પુષ્પાદિકનો શુદ્ધ ગંધ છે, અને લશણાદિક સચિત્તનો અશુદ્ધ ગંધ છે, તેમજ અચિત્ત કસ્તૂરી પ્રમુખનો શુદ્ધ ગંધ છે અને અચિત્ત વિષ્ટાદિકનો અશુદ્ધ ગંધ છે તથા મિશ્ર તે પદ્મિનીસ્ત્રીપ્રમુખનો શુદ્ધ ગંધ અને શંખિની સ્ત્રીપ્રમુખનો અશુદ્ધ ગંધ, એમ શુદ્ધાશુદ્ધ એ બે ગંધને સચિત્ત, અચિત્ત અને મિશ્રે ગુણતાં ૮ જોડ થાય, તેને રાગ અને દ્રોપે ગુણતાં વાર જોડ થાય.

૭૨ ચોથા રસેન્દ્રિયના વહોતેર વિકાર થાય છે, તે આવી રીતે કે, એન્દ્રિયના વિષય પાંચ છે તથાપિ અહીં ૮ રસના જોડ લઈને વિકાર કરિયે, તેવારે ૮ રસ શુદ્ધ અને ૮ રસ અશુદ્ધ મલ્લી વાર થાય. તેને વલ્લી સચિત્ત, અચિત્ત ને મિશ્ર, એવા ત્રણ જોડે ગુણતાં ઠત્રીશ થાય. તે ઠત્રીશને રાગે અને દ્રોપે વમણા કરતાં વહોતેર જોડે રસેન્દ્રિયના વિકાર થાય છે.

૯૬ સ્પર્શેન્દ્રિયના ઠનું વિકાર થાય છે, તે આવી રીતે કે, એન્દ્રિયનો એક હલવો સ્પર્શ, તે અર્કતુલ્ય, વીજો ગુરુસ્પર્શ તે વજ્રાદિક, ત્રીજો મૃદુ સ્પર્શ તે હાંસરૂં પ્રમુખ, ચોથો સ્વરસ્પર્શ તે કર્વતધાર તથા ગોજિવ્હા પ્રમુખ, પાંચમો શીતસ્પર્શ તે હિમપ્રમુખ, ઠઠો જલસ્પર્શ તે અગ્નિપ્રમુખ, સાતમો સ્નિગ્ધસ્પર્શ તે ઘૃતાદિક, આઠમો લૂચો સ્પર્શ તે નસ્માદિકનો. એવા આઠ સ્પર્શરૂપ આઠ વિષય છે, તે પુષ્પાદિક સચિત્ત અને માલ્લ પ્રમુખ અચિત્ત તથા સ્ત્રી પુરુષ મિશ્ર, એમ સચિત્ત, અચિત્ત અને મિશ્રના જોડે ત્રણ ગુણા કરતાં આઠ ત્રિક ચોવીશ થાય, તે ચોવીશ સારા અને ચોવીશ નરસા ગણતાં અડતાલીશ થાય, તેને વલ્લી રાગ અને દ્રોપે ગુણતાં ઠનું થાય. એ રીતે શ્રોત્રેન્દ્રિયના વાર, ચક્ષુરિન્દ્રિયના શાઠ, નાસિકાના વાર, જિવ્હાના વહોતેર અને સ્પર્શેન્દ્રિયના ઠનું, મલ્લી વિકારના જોડ વર્ણે ને વાવન થાય છે.

એ રીતે નવકારપૂર્વક ગુરુસ્થાપના કરીને હવે શ્રિયાવહી પડિકમ્યા વિના ચૈત્યવંદન, સજ્જાય, સામાયિક, પોસહ, પડિકમણું, કાંઈ પણ કીધું સૂજે નહીં. ઉક્તં ચ શ્રીઆગમે “શ્રિયાવહિઆય અપડિકંતાય ન કપ્પશ્વ કિંપિ ચેશ્યવંદણ સઘાઆવસ્સયાશ્કાઢ” તે જાણી પ્રથમ શ્રિયાવહિ સૂત્ર વચાણીયેં થૈયેં. તે શ્રિયાવહિને ધુરેં સમાસમણ આપીયેં, તે આવી રીતે:—

॥ अथ खमासमण अथवा प्रणिपात ॥

॥ इच्छामि खमासमणो वंदितुं जावणिज्जा

ए निसीहिआए मञ्जएण वंदामि॥इति ॥१॥

अर्थ:— (खमासमणो के०) हे क्षमाश्रमण ! एटले क्षमादिक दश विध यतिधर्मने विषे प्रधान सावधान एवा हे क्षमासहित श्रमण तपस्वी ऋषीश्वर साधुजी ! एवा आमंत्रणें करी गुरुने बोलावीने कहियें के, तमारा चरणकमल प्रत्यें (जावणिज्जाए के०) यापनीयया एटले शक्तिसहित एवी जे (निसीहिआए के०) नैषेधिक्या एटले आपणी तनु जे शरीर, तेणें करी (वंदितुं के०) वंदितुं एटले वांदवाने (इच्छामि के०) हुं वांहुं हुं, इहुं हुं. एटलुं उजा ठतांज कहियें. पलेवी, संभासा, वे जानु, ललाट, नावो हाथ अने जूमिका प्रमार्जी वे जानु, वे हाथ, अने पांचमुं ललाट, ए पांचांगें करी जूमि फरसतो थको (मञ्जएण वंदामि) एवुं कहे, एटले (मस्तकेन वंदामि के०) मस्तकें करी तमोने हुं वांहुंहुं, एम कहे. ए सूत्र मां त्रण गुरु, अने पच्चीश लघु, मन्नी अठावीश अक्षरो ठे ॥ ३ ॥

फरी उजो थइ वे हाथ जोडीने नीचें मुजब समाचारी कहे.

॥ अथ सुगुरुने शातासुखपृष्ठां ॥

इच्छकार, सुहराइ, सुहदेवसि, सुखतप, शरीरनिरा
बाध, सुख संजम जात्रा, निर्वहो ठो जी, स्वामी शाता
ठेजी, नात पाणीनो जान देजोजी ॥ इति ॥ ४ ॥

अर्थ:— (इच्छकार के०) इच्छा करुं हुं. (सुहराइ के०) सुखें रात्रि, (सुह देवसि के०) सुखें दिवस, (सुखतप के०) सुखें तपश्चर्यामां (शरीरनि राबाध के०) शरीरसंबंधी निराबाधपणामां एटले रोगरहितपणामां (सुखसंजमजात्रा के०) सुखें संयमयात्रामां (निर्वहोठोजी के०) प्रवर्त्तों ठो जी, स्वामी जी शाता ठे जी ॥४॥ एवी सुखशाता पृठीने पठी एमज उजो थको वे हाथ जोडी इरियावहियंनो पाठ कहे. ते लखीयें ठैयें.

॥ अथ इरियावहियं ॥

॥ इच्छाकारेण संदिसह जगवन् इरियावहियं पांडकमामि इच्छं ॥

અર્થ:—(ઇઠાકારેણ કે०) ઇઠાકારિ પૂર્વક ઇટલે તમારી ઇઠા પૂર્વક પણ મહારા વચનને વલાત્કારે તથા દાક્ષિણ્યપણે નહીં, પરંતુ તમારી ઇઠા હોય તો (જગવન્ કે०) હે જ્ઞાનવંત ! મહાજ્ઞાન્ય, પૂજ્ય, (સંદિસહ કે०) આદેશ આપો આજ્ઞા કરો, તો (ઇરિયાવહિયં કે०) ચાલવાનો માર્ગ તથા સાધુ શ્રાવકનો માર્ગ, જે સર્વવિરતિ દેશવિરતિરૂપતેને વિષે થઈ હોય, જે જીવવાધાદિક સપાપક્રિયા તથા અતિચારરૂપ મલિનતા તે પાપ થકી નિવર્તવાનો જે સાધુ તથા શ્રાવકનો આચાર છે, તે પ્રમાણે હું (પ ડિક્કમામિ કે०) પ્રતિક્રમું, નિવર્તું, પાઠો વલું, તેવારેં ગુરુ કહે કે (પ ડિક્કમહ કે०) ઇટલે નિવર્તો, પાપ ટાલો. તેવારેં શિષ્ય કહે કે, (ઇઠં કે०) પ્રમાણ છે. ઇટલે જેમ તમે આજ્ઞા દીધી, તેમજ હું તમારો આદેશ અંગીકાર કરું હું, મસ્તકેં ચઢાવું હું. એ આદેશ માગવાના સૂત્રામાં ત્રણ ગુરુ અક્ષર અને ત્રેવીશ લઘુ અક્ષર છે, સર્વ મલી ઠવીશ અક્ષરો છે ॥

॥ ઇઠામિ પડિક્કમિઝં ॥ ૧ ॥ ઇરિયાવહિયાએ વિરાહણાએ ॥૨॥

અર્થ:—હું પણ ઇટલુંજ (ઇઠામિ કે०) અજિલપામિ ઇટલે વાંહું હું, જે (ઇરિયાવહિયાએવિરાહણાએ કે०) ઐર્યાપથિક્યા વિરાધનયા ઇટલે ગમન છે પ્રધાન જેમાં એવો જે માર્ગ, તેને ઇરિયાપથ કહિયેં અને તે માર્ગને વિષે થતી ઈવી જે જંતુર્જની વિરાધના તેને ઐર્યાપથિકી વિરાધના કહિયેં. અથવા ઐર્યાપથિક તે સાધુ તથા શ્રાવકનો આચાર ઇટલે ધ્યાન મૌનાદિક જે તિહુનુંવ્રત, તેને વિષે થયેલી જે આચારાતિક્રમરૂપ વ્રતને વાધા તેને ઐર્યાપથિકી વિરાધના કહિયેં. તેનેજ સપાપક્રિયા કહિયેં. તે થકી (પ ડિક્કમિઝં કે०) પ્રતિક્રમિતું ઇટલે પ્રતિક્રમવાને નિવર્તવાને હું વાંહું હું, ઇહું હું. અહીંયાં પડિક્કમવાને અત્યંત ઝજમાલ થયો, એ સંવંધે પહેલાં વે પદની અચ્યુપગમનામેં પ્રથમ સંપદા થઈ. જે આલોચના લક્ષણ રૂપ કાર્યનું અંગીકાર કરવું, તે અચ્યુપગમ સંપદા જાણવી. એમાં લઘુ અક્ષર ૮, તથા ગુરુ ૬ મલી આઠ અક્ષર છે. અને વીજી ઇરિયાવહિયાદિક વે પદની નિમિત્તસંપદા કહી તે અંગીકારકૃત વસ્તુને ઉપજવાનાં કારણ રૂપ છે. માર્ટેં ઇનું નિમિત્ત ઇવું નામ છે. એમાં પણ વે પદ છે, અને લઘુ અક્ષર ૪ વાર છે ॥૨॥

હવે તે વિરાધનારૂપ સપાપક્રિયા શું કસ્યાર્થી થાય ? તે કહે છે.

॥ गमणागमणे ॥ ३ ॥

अर्थः—(गमणागमणे के०) गमनागमने एटले पोताना स्थानकथकी परस्थानकें जवुं, तेने गमन कहियें अने परस्थानकथकी पोताने स्थान कें आववुं, तेने आगमन कहियें. तेने विषे जे जीवोनी विराधना अइ होय. अहीं विशेष न कह्युं माटें ए सामान्यप्रकारें प्रायश्चित्त उपजाववा रूप एक पदनी त्रीजी उघ ते सामान्यहेतुसंपदा जाणवी. केम के जीवहिं सा उपजाववानुं सामान्यहेतु ते गमनागमन ठे; एमां लघु अक्षर ठ ठे ॥३॥

हवे त्यां परस्थानकें जतां अने स्वस्थानकें आववाने विषे विराधना केम थाय ? ते कहे ठे.

पाणक्रमणे, बीयक्रमणे, हरियक्रमणे, उंसा उत्तिंग
पणग दग मट्टी मक्कडा संताणा संकमणे ॥ ४ ॥

अर्थः—(पाणक्रमणे के०) प्राण्याक्रमणे एटले बेंद्रिय, तेंद्रिय अने चौ रिंद्रिय, जीवोने प्राणी कहियें. ते जीवोने आक्रमण एटले पगें करी चांप वायकी तथा (बीयक्रमणे के०) बीजाक्रमणे बीज एटले शालि, गोधूम, यव, शरशवादिक सर्वजातिनां धान्य प्रमुख जे वाव्यां ठतां उगी आवे, ते बीज जाणवां तेने आक्रमण एटले पगे करी चांपवाशी तथा (हरियक्रमणे के०) हरिताक्रमणे. हरित एटले नीलवर्णवाली एवी जे मूलस्कं धादिक दश प्रकारनी वनस्पति, तेने आक्रमण एटले पगें करी चांपवा यकी. एमां पाठलां ठे पदें करी सर्व बीज अने सर्व वनस्पतिने विषे जीव पणुं कह्युं जे माटें, जीवनां लक्षण, सर्व एउमां संपूर्ण दीठामां आवे ठे, ते आ प्रमाणेंः—मनुष्यना शरीरनी पेटें वनस्पतिनुं शरीर पण बाल, कोमल, तरुण तथा वृद्धताप्रमुखें करी सहित दीठामां आवे ठे. तथा जेम हाथ तथा पगादिक अवयवोयें करी मनुष्यनो देह वृद्धिने पामे ठे, तेम शाखा दिक अवयवोयें करी वृद्धनी वृद्धि पण थाय ठे. तथा जेम मनुष्यादिक प्राणीयोमां जाग्रत् तथा निद्रा अवस्था दीठामां आवे ठे तेम पुआड तथा आमली प्रमुख वृद्ध, चंद्रविकासिक तथा सूर्यविकासिकादिक कमल, अने अंबाडी पुष्पादिकमां निद्रा तथा जाग्रतादिक अवस्था दीठामां आवे ठे. तथा लोच, हर्ष, लज्जा, जय, मैथुन, क्रोध, मान, माया, लोच, आहार,

ઝંઘસંજ્ઞા, શ્લ્યાદિક સર્વ વિકાર, વૃદ્ધોને પણ મનુષ્યની પેઠે થતા દીઠામાં આવે છે. જેમ કે, શ્વેત આકડાનું વૃદ્ધ તથા વીલ પલાશાદિક વૃદ્ધ, ચૂમિ ગત નિધાનને પોતાના મૂલની જડેં કરી વીંટી લિયે છે, તે લોજનો જાવ જાણવો, વર્ષાકાલને વિષે મેઘની ગર્જના સાંજલીને શીતલ વાયુના ફરસે કરી અંકૂર ઉત્પન્ન થાય છે, તે હર્ષનો જાવ જાણવો. લજ્જાલુ વેલી, મનુષ્યના હાથ વગેરે અંગના સ્પર્શથી સંકોચાઈ જાય છે; એ લજ્જા તથા જયનો જાવ કહેવાય. અશોકવૃદ્ધ, વકુલવૃદ્ધ તથા તિલકવૃદ્ધાદિક નવયૌવનસ્વરૂપ સાલંકાર કામિનીના પગની પાનીના પ્રહારેં કરી, તેના મુખનો તાંબૂલરસ ઠાંટવાથી, તેના કરેલા સસ્ત્રેહાલિંગન વડે તથા તેના કરેલા હાવજાવ કટાક્ષવિક્ષેપેં કરી તત્કાલ ફલતા દીસે છે; એ મૈથુનસંજ્ઞાનો જાવ જાણવો. કોકનદ વૃદ્ધનો કંદ, મનુષ્યનો પગ લાગ્યાથી હુંકારા મૂકે છે; એ ક્રોધનો જાવ જાણવો. રુદંતી વેલ, અહો હું ઠતાં આ લોકો દુઃખી કાં થાય છે ? એવા અહંકારેં કરી નિરંતર અશ્રુપાત કરે છે. કેમ કે, તેના યોગથી સુવર્ણની સિદ્ધિ થાય છે; માટેં એ માનનો જાવ જાણવો. પ્રાયઃ ઘણું કરીને વધી વેલીયો પોત પોતાનાં ફલોને પાંદડાયેં કરી ઢાંકી લિયે છે, એ માયાનો જાવ જાણવો. તથા ચૂમિકા જલાદિક આહારના યોગેં વૃદ્ધોની વૃદ્ધિ થાય છે; અને તે વિના દિવસેં દિવસેં કુમલાઈ જાય છે. મનુષ્યની પેઠેં નાગરવેલિ પ્રમુખને તિલવટી ગોમય તથા ડુગ્ધાદિકના દોહલા ઉપજે છે. તે પરિપૂર્ણ થયા પછી પત્ર, ફલ, ફૂલ, તથા રસની વૃદ્ધિ થાય છે; એ પણ આહારસંજ્ઞાનો જાવ જાણવો. વૃદ્ધને પાંચ, ગાંઠ, ઉદરવૃદ્ધિ, સોજો તથા ડુર્બલપણું પ્રમુખ રોગેં કરી ફૂલ, ફલ, પાન, ત્વચાને વિકાર દીસે છે. તથા સર્વ વનસ્પતિના આઝખાં પોત પોતાના નિયતજ હોય છે; ઇષ્ટ તથા અનિષ્ટ આહારની પ્રાપ્તિયેં કરી વૃદ્ધો પુષ્ટ તથા અપુષ્ટ થાય છે; વેલીયો માર્ગને મૂકીને વૃદ્ધની ઉપરજ ચઢે છે; એ ઝંઘસંજ્ઞાનો જાવ જાણવો. શ્લ્યાદિક યુક્તિયેં કરી શ્રી આચારાંગના પહેલા શ્રુતસ્કંધના પહેલા અધ્યયનમાં સવિસ્તર જીવપણું સ્થાપ્યું છે. અહીં કોઈ પૂઠે કે, જો વનસ્પતિ જીવરૂપ હોય તો ઢેદન તથા જોદન પ્રમુખ કરતાં કાં રુદન કરતી નથી ? અથવા નાશી જતી નથી ? એનો ઉત્તર એ છે કે, મનુષ્યની પેઠેં વનસ્પતિને મુખ, પગ, તથા હાથ પ્રમુખ અવયવોનો અજાવ છે અને સ્થા

वर कर्मना उदयथी नासवाने बनतुं नथी, तो पण तेउने अव्यक्त वेदना होयज ठे. जेम कोइ एक आंधलो, बहेरो, बोंबडो, वूंगो, पांगलो अने विषम वायुना विकारें करी अंजाणो थको सर्व अंगोपांगना व्यापार रहित एवो पुरुष होय, तेने कोइ ताडनप्रमुख करे, तो तेथी ते सहन थाय नहीं पण मु खादिकना अजावें रोइ तथा नाशी शके नहीं तथापितेने वेदना तो थायज ठे. ते माटें कोइ महोटा अवश्य प्रयोजन विना वनस्पतिनी विराधना करवी नहीं. (जंसा के०) अवश्याय एटले ठार, एथी आकाशथकी जे सूक्ष्म अप्काय पडे, तेनुं ग्रहण करवुं. ए सूक्ष्म अप्कायनी विराधना आ करी पापहेतु ठे; एम जणावे ठे. उक्तं च श्री आगमे “एगंमि उदगबिंदुमि, जे जीवा जिणवरेहिं पसत्ता ॥ ते जइ सरिसिव मित्ता, जंबूदीवे न मायंति ॥ १ ॥” तथा (उत्तिंग के०) गर्दजाकार जीवो, जूमिने विषे वृत्ताकार घर करीने रहे, अर्थात् जूमिने विषे गोळ विवरना करनार जेनुं जुईया एवुं नाम होय ठे, ते जाणवा. अथवा उत्तिंग शब्दें करी कीडीयोनां नागरां पण जाणवां. (पणग के०) पनक एटले पांचवणां नील फूल जाणवां. (दगमट्टि के०) दकमृत्तिका एटले जे सचित्त जूमिकायें सचित्त पाणीने योगें करी कादव थाय, अर्थात् पाणी अने माटी, ए बे जेला मलेला कादव कीचड जाणवा अथवा दग एटले पाणी अने मट्टि एटले माटी एम बने पदना अर्थ जूदा जूदा पण जाणवा. (मक्कडा के०) मर्कट एटले कोळीयावडाना (संताणा के०) संतान एटले जाल ए कोळीयावडानी जालने मर्कटसंतान कहियें. ए सर्व पांच अथवा ठ जातिना जीवोने (संक्रमणे के०) संक्रमण एटले पगे करी पीड्याथकी अथवा चांप्याथकी, पगादिकें करी मसलवाथकी, मथन करवाथकी, ताडन, तर्जान करवाथकी जे कांइ विराधना थइ होय, ए विशेषपणे बीजादि आक्रमण रूप चार पदनी इत्वर एटले विशेषहेतु नामें चोथी संपदा जाणवी. एमां लघु अक्षर बत्रीश अने गुरु अक्षर ठ ठे, सर्व मली आडत्रीश अक्षरो जाणवा ॥४॥

हवे घणुं शुं कहेवुं परंतु एकजपदें करी सर्व जीवोनी

विराधना कहियें ठैयें.

जे मे जीवा विराहिया ॥ ५ ॥

अर्थ:- (जेमे जीवा विराहिया के०) ये मया जीवा विराधिता: एटले

જે કોઈ જીવો મેં વિરાધ્યા હોય, ડુઃસ્વામાંહે પાડ્યા હોય, એમાં જીવ વિરાધ્યા એમ સામાન્યેં કહ્યું પણ એકેન્દ્રિય, વૈન્દ્રિય, ઇત્યાદિક વિસ્તારેં ન કહ્યું માટેં એ સકલજીવના પરિતાપરૂપ એક પદની પાંચમી સંગ્રહસંપદા જાણવી. એમાં સર્વ લઘુ અક્ષર આઠ છે ॥ ૫ ॥

હવે તે કયા જીવ મેં વિરાધ્યા ઇટલે ડુઃસ્વીયા કીધા ? તે કહે છે.

॥ એગિંદિયા, વેઈંદિયા, તેઈંદિયા, ચતુરિંદિયા, પંચિંદિયા ॥ ૬ ॥

અર્થ:—(એગિંદિયા કેળ) એકેન્દ્રિયાઃ ઇટલે જેને શરીરરૂપ એકજ ઇન્દ્રિય હોય તે પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ, વાયુ અને વનસ્પતિરૂપ પાંચ પ્રકારના સ્થાવર જીવને એકેન્દ્રિય જાતિ કહિયેં, તે વહી પાંચે સ્થાવરના પણ એકે કાના અનેક જ્ઞેદ છે, તે જીવસ્વરૂપ કુલકથકી જાણવાં. હવે ત્રસજીવ કહે છે. (વેઈંદિયા કેળ) વૈન્દ્રિયાઃ ઇટલે જેને શરીર અને મુખ એ વેઈંદ્રિયોજ હોય, એવા કૃમિ, શંખ, શીપ, જલો, ગંઢોલા, અણસીયાં પ્રમુખ જેને પગ ન હોય તેને વૈન્દ્રિય જીવ કહિયેં. (તેઈંદિયા કેળ) ત્રૈન્દ્રિયાઃ ઇટલે જેને શરીર, મુખ તથા નાસિકા, એ ત્રણજ ઇન્દ્રિયો હોય, એવા ગદહિયા, કુંથુઆ, જૂ, લીંચ, માંકડ, કીડી, મકોડા પ્રમુખ જેને આઠંધિકા પગ હોય અથવા જેને મુઘાએં શિંગ હોય તે સર્વ ત્રૈન્દ્રિય જીવ જાણવા. (ચતુરિંદિયા કેળ) ચતુરિંદ્રિયાઃ ઇટલે જેને શરીર, મુખ, નાસિકા અને આંચ, એ ચાર ઇન્દ્રિય હોય એવા માચી, કુતી, મઠર, માંસ, વિંઢી, કોલીયાવડા, ચાંચડ, ત્રમરી, ટીડ પ્રમુખ જે જે જડનારા જીવ હોય, જેને ઠ અથવા આઠ પગ હોય તથા મસ્તકેં શિંગ હોય, તે સર્વ ચતુરિંદ્રિય જીવ જાણવા. (પંચિંદિયા કેળ) પંચેન્દ્રિયાઃ ઇટલે જેને શરીર, મુખ, નાસિકા, આંચ અને કાન. એ પાંચે ઇન્દ્રિય હોય એવા જલચર તે મત્સ્ય કઢપાદિક તથા સ્થલચર તે સિંહવ્યાગ્રાદિક અને ચેચર તે હંસ મયૂરાદિક, પક્ષીયો એ તિર્યંચ જાણવા. તથા મનુષ્ય, દેવ અને નારકી, એ સર્વ પંચેન્દ્રિય જીવ કહિયેં. એ પાંચ વોલ મધ્યેં સર્વ સંસારી જીવ આવી ગયા, એમાં એકેન્દ્રિય, વૈન્દ્રિય, એમ જીવનાં નામ કહ્યાં, તેથી એ એકેન્દ્રિયાદિક, જીવજ્ઞેદ દેખાડવારૂપ પાંચ પદની જીવસંપદા ઠઠી જાણવી. એમાં સર્વ મહી એ કવીશ લઘુ અક્ષર છે ॥ ૬ ॥

हवे ए जीवोने केवी केवी रीतें विराध्या ? तेनो प्रकार कहे ठे.

अजिह्या, वत्तिया, लेसिया, संघाइया, संघट्टिया, परि
याविया, किलामिया, उदविया, ठाणाउ ठाणं संकामि
या, जीवियाउ ववरोविया, तस्स मिहामि डुक्कडं ॥ ७ ॥

अर्थः—(अजिह्या के०) अजिहताः तिहां अजि एटले सामा आव
ताने पगें करी हता एटले हण्णा, अथवा उपाडीने परहा पटकाव्या एट
ले परहा नाख्या, तेने अजिहता कहियें तथा (वत्तिया के०) वर्त्तिताः
एटले पूंजीने एकठा कीधा एक ढगले कीधा, अथवा धूलें करी किंवा कर्द
में ढांक्या, तेने वर्त्तिता कहियें. तथा (लेसिया के०) श्लेषिताः एटले
झूमियें घश्या तथा जीतादिकें लगाड्या अथवा लगारेक मसड्या तेने
लेसिया कहियें. (संघाइया के०) संघातिताः एटले मांहोमांहे शरीरने
मेलववे करी पिंमीजूत कीधा, एकठा मेलव्या तेने संघातिता कहियें,
तथा (संघट्टिया के०) संघट्टिताः एटले थोडो स्पर्श करवे करी डुहव्या,
(परियाविया के०) परितापिताः एटले समस्त प्रकारें ताप्या, पीड्या,
परिताप उपजाव्यो, (किलामिया के०) क्लामिताः एटले गाढी किलामणा
ग्लानि उपजावीने निस्तेज कीधा, निटोल कीधा, माख्या नहिं पण मृत
प्राय कीधा, (उदविया के०) अवद्राविताः एटले उन्नासित त्रास पंमाड्या
अर्थात् शेष जीव रह्यो पण हात्ती चात्ती न शके, एवा कीधा, तथा (ठाणा
उ ठाणं संकामीया के०) स्थानात् स्थानं संक्रामिताः एटले (ठाणाउ के०)
एक स्थानकथकी उपाडीने (ठाणं के०) बीजे स्थानकें (संकामिया के०)
संक्रमाव्या (जीवियाउववरोविया के०) जीविताद्यवरोपिताः मारिताः
एटले (जीवियाउ के०) जीवितव्यथकी (ववरोविया के०) चूकाव्या
जूदा कीधा, अथवा माख्या. ए अजिह्या इत्यादिकें करी जे एकेंद्रियादिक
जीवोनी विराधना थइ होय (तस्स के०) ते संबन्धी जे अतिचार लाग्या,
तेने (डुक्कडं के०) डुष्कृत एटले पाप कहियें, ते डुष्कृत (मि के०) मे
एटले महारुं मन, वचन, कायायें करी (मिह्या के०) मिथ्या एटले नि
ष्फल थाउं. हवे वली एवां पाप न करुं. इति ज्ञावः ॥ एमां अजिह्या
इत्यादिक विराधनानां नाम दीधां, माटें ए जीवादिक जेदने परितापना

વિરાધના રૂપ અગીયાર પદની વિરાધના નામે સાતમી સંપદા થઈ. એમાં લઘુ અક્ષર એકાવન, ગુરુ અક્ષર બે, સર્વાક્ષર સત્તાવન છે, હવે મિઠ્ઠા મિડુક્કડં એ પદનો અક્ષરાર્થ સમાસેં કરી કહે છે. જેમ કે:—“ મિઝમદવ ઠત્તે, ઠચ્ચિય દોસાણ ઢાયણે હોઈ ॥ મિત્તિય મેરાઈઠીઝ, ડુત્તિ ડુગંઠામિ અપ્પાણં ॥૧॥ કત્તિય કડમે પાવં, ડત્તિય ડવેમિ તં ડવસમેણં ॥ એસો મિઠ્ઠા ડુક્કડ, પયસ્કરઢો સમાસેણં ॥ ૨ ॥ ” અર્થ:—(મિઝમદવઠત્તે કે) મિકાર જે છે તે મૃદુ સુકુમાલ અહંકાર રહિતપણાને અર્થે છે, (ઠચ્ચિયદોસાણઢાયણે હોઈ કે) ઢકાર જે છે તે, દોષના ઢાંઢવાને અર્થે છે. (મિત્તિયમેરાઈઠીઝ કે) મિકાર જે છે, તે મર્યાદામાં રહેવાને અર્થે છે. (ડુત્તિડુગંઠામિઅપ્પાણં કે) ડુકાર જે છે, તે પાપકારિ આત્માને ડુગંઠવાને માટે છે ॥૧॥ (કત્તિયકડમે પાવં કે) કકાર જે છે, તેમેં જે પાપ કીધું તેને (ડત્તિયડવેમિતંડવસમેણં કે) ડકારેં કરી દહું હું, બાલું હું. ડપશમાવું હું, (એસોમિઠ્ઠાડુક્કડ કે) એ મિઠ્ઠા મિડુક્કડંનો (પયસ્કરઢોસમાસેણં કે) પદાક્ષરાર્થ, સમાસેં કરીને કહ્યો.

એ શ્રિયાવહિને સમ્યક્ પ્રકારેં મન, વચન અને કાયાયેં કરી ત્રિકરણશુદ્ધ પંડિક્રમતાં મિઠ્ઠામિ ડુક્કડંના દેનારને ક્ષણેકમાં મૃગાવતીની પેરેં સર્વ કર્મોં નો ક્ષય થાય. તિહાં સર્વ મલી પાંચશે ને ત્રેશઠ જાતિના જીવો છે, તેની સાથેં મિઠ્ઠામિડુક્કડં દશ્યેં, તેવારેં અઢાર લાખ, ચોવીશ હજાર, એકશો ને વીશ, એટલા મિઠ્ઠામિડુક્કડ દેવાય, તે આવી રીતેં:—તિહાં પ્રથમ પાંચશોને ત્રેશઠ સ્થાનકેં જીવ ડપજે છે, તે સ્થાનકોનું વિવરણ કરે છે:—

પૃથ્વીકાય, અપ્પકાય, તેજકાય તથા વાઝકાય. એ ચાર સ્થાવરને સૂક્ષ્મ તથા વાદર કરતાં આઠ જ્ઞેદ થાય. અને પાંચમા વનસ્પતિકાયના ત્રણ જ્ઞેદ છે:—એક સૂક્ષ્મ નિગોદરૂપ તથા બે પ્રકારની વાદર, એક પ્રત્યેક ને વીજી સાધારણ, એ પાંચ સ્થાવરના મલીને અગ્યાર જ્ઞેદ થયા; તથા વેંદ્રિય, તે ઇંદ્રિય ને ચઢરિંદ્રિય, એ ત્રણે વિકલેંદ્રિય કહેવાય છે. એ સંમૂર્ઘિમજ હોય છે. એ ત્રણ પહેલા અગ્યારની સાથેં મેલવીયેં એટલે ચૌદ જ્ઞેદ થાય; તે ચઢદ પર્યાંતા તથા ચઢદ અપર્યાંતા મલી અઠાવીશ જ્ઞેદ થાય. હવે પંચેંદ્રિય તિર્યંચના દશ જ્ઞેદ કહે છે:—તેમાં સર્વ પ્રકારના મત્સ્યાદિક જલચરનો એક જ્ઞેદ, સ્થલચરના ત્રણ જ્ઞેદ, તેમાં એક ઘોડા પ્રમુખ ચતુષ્પાદ, આશીર્વિષ પ્રમુખ ઊર:પરિસર્પ, અને ગોહપ્રમુખ ઝુજપરિસર્પ એ સ્થલચરના ત્રણ

जेद अने चार प्रकारना खेचरनो एक जेद, ए सर्व मली पांच गर्जज अने पांच संमूर्धिम मली दश जेद थाय. ए दशने पर्याप्ता तथा अपर्याप्ता गणीयें त्थारें वीश जेद थाय. ए वीशमां पहेला अठावीश मेलवीयें, त्थारें अडतालीश थाय. ए तिर्यचना जेद जाणवा. हवे नारकीना जेद कहे ठे. रत्नप्रज्ञा, शर्कराप्रज्ञा, वालुकप्रज्ञा, पंकप्रज्ञा, धूमप्रज्ञा, तमःप्रज्ञा तथा तमस्तमप्रज्ञा, ए सात नरकना नारकी पर्याप्ता तथा अपर्याप्ता मली चौद जेद थाय; तेमां पाठला अडतालीश मेलवियें, त्थारें बाशठ थाय. हवे मनुष्यना जेद आ प्रमाणें:—पांच जरत, पांच ऐरवत, तथा पांच महाविदेह, ए कर्मचूमिना पंदर जेद; पांच हेमवंत, पांच हिरण्यवंत, पांच हरिवर्ष, पांच रम्यक, पांच देवकुरु तथा पांच उत्तरकुरु, ए अकर्मचूमिना त्रीश जेद अने ठपन्न अंतरद्दीपो कहेवाय ठे. ए ठपन्ननी साथें पेला कर्मचूमिना पंदर तथा अकर्मचूमिना त्रीश मेलवियें, त्थारें एकशो एक जेद मनुष्य जातिना थाय. एमां गर्जज मनुष्यना पर्याप्ता तथा अपर्याप्ता मली वशें ने वे जेद थाय. अने तेनी साथें एकशो ने एक अपर्याप्ता संमूर्धिम मनुष्यना जेद मेलवीयें, त्थारें त्रणशें ने त्रण जेद थाय. अने बाशठ प्रथम तिर्यचना कह्या, ते सर्व एकठा कस्याथी त्रणशें ने पांशठ जेद थाय.

हवे देवताना एकशो ने अठाणुं जेद कहियें ठैयें:—प्रथम परमाधामी ना पंदर, दश जुवनपति, आठ व्यंतर, आठ वाणव्यंतर, दश ज्योतिषी, तेमां पांच चर ने पांच स्थिर जाणवा. त्रण किट्ठिषिया, दश तिर्यगज्जंजक, पांच जरत तथा पांच ऐरवत, ए दश क्षेत्रना दश वैताढ्यने विषे “अन्ने पाणे सयणे, वडे लेयणपुप्फफलपुवा ॥ बहुफल अविवत्ति जुआ, जंजगा दसविहा हुंतीति जंजकाः ॥ १ ॥” नव लोकांतिक, बार देवलोकना, नव ग्रैवेयकना, पांच अनुत्तर वैमानिकना, ए सर्व मलीने नवाणुं थया. ते पर्याप्ता तथा अपर्याप्ता, ए बे जेदें करतां एकशो ने अठाणुं जेद थाय. तेने पाठला त्रण शो ने पांशठमां जेदीयें, त्थारें पांचशो ने त्रेशठ सर्व जीवोनां उत्पत्तिस्थानक थाय. तेने ‘अजिहया’ इत्यादिक दश पदवडे दश गुणा करियें, त्थारें पांच हजार वशें ने त्रीश थाय; ते वली राग ने छेषथी वमणा करियें, त्थारें अग्यार हजार वशें ने शाठ थाय; ते मन, वचन ने कायायें करी त्रण गुणा करियें, त्थारें ते त्रीश हजार, सातशें ने एंशी था

य. ते करवा, कराववा तथा अनुमोदनथी त्रण गुणा करियें, त्यारें एक लाख, एक हजार, त्रणशें ने चालीश थाय. ते अतीत, अनागत तथा वर्तमानकाळें करी त्रण गुणा करियें, त्यारें त्रण लाख चार हजार ने वीश थाय. ते अरिहंतनी साखें, सिद्धनी साखें, साधुनी साखें, देवनी साखें, गुरुनी साखें, तथा आत्मानी साखें, ए ठनी साखें ठ गुणा करियें, त्यारें अठार लाख, चोवीश हजार, एक शो ने वीश, मिठामिठुक्कडं थाय. एवी रीतें जीवने खमत खामणां कीजें. ए इरियावही पडिक्कमतां शुच ध्यानें करी अनेक घोर पाप विलय थाय ॥ ५ ॥

हवे ए आलोया पडिक्कम्या जे अतिचार, तेनुं उत्तरीकरण एटळे वली विशेषशुद्धि करवाने अर्थें काउस्सग्ग करवाने वां ठतो थको तस्सउत्तरीनो पाठ कहे, ते आवी रीतें.

॥ अथ तस्स उत्तरी ॥

॥ तस्स उत्तरीकरणेणं, पायच्चित्तकरणेणं,
विसोहीकरणेणं, विसद्धीकरणेणं, पावाणं क
म्माणं निग्घायण्ठाए, ठामि काउस्सग्गं ॥ एण् ॥

अर्थः—हवे एवी रीतें आलोवतां, पडिक्कमतां पण जे कांइ पापसहि त आत्मा रह्यो होय, (तस्स के०) तेनीज वली विशेषशुद्धिने अर्थें जे कांइ आगल करवुं, तेने (उत्तरीकरणेणं के०) उत्तरीकरण एटळे विशेषें करी वली उपर शुद्ध करवुं तेने उत्तरीकरण कहियें, ते आगल तो हवे काउस्सग्ग करवुं ठे, माटे कायोत्सर्ग करवे करीने विशुद्धि करुं हुं, एटळे जे अतिचारनुं आलोयण प्रमुख पूर्वे कीधुं ठे, तेनी वली विशेषशुद्धिने अर्थें कायोत्सर्ग करुं हुं, वली ते कायोत्सर्ग तो (पायच्चित्तकरणेणं के०) शुद्ध प्रायश्चित्त करवे करीने होय, एटळे गुरुपासें पाप आलोवीयें, पढी गुरुर्यें दीधुं एवुं जे आलोयणानुं तप, तेने प्रायश्चित्त कहियें. प्रायः घणुं चित्त ए टळे मन अथवा जीव तेने शोधे ठे, तेने प्रायश्चित्त कहियें अथवा जे पापने ठेदे, तेने प्रायश्चित्त कहियें. ते काउस्सग्गने करवे करी पाप ठेदाय, आत्मा पाप रहित थाय. वली ते प्रायश्चित्त पण. (विसोहीकरणेणं के०) विशेषें

શોધવું તેને વિશોધીકરણ કહિયેં એટલે આત્માના પાપરૂપ અંતર મલ જે અતિચાર, તેના ટાલવાથી એટલે નિર્મલતા કરવે કરીને વિશોધી હોય વલી તે વિશોધીકરણ પણ વિશલ્ય હોય, તો થાય, ત્યાં કહે છે. (વિસદ્ધી કરણેણં કે०) ગયાં છે માયાદિ ત્રણ શલ્ય જેનાથી તેને વિશલ્ય કહિયેં. એટલે એક માયાશલ્ય, બીજું નિયાણશલ્ય, અને ત્રીજું મિથ્યાત્વશલ્ય, એ અંતરંગ ત્રણ શલ્યને ટાલવા થકી થાય. એ ઉત્તરીકરણાદિક ચાર હેતુયેં કરી એટલે એ ચાર નિમિત્તેં કરીને શું કરવું છે ? તો કે (પાવાણં કમ્માણં કે०) સંસાર હેતુ જે જ્ઞાનાવરણીયાદિક પાપ કર્મોં છે, તેને (નિગ્ધાયણાઘાણં કે०) નિર્ધાતનાર્થાય એટલે ઉઘેદન કરવાને અર્થેં (કાજસ્સગ્ગં કે०) કાયવ્યાપાર ત્યાગરૂપ કાયોત્સર્ગ પ્રત્યેં (ઠામિકે०) તિહુંબું, કાયાને એક ઠામેં કરું બું, કેમ કે જે સ્થાનકેં કાયાનો વ્યાપાર કરવો કહ્યો હોય, તો તે સ્થાનકેં જીવ શું નહિં કરે ? અર્થાત્ સર્વ કાંઈ કરે. એ માટે કાયાના વ્યાપારને ઠાંમુંબું. એમાં તસ્સ ઉત્તરીકરણેણં ઇત્યાદિક પઢિક્કમવાના શબ્દો કહ્યા. માટેં એ ૭ પદની આઠમી પઢિક્કમણ નામેં સંપદા જાણવી. એમાં લઘુ અક્કર ઝંગણચાલીશ, ગુરુ અક્કર દશ, સર્વાક્કર ઝંગણચાલીશ છે. એ બે સૂત્રોના ગદ્યપાઠ છે ગાથા બંધ નથી માટેં એ બેહુ સૂત્રોમાં સંપદા આઠ, પદ બત્રીશ, ગુરુ અક્કર ચોવીશ, લઘુ અક્કર એકશો ને પંચોતેર, સર્વ મલી એકશો ને નવાણું અક્કરો છે:—

હવે એ આગલ એક ઠામેં કાજસ્સગ્ગ કરું એ પદેં કરી એવી પ્રતિજ્ઞા કરી કે, કાયાનો વ્યાપાર ન કરું, તો હવે બીજો શરીરનો કોઈ પણ વ્યાપાર કહ્યાથી પ્રતિજ્ઞાનો ઝંગ થાય, તેમાટે કાજસ્સગ્ગમાં નીચેં કહેલા આગાર મોકલાં રાખ્યાં છે, એ આગારેં કરી કાજસ્સગ્ગનો ઝંગ ન થાય તે કહે છે.

॥ અથ અન્નહૃત્સસિણં ॥

અન્નહૃત્સસિણં, નીસસિણં, સ્વાસિણં, ઢીણં, જંજા
ઇણં, ઉફુણં, વાયનિસગ્ગેણં, જમલિણં, પિત્તમુહાણં ॥૨॥

અર્થ:—(અન્નહૃત્સસિણં કે०) અન્યત્ર તે બીજે ઠામેં એટલે હવે જે ઉઘ્ઘાસાદિક આગારો કહેશે, તે આગાર વર્જીને બીજે સ્થાનકેં કાયાનો વ્યાપાર કરવાનો નિયમ કરું બું. હવે તે આગારોનાં નામ કહે છે, (હૃત્સસિણં કે०) ઉઘ્ઘાસિતાત્ એટલે મુખેં તથા નાસિકાયેં કરી ઝંચો શ્વાસ લઈયેં, તેને

ઉચ્છ્વાસ કહિયેં. તે ટાલીને અન્યત્ર વીજોં કાયવ્યાપાર કરવાનો નિયમ હે અર્થાત્ જંચો શ્વાસ લેતાં મહારો કાઝસ્સગ્ગ જંગ ન થાય. એમ આગલ પણ સર્વ પદેં જાણી લેવું. (નીસસિણ્ણં કેળ) નિઃશ્વાસિતાત્ ઇટલે જે મુખેં તથા નાસિકાયેં કરી નીચો શ્વાસ મૂકીયેં, તેને નિઃશ્વાસ કહિયેં, તે નીચો શ્વાસ મૂકતાં મહારો કાઝસ્સગ્ગ ન જાંગે, એ બે આગાર, અશક્યપરિહાર જાણી મોકલા કીધા, (ખાસિણ્ણં કેળ) કાસિતાત્ ઇટલે ધાંસી ઝધરસ આવે થકે (ઢીણ્ણં કેળ) ઠિક્કિતાત્ ઇટલે ઠીંક આવે થકે (જંજાણ્ણં કેળ) જંજિતાત્ ઇટલે બગાસું આવે થકે ઇટલે જેવારેં ધાંસી, ઠીંક અને બગાસું આવે, તેવારેં જીવરક્ષા જાણી મુખેં હાથ દેતાં મહારો કાઝસ્સગ્ગ ન જાંગે. (ઝઘુણ્ણં કેળ) ઝઘ્ગારિતાત્ ઇટલે ઝંઘકાર આવે થકે (વાયનિ સગ્ગેણ્ણં કેળ) વાતનિસર્ગાત્ ઇટલે વાયસંચય તે અધોદ્ધારેં જે વાયુ નિકલે તેને વાતનિસર્ગ કહિયેં, એ જેવારેં ઝઘ્ગાર તથા વાતપ્રવર્તન કરે તેવારેં જીવ રક્ષા જાણી મુખદ્ધારેં હાથ દેતાં મુહપત્તિ પ્રમુખ દેવાની જયણા કરતાં કાઝસ્સગ્ગ ન જાંગે, (જમલ્લિણ્ણં કેળ) દેહત્રમેઃ ઇટલે ત્રમરી, ચક્રી, ફેર અકસ્માત્ આવે, તેને જમલ્લિ કહિયેં. (પિત્તમૂઢ્ઢાણ્ણં કેળ) પિત્તમૂઢ્ઢાયાઃ ઇટલે પિત્તને પ્રકોપેં કરી મૂઢ્ઢા આવે, તેને પિત્તમૂઢ્ઢા કહિયેં. એ ત્રમરી અને મૂઢ્ઢા આવે થકે જો નીચેં ન બેસે તો ઝજો થકો પડે, તેથી આત્મવિરાધના તથા સંયમવિરાધના થાય, તેમાટેં ત્રમરી, મૂઢ્ઢા આવ્યાથી તિહાં બેસવું પડે તેથી મહારો કાઝસ્સગ્ગ જંગ ન થાય. અહીં સુધી એકેકા આગારનાં નામ દીધાં, માટેં એ નવ પદની પ્રથમ એકવચનાંત આગારસંપદા થઈ. એમાં લઘુ અક્ષર આહત્રીશ, અને ગુરુ અક્ષર ઢ હે, સર્વ મલી ચુમ્માલીશ અક્ષર હે.

સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં, સુહુમેહિં ચેલસં
ચાલેહિં, સુહુમેહિં દિઠ્ઠિસંચાલેહિં ॥ ૧ ॥

અર્થઃ— (સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં કેળ) સૂક્ષ્મેજ્યોઽહ્ગસંચારેજ્યઃ ઇટલે સૂક્ષ્મ જે અંગનો સંચાર તે હાલવું કરે, શીતાદિક વેદનાયેં કરી રોમો ત્કંપ ઝપજે તેથી શરીરનો સંચાર થાય, (સુહુમેહિં ચેલસંચાલેહિં કેળ) સૂક્ષ્મેજ્યઃ શ્લેષ્મસંચારેજ્યઃ ઇટલે શરીરમાંહે જે સૂક્ષ્મ શ્લેષ્મનો સંચાર થાય, મુખના થૂંકનું ચાલવું તથા કફનું ગલવું થાય, (સુહુમેહિં દિઠ્ઠિસંચા

लेहिं के०) सूक्ष्मेज्यो दृष्टिसंचारेज्यः एटले सूक्ष्म जे दृष्टिनो संचार मिषो निमिषादिके चक्षुने हलाववायकी थाय. अहीं सुदुमेहिं प्रमुख पदमांहे बहु आगारनां नाम दीधां माटे ए त्रण पदनी बहुवचनांत आगार नामें संपदा जाणवी. एमां लघु जगणत्रीश अने गुरु एक, मली त्रीश अहारो ठे.

एवमाइएहिं आगारेहिं अन्नगो, अ
विराहित, हुज्ज मे काउस्सगो ॥ ३ ॥

अर्थः—(एवमाइएहिंआगारेहिं के०) एवमादिकैः आगारैः एटले एव मादिक जे पूर्वोक्त बार आगार कहां, ते आदें देइने अंहिं आदि शब्द थकी बीजां पण चार (आगारेहिं के०) आगार लेवां, तेनां नाम कहे ठे. एक तो बीजली अथवा दीपकादिकनी उजेहि एटले अग्निना अजवा लानो प्रकाश आपणा शरीर उपर पडे, तो उंढण वस्त्रादिक लेवुं पडे अथवा बीजे स्थानकें जवुं पडे, तेथी महारो काउस्सग न जांजे. बीजो मा जार तथा उंदरादिक प्रमुख, आगल जतां आवतां होय. दोडता होय, तथा मुख आगल पंचेंद्रियजीवनुं ठेदन, जेदन थतुं देखे. तो बीजे स्थान कें जवुं पडे तेथी काउस्सग न जांगे. त्रीजो अकस्मात् चोरनी धाड आ वी पडे, अथवा राजादिकना जयथी बीजे स्थानकें जवुं पडे आघा पाठा थवुं पडे तेथी काउस्सग न जांगे, तथा चोथो अग्नि लागे अथवा घरनी चींत खडहडती पडती जाणीयें तथा पोताने अने पर जे साधु आदिक तेने सर्पादिक दंश मारे, अथवा सिंहादिकना उपद्रव थता जाणे, इत्यादिक अनेरा पण जिहां विलंब करतां घणीज धर्मनी हानि थती देखीयें तो तिहां अणपूगो काउस्सग पारतां थकां पण काउस्सग न जांगे, ए चार आगार अपवादमागें जाणवां, पण उत्सगें न जाणवा. एनी साथें पूर्वोक्त बार आगार मेलवीयें तेवारें शोल आगार थाय, ए सर्व शोल आगारोयें करीने काउस्सग पारतां थोडीशी विराधना थतां पण ए व्यापार करतां महारो काउस्सग (अन्नगो के०) अन्नगः एटले सर्वथा अखंमित (अविरा हिउं के०) अविराधितः एटले थोडोशो देशथी पण न विराध्यो, अर्थात् देशथी पण अविराधित एवो अखंमित संपूर्ण (काउस्सगो के०) कायो त्सर्ग ते (मे के०) महारे (हुज्ज के०) होजो, एमां एवमाइ इत्यादिक

आगार कहां, माटें ए ठ पदनी त्रीजी आगंतुक आगारसंपदा जाणवी.
एमां लघु एकवीश, अने गुरु चार, मढी पच्चीश अक्षरो ठे ॥ ३ ॥

हवे ए काउस्सग्नो वखत आंके ठे, एटले एवो कायो
त्सर्ग केटली वार सुधी होय ? ते कहे ठे:-

जाव अरिहंताणं, जगवंताणं, नमुक्कारेणं, न पारेमि ॥ ४ ॥

अर्थ:- (जावअरिहंताणंजगवंताणंनमुक्कारेणं के०) यावदर्हतां जगवतां
नमस्कारेण एटले (जाव के०) ज्यां लगें (अरिहंताणं जगवंताणं के०) श्री
अरिहंत जगवंत पूज्य तेने (नमुक्कारेणं के०) नमस्कार सहित एटले नमो
अरिहंताणं एवो उच्चार करी (न पारेमि के०) न पारयामि, नहिं हुं पारुं, एट
ले कायोत्सर्गना पार प्रत्येन पामुं, समाप्त न करुं, त्यां सुधी जाणवुं. एमां जाव
अरिहंताणं इत्यादिक पदमां काउस्सग्ननुं मान कळुं. तेथी ए चार पदनी का
योत्सर्गने अवधिमर्यादारूप कायोत्सर्गावधि नामें चोथी संपदा जाणवी. एमां
लघु अक्षर वीश, अने गुरु अक्षर एक, सर्व मढी एकवीश अक्षरो ठे ॥४॥

तावकायं, ठाणेणं, मोणेणं, जाणेणं, अप्पाणं वोसिरामि ॥ ५ ॥

अर्थ:- (तावकायं के०) तावत्कायं एटले (ताव के०) त्यां लगें (का
यं के०) महारी कायाने शरीरने (ठाणेणं के०) स्थानेन एटले एकस्थान
कें स्थिरपणे उजुं राखीने (मोणेणं के०) मौनेन एटले वचनने रुंधवे
करीने (जाणेणं के०) ध्यानेन एटले ध्यान ते धर्मने विषे मननुं
स्थिरपणुं अर्थात् नवकारादिकने विषे एकाग्रध्यान तेणें करीने (अप्पा
णंवोसिरामि के०) आत्मानं व्युत्सृजामि एटले (अप्पाणं के०) पोतानी
काया ते प्रत्ये (वोसिरामि के०) वोसिरावुं बुं, एटले हुं तजुं बुं. अर्थात्
काउस्सग्न रहित पणाथकी अने सावद्यव्यापारपणाथकी कायाने
वोसिरावुं बु. एमां तौवकायं इत्यादिकमां शरीर स्थिर राखवानुं कळुं,
माटें ए ठ पदनी पांचमी स्वरूपसंपदा जाणवी. एमां लघु अक्षर उगणी
श, अने गुरु अक्षर एक, सर्व मढी वीश अक्षरो ठे. तथा ए काउस्सग्न
ने सूत्रें अन्नञ्ज उससिएणंथी मांढीने अप्पाणंवोसिरामि लगें बधी मढी
संपदा पांच ठे, ठवीशपद ठे, लघु अक्षर एकशो सत्तावीश ठे, अने गुरु अ
क्षर तेर ठे, सर्वाक्षर एकशो चाळीश ठे ॥ ५ ॥ ६ ॥ हवे ए काउस्स

गमां उगणीश दोष टालवा तेनां नाम, लक्षण सहित कहियें ठैयें. (१) घोडानी पेरें एक पगे शरीरनो चार आपी, बीजो पग वांको करी रहे, (२) वायरे हलावेदी वेलडीनी पेरें द्वाणें द्वाणें अरहुं परहुं मोले, कप्या करे, (३) थांजाने अथवा जीतने आधारें अडक्यो थको काउस्सगें रहे, (४) उपरले माळे मस्तक अडावी रहे, (५) जेम नीलडी वस्त्र रहितथकी आगले विजागें हाथज आडो आपे, तेम काउस्सग करतो बे हाथने आगल आणी राखे, (६) नवपरणीत वधूनी पेरें नीचुं माथुं करे, (७) बेडी घाढ्यानी पेरें पग पहोला करे अथवा बे पग मेलवी जेला करे, पण जिनमुद्रामां जेटलुं आंतरुं कछुं ठे, तेटलुं न करे. (८) नाजि थकी चार अंगुल नीचें अने जानुथकी चार अंगुल उपर, चोलपट्ट पहे खुं कछुं ठे, तेम न करे, परंतु नाजि उपर अने जानु हेठल वस्त्र पहेरी काउस्सग करे, (९) मांस मशकादिकना जयथकी चोलपट्टादिकें करी हृदय ढांकीने काउस्सग करे, (१०) गाडांनी ऊधनी पेरें पगनी बे पानी मेलवीने आगल बे पग विस्तारी काउस्सग करे, अथवा बे पगना बे अंगुठा मेलवीने पाठला पानीना जाग तरफ बेहु पग विस्तारे. (११) संयति महासतीनी पेरें बेहु स्कंध उपरें वस्त्र उढे, जे जणी काउस्सगमां दक्षिणस्कंध उघाडो कीधो जोश्यें, ते न करे, माटें ए दोष. (१२) घोडा ना चोकडानी पेरें रजोहरण, आगल आमुं आपी काउस्सग करे, (१३) वायसनी पेरें आंखना मोला कीकी अरहां परहां फेरवे, (१४) कोठनी पेरें पहेरवानां वस्त्रनो एकठो पिंम करीबेहु पगनी वचाळें चांपे, (१५) जूतावे शनी परें मस्तक कंपावे, (१६) मूंगानी पेरें हुं हुं करे, (१७) नव कार लोगस्सनी संख्या करवाने अर्थें जमुह ते पापण अथवा आंगुली हलावे, ते जमुहंगली दोष जाणवो. (१८) मदिरा पीधेलानी पेरें बड बड करतो काउस्सग करे, (१९) अपेक्षा विना अरहुं परहुं जोतो वान रनी पेटें होठ बे हलावतो काउस्सग करे. ए काउस्सगना उगणीश दोष मध्यें आठमो, नवमो, तथा अगीथारमो ए त्रण दोष महासती साध्वीने न लागे, केम के तेनुं वस्त्रावृत शरीर होय तेमाटे, पण एटलुं विशेष जे साध्वी प्रतिक्रमणादि क्रिया करे तो मस्तक उघाडुं राखे, अने वधू दोष जेदीयें, तेवारें चार दोषश्राविकाने न लागे, शेष पंदर दोष

લાગે. એ સર્વ દોષ ટાલીને કાઝસ્સગ્ગ કરવો. તથા શ્રીસિદ્ધાંતમાં તો સર્વક્રિયા સાધુ આશ્રયી કહી છે. તેમાટે નાગ્ગિથી ચાર અંગુલ નીચેં ચો લપટો પહેરવાનું રાખે તથા બે કોણીયેં ચોલપટો જાલી રાખે, કંદોરા ન બાંધે. ઇત્યાદિક સર્વ સાધુ આશ્રયી છે. એ કાયોત્સર્ગને વિષે “ ચંદેસુ નિમ્મ લયરા ” લગે, લોગસ્સના પચ્ચીશ પદ ચિંતવિયેં, અને કાઝસ્સગ્ગ પૂરો થયા પછી “ નમો અરિહંતાણ ” કહીને કાઝસ્સગ્ગ પારીયેં ॥ ઇતિ ॥ ૬ ॥

હવે એ કાઝસ્સગ્ગ પાસ્યા પછી તો “ સિદ્ધાસિદ્ધ ” પર્યંત સંપૂર્ણ લોગસ્સનો પાઠ પ્રગટ કહેવો જોઈયેં, માટેં તે કહે છે.

॥ અથ લોગસ્સ ॥

લોગસ્સ ઝજ્ઞોઅગરે, ધમ્મ તિબ્બયરે જિણે ॥

અરિહંતે કિત્તિસ્સં, ચતુવીસંપિ કેવલી ॥ ૧ ॥

અર્થ:- અહિં (અરિહંતે કે) અર્હતઃ એટલે કર્મરૂપશત્રુને હણવા થકી નિર્દોષપણું પ્રાપ્ત થયું છે જેમને એવા અરિહંતને (કિત્તિસ્સં કે) કીર્તયિષ્યે, એટલે નામોચ્ચારણપૂર્વક હું સ્તુતિ કરીશ. હવે તે અરિહંત તો રાજાદિક અવસ્થાને વિષે દ્રવ્ય અરિહંત પણ હોય છે, તે માટેં જાવાર્હત્ત્વ પ્રતિપાદનને માટેં (કેવલી કે) કેવલિનઃ એટલે ઉત્પન્ન થયું છે કેવલ જ્ઞાન જેમને, એવાનું કીર્તન કરીશ. અર્થાત્ જાવાર્હતનું કીર્તન કરીશ. આ કેવલ જ્ઞાનના પદેં કરીને પ્રજુનો જ્ઞાનાતિશય સૂચવ્યો. હવે તે તીર્થ કરોની સંખ્યા કહે છે. (ચતુવીસંપિ કે) ચતુર્વિંશતિમપિ એટલે રૂષજા દિક ચોવીશ પરમેશ્વરનું તો નામોચ્ચારણપૂર્વક કીર્તન કરીશ અને અ પિ શબ્દથકી અન્ય તીર્થકરો જે મહાવિદેહાદિક ક્ષેત્રોને વિષે છે, તેનું પણ કીર્તન કરીશ. તે કેહવા છે? તો કે, (લોગસ્સઝજ્ઞોઅગરે કે) લોકસ્ય ઝદ્યોતકરાન્ એટલે પંચાસ્તિકાયાત્મકલોકને કેવલજ્ઞાનરૂપ પ્રદીપેંકરીને ઝદ્યોતકરણશીલ છે, એવાનું કીર્તન કરીશ. હવે જે અનુપકારી હોય તેને કોઈ સેવે નહીં, માટેં એમના ઉપકારી પણાના પ્રદર્શનને અર્થે કહે છે. (ધમ્મતિબ્બયરે કે) ધર્મતીર્થકરાન્ એટલે ધર્મ તે ઉક્તસ્વરૂપ અને તીર્થ એટલે જેનાથી તરાય છે તે તીર્થ કહિયેં, એવો ધર્મ પ્રધાન જે તીર્થ તેને ધર્મતીર્થ કહિયેં, તે ધર્મતીર્થ કરવાનું શીલ છે જેમનું તેમનું કીર્તન

કરીશ. અહીયાં તીર્થકરાન્ એવો પાઠ ન કહ્યો અને ધર્મતીર્થકરાન્ એવો પાઠ કહ્યો છે, તે ઇટલા માટેં કે નદ્યાદિ શાક્યાદિ સંબંધી જે દ્રવ્યતીર્થ અધર્મ પ્રધાન છે, તેનો પરિહાર કરવાનું છે શીલ્લ જેમનું તેમને ધર્મતીર્થકર કહિયેં. તેમનું હું કીર્તન કરીશ. અર્થાત્ દેવ, મનુષ્ય, અસુરયુક્ત એવી પર્ષ દામાંહે સર્વ જાણા પરિણામિ એવી વાણીયેં કરી ધર્મતીર્થને પ્રવર્તાવનારા એવા પ્રજુઝ છે, તેમને હું સ્તવીશ. આ પદેં કરીને પ્રજુનો પૂજાતિશય તથા વચનાતિશય સૂચવ્યો. હવે ચોથો અપાયાપગમાતિશય કહે છે. (જિણે કે૦) જિનાન્ ઇટલે રાગદ્વેષાદિકને જીતનારા, તેમનું કીર્તન કરીશ ॥૧॥ એ શ્લોકમાં લઘુ ઢવીશ, અને ગુરુ ઢ, સર્વ મલી બત્રીશ અક્કરો છે.

હવે કીર્તન કરતો ઢતો આગલી ત્રણ ગાથાયેં ચોવીશે તીર્થકરોનાં નામ કહે છે.

ઝસજ્ઞમજિયં ચ વંદે, સંજવમજિણંદણં ચ સુમં ચ ॥

પઝમપ્પહં સુપાસં, જિણં ચ ચંદપ્પહં વંદે ॥ ૨ ॥

અર્થ:—“ઋષજ્ઞમજિતં ચ વંદે, સંજવમજિનંદનં ચ સુમતિં ચ ॥ પદ્મપ્રજં સુપાર્શ્વં, જિનં ચ ચંદ્રપ્રજં વંદે” (ઝસજ્ઞં કે૦) શ્રીઋષજ્ઞદેવપ્રત્યેં (અજિયંવંદે કે૦) શ્રી અજિતનાથ પ્રત્યેં હું વાંડું હું. (ચ કે૦) વલી (સંજવં કે૦) સંજવનાથ પ્રત્યેં, (અજિણંદણં કે૦) અજિનંદનનાથ પ્રત્યેં, (ચ. કે૦) વલી (સુમં કે૦) સુમતિનાથ પ્રત્યેં, (ચ કે૦) વલી (પઝમપ્પહં કે૦) પદ્મપ્રજ્ઞસ્વામી પ્રત્યેં, (સુપાસં કે૦) સુપાર્શ્વનાથપ્રત્યેં, (જિણં કે૦) કર્મ શત્રુને જીતનાર એવા, (ચ કે૦) વલી (ચંદપ્પહં કે૦) શ્રીચંદ્રપ્રજ્ઞપ્રત્યેં (વંદે કે૦) હું વાંડું હું ॥ ૨ ॥ એ ગાથામાં લઘુ અક્કર સાડત્રીશ, અને ગુરુ અક્કર બે, સર્વ મલી ઝગણચાલીશ અક્કરો છે.

સુવિહિં ચ પુપ્ફદંતં, સીઅલ્લ સિજ્ઞંસ વાસુપુજ્ઞં ચ ॥

વિમલમણંતં ચ જિણં, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ ॥ ૩ ॥

અર્થ:—(સુવિહિં કે૦) શ્રીસુવિધિનાથપ્રત્યેં, (ચ કે૦) વલી એમનું બીજું નામ (પુપ્ફદંતં કે૦) પુષ્પદંત છે તેપ્રત્યેં, (સીઅલ્લ કે૦) શ્રીશીતલનાથ પ્રત્યેં, (સિજ્ઞંસ કે૦) શ્રીશ્રેયાંસનાથપ્રત્યેં, (વાસુપુજ્ઞં કે૦) શ્રીવાસુપૂજ્ય સ્વામી, એ ત્રણ તીર્થકર પ્રત્યેં, (ચ કે૦) વલી (વિમલં કે૦) શ્રીવિમલ

નાથ પ્રત્યે, (અણંતં કે०) શ્રીઅનંતનાથપ્રત્યે, (ચ કે०) વલી (જિણં કે०) કર્મશત્રુપ્રત્યે, જીપનાર એવા (ધમ્મં કે०) શ્રીધર્મનાથ તે પ્રત્યે, (ચ કે०) વલી (સંતિં કે०) શ્રીશાંતિનાથપ્રત્યે, (વંદામિ કે०) વાંડું હું ॥૩॥
 એ ગાથામાં વત્રીશ લઘુ, અને ચાર ગુરુ, મલી વત્રીશ અક્ષરો છે.

કુંથું અરં ચ મહ્નિ, વંદે મુણિસુવયં નમિજિણં ચ ॥

વંદામિ રિઠ્ઠનેમિં, પાસં તહ વદ્ધમાણં ચ ॥ ૪ ॥

અર્થ:- (કુંથું કે०) શ્રીકુંથુનાથપ્રત્યે, (અરં કે०) શ્રીઅરનાથ પ્રત્યે, (ચ કે०) વલી (મહ્નિ કે०) શ્રીમહ્નિનાથ પ્રત્યે, (વંદે કે०) વાંડું હું. (મુણિસુવયં કે०) શ્રીમુનિસુવ્રતસ્વામી પ્રત્યે, (નમિજિણં કે०) શ્રીનમિજિન પ્રત્યે, (ચ કે०) વલી (વંદામિ કે०) વાંડું હું. (રિઠ્ઠનેમિં કે०) શ્રી અરિઠ્ઠનેમિ પ્રત્યે, (પાસં કે०) શ્રીપાર્શ્વનાથ પ્રત્યે, (તહ કે०) તથા (વદ્ધમાણં કે०) શ્રીવદ્ધમાનસ્વામી પ્રત્યે, હું વાંડું હું. આ શ્લોકમાં જે બેઢો ચકાર છે, તે પાદપૂર્ણાર્થ છે ॥ ૪ ॥ આ ગાથામાં લઘુ એકત્રીશ, અને ગુરુ ચાર, મલી પાંત્રીશ અક્ષરો છે. એમ ત્રણ ગાથાયેં કરીને શ્રીકૃષ્ણાદિક ચોવીશ તીર્થકરને વંદના કરી, હવે પૂર્વોક્ત “ ઉસજ્ઞ મજિયં ચ ” ઇત્યાદિ ત્રણે ગાથાઝનો સમુદાદાયાર્થ તો સુગમ છે, પરંતુ પદના અર્થનું વિજ્ઞાન કરાય છે, તે બે પ્રકારેં છે, એક સામાન્યથકી અને વીજું વિશેષથકી. તેમાં સામાન્યથકી તો જે અર્થ સર્વે તીર્થકરોમાં પામીયેં. જેમ કે (ઉસજ્ઞ કે०) કૃષ્ણં એટલે (કૃષ્ણતિ કે०) ગહતિ અર્થાત્ જે પરમપદપ્રત્યે (ગહતિ કે०) જાય છે, તેને કૃષ્ણ કહિયેં. તથા ‘ઉદ્વત્વાદૌ’ એણેં કરી ઉત્વ કરે છે, તે (ઉસહઃ કે०) વૃષજ્ઞઃ આ રીતેં પણ અર્થ કરિયેં તો વર્ષતિ એટલે સીંચે છે, દેશનારૂપજલેં કરીને ડુઃખાગ્નિયેં કરી જ્વલિત એવા જગતનેં તે કૃષ્ણ, એ અર્થ સર્વ તીર્થકરોમાં વ્યાપ્ત છે. અને જે વિશેષાર્થ છે તે એકજ તીર્થકરના નામનું નિમિત્ત છે, તે વિશેષાર્થ કહે છે,

૧ પહેલા શ્રીકૃષ્ણ દેવને હું વાંડું હું, તે જગવાનના બેહુ ઝરુને વિષે વૃષજ્ઞનું લાંબન હતું માટે વૃષજ્ઞ નામ દીધું. તથા સર્વ તીર્થકરોની માતા પ્રથમ સ્વપ્નમાં હસ્તી દેખે, અને એમની જનનીયેં પ્રથમ સ્વપ્નમાં વૃષજ્ઞ દીઠો, માટેં વૃષજ્ઞ કહિયેં તથા ધર્મની આદિના કરનાર માટેં વીજું આદિનાથ નામ કહિ

ચે.એવી રીતે સર્વ તીર્થકરોના પ્રથમ સામાન્યાર્થ અને બીજા વિશેષાર્થ નામો જાણવાં. એમની વિનીતા નગરી, નાજિરાજા પિતા, શ્રીમરુદેવી માતા, પાંચશે ધનુષ્યપ્રમાણ શરીર, ચોરાશી લક્ષપૂર્વાયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, વૃષજ લાંબન.

૧ બીજા શ્રીઅજિતનાથને હું વાંડું હું, અજિત ઇટલે પરિસહાદિકે કરી નિર્જિત તથા જગવાનનાં માતા, પિતા પ્રથમ કોઈ વારેં દ્યૂતરમણ કરતાં હતાં, તેવારેં રાણી બાજી હારી જતી હતી, અને રાજાની જીત થતી હતી, અને જગવાન, ગર્જે આવ્યા પઠી જગવાનની માતા જીતવા લાગી અને રાજા હારવા લાગ્યો. એવો ગર્જનો મહિમા જાણીને અજિતનાથ નામ દીધું, એમની અયોધ્યા નગરી, જિતશત્રુ રાજા પિતા, વિજયા રાણી માતા, સાડા ચારશે ધનુષ્યપ્રમાણ શરીર, બહોંતેર લક્ષ પૂર્વાયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, હસ્તી લાંબન.

૨ ત્રીજા શ્રીસંજવનાથને હું વાંડું હું, ઇટલે પ્રકર્ષે કરીને ચોત્રીશ અતિશયના ગુણો જેને વિષે છે તે માટે સંજવ કહિયેં, અથવા જે, એ પ્રજુની સ્તુતિ કરે છે, તેને (સં કેળ) સુખ (જવ કેળ) થાય છે, તેમાટે સંજવ કહિયેં, તથા જગવાન ગર્જગત થયે થકે અધિક સસ્ય ઇટલે ધાન્યનો સંજવ થયો માટે સંજવ કહિયેં, ઇટલે દેશમાં દૌર્જિદ્ય હતું, તે જગવાન ગર્જે આવ્યાથી અણચિંતવ્યો મેહ વૂઠો, ધાન્યનાં વહાણો આવ્યાં, અણચિંતવ્યો પૃથિવીમાં ધાન્યનો સંજવ થયો, તેથી સંજવ નામ દીધું, એમની શ્રાવસ્તી નગરી, જિતારિરાજા પિતા, સેના રાણી માતા, ચારશે ધનુષ્ય પ્રમાણ શરીર, શાઠ લાખ પૂર્વ આયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, અશ્વ લાંબન.

૪ ચોથા શ્રીઅજિનંદન પ્રજુને હું વાંડું હું. ઇટલે (ચ કેળ) વહ્લી દેવેંદ્રા દિકોયેં જેમનું અજિનંદન થાય છે, તેથી અજિનંદન તથા પ્રજુ ગર્જે આવ્યા તિહાંથી આરંજીને પ્રતિક્ષણ શક્રાજિનંદન છે, ઇટલે ગર્જે આવ્યા પઠી ઇંદ્ર મહારાજ આવી સ્ત્રી સ્ત્રીને જતા. અર્થાત્ ઇંદ્રે અજિનંદ્યા, પ્રશંસ્યા તે માટે અજિનંદન નામ, માત પિતાયેં દીધું, એમની અયોધ્યા નગરી, સંવરરા જા પિતા, સિદ્ધાર્થ રાણી માતા, સાડાત્રણશે ધનુષ્ય પ્રમાણ શરીર, પચ્ચાશ લાખ પૂર્વ આયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, વાનર લાંબન.

૫ પાંચમા શ્રી સુમતિનાથને હું વાંડું હું. (ચ કેળ) વહ્લી શોજન છે મતિ જેમની તથા પ્રજુ ગર્જે આવ્યાથી તેમની જનનીની સુનિશ્ચિત જલ્લી મતિ થઈ છે, તે આવી રીતે કે, એક વણિકની બે સ્ત્રીયો હતી, તેમાં ન્હાનીને

पुत्र हतो अने महोटी बंध्या हती, अने ते ठोकरानुं प्रतिपालन बन्ने मा ताउ करती हती, एम करतां ते वणिकें अकस्मात् काल कख्यो, तेवारें महो टी स्त्री धननी लालचें कहेवा लागी जे पुत्र महारो ठे, अने जेनो पुत्र, तेनुं धन थाय. एवो चाल ठे, माटे धन पण महारुं ठे, तेमज न्हानीनो तो दी करो हतो ज तेथी तेणें कछुं के पुत्र महारो ठे अने धन पण महारुं ठे. ए रीतें वन्ने शोक्योनी वढवाड थइ. ते वढती वढती दरवारमां गइ, त्यां राजाथी पण चूकादो न थयो, तेवारें गर्जना माहात्म्यथकी राणीने चूका दो करवानी जली बुद्धि उत्पन्न थइ. तेथी युक्ति करीने राणीयें कछुं जे, वन्ने शोक्यो मलीने धन अर्द्धों अर्द्ध वेंची ल्यो, तथा ठोकराना पण बे जाग करी अर्द्धों अर्द्ध वेंची ल्यो, ते सांजली न्हानी स्त्री जे सगी माता हती, ते वोली के महारे ड्रव्य जोइतुं नथी अने ठोकराना कांइ वे जाग थाय नहीं, महारे पुत्रनो तथा धननो खप नथी, एनेज सोंपो, एनो ठे ते महा रोज ठे, एवुं सांजली राणी वोली के ए पुत्र न्हानी स्त्रीनो ठे, केम के पुत्र नुं मृत्यु थाय त्यां सुधी पण महोटी स्त्रीथी ना कहेवाणी नही अने न्हा नी स्त्रीनो पुत्र ठे तेथी तेणें मारवानी मनाइ करी, माटे एने पुत्र अने ध न वेहु स्वार्थीन करो अने महोटी स्त्रीने घरथी वाहेर काढो. एवी न्याय करवानी बुद्धि उपनी माटे सुमतिनाम दीधुं, एमनी अयोध्या नगरी, मेघ रथ राजा पिता, सुमंगला राणी माता, त्रणशें धनुष्य प्रमाण शरीर, चा लीश लाख पूर्वनुं आयु, सुवर्णवर्ण देह, कौंच लांठन.

६ ठठा श्रीपद्मप्रजने हुं वांडुं बुं. पद्मप्रज एटले निःकंपताने अंगीका करीने पद्मना समूह सरखी ठे, प्रजा एटले कांति जेमनी तेथी पद्मप्रज कहियें, तथा गजें आव्या पढी एमनी माताने पद्म एटले कमलनी शय्या यें शयन करवानो दहोळो उपन्यो, ते देवतायें पूर्ण कख्यो, तेना महिमाथी पद्मप्रज नाम दीधुं. तथा पद्म सरखुं रक्तवर्णें जगवाननुं शरीर हतुं, माटे प द्मप्रज कहियें. एमनी कोशंवी नगरी, धरराजा पिता, सुसीमा राणी माता, अढीशें धनुष्य शरीर, त्रीश लाख पूर्वायु, सुवर्णवर्ण देह, पद्म लांठन.

७ सातमा श्रीसुपार्श्वनाथने हुं वांडुं बुं. सुपार्श्व एटले रूडां ठे पार्श्व जेमने तथा जगवान् गर्जगत थये ठते तेमनी जननी पण सुपार्श्व थइ. एटले राणीनां वेहु पासां रोगें करी कोढीयां हतां, ते सुवर्णवर्णें घृणां

सुकुमार थयां, माटें सुपार्श्वनाम दीधुं, एमनी वाराणसी नगरी, सुप्रतिष्ठ राजा पिता, पृथिवीराणी माता, बशें धनुष्य प्रमाण शरीर, वीश लाख पूर्व आयु, सुवर्णवर्ण देह, स्वस्तिक लांठन.

७ आठमा श्रीचंद्रप्रज्ञने हुं वांछुं बुं. वली चंद्रना सरखी जेनी प्रज्ञा ठे चंद्रसमान वर्ण ठे, तथा परमेश्वर गर्जगत थये ठते एमनी माताने चंद्रपान करवानो दहोलो उपन्यो, ते प्रधानें बुद्धियें करी पूर्ण कस्यो, एवो प्रज्ञाव जाणी चंद्रप्रज्ञ एवुं नाम दीधुं. एमनी चंद्रपुरी नगरी, महसेन राजा पिता, लक्ष्मणा राणी माता, एकशो पच्चास धनुष्यप्रमाण शरीर, दश लाख पूर्व आयु, श्वेतवर्ण देह, चंद्र लांठन.

८ नवमा श्रीसुविधिनाथने हुं वांछुं बुं. एटले शोजन ठे विधि जेनो अर्थात् सर्वस्थळें ठे कौशल्य जेमनुं, ते सुविधि कहियें, तथा जगवान् गर्ज गत ठतेज तेमनां माता, पिता, जला विधियें करी धर्ममां प्रवर्त्त्या. एवो गर्जनो प्रज्ञाव जाणी सुविधिनाथ नाम दीधुं. वली मचकुंदना फूलनी कली सरखा उज्ज्वल प्रभुना दांत हता, माटे बीजुं पुष्पदंत एवुं नाम दीधुं. एमनी काकंदी नगरी, सुग्रीवराजा पिता, रामा राणी माता, एकशो धनुष्य प्रमाण शरीर, बे लाख पूर्व आयु, सुवर्णवर्ण देह, मगरमत्स्य लांठन.

१० दशमा श्रीशीतलनाथने हुं वांछुं बुं, समस्त जीवोना संतापने हरण करे ठे, माटे शीतलनाथ तथा जगवानना पिताने पित्तदाहरोग हतो, तें जगवान् गर्जे आव्या पढी राजाना शरीर उपर राणीयें हाथ फेरव्यो, तेथी रोग उपशांत थयो, शरीरें शीतलता थइ, ते माटें शीतलनाथ नाम दीधुं. एमनुं जद्विलपुर नगर, दृढरथ राजा पिता, नंदा राणी माता, नेवुं धनुष्य प्रमाण शरीर, एक लाख पूर्व आयु, सुवर्णवर्ण देह, श्रीवत्सलांठन.

११ अगियारमा श्री श्रेयांसजिनने हुं वांछुं बुं. सर्वजगतने श्रेय एटले हितना करनार माटें तथा सकलजवनने अत्यंत प्रशंसा करवापणुं ठे. जेमनुं ते माटें श्रेयांस कहियें, ते पृषोदरादिकनी पेठें सिद्ध थाय ठे. तथा राजाना घरमां परंपरागत देव अधिष्ठित शय्यानी पूजा थती हती, ते शय्यायें जे बेसे, अथवा सुवे, तेने उपद्रव उपजे, ते जगवंत गर्जे आव्या पढी माताने ते शय्या उपर सूवानो दहोलो उपन्यो तेवारें विचारुं जे देव गुरुनी प्रतिमानी पूजा थाय, परंतु शय्यानी पूजा तो क्यांहिं सांजली नथी,

एम चिंतवी शय्यानी रक्षा करनारें मनाइ कख्या ठतां पण प्रभुनी माता, ते शय्या उपर सूतां, तेवारें गर्जना प्रज्ञावथी अधिष्ठित देव शय्या मूकी जतो रह्यो. पढी राजा प्रमुखें ते शय्या वपराशमां दीधी, ए रीतें माताने श्रेय थयुं, माटें श्रेयांस नाम दीधुं. एमनुं सिंहपुर नगर, विष्णुराजा पिता, विष्णा राणी माता, एंशी धनुष्य प्रमाण शरीर, चोराशी लाख वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, षडंगी लांठन.

११ वारमा श्रीवासुपूज्य स्वामीने हुं वांडुं बुं. वसु जे देवताविशेष ते मने पूजवा योग्य माटें वासुपूज्य कहियें, अथवा जगवंत गर्जे आव्या पढी वसु जे हिरण्य तेणें करी इंद्र महाराजें आवी राजकुलने पूजता हता माटें वासुपूज्य, अथवा वसुपूज्य राजाना पुत्र माटें वासुपूज्य नाम दीधुं ठे, एमनी चंपा नगरी, वसुपूज्य राजा पिता, जया राणी माता, सीत्तेर धनुष्य प्रमाण शरीर, बहोत्तेर लाख वर्षायु, रक्तवर्ण देह, महिष लांठन.

१३ तेरमा श्रीविमलनाथने हुं वांडुं बुं. जेने निर्मलज्ञानादिक ठे, तेमाटें विमल कहियें अथवा कर्ममलरहित माटें विमल कहियें, तथा प्रभु गर्जे आव्याथी तेमना नगरमां कोइ स्त्री जर्त्तार, देहरे आवी जतख्यां, तेमांथी स्त्री पाणी पीवाने अन्यस्थानकें गइ एटलामां, एक व्यंतरी देवी त्यां रहेती हती तेणें ते पुरुषनुं सुंदर रूप दीधुं, तेथी तेने कामक्रीडा करवानी अजि लाषां थइ, त्यारें तेनी स्त्रीना जेवुं पोतानुं रूप विकूर्वीं, ते व्यंतरी तेनी पासें आवी बेठी, एटलामां पोतानी खरी स्त्री पण आवी, तेवारें बन्ने स्त्रीने समान देखीने पुरुषें कहुं जे एमां महारी स्त्री कोण ठे? तेवारें पहेलीयें कहुं के हुं तहारी स्त्री बुं, अने बीजीयें कहुं के हुं तहारी स्त्री बुं, एम वढतां वढतां सर्व राजा पासें आव्यां, तेवारें राजा तथा प्रधान पण बेहु स्त्रीयोने सरखा रूपवाढी देखी निवेडो करी शक्या नहीं, परंतु राणीयें प हेला पुरुषने एक बाजू उजो राख्यो अने वेहु स्त्रीयोने तेनाथी केटलेक दूर उज्जी राखीने वोढी के जे स्त्री पोताना सत्यवचनना प्रज्ञावथी जर्त्तारनें स्पर्श करे, तेनो ए जरतार जाणवो, ते सांजढी व्यंतरीयें देव शक्तिना प्रज्ञावें पोतानो हाथ लांवो करी जर्त्तारने स्पर्श कख्यो, तेवोज राणीयें तेनो हाथ पकडीने कहुं, के तुं तो व्यंतरी ठो, माटें तहारे ठेकाणें जती रहे. एवा जूदा जूदा चार न्याय करवाथी राणी, विमलमतीवाढी

કહેવાણી તથા પ્રહુ ગર્જે આવ્યાથી માતાનું શરીર પણ નિર્મલ થયું, એવો ગર્જનો પ્રજાવ જાણી વિમલનાથ નામ દીધું, એમનું કાપિલપુર નગર, કૃત વર્મારાજા પિતા, શ્યામા રાણી માતા, શાઠ ધનુષ્ય પ્રમાણ શરીર, શાઠ લાખ વર્ષાયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, સુકર લાંબન.

૧૪ ચૌદમા શ્રીઅનંતનાથ પ્રહુને હું વાંડું હું. કર્મના અનંત અંશ જેણે જીંત્યા હે અથવા જેને જ્ઞાન, દર્શન પણ અનંતું હે, માટે અનંતનામ સાર્થક હે. તથા ગામમાં આગલ તાપ આવતા હતા તે પ્રહુ ગર્જે આવ્યા પછી, એમની માતાયે અનંત ગાંઠના દોરા કરી બાંધ્યા, તેથી તાપ નિવૃત્ત થયો તથા સ્વપ્નમધ્યે જેનો અંત નહિં એવી મહોટી રત્નની માલા દીધી, એવો ગર્જનો પ્રજાવ જાણી અનંતનાથ નામ દીધું, એમની અયોધ્યા નગરી, સિંહસેન રાજા પિતા, સુયશા રાણી માતા, પચાસ ધનુષ્ય પ્રમાણ શરીર, ત્રીશ લાખ વર્ષાયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, સિંચાણાનું લાંબન.

૧૫ પંદરમા શ્રીધર્મનાથ જિનને હું વાંડું હું, ડુર્ગતિયે પડતા પ્રાણીને ધરી રાખે, માટે ધર્મનાથ, તથા પ્રહુ ગર્જેમાં આવ્યાથી પ્રહુનાં માતાપિતા રૂઢી રીતે દાનાદિ ધર્મપરાયણ થયાં. એવો ગર્જનો મહિમા જાણી ધર્મનાથ નામ દીધું. એમનું રત્નપુર નગર, જાનુરાજા પિતા, સુવ્રતા રાણી માતા, પિસ્તાલી શ ધનુષ્ય પ્રમાણ શરીર, દશ લાખ વર્ષાયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, વજ્રનું લાંબન.

૧૬ શોલમા શ્રીશાંતિનાથને હું વાંડું હું. સ્વયમેવ શાંતિના કરનારા અથવા શાંતિના યોગથી અથવા શાંતિરૂપ હોવથી શાંતિનાથ તથા તે દેશમાં મરકીનો ઉપદ્રવ ઘણો હતો, તે પ્રહુ ગર્જે આવ્યા પછી રાણીયે અમૃતના ઠાંટા નાખ્યા, તેથી મરકીની શાંતિ થઈ. તેના પ્રજાવથી શાંતિનાથ નામ દીધું. એમનું ગજપુર નગર, વિશ્વસેન રાજા પિતા, અચિરા રાણી માતા, ચાલીશ ધનુષ્ય પ્રમાણ શરીર, એક લાખ વર્ષાયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, મૃગ લાંબન.

૧૭ સત્તરમા શ્રીકુંથુનાથને હું વાંડું હું. કુ કહેતાં પૃથિવી તેને વિષે સ્થિત માટે કુંથુ તથા જગવાન્ ગર્જેમાં આવે ઢતે, તેમની માતાયે રત્નમય કુંથુ ઝેનો રાશિ પૃથ્વીમાં દીઠો અથવા પરમેશ્વર જન્મ્યા પછી કુંથુઆ પ્રમુખ ન્હાના મહોટા જીવોની જયણા દેશમાં પ્રવર્તી, માટે કુંથુનાથ નામ દીધું. એમનું હસ્તિનાપુર નગર, શૂરરાજા પિતા, શ્રીરાણી માતા, પાંત્રીશ ધનુષ્ય પ્રમાણ શરીર, પંચાણું હજાર વર્ષાયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, ઢાગ લાંબન.

१७ अठारमा श्रीअरनाथने हुं वांउं हुं. अरिहंत जेवा सर्वोत्तम पुरुष जे कुलने विषे उपजे, अने जेनाथी कुलनी वृद्धि थाय, ते पुरुषने वृद्ध पुरुषो अर एवुं नाम कहे ठे. तथा जगवान् गर्जमां आवे थके तेमनी मातायें खप्पामां सर्व रत्नमय अर एटले आरो तथा शुभ दीगो माटें अरनाथ नाम दीधुं, एमनुं गज पुर नगर, सुदर्शनराजा पिता, देवी राणी माता, त्रीश धनुष्य प्रमाण शरीर, चोराशी हजार वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, नंदावर्त्त लांठन.

१८ जंगणीशमा श्रीमद्विनाथने हुं वांउं हुं. परिसहरूप मल्ल तेनो जय करवाथकी मल्लि कहियें. तथा जगवान् गर्जे आव्या पढी माताने एक क तुमां सर्व कृतुनां सुरजि फूलनी शय्यायें सुवानो दहोदो उपन्यो, ते देवातायें पूर्ण कस्यो, माटें मद्विनाथ नाम दीधुं. एमनी मिथिला नगरी, कुंजराजा पिता, प्रजावती राणी माता, पच्चीश धनुष्य प्रमाण शरीर, पच्चावन्न हजार वर्षायु, नीलवर्ण देह, कुंज लांठन.

१९ वीशमा श्रीमुनिसुव्रत स्वामीने हुं वांउं हुं. जे जगतनी त्रिकाला वस्थाने जाणे, ते मुनि कहियें. वढी जेने शोचन व्रत ठे तेने सुव्रत कहियें. तथा जगवान् गर्जे आव्या पढी एमनी जननीयें मुनि सरखा शोचन थावकनां व्रत पाढ्यां, एवो महिमा जाणी मुनिसुव्रत नाम दीधुं, एमनुं राजगृह नगर, सुमित्र राजा पिता, पद्मराणी माता, वीश धनुष्य प्रमाण शरीर, त्रीश हजार वर्षायु, कृष्णवर्ण देह, काठवानुं लांठन.

२० एकवीशमा श्रीनमिजिनेश्वरने हुं वांउं हुं. परिसह उपसर्गादिकने जे ऐं नमाव्या ठे माटें नमि कहियें, तथा प्रभु गर्जे आव्या पढी सीमाडिया रा जा जगवंतना पिताना शत्रु हता, ते चढी आव्या, गामने विंटी लीधुं, राजा आकुल व्याकुल थयो, निमित्तियाने पूढ्युं, तेवारें निमित्तियायें कहुं के राणी सगर्जा ठे, तेने गढने कोशीशें चढावी वैरीयोने दर्शन करावो, राजायें तेमज राणीने किछ्वा उपर चढावीने शत्रुने वांकी नजरें जोवराव्या, तेवारें वैरीयोथी राणीनुं तेज खमायुं नही, तेथी सर्व वैरी मान मूकी जगवंतनी माताने नमस्कार करीने कहेवा लाग्या जे अमोने सौम्यदृष्टियें करी जूठ, राणीयें सौम्यदृष्टियें जोइ माथे हाथ राख्यो. पढी सर्व राजाउं राणीने पगे लागी आझा मागी पोत पोताने नगरें गया, ए रीतें सर्वराजा नम्या, एवो गर्जनो प्रजाव जाणी नमिनाथ नाम दीधुं. एमनी मिथिला नगरी

विजयराजा पिता, विप्रा राणी माता, पन्नर धनुष्य प्रमाण शरीर, दश हजार वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, नीलोत्पलनुं लांठन.

११ बावीशमा श्रीअरिष्टनेमि प्रभुने हुं वांडुं बुं. रिष्ट एटले पाप तेना ना शने विषे चक्रधारी सरखा हता माटें अरिष्टनेमि, तथा प्रभु गर्जे आव्या पढी प्रभुनी मातायें स्वप्नमां रिष्टरत्ननी रेल दीठी. वढी आकाशने विषे अरिष्ट रत्नमय नेमि एटले चक्रधारा उल्लसती स्वप्नमां दीठी, माटें अरिष्टनेमि नाम दीधुं, बीजुं नाम श्रीनेमिनाथ. एमनुं सौरीपुर नगर, समुद्रविजय राजा पिता, शिवादेवी राणी माता, दश धनुष्य प्रमाण शरीर, एक हजार वर्षायु, श्यामवर्ण देह, शंखनुं लांठन.

१२ त्रेवीशमा श्रीपार्श्वनाथने हुं वांडुं बुं. जे समस्त ज्ञावोने स्पृशति एटले जाणे ठे माटें पार्श्वनाथ तथा एमनो वैयावृत्त्यकर जे पार्श्वनामा यद्द तेना नाथ माटें पार्श्वनाथ अथवा प्रभु गर्जे आव्या पढी अंधारी रात्रें पोतानीपासैं सर्प जतो (पासइ के०) दीठो, ते सर्पना जवाना मार्गनी वचमां राजानो हाथ देखी राणीयें उंचो कीधो, तेथी राजा जागी उठ्यो ने बोढ्यो के शा माटे हाथ उंचो कीधो ? राणीयें कछुं के में सर्प जतो दीठो माटे तमारो हाथ उंचो कीधो. राजा बोढ्यो, तमें जूतुं बोलो ठो. पढी सेवकने तेडी दीपक मंगावीने जोयुं, तो सर्प दीठो, तेवारें विस्मय पामी राजायें विचाखुं जे में न दीठुं, अने राणीयें दीठुं, ए निश्चें गर्जनो प्रज्ञाव ठे, एम जाणी श्रीपार्श्व नाथ नाम दीधुं. एमनी वाराणसी नगरी, अश्वसेन राजा पिता, वामा राणी माता, नव हाथनुं शरीर, एकशो वर्षायु, नीलवर्ण देह, सर्पनुं लांठन.

१४ चोवीशमा श्रीवर्द्धमानस्वामीने हुं वांडुं बुं. जन्मथकी मांकीने झा नादिकें वृद्धि पाम्या तेथी वर्द्धमान तथा प्रभु गर्जे आव्या पढी मातापिता धन धान्यादिकंना जंमार तथा देश, नगर, छिपद, चतुष्पद, इत्यादि सर्व प्रकारनी वृद्धियें करी वृद्धि पाम्यां. तथा सर्व राजाउ पण आझामां वर्त्तवा लाग्या. एवो गर्जनो प्रज्ञाव जाणी वर्द्धमान नाम दीधुं तथा जगवंतें जन्म तांज मेरु पर्वत काबा पगने अंगुठे कंपाव्यो, वढी देवता साथें आमल क्रीडा करतां जगवंत आगल देवता हास्यो, नाशीने इंद्र पासैं गयो, जगवंत जीत्या. एम जगवंतनुं अनंतबल जाणीने श्रीमहावीर एबुं बीजुं नाम इंद्र

મહારાજેં દીધું. એમનું ક્ષત્રિયકુંડ નગર, સિદ્ધાર્થ રાજા પિતા, ત્રિશલા રાણી માતા, સાત હાથનું શરીર, વહોંતેર વર્ષાયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, સિંહ લાંબન.

એ રીતેં કીર્તન કરીને ચિત્તની શુદ્ધિને માટેં પ્રણિધાન કહે છે.

એવં મણ અજિથુચ્ચા, વિદુયરયમલા પહીણ જરમર

ણા ॥ ચતુર્વીસંપિ જિણવરા, તિહયરા મે પસીયંતુ ॥ ૫૫ ॥

અર્થ:—(એવં કે) એ પ્રકારેં (મણ કે) મહારે જીવેં જે (અજિથુ આ કે) અજિસ્તુતા ઇટલે નામપૂર્વક સ્તવ્યા તે ચોવીશે પરમેશ્વર કેહવા છે? તો કે (વિદુય કે) વિદુત ઇટલે ટાલ્યા છે (રયમલા કે) કર્મ રૂપ રજ અને કર્મરૂપ મલ જેણેં ઇટલે જે કર્મ ફરિયાવહિ ક્રિયાયેં કરી વંધાય અથવા નવાં વંધાતાં જે ઢીલાં કર્મ, તેને રજ કહિયેં અને જે પૂર્વ વંધ ચિરકાલનું સંચિત નિકાચિત ગાઢ કર્મ અથવા સાંપરાયિક ક્રિયાયેં કરી વંધાય, તેને મલ કહિયેં, એ વેદુ પ્રકારના કર્મને જેણેં ટાલ્યાં છે. વલી કેહવા છે? તો કે (પહીણ કે) પ્રહીણ ઇટલે અતિશયેં કરીને ક્ષય કહ્યા છે (જરમરણ કે) (જરા અને મરણ જેણેં ઇટલે જે સમય સમય આયુષ્ય ઘટે, તેને જરા કહિયેં અને સર્વથા આયુ ઘટીને પ્રાણનો વિયોગ થાય, તેને મરણ કહિયેં. એવા જરા અને મરણ, એ વેદુ જેણેં ક્ષય કહ્યાં છે એવા જે (ચતુર્વીસંપિ કે) ચતુર્વિંશતિરપિ ઇટલે પૂર્વોક્ત એ ચોવીશે જિનવર સાંપ્રત કાલેં થયા અને અપિ શબ્દથકી વીજા પણ તીર્થ કર પૂર્વવત્ લેવા. (જિણવરા કે) શ્રુતધરાદિક જિનોથકી પ્રધાન શ્રેષ્ઠ એવા જિનવર (તિહયરા કે) તીર્થકરા ઇટલે તીર્થકરો તે (મે કે) મહારા ઉપર (પસીયંતુ કે) પ્રસીદંતુ ઇટલે પ્રસન્ન થાઉં, અર્થાત્ પ્રસાદ (કૃપા) કરવાને તત્પર થાઉં. યદ્યપિ શ્રીવીતરાગ છે, તેથી સ્તુતિ કરનાર ઉપર પ્રસન્ન થતા નથી, તેમજ નિંદા કરનાર ઉપર અપ્રસન્ન પણ થતા નથી તથાપિ સ્તુતિ કરનારને સ્તુતિનું ફલ મલે છે, અને નિંદા કરનારને નિંદાનું ફલ મલે છે. જેમ ચિંતામણિ, મંત્રાદિકોયેં કરી શુદ્ધની વાંઠા કરનારને શુદ્ધફલ મલે છે અને અશુદ્ધની વાંઠા કરનારને અશુદ્ધ ફલ મલે છે, યદ્યપિ જે નથીજ પ્રસન્ન થતા તે શી રીતેં પ્રસન્ન થશે? માટેં વૃથા પ્રલાપેં કરી જત્તિનો અતિશય થતો નથી; તથાપિ એમ કહે છે તે પણ દોષ નથી, કારણ કે હીણ

ક્રેશ ઠે તે જેમ પ્રસન્ન થતા નથી તેમ તેમની સ્તુતિ પણ વૃથા થતી નથી કારણ કે તેને સર્વ જાવની વિશુદ્ધિ છે ॥ ૫ ॥ એ ગાથામાં લઘુ ચાલીશ, અને ગુરુ એક, મલી એકતાલીશ અદ્ધરો છે.

કિત્તિય વંદિય મહિયા, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા ॥

આરુગ્ગ બોહિલાન્નં, સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ ॥ ૬ ॥

અર્થ:—(કિત્તિય કે०) કીર્તિત છે, એટલે નામવિશેષે કરી જેને ઇંદ્રાદિક કીર્તે છે, સ્તવે છે. (વંદિય કે०) જે વંદિત છે એટલે ઇંદ્રાદિક જેને વિશુદ્ધ એવા મન, વચન અને કાયાયેં કરી વાંદે છે. પંચાંગ પ્રણામ કરે છે. (મહિયા કે०) જે મહિત છે એટલે ઇંદ્રાદિક જેને પ્રધાન પુષ્પાદિકેં કરી અર્ચે છે, પૂજે છે, એવા (જે કે०) જે તીર્થંકર (એ કે०) એ સુતીર્થ જ્ઞાનદષ્ટિવંત તે પ્રત્યક્ષ (લોગસ્સઉત્તમા કે०) લોકને વિષે ઉત્તમ પ્રધાન એવા (સિદ્ધા કે०) શ્રી સિદ્ધ જગવંત થયા એટલે નિષ્ઠિતાર્થ થયા. એવા હે ઉત્તમ સિદ્ધ જગવંત ! તમે મુજને (આરુગ્ગ કે०) દ્રવ્ય આરોગ્યતા તથા જાવ આરોગ્યતા, ત્યાં દ્રવ્ય આરોગ્યતા તે રોગરહિતપણું અને જાવ આરોગ્યતા તે સિદ્ધપણું જાણવું. તે સિદ્ધપણું (બોહિલાન્નં કે०) શ્રી જિનધર્મની પ્રાપ્તિનો લાજ થાય, તેવારેં પમાય છે માટેં શ્રી જિનધર્મની પ્રાપ્તિનો લાજ થવાને અર્થેં (ઉત્તમં કે०) ઉત્કૃષ્ટ અત્યંત ઊંચી એવી (સમાહિવરં કે०) પ્રધાન સમાધિ તે જ્ઞાનાદિકરત્નત્રય તેને વિષે એકતા પરમસ્થિરતા તે પ્રત્યેં (દિંતુ કે०) દ્યો, આપો એટલે સમાધિ અનેક પ્રકારેં તારતમ્યતાયેં અધિક ન્યૂન છે માટેં અત્યુત્કૃષ્ટ સમાધિ દ્યો ॥ ૬ ॥ આ ગાથામધ્યેં લઘુ ત્રીશ, અને ગુરુ ૭, સર્વ મલી ૭ત્રીશ અદ્ધરો છે.

ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આશ્ચેસુ અહિયં પયાસયરા ॥ સા

ગરવર ગંજીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ ॥ ૭ ॥ ઇતિ ॥ ૭ ॥

અર્થ:—(ચંદેસુ કે०) ચંદ્રસમુદાયથી (નિમ્મલયરા કે०) નિર્મલ તર એટલે અત્યંત નિર્મલ (આશ્ચેસુ કે०) આદિત્ય એટલે સૂર્ય સમુદાય તે થકી પણ (અહિયં કે०) અધિક (પયાસયરા કે०) પ્રકાશના કરનાર (સાગરવર કે ૦) પ્રધાન ઢેલો સ્વયંચૂરમણ નામા સમુદ્ર તેની પરેં (ગંજીરા કે०) ગુણેં કરી ગંજીર છે. એવા જે (સિદ્ધા કે०) અષ્ટકર્મ રહિત સિદ્ધ તે

(સિદ્ધિ કેળ) સિદ્ધિ ઇટલે મુક્તિ તે (મમ કેળ) મુજને (દિસંતુ કેળ) દ્યો, આપો ॥ ૭ ॥ આ ગાથામાં લઘુ તેત્રીશ, અને ગુરુ ચાર, સર્વ મલી સાડ ત્રીશ અક્ષરો છે, અને એ ચતુર્વિસાઠને વિષે પ્રથમનો એક શ્લોક અને પઠ વાઢેની ઠ ગાથા મલી સાત ગાથાઈ છે, પદ અઠાવીશ છે, તેમાં લઘુ અક્ષર વશેં ઝંગણત્રીશ, તથા ગુરુ અક્ષર સત્યાવીશ, મલી સર્વાક્ષર વશેં ને ઢપ્પન્ન છે. તથા સવલોણના ચાર અક્ષર એની સાથેં મેલવીયેં, તેવારેં વશેં ને સાઠ અક્ષરો થાય. ઇતિ નામસ્તવસૂત્રાર્થઃ ॥ ૮ ॥

॥ અથ કરેમિ જંતે, અથવા સામાયિકનું પચ્ચસ્કાણ ॥

॥ કરેમિ જંતે સામાય્યં, સાવજ્ઞં જોગં પચ્ચસ્કામિ,
જાવ નિયમં પઙ્ગુવાસામિ, હવિહં, તિવિહેણં,
મણેણં, વાયાણ, કાણં, ન કરેમિ, ન કારવે
મિ, તસ્સ જંતે, પઢિક્કમામિ, નિંદામિ, ગરિહા
મિ, અપ્પાણં વોસિરામિ ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૯ ॥

અર્થઃ—(જંતે કેળ) હે જદંત, જયાંત, જવાંત, પૂજ્ય, ઇટલે સુખકારક કલ્યાણ કારક પણાથકી જદંત કહિયેં તથા સાત પ્રકારના જયનો અંત કરવાથકી જયાંત કહીયેં તથા ચાતુર્ગતિકરૂપ સંસારનો ઉદ્દેશ કરવાથકી જવાંત કહિયેં તથા પૂજવા યોગ્ય માર્ટે પૂજ્ય કહિયેં. એવી રીતેં ગુરુનું આમંત્રણ કરીને સર્વ કાર્ય કરવાં. હવે કહે છે કે, તમારા સમીપ વર્તમાન કાલ આશ્રયી (સામાય્યં કેળ) સામાયિક પ્રત્યેં ઇટલે (સમ કેળ) જ્ઞાનાદિક ગુણ તેનો (આય કેળ) લાજ છે જેને વિષે અથવા (સમ કેળ) રાગદ્વેષરહિત એવો જે જીવ, તેને સમ્યગ્ જ્ઞાનાદિક ગુણનો છે (આય કેળ) લાજ જેને વિષે તે રૂપ જે વ્રત, તે સામાયિક વ્રત કહિયેં અથવા સમતા પરિણામરૂપ પ્રશમસુખ તદ્રૂપ સામાયિક પ્રત્યેં (કરેમિ કેળ) હું કરું ઇટલે સમતા પરિણામ આણું! વલી અનાગત કાલ આશ્રયી તો (સાવજ્ઞં કેળ) સાવઘં એમાં અવઘ ઇટલે પાપ, જેણેં કરી સ ઇટલે સહિત એવા જે (જોગં કેળ) યોગ ઇટલે મન, વચન અને કાયાના વ્યાપાર, અર્થાત્ પાપસહિત જે મન, વચન કાયાના યોગ, તે પ્રત્યેં (પચ્ચસ્કામિ કેળ) હું પચ્ચસ્કું હું, નિષેધું હું. ઇટલે

ल्यागुं हुं. ते क्यां सुधि? तो के (जाव के०) ज्यां सुधी (नियमं के०) सामायिकव्रतना नियम प्रत्ये (पञ्जुवासामि के०) हुं पर्युपासुं एटले सेवुं, अर्थात् ज्यां सुधी सामायिकनो काल, जघन्यतो एक मुहूर्त्त प्रमाण ठे, तेने विषे हुं पर्युपासुं एटले रहुं, त्यां सुधि (डुविहं के०) कर वा कराववा रूप ए बे प्रकारनो जे सावद्य व्यापार, ते प्रत्ये (तिविहेणं के०) त्रिविधे करी एटले त्रण प्रकारे करी. ते त्रण प्रकारनां नाम कहे ठे. एक (मणेणं के०) मनें करी, बीजो (वायाए के०) वचनें करी, त्रीजो (काएणं के०) शरीरे करीने, (नकरेमि के०) नहीं हुं पोतें करुं, (नकारवेमि के०) हुं बीजा पासें न करावुं, (तस्स के०) ते अतीतकाल संबंधी जे सावद्य व्यापार रूप पाप, ते प्रत्ये (जंते के०) हे जगवंत ! आपनी समीप (पडिक्क मामि के०) हुं प्रतिक्रमुं हुं. एटले ते पापथकी हुं निवर्त्तुं हुं मिळामि डुक्क देजं हुं. (निंदामि के०) आत्मा साखें हुं निंडुं हुं, (गरिहामि के०) गुरुनी साखें हुं गर्हुं हुं, एटले विशेषे निंडुं हुं (अप्पाणं के०) पूर्वकालसंबंधी दुष्ट क्रियाकारक एवो जे महारो आत्मा, तेने ते दुष्ट क्रियाथकी (वोसिरामि के०) वोसिरावुं हुं, एटले विशेषे करीने तजुं हुं, अहींयां साधु जावनियमने स्थानके जावजीवं बोले ठे. अने डुविहंने स्थानके तिविहं बोले ठे. अने “सवं करतंपि अन्नं न समणुजाणामि” एवा बे पाठ अधिक बोले ठे, अने श्रावकने तो एक मुहूर्त्तनुं सामायिक ठे, तेमां पण पुत्र, स्त्री, वाणोतर प्रमुख जे सावद्यव्यापार करे ठे, ते व्यापारने पोतें अण करतो ठतो पण तेनुं अनुमोदन ठे. ए मन, वचन अने कायायें करी करुं नहीं, करावुं नहीं, ए ठ बोल आश्रयी श्रावकने (१३७४१२७७१००) एटला ज्ञांगा उपजे, ते ग्रंथांतरथकी जाणवा ॥ इति सामायिकसूत्रार्थः ॥ १ ॥ इति ॥ ए ॥

॥ अथ सामायिक पारवानुं ॥

सामाइअ वयजुत्तो, जाव मणे होइ नियमसंजुत्तो ॥

बिन्नइ असुहं कम्मं, सामाइअ जत्तिआवारा ॥ १ ॥

सामाइअंमि उ कए, समणोइअ सावउ हवइ ज

म्हा ॥ एएण कारणेणं, बहुसो सामाइअं कुळा ॥ २ ॥

સામાયિકવિધિં લીધું, વિધિં પારિત્તં, વિધિ કરતાં
જે કોઈ અવિધિ હુનં હોય, તે સવિ હું મન વચન
કાયાયેં કરી મિઠામિ હુકડં ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:—(જાવ કેળ) જ્યાં સુધી (મળે કેળ) મન, ઇટલે જીવ તે
(નિયમસંયુક્તો કેળ) સાવચ વ્યાપારના નિયમ ઇટલે પચ્ચસ્કાણને વિષે
સંયુક્ત (હોઈ કેળ) હોય, ઇટલે સમ્યક્ પ્રકારેં જોડેલો હોય. વલી
(સામાશ્ચવયજુત્તો કેળ) સામાશ્ક વ્રતને વિષે સંયુક્ત હોય, ત્યાં સુધી એ
જીવ, (અસુહંકમ્મં કેળ) અશુભ કર્મને (ટિન્નઈ કેળ) ઢેદે, (જત્તિ
આવારા કેળ) જેટલી વાર (સામાશ્ચ કેળ) સામાયિક કરે, તેટલી
વાર અશુભ કર્મપ્રત્યેં ઢેદે. અથવા જ્યાં સુધી સાવચ વ્યાપારને વિષે મ
નમાંહે નિયમ સંયુક્ત હોય, તેટલી વાર સામાયિક વ્રતનો ધણી કહેવાય તે
જેટલી વાર સામાયિક વ્રત લીયે, તેટલી વાર અશુભ કર્મને ઢેદે ॥ ૧ ॥
(ઝ કેળ) તુ ઇટલે વલી (જમ્હા કેળ) જેમાટેં (સામાશ્ચં મિ કણ કેળ)
સામાયિક કરતી વચત (સાવર્જ કેળ) શ્રાવક જે છે, તે (સમણોશ્ચ
કેળ) શ્રમણ ઇટલે સાધુ સમાન (હવઈ કેળ) હોય, (ઇણ્ણકારણેં
કેળ) એ કારણેં (વહુસો કેળ) ઘણી વાર, (સામાશ્ચં કેળ) સામા
યિકપ્રત્યેં જે તત્ત્વના જાણ હોય, તે (કુજ્ઞા કેળ) કરે ॥ ૨ ॥

અહીંયાં કેટલાએક એમ કહે છે કે સામાયિક, દિન પ્રત્યેં ઝજય કાલજ ક
રિયેં, પણ અધિક ન કરિયેં, તેને નિષેધે છે. જે જાણી “સામાશ્ચંમિઝકણ” એ
ગાથા શ્રી નિરવાહુસ્વામીં ચૌદ પૂર્વધરપ્રણીત આવશ્યકનિર્યુક્તિમાંહેલી છે,
એમાં સામાયિક કરતાં શ્રાવક, મનેં, વચનેં અને કાયાયેં કરી કરે નહીં,
કરાવે નહીં, તે જાણી સાધુ સમાન તો હોય, પણ સાધુ નિટોલ નહીં કહેવાય.
અને શ્રાવકને અનુમતિ મોકલી છે, તથા શ્રાવકેં દેશથકી પોસહ લીધો હોય
અને સામાયિક ઠતે પણ આધાકર્મીં આહાર ગૃહસ્થને મોકલો મૂક્યો છે, જે
જાણી શ્રીનિશીથચૂર્ણીમધ્યેં એમ કહ્યું છે, જે “જંચ ઝદ્દિઠ કઠં, તં કડ
સામાશ્ચ વિઝું જશ્ય” અને સાધુ તો આધાકર્મીં આહાર કોઈ પણ રીતેં
લીયે નહીં, તે જાણી સાધુ નિટોલ ન કહેવાય, તો પણ સામાયિકને વિષે
રહેલા શ્રાવકને સાધુ સરખો કહિયેં. એ કારણમાટેં “વહુસો સામાશ્ચં

कुज्जा ” एटले घणां सामायिक लेवां. एम कहुं, जेवारें वखत मले, तेवारें सामायिक लेवो, उक्तं च “जाहे खणिज ताहे, सामाश्चं करेइ” तथा श्री आवश्यकचूर्णी, श्रावकने प्रज्ञसिवृत्त्यादिक घणा ग्रंथोमध्ये वारं वार सामायिक लेवो, एम कहुं ठे. “सामाश्च पोसह सं, ठिअस्स जीवस्स जाइ जो कालो ॥ सो सफलो बोधवो, सेसो संसारफलहेऊ ॥१॥” अर्थः—सामायिक तथा पौषध दीधे थके जीवनो जे काल जाय, ते सफल जाणवो. अने शेष काल जे ठे, ते संसार उपार्जन करवानुं कारण जाणवो ॥ १ ॥ १० ॥

॥ अथ सबलोए ॥

॥ सबलोए, अरिहंत० ॥ करेमि० ॥ वंदण० ॥१॥ इति ॥ ११ ॥

अर्थः—त्रण जवननां चैत्य वांदवा निमित्तें काउस्सग्ग करवा वांढतो सबलोए कहे. त्यां सर्वलोक शब्दें अधोलोक, ऊर्ध्वलोक अने तिर्यग्ग लोक, ए त्रण लोकमांहे जे (अरिहंतचेइआणं के०) श्रीअरिहंतनां चैत्य, प्रतिमारूप ठे, एटले आठ क्रोड, सत्तावन लाख, बशें ने व्याशी शा श्वता प्रासाद ठे, तेमां पंदरशें क्रोड, बहेंतादीश क्रोड, अठावन लाख, ठत्रीश हजार अने एंशी, एटलां जिनबिंब ठे, तेने (वंदणवत्तिआए के०) वांदवादिक निमित्तें (करेमिकाउस्सग्गं के०)हुं काउस्सग्ग करुं हुं ॥ ११ ॥

॥ अथ जगचिंतामणि चैत्यवंदन ॥

इडाकारेण संदिसह जगवन् चैत्यवंदन करुं ॥

इच्चं ॥ जग चिंतामणि जगनाह, जगगुरु जगरस्क

ण ॥ जगबंधव जगसब्बवाह, जगजाव विअस्कण ॥

अठावय संठविय, रूव कम्मठ विणासण ॥ च

उवीसंपि जिणवरा, जयंतु अप्पडिहयसासण ॥१॥

अर्थः—हवे श्रीवीतराग देव केहवा ठे? तो के (जग के०) जव्यजीव, तेमना मनोवांढित अर्थ पूरवा माटे (चिंतामणि के०) चिंतामणिरत्न समान ठे. एटले चिंतामणि जेम मनोवांढा पूर्ण करे ठे, तेम प्रभु पण आश्रित जव्य प्राणियोनां सर्व वांढित पूर्ण करे ठे, वढी (जग के०)निकट जव्य जीवोना जे (नाह के०) नाथ ठे, केम के? जे जीव, धर्म पाम्या नथी

તેને ધર્મને વિષે જોડે છે અને જે જીવ, ધર્મ પામ્યા છે, તેના ધર્મની રક્ષા કરે છે, માટે નાથ છે. વલી (જગ કેળ) સમસ્તલોકમાંહે હિતોપદેશ દેવાથકી (ગુરુ કેળ) મહોટા છે, વલી (જગ કેળ) ષડ્જીવનિકાયના જે (રક્ષણ કેળ) રક્ષક છે, પ્રતિપાલક છે, વલી (જગ કેળ) સમાન વોધવંતના તથા સકલ જંતુના જે (વંધવ કેળ) મહોટા વિવેકવંત જાણી પેરે જાઈ છે. વલી (જગ કેળ) મોક્ષાન્તિલાષી સાધુ પ્રમુખના, જે (સઘ વાહ કેળ) સાર્થવાહ છે, મહોટા વ્યાપારી છે, શા થકી ? કે જે સંસારરૂપ કાંતારથકી પાર પમાડીને અનંત લાઝનું સ્થાનક, એવું જે મોક્ષરૂપ નગર તે પ્રત્યે પહોંચાડે છે. વલી (જગ કેળ) ષડ્ઙ્ગ તથા જીવાદિક નવ પદાર્થના (જ્ઞાન કેળ) રહસ્ય તેને દર્શાવવાને વિષે જે (વિશ્વરક્ષણ કેળ) વિચક્ષણ છે, માહ્યા છે, અનંત જ્ઞાનપણામાટે વિચક્ષણ છે. વલી (અષ્ટાવય કેળ) અષ્ટાપદ પર્વતની ઉપર ઋતેશ્વરે (સંઠવિય કેળ) સંસ્થાપિત કસ્યાં છે (રૂપ કેળ) રૂપ એટલે વિંચ જેનાં, વલી (કમ્મઠવિણાસણ કેળ) જ્ઞાના વરણીયાદિક આઠ કર્મનો કીધો છે વિનાશ જેણે, એવા તે (ચતુર્વીસંપિજિણ વરા કેળ) ચોવીસ જિનવર તે અપિ એટલે નિશ્ચે (જયંતુ કેળ) જયવંતા વર્તો. સર્વ ઉપરે વર્તો. (અપ્પહિહયસાસણ કેળ) અપ્રતિહતશાસન એટલે કોઈથી હાણાય, રોકાય નહીં એવું જેનું શાસન છે અર્થાત્ શિક્ષાવચન રૂપ ઉપદેશ છે ॥૧॥

કમ્મઞ્ઞમિહિં કમ્મઞ્ઞમિહિં ॥ પઠમ સંઘયણિ ॥ ઉક્કોસય સત્તરિ સય ॥ જિણવરાણ વિહરંત લપ્પઙ્ ॥ નવ કોડીહિં કેવલિણ ॥ કોડિ સહરસ નવ સાહુ ગમ્મઙ્ ॥ સંપઙ્ જિણવર વીસ મુણિ ॥ વિહું કોડિહિં વરનાણ ॥ સમણહ કોડિ સહસ હુઅ ॥ યુણિજિઅ નિઅ વિહાણિ ॥ ૧ ॥

અર્થ:—(કમ્મઞ્ઞમિહિં કેળ) અસિ, મળી, અને કૃષિ રૂપ કર્મ જિહાં વર્તે છે, એટલે અસિ, મળી અને કૃષિ, એ ત્રણ. તેમાં તરવાર પ્રમુખ શસ્ત્રની જ્યાં પ્રવૃત્તિ હોય, તેને અસિ કહિયે અને લિખિત પ્રમુખ જ્ઞાન જ્યાં હોય, તેને મળી કહિયે તથા ક્ષેત્ર, વાડી પ્રમુખે જ્યાં આજીવિકા હોય તેને કૃષિ કહિયે. એ ત્રણે કરી જિહાં આજીવિકા ચાલે છે, તેને કર્મઞ્ઞમિકા કહિયે.

(कम्मचूमिहिं के०) ते कर्मचूमिनां जरतादिक पन्नर क्षेत्रनेविषे (उक्को सय के०) उत्कृष्टपदें (जिणवराण के०) जिनवरो एटले जे तीर्थकरो ठे, (पढमसंघयणि के०) प्रथम संघयण जे वज्जकषन्ननाराच तेना धणी एवा (सत्तरिसय के०) सप्ततिशत एटले एकशो ने सित्तेरनो समु दाय, (विहरंतलपुइ के०) विचरतो लाजे. ते श्रीअजितनाथनी वारें एटला लाजे, वली (नवकोडीहिंकेवल्लिण के०) केवल्लज्ञानी जगवाननी नव कोटि होय, तथा (कोडिसहस्सनव के०) नव सहस्रकोटि (साहु के०) साधु (गम्मइ के०) जिनागमथकी जाणियें अने (संपइ के०) संप्रति एटले वर्त्तमानकालें (जिणवरवीस के०) श्रीसीमंधरस्वामी प्रमुख वीश जिनवर विचरता पामियें, तथा (मुणिविहुंकोडिहिं के०) बे कोड मुनि, (वरनाण के०) प्रधान केवलज्ञानना धरनार, एवा केवलज्ञानी वली (कोडिसहस्सडुअ के०) द्विसहस्र कोटि (समणह के०) श्रमण एट ले साधु विचरे ठे, ते सर्वने (शुणजिअ के०) शुणीयें, स्तवियें, (निच्च वि हाणि के०) नित्य प्रजातें सूर्योदयें निरंतर स्तवीयें ॥ २ ॥

जयउ सामी जयउ सामी ॥ रिसह सत्तुंजि ॥ उज्झित
पहु नेमि जिण ॥ जयउ वीर सच्चउरि मंमण ॥ जरु
अब्बहिं मुणिसुवय ॥ मुहरि पास डह डरिअ खंमण ॥
अवरविदेहिं तिब्बयरा ॥ चिहुंदिसि विदिसि जिं केवि ॥
तीआणागय संपइअ, वंदूं जिण सवेवि ॥ ३ ॥

अर्थः— हवे श्री (सत्तुंजि के०) शत्रुंजय तीर्थ उपरें (सामीरिसह के०) श्री कृष्णस्वामी (जयउ के०) जयवंता वत्तों. वली (उज्झित के०) श्रीगिर नारजी उपर (पहु के०) प्रभु एटले सामर्थ्यवाला एवा (सामी नेमिजिण के०) स्वामी श्री नेमिजिनेश्वर ते (जयउ के०) जयवंता वत्तों, वली (वी र के०) महावीर स्वामी ते (सच्चउरीमंमण के०) सत्यपुरी एटले साचोर नगर तेना मंमण एटले आचूषणरूप ते जयवंता वत्तों. वली (जरुअब्बहिं मुणिसुवय के०) श्रीजरूच नगरने विषे श्री मुनिसुव्रत नाथ अने (मुहरि के०) मुहरिगामना नायक, (पास के०) श्रीपार्श्वनाथ, ए जिन पंचक

કેહું છે ? તો કે (હુહુરિયલ્ખંણ કે) હુઃલ્ખ અને હુરિત જે પાપ તેનું
લ્ખંણન ઇટલે વિનાશ કરનારું છે, (અવર કે) અપર ઇટલે વીજા (વિદે
હિં કે) પાંચ મહાવિદેહને વિષે જે (તિલ્લયરા કે) તીર્થકર છે, (ચિહું
દિસિવિદિસિ કે) પૂર્વાદિ ચાર દિશિ અને અગ્નિકોણાદિ ચાર વિદિશિ,
અથાઠને વિષે (જિંકેવિ કે) જે કોઈ પણ (ત્રીઆણાગયસંપદ્ધિ કે) અ
તીતકાલ, અનાગતકાલ અને સંપ્રતિ જે વર્તમાનકાલ, એ ત્રણ કાલસંબંધી
(જિણસલેવિ કે) સર્વે જિનેશ્વર તે પ્રત્યે પણ (વંડું કે) હું વાંડું હું ॥ ૩ ॥
હવે નિરંતર સ્મરણને અર્થે શાશ્વતા જિનપ્રાસાદની સંખ્યા કહે છે.

॥ સત્તાણવડ્ સહસ્સા, લક્ષા ઠપ્પન્ન અઠ્ઠ કો
ડીઝ ॥ વત્તીસ વાસિઆઈ ॥ પાઠાંતરં ॥ વત્તી
સય વાસિઆઈ, તિઅ લોએ ચેઈએ વંદે ॥ ૪ ॥

અર્થ:- (અઠ્ઠકોડીઝ કે) આઠ કોડ, (લક્ષાઠપ્પન્ન કે) ઠપ્પન
લાખ, (સત્તાણવડ્સહસ્સા કે) સત્તાણું સહસ્ર, (વત્તીસવાસિઆઈ કે)
વત્તીશશે ને વ્યાશી, ઇટલા (તિઅલોએ કે) ત્રણ લોકને વિષે (ચેઈએ કે)
ચૈલ્ય ઇટલે જિનપ્રાસાદ છે, તે સર્વપ્રત્યે (વંદે કે) હું વાંડું હું ॥ ૪ ॥
હવે પૂર્વોક્ત શાશ્વતા પ્રાસાદોને વિષે એકંદર પ્રતિમાની સંખ્યા કહે છે.

॥ પનરસ કોડિ સયાઈ, કોડી વાયાલ લક્ષ
અડવન્ના ॥ વત્તીસ સહસ અસિઈ ॥ પાઠાંતરં ॥
અસિઆઈ, સાસયવિંવાઈ પણમામિ ॥ ૫ ॥

અર્થ:- (પનરસકોડિસયાઈ કે) પન્નરશે કોડી ઇટલે પંદર અબ્જ,
વલ્લી (કોડીવાયાલ કે) વહેંતાલીશ કોડ, (લક્ષઅડવન્ના કે) અઠ્ઠા
વન લાખ, (વત્તીસસહસઅસિઈ કે) વત્તીશ હજાર અને ઉપર એંશી,
(૧૫૪૨૫૭૩૬૦૦૦) ઇટલા પૂર્વોક્ત જિનપ્રાસાદને વિષે (સાસયવિંવાઈ
કે) શાશ્વતાં જિનવિંવ છે, તે સર્વ પ્રત્યે (પણમામિ કે) હું પ્રણમું હું ॥ ૫ ॥

॥ અથ જં કિંચિ ॥

॥ જં કિંચિ નામ તિલ્લં, સગ્ગે પાયાલિ માણુસે લોએ ॥
જાઈં જિણવિંવાઈ, તાઈં સવાઈં વંદામિ ॥ ૬ ॥ ઇતિ ॥ ૨૭ ॥

અર્થ:- (સગ્ગે કેળ) સ્વર્ગે ઇટલે ઝર્ધ્વલોકને વિષે, (પાયાલિ કેળ) પાતાલે ઇટલે અધોલોકને વિષે, (માણસે લોળ કેળ) માનુષ્યે લોકે ઇટલે તીર્થાલોકને વિષે, (જાઈંજિણબિંબાઈં કેળ) જે જિન તીર્થકરનાં બિંબ હે, (તાઈંસવાઈં કેળ) તે સર્વ જિનબિંબ પ્રત્યે કિં બહુના ઘણુંશું કહિયેં? (જંકિં ચિ કેળ) જે કાંઈ ત્રણલોકને વિષે પરમેશ્વરનાં (નામતિહં કેળ) નામરૂપ તીર્થો હે, તે પ્રત્યે પણ (વંદામિ કેળ) હું વાંહું હું ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૧૨ ॥

એમ ચૈત્યવંદન કહ્યા પઠી, પંચાંગ પ્રણામ કરી બેશીને બેહુ જાનુ ચૂમિયેં લગાડી હાથે એકેક અંગુલી માંહોમાંહે કરી મોઝાને આકારેં બે હાથ કરીને પેટ ઉપર બે હાથની કોણી રાખીયેં, તેને યોગમુદ્રા કહિયેં. એ સમ સ્ત ઠકુરાઈ પ્રમુખ લક્ષણેં કરી સહિત હે, એવી યોગમુદ્રા સાચવતો “નમુહુણં અરિહંતાણં” ઇત્યાદિક શક્રસ્તવ દંમક કહે. ઇંદ્ર, જેવારેં પરમેશ્વરને સ્તવે, તેવારેં એ નમુહુણંનો પાઠ કહેતો થકોજ સ્તવે હે, એવી સ્થિતિ હે, તેમાટે એને શક્રસ્તવ કહિયેં હૈયેં. તેનો પાઠ કહે હે, અહીંયાં કેટલાએક એવું કહે હે કે નમુહુણં કહેતાં થકાં માવો જાનુ ઝંચો કરિયેં, અને જ મળો જાનુ ચૂમિયેં લગાડીયેં, તે યુક્ત નથી. કેમ કે શ્રીમહાનિશીથના તૃતીયાધ્યયનમાં કહ્યું હે કે, “ જિણપહિમાવિણવસ્સિય, નયણેણ વિરઈય વસ્કમંજલિણા ॥ ચૂમિનિહિ ઉત્તય જાણુણા, સક્કહ્ઠ પઢિયવો ॥ ૧ ॥ ” ઇતિ ॥ અને શ્રીકલ્પસૂત્ર મધ્યેં ઇંદ્રઆશ્રી શ્રીમાહાવીરને અધિકારેં “ વામંજાણુ અચ્છેશ્ દાહિણજાણુ ધરણિતલસિકદ્દશ ” એવો પાઠ હે, તિહાં ઇંદ્ર ઠાકુર હે તે જાણી ચતુરંગ પ્રણામ કરે, એવું કારણ કહ્યું હે, તથા શ્રીજ્ઞાતાધર્મકથાં ગમધ્યેં ધર્મરુચિ મહાત્માયેં આરાધનાને અવસરેં બેઠાં થકાંજ નમુહુણં કહ્યું હે. તિહાં તે ધર્મરુચિ મહાત્માને નાગશ્રીનું આપેલું વિષમય કડવું તુંબડું પરઠવતાં ઘણી વિરાધના દીઠામાં આવી તેથી તે તુંબડાનો તેમણે પોતેજ આહાર કસ્યો તેનું વિષ પરિણમતાં થકાં શરીરની શક્તિ મંદ થઈ. તેમાટે પર્યકાસનેં બેઠાં થકાંજ નમુહુણંનો પાઠ કહ્યો હે, એ કારણ જાણવું.

॥ અથ નમુહુણં વા શક્રસ્તવ ॥

॥ નમુહુણં અરિહંતાણં જગવંતાણં ॥ ૧ ॥

અર્થ:- (નમુહુણં કેળ) નમોસ્તુ ઇટલે નમસ્કાર હો. અહીં નમઃ પદવહે

નમસ્કાર, અત્રુ ઇટલે અસ્તુ જવતુ એ પદવડે હો, તથા એ કાર જે હે, તે વાક્યાલંકારને અર્થે હે, જેમ અલંકારેં કરી સ્ત્રી શોજે, તેમ એકારેં કરી વાક્ય શોજે હે, તે નમસ્કાર કોને હો? તો કે (અરિહંતાણં કેઠ) શ્રી અરિહંતને હો. અહીં જૂદા જૂદા ત્રણ પાઠ હે, એક તો ઇંદ્રાદિક દેવોની કરેલી પૂજાને યોગ્ય તેને અરિહંત કહિયેં, વીજો કર્મરૂપ વૈરીને હણ્યા, માટે અરિહંત કહિયેં, ત્રીજો ફરી સંસારમાં અવતરવું નથી માટે અરુહંત કહિયેં, તેને નમસ્કાર થાઉં. હવે તે શ્રી અરિહંતજી તો નામાદિકજેદેં કરી અનેક પ્રકારેં હે, માટે અહીં જાવઅરિહંતને નમસ્કાર કરવાને અર્થે આગલ, પદ કહે હે. (જગવંતાણં કેઠ) જગવદ્જ્યઃ ઇટલે જગવંતને હો. એ જગ શબ્દ, તે ઠ પ્રકારેં હે. એક સમસ્ત ઠકુરાઈ, વીજું રૂપ, ત્રીજું યશ, ચોથી લક્ષ્મી, પાંચમો ધર્મ, અને ઠછો પ્રયત્ન, એ ઠ વાનાં અરિહંતમાં ઉત્કૃષ્ટ હે. તિહાં જક્તિ નમ્રતાયેં કરીને દેવોયેં શુજાનુવંધી માહાપ્રાતિહાર્ય કરણ લક્ષણ, તેને સમગ્ર એશ્વર્ય કહિયેં. તથા સકલ સ્વસ્વપ્રજાવવિનિર્મિત અંગુષ્ઠરૂપ અંગાર નિદર્શનાતિશયેં કરી જે સિદ્ધ, તેને રૂપ કહિયેં, તથા રાગ, દ્વેષ, પરિસહ, ઉપસર્ગ સહનરૂપ પરાક્રમથકી ઉત્પન્ન થયું જે ત્રૈલોક્યાનંદકાલ પ્રતિષ્ઠ, તેને યશ કહિયેં, તથા ઘાતિકર્મના ઉદ્બેદરૂપ પરાક્રમેં કરી પ્રાપ્ત થયું જે કેવલ લોકોત્તરનિરતિશય સુખ, તેની સંપત્તિયેં કરી યુક્ત તેને ઉત્કૃષ્ટલક્ષ્મી કહિયેં, તથા સમ્યગ્દર્શનાદિ રૂપ અને દાન, શીલ તપોજ્ઞા વનામ્નય. તેને ધર્મ કહિયેં, તથા પરમ વીર્યેં કરી ઉત્પન્ન થયું જે એક રાત્રિ વ્યાદિક મહાપ્રતિમા જાવહેતુ, તેને પ્રયત્ન કહિયેં, એ ઠ પ્રકારનું હે જગ જેમને, તે જગવાન્ કહિયેં, તેમને નમસ્કાર થાઉં. એવા જગવંત તે વિવેકી પુરુષોને સ્તવવા યોગ્ય હે, માટે એવે પદની પ્રથમ સ્તોતવ્ય સંપદા જાણવી. એમાં લઘુ તૈર અને ગુરુ એક, સર્વ મલી ચૌદ અદ્ધરો હે ॥ ૧ ॥

હવે સ્તવવા યોગ્યનો સામાન્ય હેતુ કહેવા માટે કહે હે.

॥ આદ્ગરાણં, તિલ્લયરાણં, સયંસંબુદ્ધાણં ॥ ૨ ॥

અર્થઃ—વલી તે શ્રી અરિહંત કહેવા હે? એ પ્રકારેં આગલ પણ હવે પઠીના સર્વ પદોને વિષે કહેવું. (આદ્ગરાણં કેઠ) આદિકરેજ્યઃ ઇટલે સર્વ તીર્થકર પોત પોતાના તીર્થે દ્વાદશાંગીની આદિના કરનાર હે, તેમાટે આદિકર કહિયેં. યદ્યપિ એ દ્વાદશાંગી, નિરંતર હે તથાપિ તેમાં અર્થની અપેક્ષાયેં તો નિલ્ય

हे परंतु शब्दनी अपेक्षाये तो खखतीर्थमां श्रुतधर्मादिकनुं करबुं अविरुद्धजं
 ठे. हवे ए पण कैवल्यप्राप्त्यनंतर अपवर्गवादीज्यें ते अतीर्थकरज कहेवाय
 ठे? तो त्यां कहे ठे के, (तिष्ठयराणं के०) तीर्थकरेज्यः जेणें करी संसारसमुद्र
 तराय ठे ते तीर्थ एटले प्रवचन तथा तेना अव्यतिरेक संबंधयकी संघ
 पण तीर्थ कहियें, वली गणधर पण तीर्थ कहियें, एटले प्रवचनकथकपणा
 थकी तथा चतुर्विध श्रीसंघरूप तीर्थना करवाथकी तथा प्रथम गणधर
 रूप तीर्थना करवाथकी, तीर्थकर कहियें. हवे ए तीर्थकरपणुं पण श्री
 अरिहंतने अन्यउपदेशपूर्वकपणे नथी, एटला माटें आगल पद कहे ठे.
 (सयंसंबुद्धाणं के०) स्वयंसंबुद्धेज्यः (सयं के०) पोतानी मेळें (सं के०)
 सम्यक् प्रकारें (बुद्धाणं के०) तत्त्वना जाण थया एटले परोपदेश विना पो
 तानी मेळें जव्य सामग्रीना परिपाकथकी बोध पामेला जाणवा. यद्यपि
 जवांतरने विषे तथाविध गुरु संनिधानथकी अवबोधित ठे, तथापि ती
 र्थकर जन्मने विषे परोपदेशनी अपेक्षा नथीज. थने जो पण तीर्थकर ज
 न्मने विषे लोकांतिक देवताना वचनथकी “ जगवं तिष्ठं पवत्तेहि ” ए ल
 क्कणवाली दीक्षाने पामे ठे, तो पण जेम राजा होय ते जाट प्रमुख
 स्तुति करनाराजना वचनमां रहेतो ठतो पण स्वतंत्रताने त्याग न करतो थ
 को पोतानुं कार्य करे ठे, तेम ते तीर्थकरो पण पोतानी स्वतंत्रतायेज प्रव
 ज्या ग्रहण करे ठे, तेमाटें सयंसंबुद्धाणं कहियें. एमां स्तववा योग्यना सामान्य
 हेतु कह्या, माटें ए त्रण पदनी उंघ एटले सामान्यहेतु नामें बीजी संपदा जा
 णवी. एमां लघु चौद, अने गुरु बे, सर्व मली शोल अक्षरो ठे ॥ १ ॥

हवे ए बीजी संपदाना अर्थनें विशेषें दीपाववा माटे बीजी विशेषहेतु
 संपदामां पूर्वोक्त स्वयंसंबुद्धपणुं तो कोइ सामान्य जनने पण होय
 ठे, परंतु जगवंत तेवा पुरुष नथी, जगवंत तो सर्व पुरुषमांहे उ
 त्तम ठे. तेमाटें आगल पुरुषोत्तमपणुं देखाडवाने पद कहे ठे.

पुरिसुत्तमाणं, पुरिससीहाणं, पुरिसवरपुं
 मरीआणं, पुरिसवरगंधद्वीणं ॥ ३ ॥

अर्थः—(पुरिसुत्तमाणं के०) पुरुषोत्तमेज्यः पुरुषोने विषे उत्तम प्रधान
 एटले धैर्य, गांजीर्य औदार्य, परोपकार, इत्यादिक गुणें करी उत्तम ठे प

રંતુ વીજા જીવની પેરેં કૂર, ક્ષપણ, મલીન વૃદ્ધિના ધણી નથી, અહીં પુરિ
 ઇટલે શરીર તેને વિપે જે શયન કરે, તે પુરુષ જાણવો. તે શરીરને વિપે વાસ
 કરનારા જે સત્ત્વ તેમને વિપે સહજ જવ્યત્વાદિક જાવથકી શ્રેષ્ઠ માટેં પુ
 રુષોત્તમ જાણવા. તથા સર્વાર્થ વિના સર્વ સંસારી જીવોને પરમાર્થ કર
 વાનું છે વ્યસન જેને તથા ઉચિતક્રિયારૂપ દાનેં કરી યુક્ત છે માટેં પુરુષો
 ત્તમ કહિયેં. હવે એ પુરુષોત્તમપણનેજ સિંહાદિક ઉપમાયેં કરી સમ
 થીતો થકો આગલ કહે છે. (પુરિસસીહાણં કેળ) પુરુષસિંહેજ્યઃ ઇટલે પુ
 રુષમાંહે સિંહસમાન છે, અર્થાત્ જેમ સિંહ, શૌર્યાદિકગુણેં કરી યુક્ત
 હોય છે, તેમ જગવંત પણ કર્મરૂપ શત્રુને શૂરતાયેં કરી ઉદનારા છે, કૂર
 તાયેં કરી ક્રોધાદિકને ઉદેદનારા છે, સહનતાયેં કરી રાગાદિકને ઉદેદ
 નારા છે. વીર્યયોગેં કરી તપશ્ચર્યામાં પ્રવર્તનારા છે તથા અવજ્ઞા પરીસહ ઉપ
 સર્ગને વિપે એમને જય નથી, ઇન્દ્રિયવર્ગને વિપે શ્વેદ નથી તથા શ્રદ્ધાયેં
 કરી સંયમ માર્ગને વિપે નિઃપ્રકંપતા છે. અથવા જગવંત ૧ વૌદ્ધ, ૨ નૈયા
 યિક, ૩ સાંખ્ય, ૪ વૈશેષિક, ૫ જૈમિનીય, અને ૬ મીમાંસક, એ પરવાદી
 રૂપ હસ્તીયોનું મથન કરનારા છે તેમાટે પુરુષસિંહ કહિયેં. (પુરિસવરપુંકરી
 યાણં કેળ) પુરુષવરપુંકરીકેજ્યઃ ઇટલે પુરુષોને વિપે વર પ્રધાન પુંકરીક
 કમલ સમાન છે, ઇટલે પુંકરીક કમલ, જેમ કચરાથી ઉત્પન્ન થાય છે,
 જલમાં વૃદ્ધિ પામે છે. અને તે વન્નેનો ત્યાગ કરી ઉપર વર્તે છે, પ્રકૃતિયેં
 કરી સુંદર હોય છે, જુવનલક્ષ્મીનો નિવાસ છે, ચત્રુ પ્રમુખને આનંદનું ઘર
 છે, ઉત્તમગુણના યોગેં કરી વિશિષ્ટ તિર્યંચ, મનુષ્ય અને દેવોયેં કરી સેવન
 કરાય છે, તેને સુખનું હેતુ થાય છે. તેમ શ્રીઅરિહંત જગવંત પણ, કામ
 રૂપ જે કચરો ઇટલે માતાનું રુધિર અને પિતાનું વીર્ય, તે થકી ઉત્પન્ન
 થયા, દિવ્યજોગરૂપ જલેં કરી વૃદ્ધિ પામ્યા, પઠી વેહુનો ત્યાગ કરી વર્તે
 છે, પોતેં સુંદર છે, કેવલ જ્ઞાનાદિક ગુણના યોગેં કરી જવ્યજીવો સેવે છે.
 તેને મોક્ષસુખના હેતુ થાય છે, (પુરિસવરગંધહઠ્ઠીણં કેળ) પુરુષવરગંધહ
 સ્તિજ્યઃ પુરુષોને વિપે વર પ્રધાન ગંધહસ્તી સમાન છે ઇટલે જેમ ગંધહસ્તી
 ના ગંધેં કરી તે દેશમાં વિચરનારા વીજા કુદ્ર હાથીયો નાશી જાય છે, તેની
 પેઠેં જગવાનના વિહારરૂપ પવનના ગંધથકી પરચક્ર, ડુર્જિદ્ધ, મારી પ્રમુખ
 ઉપદ્રવરૂપ જે ગજ છે, તે જાગી જાય છે, માટેં પુરુષવરગંધહસ્તી કહિયેં.

એમ સિંહ, પુંઋરિક અને ગંધહસ્તી, એ ત્રણ ઉપમાથકી પુરુષોત્તમ કહિયે, એમાં પુરુષમાંહે ઉત્તમ કહ્યા, માટે એ ચાર પદની પૂર્વોક્ત સામાન્યહેતુ સંપદાથકી શ્વર એટલે વિશેષહેતુનામેં ત્રીજી સંપદા જાણવી. એમાં લઘુ ત્રીશ, અને ગુરુ બે, સર્વ મલી બત્રીશ અક્ષરો છે ॥ ૩ ॥

હવે ચોથી ઉપયોગ સંપદામાં જે પૂર્વે જગવાનને પુરુષોત્તમજ કહ્યા, પરંતુ તે કેવલ પુરુષોત્તમજ નથી, ત્યારેં કેહવા છે? તે કહે છે.

॥ લોગુત્તમાણં, લોગનાહાણં, લોગહિઆણં,
લોગપર્ણવાણં, લોગપજ્ઞોઅગરાણં ॥ ૪ ॥

અર્થ:—(લોગુત્તમાણં કેળ) લોકોત્તમેજ્ય: સર્વ લોકને વિષે ઉત્તમ છે. અહીં લોકશબ્દેં કરીને સર્વ જીવ્ય લોકજ ગ્રહણ કરવા, તે જીવ્ય લોકોને કહ્યાણના કરનાર છે, એ માટે લોકોત્તમ કહિયે. હવે જે લોકમાં ઉત્તમ હોય, તે તો નાથ કહેવાય, તે આગલે પદેં દેખાડે છે. (લોગનાહાણં કેળ) લોકનાથેજ્ય: એટલે લોકના નાથ છે. અહીં લોકશબ્દેં કરીને આસન્ન સિદ્ધિ જીવ લેવા, (આસન્ન કેળ) નજીક છે સિદ્ધિ જેને એવા જીવ્ય જીવોના નાથ છે એટલે તેને યોગક્ષેમના કરનાર છે. કેમ કે? અલબ્ધધર્મીને ધર્મ ને વિષે જોડવો, તેને યોગ કહિયે, અને લબ્ધધર્મીને જેમ કુશલ વર્તે, તેમ કરવું, તેને ક્ષેમ કહિયે. અર્થાત્ જે ધર્મ પામ્યા નથી તેને પમાડે છે અને જે ધર્મ પામ્યા છે તેની રક્ષા કરે છે, એ રીતે યોગ અને ક્ષેમ, એ બેદુવાનાં પ્રજુ કરે છે માટે લોકના નાથ કહિયે. તિહાં તાત્ત્વિક નાથપણું કેવા પ્રકારેં થાય? તે કહે છે. (લોગહિઆણં કેળ) લોકહિતેજ્ય: લોકને હિતના કરનાર છે. અહીં લોકશબ્દેં સર્વસંવ્યવહારી પ્રાણિવર્ગ લેવો, તેને સમ્યગ્દર્શન પ્રરૂપણ, રક્ષણરૂપ યોગેં કરી હિતના કરનાર છે, અથવા ષડ્વિધ જીવનિકા યની રક્ષાદિકને કરવે કરી તે હિતકારક છે. માટે લોકને હિતના કરનાર કહિયે. હવે એ નાથપણું અને હિતપણું તેયથાવસ્થિત સમસ્તવસ્તુસમૂહપ્રદીપન થકીજ હોય, તેમાટે આગલ પદ કહે છે. (લોગપર્ણવાણં કેળ) લોકપ્રદીપેજ્ય: અહીં લોકશબ્દેં સંજ્ઞી પંચેન્દ્રિય જીવ, જેને ધર્મની આસ્થા છે તે લેવા. તે મને દેશનાદિક કરવે કરીને અજ્ઞાનમિથ્યાસ્વરૂપ અંધકાર ટાલવા માટે પ્રદીપ સમાન છે. અહીં સંજ્ઞી જીવોને વિષે પ્રદીપપણાની ઉપપત્તિ છે, પરંતુ

અસંજ્ઞીને વિપે નથી. કેમ કે અંધપ્રત્યે પ્રદીપપણું વૃથા છે તે માટે. તથા (લોગપજ્ઞોઅગરાણં કે०) લોકપ્રદ્યોતકરેજ્યઃ અહીં લોકશબ્દે વિશિષ્ટ ચૌદ પૂર્વને જાણનારા લોક ગ્રહણ કરવા તે ગણધર ચૌદ પૂર્વધર જાણવા. તેમના હૃદયને વિપે દ્વાદશાંગીરચનારૂપ વોધના પ્રકાશ કરવાપણાની ઉપ પત્તિ છે એટલે તેને સૂર્ય સમાન છે, અર્થાત્ પ્રજ્ઞુના “ઉપન્નેશ્વા, વિગમેશ્વા, ધુવેશ્વા,” એટલી ત્રિપદીને વચનં કરીજ ગણધરને એવી વુદ્ધિ ઉત્પન્ન થાય છે કે જેથી તે નવાં અગીયાર અંગ અને ચૌદ પૂર્વની તે વચ્ચે રચના કરે છે, માટે લોકપ્રદ્યોતકર કહિયે. એમાં લોગુત્તમાણં इत्यादિકેં કરી લોક માં ઉત્તમ કહ્યા માટે સામાન્યસ્તવનાનો જે ઉપયોગ તેનો હેતુ કહ્યો તે થી એ ઉપયોગસંપદા ચોથી જાણવી. એમાં લઘુ સત્તાવીશ અને ગુરુ વે, સર્વ મલી ઝંગણત્રીશ અક્ષરો છે ॥ ૪ ॥

હવે એ પૂર્વોક્ત સંપદાને વિશેષ હેતુરૂપ પાંચમી ઉપયોગહેતુસંપદા કહે છે. પૂર્વોક્ત લોકપ્રદ્યોતકર એવા વિશેષણયુક્ત તો સૂર્ય, હરિ, હર, બ્રહ્માદિક પણ તત્તીર્થિકમતેં કરીને હોય છે. ત્યારે તે પ્રજ્ઞુમાં વિશેષ શું ? તે આગલના પદેં કરી કહે છે.

॥ અન્નયદયાણં, ચક્ષુદયાણં, મગ્ગદયાણં, સરણદયાણં, બોહિદયાણં ॥ ૫ ॥

અર્થઃ—(અન્નયદયાણં કે०) અન્નયદેજ્યઃ એટલે હવે લોક, પરલોકાદિક સાત જય રહિત એવું જે અન્નયપદ, તેના દાતાર અથવા સર્વ પ્રાણીનાં જે જય, તેના પરિહારવાલી એવી દયા અનુકંપા છે જેને અથવા જે અપકારી પ્રાણાપહરણરસિક ઉપસર્ગકારક એવા જીવોને પણ જય ન આપે માટેં અન્નયદ કહિયે. એ પ્રમાણેં સર્વ પ્રાણીને અન્નય દેનારા, એવા હરિ, હર, બ્રહ્માદિક ન હોય. હવે એ પ્રજ્ઞુ કેવલ અપકારીને અથવા તે અપકારીથી અને રા વીજા જીવોને અનર્થપરિહારમાત્રજ કરે છે, એટલુંજ નહીં પણ અર્થ પ્રાપ્તિ પણ કરે છે, તદ્દર્શનાર્થ કહે છે. (ચક્ષુદયાણં કે०) ચક્ષુર્દેજ્યઃ સમ્ય ગૂઝાનરૂપ લોચનના દાતાર તથા ચક્ષુશબ્દે વિશિષ્ટ આત્મધર્મરૂપ તત્ત્વા વવોધ વસ્તુત્વદર્શનેં ધર્મકલ્પડુમની વીજજૂત એવી શ્રદ્ધારૂપ કલ્યાણચક્ષુ તે જગવાનુચકી પ્રાપ્ત થાય છે, તથા અજ્ઞાનાંધ જીવને શ્રુતજ્ઞાનરૂપ ચક્ષુ

આપે છે. કહેલું છે, કે ચક્રુષ્મંત તો તેજ નર જાણવા કે જે શ્રુતજ્ઞાનરૂપ ચક્રુયેં કરીને સમ્યક્કરીતેં હેય ઉપાદેય જાવને જાણે, માટેં શ્રુતચક્રુને દે નારા તે ચક્રુર્દ કહિયેં, એ રીતેં ચક્રુ આપી, તેથી તે પ્રજ્ઞનું શ્રુતચક્રુર્દત્વ ઉપકારીપણું કહ્યું. હવે નિર્વાણમાર્ગદત્વ ઉપકારીપણું કહે છે, (મગ્ગદયાણં કેળ) સમ્યગ્દર્શનાદિક રત્નત્રયરૂપ જે મોક્ષનો માર્ગ છે, તેના દાતાર; જેમ કોઈ એક અટવીમાં ચૂલા પહેલા વડેમાર્ગનું ધન, ચોર લોકો યેં લૂંટીને તેને જન્માર્ગે પાડ્યો હોય. પઠી તેને કોઈ સત્પુરુષ વસ્ત્ર, ધન પ્રમુખ આપી ધરો માર્ગ દેલાડી, તેના સ્થાનકે પહોંચાડે, તેમ આ સંસાર રૂપ અટવીને વિષે જીવિક જીવરૂપ સાર્થના ધર્મધનરૂપ સંબલને મહામોહાદિકની ધાડેં લૂંટી મિથ્યાત્વાદિક પાટા બાંધીને કર્મસ્થિતિરૂપ કુમાર્ગ અટવીમાં નાખ્યા, તેને પરોપકારી એવા જગવંત તે મિથ્યાત્વાદિક પાટા કાપી, ધર્મસંબલ આપી, રત્નત્રયીરૂપ શુદ્ધ માર્ગે ચલાવી શાશ્વતસ્થાનપ્રત્યેં પહોંચાડે છે. હવે તેવા માર્ગપ્રત્યેં પહોંચાડે, તે પરમોપકારી કહેવાય ? તે માટે પરમોપકારીપણું દેલાડવાને કહે છે. (સરણદયાણં કેળ) શરણદેજ્યઃ એટલે જન્મ, જરા અને મરણપ્રત્યેં પમાડનાર એવો કર્મરૂપ ચૂપ, તે થકી બીક પામનારા જીવને શરણના દાતાર છે, અર્થાત્ જેમ વૈરીના જયથકી બીક પામેલા પુરુષને કોઈ ઉત્તમ પુરુષ શરણ રાખે, તેમ હુર્ગતિના જયથકી બીક પામનાર પુરુષને જગવંત શરણ રાખે. અહીં શરણશબ્દેં કરીજ યાર્ત્તત્રાણ એટલે સંસારરૂપ હુર્માર્ગને વિષે પ્રાપ્ત થયેલા અને અત્યંત પ્રવલ્લરાગાદિકેં કરી પીડા પામેલા એવા જનોને તત્ત્વચિંતવનરૂપ અધ્યવસાય જેણેં કરી મોક્ષપ્રાપ્તિ થાય તેના દાતાર. હવે તે શરણદ પણાનેજ આપીને પઠી શાનો લાજ આપે છે? તે માટેં આગલ કહે છે. (બોધિદયાણં કેળ) બોધિદેજ્યઃ એટલે બોધિ તે જિનધર્મપ્રાપ્તિ તેને દેનારા તે બોધિદ કહિયેં. એમાં પૂર્વેં કહી જે ઉપયોગસંપદા તેના અર્થને અજયદયાણં શ્યાદિક હેતુસંપન્નાવેં કરી દીપાવ્યું માટે એ પાંચમી તરુત્તુ સંપદા અથવા ઉપયોગહેતુસંપદા જાણવી. એમાં લઘુ પચ્ચીશ અને ગુરુ બે, સર્વે મલી સત્તાવીશ અક્કરો છે ॥ ૫ ॥

એમ અજયદાન, ચક્રુર્દાન, માર્ગદાન, શરણદાન અને બોધિદાન. એ સર્વને જગવંતના ધર્મની પ્રાપ્તિયેં કરી પામ્યો, એ માટે પ્રજ્ઞનું ધર્મદત્વ આગલ કહે છે. તથા સ્તોતવ્ય સંપદાને વિષેજ વિશેષેં કરી ઉપયોગ સંપદા પણ કહે છે.

ધમ્મદયાણં, ધમ્મદેસિયાણં, ધમ્મનાયગાણં,
ધમ્મસારહીણં, ધમ્મવરચાતુરંતચક્કવટ્ટીણં ॥ ૬॥

અર્થ:- (ધમ્મદયાણં કે) ધર્મદેજ્યઃ યથાયોગ્ય સાધુ શ્રાવક સંવંધી ધર્મના દાતાર છે. હાં ધર્મ એટલે ચારિત્રધર્મ ગ્રહણ કરવો, તે વે જોઈએ છે. તેમાં સર્વસાવધયોગવિરતિલક્ષણ, તે સાધુનો ધર્મ અને દેશવિરતિલક્ષણ તે શ્રાવકનો ધર્મ, એ પણ જગવાનથી જ પ્રાપ્ત થાય છે. યદ્યપિ ધર્મના અન્ય હેતુનો સદ્જાવ છે સ્વરો, તથાપિ તેનું પ્રધાનત્વ જગવાનને વિષેજ છે. કેમ કે એની દેશના અન્યથા હોય નહીં, માટે ધર્મદ કહિયે. હવે ધર્મદાયકપણું તો ધર્મના ઉપદેશથી હોય, તે માટેજ આગલ પદ કહે છે કે, (ધમ્મદેસિયાણં કે) ધર્મદેશકેજ્યઃ પૂર્વોક્ત જેને જેવો ધર્મ યોગ્ય હોય, તેને તેવો સાધુ શ્રાવક સંવંધી ધર્મ તેના દેશક એટલે ઉપદેશના કરનાર છે. માટે ધર્મદેશક કહિયે. (ધમ્મનાયગાણં કે) ધર્મનાયકેજ્યઃ એટલે ધર્મના નાયક અર્થાત્ ધર્મને વશ કરવાથી તથા તે ધર્મનું ફલ જે અરિહંત પદવી છે, તેને જોગવવાથી અથવા કોઈ ધર્મનો વ્યાધાત કરે, તો કરવા ન દીધે માટે ધર્મનાયક કહિયે, તથા (ધમ્મસારહીણં કે) ધર્મસારથિજ્યઃ ધર્મના સારથિ છે, કેમ કે જેમ સારથિ રથસ્થની તથા રથિકની અને અશ્વોની રક્ષા કરે છે, તેમ શ્રી અરિહંત પણ ચારિત્રધર્મનાં જે અંગ તેમનું રક્ષણ તથા ઉપદેશ કરે, જીવ્યજીવરૂપ રથસમૂહ તેને કુમાર્ગે ચાલવા ન આપે, કુમાર્ગે જાતા ને પાછા વાલે, એક મોક્ષમાર્ગને વિષેજ ચલાવે માટે ધર્મસારથિ કહિયે; તથા (ધમ્મવરચાતુરંતચક્કવટ્ટીણં કે) ધર્મવરચાતુરંતચક્કવર્તિજ્યઃ ધર્મ તેજ પ્રધાન શ્રેષ્ઠ છે ચાર ગતિરૂપ સંસારના અંતનું કરનાર એટલે મિથ્યાત્વાદિક જાવશત્રુ તેમને ઉદ્ધેદ કરવાનું કારણ તટ્ટૂપ ધર્મચક્રે કરીને જે વર્તે છે, વિચરે છે અર્થાત્ ઉત્કૃષ્ટધર્મ તેજ ચારગતિના અંત કરવારૂપ ચક્ર તેણે કરી સહિત વર્તે છે, તે ધર્મવરચાતુરંતચક્કવર્તી કહિયે. એમાં પૂર્વોક્ત ઉપયોગહેતુ સંપદાના ગુણ દીપાવવા નિમિત્તે કારણ સહિત સ્તવવા યોગ્યનું સ્વરૂપ કહ્યું. માટે એ ઠઠી સવિશેષોપયોગહેતુ સંપદા જાણવી. એમાં લઘુ જંગળત્રીશ, અને ગુરુ સાત સર્વ મલી ઠત્રીશ અક્ષરો છે ॥ ૬ ॥

હવે યથાર્થસ્વરૂપ પ્રકટાર્થ દેખાડવા રૂપ સાતમી સંપદા કહે છે.

અપ્પહિહયવરનાણદંસણધરાણં, વિઅટ્ઠબ્બમાણં ॥ ૭ ॥

અર્થ:—હવે તે ધમ્મદયાણં શ્લોકાદિ પ્રકૃષ્ટ વિશેષણ સમૂહ તો જ્ઞાનાદિક યોગથી હોય, ત્યાં જ્ઞાનાતિશયત્વ કહે છે. (અપ્પહિહય કે) અપ્રતિહત એટલે ક્ષાયિકપણાથી કોઈથી હણાય રોકાય નહીં એવું જે (વર કે) પ્રધાન (નાણ કે) જ્ઞાન તે વિશેષોપયોગ અને (દંસણ કે) દર્શન તે સામાન્યોપયોગ તેહના (ધરાણં કે) ધરનાર છે, તેને અપ્પહિહયવરનાણદંસણધરાણં કહિયે. હવે એવી જ્ઞાનસંપત્તિમાન તો કોઈ એક ઢગ્ગથ પણ હોય, પરંતુ તે મિથ્યા ઉપદેશકપણાથી ઉપકારી ન હોય માટે નિશ્ચયપણું પ્રતિપાદન કરતો થકો કહે છે. તથા અપ્રતિહતજ્ઞાનપણું કેમ ઉપન્યું ? તે પણ કહે છે. (વિઅટ્ઠબ્બમાણં કે) વ્યાવૃત્તઢગ્ગચ્ચ: અહીં (વિઅટ્ઠ કે) નિવૃત્ત્યું છે જેથી (બ્બમાણં કે) ઢગ્ગથપણું એટલે કપટપણું શઠપણું અથવા આવરણપણું, તે જ્ઞાનાવરણ, દર્શનાવરણ, મોહનીય અને અંતરાય, એ ચાર ઘનઘાતિકર્મ જેથી ક્ષય થઈ ગયાં છે તેને વ્યાવૃત્તઢગ્ગા કહિયે. એમાં અપ્રતિહતવરનાણદંસણધરત્વેં કરી તથા વ્યાવૃત્તઢગ્ગતાયેં કરીને પ્રથમ સ્તોતવ્યસંપદાને વિપેજ સાતમી સ્વરૂપહેતુ સંપદા કહી. એમાં લઘુ વીશ અને ગુરુ વે, સર્વ મહી બાવીશ અક્કરો છે ॥ ૭ ॥ હવે એ “ત્રાંતિમાત્રમસદવિદ્યા” એવાં વચનથી અરિહંતપ્રત્યુને કલ્પિત અવિદ્યાવાદીયો પરમાર્થેં કરી અજિનાદિક કહે છે. તન્નિરાસાર્થ તથા પૂર્વોક્તવ્યાવૃત્તઢગ્ગથપણું રાગાદિકના જયથી થાયજ છે. માટે તે આઠમી સંપદાયેં કહે છે.

॥ જિણાણં જાવયાણં, તિન્નાણં તારયાણં,

બુદ્ધાણં બોહયાણં, મુત્તાણં મોઅગાણં ॥ ૮ ॥

અર્થ:—(જિણાણં જાવયાણં કે) જિનેચ્ચો જાપકેચ્ચ: એટલે (જિણાણં કે) રાગાદિક વૈરીનું જીંતવાપણું છે માટે જિન કહિયે, અર્થાત્ એ પ્રત્યુને વિષે રાગાદિક શત્રુનું અસ્તિત્વ નથી. તથા (જાવયાણં કે) જાપકેચ્ચ: એટલે જીવ્ય જીવોને પણ સહુપદેશેં કરી રાગાદિક શત્રુથી મૂકાવનાર છે, માટે જાપક કહીયે. અહીં એવા જાપક પણ કાલ કરણવાદીયોયેં જાવથી અતીર્ણ કહેવાય છે તેના નિરાસાર્થ કહે છે. (તિન્નાણં તારયાણં કે) તીર્ણેચ્ચસ્તારકેચ્ચ: એટલે પોતે સંસારસમુદ્રથી તર્યા, અને

જઘ્યજીવોપ્રત્યે સંસારસમુદ્રથી તારનાર છે. અર્થાત્ સમ્યક્જ્ઞાનદર્શન ચારિત્રરૂપ નાવેંકરીને પોતે જવાર્ણવથી તર્યા છે તથા અન્ય જીવિજીવોને તારે છે માટે સંસારપારંગતને કાલાવર્તનપણું ઘટતું નથી માટે તે તીર્ણ અને તારક જાણવા. અહિં તેવાને પણ જ્ઞાનવાદી એવા મૈમાંસિકત્રેદવાદી પુરુષો, અબુદ્ધ કહે છે ? તેના નિરાકરણાર્થ કહે છે. (બુદ્ધાણં કે૦) બુદ્ધેજ્યઃ પોતે તત્ત્વના જાણ થયા. (બોદ્યાણં કે૦) બોધકેજ્યઃ એટલે જઘ્ય જીવોને સ્વપરસ્વરૂપનો બોધ કરાવનાર, (મુક્તાણં કે૦) મુક્તેજ્યઃ એટલે પોતે ચાતુર્ગતિકવિપાક વિચિત્ર કર્મથી મૂકાણા તથા (મોચ્યાણં કે૦) બીજા જઘ્ય પ્રાણીને કર્મથી મૂકાવનારા છે, એ જિનત્વ જાપકત્વ, તીર્ણત્વ તારકત્વ, બુદ્ધત્વ બોધકત્વ, મુક્તત્વ મોચકત્વ, એણે કરી સ્વપરહિત સિદ્ધિ છે તેથી પોતાને તુલ્ય પરને ફલના આપનાર કહ્યા, તે માટે એ સ્વતુલ્ય ફલકારી એવી ચાર પદની આઠમી નિજસમફલદ નામે સંપદા જાણવી. એમાં લઘુ પચ્ચીશ, અને ગુરુ ત્રણ, સર્વ મલી અઠાવીશ અદ્ધરો છે ॥ ૬ ॥ હવે શ્રી અરિહંત મોક્ષે ગયા, તે અવસ્થા આશ્રયીને નવમી સંપદા કહે છે.

સવન્નૂણં, સવદરિસિણં, સિવ મયલ મરુચ્ચ મણંત મ
સ્કય મવાવાહ મપુણરાવિત્તિ સિદ્ધિગઢ નામધેયં,
. ઠાણં સંપત્તાણં, નમો જિણાણં જિચ્ચજ્ઞયાણં ॥ ૭ ॥

અર્થઃ—(સવન્નૂણં કે૦) સર્વજ્ઞેજ્યઃ એટલે સૂક્ષ્મ વાદર એવા સર્વ જગત્ સંવંધી જાવ તેના જ્ઞાત જાણ એટલે સર્વ જાનાતિ ઇતિ સર્વજ્ઞઃ સર્વને જાણે તેને સર્વજ્ઞ કહિયે, (સવદરિસિણં કે૦) સર્વદર્શિજ્યઃ એટલે સર્વ સૂક્ષ્મ, વાદર જગત્ના જાવ તેને પ્રત્યક્ષની પેરેં દેખે, અહીંયાં સર્વપદાર્થ સામાન્ય અને વિશેષરૂપ છે, તો પણ પ્રથમસમયે વિશેષરૂપ જાણે માટે સર્વજ્ઞ અને તેવાર પઠી બીજે સમયે સર્વપદાર્થ સામાન્યપણે દેખે, માટે સર્વદર્શી જાણવા. અહીંયાં કોઈ આશંકા કરે કે પ્રથમ સમયે જ્ઞાનોપયોગ અને બીજે સમયે દર્શનોપયોગ કહો છો, તેવારે જ્ઞાનસમયે દર્શનનો અજ્ઞાવ અને દર્શનસમયે જ્ઞાનનો અજ્ઞાવ થવાનો પ્રસંગ આવશે ? તેને કહીયે કે, સર્વજ્ઞ કેવલીને સર્વદા નિરંતર જ્ઞાન દર્શનની લબ્ધિ ઢતાં પણ સ્વજ્ઞાવથી એકસમયે બે ઉપયોગનો અસંજવ છે, ક્ષાયોપશમિકજ્ઞાવે પણ એમજ

देखाय ठे, केम के चार ज्ञानना धणीने पण एक समय एक ज्ञाननो उप
योग होय, तेवारें बीजा त्रण ज्ञाननो अज्ञाव न होय. अहींयां घणी
वक्तव्यता ठे, परंतु ग्रंथगौरवना जयथी नथी लखता. हवे ए प्रकारना
सर्व विशेषणोयें करी युक्त मुक्त ठे, तो पण मुक्तवादीजयें नियतस्थानस्थ,
ते कहेवाता नथी त्यां कहे ठे. (सिव के०) शिव एटले सर्वोपद्रवरहित
ठे, माटें शिव कहियें. (मयल के०) अचल एटले स्वाभाविक प्रायोगिक
चलनक्रिया रहित ठे माटें अचल, स्थिर अने अकंपित कहियें. (मरुय के०)
अरुज एटले व्याधिवेदनथी रहित तथा तेना बंधनरूप शरीर अने मन
नो अज्ञाव ठे माटें अरुज रोगरहित कहियें. (मणंत के०) अनंत एटले अ
नंत ज्ञानादिक चतुष्टयें करी युक्त ठे माटें अनंत कहियें. (अक्षय के०) अ
क्षय एटले सर्वकाल विनाशनो अज्ञाव ठे निरंतर निश्चल ठे माटें अक्षय
कहियें. (मद्वाबाह के०) अव्याबाध एटले अकर्मत्व ठे माटें समस्त
प्रकारें बाधारहित ठे (मपुणरावित्ति के०) अपुनरावर्त्ति अपुनः एटले
नथी वली आवृत्ति एटले पाबुं आवबुं जेथी अर्थात् जे गतिथकी फरी सं
सारने विषे अवतार लेवो नथी, एवी (सिद्धिगइ के०) सिद्धिगति ठे, (ना
मधेयं के०) नाम जेनुं ए शिवमयलथी मांझीने सात विशेषणसहित
एबुं (ठाणं के०) स्थानकप्रत्ये (संपत्ताणं के०) संप्राप्तेज्यः एटले पाम्या
ठे, अर्थात् मोहनगर प्रत्ये पाम्या ठे, एवा अरिहंत जणी (एमो के०)
नमस्कार थाउं. अहींयां बीजी वार एमो पद आवबुं ते पदें पदें नमस्का
र जणाववाने अर्थे ठे. तथा अहिं स्तुति करी ठे, माटें पुनरुक्ति दोष
पण नथी कारण के, सच्चाय, ध्यान, तप, कायोत्सर्ग, उपदेश, स्तुति अने
उत्तमना गुणनां वखाण, एटले स्थानकें पुनरुक्तिनो दोष कह्यो नथी. वली ते
श्रीअरिहंत केहवा ठे? तो के (जिणाणं के०) अंतरंगरागादिक रिपुवर्ग प्रत्ये
जीपनार तथा (जियजयाणं के०) इहलोकादिक सात जयप्रत्ये जीप
नार ठे, ते सात जयनां नाम कहे ठे. मनुष्यने मनुष्यनुं जय, ते प्रथम
इहलोकजय जाणवुं. मनुष्यने देवतादिकनुं जय, ते बीजुं परलोकजय
जाणवुं. रखे कोइ महारुं कांहिं लीये? ते त्रीजुं आदानजय जाणवुं, रखे म
हारी आजीविका हणाय? ते चोथुं आजीविकाजय जाणवुं. जींत प्रमुख
पडवानो शब्द सांजली बीक पामे, ते पांचमुं अकस्मात् जय जाणवुं.

રહે ને મુજને મરણ આવે? તે ઠું મરણજય જાણવું. અપયશ પામવાયકી વીક રાહે, એ સાતમું અપયશજય જાણવું. એ સવન્નૂણં શ્યાદિક વાક્ય મોક્ષમાં છે, તેહવું સ્વરૂપ કહ્યું માટે એ ત્રણ પદની મોક્ષસંપદા જાણવી. એમાં લઘુ એકાવન્ન અને ગુરુ સાત, સર્વ મલી અઠાવન્ન અક્કરો છે ॥ એ ॥

એ શ્રી શક્તસ્તવમાંહે અનેક વિદ્યામંત્ર ગોપવ્યા છે, તે ગુરુ આમ્નાયે જાણીયે. એ નમુત્તુણે કરીને જગવંતને જન્મ કલ્યાણાદિકને વિષે ઇંદ્ર સ્તવે છે માટે એને શક્તસ્તવ કહિયે. એમાં સર્વ મલી સંપદા નવ છે, પદ તેત્રીશ છે, વશે ચોત્રીશ લઘુ, અને અઠાવીશ ગુરુ, સર્વ મલી વશે ને વાશઠ અક્કરો છે. એ સમ વસરણે વેઠા વિહરમાન તીર્થકર દેવ જે જાવજિન છે, તેને સ્તવવારૂપ પ્રથમ અધિકાર કહ્યો. એટલો શક્તસ્તવ શ્રીગણધર દેવનો કરેલો જાણવો.

હવે દ્રવ્યઅરિહંત જે શ્રી તીર્થકર દેવનાં દલિયાં, તે પણ વંદનીય છે. જેમ શ્રીનરતેશ્વરે શ્રીમહાવીરના જીવને મરીચિના જવે વાંધો, તે જણી તે દ્રવ્યઅરિહંત કહિયે. એવા ત્રિકાલવર્તી દ્રવ્ય અરિહંત જે હોય, તેમને વાંદવાને અર્થે પૂર્વાચાર્યકૃત ગાથા કહે છે.

॥ જે અ અઈઆ સિદ્ધા, જે અ જવિસ્સંતિ ણાગ
એ કાલે ॥ સંપદા વટ્ટમાણા, સર્વે તિવિદેણ
વંદામિ ॥ ૧૦ ॥ ઇતિ ॥ ૧૩ ॥

અર્થ:—(જેઅ કે૦) એ એટલે જે જિન, (અઈઆ કે૦) અતીતા: એટલે અતીત કાલને વિષે થયા, એવા (સિદ્ધા કે૦) સિદ્ધા: સિદ્ધ જગવંત એટલે જે અતીત કાલને વિષે તીર્થકર પદવી પાલી મોક્ષે પહોતા (અણાગ એકાલે કે૦) અનાગત કાલને વિષે (જે કે૦) એ એટલે જે જિન, (જવિસ્સંતિ કે૦) જવિષ્યંતિ એટલે આગે સિદ્ધપર્યાય પામશે, (અ કે૦) વલી (સંપદા કે૦) સાંપ્રતિક એટલે સાંપ્રત વર્તમાન કાલને વિષે (વટ્ટમાણા કે૦) વર્તમાના: સાંપ્રતકાલે વર્તમાન ચોવીશીયે શ્રીરૂપજપ્રમુખ ચોવીશ તીર્થકર થયા અથવા મહાવિદેહ કે જીવને વિષે વિહરમાન જે શ્રીસીમંધર પ્રમુખ વીશ તીર્થકર જયવંતા છે, તેને વર્તમાન કહિયે. તે (સર્વે કે૦) સર્વ જિનપ્રત્યે (તિવિદેણ કે૦) ત્રિવિધેન ત્રિવિધે કરી એટલે મન, વચન અને કાયાની એકાગ્રતાયે કરી (વંદામિ કે૦) હું વાંઉં હું ॥ દ્રવ્ય અરિહંત જો નરકાદિ ગતિમાં હોય તો પણ

ते जावअरिहंतनी पेरें वांदवा योग्य ठे, अहिं नामजिन अने जावजिन
पण डव्यमां स्थापन करी वांदवा. आ गाथामां लघु एकत्रीशं, गुरु चार,
सर्व मल्ली पांत्रीश अक्षरो ठे. ते पूर्वला साथें मेलवतां लघु (१६५)
अने गुरु (३१) मल्ली (१९७) अक्षरो थाय ॥ १० ॥ १३ ॥

॥ अथ जावंति चेइआइं ॥

॥ जावंति चेइआइं, उड्डे अ अहे अ तिरिअ लोए अ ॥

सवाइं ताइं वंदे, इह संतो तच्च संताइं ॥ १ ॥ १४ ॥

अर्थ:—(उड्डे के०) ऊर्ध्वलोकने विषे (अ के०) वल्ली (अहे के०)
अधोलोकने विषे (अ के०) वल्ली (तिरिअलोए के०) तिर्हालोकनेविषे
(जावंति के०) जेटलां (चेइआइंके०) चैत्यानि एटले जिनप्रतिमा ठे. (ता
इं सवाइं के०) तानि सर्वाणि एटले ते सर्व प्रत्ये (वंदे के०) हुं वांउं हुं, ते केहवो
थको हुं वांउं हुं? तो के (इहसंतो के०) अहींया रह्यो थको. अने कहेवी ते
जिनप्रतिमाउं ठे? तो के, (तच्च के०) तिहां त्रण लोकमांहे (संताइं के०)
ठती बिराजमान रही ठे, एटले ऊर्ध्वलोकें वैमानिकमांहे (८४९७०१३)
एटलां चैत्योने विषे (१५१९४४४७६०) जिनप्रतिमा ठे, तथा ज्योतिषी
मध्ये असंख्याता प्रासाद अने असंख्यातां बिंब ठे तथा अधोलोकें जवन
पतिमध्ये (७७१०००००) प्रासाद ठे. तिहां (१३०९६००००००)
बिंब ठे. तेमज व्यंतरमां असंख्याता प्रासाद अने असंख्यातां बिंब ठे.
तथा तिर्यचलोकमां (३१५९) प्रासाद. तिहां (३९१३१०) एटलां शा
श्रुतां जिनबिंब ठे अने अशाश्रुतानुं कांहिं गणित नथी, ते हुं अहींयां
हुं अने ते चैत्य तिहां ठे तेने अहींयांथकी हुं वांउं हुं. आ गाथामां चार
पद ठे, चार संपदा ठे, लघु वत्रीश अने गुरु त्रण, सर्व मल्ली पांत्रीश
अक्षरो ठे ॥ १ ॥ इति ॥ १४ ॥

॥ अथ जावंत केवि ॥

जावंत केवि साहू, जरहेरवयमहाविदेहे अ ॥ सवेसिं

तेसिं पणउ, तिविहेण तिदंमविरयाणं ॥१॥ इति ॥ १५ ॥

अर्थ:—(जरह के०) पांच जरत, (एरवय के०) पांच ऐरवत, (अ के०)
वल्ली (महाविदेहे के०) पांच महाविदेह, ए पंदर क्षेत्रने विषे (जावंत के०)

જેટલા (કેવિ કેળ) કોઈ પણ (સાધુ કેળ) સાધુ છે, (તેસિંસવેસિં કેળ) તે સર્વ સાધુ, સાધ્વી જાણી મહારો (પણડ કેળ) નમસ્કાર થાઉં. તે સાધુ કેહવા છે ? તો કે (તિવિદેણ કેળ) ત્રિવિધ ઇટલે મન, વચન, અને કાયાયે કરીને (તિદંરુ કેળ) અશુભ મન, વચન, કાયારૂપ ત્રણ દંરુથી (વિરયાણ કેળ) નિવર્ત્યા છે. ઇટલે જે જીવનું મન, કુધ્યાને વર્તે, તે મનોદંરુ, સાવધ વચન વોલે તે વચનદંરુ, અને કાયા કુબ્યાપારે પ્રવર્ત્યા, તેને કાયાદંરુ કહિયે. એ ત્રણ દંરુ જાણવા ॥ એમાં ચાર પદ, ચાર સંપદા, લઘુ સાડત્રીશ અને ગુરુ એક, સર્વ અક્ષર આડત્રીશ છે. પૂર્વલી ગાથાના મેલવતાં ઝગણોતેર લઘુ, ચાર ગુરુ, સર્વ અક્ષર તહોતેર છે ॥ ૧ ॥ ૧૫ ॥

॥ અથ ઉપસર્ગહરસ્તવન ॥

ઝવસગ્ગહરં પાસં, પાસં વંદામિ કમ્મઘણમુકં ॥

વિસહરવિસનિન્નાસં, મંગલકહ્વાણઆવાસં ॥ ૧ ॥

અર્થ:-જેના શાસનના (ઝવસગ્ગહરં કેળ) દુઃખસંકટાદિક ઉપસર્ગનો હરનાર એવો, (પાસં કેળ) પાર્શ્વનામેં યક્ત છે સેવક જેનો એવા શ્રી (પાસં કેળ) પાર્શ્વનાથ સ્વામીપ્રત્યે (વંદામિ કેળ) હું વાંડું હું. અથવા રાગ દ્રેષ અને મોહ એ ત્રણના કરેલા જે જન્મ, જરા અને મરણરૂપ ઉપસર્ગ, તેં પ્રત્યે પ્રજુ પોતેં હરનાર છે. એવા (પાસં કેળ) પ્રાશં ઇટલે પ્રશબ્દેં કરી ગઈ છે આશં શબ્દેં કરી આશા વાંઠા જેથી એવા શ્રીપાર્શ્વનાથ પ્રત્યે હું વાંડું હું. વલી શ્રી પાર્શ્વનાથ કેહવા છે ? તો કે, (કમ્મઘણમુકં કેળ) કર્મના ઘન ઇટલે સમૂહ તેથી મુક્ત છે, રહિત છે, અથવા શુદ્ધચેત નરૂપ ચંદ્રમાને ઢાંકનાર એવો કર્મરૂપ ઘન ઇટલે મેઘ તેથી મુક્ત છે, રહિત છે. વલી શ્રી પાર્શ્વનાથ કેહવા છે ? તો કે, (વિસહર કેળ) વિષધર જે દ્રવ્યથી તિર્યચસર્પ, તે સંવંધી જે (વિસ કેળ) વિષ, ઇટલે દૃષ્ટિવિષ, આશીર્વિષ, લાલવિષાદિક તે પ્રત્યે (નિન્નાસં કેળ) નિર્નાશ ઇટલે અતિ શયેં કરીને નાશના કરનાર છે. અથવા જાવથી વિષધર તે મિથ્યાત્વી જીવ સંવંધી જે વિષ, તે મિથ્યાદૃષ્ટિપણું જે અનાદિ અનંત કાલનું મહામોહ રૂપ સર્પનું વિષ, તે જાવથી સર્વ આત્મપ્રદેશેં વ્યાપ્યું છે એવું જે મિથ્યાત્વરૂપ વિષ, તેના અતિશયેં કરી નાશના કરનાર છે. વલી શ્રી પાર્શ્વનાથ કેહવા

હે ? તો કે (મંગલ કે) ડુઃખનો વિલય, ઉપદ્રવનિવૃત્તિ તેને મંગલ કહિયેં તથા (કહ્વાણ કે) સુખની વૃદ્ધિ તેના (આવાસ કે) આવાસ છે. આ ગાથામાં લઘુ બત્રીશ, અને ગુરુ પાંચ, મલી સાડત્રીશ અક્ષરો છે ॥૧॥

હવે મંત્રગર્જિત એવું જે આ સ્તવન, તેનો મહિમા કહે છે.

વિસહરફુલિંગમંતં, કંઠે ધારેઈ જો સયા મણુજ ॥

તસ્સ ગહ રોગ મારી, હુઠ્ઠજરા જંતિ ઝવસામં ॥૨॥

અર્થ:—(જો કે) જે (મણુજ કે) મનુષ્ય, શ્રી પાર્શ્વનાથના નામ ગર્જિત એવો (વિસહરફુલિંગમંતં કે) વિષધરસ્ફુલિંગનામા અઢાર અક્ષરનો મંત્ર જે એહીજ સ્તોત્રમાંથી નિકલે છે, તે મંત્રપ્રત્યે (સયા કે) સદા સદૈવ નિરંતર (કંઠે કે) કંઠને વિષે (ધારેઈ કે) ધરે, સ્મરે, (તસ્સ કે) તેહના (ગહ કે) સૂર્યાદિક ગ્રહ, (રોગ કે) કફ કુષ્ઠજલોદરાદિક રોગ, (મારી કે) મર્ક્ષી ઉપદ્રવ, (હુઠ્ઠજરા કે) હુષ્ટ હુર્જાન એવા શત્રુ તથા એકાંતરિયા પ્રમુખ જ્વર, તે (ઝવસામં કે) ઉપશમજાવપ્રત્યે એટલે નાશપ્રત્યે (જંતિ કે) પામે. આ ગાથામાં બત્રીશ લઘુ અને બે ગુરુ, મલી આડત્રીશ અક્ષરો છે ॥ ૨ ॥

॥ચિઠ્ઠજ દૂરે મંતો, તુઝ પણામોવિ બહુફલો હોઈ ॥

નર તિરિણસુવિ જીવા, પાવંતિ ન હુસ્કદોગચ્છં ॥ ૩ ॥

અર્થ:—અથવા હે નાથ ! એ તારારો જે (મંતો કે) વિષધરસ્ફુલિંગ નામે જે મંત્ર, તે તો (દૂરે કે) દૂર એટલે વેગલો (ચિઠ્ઠજ કે) તિષ્ઠતુ એટલે રહો. પણ (તુઝ કે) તારારો (પણામોવિ કે) પ્રણામ એટલે નમસ્કાર કરવો, તે પણ (બહુફલો કે) બહુફલ એટલે ઘણાં એવા સૌજાગ્ય, આરોગ્ય, ધન, ધાન્ય, કલત્ર, પુત્ર, દ્વિપદ, ચતુઃપદ, ચક્રવર્તી અને ઇંદ્રાદિકની પદવીના ફલનો આપનાર (હોઈ કે) છે, તેહીજ કહિયેંઠેયે. શ્વ લોકના ફલનું તો શું કહેવું? પણ તમોને નમસ્કાર કરનાર જે સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવ છે, તે પ્રાયઃ વૈમાનિકદેવોમાં ઉત્પન્ન થાય છે. અને કદાચિત્ પૂર્વબચ્ચાયુ ઠતાં જવપરંપરાયેં કરીને જીવ, (નરતિરિણસુવિ કે) નર એટલે મનુષ્યને વિષે અથવા તિર્યંચને વિષે ઉત્પન્ન થાય છે, તો પણ ત્યાં તેને શારીરિક

तथा मानसिक दुःख अने दारिद्र्य प्राप्त न थाय, केम के ? जो मनुष्यमां उ पजे, तो रोगादिकें रहित थाय अने समस्त हितार्थें करी संपत्तिमान् थाय. माटे तेने शारीरिक अने मानसिक दुःख प्राप्त न थाय. तथा रुद्धि समृद्धि वान् होय माटे दारिद्र्यपणें न होय अने तिर्यचमां उपजे, तो पण कनक, रत्न, चिंतामणि, कटपड्डुम, पटतुरंगम, जयकुंजरादिने विषे उपजे, तिहां पूजा पामे. अथवा ते मनुष्य पण केहवो ? तो के तिरिए एटले पशु समान एवां बाल गोपाल कृषीवत्तादिक तेने विषे पण कदाचित् कर्मना वशयकी उपजे, कोण उपजे ? तो के तुमप्रत्ये प्रणामना करनार एवा (जीवा के०) जीवो, तो तिहां पण (दुःखदोगच्चं के०) दुःख अने दारिद्र्यप्रत्ये (नपावंति के०) न पामे. आ गाथामां लघु तेत्रीश, अने गुरु चार, सर्व मली साडत्रीश अक्षरो ठे ॥ ३ ॥

॥ तुह सम्मत्ते लखे, चिंतामणिकप्पपायवप्पहिंए ॥

पावंति अविग्घेणं, जीवा अयरामरं ठाणं ॥ ४ ॥

अर्थः—(चिंतामणि के०) चिंतामणिरत्नयकी अने (कप्पपायवप्प हिंए के०) कटपपादप एटले कटपवृक्षयकी अधिक एवो (तुह के०) त मारा (सम्मत्ते के०) सम्यक्त्वदर्शनने (लखे के०) पामे ठते, (अवि ग्घेणं के०) विघ्नरहितपणे (जीवा के०) जव्य जीवो, (अयरामरं के०) अजर एटले ज्यां जरा नथी अने अमर एटले ज्यां मरण नथी, एवुं (ठाणं के०) स्थान, तेप्रत्ये (पावंति के०) पामे ठे, पण तमारुं सम्यग् दर्शन पाम्या विना कोइ जीव, मोक्षप्रत्ये पामे नहीं. आ गाथामां ल घु जंगणत्रीश, अने गुरु ठ, सर्व मली पांत्रीश अक्षरो ठे ॥ ४ ॥

॥ इअ संशुउं महायस, जत्तिप्ररनिप्परेण हिअएण ॥ ता

देव दिङ्ग बोहिं, जवे जवे पास जिणचंद ॥ ५ ॥ इति ॥ १६ ॥

अर्थः—(महायस के०) हे महायशः ! एटले हे त्रैलोक्यव्यापकयशः ! (ज त्तिप्रर के०) जक्तिने समूहें करी (निप्परेण के०) पूर्णजरें एटले जक्तिना समुदायें करी परिपूर्ण जखुं एवुं, (हिअएण के०) हृदय एटले चित्त तेवा चित्तें करी में सेवकें (इअ के०) ए प्रकारें तुजने (संशुउं के०) संस्तुत एट

हे स्तव्यो. (ता के०) ते कारण माटें (देव के०) हे देव ! निज स्वरूप रूपवनेविषे क्रीडाना करनार एवा (पासजिणचंद के०) हे पार्श्वजिनचंद्र ! एटले समीप रह्या जे श्रुतधरादिक जिन, तेने विषे चंद्रमा समान एवा हे श्रीपार्श्वनाथ ! तमें मुऊ जणी (जवेजवे के०) जन्म जन्मने विषे एटले ज्यां सुधी हुं मुक्तिप्रत्ये नहीं पासुं, त्यां सुधी (बोहिं के०) बोधि एटले जिनधर्मनी प्राप्ति तेप्रत्ये (दिज्जा के०) दीयो, एटले आपो. किं बहुना एटले शुं घणुं कहुं ? आ गाथामां लघु चोत्रीश, अने गुरु चार, सर्व अक्षर आडत्रीश ठे ॥ ५ ॥ सर्व मली पांचे गाथामध्ये पद वीश, सं पदा वीश, गुरु एकवीश, लघु एकशो चोशठ, सर्वाक्षर एकशो पंच्याशी ठे ॥

हवे आ उवसग्गहरं स्तोत्र शा माटें अने क्यारें थयुं ? तेनुं कारण लखे ठे. वाराहमिहिरनो जीव मरी व्यंतर देवता थयो, तेणें संघमां मरकी वि कुर्वी, संघें श्रीजडबाहु गुरुने वीनव्या, तेवारें गुरुयें ए महामंत्रमय उवसग्गहर स्तोत्र करी आप्युं, एना जणवा गणवा तथा सांजलवा थकी मर की उपशम पामी, पढी लोक निरंतर उवसग्गहरं जणवा लाग्या, तेवारें ध रणींअने प्रत्यक्ष आवबुं पडतुं हतुं, माटें धरणींअं गुरुने विनति करी के हे ज गवन् ! सर्वलोक उवसग्गहरं स्तोत्र जणे ठे, तिहां निरंतर मुऊने आवबुं पडे ठे. माटें प्रसन्न थइ ठही अने सातमी गाथा जंमारी मूको अने बाकीनी पांच गाथायेंज श्रीसंघनी आर्त्ति जांजीशुं. एबुं सांजली गुरुयें बे गाथा जंमारी मूकी बाकी आ पांच गाथाज राखी, ते आज सुधी प्रवर्त्ते ठे.

ए स्तवन कहा पढी साम सामी आंगुली मेली मोतीयें जरेली शीपना संपुटने आकारें बे हाथ जोडी ललाटदेशें लगाडीयें, तेने मुक्ताशुक्तिमुद्रा कहियें. केटलाएक आचार्य कहे ठे के, बे हाथ जोडी ललाटें न लगाडीयें, एम बे मत ठे. पढी ए मुद्रायें जयवीयराय कहियें, तेनो पाठ लखे ठे ॥ १६ ॥

॥ अथ जयवीयराय ॥

जय वीयराय जगगुरु, होज ममं तुह पचावठ जयवं ॥

जवनिवेउ मग्गा, एुसारिआ इठफलसिद्धी ॥ १ ॥

अर्थ:- (वीयराय के०) हे श्रीवीतराग ! (जगगुरु के०) हे जगन्नय गुरो ! तुमें (जय के०) जयवंता वर्त्तो. ए वीतरागादिक आमंत्रण, ते त्रिलो

કનાથ એવા જગવાનને બુદ્ધિના સન્નિધાપનાર્થ છે. (તુહપન્નાવર્ત કેળ) તમારા પ્રજ્ઞાવચ્ચકી એટલે તમારા સામર્થ્યચકી (મમં કેળ) મહારે (હોઝ કેળ) થાઈ, (જયવં કેળ) હે જગવન્ ! એ જે સંવોધન છે, તે જત્તયતિશયના જ્ઞાપનને માટે છે. હવે તે શું થાઈ ? ત્યાં કહે છે. એક તો (જવનિવેર્ત કેળ) જવ નિવેર્દ થાઈ, એટલે અત્યંત દુઃખદાયક વંદીલાના સમાન એવો જે જવ સંસાર તેથી જડાસપણું થાઈ, એટલે હું સંસારમાંહેથી નિકલું, ચારિત્રધર્મને આ દરું, એવો જે જાવ તેને જવનિવેર્દ કહિયે, તે મહારે થાઈ. કહેલું છે કે જવચકી અનિર્વિષ (જેને નિવેર્દ નથી) તે મોક્ષને યોગ્ય નથી. અને વીજું (મગ્ગાણુસારિયા કેળ) માર્ગાનુસારિપણું થાઈ. એટલે કદાગ્રહને ત્યાગ કરી તહારા માર્ગને અનુસારેં ચાલવું, તેવા માર્ગાનુસારી પુરુષ સંવંધી ગુણો, તેની પ્રાપ્તિ થાઈ. ત્રીજું (ઈષ્ઠફલસિદ્ધી કેળ) ઇષ્ઠ એટલે વાંચિતફલ તેની સિદ્ધિ થાઈ. એટલે શુદ્ધ આત્મધર્મ છે, તે સાધુ અથવા શ્રાવકને ઇષ્ઠ છે માટે તેને વિષે સદા ઉપયોગની પૂર્ણતા તેની સિદ્ધતા તે મહારે થાઈ. આ ગાથામાં લઘુ ષત્રીશ અને ગુરુ ચાર, સર્વ મલી ચાલીશ અક્ષરો છે ॥ ૧ ॥

॥ લોગવિરુદ્ધચ્ચાઈ, ગુરુજણપૂજા પરત્વકરણં ચ ॥

સુદ્ધ ગુરુજોગો તવય, એ સેવણા આનવમસ્વંના ॥૧॥

અર્થ:—તથા ચોથો (લોગવિરુદ્ધચ્ચાઈ કેળ) લોક વિરુદ્ધનો ત્યાગ થાઈ, એટલે જે કાર્ય જિનાગમથી વિરુદ્ધ હોય અને સાધુ શ્રાવક જે કાર્યને નિષેધે, નિંદે, તથા જે કાર્યથી ધર્મની હેલના થાય, એવાં કર્તવ્ય જે પરનિંદા, ચોરી, પરસ્ત્રીગમનાદિક, તે સર્વ લોકવિરુદ્ધ કાર્ય કહિયે તેનો ત્યાગ થાઈ. તથા પાંચમો (ગુરુજણ કેળ) માતાપિતાદિક તથા ધર્મના દાતા જે સદ્ગુરુ ઇત્યાદિક મહોટાની (પૂજા કેળ) પૂજા જત્તિ કરવી થાઈ. યદ્યપિ ગુરુપદેં કરીને આચાર્યનું જ ગ્રહણ થાય, તથાપિ અહિં માતાપિતાદિકનું પણ ગ્રહણ કરવું, ઘડું (પરત્વકરણં ચ કેળ) પરાર્થ એટલે પર સંવંધી જે અર્થ તેનું કરણ એટલે કરવું એટલે પરોપકાર કરવો, તે મહારે થાઈ અથવા (પરાર્થ કેળ) મોક્ષ તેનું (કારણ કેળ) સાધન જે જ્ઞાનાદિ રત્નત્રય તે મહારે થાઈ. એ પ્રમાણે પરહિતાર્થાદિક કરણ આ જીવલોકનું સારજૂત પુરુષાર્થનું ચિન્હ થયે ઠટે લૌકિકને વિષે લોકોત્તર ધર્માધિકારી થાય છે. તે કહે છે.

સાતમો (સુહગુરુ કેળ) શુભગુરુ જે શુદ્ધપ્રરૂપક કાલાનુસારે શુદ્ધક્રિયાના લખ કરનારા ગુરુ તેનો (જોગો કેળ) યોગ ઇટલે સમાગમ મહારે થાઈ, આઠમો (તવચણ કેળ) તદ્વચન ઇટલે તેહીજ સદ્ગુરુના વચનની અથવા જિનવચનની (સેવણા કેળ) સેવા ઇટલે આરાધના થાઈ. તે ક્યાં સુધી થાઈ ? તો કે મારે જ્યાં સુધી (આત્મવં કેળ) સંસાર છે, ત્યાં સુધી થાઈ. તે સેવના કેવી રીતે થાઈ ? તો કે (અલંકાર કેળ) અલંકાર પરિપૂર્ણ જેથી પરગુણમાં ચિત્ત પ્રવેશ કરે નહીં. સદા નિજ ગુણમાં જ ચિત્ત વર્તે, અથવા એ આઠ વાનાં જ્યાં સુધી હું સંસારમાં રહું, ત્યાં સુધી મુજને થાઈ. કિં બહુના. એ ગાથામાં લઘુ પાંત્રીશ, ગુરુ ચાર, સર્વાક્ષર ઝંગણ ચાલીશ છે ॥ ૨૧ ॥ એ બે ગાથા શ્રીગણધરજીની કરેલી છે, એમાં પ્રણિધાન મનની સમાધિની યાચના કરી, તે પ્રાયઃ કરીને નિઃસંગાતિલાષરૂપત્વ છે. એ બે ગાથામાં પદ આઠ છે, સંપદા આઠ છે. એકોત્તેર લઘુ અને આઠ ગુરુ સર્વ મલી ઝંગણાંશી અક્ષરો છે. બેહુ જાવંતના મેલવતાં (૧૫૨) થાય ॥ ૨૧ ॥

હવે આગલી ત્રણ ગાથા પૂર્વાચાર્યકૃત છે માટે મુખ આગલ બે હાથ જોડી દેવ વાંદવાની સમાપ્તિયેં કહે, તે કહે છે,

વારિક્કઝ જઙ્ગિ નિઆ, એ બંધણં વીઅરાય તુહ સમએ ॥

તહવિ મમ હુક્ક સેવા, જવે જવે તુમ્હ ચલણાણં ॥ ૩ ॥

અર્થઃ—(વીઅરાય કેળ) હે શ્રીવીતરાંગ ! (તુહ કેળ) તમારા (સમએ કેળ) સિદ્ધાંત તેને વિષે (જયવિ કેળ) યદ્યપિ ઇટલે જો પણ (નિઆણ બંધણં કેળ) નિયાણાનું વાંધવું ઇટલે અમુક રાજ્યાદિકની પદવી હું પામું ? એવા નિદાનની વાંઠાનું કરવું, તેને (વારિક્કઝ કેળ) વાચું છે, નિષેધ્યું છે. (તહવિ કેળ) તથાપિ ઇટલે તો પણ હું ઇટલું માગું હું જે (તુમ્હચલણાણં કેળ) તમારા ચરણોની (સેવા કેળ) જક્તિ, તે (મમ કેળ) મહારે (જવેજવે કેળ) જન્મ જન્મને વિષે (હુક્ક કેળ) હોજો ॥ ૩ ॥ આ ગાથામાં લઘુ આઠત્રીશ, ગુરુ ત્રણ, સર્વ મલી એકતાલીશ અક્ષરો છે ॥

॥ હુક્કઝ કમ્મકઝ, સમાહિમરણં ચ બોહિલાન્નો અ ॥

સંપકઝ મહ એઅં, તુહ આહ પણામકરણેણં ॥ ૪ ॥

અર્થ:-એક (દુઃસ્કસ્કર્ત્ત કે૦) શારીરિક અને માનસિક એટલે શરીર સંબંધી દુઃખ અને મનનાં દુઃખ તેનો ક્ષય તથા વીજો (કમ્મસ્કર્ત્ત કે૦) અષ્ટ કર્મનો ક્ષય, એટલે મોહનીયાદિક અશુભકર્મનો ક્ષય, ત્રીજો (સમા હિમરણં કે૦) સમાધિમરણ, (ચ કે૦) વલી ચોથો (બોહિલાત્તો અ કે૦) બોધિવીજનો લાજ, તે જિનધર્મની પ્રાપ્તિનું થાવું, એટલે ક્રિયાસહિત સમ્યગ્ જ્ઞાનદર્શનનો લાજ. અકાર પાદપૂર્ણાર્થ છે. (એઅં કે૦) એ ચાર વોલ, (મહ કે૦) માહારે (સંપક્કાર્ત્ત કે૦) સંપદ્યતાં એટલે થાઈ. પણ શું કરીને થાઈ? તોકે (તુહણાહ કે૦) તુમનાથ પ્રત્યે એટલે હે નાથ ! તુજ પ્રત્યે (પણામકરણેણં કે૦) પ્રણામ કરવે કરીને એટલા વાનાં મુકને થાઈ.આ ગા થામાં લઘુ ચોત્રીશ, ગુરુ પાંચ, સર્વાક્ષર ઝંગણચાલીશ છે ॥ ૪ ॥

સર્વમંગલમાંગલ્યં, સર્વકલ્યાણકારણમ્ ॥ પ્રધાનં સર્વધર્માણાં, જૈનં જયતિ શાસનમ્ ॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥૧૭॥

અર્થ:-હવે જિનશાસનને માંગલિક જાણી સંસ્કૃત શ્લોકેં કરી આશીર્વાદ આપે છે. (જૈનં શાસનં કે૦) જૈન એવું શાસન તે શ્રીજિન તીર્થંકર સંબંધીયું શાસન એટલે આદેશ. (જયતિ કે૦) જયવંતું વર્તે છે, તે કેહેવું છે? તો કે (સર્વ મંગલમાંગલ્યં કે૦) સર્વ મંગલમાંહે માંગલિક છે, એટલે જૈનશાસન વિના વીજી-કોઈ માંગલિક વસ્તુ નથી અને દર્પણ, રૂપું, પુત્રમુખ, ગાયમુખાદિકનું જોવું, તથા દધિ, ગોલ, પુષ્પ, ચંદન, અક્ષત, દૂર્વાદિકને જે લોક માંગલિક કહે છે, તે સર્વ જૂઠી કલ્પના જાણવી. કારણ કે તે ઐહિક મંગલ છે, ને જૈનશાસન પારલૌકિક મંગલ છે. વલી તે જૈનશાસન કેહેવું છે? તોકે (સર્વ કલ્યાણકારણં કે૦) સર્વકલ્યાણનું સંપૂર્ણ કારણ એટલે સુખવૃદ્ધિનું કારણ છે. વલી (સર્વધર્માણાં કે૦) સર્વ ધર્મોના મધ્યમાં (પ્રધાનં કે૦) પ્રધાન છે મુખ્ય છે. એ શ્લોકમાં ત્રણ અને લઘુ ઝંગણત્રીશ, મલી વત્રીશ અક્ષરો છે ॥૫॥ એમાં જીવદયાની મુખ્યતા છે તે જાણી, એ પાઠલી વે ગાથા અને એક શ્લોક મલી ત્રણ થઈ. તેમાં વાર પદ, વાર સંપદા, લઘુ એકશો એક અને ગુરુ અગીયાર, સર્વ મલી એકશો વાર અક્ષરો છે. અને એ જયવીયરાય ની સર્વ મલી પાંચ ગાથા થઈને પદ વીશ, સંપદા વીશ, લઘુ (૧૭૨) ગુરુ ઝંગણીશ, સર્વ મલી (૧૯૧) અક્ષરો છે. એ રીતે સૂત્ર, અર્થ, સંપદા, પદ, અક્ષર

शुरूनो उच्चार करतां देव वांदवामां ध्यानने बलें जीव तीर्थंकरगोत्र मेघर
थराजानी परें उपार्जन करे ॥ इति जयवीयराय सूत्रार्थः ॥ इति ॥ १७ ॥

हवे पंचांग प्रणाम करी उजो थइ पगे जिनमुद्रा अने हाथे योगमु
द्रा साचवतो थको चैत्यस्तव दंरुक कहे, ते लखे ठे ॥

॥ अथ अरिहंत चेइआणं ॥

अरिहंत चेइआणं, करेमि काउस्सगं ॥ १ ॥

अर्थः—(अरिहंतचेइआणं के०) अरिहंतचैत्यानां एटले अहीं अरिहंत
शब्दें जावअरिहंत लेवा, तेमनी चैत्य शब्दें, चित्तने समाधिनी करनार प्रतिमा
समजवी, ते प्रतिमाने वंदनादिने अर्थें (करेमिकाउस्सगं के०) करोमि कायो
त्सर्ग एटले हुं कायोत्सर्ग करुं बुं. ए संबंध. एटले एक स्थानकें रही मौन कर
बुं, ध्यान धरबुं, एटलां वानां विना बीजी क्रियानो त्याग करवो, तेने काउस्स
ग कहियें. ए बे पदें करी अरिहंतनां चैत्य वांदवा निमित्तें काउस्सग करीश?
माटें अरिहंत वांदवानी अंगिकारूप प्रथम अच्युपगम एटले अंगीकार संप
दा जाणवी. एमां पद बे, लघु तेर, अने गुरु बे, सर्व मदी पंदर अक्षरो ठे ॥ १ ॥

॥ वंदणवत्तिआए, पूअणवत्तिआए, सकार
वत्तिआए, सम्माणवत्तिआए, बोहिलान
वत्तिआए, निरुवसग्गवत्तिआए ॥ २ ॥

अर्थः—हवे श्री तीर्थंकरनी प्रतिमाने वंदन आदिक जे जे निमित्तें का
उस्सग करवो, ते निमित्त कहे ठे. (वंदणवत्तिआए के०) वंदनप्रत्ययं
एटले प्रशस्त मन, वचन अने कायानी प्रवृत्ति त्रिधा शुद्धियें प्रणाम
नुं करबुं तेथकी जे निर्झरारूप फल थाय ठे, ते फलने निमित्तें अर्थात्
परमेश्वरनां चैत्य वांदतां जे पुण्य थाय, ते पुण्य, काउस्सग करतां मुऊने
होजो. अहीं प्राकृत जणी वत्तिआए एवो शब्द थयो ठे. एम काउस्सग
करतां मुऊने फल होजो. इत्यादि जाव, आगले पांचे पदें जाणवो. (पूअ
णवत्तिआए के०) पूजनप्रत्ययं एटले गंध, कर्पूर, कस्तूरी, फल, फूल, चंद
नादिकें पूजानुं करबुं, ते थकी जे निर्झरारूप फल थाय ठे, ते फलने अ
र्थें काउस्सग करुं बुं. (सकारवत्तिआए के०) सत्कारप्रत्ययं एटले स
त्कार ते जलां वस्त्र, आभरणादिकें करी पूजबुं, तेथकी जे निर्झरारूप

ફલ થાય છે, તે ફલને અર્થે કાઝસ્સગ્ગ કરું હું. (સમ્માણવત્તિઆણ કે૦) સન્માનપ્રત્યયં સન્માન ઇટલે સ્તવન, સ્તોત્ર પ્રમુખેં કરી પ્રજ્ઞના ગુણગ્રામ કહે વા થકી જે નિર્જારારૂપ ફલ થાય છે, તે ફલને અર્થે (કાઝસ્સગ્ગ કે૦) કાયોત્સર્ગપ્રત્યે (કરેમિ કે૦) હું કરું હું. અહીયાં કોઈ કહેશે કે શ્રી અરિહંતની પ્રતિમાને વંદન, પૂજા, સત્કાર અને સન્માનના ફલની પ્રાર્થના શા વાસ્તે કરો છો ? તેની આશંકા ટાલવાને હવે આગલ પદ કહે છે. (વોહિલાન્નવત્તિઆણ કે૦) વોહિલાન્નપ્રત્યયં ઇટલે પરજવેં શ્રીજિનધર્મની પ્રાપ્તિને અર્થે પ્રાર્થના કરીયેં ઠેયેં. વલી કોઈ કહેશે કે શ્રીજિનધર્મની પ્રાર્થના પણ શા વાસ્તે કરો છો ? તેમાટે આગલ પદ કહે છે કે, (નિરુવસગ્ગવત્તિઆણ કે૦) નિરુપસર્ગપ્રત્યયં ઇટલે જન્મ, જરા અને મરણાદિક ઉપસર્ગથી રહિત એવું જે મોક્ષરૂપ સ્થાનક, તે સ્થાનકને નિરુપસર્ગ કહિયેં, તે પામવાને અર્થે કાઝસ્સગ્ગ કરું હું. એમાં વંદણવત્તિઆણ ઇત્યાદિકમાં શ્રીઅરિહંતનાં ચૈત્યવંદનાદિક કરતાં જે ફલ હોય, તે ફલ, એ કાઝસ્સગ્ગથી હોજો, એ નિમિત્ત કહ્યાં. તેમાટે એ ઢ પદની વીજી નિમિત્તસંપદા જાણવી. એમાં પદ ઢ છે, લઘુ ઠગ્રીશ અને ગુરુ નવ, સર્વ મલી પીસ્તાલીશ અક્કરો છે ॥ ૨ ॥

હવે એ કાઝસ્સગ્ગ જે છે, તે શ્રદ્ધાદિકેં કરી રહિત કસ્યો થકો ફલને ન આપે, પરંતુ શ્રદ્ધાદિકેં કરી સહિત કસ્યો થકો ફલને અપનાર થાય છે, માટે જેણેં કરી કાઝસ્સગ્ગ સફલ થાય, તેની ત્રીજી સંપદા કહે છે.

॥ સઙ્કાણ, મેહાણ, ધીર્ણ, ધારણાણ, અણુપ્પેહાણ, વહુમાણીણ, ઠામિ કાઝસ્સગ્ગં ॥ ૩ ॥ ઇતિ ॥ ૧૬ ॥ અન્નઢ૦ ॥

અર્થ:— (સઙ્કાણ કે૦) શ્રદ્ધા તે એ કાઝસ્સગ્ગ શ્રદ્ધાયેં કરી ઇટલે પોતાની આસ્તાથી કરું, પણ કોઈની જોરાવરીથી નહીં, (મેહાણ કે૦) મેઘ યા ઇટલે મેઘાયેં કરી તે હેય ઉપાદેય પરિજ્ઞાનરૂપ નિર્મલ બુદ્ધિયેં કરી ઇટલે સારા માઠાનાં ફલ જાણીને કરું, પણ મૂર્ખપણે નહિં. (ધીર્ણ કે૦) ધૃત્યા ઇટલે ધૃતિયેં કરી અર્થાત્ ચિત્તની સ્થિરતાયેં કરી મનને સ્વસ્થપણે કરી કરું; પણ રાગ, ઢેષ, ચપલતાયેં કરી નહીં કરું. (ધારણાણ કે૦) ધારણયા ઇટલે ધારણાયેં કરી અર્થાત્ શ્રીજિનેશ્વરના ગુણ ધારતો થકો અણવિસારતો થકો કરું, પણ શૂન્યપણે નહિં કરું. (અણુપ્પેહાણ

કે૦) અનુપ્રેક્ષાયેં કરી ઇટલે શ્રીજિનેશ્વરના ગુણને વારં વાર ચિંતવતો થકો કરું, શ્રીજિનગુણાર્થ વિચારતો થકો કરું, પણ વિકલપણે નહીં કરું, (વઢૂમાળીં કે૦) વઢૂમાનયા ઇટલે વૃદ્ધિને પામતી ઈવી શ્રદ્ધા, મેધા, ધૃતિ, ધારણા અને અનુપ્રેક્ષા, એ પાંચે બોલ તેણેં કરી સહિત થકો (કા ડસ્સગ્ગં કે૦) કાયોત્સર્ગપ્રત્યેં (ઠામિ કે૦) હું કરું હું ॥ ૩ ॥ એમાં સદ્ધાએ શ્યાદિકમાં શ્રદ્ધાદિક પાંચ બોલ વૃદ્ધિવંતા થવાના હેતુ કહ્યા. માટેં એ સાત બોલની ત્રીજી હેતુસંપદા જાણવી. એમાં પદ સાત, લઘુ ચો વીશ અને ગુરુ પાંચ, મલી ડંગણત્રીશ અક્કરો હે. અહીં સુધી વઢૂમાં મલી પન્નર પદ થયાં, ત્રણ સંપદા થઈ, તથા ત્રહોંતેર લઘુ અને શોલ ગુરુ, મલી નેવ્યાશી અક્કરો થયા. તથા એને હેડે અન્નહ્વસસિણં શ્યાદિક કાડસ્સગ્ગ દંરુક સંપૂર્ણ કહિયેં. તેનો અર્થ, પ્રથમ લખાઈ ગયો હે, એ બેહુ મલીને આઠ સંપદા, ત્રેંતાલીશ પદ, લઘુ અક્કર બશો, ગુરુ ડંગણત્રીશ, સર્વ મલી બશેં ને ડંગણત્રીશ અક્કરો હે ॥ શ્તિ ॥ ૧૮ ॥

હવે જેણેં કરી સકલ પદાર્થ જાણીયેં એવો પ્રદીપ સમાન જે શ્રીસિદ્ધાંત, તેને સંસ્તવવો જોશ્યેં, તેમધ્યેં પહેલી ગાથાયેં તેના પ્રરૂપક શ્રીતીર્થંકર દેવને સ્તવે હે.

॥ અથ પુસ્કરવરદીવડું લિખ્યતે ॥

॥ પુસ્કરવર દીવડું, ધાયડસંરેં અ જંબુદીવેં અ ॥

નરહેરવયવિદેહે, ધમ્માડગરે નમંસામિ ॥ ૧ ॥

અર્થ:—(પુસ્કરવરદીવડું કે૦) પુસ્કરવર નામા ત્રીજો દ્વીપ તેનો અર્ધ ઇટલે પુસ્કરવરદ્વીપાર્ધ તેને વિષે હે હે, તથા (અ કે૦) વલી (ધાયડસંરેં કે૦) ધાતકિલંક નામા ત્રીજો દ્વીપ. એ દ્વીપમાં ધાહુડી વૃદ્ધના કલંક ઇટલે વન તે ઘણાં હે માટેં દ્વીપનું પણ તેહીજ નામ જાણવું, તેને વિષે પણ હે હે, તથા (જંબુદીવેઅ કે૦) જંબુદ્વીપને વિષે એક, એક. એ રીતેં અઢી દ્વીપ સંવંધી (નરહ કે૦) પાંચ નરત ક્ષેત્ર હે, તેને વિષે, વલી (એરવય કે૦) પાંચ એરવત ક્ષેત્ર હે, તેને વિષે, વલ્લિ (વિદેહે કે૦) પાંચ મહાવિદેહ ક્ષેત્ર હે, તેને વિષે, (ધમ્માડગરે કે૦) ધર્મની આદિના કરનાર એવા જે શ્રી સીમંધર સ્વામીપ્રમુખ વિહરમાન જગવંત હે તે સર્વપ્રત્યેં (નમંસા

મિ કે૦) હું નમસ્કાર કરું હું ॥ ૧ ॥ એ ગાથામાં લઘુ ચોત્રીશ, ગુરુ ત્રણ, સર્વાક્ષર સાડત્રીશ છે ॥ એ વિહરમાન જિનને વાંદીને હવે સિદ્ધાંતને સ્તવે છે.

॥ તમતિમિરપમ્લવિઙ્ઠં, સણસ્સ સુરગણનરિંદમહિચ્ચ

સ્સ ॥ સીમાધરસ્સ વંદે, પપ્પોડિચ્ચ મોહજાલસ્સ ॥ ૨ ॥

અર્થ:—(સીમાધરસ્સ કે૦) સીમા એટલે જીવને ધર્મની મર્યાદાને વિષે ધરી રાખે, પણ કુમાર્ગે વર્તવા ન આપે, એવો જે સિદ્ધાંત, તે પ્રત્યે (વંદે કે૦) હું વાંડું હું, તે સિદ્ધાંતરૂપ શ્રુતજ્ઞાન કેહવું છે? તો કે (તમ કે૦) અજ્ઞાનરૂપ જે (તિમિર કે૦) અંધકાર, તેના (પમ્લ કે૦) સમૂહ, તે પ્રત્યે (વિઙ્ઠંસણસ્સ કે૦) વિધ્વંસ એટલે વિનાશનો કરનાર છે. અર્થાત્ અજ્ઞાનરૂપ અંધકારના સમૂહપ્રત્યે નાશનો કરનાર છે, અથવા (તમ કે૦) વઙ્ઠ, સ્પષ્ટ અને નિઙ્ઠત કર્મનાં પમ્લ જે સમૂહ અને (તિમિર કે૦) નિકાચિત કર્મનાં (પમ્લ કે૦) સમૂહ તે પ્રત્યે વિનાશનો કરનાર છે. વલી તે સિદ્ધાંત કેહવો છે? તો કે (સુરગણ કે૦) દેવસમૂહના તથા (નર કે૦) મનુષ્યના જે (ઇંદ કે૦) ઇંદ્રો તેણે (મહિચ્ચસ્સ કે૦) અર્ચ્યો છે, પૂજ્યો છે. વલી તે સિદ્ધાંત કેહવો છે? તો કે (પપ્પોડિચ્ચ કે૦) પ્રસ્ફોટિત એટલે અત્યંતપણે કરીને ત્રોડી છે અર્થાત્ ફોડી નાલી છે (મોહજાલસ્સ કે૦) અવિવેકિજનોની અજ્ઞાનરૂપ મોહજાલ એટલે મિથ્યાત્વજાલ જેણે એવો છે. અહીં શ્રુતજ્ઞાનને સીમાધર કહ્યો છે, તેનું કારણ એ છે, કે સીમા એટલે મર્યાદા તે મર્યાદાને વિષે સર્વ પદાર્થપ્રત્યે ધરી રાખ્યા છે સ્થાપી રાખ્યા છે, માટેં એવા સિદ્ધાંતને હું વાંડું હું. એ ગાથામાં લઘુ ચોત્રીશ, ગુરુ ૭, સર્વ મલી ચાલીશ અક્ષરો છે ॥ ૨ ॥

હવે વલી પણ એ શ્રીસિદ્ધાંતના ગુણોપદર્શનપૂર્વક સિદ્ધાંતમાં પ્રમાદ ન કરવો, એવો વિષય દેખાડે છે ॥

॥ વસંતતિલકાઢંદ ॥

॥ જાઈ જરામરણસોગપણાસણસ્સ, કહ્વાણપુસ્કલ
વિસાલસુહાવહસ્સ ॥ કો દેવદાણવનરિંદગણચ્ચિચ્ચ
સ્સ, ધમ્મસ્સ સારમુવલ્લપ્પ કરે પમાયં ॥ ૩ ॥

અર્થ:—(ધમ્મસ્સ કે૦) ધર્મસ્ય એટલે શ્રુતધર્મ જે શ્રીસિદ્ધાંત તેનો (સારં કે૦) સામર્થ્ય એટલે શ્રુતજ્ઞાન જણવાની શક્તિ અથવા શ્રુતજ્ઞાનનો

(સારં કે૦) મહિમા તેને જાણી, તેના રહસ્ય પાંમવાની શક્તિ, તેપ્રલે (ઉવલ્લપ્ત કે૦) ઉપલબ્ધ્ય એટલે પામીને (કો કે૦) કોણ જીવ વિવેકી પુરુષ, (પમાયં કે૦) પ્રમાદ એટલે આલસપ્રત્યે (કરે કે૦) કરે, અર્થાત્ જાણ એવો કોઈ પણ પુરુષ, પ્રમાદ ન કરે. વહી તે શ્રુતધર્મ કેહવો હે ? તો કે (જાઈજરામરણસોગ કે૦) જાતિ એટલે જન્મ, તથા જરા, મરણ અને શોક, તે પ્રત્યે (પણાસણસ્સ કે૦) પ્રનાશનસ્ય એટલે અતિશયે કરીને નાશનો કરનાર હે. અહીં મરણ પામીને ફરી સંસાર મધ્યે ઉપજવું તેને જન્મ કહીયે, તથા જરા તે વૃદ્ધાવસ્થાની પ્રાપ્તિ, તથા મરણ તે પ્રાણનાશ, તથા પરવસ્તુનો વિયોગ થાય, તેવારે મનમાંહે શ્રેદ્ધા, દુઃખ ધરવું અને શુદ્ધ આત્મધર્મથી ઉદાસપણું રાખવું, તેને શોક કહીયે. વહી તે શ્રુતધર્મ કેહવો હે ? તો કે (કલ્યાણ કે૦) કલ્યાણ એટલે આરોગ્ય તેને અણતિ નામ કહેનાર તે કલ્યાણ કહીયે. તે કલ્યાણનો કારક, તે પણ અદ્ય નહીં, પરંતુ (પુસ્કલ કે૦) પુષ્કલ એટલે સંપૂર્ણ (વિસાલ કે૦) વિસ્તીર્ણ એવું જે મોક્ષસંબંધી (સુહ કે૦) સુખ, તેનો (આવહસ્સ કે૦) કરનાર હે, એટલે આપનાર હે, વહી તે શ્રુતધર્મ કેહવો હે ? તો કે (દેવ કે૦) વૈમાનિક અને જ્યોતિષી દેવતાસંબંધિ તથા (દાણવ કે૦) જીવનપતિ અને વ્યંતર દેવતાસંબંધિ તથા (નર કે૦) મનુષ્યસંબંધિ જે (ઇંદ્ર કે૦) ઇંદ્રો તેના (ગણ કે૦) સમૂહ તેણે (અચ્ચિયસ્સ કે૦) અચ્ચો હે પૂજ્યો હે, સ્તવ્યો હે, એવો જે શ્રીસિદ્ધાંત, તેને વિષે પ્રમાદ કરતો જીવ, માસતુસાની પેરે જ્ઞાનાવરણીય કર્મ બાંધે, મારે પ્રમાદ અપ્રમાદનાં ફલ જાણીને સિદ્ધાંતને વિષે પ્રમાદ ન કરવો. તેવા પ્રમાદી મૂર્ખ જ્ઞાન રહિત જીવનાં આઠ લક્ષણો કહ્યાં હે, તે કહે હે. પ્રથમ લક્ષણ એ જે ચિંતારહિત હોય, બીજું ઘણું જોજ ન કરે, ત્રીજું મનમાં લજ્જા પામે નહીં, ચોથું રાત્રિદિવસ સુખે સુઈ રહે, પાંચમું કાર્યાકાર્ય વિચારવાને બહેરો હોય, ષષ્ઠું માન, અપમાનને વિષે સમાન હોય, સાતમું પ્રાયઃ રોગરહિત હોય, આઠમું શરીરે કરી દૃઢ સ્થૂલ બલવંત હોય, એ આઠ ગુણે કરી મૂર્ખ સુખે જીવે હે, પણ તે મૂર્ખ એમ ચિંતવે નહીં જે અનેક શાસ્ત્ર સુજાપિત સિદ્ધાંતરૂપ અમૃતરસે કરી કાનને ઉત્સવ કરતાં જેના દિવસ જાય હે, એવા પંક્તિનું જન્મ, તથા જીવિતવ્ય સફલ અને સુકૃતાર્થ હે. એવા પંક્તિ કરી પૃથિવીશોજે હે. અને બીજા પશુસમાન વિ

નયવિવેક રહિત, પુરુષ તો પૃથ્વીને વિષે ચારજૂત છે, તે શા કામના જાણવા?
 इत्यर्थः॥३॥ आ काव्यमां लघु सुडतादीश, गुरु नव, सर्व षप्पन्न अक्षरो ठे ॥३॥

॥ શાર્દૂલવિક્રીડિત હંદ ॥

સિદ્ધે જો પયઝ ણમો જિણમણ, નંદી સયા સંજમે ॥ દેવં
 નાગ સુવન્ન કિન્નરગણ, સ્સપ્પૂય જાવચ્ચિણ ॥ લોગો જહ
 પશ્છિઝ જગમિણં, તેલુક્ક મચ્ચાસુરં ॥ ધમ્મો વહુઝ સા
 સઝ વિજયઝ, ધમ્મુત્તરં વહુઝ ॥ ૪ ॥ સુચ્ચસ્સ જગવ
 ઝ ॥ કરેમિ કાઝસ્સગં વંદણવત્તિચ્ચાણ ॥ ૬ ॥ ૧ ॥

અર્થ:—(જો કે) હે જ્ઞાનવંતલોકો ! તમે જુઝ (સિદ્ધે કે) સિદ્ધાચ
 ઇટલે ફલના અવ્યજિચારપણાએ પ્રતિષ્ઠિત તથા નય નિદ્દેપ પ્રમાણાદિકે
 કરીને જે સિદ્ધ ઇટલે નિષ્પન્ન કરેલો છે, અથવા જે કુતર્કરહિત સ્યાદા
 દરૂપ છે વલી જેને આરાધીને જવ્ય જીવ મોક્ષફલપ્રત્યે પામે છે. એવો
 (જિણમણ કે) જિનમતાચ ઇટલે જિનમત અર્થાત્ શ્રીતીર્થકર દેવની પ્રકા
 શેલો જે સિદ્ધાંત છે તેને (પયઝ કે) પ્રયતઃ ઇટલે આદર સહિત ચકો હું,
 (ણમો કે) નમસ્કાર કરું હું. તે જિનમતના પ્રસાદચકી મહારે (સંજમે
 કે) સંયમ ઇટલે ચારિત્ર, તેને વિષે (સયા કે) સદા નિરંતર, (નંદી
 કે) સમૃદ્ધિ વૃદ્ધિ થાઝ, તે સંયમ કેહવો છે ? તો કે (દેવં કે) વૈમા
 નિક દેવો, (નાગ કે) નાગેંદ્રાદિ તે પાતાલવાસી જવનપતિ દેવો, (સુ
 વન્ન કે) સુપર્ણ જે ગરુડો તથા જ્યોતિષી દેવો, (કિન્નર કે) વ્યંતર
 દેવો, એ ચાર પ્રકારના દેવ, તેના (ગણ કે) સમૂહને જે (સ્સપ્પૂયજાવ
 કે) સદ્ગુણજાવે ઇટલે સત્યજાવે કરી (અચ્ચિણ કે) અચ્ચો, પૂજ્યો
 છે. વલી (જહ કે) જે જિનમતને વિષે (લોગો કે) ત્રિકાલ જ્ઞાન,
 (પશ્છિઝ કે) પ્રતિષ્ઠ્યું છે, કહ્યું છે. વલી જે સિદ્ધાંતને વિષે (તેલુક્ક કે)
 અધોલોક, ઊર્ધ્વલોક અને તીર્થોલોક, એ ત્રણ લોકમધ્યે (મચ્ચ કે) મૃ
 ત્ય ઇટલે મનુષ્ય, (અસુરં કે) જવનપતિ પ્રમુખ સર્વ દેવતા અને ઝપ

લક્ષણથી નારકી, તિર્યંચ પણ લેવા. એ પ્રકારનું (જગમિણં કે०) આ જગત્ ક્ષેયત્વેં પ્રતિષ્ઠ્યું છે. ઇટલે એ સર્વ લોકનું જ્ઞાન જે શાસ્ત્રમાં સ્થાપ્યું છે. અર્થાત્ આ સર્વ જગત્, જે સિદ્ધાંતના બલેં કરી જણાય છે, એવો (ધમ્મો કે०) સિદ્ધાંતરૂપશ્રુતધર્મ, તે (વહુડ કે०) વૃદ્ધિં યાતુ, વૃદ્ધિને પામો. તે શ્રુતધર્મ નિત્યપણામાટે અર્થ આશ્રયી સદૈવ (સાસડ કે०) શાશ્વતો છે તથા (વિજયડ કે०) પરવાદીયોને ઝીંપવાથકી વિશેષપણે કરી જય વંતો છે. વહ્લી (ધમ્મ કે०) ચારિત્ર ધર્મનું (ઉત્તરં કે०) પ્રધાનપણું જેમ થાય, તેમ તે શ્રુતધર્મ, (વહુડ કે०) વૃદ્ધિને પામો. એમાં ફરીને જે (વહુડ) એ પદ છે, તે જ્ઞાનવૃદ્ધિ કરવી, એમ દેખાડવા માટે છે ॥ ૪ ॥

(સુઅસ્સજગવડ કે०) હે જગવંત ! તે શ્રુતસિદ્ધાંતને આરાધવા જાણી અથવા એવા શ્રુતસિદ્ધાંતરૂપ જગવંત તેને આરાધવા જાણી અથવા (જગવડ કે०) મહિમાવંત જે સિદ્ધાંત તેને આરાધવાને નિમિત્તેં (કરેમિ કાઝસ્સ ગ્ગં કે०) હું કાઝસ્સગ કરું હું, પઠી વંદણવત્તિઆએ ઇત્યાદિક પાઠ જાણી ને કાયોત્સર્ગ કરે, તેનો અર્થ પૂર્વવત્ જાણવો ॥ ઇતિ શ્રુતસ્તવસૂત્રાર્થઃ ॥ એ કાવ્યમાં લઘુ એકશઠ, ગુરુ પંદર, સર્વાક્ષર ઠોંતેર છે, “સુઅસ્સ જગવડ” ઇટલે સુધી ગણતાં લઘુ સડશઠ, ગુરુ શોલ, સર્વ મહ્લી ત્ર્યાશી અક્ષરો છે. એ ચારે ગાથાડના મહ્લી લઘુ એક શો ત્ર્યાશી, ગુરુ તેત્રીશ મહ્લી સર્વ અક્ષર વશો ને શોલ છે. એમાં બે ગાથા તથા કાવ્ય પણ બે છે ॥ ઇતિ ॥ ૧૯ ॥ હવે સર્વક્રિયાના પરંપરાફલજૂત જે સિદ્ધ, તેને નમસ્કાર કરવા માટે કહે છે.

॥ અથ સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં ॥

॥ સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં, પારગયાણં પરંપરગયાણં ॥

લોઅગ્ગ મુઅગયાણં, નમો સયા સવસિદ્ધાણં ॥૧૥

અર્થઃ—(સિદ્ધાણં કે०) સર્વ અર્થ સિદ્ધ કસ્યો છે જેણે, તેને સિદ્ધ કહિયેં. હવે તે સામાન્યથી કર્મસિદ્ધ, વિજ્ઞાનસિદ્ધ, વિદ્યાસિદ્ધ, એ પણ સિદ્ધ કહેવાય છે? ત્યાં કહે છે કે, (બુદ્ધાણં કે०) બુદ્ધેજ્યઃ ઇટલે જ્ઞાનવડે તત્ત્વના જાણ અર્થાત્ સમસ્ત જગત્રયના સ્વરૂપને જેણે જાણ્યાં છે. વહ્લી (પારગયાણં કે०) પારગતેજ્યઃ ઇટલે સંસારસમુદ્ધના પારપ્રત્યે પામ્યા છે, અથવા સર્વ કાર્યનો પાર ઇટલે અંત, તે પ્રત્યે પામ્યા છે માટે સિદ્ધ

કહિયેં. (પરંપરગયાણં કે૦) પરંપરાગતેજ્યઃ એટલે પરંપરાયેં કરીને અર્થાત્ મિથ્યાત્વ ગુણસ્થાનકથી માંમીને અનુક્રમેં ચણદમા અયોગી ગુણઘાણ સુધી ચઢીને મોક્ષપ્રત્યેં પહોતા અથવા કર્મના ક્ષયોપશમાદિકથી પ્રથમ શુદ્ધ સમ્યક્દર્શન, પઢી સમ્યક્જ્ઞાન, પઢી સમ્યક્ચારિત્ર પામી ક્ષપકથ્રે ણિ કરી. એવી પરંપરાયેં કરી અનુક્રમેં મોક્ષેં પહોતા. (લોઅગ્ગમુવગયાણં કે૦) લોકાગ્રમુપગતેજ્યઃ એટલે લોકાગ્રને વિષે ઉપગત એટલે પહોતા સિદ્ધક્ષેત્રપ્રત્યેં પામ્યા, એવા (સવ્વસિદ્ધાણં કે૦)સર્વસિદ્ધેજ્યઃ એટલે તીર્થ, અતીર્થાદિકજેદેં પંદર પ્રકારના જે સર્વ સિદ્ધ, તે પ્રત્યેં (સયા કે૦) સદા નિરંતર (નમો કે૦) નમસ્કાર થાઉં. આ ગાથામાં લઘુ ત્રીશ, અને ગુરુ પાંચ, સર્વ મલી પાંત્રીશ અક્કરો છે ॥ ૧ ॥

હવે હુકડા નિકટ ઉપકારી માટેં વર્તમાન તીર્થંકર શાસનના નાયક શ્રી મહાવીરસ્વામી છે, તેની સ્તુતિ જાણે છે.

॥ જો દેવાણવિ દેવો, જં દેવા પંજલી નમંસંતિ ॥

તં દેવદેવમહિચ્ચં, સિરસા વંદે મહાવીરં ॥ ૨ ॥

અર્થઃ—(જોદેવાણવિદેવો કે૦) યોદેવાનામપિ દેવઃ એટલે જે દેવોના પણ દેવ છે,તે દેવાધિદેવ કહિયેં. વલી (જં કે૦) જેમને (દેવા કે૦) વૈમાનિક પ્રમુખ ચાર નિકાયના દેવતાઉં,તે (પંજલી કે૦) હાથ જોડી મસ્તકેં ચઢાવીને (નમંસંતિ કે૦) નમસ્કાર કરે છે. વલી (દેવદેવ કે૦) દેવતાઉંનો દેવ જે ઇંદ્ર, તેણેં (મહિચ્ચં કે૦) પુષ્પાદિકેં કરી પૂજ્યા છે. (તં કે૦) તે- (મહાવીરં કે૦) શ્રીમહાવીરસ્વામીપ્રત્યેં (સિરસા કે૦) મસ્તકેં કરીને (વંદે કે૦) હું વાંહું તું. આ ગાથામાં સર્વ મલી ચોત્રીશ લઘુ અક્કરોજ છે ॥ ૨ ॥

હવે નમસ્કારનું ફલ દેખાડવાને આગલ ગાથા કહે છે.

इकोवि नमुक्कारो, जिणवरवसहस्स वद्धमाणस्स ॥

संसारसागरात्, तारेइ नरं व नारीं वा ॥ ३ ॥

અર્થઃ—(જિણવર કે૦) સામાન્ય કેવલીયોને વિષે એટલે શ્રુતજ્ઞાની અવધિજ્ઞાની પ્રમુખ તે જિન કહિયેં, તે મધ્યેં વર એટલે પ્રધાન એવા કેવલજ્ઞાની જગવાન્ તેને જિનવર કહિયેં. તે કેવલીયોને વિષે (વસહસ્સ કે૦) વૃષ્ણ ચ સરખા છે, એટલે તીર્થંકર નામકર્મના ઉદયથકી પ્રધાન છે. ત્યાં શંકા

કરે છે, કેણવા તો કૃષ્ણાદિ ચોવિશે તીર્થકરો ગ્રહણ થાશે, તો ત્યાં કહે છે. કે (વરુમાણસ્સ કે) શ્રીવરુમાણ સ્વામી લેવા. તેને જાવેં કરીને (શ્કોવિ ન મુક્કારો કે) એક વાર પણ નમસ્કાર કસ્યો હોય, ઇટલે ઘણા નમસ્કાર તો અલગા રહ્યા, તથાપિ એક વારનો નમસ્કાર કરવાથી પણ દુઃખે પારપમાય, એવો જે (સંસારસાગરાડ કે) સંસારસમુદ્ર તેથી (તારેઝ કે) તારે છે, ઇટલે મોક્ષપદવી આપે છે. તે કોને તારે છે? તો કે (નરં કે) નર પ્રત્યે અને (વ કે) વલી (નારીં કે) નારીપ્રત્યે (વા કે) અથવા કૃત્રિમ નપુંસકપ્રત્યે તારે છે. અહીં કોઈએક દિગંબરમતાનુસારી સ્ત્રીને મોક્ષ નથી, એમ કહે છે. તે જૂતું કહે છે, કેમ કે? મોક્ષનું કારણ જે જ્ઞાન,દર્શન,અને ચારિત્રરૂપરત્નત્રયી છે, તેનું આરાધન કરવું તો, પુરુષ તથા સ્ત્રી બેહુને વિષે સમાન છે, તે તો પ્રત્યક્ષ દીઠામાં આવે છે, માટે સ્ત્રીને મોક્ષ જવામાં કાંઈ પણ પ્રતિબંધ નથી. આ ગાથામાં લઘુ એકત્રીશ અને ગુરુ પાંચ, સર્વ મલી બત્રીશ અક્ષરો છે. ૩૧. ૫ ત્રણ ગાથા શ્રીગણધરજીની કરેલી છે તે માટે નિયમપૂર્વક કહેવી.

હવે આગલી આવશ્યકચૂર્ણીમાંહેલી બે ગાથા, ગુરુપરંપરાગત છે, તે પણ કહેવી. તેમાં પહેલી ગાથાએ શ્રીગિરનારપર્વતમુખમંમન સકલવિઘ્ન સમૂહવિહંમન, એવા શ્રીનેમિનાથ જગવાન, તેમની સ્તુતિ કહે છે.

ઝજ્ઞિત સેલસિહરે, દિસ્કા નાણં નિસીહિઆ જ
સ્સ ॥ તં ધમ્મચક્કવટ્ઠિં, અરિઠ્ઠનેમિં નમંસામિ ॥૪॥

અર્થ:—(ઝજ્ઞિતસેલસિહરે કે) ઝજ્ઞિત શૈલશિખરની ઉપર ઇટલે ગિરનાર પર્વતના શિખરની ઉપર સહસ્રામ્રવનમાંહે જેનાં ત્રણ કલ્યાણકથયાં છે, તે કહે છે. એક (દિસ્કા કે) દીક્ષાકલ્યાણક, અને બીજું (નાણં કે) જ્ઞાનકલ્યાણક, ત્રીજું (નિસીહિઆ કે) સકલવ્યાપાર નિષેધવાળી નિષેધિકા ઇટલે મોક્ષકલ્યાણક, ૫ ત્રણ કલ્યાણક, (જસ્સ કે) જે સ્વામીનાં થયાં છે. વલી (ધમ્મચક્કવટ્ઠિં કે) મિથ્યાત્વાદિક જાવ શત્રુનો ઉદ્ધેદ કરવાથી ધર્મચક્રવર્તીસમાન, (તં કે) તે (અરિઠ્ઠનેમિં કે) શ્રી અરિઠ્ઠનેમિ જગવાનને (નમંસામિ કે) હું નમસ્કાર કરું છું. આ ગાથામાં લઘુ સત્તાવીશ અને ગુરુ સાત, મલી ચોત્રીશ અક્ષરો છે ॥૪॥

વીજી ગાથા શ્રીઅષ્ટાપદ પ્રમુખ તીર્થને નમસ્કાર કરવા જાણી કહે છે.

ચત્તારિ અઠ દસ દો, અ વંદિઆ જિણવરા ચઝવીસં ॥

પરમઠનિઠિઅઠા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ ॥ ૫ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:—અષ્ટાપદ પર્વત ઉપર જરત ચક્રવર્તીયેં કરાવેલો એવો જે ચતુર્મુખ પ્રાસાદ તેને વિષે જેનાં પ્રતિવિંવ વિરાજ્યાં છે, ત્યાં દક્ષિણ દિશિને વિષે સંજવાદિક (ચત્તારિ કેળ) ચાર અને પશ્ચિમદિશિને વિષે સુપાર્શ્વજિનાદિક (અઠ કેળ) આઠ તથા ઉત્તરદિશિને વિષે ધર્મજિનાદિક (દસ કેળ) દસ તથા પૂર્વદિશિને વિષે કૃષ્ણજિનાદિક (દોઅ કેળ) બે, એ સર્વે એકઠા મેલ વીયેં, તેવારેં (જિણવરા ચઝવીસં કેળ) ચોવીશ તીર્થકરો વર્તમાન ચોવી શીના થાય. તે કેહવા છે? તો કે (વંદિઆ કેળ) વંદિત છે, એટલે જેને ઇંદ્રાદિક વંદે છે. મારેં વંદિત છે, વહી (પરમઠ કેળ) પરમાર્થેં કરી, પણ કલ્પનામાત્રેં નહીં, એટલે સત્યાર્થપણે કરી જે (નિઠિઅઠા કેળ) નિઠિતાર્થ થયા છે, એટલે (નિઠિત કેળ) સ્થિર અચલ કહ્યું છે (અર્થ કેળ) સર્વ પ્રયોજન જેણેં અર્થાત્ જે કૃતકૃત્ય થયા છે તથા (સિદ્ધા કેળ) સિદ્ધ થયા છે, એટલે પૂર્ણફલને પામ્યા છે, એવા કૃષ્ણાદિક ચોવીશ જિનવર તે (મમ કેળ) મુજને (સિદ્ધિં કેળ) સિદ્ધિ એટલે મોક્ષ, તે પ્રત્યેં (દિસંતુ કેળ) થો, આપો ॥ ૫ ॥ એ ગાથામાં લઘુ ઝંગણત્રીશ, ગુરુ આઠ, મહી સાડત્રીશ અક્ષરો છે. એ ગાથા જે પ્રકારેં શ્રીગૌતમ સ્વામીયેં અષ્ટાપદ પર્વતની ઉપર જઈને દેવની વંદના કરતાં કરતાં કરી છે, તે પ્રકારેંજ નિબંધન થયેલી છે. એ સિદ્ધસ્ત્ર વમાં વધી મહીને પાંચ ગાથા છે, વીશ પદ છે, વીશ સંપદા છે, લઘુ એકશો ને એકાવન અને ગુરુ પચ્ચીશ, મહી એકશો ને ઠહોંતેર અક્ષરો છે ॥ ૧૦ ॥

હવે સવ્વહ ઉચિયકરણ એમ પરમેશ્વરેં કહ્યું છે, તેમાટેં ઉચિત કરવા જાણી શ્રીવીતરાગના વૈયાવચ્ચગર એવા જે સમ્યગ્દૃષ્ટિ દેવતા, તેના પ્રત્યયને અર્થેં કાઝસ્સગ્ગ કરવા સારુ આવી રીતેં કહેવું, તે કહે છે ॥

॥ અથ વેઆવચ્ચગરાણં ॥

વેઆવચ્ચગરાણં, સંતિગરાણં, સમ્મદિઠિસમાહિગરાણં

॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૧૧ ॥ કરેમિ કાઝસ્સગ્ગં અન્નહં ॥

અર્થ:—શ્રીજિનશાસનનું (વેઆવચ્ચગરાણં કેળ) વૈયાવચ્ચ એટલે સાર

નમોઽર્હત્ તથા સંસારદાવાની સ્તુતિ અર્થસહિત. ૯૧

સંજાલ ચિંતાના કરનાર સાન્નિધ્યકારી એવા જે ગોમુખ યદ્દ, અને ચક્રે શ્વરી પ્રમુખ, (સંતિગરાણં કે૦) સર્વસંઘને શાંતિના કરનાર, હુડ્રોપદ્રવને ઉપશમના કરનાર, (સમ્મદિઠિસમાહિગરાણં કે૦) સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવોને સ માધિ ઇટલે ચિત્તની એકાગ્રતાના કરનાર, એવા દેવો આશ્રયીને ॥૧॥ (કરે મિ કાઝસ્સગ્ગં કે૦) હું કાયોત્સર્ગ કરું હું. અહીં વંદણવત્તિઆણે ઇત્યાદિક પાઠ ન કહિયે, જે જાણી તે યદ્દાદિક દેવો અવિરતિપણે છે, માટે વાંદવા પૂજવા યોગ્ય નથી તેથી 'અન્નઠ્ઠ ઝસસીણં' ઇત્યાદિકજ કહિયે. અહીંયાં દેવતાનો કાઝસ્સગ્ગ કરતાં મિથ્યાત્વ લાગે છે, એ રીતે કેટલાએક કહે છે, તે જૂઠું કહે છે, કેમ કે? શ્રીહરિજઙ્ગસૂરિકૃત લલિતવિસ્તરાની વૃત્તિ તથા શ્રીદેમાચાર્યકૃત યોગશાસ્ત્રવૃત્તિ તથા આવશ્યકચૂર્ણમધ્યે દેવતાનો કાઝ સ્સગ્ગ કરવો પ્રગટજ કહ્યો છે, તથા શ્રીવચરસ્વામીયે ગોષ્ઠામાહિહ્વ નિન્હ વને અર્થે તથા સુજઙ્ગા શ્રાવિકાયે ચંપાનગરીની પોલ ડઘાડવાને અવસરે તથા મનોરમા શ્રાવિકાયે, સુદર્શન શ્રેષ્ઠીને શૂલીનું સંકટ પડે થકે દેવતાના કાઝસ્સગ્ગ કીધા છે. એમ ઘણે સ્થલે સાંજલિયેં ઠેયે, માટે સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવોને દેવતાનો કાઝસ્સગ્ગ કરવાથકી કાંઈ પણ દૂષણ નથી. આ સૂત્રમધ્યે આઠાર લઘુ, અને ચાર ગુરુ, મલી બાવીશ અક્ષરો છે ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૨૧ ॥

॥ અથ પરમેષ્ઠિનમસ્કાર ॥

નમોઽર્હત્સિદ્ધાચાર્યોપાધ્યાયસર્વસાધુન્યઃ ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૨૨ ॥

અર્થઃ—અરિહંત, સિદ્ધ, આચાર્ય, ઉપાધ્યાય, સર્વ સાધુ, એ પાંચ પરમેષ્ઠિને મહારો નમસ્કાર હો. એ સૂત્ર ચૌદ પૂર્વમાંહેલું છે એવો પ્રધોષ છે, તેજાણી સ્ત્રી જાણવા ન પામે ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૨૨ ॥

॥ અથ સંસારદાવાની સ્તુતિ ॥

॥ ઇંદ્રવજ્રાહ્લંદ ॥

સંસારદાવાનલદાહનીરં, સંમોહધૂલીહરણે સમીરમ્ ॥ માયા

રસાદારણસારસીરં, નમામિ વીરં ગિરિસારધીરમ્ ॥ ૧ ॥

અર્થઃ—(વીરં કે૦) શ્રીવીર જગવાન્ પ્રત્યે (નમામિ કે૦) હું નમસ્કાર કરું હું. તે શ્રીવીર કેહવા છે? તો કે (સંસાર કે૦) ચાતુર્ગતિકને વિષે

સંસરવું એટલે જમવું તેને સંસાર કહિયેં. તે સંસારરૂપ (દાવાનલ કે) વનનો અગ્નિ તેનો (દાહ કે) તાપ, તે તાપને ઝલવવાને (નીરં કે) પાણી સમાન છે. વલી કેહવા છે ? તો કે (સંમોહધૂલી કે) મોહ એટલે અજ્ઞાન તડૂપ ધૂલી એટલે રજ તેના (હરણે કે) હરણ કરવાને (સમીરં કે) પવન સમાન છે. તથા (માયારસા કે) કપટરૂપ જે રસા એટલે પૃથ્વી તેને (દારણ કે) વિદારવાને ઝખેડવાને (સાર કે) પ્રધાન અત્યંત તીવ્રણ એવા (સીરં કે) હલ સમાન છે. વલી કેહવા છે ? તો કે (ગિરિસાર કે) મેરુની પેરેં (ધીરં કે) જે ધીર છે, અચલ છે, એટલે પોતાના સ્વરૂપને વિષે અચલ છે, એવા વીર જગવાન છે. આ શ્લોકમાં સર્વ અક્ષર ચુમ્માલીશ છે, તેમાં જારે અક્ષર કોઈ પણ નથી ॥ ૧ ॥

॥ વસંતતિલકાઢંડ ॥

॥ જાવાવનામસુરદાનવમાનવેન, ચૂલાવિલોલક-
મલાવલિમાલિતાનિ ॥ સંપૂરિતાગ્નિનતલોકસમી-
હિતાનિ, કામં નમામિ જિનરાજપદાનિ તાનિ ॥ ૨ ॥

અર્થ:—(તાનિ કે) તે પ્રસિદ્ધ (જિનરાજપદાનિ કે) જિનરાજનાં ચરણ; તે પ્રત્યેં (કામં કે) યથેચ્છપણે (નમામિ કે) હું નમું હું. નમસ્કાર કરું હું, તે શ્રીજિનરાજનાં ચરણ કેહવાં છે ? તો કે (જાવં કે) જાવેં કરીને (અવનામ કે) નમ્યા એવા જે (સુરદાનવમાનવ કે) સુર તે વૈમાનિક અને જ્યૌતિષિક દેવતા, તથા દાનવ તે પાતાલવાસી જવન પતિ તથા વ્યંતર દેવતા અને માનવ તે મનુષ્ય, તેના જે (જન કે) સ્વામી ઠાકુર તેના (ચૂલા કે) મસ્તકને વિષે જે મુકુટ તેની ઉપર રહેલી એવી જે (વિલોલ કે) દેદીપ્યમાન (કમલાવલિ કે) કમલની શ્રેણિયો તેણેં, (માલિતાનિ કે) પૂજિત કસ્યાં છે, એટલે પૂજ્યાં છે. વલી તે શ્રીજિનરાજનાં ચરણ કેહવાં છે ? તો કે (સંપૂરિત કે) સમ્યક્ પ્રકારેં પૂજ્યાં છે (અગ્નિનતલોક કે) ત્રિકરણશુદ્ધિયેં કરી નમનાર એવા જે જન્તલોકો જીવ્યજીવો તેનાં (સમીહિતાનિ કે) મનોવાંઙિત જેણેં એવાં છે. આ શ્લોકમાં અક્ષર ઢપ્પન છે, જારે અક્ષર કોઈ પણ નથી ॥ ૨ ॥

॥ મંદાક્રાંતાઢંદ ॥

બોધાગાથં સુપદપદવીનીરપૂરાનિરામં, જીવાહિંસાવિરલ
લહરીસંગમાગાહદેહમ્ ॥ ચૂલાવેલં ગુરુગમમણીસંકુલં
દૂરપારં, સારં વીરાગમજલનિધિં સાદરં સાધુ સેવે ॥ ૩ ॥

અર્થ:- (વીર કે) શ્રીવીરજિન સંબંધી જે (આગમ કે) સિદ્ધાંત
તેરૂપ (જલનિધિં કે) સમુદ્ર તે પ્રત્યે, (સાદરં કે) આદર સહિત
(સાધુ કે) સમ્યક્ પ્રકારે (સેવે કે) હું સેવું હું, તે શ્રીવીરાગમજલ
નિધિ કેહવો છે ? એવી રીતે સર્વવિશેષણોની સાથે કહેવું, (બોધાગાથં
કે) બોધ જે જ્ઞાન તેણે કરીને અગાથ એટલે ગંજીર છે, અથવા અગાથ
એટલે અર્થે કરીને ગંજીર એવો બોધ એટલે યથાર્થજ્ઞાન છે જેને વિષે, એવો
છે. વલી (સુપદ કે) “ ધમ્મોમંગલમુક્ષિઠં ” ઇત્યાદિ સુંદર પદોની (પદ
વી કે) શ્રેણીરચના તેરૂપ (નીરપૂર કે) પાણીનો પૂર જે સમૂહ, તેણે
કરીને (અનિરામં કે) શોભાયમાન છે, મનોહર છે. વલી કેહવો છે ? તો
કે (જિવાહિંસા કે) જીવદયારૂપ એટલે શ્વકાય જીવોની રક્ષારૂપ
(અવિરલ કે) અંતરરહિત એવી (લહરી કે) લહેરીયો એટલે તરંગો
તેના (સંગમ કે) પરસ્પર મલવે કરીને (અગાહ કે) અગાથ એટલે
અપાર છે દેહસ્વરૂપ જેનું, એટલે ઠેદન ઝેદન કરી નહીં શકાય એવો અને
અગાથ મહાગંજીર (દેહં કે) દેહ એટલે શરીર છે જેનું, એવો વલી (ચૂલા
કે) શ્રી સિદ્ધાંતોની જે ચૂલિકાઝ છે, તે ચૂલિકારૂપિણી (વેલં કે)
વેલો છે જે સમુદ્રને વિષે, વલી જે (ગુરુ કે) મહોટા એવા જે (ગમ
કે) સરખા પાઠ તેરૂપ (મણી કે) રત્નો તેણે કરી (સંકુલં કે)
સંકીર્ણ છે ઝરેલો છે, વલી (દૂર કે) અત્યંત દૂર છે (પારં કે) પાર
જેનો એટલે જેનો કાંઠો ઘણો દૂર છે, કેમ કે ? સમુદ્રની પેરે સિદ્ધાંતનો પા
ર પામવો મહાહુર્લજ છે, એટલે સંપૂર્ણ શ્રુતજ્ઞાની અથવા કેવલજ્ઞાની વિ
ના બીજાથી જેનો પાર પમાય નહીં, એવો (સારં કે) પ્રધાન છે, પૂજ્ય છે.
માટે આ શ્લોકમાં સર્વ અક્ષર અડશઠ છે, જારે અક્ષર કોઈ નથી ॥ ૩ ॥

आमूलालोलधूलीबहुलपरिमलालीढलोलालिमाला, ऊं
कारारावसारामलदलकमलागारजूमीनिवासे ॥ ठायासंज्ञा
रसारे वरकमलकरे तारहारानिरामे, वाणीसंदोहदेहे चव
विरहवरं देहि मे देवि सारं ॥ ४ ॥ इति ॥ १३ ॥

अर्थः—(देवि के०) हे श्रुतदेवि ! (मे के०) मुझने (सारं के०) प्रधान
एवो (चवविरह के०) संसारनो जे विरह तेने मोक्ष कहियें, तेनो (वरं
के०) वरदान एटले मोक्षसंवंधि वरदान, तेने (देहि के०) दे, आप.
अहीं पांच संवोधनयुक्त एवी देवी ठे, माटें ते पांच संवोधन कहियें ठैयें. प्रथम
(आमूल के०) मूल लगें (आलोल के०) चपल ते मोलतुं एवुं, वली
(धूली के०) मकरंद सुगंधना कणीया तेना (बहुल के०) घणा (परि
मल के०) सुगंध, तेने विषे (आलीढ के०) आसक्त मग्न एवा जे (लो
ल के०) चपल (अलि के०) त्रमेराउं तेनी (माला के०) श्रेणी तेना
(ऊंकार के०) गुंजार तेना (आराव के०) शब्द तेणें करीने जे (सार के०)
प्रधान ठे एवुं, वली (अमल के०) निर्मल एवां (दल के०) पांढडां
तेणें करीने सहित एवुं (कमल के०) जे कमल, तेनी उपर, (आगार
के०) जुवन ठे एटले घर ठे जेनुं, तेना मध्यजागनी (जूमी के०) जूमिने
विषे शयन चैन करवानी अतिरमणीय शय्या ठे तेने विषे (निवासे
के०) निवास ठे एटले बसवुं ठे जेनुं ए प्रथम पदें करी प्रथम संवोधन
जाणवुं. हवे वली (ठाया के०) कांति तेनो जे (संज्ञार के०) समूह ते
समूहें करी (सारे के०) प्रधान ठे माटें हे ठायासंज्ञारसारे ! ए वीजा
पदें करी वीजुं संवोधन जाणवुं. वली (वरकमल के०) प्रधान कमल ठे
जेना (करे के०) हाथने विषे तेना संवोधने हे वरकमलकरे ! ए वीजुं संवो
धन जाणवुं. वली (तार के०) देदीप्यमान एवा (हार के०) हारें क
रीने (अजिरामे के०) सुंदर ठे हृदय जेनुं अथवा (तार के०) नेत्रनी
कीकी ठे (हार के०) सुरनरने हरावनारी जेनी तेणें करी (अजिरामे के०)
सुंदर ठे. अहीं हे तारहारानिरामे ! ए चोथें पदें करी चोथुं संवोधन जाण
वुं. हवे (वाणी के०) द्वादशांगीरूप वाणी तेनो (संदोह के०) समूह

તેહીજ છે (દેહે કેળ) શરીર જેનું, અહીં હે વાણીસંદોહદેહે ! એ પાંચમા પદનું પાંચમું સંબોધન જાણવું. આ શ્લોકમાં સર્વ અક્ષર ચોરાશી છે, જારે અક્ષર કોઈ નથી ॥૪॥ સર્વ ચારે ગાથાનાં મલી પદ શોલ છે, સંપદા શોલ છે, સર્વ મલી બશેં ને બાવન અક્ષરો છે, એમાં કોઈ જારે અક્ષર નથી ॥૫॥

॥ અથ કલ્હાણકંદની સ્તુતિપ્રારંભઃ ॥

॥ તિહાં શ્રી જિનપંચકને વાંદવાની પહેલી થુઈ કહે છે ॥

કલ્હાણકંદં પઢમં જિણંદં, સંતિં તત્ત્વં નેમિજિણં મુણિંદં ॥

પાસં પયાસં સુગુણિક્કઠાણં, જત્તીઈ વંદે સિરિવદ્ધમાણં ॥૧॥

અર્થઃ—(કલ્હાણકંદં કેળ) કલ્હાણ એટલે સુખવૃદ્ધિ તેના કંદં એટલે મૂલ છે એવા, (પઢમંજિણંદં કેળ) પ્રથમ જિનેંદ્ર જે શ્રીકૃષ્ણદેવ તેપ્રત્યે તથા વીજા (સંતિં કેળ) શ્રીશાંતિનાથ તે પ્રત્યે (તત્ત્વં કેળ) તેવાર પઢી ત્રીજા (મુણિંદં કેળ) મુનિજીને વિષે ઇંદ્ર સમાન એવા જે શ્રી (નેમિજિણં કેળ) નેમિ જિનેશ્વર તેપ્રત્યે, વલી ત્રણ જીવનને વિષે (પયાસં કેળ) પ્રકાશ ના કરનાર, એવા (પાસં કેળ) શ્રી પાર્શ્વનાથ તેપ્રત્યે, વલી ચોથા (સુગુણ કેળ) જ્ઞાનાદિ, દયાદિ અને ક્ષમાદિ, ઇત્યાદિક અનેક ગુણ તેને સુગુણ સમૂહ કહિયે, તેનું (ક્કઠાણં કેળ) એક અદ્વિતીય સ્થાનક એવા, (સિરિવદ્ધમાણં કેળ) શ્રીવદ્ધમાન જગવાનુ તે પ્રત્યે (જત્તીઈ કેળ) જત્તિયે કરીને (વંદે કેળ) હું વાંછું હું. આ કાવ્યમાં લઘુ ચાલીશ, ગુરુ ચાર, મલી ચુમ્માલીશ અક્ષરો છે. એ જિનપંચકને વાંદવારૂપ પ્રથમ થુઈ થઈ ॥ ૧ ॥

હવે સર્વ તીર્થકરોને વાંદવાની બીજી થુઈ કહે છે.

અપારસંસારસમુદ્ધપારં, પત્તા સિવં દિંતુ સુદ્ધકસારં ॥ સવે

જિણંદા સુરવિંદવંદા, કલ્હાણવલ્લીણ વિસાલકંદા ॥ ૨ ॥

અર્થઃ—(સવેજિણંદા કેળ) સર્વે જિનેંદ્ર જે છે, તે મુજને (સિવં કેળ) શિવ જે મોક્ષ, તેને (દિંતુ કેળ) દ્યો, આપો. તે સમસ્ત જિનેંદ્ર કેહવા છે ? તો કે (અપારસંસારસમુદ્ધપારં કેળ) નથી જેનો પાર એટલે બેડો એવો જે સંસારરૂપ સમુદ્ર તેના પારપ્રત્યે અંતપ્રત્યે (પત્તા કેળ) પ્રાપ્તા એટલે પામ્યા છે. વલી તે સર્વજિનેંદ્ર કેહવા છે ? તો કે (સુરવિંદ કેળ) દેવ

તાડનાં ઘુંદ ઇટલે સમૂહ. તેને જે (વંદા કેળ) વાંદવા યોગ્ય છે. વલી તે સર્વે જિનેંદ્ર કેહવા છે ? તો કે (કલ્યાણવહ્નીણ કેળ) કલ્યાણરૂપ વેલીના (વિસાલકંદા કેળ) વિસ્તીર્ણ મહોટા કંદ છે મૂલ છે, વલી તે શિવ કહેવું છે ? તો કે (સુશ્કસારં કેળ) શુચિ ઇટલે પવિત્ર જે વસ્તુ છે, તેનું એક સાર છે, અર્થાત્ જાણિયેં એક સારજ કાઢેલો હોય નહીં ? એવું છે. આ કાવ્યમાં લઘુ આડત્રીશ તથા ગુરુ ઠ, મલી ચુમ્માલીશ અદ્દરો છે ॥ ૨ ॥

હવે જ્ઞાનવર્ણનપૂર્વક જિનમત નમનરૂપ ત્રીજી શુદ્ધ કહે છે.

નિવાણમગ્ગે વરજાણકપ્પં, પણાસિયાસેસકુવાદ્દપ્પં ॥

મયં જિણાણં સરણં બુહાણં, નમામિ નિચ્છં તિજગપ્પહાણં ॥૩॥

અર્થ:—(જિણાણં કેળ) જિનાનાં ઇટલે જિન જે છે તેમના (મયં કેળ) મત ઇટલે શ્રી જિનમત પ્રત્યેં (નિચ્છં કેળ) નિત્ય ઇટલે સદા નિરંતર (નમા મિ કેળ) હું નમું હું. તે શ્રી જિનમત કેહવું છે ? તો કે (નિવાણમગ્ગે કેળ) નિર્વાણ જે મોક્ષ, તેના માર્ગને વિષે ઇટલે મોક્ષનગરનો જ્ઞાનાદિરત્નત્રયરૂપ જે માર્ગ છે તે માર્ગને વિષે પહોંચાડવાને (વર કેળ) પ્રધાન એવું (જાણ કેળ) યાન ઇટલે રથ તેની (કપ્પં કેળ) કલ્પ ઇટલે સમાન છે. વલી તે જિનમત કેહવું છે ? તો કે (પણાસિય કેળ) અતિશયપણે કરીને નાશ કસ્યો છે (અસેસ કેળ) સંપૂર્ણ (કુવાદ્ કેળ) કુવાદીયો ઇટલે પાલંકીયો નો (દપ્પં કેળ) દર્પ ઇટલે અહંકાર જેણે, ઇટલે કુવાદીયો જે અન્યદર્શ નીયો તેના અહંકારને જેણે સંપૂર્ણ નાશ કસ્યો છે. એવું જિનમત છે. વલી જિનમત કેહવું છે ? તો કે (બુહાણં કેળ) બુધાનાં ઇટલે જે પંક્તિ છે, તેને (સરણં કેળ) શરણ છે, આધારચૂત છે, જેમ પક્ષીયોને આકાશ આધારચૂત છે, તેની પેરેં જાણવું. વલી તે શ્રી જિનમત કેહવું છે ? તો કે (તિજગ કેળ) ત્રણ જગતને વિષે (પ્પહાણં કેળ) પ્રધાન છે. એમાં લઘુ આડત્રીશ અને ગુરુ ઠ, સર્વ મલી ચુમ્માલીશ અદ્દરો છે ॥ ૩ ॥

હવે શાસનના અધિષ્ઠાયિક દેવ, દેવીના વર્ણનની ચોથી શુદ્ધ કહે છે.

कुंदिङ्गुगोस्कीरतुसारवन्ना, सरोजहृत्ता कमले
निसन्ना ॥ वाएसिरी पुढ्यवग्गहृत्ता, सुहाय
सा अम्ह सया पसन्ना ॥ ४ ॥ इति ॥ २४ ॥

अर्थः—(सा के०) ते (वाएसिरी के०) वागीश्वरी एटले श्रुतदेवी सर
स्वती (अम्ह के०) अमने (सया के०) सदा निरंतर, (सुहाय के०)
सुहाय एटले सुखने माटें थाळ. इति शेषः ॥ हवे ते वागीश्वरी केहवी ठे?
तो के (कुंद के०) मचकुंद जातिनां फूल, (इंडु के०) चंद्रमा, (गोस्कीर
के०) गायनुं दूध तथा (तुसार के०) हिम, ए चारनी पेरे उज्ज्वल ठे,
(वन्ना के०) वर्ण जेनो, वली ते वागीश्वरी केहवी ठे ? तो के (सरोज
हृत्ता के०) सरोजहस्ता ठे. तिहां (सरोज के०) कमल तेणें करी सहित
ठे (हृत्ता के०) हाथ जेनो एटले हाथमां कमल धारण कछुं ठे. वली ते
वागीश्वरी केहवी ठे ? तो के (कमले के०) कमलमां (निसन्ना के०) बेस
वुं ठे, रहेवुं ठे जेनुं एवी ठे. वली ते वागीश्वरी केहवी ठे ? तो के पुढ्य
वग्गहृत्ता ठे. तिहां (पुढ्य के०) पुस्तकनो जे (वग्ग के०) वर्ग एटले
समूह, ते (हृत्ता के०) जेना हाथने विषे ठे. वली ते श्रुतदेवी केहवी
ठे? तो के (पसन्ना के०) प्रशस्ता एटले श्रीसंघनी जक्ति विद्यादानादिक कर
वायकी प्रशस्त ठे, उत्तम ठे ॥ ४ ॥ आ गाथामां लघु पांत्रीश तथा गुरु
नव, सर्वाक्षर चुस्मालीश ठे, ए चारे गाथामां पद शोल, संपदा शोल,
लघु एकशो एकावन्न, गुरु पच्चीश, सर्वाक्षर एकशो भोंतेर ठे ॥ इति ॥२४॥

॥ अथ स्नातस्यानी स्तुतिप्रारंभः ॥

॥ तत्र प्रथम वर्द्धमानस्तुतिः ॥

स्नातस्याप्रतिमस्य मेरुशिखरे शच्या विजोः शौ
शवे, रूपालोकनविस्मयाहतरसभ्रांत्या भ्रमच्चक्षु
षा ॥ उन्मृष्टं नयनप्रज्ञाधवलितं क्षीरोदकाशंकया,
वक्रं यस्य पुनः पुनः सजयति श्रीवर्द्धमानो जिनः ॥१॥

अर्थः—(शच्या के०) इंद्राणी जे तेणें (मेरुशिखरे के०) मेरु पर्वतना
शिखरने विषे (स्नातस्य के०) नवराव्या अने (अप्रतिमस्य के०) निरुपम

एवा (विज्ञोः के०) वीरजगवान् तेना (शैशवे के०) बालकपणाने विषे (रूपालोकनविस्मयाहतरसत्रांत्या के०) रूपनुं आलोकन जे जोबुं, ते थकी उपन्यो एवो जे विस्मय कहेतां आश्चर्य तद्रूप आहत एटले जोगव्यो एवो जे रस कहेतां पारो, तेनी जे त्रांति तेणें करी (त्रमच्चक्षुषा के०) त्र मती नाम अरही परही थाती ठे चक्षु जेनी एवी इंद्राणीयें (नयनप्रज्ञा धवलितं के०) नेत्रनी प्रज्ञा जे कांति तेणें करी धवलित एटले उज्ज्वल कखुं एवुं (यस्य के०) जे प्रभुनुं (वक्रं के०) मुख, ते (क्षीरोदक के०) क्षीरसागरनुं जल, तेनी (आशंकया के०) आशंकायें करीने (उन्मृष्टं के०) લૂઠ્યું છે, एवा (श्रीवर्द्धमानोजिनः के०) श्रीवर्द्धमानजिन जे श्रीवीर जगवान् (सः के०) ते (पुनःपुनः के०) वारं वार (जयति के०) उत्कृष्टા વર્તે છે ॥ ૧ ॥

॥ अथ द्वितीया सर्वजिनस्तुतिः ॥

हंसांसाहतपद्मरेणुकपिशक्षीरार्णवांचोचृतैः, कुंचै
रप्सरसां पयोधरजरप्रस्पर्द्धिजिः कांचनैः ॥ येषां
मंदररत्नशैलशिखरे जन्मान्निषेकः कृतः, सर्वैः स
र्वसुरासुरेश्वरगणैस्तेषां नतोऽहं क्रमान् ॥ २ ॥

अर्थः—(सर्वैः के०) सर्व एवा (सर्वसुरासुरेश्वरगणैः के०) सर्व नाम समग्र सुर, असुर तेना ईश्वर जे इंद्र, तेना गण जे समूह, तेमणें (हंसांसाहतपद्मरेणुकपिशक्षीरार्णवांचोचृतैः के०) હંસ જો રાજહંસો તેની અંસ જો પાંખો તેણે કરી હત નામ ઝમાડી એવી પદ્મરેણુ જો કમલની રજ, તેણે કરી કપિશ નામ રાતું પીલું થયું એવું ક્ષીરાંજ જો ક્ષીરસમુદ્રનું જલ તેણે કરી જૃતૈઃ નામ જસ્યા એવા અને (અપ્સરસાંપયોધરજરપ્રસ્પર્દ્ધિજિઃકે०) અપ્સરાઝના પયોધર જો સ્તન તેમનો જર જો સમૂહ તેની સાથે પ્રસ્પર્દ્ધિજિઃ એટલે અતિસ્પર્દ્ધાના કરનાર એવા (કાંચનૈઃ કે०) કાંચનના (કુંજૈઃ કે०) કલશોયેં કરીને (મંદર રત્નશૈલશિખરે કે०) મંદરરત્ન જો મેરુનામા શૈલ જો પર્વત, તેના શિખરે નામ શિખરને વિષે (યેષાં કે०) જો જિનોનો (જન્માન્નિષેકઃ કે०) જન્માન્નિષેક, તે (કૃતઃ કે०) કરેલો છે, (તેષાં કે०) તે સર્વ જિનોનાં (ક્રમાન્ કે०) ચરણકસલપ્રત્યેં (નતોઽહં કે०) હું નમેલો હું ॥ ૨ ॥

॥ अथ तृतीया द्वादशांगस्तुतिः ॥

अर्हद्वक्रप्रसूतं गणधररचितं द्वादशाङ्गं विशालं, चि
त्रं बह्वर्थयुक्तं मुनिगणवृषजैर्धारितं बुद्धिमद्भिः ॥ मो
क्षाग्रधारभूतं व्रतचरणफलं ज्ञेयज्ञावप्रदीपं नक्त्या
नित्यं प्रपद्ये श्रुतमहमखिलं सर्वलोकैकसारम् ॥३॥

अर्थः—(अर्हद्वक्रप्रसूतं के०) अर्हत् जे अरिहंत तेनुं वक्र जेवदन ते
थकी प्रसूतं नाम प्रगट थयुं, अने (गणधररचितं के०) गणधर कहेतां गणध
रोयें रचितं नाम रचना कखुं अने (चित्रं के०) आश्चर्यकारि तथा (बह्वर्थ
युक्तं के०) बह्वर्थ ते घणा अर्थों तेणें करी युक्तं नाम सहित तथा (बुद्धिमद्भिः
के०) बुद्धिमंत एवा (मुनिगणवृषजैः के०) मुनिगण एटले साधुजनोस
मुदाय तेना वृषज एटले नायकोयें (धारितं के०) धारण कखुं एवुं अने
(मोक्षाग्रधारभूतं के०) मोक्षरूपगृह तेनुं अग्रधार केहतां मुख्यधार
समान तथा (व्रतचरणफलं के०) व्रत अने चरण, जे चारित्र तेनुं फल
ठे जेमां एवुं, अने (ज्ञेयज्ञावप्रदीपं के०) ज्ञेयज्ञाव ते जाणवा योग्य
ज्ञाव तेने विषे प्रदीप नाम दीपक समान एवुं अने (सर्वलोकैकसारं के०) सर्व
लोकने विषे एकसारं कहेतां अद्वितीयसारभूत एवुं (अखिलं के०) समग्र
(विशालं के०) विशाल एवुं (द्वादशांगं के०) द्वादशांगरूप (श्रुतं के०)
सिद्धांत तेने (नक्त्या के०) नक्तियें करीने (नित्यं के०) निरंतर (अहं
के०) हुं (प्रपद्ये के०) अंगीकार करुं तुं ॥ ३ ॥

॥ अथ कार्यसिद्धिप्राप्त्यर्थं चतुर्थं सर्वानुभूतिनामा यद्गस्तुतिः ॥

निष्पंकव्योमनीलद्युतिमलसदृशं बालचंजानदंष्ट्रं, मत्तं
घंटारवेण प्रसृतमदजलं पूरयंतं समंतात् ॥ आरूढो दिव्य
नागं विचरति गगने कामदः कामरूपी, यद्गः सर्वानुभूति
दिशतु मम सदा सर्वकार्येषु सिद्धिम् ॥ ४ ॥ इति ॥१५॥

अर्थः—(निष्पंकव्योमनीलद्युतिं के०) निष्पंक एटले वादले रहित एवुं

વ્યોમ જે આકાશ, તેની હ્રુતિ જે કાંતિ તેના સરખી નીલ ઇટલે શ્યામ છે કાંતિ જેની ઇવો, તથા (અલસદૃશં કે૦) અલસ ઇટલે મદધૂર્ણિત છે નેત્ર જેના તથા (બાલચંદ્રાન્નદંષ્ટ્રં કે૦) બાલચંદ્ર ઇટલે બાલચંદ્રમાની આજ્ઞા જે કાંતિ તેના સરખી દંષ્ટ્રા ઇટલે ઝાઢો છે જેની ઇવા (મત્તં કે૦) મદો ન્મત્ત, અને (ઘંટારવેણ કે૦) ઘંટાના રવેણ નામ શબ્દની સાથે (પ્રસૃતમ દજલં કે૦) પ્રસૃત નામ પ્રસરતું એવું જે મદજલં ઇટલે મદવારિ તેપ્રત્યે (સમંતાત્ કે૦) સર્વ જગાયેં (પૂરયંતં કે૦) પૂરાવતો ઇવો (દિવ્યનાગં કે૦) દિવ્યરૂપ નાગ જે હસ્તી તે પ્રત્યે (આરૂઢઃ કે૦) બેઠો ઇવો ઢતો (કા મરૂપી કે૦) સ્વેઢાચારી તથા (કામદઃ કે૦) કામ જે મનોરથ તેને દે નારો ઇવો (સર્વાનુજૂતિઃ કે૦) સર્વાનુજૂતિનામા (યદ્ધઃ કે૦) યદ્ધ છે, તે (ગગને કે૦) આકાશને વિષે (વિચરતિ કે૦) વિચરે છે. તે (મમ કે૦) મુઝને (સદા કે૦) નિરંતર, (સર્વકાર્યેષુ કે૦) સમગ્રકાર્યોને વિષે (સિદ્ધિં કે૦) સિદ્ધિને (દિશતુ કે૦) આપો ॥ ૪ ॥ ઇતિ ॥ ૧૫ ॥

॥ અથ ગુરુવાંદણાં પ્રારંભઃ ॥

હવે ગુરુવંદન વચ્ચાણિયેં હૈયેં. તે જઘન્ય, મધ્યમ અને ઉત્કૃષ્ટ એવા ત્રણ પ્રકારેં છે. તિહાં પ્રણામમાત્ર જે ફેટાવંદન, તે જઘન્યવંદન કહિયેં, અને જે સ્વમાસમણ આપી વિધિયેં કરી વાંદીયેં, તે યોજ વંદનને મધ્યમવંદન કહિયેં, તથા ઉત્કૃષ્ટ તો દ્વાદશાવર્ત વંદન ગુણવંત ગુરુને પગે આપીયેં. તે આવી રીતેં.

ત્યાં ગુરુને વાંદણાં દેતાં ઝંઘો, મુહપત્તી, એ બે ઉપકરણ સાધુને જોશ્યેં, અને શ્રાવકને મુહપત્તી, તથા ચરવલો એ બે જોશ્યેં. એ મુહપત્તી અને રજો હરણ લેવાના અક્ષર, સાધુને તથા શ્રાવકને સાધારણપણે શ્રીઅનુયોગ દ્વાર સૂત્રની વૃત્તિમધ્યેં પ્રકટજ છે તથા કેવલ શ્રાવક આશ્રયી પણ આવી રીતેં અક્ષર કહ્યા છે, “સામાદ્ય કઢસ્સ સમણોવાસગસ્સ ચઢવિ હે ધમ્મોવગરણે પન્નત્તે. તં જહા ઠવણાયરિઅત્તિ મુહપત્તીઅત્તી જવમાલિય ત્તિ દંરુપાઝપુહ્ણણગંચત્તિ” એ આલાવો શ્રીઅનુયોગદ્વારની ચૂર્ણીમધ્યેં છે, તથા વલી જો “મુહપત્તિયં અપહિલેહિત્તા વંદણં દેઈ ગોયમા તસ્સ ગુરુઅં પાયઞ્ચિતં હવિજ્ઞા” એ આલાવો વ્યવહારચૂર્ણીમધ્યેં છે. તથા “ગંતુ પોસ હ સાલાણ, ઠાવિતુ ઠવણાયરિયં ॥ મુહપત્તિઅં પમજ્ઞંતો, સીહો ગિણ્હણ પોસહં ॥ ૧ ॥” એ શ્લોક વિવાહચૂલિકાગ્રંથે સિંહશ્રાવને પોસહ લે

वाने अधिकारें ठे, तथा “ पावरणं मुत्तूणं, गिण्हीता मुहपत्तिअं ॥ वड्ठ काय विसुद्धीए, करेइ पोसहाइयं ॥ १ ॥ ए श्लोक श्री व्यवहारचूर्णी मध्ये ठे. इत्यादिक वचनथकी ए बे उपकरण टाळी बीजां कढपक, कांबली प्रमुख साधुने तेमज पढेडी प्रमुख श्रावकने कांहि पण राखवुं न सूजे. तथा ठेहडे वांदणां दीधां न सूजे अने साधवीने तथा श्राविकाने वख होय ते थकां वांदणां देवानो व्यवहार ठे, त्यां प्रथम खमासमण देइ, आदेश मागी. मुहपत्ती पडिलेही, शरीरनी पच्चीश पडिलेहणा करी, ए मुहपत्तीनी पच्चीश पडिलेहणा तथा शरीरनी पच्चीश पडिलेहणानी गाथा अर्थ सुधां आ पडिक्रमणामां आगल आवशे; मूलगे जांगे पोताना पगने चरवले करी पूंजवा.

हवे वांदणां देतां जे पच्चीश आवश्यक साचववां जोइयें, ते विगतें करी कहे ठे. गुरुथी चार दिशायें उंठ उंठ हाथ प्रमाण साधु श्रावकनी अपेक्षायें अवग्रह राखवो एटले पोताना देहप्रमाण ते अवग्रहनुं क्षेत्र जाणवुं, अने साधवी तथा श्राविकानी अपेक्षायें तेर हाथनो अवग्रह जाणवो, ते मध्ये कोइ कार्यने अर्थ आचार्यनी अनुज्ञा मागीने अवग्रहमांहे प्रवेश करवो, ते आवी रीतें के:- अवग्रह बाहिर रह्यो शिष्य, पण्ठ चडावेला धनुष्यनी पेंठें नम्रकाय ठतो बे हाथ जोडी मुखें मुहपत्ती आपी, “ इष्ठामि खमासमणो वंदितुं जावणिज्जाए निसीहिआए ” एटलुं कहेतो पोतें गुरुने वांदवानी इष्ठा जणावे. पढी लगारेक नीचो नमीने “ अणुजाणहू मे मिउगगहं ” कहे. ए नीचुं नमवारूप प्रथम आवश्यक जाणवुं, पढी वली शिष्य मुखथकी निसीहि कहे तो रजोहरणें करी आगली भूमि पूंजतो प्रमार्जतो अवग्रहमांहे प्रवेश करे. ए अवग्रहमांहे प्रवेश करवारूप बीजुं आवश्यक जाणवुं. पढी संमासादिक पडिलेहतो अधुगडो बेशीने गुरुना चरण समीपें रजोहरण मूकी, माबे हाथे मुहपत्ती लेइ ते मुहपत्तीयें करी माबा कर्णथी आरंजीने दक्षिण कर्ण पर्यंत ललाट पूंजी प्रमार्जी वली तेणें करीज माबो जानु पूंजी तिहां मुह पत्ती मूकी ‘अहोकाय’ इत्यादिक कहेतो त्रण आवर्त्त करे, ते आवी रीतें के:- बेहु बाहु लांबा करी, पसारी, कूर्परें साथल अणस्पर्शतो गुरुना चरण उपरें संलग्न, बेहु हाथनी दशे आंगुली लगाडतो मुखें (अ) अक्षर कहे, पढी तेमज दश आंगुली पोताने ललाटें लगाडतो (हो) अक्षर कहे, ए बेहु अक्षरें एक आवर्त्त थाय. तेमज वली (का) अने (यं) ए बेहु अक्ष

रने उच्चारवे वीजो आवर्त्त थाय. तेमज वली (का) अने (य) ए वे अक्षरें वीजो आवर्त्त थाय. पठी संफासं शब्द कहेतो गुरुने पगें मस्तक लगाडे. वली वेहु हाथ कमलकोशने आकारें जोडी, माथे चडावी “खमणिज्जो जे किलामो अप्पकिलंताणं बहुसुजेण जे दिवसो वझ्कंतो” एवो पाठ कहे. पठी वेहु हाथ मस्तकथी उतारी जत्ता जे इत्यादि कहेतो वली पण त्रण आवर्त्त करे, तिहां पूर्वली पेरें दश आंगली सामसामी करी, गुरुने पगें हाथ लगा डतो पहेलुं (ज) अक्षर मंदस्वरें कहे, वीजुं हाथउपाडतो (त्ता) अक्षर मध्यमस्वरें कहे, वीजुं (जे) अक्षर ललाटें हाथ फरसतो उंचेस्वरें कहे. ए त्रण स्थानकें त्रण अक्षर उच्चारतां प्रथम आवर्त्त थाय. तेवी रीतेंज वली (ज) (व) (णि) ए त्रण अक्षर त्रिविधसादें करी त्रण स्थानकें उच्चारतां वीजो आवर्त्त थाय. तेमज वली (ज्ञं) (च) (जे) ए त्रण अक्षर पूर्व रीतें उच्चारतां वीजो आवर्त्त थाय, एवं ठ आवर्त्त थाय. पठी वे हाथ अने म स्तक गुरुने पगे लगाडी “खामेमि खमासमणो देवसियं वझ्कमं” कहे. पठी उजो थइ रजोहरणें करी पाठली जूमि. प्रमार्जतो मुखथकी “आवसि आए” कहेतो थको अवग्रहथी वाहेर नीकले. ए अवग्रहमध्येथी वाहेर नीकलवा रूप आवश्यक जाणवुं. पठी उजो रही वे हाथे योगमुद्रा पगे जिनमुद्रा साचवतो “पडिकमामि खमासमणाणं” इत्यादिक संपूर्ण ठेहडा पर्यंत सूत्रनो उच्चार करे. एमज वली वीजुं वांदणुं पूर्वली रीतेंज करे, पण एटलुं विशेष जे वीजे वांदणें “आवसिआए” ए पद न कहे, एटले अवग्रहथी वाहेर नीकलवुं नही, स्थानकेंज उजो रही “पडिकमामि खमासमणाणं” इत्यादिक सूत्रनो उच्चार करे. ए वांदणां देतां मनोगुप्ति एटले मनमांहे एक ध्यानपणुं करवुं. वचनगुप्ति एटले वे वांदणांनी वचमां वीजुं कांही बोलवुं नही, कायगुप्ति एटले शरीर आधुं पावुं हलाववुं नही. ए त्रण गुप्तिरूप त्रण आवश्यक जाणवां. तथा “खमणिज्जो जे किलामो” इत्यादिक कहेतां जे, मस्तकें वे हाथ चडावीयें ठैयें, तेने यथायात आवश्यक कहियें. जे जणी जन्मसमयें जेम बालक वे हाथ मस्तकें चडावी नेज जन्मे ठे, तेम ए पण ठे, ते जणी यथाजात एवुं नाम जाणवुं.

हवे ए पच्चीश आवश्यकनो शरवालो मेलवे ठे. वेहु वांदणे थइ वे वार नीचुं नमवारूप वे, वेहु वांदणांना वार आवर्त्त, गुरुचरणें चार वखत

मस्तक नमाडवुं ते रूप चार, बे वार अवग्रहमां पेसतां नीचुं नमवा रूप बे, एकवार अवग्रहथी बाहेर नीकलवा रूप एक, बीजे वांदणें अवग्रहथी नीकलवुं नथी माटें एकज कळुं. त्रण गुप्ति अने एक यथाजात, एवं प च्चीश. आवश्यक ते अवश्य करवा माटें आवश्यक एवुं नाम कहेलुं ठे. ए गुरुवंदन संबंधि विशेष बोल आश्रयी विचार, गुरुवंदनचाष्य, तथा प्रवचनसारोद्धारादि ग्रंथमां ठपाइ गयथी अर्हीयां विस्तार कस्यो नथी.

हवे वांदवाने उजमाल अयेलो एवो शिष्य, विधिपूर्वक मुहपत्ती पडि लेही वली पोतानुं शरीर पडिलेही लगारेक काय नमावतो बे हाथे उंधो, चरवलादिक ग्रहण कस्यां ठे जेणें एवो अवग्रहथी बाहिर रह्यो थको मुखें मुहपत्ती देइ आ प्रमाणें वांदणांना सूत्रनो पाठ कहे, ते कहे ठे.

इच्छामि खमासमणो, वंदिउं, जावणिज्जा ए निसीहिआए ॥१॥

अर्थ:- (खमासमणो के०) हे क्षमादिक गुणें प्रधान ! अर्हीया क्षमा ते सहन कहियें तथा श्राम्यति एटले संसारना विषयने विषे जे खिन्न ठे अथवा तपश्चर्या करे ठे, तेने श्रमण कहियें, एटले सहनशील जे श्रमण तेने क्षमाश्रमण कहियें, आहिं क्षमा शब्दना ग्रहणें करीने मार्दव, आर्जवा दिक गुणोनी पण सूचना करी ठे. वली क्षमा शब्दें करी तेमने वंदनयोग्यत्व सूचन कळुं ठे, एवा हे क्षमाश्रमण ! तमोने (जावणिज्जाए के०) याप नीयया एटले जेणें करी कालक्षेप करीयें काल गमावियें तेने यापनीया कहियें, ते शक्तियें करी सहित एवी (निसीहिआए के०) नैषेधिक्या ए टले प्राणातिपातादिकथी निवृत्तिरूप प्रयोजन ठे जेमां, तेने निषेधिकी तनु एटले शरीर कहियें. अर्थात् जीवहिंसादिक निवृत्तिरूप प्रयोजनवाळुं शरीर जाणवुं. आ ठेकाणें नैषेधिक्या ते विशेष्य ठे अने यापनीयया ते वि शेषण ठे. एटले पोतानी शक्तियें करी सहित एवुं निषेधिकी जे शरीर, तेवा शरीरें करी तमने (वंदिउं के०) वांदवाने (इच्छामि के०) अजिलषामि एटले हुं इहुं बुं, वांळुं बुं. ए पदें करीने बलाजियोगनो त्याग करवानी सू चना करी, एटले हे श्रमणगुणयुक्त ! हुं शक्तिसमन्वित ठतो प्रतिषेध करी ठे पापक्रिया जेणें एवो थको तमोने वांदवाने इहुं बुं. ए प्रथम शिष्यनुं वचन सांजलीने ते वखतें जो गुरु कोइ कार्यमां विक्षेपचित्तवंत होय

तो 'तिविहेण' एवो शब्द कहे एटले मन, वचन अने काया, एम त्रिविधें करी संक्षेपेंज वांदो. एवा अर्थवाळुं गुरुनुं वचन सांजली शिष्य पण संक्षेपेंज वांदे अने जो गुरुनुं चित्त, कोइ कार्यादिकमां विक्षेप न होय तो 'ठं देण, एवो शब्द कहे एटले महारे निराबाध ठे सुखशाता ठे, माटें जेम त मारो ठंद एटले अजिप्राय होय, इच्छा होय तेम वांदो. ए प्रथम गुरुवचन जाणवुं. ए पांच पदनुं प्रथम स्थानक थयुं ॥ १ ॥

पढी शिष्य तिहांज रह्यो थको, लगारेक नीचो नमीने नीचें प्रमाणें पाठ कहे.

अणुजाणह, मे, मिजग्गहं ॥ २ ॥

अर्थः—गुरु पासेंथी चारे दिशायें (मिजग्गहं के०) मित अवग्रह एटले मान करेलो एवो जे स्वदेहप्रमाण अवग्रह, एटले साडात्रण हाथ प्रमाण क्षेत्र, तेमांहे प्रवेश करवानी (मे के०) मुऊने (अणुजाणह के०) अनुज्ञा आपो, एटले आज्ञा आपो, ए वीजुं शिष्यनुं वचन सांजलीने गुरु कहे. (अणुजाणामि के०) हुं आज्ञा आपुं बुं. ए वीजुं गुरुनुं वचन जाणवुं. ए त्रण पदनुं वीजुं स्थानक थयुं ॥ २ ॥

हवे वार पदनुं त्रीजुं स्थानक कहे ठे.

निसीहि, अहो, कायं, कायसंफासं, खमणिज्जो, जे, किला मो, अप्पकिलंताणं, बहुसुजेण, जे, दिवसो, वइक्कंतो ॥ ३ ॥

अर्थः—पढी शिष्य निसीहि कहेतो थको एटले (निसीहि के०) एक गुरुवांदणां विना निषेधो ठे अन्यक्रियारूप व्यापार जेणें एवो ठतो मित अवग्रहमांहे विधिपूर्वक प्रवेश करीने बेसीने संभासां पूंजी रजोहरण पग उपर मूकी अने मुहपत्ती साधु मावा ढीचण उपर मूके तथा श्रावक चर वला उपर मूके, ते मूकीने वे हाथ पोताना ललाटें लगाडी गुरुनां चरण प्रत्यें स्पर्शवाने अर्थें आवी रीतनो पाठ कहे, ते कहे ठे. (अहोकायं के०) अधःकायं एटले अधः प्रदेशनो ठेहलो जाग, तेने पग कहियें. अर्थात् हेठी काय ते गुरुना पगलक्षण जाणवी. ते तमारा पगप्रत्यें (काय के०) महारा हाथ अने ललाटें करी रूडी रीतें (संफासं के०) स्पर्शवुं ठे तेनी आज्ञा आपो. ते गुरुनी आज्ञा पामीने गुरुनां चरण प्रत्यें पोताने हाथे तथा मस्तकें करी रूडी रीतें स्पर्शें, पढी उंचो थइ

मस्तकें बे हाथ चडावी गुरुनी संमुख दृष्टि राखी, “ खमणिज्जो जे ”
इत्यादिक पद कहे, ते आवी रीतें के, हे जगवंत ! तमारां चरण
स्पर्शतां जे कांइ आपने (किलामो के०) क्लम एटले जे कांइ ग्लानि उप
जावी होय, खेद उपजाव्यो होय, एटले महारे जीवें जे कांइ तमारे शरीरें
पीडा उपजावी होय, ते पीडारूप जे खेद, तेने (जे के०) जवझिः एटले
तमोयें (खमणिज्जो के०) खमवायोग्य ठे. एटलुं कहीने पढी वढी
पण शिष्य, दिवस संबंधि होम कुशलनुं स्वरूप गुरुने पूढे, ते आवी रीतेंः—
(बहुसुजेण के०) बहुसुजेण एटले बहु सुजें करीने होमकुशलें करीने
अर्थात् घणा समाधिजावें करीने (जे के०) जवतां एटले तमारो (दिव
सो के०) दिवस, निराबाधपणे (वझकंतो के०) व्यतिक्रान्त थयो, एटले
वीत्यो, तमें केहवा ठो ? तो के (अप्पकिळंतानं के०) अट्प ठे क्हांत
एटले ग्लानिपणुं जेमने एवा, अर्थात् अट्पवेदनावाला एवा तमें ठो.
अहीं रात्रिना अनुष्ठानने विषे ‘राइउ वझकंतो’ अने पाक्षिकना दिवसने
विषे ‘परको वझकंतो’ तथा चउमासीना दिवसने विषे ‘चउम्मासिउ वझकंतो’
तेमज संवत्सरीना दिवसने विषे ‘संवहरो वझकंतो’ एवा पाठ कहेवा. ए
त्रीजुं शिष्यनुं वचन थयुं. एसांजलीने गुरु कहे के, तहत्ति एटले तथेति अर्थात्
जेम तमें पूढ्युं तेमज अमारो दिवस समाधिमांहेज गयो ठे ॥ इति ज्ञावः ॥
ए त्रीजुं गुरुनुं वचन जाणवुं. ए बार पदनुं त्रीजुं स्थानक थयुं ॥ ३ ॥

ए रीतें शरीरसंबंधी सुखशाता गुरुने पूढीने हंवे वढी शिष्य तप निय
मादिक संयमसंबंधि वार्त्ता गुरुने पूढवाने अर्थें गुरुना पगने विषे पोतानुं
ललाट फरसतो आवर्त्त करतो, आवी रीतें पाठ कहे ठे.

जत्ता, जे ॥ ४ ॥

अर्थः—हे करुणासमुद्र ! (जत्ता के०) तप, नियम, संयम, स्वाध्याय
रूप यात्रा, ते (जे के०) जवतां एटले तमारे अव्याबाधपणें वर्त्ते ठे ?
ए चोथुं शिष्यनुं वचन थयुं, ते सांजलीने गुरु कहे के, (तुप्रंपि वट्टए के०)
तुज्यमपि वर्त्तते एटले जेम मुऊने वर्त्ते ठे, तेम तुने पण वर्त्ते ठे ? ए गुरुनुं
पण चोथुं वचन जाणवुं. ए बे पदनुं चोथुं स्थानक थयुं ॥ ४ ॥

जवणिवं, च, जे ॥ ५ ॥

अर्थः—(च के०) वली नियममां राखवा योग्य पदार्थ संबंधि वार्त्ता, शिष्य पूछे ठे. (जवणिज्जं के०) यापनीयं एटले इंद्रिय अने नोइंद्रियोना उपशमादिक प्रकारें करी निरावाध शरीर, (जे के०) जवतां एटले तमारुं ठे ? अर्थात् इंद्रिय अने नोइंद्रियोयें पीडित नहीं एवुं तमारुं शरीर ठे ? ए पांचमुं शिष्यनुं वचन सांजलीने गुरु कहे, (एवं के०) एमज ठे. ए गुरुनुं पण पांचमुं वचन जाणवुं. ए त्रण पदनुं पांचमुं स्थानक थयुं ॥ ५ ॥

खामेमि, खमासमणो, देवसियं, वइक्रमं ॥ ६ ॥

अर्थः—वली शिष्य, रजोहरण उपर हाथ तथा मस्तक मूकीने कहे के, (खमासमणो के०) हे क्षमाश्रमण ! (देवसियं के०) दिवससंबंधि (वइक्रमं के०) व्यतिक्रम एटले अवश्यकरणीय विराधनारूप महारो अपराध, ते प्रत्ये (खामेमि के०) हुं खामुं बुं. ए ठहुं शिष्यनुं वचन सां जलीने गुरु कहे के, (अहमवि खामेमि के०) अहमपि क्षमयामि एटले में पण सारणावारणादिक करवाने विषे, जे प्रमाद किधो होय, ते हुं पण तने खमावुं बुं. ए गुरुनुं पण ठहुं वचन थयुं, एटले ठ शिष्यनां वचन प्रश्नरूपें अने ठ गुरुनां वचन उत्तररूपें कह्यां, ए चार पदनुं ठहुं स्थानक थयुं ॥ ६ ॥ ए ठए स्थानकना मलीने उगणत्रीश पद थयां ॥

पठी शिष्य, पगे जिनमुद्रा अने हाथे योगमुद्रा साचवतो उजो रही वली पाठली वातनेज विशेषपणे पूठतो नीचें प्रमाणें कहे.

आवसिआए, पडिक्कमामि, खमासमणाणं, देवसिआए, आसायणाए, तित्तीसन्नयराए, जं किंचि, मिठाए, मण्डक डाए, वयड्कडाए, कायड्कडाए, कोहाए, माणाए, माया ए, लोहाए, सब्बकालिआए, सब्बमिठोवयाराए, सब्बधम्मा इक्कमणाए, आसायणाए, जो, मे, अइआरो, कउ, त रस्स, खमासमणो, पडिक्कमामि, निंदामि, गरिहामि अ प्पाणं वोसिरामि ॥ ७ ॥ इति ॥ १६ ॥ अहीयां बीजी वारने वांदणें 'आवसिआए' ए पद न कहेवुं ॥

अर्थः—हवे शिष्य, रजोहरणें करी पाठली जूमिका पूंजी मितअवग्रहणी बाहेर नीकलतो 'आवसियाए पडिक्कमामि' कहेतो थको निकले एटले (आवसिआए के०) अवश्य कर्त्तव्य जे चरणसित्तरी अने करणसित्तरी रूप क्रिया पडिलेहण प्रमुख व्यापार, ते सेवतां, पालतां, जे अतिचार लाग्यो होय, मातुं आचखुं होय, तेथकी (पडिक्कमामि के०) हुं प्रतिक्रमुं बुं, निवर्त्तुं बुं. (खमासमणाणं के०) क्षमाश्रमण संबंधिनी (देवसिआए के०) दिवसने विषे थइ, एवी जे (आसायणाए के०) आशातना खंरुना, ते आशातनायें करीने. ते केवी आशातनायें करीने? तो के (तित्तीसन्नयराए के०) तेत्तीश आशातनामांहेली अनेरी कोइ एक पण आशातनायें करीने. वली केवी आशातनायें करीने? तो के (जंकिंचिमिड्याए के०) जे कांइ कूडुं आलंबन लइने मिथ्याज्ञाव वरताव्यो होय, ते किंचित् मिथ्याज्ञावरूप आशातनायें करीने. वली बीजी पण केहवी आशातनायें करीने? एरीतें आगल पदें पदें कहेतां जवुं, (मण्डुक्कडाए के०) मनःसंबंधी जे दुष्कृत एटले पाप, ते रूप आशातनायें करीने, अर्थात् प्रदेष मनें करी तथा (वयडुक्कडाए के०) वचनसंबंधी दुष्कृत ते असज्य पुरुषादिक वचनें करी जे दुष्कृत एटले पाप, ते रूप आशातनायें करी, (कायडुक्कडाए के०) कायासंबंधि ते आसन, गमन स्थानादिक जे दुष्कृत एटले पाप ते रूप आशातनायें करी, (कोहाए के०) क्रोधज्ञाव ते विनयत्रंशादिक जे दुष्कृत एटले पाप ते रूप आशातनायें करी, (माणाए के०) मानरूप आशातनायें करी, (मायाए के०) माया एटले कपट ते रूप आशातनायें करी, (लोहाए के०) लोचरूप आशातनायें करी, (सबकाळिआए के०) सर्वकाल ते अतीत, अनागत अने वर्त्तमानकालने विषे गुरुनां अविनयादिक जे थयां, ते रूप आशातनायें करी. अहिंयां कोइ पूढे, जे अनागत काल नी शी आशातना थइ? तेने कहियें जे अनागत कालें कदापि कोइ समयें गुरुने आमंत्रणें कोइ एक प्रकारें अनिष्ट अविनयादिक थइ जाय, एवं चिंतव्युं होय, तत्संबंधि अनागत कालनी आशातना जाणवी. (सबमिडोवयाराए के०) सर्व मिथ्याउपचाररूप एटले सर्व कूड, कपट, क्रियारूप आशातनायें करीने (सबधम्माइक्कमणाए के०) सर्व धर्म ते आठ प्रवचनमातारूप अथवा सर्वधर्मनी जे करणी, तेने अतिक्रमवा उद्धंधवारूप आशातनायें करीने.

ए पूर्वाक्त प्रकारनी सर्व (आसायणाए के०) आशातनायें करी, (जो के०) जे, (मे के०) महारे जीवें, (अइआरो के०) अतिचार दोष, (कउ के०) कस्यो होय, सेव्यो होय, (तस्स के०) ते अतिचारप्रत्ये (खमा समणो के०) हे क्षमाश्रमण ! तमारी समीपें (पडिक्कमामि के०) हुं प्रति क्रमुं तुं. मिठामि डुक्कड देउं तुं. फरी तेम हुं नहिं करुं, (निंदामि के०) डुष्ट कर्मकारी आत्माने हुं निंडुं तुं, (गरिहामि के०) गुरुनी साखें हुं गर्हुं तुं, एटले विशेषें निंडुं तुं. (अप्पाणं के०) डुष्ट पापिष्ट आत्मा प्रत्ये (वोसिरामि के०) हुं वोसिरावुं तुं, एटले ठोडावुं तुं. अर्थात् आशातना करवी, ते कालसंवंधि पाप सहित आत्माने हुं त्यागुं तुं. ए प्रथम वांदणुं थयुं. तेमज वीजुं वांदणुं पण एवीज रीतें जाणवुं, परंतु तेमां एटलुं विशेष जे तिहां अवग्रहथी नी कलवुं नथी, माटें त्यां आवसियाए एवो पाठ न कहेवो ॥ ७ ॥ ए वां दणांना सूत्रमध्ये पच्चीश आवश्यक, अछावन पद, तथा पच्चीश गुरु अने वशे ने एक लघु, सर्व मली वशें ने ठविश अक्षरो ठे. इति गुरुवंदनसू त्रार्थः ॥ ए रीतें सर्व बोल साचवतो जे गुरुने जावसहित वांदणां आ पे, तेनां अनेक जवनां संच्यां कर्म, क्षय थइ जाय. परंतु जाव विना अल्प फल होय. जेम श्रीकृष्ण, जावसहित साधुने वांदतां क्षायिक स म्यक्त्व पाम्या. तथा सातमी नरक योग्य शिथिल आयुःकर्म उपार्जन कखुं हतुं, ते संक्रमण करणें करी टाढीने त्रीजी पृथिवीयोग्य कीधुं, अने वीराशालवीने द्रव्यथी वांदणां देतां मात्र पोताना स्वामीनी अनुवर्तना टाढी, पण वीजुं कांइ फल थयुं नहीं ॥ इति सुगुरुवांदणां ॥ १६ ॥

॥ अथ अतिचारनी आठ गाथा ॥

नाणंमि दंसणंमि अ, चरणंमि तवंमि तह्य विरियंमि॥

आयरणं आयारो, इअ एसो पंचहा जणिउ ॥ १ ॥

अर्थः— (नाणंमि के०) ज्ञानने विपे, (दंसणंमि के०) दर्शनने विपे (अ के०) बली (चरणंमि के०) चारित्रने विपे, बली (तवंमि के०) तपने विपे, (तह्य के०) तथा (विरियंमि के०) वीर्यने विपे, (आयरणं के०) जे आचरण एटले व्यापार, तेने (आयारो के०) आचार कहियें. अथवा ए ज्ञानादिक पांचनुं जे आचरण एटले व्यापार, तेने आचार क

हियें, जेम ज्ञान आश्रयी ज्ञानाचार, ए रीतें सर्वने विषे केहवुं. (इअ के०) ए प्रकारें (एसो के०) ए प्रत्यक्ष, (पंचहा के०) पंचधा एटले पांच प्रकारें आचार, ते (जणिउ के०) श्रीतीर्थकरें कह्यो ठे ॥ १ ॥

हवे त्यां प्रथम ज्ञानाचार कहे ठे.

काले विणए बहुमाणे, उवहाणे तह अनिण्हवणे ॥

वंजण अठ तडुनए, अठविहो नाणमायारो ॥१॥

अर्थः—प्रथम (काले के०) जे कालें, जे अवसरें, जे जणवानुं होय, ते कालें तेज अवसरें तेज जणवुं, तेने काल कहियें. बीजो (विणए के०) ज्ञानीनुं अज्युष्ठान वंदनादिक उचित साचवुं तेने विनय कहियें, त्रीजो (बहुमाणे के०) ज्ञानी तथा ज्ञानने विषे अंतरंग प्रेम करवो, तेने बहुमान कहियें. चोथो (उवहाणे के०) नवकारादिक सूत्रोना तपोविशेष उपधान योग्यनुं वहेवुं, तेने उपधान कहियें. (तह के०) तथा पांचमुं (अनिण्हवणे के०) जणावनार जे विद्यागुरु, तेने उलववो नहिं विसारवो नहिं, तेने अनिण्हवण कहियें. ठठो (वंजण के०) सूत्र अक्षर, शुरू जणवो खोटुं न जणवुं, शुरूचार करवो, तेने वंजण कहियें. सातमो (अठ के०) अर्थ शुरू जणवो, आठमो (तडुनए के०) सूत्र अने अर्थ, ए बहु शुरू जणवा, ए (अठविहो के०) आठ प्रकारें (नाणमायारो के०) ज्ञानाचार जाणवो. ए आठ प्रकारें ज्ञानना आचार जेम कह्या ठे, तेमज करियें. तेने ज्ञानाचार कहियें, अने तेथी विपरीत करियें, तो अतिचार लागे ॥ २ ॥

हवे दर्शनाचार कहे ठे.

निस्संकिअ निकंखिअ, निवितिगिह्वा अमूढदिठी अ॥

उववूह थिरीकरणे, वल्ल प्यनावणे अठ ॥ ३ ॥

अर्थः—प्रथम श्रीवीतरागना वचनमां शंका न करवी. एकांतें सत्य मानवुं ते (निस्संकिअ के०) निःशंकित पुरुषनुं लक्षण जाणवुं, बीजो स्याद्वादरूप श्रीजिनमत विना बीजा अन्यमतनी आकाक्षा एटले वांढा न करवी, लगारेकतप क्षमादिक गुण देखी, परदर्शननो अजिलाष करवो नहिं,

ते (निःक्रंखिअ के०) निःकांक्षित पुरुषनुं लक्षण जाणवुं, त्रीजो धर्मेना फलमां संदेह न आणवो, एटले श्रीजिनधर्मेने विषे क्रिया अनुष्ठानादिक ना फलने विषे संदेह करवो नहिं, अथवा साधु, साधवीनां मलमलिन शरीर तथा वस्त्र देखी, डुगंढा करवी नहिं, निंदा करवी नहिं, ग्लानि करवी नहिं, ते (निवितिगिह्वा के०) निर्विजुगुप्स पुरुषनुं लक्षण जाणवुं. चोथुं अज्ञानी, मिथ्यात्वीनां क्रिया, कष्ट, कांश् करामत चमत्कार देखीने तेनी उ पर व्यामोहित न थावुं, तथा ए लोकोमां पण कांश्क ठे ? एवो पण मनमां विचार न करवो. तथा श्री जिनशासनने विषे नवतत्त्व समाचारी प्रमुखमां मुंजावुं नहिं, तेमां प्रवीण होवुं, ते (अमूढदिष्टीअ के०) अमूढदृष्टि पुरुषनुं लक्षण जाणवुं. पांचमुं सम्यक्त्वधारी गुणवंतना अद्वपगुणनी पण श्रद्धा पूर्वक प्रशंसा करवी, मुखें करी प्रकाशवी, ते (उववूह के०) उपवृंहक पुरुषनुं लक्षण जाणवुं. ठहुं श्रीजिनधर्मथकी पडता प्राणीने सहाय आपीने धर्ममां स्थिर करवो, अथवा जे जीव, श्रीजिनधर्म नथी पाम्या, ते जीवने हितोपदेशादिकनुं सहाय आपीने श्रीजिनधर्मेने विषे स्थापवो, स्थिर करवो, ते (थिरीकरणे के०) स्थिरीकार पुरुषनुं लक्षण जाणवुं, सा तमो साधर्मिकनी विशेषज्ञक्ति करवी तथा सर्व जीवने विषे करुणा, मैत्री जावना करवी, ते (वड्डल के०) वात्सल्यपुरुषनुं लक्षण जाणवुं. आठमो जे रीतें अन्य दर्शनी लोक पण जैनशासननी अनुमोदना करे, मिथ्यात्व मत मूकीने जैनमतने आदरे, तेम करवुं, एटले एवां कार्य करवां, के जे थकी जैनशासन दीपे, घणां लोक बोधवीज पामे, ते (प्पचावणे के०) प्राज्ञाविक पुरुषनुं लक्षण जाणवुं, ए (अष्ठ के०) आठ लक्षण दर्शनाचार नां जाणवां. आहिं लक्षण शब्दे आचारग्रहण करवो. एवी रीतें प्रवर्तवुं, ते ने दर्शनाचार कहियें, एथी विपरीत प्रवर्तें, तो अतिचार लागे ॥ ३ ॥

हवे चारित्राचार कहे ठे.

पणिहाण जोगजुत्तो, पंचहिं समिइहिं तिहिं गुत्तीहिं ॥

एस चरित्तायारो, अठविहो होइ नायवो ॥ ४ ॥

अर्थः—(पणिहाणजोग के०) प्रणिधान एटले स्थिरयोग, संयम व्यापार, तेणें करी एटले एकाग्र सावधानपणे करी मन, वचन, तथा कायाना

યોગ સર્વ ચારિત્ર પાલવાને વિષે (જુત્તો કેળ) યુક્ત હોય એવો, (એસચરિત્તા યારો કેળ) એ ચારિત્રાચાર, તે (પંચહિં સમિશ્હિં કેળ) પાંચ સમિતિ તેણે કરી તથા (તિહિંગુત્તીહિં કેળ) ત્રણ ગુતિ તેણે કરી (અઠવિહો કેળ) અઠવિધ એટલે આઠ પ્રકારે (હોઈ કેળ) હે, તે (નાયવો કેળ) જાણવો. તે અઠ વિધ જે પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુતિનાં નામ આગલ નવકારના અર્થમાં શ્રી આચાર્યનાં વિશેષણમાં આવ્યાં હે, માટે અહીં નથી લખ્યાં. એ આઠ બોલે પ્રવર્તવું, તેને ચારિત્રાચાર કહિયે, અને એ પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુતિ ન પાલે, તો ચારિત્રાચારના અતિચાર લાગે, તે માટે સાધુને નિરંતર અને શ્રાવકને સામાયિક પોસહ લીધે એ પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુતિ અવશ્ય પાલવી ॥૪॥

હવે તપાચાર કહે હે.

બારસવિહંમિવિ તવે, સપ્પિંતર બાહિરે કુસલદિઠે ॥

અગિલાઈ અણાજીવી, નાયવો સો તવાયારો ॥ ૫ ॥

અર્થ:—(સો કેળ) તે (તવાયારો કેળ) તપાચાર, તે (બારસ વિહંમિ વિ તવે કેળ) બાર પ્રકારના તપને વિષે અપિ એટલે નિશ્ચે (નાયવો કેળ) જાણવો. તે તપાચાર કેહવો હે ? તો કે (અગિલાઈ કેળ) ગ્લાનિ જાવ એટલે ડુગંઢાજાવ રહિત હે એટલે તપ કરતાં ડુગંઢા કરીને તેનો જંગ કરે નહીં, વલ્લી (અણાજીવી કેળ) અશનાદિક આજીવિકાયે કરી રહિત હે, એટલે હું જો તપ કરું, તો તપસ્વી કહેવાઉં ? પેટ જરાઈ ચાલે ? મને લોકો તપસ્વી જાણી ધન પ્રમુખવડે મહારી જક્તિ કરે ? એવી બુદ્ધિથી તપ ન કરવું, વલ્લી તે દ્વાદશવિધ તપ કેહવું હે ? તો કે (સપ્પિંતરબાહિરે કેળ) ઠ જ્ઞેદ અર્જ્યંતર, અને ઠ જ્ઞેદ બાહ્ય સહિત હે. વલ્લી કેહવું હે ? તો કે (કુસલ કેળ) તીર્થકરોયે (દિઠે કેળ) ઉપદિષ્યું હે, પ્રકાશ્યું હે એવા તપમાં પ્રવર્તવું, તેને તપાચાર કહિયે, એથી વિપરીત પ્રવર્તે, તો અતિચાર લાગે ॥ ૫ ॥

હવે એ તપાચારમાં બાહ્ય તપના ઠ જ્ઞેદ વિવરીને કહે હે.

અણસણ મૂળોયરિયા, વિત્તી સંખેવણં રસચ્ચાન ॥

કાયકિલેસો સંલી, ણયાય બચો તવો હોઈ ॥ ૬ ॥

અર્થ:—પહેલું (અણસણ કેળ) અશનાદિક ચાર આહારનો ત્યાગ થોડા

काल लगें करवो अथवा जावजीव पर्यंत करवो, ते अनशन तप जाणवुं. चीजुं (जणोयरिया के०) जनोदरिका एटले वस्त्र, पात्र, उंठां करवां, अथवा झूख करतां पांच सात कोलिया उंठा जमवा तथा कषायनी न्यूनता करवी, तेने जनोदरिका तप कहियें. त्रीजुं (वित्तीसंखेवणं के०) ड्रव्यादिक चार प्रकारना अजिग्रहें करीने जे वृत्ति एटले आजीविका तेनो संक्षेप करवो, तेने वृत्तिसंक्षेप तप कहियें. जेम के साधु होय, ते ड्रव्यादिक चारथी संक्षेप करे, त्यां वहोरवा जतां साधु घरनी संख्या करे, जेम के पांच, सात अथवा एटलेज घेरथी जो सूजतो आहार मले, तो लेवो, न मले तो उपवास करवो. अने श्रावकें तो सवारनुं पञ्चस्काण करतां दश, पंदर, किं वा जेटलां ड्रव्य मोकलां राख्यां होय, तेमांथी बली वे त्रण ड्रव्य उंठां करवां. एवा प्रकारना अजिग्रह करे, तेने वृत्तिसंक्षेप तप कहियें. चोथुं (रसच्चाउ के०) विगयादिक रसनो त्याग करवो, एटले ठ विगयमांथी एक बे विगयनो त्याग करवो, तथा दीलोतरी प्रमुखनो जे नियम लेवो, तेने रसत्याग तप कहियें. पांचमुं (कायकिलेसो के०) कायोत्सर्ग करवो. वीरासन, पद्मासन, तथा उत्कटासनादिक आसन करवां. जेम तेम कायाने पीडवी, टाढ तापनी आतापना लेवी, लोच कराववो, उघाडे पगे चालवुं, झूमि उपर शयन करवुं, इत्यादिक प्रकारें करीने शरीरने कष्ट देवुं, तेने कायक्लेश तप कहियें. ठहुं (संदीणयाय के०) विषयकषायने उदीरवा नहीं, जे उदय आव्या तेने निःफल करवा, अशुभ योगनुं निवारवुं, शुभयोगमां प्रवर्तवुं; स्त्री, पशु, नपुंसक रहित स्थानक सेववुं, कुकडीनी पेरें हाथ, पग, प्रमुख अंगोपांग संवरी राखवा, तेने संदीनता तप कहियें. ॥ त प्रकारें (वद्योतवो के०) बाह्य तप (होइ के०) ठे ॥ ६ ॥

हवे प्रश्न कहेला अज्यंतर तपना ठ जेद विवरीने कहे ठे.

पायष्ठितं विणउ, वेयावच्चं तदेव सद्याउ ॥

जाणं उत्सर्गो विअ, अप्रितरउ तवो होई ॥७॥

अर्थः—प्रथम (पायष्ठितं के०) दोष लागे थके गुरु गीतार्थनी आगल सरल मनवडे पापरूप अपराध प्रकासे, पढी ते अपराधनो निवारण

કરવાને અર્થે ગુરુ જે આલોચનાદિક ઇટલે પ્રાયશ્ચિત્તાદિક આપે, તે રૂઢી રીતે કરે, તેને પ્રાયશ્ચિત્તતપ કહિયે.

બીજું (વિણઝ કેળ) જ્ઞાનાદિક સાત પ્રકારનો વિનય કરવો, તે વિનયતપ, અથવા વલી આઠ પ્રકારે ગુરુનો વિનય કરવો, તે કહે છે, એક ગુરુને દેખી ઝાઝા થવું, બીજું ગુરુને આવતા દેખી સામે જવું, ત્રીજું ગુરુને દેખી હાથ જોડી મસ્તકે ચઢાવવા, ચોથું ગુરુને બેસવાને આસન આપવું, પાંચમું પોતે આસને બેસવાનું મૂકી દેવું, ઢઠું જ્યાં સુધી ગુરુ ઝાઝા હોય, ત્યાં સુધી ઝાઝા રહેવું, સાતમું ગુરુને વાંદણાં દેવાં, ગુરુની પર્યુપાસના ઇટલે સેવા કરવી, વિસામણ કરવા, તથા આઠમું ગુરુ જાય, તેવારે તેની પાઠલ વોલાવવા જવું. એ આઠ પ્રકારે પણ વિનયતપ કહિયે.

ત્રીજું (વૈયાવચ્ચ કેળ) વૈયાવૃત્ત્ય તપ કરવું, તે આહારાદિક આણી આપવા, કેડ પગાદિક ચાંપવા પ્રમુખ આચાર્યાદિક દશ પુરુષોની ઋત્તિ કરવી, ઇટલે આચાર્ય, ગ્લાન, બાલ, વૃદ્ધ, તપસ્વી, નવદીક્ષિત સાધુ, સાધર્મી, કુલ, તે જે એક આચાર્યનાં સંતાન તેને કુલ કહિયે, તથા ગઢ, તે જે ઘણા આચાર્યનાં સંતાન એકઠાં થયેલાં હોય, તેને ગઢ કહિયે, તથા સંઘ, તે સાધુ, સાધવી, શ્રાવક અને શ્રાવિકા તટૂપ તે સંઘ. એ દશનું જે વૈયાવૃત્ત્ય કરવું, તેને વૈયાવચ્ચ તપ કહિયે. (તહેવ કેળ) તેમજ વલી.

ચોથું (સજ્ઞાઝ કેળ) વાંચનાદિક પાંચ પ્રકારનો સ્વાધ્યાય કરવો, તેને સ્વાધ્યાયતપ કહિયે. ત્યાં એક વાંચના ઇટલે જાણવું, બીજી પૃથ્થના તે સંશય ટાલવાને પૂઢવું, ત્રીજી પરાવર્તના ઇટલે વિસરી ગયેલું સંજારવું. ચોથી અનુપ્રેક્ષા ઇટલે તત્ત્વચિંતવના કરવી, પાંચમી ધર્મકથા ઇટલે તીર્થકરાદિક ગુણિજનની કથા કરવી. એ પાંચ જોદ, સજ્ઞાયતપના જાણવા.

પાંચમું (જાણ કેળ) ધ્યાનતપ તે આર્ત રૌદ્રધ્યાનનું નિવારવું અને ધર્મ તથા શુક્લ, એ બે શુદ્ધધ્યાનનું ધ્યાવવું, એ બે પ્રકારે ધ્યાનતપ જાણવું.

ઢઠું (ઝસ્સગ્ગો કેળ) પરવસ્તુનો ત્યાગ કરવો, કર્મના હાય નિમિત્તે કાયોત્સર્ગ કરવો, તેને કાયોત્સર્ગતપ કહિયે. (અપિ કેળ) નિશ્ચે, એ ઢ જોદે (અપ્રિંતરઝ તવો કેળ) અન્યંતર તપ (હોફ કેળ) છે ॥ ૭ ॥

अणिगूहिअ बल विरिउ, पडिक्कमइ जो जहुत्तमाउत्तो ॥

जुंजइ अ जहाथामं, नायवो वीरिआयारो ॥७॥ इति ॥२७॥

अर्थः—(अणिगूहिअ के०) अनिगूहित ठे, अणढांकेलुं ठे एटले प्र गट ठे, (बलविरिउ के०) बल वीर्य जेनुं, वली (जो के०) जे (जहुत्त के०) यथोक्त एटले जेम श्रीतीर्थकर देवें कलुं ठे, तेमज (पडिक्कमइ के०) पराक्रम करे ठे, एटले उद्यम करे ठे. अर्थात् शरीरनुं बल अने मननुं वीर्य, ए वेहुने अणगोपवतो थको मनमां उत्साह धरतो थको, वचने धर्मव्यापार करतो ठतो, खेदने अणपामतो थको, धर्मने विषे उद्यम करे ठे. वली जे (आउत्तो के०) उपयुक्त थको, एटले सावधान थको, (जहाथामं के०) पोताना बलने अनुसारें पोतानीशक्ति प्रमाणें (जुंजइ के०) जोडे, लागे, एटले प्रवर्त्ते, ते शेनेविषे प्रवर्त्ते ? तो के धर्मकार्यने विषे प्रवर्त्ते. ते (वीरिआयारो के०) वीर्याचार, (नायवो के०) जाणवो. ए त्रण प्रकारें वीर्याचार कह्यो ॥ ७ ॥ इति ॥ २७ ॥ हवे आ नीचें लखेली गाथा मुनिराज, काउस्सग्गमां चिंतवे, ते लखियें ठैयें.

सयणासणन्नपाणे, चेइय जइ सिध काय उच्चारे ॥ समिई जावण गुत्ती, वितहायरणे अईयारो ॥ १ ॥ अर्थः—(सयण के०) सुवाना संथा रिया प्रमुख, (आसण के०) बेसवाना आसन, वाजोठ प्रमुख, (अन्न पाणे के०) अशन, पान, खादिम, स्वादिम, (चेइय के०) चैत्यवंदन, (जइ के०) यति, ते साधुज्जक्ति अज्युत्तानादिक, (सिध के०) शय्या, वसति, उपाश्रय, (काय के०) लघुनीति, ते पीशाव, (उच्चारे के०) वडीनीति ते थंमिल परठवानो विधि, (समिई के०) ईर्यादिक पांच स मिति, (जावण के०) अनित्यादिक बार जावना तथा पंच महाव्रतनी पञ्चीश जावना, (गुत्ती के०) त्रण गुप्ति ए सर्व बोल, (वितह के०) वितथपणे एटले असत्यपणे विपरीतपणे (आयरणे के०) आचरवा थकी अंगीकार करवाथकी (अईयारो के०) अतिचार होय, एटले झा नादिक आत्मगुण मखिन थाय ॥ इति गाथार्थः ॥१॥ इति ॥२७॥

॥ अथ देवसिञ्चं आलोचं लिख्यते ॥

इच्छाकारेण संदिसह जगवन् देवसिञ्चं आलोचं॥ इहं आ
लोएमि जो मे देवसिञ्चं अइयारो कउं काईउं वाईउं माण
सिञ्च उस्सुत्तो उम्मग्गो अकणो अकरणिज्जो डुक्काउं डुव्विचिं
तिञ्च अणायारो अणिञ्चिअवो असावगपाउग्गो नाणे दं
सणे चरित्ताचरित्ते सुए सामाइए तिएहं गुत्तीणं चउएहं
कसायाणं पंचएहमणुवयाणं तिएहं गुणवयाणं चउएहं सि
क्कावयाणं बारसविहस्स सावगधम्मस्स जं खंमिञ्चं जं
विराहिञ्चं तस्स मिहामि डुक्कडं ॥ १ ॥ इति ॥ ९८ ॥

अर्थः—(जगवन् के०) हे जगवन्! (इच्छाकारेण के०) पोतानी इच्छायें
करी पण कोइना बलात्कारें नहीं, (संदिसह के०) मुऊने आदेश आपो.
(देवसिञ्चं के०) दिवससंबंधि जे अतिचार उपन्या, ते प्रत्ये (आलोएमि
के०) आ एटले मर्यादायें करी अथवा समस्तपणे करी लोएमि एटले हुं
प्रकाशुं हुं. अहिंयां रात्रि होय, तो राइसंबंधि अतिचार प्रकाशुं हुं. एम
कहेहुं. ए रीतें शिष्य कहे, तेवारें गुरु कहे के आलोह, एटले आलोचो
प्रकाशो. पढी शिष्य कहे, (इहं के०) हुं पण इहुं हुं, तमारुं वचन
अंगीकार करुं हुं. (आलोएमि के०) हुं आलोचं हुं, एटले मर्यादायें करी
संपूर्णजावें करी हुं प्रकाशुं हुं. (जो के०) जे (मे के०) महारे जीवें,
(देवसिञ्चं के०) दिवस संबंधियो (अइयारो के०) अतिचार दोष (कउं
के०) कीधो होय, एटले लगाड्यो होय, ते अतिचार, अनेक प्रकारें ठे.
माटें तेना प्रकारो कहे ठे. (काईउं के०) कायासंबंधी (वाईउं के०)
वचन संबंधी (माणसिञ्चं के०) मनःसंबंधी एटले काया, वचन अने मनः
संबंधियो अतिचार ठे. तेमां प्रथम काया अने वचन संबंधि अतिचारनुं
स्वरूप कहे ठे. (उस्सुत्तो के०) उत्सूत्र एटले जिनागमथी विरुद्ध बोलहुं
ते हेतुथी उत्पन्न थयुं तथा (उम्मग्गो के०) उन्मार्ग ते द्वायोपशमिक
जावरूप मार्ग, ते प्रत्ये अतिक्रमि उलंघीने औदयिकजावें करी एटले
मिथ्यात्व कषायादिक जावें करी कीधो थाप्यो जे उन्मार्ग, ते उन्मार्गना

યોગેં કરી નીપન્યો જે (અકલ્પો કે૦) અકલ્પઃ એટલે કલ્પ જે વિધિ તે ચરણકરણવ્યાપાર, તેથી અ એટલે રહિત તે અકલ્પ કહિયેં, તે અકલ્પપણાના હેતુથી ઉત્પન્ન થયો જે (અકરણિજ્ઞો કે૦) અકરણીય એટલે જે કરવા યોગ્ય નહીં, એવા કાર્યને કરવે કરી, એમ અહીંયાં હેતુહેતુમજાવ છે, તે આવી રીતેં કે, જેમાટેં ઉત્સૂત્ર, તે માટેંજ ઉન્માર્ગ ; અને જેમાટેં ઉન્માર્ગ, તેમાટેંજ અકલ્પ, જેમાટેં અકલ્પ, તેમાટેંજ અકરણીય કહિયેં. એટલે કાય અને વચનસંબંધિ અતિચારનું સ્વરૂપ કહ્યું. હવે મનઃસંબંધિ અતિચારનું સ્વરૂપ કહે છે. (હુજ્ઞાત કે૦) હુધ્યાન તે ચિત્તને એકાગ્રપણે આર્ત રૌદ્રધ્યાનનું ધ્યાવું, જેમાટેં હુધ્યાન, તેમાટેંજ (હુવિચિંતિત કે૦) હુવિચિંતિત એટલે જે ચલ ચિત્તપણે કરી હુષ્ટ અશુભકાર્યનેજ મનમાં ચિંતવું, જેમાટેં તે હુવિચિંતિત, તે માટેંજ (અણાયારો કે૦) અનાચાર કહિયેં. એટલે જેથી વ્રતાદિકનો સર્વથા જંગ થાય, જેમાટેં તે અનાચાર, તેમાટેંજ (અણિચિયવો કે૦) અનેષ્ટિતવ્યઃ એટલે જે ઇષ્ટવા વાંઠવા યોગ્ય નથી, જેમાટે તે અનેષ્ટિતવ્ય, તેમાટેજ (અસાવગપા ઉગ્ગો કે૦) નથી શ્રાવકને પ્રાયોગ્ય એટલે શ્રાવકને યોગ્ય નથી. ઇતિ મનઃસંબંધિ અતિચાર. હવે એ સર્વ અતિચાર, શેને વિષે લગાડ્યા હોય? તે કહે છે.

(નાણે કે૦) નિજપરસત્તારૂપ વસ્તુનું યથાર્થ જાણપણારૂપ જે જ્ઞાન, તેને વિષે, (દંસણે કે૦) દેવાદિક ત્રણ તત્ત્વનું સાચું શ્રદ્ધાનરૂપ જે દર્શન, તેને વિષે, (ચરિત્તાચરિત્તે કે૦) કાંઈએક વિરતિરૂપ, કાંઈએક અવિરતિરૂપ એવું જે દેશવિરતિરૂપ શ્રાવકનું ચારિત્ર, તેને વિષે, અથવા જ્ઞાનાદિક નિજગુણમાંહે દેશથી જે સ્થિરતા, તે રૂપ જે ચારિત્રાચારિત્ર તેને વિષે. એહીજ વલ્લી કહે છે. (સુણે કે૦) શ્રુતસિદ્ધાંતને વિષે અકાલે સ્વાધ્યાય ઇત્યાદિક અતિચાર લગાડ્યો હોય, (સામાણે કે૦) સમ્યક્ત્વરૂપ સામાયિકને વિષે જિનવચનને વિષે શંકાદિક અતિચાર લગાડ્યો હોય. એ ચારિત્રાચારિત્રસંબંધિ અતિચાર, પ્રતિજ્ઞેદેં કરી કહે છે. (તિણ્હંગુત્તીણે કે૦) મનોગુપ્તિ, વચનગુપ્તિ અને કાયગુપ્તિ. એ ત્રણ ગુપ્તિને અણપાલવે કરી. (ચણ્હંકસાયાણે કે૦) ક્રોધ, માન, માયા અને લોભ, એવા ચાર કષાયને કરવે કરી (પંચાહમણુવયાણે કે૦) એક સ્થૂલપ્રાણાતિપાતવિરમણ, બીજું સ્થૂલમૃષાવાદવિરમણ, ત્રીજું સ્થૂલઅદત્તાદાનવિરમણ, ચોથું સ્થૂલમૈથુનવિરમણ, પાંચમું સ્થૂલપરિગ્રહવિરમણ, એ પાંચ અણુવ્રતમાંહેથી

अथ सातलाख तथा अठारपापस्थानक अर्थसहित. ११७

तथा (तिण्हंगुणवयाणं के०) एकदिशि परिमाणव्रत, बीजुं उपजोगपरि
जोगपरिमाणव्रत, त्रीजुं अनर्थदंरुविरमणव्रत, ए त्रण गुणव्रतमांहेथी तथा
(चउण्हंसिस्कावयाणं के०) एक सामायिकव्रत, बीजुं देशावकाशिक व्र
त, त्रीजुं पौषधोपवासव्रत, चोथुं अतिथिसंविजागव्रत, ए चार शिक्षाव्र
तमांहेथी, घणुं शुं कहियें ? परंतु (बारसविहस्स के०) ए पूर्वोक्त द्वा
दशविध एटले बार प्रकारना व्रतरूप (सावगधम्मस्स के०) श्रावक संबं
धी जे धर्म ते मांहेथी महारे जीवें (जंखंमियं के०) जे खंरुथुं, एटले देश
थकी जंग कीधो, (जंविराहियं के०) जे विराध्युं एटले सर्वथकी जंग
कीधो, (तस्स के०) तेहनुं (डुक्कड के०) डुष्कृत. एटले पाप, ते (मि
के०) मने जे लाग्युं ते (मिह्ठा के०) मिथ्या थाउं, एटले निष्फल
थाउं ॥ १ ॥ एमां लघु अक्षर एकशो उगणचाळीश अने गुरु अक्षर उ
गणत्रीश, सर्व मदी एकशो ने अडशठ अक्षरो ठे ॥ इति ॥ १७ ॥

॥ अथ सात लाख ॥

सात लाख पृथिवीकाय, सात लाख अप्पकाय, सात लाख
तेजकाय, सात लाख वाउकाय, दश लाख प्रत्येक वनस्पति
काय, चउद लाख साधारण वनस्पतिकाय, बे लाख बेंडि
य, बे लाख तेंडिय, बे लाख चौरिंडिय, चार लाख देवता,
चार लाख नारकी, चार लाख तिर्यंच पंचेंडिय, चौद ला
ख मनुष्य, एवंकारें चोराशी लाख जीवायोनिमांहे म
हारे जीवेंजे कोइ जीव हण्योहोय, हणाव्यो होय, हणता
प्रत्ये अनुमोद्यो होय, ते सर्वे मनें, वचनें, कायायेंकरी तस्स
मिह्ठा मि डुक्कडं ॥ १ ॥ इति ॥ १८ ॥ एनो अर्थ सुगम ठे ॥

॥ अथ अठार पापस्थानक ॥

पहेले प्राणातिपात, बीजे मृषावाद, त्रीजे अदत्तादान,
चोथे मैथुन, पांचमे परिग्रह, षष्ठे क्रोध, सातमे मान,

आठमे माया, नवमे लोभ, दशमे राग, इगियारमे द्वेष, बारमे कलह, तेरमे अन्याख्यान, चौदमे पैशुन्य, पन्नर मे रति अरति, शोलमे परपरिवाद, सत्तरमे माया मृषा वाद, अठारमे मिथ्यात्वशब्द. ए अठार पापस्थानकमां हि महारे जीवें जे कोइ सेव्युं होय, सेवराव्युं होय, सेवताप्रत्ये, अनुमोद्युं होय, ते सर्वे मनै, वचनै, काया यें करी तस्स. मिच्छा मि डुक्कडं ॥ १ ॥ इति ॥ ३० ॥

अर्थः—परजीवना प्राणनो नाश चिंतववो ते प्रथम प्राणातिपात. जूतुं बो लवाना परिणाम, ते बीजुं मृषावाद. पारकी वस्तु धणीना दीधा विना चो री लेवानी रुचि, ते त्रीजुं अदत्तादान. विषयसुखनी वांठारूप परिणाम ते चोथुं मैथुन. नव प्रकारें बाह्य अने चौद प्रकारें अज्यंतर परिग्रहनी वांठा, ते पांचमो परिग्रह. कोइनी उपर आकरा तीव्र परिणामें क्रोध करवो, ते ठठो क्रोध. आठ प्रकारें मद करवो, ते सातमुं मान. कपटसहित लोकने देखाडवा रूप धर्मकरणी करवी, ते आठमी माया. धन, शरीर, कुटुंब, परिवाररूप संप दाने एकठी करवानी तथा राखवानी घणी वांठा, ते नवमो लोभ. पौण्ड्रिक परवस्तु उपर राग धरवो, ते दशमो राग. पोताने अणगमती वस्तु उपर अरुचिज्ञाव, ते अगीयारमो द्वेष. कोइ पण कारणें द्वेष करवानी रुचि, ते बारमो कलह. परजीवने अणदीतुं अणसांजड्युं आल देवुं, ते तेरमुं अन्याख्यान. पारकी चामी करवी, ते चौदमुं पैशुन्य. सुख दुःख आवे ह र्ष शोक धरवो, ते पंदरमुं रति अरतिनामा पापस्थानक कहियें. गुणी किं वा निर्गुणी जीवनी निंदा करवी, ते शोलमो परपरिवाद कहियें. अंतरमां बीजी वात होय अने बाहेर मुखथकी मीतुं बोलवुं, इत्यादिक अनेक प्रका रें ठल करीने लोकोने ठगवाना परिणाम, ते सत्तरमो माया मृषावाद. पांच प्रकारें मिथ्यात्व सेववारूप परिणाम, ते अठारमुं मिथ्यात्व शब्द नामा पापस्थानक जाणवुं. ए अठार प्रकारें जे जीवने चित्तमां पापरूप जाव उत्पन्न थाय, तेने जावपाप कहियें अने ते जावनी चिकाशें करी

જે જીવને સત્તાયેં કર્મનાં દલ્હીયાં લાગે, તેને દ્રવ્યપાપ કહિયેં, તે દ્રવ્યપાપનાં દલ્હીયાં સત્તાયેં બંધાણાં, તે આગલ જાવપણે તિર્યંચ તથા નારકીના જીવ પામીને બ્યાશી પ્રકારેં જોગવાય ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૩૦ ॥

॥ અથ દેવસિઅપડિક્કમણે ઠાઝં ॥

સવસ્સવિ, દેવસિઅ, હિંચિતિઅ, હિંપ્પાસિઅ, હિંચિ
ઠિઅ, તસ્સ મિહ્મા મિ હુક્કડં ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૩૧ ॥

અર્થ:—આ સૂત્રનો અર્થ, આગલ સવસ્સવિ નામા સાહત્રીશમું સૂત્ર આવશે, તેના અંતર્ગત આવી જાશે, મારેં આહીં નથી લખ્યો ॥ ૧ ॥ ૩૧ ॥

॥ અથ શ્રાવકપડિક્કમણસૂત્ર અથવા વંદિતાસૂત્ર ॥

વંદિત્તુ સવ સિદ્ધે, ધમ્માયરિણ અ સવસાહૂ અ ॥ ૬

હામિ પડિક્કમિઝં, સાવગધમ્માહિઆરસ્સ ॥ ૧ ॥

અર્થ:—(સવ કેળ) સર્વ સર્વજ્ઞ એટલે સર્વ વસ્તુને જાણે, સર્વના હિંતવાંઠક એવા તીર્થંકર તેમને, તથા (સિદ્ધે કેળ) સિદ્ધ જે અષ્ટ કર્મના ક્ષય થકી પૂર્ણ થયાં છે અર્થ પ્રયોજન જેમનાં તેમને, તથા (ધમ્માયરિણ કેળ) ધર્માચાર્ય જે શ્રુતચારિત્રરૂપ ધર્મ, તેના આચારને વિષે શ્રેષ્ઠ તથા ધર્મના દાતાર તેમને, તથા (અ કેળ) ચશબ્દથકી ઉપાધ્યાય જે સિદ્ધાંતના જાણાવનાર તે પણ લેવા, તેમને તથા (સવસાહૂ કેળ) સર્વ સાધુ તે સ્થવિરકલ્પિકાદિક જિનકલ્પી પ્રમુખ અનેક પ્રકારના સાધુ મોક્ષના સાધનાર તેમને, (અ કેળ) અકાર તે સમુચ્ચયાર્થવાચક છે. એટલે એ પાંચ પદ જે છે, તેમને (વંદિત્તુ કેળ) વાંદીને નમસ્કાર કરીને એટલે એ પાંચેને સર્વ વિઘ્નોપશાંતિને મારેં વંદન કરીને, (સાવગધમ્માહિઆરસ્સ કેળ) શ્રાવકધર્મને વિષે જે અતિચાર લાગ્યો હોય, તેથકી એટલે એકશો ને ચોવીશ અતિચારથકી (પડિક્કમિઝં કેળ) પ્રતિક્રમવાને નિવૃત્તવાને (હિંચિમિ કેળ) હું હું હું, વાંહું હું. અહિં અતિચાર શબ્દનો અર્થ આવી રીતેં છે, કે જે આત્માના ગુણને મલિન કરે, તેને અતિચાર કહિયેં ॥ ૧ ॥

હવે સામાન્યપ્રકારેં સઘલા વ્રતના અતિચાર પડિક્કમવાને અર્થે કહે છે.

જો મે વયાહિઆરો, નાણે તહ દંસણે ચરિત્તે અ ॥

સુહુમો અ બાયરો વા, તં નિંદે તંચ ગરિહામિ ॥ ૬ ॥

अर्थः—(वयाइयारो के०) बार व्रतना अतिचार पंचोतेर ठे, केम के ? अगीयार व्रतना तो प्रत्येकें पांच पांच अतिचार ठे. अने एक सातमा व्रतमध्ये कर्मादानना पंदर अतिचार अंतर्भूत आवे ठे, अने पांच मूल सातमा व्रतना अतिचार मेलवतां वीश थाय. ए रीतें सर्व मली पञ्चोतेर अतिचार थाय, (तह के०) तथा (नाणे के०) ज्ञानना आठ अतिचार, ते 'काळे विणए' इत्यादिक आठ प्रकारें ज्ञानाचार, तेने विपरीतपणे आचरवाथकी होय, (दंसणे के०) दर्शन सम्यक्त्वना तेर अतिचार ठे. तेमां शंकादिक पांचने सेववाथकी पांच अतिचार तथा 'निस्संकिय निक्कंस्किय' इत्यादिक आठ प्रकारें दर्शनाचारने अणसेववाथकी आठ अतिचार, सर्व मली तेर अतिचार थाय तथा (चरित्ते के०) चारित्राचारना आठ अतिचार, ते पांच समिति अने त्रण गुप्तिने अणपालवाथकी अथवा विपरीतपणे पालवाथकी थाय, (अ के०) चशब्दथकी तपाचारना चार अतिचार, ते 'अनशन ऊणोदरी' इत्यादिक चार प्रकारनो तपाचार तेने विपरीत पणे आचरवाथकी होय. वीर्याचारना त्रण अतिचार, ते ठती सामर्थ्यें मन, वचन अने कायायें करी धर्मने विषे उद्यम अणकरवाथकी होय, अने संक्षेपणा मरणांत आराधनाना इह लोक परलोकनी वांठा इत्यादिक पांच अतिचार ठे. ए सर्व मली एकशो चोवीश अतिचारमध्येथी (सुहुमो के०) सूक्ष्म ते जे जाणवामां नहिं आवे, ते जाणवो. (अ के०) वली (वा के०) अथवा (बायरो के०) बादर जे प्रगट जाणवामां आवे, ते जाणवो. ए सूक्ष्म अथवा बादर अतिचारमांहेलो (जो के०) जे अतिचार, (मे के०) महारे हुं होय, (तं के०) ते अतिचारप्रत्ये (निंदे के०) आत्मसारखें हुं निंहुं हुं. हवे वली नहिं करूं. (च के०) वली (तं के०) ते अतिचारप्रत्ये (गरिहामि के०) गुरुसमक्ष हुं गर्हुं हुं, एटले निंहुं हुं ॥१॥

हवे जे जे व्रत ठे, ते ते व्रतना अतिचार पण प्रायः परिग्रहथकी उ पजे ठे, तेमाटें प्रथम सामान्यपणे परिग्रह आश्रयीने पडिक्रमवाने कहे ठे.

उविहे परिग्गहंमि, सावजे बहुविहे अ आरंभे ॥
कारावणे अ करणे, पडिक्रमे देसिअं सबं ॥ ३ ॥

અર્થ:—(હુવિદે કે૦) બે પ્રકારના (પરિગ્રહંમિ કે૦) પરિગ્રહ છે, તિહાં એક દ્વિપદ ચતુષ્પદરૂપ સચિત્ત પરિગ્રહ, અને બીજો દ્રવ્ય તથા આચૂષણાદિક તે અચિત્તપરિગ્રહ જાણવો. તથા એક બાહ્યપરિગ્રહ તે ધનધાન્યાદિક નવવિધ જાણવો. અને બીજો અન્યંતરપરિગ્રહ તે કષાય, નોકષાય, મિથ્યાત્વરૂપ ચૌદ પ્રકારનો પરિગ્રહ છે. તેની ઉત્પત્તિનું કારણ, (સાવજે કે૦) પાપસહિત એવા (અ કે૦) વલી (બહુવિદે કે૦) બહુવિધ કૃષિ પ્રમુખ અનેક પ્રકારના જે (આરંજે કે૦) આરંજ, તેને (કરણે કે૦) પોતે કરવાથકી (કારાવણે કે૦) અનેરાપાસે કરાવવાથકી (અ કે૦) બી જા આરંજ કરનારાને અનુમોદવાથકી જે મહારે અતિચાર લાગ્યો હોય, (દેસિયં સવં કે૦) તે સર્વ દિવસસંબંધી અતિચારપ્રત્યે (પડિક્કમે કે૦) હું પ્રતિક્રમું હું, એટલે તે અતિચારથકી હું નિવર્તું હું ॥ ૩ ॥

હવે પ્રથમ જ્ઞાનાચારના અતિચાર આલોવે છે.

જં બદ્ધમિંદિણ્હિં, ચઝહિં કસાણ્હિં અપ્પસઢેહિં ॥

રાગેણ વ દોસેણ વ, તં નિંદે તં ચ ગરિહામિ ॥ ૪ ॥

અર્થ:—(ઈંદિણ્હિં કે૦) સ્પર્શનાદિક પાંચ ઇન્દ્રિય મોકલાં રાખ્યાં તેણે કરીને તથા (ચઝહિંકસાણ્હિં કે૦) ક્રોધાદિક ચાર કષાયેં કરી, (અપ્પસઢેહિં કે૦) અપ્રશસ્ત એટલે માઠોમિથ્યાત્વાદિક ઔદયિક જાવતેના ઉદયેં કરી) રાગેણ કે૦) રાગેં કરી, (વ કે૦) અથવા (દોસેણ વ કે૦) દ્વેષેં કરી, આહિં વ પાદપૂર્ણાર્થ છે, (જં કે૦) જે જ્ઞાનાતિચારરૂપ અશુભ કર્મને (બંદુ કે૦) બાંધ્યું હોય, ઉપાર્જ્યું હોય, (તં કે૦) તે જ્ઞાનાતિચારરૂપ અશુભ કર્મપ્રત્યે (નિંદે કે૦) આત્માની સાચેં હું નિંડું હું, (ચ કે૦) વલી (તં કે૦) તેપ્રત્યે (ગરિહામિ કે૦) ગુરુની સાચેં હું ગર્હું હું, નિંડું હું ॥ ૪ ॥

હવે સમ્યગ્દર્શનના તથા ચક્ષુર્દર્શનના અતિચાર આલોવે છે.

આગમણે નિગ્ગમણે, ઠાણે ચંકમણે અણાજોગે ॥

અનિઝગે અ નિઝગે, પડિક્કમે દેસિયં સવં ॥ ૫ ॥

અર્થ:—(અણાજોગે કે૦) અનુપયોગથકી (અનિઝગે કે૦) રાજાના

આદેશ તથા ઘણા લોકના આગ્રહથી. ઇત્યાદિક અનિયોગ આગાર થકી (અ કેળ) વલી (નિર્જને કેળ) પરાધીન આજીવિકા ચલાવતા જેનું દાસપણું કરીયે, તેની આજ્ઞાથી તથા મંત્રી, શ્રેષ્ઠી, તેની આજ્ઞા થકી, મિથ્યાદૃષ્ટિ સંવંધિ રથ, યાત્રા પ્રમુખ જોવાને અર્થે કૌતુક જોવાને અર્થે ઇટલે મિથ્યાત્વીનાં દેવ, દેહરાં પ્રમુખને વિષે ઉત્સવાદિક જોવાને (આ ગમણેનિગમણે કેળ) આગમન, નિર્ગમન કરવું ઇટલે જાવું તથા આવવું તથા (ઠાણે કેળ) મિથ્યાત્વીને સ્થાનકેં ઝાં રહેતાં, (ચંકમણે કેળ) તિ હાંજ અરહાં પરહાં ફરતાં, જે અતિચારરૂપ પાપ બાંધ્યું, તે (પઢિકમેદેસિયં સવં કેળ) તે સર્વ દિવસ સંવંધિયા અતિચાર લાગ્યા હોય, તેથી પઢિકમું હું, નિવર્તું હું. અહીંયાં પ્રાકૃત શૈલીના વશથી વકારનો લોપ થાય છે, તેમા ટે 'દેસિયં સવં' પાઠ કહ્યો છે, પરંતુ 'દેવસિયં સવં' પાઠ કહ્યો નથી. વલી આ ઠેકાણે પ્રજાતે 'રાશ્યં' એવો પાઠ કહિયે, અને પસ્કિયં 'પસ્કિયં' એવો પાઠ કહિયે, તથા ચઝમાસિયં 'ચઝમ્માસિયં' એવો પાઠ કહિયે, તથા સંવ ષ્ઠરિયં 'સંવષ્ઠરિયં' એવો પાઠ કહિયે ॥ ૫ ॥

હવે સમ્યક્ત્વના અતિચાર આલોચે છે.

સંકા કંચ વિગિઠ્ઠા, પસંસ તહ સંથવો કુલિંગીસુ ॥

સમ્મત્તસ્સ ઇચ્છારે, પઢિકમે દેસિયં સવં ॥ ૬ ॥

અર્થ:-પ્રથમ જીવાદિક નવ તત્ત્વને વિષે જીવ છે, કિંવા નથી ? તથા જિ નજાણિત વચનને વિષે એ સાચું હશે, કે કેમ હશે ? એવો સંદેહ કરવો તેને (સંકા કેળ) શંકા જાણવી, ત્રીજું અદ્યપ્ત સ્વદ્યપ્ત દ્વમાદિક, અહિંસાદિક ગુણ, પરદર્શનીમાં દેખીને તે ઉપર અનિલાષ ઉપજે, તે (કંચ કેળ) કાંક્ષા કહિયે, ત્રીજું દાનાદિક ધર્મ કસ્યાનું ફલ હશે, કે નહિં હોય ? રચે ફોક ટ પ્રયાસ કરવો પડતો હોય ? એવો સંદેહ ધરવો, અથવા સાધુ, સાધવીનાં શરીર, વસ્ત્ર મલિન દેખી ડુગંઠા કરે. તે (વિગિઠ્ઠા કેળ) વિઘ્નજ્ઞુગુપ્સા કહિયે. ચોથો (કુલિંગીસુ કેળ) કુલિંગીમિથ્યાત્વીને વિષે (પસંસ કેળ) પ્રશંસા કરે, તે પ્રશંસા કહિયે, (તહ કેળ) તથા પાંચમો કુલિંગી મિથ્યાત્વી ને વિષે સંસ્તવ, પરિચય કરે, તે (સંથવો કેળ) સંસ્તવ કહિયે.

ए दर्शनमोहनीय कर्मना द्वायोपशमादिकपणाथकी उत्पन्न थयो जे जिनप्रणीत तत्त्वश्रद्धानरूप आत्मानो शुजपरिणाम, तेने (सम्मत्तस्स के०) सम्यक्त्व कहियें, तेना ए पांच (इआरे के०) अतिचार जा एवा. ते आश्रयीने जे (देसियं के०) दिवससंबंधी पाप बांध्युं ते, (सव्वं के०) सर्व (पडिक्कमे के०) हुं पडिक्कमुं बुं ॥ ६ ॥

हवे चारित्राचारना अतिचार आलोवे ठे.

ठक्कायसमारंजे, पयणे अ पयावणे अ जे दोसा ॥

अत्तछा य परछा, उज्जयछा चेव तं निंदे ॥ ७ ॥

अर्थः—चारित्रना अतिचार प्रतिक्रमवानी आदिमां ठक्काय समारंज आश्रयी दोषने निंदियें ठैयें. (अत्तछा के०) आत्माने अर्थें एटले पोताना जोगने अर्थें अथवा आत्मार्थ एटले मुजने आम कखायी पुण्य थरो ? एवी जोली बुझियें साधुने आपवाने अर्थें, (य के०) वली (परछा के०) प्राहूणादिक परने अर्थें अने (उज्जयछा के०) निज पर ए बेहुने अर्थें अशनादिक आहारने (पयणे के०) पचवते एटले पोतें रांधते (अ के०) वली (पयावणे के०) पचावते एटले बीजा पासें रंधावते (अ के०) अशब्द थकी बीजा रांधता होय तेने अनुमोदन देते, एम (ठक्काय के०) पृथिवी, पाणी, अग्नि, वायु, वनस्पति अने त्रस, ए ठक्कायजीवोना (समारंजे के०) समारंज, परिताप, उपद्रव हुवे ठते अथवा ठक्कायने विषे अयत्तायें प्रवर्त्तवाथकी, (जे के०) जे कर्मबंधरूप (दोसा के०) दोष लाग्या होय, (चेव के०) एव शब्दें निश्चें च शब्दें पर उपर छेष करवाथकी जे अतिचार दोष लाग्यो होय, (तं के०) ते प्रत्यें (निंदे के०) हुं निंहुं बुं ॥ ७ ॥

त्यां सामान्यप्रकारें चारित्राचार प्रतिक्रमवाने अर्थें बार व्रतना अतिचार कहे ठे.

पंचन्हमणुवयाणं, गुणवयाणं च तिन्हमइयारे ॥

सिस्काणं च चउन्हं, पडिक्कमे देसियं सव्वं ॥८॥

अर्थः—(पंचहमणुवयाणं के०) स्थूल प्राणातिपातादिक एवां पांच अणुव्रत, तेने विषे, (च के०) वली (तिण्हं के०) दिशिपरिमाण आदिक व्रण

(गुणवयाणं के०) गुणव्रत, तेने विपे तथा (चउण्हंसिस्काणं के०) सामायिक आदें देइने चार शिद्दाव्रत, तेने विपे, (च के०) वली तप, संलेपणादिकने विपे जे (अइयारे के०) अतिचार लाग्यो होय, ते अतिचार आश्रयी, (पडिक्कमे के०) हुं पडिक्कमुं तुं. निंहुं तुं. (देसियंसव्वं के०) दिवससंवंधि सर्व अतिचारप्रत्ये. अही पांच अणुव्रत ते पांच मूलगुण कहियें, अने ते पांचने विशेष गुण करनारा दिशिप्रमाणप्रमुख त्रण गुणव्रत जाणवां. वली चार शिद्दाव्रत, ते थोडा कालनां मानवालां जाणवां. ते जेम शिष्यने विद्या जणावीने अच्यस कराववा योग्य ठे, तेम ए सामायिकादिक चार शिद्दाव्रतनेविपे पण सदा उद्यम कराववा योग्य ठे ॥ ८ ॥

इवे प्रथम स्थूलप्राणातिपातविरमणनामा अणुव्रत कहे ठे.

पढमे अणुवयंमि, थूलग पाणाइवाय विरईउं ॥

आयरिअमप्पसठे, इठ पमायप्पसंगेणं ॥ ९ ॥

अर्थः—(पमाय के०) पांच प्रकारना प्रमाद तेने विपे, (प्पसंगेणं के०) अत्यंतपणे प्रसंग एटले प्रवर्त्तवुं, तेने प्रमादप्रसंग कहियें, तेणें करीने तथा आकुट्यादिकें करीने (अप्पसठे के०) अप्रशस्त अशुच माठा एवा अज्ञानमिथ्यात्व कपायादिक औदयिकजाव हुए ठते, (थूलग के०) स्थूल वादर मोटको जे जावुं, आववुं, फरवुं, इत्यादिक लक्षणें करी प्रगट जणाय ठे, तथा संकटप निरपराधि निरपेक्ष, वैज्रिय, तैज्रिय चउरिंज्रिय, पंचेंज्रिय, त्रस जीव ते संवंधी (पाण के०) आयु, इंज्रिय, प्राण, तेनां (अइवाय के०) अतिपात एटले विनाश तेनी (विरईउं के०) विरति निवृत्ति. तेथकी (आयरिअ के०) जे अतिक्रमवुं जल्लंघवुं ते (इठ के०) अहीयां (पढमेअणुवयंमि के०) प्रथम अणुव्रतने विपे अतिचार जाणवो. अथवा स्थूलप्राणातिपातनिवृत्तिप्रत्ये आश्रयीने जे जे दोष (आयरियं के०) आचर्यो सेव्यो होय, ते आगली गाथामां पडिक्कमिश ॥ ९ ॥

इवे प्रथम व्रतना पांच अतिचार कहे ठे.

वह् बंध ठवि ठेए, अइजारे नत्तपाणवुठेए ॥

पढमवयस्स इअारे, पडिक्कमे देसियं सव्वं ॥ १० ॥

અર્થ:—કષાયના વશથી દ્વિપદાદિક જીવને લાકડી પ્રમુખે નિર્દયતા ચેં કરી, એક (વહ કે) વધવું, હણવું, તાડવું, પ્રહાર દેવો, ઘાયલ કરવો, બીજો (બંધ કે) દોરડાદિકેં કરી બાંધવું, ત્રીજો (ઠવિ કે) બલદ સમારવા, શરીરના કાન અને નાસિકાદિક અવયવોને (હેણ કે) ઠેદવા, ચોથો થોડો ત્રાર ઉપાડવાની શક્તિવાળા એવા પોઠીયા ગાડલા વૃષજાદિકોની ઉપર લોચના વશથી (અજ્ઞારે કે) અતિત્રારનું આરોપણ કરવું. એટલે તેની ઉપર ઘણો ત્રાર નાખવો, પાંચમો (ત્રત્તપાણબુહેણ કે) ત્રાત પાણીનો વ્યુહેદ કરવો, અંતરાય કરવો, એ (પઢમવયસ્સજ્ઞારે કે) પ્રથમવ્રતના પાંચ અતિચાર, તે આશ્રયીને જે મુને અતિચાર લાગ્યો હોય, (સ વંદેસિયં કે) તે સર્વ દિવસસંબંધિ અતિચારપ્રત્યે, (પઢિક્કમે કે) હું પ્રતિક્રમું હું, નિંહું હું. આ ઠેકાણેં કોઈ શંકા કરે કે, પ્રાણાતિપાતવિરમણવ્રતવાલાને વધાદિકનો અતિચાર લાગે નહીં, કારણ કે પ્રાણાતિપાત શબ્દેં કરી વધાદિક ગ્રહણ થાય નહીં, તેથી વધાદિક કરે તો પણ તેને પ્રાણાતિપાતવિરમણવ્રતનો અતિચાર લાગે નહીં? ત્યાં કહે છે કે, મુખ્યતાયેં કરીને તો પ્રાણાતિપાતનુંજ પચ્ચસ્કાણ કહ્યું છે, પરંતુ વધાદિકનું પ્રત્યાખ્યાન કહ્યું નથી, તો પણ પરમાર્થેં તે વધાદિકનુંજ પ્રત્યાખ્યાન જાણવું, કારણ કે તે વધાદિકને પ્રાણાતિપાતનું હેતુત્વ છે, તે હેતુમાટેં તે વધાદિક કરવા થકી પ્રાણાતિપાતવ્રતજંગ થાય, તેથી તે પ્રાણાતિપાતવિરમણવ્રતવાલાને વધાદિકનું પચ્ચસ્કાણ યોગ્ય છે ॥ ૧૦ ॥

હવે બીજું અણુવ્રત કહે છે.

વીણ અણુવ્યંમિં, પરિથૂલગ અલિઅવયણવિરઈન ॥

આયરિઅમપ્પસહે, ઇહ પમાયપ્પસંગેણ ॥ ૧૧ ॥

અર્થ:—એક કન્યાલીક તે કન્યાઆશ્રયી જૂતું બોલવું, સુલક્ષણીને અપલક્ષણી કહેવું અને અપલક્ષણીને સુલક્ષણી કહેવું, એમાં દ્વિપદ સંબંધી જે જૂતું બોલવું, તે સર્વ જાણી લેવું. બીજું ગોવાલિક તે ગૌઆશ્રયી જૂતું બોલવું, એટલે થોડા દૂધવાલીને ઘણા દૂધવાલી કહેવી અને ઘણા દૂધવાલીને થોડા દૂધવાલી કહેવી. એમાં કોઈ પણ ચતુષ્પદસંબંધી જે જૂતું બોલવું તે સર્વ લેવું. ત્રીજું ચૂમ્યલીક તે ચૂમિઆશ્રયી જૂઠ તે પારકી ચૂમિને પોતાની

जूमि कहेवी. तथा द्रव्यादिक संबंधी जे जूतुं बोलवुं ते सर्व एमां आवे ठे, चौथो न्यासापहार ते पारकी थापण वस्तु राखीने जूतुं बोलवुं, जे में तो नथी राखी. पांचमुं मत्सरने लीधे अथवा लांच लेइने मोटकी कूडी साक्षी जरवी तथा कूडा करहानुं काढवुं, विश्वासघात करवो, ए सर्व एमां आव्युं. इत्यादिक जेमां राजा दंके, लोक चंके, एवो (परिश्रूलग के०) अतिशयें करी मोटको (अद्वियवयण के०) अलीक वचन मृषावाद तेनी (विरईउ के०) विरति ते थकी (आयरिअं के०) जे अतिक्रमवुं, उद्धंघवुं ते (बीएअणुव यंमि के०) बीजा अणुव्रतने विषे अतिचार आय; ते अतिचार, शुं होवाथी आय? तो के (इठ के०) एहीज व्रतने विषे (पमायप्पसंगेणं के०) प्रमाद ने प्रसंगें करी (अप्पसठे के०) अप्रशस्त अशुच जाव हुए ठते आय, अथवा मोटका मृषावादनी विरतिप्रत्ये आश्रयीने (आयरियं के०) जे दोष आचर्यो होय, एटले आ व्रतमध्यें जे दोष लगाड्यो होय, ते आगली गाथायें पडिकमीश

अहीं कोइ कहेशे के अदत्तादान विरमणव्रतमां न्यासापहारनी वात आ वशे, तेवारें अहीं लखवाथी पुनरुक्ति थाय ठे. त्यां कहे ठे के, प्रधानत्वे करी तो न्यासापहार ते वचननुं खोटुं बोलवापणुंज ठे, तेथी ए मृषा वादपणुंज थाय ठे. तेमाटें अहीं मृषावाद आश्रयी लख्युं ठे.

तथा वली न्यासापहार अने जूठी साक्षीपणुं, ए पूर्वोक्त छिपदादिक अलीकना अंतर्जावमां आवी जाय ठे, तो पण लोकने विषे ए बेहुनुं अत्यंत ग्रहण करेलापणुं ठे, माटें अहीं ए बेनुं जूडुं ग्रहण कखुं ठे ॥ ११ ॥

सहसा रहस्स दारे, मोसुवएसे अ कूडलेहे अ ॥

बीअ वयस्स इआरे, पडिकमे देसियं सवं ॥ १२ ॥

अर्थः—(सहसा के०) सहसात्कारें अणविचाखुं कोइने माथे जूतुं आ ल देवुं एटले कोइना उपर आ चोर ठे, इत्यादिक कहीने कलंक चढाववुं. ते प्रथम सहसाच्याख्यान अतिचार तथा कोइने एकांतें ठानी वात कर तां देखीने कहे के, तमें अमुक अमुक राजविरुद्ध विचार करो ठो? बोलो ठो? ते बीजो (रहस्स के०) रहस्याच्याख्यान अतिचार जाणवो. तथा पोतानी स्त्रीयें आपणा उपर विश्वास आणीने कांइ ठानी वात आपण ने कही होय, ते वात बीजा आगल प्रगट करे, एटले ते साचुं वचन

હોય તો પણ પરને પીડાકારી થવાથી જૂઠું જાણવું, તે ત્રીજો (દારે કે०) સ્વદારમંત્રજેદ અતિચાર જાણવો, તથા અણજાણ્યાં ઔષધ મંત્રાદિક બતાવે અથવા કોઈને કષ્ટમાં પાડવાને અર્થે કૂડી બુદ્ધિ આપે, તે ચોથો (મો સુવણ્ણે કે०) મૃષા ઉપદેશ અતિચાર કહિયે, તથા (અ કે०) વઢી કૂડા કા ગલ લખવા, છોટાં લખત કરવાં, તથા ચરા અક્ષર જાંજી છોટા અક્ષર લખવા, બીજાની મહોર મુદ્રા જાંજવી. શ્યાદિક મષીજેદ સર્વ એમાં આવે છે, તે પાંચમો (કૂડલેહે કે०) કૂટ લેખ અતિચાર કહીયે. (અ કે०) અકાર પાદપૂર્ણાર્થ છે. એ પાંચ, (બીશ્વવયસ્સશ્યારે કે०) બીજા વ્રતના અતિચાર, તે આશ્રયી જે મુને અતિચાર લાગ્યો હોય, તે (સંવંદેસિયં કે०) સર્વ દિવસ સંબંધી અતિચારપ્રત્યે (પડિક્કમે કે०) હું પડિક્કમું હું, નિંહું હું ॥૧૨॥

હવે ત્રીજું અણુવ્રત કહે છે.

તદ્દે અણુવ્યંમિ, ચૂલગપરદવહરણવિરદ્ધં ॥

આયરિઅમપ્પસહે, હ્થ પમાયપ્પસંગેણં ॥ ૧૩ ॥

અર્થ:—જેથકી રાજાનો દંડ પામીયે, એવું ચાતર ચણી ગંઠડી ઢોડી, તાલાં, પડકૂંચી, પડી જડી વસ્તુ ધણી જાણી રાખવી, રખાવવી, માર્ગે જાતાને લૂંટવો, શ્યાદિક (ચૂલગ કે०) મોટકો, (પરદવહરણ કે०) પરનું દ્રવ્ય તે ધન હરવાની (વિરદ્ધં કે०) વિરતિથકી (આયરિઅ કે०) અતિક્રમવું ડલંઘવું તે (તદ્દેઅણુવ્યંમિ કે०) ત્રીજા અણુવ્રતને વિષે અતિચાર થાય, તે અતિચાર શું હોયે થકે થાય ? તો કે (હ્થ કે०) એહીજ તૃતીયવ્રતને વિષે (પમાયપ્પસંગેણં કે०) પ્રમાદના પ્રસંગે કરીને (અમપ્પસહે કે०) અપ્રશસ્ત અણુ જન્નાવ હુણે થાય ॥૧૩॥ તે અતિચારોને આગલી ગાથાયે પ્રગટ કહે છે.

ત્રીજા અણુવ્રતના પાંચ અતિચાર કહે છે.

તેનાહ્થપ્પગે, તપ્પડિક્કમે વિરુદ્ધગમણે અ ॥

કૂડતુલકૂડમાણે, પડિક્કમે દેસિયં સવં ॥ ૧૪ ॥

અર્થ:—(તેન કે०) ચોર તેની (આહ્થ કે०) આહત એટલે હરણ કરેલી અર્થાત્ ચોરેલી વસ્તુ, તેને લેવી એટલે ચોરની આણેલી કેશર કસ્તૂરી આદિક બહુમૂલ્ય વસ્તુ તેને સોંધી જાણી લીધે, તે પ્રથમ તેનાહત અતિચાર

જાણવો. વીજો (પ્પઝંગે કેળ) ચોરને ખરચાદિક સંબલ સહાય આપવું, સ
 ઘાફ મેલવી આપવો, ચોરીની પ્રેરણા કરવી, તે વીજો પ્રયોગાતિચાર જાણ
 વો. તથા ત્રીજું (તપ્પડિરૂવે કેળ) તત્પ્રતિરૂપ વસ્તુ કરીને વેચવી ઇટલે યો
 ટી વસ્તુને ખરી વસ્તુને રૂપેં કરી, ખરીને જાવેં વેચવી તથા વસ્તુમાં જોલ સં
 જોલ કરવો, ઇટલે ખરા મોતીમાં યોટાં મોતી, સોનામાં ત્રાંબું, કેશરમાં ક
 સુંવો, કસ્તૂરીમાં મેલ, ઘૂતમાં તેલ, ગહૂંના લોટમાં જુવારનો લોટ, ગોલમાં
 રાલ, અરૂં જૂનાં વસ્ત્રને નિખરાવી, રંગાવી, તેને નવાં કરી વેચવાં અથવા
 કારમી માઠી ઇવી જે સિંદૂર, કપૂર, અફિણાદિક વસ્તુ હોય તેને ખરાને મૂલ્યે
 વેચવી. સૂત્ર, કપાસાદિકને પાણીયેં ત્રીંજવીને વેચવા. લવિંગ, જાયફલાદિક
 માંહે દૂધનું પોતું દેવું, ઇત્યાદિક તત્પ્રતિરૂપ અતિચાર જાણવો, તથા ચોથું
 (વિરુદ્ધગમણે કેળ) વિરુદ્ધગમન તે દાણચોરી પ્રમુખ રાજવિરુદ્ધ આચરવું,
 જેથી રાજા દંભ લીયે, બંદીખાને નાલે, તે વિરુદ્ધગમન અતિચાર જાણવો.
 પાંચમો (કૂડતુલકૂડમાણે કેળ) કૂડાં તોલાં, અને કૂડાં માપાં રાલે, ઇટલે
 અધિકાં ઝંઘાં કાટલાં, વાટ તથા તોલાં, ત્રાજુઆં, પાલી, માણાં, ગજા
 દિકનું રાલવું, ત્યાં અધિકે લેવું અને ઝંઘે દેવું, ઇ કૂડતોલ કૂડમાન અતિ
 ચાર જાણવો. અહીં યકાર સમુચ્ચયાર્થેં છે. ઇ ત્રીજા વ્રતના પાંચ અતિચાર,
 તે આશ્રયી જે મુને અતિચાર લાગ્યો હોય, (સંવંદેસિયં કેળ) તે સર્વ
 દિવસસંવંધી અતિચારપ્રત્યેં (પડિકમે કેળ) હું પડિકમું હું, નિંહું હું ॥૧૪॥

હવે ચોથું અણુવ્રત કહેં છે.

ચઝઘે અણુવ્યંમિ, નિચ્ચં પરદારગમણવિરઈઝ ॥

આયરિઅમપ્પસઘે, ઇઠ પમાયપ્પસંગેણં ॥૧૫॥

અર્થ:—(નિચ્ચં કેળ) નિત્ય સદૈવ નિરંતર, (પરદાર કેળ) પરની તે વી
 જાની દાર ઇટલે સ્ત્રી તેની સાથેં, (ગમણ કેળ) ગમન કરવાની ઇટલે
 કામજોગ જોગવવાની (વિરઈઝ કેળ) વિરતિ, તે થકી (આયરિય કેળ)
 જે અતિક્રમવું, ઝંઘવું તે (ચઝઘેઅણુવ્યંમિ કેળ) ચોથા અણુવ્રતને
 વિષે અતિચાર જાણવો, તે અતિચાર શું હુલ ઠતે થાય ? (ઇઠ કેળ)
 ઇહીજ પરસ્ત્રીગમનત્યાગરૂપ ચોથા અણુવ્રતને વિષે (પમાયપ્પસંગેણં કેળ)
 પ્રમાદને પ્રસંગેં કરી, (અપ્પસઘે કેળ) અપ્રશસ્ત અશુચ્ચાવ હુલ ઠતે

थाय,अथवा परस्त्री सेववानो व्रतीप्रत्ये जे (आयरिअं के०) अतिचार आच
ख्यो होय, सेव्यो होय, ते आगली गाथामां नाम लक्ष्ने पडिकमीश ॥ १५ ॥

॥ चोथा अणुव्रतना पांच अतिचार कहे ठे.

अपरिगृहीत्या इत्तर, अणंग वीवाह तिवअणुरागे ॥

चउव वयस्स इअरे, पडिकमे देसियं सवं ॥ १६ ॥

अर्थः—प्रथम (अपरिगृहीत्या के०) अपरिगृहीता एटले जेने वीजा कोइ
यें ग्रहण करेली न होय, परणेली न होय, ते कुमारिका, अथवा जेनो धणी मृ
त्यु पाम्यो होय, ते विधवा, तेनी साथें मैथुन सेववुं. तेमज श्राविका पण
कुंआरा अथवा रांकेला पुरुषनी वांढा करे, तो तेने पण अतिचार लागे. वी
जो (इत्तर के०) इत्तर ते कोइएक पुरुषें वेस्यादिकने स्त्रीने स्थानकें राखेली
होय, तेनी साथें मैथुन सेववुं, तेमज स्त्री पोतानी शोक्यनो दिवस होय तेनुं
निवारण करी जत्तारने सेवे, तेने वीजो अतिचार लागे. त्रीजुं (अणंग के०)
कामक्रीडा, ते जेम केः—परस्त्रीनी साथें हास्य, कुतूहल करवां, तथा तेनुं कुच
मर्दन, मुखचुंवन, उंछदशन आलिंगनादिक करवुं, कंदर्पनां चोराशी आसन
सेववां, पुरुषचिह्न टाळी साथलें अंगुष्ठादिकें करी मैथुन सेववुं, ते त्रीजो
अतिचार. चोथो (वीवाह के०) विवाहकरण ते पोतानां ठोरु टाळीने य
श लेवाने अर्थे परना विवाह, सगाइ, लग्न करवां, कराववां, कन्यादान
देवुं, देवराववुं, नात्रुं जोडवुं. पाचमुं (तिवअणुरागे के०) कामजोगने विषे
तीव्र अनुराग करवो, अत्यंत अजिलाषनुं करवुं, कामजोगने अर्थे दूध,
दहिं, घृतादिक, वंग, त्रांबुं, फलाद प्रमुख धातु तथा अनेक औषधीपाक मा
जूम रसादिक काम दीपाववानी वस्तु खावी, वापरवी. ए पांच, (चउव
यस्सइयारे के०) चोथा व्रतना अतिचार, ते आश्रयी जे महारे अति
चार लाग्यो होय, (सवंदेसियं के०) ते सर्व दिवससंवधी अतिचार
प्रत्ये (पडिकमे के०) हुं प्रतिक्रमुं हुं, निंहुं हुं ॥ १६ ॥

हवे पांचमुं अणुव्रत कहे ठे.

इत्तो अणुवए पं, चमंमि आयरिअ मप्पसत्तंमि ॥

परिमाणपरिच्छेए, इत्त पमायप्पसंगेणं ॥ १७ ॥

अर्थः—(इत्तो के०) ए चोथा व्रत कह्या उपरांत स्थूलपरिग्रहपरि

माणनामें पांचमुं अणुव्रत कहियें ठैयें. (इठ के०) ए परिग्रहपरिमाण व्रतने विषे (पमायप्पसंगेण के०) प्रमादने प्रसंगें करीने, (अप्पसहंमि के०) अप्रशस्त अशुचज्जाव थये ठते, (परिमाणपरिष्ठेए के०) परिग्रहना परिमाणप्रत्ये परिष्ठेद करे ठते एटले उल्लंघन करवाथकी (पंचमं मिअणुव्वए के०) धनधान्यादिक नवविध परिग्रहना परिमाणरूप पांच मा अणुव्रतने विषे, जे अतिचार (आयरिअं के०) आचस्यो होय, एटले लगाड्यो होय, ते आगली गाथामां पडिक्कीश ॥ १७ ॥

धण धन्न खित्तवत्तूरुप सुवत्ते अ कुविअ परिमाणे ॥

उपए चउप्पयंमि, पडिक्कमे देसियं सव्वं ॥ १८ ॥

अर्थः—प्रथम (धण के०) चार प्रकारनां धन ठे, तेमां एक गणवा रूप धन, ते पूगी, नालीएर प्रमुख जे गणीने वेचाय ते. बीजुं धरिम एटले तोलवारूप धन, ते गोल, खांरु, प्रमुख तोलीने वेचाय, ते जाणवुं. त्री जुं गजें तथा पालीयें करी मापीने वेचाय, ते मापवारूप धन ते कापड, जमीन, तेल, दूध, घृत, प्रमुख. चोथुं परीक्षा करीने जे लेवाय, वेचाय, ते रूपुं, नाणुं, धन, रत्नादिक, माणिक्य मोती प्रमुख जाणवां. ए चार प्रकारें धन अने (धन्न के०) धान्य ते गोधूम, चोखा, अडद प्रमुख जाणवा. ए वेहुना करेला परिमाणथकी उल्लंघवुं एटले नियम उपरांत थयुं जाणीने ज्यां सुधी आगलुं वेचाय नहीं, त्यां सुधी बीजाने घेर रखावे अथवा संचकार आपी मूके, कोठा अथवा मूडानुं परिमाण कीधुं होय तो ते न्हाना ने वदले महोटा वंधावे, ते प्रथम धनधान्यपरिमाणातिक्रम अतिचार जाणवो. बीजो(खित्त के०)क्षेत्र, ते हल्लें खेडी चूमि, ते क्षेत्र, ते त्रण प्रकारनुं ठे. एक अरहट्टने पाणीयें नीपजे, ते सेतुक्षेत्र, बीजुं वरसादने पाणीयें निपजे, ते केतु क्षेत्र, त्रीजुं जे वेहुना पाणीयेंथी नीपजे, ते उज्जयक्षेत्र जाणवुं. ए त्रण प्रकारनां क्षेत्र जाणवां. तथा (वत्तू के०) वास्तु ते घर, हाट, वखारप्रमुखनी चूमि, ते पण त्रण प्रकारें ठे. एक तो जे जमीन खोदीने नीचें जोंयरादिक करियें, ते खातचूमि, बीजी माळियादिक जे उंचां चडावीयें, ते उन्नित चूमि, त्रीजी ज्यां खणवुं, चणवुं, वेहु वानां करीयें, एटले जोंयरुं पण करियें अने उपर माल पण चणावियें. तथा ग्राम नगरादिक पण एमां आ

वे, ते खातोद्धित भूमि जाणवी. ए बेहुना परिमाणशी उल्लंघवुं, ते आवी रीतें के:- एक क्षेत्र मोकलुं होय अने बीजुं लेवरावे, तेवारें नियमचंगना नयशी पूर्वला क्षेत्रनी वाड जांगीने बनेनुं एक क्षेत्र करी मूके; तथा घर, हाट, व खार, प्रमुख अधिका यतां देखीने वचमांनी जींत तथा मोज पाडीने एक करी मूके, ए क्षेत्र वास्तुपरिमाणातिक्रम बीजो अतिचार चाणवो, त्रीजुं (रूप्य के०) रूपुं, (सुवन्ने के०) सोनुं, ए बेहुना परिमाणशी उल्लंघवुं एटले रूपुं, सोनुं, अधिक यतुं देखीने जार्यादिकना नाम उपर करी मूके, ते रूप्य सुवन्नपरिमाणातिक्रम नामा त्रीजो अतिचार जाणवो. (अ के०) वली (कुविअपरिमाणे के०) कुपित ते आल कचोलां प्रमुख एटले सोनुं, रूपुं टाळीने बाकी समस्त धातुना त्रांबडा, आळी, कलशीया, वाटका, चरू, खाटला, पाटला प्रमुख समस्त घरवखरी जे होय ठे, ते सर्वने नियम उपरांत अधिक यतां देखीने जांगी नखावी महोटां करीने संख्यायें तेटलांज राखे, ते कुवियपरिमाणातिक्रम चोथो अतिचार जाणवो. पांचमो (दुपए के०) द्विपद ते गाडी, दास, दासी, रांधणी, वाणोतर प्रमुख अने (चउप्पयं मि के०) चतुष्पद ते गाय, घोडा, जैष प्रमुख जाणवां. ए बेहुना परिमाणशी उल्लंघवुं, एटले नियम उपरांत यता जाणी गर्जग्रहण घणुं महोडुं करावे, तथा वेचे, ते पांचमो द्विपदचतुःपदपरिमाणातिक्रम अतिचार जाणवो. ए पांचमा व्रतना पांच अतिचार ते आश्रयी जे महारे कोइ अतिचार लाग्यो होय, (सबंदेसियं के०) ते सर्व दिवससंबंधी अतिचारप्रत्ये (प डिक्रमे के०) हुं पडिक्रमुं बुं, निंडुं बुं ॥ १८ ॥

हवे त्रण गुणव्रतमां प्रथम दिक्परिमाणव्रत कहे ठे.

गमणस्स उ परिमाणे, दिसासु उट्ठुं अहे अतिरिअं
चावुट्ठि सइ अंतराहा, पढमंमि गुणवए निंदे ॥ १९ ॥

अर्थ:- (दिसासु के०) ऊर्ध्वदिशि, अधोदिशि अने पूर्व, पश्चिम, दक्षिण, उत्तर, ए चार दिशि तथा चार विदिशि, ए आठने तीर्णी दिशि कहियें, तेने विषे (गमणस्स के०) जावाना (परिमाणे के०) परिमाण एटले सो योजन अथवा तेथी न्यूनाधिक पर्यंत जावानुं परिमाण करेलुं होय, ए रूप प्रथम गुणव्रतने विषे (उ के०) तु शब्दयकी जे अतिचार लाग्यो होय, ते आ

गल निंदियें ठैयें. प्रथम (उहं के०) ऊर्ध्व ते उंची दिशिना परिमाणप्रत्ये उहंघुं, वीजुं (अहेअ के०) अधो एटले नीची दिशिना परिमाण प्रत्ये उहंघुं, वली वीजुं (तिरिअं के०) तीर्णिदिशिना परिमाणप्रत्ये अतिक्रमवुं, उहंघुं अथवा नियमजंगना जयने लीधे वाणोतर प्रमुखने मोकलवो, चो शुं (वुद्धि के०) क्षेत्रनी वृद्धि एटले सर्व दिशीयोना परिमाण ते सो, किं वा वसो योजन पर्यंत जावाना सरखा करेला ठे, पढी कोइ कार्य पडे, तेवारें एक दिशियें कार्यविशेषें पच्चास योजन वधारवा, वीजी दिशियें पच्चास योजन घटाडवा, ते चोथो क्षेत्रवृद्धिनामा अतिचार जाणवो. पांचमो (स इ अंतरद्धा के०) स्मृत्यंतद्धा ते मार्गमांहे स्मृतिनो त्रंश थाय एटले संदेह कारी एक विचार उपजेके, शुं आ दिशि महारे सो योजन मोकली राखेली ठे? के पच्चास योजन मोकली राखेली ठे? एवी शंका ठते पच्चास योजन उ परांत जावुं, ते पांचमो अतिचार. अने सो योजन उपरांत जावुं ते अना चार व्रतजंग जाणवो. ए पांचमो स्मृत्यंतद्धानामें अतिचार. (पढमंमिगुण वए के०) प्रथम गुणव्रतने विषे पूर्वोक्त पांच अतिचारमांहेलो जे अति चार लाग्यो होय, ते प्रत्ये (निंदे के०) हुं निंहुं वुं ॥ १९ ॥

हवे वीजुं उपन्नोग परिन्नोग परिमाण गुणव्रत कहे ठे.

मज्झंमि अ मंसंमि अ, पुप्फे अ फले अ गंध मद्धे अ ॥

उवन्नोग परीन्नोगे, वीअंमि गुणवए निंदे ॥ २० ॥

अर्थः—जे वस्तु उप एटले एकवार सेवाय तथा मुखादिकमां शरीरमां प्रवेश कराय एवी वस्तु, जेम के खान, पान, फूल, विलेपन प्रमुख जे वस्तु तेनो जोग ते उपन्नोग. तथा परि एटले बाहिरशी वारं वार सेवियें. ते परिन्नोग वस्तु. ते वस्त्र, आचरण, जवन, स्त्री प्रमुख जाणवां. उपन्नोग परिन्नोग परिमाणनामा वीजुं गुणव्रत वे प्रकारें ठे. एक जोजनथकी, वीजुं कर्मथकी, तेना वीश अतिचारने प्रथम सामान्यपणे निंदियें ठैयें.

(मज्झंमिअ के०) मदिरा, (मंसंमिअ के०) मांस, वे चकारथकी वीजां पण अन्नद्वय द्रव्य ग्रहण करवां. जेवां के मधु, माखण, अनंतकाय प्रमुख. (पुप्फे के०) केरडां, मज्जादिकनां फूल, (अ के०) चशब्दथकी कुंथुआदिक त्रस जीवें करीने सहित एवा नागरवेलीनां पान प्रमुख जाणवां. तथा (फलेअ

કે૦) વહ્લી જાંબૂ,બીલાં, પીઢૂડાં, પીચુ, બોર, પાકાં કરમદાં. એ ફલ સર્વ અ
જ્ઞય વસ્તુ છે, શ્રાવકને ખાવા પીવા યોગ્ય નથી. એ વસ્તુ લાધામાં વપરા
ય છે, તે કહી, એટલે અંતર્જોગવસ્તુ સૂચવી. હવે બાહિરના જોગમાં આવે તે
વસ્તુ કહે છે. (ગંધ કે૦) બરાસ, અતર, અવીર, કપૂર, અગર, તગર, ધૂપાદિ
ક જાણવાં. (મલ્લેશ્વ કે૦) ફૂલાદિકની માલા, તે કેતકી ચંપકાદિકનાં ફૂલ
ની જાણવી. તથા ચ શબ્દથકી અન્ય સર્વ જોગ્ય વસ્તુ, જેવી કે:-સચિત્તદ્રવ્ય
વિગયાદિક વસ્તુ પણ લેવી. એ સર્વ વસ્તુ, કરેલા પ્રમાણથી વિપરીતપણે
અનુચિતપણે આસેવન કરતે થકે એટલે જોગવતે થકે (ઉવજોગપરીજોગે
કે૦) ઉપજોગપરિજોગનામેં (વીઅંમિ ગુણવ્રણ કે૦) વીજા ગુણવ્રતને વિષે
જે અતિચાર લાગ્યો હોય, તે સર્વ પ્રત્યેં (નિંદે કે૦) હું નિંહું હું ॥૨૦॥

હવે વિશેષથી એ વ્રતના જોગ ઉપજોગ આશ્રયી પાંચ અને કર્મ આશ્ર
યી પંદર, મહીને વીશ અતિચાર છે, તે પઢિક્કમિયેં ઠેયેં. ત્યાં પ્રાયઃ શ્રાવક
સચિત્ત વસ્તુનો તો ત્યાગીજ હોય, માટેં તેની અપેદાયેં કરી પ્રથમ જોજન
આશ્રયી અતિચારપંચક પઢિક્કમિયેં ઠેયેં.

સચ્ચિત્તે પઢિબઢે, અપોલ હુપ્પોલિયં ચ આહારે ॥

તુહોસહિ નસ્કણયા, પઢિક્કમે દેસિયં સઘં ॥ ૨૧ ॥

અર્થ:- (સચ્ચિત્તે કે૦) સર્વ સમસ્ત સચિત્તનો ત્યાગ કરીને અથવા સ
ચિત્તનું પરિમાણ કહ્યું હોય, તેથી ઉપરાંત પ્રમાદને વશેં સચિત્ત વસ્તુનો
આહાર કરવો, તે પ્રથમ સચિત્તાહારનામેં અતિચાર જાણવો. વીજો (પઢિ
બઢે કે૦) સચિત્ત પ્રતિવરૂ તે સચિત્તની સાથેં બાંધેલી વસ્તુ એટલે જોડેં
લાગેલો ગુંદર, ઠલિયા સહિત રાયણ અને ગોટલી સહિત આંબાં, તેનું મુખમાં
ઘાલવું, જેમ વૃક્ષમાંથી ઝરેલીને ગુંદરને અચિત્તની બુદ્ધિયેં વાપરે, અથવા
આંબાને ગોટલી સહિત અને રાયણને ઠલિયા સહિત મુખમાં ઘાલે, તે સ
ચિત્તપ્રતિવરૂનામેં વીજો અતિચાર જાણવો, તથા ત્રીજો (અપોલ કે૦)
અપકાહાર એટલે જેને અગ્નિનો સંસ્કાર કીધો ન હોય, એવી સચિત્ત મિશ્રિ
ત કાચી વસ્તુ, જેવી કે:-તુરતનો પીશેલો લોટ, અણચાલ્યો લોટ ઇત્યા
દિક અપોલ જાણવી. એ વિષે સિદ્ધાંતમાં કહ્યું છે કે, અણચાલ્યો લોટ, શ્રા
વણ અને જાદરવા મહીનામાં પાંચ દિવસ મિશ્ર રહે, પઠી અચિત્ત થાય.

आश्विनमासैं चार दिवस मिश्र रहे. कार्तिक, मार्गशीर्ष अने पौष, ए त्रण मासैं त्रण दिवस मिश्र रहे, तथा माहा अने फादगुनें पांच प्रहर मिश्र रहे. चैत्रें, वैशाखें चार प्रहर मिश्र रहे. ज्येष्ठ तथा आषाढें त्रण प्रहर मिश्र रहे, इत्यादिक मिश्र रहे, पढी अचित्त थाय. ते काचो लोट, तेने पीशेलो जाणीने अचित्त बुझियें दीये. इत्यादिक सचित्त शंकित वस्तुनुं नक्षण करुं, ते अपक्रौषधि नक्षणनामें त्रीजो अतिचार जाणवो. चोथो (दुप्पोलि यंच के०) दुपकाहार ते कांश्क काचा अने कांश्क पाका एवा उंला, उं वी, पोंक, पापडी प्रमुख वस्तु, तेनो (आहार के०) आहार करवो नक्षण करुं, ते दुःपक्रौषधि नक्षणनामें चोथो अतिचार जाणवो. पांचमो (तु षोसहि नक्षणया के०) तुष्ठौषधि नक्षण ते मग प्रमुखनी कोमल फली तथा वोर प्रमुख तुष्ठ असार वस्तु जे घणी खाधाथी पण तृप्ति न थाय, ए वी जे औषधि कुलीफलीरूप तेने अचित्त करी वापरे, तो तेने तुष्ठौषधि नक्षणनामें पांचमो अतिचार लागे, जेने सचित्त वस्तु खावानो नियम होय, तेने ए पांच अतिचार संजवे. ए बीजा गुणव्रतना भोजन विषयिक पांच अतिचार, ते आश्रयी जे महारे अतिचार लाग्यो होय, (संवंदेसियं के०) ते सर्व दिवस संबंधी अतिचार प्रत्ये (पडिक्कमे के०) हुं प्रतिक्रमुं हुं, निंहुं हुं.

हवे जे गृहस्थ आजीविकाना हेतुयें कुब्यापार करे, तेने पण भोगोप भोगज कहियें. ते इंगालादिक पांच कर्म, दंतादिक पांच वाणिज्य, अने यंत्रादिक पांच सामान्य, एवं पंदर कर्मादान ठे. ते अत्यंत घणा कर्मो उपाज्जन करवानां कारण ठे, तेमाटें एने श्रावकें जाणवां, पण आचरवां नहीं. ते पन्नर कर्मादान आश्रयीने पंदर अतिचार वे गाथायें करी कहे ठे.

इंगाली वण साडी, चाडी फोडी सुवज्जए कम्मं ॥

वाणिज्जं चेवय दं, त लस्क रस केस विस विसयं ॥५१॥

अर्थः—प्रथम काष्ठ वाली अंगारा करी वेचवा तथा सोनार, कुंजार, लोहार, चाडजुंजा, कंसारादिकनां अग्निसंबंधि जे कर्म, ते (इंगाली के०) अंगारकर्म.

बीजुं वनस्पतिनुं निपजावुं, ठेदुं, जेदुं, ठेद्यां अण्ठेद्यां आखां वन वेचवां. पान, फल, फूल, लीलां तृण, काष्ठ अने कंद वेचवां. वाडी, वनखंरु क रवा, आजीविका हेतुयें कण दलावे, पीसावे, ते बीजुं (वण के०) वनकर्म.

त्रीजुं गामां प्रमुख बनावी बनावीने वेचे, तथा गामांना अवयव धोंसरी धोंसरा समोल प्रमुख, घडावीने वेचे, वेचावे, ते (साडी के०) शकटकर्म.

चोथुं गामां, बलद, उंट, जेष, खर, वेसर, घोडा, घर, हाट प्रमुख राखीने जाडे आपवानुं आजीविकानिमित्तें करे, ते (जाडी के०) जाटिक कर्म.

पांचमुं जव, चणा, गोधूम, मग, अडद, प्रमुख धान्यनो साथवो करवो, तथा तेनी दाळ करवी, तथा शाळि प्रमुखना चोखा करवा, तथा पृथिवी काय प्रमुखनो फोड, तोड करवो एटले कूवा, वापी, तलाव प्रमुख खणवा, खणाववा, उंरु लोकोनुं, तथा शिलाटनुं काम करवुं, हल दंतालीयें करीचू मि खेडवी, खाण खणाववी, टांकुं खणाववुं, कृषी करवी, इत्यादिक जेटलो पृथिवीनो आरंज, ते सर्व (फोडी के०) स्फोटिक कर्म जाणवुं. (कम्मं के०) ए पांच सामान्य कर्म, ते प्रत्ये श्रावक (सुवज्जाए के०) अत्यंतपणें वज्जें.

हवे पांच कुवाणिज्य कहे ठे. (च के०) वली (एव के०) निश्चें अथवा चैवय ए शब्द पादपूर्णार्थ ठे. त्यां प्रथम दांत, नख, चर्म, शिंगडा दिकना व्यापार एटले हाथीदांत, चमरीगायना वालनां चामर, मत्स्यादिकना नख, शंख, कोमा, चीड, पोइसा, कस्तूरी, मुक्ताफल, तथा वाघ, चितरा अने मृगादिकनां चर्म, हिंग, हांसरू प्रमुख रोम, इत्यादिक त्रस जीवोना अंगोनुं वाणिज्य जेमां आवे ठे, तेने जो आगरें जइ वहोरे, तो तेमां घणो दोष लागे, ए सर्वने (दंत के०) दंतकुवाणिज्य कहियें.

बीजुं लाख, धावडीनां फूल, कसुंबो, हरताल, मणशिल, गली, महुडां, टंकणद्वारादिकनो व्यापार, जेथकी बाहिरना जीवोनुं मृत्यु थाय, ते सर्व (लख के०) लाखकुवाणिज्य जाणवुं.

त्रीजुं विगय महाविगय एटले घृत, तेल, गोल, मध, दूध, दहीं प्रमुखनो व्यापार, ते सर्व (रस के०) रसकुवाणिज्य जाणवुं.

चोथुं छिपद ते मोर, सूडा, तथा मनुष्य प्रमुखना व्यापार अने चतुष्पद ते गाय, जेष, बलद, घोडा, ढाली प्रमुखनो व्यापार ते सर्व, (केस के०) केशकुवाणिज्य जाणवुं.

पांचमुं अफीण, सोमल, शिंगीयो वत्सनाग, साबू, हरताल, जांग, पोस्त, इत्यादिक तथा बूरी, कटारी, धनुष्य, बाण, खड्ग, कूहाडादिक शस्त्र, अने सन्नाह पाखर प्रमुख जेना बलें करी संग्राममध्ये घणा जीवोना संहार

थाय, तथा हल, कोदाल, इत्यादिक सर्व कुवस्तुनो जे व्यापार, ते (विस विसयं के०) विस केतां विष तथा शस्त्रादिकनो विसय एटखे विसय ठे जेने विषे ते विसविसय कहियें. ए विसविसय, (वाणिज्जां के०) वाणिज्य जाणवुं. ए पांच कुवाणिज्यने श्रावकें वर्जवां ॥ १२ ॥

एवं खु जंतपिह्वण, कम्मं निह्वंणं च दवदाणं ॥

सर दह तलाय सोसं, असई पोसं च वज्जिज्जा ॥ १३ ॥

अर्थः—हवे पांच सामान्य कर्म कहे ठे. (एवं के०) एम (खु के०) निश्रें शिला, लोढी, उखल, मूशल, घंटी, चरखो, रेंटीया प्रमुख अनेक जातिनां यंत्र करीने वेचे, ते सर्व यंत्रकर्म. तथा पिह्वण ते शेलडी, तिल, सरशव, एरंदादिकने पीलवानां यंत्र, जेम के कोहलुं, घाणी प्रमुख, ते सर्वथी लागे जे कर्म, तेने प्रथम (जंतपिह्वण के०) यंत्रपीलन कर्म कहियें,

वीजुं वाळकनां कान, नाक, वींधवा, स्त्रीफूल विध्वंस करवो, नपुंसक करवो, उंटादिकने आंकवो, घोडा बलदनां नाक वींधाववां, आंक पडा ववा, समराववा, कर्ण, कंवल, पूठडां ठेदाववां. तेमज इजारे गाम लइने आकरा कर करवा, कोटवालपणुं करवुं, इत्यादिक जेटलां निर्दयपणानां काम ठे, ते सर्व, (निह्वंणं के०) निर्लठन कर्म जाणवुं. (च के०) बली

त्रीजुं धर्मनी बुझियें अथवा मोकली भूमिने विषे सुखथी संग्राम थाय अथवा स्वप्नावें अथवा तृणादिक वाव्या पढी नवा अंकूरा उगे, तो गायो चरे. इत्यादिक हेतुथी वन अने जाडी प्रमुखने जे (दव के०) अग्निनुं (दाणं के०) दान एटखे आपवुं, अर्थात् दव लगाडवो, तथा कोशने अग्निनुं देवुं, तेने दवदानकर्म कहियें.

चोथुं सरोवर खण्णा विना जे जगामां जल रहे, तेवा ठामने (सर के०) सर कहियें तथा (दह के०) डह अने (तलाय के०) तलाव, ए सरोवर, डह, तलाव, तथा कूवा, वापी, इत्यादिक पाणीना स्थानकोनुं (सोसं के०) शोषण करवुं, ए जलाशयना पाणी जलेठाववाथी अनेक जलचर पंचेंद्रिय जीवनी हिंसा थाय, तथा नील फूल वगेरे घणा जीवोनो विनाश थाय, तेने सरदहतलायसोसणकर्म कहियें.

પાંચમું (ચ કેળ) વહી (અસર્ણપોસં કેળ) અસતીપોષણકર્મ, તે અસતી કહિયેં કુતરાં, બિહ્વાડાં, મોર, કૂકડાં સૂવા, મેનાં, સીંચાણા, સૂડા, સાલહી પ્રમુખ હિંસક જીવોનું પોષણ કરવું, તે અસતીપોષણકર્મ કહિયેં. અથવા અસતી ઇટલે કુસતી, કુશીલિણી વ્યજિચારિણી સ્ત્રીનું પોષણ કરવું. તે પણ અસતીપોષણકર્મ કહિયેં, અથવા હુષ્ટ પુત્રાદિક, હુષ્ટ દાસ, દાસીનું જરણ પોષણ કરવું તથા કસાઈ, માઢી, વાઘરી, તેલીની સાથે વ્યાપાર કરવો, ઇત્યાદિક જે અધર્મી જીવોનું પોષણ કરવું, તે સર્વ, અસતીપોષણકર્મ કહિયેં. (કમ્મં કેળ) એ પાંચ સામાન્યકર્મ કહ્યાં, અહિં એવં છુ શબ્દ તે ગાથાના અંત સુધીના દરેક પદમાં લેવું. જેમ કે:—એવં ઇટલે એ પ્રકારનાં સ્વર કર્મો જે ગુણિપાલનાદિક છે, તેને છુ ઇટલે નિશ્ચયેં કરી શ્રાવકેં (વજ્ઞિજ્ઞા કેળ) વર્જીવાં, એ પંદરે અતિચારમાંહેલો જે મહારે અતિચાર લાગ્યો હોય, તે સર્વપ્રત્યેં હું નિંહું હું ॥ ૧૩ ॥

હવે અનર્થદંડવિરમણનામા ત્રીજું ગુણવ્રત કહે છે. જેથકી નિરર્થક આત્મા દંડાય, પાપ લાગે, તેને અનર્થદંડ કહિયેં. તે ચાર પ્રકારેં છે. તે માં પ્રથમ તો જે આર્તધ્યાન, રૌદ્રધ્યાન ધ્યાવવું, તે અપધ્યાનાચરિત અનર્થદંડ કહિયેં, ઇટલે બેઠાં બેઠાં મનમાં ચિંતવના કરવી, જે વૈરીને બાંધું, મારી નાહું અને રાજા થાઉં, તો વૈરીનાં ગામ બાલી નાહું ? વિદ્યાધર થાઉં, તો સ્વેચ્છાયેં જ્યાં જાવે ત્યાં જાઉં ? મનમાનતી સ્ત્રીની સાથેં વિલાસ કરું ? ઇત્યાદિક જે માતું ધ્યાન કરવું, તે અપધ્યાનાચરિત અનર્થદંડ કહિયેં.

બીજો પ્રમાદાચરિતઅનર્થદંડ. તે પાપ વિકથા કરવી, દૂધ, દહીં, ઠાશ, ઘૃત, તેલ, ઇત્યાદિક વસ્તુને ઢાંકવાનું આલસ કરવું, તે બીજો જ્ઞેદ.

ત્રીજો હિંસપ્રદાનઅનર્થદંડ, તે ઘંટી, ઝખલ, મુશલ, ચાકૂ, તુરી પ્રમુખ પાપ અધિકરણ કોઈને આપવાં, તે હિંસપ્રદાનઅનર્થદંડનો ત્રીજો જ્ઞેદ.

ચોથો પાપકર્મોપદેશ અનર્થદંડ, તે ન્હાઉં, અગ્નિ જલાવો, વસ્ત્ર ધોવો, સેતી કરો, કરાવો, વાઢડાને સમરાવો, અમુકને કૂટો, મારો, બાંધો, ઇત્યાદિક ઉપદેશ દેવા, તે ચોથો જ્ઞેદ. એ ચાર પ્રકારના અનર્થદંડથી નિવૃત્તવું, તેને અનર્થદંડવિરમણનામેં ત્રીજું ગુણવ્રત કહિયેં. તિહાં પોતાને તથા જ્ઞાતી, ગોત્રી પ્રમુખને અર્થે પાપ કરવું, તે વ્યવહારદૃષ્ટિયેં અર્થ

दंरु ठे, माटें अहींयां तेनो त्याग नथी ॥ १३ ॥ हवे ते त्रीजा गुणव्रत
आश्रयी जे अतिचार लाग्या, ते त्रण गाथायें करी पडिक्रमियें ठैयें.

सठगि मुसल जंतग, तण कठे मंत मूल जेसजे ॥

दिन्ने दवाविए वा, पडिक्रमे देसियं सव ॥ १४ ॥

अर्थ:—(सठ के०) शस्त्र, (अगि के०) अग्नि, (मुसल के०) मुश
ल, (जंतग के०) यंत्रक ते घंटी प्रमुख, (तण के०) सावरणी प्रमुख,
(कठे के०) काष्ठ लाकडी अरहदनी लाती प्रमुख, (मंत के०) मंत्र ते
साप खीलवा प्रमुखना जाणवा, (मूल के०) नागदमणी प्रमुख जडी
बूटी, तथा गर्जशातन पातन प्रमुख जाणवा. (जेसजे के०) जैषज्य ते
वे आदि वस्तुना मेलापथी जे वस्तु उपजे एटले गोली, चूर्ण, तंत्रविद्या
इत्यादिक उपद्रवकारी वस्तु जाणवी. इत्यादिक वस्तु दाक्षिणता टाढी वी
जाने (दिन्ने के०) देवाथकी, एटले आपवाथकी, (दवाविए के०) परपासैं
अपाववाथकी (वा के०) अथवा वीजा आपनारने अनुमोदवाथकी, जे
अतिचार लाग्या होय, (सवदेसियं के०) ते सर्व दिवससंवंधि अतिचार
प्रलें, (पडिक्रमे के०) हुं प्रतिक्रमुं हुं, निंहुं हुं ॥ १४ ॥

न्हाणू वट्टण वन्नग, विलेवणे सदरूवरसगंधे ॥

वडासण आनरणे, पडिक्रमे देसियं सव ॥ १५ ॥

अर्थ:—(न्हाणू के०) स्नान ते अभ्यंग करी तेल चोपडीने नाहियें
त्यां अजयणायें जीवाकुल भूमिकायें स्नान करे, अथवा अणगल पाणीयें स्ना
न करे, (उवट्टण के०) उवटणुं ते उद्धर्तन जे पीठी प्रमुखें करी शरीरनुं
उवटण करे, मेल उतारे, (वन्नग के०) वर्णक वस्तु, ते अवीर, गुलाल, अ
लतादिक, (विलेवणे के०) केसर, चंदन, कुंकुमादिक वगैरेनुं विलेपन जा
णवुं. (सद के०) वंश वीणादिकना शब्द कौतुकें सांजलवा, तथा प्रहर
रात्रि उपरांत उंचे शब्दें बोलवुं, (रूव के०) स्त्री प्रमुखना रूप जोवां,
वेश्यादिकनां नाटक जोवां, (रस के०) मधुर, आम्लादिक रस, (गंधे के०)
वास, एटले सुगंध, ते कर्पूर, कस्तूरी प्रमुखना जाणवा (वड के०) वस्त्र,
(आसण के०) वेसवानां आसन, तेने संवंधें शय्या पण जाणवी. तथा

આસન ઇટલે કામશાસ્ત્ર, કોક, વાત્સ્યાયનાદિક શીખ્યા હોય અનેકવિધ વિષયજોગ સંબંધી ચોરાશી આસન જાણવાં, (આજ્ઞરણે કે૦) આજ્ઞરણ તે ઝૂષણ, મુકુટ, કુંમલ, કંકણ, મુદ્રિકાદિક તથા ઘૂતક્રીડા, મધપાન, જલ ક્રીડા, હીંચવું, શ્યાદિક હુષ્ટ વાનાં કરવાં, જોવાં, એમ અનેક ઉપજોગ પરિ જોગ વસ્તુર્જ આશ્રયી અયલાથી અણુપયોગથી જે કોઈ મહારે અતિચાર લાગ્યો હોય, (સવંદેસિયં કે૦) તે સર્વ દિવસસંબંધી અતિચારપ્રત્યે (પડિક્ક મે કે૦) હું પડિક્કમું હું, નિંહું હું. આ ઠેકાણે શબ્દાદિક પાંચ વિષય ગ્રહણ કર્યા છે. માર્ટે તજ્ઞાતીય મધ્યાદિ પાંચ પ્રકારના પ્રમાદનું પણ ગ્રહણ કરવું ॥ ૧૫ ॥

હવે એ વ્રતના પાંચ અતિચાર, પ્રતિક્રમણને માર્ટે કહે છે.

કંદપ્પે કુકુડ્ડે, મોહરિ અહિગરણ જોગ અશરિત્તે ॥

દંમંમિ અણઠાણ, તશ્ચંમિ ગુણવણ નિંદે ॥ ૧૬ ॥

અર્થ:—(કંદપ્પે કે૦) કંદર્પ, તે કામજોગની કથાનું કરવું, તથા એવું હાસ્ય કારી વચન બોલવું, જે થકી કામવિકાર જાગે, તે પ્રથમ અતિચાર જાણવો, તથા (કુકુડ્ડે કે૦) કૌકુચ્યે, તે ઝૂકુટી, નેત્ર, નાક, મુખ, હાથ પાદાદિકની એવી ચેષ્ટા કરે, કે જે થકી લોકોને અત્યંત હાસ્ય ઉત્પન્ન થાય, ઇટલે જાંમની પેરેં શરીરાદિકની કુચેષ્ટાયેં કરીને લોકોને અત્યંત હાસ્ય ઉપજાવવું, કોઈના ચાલા પાડવા, તે બીજો અતિચાર, તથા (મોહરિ કે૦) મુખરીપણું, તે વિચારરહિત વાચાલપણે ઘણું બડબડ કરવું મકાર ચકારાદિક અઘટિત વચન બોલવાં, તે ત્રીજો અતિચાર જાણવો, તથા (અહિગરણ કે૦) શસ્ત્ર, અગ્નિ, મુશલ, નીસા, લોહું, ઘંટી પ્રમુખ અધિકરણ, સજ્જ કરી રાખવાં, કોઈ માગવા આવે તેને આપવાં, તેમજ અગ્નિ પ્રમુખ અધિકરણની પ્રથમ પ્રવૃત્તિ ચલાવવી, તે ચોથો અતિચાર જાણવો. તથા (જોગઅશરિત્તે કે૦) ઉપજોગ પરિજોગની વસ્તુ તે અતિરિક્ત ઇટલે પોતાના ખપ કરતાં પણ અધિક રાખવી ઇટલે જોગવસ્તુ જે તેલ, કંકોડી, કચલ, પાણી પ્રમુખ છે, તે અધિક રાખે, જે દેખીને બીજાને ન્હાવા પ્રમુખની વાંઠા ઉપજે, તેથી જોગાદિક વસ્તુનો દોષ લાગે અને ઉપજોગ વસ્તુ, તે જો એક ઘરનો ખપ હોય તો પણ બે ચાર ઘર પ્રમુખ ખપ વિના સામટાં કરાવે, તેથી ઉપજોગ વસ્તુનો અધિક દોષ લાગે. તે પાંચમો અતિચાર. (દંમંમિઅણઠાણ કે૦) એ અનર્થદંમવિરમણ નામે (તશ્ચં

मिगुणवए के०) त्रीजा गुणव्रतने विपे पूर्वोक्त जे अतिचार लाग्यो होय, ते प्रत्ये (निंदे के०) हुं निंडुं हुं ॥ १६ ॥ इति गुणव्रतप्रतिक्रमणं ॥
हवे चार शिद्दाव्रत कहे ठे. त्यां प्रथम सामायिक नामक शिद्दाव्रत कहे ठे.

तिविहे डुप्पणिहाणे, अणवछाणे तहा सइविहूणे ॥

सामाइअ वितह कए, पढमे सिस्कावए निंदे ॥१७॥

अर्थः—(तिविहे के०) त्रिविधे एटले त्रण प्रकारें (डुप्पणिहाणे के०) डुःप्रणिधान ते डुष्टव्यापार एटले सावद्य व्यापार ठे, तेना त्रण अतिचार जाणवा. तेमध्ये प्रथम घर, हाट प्रमुख संबंधी जे सावद्य व्यापारनुं मनमां चिंतवन करवुं, ते प्रथम मनोडुःप्रणिधान अतिचार जाणवो. तथा कर्कश एटले कठोर, सावद्यचापायें करी वोलवुं, ते वीजो वचनडुःप्रणिधान नामें अतिचार जाणवो. तथा अण उपयोगथी पापव्यापारमां कायाने प्रवर्त्ता ववी, देखवा, पूंजवा विना वेसवुं, सूवुं, चींतनुं उठिंगण करवुं, इत्यादिक विपरीतपणे जे कायाने प्रवर्त्ताववी, ते कायडुःप्रणिधाननामा त्रीजो अतिचार जाणवो. तथा (अणवछाणे के०) अनवस्थान, ते सामायिकनुं जघन्य वे घडी कालमान ठे तेटलो काल पूर्ण कख्या विना सामायिक पारवो, तथा आदररहितपणे सामायिक पारवो, तथा आदररहितपणे सामायिक करवो, ते चोथो अनवस्थानअतिचार जाणवो. (तहा के०) तथा (सइविहूणे के०) स्मृतिविहीन एटले नीद्रादि प्रमादथकी सामायिक में कीधो के नथी कीधो? एवुं उपयोगनुं शून्यपणुं ते पांचमो अतिचार. ए रीतें (सामाइअ के०) सामायिकप्रत्ये (वितहकए के०) वितथ एटले जूठो, कृते नाम कीधे थके (पढमेसिस्कावए के०) प्रथम सामायिकनामा शिद्दाव्रतने विपे पूर्वोक्त पांच अतिचार मांहेलो जे अतिचार लाग्यो होय, ते प्रत्ये (निंदे के०) हुं निंडुं हुं ॥ १७ ॥

आशंकाः—सामायिक लेइने पठी सर्वथा मननो संवर तो करी शकीयें नहीं, अने मनना कुव्यापारें एक तो कुव्यापारनुं पाप लागे, अने वीजुं सामायिकनो जंग आय ठे, तेथी तेनुं फरी प्रायश्चित्त करवुं जोइयें, तेमाटे अविधिदोपने लीधे सामायिक करवाने वदले नहींज करवो तेज जलुं ठे?
समाधानः—सामायिक तो अवश्य करवो, केम के सामायिक जे लेवाय

હે, તે હુવિહં તિવિદેણં એ જાંગે લેવાય હે, એ જાંગામાં મન, વચન અને કાયા એ ત્રણેં કરી સાવચ વ્યાપાર કરું નહીં, તથા કરાવું નહીં, એ ઠ નિયમ આવે હે, તો તે ઠ મધ્યેં કોણારેં કદાપિ એક નિયમ જંગ થાય તો પણ પાંચ તો અલંકિત રહે હે. અને મનના કુવ્યાપારનું પાપ અલ્પ હોય હે, તે પાપથી તો 'મિથ્યા મિ હુક્કડં' દેવાથી ભૂટીયેં થાયેં. માટેં એવાં અલ્પ કારણથી જો સામાયિક કરવાનો ચાલજ બંધ કરીયેં, તો આ કાલમાં ચારિત્રીયો કોઈ પણ નથી. એવુંજ થઈ જાય, તેમાટેં સામાયિક અવશ્ય લેવો અને તે સામાયિક લેશને પઠી જેમ બને તેમ શુદ્ધ પાલવાનો સ્વપ કરવો, કારણ કે હમણાં ના કાલની દીક્ષા અને સામાયિક પ્રમુખ જે હે, તે સર્વ અજ્યાસ માત્રેં હે. માટેં અજ્યાસ કરતાં થકાં કોઈ વચ્ચેં શુદ્ધ ચારિત્રનો લાજ પણ થશે.

તેથી સામાયિકનો અત્યંતાજાવ ઘટલે નિર્મૂલપણું કરવું યોગ્ય નથી, કેમ કે સર્વવિરતિ સામાયિકને વિષે પણ તેમજ થાય હે, તેમાં પણ ગુપ્ત્યાદિ જંગમાં મિથ્યા હુષ્કૃત પ્રાયશ્ચિત્ત કહેલું હે, તેથી સામાયિક ન કરવો તે યોગ્ય નથી. વલ્લી પણ સાતિચાર જે અનુષ્ઠાન હે, તે પણ અજ્યાસ કરતાં કાલેં કરીને નિરતિચાર અનુષ્ઠાન થાય હે, એમ પૂર્વાચાર્યો કહે હે. વલ્લી કહેલું હે કે, અજ્યાસ જે હે, તે મનુષ્યાદિકના મહોટા જન્મમાં પઠવાડે ચાલનારો થાય હે, માટેં શુદ્ધ હે. તથા બાહ્ય લોકો પણ કહે હે, કે અજ્યાસ જે હે, તે કર્મના કુશલપણને કરે હે. માટેં નિરંતર સામાયિક કરવો તેજ યોગ્ય હે. જેમ ગ્રહણ કરવાના પાત્રમાં એક વચ્ચે પડેલો ડદકબિંદુ મહત્તાને પામતો નથી, તેમ મનના સદોષપણાયેં કરી સામાયિક કરવો, એ પણ અત્યંત દોષની મહત્તાને પામતો નથી કારણ કે તેની મિથ્યામિ હુક્કડંથી શુદ્ધિ હે, માટે અવિધિ કરવાને બદલે સામાયિક નજ કરવો, એવું બોલવું તે અસૂચાવચનજ હે. કહેલું હે, કે “ અવિહિકયા વરમકયં, ડસ્સૂઅ વચણં જણંતિ સમણુજ્ઞં ॥ પાયઞ્ચિત્તં જમ્હા, અકણ લહુઅં કણ ગુરુઅં ॥ ૧ ॥ માટેં ધર્માનુષ્ઠાન નિરંતર કરવું અને કરનારેં સર્વ શક્તિયેં કરી વિધિમાં ચલ રાખવો. એજ શ્રદ્ધાલુનું લક્ષણ હે. વલ્લી કૃષી, વાણિજ્ય, સેવાદિક, ઝોજન, શયન, આસન, ગમન, તથા વચનાદિક તે સર્વ પણ દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલાદિક વિધિયેં કરીને પૂર્ણ ફલવાલાં થાય હે. અન્યથા થતાં નથી, માટેં સમસ્ત પુણ્યક્રિયાના પ્રાંતમાં અવિધિ આશાતના નિમિત્ત મિથ્યાહુષ્કૃત દેવું. કિંબહુના.

હવે વીજા દેશાવકાશિક શિક્ષાવ્રતના અતિચાર કહે છે.

આણવણે પેસવણે, સદે રૂવે અ પુગ્ગલરેકેવે ॥

દેસાવગાસિઅંમિ, વીણ સિસ્કાવણ નિંદે ॥ ૭૮ ॥

અર્થ:—પ્રથમ જે જૂમિનાં પરિમાણ કીધાં છે, તે જૂમિની ઉપરાંત વાહિર ની જૂમિથી કોઈ જનાર માણસની હસ્તક વસ્તુ પદાર્થને (આણવણેકે) આનયન, ઇટલે આણવણું, મગાવણું તે, આનયનનામા પ્રથમ અતિચાર જાણવો. તથા પરિમાણ ઉપરાંતની જૂમિને વિષે દાસ પ્રમુખને મોકલવો, ક્રય વિક્રયનો આદેશ દેવો, તે વીજો (પેસવણે કે) પ્રેશવણનામા અતિચાર જાણવો, તથા કોઈ કાર્ય ઉપને થકે નીમેલી જૂમિકાથી વાહિર રહ્યો જે મનુષ્ય, તેને ધોંધારાદિક શબ્દે કરી પોતાપણું જણાવણું, તે ત્રીજો (સદે કે) શબ્દાનુપાતિ નામા અતિચાર જાણવો. તથા ઝંચો થઈ પોતાનું રૂપ દેખાડીને બોલ્યા વિના પણ જેને બોલાવણું હોય, તેની દૃષ્ટિયે પડે, તેના દર્શનથકી તેના સમીપમાં જાય, તે ચોથો (રૂવેઅ કે) રૂપાનુપાતિનામા અતિચાર જાણવો. તથા નીમેલી જૂમિકાથી વાહિર રહેલા પુરુષને કાંકરાદિક નાચી પોતાપણું જણાવણું, તે પાંચમો (પુગ્ગલરેકેવે કે) પુજ્જલો ત્હેપ નામા અતિચાર જાણવો. એ પાંચ અતિચારમાંહેથી (દેસાવગાસિ અંમિ કે) દેશાવકાશિકનામેં (વીણસિસ્કાવણ કે) વીજા શિક્ષાવ્રતને વિષે જે અતિચાર લાગ્યો હોય, તે પ્રત્યેં (નિંદે કે) હું નિંહું હું. અહીંયાં એ વ્રતને વિષે દેશથકી અવકાશ છે, ઇટલે જે વ્રતને વિષે યજ્ઞોગ પરિજ્ઞોગ વસ્તુની ભૂટ છે, તેને દેશાવકાશિક કહિયેં, તથા ઘણાથી થોડું કરવું, તેને પણ દેશાવકાશિક કહિયેં ॥ ૭૮ ॥

હવે ત્રીજા પૌષધોપવાસ શિક્ષાવ્રતના પાંચ અતિચાર કહે છે.

સંથારુચ્ચારવિહી, પમાય તહ ચેવ જોઅણાજોએ ॥

પોસહ વિહિ વિવરીએ, તણે સિસ્કાવણ નિંદે ॥ ૭૯ ॥

અર્થ:—(સંથાર કે) શય્યાસંથાર, (ઉચ્ચાર કે) વડીનીતિ અને લઘુનીતિનાં ઠંઠિલ, એનો (વિહી કે) વિધિ જે પ્રકાર, તેને વિષે (પમાય કે) જે પ્રમાદ કરવો, તે અતિચારચઝક્ક જાણવું, તે અતિચારચઝક્ક

ने विवरीने कहे ठे. त्यां शय्या संथाराने न पडिलेहे अथवा प्रतिलेखन करे, तो कांश्क करे, कांश्क न करे, ते प्रथम अप्पडिलेहिअ दुप्पडिलेहिअ सव्वासंथारे नामा अतिचार जाणवो, तथा शय्या संथाराने न प्रमार्जवुं, अने प्रमार्जवुं तो कांश्क प्रमार्जवुं, कांश्क न प्रमार्जवुं, ते बीजो अप्पमच्चिअदुप्पमच्चियसव्वासंथारे नामा अतिचार जाणवो, तथा वडीनीति अने लघुनीति, परठववानी जे झूमि, ते झूमिने न पडिलेहवी, अथवा पडिलेहवी, तो कांश्क पडिलेहवी अने कांश्क न पडिलेहवी, ते त्रीजो अप्पडिलेहिअ दुप्पडिलेहिअ उच्चारपासवणझूमि नामा अतिचार जाणवो. तेमज ते झूमिने न प्रमार्जवी, अथवा प्रमार्जवी तो कांश्क प्रमार्जवी कांश्क न प्रमार्जवी, ते चोथो अप्पमच्चिअ दुप्पमच्चिअ उच्चारपासवणझूमिनामा अतिचार जाणवो. ए चारे अतिचार ते शय्या संथारो तथा लघुनीति, वडीनीतिनां ठंमिलने दृष्टियें करी जूवे नहीं, तेमज च रवला तथा दंभासणादिकें करी पूंजे, प्रमार्जे नहीं अथवा शून्यचित्तें जू ए, अने पूंजे ते संबंधी ए अतिचारचतुष्क कळुं. (तहचेव के०) तथैव ए टले तेमज वडी निश्चें (जोअण्णजोए के०) जोजननो आज्ञोय एटले आ जोग करवो चिंतवन करवुं, अर्थात् पोसह दीधा पठी जोजनादिकनी चिंता करे, एटले क्यारें पोसह पूर्ण थशे अने क्यारें पारणुं करशुं ? अथवा पारणे अमुक जोजन करशुं ? एवी चिंतवणा करवी, ते पांचमो जोअण्णजोए नामा अतिचार जाणवो. ए पांच अतिचारोयें करीने (पोसहविहि विवरीए के०) पोसहव्रतनो विधि जे प्रकार ते विपरीत करे थके, (तइएसिस्कावए के०) पौषधोपवासनामा त्रीजा शिक्षाव्रतने विषे पूर्वोक्त पांच अतिचार मांहेलो जे अतिचार लाग्यो होय, तेने (निंदे के०) हुं निंडुं हुं ॥१६॥ हवे चोथा अतिथिसंविज्ञाग शिक्षाव्रतना पांच अतिचार कहे ठे.

सच्चित्ते निस्खिणो, पिहिणे ववएस मळरे चेव ॥

कालाइक्रम दाणे, चउळे सिस्कावए निंदे ॥ ३० ॥

अर्थः—(सच्चित्ते के०) साधुने देवा योग्य जे जक्तादिक तेने पृथिव्यादिक जे सचित्त, ते सचित्तनी उपर पूर्वोक्त प्राशुक निर्दोष वस्तुनुं (निस्खिणो के०) निक्षेपवुं मूकवुं ते सचित्तनिक्षेपण नामा प्रथम अतिचार जाणवो. तथा

પ્રાશુક નિર્દોષ દેવા યોગ્ય વસ્તુને સચિત્ત તે કંદ, પત્ર, પુષ્પાદિ પદાર્થ કરી (પિહિણે કે૦) ઢાંકવી, તે સચિત્તપિહિણ નામા વીજો અતિચાર જાણવો, તથા (વવણસ કે૦) વ્યપદેશ કરવો એટલે પોતાની વસ્તુને અણ દેવાની બુદ્ધિયેં પારકી કરીને કહેવી, તથા દેવાની બુદ્ધિયેં પારકી વસ્તુને પોતાની કરીને કહેવી, એવી રીતે વ્યપદેશ કરવો તે વ્યપદેશનામા ત્રીજો અતિચાર જાણવો. તથા (મઠરે કે૦) મત્સર એટલે કોપ જાવેં દાન આપવું તથા પારકું સારું દાન ન જોઈ શકવું પરની ઈર્ષ્યા કરતાં માન ધરતાં મુનિને દાન આપવું, તે મત્સરનામા ચોથો અતિચાર જાણવો. તથા (ચેવ કે૦) નિશ્ચે (કાલાઙ્ક મદાણે કે૦) મુનિરાજની ગોચરીનો કાલ અતિક્રમિ ઝલ્લંધીને મુનિરાજને તેડે, અને મનમાં જાણે જે સાધુ હમણાં વહોરશે પણ નહીં અને મહારો નિયમ જંગ પણ થાશે નહીં? તે પાંચમો કાલાતિક્રમદાન નામે અતિચાર જાણવો. એ અતિથિસંવિજ્ઞાનનામે (ચઢહેસિસ્કાવણ કે૦) ચોથા શિક્ષાવ્રતને વિષે અદ્ય દેવાની બુદ્ધિયેં તથા અણદેવાની બુદ્ધિયેં કરીને એ માંહેલા જે અતિચાર લાગ્યા હોય, તેપ્રત્યે (નિંદે કે૦) હું નિંડું હું ॥૩૦॥

હવે રાગાદિકેં કરી દાન દીધું તેના પ્રતિક્રમણને મારેં કહે છે.

સુહિણસુ અ હિહિણસુ અ, જા મે અસ્સંજણસુ અણુકંપા ॥

રાગેણ વ દોસેણ વ, તં નિંદે તં ચ ગરિહામિ ॥ ૩૧ ॥

અર્થ:—(સુહિણસુ કે૦) સુદ્ધ નામ રૂઢી રીતેં હિત છે જ્ઞાનાદિત્રય એટલે સમ્યક્ જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રનું જેમને તે સુહિત કહિયેં, તે સુહિત એવા, (અ કે૦) વલી (હિહિણસુ કે૦) હુઃખિત તે રોગેં કરીને પીડિત તપેં કરીને હુર્વલ, તુષ્ઠ, જીર્ણ, ઉપાધિયેં કરીને હુઃખિયા એવા, (અસ્સંજણસુ કે૦) અહીં (અ કે૦) નશી (સ્વં કે૦) પોતાને ઠંદેં (યત કે૦) યત્ન એટલે ઉદ્યમ કરવો વિચરવું જેને એટલે પોતાની સ્વેચ્છાયેં વિચરનારા નહિં, પરંતુ ગુરુની આજ્ઞાને વિષે વિચરનારા એવા સુસાધુ, તે ઉપર (રાગેણ કે૦) પુત્રાદિકને રાગેં કરી એટલે આ મહારો પુત્ર તથા જાણ પ્રમુખ છે, એવા રાગેં કરી દાન દીધું, પણ ગુણવંતની બુદ્ધિયેં દાન ન દીધું, (વ કે૦) અથવા (દોસેણ કે૦) દ્રેષ તે આ ઠેકાણે સાધુનિંદારૂપ જાણવો. તે જેમ કે, આ સાધુને જ્ઞાતિના લોકોયેં કાઢેલો છે, ખૂલ્યો છે, એ વાંપડાને આપણે આહાર પાળી

न आपीयें, तो बीजो कोण आपे? नहिं आपशुं तो ए चूखें मरशे? एवी निंदा रूप जे द्वेष, तेवा छेपें करी एटले डुगंढाजावनी बुझियें करी (मे के०) महा रे जीवें (जा के०) जे (अणुकंपा के०) अशनादिक प्रमुख दानें करी दया जक्ति कीधी होय, (तं के०) तेप्रत्यें (निंदे के०) अत्मसाखें हुं निंडुं बुं, (च के०) वली तेप्रत्यें (गरिहामि के०) गुरुसाखें हुं गर्हुं बुं, विशेषें निंडुं बुं.

अथवा बीजो अर्थ आवी रीतें ठे:—(सुहिणसु के०) वस्त्र पात्रादिकें करी सुखीया अने (डुहिणसु के०) रोगप्रमुखें करी दुःखिया एवा (अ संजणसु के०) असंयत एटले (अ के०) नथी जेने (सं के०) सम्यक् एटले रूडो एवो, (यत के०) यत्न जे उद्यम करवो. एटले जे रूडो उद्यम नथी करता, परंतु जीवहिंसादिक कर्मपाशमां पडवा संवंधी उद्यमना करवावाला, जैनाज्ञास, वेशविडंबक एवा असंयती, पासढा, उसन्नादिक तेने: तथा बीजो अर्थ, ते असंयत षड्विधजीव वधकोने अथवा अन्यदर्शनी कुलिं गी तेने रागें करीने, जेम के, एक गामना वासी ठे अथवा महारा जाइ प्रमुख ठे, आपणी उलखाणना ठे, इत्यादिक जे रागजावें करी दान दीधुं तथा जिनशासनना प्रत्यनीक ठे, द्वेषी ठे, निर्लज्जा चंरुक ठे, इत्यादिक द्वेष उपन्यो तो पण घरे आव्या, माटें दान आप्युं, इत्यादिक जावें जे म हारे जीवें अनुकंपा, दया कीधी होय, तेने हुं निंडुं बुं ॥ ३१ ॥

अहीं गुणवंत साधुने दान दीधुं ते निंदवुं नहीं, परंतु पूर्वोक्त राग द्वेषनी निंदा करवी तथा पासढादिक अने कुलिंगी प्रमुखने गुणवंतनी बुझियें दान दीधुं होय, ते निंदवुं, पण जे सहेज अनुकंपायें दान दीधुं होय, ते तो अनुकंपाज कहेवाय, ते दाननें जगवंतें निषेध्युं नथी, अहीं रागद्वेषनी निंदा जाणवी, पण दान दीधुं, तेनी निंदा जाणवी नहीं ॥

हवे सुसाधुने दान न दीधुं, ते आलोवे ठे.

साहूसु संविजागो, न कउ तव चरण करण जुत्तेसु ॥

संते फासुअ दाणे, तं निंदे तं च गरिहामि ॥ ३२ ॥

अर्थ:—(तव के०) तपें करीने, (चरण के०) चरणसित्तरियें करीने (करण के०) करणसित्तरियें करीने, (जुत्तेसु के०) सहित एवा, (सा हूसु के०) सुसाधु तेने विषे (फासुअदाणे के०) देवा योग्य प्राशुक

નિર્દોષ એવું અશનાદિક દાન, (સંતે કેળ) ઢતે મહારે જીવેં જો (સંવિ
જાગો કેળ) સંવિજાગ, (નકર્ણ કેળ) ન કીધો હોય, તેથી જે અતિચાર
ર હુર્ણ હોય, (તં કેળ) તેપ્રત્યેં (નિંદે કેળ) હું આત્મસાચેં નિંદું હું,
(ચ કેળ) વહી (તં કેળ) તેપ્રત્યેં (ગરિહામિ કેળ) ગુરુની સાચેં ગર્હું
હું. આ ઠેકાણેં તપઃ પદનું જૂડું ઉપાદાન કહ્યું છે, તેણેં કરીને જે તપ છે, તે
નીકાચિતકર્મોને પણ ક્ષય કરનારું છે, એવું પ્રાધાન્ય સૂચન કહ્યું છે. એ ત્રણ
ગાથાચેં કરી ચોથું શિક્ષાવ્રત થયું ॥ ઇતિ ચતુઃશિક્ષાવ્રતપ્રતિક્રમણં ॥૩૨॥

હવે સંલેષણના પાંચ અતિચાર પરિહાર કરતા બતા કહે છે.

ઇહ લોએ પરલોએ, જીવિઅ મરણે અ આસંસપર્ણે ॥

પંચવિહો અશ્ચારો, મા મઝં હુઝ મરણંતે ॥ ૩૩ ॥

અર્થઃ—(ઇહલોએ કેળ) ઇહ લોકને વિષે એટલે આ ધર્મના પ્રજાવેં શે
ઠ, ગાથાપતિ, સેનાપતિ, રાજા, મંત્રિ પ્રમુખ ક્ષત્રિમંત મનુષ્ય થવાનો
(આસંસપર્ણે કેળ) આશંસા જે અજિલાષ તેનો પ્રયોગ જે મનનો વ્યાપાર,
તે ઇહલોકાશંસપ્રયોગ નામા પ્રથમ અતિચાર જાણવો. અહીં આશંસાપ્રયોગ
એ પદ, દરેક પદના પ્રારંભમાં પ્રયોજવું. (પરલોએ કેળ) આ ધર્મના પ્રજાવેં પર
લોકની આશંસા જે દેવ, દેવેંદ્ર થવાનો અજિલાષ, તેનો પ્રયોગ જે મનનો
વ્યાપાર કરવો, તે પરલોકાશંસપ્રયોગનામા બીજો અતિચાર, (જીવિઅ કેળ)
અનશનને લીધે સન્માન સત્કાર દેખી ઘણા કાલ પર્યંત જીવવાની આશંસા જે
વાંઠા, તેનો પ્રયોગ જે મનનો વ્યાપાર, તે ત્રીજો જીવિઆશંસપ્રયોગ અતિચાર
જાણવો. (મરણે કેળ) કર્કશ ક્ષેત્રને વિષે અનશન લઈને કોઈ પૂજા, અર્ચા
ન કરતા હોય તેણેં કરી અથવા ક્રુધાદિકેં કરી પીડ્યાં થકાં શીઘ્ર મરણ
ની આશંસા જે વાંઠા, તેનો પ્રયોગ જે મનનો વ્યાપાર, તે મરણાશંસપ્રયોગ
નામા ચોથો અતિચાર જાણવો. (અ કેળ) અશબ્દથી આ ધર્મને પ્રજા
વેં આવતે ત્રવેં રૂઢા શબ્દ, રૂપ, રસાદિક જે કામજોગ છે, તેની આશંસા
જે વાંઠા તેનો પ્રયોગ જે મનનો વ્યાપાર, તે પાંચમો કામજોગાશંસપ્રયોગ
નામા અતિચાર જાણવો. એ પાંચ વાંઠાનું જે કરવું, તે સંલેષણા સંબંધી એ
(પંચવિહો કેળ) પંચવિધ, (અશ્ચારો કેળ) અતિચાર, (મરણંતે કેળ)
મરણને અંતે એટલે જ્યાં સુધી ચરમ શ્વાસ હોય, ત્યાં પર્યંત (મઘં કેળ)

हुं ? (मा के०) न (दुष्ट के०) थाउं, एटले ए पंचविध अतिचार, ते वैरणे अंतें मुऊने म होजो ॥ ३३ ॥

हवे प्रायः सर्व अतिचार, मन, वचन अने कायाना कुव्या पारें होय ठे, तेनुं प्रतिक्रमण कहे ठे.

काएण काइअस्स, पडिक्कमे वाइअस्स वायाए ॥

मणसा माणसिअस्स, सबस्स वयाइआरस्स ॥ ३४ ॥

अर्थः—(काइअस्स के०) कायिकस्य एटले वधाधिकारी एवा शरीरें करी करेला जे अतिचार, ते अतिचारने (काएण के०) कायोत्सर्गादिक तप अनुष्ठानादिक जे कायाना शुच व्यापार, तेणें करी युक्त एवा शरीरें करी ने, तथा (वाइअस्स के०) वाचिकस्य एटले सहसाज्याख्यानदानादिरूप वाणीधें करीने कस्यो एवो जे वचनसंबंधी अतिचार तेने, (वायाए के०) वचनें करीने मिठाडुक्कड देवुं, जिनस्तवनं करवुं, इत्यादिक जे शुच वचन नो व्यापार, तेणें करीने, तथा (माणसिअस्स के०) मानसिकस्य एटले देवतत्त्वादिकने विषे मनें करी शंकादिकने करवे करी कस्या एवा जे अति चार तेने, (मणसा के०) मनें करीने एटले अनित्य जावनादिक जे मन ना शुचव्यापार तेणें करीने तथा “हां! में दुष्ट काम कस्युं” इत्यादिक आत्मनिंदायें करीने एम (सबस्सवयाइआरस्स के०) सर्व व्रतना अतिचारप्रत्ये त्रिकरण शुद्ध करीने (पडिक्कमे के०) हुं प्रतिक्रमुं, निवर्तुं हुं. अहीं ‘सबस्सवयाइआरस्स’ ए पदें करीने सामान्यें करी त्रण. योगनुं प्रतिक्रमण कस्युं ॥ ३४ ॥

हवे एनेज विशेषें करी कहे ठे.

वंदण वय सिक्का गा, रवेसु सन्ना कसाय दंमेसु ॥ .

गुत्तीसु अ समिईसु अ, जो अइआरो अ तं निंदे ॥ ३५ ॥

अर्थः—एक (वंदण के०) वंदन ते बे प्रकारें ठे. तेमां एक देववंदन, बीजुं गुरुवंदन ठे. बीजुं (वय के०) श्रावकनां स्थूलप्राणातिपात विरमणादिक व्रत वार प्रकारें ठे, त्रीजी (सिक्का के०) शिद्धा बे जेदें ठे. त्यां श्रावकने सामायिक सूत्रार्थनुं ग्रहण, तेने ग्रहणशिद्धा कहियें. ते जघन्यें नवकारथी मांमीने अष्ट प्रवचन, गुरु पासेंथी जणें अने उत्कृष्टो दशवैकालिकसूत्रना पांचमा

ઠજીવણિયા અધ્યયન પર્યંત સૂત્ર અને અર્થ વેદુ જણે, ગ્રહે, ધારે, રસંવિ
ત્યાં લગે પ્રથમ ગ્રહણશિક્ષા જાણવી. અને જે અર્થ સહિત નમુકાર સહિત
પ્રમુખ દિનકૃત્ય એવી શ્રાવકસંબંધી ક્રિયાઅનુષ્ઠાનની જે સમાચારી છે, એટલે પ
હેલો નવકાર કહેતો થકોજ ઝટે, પઠી પોતાનું સ્વરૂપ વિચારે જે હું શ્રાવક
હું, કેટલાં વ્રત મુકને છે? ઇત્યાદિક શ્રાદ્ધદિનકૃત્ય પ્રકરણ તથા શ્રાદ્ધવિ
ધિમાંહે જે સમાચારી કહીં છે, તે સર્વ જાણે, આચરે, આસેવે, તે વીજી
આસેવનાશિક્ષા કહિયે. ચોથો (ગારવેસુ કે૦) ઋદ્ધિગારવ, રસગારવ અને
શાતાગારવ, એ ત્રણ પ્રકારનાં ગારવ છે. તેમાં જે પોતાની પાસેં ધન, તંથા
કુટુંબ પરિવાર ઘણો દેખીને મનને વિષે અહંકાર આણે, તેને ઋદ્ધિગારવ
કહિયે. અને જે સરસ અન્ન પાણી પ્રમુખને વિષે લોહુપીં થાય, તે રસગાર
વ કહિયે. તથા જે સુકુમાલ વસ્ત્ર, શય્યા, ઘર પ્રમુખને મોહેં બાંધ્યો થકો
તેને મૂકી શકે નહીં, તેને શાતાગારવ કહિયે. એ ત્રણ પ્રકારનાં ગારવ ક
હ્યાં, તેનું સેવન કરવાથી, તથા પાંચમો (સન્ના કે૦) આહાર, જય, મૈથુ
ન અને પરિગ્રહ, એ ચાર સંજ્ઞાઝ. વીજી ક્રોધ, માન, માયા, લોજ, લોક, ઝંઘ,
એઠ સંજ્ઞાઝ. તે એકેંદ્રિયાદિક સર્વ જીવોને હોય છે, તથા ઠઠો (કસાય કે૦)
ક્રોધાદિક ચાર કષાય, તથા સાતમો (દંકેસુ કે૦) ધર્મધનથી જેણે કરી
આત્મા દંકાય, તે દંક, અશુચ મનાદિક ત્રણ જોદેં છે. આઠમો (ગુત્તીસુઅ
કે૦) મનાદિક ત્રણ ગુત્તિ, નવમો (સમિર્સુ કે૦) ઈર્યાદિક પાંચ સમિતિ
(અ કે૦) ચશબ્દથી દર્શનપડિમા પ્રમુખ શ્રાવકની અગીયાર પડિમા.
એ પૂર્વોક્ત નવ વોલ મધ્યે જે વોલ નિપેધ કરવા યોગ્ય છે, તેના કરવા થ
કી અને જે વોલ કરવા યોગ્ય છે તેના ન કરવાથી (જો કે૦) જે (અશ્યા
રો કે૦) અતિચાર, (અ કે૦) અથવા દોષસમુજ્જય જે મને લાગ્યો હોય,
(તેં કે૦) તેપ્રત્યે (નિંદે કે૦) હું નિંહું હું ॥ ૩૫ ॥

હવે સમ્યગ્દર્શનને મારેં કહે છે.

સમ્મદિઠી જીવો, જશ્વિ હુ પાવં સમાયરહ કિંચિ ॥

અપ્પો સિ હોહ વંધો, જેણ ન નિધંધસં કુણહ ॥ ૩૬ ॥

અર્થ:—(જશ્વિ કે૦) જો પણ (સમ્મદિઠીજીવો કે૦) સમ્યગ્દષ્ટિ એટલે
યથાવસ્થિત સ્વરૂપનો જાણ એવો જીવ, તે (કિંચિ કે૦) કિંચિત્ થોડું.

हुं ? के०) कृषी प्रमुख आरंजरूप पाप, ते प्रत्ये निर्वाह चलाववाने अर्थे
 (समायरइ के०) समाचरे ठे, एटले करे ठे, (हु के०) तो पण (सि के०)
 ते श्रावक सम्यग्दृष्टि जीवने (अप्पो के०) अटप ते पूर्व गुणस्थाननी अपे
 द्याये करी थोडो (बंधो के०) कर्मनो बंध, (होइ के०) होय, (जेण के०) जेका
 रण माटे जाणीये ठैये के, सम्यग्दृष्टि जे श्रावक ठे ते, (निर्द्धसं के०) निर्द
 यपणे हिंसादिक व्यापार, (नकुणइ के०) न करे, अने करे, तो पण शंका
 राखीने करे, वली मनमां विचारे के धिक्कार पडो आ गृहस्थाश्रमने के जेने
 विषे केटलां पाप करवां पडे ठे ? एवी बीक राखीने करे पण निर्दय परि
 णाम राखीने न करे, तेथी तेने पाप थोडुं लागे ठे ॥ ३६ ॥

अहीं कोइ आशंका करे के, जेम थोडुं पण विष खाधुं थकुं प्राण ह
 रण करे ठे, तेम थोडुं पण पाप करवाथकी दुर्गतिनी प्राप्ति न थाय
 शुं ? आ आशंकानो उत्तर आगली गाथाये आपे ठे.

तंपि हु सपडिक्कमणं, सप्परिआवं सउत्तरगुणं च ॥

खिप्पं उवसामेई, वाहि व सुसिक्खितं विज्जो ॥ ३७ ॥

अर्थः—(सपडिक्कमणं के०) प्रतिक्रमण जे षडावश्यक तेणें करी सहि
 त थको एटले प्रतिक्रमणने करवे करी, (च के०) वली (सप्परिआवं के०)
 परिताप सहित थको एटले पश्चात्ताप करवे करी, वली (सउत्तरगुणं के०)
 उत्तर गुणें सहित थको एटले गुरुये दीधुं जे प्रायश्चित्त तप, ते तप करवे
 करी युक्त एवो श्रावक, (हु के०) निश्चें (तंपि के०) ते अटपकर्मना बंध
 प्रत्ये पण (खिप्पं के०) क्षिप्र एटले शीघ्र उतावलो (उवसामेई के०) उ
 पशमावे ठे, टाळे ठे. कोनी पेटें ? तोके (व के०) जेम (सुसिक्खितं के०)
 जलो शीखेलो एवो (विज्जो के०) वैद्य, ते (वाहि के०) व्याधिप्रत्ये सा
 ध्यरोगप्रत्ये तुरत उपशमावे ठे, तेम ए पण जाणवुं ॥ ३७ ॥

हवे वली बीजो दृष्टांत कहे ठे.

जहा विसं कुष्ठगयं, मंत मूलं विसारया ॥

विद्या हणंति मंतेहिं, तो तं हवइ निविसं ॥ ३८ ॥

अर्थः—(जहा के०) यथा जेम, (मंतमूलविसारया के०) मंत्र मूलना

विशारद, एटले जाण, माह्या एवा जे (विज्ञा के०) वैद्यो, ते (बु/संवि के०) कोष्ठगत एटले शरीरमां व्यापेलुं एवुं जे (विसं के०) सर्पादिकनुं विष् तेप्रत्ये (मंतेहिं के०) मंत्रोयें करीने (हणंति के०) हणे ठे, एटले दूर करे ठे, (तो के०) ते वारें (तं के०) ते शरीर, (निविसं के०) निर्विष एटले विपरहित (हवइ के०) होय ठे. जो पण विपार्त्त पुरुष, अहिमणि मंत्रादर औपधि नो प्रज्ञाव जाणतो नथी तो पण अहिमणि मंत्रादर औपधिनो प्रज्ञाव अर्चित्य ठे, तेथी तेनुं विपार्त्तत्व निवृत्त थाय ठे, तेम अहिं पण श्रावक ने गुरुवाक्यानुसारें तददरश्रवणथी लाज थाय ठे ॥ ३८ ॥

एवं अष्टविहं कम्मं, रागदोससमच्चिअं ॥ आलो
अंतो अ निंदंतो, खिप्पं हणइ सुसावउ ॥ ३९ ॥

अर्थ:- (एवं के०) ए पूर्वोक्त दृष्टांतें (आलोअंतो के०) गुरु समीपें आलोवतो एटले पोतानां पाप प्रकाश करतो ठतो, (अ के०) वली (निंदंतो के०) निंदतो थको एटले साचा मनथी ' मिष्ठामिडुकडं ' देतो थको (सुसावउ के०) जलो श्रावक जे ठे, ते (रागदोस के०) राग, द्वेषें करीने (समच्चिअं के०) समार्जित करेलुं एटले उपार्जेळुं वांधेलुं एवुं जे (अष्टविहंकम्मं के०) अष्टविध कर्म, ते प्रत्ये (खिप्पं के०) क्षिप्र एटले शीघ्र, (हणइ के०) हणे ठे, फेडे ठे ॥ ३९ ॥

वली एहीज वातने सविशेष कहे ठे.

कयपावोवि मणुस्सो, आलोइय निंदिअ गुरुसगासे ॥

होइ अइरेग लहुउ, उहरिअ जरु व जारवहो ॥४०॥

अर्थ:- (कयपावोवि के०) पापनो करनार एवो पण (मणुस्सो के०) मनुष्य, अहीं मनुष्य शब्दना ग्रहणें करीने प्रतिक्रमण जे ठें, ते कृतपाप म नुष्यनेज करवुं योग्य ठे. ते (गुरुसगासे के०) गुरुनी समीपें अहिं गुरुसगासे ए पदें करीने पूर्वोक्त आलोयणा, गुरु गीतार्थादिकनी समीपमांज करवी, एवी सूचना करी अने जो कदाचित् स्वतःज आलोवणा करी होय तो शु ङ्गिनो अज्ञाव थाय ठे. एम पण सूचन कखुं ठे, माटें गुरु समीपने विषे (आलोइय के०) आलोवतो थको एटले करेला पापप्रत्ये प्रकाश करतो

हुं ? तो (दिअ के०) पापनी निंदा करतो थको एटले मिठाडुक्कडं देतो
 के०) लरेग के०) अतिरेक एटले अत्यंत पापथकी (लहुज के०) लहु
 प्रत्ये हुं वो (होइ के०) थाय, (व के०) जेम (चारवहो के०) चारनो व
 तिरुं करनार पुरुष, (जरु के०) जार प्रत्ये (जहरिअ के०) उतारी
 थाय ठे, तेम ए पण कर्मरूप जारें करीने हलवो थाय ठे ॥४०॥
 वे बहु आरंजरक्त एवा श्रावकने पण आवश्यके करी ते
 पापरूप दुःखनो अंत थाय ठे, ते देखाडे ठे.

आवस्सएण एएण, सावउ जइवि बहुरउ होइ ॥

डुक्काणमंतकिरिअं, काही अचिरेण कालेण ॥४१॥

अर्थः—(जइवि के०) जो पण, (बहुरउ के०) बहु एटले घणो नवो
 कर्मबंधरूप रजवालो एटले आरंज परिग्रहें करी घणा पापें सहित एवो
 (सावउ के०) श्रावक (होइ के०) होय, तो पण (एएण के०) एतेन
 एटले ए पडिक्कमणादिक (आवस्सएण के०) आवश्यकेन एटले आव
 श्यके करीने. आहीं कोइ शंका करशे जे आवश्यकशब्दें करी दंतधावना
 दिक पण आवश्यक ठे, ते लेखुं ? तो त्यां कहे ठेके, आ गाथामां एतेन ए
 शब्दनुं जे ग्रहण कखुं ठे, ते अव्यावश्यक निषेधार्थ ठे तथा जावावश्य
 क प्रतिपादनार्थ ठे माटें तेवा जावावश्यके करी (डुक्काण के०) शा
 रीरिक, मानसिक दुःखोनीं (अंतकिरिअं के०) अंतक्रिया एटले विनाश
 क्रियाने (काही के०) करशे. (अचिरेणकालेण के०) थोडा कालमां
 हे ते पापोनो विनाश करशे ॥ ४१ ॥

हवे पडिक्कमणुं करतां जे अतिचार आलोववाने विसर्ज्जन थया होय
 एटले जे अतिचारो, विस्मृत थया होय, ते आलोवे ठे.

आलोअणा बहुविहा, नय संजरिआ पडिक्कमणकाले ॥

मूलगुण उत्तरगुणे, तं निंदे तं च गरिहामि ॥ ४२ ॥

अर्थः—(आलोअणा के०) आलोचना एटले गुरु आगल पाप, प्रमाद,
 आलोववानी प्रकाश करवानी रीति ते, (बहुविहा के०) घणा प्रकारनी
 ठे. ते (पडिक्कमणकाले के०) तेना प्रतिक्रमण कालने विषे एटले पडिक्क

મણા કરવાના અવસરે (નયસંજરિઆ કે०) ન સાંજરી દ(હુ)સંવિ
સાંજરવાયકી (મૂલગુણ કે०) સમ્યક્ત્વ પૂર્વક પાંચ અણુવત, કનું વિષ્
તથા (ઉત્તરગુણે કે०) ત્રણ ગુણવત અને ચાર શિક્ષાવત, તે દૂર કરે
અતિચાર લાગ્યો હોય, (તં કે०) તે પ્રત્યે (નિંદે કે०) હું આત્મસંપરહિત
હું. (ચ કે०) વલી (તં કે०) તે પ્રત્યે (ગરિહામિકે०) ગુ ઔપધિ
ગર્હું હું, નિંહું હું ॥ ૪૨ ॥ એ વહેંતાલીશ ગાથાઈ વેઠા થકાંજ પ્રજાવ
પઠી ઝજો થકો 'તસ્સ ધમ્મસ્સ કેવલિપન્નત્તસ્સ' એમ કહેતો ઝજો
થઈ વે હાથ જોડીને આગલી મંગલગર્જિત આઠ ગાથાઈ કહે, તે કહે ઠે.

તસ્સ ધમ્મસ્સ કેવલિપન્નત્તસ્સ ॥ અપ્પુઠ્ઠિઝમિ
આરા, હણાએ વિરઝમિ વિરાહણાએ ॥ તિવિહેણ
પઢિકંતો, વંદામિ જિણે ચઝવીસં ॥ ૪૩ ॥

અર્થ:—(તસ્સ કે०) તે ગુરુપાર્શ્વને વિષે પ્રતિપન્ન એવો અને (કેવલિ
પન્નત્તસ્સ કે०) કેવલિજ્ઞાપિત એવો (ધમ્મસ્સ કે०) શ્રાવકધર્મની (આ
રાહણાએ કે०) આરાધનાને માટે (અપ્પુઠ્ઠિઝમિ કે०) હું સારી રીતે
પાલન કરવાને ઝગ્યો હું, (વિરાહણાએ કે०) તે ધર્મની વિરાધનાયકી
(વિરઝમિ કે०) હું વિરત્યો હું, એટલે નિવત્યો હું, (તિવિહેણ કે०) ત્રિવિધે
કરી એટલે મન, વચન અને કાયાયે કરી (પઢિકંતો કે०) પ્રતિક્રાંત
થકો એટલે અતિચાર પાપયકી નિવત્યો થકો (ચઝવીસંજિણે કે०)
ચોવીશ જિનપ્રત્યે (વંદામિ કે०) હું વાંહું હું ॥ ૪૩ ॥

એવી રીતે જાવજિનને નમસ્કાર કરીને હવે સમ્યક્ત્વની શુદ્ધિને અર્થે
ત્રિલોકગત સ્થાપના અરિહંત વાંદવાને ગાથા કહે ઠે.

જાવંતિ ચેહ્આઈ, ઝહુ અ અહે અ તિરિઅ લોએ અ ॥
સવાઈ તાઈ વંદે, હહ સંતો તઢ સંતાઈ ॥ ૪૪ ॥

અર્થ:—(ઝહુ કે०) ઝર્ધ્વલોકને વિષે (અ કે०) વલી (અહે કે०)
અધોલોકને વિષે (અ કે०) વલી (તિરિઅલોએ કે०) તિર્થાલોકને વિષે
(જાવંતિ કે०) જેટલાં (ચેહ્આઈ કે०) ચૈત્ય એટલે જિનવિંચ ઠે. (તાઈ સ
વાઈ કે०) તે સર્વપ્રત્યે (વંદે કે०) હું વાંહું હું. શું કરતો થકો વાંહું

हुं ? तो के हुं (इह के०) अहिंयां (संतो के०) रह्यो थको अने (तठ के०) त्यां ते त्रण लोकने विषे (संताइं के०) रह्यां ठे जे जिनबिंब, ते सर्व प्रत्ये हुं वांहुं हुं ॥ ४४ ॥

हवे सर्व साधुने वंदन करवाने अर्थे कहे ठे.

जावंत केवि साहू, जरहेरवयमहाविदेहे अ ॥ सवे

सिं तेसिं पणउ, तिविहेण. तिदंमविरयाणं ॥ ४५ ॥

अर्थ:—(जरह के०) पांच जरतक्षेत्रने विषे, (एरवय के०) पांच ऐर वतक्षेत्रने विषे, (महाविदेहे के०) पांच महाविदेहक्षेत्रने विषे, (अ के०) चशब्दयकी अकर्मभूमिक्षेत्रादिकने विषे, (जावंत के०) जेटला (केवि क०) कोइ पण जिनकद्विपक स्थविरकद्विपक प्रमुख जघन्य बे ह जार कोडी अने उत्कृष्टा नव हजार कोडी (साहू के०) साधुउं ठे, (ते सिंसवेसिं के०) ते सर्व साधुप्रत्ये (तिविहेण के०) त्रिविधे करी एटले मन, वचन अने कायाये करीने (पणउं के०) हुं प्रणमुं हुं, ते सर्व साधु केहेवा ठे ? तो के, (तिदंम के०) त्रण दंमयकी एटले अशुच मन, वचन अने कायाना व्यापारयकी (विरयाणं के०) विराम पामेला ठे ॥ ४५ ॥

हवे एवी रीतें चैत्यनें तथा यतिने वंदन कस्यां ठे जेणें एवो ठतो जवि व्यंकालनेविषे पण शुचचावनी प्रार्थना करतो ठतो कहे, ते लखे ठे.

चिरसंचियपावपणासणीइ, जवसयसहस्समहणीए ॥

चउवीस जिणविणिग्गय कहाइं, वोलंतु मे दिअहा ॥ ४६ ॥

अर्थ:—(चिरसंचियपाव के०) चिरसंचित पापप्रत्ये एटले घणा का लना संचायेलां एवां जे पाषो, तेप्रत्ये (पणासणीइ के०) प्रनाशनी कर नारी एटले विनाशनी करनारी एवी, (जवसयसहस्स के०) शतसहस्रजव प्रत्ये एटले संसारना लक्ष जव जे करवा, तेप्रत्ये, (महणीए के०) मथन करनारी एटले. हणनारी एवी, (चउवीसजिण के०) चोवीसजिनो थकी एटले चोवीश तीर्थकरोथकी (विणिग्गय के०) विनिर्गत एटले नी कली जे (कहाइं के०) जिनगुणोत्कीर्त्तरूप कथा, ते कथा करवे करीने

(મે કેળ) મહારા (દિઅહા કેળ) દિવસો, (વોલંતુ કેળ) વ્રજંતુ ઇટલે વોલો, જાઝ. એ પ્રાર્થના કરી છે ॥ ૪૬ ॥

હવે મંગલપૂર્વક જન્માંતરને વિષે પણ સમ્યગ્દૃષ્ટિ દેવોપાસેથી વોધવીજ પામવાની પ્રાર્થના કરે છે.

મમ મંગલમરિહંતા, સિધ્ધા સાહૂ સુઅં ચ ધમ્મો અ ॥

સમ્મદિઠી દેવા, દિંતુ સમાહિં ચ બોહિં ચ ॥ ૪૭ ॥

અર્થ:—(અરિહંતા કેળ) એક શ્રીઅરિહંત દેવ, (સિદ્ધા કેળ)વીજા સિદ્ધ જગવાન, (ચ કેળ) વલી (સાહૂ કેળ) ત્રીજા સાધુ મુનિરાજ, (સુઅં કેળ) ચોથો શ્રુતધર્મ, તે અંગોપાંગાદિક આગમ, (અ કેળ) વલી (ધમ્મો કેળ) ચારિત્રાત્મક ધર્મ પણ લેવો. એ શ્રુતધર્મ અને ચારિત્રધર્મ, એમ બે પ્રકારે કેવલીયેં પ્રરૂપ્યો જે ધર્મ તે. એ ચાર વાનાં (મમ કેળ) મહારે (મંગલં કેળ) માંગલિક છે, અશબ્દથી એ ચારે વાનાં લોકને વિષે ઉત્તમ છે, શરણચૂત છે, વલી પણ એમ પ્રાર્થના કરીયેં થૈયેં જે, (સમ્મદિઠીદેવા કેળ) સમ્યગ્દૃષ્ટિ જિનજન્ત દેવતાઝ જે છે, તે મુઝને (સમાહિં કેળ) સમાધિપ્રત્યેં ઇટલે શુજકાર્યને વિષે જે ચિત્તની સ્થિરતા, તેપ્રત્યેં (ચ કેળ) વલી (વોહિં કેળ) બોધિપ્રત્યેં ઇટલે પરજવેં શ્રીજિનધર્મની પ્રાપ્તિ તેપ્રત્યેં (દિંતુ કેળ) દ્યો, આપો. (ચ કેળ) વીજો ચ છે, તે પાદપૂર્ણાર્થ છે ॥

અહીં આશંકા કરે છે કે; આ ગાથામાં ધર્મશબ્દના ગ્રહણ કરવાથી શ્રુતશબ્દનું ગ્રહણ થયુંજ, કારણ કે શ્રુતનું ધર્માતર્ગતત્વ છે ? ત્યાં કહે છે. શ્રુતશબ્દનું જે પૃથક્ ગ્રહણ કહ્યું છે તેનું કારણ એ છેજે, સમુદિત એવાં જ્ઞાનક્રિયાયેં કરીનેજ મોક્ષ થાય છે, તેનું સૂચન કરવાને અર્થે જૂઠું ગ્રહણ કહ્યું છે.

અહીં વલી વીજી પણ આશંકા કરે છે કે, તે દેવો સમાધિદાનને વિષે સમર્થ છે, કિંવા નથી ? જો કહેશે કે સમર્થ નથી, તો પ્રાર્થના કરવી વ્યર્થ છે ? અને જો કહેશે કે સમર્થ છે, તો દૂરજવ્ય તથા અજવ્યને કેમ નથી આપતા ? અને કદાપિ એમ માનશે કે યોગ્યનેજ આપે છે, પણ અયોગ્યને આપવા અસમર્થ છે ? ત્યારે તો યોગ્યતાજ પ્રમાણ છે, માટેં અજાગલ સ્તનસદૃશ એવા દેવોની પ્રાર્થનાયેં કરીને શું ?

સમાધાન:—અમારે સર્વત્ર યોગ્યતાજ પ્રમાણ છે; પરંતુ અમેં નિયતવા

દીયોની પેઠેં એકાંતવાદી નથી. કારણ કે અમેં જિનમતાનુયાયી હૈયેં માટેં સર્વનયસમૂહાત્મક સ્યાદ્વાદમુદ્રા, તે અનનિન્નેદિ સામગ્રીને વિશેષેં ઉત્પન્ન કરનારી હે, એવું વચન હે એ હેતુમાટેં જેમ ઘટસિદ્ધિને વિષે મૃત્તિકાની યોગ્યતા હે સ્વરી તો પણ કુંજારં, ચક્ર, ચીવર, દંડાદિક, એ સર્વ તેનાં સહ કારી કારણ હે, એમ અહીં પણ જીવની યોગ્યતા તો હે, તથાપિ પૂર્વોક્ત દૃષ્ટાંત ની પેઠેં વિદ્યોનું નિરાકરણ કરીને તે દેવો પણ સમાધિબોધિદાનને વિષે સમર્થ હોય હે, માટેં તે દેવોની બોધિદાનને વિષે પ્રાર્થના કરવી નિરર્થક નથી ॥૪૭॥

હવે કોઈ આશંકા કરે, કે જેણેં વ્રત સ્વીકાર્યાં હે તેને પ્રતિક્રમણ કરવું યોગ્ય હે, પરંતુ અવ્રતીને તો વ્રતના અજાવેં કરીને તેના અતિચારનો પણ અજાવં હે, માટેં પ્રતિક્રમણ કરવું યોગ્ય નથી, તે વાતનો નિષેધ કરવાને કહે હે કે, આ પ્રતિક્રમણ જે હે, તે કેવલ અતિચારોને વિષેજ નથી પરંતુ ચાર સ્થાનકને વિષે પણ હે, માટેં તે ચારે સ્થાનકને વિષે પ્રતિક્રમણ થાય હે, તેનાં ઉપદર્શનને માટેં ગાથા કહે હે.

પડિસિદ્ધાણં કરણે, કિચ્છાણમકરણે. પડિક્રમણં ॥

અસદ્દહણે અ તદ્ધા, વિવરીય પરૂવણાણ અ ॥૪૮॥

અર્થ:—એક (પડિસિદ્ધાણં કેળ) જે પ્રતિષેધવા યોગ્ય નિષેધવા યોગ્ય તે સમ્યક્ત્વઅણુવ્રતાદિનાં માલિન્યહેતુ એવાં શંકાવધાદિ તથા અઢાર પાપ સ્થાનકાદિક જે અતિચારસેવનાદિકરૂપ અશુદ્ધકારી હે, તે અશુદ્ધ કાર્યને (કરણે કેળ) કરવે કરી, તથા બીજો (કિચ્છાણં કેળ) કરવા યોગ્ય એવાં જે દેવપૂજાદિક ષટ્કર્મ તથા સામાયિકાદિક ષડાવશ્યક વિનયદાનાદિક અરિહંતનાં યજ્ઞપ્રમુખ જે શુદ્ધકાર્ય હે, તે શુદ્ધકાર્યને (અકરણે કેળ) અણકરવાયકી (અ કેળ) વલી ત્રીજો (અસદ્દહણે કેળ) અશ્રદ્ધધાન ને વિષે ઇટલે નિગોદાદિક સૂક્ષ્મવિચારને અણસદ્દહવે કરીને (અ કેળ) વલી (તદ્ધા કેળ) તથા ચોથો (વિવરીયપરૂવણાણ કેળ) જિનાગમ યકી વિપરીત ઇટલે ઝલટી પ્રરૂપણા કરવે કરીને ઇટલે ઉત્સૂત્ર પ્રરૂપણા કરવે કરીને, આ જે વિપરીત પ્રરૂપણા હે, તે ચતુરંત એવું અત્યંત જવન્નમણ, તેની કારણજૂત હે. તે વિપરીતપ્રરૂપણા તો અનાજોગાદિકેં કરે ઠટે પણ પ્રતિક્રમણ કરાય હે. ત્યાં શંકા કરે હે કે, વિપરીત પ્રરૂ

પણા જે છે, તે તો સૂત્ર કથન કરતો હોય, તેને થવાનો સંજવ છે, પરંતુ અન્ય ને તો નથી, માટેં શું ધર્મકથનનો અધિકાર શ્રાવકને છે ? તો ત્યાં કહે છે કે, શ્રાવકને ધર્મકથનનો અધિકાર છે, કારણ કે ગીતાર્થથી અધિગત છે સૂત્ર જેને તેવા તથા ગુરુને આધીન છે વચન જેને, તેવા શ્રાવકને શા માટેં સૂત્રકથનનો અધિકાર ન હોય? ત્યારેં વાદી કહે છે કે, એ જે અધિકાર છે, તેમાં પ્રમાણ શું ? તો ત્યાં પ્રમાણ કહે છે કે:—“પઢશ્ સુણેશ્ ગુણેશ્, જિણસ્સ ધંમ્મં પરિકહેશ્” ઇત્યાદિ વચન છે તથા ચૂર્ણીમાં પણ લખ્યું છે જે “સો જિણદાસ સાવર્ઠમિ ચઝદસીસુ ઝવવાસં કરેશ્ પુઢયં ચં વાણ્” ઇત્યાદિ માટેં શ્રાવકને અધિકાર છેજ, તેથી એ ચાર પ્રકારેં કરીને જે પાપ લાગ્યું હોય, અતિચાર ઢુઝ હોય, તે પાપને દૂર કરવાને અથેં (પઢિ ક્રમણં કેઽ) પ્રતિક્રમણ છે, મિઠા મિ ડુક્કડ છે ॥ ૪૭ ॥

હવે અનાદિ સંસારસાગરાવર્તાતર્ગત જે સત્ત્વો છે, તેમને અન્યોઽન્ય

વૈરનો સંજવ છે, માટેં તેને યમાવવાને કહે છે.

સ્વામેમિ સવ્વજીવે, સવ્વે જીવા સ્વમંતુ મે ॥

મિત્તી મે સવ્વજૂણસુ, વેરં મઘં ન કેણ્ ॥ ૪૮ ॥

અર્થ:—(સવ્વજીવે કેઽ) સર્વ જીવો પ્રત્યેં (સ્વામેમિ કેઽ) હું યમાવું હું ઇટલે અનંતજીવોને વિષે પણ અજ્ઞાનમોહાવૃત્તવેં કરીને જીવોને જે પીડા કીધી હોય, તે યમાવું હું, અને (સવ્વેજીવા કેઽ) તે સર્વ જીવો પણ (મે કેઽ) મહારા અપરાધપ્રત્યેં, (સ્વમંતુ કેઽ) સ્વમો, માફ કરો, એ દામનદામાપનમાં કારણ કહે છે કે, (સવ્વજૂણસુ કેઽ) સર્વ જૂતોને વિષે (મે કેઽ) મહારે (મિત્તી કેઽ) મૈત્રીજાવ છે, (કેણ્ કેઽ) કોઈ જીવની સાથેં (મઘં કેઽ) મહારે (વેરં કેઽ) વૈરજાવ. (ન કેઽ) નથી ॥ ૪૮ ॥

હવે પ્રતિક્રમણ અધ્યયનને ઝપસંહાર કરતો ઢતો ઢેઢી

મંગલપ્રદર્શનાર્થ ગાથા કહે છે.

એવમહં આલોક્ષ્ય, નિંદિશ્ય ગરહિશ્ય હુગંઠિશ્ય સમ્મં ॥
તિવિદેણ પઢિકંતો, વંદામિ જિણે ચઝવીસં ॥ ૫૦ ॥ ઇતિ ॥ ૩૨ ॥

અર્થ:—(એવં કેઽ) એમ (આલોક્ષ્ય કેઽ) પાપ આલોચ્યું પ્રકાશ કીધું.

(निंदिअ के० (आत्मसाखें निंहुं, (गरहिय के०) गर्हुं (दुगंठिअं के०)
 दुगंठयुं, अत्यंत खोटुं जाण्युं, ते माटें (सम्मं के०) सम्यक् प्रकारें ए स
 म्यक् पद सर्वपदोनी साथें पूर्वमां योजवुं, (तिविहेण के०) त्रिविधें करी
 एटले मन, वचन अने कायायें करीने (पडिक्कंतो के०) अतिचारादिक
 पापयकी प्रतिक्रांत थको पाठो फरतो थको एटले पापने पडिक्कमतो
 एवो जे (अहं के०) हुं, ते (चउवीसंजिणे के०) चोवीश जिनप्रत्ये
 (वंदामि के०) वांडुं बुं. आ प्रकारें अटपरुचि जीवोना बोधने माटें आ
 वंदितासूत्रनो अर्थ, संक्षेपें करी कह्यो ठे. विस्तारार्थ तो बृहद्भूतियकी
 तथां चूर्णीयकी जाणवो ॥ ५० ॥ इति ॥ ३२ ॥

हवे वढी तेमज बे वांदणां देशने गुरुने अपराध खमाववाने

आवी रीतें कहे, ते कहे ठे:-

॥ अथ अप्रुष्ठिं हं गुरुखामणां ॥

॥ इष्ठाकारेण संदिसह जगवन् अप्रुष्ठिंमि अप्रिंतर
 देवसिअं खामेउं ॥ इहं ॥ खामेमि देवसिअं
 जं किंचि अपत्तिअं परपत्तिअं नत्ते पाणे विणए
 वेआवच्चे आलावे संलावे उच्चासणे समासणे अंत
 रनासाए उवरिनासाए जं किंचि मप्प विणयपरिही
 एं सुहुमं वा बायरं वा तुप्पे जाणह अहं न याणा
 मि तस्स मिष्ठा मि उक्कडं ॥ १ ॥ इति ॥ ३३ ॥

अर्थ:- (जगवन् के०) हे जगवन् ! (इष्ठाकारेण के०) तमारी पोता
 नी इष्टायें करी, (संदिसह के०) मुंजने आदेश आपो, (अप्रिंतरदेवसिअं
 के०) दिवसमांहे कीधा होय जे अपराध, तेप्रत्ये (खामेउं के०) खमा
 ववाने (अप्रुष्ठिंमि के०) हुं अज्युद्धित एटले जठयो बुं, अर्थात् आपना
 सन्मुख हुं उजो थयो बुं. तेवारें गुरु कहे, खामेह एटले खमावो. एवुं सज्जु
 नुं वचन तेने बहु मानतो ठतो शिष्य उजो रह्यो थकोज इहं एवो पाठ कहे
 एटले (इहं के०) एहीज हुं इहं बुं, वांडुं बुं. (खामेमि के०) हुं खामुं बुं. शा

प्रत्ये खासुं हुं ? तो के (देवसिञ्चं के०) दिवससंवंधि अपराध प्रत्ये खासुं हुं, पढी विधिवत् धरणीतलस्पृष्ट एवा पचांगे प्रणाम करी मुखें मुहपत्ती देइ आवी रीतें जणे, ते कहे ठे.

(जंकिचि के०) जे कांइ सामान्यथी (अपत्तिञ्चं के०) अप्रीतिकं एटले अप्रीतिजाव उपजाव्यो होय, (परपत्तियं के०) परप्रीतिकं पर प्रकृष्ट एटले विशेषथी अप्रीतिजाव, अध्याहारथी आपने विषे उपजाव्यो होय, शाने विषे उपजाव्यो होय ? ते कहे ठे. (जत्ते के०) अंशन, खादिम, खादिमने विषे, (पाणे के०) पाणीने विषे, (विणए के०) गुरु आव्या देखीने साहामा उठवा वांदवादिक आसन प्रमुख आपहुं; इत्यादिक विनय करवो, तेने विषे (वेआ वच्चे के०) गुरुनी पादसेवा, औषधपथ्यादिक आणी आपवां इत्यादिक वैया वृत्त्यने विषे, (आलावे के०) एक वार वोलाववाने विषे, (संलावे के०) वारं वार वोलाववाने विषे, (उच्चासणे के०) गुरुथी उंचे आसने वेसवाने विषे, (समासणे के०) गुरुनी पासें सरखुं आसन करी तेनी उपर वेसवाने विषे, (अंतरजासाए के०) अंतरजाषाने विषे एटले गुरु वात करता होय, तेनी वच्चे वात करवी, तेने अंतरजाषा कहियें तेने विषे, (उवरिजा साए के०) उपरिजाषाने विषे एटले गुरु वात करी रह्या पढी तेहीज वात पोतानी स्फुरती देखाडवाने अर्थे विशेषपणे करवी, तेने उपरिजाषा कहियें, तेने विषे, (जंकिचि के०) जे कांइ (मद्य के०) महारे (विणय परिहीणं के०) विनय जक्ति परिहीनपणुं एटले रहितपणुं थयुं होय, ते विनयजक्तिरहितपणुं केवुं थयुं होय ? तो के (सुहुमं के०) सूक्ष्म एटले न्हानुं जे थोडे प्रायश्चित्तें शुरू थाय ते, (वा के०) अथवा (वायरं के०) वादर ते जे घणा प्रायश्चित्तें करी शुरू थाय, एवुं विनयहीन पणुं ते सर्व हे नाथ ! (तुप्रेजाणह के०) सकल जगतना जाव जाणवाथकी तुमें जाणो ठो. अने (अहंनयाणामि के०) हुं मूढपणामाटें जाणतो नथी (तस्स के०) ते अप्रीतिप्रमुख अतिचारनुं लाग्युं जे (डुकडं के०) डुकृत एटले पाप, ते (मि के०) महारुं (मिछा के०) मिथ्या थाउ. एटले फोक थाउ. अहीं बीजो वा ठे ते पादपूर्णार्थे ठे ॥१॥ इति गुरुखामणासूत्रार्थः ॥३३॥ ए खामणांना सूत्रने विषे धुरथकी गुरु पंदर अने लघु एक शो अगीयार, मली एकशो ने ठवीश अक्षरो ठे. ए विधिपूर्वक अप

રાધ સ્વમાવતાં ચંદ્રરૌદ્રાચાર્યાદિક અનેક જીવોને કેવલજ્ઞાન ઉપન્યું છે.

॥ અથ, આયરિય ઉવઘાણ ॥

આયરિય ઉવઘાણ, સીસે સાહમ્મિણ કુલગણે અ ॥

જે મે કેઙ્ કસાયા, સવે તિવિદેણ સ્વામેમિ ॥ ૧ ॥

અર્થ:—પંચાચારસંપન્ન અથવા ઠત્રીશ ગુણે વિરાજમાન, અર્થદાનના દાતાર, તેને (આયરિય કેળ) આચાર્ય કહિયે. તથા સમીપ રહ્યા અને આવ્યા જે શિષ્યાદિક તેને સૂત્રના જ્ઞાવનાર અથવા પચ્ચીશ ગુણે વિરાજમાન તેને (ઉવઘાણ કેળ) ઉપાધ્યાય કહીયે, તથા ગ્રહણશિક્ષા અને આસેવનાશિક્ષાને યોગ્ય હોય તેને (સીસે કેળ) શિષ્ય કહીયે, તથા શ્રદ્ધા અને પ્રરૂપણાદિક ગુણે કરીને જે આપણા સરસ્વા હોય, એવા સરસ્વા ધર્મના પાલનાર, તેને (સાહમ્મિણ કેળ) સાધર્મિક કહિયે, તથા જે એક આચાર્યનો શિષ્ય સંતાન પરિવાર, તેને (કુલ કેળ) કુલ કહિયે, તથા ઘણા આચાર્યના શિષ્યસંતાન પરિવાર, તેને (ગણે કેળ) ગણ એટલે સમુદાય કહિયે. (અ કેળ) એ અ તે વલી વલી કહેવાને અર્થે છે. એ સર્વની ઉપર (મે કેળ) મહારે જીવે (જે કેળ) જે (કેઙ્ કેળ) કોઙ્ પણ (કસાયા કેળ) ક્રોધાદિક કષાય કીધા હોય, એ કારણે (સવે કેળ) સર્વ તે આચાર્યાદિક પ્રત્યે (તિવિદેણ કેળ) ત્રિવિધે કરી એટલે મન, વચન અને કાયાયે કરી (સ્વામેમિ કેળ) હું સ્વામું હું ॥ ૧ ॥ આ ગાથામાં લઘુ ઠત્રીશ, ગુરુ ત્રણ, સર્વ અદ્વાર પાંત્રીશ છે.

સવસ્સ સમણસંઘસ્સ, જગવંઝ અંજલિં કરિય સીસે ॥

સવં સ્વમાવહતા, સ્વમામિ સવસ્સ અહયંપિ ॥ ૨ ॥

અર્થ:—(સીસે કેળ) મસ્તકની ઉપર (અંજલિં કેળ) બે હાથ પ્રત્યે (કરિય કેળ) કરીને એટલે સ્થાપીને નમ્રીજૂત થઈને (સવસ્સ સમણસંઘ સ્સજગવંઝ કેળ) સર્વ શ્રમણસંઘરૂપ જગવંતના કીધા જે અપરાધ, (સવં કેળ) તે સર્વ અપરાધ પ્રત્યે (સ્વમાવહતા કેળ) સ્વમાવીને, વલી એમ કહે, કે (સવસ્સ કેળ) તે સર્વના કરેલા અપરાધ પ્રત્યે (અહયંપિ કેળ) હું પણ (સ્વમામિ કેળ) સ્વમું હું, એટલે સમ્યક્ પ્રકારે સહન કરું હું ॥ ૨ ॥ આ ગાથામાં લઘુ એકત્રીશ અને ગુરુ સાત, મલી સર્વાદર આઠત્રીશ છે ॥

सवस्स जीवरासिस्स, जावउ धम्म निहिय नियचित्तो ॥

सवं खमावइत्ता, खमामि सवस्स अहयंपि ॥ ३ ॥ ३४ ॥

अर्थः—(जावउ के०) जावथी (सवस्सजीवरासिस्स के०) एकेंद्रिया दिक सर्व जीवनो राशि एटले समूह तेनो कीधो जे में अपराध, ते (सवं के०) सर्व अपराधप्रत्ये (खमावइत्ता के०) खमावीने, वली एमं कहे के ते सर्व जीवोनी उपर समजाव ते रूप (धम्म के०) धर्म, तेने विषे (निहिय के०) निधित कखुं ठे एटले स्थाप्युं ठे जावथकी आरोपण कखुं ठे, (नियचित्तो के०) निजचित्त एटले पोतानुं मन जेणें एहवो (अहयंपि के०) हुं पण (सवस्स के०) सर्व जीवराशिना कीधा जे अपराध ते अपराधप्रत्ये (खमामि के०) हुं खमुं हुं ॥ ३ ॥ आ गाथामां बधु अठावीश अने गुरु नव, सर्वाक्षर सांडत्रीश ठे ॥ इति खामणां ॥३४॥

॥ अथ नमोस्तु वर्द्धमानाय ॥

इहामो अणुसठिं ॥ नमो खमासमणाणं ॥ नमो

ऽर्हत्तण॥नमोऽस्तु वर्द्धमानाय,स्पर्द्धमानाय कर्मणा॥

तज्झयावाप्तमोह्वाय, परोह्वाय कुतीर्थिनाम् ॥ १ ॥

अर्थः—(वर्द्धमानाय के०) श्रीवर्द्धमान स्वामी जणी, (नमोस्तु के०) नमस्कार थाउं, ते श्रीवर्द्धमान स्वामी केहवा ठे ? तो के (कर्मणा के०) कर्मोनी साथें (स्पर्द्धमानाय के०) स्पर्द्धाना करनार ठे, एटले ईर्ष्याना करनार ठे, केम के ? कर्मोना वैरी ठे, माटें तेनी साथें ईर्ष्याना करनार ठे. वली केहवा ठे ? तो के (तज्झया के०) ते कर्मनो जय करीने (अवाप्त के०) पाम्या ठे (मोह्वाय के०) मोह प्रत्ये एवा ठे, वली केहवा ठे ? तो के (कुतीर्थिनां के०) कुतीर्थीयो जे मिथ्यादृष्टि जीवो, तेउने (परोह्वाय के०) परोह ठे, एटले दृष्टिथी दूर ठे. अर्थात् मिथ्यादृष्टि जीव होय, ते प्रभुनुं स्वरूप जाणी न शके ॥ इति जावः ॥ १ ॥

येपां विकचारविंदराज्या, ज्यायः क्रमकमलावलं दधत्या ॥

सदृशैरिति संगतं प्रशस्यं, कथितं संतु शिवाय ते जिनेंजाः॥१॥

अर्थः—(ते के०) ते (जिनेन्द्राः के०) जिनेन्द्र तीर्थकर, (शिवाय के०) शिव एटले परम कल्याण, तेने अर्थें (संतु के०) थाउं. ते जिनेन्द्र केहवा ठे ? तो के (येषां के०) जे जिनेन्द्रोनी (ज्यायः के०) प्रधान प्रशंसनीय एवी (क्रमकमलावलिं के०) चरणकमलनी आवलि एटले श्रेणीप्रत्ये (दधत्या के०) धरती हुइ एटले पोतानी उपर स्थापित हुइ, अर्थात् विहारसमयें प्रभुना चरणकमलनी नीचें सुवर्णमय नव कमल जे देवता उरचे ठे, ते रूप (विकच के०) विकस्वर प्रफुल्लित (अरविंद के०) अरविंद जे कमल तेनी (राज्या के०) राजी एटले श्रेणीयें करीने, (सदृशैः के०) सरखानी साथें (संगतं के०) मलबुं, ते (प्रशस्यं के०) अति रूढुं प्रशंसा करवा योग्य ठे. (इति के०) ए प्रकारें (कथितं के०) कहुं ठे. जेम के सरखे सरखां मले ते शोजे, माटें ते सुवर्णमय नवकमल अने प्रभुनां चरण, ए बेहु कमलो मलवाथी अत्यंत शोभा थई ॥३॥

कषायतापार्दितजंतुनिर्वृतिं, करोति योजैनमुखां
बुंदोजतः ॥ स शुक्रमासोऽववृष्टिसंनिजो, दधातु
तुष्टिं मयि विस्तरो गिराम् ॥ ३ ॥ इति ॥ ३५ ॥

अर्थः—(स के०) ते (गिरां के०) सिद्धांतरूपवाणीनो (विस्तरः के०) विस्तार ते, (मयि के०) महारे विषे (तुष्टिं के०) तुष्टिप्रत्ये संतोषप्रत्ये (दधातु के०) करो, ते वाणीनो विस्तार केहवो ठे ? तो के (यो के०) जे वाणीनो विस्तार, (कषाय के०) कषायरूप (ताप के०) तापें करीने (अर्दित के०) पीडित एवा (जंतु के०) प्राणीयो तेने (निर्वृतिं के०) शान्ति स माधिप्रत्ये (करोति के०) करे ठे. वली (यो के०) जे (जैनमुख के०) जिनराजना मुखरूप (अंबुद के०) मेघ तैथकी (उज्जतः के०) उपज्यो ठे. वली (यो के०) जे (शुक्रमास के०) ज्येष्ठमासथकी (उज्जव के०) उपन्यो एवो जे (वृष्टि के०) वर्षाद तेनी (संनिजो के०) सरखो ठे ॥ ३ ॥ इति ॥ ३५ ॥

॥ अथ विशाललोचन ॥

विशाललोचनदलं, प्रोद्यदंतांशुकेसरम् ॥

प्रातर्वीरजिनेन्द्रस्य, मुखपद्मं पुनातु यः ॥१॥

अर्थः—(वः के०) तुमने (प्रातः के०) प्रजातसमयें (वीरजिनेंद्र स्य के०) श्रीवीरजिनेंद्र संबंधी (मुखपद्मं के०) मुखकमल ठे, ते (पुना तु के०) पवित्र करो, ते मुखकमल केहवुं ठे ? तो के (विशाल के०) विस्तीर्ण (लोचन के०) नेत्ररूप (दलं के०) पत्र ठे जेने विषे वली केहवुं ठे ? तो के (प्रोद्यत् के०) अत्यंत जलहलता एवा (दंतांशु के०) दांत नां किरणरूप (केसरं के०) केसर सुगंधना कणीया ठे जेने विषे ॥ १ ॥

येपामन्निपेककर्म कृत्वा, मत्ता हर्षनरात् सुखं सुरेंद्राः ॥ तृ
णमपि गणयन्ति नैव नाकं, प्रातः संतु शिवाय ते जिनेंद्राः ॥ २ ॥

अर्थः—(ते के०) ते (जिनेंद्राः के०) श्रीजिनेंद्रो जे तीर्थकरो, ते (प्रातः के०) प्रजात समयें (शिवाय के०) शिवने एटले निरुपद्रवने अर्थें (संतु के०) थाउं. ते जिनेंद्रो केहवा ठे ? तो के (येपां के०) जे जिनेंद्रोना (अन्निपेककर्म के०) स्नानकर्म कार्यप्रत्यें (कृत्वा के०) करीने (हर्षनरात् के०) हर्षना अर एटले समूहथकी (मत्ता के०) माता थका मग्न थका (सुरेंद्राः के०) देवेंद्रो जे ठे, ते (नाकं के०) देवलोक संबंधी जे (सुखं के०) सुख तेने (तृणमपि के०) तृणतुल्य पण (नैव के०) नहींज (गणयन्ति के०) गणे ठे. अर्थात् जिनेंद्रना अन्निपेक सुखने पामीने देवता उं स्वर्गसुखने तृणसमान पण नथी मानता ॥ २ ॥

कलंकनिर्मुक्तममुक्तपूर्णतं, कुतर्कराहुग्रसनं स
दोदयम् ॥ अपूर्वचंद्रं जिनचंद्रजापितं, दिनाग
मे नौमि बुधैर्नमस्कृतम् ॥ ३ ॥ इति ॥ ३६ ॥

अर्थः—(जिनचंद्रजापितं के०) जिनचंद्र संबंधी जापित जे आगम ते प्रत्यें (दिनागमे के०) प्रजातसमयें (नौमि के०) हुं स्तवुं बुं. ते जिन चंद्रजापित केहवुं ठे ? तो के (कलंकनिर्मुक्तं के०) कलंक रहित एवं अने (अमुक्तपूर्णतं के०) नथी मूकाणी पूर्णता जेनी अने वली (कुतर्क राहुग्रसनं के०) कुतर्क करनारा एवा जे परदर्शनीरूप राहु तेने ग्रसन हार एटले जह्ण करनार एवं ठे, तथा (सदोदयं के०) सदा निरंतर उदय

सवस्सवि तथा श्रुतदेवतास्तुति अर्थसहित. १६३

एटले जगेलो एवो एक (अपूर्वचंद्रं के०) अपूर्व चंद्रसदृश ठे, एटले जि नागमरूपचंद्रमानी तुल्य बीजो कोइ चंद्रमा नथी, वली ते जिनचंद्रजा पित केहवुं ठे ? तो के (बुधैर्नमस्कृतं के०) बुधोयें एटले पंक्तियोयें क स्यो ठे नमस्कार जेने, एवं ठे ॥३॥ इति स्तुतिसूत्रार्थः ॥३६॥

॥ अथ सवस्सवि देवसिय विख्यते ॥

सवस्सवि देवसिअ, डुच्चिंतिअ, डुप्पासिअ,
डुच्चिठिअ इहाकारेण संदिसह जगवन् इहं
तस्स मिहामि डुक्कडं ॥ १ ॥ ॥ इति ॥ ३७ ॥

अर्थः—(सवस्सविदेवसिअ.के०) सर्वे पण दिवस संबंधी अतिचार ते (डुच्चिंतिअ के०) डुच्चिंतित जे परद्वेषादिक दुष्ट कार्य तेने चिंतववायकी थयो, वली केहवो ते दिवस संबंधिअतिचार ? तो के (डुप्पासिअ के०) डुर्जापित जे उपयोग रहित अनिष्ट दुष्टादिक जाषा तेवी जाषा बोलवायकी थयो, वली केहवो ते दिवस संबंधि अतिचार ? तो के (डुच्चिठिअ के०) डुश्चेष्टित जे उपयोग रहित हालवा चालवायकी तथा कामासना दिक एवी कायनी दुष्ट चेष्टारूप प्रवृत्ति, ते प्रवृत्ति करवायकी थयो, तेनुं मिथ्याडुःकृत देवाने (जगवन् के०) हे जगवन् ! (इहाकारेण के०) पो तानी इहायें करी (संदिसह के०) मुऊने आइा करो. अहिंयां गुरु आइा आपे पढी शिष्य कहे. (इहं के०) हुं एहीज इहुं बुं. (तस्समिहामि डुक्कडं) ए पदोनो अर्थ पूर्ववत् जाणवो ॥ १ ॥ इति ॥ ३७ ॥

॥ अथ श्रुतदेवतास्तुतिः ॥

सुअदेवयाए करेमि काउस्सग्गं ॥ सुअदेव
या जगवई, नाणावरणीय कम्म संघायं ॥ तेसिं
खवेउ सययं, जेसिं सुयसायरे जत्ती ॥ १ ॥

अर्थः—(सययं के०) सततं एटले सदा निरंतर, (जेसिं के०) जे जव्य पुरुषोनी (सुयसायरे के०) श्रुतिसागरने विषे (जत्ती के०) जक्ति ठे, एटले अंतर प्रीति ठे (तेसिं के०) ते पुरुषो संबंधी (नाणावरणीय

કમ્મ કેળ) જ્ઞાનાવરણીયકર્મના (સંઘાયં કેળ) સંઘાત ઇટલે સમૂહ તે પ્રત્યેં (સુઅદેવયા કેળ) શ્રુતદેવતા, વલી (જગવર્દ કેળ) જગવતી જે સર સ્વતી છે, તે (સ્વેલ કેળ) સ્વપાવો ઇટલે કય કરો ॥ ૧ ॥ એ શ્રુતદેવતા શ્રુતસિદ્ધાંતની અધિષ્ઠાયિકા જે સરસ્વતી; તેને આરાધવા નિમિત્ત કાલ સ્સગ્ગ કરવો. એમાં વંદણવત્તીઆએ એ પાઠ ન કહિયેં, અન્નહ ઉસસિએ એ એ પાઠજ કહીયેં. એ ગાથા શ્રીપાદિક સૂત્ર સિદ્ધાંતને બેહુડે છે, તે જણી કાલસ્સગ્ગ કરતાં મિથ્યાત્વની શંકા ન કરવી. આ ગાથામાં લઘુ ઠત્રીશ, અને ગુરુ બે, મલી સર્વાદાર આઢત્રીશ છે ॥

॥ અથ દેવત્રદેવતાની સ્તુતિ ॥

જીસે સિત્તે સાહૂ, દંસણ નાણેહિં · ચરણ સહિએહિં ॥

સાહંતિ મુક્કમગ્ગં, સા દેવી હરહુ હરિયાઈ ॥૧॥ઈતિ॥૩૫॥

અર્થ:—(ચરણસહિએહિં કેળ) ચારિત્રસહિત એવો (દંસણનાણેહિં કેળ) દર્શન અને જ્ઞાન તેણે કરીને (જીસે કેળ) જે દેવીના (સિત્તે કેળ) દેવ ત્રણે વિષે (સાહૂ કેળ) સાધુ મુનિરાજ, (મુક્કમગ્ગં કેળ) મોક્ષના માર્ગ પ્રત્યેં (સાહંતિ કેળ) સાધે છે, (સા કેળ) તે, (દેવી કેળ) દેવી, (હરિયાઈ કેળ) હરિતપ્રત્યેં ઇટલે પાપપ્રત્યેં (હરહુ કેળ) હરો, દૂર કરો ॥૧॥ એ દેવ ત્રદેવતાનો કાલસ્સગ્ગ શ્રીવચરસ્વામીયેં કીધો સાંજલીયેં થેયેં અને શ્રીજઙ્ગ વાહુ સ્વામીયેં પણ કરવો કહ્યો છે, તે જણી એમાં મિથ્યાત્વ નહીં, એમ સમજવું. આ ગાથામાં લઘુત્રેત્રીશ, ગુરુ ત્રણ, સર્વાદાર ઠત્રીશ છે. બેહુ ગાથાના લઘુ ઠ ગણોતેર, અને ગુરુ પાંચ, મલી સર્વાદાર ચમ્મોતેર છે ॥ ઇતિ ॥ ૩૫ ॥

॥ અથ કમલદલસ્તુતિ: ॥

કમલદલવિપુલનયના, કમલમુખી કમલગ

ર્ન્નસમગૌરી ॥ કમલે સ્થિતા જગવતી, દદા

તુ શ્રુતદેવતા સિદ્ધિમ્ ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૩૬ ॥

અર્થ:—(જગવતી કેળ) ઠકુરાઈ પ્રમુખ ગુણની ધરનારી એવી જે (શ્રુત દેવતા કેળ) સિદ્ધાંતની અધિષ્ઠાયિકા શ્રુતદેવી છે, તે અમને (સિદ્ધિ

કેળે). ધર્મની સિદ્ધિપ્રત્યે (દદાતુ કેળે) દિયો આપો, તે શ્રુતદેવી કેહવી છે? તો કે (કમલદલ કેળે) કમલની પાંચડી સમાન (વિપુલ કેળે) વિશાલ છે (નયના કેળે) નેત્ર જેહનાં એવી છે. વલી કેહવી છે? તો કે (કમલમુખી કેળે) કમલમુખી છે, અર્થાત્ કમલ સરખું સુગંધીયુક્ત વાટલું એવું સુશોભિત મુખ છે જેહનું, વલી કેહવી છે? તો કે (કમલગર્જસમગૌરી કેળે) કમલના ગર્જની પેરેં ગૌર વર્ણ છે, એટલે કમલના મધ્યજાગમાં જે ગર્જ છે, તેના સરખો ગૌરવર્ણ છે જેનો એવી છે, વલી કેહવી છે? તો કે (કમલે કેળે) કમલને વિષે (સ્થિતા કેળે) રહી છે ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૩૯ ॥

॥ અથજી વનદેવતાદિસ્તુતિઃ ॥

જીવણદેવયાણ કરેમિ કાજસ્સગ્ગં ॥ યસ્યાઃ ક્ષેત્રં
સમાશ્રિત્ય, સાધુજિઃ સાધ્યતે ક્રિયાઃ ॥ સા ક્ષે
ત્રદેવતા નિત્યં, જૂયાન્નઃ સુખદાયિની ॥ ૧ ॥

અર્થઃ—(નઃ કેળે) અમને (સા કેળે) તે (ક્ષેત્રદેવતા કેળે) ક્ષેત્રદેવી, (નિત્યં કેળે) નિરંતર, (સુખદાયિની કેળે)સુખની દેવાવાલી (જૂયાત્ કેળે) હોય, તે ક્ષેત્રદેવી કેહવી છે? તો કે (યસ્યાઃ કેળે) જેના (ક્ષેત્રં કેળે) ક્ષેત્રને (સમાશ્રિત્ય કેળે) સમાશ્રયીને એટલે અંગીકાર કરીને (સાધુજિઃ કેળે) સાધુર્જયેં (ક્રિયાઃ કેળે) તપઃસંયમરૂપ ધર્મક્રિયાઈ (સાધ્યતે કેળે) સધાય છે, અર્થાત્ કરાય છે ॥ ૧ ॥

જ્ઞાનાદિગુણયુતાનાં, નિત્યં સ્વાધ્યાયસંયમરતાનામ્ ॥ વિદધા
તુ જીવનદેવી, શિવં સદા સર્વસાધૂનામ્ ॥ ૨ ॥ ઇતિ ॥ ૪૦ ॥

અર્થઃ—(જીવનદેવી કેળે) જીવનનિવાસિની દેવી છે તે, (સર્વસાધૂનાં કેળે) સર્વ સાધુર્જને (શિવં કેળે) શિવ એટલે પરમ કલ્યાણ, તે પ્રત્યેં (સદા કેળે) નિરંતર, (વિદધાતુ કેળે) કરો, તે સર્વ સાધુ કેહવા છે? તો કે (જ્ઞાનાદિગુણ કેળે) જ્ઞાનાદિક ગુણેં કરીને (યુતાનાં કેળે) યુક્ત છે સહિત છે. વલી તે સર્વસાધુ કેહવા છે? તો કે (નિત્યં કેળે) નિરંતર જે (સ્વાધ્યાયસંયમરતાનાં કેળે) વાંચનાદિક પાંચ પ્રકારનો સ્વાધ્યાય અને આશ્રવનિરોધ રૂપ સત્તર પ્રકારનો સંયમ, તેને વિષે રત છે, એટલે આસક્ત છે, મગ્ન

हे.ए जुवनदेवतानो काउस्सग्ग श्री जड्जवाहुस्वामीयें आवश्यकमां करवो कह्यो हे, ते माटें एमां मिथ्यात्व समजवुं नहीं ॥ २ ॥ इति ॥ ४० ॥

॥ अथ अड्डाश्ज्जेसु मुनिवन्दन ॥

अड्डाश्ज्जेसु दीवसमुद्देसु, पनरससु कम्मचूमीसु ॥

जावंत केवि साधू, रयहरण गुच्च पडिग्गहधारा

॥ १ ॥ पंचमहवयधारां, अछारस सहस्स सीलंग

धारा ॥ अक्कयायारचरित्ता, ते सवे सिरसा मण

सा मण्णवण वंदामि ॥ २ ॥ इति ॥ ४१ ॥

अर्थः—(अड्डाश्ज्जेसुदीवसमुद्देसु के०) अढी द्वीप वे समुद्र संवंधी जे (पनरससुकम्मचूमीसु के०) पंदर कर्मचूमीक्षेत्रने विषे, (जावंत के०) जेटला (केवि के०) कोइ पण (साधू के०) साधु, (रयहरणगुच्चपडिग्ग हधारा के०) रजोहरण ते उधो अने गुहो ते पात्रानी जोलीनी उपरनुं उ पकरण अने पतद्ग्रह ते पात्रुं इत्यादिक धर्मोपकरणना (धारा के०) धारण करनारा ठे ॥ १ ॥ एटले सुधी साधुनो वेषमात्र जणाव्यो परंतु ते वेष तो गु ण विना अप्रमाण कह्यो ठे, माटें हवे गुण कही देखाडे ठे. वली ते साधु के हवा ठे? तो के (पंचमहवयधारा के०) पांच महाव्रतना धरणहार ठे, व ली केहवा ठे? तो के (अछारससहस्ससीलंगधारा के०) अष्टादशसहस्र शील नां चारित्रनां अंग जे अंश ठे तेना धरनार, वली केहवा ठे? तो के (अक्क यायारचरित्ता के०) अद्भुत संपूर्ण आचाररूप चारित्र तेना धरणहार ठे. (ते सवे के०) ते सर्वप्रत्ये (सिरसा के०) ललाटें करीने (मणसा के०) मन क रीने (मण्णवण के०) मस्तकें करीने (वंदामि के०) हुं वांहुं हुं. अथवा मण्ण वंदामि ए वचनें पंचांग प्रणामें करी वांहुं हुं ॥ २ ॥ इति सर्वसाधु नमस्कार सूत्रार्थः ॥ आ वेहु गाथामां लघु बहोतेर, गुरु तेर, सर्वाक्षर पंच्याशी ठे ॥ ४१ ॥

॥ अथ वरकनक ॥ अथवा सप्ततिशतजिनस्तुतिः ॥

वरकनकशंखविधुम, मरकतघनसन्निभं विगतमोहम् ॥

सप्ततिशतं जिनामां, सर्वामरपूजितं वंदे ॥ १ ॥ ४२ ॥

अर्थः—(जिनानां के०) जिनेन्द्रो संबंधी (सप्ततिशतं के०) सप्ततिशत प्रत्ये एटले एकशो सितेर जिनेन्द्रोप्रत्ये (वंदे के०) हुं वांङुं हुं. ते जिन सप्ततिशत केहवुं ठे ? तो के (वर के०) प्रधान एवं (कनक के०) सुवर्ण, (शंख के०) शंख, (विद्रुम के०) प्रवालां, (मरकत के०) नीलमणि, (घन के०) सजल मेघ, तेना (सन्निभं के०) सरखुं ठे, एटले पांचव णीं ठे जेना एवं ठे. वली ते सप्ततिशत केहवुं ठे ? तो के (विगतमोहं के०) मोहादिक रहित ठे. वली केहवुं ठे ? तो के (सर्वामरपूजितं के०) सर्व अमर एटले देवता पूजे ठे जेने एवं ठे ॥ १ ॥ इति ॥ ४२ ॥

॥ अथ तीर्थवन्दना ॥

॥ सकल तीर्थ वंदूं कर जोड्य, जिनवरनामें मंगल कोड्य ॥ पहेले स्वर्गे लाख बत्रीश, जिनवर चैत्य नमुं निशि दीस ॥१॥ बीजे लाख अष्टावीश कहां, त्रीजे बार लाख सह्यां ॥ चोथे स्वर्गे अड लाख धार, पांचमे वंदूं लाखज चार ॥२॥ ठेठे स्वर्गे सहस पच्चास, सातमे चाविश सहस प्रासाद ॥ आठमे स्वर्गे ठ हज्जार, नव दशमे वंदूं शत चार ॥३॥ अग्या र बारमे त्रणशें सार, नवग्रैवेयकें त्रणशें अठार ॥ पांच अनुत्तर सर्वे मली, लाख चोराशी अधिकां वली ॥४॥ सहस सत्ताणुं त्रेविश सार, जिनवर जुवन तणो अधिकार ॥ लांबां शो योजन विस्तार, पचास उंचां बहोतेर धार ॥५॥ एकशो एंशी बिंब प्रमाण, सत्ता सहित एक चैत्यें जाण ॥ शो कोड बावन कोड संजाल, लाख चोराणुं सहस चौआल ॥६॥ सातशें उपर साठ विशाल, सवी बिंब प्रणमुं त्रण काल ॥ सात कोड ने बहोतेर लाख, जुवनपतिमां देवल जांख ॥७॥ एकशो एंशी बिंब प्रमाण, एक एक चैत्यें संख्या जाण ॥ तेरशें कोड नेव्याशी कोड, शाठ लाख वंदूं कर जोड ॥८॥ बत्रीशें ने उगणशाठ, तीर्था लोकमां चैत्यनो पाठ ॥ त्रण लाख एकाणुं हजार, त्रणशें वीश ते बिंब जुहार ॥९॥ व्यंतर ज्यो तिषीमां वलि जेह, शाश्वता जिन वंदूं तेह ॥ रुषज चंद्रानन वारि षेण, वर्द्धमान नामें गुणसेण ॥ १० ॥ समेतशिखर वंदूं जिन वीश, अष्टापद वंदूं चोवीश ॥ विमलाचल ने गढ गिरनार, आबु ऊपर जिनवर जुहार ॥ ११ ॥ शंखेश्वर केसरियो सार, तारंगें श्री अजित जुहार ॥

અંતરિક વરકાળો પાસ, જીરાવલો ને થંજણ પાસ ॥ ૧૨ ॥ ગામ નગર પુર
પાટણ જેહ, જિનવરચૈત્ય નમું ગુણગેહ ॥ વિહરમાન વંદૂં જિન વીશ, સિઝ
અનંત નમું નિશ દીસ ॥ ૧૩ ॥ અઢી દ્વીપમાં જે અણગાર, અઢાર સહસ
શીલાંગના ધાર ॥ પંચ મહાવ્રત સમિતિસાર, પાલે પલાવે પંચાચાર ॥ ૧૪ ॥
વાહ્ય અન્યંતર તપ ડજમાલ, તે મુનિ વંદૂં ગુણ મણિમાલ ॥ નિત નિત
ઝઠી કીર્તિ કરું, જીવ કહે જવસાયર તરું ॥ ૧૫ ॥ ઇતિ ॥ ૪૩ ॥

॥ અથ લઘુશાંતિસ્તવપ્રારંભઃ ॥

વૃહજ્ઞઢીય પ્રસિદ્ધપ્રજાવી શ્રીમાનદેવ સૂરિ, તે નાફૂલ નગરમાં ચોમાસું
રહ્યા હતા, તે સમયે, શાકંજરી નગરમાં શ્રીસંઘ, શાકિનીજનિત મરકીના
ડપડવેં પીડિત થયો, તેવારેં ત્યાંના સંઘેં મલીને વિનતિપત્ર લખી તેમાં રોગ
સ્વરૂપ નિવેદન કરી શ્રીમાનદેવ સૂરિ પાસેં મનુષ્ય મોકલ્યાં, પઢી પઢ્યા,
જયા, વિજયા અને અપરાજિતા, એ ચાર દેવીયોનું ઢે સાન્નિધ્ય જેમને એવા
તથા નિરતિશય કરુણાયેં કરીને જેમનું અંતઃકરણ કોમલ ઢે, એવા શ્રીમા
નદેવસૂરિ, તેડયેં સર્વત્ર સકલ શ્રીસંઘને સર્વોપડવ શાંતિને અર્થે આ સ્તો
ત્રની રચના કરીને સંઘને આપ્યું. પઢી તે શાકંજરી નગરસ્થ સંઘના કેટલા
એક જનોયેં તો પ્રતિદિવસ એ સ્તોત્રનું પોતેં અધ્યયન કહ્યું, તથા કેટલા
એકોયેં તો અન્યપાસેં અધ્યયન કરાવીને સાંજલવા માંડ્યું. તથા એ સ્તોત્રેં
અત્તિમંત્રિત જલને ઢંટાવ્યું, તેણેં કરી શ્રીસંઘનો શાકિનીજનિત મરકીનો
ડપડવ શાંતિને પામ્યો. ત્યાંથી એ સ્તોત્ર સર્વસ્થલેં શાંતિકારક થયું, તે
પઢી પ્રાયઃ પ્રતિદિવસ એ લઘુશાંતિસ્તોત્ર પ્રતિક્રમણાનંતર જણાય ઢે, એવો
સંપ્રદાય ઢે. આ સ્તોત્ર કયે ઢેકાણેં શા વાસ્તે નિર્મિત કહ્યું? તે વિષે એજ
ગઢના ગુરુયેં એક શ્લોક રચેલો ઢે, તે લખીયેં ઢેયેં ॥ શ્લોક ॥ નાફૂલ
નામનગરસ્થિતમેઘકાલૈઃ, શાકંજરીપુરસમાગતસંઘવાચા ॥ શાંતિસ્તવઃ પ્રવ
લમારિજયાપહારી, યૈર્નિર્મમે સુવિહિતક્રમમાર્ગદીપૈઃ ॥ ૧ ॥

હવે એ સ્તોત્રનો અર્થસહિત પ્રારંભ કરિયેં ઢેયેં.

શાંતિં શાંતિર્નિશાંતં, શાંતં શાંતાશિવં નમસ્કૃત્ય ॥

સ્તોતુઃશાંતિનિમિત્તં, મંત્રપદૈઃ શાંતયે સ્તૌમિ ॥૧॥

અર્થ:-હું (શાંતિ કે) શ્રીશાંતિજિનપ્રત્યે (નમસ્કૃત્ય કે) નમસ્કાર
ર કરીને, તેજ શ્રીશાંતિજિનના (મંત્રપદૈઃકે) મંત્રોનાં પદોયેં કરીને અર્થા
ત્ અદ્ધરગર્જિત જે મંત્રનાં પદ, તેણેં કરીને (સ્તૌમિ કે) સ્તુતિ કરું
હું, તે શા માટે સ્તુતિ કરું હું? તો કે (શાંતયે કે) ડુઃખ, ડુરિત, ઉપસ
ર્ગ, તેની નિવૃત્તિને માટે સ્તુતિ કરું હું, હવે તે શ્રીશાંતિજિન કેહવા છે?
તો કે (શાંતિ કે) ડુઃખઉપસર્ગનિવૃત્તિરૂપ, અથવા. કષાયોદયાપગમ
લક્ષણ, તેના (નિશાંત કે) ઘર છે, વા સ્થાનકરૂપ છે, વલી (શાંત
કે) ઉપશમોપેત છે, એટલે રાગદ્વેષરહિત છે. વલી (શાંતાશિવ કે)
શાંત એટલે ઉપશમને પામ્યા છે અશિવ એટલે અકલ્યાણકારક અરિષ્ટ
પદ્ધતિ જેથી એવા શ્રીશાંતિજિન છે. વલી કેહવા છે? તો કે (સ્તૌતુઃ
કે) સ્તુતિ કરનારના (શાંતિનિમિત્ત કે) અરિષ્ટોપદ્રવનિવારણ રૂપ
જે શાંતિ, તેના નિમિત્ત એટલે ઉત્પાદનહેતુ છે ॥ ૧ ॥

ઉમિતિ નિશ્ચિતવચસે, નમો નમો જગવતેઽર્હતે પૂજામ્ ॥

શાંતિજિનાય જયવતે, યશસ્વિને સ્વામિને દમિનામ્ ॥ ૨ ॥

અર્થ:-('શાંતિજિનાય કે) શ્રીશાંતિજિન, તેમને (નમોનમઃ કે)
નમસ્કાર થાઉં. આંહીં નમોનમઃ એ દ્વિરુક્તિ જે છે, તે અત્યાદરજણાવવા
ને અર્થે અથવા સસંત્રમ રૂપાપનને અર્થે છે. હવે તે શ્રીશાંતિજિન કેહવા
છે? તો કે (ઉમિતિનિશ્ચિતવચસે કે) અવતિ એટલે રક્ષણ કરે છે, તેને
હું કહીયેં, અને હું એટલે પરંજ્યોતિ, ઇતિ કેતાં એ પ્રકારેં નિશ્ચિત એટલે
નિર્ધાર કહ્યું છે વચઃ એટલે વાચક પદ જેમનું એવા છે, અથવા હું એવા વ
ચનેં કરીને આખ્યેય એટલે કહેવા યોગ્ય છે વાચ્યવાચકનાવ જેમનો એવા
છે. વલી કેહવા છે? તો કે (જગવતે કે) સમગ્ર ઐશ્વર્ય છે જેમને તેમને જ
ગવાન્ કહીયેં, વલી જે (પૂજાં કે) પૂજાને (અર્હતે કે) યોગ્ય છે અ
ર્થાત્સુરાસુરનરેન્દ્રાદિકેં કરેલી પૂજાને યોગ્ય એવા છે, વલી (જયવતે કે)
જેમને રાગાદિક પરાજવ કરી શકતા નથી માટે જયવાન્ જયયુક્ત છે. વ
લી (યશસ્વિને કે) પ્રસિદ્ધ પ્રશસ્ત યશ છે જેમનું, એવા છે. વલી(દમિ
નાં-કે) ઇન્દ્રિયોને દમન કહ્યાં છે, વશ કહ્યાં છે જેણેં એવા જે મુનિમ
હારાજ, તેમના (સ્વામિને કે) સ્વામી એટલે નાથ એવા છે ॥ ૨ ॥

सकलातिशेषकमहा, संपत्तिसमन्विताय शस्याय ॥

त्रैलोक्यपूजिताय च, नमोनमः शांतिदेवाय ॥ ३ ॥

अर्थः—(शांतिदेवाय के०) शोलमा तीर्थकर श्री शांतिनाथजी तेमने (नमोनमः के०) नमस्कार थाउं. ते केहवा ठे? तो के (सकल के०) समस्त (अतिशेषक के०) चोत्रीश अतिशय, ते रूप (महासंपत्ति के०) महोटी संपदा तेणें करीने (समन्विताय के०) सहित, तथा (शस्याय के०) प्रशंसवा योग्य एवा (च के०) वली (त्रैलोक्य के०) स्वर्ग, मृत्यु अने पाताल रूप त्रण लोक, तेणें (पूजिताय के०) पूजित एवा ठे ॥ ३ ॥

सर्वामरससमूह, स्वामिकसंपूजिताय निजिताय ॥

जुवनजनपालनोद्यत, तमाय सततं नमस्तस्मै ॥४॥

अर्थः—(तस्मै के०) ते श्रीशांतिजिन महाराज तेमने (सततं के०) निरंतर, (नमः के०) नमस्कार थाउं, ते केहवा ठे ? तो के (सर्वामरससमूह के०) समस्त चारं निकायना देवताना समूह सहित, तेहना (स्वामिक के०) स्वामी जि चोशठ इंद्रो ठे, तेमणें (संपूजिताय के०) संम्यक् प्रकारें पूजित एवा ठे. वली (निजिताय के०) नथी जींत्या देवादिकोयें अर्थात् कोश्यें पोताने वश करेला नथी एवा तथा (जुवन के०) त्रण जुवनना (जन के०) लोको तेमनुं (पालन के०) पालन करवुं, तेहने विषे (उद्यततमाय के०) अत्यंत सावधान एवा ठे ॥ ४ ॥

सर्वदुरितौघनाशन, कराय सर्वाऽशिवप्रशमनाय ॥

दुष्टग्रहभूतपिशाच, शाकिनीनां प्रमथनाय ॥ ५ ॥

अर्थः—वली केहवा ठे? तो के (सर्व के०) समस्त जे (दुरित के०) पाप तेहनो (उंघ के०) समूह, तेहना (नाशनकराय के०) नाश करनार ठे. वली तें केहवा ठे? तो के (सर्वाशिव के०) सर्व जे अशिव एटले उ पडव तेहना (प्रशमनाय के०) प्रकर्वें करी एटले अतिशयपणे संभाव एहारुं ठे, वली केहवा ठे? तो के (दुष्टग्रह के०) छुद्र आकरा एवा जे मं गल, शनिश्चर, राहु, केतु, इत्यादिक असुखनां करनार ग्रह तथा (भूत के०)

वृद्धादिकने विषे बसनार, (पिशाच के०) राक्षसादिकं, तथा (शाकिनी नां के०) शाकिनी ते मंत्राधिष्ठित स्त्री, ए सर्वना उपद्रवो तेमने (प्रमथ नाय के०) प्रकर्षे करी मथन एटले नाशना करनार ठे, मटाडनार ठे अर्थात् श्रीशांतिजिनेश्वरना स्मरण करनारना पूर्वोक्त सर्व उपद्रवो, नाश ने पामे ठे, माटे तेने नमस्कार थाय ठे ॥ ५ ॥

यस्येति नाममंत्र, प्रधानवाक्योपयोगकृततोषा ॥

विजया कुरुते जनहित, मिति च नुता नमततं शांतिं ॥ ६ ॥

अर्थः—हे जव्य जनो ! तमें (तं के०) ते (शांतिं के०) श्रीशांतिजिनप्रत्ये (नमत के०) प्रणाम करो, ते कया शांतिजिन ? तो के (यस्य के०) जे शांतिजिननो (इति के०) ए पूर्वोक्त प्रकारें करीने (नाममंत्र के०) नामरूप जे महामंत्र तेणें करीने (प्रधानवाक्य के०) प्रकृष्ट सर्वोत्तम पवित्र एवुं जे वचन तेनो (उपयोग के०) उपयोग एटले नामोच्चारणमात्र स्मरण तेणें करीने (कृत के०) कस्यो ठे चित्तने विषे (तोषा के०) संतोष जेणें एवी (विजया के०) विजयानामें जे देवी ठे, ते श्री शांतिजिनना नाम स्मरण करनारा एवा जे (जन के०) जन एटले मनुष्य, तेनुं (हितं के०) हित जे तेने (कुरुते के०) करे ठे, (च के०) वढी ते विजया देवी केहंवी ठे ? तो के (इति के०) ए पूर्वे कस्यो एवो जे प्रकार ते प्रकारें करीने (नुता के०) नमेळी ठे, स्तुति करेळी ठे, श्रीशांतिनाथने एवी ठे ॥ ६ ॥

नवतु नमस्ते जगवति, विजये सुजये परापरैरजिते ॥

अपराजिते जगत्यां, जयतीति जयावहे नवति ॥ ७ ॥

अर्थः—(जगवति के०) अहीं जग शब्द जे ठे, ते ज्ञान, माहात्म्य, यशो रूप जे वीर्य, तेनो प्रयत्नेछादक्षण ग्रहण करवो, ते जेने विद्यमान होय, तेने जगवती कहियें. तेना आमंत्रणें हे जगवति ! (विजये के०) सह न न करी शके एवा ईर्ष्यावाला पुरुषोनुं पराजव करवापणुं ठे जेने विषे तेना संबोधने हे विजया देवि ! तथा (सुजये के०) जेना प्रतापनी वृद्धिने शत्रुजयें पराजव कस्यो नथी, तेना संबोधने हे सुजयादेवि ! अथवा सुजय एटले शोचन ठे जयपणुं जेने अथवा सु एटले अतिशयें करीने

हे जय जेनो एवी तेना संबोधने हे सुजयानामा देवि ! तथा (परापरैर जिते के०) पर एटले, उत्कृष्ट एवा अपर एटले अन्य देवो तेमणें नजिता एटले नथी पराजव कस्यो जेनो तेवा संबोधने हे परापरैरजिते देवि ! अर्थात् हे अजिता देवि ! तथा (अपराजिते के०) कोइ स्थानकें पराजवने न पामेली एवा आमंत्रणे हे अपराजिता देवि ! तमो (जगत्यां के०) पृथि वीने विषे (जयति के०) जयवंतां वत्तो, (इति के०) एम स्तुति करे ठते (जयावहे के०) स्तुति करनार जक्तजनने जयनी आवहन करनारी थाय ठे, तेने संबोधने हे जयावहा देवि ! तथा (जवति के०) स्त्रीलिंगें जवत् शब्दना संबोधने हे जवति ! ए प्रकारनी पूर्वोक्त एक विजया, वीजी जया, त्रीजी अजिता, चोथी अपराजिता, एवी चार देवियो, (ते के०) तमोने (नमः के०) नमस्कार (जवतु के०) थाउं ॥ ७ ॥

सर्वस्यापि च संघस्य, जज्जकल्याणमंगलप्रददे ॥

साधूनां च सदा शिव, सुतुष्टिपुष्टिप्रदे जीयाः ॥ ८ ॥

अर्थः—(सर्वस्यापिच के०) चतुर्विध एवा सर्व पण, च पादपूर्णार्थ ठे. (संघ स्य के०) संघमे (जज्ज के०) सौख्य, (कल्याण के०) निरुपद्रवपणं, (मंगल के०) दुरितोपशान्ति, इत्यादिकने (प्रददे के०) प्रकर्षे करी आपनार एवी, अर्थात् एतादृशगुणयुक्त एवी हे देवि ! (च के०) वली (साधूनां के०) मोक्षने जे साधे ते साधु कहियें एटले मुनियो तेमने (सदा के०) सर्वदा (शिव के०) निरुपद्रवत्व, (सुतुष्टि के०) शोचन चित्तनी शान्ति, (पुष्टि के०) धर्मनी वृद्धि, तेने (प्रदे के०) देनारी एवी हे देवि ! तुं (जीयाः के०) जयवंती हो, अर्थात् सर्वोत्कर्षणें जगत्मां वत्तो ॥ ८ ॥

जव्यानां कृतसिद्धे, निर्वृत्तिनिर्वाणजननि सत्त्वानाम् ॥

अजयप्रदाननिरते, नमोऽस्तु स्वस्तिप्रदे तुभ्यम् ॥ ९ ॥

अर्थः—(जव्यानां के०) जव्य जीवोने (कृतसिद्धे के०) करी ठे सिद्धि जेणें एटले सर्वकार्योनी निर्विघ्नपणें समाप्ति करी ठे जेणें एवी, वली (सत्त्वानां के०) जव्य जीवोने (निर्वृत्ति के०) चित्तसमाधि तथा (निर्वाण के०) मोक्ष एटले परमानंद एम निर्वृत्ति, निर्वाणने (जननि के०) उत्पन्न क

रनारी माटें निर्वृतिनिर्वाणजननि एवा संबोधनवाली, उक्तं च “ सम्म
हिं देवा, दिंतु समाहिं च बोहिं च ” तथा (अज्ञय के०) निर्जयपणुं
तेने (प्रदान के०) प्रकर्षे करीने देवाने (निरते के०) तत्पर ठे. तथा
(स्वस्तिप्रदे के०) कल्याणने प्रकर्षे करी देवावाली एवी अर्थात् ए पू
वोक्त सर्वगुणयुक्त एवा संबोधनवाली हे देवि ! (तुज्यं के०) तुजने
(नमोऽस्तु के०) नमस्कार हो ॥ ए ॥

जक्तानां जंतूनां, शुचावहे नित्यमुद्यते देवि ॥

सम्यग्दृष्टीनां धृति, रतिमतिबुद्धिप्रदानाय ॥१०॥

अर्थः—(जक्तानां के०) पोतानी सेवाना करनार जक्तिमंत एवा (जंतूनां
के०) जे जीव ठे, तेमने (शुचावहे के०) शुच एटले श्रेयपणाने आ
एटले सर्व प्रकारें वहा एटले वहन करनारी पमाडनारी ठे माटें शुचकारि
का कहियें, तथा वली (सम्यग्दृष्टीनां के०) सम्यग्दृष्टि जीवोने (धृति
के०) संतोष, (रति के०) प्रीति, (मति के०) अप्राप्तविषयनी बुद्धि, ए
टले जविष्यकालने जाणनारी बुद्धि, (बुद्धि के०) सांप्रतदर्शिनी एटले
वर्तमानकालना विषयनी जाणनारी एवी बुद्धि, ते प्रत्ये (प्रदानाय के०)
अतिशयपणे देवाने माटें (नित्यं के०) सदैव निरंतर, (उद्यते के०) सावधान
उद्यमवंत, एवा सर्व संबोधनयुक्त (देवि के०) हे देवि ! तमें हो ॥ १० ॥

जिनशासननिरतानां, शांतिनतानां च जगति जनतानाम् ॥

श्रीसंपत्कीर्तियशो, वर्द्धनि जयदेवि विजयस्व ॥ ११ ॥

अर्थः—(जिनशासन के०) श्रीवीतरागनाशासनने विषे (निरतानां के०)
रक्त ते रागवंत तत्पर एवा अने (च के०) वली केहवा ? तो के (शांति
नतानां के०) श्रीशांतिनाथप्रत्ये नमस्कार करनारा, प्रणाम करनारा एवा
(जगति के०) जगतने विषे (जनतानां के०) जनसमुदायो जे ठे, तेमने
(श्री के०) लक्ष्मी, ते सुवर्णादि तथा (संपत् के०) रुद्धिविस्तार, (कीर्त्ति
के०) ख्याति, ते एक दिग्व्यापि, (यशः के०) यश ते सर्वदिग्व्यापी एटले
सर्वत्र प्रसिद्धि तेनी (वर्द्धनि के०) वधारनार एवी (जयदेवि के०) हे जया
नामा देवि ! तमें (विजयस्व के०) सर्वोत्कर्षे करी वत्तो ॥ ११ ॥

सलिलानलविषविपधर, दुष्टग्रहराजरोगरण
 जयतः ॥ राक्षसरिपुगणमारी, चौरैतिश्वापदादि
 ज्यः ॥ १७ ॥ अथ रक्ष रक्ष सुशिवं, कुरु कुरु
 शांतिं च कुरु कुरु सदेति ॥ तुष्टिं कुरु कुरु पुष्टिं.
 कुरु कुरु स्वस्तिं च कुरु कुरु त्वं ॥ १३ ॥

अर्थः— सलिल के०) जल ते समुद्रादिकनां, (अनल के०) अग्नि
 ते उत्पातरूप, (विष के०) विष ते अफीणादिक, (विषधर के०) सर्प
 (दुष्टग्रह के०) दुष्ट ग्रह एटले चालवामां अशुभ एवा शनिश्चर, राहु,
 केतु आदिक दुष्टस्वभाववाला ग्रह, (राज के०) दुष्टस्वभाव वाला दंभादि
 क करनारा अर्थग्रहण करनारा एवा राजा, (रोग के०) दुष्टज्वर, जगंदर,
 महोदरादिक रोग अने (रण के०) संग्राम, ए सर्वना (जयतः के०) जय
 थकी (रक्ष रक्ष के०) रक्षण कर, रक्षण कर. वली (राक्षस के०) राक्षस ते व्यं
 तरविशेष, (रिपुगण के०) शत्रुना समूह, (मारी के०) मरकीनो उपद्रव
 (चौर के०) चोर ते तस्कर, (ईति के०) सात ईतिना जयं, (श्वापद
 के०) मदोन्मत्त हस्ती, सिंहादि प्रमुख दुष्ट जीवो, (आदिज्यः के०)
 आदिशब्दथकी शाकिनी, माकिनी, भूत, वेतालादिक पण ग्रहण करवां. ते
 सर्वना जयथकी रक्षण कर, रक्षण कर. आहीं रक्ष रक्ष ए क्रियापद ठे ते
 आवता श्लोकमांथी ग्रहण करेलुं ठे, कारण के बहुत श्लोकनोसंबंध एकत्र
 ठे ॥११॥ (अथ के०) एटला थकी अनंतर हे विजयामाता ! (त्वं के०)
 तुं (सु के०) अतिशयें करीने अथवा सुष्टु एवुं (शिवं के०) निरुपद्रवपणुं
 तेने (कुरुकुरु के०) कर कर, (च के०) वली (शांतिं के०) शांति ते पूर्वे
 उत्पन्न रोगनी निवृत्तिरूप तेने (सदा के०) निरंतर (कुरु कुरु के०) कर
 कर, (इति के०) ए प्रकारें वली (तुष्टिं कुरुकुरु के०) संतोषपणाने कर कर
 तथा (पुष्टिं कुरु कुरु के०) पुष्टि जे वृद्धि अथवा शरीरनुं नीरोगपणुं ते प्र
 त्ये कर कर, तथा (स्वस्तिं कुरु कुरु के०) कल्याणपणाप्रत्ये कर कर, आ
 मां कुरु कुरु शब्द जे ठे, ते अत्यादर ख्यापनने अर्थे ठे, तथा मंत्रपद
 मां सर्वत्र द्विरुच्चार देखाय ठे, एवो संप्रदाय पण ठे ॥ १३ ॥

नगवति गुणवति शिव शांति, तुष्टि पुष्टिस्वस्तीह
कुरु कुरु जनानाम् ॥ उमिति नमोनमो ह्रीं, ह्रीं
ह्रूं ह्रः यः कः ह्रीं फुट् फुट् स्वाहा ॥ १४ ॥

अर्थः—(नगवति के०) हे नगवति ! एटले संमग्र ऐश्वर्यादि गुणयुक्त
ताथ (गुणवति के०) हे गुणवति ! गुण एटले औदार्य, धैर्य, गांजीर्य,
शौर्यादिक सकल गुणोंयें करी शोचायमान एवी हे देवि ! तुं (इह के०)
आ पृथ्वीने विषे (जनानां के०) समस्त लोकोने (शिव के०) निरुपद्रव
कल्याण, (शांति के०) मरक्यादि रोगनी उपशांति, (तुष्टि के०) मनःसं
तोष (पुष्टि के०) शरीरादिकनी वृद्धि, दृढपणं. (स्वस्ति के०) हेम ते
कल्याण. तेने (इह के०) आ जगत्तने विषे (कुरुकुरु के०) कर, कर, हवे
मंत्राद्धरें करीने विजया देवीने स्तवे ठे. (उमिति के०) ज्योतिःस्वरूपिणी
एवी हे देवि ! तुने (नमोनमः के०) नमस्कार थाउं, तथा (ह्रीं ह्रीं ह्रूं
ह्रः यः कः ह्रीं फुट् फुट् स्वाहा के०) ए प्रकारना मंत्रस्वरूपिणी एवी हे
देवि ! तुने नमस्कार थाउं. आहीं फुट्फुट् ए जे शब्द लख्या ठे, ते विघ्न
त्रासार्य मंत्राद्धर प्रयोग ठे. अने आ ह्रीं ह्रीं इत्यादि अक्षरो जे लख्या ठे,
ते शांतिनो मूलमंत्र जाणवो ॥ १४ ॥

एवं यन्नामाद्धर, पुरस्सरं संस्तुता जया देवी ॥ कुरुते शांतिं नम
तां पाठांतरे (कुरुते शांतिनिमित्तं) नमोनमःशांतये तस्मै ॥ १५ ॥

अर्थः—(तस्मैशांतये के०) ते शांतिनाथने (नमोनमः के०) पुनः पुनः न
मस्कार थाउं. ते कया शांतिनाथने तमस्कार थाउं ? तो के (एवं के०)
ए पूर्वोक्त प्रकारें (यन्नामाद्धरपुरस्सरं के०) जेना नामाद्धरमंत्रपूर्वक (सं
स्तुता के०) स्तुति करेदी एवी (जया के०) जयानामा (देवी के०)
देवी ते (शांतिं के०) श्रीशांतिनाथ प्रत्यें (नमतां के०) नमस्कार कर
नारा एवा नव्यजीवोने (शांतिं के०) सर्वारिष्टनुं जे प्रशमन, तेने (कुरुते के०)
करे ठे, पाठांतरे (कुरुते शांतिनिमित्तं के०) शांति जे सर्वोपद्रवनिवृत्तिरूप
तेनुं निमित्त एटले हेतु, तेने कुरुते एटले उत्पन्न करे ठे ॥ १५ ॥

इति पूर्वसूरिदर्शित, मंत्रपदविदर्शितः स्तवः शान्तिः ॥ स
लिलादिजयविनाशी, शान्त्यादिकरश्च जक्तिमताम् ॥१६॥

અર્થ:—(શાંતિ: કે०) એ શ્રીશાંતિનાથંજીનો (સ્તવ: કે०) સ્તવ, તે (જ
ક્તિમતાં કે०) જક્તિમાન્ પ્રાણીયો જે છે, તેમને (સલિલાદિજય કે०) સમુદ્રોપ
દ્રવાંદિજય, આહિં આદિશબ્દથી અગ્નિ, વિષ, સર્પ, હુદ્દગજ, સિંહ, સંગ્રામ,
શત્રુ, ચોર, શાકિની, ચૂત, પ્રેત, પિશાચ, રોગ, શોકાદિક એવા જયનો (વિ
નાશી કે०) વિનાશ કરનારો, (ચ કે०) વલી (શાંત્યાદિકર: કે०) શાં
ત્યાદિ તે શાંતિ, સુખ, સૌનાગ્ય, ઋદ્ધિ, વૃદ્ધિ, કલ્યાણ અને જય, એ સર્વને
કરનારો થાઉં. વલી તે સ્તવ કેહવો છે ? તો કે (ઇતિ કે०) આપ્રકારે.
(પૂર્વસૂરિદર્શિત કે०) પૂર્વાચાર્યે દર્શિત નામ ઉપદિષ્ટ કરેલાં એવાં (મંત્રપદ
કે०) મંત્રનાં પદ એટલે મંત્રાક્ષર વીજ, તેણે (વિદર્શિત: કે०) વિરચિત્ત એવો
છે, આ શ્લોકનો તથા આવતા વીજા શ્લોકનો સંબંધ સાર્યે છે ॥ ૧૬ ॥

यश्चैनं पठति सदा, शृणोति ज्ञावयति वा यथा
योगम् ॥ स हि शान्तिपदं यायात् पाठांतरे (शि
वशान्तिपदं यायात्) सूरिश्रीमानदेवश्च ॥१७॥

અર્થ:—(ચ કે०) વલી (ય: કે०) જે પુરુષ, (યથાયોગં કે०) યોગ
ને નં ઝઘ્ઘન કરીને એટલે યોગ પ્રત્યે યથા કાર્યનો ઉદ્દેશ કરીને (સદા
કે०) સર્વદા (પઠતિ કે०) પોતે પાઠ કરે છે, (એનં કે०) એ સ્તોત્રને (શ્રુણો
તિ કે०) અન્યપાસેથી શ્રવણ કરે છે, (વા કે०) અથવા (જ્ઞાવયતિ કે०)
મનમધ્યે જ્ઞાવના કરે છે, એટલે મનમાં સ્મરણ કરે છે, તો (હિ કે०)
નિશ્ચે (સ: કે०) તે પુરુષ, (શાંતિપદં કે०) શાંતિનું સ્થાનક એટલે રો
ગ, ઉપસર્ગ, વ્યાધિ, હુ:ખ, દૌર્મનસ્ય તેથી રહિતત્વ, તેને (યાયાત્ કે०)
પામે (ચ કે०) વલી (સૂરિશ્રીમાનદેવ: કે०) “ શ્રીમાનદેવસૂરિ ”
પણ શાંતિપદને પામે. આ પદે કરીને સ્તોત્રકર્તાયે પોતાના નામની પણ
સૂચના કરી છે. પાઠાંતરે (શિવશાંતિપદંયાયાત્ કે०) શિવ જે ક
લ્યાણ, શાંતિ જે સર્વોપદ્રવાદિનિવૃત્તિ, તેનું પદ જે સ્થાનક તેને યાયાત્
એટલે પામે ॥ ૧૭ ॥

ઉપસર્ગાઃ. ક્ષયં યાંતિ, હિંચંતે વિઘ્નવદ્ભયઃ ॥

મનઃ પ્રસન્નતામેતિ, પૂજ્યમાને જિનેશ્વરે ॥૧૬॥

અર્થઃ—(જિનેશ્વરે કે) જિનેશ્વર એવા જગવાન્ તે(પૂજ્યમાને કે) પૂજે
હેતે, (ઉપસર્ગાઃ કે) દેવાદિકૃત ઉપસર્ગો જે હે તે, (ક્ષયં કે) ક્ષય
પ્રત્યે (યાંતિ કે) પામે હે. અને (વિઘ્નવદ્ભયઃ કે) વિઘ્નની વદ્ધીયો જે હે
તે, (હિંચંતે કે) હેદાય હે, (મનઃ કે) મન જે હે તે, (પ્રસન્નતાં કે)
પ્રસન્નતાને (એતિ કે) પામે હે ॥ ૧૬ ॥

સર્વમંગલમાંગલ્યં, સર્વકલ્યાણકારણમ્ ॥

પ્રધાનં સર્વધર્માણાં, જૈનં જયતિ શાસનમ્ ॥૧૭॥

અર્થઃ—(જૈનશાસનં કે) જિનતીર્થંકર સંબંધિ જે શાસન એટલે આ
દેશ તે, (જયતિ કે) જયવંતું વર્તે હે. તે શાસન કેહવું હે? તો કે
(સર્વમંગલમાંગલ્યં કે) સર્વમંગલમાંહે માંગલિક હે, વલી કેહવું હે? તો
કે (સર્વકલ્યાણકારણં કે) સર્વ કલ્યાણ એટલે સુખવૃદ્ધિ, તેનું કારણ
હે, વલી (સર્વધર્માણાં કે) સર્વધર્મોના મધ્યમાં (પ્રધાનં કે) પ્રધા
ન હે, એટલે મુખ્ય હે ॥ ૧૭ ॥ ઇતિ લઘુશાંતિસ્તવઃ સંપૂર્ણઃ ॥ ૪૪ ॥

॥ અથ ચન્કસાય ॥

ચન્કસાય પડિમલ્લુદ્ધૂરણુ, હુક્કય મયણં બાણ મુસુમૂરણુ ॥

સરસપિચ્છંદુ વન્નુ ગયગામિજ, જયજ પાસુ જુવણત્તયસામિજ ॥૧॥

અર્થઃ—(જુવણત્તયસામિજ કે) જ્રણ જુવનના સ્વામી, (પાસુ કે)
શ્રીપાર્શ્વનાથ હે. તે (જયજ કે) જયવંતા વર્તો. તે શ્રીપાર્શ્વનાથ કેહવા
હે? તો કે, (ચન્કસાય કે) ક્રોધાદિક ચાર કષાયરૂપ જે (પડિમલ્લુ
કે) પ્રતિમલ્લુ એટલે વૈરી, તેના (હુક્કય કે) હુદ્દેદનાર હે, એટલે ટા
લનાર હે, વલી કેહવા હે? તો કે (હુક્કય કે) હુર્જય હુઃસ્વેં જીંલ્યો જાય
એવો (મયણ કે) મદન એટલે કંદર્પ તે સંબંધી જે (બાણ કે) બાણ,
એટલે તીક્ષ્ણ બાણ, તેના (મુસુમૂરણુ કે) ત્રાજનાર હે, એટલે જન્મૂલન
કરનાર હે. વલી કેહવા હે? તો કે (સરસ કે) રસેં કરીને સહિતં એટલે

સ્નિગ્ધ, નીલો ઇવો (પિચ્ચંગુ કેળ) પ્રિચ્ચંગુ તે રાયણનો વૃદ્ધ, તે સમાન (વન્નુ કેળ) શરીરનો વર્ણ છે જેનો, વલ્લી કેહેવા છે? તો કે (ગયગામિ ઉ કેળ) ગજની પેરેં ગમનના કરનાર છે, અર્થાત્ હસ્તીની જેવી ગતિ છે ॥૧॥

જસુ તણુ કંતિ કડપ્પ સિણિહ્ન, સોહ્હ ફણિમ
ણિ કિરણા લિહ્ન ॥ નં નવજલહર તલિહ્નય
લંભિ, સો જિણુ પાસુ પયહ્ન વંભિ ॥ ૨ ॥

અર્થ:—(સો કેળ) તે (જિણુપાસુ કેળ) શ્રીપાર્શ્વજિન તે, (વંભિ કેળ) મહારા વાંભિત પ્રત્યેં (પયહ્ન કેળ) આપો. હવે તે શ્રીપાર્શ્વજિન કેહેવા છે ? તો કે (જસુ કેળ) જેના (તણુ કેળ) શરીરની (કંતિ કેળ) કાંતિ ઇટલે દ્યુતિ તેનો (કડપ્પ કેળ) કલાપ ઇટલે સમૂહ તે (સોહ્હ કેળ) શોષે છે. તે કાંતિસમૂહ કેહેવો છે? તો કે (સિણિહ્ન કેળ) સ્નિગ્ધ છે, ઇટલે ચીકાશ સહિત છે, વલ્લી તે કાંતિસમૂહ કેહેવો છે? તો કે (ફણિ કેળ) નાગેંડ્રની, ફણ સંવંધિ જે (મણિ કેળ) મણિરત્ન તેના (કિરણ કેળ) કિરણોયેં કરી (આલિહ્ન કેળ) વ્યાસ છે, ઇટલે સહિત છે, વલ્લી તે કાંતિસમૂહ કેવી રીતેં અને કેવો શોષે છે? તો કે (તલિહ્ન કેળ) વિજલ્લી, તેની (લય કેળ) લતાયેં કરી (લંભિ કેળ) લાંભિ ત ઇટલે સહિત ઇવો (નવજલહર કેળ) નવો મેઘ, (નં કેળ) જેમં શોષે છે, તેમ તે કાંતિસમૂહ શોષે છે ॥ ૨ ॥ ઇતિ ॥ ૪૫ ॥

॥ અથ પોસહનું પચ્ચરકાણ ॥

કરેમિ નંતે પોસહં, આહારપોસહં, દેસત સવત ॥ સરીર
સકારપોસહં સવત ॥ વંનંચેર પોસહં સવત ॥ અવાવાર
પોસહં સવત ॥ ચત્તિહે પોસહં ઠામિ ॥ જાવ દિવસં, અ
હોરત્તં, પહ્ણુવાસામિ ॥ હવિહં તિવિહેણં મણેણં વાયાણ કા
ણં ન કરેમિ ન કારવેમિ તસ્સ નંતે પલિક્કમામિ નિંદા
મિ ગરિહામિ અપ્પાણં વોસિરામિ ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૪૬ ॥

अर्थः—जंते के०) हे जगवन् ! हे कट्याणकारक ! अगीयारमा पौषधव्रत •
 ने अथवा जे धर्मनी पोष नाम पुष्टिप्रत्ये धरे, तेने पोषध कहियें, ते (पोस
 हं के०) पोषध प्रत्ये (करेमि के०) हुं करं हुं. एटले अष्टमी. चतुर्दशी प्रमु
 ख दिवसोने विषे जे पोषधनो नियम करवो, ते चार प्रकारें ठे, तेहीज वली
 विशेषण कहियें ठैयें. प्रथम (आहारपोसहं के०) अशनादिक आ
 हार निषेध. पोषध पहेलो जेद, ते वली बे प्रकारें. एक तो (देसजं के०)
 देशथकी निषेध, ते त्रिविध आहारत्यागरूप त्रिविहार तथा विगयत्या
 ग, आयंबिल, एकांसण पञ्चस्काणथी करवो ते देशथकी आहार त्याग
 पोसह कहियें अने बीजो (सबजं के०) सर्वथकी चारे आहारनो त्याग
 करवो, ते सर्वथकी आहारत्याग पोसह कहियें. ए प्रथम आहार त्याग
 पोसहना बे जेद कहा. हवे बीजो (सरीरसक्कारपोसहं के०) शरीरसंब
 धि स्नान, उवटण, विलेपनादिक तथा वस्त्राचरणादिकें शोचानो नियम
 तथा नख, केश, रोमनुं समारवुं. तेल चोपडवुं, पींठीनुं करवुं, इत्यादिक
 शरीर सत्कारनिषेध नामें ए बीजो पोसह ठे, ते (सबजं के०) सर्वथकी
 जाणवो. त्रीजो (बंजचेरपोसहं के०) ब्रह्मचर्यपोषध ते (सबजं के०) सर्व
 थकी जाणवो. एटले सर्वथकी ब्रह्मचर्यनी पुष्टि करे, सर्व प्रकारें स्त्रीसेवन न
 करे. चोथुं (अद्यावारपोसहं के०) अव्यापारनी पुष्टिरूप ते (सबजं के०) सर्व
 थकी जाणवो. एटले कृषी, सेवा, वाणिज्य, पशुपालन, गृहकर्म प्रमुखना जे
 व्यापार, तेनो सर्वथा निषेध करे, (चउविहेपोसहं के०) ए चार प्रकारना
 पोषधने विषे (ठामि के०) हुं तिष्ठुं, रहुं, अंगीकार करं हुं, (जाव के०) ज्यां
 सुधी (अहोरत्तं के०) दिवस अने रात्रि मली आठ पहोरें पोषधप्रत्ये अ
 थवा (जावदिवसं के०) ज्यां सुधि दिवस प्रत्ये क्रमण ठे त्यां सुधी क्रमण
 चार पहोर पोषधव्रत प्रत्ये, अथवा (जावरत्तं के०) ज्यां सुधि रात्रिप्रत्ये
 क्रमण चार पहोर पोषधव्रत प्रत्ये (पञ्जुवासामि के०) हुं पर्युपासुं, सेवुं, त्यां
 सुधि. अने थोडोक दिवस होय, तेवारें रात्रिपोसह जो दीये तो “जावदि
 वसं रत्तं पञ्जुवासामि” एवो पाठ कहे, ज्यां सुधि थोडो दिवस होय,
 त्यांथी लेइने आखी रात्रि सुधी पोसह, निरतिचार पावुं, (डुविहंतिवि
 हेणं के०) डुविध, त्रिविधें करी इत्यादिनो अर्थ सुगम ठे ॥१॥ इति ॥४६॥

॥ अथ पोसह पारवानी गाथा ॥

सागरचंदो कामो, चंदवर्मिसो सुदंसणो धन्नो ॥

जेसिं पोसह पडिमा, अखंमिआ जीवियंतेवि ॥१॥

अर्थः—(जीवियंतेवि के०) जीवितना अंत थाते थके पण एटले आ युनो विनाश थाते थके पण, (जेसिं के०) जेहनी (पोसहपडिमा के०) पोषधप्रतिमा, (अखंमिआ के०) अखंमि रही, संपूर्ण रही, ते श्रावक (धन्नो के०) धन्य ठे, ते श्रावकोनां नाम कहे ठे. (सागरचंदो के०) एक सागरचंद्र कुमार, बीजो (कामो के०) कामजी, त्रीजो (चंदवर्मिसो के०) चंद्रावतंस राजा, चोथो (सुदंसणो के०) सुदर्शन शेंठ ॥ १ ॥

धन्ना सलाहणिवा, सुलसा आणंद कामदेवा य ॥

जेसिं पसंसइ नयवं, दढवयं तं महावीरो ॥ २ ॥ पो

सह विधिं लीधुं, विधिं पारिउं, विधि करतां जे कांइ

अविधि हुं हुं, ते सवि हुं मन, वचन, कायायें

करी मिआ मि डुक्कडं ॥ इति ॥ ४७ ॥

अर्थः—एक (सुलसा के०) सुलसाश्राविका, बीजा (आणंद के०) आ नंद श्रावक (य के०) वली त्रीजा (कामदेवा के०) कामदेव श्रावक, ए त्रणे (धन्ना के०) धन्य ठे, (सलाहणिजा के०) श्लाघनीय ठे एटले श्लाघा करवा योग्य ठे. (तं के०) ते प्रत्यक्ष पणे (जेसिं के०) जेहना (दढवयं के०) दढवत प्रत्ये (नयवं के०) नगवान् (महावीरो के०) श्रीमहा वीर खामी, पोतें श्रीमुखें (पसंसइ के०) प्रशंसे ठे, वखाण करे ठे, माटें ते धन्य कृतपुण्य जाणवा ॥२॥ पोषध'व्रत विधियें लीधुं' होय, विधियें पाखुं होय, विधि करतां जे कांइ अविधि हुं होय, ते सर्व, मन, वचन अने कायायें करी मिआमि डुक्कडं ॥ इति ॥ ४७ ॥

॥ अथ नरहेसरनी संज्ञाय प्रारंभः ॥

नरहेसर बाहुवली, अजय कुमारो अ ठंढणकुमारो ॥

सिरिउ अणियाउतो, अइमुतो नागदत्तो अ ॥ १ ॥

अर्थः—एक (जरहेसर के०) श्रीजरतेश्वर, प्रथम चक्रवर्ती श्रीकृष्णदेव ना पुत्र, बीजा (बाहुबली के०) बाहुबली ते पण श्रीकृष्णदेवना पुत्र, जरतेश्वर करतां पण अधिक बलवंत जाणवा, त्रीजा (अन्नयकुमारों के०) अन्नयकुमार, श्रेणिकराजाना पुत्र, (च के०) वली चोथा (ढंढणकुमारों के०) ढंढणकुमार, ते श्रीकृष्णजीना पुत्र. पांचमां (सिरिउ के०) श्रीक, ते श्रीशू विजजजीना न्हाना जाई, ठठा (अणियाउत्तो के०) अनिकापुत्र आचार्य, जे गंगा नदी उतरतां केवलज्ञान पास्या, सातमा (अश्मुत्तो के०) अति मुक्त कुमार, जेणें ४ वर्षनी अवस्थामां श्रीवीरप्रासेंथी दीक्षा दीधी, (च के०) वली आठमा (नागदत्तो के०) नागदत्त, श्रेष्ठीना पुत्र, अदत्त दानना त्यागी जाणवा ॥ १ ॥

मेअऊ थूलिजदो, वयररिसी नंदिसेण सीहगिरी ॥

कयवन्नो अ सुकोसल, पुंरुजि केसि करकंरु ॥ २ ॥

अर्थः—नवमा (मेअऊ के०) मेतार्यमुनि, जेने माथे सुवर्णकारें आलां चांबडां वींठ्यां, दशमा (थूलिजदो के०) श्रीथूलिजदमुनि, जेणें कोश्या वेश्याने घरे चोमासुं कीधुं, अने अखंरु शील राख्युं, तथा वेश्याने आ विका कीधी, अगीयारमा (वयररिसी के०) वज्रकृषि एटले वज्रस्वामी, बारमा (नंदिसेण के०) नंदिषेणजी, जेणें वेश्याने घरे रहींने बार वर्षपर्यंत प्रतिदिवस दश दश जण प्रतिबोध्या, तेरमा (सीहगिरी के०) श्रीसिंहगि रिजी माहाराज, ते श्रीवज्रस्वामीना गुरु, चउदमा (कयवन्नो के०) कृतवर्ण कुमार, श्रेष्ठिपुत्र, (च के०) वली पंदरमा (सुकोसल के०) सुकोशलमुनि, जे मनुं शरीर, वाघणीयें न्हण कीधुं, शोलमा (पुंरुजि के०) श्रीपुंरुजिजी, श्रीप्रथम तीर्थकरना प्रथम गणधर, वली जे चैत्री पूनमने दिवसें पांचको डी मुनि संघातें सिद्धगिरिनी उपर सिद्धनगरीमां पडोता, सत्तरमा (केसि के०) केशीकुमार, ते परदेशी राजाना गुरु, अठारमा (करकंरु के०) करकंरु, प्रत्येकबुद्ध मुनि, जे जर्जरीभूत वृषभ प्रत्ये जोडने साधु थया ॥ ३ ॥

हद्ध विहद्ध सुदंसण, साल माहासाल सालिजदो
अ ॥ नदो दसन्नजदो, पसन्नजदो अ जसजदो ॥ ३ ॥

अर्थः—उगणीशमा (हृदय के०) हृदयकुमार, वीशमा (विहृदय के०) विहृदयकुमार, ए वेहु पण श्रेणिकराजाना पुत्र जाणवा, एकवीशमा (सुदंस ए के०) सुदर्शन शेष, जेना शीलने प्रजावें शूलिमांथी सिंहासन थयुं, वावी शमा (साल के०) साल मुनि, त्रेवीशमा (माहांसाल के०) माहासाल मुनि, ए वे श्रीगौतमस्वामीजीयें प्रतिबोध्या, चोवीशमा (सालिचहोअ के०) सालिचह प्रसिद्धनोगी, श्रेष्ठिपुत्र, पच्चीशमा (चहो के०) चहवाहु स्वामी चतुर्दश पूर्वना जाण, ठवीशमा (दसन्नचहो के०) दशांणचह, ते रिद्धिगार वें, जे श्रीवीरने वांदवा आव्या, त्यां संयम दीधो, सत्तावीशमा (पसन्नचंदो अ के०) प्रसन्नचंद्र राजर्षि, जेणें रौद्रध्यानथी सातमी नरंकनां दक्षीयां मे लव्यां, तेने शुक्लध्यानथी विखेरीनें केवलज्ञान प्रगट कीधुं, अष्टावीशमा (जसन्नहो के०) श्रीयशोचंद्रसूरि, ते श्रीचहवाहुस्वामीना गुरु जाणवा॥३॥

जंवुपहु वंकचूलो, गयसुकुमालो अवंतिसुकुमालो॥

धन्नो इलाइपुत्तो, चिलाइपुत्तो अ वाहुमुणी ॥ ४ ॥

अर्थः—उगणीशमा (जंवुपहु के०) जंवुप्रभुस्वामी, जे अष्टवधू अने नवराणुं कोड डव्य, त्यागीने चरिम केवली थया, त्रीशमा (वंकचूलो के०) वंकचूलराजकुमार, जे कर्मनां वशथकी चोरना स्वामी थया, पठी साधुयें दीधेलां व्रत पाळीने देवलोके गंया. एकत्रीशमा (गयसुकुमालो के०) गजसुकुमार, श्रीकृष्णजीना न्हाना जाई, सोमलनो करेलो अग्नियो उपसर्ग सहन करी ने जे दीक्षाने दिवसेंज मोक्षें गया, वत्रीशमा (अवंतिसुकुमालो के०) अवंतिसुकुमार, जेनुं श्याद्विणीयें शरीर चहण कीधुं, तोपण चारित्र धर्म थी न चह्या, जे नलिनी गुल्मविमानें पहोता, तेत्रीशमा (धन्नो के०) धन्नो, ते सालिचहानो वनेवी, चोत्रीशमा (इलाइपुत्तो के०) इलाचीपुत्र, जे नाट क करतां थकां केवलज्ञान पाम्या, पांत्रीशमा (चिलाइपुत्तो के०) चिलाति पुत्र, जेनुं शरीर, कीडीयोयें चालणीप्राय कीधुं, तो पण उपशम, विवेक अने संवरना अर्थविचारथकी न चूक्या, जे अतिशय ज्ञान पामी स्वर्गगा मी थया, (च के०) वली ठत्रीशमा (वाहुमुणी के०) युगवाहु मुनि ॥ ४ ॥

अऊगिरि अऊरखिअ, अऊसुहठी उदायगो मण
गो ॥ कालयसूरि संवो, पऊन्नो मूलदेवो अ ॥५॥

अर्थः— साडत्रीशमा (अज्जगिरि के०) आर्यमाहागिरिजी, श्रीयूक्षिज्ज
स्वामीना शिष्य, आडत्रीशमा (अज्जरखिअ के०) आर्यरहित माहाराजा,
उगणचादीशमा (अज्जसुहठी के०) आर्यसुहस्ती सूरि, यूक्षिज्जजी जेना
गुरु होता, चादीशमा (उदायगो के०) उदायिराजा, ते श्रीजगवतीसूत्रें प्रसि
द्ध थे. एकंतादीशमा (मणगो के०) मनकपुत्रं, जेने अर्थें श्रीदशवैका
लिक सूत्र नीपन्युं, बहेंतादीशमां (कालयसूरि के०) श्रीकालिकाचार्यश्रीप
न्नवणासूत्रना कर्त्ता, निगोदंस्वरूपना वक्ता, त्रेंतादीशमा (संबो के०) सांब
कुमार, अंबवतीना पुत्र, चुम्मादीशमा (पच्चुलो के०) प्रद्युम्न कुमार, रुक्मि
णीना पुत्र, पीस्तादीशमा (मूलदेवोअ के०) मूलदेवराजा, जेणें तपस्वी
साधुने निर्दोष अडद दीधा ॥ ५ ॥

पन्नवो विन्दुकुमारो, अदकुमारो दढप्पहारी अ ॥

सिज्जंस कूरगडूअ, सिज्जंनवं मेहकुमारो अ ॥६॥

अर्थः— त्रेंतादीशमा (पन्नवो के०) प्रन्नवस्वामीजी, जेनें श्रीजंबुस्वा
मीयें प्रतिबोध्या, सुडतादीशमा (विन्दुकुमारो के०) विण्णुकुमार, जेणें
श्रीसंघने कारणें लाखं योजननुं रूप विकूर्युं, अडतादीशमा (अदकुमारी
के०) आर्द्धकुमार, जे पूर्वजवें संयम विराधवाथकी अनार्यदेशमां उपन्या,
अने अज्जयकुमारें मोकलेली जिनप्रतिमा देखीने जेने पूर्वजव सांजस्यो, साधु
थया, उगणपच्चाशमा (दढप्पहारी के०) दढप्रहारी चोर, चार हत्याना
करनार, मुनि थइने मोहें गया, (च के०) वली पच्चाशमा (सिज्जंस के०)
श्रेयांसकुमार, जेणें श्रीरुषजदेवप्रत्ये इक्षुरसनुं दान दीधुं, एकावनमा
(कूरगडूअ के०) कूरगडू साधु, जेणें गुरुनुं दत्त जे थूंक ते सहित खीच
डी खातां केवलज्ञान उपाज्युं, बावनमा (सिज्जंनवं के०) सिज्जंनवं आ
चार्य. जेणें पूर्वथकी श्रीदशवैकालिक सूत्र उरुखुं, त्रेपनमा (मेहकुमा
रोअ के०) मेघकुमार श्रेणिकराजाना पुत्र, जेने श्रीवीरप्रजुजीयें हाथीनो
पूर्वलो जव संजलावीने संयममां स्थिर कीधो ॥ ६ ॥

एमाइ महासत्ता, दिंतु सुहं गुणगणेहिं संजुत्ता ॥

जेसिं नामग्गहणे, पावपबंधा विलयं जंति ॥ ७ ॥

अर्थ:—(एमाइ के०) इत्यादिक बीजा पण खंधकुमार, खंधकमुनि, कं पिलमुनि, हिरकेशी मुनि, संयतमुनि, दमदंतमुनीश्वर, दमसारमुनीश्वर प्र मुख (महासत्ता के०) माहासत्त्वंना धरनारा एटले महोटा पराक्रमी केट लाएक ते जवेंज मोहें गया, केटलाएक आमलं मोहें जाशे, तेसर्वे मुज जणी (सुहं के०) शिवसुखप्रत्ये (दिंतु के०) द्यो, आपो, ते महासत्त्वा केहवा ठे? तो के (गुणगणेशिं के०) झांनादिक गुणोना गणें करी एट ले समूहें करिने (संजुत्ता के०) संयुक्त ठे, वली केहवा ठे? तो के (जे सिं के०) जेना (नामगगहणे के०) नामग्रहण करवाथकी (पावप वंधा के०) पापना प्रबंध एटले समूह जे ठे, ते (विलय के०) विनाश प्रत्ये (जंति के०) पामे ठे ॥ ७ ॥

सुलसा चंदनवाला, मणोरमा मयणरेहा दमयंती ॥

नमयासुंदरी सीया, नंदा नदा सुनदा य ॥ ८ ॥

अर्थ:—एक (सुलसा के०) सुलसा श्री वीरस्वामीनी मुख्य श्राविका, बीजी (चंदनवाला के०) चंदनवाला श्री वीरस्वामीनी प्रथम साधवी, त्रीजी (मणोरमा के०) मनोरमा सुदर्शनशेठनी चार्या, चोथी (मयण रेहा के०) मदनरेखा, नमिराजर्षिनी माता, पांचमी (दमयंती के०) दमयंती नलराजानी राणी, जेनुं मस्तक दीवानी पेरे प्रकाशकारी आतुं हतुं, ठछी (नमयासुंदरी के०) नर्मदासुंदरी, सातमी (सीया के०) सीता सती, आठमी (नंदा के०) नंदा अजयकुमारनी माता, तथा नवमी वज्रस्वामीनी माता पण नंदा जाणवी, दशमी (नदा के०) नदा शेठाणी, शालिजदनी माता, (च के०) वली अगीयारमी एवंतिसकुमारनी माता पण नदा जाणवी. बारमी (सुनदा के०) सुनदा जेणें काचे तातणे चारणी वांधी; कूवामांथी जल काढी चंपानगरीनी पोल उघाडी, तथा तेरमी श्री कृष्णजीनी उरमान जगिनी, तेनुं नाम पण सुनदाज जाणवुं ॥ ८ ॥

रायमई रिसिदत्ता, पञ्मावई अंजणा सिरी देवी ॥

जिठ सुजिठ मिगावई, पन्नावई चिह्वाण देवी ॥ ९ ॥

अर्थ:—चौदमी (रायमई के०) राजिमती जेणें गिरिगुफामांहे संयम

थकी पडता एवा रथनेमि प्रत्ये सुजाषित वचने स्थिर कीधो.पंदरमी (रि सिंदत्ता के०) रुषिंदत्ता सती, शोलमी (पञ्मावड के०) पद्मावती करकं. मुजीनी माता,सत्तरमी (अंजणा के०) अंजना सुंदरी, हंनुमंतवीरनी माता, अठारमी (सिरीदेवी के०) श्रीदेवी, अतिमुक्तकुमारनी माता, उंगणीशमी (जिष्ठ के०) ज्येष्ठा, वीशमी (सुजिष्ठ के०) सुज्येष्ठा, एकवीशमी (मिगा वई के०) मृगावती, बावीशमी (पञ्मावड के०) प्रज्ञावती, त्रेवीशमी (चिह्न णादेवी के०). चेलाणा राणी, ए पांचे चेला राजानी पुत्रीयो जाणवी ॥९॥

बंजी सुंदरी रुपिणि, रेवड कुंती सिवां जयंती य ॥

देवड दोवड धारणी, कलावई पुष्पचूला य ॥ १०॥

अर्थः—चोवीशमी (बंजी के०) ब्राह्मी, जरतनी. जगिनी, पच्चीशमी (सुंदरी के०) सुंदरी, ते बाहुबलनी जगिनी, षष्ठीशमी (रुपिणि के०) रुक्मिणी, जेणें वज्रस्वामीनी पासें कुमारिकापणामां दीक्षा लीधी, सत्तावी शमी (रेवड के०) रेवती श्राविका, जेणें जगवानने कोलापाक वहोराव्यो, अष्टावीशमी (कुंती के०) कुंती, पांमवोनी माता, उंगणत्रीशमी (सिवा के०) शिवा, ते चेडाराजानी पुत्री, त्रीशमी (जयंती य के०) जयंती श्रीवीरस्वामीनी श्राविका. “जंतें किं सवे जवा सिज्जंति ? ” इत्यादिक प्रश्ननी करवावाली, एकत्रीशमी (देवड के०) देवकी, श्रीकृष्णजीनी माता; बत्रीशमी (दोवड के०) द्रौपदी, पांमवजार्या, तेत्रीशमी (धारणी के०) धारणी, ते चंदनबालानी माता, चोत्रीशमी मैघकुमारनी माता पण धारणी नामें जाणवी. पांत्रीशमी जंबुकुमारनी माता पण धारणी जाणवी. षत्रीशमी (कलावई के०) कलावती, शीलने प्रजावें जेना कापेला हाथ वली नवपल्लव थया, (च के०) वली साडत्रीशमी (पुष्पचूला के०) पुष्पचूलानामा साधवी, अनिकापुत्र आचार्यनी जक्तिना उद्धासथी जेणें केवल ज्ञान पाम्थुं, जे वर्षाद वरसते आहार लावी ॥ १० ॥

पञ्मावई य गोरी, गंधारी लस्कमणा सुसीमा य ॥

जंबुवड सच्चनामा, रुपिणिकन्हठ महिसीउ ॥ ११ ॥

अर्थः—आडत्रीशमी (पञ्मावड के०) पद्मावती, उंगणचालीशमी (गोरी के०)

गौरी, चालीशमी (गंधारी के०) गांधारी, एकतालीशमी (लस्कमणा के०) लक्षणा, बहेंतालीशमी (सुसीमा के०) सुसीमा, (च के०) वंदी त्रेंतालीशमी (जं बुवइ के०) जांबुवती, चुम्मालीशमी (सच्चजामा के०) सत्यजामा, पीस्तालीशमी (रुप्पिणी के०) रुक्मिणी ए (कन्हूठ के०) श्रीकृष्णनी आठ, (महिसीउ के०) अग्रमहिषीयो ठे, एटले पटराणीयो ठे, अहिं चकार पादपूर्णार्थं ठे ॥ ११ ॥

जरका य जरकदिन्ना, जूआ तह चेव जूअदिन्ना य ॥

सेणा वेणा रेणा, जयणीउ थूलिजदस्स ॥ १२ ॥

अर्थः—बेंतालीशमी (जरका के०) यंका, (च के०) वली सुडतालीशमी (जरकदिन्ना के०) यददिन्ना, अडतालीशमी (जूआ के०) जूता (तह के०) तथा (चेव के०) वली निश्चें, उगणपच्चासमी (जूअदिन्ना के०) जूतदिन्ना, (न के०) वली पच्चासमी (सेणा के०) सेना, एकावन्नमी (वेणा के०) वेणा, वावन्नमी (रेणा के०) रेणा, ए सात (जयणीउ के०) जगिनीयो, (थूलिजदस्स के०) श्रीस्थूलिजद्रजीनी जाणवी ॥ १२ ॥

इच्चाइ महासइउ, जयंति अकलंकसीलकलिआउ ॥ अज्जवि वज्जइ जासिं, जस पडहो तिहुअणे सयले ॥ १३ ॥ ४८ ॥

अर्थः—(इच्चाइ के०) इत्यादिक वीजी पण कमलावती, लीलावती, मानवती, मृगांकलेखा, चंद्रलेखा, मयणासुंदरी, कौशल्या प्रमुख (महा सइउ के०) जे महोटी सतीयो ते सर्वे. (जयंति के०) जयवन्ती ठे, एटले सर्व स्त्रीयोमां प्रधान थाती हवी. केहवी थांती हवी? तो के (अकलंकसीलकलिआउ के०) निर्मल शील गुणें करीने सहित होती हवी, वली (जासिं के०) जेना (जसपडहो के०) जशनो ढोल, (तिहु अणेतयले के०) सकल त्रिजुवननेविषे (अज्जवि के०) आज पण (वज्जइ के०) वाजे ठे ॥ १३ ॥ इति सता सतीयोनी सच्चाय सूत्रार्थः ॥ ४८ ॥

॥ अथ मन्हजिणाणं सच्चाय ॥

मन्ह जिणाणं आणं, मिठं परिहरह धर सम्मतं ॥

ठविह आवसयंमी, उज्जुतो होइ पइदिवसं ॥ १४ ॥

અર્થ:—(જિણાણં કેળ) શ્રીજિનેશ્વરની (આણં કેળ) આજ્ઞા તેને (મન્હ કેળ) માનવી, તથા (મિઠં કેળ) મિથ્યાત્વનો (પરિહરહ કેળ) પરિહાર કરવો, ઇટલે ત્યાગ કરવો, અને (સમ્મતં કેળ) સમક્ત્વને (ધર કેળ) ધરવો ઇટલે ધારણ કરવો. (ઠવિહ કેળ) ષડ્વિધ ઇટલે સામાયિકાદિક ઠ પ્રકારના (આવસયંમિ કેળ) આવશ્યકને વિષે (પશ્ચિદિવસ કેળ) પ્રતિદિવસ (ઉચ્ચુત્તો કેળ) ઉચ્ચુક્તો ઇટલે ઉદ્યમવંત (હોશ કેળ) હોય ઇટલે હો ॥ ૧ ॥

પવેસુ પોસહવયં, દાણં સીલં તવો. અ જાવો અ ॥

સઘાયનમુક્કારો, પરોવયારો અ જયણા અ ॥૧॥

અર્થ:—ચતુર્દશી આદિક (પવેસુ કેળ) પવોના દિવસોને વિષે (પોસ હવયં કેળ) પૌષધવ્રત કરવું, અને (દાણં કેળ) સુપાત્રને દાન દેવું, (સીલં કેળ) શીલ પાલવું, (તવો કેળ) તપ કરવું, (અ કેળ) વહ્લી (જાવો કેળ) અનિત્યાદિ જાવનાઠ જાવવી (અ કેળ) વહ્લી (સઘાય કેળ) વાચના પૃથ્થનાદિ પાંચ પ્રકારનો સ્વાધ્યાય કરવો, (નમુક્કારો કેળ) નમસ્કારનો પાઠ કરવો. (પરોવયારો કેળ) પરોપકાર કરવો, (અ કેળ) વહ્લી (જયણાઅ કેળ) જયણા રાખવી ઇટલે યત્નાયે પ્રવર્તવું ॥ ૨ ॥

જિણપૂઆ જિણથુણિણં, ગુરુયુઅ સાહમ્મિઆણ વહ્લહ્લં ॥

વવહારસ્સય સુહી; રહજુત્તા તિહજુત્તા ય ॥ ૩ ॥

અર્થ:—(જિણપૂઆ કેળ) શ્રીજિનેશ્વર જગવાનની પૂજા જક્તિ કરવી. (જિણથુણિણં કેળ) શ્રીજિનેશ્વરની સ્તુતિ કરવી, (ગુરુયુઅ કેળ) ગુરુની સ્તુતિ કરવી અને (સાહમ્મિઆણ વહ્લહ્લં કેળ) સાધર્મિયોની વત્સલતા કરવી, એ (વવહારસ્સય સુહી કેળ) વ્યવહારની શુદ્ધિ તે (રહજુત્તા કેળ) રથયાત્રા અને (તિહજુત્તા ય કેળ) તીર્થયાત્રા સહિત કરવી ॥ ૩ ॥

ઉવસમ વિવેક સંવરં, જાસા સમિઈ ઠજીવકરુણા ય ॥

ધમ્મિઅ જણં સંસગ્ગો, કરણદમો ચરિણ પરિણામો ॥૪॥

અર્થ:—(ઉવસમ કેળ) ઉપશમ ઇટલે ક્ષમા ધારણ કરવી, તથા (વિવેક કેળ) વિવેક અને (સંવર કેળ) સંવર જાવ રાખવો (જાસા સમિઈ કેળ)

जाषा समिति अने (ठजीत्र करुणाय के०) पृथिव्यादिक ठ प्रकारनो जे जी वं निकाय तेमना उपर करुणा, एटले दया राखवी, रक्षा करवी तथा (धम्मिअ जण संसर्गो के०) धार्मिक जनोनी साथें संसर्ग करवो, तथा (करण के०) रसनादिक पांच इंद्रियो तेने (दमो के०) दमवी दमन करवुं, अने (चरिण परिणामो के०) चारित्रना परिणाम राखवा ॥ ४ ॥

संघोवरि बहुमाणो, पुढ्य लिहणं पचावणा तिठे ॥

सङ्घाण किञ्च मेअं, निञ्चं सुगुरुवएसेणं ॥ ५ ॥

इति श्रावकदिनकृत्य सव्वाय ॥ ४ए ॥

अर्थः—(संघोवरि के०) चतुर्विध श्रीसंघनी उपर (बहुमाणो के०) बहुमान राखवुं, एटले श्रीसंघनुं बहुमान करवुं, तथा (पुढ्यलिहणं के०) पुस्तक लिखाववुं अने (पचावणातिठे के०) तीर्थमां प्रचावना करवी, (सङ्घाण के०) श्रावक जनोना (निञ्चं के०) नित्य करवा योग्य (किञ्च के०) कृत्य ते (मेअं के०) एअं एटले ए ठे ते (सुगुरुवएसेणं के०) सुगुरुना उपदेशें करी जाणी लेवां ॥ ५ ॥ इति ॥ ४ए ॥

॥ अथ संथारापोरिसि लिख्यते ॥

निसिही, निसिही, निसिही, नमो खमासमणाणं गोथ
माईणं महामुणीणं ॥ आटलो पाठ तथा नवकार त
या करेमि नंते सामाइयं ए सर्व पाठ त्रण वार कही
ने पठी ॥ अणुजाणह जिठिजा, ठिजा ॥ अणुजा
णह परम गुरु ॥ गुरु गुण रयणेहिं मंमिअ सरीरा ॥
बहुपडिपुत्ता पोरिसि, राइअ संथारए ठामि ॥ १ ॥

अर्थः—हवे अर्थ विज्ञाषायें करी संथारानो विधि लिखीयें ठैयें. अहीयां साधु तथा श्रावक, पडिक्रमणां करीने पठी स्वाध्याय करे, एटले जणवुं, गणवुं करे, पठी पोरिसी. थये ठते आचार्य समीपें आवे, तिहां खमासमण दइने कहे. इठाकारेण संदिसह जगवन् “बहु पडिपुत्ता पोरिसि, राइअ संथारए ठामि” एनो अर्थ लिखीयें ठैयें. (जगवन् के०) हे जगवन्! संपू

एण ऐश्वर्यादिकगुणें युक्त! तमें (इच्छाकरेण के०) पोतानी इच्छायें करी, मुज्जने (संदिसह के०) आदेश आपो. (बहुपडिपुष्पापोरिसि के०) घणी प्रतिपूर्ण एवी पोरिसि थंइ माटे (राइअ के०) रात्रि संबंधी (संथारण के०) संथारा प्रत्ये (छामि के०) हुं करुं? गुरु आदेश आपे, पढी इरियावहियं पूर्वक चैत्यवंदन करे, पढी शरीरचिंता लघुशंकादिक कार्य सर्व करे, पढी यत्नायें करी संथारो करे. पढी काबो पग, संथारानी साथें राखीने मुखवस्त्रिका नुं प्रतिलेखन करे एटले मुहपत्ती पडिलेहे, पढी त्रण वार निसिही जणे, (निसिही के०) पाप व्यापारनों निषेध करीने, (महामुणीण के०) महोटा मुनीश्वर एवा (गोयमाईण के०) श्रीगौतमादिक. (खमामसणाण के०) क्षमाश्रमण जे ठे, ते प्रत्ये (णमो के०) नमस्कार करे, पढी (जिठिज्जा के०) हे ज्येष्ठार्या! एटले हे वृद्धसाधु? तमें मुज्जने (अणुजाणह के०) आज्ञा आपो, ए प्रकारें कहेतो थको, संथारानी उपर रह्यो थको, नमस्कारपूर्वक सामायिकनो पाठ त्रण वार जणे, पढी आवी रीतें कहे, ते कहे ठे. (गुरुगुणरयणेहिं के०) प्रतिरूपादिक आचार्यना गुरुगुण एटले महोटा जे गुण, ते रूप रत्नोयें करी (मंन्दिअसरीरा के०) मंन्दि ठे, शोजित ठे शरीर जेनां एवा (परमगुरु के०) उत्कृष्ट गुरुज तेमने संबोधन दइ, बोला वीयें, के हे परमगुरु! तमे मुज्जने (अणुजाणह के०) आदेश आपो. प्रतिपूर्ण एटले घणी एवी पोरिसि थंइ, माटें रात्रिसंथारकनी उपर हुं तिष्ठुं? एटले विश्राम करुं? निद्रा मुकाउं! अहींयां सुधी गद्यपाठ तथा एक गाथा मां संथारानी आज्ञानुं स्वरूप कहुं ॥ १ ॥

हवे वली आगल बे गाथायें करी संथारानी आज्ञा प्रमुखनुं स्वरूप कहियें ठैयें.

अणुजाणह संथारं, बाहुवहाणेण वामपासेणं ॥

कुक्कुडिपाय पसारण, अंतरंत पमज्जए नूमिं ॥ २ ॥

संकोइअ संमासा, उवट्टंते य कायपडिलेहा ॥

दवाई उवउगं, ऊसास निरुज्जणा लोए ॥ ३ ॥

अर्थः—(संथारं के०) संथारानी, हे जंगवन्! तमें मुज्जने (अणुजाणह के०)

आज्ञा आपो, पंठी गुरु आज्ञा आपे, तेवारें (बाहुवहाणेण के०) बाहु अने हाथने उपधानें करी एटले. उंशीके करी (वामपासेण के०) बावे पासें सूवे. ते पण शी रीतें सूवे? तो के (कुकुंडि के०) कुकडीनी पेरें आकाशने विषे (पायपसारण के०) पंग पसारीने सूवे, जो एरीतें (अंतरंत के०) समर्थ थकां नहीं रहि शक्याय, तो शुं करे? ते कहियें ठैयें (चूमिं के०) चूमि प्रत्यें (पमच्चए के०) प्रमार्जी, पूंजीने तिहां पंग स्थापे ॥३॥

ज्यारें पंग संकोचवो. होय, त्यारें (संकासा के०) साथल संधी प्रत्यें पूंजीने (संकोइअ के०) संकोचे, अने ज्यारें पासुं फेरवतुं होय, त्यारें (काय के०) शरीरप्रत्यें (पडिलेहा के०) प्रतिब्लेखीने एटले शरीरने प्रमार्जी पूंजीने, (उवटंत के०) उवटतें, एटले पासुं फेरवे. ए सूवानो प्रकार कह्यो. हवे (च के०) वल्ली जागवानो प्रकार कहियें ठैयें, ज्यारें लघुशंका दिकने अर्थें उठे, तेवारें (द्वाइउवजंग के०) द्रव्यादिकना उपयोग करे एटले ते विचार करे, जे द्रव्यथकी हुं कोण तुं? साधु तुं के गृहस्थ तुं? अने क्षेत्र थकी एम विचारे के हुं उपर तुं, के नीचें तुं? के कोइ अन्य स्थानकें तुं? कालथकी शुं विचारे? तो के हमणां रात्रि ठे, के दिवस ठे? जो रात्रि ठे, तो केटलीं रात्रि बाकी हशे? इत्यादि कालथी विचार करे, उपयोग आपे अने जावथी तो आम विचारे के महारे लघुशंकादिकनी बाधा ठे, किंवा नथी? एवा चार प्रकारें उपयोग देतां, विचार करतां जो निजान जाय, तो (जसासंनिरुंक्षण के०) उड्वास, निःश्वास प्रत्यें रुंधीने एटले नासिका दवावीने निज्रा दूर करे ते निज्रा दूर आय पठी (आलोए के०) आलोक प्रत्यें जूए एटले बाहेर निकलवानां द्वार प्रत्यें देखे, त्यां जइ लघुशंकादिक करीने पठी धर्मध्यानमां प्रवर्तें ॥ ३ ॥

जइ मे हुऊ पमाउ, इमस्स देहस्सिमाइ रयणीए ॥

आहारमुवहिदेहं, सव्वं तिविहेण वोसिरिअं ॥ ४ ॥

अर्थः—हवे सुइ रहेंवाथी प्रथम शुं करतुं? ते कहियें ठैयें. (इमाइरइणीए के०) रात्रिने विषे (जइ के०) जो (मे के०) महारे (इमस्सदेहस्स के०) आ देहसंवंधी (पमाउ के०) प्रमाद एटले मरतुं, (हुव के०) थाय तो (आहारं के०) अशनादिक चार प्रकारना आहार प्रत्यें

(જવહિ કે૦) જપધિ જે વસ્ત્ર, પાત્રાદિક તેપ્રત્યે, તથા (દેહં કે૦) શરીર. પ્રત્યે અથવાં (જવહિદેહં કે૦) શરીર સંબંધિ જપધિ પ્રત્યે, (સંઘં કે૦) બીજા પણ સર્વપ્રત્યે (તિવિદેહં કે૦) ત્રિવિધેં કરી ઘટલે મન, વચન અને કાયાયેં કરી (વોસિરિઅં કે૦) હું વોસિરાહું હું, ત્યાહું હું ॥ ૪ ॥

. ચત્તારિ મંગલં, અરિહંતા મંગલં, સિદ્ધા મંગલં,
. સાદુ મંગલં, કેવલિપણ્ણતો ધમ્મો મંગલં ॥ ૫ ॥
ચત્તારિ લોગુત્તમા, અરિહંતા લોગુત્તમા, સિદ્ધા લોગુ
ત્તમા, સાદુ લોગુત્તમા, કેવલિપણ્ણતો ધમ્મો લોગુ
ત્તમો ॥ ૬ ॥ ચત્તારિ સરણં પવજ્ઞામિ, અરિહંતે સરણં
પવજ્ઞામિ, સિદ્ધે સરણં પવજ્ઞામિ, સાદુ સરણં પવ
જ્ઞામિ, કેવલિપણ્ણતં ધમ્મં સરણં પવજ્ઞામિ ॥ ૭ ॥

અર્થ:—(ચત્તારિ કે૦) ચાર (મંગલં કે૦) માંગલિક છે. તેમાં એક તો (અરિહંતા કે૦) જેણે રાગાદિક અંતરંગ વૈરીને હાથ્યા તે શ્રીઅરિહંત (મંગલં કે૦) માંગલિક છે બીજા (સિદ્ધા કે૦) અષ્ટ કર્મોનો ક્ષય કરીને જે સિદ્ધિપદને પામ્યા છે, તે સિદ્ધ. (મંગલં કે૦) માંગલિક છે, ત્રીજા (સાદુ કે૦) સમ્યક્જ્ઞાન ક્રિયાયેં કરી શિવસુખના સાધક જે સાધુ, તે (મંગલં કે૦) માંગલિક છે, ચોથો (કેવલિ કે૦) શ્રીકેવલીજગવંતે. (પણ્ણતો કે૦) પ્રરૂપ્યો એવો જે શ્રુતચારિત્રરૂપ (ધમ્મો કે૦) ધર્મ, તે (મંગલં કે૦) માંગલિક છે ॥ ૫ ॥
(ચત્તારિ કે૦) ચાર (લોગુત્તમા કે૦) લોકમાંહે ઉત્તમ છે, એક (અરિહંતા કે૦) શ્રી અરિહંત છે, તે (લોગુત્તમા કે૦) લોકમાં ઉત્તમ છે, બીજા (સિદ્ધા કે૦) સિદ્ધ જે છે તે (લોગુત્તમા કે૦) લોકમાં ઉત્તમ છે, ત્રીજા (સાદુ કે૦) સાધુ છે, તે (લોગુત્તમા કે૦) લોકમાં ઉત્તમ છે, ચોથો (કેવલી કે૦) શ્રીકેવલિયેં (પણ્ણતો કે૦) પ્રરૂપ્યો જે (ધમ્મો કે૦) ધર્મ, તે (લોગુત્તમો કે૦) લોકમાં ઉત્તમ છે ॥ ૬ ॥ (ચત્તારિ કે૦) ચાર (સરણં કે૦) શરણ પ્રત્યેં (પવજ્ઞામિ કે૦) હું પહિવંજું હું. અંગીકાર કરું હું એક તો (અરિહંતે સરણં કે૦) શ્રીઅરિહંત શરણ પ્રત્યેં હું (પવજ્ઞામિ કે૦) અંગીકાર કરું હું. બીજું. (સિદ્ધેસરણં કે૦) શ્રી

सिद्धशरण प्रत्ये हं (पवज्जामि के०) अंगीकार करं हुं, त्रीजुं (साहु
 सरणं के०) साधुशरण प्रत्ये हं (पवज्जामि के०) अंगीकार करं हुं.
 चोथुं (केवल्लि के०) श्रीकेवल्लिये (पसुत्तं के०) प्ररूप्यो जांख्यो एवो
 जे (धम्मं के०) धर्म तेनां (सरणं के०) शरणप्रत्ये हं (पवज्जामि के०)
 अंगीकार करं हुं ॥ ७ ॥

पाणाश्वायमलियं, चोरिकं मेहुणं दविणमुहं ॥

कोहं माणं मायं, लोचं पिज्जं तहा दोसं ॥ ८ ॥

कलहं अप्रस्काणं, पेसुन्नं रइ अरइ समाउत्तं ॥

परपरिवायं माया, मोसं मिहत्तसह्वं च ॥ ९ ॥

अर्थः—प्रथम (पाणाश्वाय के०) प्राणातिपात ते जीवहिंसां, बीजुं
 (अलियं के०) अलिक वचन एटले मृषावाद, त्रीजुं (चोरिकं के०) चो
 री, एटले अदत्तादान, चोथुं (मेहुणं के०) मैथुन. एटले स्त्रीप्रमुखनो
 जोग, पांचमुं (दविणमुहं के०) पुञ्जलद्रव्यने विषे मूर्खा, एटले परिग्रह,
 ठठो (कोहं के०) क्रोध, सातमो (माणं के०) मान एटले अहंकार, आ
 ठमो (मायं के०) मायां ते कपट, नवमो (लोहं के०) लोच, दशमो
 (पिज्जं के०) प्रेम ते राग, (तहा के०) तथा अगियारमो (दोसं के०) दो
 ष ते द्वेष ॥ ८ ॥ धारमो (कलहं के०) क्लेश, तेरमो (अप्रस्काणं के०)
 अन्याख्यान, एटले परने आल देवुं, चौदमुं (पेसुन्नं के०) पैशून्य एटले
 चुगली चाडी करवी, पंदरमुं (रइअरइ के०) पुञ्जल पदार्थोने विषे रति तथा
 खुशी पण. एमां ग्रहण करवी अने अरति ते शुचकार्यने विषे दिलगीरी,
 तेणें करीने (समाउत्तं के०) सहित, शोलमो (परपरिवायं के०) परनो प
 रिवाद एटले निंदा, सत्तरमो (मायामोसं के०) मायामृषा एटले कपट
 सहित जूठ बोलवुं, अठारमुं (मिहत्तसह्वं के०) मिथ्यात्वनुं शल्य, एटले श्री
 . जिनमतथी विपरीत मतनी श्रद्धा, तेने मिथ्यात्वशल्य कहियें. अहीं चकार
 जे ठे, ते समुच्चयार्थवाची ठे. ए अठार पाप स्थानकनां नाम कहां ॥ ९ ॥

हवे आगलनी गाथामां एनो त्याग कहियें ठैयें.

वोसिरिसु इमाइं सु, रक मंगग संसग्ग विग्घ नूआइं ॥

डुग्गइ निबंधणाइं, अठारस पावठाणाइं ॥ १० ॥

અર્થ:—(હમાઈ કે૦) એ પ્રત્યક્ષ, (અઠારસપાવઠાણાઈ કે૦) અઠાર પાપસ્થાનક જે છે, તે પ્રત્યે રે જીવ ! તું (વોસિરિસુ કે૦) વોસિરાવ એટલે ત્યાગ કર. તે અઠાર પાપસ્થાનક કેહવાં છે ? તો કે (મુક્તમગ્ગ કે૦) મોક્ષમાર્ગને વિષે (સંસર્ગ કે૦) સંસર્ગ કરતા એટલે ગમન કરતા એવા જીવોને (વિઘ્નજૂઆઈ કે૦) વિઘ્નજૂત છે, એટલે અંતરાયનાં કરનાર છે. વલી તે પાપસ્થાનક કેહવાં છે ? તો કે (હુગ્ગઈ કે૦) હુર્ગતિ જે નરકનિગોદા દિકની ગતિ તેના (નિબંધણાઈ કે૦) કારણ છે ॥ ૧૦ ॥

એગો હં નહિ મે કોઈ, નાહમન્નસ્સ કસ્સઈ ॥

એવં અદીણમણસો, અપ્પાણમણુસાસઈ ॥ ૧૧ ॥

અર્થ:—(અહં કે૦) હું (એગો કે૦) એક હું, (મે કે૦) મહારો (કોઈ કે૦) કોઈ (નહિ કે૦) નથી, અને (અન્નસ્સકસ્સઈ કે૦) અન્ય કોઈનો (અહં કે૦) હું (ન કે૦) નથી, (એવં કે૦) એમ, (અદીણમણસો કે૦) અદીનમનથકો એટલે સાવધાનચિત્ત થયો થકો (અપ્પાણ કે૦) આત્માપ્રત્યે (અણુસાસઈ કે૦) શીખામણ આપે ॥ ૧૧ ॥

એગો મે સાસઠ અપ્પા, નાણદંસણસંજુઠ ॥

સેસા મે બાહિરા જાવા, સઘે સંજોગલક્ષણા ॥૧૨॥

અર્થ:—(નાણદંસણ કે૦) જ્ઞાન દર્શન કરી (સંજુઠ કે૦) સંયુત એટલે સહિત એવો (સાસઠ કે૦) શાશ્વતો સદા, નિત્ય એવો (એગો કે૦) રાગાદિક પ્રજાવથી રહિત એકજ, (મે કે૦) મહારો (અપ્પા કે૦) આત્મા છે, (સેસા કે૦) શેષ થાકતા રહ્યા જે (સંજોગલક્ષણા કે૦) ડ્રવ્યથકી તન, ધન, કુટુંબાદિ સંયોગ મિલાપરૂપ અને જાવથકી વિષય કષાયાદિરૂપ સંયોગ મિલાપ, એવા (જાવા કે૦) જાવ જે છે તે (સઘે કે૦) સર્વે (મે કે૦) મહારા સ્વરૂપથકી (બાહિરા કે૦) બાહ્ય છે, એટલે ન્યારા છે ॥૧૨॥

સંજોગમૂલા જીવેણ, પત્તા હુસ્કપરંપરા ॥ તમ્હા

સંજોગસંબંધં, સઘં તિવિહેણ વોસિરિયં ॥ ૧૩ ॥

અર્થ:—તન, ધન, કુટુંબ મમત્વાદિ રૂપનો (સંજોગ કે૦) સંયોગ એટલે મિલાપ, તેહીજ (મૂલા કે૦) મૂલકારણ છે જેનું એવી (હુસ્કપરંપરા કે૦) હુઃખની શ્રેણી તે (જીવેણ કે૦) જીવે (પત્તા કે૦) પામી (તમ્હા કે૦) તે કાર

ए माटे (संजोगसंबंध के०) पूर्वोक्त जे संयोग संबंध ठे, ते (संबं के०) सर्व
प्रत्ये (तिविहेण के०) त्रिविधे करी (वोसिरियं के०) हुं वोसिराहुं हुं,
अथवा त्याहुं हुं, एम कहेहुं ॥ १३ ॥

अरिहंतो मह देवो, जावजीवं सुसाहुणो गुरुणो ॥

जिणपन्नत्तं तत्तं, इय संम्मत्तं मए गहियं ॥ १४ ॥

अर्थ:- (अरिहंतो के०) श्रीअरिहंत अने सिद्ध जगवंत, ते (मह
के०) महारा (देवो के०) देव ठे. (जावजीवं के०) ज्यां सुधी जीवुं
त्यां सुधी (सुसाहुणो के०) सुसाधु, जे जिनमतने विषे सावधान सम्यक्
ज्ञानक्रियावान् एवा आचार्य उपाध्याय अने मुनि, ते महारा (गुरुणो
के०) गुरु ठे, ज्यां सुधी जीवुं, त्यां सुधी (जिण के०) जिनेश्वर देवोयें
(पन्नत्तं के०) प्ररूप्युं ज्ञांरूप्युं एवुं जे दयामूल तथा विनयमूल तत्त्व,
अथवा ज्ञान, दर्शन, चारित्र अने तपोरूप (तत्तं के०) तत्त्व, ते महारो
धर्म ठे. जावजीव सुधी (इय के०) ए प्रकारें (संम्मत्तं के०) सम्यक्त्व
(मए के०) महारे जीवें (गहियं के०) ग्रह्युं अंगीकार कीधुं ॥ १४ ॥
इति रात्रिसंस्तारकविधिसूत्रार्थः ॥

खमिअ खमाविअ मइ खमिय, सबह जीवनि का
य ॥ सिद्ध साख आलोयणह, मुक्कह वइर न जा
वा ॥ १५ ॥ सबे जीवा कम्मवस, चउदह राज जमंत ॥
ते मे सब खमाविआ, मुक्कवि तेह खमंत ॥ १६ ॥
जं जं मणेण बइं, जं जं वाएण नासिअं पावं ॥ जं जं
काएण कयं, मिह्वा मि डुकडं तस्स ॥ १७ ॥ इति ॥ ५० ॥

॥ अथ ज्ञानपंचमीस्तुति प्रारंभः ॥

॥ श्रीनेमिः पंचरूपत्रिदशपतिकृतप्राज्यजन्मानिषे
क, श्रंचत्पंचाक्षमत्तद्विरदमदनिदा पंचवक्रोपमानः ॥
निर्मुक्तः पंचदेह्याः परमसुखमयप्रास्तकर्मप्रपंचः,
कल्याणं पंचमीसत्तपसि वितनुतां पंचमज्ञानवान् वः ॥ १ ॥

અર્થ:—(શ્રીનેમિ: કે ૦) શ્રીનેમિનાથ જગવાન્, તે (વ: કે ૦) તમારા (પંચમીસત્તપસિ કે ૦) પંચમીના સારા તપને વિષે (કલ્યાણં કે ૦) નિર્વિઘ્નપ્રત્યે (વિતનુતાં કે ૦) વિસ્તારો. હવે તે નેમિનાથ જગવાન્ કેહવા છે ? તો કે (પંચરૂપ કે ૦) પાંચ રૂપેં કરીને (ત્રિદશપતિ કે ૦) દેવતાનો પતિ એવો જે ઇંદ્ર, તેણે (કૃત કે ૦) કસ્યો છે, (પ્રાજ્યજન્માજિષેક: કે ૦) મહોટો અને ઉત્તમ જન્માજિષેક જેમનો એવા, વહ્ની તે કેહવા છે ? તો કે (ચંચત્ કે ૦) દીપતા એવાં (પંચાક્ષ કે ૦) પાંચ ઇંદ્રિયો તેરૂપ (મત્ત કે ૦) મંદોન્મત્ત એવો (દ્વિરદ કે ૦) હસ્તી, તેના (મદજિદા કે ૦) મદ જેદવે કરીને (પંચવક્ત્રો પમાન: કે ૦) પંચવક્ત્ર જે સિંહ તેનું છે ઉપમાન જેમને એવા છે, વહ્ની તે કેહેવા છે ? તો કે (પંચદેહ્યા: કે ૦) ઔદારિકાદિક પાંચ શરીર તે થકી (નિર્મુક્ત: કે ૦) મુક્ત થયા એવા, વહ્ની તે કેહેવા છે ? તો કે (પરમ કે ૦) ઉત્કૃષ્ટ ઇંદ્રિયે અર્તીંદ્રિય એવા (સુખમય કે ૦) સુખેં કરી સહિત, વહ્ની તે કેહેવા છે ? તો કે (પ્રાસ્ત કે ૦) પ્રકર્ષેં કરી ટાલ્યા છે, (કર્મપ્રપંચ: કે ૦) કર્મના પ્રપંચ ઇંદ્રિયે વિસ્તાર જેમણે એવા, વહ્ની તે કેહેવા છે ? તો કે (પંચમજ્ઞાન વાન્ કે ૦) પાંચમું જ્ઞાન જે કેવલજ્ઞાન તેણેં કરી યુક્ત છે ॥ ૧ ॥

સંપ્રીણન્ સન્નકોરાન્ શિવતિલકસમઃ કૌશિકાનંદમૂર્તિઃ,

પુણ્યાબ્ધિપ્રીતિદાયી સિતરુચિરિવ યઃ સ્વીયગોત્રિસ્તમાંસિ ॥

સાંજાણિ ધ્વંસમાનઃ સકલકુવલયોદ્ધાસમુચ્ચૈશ્વકાર, જ્ઞાનં

પુણ્યાજ્ઞિનૌઘઃ સુતપસિ જ્ઞવિનાં પંચમીવાસરસ્ય ॥ ૨ ॥

અર્થ:—હવે જિનસમુદાયને ચંદ્રની સમાનતારૂપેં સ્તવે છે. (સિતરુ ચિરિવ કે ૦) ચંદ્રમા સદૃશ એવો તથા (શિવતિલકસમઃ કે ૦) શિવ જે મોક્ષ તેને વિષે તિલકસમાન એવો (યઃ કે ૦) જે (જિનૌઘઃ કે ૦) જિનસમુદાય છે, તે (જ્ઞવિનાં કે ૦) જીવ્યજનોના (પંચમીવાસરસ્ય કે ૦) પંચમીના દિવસના (સુતપસિ કે ૦) રૂઢા તપને વિષે (જ્ઞાનં કે ૦) જ્ઞાન જે તેને (પુણ્યાત્ કે ૦) પુણ્યને કરો. હવે તે જિનસમુદાયને ચંદ્રતુલ્યતા કેહવી રીતેં છે ? તે સર્વ, વિશેષણોયેં કરીને કહે છે. જેમ ચંદ્ર (સન્નકોરાન્ કે ૦) ઉત્તમ જે ચકોર તેમને (સંપ્રીણન્ કે ૦) રૂઢે પ્રકારેં આનંદ કરે છે, તેમ જ શ્રીજિનસમુદાય પણ (સન્નકોરાન્ કે ૦) સત્પુરુષરૂપ જે ચકોર

तेमने (संप्रीणन् के०) सम्यक् प्रकारें हर्ष करे ठे, वल्ली जेम चंद्र (कौशिक के०) घूड, तेने (आनंदमूर्तिः के०) आनंददायक ठे मूर्ति जेनी एवो ठे, तेम ए जिनसमुदाय पण (कौशिक के०) इंद्र तेने (आनंदमूर्तिः के०) आनंदरूप ठे मूर्ति जेनी एवो ठे. तथा जेम चंद्र, (पुण्याब्धि के०) पुण्यकारक समुद्र तेने (प्रीतिदायी के०) प्रीतिदायिक ठे, तेम जिनौघ पण (पुण्याब्धि के०) पुण्यरूप जे समुद्र तेने (प्रीतिदायी के०) प्रीतिनो देना रो ठे, तथा जेम चंद्र (स्त्रीय के०) पौतानां (गोत्रिः के०) किरणोयें करी (सांद्राणि के०) गाढ एवां (तमांसि के०) अंधकारोने (ध्वंसमानः के०) ध्वंस एटले नाश करनारो ठे, तेम जिनौघ पण (सांद्राणि के०) गाढ एवां (तमांसि के०) जीवोनां अज्ञान, तेमने (ध्वंसमानः के०) ध्वंस एटले नाशनो करनारो ठे. तथा जेम चंद्र, (सकलकुवलय के०) समग्र कुवलय जे चंद्रविकासी एवां कमलो, तेने (उद्धासं के०) वीकसित पणाने (उच्चैः के०) अत्यंत (चकार के०) करतो हवो, तेम ए जिनौघ पण (कुवलय के०) पृथ्वीवलय तेने (उद्धासं के०) हर्षने (चकार के०) करतो हवो एवो ठे, माटे तेने चंद्रमानी उपमा योग्य ठे ॥ २ ॥

पीत्वा नानानिधार्थामृतरसमसमं यांति यास्यंति जग्मु,
 जीवा यस्मादनेके विधिवदमरतां प्राज्यनिर्वाणपुर्याम् ॥
 यात्वा देवाधिदेवागमदशमसुधाकुंरुमानंदहेतु, स्तत्पं
 चम्यास्तपस्युद्यतविशदधियां चाविनामस्तु नित्यम् ॥३॥

अर्थः—(देवाधिदेव के०) श्री वीतराग देव तेनो (आगम के०) सिद्धांत ते रूप (दशम के०) दशमो, एवो (सुधाकुंरुं के०) अमृतकुंरु जे ठे (तत् के०) ते (पंचम्याः के०) ज्ञानपंचमीना (तपसि के०) तपने विषे (उद्यत के०) उजमाल तथा (विशदधियां के०) निर्मल ठे बुद्धि जेमनी एवा (चाविनां के०) चाविक चव्य जीवोने (आनंदहेतुः के०) आनंदनो कारणभूत (नित्यं के०) निरंतर (अस्तु के०) थाउं. हवे ते जिनागमरूप दशम सुधाकुंरु केहवो ठे? तो के (नानानिधार्था

मृतरसं के०) नाना प्रकारनां ठे नाम जेमनां एवा जे अर्थो, ते रूप अ मृतरस ठे जेमां एवो ठे तेने (विधिवत् के०) विधिप्रमाणें (पीत्वा के०) पान करीने (असंमं के०) निरुपम एवा सुखने (यास्यंति के०) पामशे, (यांति के०) पामे ठे, अने (जग्मुः के०) पामता हवां. (यस्मात् के०) जेनुं पान करवाथकी (अनेके के०) अनेक एवा (जीवाः के०) जीवो जे ठे ते (प्राज्य के०) महोटी एवी (निर्वाणपुर्या के०) मोक्षनगरीने विषे (अमरतां के०) अजरामरपणाने (यात्वा के०) पामीने स्वस्थ थाय ठे ॥३॥

स्वर्णालंकारवल्गन्मणिकिरणगणध्वस्तनित्यांधकारा, हुंका
रारावदूरीकृतसुकृतजनव्रातविघ्नप्रचारा ॥ देवी श्रीअंबि
काख्या जिनवरचरणांजोजनृंगीसमाना, पंचम्यहस्त
पोर्थ वितरतु कुशलं धीमतां सावधाना ॥ ४ ॥ ५१ ॥

अर्थः—(श्रीअंबिकाख्या के०) श्रीअंबिका ठे नाम जेनुं एवी (देवी के०) देवी. ते (सावधाना के०) सावधान एवी ठती (धीमतां के०) बुद्धिमान् एवा जविक जीवना (पंचम्यहः के०) पंचमीना दिवसना (त पोर्थ के०) तपने माटें (कुशलं के०) कुशल जे ठे तेने (वितरतु के०) विस्तारो. ते देवी केहवी ठे ? तो के (स्वर्णालंकार के०) सुवर्णना जे अलंकार तेने विषे (वल्गन्मणिकिरणगण के०) वलग्या एवा जे मणि तेनां किरण तेना जे गण, तेणें करी (ध्वस्तनित्यांधकारा के०) टाळ्यो ठे निरंतर अंधकार जेणें, वली ते देवी केहवी ठे ? तो के (हुंकार के०) हुंकारनो (आराव के०) शब्द तेणें करी (दूरीकृत के०) दूर कस्या ठे (सुकृतजनव्रात के०) सुकृतनो करनारो एवो जे जनसमूह तेना (विघ्नप्रचारा के०) विघ्नना प्रचार जेणें, वली ते देवी केहवी ठे ? तो के (जिनवरचरणांजोज के०) श्रीवीतरागनां चरणरूप कमल, तेने विषे (नृंगीसमाना के०) त्रमरी समान ठे ॥४॥५१॥

हवे पाक्षिकादि प्रतिक्रमण योग्य सूत्रां लखियें ठैयें.

॥ अथ सकलार्हत्प्रारंभः ॥

सकलार्हत्प्रतिष्ठान, मधिष्ठानं शिवश्रियः ॥

चूर्नुवः स्वस्त्रयीशान, मार्हत्यं प्रणिदध्महे ॥१॥

अर्थः—(आर्हत्यं के०) अरिहंतनो जे समूह, तेने अमो (प्रणिद्धमहे के०) चित्तमांहे ध्यान करीयें ठैयें. हवे ते आर्हत्य केहेवुं ठे? तो के (सकल के०) समग्रने (अर्हत् के०) पूजवानुं (प्रतिष्ठानं के०) स्थानकं ठे, वली ते केहेवुं ठे? तो के (शिवश्रियः के०) मोक्षरूप लक्ष्मीनुं (अधिष्ठानं के०) स्थानकं ठे, वली ते केहेवुं ठे? तो के (भूः के०) मनुष्यलोक, (भुवः के०) पाताललोक, (स्वः के०) देवलोक, ए (त्रयी के०) त्रण लोक तेनुं (ईशानं के०) स्वामी ठे ॥ १ ॥

नामाकृतिद्रव्यज्ञावैः, पुनतस्त्रिजगज्जनम् ॥

क्षेत्रे काले च सर्वस्मि, ब्रह्मतः समुपास्महे ॥२॥

अर्थः—(सर्वस्मिन् के०) सर्व एवां (क्षेत्रे के०) क्षेत्रने विषे, (च के०) वली (काले के०) समस्तकालनेविषे एटले अतीत, अनागत अने वर्तमान कालने विषे, (नाम के०) नामनिक्षेप, ते तीर्थकरनाम कर्मोदय जाणवो तथा (आकृति के०) स्थापनानिक्षेप, ते जिनप्रतिमा जाणवी. (द्रव्य के०) द्रव्यनिक्षेप, ते जिनना जीव जे आगल आशे, ते जाणवा, (ज्ञावैः के०) ज्ञावनिक्षेप, ते समवसरणने विषे बिराजमान श्रीसीमंधर स्वामीप्रमुख जाणवा. ए चार निक्षेपायें करी (त्रिजगज्जनम् के०) त्रण जगतना जे जनो तेप्रत्यें (पुनतः के०) पवित्र करनार एवा (ब्रह्मतः के०) श्रीअरिहंत प्रभुने (समुपास्महे के०) वंदन, सत्कार, सन्मानादिकें करी अमें सेवीयें ठैयें ॥ २ ॥

हवे वर्तमान चोवीशजिनने प्रणाम करवा इछतो ठतो

प्रथम श्री ऋषजदेवजीने स्तवे ठे.

आदिमं पृथिवीनाथ, मादिमं निःपरिग्रहम् ॥

आदिमं तीर्थनाथं च, ऋषजस्वामिनं स्तुमः ॥३॥

अर्थः—प्रथम (ऋषज के०) जेमनी मातायें स्वप्नमां वृषज दीठो, माटें ऋषज कहियें, अथवा जेमनी दक्षिण जंघाने विषे वृषजनुं चिन्ह ठे माटे ऋषज कहियें, एवा (स्वामिनं के०) श्री ऋषज स्वामी तेने (स्तुमः के०) स्तवियें ठैयें. ते केहेवा ठे? तो के (आदिमंपृथिवीनाथं के०) प्रथम

पृथिवीना नाथ, अर्थात् सर्वनी आदिमां राजा एवा, तथा वली ते केहवा ठे? तो के (आदिमं के०) सर्वथी प्रथम एवा (निःपरिग्रहं के०) निःशेष पणायें करीने त्याग कस्यो ठे परिग्रह जेणें एवा अर्थात् अग्रिम साधु ठे. वली ते केहवा ठे? तो के (आदिमं के०) प्रथम एवा (तीर्थनाथं के०) तीर्थना नाथ अर्थात् आदिम तीर्थकर एवा ठे ॥ ३ ॥

हवे बीजा श्रीअजितनाथने स्तवे ठे.

अर्हतमजितं विश्व, कमलाकरनास्करम्॥अ
म्लानकेवलादर्श, संक्रातजगतं स्तुवे ॥ ४ ॥

अर्थः—(अजितं के०) कर्मोंयें जींती न शकाय माटें अजित अथवा माताना गर्जमां रहे ठते अन्य राजायें एमनां माता पिता जींती न शका यां, ते माटें अजित कहियें. ते बीजा अजितनाथने (स्तुवे के०) हुं स्तुवं हुं. ते अजितनाथ केहवा ठे? तो के (अर्हतं के०) अण लोकने पूजवा यो ग्य एवा तथा वली ते केहवा ठे? तो के (विश्वकमलाकर के०) विश्व रूप जे कमलाकर सरोवर अर्थात् कमलना आकर एटले समूह ठे जेमां एवुं सरोवर तेहने प्रकाश करवामां (नास्करं के०) सूर्यतुल्य एवा, वली ते केहवा ठे? तो के (अम्लान के०) निर्मल एवुं (केवल के०) केवल झा नरूप, (आदर्श के०) आरीसो तेने विषे (संक्रांत के०) संक्रमाव्युं ठे, एटले प्रतिबिंबित कखुं ठे (जगतं के०) जगत् जेणें एवा ठे ॥ ४ ॥

हवे त्रीजा श्रीसंज्ञवनाथने स्तवे ठे.

विश्वज्ञव्यजनाराम, कुल्यातुल्या जयंतु ताः ॥

देशनासमये वाचः, श्रीसंज्ञवजगत्पतेः ॥ ५ ॥

अर्थः—(ताः के०) ते उत्कृष्ट एवी (देशनासमये के०) देशना एटले धर्मोपदेशना समयने विषे (श्रीसंज्ञवजगत्पतेः के०) जेथी शं केतां सुख उत्पन्न थाय तेने संज्ञव कहियें. अथवा जेमनाजन्मना समयने विषे धान्यना समुदाय, विशेषें निपन्या, ते माटें संज्ञव कहियें. तेमनी (वाचः के०) वाणीयो ते (जयंतु के०) जयवंती वतों, अर्थात् उत्कृष्टी वतों. ते वाणीयो केहवी ठे? तो के (विश्व के०) जगत्ने विषे अथवा (विश्व के०)

સમસ્ત (જવ્યજન કેળ) જવ્યજનરૂપ (આરામ કેળ) ઉદ્યાન તેને સીંચ
વાને (કુલ્યા કેળ) પાણીની નીક તેને (તુલ્યા કેળ) તુલ્ય એવી છે ॥ ૫ ॥

હવે ચતુર્થ શ્રીઅગ્નિનંદન જિનને સ્તવે છે.

અનેકાંતમતાંજોધિ, સમુદ્ધાસનચંદ્રમાઃ ॥

દદ્યાદમંદમાનંદં, જગવાનગ્નિનંદનઃ ॥ ૬ ॥

અર્થઃ—(જગવાન્ કેળ) ષડૈશ્વર્યગુણયુક્ત એવા (અગ્નિનંદનઃ કેળ)
શ્રીઅગ્નિનંદન નામા જિન જે છે, તે (અમંદં કેળ) ઘણો એવો જે (આનંદં
કેળ) હર્ષ તેને (દદ્યાત્ કેળ) આપો, તે અગ્નિનંદ જગવાન્ કેહવા છે?
તો કે (અનેકાંતમત કેળ) સ્યાદ્દાદમતરૂપ જે (અંજોધિ કેળ) અપ
રંપાર અગાધજલવાલો એવો સમુદ્ર, તેના (સમુદ્ધાસન કેળ) રૂડો ઉદ્ધાસ
કરવાને (ચંદ્રમાઃ કેળ) ચંદ્રમા જેવા છે, અર્થાત્ જેમ ચંદ્રમા દેખી સમુ
દ્ર વૃદ્ધિને પામે છે, તેમ સ્યાદ્દાદરૂપ સમુદ્ર જે છે, તે જગવંતરૂપચંદ્રમાને
જોઈ સમુદ્ધાસ પામે છે ॥ ૬ ॥

હવે પાંચમા શ્રીસુમતિનાથને સ્તવે છે.

દ્યુસત્કિરીટશાણાગ્રો, તેજિતાંઘ્રિનસ્વાવલિઃ ॥ જગ

વાન્ સુમતિસ્વામી, તનોત્વગ્નિમતાનિ વઃ ॥ ૭ ॥

અર્થઃ—(સુમતિસ્વામી કેળ) શ્રીસુમતિસ્વામીનામા (જગવાન્ કેળ) જ
ગવાન્ તે, (વઃ કેળ) તમારાં (અગ્નિમતાનિ કેળ) વાંઘિતોને (તનોતુ
કેળ) વિસ્તારો. તે સુમતિનાથ કેહવા છે? તો કે. (દ્યુસત્ કેળ) દેવતા
ઝ, તેના (કિરીટ કેળ) મુકુટ, તટૂપ જે (શાણાગ્ર કેળ) શૃંગના સૂણા
ઘટલે દેવતાના મુકુટના અગ્રજાગના સૂણા તેણે (જત્તેજિત કેળ) અતિશ
યતેજવંત કીધી છે (અંઘ્રિ કેળ) ચરણ તેના (નલ્લ કેળ) નલ્લ તેની
(આવલિઃ કેળ) પંક્તિ જેમની એવા છે ॥ ૭ ॥

હવે ષષ્ઠા શ્રીપદ્મપ્રજ્ઞ સ્વામીને વંદન કરે છે.

પદ્મપ્રજ્ઞપ્રભોર્દેહ, જાસઃ પુણ્ણંતુ વઃ શ્રિયમ્ ॥

અંતરંગારિમયને, કોપાટોપાદિવારુણાઃ ॥ ૮ ॥

અર્થ:—(પદ્મપ્રજ્ઞપ્રજ્ઞો: કે૦) સ્વામી ગર્જગત થવાથી જેમની માતાને રક્તપદ્મની શય્યામાં સૂવાનો દહોલો ઉત્પન્ન થયો, તેમાટે પદ્મપ્રજ્ઞ કહિયે. તે પ્રજ્ઞની (દેહજાસ: કે૦) શરીરસંબંધી જે કાંતિ છે, તે (વ: કે૦) તમારી (શ્રિયં કે૦) કલ્યાણરૂપ લક્ષ્મી જે છે, તે પ્રત્યે (યુષ્ણંતુ કે૦) પોષણ કરો. હવે તે શ્રીપદ્મપ્રજ્ઞની શરીરકાંતિ રક્તવર્ણ છે, તે ઉપર કવિ ઉત્પ્રેક્ષા કરે છે, કે (અંતરંગારિ કે૦) અંતરંગ શત્રુ જે મોહાદિક તેમને (મથ ને કે૦) મથન કરવાને વિષે અર્થાત્ દૂર કરવાને વિષે (કોપાટોપાત્ કે૦) કોપ જે ક્રોધ તેનો આટોપ જે પ્રબલપણ તેનાથીજ (ઇવ કે૦) જાણે (અરુણા કે૦) રાત્રી થઈ હોય નહિં? ॥ ૬ ॥

હવે સાતમા શ્રીસુપાર્શ્વજિનને નમન કરે છે.

શ્રીસુપાર્શ્વજિનેંદ્રાય, મહેંદ્રમહિતાંઘ્રયે ॥

નમશ્ચતુર્વર્ણસંઘ, ગગનાન્નૌગજાસ્વતે ॥ ૭ ॥

અર્થ:—(શ્રીસુપાર્શ્વ કે૦) શ્રીસુપાર્શ્વનામા (જિનેંદ્રાય કે૦) શ્રીજિનેંદ્ર તેને (નમ: કે૦) નમસ્કાર હો, તે સુપાર્શ્વજિન કેહવા છે? તો કે (મહેંદ્ર કે૦) મહોટા જે ચોશઠ ઇંદ્રો, તેમણે (મહિત કે૦) પૂજિત છે, (અંઘ્રયે કે૦) ચરણ જેમનાં એવા તથા વલ્લી કેહવા છે? તો કે (ચતુર્વર્ણસંઘ કે૦) ચ તુર્વર્ણ જે શ્રીસંઘ ઇટલે સાધુ, સાધવી, શ્રાવક અને શ્રાવિકા, તે રૂપ જે (ગગન કે૦) આકાશ તેનો (આન્નૌગ કે૦) પ્રકાશ તેનો વિસ્તાર કરવાને (જાસ્વતે કે૦) સૂર્યસમાન છે ॥ ૭ ॥

હવે આઠમા શ્રીચંદ્રપ્રજ્ઞ સ્વામીને સ્તવે છે.

ચંદ્રપ્રજ્ઞપ્રજ્ઞોશ્ચંદ્ર, મરીચિનિચયોજ્જ્વલા ॥ મૂર્તિ

મૂર્તિસિતધ્યાન, નિર્મિતેવ શ્રિયેઽસ્તુ વ: ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:—(ચંદ્રપ્રજ્ઞપ્રજ્ઞો: કે૦) ચંદ્રપ્રજ્ઞનામા પ્રજ્ઞની (મૂર્તિ: કે૦) મૂર્તિ ઇટલે શરીર, તે (વ: કે૦) તમોને (શ્રિયે કે૦) જ્ઞાનાદિ લક્ષ્મીને અર્થે (અસ્તુ કે૦) થાઉં. તે પ્રજ્ઞની મૂર્તિ કેહવી છે? તો કે (ચંદ્ર કે૦) ચંદ્રમાનાં (મરીચિ કે૦) કિરણો, તેમના (નિચય કે૦) સમૂહ તેથી પણ અધિક (ઉજ્જ્વલા કે૦) ઉજ્જ્વલ ઇટલે નિર્મલ એવી છે, તથા વલ્લી કેહવી છે?

तो के (मूर्त्त के०) मूर्त्तिमंत एवं जे (सितध्यान के०) शुक्लध्यान, तेणें करीनेज (इव के०) जाएं. (निर्मिता के०) निर्माण करी होय नहिं? एवीं छे ॥ १० ॥

हवे नवमा श्रीसुविधिजिनने स्तवे ठे.

करामलकवद्विश्वं, कलयन् केवलश्रिया॥ अर्चिं
त्यमाहात्म्यनिधिः, सुविधिर्बोधयेऽस्तु वः ॥ ११ ॥

अर्थः—(सुविधिः के०) श्रीसुविधिनाथ; ते (वः के०) तमोने (बोध ये के०) बोधि जे सम्यक्त्व, तेने अर्थें (अस्तु के०) थाजें. ते श्रीसुविधि नाथ केहवा ठे? तो के (कर के०) हाथ, तेहने विषे रहेलुं एवं (अमल के०) निर्मल (क के०) पाणी तेहनी (वत् के०) पेटें (विश्वं के०) सर्व प्राणीप्रत्ये (केवलश्रिया के०) केवलज्ञानरूप लक्ष्मीयें करी, (कलयन् के०) जाणता एवा तथा (अर्चित्य के०) न चिंतवी शकवा योग्य एहवुं जे (माहात्म्य के०) महोटापणुं तेहना (निधिः के०) निधानं ठे ॥ ११ ॥

हवे दशमा श्रीशीतल जिननी स्तुति करे ठे.

सत्त्वानां परमानंद, कंदोद्भेदनवांबुदः ॥ स्याद्वा
दामृतनिस्यंदी, शीतलः पातु वोजिनः ॥ १२ ॥

अर्थः—(शीतलः के०) श्रीशीतलनाथनामा (जिनः के०) जिन जे ठे, ते (वः के०) तमोने (पातु के०) रक्षण करो, अर्थात् संसारथी रक्षण करो. ते श्रीशीतलजिन केहवा ठे? तो के (सत्त्वानां के०) प्राणीयोने (परम के०) उत्कृष्ट एवो जे (आनंद के०) चित्तप्रसन्नतालक्षण आनंद, तेहनो (कंद के०) अंकूर तेनुं (उद्भेद के०) प्रगट थवुं, तेने विषे (नवां बुदः के०) नवीन मेघसदृश ठे. तथा (स्याद्वादामृत के०) अनेकांत शासन ते रूप जे अमृत रस, तेहना (निस्यंदी के०) ऊरनारा एवा ठे ॥ १२ ॥

हवे अग्यारमा श्रीश्रेयांस जिनने स्तवे ठे.

अवरोगाऽर्त्तजंतूना, मगदंकारदर्शनः ॥ निःश्रेय
सश्रीरमणः, श्रेयांसः श्रेयसेऽस्तु वः ॥ १३ ॥

અર્થ:—(શ્રેયાંસઃ કે૦) શ્રેયાંસનામા જિન તે, (વઃ કે૦) તમારા (શ્રેયસે કે૦) કલ્યાણને અર્થે (અસ્તુ કે૦) થાઉં. હવે તે શ્રેયાંસ પ્રજુ કેહવા છે ? તો કે (જવરોગ કે૦) સંસારરૂપ રોગ તેણે કરી (આર્તજંતૂનાં કે૦) આર્ત એટલે પીડાયેલા અર્થાત્ જન્મ, જરા અને મરણરૂપ રોગેં કરી પીડાયેલા એવા જંતુને (અગદંકાર કે૦) વૈદ્યસમાન છે (દર્શનઃ કે૦) સમ્યક્ત્વ દર્શન જેમનું, અથવા દર્શન એટલે દેખવું જેમનું એવા. વહી તે કેહવા છે ? તો કે (નિઃશ્રેયસ કે૦) મોક્ષ તે રૂપ (શ્રી કે૦) લક્ષ્મી તેના (રમણઃ કે૦) જરતાર એટલે સ્વામી છે ॥ ૧૩ ॥

હવે બારમા શ્રી વાસુપૂજ્યજિનની સ્તુતિ કરે છે.

વિશ્વોપકારકીન્નૂત, તીર્થકૃત્કર્મનિર્મિતિઃ ॥

સુરાઽસુરનરૈઃ પૂજ્યો, વાસુપૂજ્યઃ પુનાતુ વઃ ॥ ૧૪ ॥

અર્થ:—(વાસુપૂજ્યઃ કે૦) શ્રીવાસુપૂજ્યનામા જિન, તે (વઃ કે૦) તમોને (પુનાતુ કે૦) પવિત્ર કરો, એટલે તમારાં પાપ ટાલો. તે વાસુપૂજ્ય કેહવા છે ? તો કે (વિશ્વોપકારકીન્નૂત કે૦) વિશ્વના ઉપકારકૃત્ એવું જે (તીર્થકૃત્કર્મ કે૦) તીર્થકરનામકર્મ, તેમની (નિર્મિતિઃ કે૦) નિષ્પત્તિ કરી છે જેણે, અર્થાત્ પંચકલ્યાણકને વિષે સુખના હેતુ છે, વહી (સુર કે૦) વૈમાનિક દેવતા, (અસુર કે૦) જવનપત્યાદિ દેવતા, તથા (નરૈઃ કે૦) મનુષ્ય તેમણે (પૂજ્યઃ કે૦) પૂજવા યોગ્ય છે ॥ ૧૪ ॥

હવે તેરમા શ્રીવિમલજિનને સ્તવે છે,

વિમલસ્વામિનો વાચઃ, કતકદ્વોદસોદરાઃ ॥

જયંતિ ત્રિજગન્નેતો, જલનૈર્મલ્યદેતવઃ ॥ ૧૫ ॥

અર્થ:—(વિમલસ્વામિનઃ કે૦) શ્રીવિમલસ્વામીની (વાચઃ કે૦) વાણીયો જે છે, તે (જયંતિ કે૦) જયવંતી વર્તે છે. તે વાણીયો કેહવી છે ? તો કે (કતકદ્વોદ કે૦) કતક ફલનું દ્વોદ જે ચૂર્ણ, તેની (સોદરાઃ કે૦) સરખી છે. અર્થાત્ જેમ કતક ફલના ચૂર્ણના યોગેં પાણી નિર્મલ થાય છે તેમ, (ત્રિજગન્નેતોજલનૈર્મલ્યદેતવઃ કે૦) ત્રણ જગતનાં જે ચિત્ત, તે રૂપ જે જલ તેનું જે નિર્મલપણું કરવું તેની હેતુ છે. એટલે જેમ કતક ફલચૂર્ણ કરી મેલસહિત પાણી નિર્મલ થાય છે, તેમ જગવંતની વાણી

यें करी मेलां थयां एवां जे त्रण जगतनां चित्त, ते निर्मलं थाय ठे ॥१५॥

हवे चउदमा श्रीअनंतजिनने स्तवे ठे.

स्वयंचूरमणस्पर्द्धि, करुणारसवारिणा ॥

अनंतजिदनंतां वः, प्रयत्तु सुखश्रियम् ॥१६॥

अर्थः—(स्वयंचूरमण के०) अंतिमसमुद्र तेनी (स्पर्द्धि के०) स्पर्द्धा करे अर्थात् ते अंतिमं समुद्रथकी पण अधिक एवुं (करुणारसवारिणा के०) करुणारसरूप वारि जे जल, तेणें करी युक्त एवा (अनंतजित् के०) अनंतनाथ परमेश्वर ठे, ते (वः के०) तमोने (अनंतां के०) नथी अंत जेनो एवी (सुखश्रियं के०) मोक्षस्वरूप लक्ष्मी तेने (प्रयत्तु के०) आपो ॥ १६ ॥

हवे पन्नरमा श्रीधर्मनाथजिनने स्तवे ठे.

कट्पडुमसधर्माण, मिष्टप्राप्तौ शरीरिणाम् ॥

चतुर्धा धर्मदेष्टारं, धर्मनाथमुपास्महे ॥१७॥

अर्थः—(धर्मनाथ के०) धर्मनाथजिन प्रत्ये (उपास्महे के०) उपासना करियें ठेयें, एटले सेवीयें ठेयें. ते धर्मनाथ जिन केहवा ठे ? तो के (शरीरिणां के०) शरीरधारी प्राणीयोने, (इष्टप्राप्तौ के०) वांछितफलनी प्राप्तिने विषे (कट्पडुमसधर्माण के०) कट्पडुम समान ठे धर्म जेमनो एवा ठे, वली केहवा ठे ? तो के (चतुर्धाधर्म के०) दान, शील, तप तथा जाव, ते रूप चार प्रकारनो जे धर्म, तेने (देष्टारं के०) देखाडनार एवा ठे ॥१७॥

हवे शोलमा श्रीशांतिनाथजिनने स्तवे ठे.

सुधासोदरवाग्ज्योत्स्ना, निर्मलीकृतदिङ्मुखः ॥

मृगलह्मा तमःशांत्यै, शांतिनाथजिनोऽस्तु वः ॥१८॥

अर्थः—(शांतिनाथजिनः के०) शांतिनाथनामां जिन ते, (वः के०) तमारी एटले जव्यजीवोनी (तमः के०) अज्ञाननी (शांत्यै के०) शांतिने अर्थें (अस्तु के०) थाऊ. हवे ते शांतिनाथ केहवा ठे ? तो के (सुधा के०) अमृत तेनी (सोदर के०) सरखी एवी (वाक् के०) वा

णी ते रूप जे (ज्योत्स्ना के०) चंद्रिका तेणें करी (निर्मलीकृत के०)
निर्मल कस्यां ठे (दिङ्मुखः के०) दिग्वासी जनोनां मुख जेमणें एवां ठे, व
ली (मृगलक्ष्मा के०) मृगनुं ठे लक्ष्म एटले चिन्ह जेमनें एवा ठे ॥१७॥
हवे सत्तरमा श्रीकुंथुनाथजिनने स्तवे ठे.

श्रीकुंथुनाथो जगवान्, सनाथोऽतिशयार्द्धिनिः ॥

सुरासुरनृनाथाना, मेकनाथोऽस्तु वः श्रिये ॥१८॥

अर्थः—(श्रीकुंथुनाथोजगवान् के०) षडैश्वर्यगुणयुक्त एवा श्रीकुंथुनाथ
जगवान् ते (वः के०) तमोने (श्रिये के०) कल्याणरूप लक्ष्मीने अर्थें
(अस्तु के०) थाज. ते कुंथुनाथ जगवान् केहवा ठे ? तो के (अतिश
यार्द्धिनिः के०) चोत्रीश अतिशयरूप जे रुद्धि तेणें करी (सनाथः
के०) सहित ठे. वली ते केहवा ठे ? तो के (सुर के०) वैमानिक देवता
(असुर के०) जवनपत्यादिक देवता (नृ के०) मनुष्य तेमना (नाथा
नां के०) स्वामी जे इंद्र अने उपेंद्र जे चक्रवर्त्यादिक तेमना (एकनाथः
के०) एकनाथ एवा अर्थात् अद्वितीयपणे नाथ ठे ॥ १८ ॥

हवे अठारमा श्री अरनाथजिनने स्तवे ठे.

अरनाथस्तु जगवाँ, श्वतुर्थारनचोरविः ॥

चतुर्थपुरुषार्थश्री, विलासं वितनोतु वः ॥१९॥

अर्थः—(जगवान् के०) ज्ञानादि बार अर्थयुक्त, अर्थात् जगन् श्रिये
चउद अर्थ थाय ठे. तेमांथी बार अर्थ परमेश्वरने घटे ठे माटें : श्रीपार्श्व
अर्थ लेवा. एवा (अरनाथस्तु के०) अरनाथनामा जिन, ते वैरी एवो
तमोने (चतुर्थपुरुषार्थ के०) चोथो पुरुषार्थ जे मोक्ष, तेहनी पार्श्वनाथ
लक्ष्मी तेनो (विलासं के०) जोगविलासने (वितनोतु के०) ते धरणीं
ते अरनाथ जगवान् केहवा ठे ? तो के (चतुर्थार के०) चोथी एवा ठे.
रूप (तजः के०) आकाश तेने विषे (रविः के०) सूर्यसम के०) पोताने

हवे उगणीशमा श्रीमद्विनाथजिनने स्तवे ठे. अर्थात् पोत
सुराऽसुरनराधीश, मयूरनववारिदम् ॥ कर्मद्वं ठे, अने धर
न्मूलने हस्ति, मद्धं मद्धिमजिष्ठुमः ॥ २१ ॥ अर्थ ठे ॥२५॥

अर्थः—(मल्लिं के०) श्रीमल्लिनाथप्रत्ये (अजिष्णुमः के०) स्तवना करियेँ ठैयें. ते श्रीमल्लिजिन केहवा ठे ? तो के (सुर के०) वैमानिक देव ता, (असुर के०) जवनपत्यादि तथा (नर के०) मनुष्य, तेहना (अधीश के०) इंद्र, उपेंद्र, चक्रवर्त्यादिक, तेरूप जे (मयूर के०) मोर तेह ने उल्लास करवाने (नववारिदं के०) नवीन आषाढना मेघसमान ठे. वली ते केहवा ठे ? तो के (कर्म के०) ज्ञानावरणादिक कर्म तेरूप जे (दु के०) वृद्ध तेहना (उन्मूलने के०) उखेडी नाखवाने विषे एटले दूर करवाने विषे (हस्तिमल्लं के०) ऐरावत हस्ती जेवा ठे ॥ ११ ॥

हवे वीशमा श्रीमुनिसुव्रतजिनने स्तवे ठे.

जगन्महामोहनिद्रा, प्रत्यूषसमयोपमम् ॥

मुनिसुव्रतनाथस्य, देशनावचनं स्तुमः ॥१२॥

अर्थः—(मुनिसुव्रतनाथस्य के०) मुनिसुव्रतनाथसंवंधी (देशनावचनं के०) धर्मोपदेशनुं वचन, तेने (स्तुमः के०) स्तवीयें ठैयें. ते देशनावचन केहवुं ठे ? तो के (जगन्महामोह के०) जगत्ने विषे रहेला एवा जे प्राणीयो तेनो जे महामोह ते रूप जे (निद्रा के०) निद्रा, तेने दूर करवाने (प्रत्यूषसमयोपमं के०) प्रज्ञातकालनी उपमा ठे जेहने एवुं ठे, अर्थात् जेम प्रज्ञातमां उंधथकी जागीयें ठैयें, तेम प्रजुना उपदेशरूप प्रज्ञातथकी अज्ञानरूप निद्रानो त्याग करी जागीयें ठैयें ॥ १२ ॥

हवे एकवीशमा श्रीनमिनाथजिनने स्तवे ठे.

लुठंतोनमतां मूर्ध्नि, निर्मलीकारकारणम् ॥

वारिष्ठवा इव नमेः, पांतु पादनखांशवः ॥१३॥

अर्थः—(नमेः के०) श्रीनमिनाथ जे ठे तेमना (पादनखांशवः के०) पाद जे पग तेना जे नख तेनां अंशु जे किरणो ते, तमारुं (पांतु के०) रक्षण करो, अर्थात् नमिनाथना चरणना नखनां जे किरणो ठे, ते रक्षण करो. ते चरणनखां केहवा ठे ? तो के (नमतां के०) नमस्कार करता एवा जे प्राणीयो तेना (मूर्ध्नि के०) मस्तकने विषे (लुठंतः के०) लुंठायमान, तथा वली केहवा ठे ? तो के (निर्मलीकारकारणं के०) निर्मल एटले पा

परहितपणांना कारण एटले हेतुचूत ठे. आहिं वंदन करनार प्राणीना मस्त कउपर जगवंतना पादनखनी कांति पडे ठे तेनी उपर कवि उत्प्रेक्षा करे ठे के (वारिल्लावाइव के०) वारिजे जल तेना प्रवाहज जाणीये होय नहिं? ॥ १३ ॥

हवे बावीशमा श्रीअरिष्टनेमि जिनने वंदन करं ठे.

यडुवंशसमुर्द्धुः, कर्मकद्धुताशनः ॥ अरि

ष्टनेमिर्नगवान्, नूयादोऽरिष्टनाशनः ॥ १४ ॥

अर्थः—(अरिष्टनेमिः के०) अरिष्टनेमिनामा (जगवान् के०) जगवान्, ते (वः के०) तमारा (अरिष्टनाशनः के०) अरिष्ट जे उपद्रव, तेने नाश करनार एवा (नूयात् के०) थाउं. ते अरिष्टनेमि केहवा ठे? तो के (यडुवंश के०) यादववंश तडूप जे (समुद्र के०) समुद्र, तेने उद्धास पमाडवाने (इंदुः के०) चंद्रमासदृश ठे. वली ते केहवा ठे? तो के (कर्म के०) कर्म जे ज्ञानावरणादि अष्टविध कर्म, तडूप (कद्ध के०) कद्ध जे वनखंरु तेने विषे (हुताशनः के०) अग्निसमान ठे. अर्थात् शुक्लध्यानानलें करी सर्व कर्म जस कस्यां ठे जेणें एवा ठे ॥ १४ ॥

हवे त्रेवीशमा श्रीपार्श्वनाथ जिनने स्तवे ठे.

कमठे धरणींजि च, स्वोचितं कर्म कुर्वति ॥ प्रचुस्तु

ल्यमनोवृत्तिः, पार्श्वनाथः श्रियेऽस्तु वः ॥ १५ ॥

अर्थः—(पार्श्वनाथः के०) श्रीपार्श्वनाथ, ते (वः के०) तमारी (श्रिये के०) ज्ञानादि लक्ष्मी तेने अर्थें (अस्तु के०) थाउं. हवे ते श्रीपार्श्वनाथ केहवा ठे? तो के (कमठे के०) कमठनामें पूर्वजवनो वैरी एवो जे मेघमाली देवता तेने विषे, (च के०) वली (धरणींजि के०) पार्श्वनाथ प्रचुर्यें बलतो जगाव्यो एवो जे सर्प, ते मरीने धरणींजि थयो ते धरणींजिने विषे, (तुल्यमनोवृत्तिः के०) तुल्य ठे मननी वृत्ति जेमनी वृत्ति ठे. वली ते कमठ तथा धरणींजि केहवा ठे? तो के (स्वोचितं के०) पोताने योग्य एवुं (कर्म के०) कर्म तेने (कुर्वति के०) करे ठे. अर्थात् पोत पोतानुं उचित कर्म करे ठे. जेम के कमठ ठे, ते उपसर्ग करे ठे, अने धरणींजि ठे, ते उपसर्ग निवारे ठे, पण श्रीपार्श्वनाथ ठे ते समदृष्टिवाला ठे, पर जावमां वर्तता नथी. वली केहवा ठे? तो के (प्रचुः के०) समर्थ ठे ॥ १५ ॥

હવે ચોવીશમા શ્રીવર્ધ્ધમાન સ્વામીને સ્તવે છે.

શ્રીમતે વીરનાથાય, સનાથાયાહુતશ્રિયા ॥

મહાનંદસરોરાજ, મરાલાયાર્દતે નમઃ ॥૭૬॥

અર્થઃ—(અર્હતે કે) અરિહંત એવા (વીરનાથાય કે) શ્રીમહાવીર સ્વામી તેમને (નમઃ કે) નમસ્કાર થાઉં. તે અરિહંત કેહવા છે? તો કે (શ્રીમતે કે) કેવલ જ્ઞાનરૂપ છે થન જેને તથા વલી કેહવા છે? તો કે (અહુતશ્રિયા કે) આઠ મહાપ્રાતિહાર્ય તથા ચોત્રીશ તત્તિશયાદિક જે અહુત લક્ષ્મી તેણે કરીને (સનાથાય કે) સહિત છે. વલી કેહવા છે? તો કે (મહાનંદ કે) મહાનંદરૂપ (સરઃ કે) સરોવર તેને વિષે ક્રીડા કરવાને (રાજમરાલાય કે) રાજહંસ નાંખા પક્ષીની તુલ્ય છે ॥ ૭૬ ॥

જયતિ વિજિતાન્યતેજાઃ, સુરાસુરાધીશ સેવિતઃ શ્રીમાન્ ॥

વિમલસ્રાસવિરહિત, સ્ત્રિચુવનચૂડામણિર્નગવાન્ ॥ ૭૭ ॥

અર્થઃ—(વિજિતાન્યતેજાઃ કે) વિશેષે કરી જીંત્યું છે અન્યનું તેજ જે ણે અને (સુરાસુરાધીશ કે) સુર અને અસુર, તેના જે ઇંદ્રો તેમણે (સેવિતઃ કે) સેવેલા છે જેમને, તથા વલી કેહવા છે? તો કે (શ્રીમાન્ કે) કેવલ જ્ઞાનરૂપલક્ષ્મીવંત છે. વલી કેહવા છે? તો કે (વિમલઃ કે) નિર્મલ છે, તથા (સ્રાસવિરહિતઃ કે) સત્તત્ત્વરૂપ ત્રાસ તે થકી વિશેષે કરી રહિત છે, તથા વલી કેહવા છે? તો કે (સ્ત્રિચુવન કે) ત્રણ ચુવનને વિષે (ચૂડામણિઃ કે) મુકુટસમાન છે. એવા (નગવાન્ કે) ષડૈશ્વર્યગુણયુક્ત પ્રજા તે, (જયતિ કે) જયવંતા વર્તે છે ॥ ૭૭ ॥

વીરઃ સર્વસુરાસુરેન્દ્રમહિતો, વીરં બુધાઃ સંશ્રિતાઃ,

ગૃહેણ પૂજ્યતઃ સ્વકર્મનિચયો, વીરાય નિત્યં નમઃ ॥

વીરનાથ મિદં પ્રવૃત્તમતુલં, વીરસ્ય ઘોરં તપો, વીરે

શ્રીધૃતિર્નિત્યં નિચયઃ, શ્રીવીર! નમઃ દિશા ॥૭૮॥

અર્થઃ—(સર્વ કે) સમગ્ર (સુર કે) વૈમાનિક દેવતા અને (અસુર

કેળ). જીવનપત્યાદિક દેવતા, તેમના જે (હંદ્ર કેળ) હંદ્રો છે, તેમણે (મહિતઃ કેળ) પૂજિત એવા છે, વલી વીર જગવાન્ કેહવા છે? તો કે (વીરઃ કેળ) વીરસ્વામી છે, અર્થાત્ વીર જેમનું નામ છે અને એ પૂર્વોક્ત વિશેષણે યુક્ત જે (વીરં કેળ) વીરસ્વામી તે પ્રત્યે (બુધાઃ કેળ) પંક્તિ, (સંશ્રિતાઃ કેળ) આશ્રય કરી રહેલા છે. તથા (વીરેણ કેળ) વીરસ્વામીયે (સ્વકર્મનિચયઃ કેળ) પોતાના કર્મનો નિચય જે સમુદાય, તે (અજિહતઃ કેળ) સમસ્તપ્રકારે. હણ્યો છે. એવા (વીરાય કેળ) વીરસ્વામીને (નિત્યં કેળ) નિરંતર (નમઃ કેળ) નમસ્કાર થાઉં. તથા (વીરાત્ કેળ) વીરચક્રી (હંદં કેળ) આ (તીર્થ કેળ) પ્રત્યક્ષ ચતુર્વિધસંઘરૂપ તીર્થ અથવા દ્વાદશાંગીશ્રુતરૂપ તીર્થ, (પ્રવૃત્તં કેળ) પ્રવર્ત્યું છે. તે તીર્થ કેહવું છે? તો કે (અતુલં કેળ) નથી જ પંમા જેને એવું છે, તથા (વીરસ્ય કેળ) વીર જગવાનનું (તપઃ કેળ) તપ તે (ઘોરં કેળ) કાયર પ્રાણીયે આચરવું ઘણું કઠિન છે, તથા (વીરે કેળ) શ્રીવીરસ્વામીને વિષે (શ્રી કેળ) કેવલજ્ઞાનરૂપ લક્ષ્મી, તથા (ધૃતિ કેળ) ધૈર્ય, (કીર્તિ કેળ) કીર્તિ તથા (કાંતિ કેળ) અદ્ભુતરૂપ, તેનો (નિચયઃ કેળ) સમૂહ તે વર્તે છે, એવા (શ્રીવીર કેળ) હે શ્રી વીર સ્વામિન્! તમો (જહં કેળ) કલ્યાણપ્રત્યે (દિશ કેળ) આપો ॥ ૭૦ ॥

હવે સર્વ જિનચૈત્યને નમન કરવાને કહે છે.

અવનિતલગતાનાં કૃત્રિમાઽકૃત્રિમાનાં, વરજીવનગતા
નાં દિવ્યવૈમાનિકાનામ્ ॥ ૬૬ મનુજકૃતાનાં દેવરાજા
ર્ચિતાનાં; જિનવરજીવનાંનાં જાવતોઽહં નમામિ ॥ ૭૧ ॥

. અર્થઃ—(અવનિતલગતાનાં કેળ) પૃથ્વીના તલને વિષે રહેલાં એવાં (કૃત્રિમાઽકૃત્રિમાનાં કેળ) કૃત્રિમ એટલે કરેલાં અને અકૃત્રિમ એટલે નહિં કરેલાં એટલે અશાશ્વતાં અને શાશ્વતાં એવાં જે ચૈત્ય, તથા (દિવ્યવૈમાનિકાનાં કેળ) વૈમાનિક દેવો અને જીવનપતિ વ્યંતરાદિક દેવો, તેનાં (વરજીવન કેળ) શ્રેષ્ઠગર તેને વિષે (ગતાનાં કેળ) રહ્યાં એવાં, તથા (૬૬ કેળ) આ મનુષ્યલોકને વિષે (મનુજકૃતાનાં કેળ) મનુષ્ય જે જરતાદિક રાજા પ્રમુખ તેમણે કરાવેલાં એવાં અને જેમને (દેવરાજાર્ચિતાનાં કેળ) દેવતાના રાજા જે

શંક્ર તેણે અર્ચિત ઇટલે પૂજિત કસ્યા એવા (જિનવંર કેળ) સામાન્ય કેવલી, તેને વિપે પ્રધાન એવા જે શ્રીતીર્થકર, તેમનાં (જીવનાંનાં કેળ) જીવન જે ચૈત્ય ઇટલે જિનપ્રતિમાઈ છે, તેમને (જાવતઃ કેળ) જાવચકી (અહં કેળ) હું (નમામિ કેળ) નમસ્કાર કરું હું ॥ ૨૯ ॥

સર્વેપાં વેધસામાય, માદિમં પરમેષ્ઠિનમ્ ॥ દેવા

ધિદેવં સર્વજ્ઞં, શ્રીવીરં પ્રણિદધ્મહે ॥ ૩૦ ॥

અર્થ:—(સર્વેપાં કેળ) સર્વ એવા (વેધસાં કેળ) જ્ઞાતા પુરુષો તે મધ્યે (આયં કેળ) પ્રથમ મુખ્ય એવા તથા (આદિમં કેળ) આદિમ (પરમેષ્ઠિનં કેળ) પરમેષ્ઠિરૂપ એવા તથા (દેવાધિદેવં કેળ) દેવતાઈના દેવ જે શંક્ર તેના પાળ દેવ એવા તથા (સર્વજ્ઞં કેળ) સર્વ પદાર્થને જાણનારા એવા, (શ્રીવીરં કેળ) શ્રીવીર જગવાન્ તેમનું (પ્રણિદધ્મહે કેળ) પ્રકર્ષે કરી ધ્યાન કરીયેં થેયે ॥ ૩૦ ॥

દેવોઽનેકજ્ઞવાર્જિતોર્જિતમહાપાપપ્રદીપાનલો, દેવ:

સિદ્ધિવધૂવિશાલહૃદયાઽલંકારહારોપમઃ ॥ દેવો

ઽષ્ટાદશદોષસિંધુરઘટાનિર્જેદપંચાનનો, જ્ઞ્યાનાં.

વિદધાતુ વાંઘિતફલં શ્રીવીતરાગોજિનઃ ॥ ૩૧ ॥

અર્થ:—(શ્રી વીતરાગઃ કેળ).શ્રીવીતરાગ એવા (જિનઃ કેળ) જિન તે, (જ્ઞ્યાનાં કેળ) જ્ઞ્યજીવોને (વાંઘિતફલં કેળ) વાંઘિત એવા ફલને (વિદધાતુ કેળ) આપો. તે (દેવઃ કેળ) વીતરાગ દેવ કેહવા છે? તો કે (અનેક કેળ) અનેક એવા (જ્ઞ કેળ) જ્ઞવકોડાકોડીને વિપે (અર્જિત કેળ) સંચેલાં અને (અર્જિત કેળ) ઘણાં એવાં જે (મહાપાપ કેળ) મંહોટાં પાપ, તેને (પ્રદીપ કેળ) પ્રકર્ષે કરી વાલવાને અર્થે (અનલઃ કેળ) અગ્નિસમાન છે, વલી તે કેહવા છે? તો કે (દેવઃ કેળ) દેવ છે, ઇટલે પ્રકાશયુક્ત છે, તથા વલી કેહવા છે? તો કે (સિદ્ધિવધૂ કેળ) મોહરૂપ જે સ્ત્રી, તે સંવંધી (વિશાલહૃદય કેળ) વિશાલ હૃદય તેને વિપે (અલંકારહારોપમઃ કેળ) અલંકારહારમી ઉપમા છે જેમને એવા છે. વલી (દેવઃ કેળ) દેવ કેહવા છે? તો કે (અષ્ટા

दशदोष के०) अठार दोष तडूप जे (सिंधुरघटा के०) गजघटा तेहने
(निर्जेद के०) जेदवाने (पंचाननः के०) केसरी सिंह समान ठे ॥ ३१ ॥

ख्यातोऽष्टापदपर्वतोगजपदः : सम्मेतशैलान्निधः, श्रीमा
नू रैवतकः प्रसिद्धमहिमा शत्रुंजयो मंरुपः ॥ वैन्नारः कन
काचलोऽर्बुदगिरिः श्रीचित्रकूटादयः, स्तत्र श्रीरुषजादयो
जिनवराः . कुर्वंतु वीमंगलम् ॥ ३२ ॥ इति ॥ ५२ ॥

अर्थः—(ख्यात के०) प्रख्यातवंत एवो, (अष्टापदपर्वतः के०) अ
ष्टापद पर्वत, तथा (गजपदः के०) गजपद पर्वत, वली (सम्मेतशैलान्नि
धः के०) सम्मेतशिखरनामा पर्वत, तथा (श्रीमान् के०) लक्ष्मीवंत
एवो (रैवतकः के०) रेवताचल ते गिरनार पर्वत, तथा (प्रसिद्धमहिमा
के०) प्रसिद्ध ठे महिमा जेनो एवो (शत्रुंजयो मंरुपः के०) श्रीसिद्धगि
रिमंरुप पर्वत, वली (वैन्नारः के०) वैन्नार पर्वत, तथा (कनकाचलः
के०) मेरुपर्वत, तथा (अर्बुदगिरिः के०) आबू पर्वत, तथा (श्रीचित्र
कूटादयः के०) श्रीचित्रकूटादिक पर्वतो जे ठे (तत्र के०) तेने विषे (श्रीरुष
जादयः के०) श्रीरुषजादिक (जिनवराः के०) जिनवरो ठे, एटले सामान्य
केवलीने विषे प्रधान एवा तीर्थकरो ठे, ते (वः के०) तमारुं (मंगलं के०)
कल्याण तेने (कुर्वंतु के०) करो ॥ ३२ ॥ इति सकलार्हत्संपूर्णम् ॥ ५२ ॥

॥ अथ श्रीश्रावकपाक्षिकादिसंक्षेपातिचारा लिख्यंते ॥

॥ नाणंमि दसणंमि अ, चरणंमि तवंमि तहय विरियंमि ॥ आयरणं
आयारो, इअ एसो पंचहा जणिउं ॥ १ ॥ ज्ञानाचार, दर्शनाचार, चारित्रा
चार, तपाचार, वीर्याचार. ए पंचविध आचारमांहि अनेरो जे को अति
चार, पद्द दिवसमांहे सूद्ध, बादर, जाणतां, अजगणतां, दुउं दुइ, ते
सवि हुं मन, वचन, कायायें करी तस्स मिठा मि डुक्कडं ॥ १ ॥

तत्र ज्ञानाचार आठ अतिचार ॥ कांले विणए बहुमाणे, उवहाणे तहय
निन्हवणे ॥ वंजण अठ तडुजए, अंठविहो नाणमायारो ॥ २ ॥ ज्ञान का
लवेलायें जण्यो, गण्यो विनयहीन, बहुमानहीन, योग उपधानहीन, अनेरा
कन्हें जणी, अनेरो गुरु कह्यो. देववंदन वांदणें, पडिक्कमाणे, सज्जाय कर

तां, जणतां, गुणतां, कूडो अक्षर, कान्हा मात्रे, आगलो उठो जण्यो सूत्र
 . अर्थ वेहू कूडा कह्या, साधु तणे धर्मे काजो मांको, अणपडिलेह्यां. काजो
 अण उद्धरिउं, असज्जाइ अणोजामांहि दशवैकालिक प्रमुख सिद्धांत जण्यो
 गुण्यो. श्रावकतणे धर्मे शिविरावलि, पडिक्रमणासूत्र, उपदेशमाला प्रमुख
 कालवेला काजो अणउद्धरियें पढियो ज्ञानद्रव्य चक्षित, उपेक्षित प्रज्ञा
 पराध विणासियो, विणसतां उवेखियो, सार संचाल न कीधी तथा ज्ञानो
 पगरण पाटी, पोथी, ठवणी, कवली, नोकंरवाली, सांपडा, सांपडी, दस्तरी
 वही, उलियाप्रत्यें पग लागो, थूंक लागो, थूंके करी अक्षर मांज्यो, कन्हे
 ठते आहार निहार कीधो, ज्ञानवंतप्रत्यें छेप, मत्सर, अंतराय, अवज्ञा
 कीधी. आपणा जाणवा तणो गर्व चिंतव्यो ॥ ज्ञानाचारव्रत विपश्यं अने
 रो जे कोइ अतिचार पद्वण ॥ १ ॥

दंसणाचार आठ अतिचार ॥ निस्संकिय निकंखिय, निव्वितिगिह्या अ
 मूढ दिठ्ठी अ ॥ उववूह शिरीकरणे, वढलप्पजावणे अठ ॥ ३ ॥ देव
 गुरु धर्म तणे विषे निःशंकपणुं न कीधुं. तथा एकांत निश्चय न कीधो.
 धर्मसंवंधिया फलतणे विषे निस्संदेह बुद्धि धरी नहीं. तपोधन तपोध
 नी प्रत्यें मलमलिन गात्र देखी दुगंढा कीधी. मिथ्यात्वी तणी पूजाप्रजा
 वना देखी मूढदृष्टिपणुं कीधुं. तथा संघमांहि गुणवंत तणी अनुपबृंह
 णा कीधी. अस्थिरीकरण, अवात्सल्य, अप्रीति, अन्नक्ति कीधी. तथा देव
 द्रव्य, गुरुद्रव्य, साधारणद्रव्य, चक्षित, उपेक्षित, प्रज्ञापराध विणास्यो.
 विणसतो उवेख्यो. ठती शक्तियें सार, संचाल न कीधी, तथा साधर्मिकशुं
 कलहकर्मबंध कीधो. अधोती अष्टपट मुखकोश पाखें देवपूजा कीधी. वा
 सकूंपी, धूपधाणुं, कलश तणो ठवको लागो, देहरा पोसालमांहि मलश्ले
 ष्म लूह्यां. हास्य, केलि, कुतूहल कीधां. जिनजुवनें चोराशी आशातना
 गुरुप्रत्यें तेत्रीश आशातना, ठवणहारी हाथथकुं पड्युं, पडिलेहवुं विसा
 खुं. गुरुवचन तहत्ति करी पडिवज्ज्युं नहीं ॥ दंसणाचार व्रत विषश्यो अ
 नेरो जे कोइ अतिचार पद्वण ॥ २ ॥

चारित्राचार आठ अतिचार ॥ पणिहाण जोगजुत्तो, पंचहिं समिईहिं
 तिहिं गुत्तिहिं ॥ एस चरित्तायारो, अठविहो होइ नायबो ॥४॥ ईयांसमि
 ति, ज्ञापासमिति, एपणासमिति, आदानजंरुनिखेवणासमिति, पारिछा

वणि्यासमिति, मनोगुति, वचनगुति, कायगुति ए अष्ट प्रवचन माता तणे धर्मे, सदैव साधु श्रावक तणे धर्मे, सामायिक पोसह दीधे, रूडी पेरे चिं तव्युं नहीं. खंमण, विराधना कीधी ॥ चारित्राचार व्रतविषयो अनेरो जे कोइ अतिचार पढ ॥ ३ ॥

विशेषतः श्रावकतणे धर्मे सम्यक्त्व मूल बारव्रत सम्यक्त्व तणा पांच अतिचार ॥ संका कंखविगिह्वा ॥ संकाः—श्रीअरिहंत तणां बल, अतिशय, ज्ञान, लक्ष्मी, गांजीर्यादिक गुण, शाश्वती प्रतिमा, चारित्रियानां चारित्र, जिनवचनतणो संदेह कीधो ॥२॥ आकांक्षाः—ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर, क्षेत्रपाल, गोगो, आसपाल, पादरदेवता, गोत्रदेवता, देवदेहरानो प्रजाव देखी रोग आवे, इह लोक परलोकार्थे पूज्या, मान्या. बौद्ध, सांख्य, संन्यासी, जरडा, जगत, लिंगीया, योगी, दरवेश, अनेराइ दर्शनीयानां कष्ट मंत्र, चमत्कार देखी, परमार्थ जाण्या विण झूलाव्याः मोह्या, कुशास्त्र शीख्यां, सांजल्यां. श्राद्ध, संवत्सरी, होली, बलेव, माहीपूनम्, आजापड वो, प्रेतबीज, गौरीत्रीज, विणायगचोथ, नागपंचमी, जिह्वा ठठ, शी यलसप्तमी, ध्रुवअष्टमी, नोली नवमी, अहवदशमी, व्रत इग्यारसी, वत्स बारसी, धनतेरसी, अनंत चौदसी, अमावास्या, आदित्यवार, उत्तरायन, नैवेद्य, यांग, जोग, मान्या. पींपले पाणी रेड्यां, रेडाव्यां. घर बाहिर, कू इ, तलाव, नदी, डह, कुंरु, वाव्य, समुद्रें, पुण्यहेतु खान कीधां ॥१॥ वितिगिह्वाः—धर्मसंबंधीयां फलतणो संदेह कीधो. जिनअरिहंत धर्मेना आगार, विश्वोपकारसागर, मोक्षमार्गना दातार, इस्या गुण जणीपूज्या नहीं. इहलोक परलोक संबंधीया जोगवांठित पूजा कीधी. रोग, आतंक कष्ट आवे खीण वचन याग मान्या. महात्माना जात, पाणी, मलशोचा तणी निंदा कीधी ॥३॥ प्रीति मांकी ॥४॥ तेहनी दाहिण लगें, तेहनो धर्म मान्यो ॥ ५ ॥ श्रीसम्यक्त्व व्रतविषयो अनेरो जे कोइ अ ॥ ४ ॥

पहेले स्थूल प्राणातिपातविरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ वह बंध ठ विछेय ॥ द्विपद चतुष्पद प्रत्ये रीषवशें गाढो घाव घाढ्यो. गाढ बंधन बांध्युं, घणे जारे पीड्यो, निहंठण कर्म कीधुं, चारा पाणी तणी वेलायें सार संजाल न कीधी. लेणे, देणे कुणहने उढ्युं, लंघायुं, तेणें झूखें आपण जम्या, शंद्यां धान्य रूडी पेरे जोग्यां नहीं, पाणी गलतां ढोढ्युं, जीवाणी

शूकव्युं, गलतां जालक नाखी, गलणुं रूडुं न कीधुं. इंधण, ठाणां, अणशो
ध्यां वाढ्यां. तेमांही साप, खजुरा, विंठी, सरोला, मांकड, जूवा, गींगोडा
सांहतां मूआ, दुहव्या, रूडे स्थानकें न मूक्या कीडी, मंकोडी, उदेही, घी
मेल, कातरा, चुडेल, पतंगीया, देडकां, अलसीयां, श्यल प्रमुख जे कोइ
जीव विणठा, विणसतां जवेख्या, चांप्या, दुहव्या, हलावतां, चलावतां, पाणी
ठांटतां, अनेराइ काम काज करतां, निध्वंसपणुं कीधुं. जीवरक्षा रूडी न की
धी ॥ पहेले स्थूलप्राणातिपातव्रतविषश्यो अनेरो जे कोइ अतिचार प० ॥ ५ ॥

बीजे स्थूलमृषावादविरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ सहस्सा रहस्स दा
रे० ॥ सहसात्कारें कुणहप्रत्यें अयुक्त आल दीधुं. खदारामंत्रनेद कीधो. अ
नेराइ कुणहनो मंत्र आलोच मर्म प्रकाश्यो, कुणहने अपाय पाडवा कू
डी बुद्धि धरी, कूडो लेख लख्यो, जूठी साख जरी, थापणमोसो कीधो. क
न्या, ढोर, भूमि संबंधिया लेहणे, देहणे, वाद बढवाड करतां मोटकुं जूठुं
बोढ्या ॥ बीजे स्थूलमृषावादव्रतविषश्यो अनेरो जे कोइ ॥ पद्ददि० ॥ ६ ॥

त्रीजे स्थूलअदत्तादान विरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ तेनाहडप्पजंगे ०
॥ घर बाहिर, खेत्र, खले, परायुं अणमोकढ्युं लीधुं, वावखुं, चोराइ वस्तु
लीधी, चोर प्रत्यें संबल दीधुं, विरुद्ध राज्यादि कर्म कीधुं. कूडां मान, मापां
कीधां. माता, पिता, पुत्र, मित्र, कलत्र, वंची कुणहने दीधुं. जूदी गांठ
कीधी. नवा जुना सरस नीरस वस्तु तणा जेल संजेल कीधा ॥ त्रीजे अ
दत्तादान व्रतविषश्यो अनेरो जे कोइ अतिचार पद्द० ॥ ७ ॥

चोथे खदारासंतोष परस्त्रीविरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ अपरिग्गहि
या इत्तर० ॥ अपरिग्रहीतागमन कीधुं, अनंगक्रीडा कीधी, विवाह कारण
कीधुं, कामजोगतणे विषे अति अजिलाष कीधो, दृष्टिविपर्यास कीधो,
आठम, चउदश तणा नियम लेइ चांग्या. अतिक्रम, व्यतिक्रम, अतिचा
र, अनाचार, सुहणे स्वप्नांतरें हुआ ॥ चोथे मैथुनविरमणव्रत विषश्यो
अनेरो जे कोइ अतिचार पद्द दिवस० ॥ ८ ॥

पांचमे स्थूलपरिग्रह परिमाणव्रतें पांच अतिचार ॥ धण, धन्न खित्त
वहू० ॥ धण धन्ननुं परिमाण उपरुं रखाव्युं. सोनुं, रूपुं, नवविध परिग्रह
प्रमाण लीधुं नहीं, पढवुं विसाखुं ॥ पांचमे परिग्रहपरिमाणव्रत विषश्यो
अनेरो जे कोइ अतिचार पद्द दिवस० ॥ ९ ॥

ठठे दिग्विरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ गमणस्सय परिमाणे ॥ उडुदि
शें, अहोदिशें, तिर्यग्दिशें, जावा आववा तणा नियम लेइ जांग्या. एक
दिशि संक्षेपी, बीजी दिशि वधारी. विस्मृत लगें अधिक जूमि गया. पाठव
णी आधी मोकली. वहाण व्यवसाय कीधो, वर्षाकालें गामतरुं कीधुं ॥
ठठे दिग्विरमण व्रतविषयो अनेरो जे कोइ अतिचार प० ॥ १० ॥

सातमे जोगोपजोगव्रतें पांच अतिचार ॥ सचित्ते पडिबद्धे ॥ सचित्तआ
हारे, सचित्त प्रतिबद्ध आहारे, अप्पोलसहिज्जखणया, डुप्पोलसहिज्ज
खणया; तुब्बोसहिज्जखणया, सचित्तज्जखणया, अपकाहारे, डुःपकाहारे
तुब्बओषधि कुली आंबली, उंला, उंबी, प्होंक, पापडी तणां ज्जखण कीधां,
अनंतकाय, अथाणां तणां ज्जखण कीधां तथा रींगण, विंगण, पीलु,
पीचु, पंपोटा, महुडां, वडबोर प्रमुख बहुबीज तणां ज्जखण कीधां ॥
गाथा ॥ सचित्तं दव्व विंगइ, वाणह तंबोल वड कुसुमेसु ॥ वाहण सयण वि
लेवण, बंज दिसी नाणज्जत्तेसु ॥ १ ॥

ए चउद नियम दिनप्रत्येकीधा नहीं, लेइ संक्षेप्यां नहीं, सचित्तद्रव्य,
विगय, खासडां, वाहन, तंबोल, फोफल, बेसण, शयन, पाणी, अंधोल
णे, फल, फुल, जोजन, आढादनै, जे कोइ नियम लेइ जांग्या. बावीश
अज्जदय, बत्रीश अनंतकायमांहि आदूं, मूला, गाजर, पींरु, पींरालु, क
चुरो, सूरण, खिलौडां, मोरड, सेलरां, कुंली आंबली, वाधरडां, गिरमर,
नीली गलो, वाहोल खाधी. वाशी कठोल, पोली, रोटली, त्रण दिवस
ना उंदन, मधु, महुडां, विषं, हिम, करहा, धोलवडां, अजाण्यां फल, टींबरुं,
गुंदां, वोर, अथाणुं, काचुं मीतुं, तिल, खसखस, कोठिंबडां खाधां. लगवग
वेलायें वालू कीधां. दिन जग्या विण शीराव्या. जे कोइ अनेरो अतिचार हुड
होय ॥ तथा कर्मतः इंगालकम्मे, वणकम्मे साडीकम्मे, जाडीकम्मे फोडी
कम्मे, ए पांच कर्म ॥ दंतवाणिज्य, लखवाणिज्य, रसवाणिज्य, विषवा
णिज्य, केशवाणिज्य, ए पांच वाणिज्य ॥ जंतपिह्वणकम्मे, निह्वणकम्मे,
दवग्गिदावणया, सरहहतलायसोसणया, असईपोसणया ॥ ए पांच सामा
न्य, ए पन्नरकर्मादानमांहि कीधां, कराव्यां, अनुमोद्यां, अनेरां कांइ सावद्य
कर्म समाचर्यां होय ॥ सातमे जोगोपजोग व्रतविषयो अनेरो ॥ प० ॥ ११ ॥

आठमे अनर्थदंरुव्रतें पांच अतिचार ॥ कंदप्पे कुकुइए ॥ अनर्थ दंरु

जे कहियें, काम काज पाखें मुधा पाप लाग्यां. मुखहास्य, खेल, कुतूहल, अंगकुचेष्टा कीधी, निरर्थक लोकने कर्पण, गागां वाही, ग्रामांतरें कमावानी बुद्धि दीधी. कण, वस्तु, ढोर लेवराव्यां. अनेराइ पापोपदेश दीधा. कोश, कूहाडा, रथ, उखल, मूखल, घर, घंटी प्रमुख सज्ज करी मेढ्यां. माग्यां आप्यां. अंधोल नाहणे, पगधोयणें, खालें पाणी ढोढ्यां. अथवा जीवणां जीढ्यां, जूवटुं रम्या, नाटक पेखणां जोयां, पुरुष स्त्रीना रूप, शृंगार वखाण्या. राजकथा, देशकथा, जक्तकथा, स्त्रीकथा, पराइ तांत कीधी. कर्कश वचन बोढ्या, संजेडा लगाड्या. शरज, कूकडा प्रमुख जूऊता जोया. कलह करता जोया, लोक तणी उपार्जना कीधी, सुखकीर्त्ति देश लंड चिंती. लूण, पाणी, माटी, कण, कपाशिया, काजविण चांप्या. ते उपरें वेठा, आली वनस्पति चूटी, अंगीठा काष्ठ वणिज कीधां. ठाश पाणी, घी, तेल, गोल, आम्लवेतस, वेरंजा तणां जाजन उघाडां महेढ्यां. तेमां हे कीडी, मंकोडी, कुंथुआ, उदेही, घीमेल, घिरोली प्रमुख जे कोइ जीव विणवा. शूडा, सालही, क्रीडाहेतु पांजरे घाढ्या ॥ अनेराइ जीवने राग द्वेष लगें एकने रुद्धि परिवार वांठी. एकने मृत्युहाणी वांठी ॥ आठमे अनर्थदंरुवत् विषइयो अनेरो जे कोइ अतिचार पढ ॥ १२ ॥

नवमे सामायिकव्रतें पांच अतिचार ॥ तिविहे डुप्पणिहाणे ॥ सामायिकमांहि मन आहट्ट दोहट्ट चिंतव्युं, वचन सावद्य बोढ्युं. शरीर अणप डिलेछुं हलाव्युं. ठती शक्तियें सामायिक लीधो नहीं, उघाडे मुखें बोढ्या, सामायिकमांहि उंघ आवी, वीज दीवा तणीं उंजेही लागी, विकथा कीधी. कण, कपाशिया, माटी, पाणी तणा संघट्ट हुआ. मुंहपत्ती संघट्टी, सामायिक अण पूगे पाख्यो, पारवो विसाख्यो ॥ नवमे सामायिकव्रत विषइयो अनेरो जे कोइ अतिचार प ॥ १३ ॥

दशमे देशावगाशिक व्रतें पांच अतिचार ॥ आणवणे पेसवणे ॥ आण वणप्पजगे, पेसवणप्पजगे, सदाणुवाई, रूवाणुवाई, वहियापुग्गलखेवे ॥ नीमी जूमिकामांहिथी बाहिर अणाव्युं. आपण कन्हैथी बाहिर मोकव्युं, शब्द संजलावी, रूप देखाडी, कांकरो नाख्यो. आपणपणुं ठतुं जणाव्युं. पुज्ज लतणो प्रक्षेप कीधो ॥ दशमे देशावगाशिकव्रतविषइयो अनेरो प ॥ १४ ॥

अग्यारमे पौषधोपवासव्रतें पांच अतिचार ॥ संथारुच्चारुविहि ॥ पो

सह लीधे संधारा तणी जूमि बाहिरलां थंमिलां संदीसे रूडां शोध्यां नहीं.
पडिलेह्यां नहीं. थंमिल वावरतां, मात्रुं परठवतां, चिंतवणी न कीधी.
'अणुजाणह जस्सगो' न. कह्यो. परठव्यां पूठें वारत्रण वोसिरे, वोसिरे
न कह्यो. देहरा पोसालमांहे पेसतां, निसरतां, निसहि आवस्सहि. कहेवी
विसारी. पुढवी, अप्, तेज, वाज, वनस्पति, त्रसकायतणा संघट्टं, परिता
प, उपद्रव कीधा. संधारा पोरिसी तणो विधि जणवो विसाख्यो, अविधियें
संथाख्या. पारणादिक तणी चिंता निपजावी. कालवेलायें देव न वांध्या,
पोसह असूरो लीधो, सवारो पाख्यो, पर्वतिथें पोसह लीधो नहीं ॥ अ
ग्यारमे पोषधोपवासव्रतविषय्यो अनेरो जे कोइ अतिचार प० ॥ १५ ॥

बारमे अतिथिसंविज्ञागव्रतें पांच अतिचार ॥ सचित्ते निस्क्रिवणे ॥
सचित्त वस्तु हेवां उपर बतां असूजतुं दान दीधुं. वहोरवा वेला टली
रहां मत्सर लगें दान दीधुं. देवातणी बुद्धें पराइ वस्तु धणीने अण कहे
दीधी, अथवा आपणी करी दीधी. अणदेवातणी बुद्धें सूजतुं फेडी, असूजतुं
कीधुं. गुणवंत आवे जक्ति न साचवी. अनेराइ धर्मदेत्र सीदातां बती शक्तें
उरुख्यां नहीं. दीन, खीनप्रत्यें अनुकंपा दान दीधुं नहीं. देतां वाखुं ॥ बा
रमे अतिथिसंविज्ञागव्रत विषय्यो अनेरो जे कोइ अतिचार प० ॥ १६ ॥

संक्षेपणा तणा पांच अतिचार ॥ इहलोए परलोए ॥ इहलोगासंसप्प
उंगे, परलोगासंसप्पउंगे, जीवियासंसप्पउंगे, मरणासंसप्पउंगे, कामजो
गासंसप्पउंगे. इहलोकें धर्मतणा प्रज्ञाव लगें राजकृद्धि जोग वांढ्या. पर
लोकें देव, देवेंद्र चक्रवर्तीतणी पदवी वांढी. सुख आवे जीववा तणी वांढा
कीधी. दुःख आवे मरवा तणी वांढा कीधी. काम जोगतणी वांढा कीधी ॥
संक्षेपणाव्रतविषय्यो अनेरो जे कोइ अतिचार प० ॥ १७ ॥

तपाचारना वार जेद ॥ ठ बाह्य, ठ अज्यंतर ॥ अणसणमूणोअरियाण ॥
अणसण जणी उपवासादिक पर्वतिथि तप न कीधुं. जणोदरी बे चार क
वल जणा न उठ्या, द्रव्य जणी सर्व वस्तु तणो संक्षेप न कीधो. रसत्याग
न कीधो. कायक्केश लोचादि कष्ट कख्यां नहीं. संलीणता अंगोपांग संको
ची राख्यां नहीं, पच्चरकाण जांग्यां, पाटलो रुगतो फेड्यो नहीं, गंठस
ही पच्चरकाण जांग्युं, उपवास, आंबील, नीवि कीधे मुखें सचित्त पाणी
घाड्युं, विमन दुर्ज ॥ बाह्यतपव्रत विषय्यो अनेरो जे कोइ अतिचार प० ॥ १८ ॥

अन्यंतर तप ॥ पायष्ठित्तं विण्णं ॥ सूधुं प्रायष्ठित्तं पडिवज्जुं नहीं, आ
लोयण तणी सूधी टीप कीधी नहीं, सूधो तप पहाँचाड्यो नहीं, साते जेदें
विनय न कीधो, दश जेदें वैयावच्च न कीधो, पंचविध सज्जाय न कीधो,
कषाय बोसराव्यो नहीं, दुःखद्वय कर्मद्वय निमित्त काउस्सग्ग न कीधो,
शुक्लध्यानं, धर्मध्यान, ध्यायां नहीं. आर्त्त, रौद्र, ध्यान ध्यायां ॥ अन्यंतर तप
व्रत विषइयो अनेरो जे कोइ अतिचार पद्द दिवसमांहि हुवो ॥ १९ ॥
वीर्याचार त्रण अतिचार ॥ अणगूहिय वलन्निरियो ॥ मनोवीर्य, धर्म
ध्यान तणे बिषे उद्यम न कीधो. पडिक्कमणें देवपूजा धर्मानुष्ठान, दान, शील
तप, जावना, ठती शक्तियें गोपवी, आलसैं उद्यम न कीधो, वेठां पडिक्क
मणुं कीधुं, रूडां खमासमण न दीधां ॥ वीर्याचार विपइउ अनेरो ॥ २० ॥

पडिसिद्धाणं करणे ॥ प्रतिपेध, अज्जद्वय, अनंतकाय, महापरिग्रह,
जे कोइ प्राणातिपांत, मृषावाद, अदत्तादान, मैथुन, परिग्रह, क्रोध, मान,
माया, लोभ, राग, द्वेष, कलह, अन्याख्यान, पैशुन्य, रति अरति, परपरिवाद,
मायामृषावाद, मिथ्यात्वशल्य, ए अटार पापस्थानकमांहे कीधां कराव्यां,
अनुमोद्यां हुए, ते सवि हुं मन, वचन, कायायें करी मिठामि डुक्कडं ॥ २१ ॥

एवंकारें साधु श्रावकतणें धर्में सम्यक्त्वमूल वार व्रत, एकशो चोवीश
अतिचार पद्द दिवसमांहे सूद्ध, वादर, जाणतां, अजाणतां हुवो हुइ, ते
सवि हुं मन, वचन, कायायें करी मिठामि डुक्कडं ॥ २२ ॥ इति ॥ ५३ ॥

॥ अथ श्रावकपादिकादिविस्तारातिचार प्रारंभः ॥

॥ नाणंमि दंसणंमि अ, चरणंमि. तवंमि तहय विरियंमि ॥ आयरणं
आयारो, इअ एसो पंचहा जणियो ॥ १ ॥ ज्ञानाचार, दर्शनाचार, चारित्रा
चार, तपाचार, वीर्याचार, ए पंचविध आचारमांहे अनेरो जे कोइ अति
चार पद्द दिवसमांहे सूद्ध, वादर, जाणतां, अजाणतां हुं होय, ते सवि
हुं मन, वचन, कायायें करी तस्स मिठा मि डुक्कडं ॥ १ ॥

तत्र ज्ञानाचारें आठ अतिचार ॥ काले विणए बहुमाणे, उवहाणे त
हय निन्हवणे ॥ वंजण अठ तडुअए, अठविहो नाणमायारो ॥ २ ॥ ज्ञा
न कालवेळामांहे जणिउ गुणीउ नहीं, अकालें जण्यो. विनयहीन, बहुमा
नहीन, योगउपधानहीन, अनेरा कन्हे जणी अनेरो गुरु कह्यो, देव गुरु
वांदणे पडिक्कमणे सच्चाय करतां, जणतां गुणतां. कूडो अद्दर काने

मात्रे अधिक उठो जण्यो. सूत्र कूडुं कह्युं. अर्थ कूडो कह्यो, तडुजय कूडां कहां. जणीनें विसास्यां. साधु तणे धर्मकाजें काजो अणउरुख्ये, मांमो अणपडिलेहे, वस्ती अणशोधे, अणपवेसे, असज्जाय, अणोजायमांहे श्रीदश वैकाक्षिक प्रमुख सिद्धांत जण्यो, गुण्यो, श्रावकतणे धर्मे थिविरावलि, पडि क्रमणां, उपदेशमाला प्रमुख सिद्धांत जण्यो, गुण्यो, कालवेला काजो अणउरुख्ये पढियो. ज्ञानोपगरण पाटी, पोथी, ठवणी, कवली, नोकरवाली, सांपडां, सांपडी, दस्तरी, वही, उलियाप्रमुख प्रत्ये पग लाग्यो, थूंक लाग्यो थूंकें करी अक्षर मांज्यो, उंशीशें धर्यो. कन्हें ठतां आहार निहार कीधो. ज्ञानद्रव्य जडतां उपेक्षा कीधी, प्रज्ञापराधें विणसतां विणाश्यो. विणसतो उवेख्यो, ठती शक्तियें सार संजाल न कीधी. ज्ञानवंत प्रत्ये द्वेष मत्सर चिंतव्यो, अवज्ञा, आशातना कीधी. कोइप्रत्ये जणतां, गुणतां, अंतराय कीधो, आपणा जाणपणातणो गर्व चिंतव्यो, मतिज्ञान, श्रुतज्ञान, अवधिज्ञान, मनःपर्यवज्ञान, केवलज्ञान, ए पंचविध ज्ञानतणी असह हणा कीधी. कोइ तोतडो, बोबडो हस्यो, वितर्क्यो, अन्यथा प्ररूपणा कीधी ॥ ज्ञानाचारव्रतविषय अनेरो जे ॥ पक्ष ॥ १ ॥

दर्शनाचारें आठ अतिचार ॥ निस्संकिय निक्कंखिय, निवितिगिह्या अमूढदिठी अ ॥ उववूहथिरीकरणे, वल्लभपचावणे अठ ॥३॥ देव, गुरु, धर्म तणे विषे निःशंकपणुं न कीधुं. तथा एकांत निश्चय न कीधो. धर्मसंबंधि या फलतणे विषे निःसंदेहबुद्धि धरी नहिं. साधु, साधवीनां मल मलिन गात्र देखी दुगंढा निपजावी. कुचारित्रिया देखी चारित्रिया उपर अजाव हुं. मिथ्यात्वी तणी पूजा प्रचावना देखी मूढदृष्टिपणुं कीधुं, तथा संघमांहे गुणवंत तणी अनुपबृंहणा कीधी. अस्थिरीकरण, अवात्सल्य, अप्रीति, अजक्ति निपजावी. अबहुमान कीधो. तथा देवद्रव्य, गुरुद्रव्य, ज्ञानद्रव्य, साधारण द्रव्य, जडित, उपेक्षित, प्रज्ञापराधें विणाश्युं. विणसतां उवेख्युं, ठती शक्तियें सार, संजाल न कीधी; तथा साधर्मिकसाथें कलह कर्मबंध कीधो. अधोती, अष्टपडमुखकोश पाखें देवपूजा कीधी, बिंबप्रत्ये वासकूपी, धूपधाणुं, कलशतणो ठबको लाग्यो. बिंब हांथथकी पाड्युं. उह्यास, निःश्वास लाग्यो. देहरे, उपाशरे, मलश्लेष्मादिक लूह्यां. देहरामांहे हास्य, खेळ, केलि, कुतूहल, आहार, निहार कीधा. पान सोपारी निवेदियां

खाधां. ठवणहारि हाथथकी पाडी. पडिलेहबुं विसाखुं, जिनचुवनें चोराशी
आशातना, गुरु गुरुणी प्रत्ये तेत्रीश आशातना कीधी होय. गुरुवचन तहत्ति
करी पडिवज्युं नहिं॥ दर्शनाचार व्रतविषइजं अनेरो जे कोइ अति० ॥ २ ॥

चारित्राचारें आठ अतिचार ॥ पण्णिहाण जोगजुत्तो, पंचहिं समिईहिं
तिहिं गुत्तीहिं ॥ एस चरित्तायारो, अष्टविहो होइ नायवो ॥ ४ ॥ ईर्यासमि
ति, ते अणजोये हिंरुया. जाषासमिति, ते सावद्यवचन वोल्या. एषणास
मिति, ते तृण रुगल अन्न, पाणी असूऊतुं दीधुं. आदानचक्रमत्तनिरुकेवणा
समिति, ते अशन, शयन, उपगरण, मातरुं प्रमुख अणपूंजी जीवाकुलजू
मिकायें मूक्युं, दीधुं. पारिष्ठापनिकासमिति, ते मलमूत्र, श्लेष्मादिक अणपूं
जी जीवाकुलजूमिकायें परठव्युं. मनोगुप्ति, मनमां आर्त्त, रौद्र ध्यान ध्या
यां. वचनगुप्ति, सावद्यवचन वोल्या. कायगुप्ति, शरीर अणपडिलेहबुं हला
व्युं. अणपूंजे बेठा. ए अष्ट प्रवचनमाता, ते सदैव साधुतणे धर्मे अने
श्रावकतणे धर्मे सामायिक पोसह दीधे रूडी पेरें पाढ्यां नहिं. खंरुणा वि
राधना हुइ ॥ चारित्राचारव्रतविषइजं अनेरो जे कोइ० ॥ ३ ॥

विशेषतः श्रावकतणे धर्मे श्रीसम्यक्त्वमूल वार व्रत सम्यक्त्वतणा पांच
अतिचार ॥ संकाकंखविगिह्ता० संकाः—श्रीअरिहंततणां बल, अतिशय ज्ञा
नलक्ष्मी, गांजीर्यादिक गुण, शाश्वती प्रतिमा, चारित्रियानां चारित्र, श्री
जिनवचन तणो संदेह कीधो. आकांक्षः—ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर, क्षेत्रपाल,
गोगो, आसपाल, पादरुदेवता, गोत्रदेवता, ग्रहपूजा, विनायक, हनुमंत, सु
ग्रीव, वाल्मी, नाह, इत्येवमादिक देश, नगर, गाम, गोत्र, नगरी, जूजूवा देवदे
हेरांना प्रजाव देखी, रोग आतंक कष्ट आवें, इह लोक परलोकायें पूज्या; मा
न्या. सिद्ध विनायक, जीराउलाने मान्युं; इष्ट्युं, बौद्धसांख्यादिक, संन्यासी
जरडा, जगत, लिंगीया, जोगिया, जोगी दरवेश, अनेरा दर्शनियातणो कष्ट, मं
त्र, चमत्कार देखी, परमार्थ जाण्या विना जूलाव्या; मोह्या. कुशास्त्र शिख्यां;
सांजद्वयां. श्राद्ध, संवत्सरी, होली, बलेव, माहिपूनेम. अजा पडवो, प्रेतबी
ज, गौरी त्रीज, विनायक चोथ, नागपंचमी, जिलणा ठठी, शील सात
मी, ध्रुव आठमी, नोंदी नोमी, अहवा दशमी, व्रत इग्यारसी, वत्स बारसी, धन
तेरसी, अनंत चउदसी, अने अमावास्या, आदित्यवार, उत्तरायण, नैवेद्य की
धां, नवोदक याग, जोग, उतारणां कीधां, कराव्यां. अनुमोद्यां. पिंपले

पाणी घाट्यां, घलाव्यां. घर बाहिरें क्षेत्रे खले, कूवे, तलावें, नदीयें, उहें वावें, समुद्रें, कुंमें, पुण्यहेतु स्नान कीधां कराव्यां, अनुमोद्यां, दान दीधां ॥ ग्रहण, शनिश्चर, माहामासें नवरात्रिनाहाया, अजाणनां थाप्यां ॥ अनेराई व्रत व्रतोलां कीधां, कराव्यां ॥ वितिगिठां:—धर्मसंबंधीया फलतणे विषे संदेह कीधो, जिनअरिहंत धर्मना आगार, विश्वोपकारसागर, मोक्षमार्गना दातार, इस्या गुण जणी न मान्या, न पूज्या. महासती माहात्माना इह लोक, परलोकसंबंधिया जोगवांबित पूजा कीधी. रोग, आतंक, कष्ट आवे, खिन्न वचन जोग मान्या. महात्माना जात, पाणी, मलशोचा तणी निंदा कीधी. कुचारित्रिया देखी चारित्रिया उपर कुजावहुं. मिथ्यात्वी तणी पूजा, प्रजा वना देखी प्रशंसा कीधी. प्रीतिमांकी. दाक्षिण्य लगें तेहनो धर्म मान्यो, कीधो, श्रीसम्यक्त्वविषयुं अनेरो जे कोइ अतिचारपद दिक्समांहि हुवो हुइण ॥४

पहेले स्थूलप्राणातिपात विरमणव्रतें पांच अतिचारं ॥ वह बंध ठविठे एण ॥ छिपद, चतुष्पदप्रत्ये रीशवशें, गाढो घाव घाल्यो, गाढे बंधनें बांध्यां, अधिक चार घाल्यो, निर्लठन कर्म कीधां, चारा पाणी तणी वेलायें सार, संजाल न कीधी, लेहणे, देहणे, किणहीप्रत्ये लंघाव्यो; तेणें जूखें आपण जम्या, कन्हें रही मराव्यो, बंधीखाने घलाव्यो, शब्दां धान्य तावडे नाख्यां, दलाव्यां, चरडाव्यां, शोधी न वावस्यां, इंधण, ठाणां, अणशोभ्यां बाट्यां, तेमांहे साप, विंठी, खजूरा, सरवलां, मांकड, जूआ, गिंगोडा, साहतां मुआ, डुहव्या, रूढे स्थानकें न मूक्या. कीडी, मंकोडीनां इमां विठोह्यां: दीख फोडी, उदेही, कीडी, मंकोडी, धीमेल, कातरां, चूडेल, पतंगिया, देडकां, अलसीयां, इअल, कुंता, कांस, मसा, बगतरा, माखी, तीड प्रमुख जीव विणव्या. माला हलावतां, चलावतां, पंखी, चरकलां तथा काग तणां इमां फोड्यां. अनेरा एकेंद्रियादिक जीव विणाश्या, चांप्या, डुहव्या. कांइ हलावतां, चलावतां, पाणी ठांटतां, अनेरा कांइ काम काज करतां निर्ध्वस पणुं कीधुं. जीवरक्षा रूडी न कीधी. संखारो शूकव्यो. रूडुं गंलणुं न कीधुं. अणगल पाणी वावखुं. रूडी जयणा न कीधी. अणगल पाणीयें जीव्यां, लूगडां धोयां, खाटला तावडे नाख्या, जाटक्या. जीवाकूळजूमि लीपी. वाशी गार राखी. दलणे, खांणणे, लीपणे, रूडी जयणा न कीधी. आठम

चउदशना नियम जांग्या, धूणी करावी ॥ पहेले स्थूलप्राणातिपातविरम
एव्रतविषड्ड अनेरो जे कोइ अतिचार पद्ददिवसमांहे हुवो हुइण ॥ ५ ॥

वीजे स्थूलमृषावादविरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ सहस्सारहस्सदारेण ॥
सहसात्कारें कुणहीप्रत्यें अजुगतुं आल, अज्याख्यान दीधुं. खदारामं
त्रजेद कीधो. अनेरा कुणहीनो मंत्र आलोच, मर्म प्रकाश्यो. कुणहीने
अनर्थ पाडवा कूडी बुद्धि दीधी, कूडो लेख लख्यो, कूडी साख जरी. थाष
णमोसो कीधो. कन्या, गौ, जूमि संवंधी लहेणें, देहेणें, व्यवसाय वाद वढवा
ड करतां मोटकुं जूतुं वोल्यां. हाथ, पग तणी गाल दीधी, करकडा मोड्यां.
मर्म वचन वोल्यां ॥ वीजे स्थूलमृषावाद विरमणव्रत विषड्ड अने ॥ ६ ॥

त्रीजे स्थूलअदत्तादानविरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ तेनाहडप्पडगे ॥
घर, बाहिर, खेत्र, खले, पराइ वस्तु अणमोकली लीधी, वावरी, चोराइ
वस्तु वहोरी, चोरधाडप्रत्यें संकेत कीधो. तेने संवल दीधुं. तेहनी वस्तु
लीधी, विरुद्धराज्यातिक्रमं कीधो. नवा, पूराणा, सरस, विरस, सजीव,
निर्जीव वस्तुना जेल संजेल कीधा. कूडे काटले, तोलें, मानें, मापें, व
होख्यां. दाणंचोरी कीधी. कुणहीने लेखे वरांस्यो, साटे लांच लीधी. कूडो
करहो काढ्यो. विश्वासघात कीधो- परवंचना कीधी. पासंग कूडा कीधा.
मांकी चढावी. लहंके, त्रहंके कूडां काटलां, मान मापां कीधां. माता, पिता,
पुत्र, कलत्र वंची कोइने दीधुं. जूठी गांठ कीधी. थापण उलवी. कुणहीने
लेखे पलेखे जोलंव्युं. पडी वस्तु उलवी लीधी ॥ त्रीजे स्थूलअदत्तादानविण ॥ ७ ॥

चोथे खदारासंतोष परस्त्रीगमनविरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ अपरिग
हियाइत्तरण ॥ अपरिगृहीतागमन ॥ इत्वर परिगृहीतागमन कीधुं. विधवा,
वेश्या, परस्त्री, कुलांगना, खदाराशोकतणे विषे. दृष्टिविपर्यास कीधो. स
राग वचन वोल्यां. आवमं, चउदश, अनेरा पर्वतिथें नियम जांग्या.
घरघरेणां कीधां. कराव्यां, वर वहु वखाण्यां. कुविकल्प चिंतव्यो. अनंग
क्रीडा कीधी, स्त्रीनां अंगोपांग निरख्यां. पराया विवाह जोड्या. ढिंगला
ढिंगली परणाव्यां. कामजोगतणे विषे तीव्र अजिलाष कीधो. अतिक्रम,
व्यतिक्रम, अतिचार, अनाचार, सुहणे स्वप्नांतरे हुंवा, कुस्वप्न लाधां, नट
विट, स्त्रीशुं हांसुं कीधुं ॥ चोथा खदारासंतोषव्रतविषड्ड अनेरो जे कोइ
अतिचार पद्दण ॥ ८ ॥

पांचमे स्थूलपरिग्रहपरिमाणव्रतें पांच अतिचार ॥ धणधन्नखित्तवत्तु ॥ धन, धान्य, खेत्र, वास्तु, रुप्य, सुवर्ण, कुप्य, द्विपद, चतुःपद, नवविध परिग्रह तणा नियम उपरांत वृद्धि देखी, मूर्छा लगें संक्षेप न कीधो. माता, पिता, पुत्र, स्त्रीतणे लेखे कीधो. परिग्रह परिमाण लीधुं नहीं. लेइने पढिउं नहिं, पढवुं विसाखुं, अलीधुं मेढ्युं, नियम विसाख्या ॥ पांचमे परिग्रहपरिमाणव्रत विषइउं. अनेरो जे कोइ अतिचार पढ़ा ॥ ए ॥

ठठे दिक्परिमाणव्रतें पांच अतिचार ॥ गमणस्स य परिमाणे ॥ ऊर्ध्व दिशि, अधोदिशि, तिर्यग्दिशियें जावा, आववा तणा नियम लइ जांग्या. अनाजोगें विस्मृत लगें अधिक जूमि गया. पाठवणी आधी पाठी मोकली, वाहाण व्यवसाय कीधो, वर्षाकालें गामतरुं कीधुं. जूमिका एकगमां संक्षेपी, बीजी गमां वधारी ॥ ठठे दिक्परिमाणव्रत विषइउं अनेरो जे कोइ अति ॥ १० ॥

सातमे जोगोपजोगविरमणव्रतें जोजन आश्रयी पांच अतिचार अने कर्महुंती पंदर, एवं वीश अतिचार ॥ सच्चित्ते पडिबद्धे ॥ सचित्त नियम लीधे अधिक सचित्त लीधुं. अपकाहर, दुःपकार, तुळोषधि तणुं जहण कीधुं. उंला, उंवी, पोंक, पापडी, कीधां ॥ सच्चित्त दव विगई, वाणह तंबोल वढ कुसुमेसु ॥ वाहण सयण विलेवण, बंज दिसी न्हाण जत्तेसु ॥ ए चौदनियम दिनगत रात्रिगत लीधा नहीं. लेइने जांग्या. बावीश अजक्य, बत्रीश अनंतकायमांहि आहुं, मूला, गाजर, पिरु, पिरालु, कचूरो, सूरण, कुली आंबली, गलो तथा वाघरडां खाधां. वाशी कठोल, पोली, रोटली, त्रण दिवस नुं उंदन लीधुं. मधु, महुडां, माखण, माटी, वेंगण, पीलु, पीचु, पंपोटा, विष, हिम, करहा, घोलवडां, अजाण्यां फल, टिंबरु, गुंदां, महोर, अथाणुं, आमण बोर, काबुं मीठुं, तिल, खसखस तथा कोठिंबडां खाधां. रात्रि जोजन कीधां. लगवग वेलायें वालुं कीधुं. दिवस विण जुगे शीराव्या, तथा कर्मतःपन्नर कर्मादानं ॥ इंगालकम्मे, वणकम्मे, साडीकम्मे, जाडीकम्मे, फोडी कम्मे, ए पांच कर्मादंतवाणिज्जे, लखवाणिज्जे, रसवाणिज्जे, केसवाणिज्जे, विसवाणिज्जे. ए पांच वाणिज्जा ॥ जंतपिहणकम्मे, निह्वंणकम्मे, दवग्गिदावणया, सरइहतलाय सोसणया, असईपोसणया, ए पांच सामान्य ॥ ए पांच कर्म्म, पांच वाणिज्य, पांच सामान्य, एवं पन्नर कर्मादान, बहु सावयं महारंज, रागणी, दीहाला कराव्या. इंट, निंजाडा पचाव्या. धाणी, चणा, पकान्न करी वेच्या,

वाशी माखण तपाव्यां, तिल व्होख्यां. फागुण मास उपरांत राख्यां. दळीदो कीधो, अंगीठा कराव्या. श्वान, चीलाडां, शूडा, सालहि, पोण्या, अनेरा जे कांइ बहुसावद्य खर कर्मादिक समाचख्यां. वाशी गार राखी, लीपणे, घूपणे, महारंज कीधो. अणशोध्या चूला संधूक्या. घी, तेल, गोल तथा दास तणां जाजन उघाडां मूक्यां. तेमांहि माखी, कुंती, उंदर, के गिरोली पडी. कीडी चडी. तेनी जयणा न कीधी ॥ सातमे जोगोपजोगविरमणव्रत विषड्ढ ॥११

आठमे अनर्थदंरुविरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ कंदप्पे कुकुडण ॥ कं दर्पलगे विटचेष्टा. हास्य, खेल, कुतूहल कीधां, पुरुष स्त्रीना हाव, जाव, रूप, श्रृंगार, विषयरस वखाण्या. राजकथा, जक्तकथा, देशकथा, स्त्रीकथा कीधी, पराइ तांत कीधी, तथा पैशुन्यपणुं कीधुं. आर्त्त, रौद्र ध्यान ध्यायां. खांमां, कटार, कोश, कूहाडा, रथ, उखल, मुशल, अग्नि, घंटी, निसाह, दातरडां प्रमुख अधिकरण मेढी, दाक्षिण्यलगे माग्यां आप्यां, पापोपदेश दीधो. अष्टमी, चतुर्दशीयें खांरवा, दलवा तणा नियम जांग्या. मूरखपणा जगे असंवंध वाक्य वोल्या. प्रमादाचरण सेव्यां. अंगोले, नाहाणे, दात ऐ, पगधोअणे, खेलपाणी तेल ठांव्यां, जीलणे जीव्या. जूवटे रम्या हिं चोले हिंच्या, नाटक प्रेक्षणक जोयां, कण, कुवस्तु, ढोर लेवराव्यां, कर्क श वचन वोल्या, आक्रोश कीधा, अवोला दीधा, करकडा मोड्या, मत्सर धर्यो, संजेडा लगाड्या, शाप दीधा, जेंसा, सांड, हुडु, कूकडा, श्वानादिक जूजाख्यां, जूजतां जोया. खादि लगे अदेखाइ चिंतवी. माटी, मीतुं, कण कपा शीया काज विण चांप्या. ते उपर वेठा. आली वनस्पति खूंदी. सूइ शस्त्रादिक निपजाव्यां. घणी निद्रा कीधी. राग, द्वेष लगे एकने रुद्धि परिवार वांठी. एकने मृत्यु हानि वांठी ॥ ए आठमे अनर्थदंरुविरमणव्रत विषड्ढ अने ॥१२॥

नवमे सामायिक व्रतें पांच अतिचार ॥ तिविहे डुप्पणिहाणे ॥ सामायिक दीधे मन आहट्ट दोहट्ट चिंतव्युं. सावद्य वचन वोल्यां, शरीर अणपडिल्लुं हलाव्युं. ठती वेलायें सामायिक न दीधो. सामायिक लेइ उघाडे मुखें वोल्या. उंघ आवी, वात, विकथा, घर तणी चिंता कीधी, बीज दीवा तणी उज्जेहि हुइ, कण, कपाशियां, माटी, मीतुं, खडी, धावडी, अर णेटो पापाण प्रमुख चांप्या, पाणी, नील, फूल, सेवाल, हरिकाय, वीयकाय, इत्यादिक आजड्यां. स्त्री, तिर्यंच तणा निरंतर परस्पर संघट्ट हुआ, मु

यद्ग, अगीयारमो (मण्डु के०) मनुजनामा यद्ग, वारमो (सुरकुमारो के०) सुरकुमारनामा यद्ग ठे ॥ ५ ॥

ठम्मुह पयाल किन्नर, गरुडो गंधव तहय जरिंदो ॥

कूबर वरुणो जिउडी, गोमेहो पास मायंगो ॥ ६ ॥

अर्थः—तेरमो (ठम्मुह के०) षण्मुखनामा यद्ग, चौदमो (पयाल के०) पातालनामा यद्ग, पन्नरमो (किन्नर के०) किन्नरनामा यद्ग, शोलमो (गरुडो के०) गरुडनामा यद्ग, सत्तरमो (गंधव के०) गंधर्वनामा यद्ग, (तहय के०) तथा वली अठारमो (जरिंदो के०) यक्षेन्द्रनामा यद्ग ठे, उगणीशमो (कूबर के०) कूबरनामा यद्ग, वीशमो (वरुणो के०) वरुणनामा यद्ग, एकवीशमो (जिउडी के०) जूकुटिनामा यद्ग, बावीशमो (गोमेहो के०) गोमेधनामा यद्ग, त्रेवीशमो (पास के०) पार्श्वनामा यद्ग, चोवीशमो (मायंगो के०) मातंगनामा यद्ग ठे ॥ ए प्रमाणें प्रत्येक तीर्थकर नो प्रत्येक यद्ग अनुक्रमें जाणवो. ए चोवीश तीर्थकरोना चोवीश यद्गोना वर्ण, वाहन, हस्त, आयुधो, तेमनुं सविस्तर वर्णन, श्रीप्रवचनसारोद्धारना मा ग्रंथना ठवीशमा द्वारमां ठपाइ गयार्थी अहीयां लख्यां नथी ॥ ६ ॥

हवे चोवीश तीर्थकरोनी चोवीश देवीयोनां नाम अनुक्रमें कहे ठे.

देवीउ चक्केसरि, अजिआ डुरिआरि कालि महाकाली ॥

अच्चुअ संता जाला, सुतारया सोय सिरिवहा ॥ ७ ॥

अर्थः—प्रथम (चक्केसरि के०) चक्रेश्वरीनामा देवी, वीजी (अजिआ के०) अजितानामा देवी, त्रीजी (डुरिआरि के०) डुरितारिनामा देवी, चोथी (कालि के०) कालीनामा देवी, पांचमी (महाकाली के०) महाकालीनामा देवी, ठठी (अच्चुअ के०) अच्युतनामा देवी, सातमी (संता के०) शांतानामा देवी, आठमी (जाला के०) ज्वालानामा देवी, नवमी (सुतारया के०) सुतारानामा देवी, दशमी (असोक के०) अशोका नामा देवी, अगीयारमी (सिरिवहा के०) श्रीवत्सानामा देवी, ए श्री तीर्थकरनी (देवीउ के०) देवीयो ठे ॥ ७ ॥

चंदा विजयंकुसि प, न्नइत्ति निवाणि अच्चुआ धरणी॥

वइरुट्ट बुत्त गंधा, रि अंव पजमावई सिद्धा ॥ १० ॥

अर्थः—वारमी (चंदा के०) चंदानामा देवी, तेरमी (विजय के०) विजयानामा देवी, चौदमी (अंकुसि के०) अंकुशानामा देवी, पन्नरमी (पन्नइत्ति के०) पन्नगानामा देवी, शोलमी (निवाणि के०) निर्वाणी नामा देवी, सत्तरमी (अच्चुआ के०) अच्युतानामा देवी, अठारमी (धरणी के०) धारिणीनामा देवी, उंगणीशमी (वइरुट्ट के०) वैरोढ्यानामा देवी, वीशमी (बुत्त के०) अहुसानामा देवी, एकवीशमी (गंधारि के०) गांधारीनामा देवी, बावीशमी (अंव के०) अंवानामा देवी, त्रेवीशमी (पजमावई के०) पद्मावतीनामा देवी, चोवीशमी (सिद्धा के०) सिद्धाना मा देवी. ए प्रकारें चोवीश देवीयो अनुक्रमें चोवीश तीर्थकरोनी जाणवी. ए चोवीश देवीयोना वर्ण, वाहन, इस्त, आयुद्धादिक सर्व प्रचनसारोद्धारनामा ग्रंथना सत्तावीशमा द्वारमां ठपाइ गयाथी आहिं लख्यां नथी ॥ १० ॥

इअ तिष्ठ रक्कण रया, अन्नेवि सुरा सुरी चञ्जहावि ॥

वंतर जोइणि पमुहा, कुणंतु रक्कं सया अम्हं ॥ ११ ॥

अर्थः—(इअ के०) ए प्रकारें पूर्वोक्त यद्ध, यद्धिणी, तुमें (तिष्ठ के०) चतुर्विध संघरूप जे तीर्थ, तेनुं सर्वोपद्रवथकी जे (रक्कण के०) पालन करवुं, तेने विषे (रया के०) तत्पर थाउं. तथा (अन्नेवि के०) अन्य पण (चञ्जहावि के०) चार प्रकारना एवा पण (सुरा के०) देवता, (सुरी के०) देवीयो जे जवनपत्यादिक चार निकायनां ठे, ते (वंतर के०) घंटाक र्णादिक वावन वीरविशेष, अथवा माणिजडादि क्षेत्रपालविशेष जाणवा. तथा (जोइणिपमुहा के०) जडकाढी प्रमुख चोशठ योगिनी व्यंतरीविशेष, ते (रक्कं के०) रक्षाप्रत्ये (सया के०) निरंतर आ स्तोत्रनुं स्मरण क रनारा एवा (अम्हं के०) अमोर्ने (कुणंतु के०) करो ॥ ११ ॥

एवं सुदिठि सुरगण, सहिउ संघस्स संति जिणचंदो ॥

मज्झवि करेउ रक्कं, मुणिसुंदरसूरियुअ महिमा ॥ १२ ॥

. अर्थ:—(एवं के०) एम (सुदिधिसुरगुण के०) पूर्वोक्त सम्यग्दृष्टि देव तानो समूह, तेणें (सहिउं के०) सहित एवा (संघस्स के०) श्रीसंघ जे तेने (संतिजिणचंदो के०) सामान्य केवलीने विषे आढहादकारी माटें जिनचंद्र कहियें; ते श्रीशांतिजिनचंद्र, तमें (मज्झवि के०) मने पण सर्वो पडव निवारणरूप. (रक्कं के०) रक्षा ते प्रत्ये (करेउ के०) करो, ए श्रीशांति. जिनचंद्र केहेवा ठे ? तो के (मुणि के०) मुनिने विषे (सुंदर के०) प्रधान एवा जे श्रुतकेवली, मनःपर्यवज्ञानीयो तेणें तथा (सूरि के०) पंक्तितो तेमणें (शुअ के०) स्तुति कख्यो ठे (महिमा के०) माहात्म्य जेमनुं एवा ठे. अथवा पक्षांतरें आ स्तोत्रकर्त्तानुं नाम पण श्रीमुनिसुंदर सूरि ठे, एम जणाववाने आ ठेह्युं पद लख्युं ठे ॥ १२ ॥

इअ संति नाह सम्म, द्विठी रक्कं सरइ तिकालं जो ॥

सवोवद्वरहिउं, स लहइ सुहसंपयं परमं ॥ १३ ॥

अर्थ:—(इअ के०) ए प्रकारें (सम्मद्विठी के०) रूढी ठे दृष्टि जेनी एवो तत्त्वश्रद्धानवालो (जो के०) जे कोइ मनुष्य, (संतिनाह के०) श्री शांतिनाथ तेनी (रक्कं के०) रक्षा जे ठे तेने (तिकालं के०) त्रणे कालें त्रिसंध्यायें (सरइ के०) स्मरण करे ठे, मनें करी चिंतवन करे ठे, तेमं नुष्य, (सवोवद्वरहिउं के०) सर्वोपद्रवें करी रहित थाय ठे, अने (स के०) ते मनुष्य, (परमं के०) सर्वोत्कृष्ट एवा (सुहसंपयं के०) सुखसंपत् अथवा सुखदायक संपदा तेने (लहइ के०) पामे ठे ॥ १३ ॥

तवगण्ठगयणदिणयर, जुगवरसिरिसोमसुंदरगुरूणं ॥

सुपसायलङ्गणहर, विद्यासिद्धिं नणइ सीसो ॥ १४ ॥

इति श्री संतिकरं नाम तृतीयं स्मरणम् ॥ ३ ॥

अर्थ:—(तवगण्ठ के०) श्री तपोगण्ठरूप (गयण के०) गगन तेने विषे (दिणयर के०) दिनकर जे सूर्य ते समान (जुगवर के०) युगप्रधान पदवीना जोगवनार एवा (सिरिसोमसुंदरगुरूणं के०) श्रीसोमसुंदरसूरि नामा गुरु धर्माचार्य तेमना (सुपसाय के०) सुप्रसादें करीने (लङ्ग के०) प्राप्त थइ एवी (गणहरविद्यासिद्धिं के०) गणधर विद्यासिद्धिने (सीसो

કે૦) શિષ્ય જે શ્રીમુનિસુંદરસૂરિ, તે (જ્ઞાન કે૦) જ્ઞાને છે ॥૧૪॥ઈતિ॥૩॥

॥ અથ તિજયપદ્મત્તનામકચતુર્થસ્મરણસ્ય પ્રારંભોઽયં ॥

તિજય પદ્મત્ત પયાસય, અઠ મહાંપાડિહેરજુતાણં ॥

સમયસ્થિત ટિઆણં, સરેમિ ચક્કં ચિણંદાણં ॥૧॥

અર્થ:-હું (જિણંદાણં કે૦) સામાન્ય કેવલીને વિષે ઇંદ્ર તુંદ્ર માર્તે જિનેંદ્ર કહિયેં તે જિનેંદ્રોનું (ચક્કં કે૦) ચક્ર એટલે વૃંદ અથવા ચક્ર એટલે યંત્ર તેનું (સરેમિ કે૦) સ્મરમિ એટલે ધ્યાન કરું તું. તે જિનેંદ્રો કે હવા છે? તો કે (તિજય કે૦) ત્રણ જગત્ તેનું (પદ્મત્ત કે૦) પ્રજુત્વ જે એ શ્વર્ય તેને (પયાસય કે૦) પ્રકાશના કરનારા છે, વલી (અઠમહાપાડિહેર કે૦) આઠ જે મહાપ્રાતિહાર્ય તેણેં કરી (જુતાણં કે૦) યુક્ત છે. વલી કેહવા છે? તો કે (સમય કે૦) કાલવિશેષ ઉપલક્ષણથી અહોરાત્ર. છે પ્રધાન જેને વિષે એવું જે (સ્થિત કે૦) ક્ષેત્ર એટલે પીસ્તાલીશ લાખ યોજન પ્રમાણ અઢીઠીપ લક્ષણ જે સમયક્ષેત્ર છે તેને વિષે (ટિઆણં કે૦) સ્થિત એટલે વર્તતા એવા ઉત્કૃષ્ટ કાલને વિષે જેવારેં કોઈ પણ ક્ષેત્રને વિષે તીર્થકરનો વિરહ હતો નથી તેવારેં પંદર કર્મજૂમિ ક્ષેત્રને વિષે ઉત્કૃષ્ટથી એકશો ને સીત્તેર તીર્થકરો સમકાલેં હોય છે, તેનું હું સ્મરણ કરું તું ॥ ૧ ॥

હવે એ એકશો ને સીત્તેર સમય ક્ષેત્ર સ્થિત જિનવૃંદને એકશો સીત્તેર સંખ્યાના અંકના પ્રમાણવાલો અને મહોદું છે માહાત્મ્ય જેનું એવો મહા યંત્ર છે, તે યંત્રનો ઉદ્ધારવિધિ સાત ગાથાર્થેં કરી દેખાડે છે.

એ યંત્રમાં પાંચ કોષ્ટકો ઝર્વ લખવાં, અને પાંચ કોષ્ટકો આડાં લખવાં, તેવારેં. પાંચ પચ્ચાં પચ્ચાસ કોષ્ટકો થાય. તિહાં મધ્યને વિષે પાંચ આડાં કોષ્ટકો જે છે, તેમાં “ક્ષિપ ઝૈં સ્વાહા” એ પંચાક્ષરી પંચમહાજૂતાત્મિકા મહાવિદ્યા લખવી, તેમજ વલી ઝજાં મધ્યનાં જે પાંચ કોષ્ટકો છે તેમાં પણ “ક્ષિપ ઝૈં સ્વાહા” એ પંચાક્ષરી મહાવિદ્યાજ લખવી, તેમાં (ક્ષિ) એ પૃથ્વી વીજ છે, (પ) એ અપ્વીજ છે, (ઝૈં) એ તેજોવીજ છે, (સ્વા) એ પવનવીજ છે, અને (હા) એ આકાશવીજ છે. એમ એ પાંચ વીજો મધ્યની આડી લીટીના તથા મધ્યની ઝજી લીટીના દરેક કોષ્ટકમાં લખવાં, અને વીજાં કોષ્ટકો જે છે

તેમાં અંકો લખવા. તિહાં યંત્રના આરંભની આડી પંક્તિનાં જે પાંચ કોષ્ટકો છે, તેમધ્યે લખવા યોગ્ય અંકોને ગાથાયેં કરી દેખાડે છે.

પણવીસા ય અસીઆ, પન્નરસ પન્નાસ જિણવર સમૂહો ॥

નાસેઝ સયલ હુરિઅં, નવિઆણં નતિજુતાણં ॥ ૧ ॥

અર્થ:—તિહાં યંત્રની આડી પંક્તિના પાંચ કોષ્ટકો જે છે, તેના પ્રથમ કોષ્ટકમાં (પણવીસા કે) પચ્ચીશનો અંક લખવો, (ય કે) તથા બીજા કોષ્ટકમાં (અસીઆ કે) એંશીનો અંક લખવો, તથા ત્રીજું કોષ્ટક તો મધ્યમાં છે, તેથી તેમાં તો પૂર્વે કહ્યા પ્રમાણે (ફિ) અક્ષર લખેલુંજ છે, તથા ચોથા કોષ્ટકમાં (પન્નરસ કે) પંદરનો અંક લખવો, તથા પાંચમા કોષ્ટકમાં (પન્નાસ કે) પચ્ચાસનો અંક લખવો. એ પ્રમાણે લખેલો (જિન વર કે) સામાન્યકેવલીમાં શ્રેષ્ઠ એવા તીર્થકરોનો (સમૂહો કે) સમુદાય તેનો યંત્ર, તે (નતિજુતાણં કે) નક્તિયેં કરી યુક્ત એવા (નવિઆણં કે) (નવ્ય જીવો જે છે, તેનાં (સયલ કે) સમગ્ર એવા (હુરિઅં કે) હુરિત જે પાપકર્મ તેને (નાસેઝ કે) નાશ કરો ॥ ૧ ॥

હવે એ યંત્રની બીજી આડી પંક્તિનાં કોષ્ટકોને વિષે જે અંક લખવા યોગ્ય છે, તે અંકો કહે છે.

વીસા પણયાલાવિય, તીસા પન્નત્તરી જિણવરિંદા ॥

ગહ્ જૂઅ રક્ક સાહણિ, ઘોરુવસગ્ગં પણાસંતુ ॥ ૩ ॥

અર્થ:—પ્રથમ કોષ્ટકને વિષે (વીસા કે) વીશનો અંક લખવો, તથા બીજા કોષ્ટકને વિષે (પણયાલાવિય કે) પીસ્તાલીશનો અંક લખવો, તથા ત્રીજાં મધ્ય કોષ્ટકમાં તો આગલ કહેલી રીતિપ્રમાણે (પ) અક્ષર લખાયેલુંજ છે, તથા ચોથા કોષ્ટકમાં (તીસા કે) ત્રીશનો અંક લખવો, તથા પાંચમા કોષ્ટકને વિષે (પન્નત્તરી કે) પંચોતેરનો અંક લખવો. એ પ્રમાણે સર્વ મલી એકશો સીતેર (જિણવરિંદા કે) જિનવરો જે તીર્થ કરો થયા તે, (ગહ્ કે) મંગલાદિક ગ્રહો, (જૂઅ કે) વ્યંતરવિશેષ (રક્ક કે) રાક્ષસવિશેષ, (સાહણિ કે) શાકિની તે યાતુધાનીવિશેષ,

ए सर्वयकी उत्पन्न थया एवा जे (घोरुवसगं के०) घोर उपसगों तेमने (पणासंतु के०) प्रकर्षे करीने नाशने पमाडो ॥ ३ ॥

હવે તે યંત્રના મંધ્યમાં રહેલી આડી પંક્તિનાં પાંચ કોષ્ટકમાં તો પૂર્વોક્ત રીતિ પ્રમાણે “ક્ષિપ ઊં સ્વાહા” એ પાંચ અક્ષર લખેલાજ છે, મારે તે પઠીની ચોથી આડી પંક્તિમાં જે લખવા યોગ્ય અંકો છે. તે કહે છે.

સિત્તિરિ પણતીસાવિય, સઠી પંચેવ જિણગણો एसो॥

વાહિ જલજલણ હરિ, કરિ ચોરારિમહાજયં હરંત ॥૪॥

અર્થ:—પ્રથમ કોષ્ટકને વિષે (સિત્તિરિ કે०) સિત્તેરનો અંક, વીજા કોષ્ટકને વિષે (પણતીસાવિય કે०) પાંત્રિશનો અંક, ત્રીજા કોષ્ટકને વિષે પૂર્વોક્ત રીતિ પ્રમાણે (સ્વા) અક્ષર લખેલુંજ છે, તે પઠી ચોથા કોષ્ટકને વિષે (સઠી કે०) શાઠનો અંક, તથા પાંચમા કોષ્ટકને વિષે (પંચેવ કે०) પાંચનો અંક લખવો. એ પ્રમાણે (एसो કે०) એ મનમાં પ્રત્યક્ષ એવો (જિણગણો કે०) તીર્થક રસમૂહ, (વાહિ કે०) વ્યાધિ, (જલ કે०) નદી સમુદ્રાદિ અથવા પાઠાં તરેં (જર કે०) જ્વર તે સન્નિપાતાદિક, (જલણ કે०) અગ્ન્યાદિ, (હરિ કે०) વ્યાધ્ર, (કરિ કે०) હુષ્ટહસ્તી, (ચોર કે०) તંસ્કર, (અરિ કે०) શત્રુ તેમનું (મહાજયં કે०) મહોલું જે જય, તેને (હરંત કે०) હરણ કરો ॥૪॥

હવે આ યંત્રની આડી પાંચમી પંક્તિના કોષ્ટકોમાં લખવા યોગ્ય જે અંકો છે તે કહે છે.

પણપન્ના ય દસેવ ય, પન્નઠી તહ્ય ચેવ ચાલીસા. ॥

રક્કંતુ મે સરીરં, દેવાસુરપણમિયા સિધ્ધા ॥ ૫ ॥

અર્થ:—પ્રથમ કોષ્ટકને વિષે (પણપન્ના કે०) પચ્ચાવન્નનો અંક, (ય કે०) વલી વીજા કોષ્ટકને વિષે (દસેવ કે०) દશનો અંક, (ય કે०) વલી ત્રીજા કોષ્ટકને વિષે પૂર્વોક્ત રીતિ પ્રમાણે (હા) અક્ષર લખેલુંજ છે, તથા ચોથા કોષ્ટકને વિષે (પન્નઠી કે०) પાંશશનો અંક, (તહ્ય ચેવ કે०) તેમજ નિશ્ચે પાંચમા કોષ્ટકને વિષે (ચાલીસા કે०) ચાલીશનો અંક, એમ સર્વ અંકોના મલી શરવાલે એકશો સિત્તેર જિનો તે (મે કે०) મહારં (સરીરં કે०) શરીર જે ઇન્દ્રિયાયતન, તેને (રક્કંતુ કે०)

રક્ષા કરો. તે જિનો કેહવા છે ? તો કે (દેવાસુર કેળ) દેવ જે દેવતા અને અસુર જે દાનવ, તેણે (પાણમિઆ કેળ) પ્રણામ કહ્યો છે જેને એવા છે, તથા (સિદ્ધા કેળ) સિદ્ધા ઇટલે જસમ કરી. નાખ્યાં છે જ્ઞાનાવરણાદિ આઠ કર્મો જેણે તે સિદ્ધ કહિયે અર્થાત્ સિદ્ધ થયા છે એવા છે ॥ ૫ ॥

હવે પૂર્વોક્ત ગાથામાં કહ્યા પ્રમાણે લખ્યા છે અંકો જેમાં એવા યંત્રને વિષે બીજાં પણ બીજો લખવા યોગ્ય છે, તે કયાં બીજો? તથા તે બીજો કયા કોષ્ટકમાં કેવી રીતે લખવાં? તથા તે બીજોનો મહિમા પ્રમુખ શું છે? તે કહે છે.

ૐ હરદુંહઃ સરસુંસઃ, હરદુંહઃ તદ્દેવ સરસુંસઃ ॥

આલિહિય નામ ગમ્પ્ર, ચક્રં કિર સવગ્નહં ॥ ૬ ॥

અર્થઃ—આ ગાથામાં “ હરદુંહ ” એ ચાર બીજાદારો જે છે, તેણે કરી પદ્મા, જયા, વિજયા અને અપરાજિતા, એ ચાર દેવિયોનાં નામ અનુક્રમે પ્રત્યેક બીજે જાણવાં. તથા વલી આ ગાથામાં “સરસુંસઃ” એ ચાર બીજાદારો જે છે, તે મહોટા પ્રજાવવાલા તથા વ્યંતરાદિક દુષ્ટ દેવોયે કરેલા ઉપસર્ગોના નિવારણ કરવાને અર્થે છે, તથા વલી પ્રથમમાં રહ્યા એવા “હરદુંહઃ” એ ચાર બીજાદારોને વિષે (હા) અક્ષર જે છે, તે સૂર્યબીજ છે તે દુરિતનાશકારક છે, તથા (ર) અક્ષર જે છે, તે અગ્નિબીજ છે, તે કલ્મષ ઇટલે પાપને દહનકારક છે, તથા (દું) અક્ષર જે છે, તે ક્રોધબીજ છે, તથા કવચ પણ છે, તે ચૂતાદિત્રાસક છે, અને કવચત્વેં કરી આત્મરક્ષક પણ છે, તથા (હ) અક્ષર જે છે, તે સંપુટિત છે. તે પઠી આ ગાથામાં બીજા “સરસુંસઃ” એ ચાર બીજાદારો જે છે, તેમાં (સ) અક્ષર જે છે, તે ચંદ્રબીજ છે તે સૌમ્યતાકારક તથા સર્વદા શિવકારક જાણવું, તથા (ર) અક્ષર જે છે, તે અગ્નિબીજ છે તે તેજોદીપન જાણવું. તથા (સું) અક્ષર જે છે, તે શામક બીજ છે, તે સર્વદુરિતોપશામક છે, વલી (સઃ) અક્ષર જે છે, તે સંપુટિત બીજ છે, એમ જાણવું. હવે એ આઠે બીજો જે છે, તે કયા કોષ્ટકમાં કયા અંકની નીચે લખવાં ? તે કહે છે.

તિહાં ગાથાના આરંભમાં ૐ બીજ જે છે, તે પરમાત્મવાચક તથા પંચપર મેષ્ટિવાચક છે માટે તે પદનો ઉચ્ચાર કરીને તે યંત્રની પ્રથમ પંક્તિમાં લખેલા જે પાંચ કોષ્ટકો છે, તેના મધ્ય કોષ્ટકમાં તો (દિ) અક્ષર પૂર્વે સંખેલુંજ છે, તે

વિના વાકીનાં ચાર કોષ્ટકોમાં જિહાં (૧૫)(૭૦) (૧૫) (૫૦) એવા અંકો
 ઝરેલા છે, તે ચારે અંકોની નીચેં અનુક્રમે (હરહુંહઃ કે૦) હ, ર, હું, હઃ,
 એ ચાર વીજો લખવાં. તથા વીજી પંક્તિના મધ્યના કોષ્ટકમાં તો પૂર્વે (૫)
 અક્ષર લખેલુંજ છે, પઠી વાકીનાં ચાર કોષ્ટકોમાં જેમાં (૧૦) (૪૫) (૩૦)
 (૭૫) એવા ચાર અંકો લખેલા છે તે અંકોની નીચેં અનુક્રમે (સરસુંસઃ
 કે૦) સ, ર, સું, સઃ, એ ચાર વીજો લખવાં. તથા ત્રીજી પંક્તિના કોષ્ટકોમાં
 તો પૂર્વે “ક્ષિપ ઈ સ્વાહા” એ પાંચ વીજમંત્રાદ્ધારો લખેલાંજ છે, તથા વહી
 ચોથી પંક્તિના કોષ્ટકોમાંહેલા મધ્યકોષ્ટકમાં તો પૂર્વે (સ્વા) અક્ષર લખે
 લુંજ છે, તે વિનાનાં વીજાં ચાર કોષ્ટકો જેમાં (૭૦) (૩૫) (૬૦) (૫)
 એવા અંકો લખેલા છે, તે અંકોની નીચેં વહી વીજી વારનાં પણ (હરહુંહઃ
 કે૦) હ, ર, હું, હઃ, એ ચાર વીજો અનુક્રમે લખવાં. તથા પાંચમી પંક્તિના
 કોષ્ટકમાંહેલા મધ્યકોષ્ટકમાં તો (હા) અક્ષર પૂર્વે લખેલુંજ છે તે વિ
 નાનાં વીજાં ચાર કોષ્ટકોમધ્યે (૫૫) (૧૦) (૬૫) (૪૦) એવા ચાર
 અંકો પૂર્વે લખેલાંજ છે તે અંકની નીચેં અનુક્રમે (સરસુંસઃ કે૦) સ, ર,
 સુ, સઃ, એ ચાર વીજ લખવાં, અને વહી (આલિહિય કે૦) આલિખિત એ
 ટલે (આ કે૦) સમસ્ત પ્રકારેં કરીનેં (લિખિત કે૦) લખ્યું છે (નામ
 કે૦) સાધન કરનાર પુરુષનું નામ ઈં કારસહિત, જે યંત્રના (ગપ્ત કે૦)
 ગર્જ એટલે મધ્યંજાગના મધ્ય કોષ્ટકનેં વિષે, એવો (કિંર કે૦) કિલ એટલે
 નિશ્ચેં (સઘર્જજદં કે૦) સર્વતોજદ્ર એટલે જર્ધ્વ પંક્તિની ગણનાયેં તથા
 આર્હી પંક્તિની ગણનાયેં તથા તીર્થી પંક્તિની ગણનાયેં તથા કોણગત પં
 ક્તિની ગણનાયેં સર્વતો એટલે એ પંક્તિના સર્વ પ્રકારેં અંકો ગણતાં શરવાલે
 (૧૭૦) થાય છે, તેમાટેં સર્વતોજદ્ર એવું (નામ કે૦) નામ છે જેનું, એવું
 (ચક્કં કે૦) ચક્ર તે યંત્ર જાણવો, તથા વહી (સર્વતઃ કે૦) સર્વ પ્રકારેં
 જે થકી (જદ્ર કે૦) કલ્યાણ થાય છે. તેમાટેં સર્વતોજદ્ર નામ જાણવું॥૬॥
 હવે પઠી તે યંત્રના ચારે તરફના પાર્શ્વ પ્રદેશોને વિષે રહ્યાં એવાં જે
 શોલ કોષ્ટકો, તેને વિષે શોલ વિદ્યા દેવીર્જનાં નામ લખવાં, તે કહે છે.

ઈં રોહિણિ પન્નત્તી, વજ્રસિંખલા તહય વજ્રઅંકુસિઆ॥

ચક્કેસરિ નરદત્તા, કાલિ મહાકાલિ તહ ગોરિ ॥ ૭ ॥

यद्वा, अगीयारमो (मण्डु के०) मनुजनामा यद्वा, बारमो (सुरकुमारो के०) सुरकुमारनामा यद्वा ठे ॥ ७ ॥

ठम्मुह पयाल किन्नर, गरुडो गंधर्व तह्य जर्किदो ॥

कूबर वरुणो जिउडी, गोमेहो पास मायंगो ॥ ८ ॥

अर्थः—तेरमो (ठम्मुह के०) षण्मुखनामा यद्वा, चौदमो (पयाल के०) पातालनामा यद्वा, पन्नरमो (किन्नर के०) किन्नरनामा यद्वा, शोलमो (गरुडों के०) गरुडनामा यद्वा, सत्तरमो (गंधर्व के०) गंधर्वनामा यद्वा, (तह्य के०) तथा वढी अठारमो (जर्किदो के०) यक्षेन्द्रनामा यद्वा ठे, उगणीशमो (कूबर के०) कूबरनामा यद्वा, बीशमो (वरुण के०) वरुणनामा यद्वा, एकवीशमो (जिउडी के०) नृकुटिनामा यद्वा, बावीशमो (गोमेहो के०) गोमेधनामा यद्वा, त्रेवीशमो (पास के०) पार्श्वनामा यद्वा, चोवीशमो (मायंगो के०) मातंगनामा यद्वा ठे ॥ ए प्रमाणें प्रत्येक तीर्थकर नो प्रत्येक यद्वा अनुक्रमें जाणवो. ए चोवीश तीर्थकरोना चोवीश यद्वा नो वर्ण, वाहन, हस्त, आयुधो, तेमनुं सविस्तर वर्णन, श्रीप्रवचनसारोद्धारना मा ग्रंथना ठवीशमा द्वारमां ठपाइ गयाथी अहींयां लख्यां नथी ॥ ८ ॥

हवे चोवीश तीर्थकरोनी चोवीश देवीयोनां नाम अनुक्रमें कहे ठे.

देवीउ चक्केसरि, अजिआ डुरिआरि कालि महाकाली ॥

अञ्जुअ संता जाला, सुतारया सोय सिरिवन्हा ॥ ९ ॥

अर्थः—प्रथम (चक्केसरि के०) चक्रेश्वरीनामा देवी, बीजी (अजिआ के०) अजितानामा देवी, त्रीजी (डुरिआरि के०) डुरितारिनामा देवी, चोथी (कालि के०) कालीनामा देवी, पांचमी (महाकाली के०) महाकालीनामा देवी, ठष्ठी (अञ्जुअ के०) अच्युतनामा देवी, सातमी (संता के०) शांतानामा देवी, आठमी (जाला के०) ज्वालानामा देवी, नवमी (सुतारया के०) सुतारानामा देवी, दशमी (असोक के०) अशोका नामा देवी, अगीयारमी (सिरिवन्हा के०) श्रीवत्सानामा देवी, ए श्री तीर्थकरनी (देवीउ के०) देवीयो ठे ॥ ९ ॥

चंदा विजयंकुसि प, न्नइत्ति निवाणि अञ्चुआ धरणी॥
वइरुद्ध बुत्त गंधा, रि अंव पजमावई सिद्धा ॥ २० ॥

अर्थः—वारमी (चंदा के०) चंदानामा देवी, तेरमी (विजय के०) विजयानामा देवी, चौदमी (अंकुसि के०) अंकुशानामा देवी, पन्नरमी (पन्नइत्ति के०) पन्नगानामा देवी, शोलमी (निवाणि के०) निर्वाणी नामा देवी, सत्तरमी (अञ्चुआ के०) अच्युतानामा देवी, अठारमी (धरणी के०) धारिणीनामा देवी; जंगलीशमी (वइरुद्ध के०) वैरोद्यानामा देवी, वीशमी (बुत्त के०) अहुसानामा देवी, एकवीशमी (गंधारि के०) गांधारीनामा देवी, बावीशमी (अंव के०) अंवानामा देवी, त्रेवीशमी (पजमावई के०) पद्मावतीनामा देवी, चोवीशमी (सिद्धा के०) सिद्धानामा देवी. ए प्रकारें चोवीश देवीयो अनुक्रमें चोवीश तीर्थकरोनी जाणवी. ए चोवीश देवीयोना वर्ण, वाहन, हस्त, आयुद्धादिक सर्व प्रचनसारोद्धारनामा ग्रंथना सत्तावीशमा द्वारमां ठपाइ गयाथी आहिं लख्यां नथी ॥ २० ॥

इअ तिष्ठ रक्कण रया, अन्नेवि सुरा सुरी चऊहावि ॥

वंतरं जोइणि पमुहा, कुणंतु रक्कं सया अम्हं ॥ २१ ॥

अर्थः—(इअ के०) ए प्रकारें पूर्वोक्त यद्द, यद्धिणी, तुमें (तिष्ठ के०) चतुर्विध संघरूप जे तीर्थ, तेनुं सर्वोपद्रवथकी जे (रक्कण के०) पालन करवुं, तेने विषे (रया के०) तत्पर थाउं. तथा (अन्नेवि के०) अन्य पण (चऊहावि के०) चार प्रकारना एवा पण (सुरा के०) देवता, (सुरी के०) देवीयो जे जवनपत्यादिक चार निकायनां ठे, ते (वंतरं के०) घंटाक णादिक वावन वीरविशेष, अथवा माणिज्झादि क्षेत्रपालविशेष जाणवा. तथा (जोइणिपमुहा के०) जड्जकाली प्रमुख चोशठ योगिनी व्यंतरीविशेष, ते (रक्कं के०) रक्षाप्रत्ये (सया के०) निरंतर आ स्तोत्रनुं स्मरण करनारा एवा (अम्हं के०) अमोने (कुणंतु के०) करो ॥ २१ ॥

एवं सुदिठि सुराण, सुहिउ संघस्स संति जिणचंदो ॥

मऊवि करेउ रक्कं, एसुंदरसूरियुअ महिमा ॥ २२ ॥

अर्थः—(एवं के०) एम (सुदिष्ठिसुरगण के०) पूर्वोक्त सम्यग्दृष्टि देव
तानो समूह, तेणें (सहिउ के०) सहित एवा (संघस्स के०) श्रीसंघ जे
तेने (संतिजिणचंदो के०) सामान्य केवलीने विषे आढ्हादकारी माटें
जिनचंद्र कहियें; ते श्रीशांतिजिनचंद्र, तमें (मज्झवि के०) मने पण सर्वो
पद्मव निवारणरूप (रक्कं के०) रक्षा ते प्रत्ये (करेउ के०) करो. ए
श्रीशांति जिनचंद्र केहेवा ठे ? तो के (मुणि के०) मुनिने विषे (सुंदर
के०) प्रधान एवा जे श्रुतकेवली, मनःपर्यवज्ञानीयो तेणें तथा (सूरि के०)
पंक्तितो तेमणें (शुअ के०) स्तुति कस्यो ठे (महिमा के०) माहात्म्य
जेमनुं एवा ठे. अथवा पद्मांतरें आ स्तोत्रकर्त्तानुं नाम पण श्रीमुनिसुंदर
सूरि ठे, एम जणाववाने आ ठेह्नुं पद लख्युं ठे ॥ १२ ॥

इअ संति नाह सम्म, द्विठी रक्कं सरइ तिकालं जो॥

सवोवद्वरहिउ, स लहइ सुहसंपयं परमं ॥ १३ ॥

अर्थः—(इअ के०) ए प्रकारें (सम्मद्विठी के०) रूढी ठे दृष्टि जेनी एवो
तत्त्वश्रद्धानवालो (जो के०) जे कोइ मनुष्य, (संतिनाह के०) श्री
शांतिनाथ तेनी (रक्कं के०) रक्षा जे ठे तेने (तिकालं के०) त्रणे कालें
त्रिसंध्यायें (सरइ के०) स्मरण करे ठे, मने करी चिंतवन करे ठे, ते म
नुष्य, (सवोवद्वरहिउ के०) सर्वोपद्रवें करी रहित थाय ठे, अने (स के०)
ते मनुष्य, (परमं के०) सर्वोत्कृष्ट एवा (सुहसंपयं के०) सुखसंपत् अ
थवा सुखदायक संपदा तेने (लहइ के०) पामे ठे ॥ १३ ॥

तवगह्वगयणदिणंयर, जुगवरसिरिसोमसुंदरगुरुणं ॥

सुपसायलङ्गणहर, विद्यासिद्धिं नणइ सीसो ॥ १४ ॥

इति श्री संतिकरं नाम तृतीयं स्मरणम् ॥ ३ ॥

अर्थः—(तवगह्व के०) श्री तपोगह्वरूप (गयण के०) गगन तेने विषे
(दिणंयर के०) दिनकर जे सूर्य ते समान (जुगवर के०) युगप्रधान
पदवीना जोगवनार एवा (सिरिसोमसुंदरगुरुणं के०) श्रीसोमसुंदरसूरि
नामा गुरु धर्माचार्य तेमना (सुपसाय के०) सुप्रसादें करीने (लङ्ग के०)
प्राप्त अइ एवी (गणहरविद्यासिद्धिं के०) गणधर विद्यासिद्धिने (सीसो

शिष्य जे श्रीमुनिसुंदरसूरि, ते. (जणइ के०) जणे ठे ॥१४॥इति॥३॥

॥ अथ तिजयपहुत्तनामकचतुर्थस्मरणस्य प्रारंभोऽयं ॥

तिजय पहुत्त पयासय, अछ महापाडिहेरजुत्ताणं ॥

समयखित्त ठिआणं, सरेमि चक्रं जिणंदाणं ॥१॥

अर्थ:-हुं (जिणंदाणं के०) सामान्य केवलीने विषे इंद्र तुल्य माटें जिनेंद्र कहियें ते जिनेंद्रोनुं (चक्रं के०) चक्र एटले वृंद अथवा चक्र ए टले यंत्र तेनुं (सरेमि के०) स्मरामि एटले ध्यान करुं तुं. ते जिनेंद्रो के हवा ठे? तो के (तिजय के०) त्रण जगत् तेनुं (पहुत्त के०) प्रचुत्व जे ऐ श्वर्य तेने (पयासय के०) प्रकाशना करनारा ठे, वली (अछमहापाडिहेर के०) आठ जे महाप्रातिहार्य तेणें करी (जुत्ताणं के०) युक्त ठे. वली केहवा ठे? तो के (समय के०) काखविशेष उपलक्षणथी अहोरात्र ठे प्रधान जेने विषे एवुं जे (खित्त के०) क्षेत्र एटलें पीस्तालीश लाख योजन प्रमाण अढीढीप लक्षण जे समयक्षेत्र ठे तेने विषे (ठिआणं के०) स्थित एटले वर्तता एवा उत्कृष्ट कालने विषे जेवारें कोइ पण क्षेत्रने विषे तीर्थकरनो विरह होतो नथी तेवारें पंदर कर्मजूमि क्षेत्रने विषे उत्कृष्टथी एकशो ने सीत्तेर तीर्थकरो समकालें होय ठे, तेनुं हुं स्मरण करुं तुं ॥ १ ॥

हवे ए एकशो ने सीत्तेर समय क्षेत्र स्थित जिनवृंदने एकशो सीत्तेर संख्याना अंकना प्रमाणवालो अने महोदुं ठे माहात्म्य जेनुं एवो महा यंत्र ठे, ते यंत्रनो उद्धारविधि सात गाथायें करी देखाडे ठे.

ए यंत्रमां पांच कोष्टको ऊर्ध्व लखवां, अने पांच कोष्टको आडां लख वां, तेवारें पांच पच्चां पच्चास कोष्टको थाय. तिहां मध्यने विषे पांच आडां कोष्टको जे ठे, तेमां “क्षिप उँ स्वाहा” ए पंचाक्षरी पंचमहाभूतात्मिका महाविद्या लखवी, तेमज वली उजां मध्यनां जे पांच कोष्टको ठे तेमां पण “क्षिप उँ स्वाहा” ए पंचाक्षरी महाविद्याज लखवी, तेमां (क्षि) ए पृथ्वी बीज ठे, (प) ए अपृथ्वीज ठे, (उँ) ए तेजोबीज ठे, (स्वा) ए पवनबीज ठे, अने (हा) ए आकाशबीज ठे. एम ए पांच बीजो मध्यनी आडी लीटीना तथा मध्यनी उज्जी लीटीना दरेक कोष्टकमां लखवां, अने बीजां कोष्टको जे ठे

તેમાં અંકો લખવા. તિહાં યંત્રના આરંભની આડી પંક્તિનાં જે પાંચ કોષ્ટકો છે, તેમધ્યે લખવા યોગ્ય અંકોને ગાથાએ કરી દેખાડે છે.

પણવીસા ય અસીઆ, પન્નરસ પન્નાસ જિણવર સમૂહો ॥

નાસેઝ સયલ હુરિઅં, જવિઆણં જતિજુતાણં ॥ ૬ ॥

અર્થ:—તિહાં યંત્રની આડી પંક્તિનાં પાંચ કોષ્ટકો જે છે, તેના પ્રથમ કોષ્ટકમાં (પણવીસા.કે०) પચ્ચીશનો અંક લખવો, (ય કે०) તથા વીજા કોષ્ટકમાં (અસીઆ કે०) અંશીનો અંક લખવો, તથા ત્રીજું કોષ્ટક તો મધ્યમાં છે, તેથી તેમાં તો પૂર્વે કહ્યા પ્રમાણે (દ્વિ) અક્ષર લખેલુંજ છે, તથા ચોથા કોષ્ટકમાં (પન્નરસ કે०) પંદરનો અંક લખવો, તથા પાંચમા કોષ્ટકમાં (પન્નાસ કે०) પચ્ચાસનો અંક લખવો. એ પ્રમાણે લખેલો (જિનવર કે०) સામાન્યકેવલીમાં શ્રેષ્ઠ એવા તીર્થકરોનો (સમૂહો કે०) સમુદાય તેનો યંત્ર, તે (જતિજુતાણં કે०) જતિયેં કરી યુક્ત એવા (જવિઆણં કે०) (જવ્ય જીવો જે છે, તેનાં (સયલ કે०) સમગ્ર એવા (હુરિઅં કે०) હુરિંતે જે પાપકર્મ તેને (નાસેઝ કે०) નાશ કરો ॥ ૬ ॥

હવે એ યંત્રની વીજી આડી પંક્તિનાં કોષ્ટકોને વિષે જે અંક લખવા યોગ્ય છે, તે અંકો કહે છે.

વીસા પણયાલાવિય, તીસા પન્નત્તરી જિણવરિંદા ॥

ગહ ચૂઅ રક્ક સાહણિ, ધોરુવસગ્ગં પણાંસંતુ ॥ ૩ ॥

અર્થ:—પ્રથમ કોષ્ટકને વિષે (વીસા કે०) વીશનો અંક લખવો, તથા વીજા કોષ્ટકને વિષે (પણયાલાવિય કે०) પીસ્તાલીશનો અંક લખવો, તથા ત્રીજા મધ્ય કોષ્ટકમાં તો આગલ કહેલી રીતિપ્રમાણે (પ) અક્ષર લખાયેલુંજ છે, તથા ચોથા કોષ્ટકમાં (તીસા.કે०) ત્રીશનો અંક લખવો, તથા પાંચમા કોષ્ટકને વિષે (પન્નત્તરી કે०) પંચોતેરનો અંક લખવો. એ પ્રમાણે સર્વ મલી એકશો સીત્તેર (જિણવરિંદા કે०) જિનવરો જે તીર્થ કરો થયા તે, (ગહ કે०) મંગલાદિક ગ્રહો, (ચૂઅ કે०) વ્યંતરવિશેષ (રક્ક કે०) રાક્ષસવિશેષ, (સાહણિ કે०) શાકિની તે યાતુધાનીવિશેષ,

ए सर्वयकी उत्पन्न थया एवा जे (घोरुवसग्गं के०) घोर उपसर्गों तेमने (पण्णासंतु के०) प्रकर्षें करीने नाशने पमाडो ॥ ३ ॥

हवे ते यंत्रना मध्यमां रहेली आडी पंक्तिनां पांच कोष्टकमां तो पूर्वोक्त रीति प्रमाणें “क्षिप ॐ स्वाहा” ए पांच अक्षर लखेलाज ठे, माटें ते पढीनी चोथी आडी पंक्तिमां जे लखवा योग्य अंको ठे. ते कहे ठे.

सित्तिरि पण्णतीसाविय, सठ्ठी पंचेव जिणगणो एसो॥

वाहि जलजलण हरि, करि चोरारिमहाजयं हरउ ॥४॥

अर्थः—प्रथम कोष्टकने विषे (सित्तिरि के०) सित्तेरनो अंक, बीजा कोष्टकने विषे (पण्णतीसाविय के०) पांत्तिशानो अंक, त्रीजा कोष्टकने विषे पूर्वोक्त रीति प्रमाणें (स्वा) अक्षर लखेलुंज ठे, ते पढी चोथा कोष्टकने विषे (सठ्ठी के०) शाठनो अंक, तथा पांचमा कोष्टकने विषे (पंचेव के०) पांचनो अंक लखवो. ए प्रमाणें (एसो के०) ए मनमां प्रत्यक्ष एवो (जिणगणो के०) तीर्थक रसमूह, (वाहि के०) व्याधि, (जल के०) नदी समुद्रादि अथवा पाठां तरें (जर के०) ज्वर ते सन्निपातादिक, (जलण के०) अग्न्यादि; (हरि के०) व्याघ्र, (करि के०) दुष्टहस्ती, (चोर के०) तस्कर, (अरि के०) शत्रु तेमनुं (महाजयं के०) महोदुं जे जय, तेने (हरउ के०) हरण करो ॥४॥

हवे आ यंत्रनी आडी पांचमी पंक्तिना कोष्टकोमां लखवा योग्य जे अंको ठे ते कहे ठे.

पणपन्ना यंदसेव य, पन्नठ्ठी तहय चेव चालीसा ॥

रक्कंतु मे सररीरं, देवासुरपणमिया सिद्धा ॥ ५ ॥

अर्थः—प्रथम कोष्टकने विषे (पणपन्ना के०) पञ्चावन्ननो अंक, (य के०) वली बीजा कोष्टकने विषे (दसेव के०) दशानो अंक, (य के०) वली त्रीजा कोष्टकने विषे पूर्वोक्तरीतिप्रमाणें (हा) अक्षर लखेलुंज ठे, तथा चोथा कोष्टकने विषे (पन्नठ्ठी के०) पांशशानो अंक, (तहयचेव के०) तेमज निश्चें पांचमा कोष्टकने विषे (चालीसा के०) चाली शानो अंक; एम सर्व अंकोना मली शरवाले अंकशो सीत्तेर जिनो ते (मे के०) महारं (सररीरं के०) शरीर जे इंद्रियायतन, तेने (रक्कंतु के०)

રક્ષા કરો. તે જિનો કેહવા છે ? તો કે (દેવાસુર કેળ) દેવ જે દેવતા અને અસુર જે દાનવ, તેણે (પણસિંચા કેળ) પ્રણામ કસ્યો છે જેને ઇવા છે, તથા (સિદ્ધા કેળ) સિદ્ધા ઇટલે જસ કરી નાંચ્યાં છે જ્ઞાનાવરણાદિ આઠ કર્મો જેણે તે સિદ્ધા કહિયે અર્થાત્ સિદ્ધ થયા છે ઇવા છે ॥ ૫ ॥

હવે પૂર્વોક્ત ગાથાભમાં કહ્યા પ્રમાણે લખ્યા છે અંકો જેમાં ઇવા યંત્રને વિષે બીજાં પણ બીજો લખવા યોગ્ય છે, તે કયાં બીજો? તથા તે બીજો કયાં કોષ્ટકમાં કેવી રીતે લખવાં? તથા તે બીજોનો મહિમા પ્રમુખ શું છે? તે કહે છે.

ૐ હરહુંહઃ સરસુંસઃ, હરહુંહઃ તદ્દેવ સરસુંસઃ ॥

આલિહિય નામ ગપ્ત, ચક્રં કિર સવત્ત્નદ્વં ॥ ૬ ॥

અર્થઃ—આ ગાથામાં “ હરહુંહ ” એ ચાર બીજાદારો જે છે, તેણે કરી પદ્મા, જયા, વિજયા અને અપરાજિતા, એ ચાર દેવિયોનાં નામ અનુક્રમે પ્રત્યેક બીજે જાણવાં. તથા વલી આ ગાથામાં “સરસુંસઃ” એ ચાર બીજાદારો જે છે, તે મહોટા પ્રજાવવાલા તથા વ્યંતરાદિક ડુષ્ટ દેવોયે કરેલા ઉપસર્ગોના નિવારણ કરવાને અર્થે છે, તથા વલી પ્રથમમાં રહ્યા ઇવા “હરહુંહઃ” એ ચાર બીજાદારોને વિષે (હા) અક્ષર જે છે, તે સૂર્યબીજ છે તે ડુરિતનાશકારક છે, તથા (ર) અક્ષર જે છે, તે અગ્નિબીજ છે, તે કલ્મષ ઇટલે પાપને દહનકારક છે, તથા (હું) અક્ષર જે છે, તે ક્રોધબીજ છે, તથા કવચ પણ છે, તે જૂતાદિત્રાસક છે, અને કવચત્વે કરી આત્મરક્ષક પણ છે, તથા (હ) અક્ષર જે છે, તે સંપુટિત છે. તે પછી આ ગાથામાં બીજા “સરસુંસઃ” એ ચાર બીજાદારો જે છે, તેમાં (સ) અક્ષર જે છે, તે ચંદ્રબીજ છે તે સૌમ્યતાકારક તથા સર્વદા શિવકારક જાણવું, તથા (ર) અક્ષર જે છે, તે અગ્નિબીજ છે તે તેજોહીપન જાણવું. તથા (સું) અક્ષર જે છે, તે શામક બીજ છે, તે સર્વડુરિતોપશામક છે, વલી (સઃ) અક્ષર જે છે, તે સંપુટિત બીજ છે, એમ જાણવું. હવે એ આઠે બીજો જે છે, તે કયા કોષ્ટકમાં કયા અંકની નીચે લખવાં ? તે કહે છે.

તિહાં ગાથાના આરંભમાં ૐ બીજ જે છે, તે પરમાત્મવાચક તથા પંચપર મેષ્ટિવાચક છે માટે તે પદનો ઉચ્ચાર કરીને તે યંત્રની પ્રથમ પંક્તિમાં લખેલા જે પાંચ કોષ્ટકો છે, તેના મધ્ય કોષ્ટકમાં તો (દિ) અક્ષર પૂર્વે સખેલુંજ છે, તે

विना बाकीनां चार कोष्टकोमां जिहां (३५)(८०) (१५) (५०) एवा अंको जरेला ठे, ते चारे अंकोनी नीचें अनुक्रमें (हरहुंहुः के०) ह, र, हुं, हः, ए चार बीजो लखवां. तथा बीजी पंक्तिना मध्यना कोष्टकमां तो पूर्वे (प) अक्षर लखेलुंज ठे, पढी बाकीनां चार कोष्टकोमां जेमां (३०) (४५) (३०) (९५) एवा चार अंको लखेला ठे ते अंकोनी नीचें अनुक्रमें (सरसुंसः के०) स, र, सुं, सः, ए चार बीजो लखवां. तथा त्रीजी पंक्तिना कोष्टकोमां तो पूर्वे “क्षिप ऊँ स्वाहा ” ए पांच बीजमंत्राक्षरो लखेलांज ठे, तथा वली चोथी पंक्तिना कोष्टकोमांहेला मध्यकोष्टकमां तो पूर्वे (स्वा) अक्षर लखे लुंज ठे, ते विनानां बीजां चार कोष्टको जेमां (९०) (३५) (६०) (५) एवा अंको लखेला ठे, ते अंकोनी नीचें वली बीजी वारनां पण (हरहुंहुः के०) ह, र, हुं, हः, ए चार बीजो अनुक्रमें लखवां. तथा पांचमी पंक्तिना कोष्टकमांहेला मध्यकोष्टकमां तो (हा) अक्षर पूर्वे लखेलुंज ठे ते वि नानां बीजां चार कोष्टकोमध्ये (५५) (१०) (६५) (४०) एवा चार अंको पूर्वे लखेलाज ठे ते अंकोनी नीचें अनुक्रमें (सरसुंसः के०) स, र, सुं, सः, ए चार बीज लखवां, अने वली (आदिहिय के०) आदिखित ए टले (आ के०) समस्त प्रकारें करीनें (लिखित के०) लख्युं ठे (नाम के०) सांधन करनार पुरुषनुं नाम ऊँ कारसहित, जे यंत्रना (गप्रं के०) गर्ज एटले मध्यजागना मध्य कोष्टकने विषे, एवो (किर के०) किल एटले निश्चें (सर्वतोजद्र के०) सर्वतोऽद्र एटले ऊर्ध्व पंक्तिनी गणनायें तथा आडी पंक्तिनी गणनायें तथा तीर्धी पंक्तिनी गणनायें तथा कोणगत पं क्तिनी गणनायें सर्वतो एटले ए पंक्तिना सर्व प्रकारें अंको गणतां शरवांले (१९०) थाय ठे, तेमाटे सर्वतोऽद्र एवुं (नाम के०) नाम ठे जेनुं, एवुं (चक्रं के०) चक्र ते यंत्र जाणवो, तथा वली (सर्वतः के०) सर्व प्रकारें जे थंकी (ऋद्र के०) कळ्याण थाय ठे. तेमाटे सर्वतोऽद्र नाम जाणवुं॥६॥

हवे पढी ते यंत्रना चारे तरफना पार्श्व प्रदेशोने विषे रह्यां एवां जे शोल कोष्टको, तेने विषे शोल विद्या देवीजनां नाम लखवां, ते कहे ठे.

ऊँ रोहिणि पन्नत्ती, वज्रसिंखला तहय वज्रअंकुसिञ्चा॥

चक्रेसरि नरदत्ता, कालि महाकालि तह गोरि ॥ ७ ॥

गंधारी महजांला, माणवि वझरुह तहय अछुता ॥

माणसि महमाणसिआ, विद्यादेवीउ रस्कंतु ॥ ७ ॥

अर्थ:-अहिं शोल देवीयोनां नाम जे लखवां, ते ॐ एटले प्रणवबीज, अने बीजुं ॐ एटले मायाबीज, त्रीजुं श्री एटले लक्ष्मीबीज. एवां ए त्रण बीज पूर्वक लखवां. तथा तेना अंतमां नमः पद पण लखवुं, जेम के प्रथम ॐ ॐ श्री रोहिण्यै नमः। एवी रीतें त्रण बीज आगल मूकीने सर्व शोल देवी योनां नाम केहेवां, बीजी प्रज्ञायै नमः। एम त्रीजी वज्रशृंखलायै नमः। (तहय के०) तथा वली चोथी वज्रांकुशयै नमः। पांचमी चक्रेश्वर्यै नमः। ठठी नरद चायै नमः। सातमी कांड्यै नमः। आठमी महाकांड्यै नमः। (तह के०) तथा नवमी गौर्यै नमः॥७॥ दशमी गांधार्यै नमः। अगीयारमी महाज्वालायै नमः। बारमी मानव्यै नमः। तेरमी वैरुढ्यायै नमः। (तहय के०) तथा वली चौदमी अ ब्रुतायै नमः। पंदरमी मानस्यै नमः। शोलमी महामानस्यै नमः। ए शोल नाम (ॐकार) ते प्रणवबीज तथा (ॐ) ते मायाबीज तथा (श्री) ते लक्ष्मी बीज ए त्रण बीज पूर्वक अने अंतमां नमः पद सहित लखवां. एवो आम्नाय ठे, तेवी (विद्यादेवीउके०) हे विद्यादेवीउ! तमें (रस्कंतु के०) मारुं रक्षण करो.

हवे एकशो सीत्तेर जिनवरोनुं उत्पत्तिस्थानक कहे ठे.

पंचदस कम्म जूमिसु, उत्पन्नं सत्तरिं जिणाणसयं ॥

विबिह रयणाइवन्नो, वसोहिच्चं हरउ डुरिआइं॥७॥

अर्थ:-जंबूद्वीप, धातकीखंरु, पुष्कराऊ लक्षण एवा सारूऊय द्वीपोने विषे पांच जरत क्षेत्रो, पांच ऐरवत क्षेत्रो अने पांच विदेह क्षेत्रो, ए (पंचदस के०). पन्नर, (कम्मजूमिसु के०) कृषिवाणिज्यादि कर्म ते ठे प्रधान जेमां एवी जे जूमि तेनें कर्मजूमि कहियें, ते कर्मजूमिउने विषे (उत्पन्न के०) उत्पन्न थयुं, जे कारण माटे उत्कृष्ट कालने विषे पांच जरत ने विषे पांच तीर्थकर, पांच ऐरवतने विषे पांच तीर्थकर, तथा एक महा विदेहने विषे बंत्रीश विंजयो, तेवा पांच महाविदेहोना एकशो ने शाठ वि जयो ठे, तेमां प्रतिविजयें एकेक तीर्थकर थाय ठे, एम जेवारें कोइपण क्षेत्रने विषे तीर्थकरनो विरह न थाय? तेवारें उत्कृष्टा एकशो सीत्तेर तीर्थकर थाय ठे माटे कर्मजूमिउने विषे उत्पन्न थयुं एवुं (सत्तरिं जिणाणसयं के०) एक

શો સિત્તેર જિનોનો સમૂહ, તે શ્રીઅજિતનાથ તીર્થકરના સમયને વિષે હોતો હવો. તેજનાં નામ તેજનાં અંગવર્ણ, તે મથુરાસ્થ સ્તૂપથી ઉદ્ધાર કરેલા પટ્ટિકાચંત્રેં કરી જાણવા, તે જિનસત્ત્યધિકશત કેહેવું છે? તો કે (વિવિ હ કે) વિવિધ પ્રકારના (ચંચળાઈ કે) રત્નાદિના (વસ્ત્ર કે) વર્ણ ઇટલે શ્વેત, પીત, રક્ત, હરિત, શ્યામ એવા વર્ણોયેં કરીને (જવસોહિઅં કે) ઉપશોજિત ઇટલે અતિશોજિત એવું છે. તે અમારાં (હુરિઆઈ કે) હુરિતો જે છે, તેને (હરજ કે) હરણ કરો ॥ ૧૯ ॥

હવે તે કેહેવા જિનોનું ધ્યાન કરવું? તે કહે છે.

‘ચત્તીસઅશ્સયજુઆ, અઠમહાપાડિહેરકયસોહા ॥

તિહયરા ગયમોહા, જાએઅવા પયત્તેણં ॥ ૨૦ ॥

અર્થ:—(ચત્તીસ અશ્સય જુઆ કે) ચોત્રીશ અતિશોયેં કરીને યુક્ત તથા વલી કેહેવા છે? તો કે (અઠમહાપાડિહેર કે) આઠ મહાપ્રાતિહાર્ય તેણેં (કયસોહા કે) કરી છે શોજા જેમની એવા, વલી કેહેવા છે? તો કે (ગયમોહા કે) ગયો છે મોહ જેમનો એવા (તિહયરા કે) તીર્થકરો, (પયત્તેણં કે) પ્રયત્નેં કરીને (જાએઅવા કે) ધ્યાતવ્ય છે, અર્થાત્ હ્રદયને વિષે ચિંતનીય છે, ઇટલે તીર્થકરોના એવા રૂપનું ધ્યાન કરવું ॥ ૨૦ ॥

હવે એ એકશો સીત્તેર તીર્થકરોનો કેહેવો વર્ણ છે? તે કહે છે.

ઊં વરકણયસંસ્વવિહુમ, મરગયઘણંસન્નિહં વિગયમોહં ॥

સત્તરિસયં જિણાણં, સવામરપૂઝં વંદે ॥ સ્વાહા ॥ ૨૧ ॥

અર્થ:—કેટલા એક તીર્થકરોનો (વરકણય કે) શ્રેષ્ઠકનક સરખો પીત વર્ણ છે, તથા કેટલા એક તીર્થકરોનો (સંસ્વ કે) શંખના સરખો વર્ણ છે, તથા કેટલા એક તીર્થકરોનો (વિહુમ કે) પ્રવાલાં સરખો વર્ણ છે, તથા કેટલા એક તીર્થકરોનો (મરગય કે) મરકતમણિના સરખો વર્ણ છે, તથા કેટલા એક તીર્થકરોનો (ઘણ કે) મેઘ તેના (સન્નિહં કે) સરખો વર્ણ છે, તથા (વિગયમોહં કે) ગયો છે મોહ જેથી તેને વિગત મોહ કહિયેં, એવું, અર્થાત્ આ ગાથામાં કહેલા વિવિધ વર્ણવાલું એવું (સત્તરિસયંજિણાણં કે) જિનોનું સત્ત્યધિકશત. તે કેહેવું છે? તો કે (સવા

मरपूइअं के०) सर्वांमरपूजित ठे, तेने हुं पण (वंदे के०) वंदन करुं हुं अने (स्वाहा के०) सुष्ठु. एटले रूडुं आह नाम कहे ठे तेने स्वाहा कहि यें. अर्थात् ए जिनेश्वरोने नमस्कार करवाथी शोजन सुखादिक थाय ठे. अथवा वीजो अर्थ एमठेके:—“ स्वाहा देवंहविर्दाने” एम कहेलुं ठे, तेथी देवताने हविनुं प्रदान ठे. आ प्रदाने करीने देवो परितुष्ट थाय ठे ॥११॥ हवे आ यंत्रना प्रज्ञावे करी सर्व देवो पण उपद्रव करता नथी, ते कहे ठे.

ॐ जवणवइ वाण वंतर, जोइसवासी विमाणवासी अ ॥

जे केवि डुष्ट देवा, ते सवे जवसमंतु मम ॥ स्वाहा ॥१२॥

अर्थ:—अहिं (ॐ के०) ॐ ते पंचपरमेष्ठिवाचक पद जाणवुं, ते म हामंगलरूप ठे, तेने आदिने विषे प्रयोजवुं. (जेकेवि के०) जे कोइ पण (डुष्टदेवा के०) डुष्ट देवो ते मिथ्यादृष्टि जैनशासनना द्वेषकारक अने जनोना अहितकारक देवो ठे (तेसवे के०) ते सर्व पण आ स्तवनना प्रज्ञाव थकी (मम के०) मने (जवसमंतु के०) उपशांत हो, अर्थात् विघ्ने म करो. ते कया डुष्ट देवो? तो के (जवणवइ के०) जवनपति, (वाणवं तर के०) वाणव्यंतर, (जोइसवासी के०) ज्योतिष्कवासी देवो, (च के०) तथा (विमाणवासी के०) विमानवासी देवो ठे. अने स्वाहापद जे ठे, तेनो अर्थ पूर्वनी पेटें जाणवो ॥ १२ ॥

हवे ए यंत्रने फलकादिक जे काष्ठपट्टादिक तेने विषे लखीने

पीवानो पण प्रज्ञाव ठे, ते कहे ठे.

चंदणकप्पूरेणं, फलए लिहिजण खालिअं पीअं ॥

एगंतराइ गह नू, अ साइणि मुग्गं पणासेइ ॥१३॥

अर्थ:—(चंदण के०) चंदन, अगरु, कुंकुम, तथा (कप्पूरेणं के०) कर्पूरादिक तैणें करी (फलए के०) फलक ते काष्ठपट्टादिक तेने विषे (लि हिजण के०) लखीने, तथा वली कोइक पुरुषो कहे ठे जे पवित्र एवा कांस्यस्थालादिकने विषे कर्पूर, गोरोचन, कुंकुम, चंदन, अगरु, कस्तूरी प्रंचृतिनो कर्दम करीने ते कर्दमें करी सात वखत प्रलेपन करीने ढायारें करी शूकवीने तेनी उपर पूर्वोक्त यंत्रने लखी, पुष्पधूपादिकें पूजन करीने प्रातः

કાલને વિષે (શ્વાલિચ્ચં કેળ) દ્વાલન કસ્યો એવો જે યંત્ર, તેને જેણે (પી યં કેળ) પીધો હોય, તેમના (એગંતરાઈ કેળ) એકાંતરિક જ્વર આદિ શ્વદશીઘ્ર્યાંતરિક, ત્ર્યાંતરિક જ્વર પણ ગ્રહણ કરવા. તે સર્વ જાતિના જ્વર તથા (ગહ કેળ) ગ્રહ ગોચર તે અશુભ જાવવાલા જે ગ્રહ, અથવા ગ્રહ ણ કરે તેમને ગ્રહ કહિયે, એવા (જૂઞ્ચ કેળ) જૂત તે વ્યંતરવિશેષ અને (સાઙ્ગિ કેળ) શાકિનીવિશેષ (મુગ્ગં કેળ) મોગક, ઉપલક્ષણથી અન્ય પણ હુષ્ટરોગ, જૂત પ્રેતાદિ આવેશને તથા કૃતકર્માદિ જે હે, તેમને (પ ણાસેઈ કેળ) પ્રનાશ કરે હે ॥ ૧૩ ॥

વલી વીજો પણ પ્રકાર કહે હે.

ઇઞ્ચ સત્તરિસયં જંતં, સમ્મં મંતં હુવારિ પઢિલિહિચ્ચં ॥ .

હુરિચ્ચારિ વિજયવંતં, નિપ્રંતં નિચ્ચમચ્છેદ ॥ ૧૪ ॥

અર્થ:—(ઇઞ્ચ કેળ) આ (સત્તરિસયં કેળ) સત્તત્ત્યધિકશતનામા એવો (જંતં કેળ) યંત્ર જે હે તેનું (સમ્મં કેળ) રૂઢે પ્રકારે (નિપ્રંતં કેળ) નિઃસંદેહે કરીને હે જીવ્ય જીવો! (નિચ્ચં કેળ) નિરંતર, (અચ્છેદ કેળ) અર્ચન કરો. હવે તે યંત્ર કેહવો હે? તો કે (મંતં કેળ) સર્વમંત્રમાં ગુહ્ય ઇટલે રહસ્ય હે, વલી કેહેવો હે? તો કે (હુવારિ કેળ) ગ્રહ દ્વારને વિષે વા શુદ્ધિ સ્થાનકને વિષે પૂર્વોક્ત રીતે (પઢિલિહિચ્ચં કેળ) પ્રતિલેખન કરેલો હે. વલી તે યંત્ર કેહે વો હે? તો કે (હુરિચ્ચ કેળ) કષ્ટો અને (અરિ કેળ) શત્રુ, તેને (વિજયવંતં કેળ) વિજય ઇટલે નિરાકરણ કરતો એવો હે. આહિં વલી કેટલા એક તો એમ કેહે હે, જે રૂપાના પત્રામાં અથવા તામ્રપત્રમાં લખીને ગ્રહમધ્યને વિષે પૂજન કરવું, અને જ્યારે કાર્ય પડે, તે વખતે તે યંત્રનું શુરૂ જલે પ્ર દ્વાલન કરીને તે પ્રદ્વાલિત જલનું પાન કરવું ॥ ૧૪ ॥ ઇતિ તિજયપદ્ધત્તનામકં ચતુર્થ સ્મરણં સમાપ્તં. ॥ ૪ ॥

॥ અથ નમિજ્ઞાણનામકં પંચમં સ્મરણં લિખ્યતે ॥

તેમાં પ્રથમ મંગલાન્નિધાનપુરસ્સર મંગલગાથા કહે હે.

નમિજ્ઞાણ પણયસુરગણ, ચૂડામણિ કિરણરંજિચ્ચં મુણિણો ॥

ચલણજુઅલં મહાન્નય, પણાસણં સંથવં વુહં ॥ ૧ ॥

અર્થ:—(મુણિણો કે૦) મુનિ જે પાંશ્વનાથ તેમનું (ચલણજુઅલં કે૦) ચરણયુગલ એટલે જે ચરણારવિંદનું યુગલ તેને, (નમિજ્ઞાણ કે૦) નમસ્કાર કરીને હવે તે ચરણયુગલ કેહવું છે? તો કે (પણ્ય કે૦) પ્રણ ત એટલે નમસ્કાર કરનારા એવા જે. (સુરગણ કે૦) દેવતાઝના સમૂહ તેના મસ્તકને વિષે રહેલા એવા જે (ચૂડા કે૦) મુકુટ, તે મુકુટને વિષે રહેલા જે (મણિ કે૦) મણિયો, તેના. (કિરણ કે૦) કિરણો, તેણે કરીને (રંજિઅં કે૦) રંજિત એવું છે. વલી કેહવું છે? તો કે (મહાજય કે૦) રોગ, જલ, જ્વલનાદિ એવા શોભ પદાર્થથી ઉત્પન્ન થયું એવું જે મહોદું જય, તેને (પણાસણં કે૦) પ્રકર્ષે કરીને નાશ કરનારું એવું તે ચરણયુગલ છે, તેને નમસ્કાર કરીને હું આ પ્રકારના (સંથવં કે૦) સંસ્તવ જે તેને (બુઠં કે૦) કહીશ ॥ ૧ ॥

હવે “રોગ જલ જલણ” એ પૂર્વોક્ત શોભ જય તે મધ્યે આઠ મહા જય છે, તન્નિવારણલક્ષણ પ્રચુનું અતિશય વર્ણન, તે પ્રત્યેક જયઆશ્રયી બે બે ગાથાએ કરી કહેતો હતો પ્રથમ રોગજયનિવારણલક્ષણ પ્રચુનો અતિશય, ગાથાયુગ્મે કરી કહે છે.

સડિયકરચરણનહમુહ, નિબુદ્ધ નાસા વિવન્ન લાયન્ના ॥

કુઠ્ઠમહારોગાનલ, ફુલિંગનિદ્દહુ સવંગા ॥ ૨ ॥ તે તુહ

ચલણારાહણ, સલિલંજલિ સેય બુઢિય હાયા ॥ (ઉઘાહા)

વંણ દવદહુ ગિરિપા, યવ વ પત્તા પુણોલહી ॥ ૩ ॥

અર્થ:—(સડિય કે૦) વિશીર્ણ છે એટલે સડી ગયેલાં છે (કરચરણનહમુહ કે૦) હાથ, પગ, નખ અને મુખ જેમનાં એવા, તથા (નિબુદ્ધ કે૦) નિમગ્ન છે, એટલે બેરી ગયેલી છે (નાસા કે૦) નાસિકા જેની એવા, તથા (વિવન્ન કે૦) વિનષ્ટ થયું છે (લાયન્ના કે૦) લાવણ્ય જેમનું એવા, (કુઠ્ઠ કે૦) કુષ્ઠ પ્રસિદ્ધ એવો કોઢરૂપ (મહારોગ કે૦) મહાન્ રોગ તેનું સંતાપજનક પણું છે જેને એ હેતુ માર્ટે (અનલ કે૦) અગ્નિસમાન તેનાં (ફુલિંગ કે૦) સ્ફુલિંગના સરખા એટલે અંગારના તણાવા તે સમાન પીડાકારક તેણે કરી (નિદ્દહુ કે૦) બાલ્યાં છે (સવંગા કે૦) સર્વ અંગ જેમનાં એવા ॥૨॥ (તે

કે૦) તે પ્રાણીયો પણ હે પાર્શ્વનાથ ! (તુહ કે૦) તવ ઇટલે તમારાં (ચલણારાહણ કે૦) ચરણોનું આરાધન જે સેવન તેજ (સલિલાંજલિ કે૦) સલિલાંજલિ જે પાણી પીવાની અંજલિ તેનું (સેશ્ર કે૦) સેક જે સેચન તેણેં કરી (વુઢિયઢાયા કે૦) વૃદ્ધિગત થઈ છે. ઢાયા શોજા જેમ ની એવા ઢતા (પુણો કે૦) ફરીને (લઢીં કે૦) લક્ષ્મી જે આરોગ્યરૂપ સંપદા તેને (પત્તા કે૦) પ્રાપ્ત થાય છે. તેને વિષે ઉપમા કહે છે કે, જેમ (વણદવ કે૦) વનનો અગ્નિ તેણેં કરી (દઢા કે૦) દગ્ધ થયેલા (ગિરિ પાયવ કે૦) ગિરિપાદપ ઇટલે પર્વતનાં વૃદ્ધો છે તેજ (વ કે૦) જેમ (વુઢિઅઢાયા કે૦) વૃદ્ધિ પામી છે. શોજા જેમની, એવા થાય છે વહી વુઢિઅઢાયા એવો પણ પાઠ છે, તો તેનો અર્થ એમ જાણવો જે વૃદ્ધિગતથ યો છે ઉત્સાહ જેમને. એવા અર્થાત્ દવદગ્ધ વૃદ્ધો જે છે, તે વૃદ્ધિના જલેં કરી સિંચેલા ઢતા ફરીને નવકોમલાદિ સંપત્તિનો પ્રાદુર્ભાવ કરે છે. તેમ કુષ્ઠાદિ મહારોગોયેં કરીને વિવર્ણજાવને પામેલા એવા જનો, તે તમારા ચરણારા ધનામૃતેં સિંચાયેલા ઢતા ફરી પાઠા મકરધ્વજતુલ્ય રૂપને પામે છે ॥૩॥

હવે ગાથાદ્યેં કરીને પ્રચુનું વીજું જલજયાપહરણ લક્ષણ

માહાત્મ્યને દેખાડતો ઢતો કહે છે: .

હુવાયઃખુન્નિયજલનિહિ, ઉપ્પ્રંડકલ્લોલનીસણારાવે ॥

સંનંતજયવિસંતુલ, નિઘામયમુક્કવાંવારે ॥ ૪ ॥ અ

વિદલિઅ જાણવત્તા, સ્વણેણ પાવંતિ ઇન્ધિઅ કૂલં ॥ પા.

સજિણચલણજુઅલં, નિચ્ચં ચિઅ જે નમંતિ નરા ॥ ૫ ॥

અર્થ:—(હુવાય કે૦) હુષ્ટવાત ઇટલે પ્રતિકૂલ પવન, તેણે (ખુન્નિઅ કે૦) ક્ષોન્નિત કસ્યો એવો (જલનિહિ કે૦) જલનિધિ જે સમુદ્ર, તેના (ઉપ્પ્રંડ કે૦) ઉપ્પ્રંટ ઇટલે ઉદાર એવા (કલ્લોલ કે૦) કલ્લોલ જે લહે રીયો તેમના (નીસણ કે૦) જયંકર છે (આરાવે કે૦) શબ્દો જેને વિષે એવો તથા (સંનંત કે૦) હવે શું કરવું જોઈયેં? એવો વિચાર કરવાને વિષે મૂઢ થયેલા તથા (જય કે૦) જય જે વીક તેણેં કરીને (વિસંતુલ કે૦) વિવ્હલ તથા એવા (નિઘામય કે૦) નિર્યામક ઇટલે ખલાસીયો તેણેં (મુક્કવાવારે કે૦) મૂક્યો છે વ્યાપાર જેને વિષે ॥ ૪ ॥ એવા પણ સમુ

ऊने विषे (अविदलिय के०) नथी जांगुं (जाणवत्ता के०) यानपात्र ते बहाणं जेमनुं एवा ठता (खणेण के०) द्वाणें करीने एटले घडीना उठा जागें करी (इच्छिअं के०) इच्छित एवुं (कूलं के०) समुद्रतट एटले कांगो तेने (पावन्ति के०) प्राप्नुवन्ति एटले पामे ठे. ते कया नर जाणवा? अर्थात् सर्वजन नहिं, परंतु (जे के०) जे (नरा के०) मनुष्यो (पासजि एं के०) श्रीपार्श्वजिन तेनुं (चलणजुअलं के०) चरणकमलनुं जुगल तेने (चिअ के०) चिअ शब्द अवधारणार्थ ठे (निच्चं के०) निरंतर (नमन्ति के०) नमन करे ठे, अथवा (निच्चंचिअ के०) नित्य गंधादिकें करी अर्चन करीने जे (नमन्ति के०) नमस्कार करे ठे, ते नरो समुद्रना पारने पामे ठे ॥५॥

हवे गाथायुगलें करीने प्रभुनो त्रीजो दावानलजया
पहारातिशय कहे ठे.

खरपवणुद्धुयवणदव, जालावलिमिलियसयलडुमगह
ए ॥ रुज्जंतमुद्धमयवहु, नीसणरवनीसणंमि वणे ॥६॥ ज
गगुरुणो कमजुअलं, निवाविअसयलतिहुअणाचोअं ॥
जे संजरंति मणुआ, न कुणंइ जलणो जयं तेसिं ॥ ७ ॥

अर्थः—आगल कहेशे ए प्रकारना (वणे के०) वनने विषे (जलणो के०) ज्वलन जे अग्नि ते जय करतो नथी. हवे ते वन केहवुं ठे? तो के (खर के०) प्रचंरु एवो जे (पवण के०) वायु, तेणें करी (उद्धुयं के०) उद्धत सर्व दि शियोने विषे आणी तरफ पहेली तरफ प्रसारने पमाडेलो एवो (वणदव के०) वननो अग्नि, तेनी (जाला के०) ज्वाला तेनी (आवलि के०) श्रेणि तेणें करी ने (मिलिय के०) परस्पर एकीभूत थया जे (सयल के०) समग्र (डुम के०) डुम एटले वृद्धो तेना (गहण के०) गहन जेने विषे, एटले आ आंबानुं वन, आ चंपकवन, इत्यादिक ठे जे वनने विषे तथा बली. ते वन केहवुं ठे? तो के (रुज्जंत के०) दाजती एवी (मुद्ध के०) मुग्ध एटले सरल एवी जे (मयवहु के०) मृगवधू एटले हरणीयो तेमनो (नीसण के०) जयंकर (रव के०) आक्रंद शब्द तेणें करीने (नीसणंमि के०) जयप्रद थयेलुं अर्थात् जयंकर थ येलुं. अहीं त्री एटले जय तेने संन केतां आपे, तेने त्रीषण कहियें एवा

(વણે કે૦) વનને વિષે. વલી આહીં કેટલાએક તો એવો અર્થ કરે છે કે,
 (રુજાંત કે૦) દહ્યાંત એટલે દહન થવા યોગ્ય એવું જે વન તેનો અંત. એ
 ટલે. અવસાન છે જેમાં, તેને દહ્યાંત કહિયેં તે દહ્યાંત જે દવાગ્નિ તેની (મુઠ્ઠ
 કે૦) સરલ એવી જે જ્વાલા તેના આકુલિતપણાચેં કરીને મૂઢ એવા જે
 (મય કે૦) અરણ્યવાસી પશુઝં તેનો (વહુ કે૦) ઘણો અત્યંત (જીસ
 ણ કે૦) જયંકર એવો (આરાવ કે૦) આક્રંદ તેણેં કરીને (જીસણમિ કે૦)
 જયજીત થયેલું એવું (વણે કે૦) વનને વિષે ॥૬॥ (જગગુરુણો કે૦) સ્વસા
 મર્થ્યથકી થયેલા એવા જગતના ગુરુ જે શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્વામી તેમનું
 (કમજુયલં કે૦) ચરણયુગલ, તે ચરણયુગલ કેહવું છે ? તો કે (નિદ્વાવિ
 અ કે૦) નિર્વાપિત એટલે આપત્તિના તાપને પ્રશમન કરી સુખીયો કસ્યો
 છે (સયલતિદુશ્રણાન્નોઅં કે૦) સમગ્ર ત્રિજુવના જોગ એટલે પરિપૂર્ણ
 ત્રણ જુવન જેણેં એવું ચરણયુગલ છે. આહીં આજોગ શબ્દ જે છે, તે અનિ
 વાપણનિષેધાર્થ છે, એવા પ્રજુના ચરણકંમલને (જે કે૦) જે (મણુઆ
 કે૦) મનુષ્યો (સંજરંતિ કે૦) સ્મરણ કરે છે. (તેસિં કે૦) તે સ્મરણ
 કરનાર જનોને પૂર્વોક્ત જે (જલણો કે૦) દાવાગ્નિ તે (જયં કે૦) જય
 પ્રત્યેં (નકુણ્ઠ કે૦) નથી કરતો ॥ ૭ ॥

હવે ગાથાયુગ્મેં કરીને જગવંતનો ચોથો વિષધરજયનિવારકત્વ
 મહિમાને દેખાડતો ઠતો કહે છે.

વિલસંત જોગ જીસણ, ફુરિઆરુણ નયણ તરલ જીહાલં ॥
 જગ્ગજુઅંગં. નવજલ, ય સઢહં જીસણાયારં ॥ ૮ ॥
 મન્નંતિ કીડ સરિસં, દૂર પરિજૂઠ વિસમ વિસવેગા ॥
 તુહ નામસ્કર ફુડસિ, ધ્મન્તં ગુરુઆ તરા લોએ ॥ ૯ ॥

અર્થ:- (વિલસંત કે૦) સુશોજિત એવા (જોગ કે૦) ફળા છે જેના
 અથવા (વિલસંત કે૦) સુશોજિત છે (જોગ કે૦) દેહ જેનો એવો તથા
 (જીસણ કે૦) જયંકર અને (ફુરિઆ કે૦) સ્ફુરિત એટલે ચપલ અને
 (અરુણ કે૦) આરક્ત છે (નયણ કે૦) ચહુ જેનાં એવો તથા (તરલ
 કે૦) ચંચલ છે (જીહાલં કે૦) જિઘ્ઘા જેની એવો (જગ્ગજુઅંગં કે૦)

ઝગ્ર ઝુયંગમ ઇટલે ઝયંકર સર્પ વંલી તે સર્પ કેહેવો છે? તો કે (નવજલય કે०) નવીન જલદ ઇટલે આષાઢ મહિનાનો વર્ષાદ, તેના (સઢહં કે०) સદૃશ છે, ઇટલે મેઘની પેરેં શ્યામવર્ણ છે. વંલી કેહેવો છે? તો કે (જીસણા ચારં કે०) જીષણાકાર ઇટલે ઝયંકર છે આકાર જેનો, અથવા ઝયંકર છે આચાર કહેતાં વેદ્યન ઇટલે આંહિં ત્યાંહિં ઝ્રમણ જેનું એવો સર્પ ॥૬॥ તે ને (કીટસરિસં કે०) કીટસદૃશ (મન્નંતિ કે०) માને છે. તેને કીટસદૃશ કોણ માને છે? તો કે (દૂર કે०) અત્યંત દૂર કસ્યો છે (પરિહૂઢ કે०) ચારે તરફ ટાલ્યો છે (વિસમ કે०) આકરો એવો (વિસવેગા કે०) વિષનો વેગ જેઝયેં. તે કોણેં ટાલ્યો છે? તો કે હે શ્રીપાર્શ્વનાથ! (તુહ કે०) તમારું (નામરકર કે०) નામાદ્ધર તેજ (ફુહ કે०) સ્ફુટ છે પ્રજાવ જેનો તેણેં કરીને (સિઝુ કે०) સિઝુ થયેલો એવો (મંત કે०) ગારુડાદિકનો મંત્ર ઇટલે તમારા નામના જે (પાર્શ્વ) એ વે પ્રાજાવિક અદ્ધરો છે, તે અદ્ધરોયેં કરીને સિઝુ થયેલો એવો જે ગારુડાદિક મંત્ર, તેણેં કરીને (ગુરુઆ કે०) ગરિષ્ઠ ઇટલે મહોટા એવા જે (નરા કે०) મનુષ્યો (લોએ કે०) લોકને વિષે છે, તેણેં ટાલ્યો છે. તેજ પૂર્વોક્ત સર્પને કીટસદૃશ માને છે ॥ ૬ ॥

હવે, ગાથાયુગલેં કરીને પ્રચુનું પાંચમું તસ્કરઝયનિવારકત્વ કહે છે.

અડવીસુ નિહ્વ તક્કર, પુલિંદસહૂલસદ્ઝીમાસુ ॥

ઝયવિદુરવુન્નકાયર, ઝહૂરિઅ પહિઅસઢાસુ ॥૧૦॥

અવિલુત્તવિહવસારા, તુહ નાહ પણામમત્તવાવારા ॥

વવગયવિગ્ધા સિગ્ધં, પત્તા હિય ઇહિયં ઠાણં ॥૧૧॥

અર્થઃ—(અડવીસુ કે०) સર્વ અટવીયોને વિષે. તે અટવીયો કેહવી છે? તો કે (નિહ્વ કે०) નિહ્વ જે પટ્ટીવાસી લોક, તથા (તક્કર કે०) તસ્કર ઇટલે ચોર, (પુલિંદ કે०) વનચર જીવો, (સહૂલ કે०) શાર્દૂલ સિંહ, તેના મારો, હણો, શત્યાદિક જે (સદ્ કે०) શબ્દો તેણેં કરીને (ઝીમાસુ કે०) ઝયંકર બીહામણી એવી, તથા (ઝય કે०) ઝય તેણેં કરીને (વિદુર કે०) વિવ્હલ તથા (વુન્ન કે०) વિષણ ઇટલે ડુઃખિત એવા પુરુષોને (અકાયર કે०) અકાતર એવા નિહ્વ લોકોયેં (ઝહૂરિઅ કે०) લૂંઢ્યા

હે, (પહિશ્ચસઙ્ગાસુ કે०) પંચીયોના સાથો જેને વિષે એવી શ્વટવીયો હે ॥ ૧૦ ॥
 એવી શ્વટવીયોમાં પણ હે શ્રીપાર્શ્વનાથ! (અવિલુત્ત કે०) નથી ચોચું એવું
 (વિહવસારા કે०) ઉત્કૃષ્ઠધન જેનું, તે કોણ પુરુષનું ઉત્કૃષ્ઠ ધન નથી
 ચોચું? તો કે (નાહ કે०) હે નાથ! (તુહ કે०) તમોને (પણામમત્ત
 કે०) પ્રણામમાત્ર કરવો, તેજ હે (વાવારા કે०) વ્યાપાર જેમને, એટલે
 તે શ્રવસરનેવિષે તમોને પ્રણામ કરવાનું હે કૃત્ય જેમનું એવા પથિકો જે
 હે, તેના (સિઘં કે०) શીઘ્ર એટલે ઉતાવલા (વિઘ્ના કે०) વિઘ્નસમૂહ, (વવ
 ગય કે०) વિશેષે કરી ગયા હે જેથકી એવા પુરુષ, (હિશ્ચદ્વિશ્ચ કે०)
 પોતાના હૃદયને વિષે દ્વિતિ એવા (ઘાણં કે०) સ્વનગરગ્રામાદિક જે મનોવાં
 ઠિત સ્થાનક, તે પ્રત્યે: (પત્તા કે०) પ્રાપ્ત થાય હે ॥ ૧૧ ॥

હવે ગાથાદ્યેં કરીને ઘડું સિંહજયનિરાસકારક પ્રણુનું
 માહાત્મ્ય કહે હે.

પક્કલિશ્ચાનલનયણં, દૂરવિયારિયમુહં મહાકાયં ॥ નહ
 કુલિસઘાયવિશ્ચલિશ્ચ, ગંદકુંજઙ્ગલાન્નોશ્ચં ॥ ૧૨ ॥

પણયસસંનમપઙ્ગિવ, નહમણિમાણિક્કપડિશ્ચપડિમસ્સ ॥

તુહ વયણપહરણધરા, સીહં કુહંપિ ન ગણંતિ ॥ ૧૩ ॥

અર્થ:—(પક્કલિશ્ચ કે०) પ્રજ્વલિત એવો જે (અનલ કે०) અગ્નિ,
 તેના સરખાં હે (નયણં કે०) નેત્ર જેનાં એવા, તથા (દૂરવિયારિયમુહં
 કે०) દૂરથકી ફાહ્યું હે જક્ષણ કરવાને અર્થેં મુખ, જેણેં એવો, તથા (મહા
 કે०) મહોટો હે (કાયં કે०) દેહ જેનો એવો, તથા (નહકુલિસ કે०)
 નશ્વરૂપ કુલિશ જે વજ્ર, તેના (ઘાય કે०) ઘાત, એટલે જે પ્રહાર, તેણેં
 કરી (વિશ્ચલિય કે०) વિદલિત એટલે વિશેષેં જિન્ન કચ્છાં હે (ગંદ કે०)
 ગર્જેડ જે હસ્તી તેમનાં જે (કુંજઙ્ગલ કે०) કુંજસ્થલ તેના (આન્નોશ્ચં કે०)
 આન્નોગ એટલે વિસ્તાર જેણેં એવો ॥ ૧૨ ॥ અને (કુહંપિ કે०) ક્રોધા
 યમાન થયો એવો પણ (સીહં કે०) સિંહ જે હે તેને (નગણંતિ કે०)
 નથી ગણતા, અર્થાત્ તેવા સિંહનેવિષે પણ જયહેતુતાયેં કરી સંજાવના
 કરતા નથી. તે કોણ સંજાવના કરતા નથી? તો કે (પણય કે०) નમ

ता एवा (ससंजम के०) ससंजम एटले आदरसहित जे (पण्डित के०) पार्थिव जे राजाउं, ते संबंधीनुं अथवा पृथिवीने विषे विख्यातजे इंद्रो ते संबंधीनुं (नहमणिमाणिक के०) प्रभुना नखो तेहीज श्रेष्ठ मणिमाणिक्य तेने विषे (पडिय के०) पड्युं ठे (पडिमस्स के०) प्रति बिंब जेमने एवा तमें ठो, ते (तुह के०) तमारा (वयणपहरण के०) वचनें करी जे नामग्रहण करवुं, ते रूप ग्रहण एटले शखो, ते शखोने (धरा के०) धारण कस्यां ठे जेमणें एवा जनो, सिंहने गणता नथी॥१३॥

हवे गाथायुग्में करीने सातमो गजजयनिरासकारक प्रभुनो .
अतिशय देखाडतो ठतो कहे ठे.

ससिधवलदंतमुसलं, दीहकरुल्लालबुड्डिउज्झाहं ॥ मधु
पिंगनयणजुअलं, ससलिलनवजलहरारावं ॥१४॥
नीमं महागइंदं, अच्चासन्नंपि ते न विगणंति ॥ जे तुम्ह
चलणजुअलं, मुणिवइ तुंगं समद्वीणा ॥ १५॥

अर्थ:- (मुणिवइ के०) हे मुनिपते ! (ते के०) ते नरो, (अच्चा सन्नंपि के०) अत्यासन्न एटले अतिशयें करीने निकटवर्ती एटले ठूकडोरहे लो एवो पण (महागइंदं के०) महोठो एवो गजेंद्र तेने (नविगणंति के०) नथी गणता. अर्थात् ते नरो गजजय हेतुनी संज्ञावना करता नथी. हवे ते गजेंद्र केहेवो ठे ? तो के (नीमं के०) बिहामणो अतिजयंकर एवो, वली केहेवो ठे ? तो के (ससि के०) चंद्रमा तेना सरखा (धवल के०) धोला ठे (दंतमुसलं के०) वे दांत रूप मुशल जेनें एवो अने (दीह के०) दीर्घ एटले लांबो एवो (कर के०) शुंढादंरु तेनुं (उल्लाल के०) उंचुं उमाडवुं, तेणें करीने (बुड्डि के०) वृद्धिगत थयो ठे (उज्झाहं के०) उत्साह जेने एवो, तथा (मधु के०) मधु एटले मध तेना सरखुं (पिंग के०) पीतरक्त ठे (नयणजुअलं के०) नेत्रनुं युगल जेनुं एवो, तथा वली केहेवो ठे ? तो के (ससलिल के०) जलें करी पूर्ण एवो जे (नवजलह रारावं के०) नवीन मेघ, तेना सरखो ठे आराव एटले गर्जनारूप शब्द जेनो एवो, अहिं जलधर शब्द जे ठे, ते मेघवाची जाणवो, कदापि

तेमं न कहियें, तो प्रथम सबिल शब्द ग्रहण करेखो ठे, तेथी पुनरुक्ति दो
षनी आपत्ति थाय ठे माटें. वली ते नरो केहेवा ठे? तो के (जे के०) जे
नरो, (तुम्हचलणजुअलं के०) तमारा चरणयुगल तेप्रत्यें (समद्वी
णा के०) सम्यग्रीतें आश्रयें करीने रह्या एवा ठे. ते तमारं चरणयुग
ल केहेबुं ठे? तो के (तुंग के०) सर्वथकी गुणोयें करीने उन्नत एबुं ठे.
हवे ए सर्वनो जावार्थ एज ठे जे, तमारा चरणाश्रित नरोने एतादृशग
जज्ञय होतुं नथी ॥ १५ ॥

॥ हवे गाथायुग्में करीने आठमो प्रज्ञुनो संग्रामजयहरातिश ॥

यने कहेतो ठतो कहे ठे.

समरम्मि तिखखग्गा, जिग्घायपविद्धजुधुयकबंधे ॥

कुंतविणिजिन्न करि कलह, मुक्क सिकार पउरंमि ॥ १६ ॥

निज्जियदप्पुद्धररिउ, नरिंदनिवहा जडा जसं धवलं ॥

पावंति पाव पसमिण, पास जिण तुह प्पजावेण ॥ १७ ॥

अर्थः—(पासजिण के०) हे पार्श्वजिन! तथा (पावपसमिण के०)
हे पापना प्रकर्षें करी शमावनहार! (जडा के०) जट जे सुजटो ते, (समर
म्मि के०) संग्रामने विषे (तुहप्पजावेण के०) तमारा प्रजावें करीने (ध
वलं के०) उज्ज्वल एबुं (जसं के०) यश जे ठे तेने (पावंति के०) पामे
ठे. ते जटोयें तमारा प्रजावें करीने (निज्जिय के०) निर्जित एटले जीत्या
ठे (दप्पुद्धर के०) दर्प जे अहंकार तेणें करी मदोन्मत्त थयेला अर्थात्
“अमें थोझा ठैयें.” तेवा अजिमान धरनारा एवा (रिउनरिंद के०) शत्रु एवा
जे राजाउं तेमना (निवहा के०) समूह जेमणें एवा थाय ठे ॥ १६ ॥
हवे पूर्वोक्त संग्राम केहवो ठे? तो के (तिखखग्गा के०) तीक्ष्ण एवा जे
खर तेना (अजिग्घाय के०) ग्रहार तेणें करीने (पविद्ध के०) उद्धुंखल जेम
तेमज (जुधुय के०) ग्राम तेम नाचवा लाग्यां ठे (कबंधे के०) मस्तक
रहित धड जेने विषे एवो, तथा वली केहवो ते संग्राम ठे? तो के (कुंत
विणिजिन्न के०) कुंत जे जालां, तेमणें विशेषें करी जेदेखां ठे अंग जेनां
एवा जे (करिकलह के०) हस्तीना त्रीश वर्षना बालको, तेमणें (मु

कसिकार के०) मूकेला एवा जे सीत्कारो ते सीत्कारातिशयें करीने (पउ रम्मि के०) प्रचुर एवो संग्राम ठे. एवा दारुण संग्रामने विषे तमारा प्रज्ञावें करी ते सुजटो जयने पामे ठे ॥ १६ ॥

हवे एटला स्तोत्रें करीने कवियें प्रचुनुं आठ जयनिवारणातिशयपणुं पृथक् पृथक् युग्मगाथायें करीने कहुं, सांप्रत एक गाथायें करीनेज पूर्वे कहां एवां जे जयो, तेने निरास करतो ठतो कहे ठे.

रोग जल जलण विसहर, चोरारि मइंद गय रण जयाइं ॥

पासजिण नाम संकि, तणेण पसमंति सवाइं ॥ १७ ॥

अर्थः—(रोग के०) रोग जे कुष्ठादि, (जल के०) पाणी (जलण के०) अग्नि, (विसहर के०) सर्प, (चोर के०) तस्करं, (अरि के०) शत्रु, (मइंद के०) सिंह, (गय के०) हस्ती, (रण के०) संग्राम, तेनां (सवाइं के०) सर्व (जयाइं के०) जय ते, (पासजिणनामसंकित्तणेण के०) पार्श्वजिननां श्रद्धा पूर्वक जे नाम, तेनुं जे कीर्त्तन, तेने करवे करीने (पसमंति के०) प्रकर्षें करी शांति पामे ठे. अर्थात् प्रशब्दें करीने फरी ते जय उत्पन्न पण थाय नहिं. आ ठेकाणें मंत्र कहे ठे. ते जेम केः—“ॐ नमिऊण पास विस विसहर वसंह जिण फुलिंग ङ्गीरोग जल जलण विसहर चोरारि मइंद गय रण जयाइं पास जिण नाम संकित्तणेण पसमंति मम स्वाहा ॥” आ महामंत्र ठे, ते आ स्तोत्रना वेराएला अक्षरोयें करी उत्पन्न करेलो ठे ॥ १७ ॥

हवे आ गाथामां आ स्तोत्रनुं माहात्म्य कहे ठे.

एवं महानयहरं, पासजिणिंदस्स संथवमुआरं ॥

जविय जणाणंदयरं, कद्धाण परंपर निहाणं ॥ १८ ॥

अर्थः—(एवं के०) ए पूर्वोक्त रीतें कहुं एवुं, (पासजिणिंदस्स के०) श्री पार्श्वजिनेंद्रनुं (संथवं के०) स्तवन ठे, ते केहेवुं ठे? तो के (महानयहरं के०) महोदुं एवुं जे जय तेने हरनारुं ठे, अर्थात् अनर्थप्रतिघातक ठे. आ पदें करीने आ स्तोत्रनुं नाम पण जयहर जाणवुं. वली ते केहेवुं ठे? तो के (उआरं के०) अर्थथकी अने शब्दथकी उदार ठे. वली केहेवुं ठे? तो के (जवियजणाणंदयरं के०) जव्य जे मुक्तिगमन योग्यजीव, तेने आनंद

करनारं ठे. आहिं कोइ शंका करे के, जवियानंदयरं एम नं कहुं अने जवियजणाणंदयरं एम कहेवानुं शुं कारण? अने कदाचित् पूर्वोक्त पाठ कह्यो हत, तो पण अर्थमां एमज आवत. ते जेम के:—जविकोने आनंद दे नारं ठे. त्यां समाधान करे ठे के, जो जन शब्दनुं ग्रहण करियें, तो अव्यवहारिक निगोदमां पण जविक जीव ठे, तो तेने आनंद थवानो संजव ठे नहीं, कारण के ते एकेंद्रिय ठे माटे मध्यें जन शब्दनुं ग्रहण कहुं ठे. अहीं व्यवहारराशिमां जे उत्पन्न थाय, तेने जन कहियें माटे जविक एवा जन ने आनंदकारक आ स्तवन ठे, एम जाणवुं. वली आ स्तवन केहवुं ठे? तो के (कल्याणपरंपरनिहाणं के०) कल्याण जे श्रेय तेनी परंपरा जे संतति तेनुं निदानरूप एवुं ठे. आहिं केटलाएक तो पदविजंजन करीने आम अर्थ करे ठे, ते जेम के:—(जवियजणाणं के०) जविक जनोने (कल्याणपरं के०) कल्याणैकस्थान एवुं ठे. वली केहवुं ठे? तो के (परनिहाणं के०) परनिजानां एटले पर जे शत्रुज तेनां निज जे कपट ते उच्चाटनादि तेने (अंदयरं के०) बांधनारं ठे, अर्थात् प्रकारांतरें करी एम जाणवुं जे दुइ कर्मोने स्तंजन करनारं ठे ॥ १९ ॥

हवे आ गाथायें करीने जे कोइ जयस्थानको होय, ते ठेकाणें आ स्तवन जणवुं, एवां जयस्थानकोने प्रगट करतो ठतो कहे ठे.

राय जयं जस्क रस्कस, कुसुमिण दुस्सजण रिस्क पीडासु ॥
संजासु दोसु पंथे, उंवसग्गे.तहय रयणीसु ॥ २० ॥

अर्थ:—(रायजय के०) राजजय, (जस्क के०) यक्षजय, (रस्कस के०) राक्षसजय, (कुसुमिण के०) कुस्वप्नजय, तथा (दुस्सजण के०) दुःशकुन, एटले दुष्ट शकुनजय तथा (रिस्क के०) अशुच ग्रह, ते सर्वनी (पीडासु के०) पीडा कने विषे, तथा (दोसुसंजासु के०) वे संध्या ते एक प्रातःकाल अने) आसायंकाल तेनेविषे, तथा (पंथे के०) पंथ जे अरण्यादिक स्थाने एवोने, तथा (उंवसग्गे के०) देव अने मनुष्यकृत उपासगोने विषे (कुंत जे) तथा (य के०) च ते समुच्चयार्थवाचक ठे. (रयणीसु के०) रत्नत्रयोने विषे ॥ २० ॥

जो पढइ जो अ निसुणइ, ताणं कइणो य माणतुंगस्स ॥

पासो पावं पसमेउ, सयल जुवणच्चिअ चलणो ॥ ११ ॥

अर्थ:- (जो के०) जे कोइ जन, ए उक्तप्रकारें करीने श्रीपार्श्वजिन नुं आ स्तव जे ठे, तेने (पढइ के०) जणें ठे, तथा (जोअनिसुणइ के०) जे उपयोग पूर्वक सांजले ठे, (ताणं के०) ते बेहु जननुं (य के०) वली (कइणो के०) आ प्रस्तुत स्तोत्रना कर्त्ता एवां (माणतुंगस्स के०) मानतुंग सूरि तेमना निजप्रभु एवा जे (पासो के०) पार्श्वनामा जिन. आहिं पार्श्व पदें करीने पार्श्वयद्ग्रहण करवो नहिं, कारण के ते यद्ग्रहणे हवे केहेसुं एवां विशेषणोनी अनुपपत्ति ठे माटें ते पार्श्वजिन, (पावं के०) पाप ते अशुभ कर्म जे राजजयादिकनुं कारण, तेने (पसमेउ के०) विनाश करो. ते पार्श्वजिन केहेवा ठे ? तो के (सयलजुवणच्चिअचलणो के०) सकल एवुं जुवन जे जगत् तेणें, अहिं जुवनशब्दें करीने त्रिजुवनमां रहेनारा जनो ग्रहण करवा, तेणें अर्चित एटले पूजित ठे चरण जेनां एवा ठे ॥ ११ ॥

हवे ते पार्श्वजिन केहवा ठे ? तेनो अतिशय, आ गाथायें करी कहे ठे.

उवसग्गंते कमठा, सुरम्मि जाणानु जो न संचलित ॥

सुर नर किन्नर जुवइहिं, संथुउ जयउ पासजिणो ॥ १२ ॥

अर्थ:- (उवसग्गंते के०) उपसर्गकारक एवो (कमठासुरम्मि के०) कमठासुर ठेते पण (जो के०) जे जगवान् (जाणानु के०) षड्जीव नि काय हितचिंतनरूप एवा ध्यानयुक्ती (नसंचलित के०) चलायमान थ या नहीं. अर्थात् होऊ पाय्या नही. वली ते केहवा ठे ? तो के (सुर के०) देवो, (नर के०) मनुष्य, (किन्नर के०) किन्नर, (जुवइहिं के०) जुवती एटले ते सर्वनी स्त्रीयो तेणें (संथुउ के०) रूढे प्रकारें एटले त्रिधा शुद्धियें करीने स्तुति करेला एवा (पासजिणो के०) श्रीपार्श्वजिन ते (जयउ के०) जयतु एटले उत्कर्षें जयवृद्धिने पामो ॥ १२ ॥

एअस्स मप्पयारे, अछारस अस्करेहिं जो मंतो ॥

जो जाणइ सो जायइ, परम पयडं फुडं पासं ॥ १३ ॥

अर्थ:- (एअस्स के०) आ स्तोत्रना (मप्पयारे के०) मध्यमें विषे

वेरेखा अक्षरोयें करी “नमिजणपासविसहरवसहजिणफुलिंगं” ए (अछा रसअरकरेहिं के०) अठार अक्षरोयें करीने (जो के०) जे चिंतामणिनामा गुप्त (मंतो के०) मंत्र ठे, तेने (जो के०) जे (जाणइ के०) गुरु उपदे शयकी जाणे ठे, (सो के०) ते, तेवा मंत्रें करीने (पासं के०) पार्श्वनाथने (जायइ के०) श्रीमंत्रमय पार्श्वप्रभुनुं ध्यान करे ठे, ते केहेवा. श्री पार्श्व नाथ ठे? तो के (फुडं के०) प्रगटध्यान स्वरूपें करीने (परम के०) उ त्कृष्ट एवुं (पयठं के०) पद जे स्थानक तेने विषे रहेनारा ठे ॥ १३ ॥

पासह समरण जो कुणइ, संतुठे हियएण ॥ अछुत्त

र सय वाहि जय, नासइ तस्स दूरेण ॥ १४ ॥

इति श्रीमहाजयहरनामकं पंचमस्मरणं संपूर्णम् ॥ ५ ॥

अर्थः—(जो के०) जे जीवो, (संतुठेहियएण के०) संतुष्ट हृदयें क रीने (पासह के०) श्रीपार्श्वनाथनुं (समरण के०) स्मरण जे ठे, तेने (कुणइ के०) करे ठे, (तस्स के०) ते जीवोना (अछुत्तरसय के०) एक शो ने आठ एवा (वाहि के०) व्याधि संबंधि जे (जय के०) जय, ते (दू रेण के०) दूर प्रत्यें (नासइ के०) नासे ठे ॥ १४ ॥ इति नमि ॥ ५ ॥

॥ अथ ॥

॥ श्री अजितशांतिस्तवननामः षष्ठस्मरणस्य प्रारंभः ॥

अजिअं जिअ सव जयं, संतिं च पसंत सव गय पावं ॥ जय गुरु संति गुणकरे, दोवि जिणवरे पणिवयामि ॥ १ ॥ गाहा ॥

अर्थः—जगवान् गर्जस्थ ठेते तेमनी विजया देवी माताने पोताना स्वा मी. जितशत्रु राजायें द्यूतक्रीडाने विषे न जींती, माटें (अजियं के०) अजितनाथ नामा बीजा तीर्थकर, (च के०) वली (जिअसवजयं के०) जीत्युं ठे, इह लोकादिक सप्तविध सर्व जय जेणें एवा, (संतिं के०) श्रीशांतिनाथ जगवान् ते, जे वखत गर्जमां हुता, ते समय पण जगत ना अशिवोनी उपशांतिने करता हुवा, अने हमणां पण जे स्मरणथ की जीवने शांतिने करे ठे. ते शांतिनामक शोलमा तीर्थकर केहेवा ठे? तो के (पसंत के०) अपुनर्जावें करी निवृत्त थया ठे (सव के०)

सर्व एवा (गय के०) रोग अने (पावं के०) पाप एटले अशुच कर्म जे मनां एवा ठे, ते (दोवि के०) बेहु पण (जिणवरे के०) जिनवर तेने (पणिवयामि के०) प्रणिपतामि एटले नमस्कार करुं तुं. ते बेहु जिनवर केहेवा ठे? तो के (जय के०) जगत् जे देशनार्ह प्राणिवर्ग तेना (गुरु के०) तत्त्वोपदेष्टा एवा ठे, अथवा जगतना (गुरु के०) महोटा एवा तथा (संति के०) कषायनो अज्ञाव, तथा (गुण के०) ज्ञानादिक गुण तेने (करे के०) करे ठे, अथवा शांतिरूप गुणना करनार ठे ॥१॥ आ, गाथानामक ठंद जाणवो. आ सर्वस्तोत्रना ठंदनुं लक्षण ठंदोरलाकरनामक ग्रंथथी जाणवुं ॥

ववंगय मंगुल ज्ञावे, तेहं विजल तव निम्मल सहावे ॥

निरुवम महप्पज्ञावे, थोसामि सुदिठ सप्पावे ॥२॥ गाथा ॥

अर्थ:—(ववंगय के०) व्यपगत एटले गयो ठे (मंगुलज्ञावे के०) अशोचन ज्ञाव जेमनो एवा, आ कहुं एवुं ववंगयमंगुलज्ञावत्व, तेनेविषे विशेषणद्वारायें करीने हेतु कहे ठे, ते जेम के:—(विजल के०) विस्तीर्ण ते बाह्यान्त्यंतर द्वादशविध एवुं (तव के०) तप तेणें करीने (निम्मलस हावे के०) निःकर्मा ठे, स्वसत्तायें करी स्वज्ञाव जेमनो एवा, ते पूर्वनी गाथा 'मां कह्या जे श्री अजितनाथ तथा शांतिनाथ, ते बेहुनी हुं नंदिषेणनामा सूरि, (थोसामि के०) स्तुति करुं तुं. हवे त्रे बेहु जिन केहेवा ठे? तो के (निरुवम के०) निरुपम, उपमातीत ठे, (महप्पज्ञावे के०) महान् एटले महोटा ठे प्रज्ञाव एटले शक्ति जेनी एवा ठे. अथवा निरुपम एटले महोटा एवो ठे प्रज्ञाव ते माहात्म्य जेनुं एवा ठे. वली केहेवा ठे? तो के (सुदिठ के०) रूढे प्रकारें करी, अर्थात् केवलज्ञान अने केवल दर्शन करी दीठा ठे (सप्पावे के०) विद्यमान जीवाजीवादिक ज्ञावो जेमणें एवा ठे. आहिं ' तेहं' ए जे पाठठे, ते अप्रामाणिक ठे; कारण के तेनुं प्रावाहि कत्वे करीने आगमन ठे, तथापि ते पाठ सर्वजनो जणे ठे, तेथी आहिं लख्यो ठे ॥ २ ॥ आ पण, गाथानामा ठंद जाणवो.

सव दुक्क पसंतीणं, सव पाव पसंतिणं ॥ सया अजिय संतीणं, एमो अजिय संतिणं ॥ ३ ॥ सिलोगो ॥

અર્થ:—(સદ્ધ કેળ) સર્વે ઇવા જે જન્મજરાદિ વિદ્યમાન કર્મ, તેથીકી
 ઝપનાં જે (દુઃખ કેળ) દુઃખ તેની (પ્પસંતીણં કેળ) પ્રશાંતિ થઈ છે જેમને
 ઇવા છે, અથવા સર્વ યોગ્ય જંતુર્જના. દુઃખની પ્રશાંતિ કરી છે જેમણે ઇ
 વા છે, તથા (સદ્ધ કેળ) સર્વે ઇવાં જે પ્રાણાતિપાતાદિક (પાવ કેળ)
 પાપકર્મો છે, તેની (પ્પસંતીણં કેળ) પ્રશાંતિ થઈ છે જેમને ઇવા છે, તથા
 વલ્લી (અજિઅ કેળ) રાગાદિકેં કરી નથી પરાન્નવ પામેલો ઇવો (સંતિ
 ણં કેળ) શાંતિ ઇટલે ઝપશમ છે જેમનો ઇવા, (અજિઅસંતિણં કેળ)
 શ્રીઅજિતનાથજી તથા શાંતિનાથજી તેમને (સયા કેળ) સદા નિરંતર
 (નમો. કેળ) નમસ્કાર થાઉં ॥૩॥ આ ગાથાનો શ્લોકનામા ઢંદ જાણવો॥

અજિઅ જિણ સુહ પ્પવત્તણં, તવ પુરિસુત્તમ
 નામ કિત્તણં ॥ તહ ય ધિઈ મઈ પ્પવત્તણં, તવ
 ય જિણુત્તમ સંતિ કિત્તણં ॥૪॥ માગહિયા ॥

અર્થ:—(અજિઅજિણ કેળ) હે અજિતજિન ! તથા (પુરિસુત્તમ કેળ)
 પુરુષ જે મર્ત્યલોક તેને વિષે ઝત્તમં ઇટલે શ્રેષ્ઠ તેના સંબોધનનેવિષે હે
 પુરુષોત્તમ ! (તવ કેળ) તમારું (નામકિત્તણં કેળ) નામનું જે કીર્તન,
 તે (સુહપ્પવત્તણં કેળ) સ્વર્ગાપવર્ગ લક્ષણ જે સુખ, તેનું પ્રવર્તન કરનારું
 ઇવું વર્તે છે. (તહય કેળ) તથા વલ્લી (ધિઈ કેળ) ધૃતિ તે ચિત્તની સ્વ
 સ્થિતારૂપ સમાધિ તથા (મઈ કેળ) મતિ જે બુદ્ધિ, તેનું (પ્પવત્તણં
 કેળ) પ્રવર્તન ઇટલે પ્રકર્ષેં કરીને વર્તન કરનારું છે, તથા (જિણુત્તમ
 કેળ) જિન જે સામાન્ય કેવલ્લી, તેને વિષે શ્રેષ્ઠ ઇવા. હે (સંતિ કેળ) શ્રી
 શાંતિનાથ ! (તવય કેળ) વલ્લી તમારા નામનું જે (કિત્તણં કેળ) કીર્તન છે, તે
 પણ પૂર્વોક્તગુણયુક્ત છે. કોઈ ઠેકાણે 'પવત્તણ' ઇવો પાઠ છે, તેનો અર્થ
 પણ તેમજ જાણવો ॥ ૪ ॥ આ ગાથાનો, માગધિકા નામા ઢંદ જાણવો.

કિરિયા વિહિ સંચિઅ કમ્મ કિલેસ વિમુક્ક યરં,
 અજિઅં નિચિઅં ચ ગુણેહિં મહામુણિ સિદ્ધિ ગર્યં ॥ અજિ
 અસ્સ ય સંતિ મહામુણિણોવિ અ સંતિકરં, સયયં મ
 મ નિવુદ્ધ કારણયં ચ નમંસણયં ॥ ૫ ॥ આલિંગણયં ॥

अर्थः—(किरियाविहि के०) कायिक अधिकरणीयादिक पच्चीश क्रिया, तेना विधि एटले जेद, तेणें करी (संचिअ के०) संचित करेलां एटले एकठां करेलां एवां जे (कम्म के०) ज्ञानावरणादिक आठ कर्म, तथा (किलेस के०) कषाय तेथकी (विमुक्कयरं के०) मूकावनारा ठे, एटले तेथकी अत्यंत अज्ञावना करावनारा ठे. अहीं किलेस तें कषाय तेनुं पण कर्मने विषे अंतर्गतपणुं ठे, तथापि संसारना कारणेविषे कषायनुं मुख्यत्वपणुं ठे, एवुं सूचन करावाने कषायनुं जूडुं ग्रहण कखुं ठे, तथा (अजिअ के०) तीर्थांतरीय एवा अन्यदर्शनीयो जे ईश्वरादिक देवो ठे, तेने वांदवानुं जे पुण्य, तेणें नथी जीत्या जेह एवा ठे. (च के०) वली केहवा ठे? तो के (गुणेहिं के०) सम्यग् ज्ञान, दर्शन, चारित्रादिक गुणें करीने (निचियं के०) निचित एटले व्याप्त एवा ठे. उपलक्षणथी ए गुणोनी प्राप्ति पण ज गवानने नमस्कार करवाथकी होय ठे. वली केहवा ठे? तो के (महामुणि के०) महोटा मुनियो जे ऋषियो तेमनी (सिद्धि के०) अणिमादिक आठ सिद्धियो जे ठे, तेने (गयं के०) गत एटले प्राप्त थया एवा ठे, उपलक्षण थकी ते अणिमादिक आठ सिद्धियोनी प्राप्ति पण जगवंतने नमस्कार करवाथकी थाय ठे, एवा (अजिअस्स के०) अजित नामें बीजा तीर्थकर तेमने अने (य के०) वली जे विघ्नोपशांतिने करे ठे, एवा (संति के०) श्री शांतिनाथ नामा शोलमा तीर्थकर, (महामुणिणोविअ के०) जे महामुनि ठे, तेमने अथवा महामुनियोने शांतिना करनार श्रीशांतिनाथ तेमने जे (नमंसणयं के०) विशिष्ट प्रणमन करवुं, ते (मम के०) मुज्जे (सययं के०) निरंतर, (संति करं के०) विघ्नोपशांति करवानुं अने (च के०) वली (निबुइ के०) निर्वृत्ति जे मोक्षसुख तेनुं प्रशस्त, (कारणयंच के०) कारण, (जवतु के०) हो. अहीं जवतु ए पद अध्याहारथी लेवुं. कारण के ए पदमां जे बेळुं कारणकं, त्यां क जे ठे, ते नमनप्रशंसाने विषे ठे ॥५॥ आ, आलिंगनकनामा ठंद ठे ॥

पुरिसा जइ डुक्कवारणं, जइ अ विमग्गह सुक्क
कारणं ॥ अजिअं संतिं च जावउ, अजयक
रे सरणं पवळ्ळा ॥ ६ ॥ मागहिआ ॥

अर्थः—(पुरिसा के०) हे मनुष्यो ! (जइ के०) यदि एटले जो तमें (डुरकवारणं के०) दुःखनुं प्रतिषेधन करवुं, तेने (विमग्गहं के०) विमार्गयथ, एटले खोलो ठो, अर्थात् शोधं वांठो ठो, अने (अ के०) वली (जइ के०) यदि एटले जो (सुखकारणं के०) सुखनुं कारण एटले हेतु तेने पण विमग्गह एटले खोलो ठो, शोधो ठो, तो (अंजिअं के०) श्रीअजितनाथनुं (च के०) तथा (संतिं के०) श्रीशांतिनाथ तेमनुं (सरणं के०) शरण जे त्राण तेने (जावउं के०) जाव नक्तियें करीने, परंतु ड्रव्यें करीने नहीं, एवं सूचन करवाने अर्थें जावउं ए शब्द ग्रहण कस्यो ठे. (पवज्झाहा के०) प्राप्त थाउं. ए वेहु तीर्थकर केहेवा ठे? तो के (अजय के०) निर्जय तेने (करे के०) करे एवा ठे ॥ ६ ॥ आ, मागधिका नामा ठंद जाणवो ॥

एम वेहु तीर्थकरनी स्तवना करीने हवे अनुक्रमें एकेक तीर्थकरनी स्तुति करे ठे. तेमां पण प्रथम श्रीअजितनाथने स्तवे ठे.

अरइ रइ तिमिर विरहिअ मुवरय जर मरणं, सुर
असुर गरुड जुयग वइ पयय पणिवइअं॥ अजिअ मह
मविअ सुनय नय निउण मज्जयकरं, सरण मुअसरिअ
जुवि दिविज महिअं सययमुवणमे ॥ ७ ॥ संगययं॥

अर्थः—(अरइ के०) संयमने विषे अरति अने (रइ के०) असंयमने विषे रति एटले समाधि तथा (तिमिर के०) अज्ञान, तेणें करी (विरहिअ के०) विरहित एवा, अथवा अरति ते मोहनीयउदयथकी उपन्यो जे चित्तोद्वेग अने रति ते मोहनीयोदयथकी उपनी जे चित्ताजिरति, ते वेहु सम्यक् ज्ञानने आछादन करनारी ठे, ते रूप तिमिर जे अंधकार, तेणें करी विरहित ठे, अने वली (उवरयजरमरणं के०) उपरत एटले निवृत्ति पाम्यां ठे जरा अने मरण जेनां अथवा (उवरयजरं के०) उपरत ठे जरा जेने तथा वली (अरणं के०) नथी रण ते युद्धादिक क्लेश जेने एवा, वली (सुर के०) वैमानिक देवो, (असुर के०) जवनपति, (गरुड के०) सुवर्णकुमार, (जुयग के०) नागकुमार, तेना (वइ के०) पति जे इंद्रो उपलक्षणथकी अन्य देवोना पण इंद्रो देवा. तेमणें (पय

य के०) रूढे प्रकारें जेम थाय तेम (पणिवश्यं के०) प्रणिप्रत्यं एटले नमस्कार कख्यो ठे जेने एवा, अथवा (सुर.के०) वैमानिक, (असुर के०) जवनपति, (गरुड के०) ज्योतिषी, (भुयगा के०) जुज जे वृद्ध तेने विषे, गा नाम चाले एवा जें व्यंतर, ते वनचर संझायें करीने तेनुं रूढपणुं ठे, ए हेतु माटें तेमना (वइ के०) पति तेमणें (पययं के०) शुद्धतायें करीने (पणिवश्यं के०) प्रणिप्रत्य कखुं ठे जेमने एवा ठे, वली केहवा ठे ? तो के (अविअ के०) अपिच एटले सर्व समीचीन एवां अन्य विशेषणोयें युक्त एवा तथा (सुनय के०) शोचन एवा जे अनेकांतरूप नैगमादिक नय, तेमनुं (नय के०) प्रतीतिनुं पामवुं, तेने विषे (निजण के०) निपुण माह्या ठे, तथा (अजयकरं के०) निर्जयपणाना करनार अथवा जय रहित सुखना आपनारा, एवा जिनना (सरण के०) शरणने (उवसरिअ के०) उपसृत्य एटले शरणतायें करी प्रतिपादन करीने (जुवि के०) जुविज जे मनुष्यो, (दिविज के०) देवो तेमणें (महिअं के०) पूजित ठे एवा, (अजिअं के०) श्रीअजितनाथने (सययं के०) सततं एटले निरंतर (अहं के०) हुं स्तवन करनारो (उवणमे के०) उपनमे एटले सामीप्यें करीने नमस्कार करुं बुं ॥ ७ ॥ आ, संगतनामा बंद जाणवो.

हवे शांतिजिनने स्तवे ठे.

तं च जिणुत्तम मुत्तम नित्तम सत्तधरं,
अज्जव मद्दव खंति विमुत्ति समाहि
निहिं ॥ संतिकरं * पणमामि दमुत्तम
तिब्बयरं, संतिमुणी मम संति समा
हिवरं दिसउ ॥ ८ ॥ सोवाणयं ॥

अर्थः—हुं (तं के०) ते जगत्प्रसिद्ध एवा (संतिमुणी के०) शांतिनामें जे मुनि, तेने (पणमामि के०) श्रद्धापूर्वक प्रणाम करुं बुं. (च के०) च ठे ते पादपूर्णार्थ ठे, ते शांतिमुनि केहवा ठे ? तो के (जिण के०) सामान्य केवली तेने विषे (उत्तम के०) तीर्थकरपणायें करीने श्रेष्ठ ठे, अने (उत्तम के०) प्रधान (नित्तम के०) निस्तम एटले अज्ञानरहित ठे,

અથવા નિસ્તમ એટલે કાંદારહિત છે, તથા (સત્તધરં-કેળ) સત્ર એટલે જાવયજ્ઞ તેને ધારણ કરનારા છે, વહ્લી (અજ્ઞાવ કેળ) આર્જવ, તે નિર્માયિ કપણું (મદ્વ કેળ) માર્દવ, તે નિરહંકારતા, (સંતિ કેળ) દ્વમા, (વિમુક્તિ કેળ) નિર્લોચતા તથા (સમાહિ કેળ) સમાધિ તેમના (નિર્હિં કેળ) નિધિ એવા છે, તથા (સંતિકરં કેળ) શાંતિક જે વિપત્તિનો ઉપશમ, તેને રં એટલે આપે છે એવા, વહ્લી કેહેવા છે ? તો કે (દમુત્તમ કેળ) દમ જે ઇંદ્રિય દમન એટલે ઇંદ્રિયનો જય, તેણેકરીને ઉત્તમ એટલે પ્રધાન છે, વહ્લી (તિ ષ્યરં કેળ) તીર્થ કરાવાનું છે શીલ જેનું તેને તીર્થકર કહિયે. એવા તે (મમ કેળ) મુજને (સંતિ કેળ) શાંતિ અને (સમાહિવરં કેળ) પ્રધાન સમાધિ જે ચિત્તની સ્વસ્થતા, તેહીજ વર એટલે વાંચિતપણું તેને (દિસજ કેળ) ઘો, આપો ॥ ૬ ॥ આં, સોપાનકનામા ઠંદ જાણવો.

હવે શ્રી અજિતનાથને ગાથાચુગ્મેં કરીને સ્તવે છે.

સાવઞ્ઠિ પુવ પઞ્ઠિવં ચ વર હઞ્ઠિ મઞ્ઠય પસઞ્ઠ વિઞ્ઠિ
 ન્ન સંધિયં, ધિર સરિઞ્ઠ વઞ્ઠં મયગલ લીલાયમા
 ણ વર ગંધહઞ્ઠિ પઞ્ઠાણ પઞ્ઠિયં સંધ્યવારિહં ॥ હઞ્ઠિ
 હઞ્ઠ વાહું ધંત કણગ રુચ્ચગ નિરુવહય પિંજરં, પવર
 લક્ષણો વચિય સોમ ચારુ રૂવં, સુહ સુહ મણાજિરા
 મ પરમ રમણિવ વર દેવ હંહિ નિનાય મહુર
 ચર સુહગિરં ॥ ૭ ॥ વેદુનં ॥

અર્થ:—(સાવઞ્ઠિ કેળ) શ્રાવસ્તિ શબ્દેં કરીને અહીં અયોધ્યા ગ્રહણ કરવી, તેવિષે આગમનું પ્રમાણ છે, તે જેમ કે:—“ઇસ્કાગ જૂમિર્ઘા, સાવઞ્ઠે વિ ણિયં કોસલપુરં ચ” માટે તે અયોધ્યાને વિષે (પુવપઞ્ઠિવં કેળ) પૂર્વ એટલે દીક્ષા ગ્રહણથી પહેલાં પાર્થિવ એટલે રાજા હતા, અથવા પૂર્વે કહેલી એવી અયોધ્યા તેના પાર્થિવ એટલે રાજા, (ચ કેળ) ચકાર પાદપૂર્ણાર્થ છે. વહ્લી (વર કેળ) શ્રેષ્ઠ એવો જે (હઞ્ઠિમઞ્ઠય કેળ) વનહસ્તી તેનું મસ્તક તેના સરહું (પસઞ્ઠ કેળ) પ્રશસ્ત એટલે પ્રશંસા કરવા યોગ્ય અને (વિઞ્ઠિ ન્ન કેળ) વિસ્તીર્ણ એવું છે શરીરનું (સંધિયં કેળ) શુદ્ધસંસ્થાન જેમનું

एवा ठे तथा (थिर के०) स्थिर कठिन (सरिष्ठ के०) सरखुं अविष,
म एवं (वडं के०) वद्ध एटले हृदय ठे जेमनुं, अथवा (थिर के०)
निश्चल एवं (सिरिष्ठ के०) श्रीवत्सनामा लक्षणविशेष ते ठे (वडं के०)
वद्धःस्थलने विषे जेने एवा, तथा (मयगल के०) मदोन्मत्त अने
(लीलायमाण के०) लीला करतो एवो (वर के०) प्रधान (गंधहृष्टि
के०) गंधहस्ती तेनुं जे (पड्डाण के०) प्रस्थान एटले गमन तेनी पेरें
(पड्डिअं के०) पदसंक्रमण एटले गति ठे जेमनी एवा, तथा (संथवारिहं के०)
संस्तव जे स्तुति ते वर्णन करवुं, तेने अर्ह एटले योग्य तथा (हृष्टिहृष्ट के०)
हस्तीनो हस्त जे शुंढादंरु तेना सरखा सरल तथा लांबा ठे (बाहुं के०)
बाहु जेना एवा, तथा (धंत के०) धमेळुं एवं जे (कणग के०) कनक
एटले सुवर्ण तेनुं (रुअग के०) रुचक एटले जाजन अथवा आचरण
विशेष तेना सरखुं (निरुवहयं के०) निरुपहत एटले निष्कलंक एवो
(पिंजरं के०) पीतवर्ण ठे जेनो एवा, तथा (पवर के०) प्रवर एटले
श्रेष्ठ एवा शंख, चक्र, अंकुशादिक (लक्षण के०) लक्षणो तेणें करीने
(उवचिय के०) सहित ठे व्याप्त ठे, तथा (सोम के०) सौम्याकार
एवं अने देखनाराने (चारु के०) मनोहर सुखदायक ठे (रूवं के०) रूप
जेमनुं एवा, तथा (सुह के०) श्रुति जे कान, तेने (सुह के०) सुख
नी दायक तथा (मण के०) मनने) अजिराम के०) मनोहर आब्हा
दकारी (परम के०) अत्यंत (रमणिज्जा के०) रमणिक, अथवा (प
र के०) उत्कृष्ट ठे (मा के०) लक्ष्मी जेने एवा श्रीमंत जनो तेने, अथ
वा (पर के०) दूर ठे (मा के०) लक्ष्मी जेने एवा दरिद्री जनो, ते वे
हुने (रमणिज्जा के०) रमाडनार एटले संतोष पमाडनार एवी, तथा (व
र के०) श्रेष्ठ एवी (देवडुंडुहि के०) देवडुंडुजि तेनो (निनाय के०) शब्द
तेना सरखी (महुरयरसुह के०) मधुर तर शुभ कल्याणकारिणी एवी ठे
(गिरं के०) वाणी जेमनी एवा ठे ॥ ए ॥ आ, वेष्टकनामा ठंड जाणवो.

अजिअं जिआरिगणं, जिअसवन्नयं नवो
हरिउं ॥ पणमामि अहं पयउं, पावं पसमेउ
मे नयवं ॥ १० ॥ रासालुद्धउ ॥ युग्मं ॥

અર્થ:—(જિઆરિગણં કેળ) જીત્યા હે, અષ્ટકર્મરૂપ શત્રુના સમૂહ જે
 ણે, તથા (જિઅસવજયં કેળ) જીત્યા હે સર્વજય જેણે, એમ એ પદનો અ
 ર્થ, પૂર્વે ગયેલા પદની પેરેં કરવો. તથા તેના પુનરુક્તિદોષ પરિહારને અર્થે
 આમ પણ અર્થ કરવો, તે જેમ કે:—(જિય કેળ) જીવ તે અહીં પંચેન્દ્રિ
 ય જીવ લેવા તેને (સવ કેળ) શ્રવ્ય ઇટલે સાંજલવા યોગ્ય હે(જયં કેળ)
 જગ ઇટલે જાગ્ય જેમનું એવા, તથા (જવોહરિહં કેળ) જવ ઇટલે સં
 સાર તેનો ઝંઘ જે પ્રવાહ તેના રિપુ ઇટલે શત્રુ હે. અર્થાત્ સંસારનું જી
 દકપણું હે જેમને એવા (અજિઅં કેળ) શ્રીઅજિતનાથ, તે પ્રત્યે
 (પયઝં કેળ) પ્રયતઃ ઇટલે મન, વચન અને કાયાયેં કરી ઝંપયુક્ત એવો
 હતો (અહં કેળ) હું (પણમામિ કેળ) પ્રણામ કરું હું.અને (જયવં કેળ)
 તે જગવાન્ (મે કેળ) મહારું (પાવં કેળ) પાપ જે હે, તેને (પસમેઝ
 કેળ) પ્રશમતુ ઇટલે પ્રકર્ષેં કરી શમાવો, કારણ કે પાપદાય હતેજ મો
 દ્ધ હે, તે વિના નથી ॥ ૧૦ ॥ આ રાસાલુબ્ધકનામા હંદ જાણવો.

હવે બે.ગાથાયેં કરી શ્રીશાંતિજિનને સ્તવે હે.

કુરુ જણવય હઙ્ગિણાઝર, નરીસરો પઢમં તઝ મહા ચ
 ક્રવટ્ટિ જોએ મહપ્પજાવો, જો વાવત્તરિ પુર વર સહ
 સ્સ વર નગર નિગમ જણવય વડ્, વત્તીસા રાય વર
 સહસાણુયાય મગ્ગો ॥ ચઝદસ વર રયણ નવ મહાનિ
 હિ ચઝસઠ્ઠિ સહસ્સ પવર જુવડ્ડણ સુંદરવડ્, ચુલસી
 હય ગય રહ સય સહસ્સ સામી, ઢણ્ણવડ્ ગામ કોઢિ
 સામી આસિઙ્ગો જારહમ્મિ જયવં ॥ ૧૧ ॥ વેઢૂઝ ॥

અર્થ:—(કુરુ.કેળ) કુરુનામેં (જણવય કેળ) જનપદ ઇટલે દેશ, તે
 ને વિષે (હઙ્ગિણાઝર કેળ) હસ્તિનાપુર નગર, તેના (નરીસરો કેળ) રા
 જા તે (પઢમં કેળ) પ્રથમ થયા (તઝ કેળ) તેવાર પઢી (મહા કેળ)
 મહોટા (ચક્રવટ્ટિ કેળ) ચક્રવર્તી તેનો (જોએ કેળ) જોગ જે રાજ્ય, તેને
 વિષે વર્તતા હવા, ઇટલે ઢ ધંધુના રાજ્યના જોગ જોગવ્યા (મહપ્પજાવો

કેળ) મહોટો જેનો પ્રજાવ ઇટલે મહિમા છે, ઝત્સવોયેં કરી આત્માને પ્રીતિ કરનારી છે, વલી કેહેવા છે? તો કે (જો વાવત્તરિપુરવરસહસ્સ કેળ). જે વહોંતેર હજાર ઇવા પુરવર તે, જે ઘરોયેં કરીને શ્રેષ્ઠ તેને પુરવર કહિયેં તથા (વરનગર કેળ) શ્રેષ્ઠ નગર જે ગજપુરાદિ, જેમાં કર નહીં, તે નગર કહિયેં અને (નિગમ કેળ) જ્યાં મહોટા રુદ્રિવંત વણિક્વ્યવસાય કર નારાની ડુકાનો હોય તે, તથા (જણવય કેળ) જનપદ તે દેશવિશેષ જાણવા તેના (વડે કેળ) અધિપતિ સ્વામી, અથવા પ્રકારાંતરેં બત્રીશ સ હસ પુરવર, નગર, નિગમ, જનપદ, તેના સ્વામી ઇવા, અને (બત્રીસારાયવ રસહસા કેળ) બત્રીશ હજાર ઇવા જે રાયવર ઇટલે મુકુટબરુ રાજા તે બત્રીશ હજાર દેશના નાયકેં (અણુયાયમગ્ગો કેળ) અનુયાત માર્ગ છે જેમનો ઇટલે તે બત્રીશ હજાર દેશના મુકુટબરુ બત્રીશ હજાર રાજા તે સર્વ શ્રીશાંતિનાથ નામા ચક્રવર્તીની પઠવાહે ચાલનારા છે. વલી કેહેવા છે? તો કે (ચંડદસ કેળ) ચંડદ છે (વર કેળ) શ્રેષ્ઠ ઇવા (રયણ કેળ) રત્ન જેને ઇવા, તથા (નવમહાનિહિ કેળ) નવ મહોટા નિધિ ઇટલે નિ ધાન જંઘાર અસ્ખૂટ છે જેને, વલી (ચંડસઠિસહસ્સ કેળ) ચોશઠ હજાર (પવર કેળ) પ્રવર ઇટલે શ્રેષ્ઠ ઇવી (જુવઈણ કેળ) યુવતી જે સ્ત્રી તેના (સુંદરવડ કેળ) સુંદર પતિ ઇટલે જત્તાર છે, વલી (ચુલસી કેળ) ચોરા શી (સયસહસ્સ કેળ) શત સહસ્ર ઇટલે ચોરાશી શો હજાર અર્થાત્ ચોરાશી લાખ (હય કેળ) ઘોડા તંથા ચોરાશી લાખ (ગય કેળ) ગજ તે હસ્તી તથા ચોરાશી લાખ (રહ કેળ) રથ, તેના (સામી કેળ) સ્વામી અધિપતિ જાણવા. વલી કોઈ ટેકાણેં અઢાર ક્રોડ ઘોડા પણ કહ્યા છે તથા વ લી (ઢણવડગામકોડિ કેળ) ઢણું ક્રોડ ગામ તેના (સામી કેળ) સ્વામી ઇવા (જયવં કેળ) જગવાન્ (જારહમ્મિ કેળ) જરતકેત્રને વિષે (આસિ જો કેળ) હોતા હવા ॥ ૧૧ ॥ આ વેષ્ટકનામા ઢંદ જાણવો.

તં સંતિં સંતિકરં, સંતિષ્ઠં સવજયા ॥ સંતિં યુણામિ
જિણં, સંતિં વેહેજં મે ॥૧૨॥ રાસાનંદિયં ॥ યુગ્મમ્ ॥

અર્થ:—(તં કેળ) તે પૂર્વોક્ત (સંતિં કેળ) મૂર્તિમાન્ ઉપશમરૂપ ઇવા તથા (સંતિકરં કેળ) સ્વ ઇટલે પોતાના અંતિક જે સમીપ તે મોક્ષ

लक्षण, तेने (र के०) आपनार एवा, अने (संतिखं के०) रूढे प्रकारें
तखुं ठे (सब के०) सर्वोयें (जया के०) मृत्यु जेथकी, अर्थात् जेथकी
सर्वमृत्युजय तरे ठे एवा, (संति के०) श्रीशांतिनाथ (जिणं के०) तीर्थकर
तेने (शुणामि के०) स्तुति करुं बुं. श्या माटें स्तुति करुं बुं? तो के
(मे के०) महारा उपसर्गनी (संति के०) शांति तेने (वेहेउं के०)
विधातुं एटले करवाने अर्थे स्तुति करुं बुं ॥ ११ ॥ आ,रासानंदित ठंद ठे.

वली अजितनाथने स्तवे ठे.

इस्काग विदेह नरीसर, नर वसहा मुणि वसहा ॥
नव सारय ससि सकलाणण, विगय तमा विहुअ
रया ॥ अजि उत्तम तेअ गुणेहिं, महा मुणि अ
मिअबला विजल कुला ॥ पणमामि ते नव जय
मूरण, जग सरणा मम सरणं ॥ १३ ॥ चित्तलेहा ॥

अर्थः—(इस्काग के०) इक्ष्वाकुकुलवंशमां उत्पन्न अया माटें हे इस्काग
कुलवंश्य! तथा (विदेह के०) विदेहनामा देश तेना (नरीसर के०)
नरेश्वर एटले राजा माटे हे विदेहनरेश्वर! तथा (नर के०) मनुष्य तेमां
(वसहा के०) वृषज एटले श्रेष्ठ माटें हे नरवृषज! तथा (मुणिवसहा
के०) मुनिमांहे एक अद्वितीय एटले मुनिधर्ममां धोरी, अथवा मुनीन्द्रोनी
सच्चा तेने विषे ठे नवो स्तव जेमनो एवा, तेना संबोधने हे मुनिवृषज!
तथा (नव के०) नवो जग्यो एवो जे (सारय के०) शारद एटले शरद्
ऋतु संबंधी (ससि के०) चंद्रमा तेनी पेरें (सकल के०) शोचावंत ठे
(आणण के०) आनन एटले मुख जेमनुं माटे हे नवशारदशशिसकला
नन! वली (विगयंतमा के०) गयुं ठे तम ते अज्ञानरूप अंधकार जेना
थकी माटे हे विगततम! तथा (विहुअरया के०) विधुत एटले गयुं ठे
फेड्युं ठे निकाचित कर्मरूप रज जेणें माटें हे विधुतरज! तथा (अजित
के०) रागादिकें न जीताय माटें हे अजित! तथा (गुणेहिं के०) बाह्य
अन्यंतर एवा गुणोयें करी (उत्तम के०) श्रेष्ठ ठे, (तेअ के०) तेज जेमनुं
एवा माटें हे उत्तमतेज! तथा (महामुणि के०) महातपस्वीयो जे महोटा

मुनियो ठे, तेउची पण (अमिअ के०) प्रमाण थइ न शके एवुं ठे (बला के०) सामर्थ्य जेमनुं एटले अपरिमितबल ठे जेमनुं एवा माटे हे महा मुन्यमितबल ! तथा (विजलकुला के०*) विपुल एटले विस्तीर्ण ठे कुल एटले वंश जेमनो माटे हे विपुलकुल ! तथा (नवजय के०) संसारनुं जय, तेनें (मूरण के०) जांजनार माटे हे नवजयमूरण ! तथा (जग सरणा के०) जगत्ना शरण एटले रक्षण करनार माटे हे जगहरण ! तमे (मम के०) महारा पण (सरण के०) रक्षण करनारा ठो, अथवा (अमम के०) समत्वरहित ठो, माटे हे अमम (ते पणमामि के०) तमो ने हुं प्रणाम करुं तुं ॥१३॥ चित्रलेखाहंद. हवे शान्तिजिनने स्तवे ठे.

देव दाणविंद चंद सूर वंद हठ तुठ जिठ परम ॥
लठ रूव धंत रूप पट्ट सेय सुद्ध निद्ध धवल ॥
दंत पंति संति सत्ति कित्ति मुत्ति जुत्ति गुत्ति पवर ॥
दित्त तेअ वंद धेअ सब लोअ जाविअ पचाव ॥
ऐअ पइस मे समाहिं ॥ १४ ॥ नारायण ॥

अर्थ:—(देव के०) सुर, (दाणव के०) असुर, तेना (इंद के०) इंद्र, तथा (चंद के०) चंद्रमा अने (सूर के०) सूर्य, तेमने (वंद के०) वंद्यमा न ठे पग जेना, तथा (हठ के०) आरोग्यवंत (तुठ के०) प्रमोदवंत (जिठ के०) प्रशंसा करवा योग्य (परमलठ के०) अत्यंत कांतियुक्त ठे (रूव के०) रूप जेमनुं, तथा (धंत के०) धमेळुं एवुं (रूप के०) रूपुं, तेनो (पट्ट के०) पाटो, तेनी पेरे (सेय के०) श्वेत ते घन (सुद्ध के०) निर्मल (निद्ध के०) स्निग्ध अरूद्ध एवी (धवल के०) उज्ज्वल ठे (दंतपंति के०) दां तनी पंक्ति जेमनी, तथा (सत्ति के०) शक्ति ते पराक्रम जो सर्व देवता एकठा मंले, तो पण परमेश्वरनी पगनी टचली आंगुली चलावी न शके, अथ वा मेरु पर्वतने टचली आंगुलीयें करी उपाडे, एटली शक्ति ठे, (कित्ति के०) कीर्त्ति ठे समुद्रांत जेहनी (मुत्ति के०) मुक्ति ते निर्लोचता (जुत्ति के०) युक्ति ते न्यायोपेत वचन, (गुत्ति के०) गुप्ति ते त्रण प्रसिद्ध ठे, 'तेणें करीने (पवर के०) श्रेष्ठ ठे तथा (दित्ततेअ के०) दीप्त ठे तेजनुं (वंद के०)

વંદ્ જેમનું અથવા (વંદધેય કે૦) સુરેંદ્રાદિકે વાંદવા યોગ્ય છે ગણધરાદિ કને ધ્યાન કરવા યોગ્ય છે, અથવા વાંદવા કોગ્ય જે મહામુનિયો તેમને ધ્યાન કરવા યોગ્ય સ્મરણ કરવા યોગ્ય એવા છે, તથા (સવ કે૦) સર્વ એવા જે (લોચ કે૦) લોક તેણે (જાવિચ કે૦) જાવિત છે, અવબુદ્ધ છે, જાણેલો છે (પ્રજાવ કે૦) પ્રજાવ જેમનો તેણે કરી (ણેચ કે૦) જોય એટલે જાણવા યોગ્ય એવા (સંતિ કે૦) હે શ્રીશાંતિનાથ ! તમે (મે કે૦) મુજને (સમાહિં કે૦) સમાધિને (પશ્સ કે૦) પ્રદિશ એટલે આપો ॥ ૧૪ ॥ આ, નારાચક નામા હંદ જાણવો ॥

હવે ગાથાયુગ્મે કરીને અજિતનાથને સ્તવે છે.

વિમલ સસિ કલાફરેચ્ચ સોમં, વિતિમિર સૂર
કરાફરેચ્ચ તેચ્ચં ॥ તિચ્ચસવઙ્ ગણાફરેચ્ચ રૂવં,
ધરણિધર પ્પવરાફરેચ્ચ સારં ॥૧૫॥ કુસુમલયા॥

અર્થ:—(વિમલ કે૦) નિર્મલ એવી (સસિકલા કે૦) ચંદ્રમાની કલા તે થકી (અફરેચ્ચ કે૦) અતિરેક તે અધિક છે (સોમં કે૦) સૌમ્યતા જેની તથા (વિતિમિર કે૦) ગયો છે મેઘનો અંધકાર જેથકી એવા (સૂરકર કે૦) સૂર્યનાંકિરણો, તે થકી પણ (અફરેચ્ચ કે૦) અધિક છે . (તેચ્ચં કે૦) તેજ જેનું એવા છે, તથા (તિચ્ચસવઙ્ કે૦) ત્રિદશ જે દેવતા તેમના પતિ જે હંદ્ર તેમના (ગણ કે૦) સમૂહ, તે થકી પણ (અફરેચ્ચ કે૦) અધિક છે (રૂવં કે૦) રૂપ જેનું, જેમાટેં સર્વ દેવતા મલી પોતાનું રૂપ એકત્ર કરી પરમેશ્વરની ટચલી અંગુલી પાસેં મૂકે, તો પણ સુવર્ણ અને ત્રાંવાના રૂપમાં જેટલો તફાવત હોય, તેટલો તફાવત ત્યાં દેખાય, એવું તીર્થકરનું રૂપ વચ્ચાણું છે, તથા (ધરણિધર કે૦) પર્વતો તેમાંહે (પ્પવર કે૦) પ્રધાન શ્રેષ્ઠ એવો જે મેરુપર્વત, તેથકી પણ (અફરેચ્ચ કે૦) અધિક છે (સારં કે૦) સ્થૈર્ય એટલે ધૈર્ય જેમનું એવા છે ॥૧૫॥ આ, કુસુમલતા નામા હંદ જાણવો ॥ આ શ્લોક તથા આવતા શ્લોકનો સંબંધ એકત્ર છે ॥

સત્તે ચ્ચ સયા અજિચ્ચં, સારીરે ચ્ચ વલ્લે અજિ
ચ્ચં ॥ તવ સંજમે ચ્ચ અજિચ્ચં, એસ યુણામિ

जिणं अजिअं ॥ १६ ॥ जुअगपरिरंगिअं ॥

अर्थः—तथा(सत्ते के०) सत्त्वने विषे (सया के०) निरंतर (अजिअं के०) अजित ठे एटले नहीं पराजवने पामेला एवा ठे. चकार पादपूर्णा र्थे ठे. तथा (अ के०) बली (सारीरे के०) देहसंबंधी जे (बले के०) बल जे सामर्थ्य तेने विषे पण (अजिअं के०) बीजा पुरुषोथी न जीती शकाय एवा ठे तथा (तव के०) बार प्रकारनुं तप (अ के०) बली (सं जमे के०) सत्तर प्रकारनो संयम तेनो समूह तेणें करीने पण (अजिअं के०) बीजा पुरुषोथी न जीताय एवा, (अजिअं के०) श्रीअजितनाथ नामें (जिणं के०) जिनवर तेमनी (एस के०) आ (शुणामि के०) स्तुति करुं बुं ॥ १६ ॥ आ जुअगपरिरंगितनामा छंद जाणवो ॥

हवे विमलससी इत्यादिक कहेला अर्थने जंग्यंतरें करीने कहे ठे.

सोम गुणेहिं पावइ न तं, नव सरय ससी ॥ तेअ गु
णेहिं पावइ न तं, नव सरय रवी ॥ रूव गुणेहिं पा
वइ न तं, तिअस गण वई ॥ सार गुणेहिं पावइ न
तं, धरणि धर वई ॥ १७ ॥ खिज्जिअं ॥

अर्थः—(सोमगुणेहिं के०) सौम्य जे शांतिगुण तेणें करीने (नव के०) नवो उदयमान थयेलो (सरय के०) शरद काल संबंधी जे (ससी के०) चंद्रमा ते पण (तं के०) ते अजितनाथना सौम्यगुणने एटले सरखी सौम्यताप्रत्यें (नपावइ के०) पामी न शके तथा (तेअगुणेहिं के०) तेज एटले शरीरनी कांतिना गुणें करीने (नवसरयरवी के०) नवो उगेलो एवो जे शरद् कालनो सूर्य, एटले शरद ऋतुमां आकाश निर्मल होवार्थी सूर्यनुं तेज श्रेष्ठ होय ठे, ते पण (तं के०) ते श्रीअजितनाथना कांतिगुणप्रत्यें तुलनाने (नपावइ के०) पामी न शके. तथा (रूव गुणेहिं के०) रूपगुणें करीने (तिअसगणवई के०) त्रिदश जे देवता तेनां गण जे समूह, तेना पति जे इंद्र, ते पण (तं के०) ते श्रीअजितनाथनुं अनुप मानरूपत्व ठे, माटे रूपगुणनी तुलनाप्रत्यें (नपावइ के०) पामी न शके, तथा (सारगुणेहिं के०) स्थिरताना गुणोयें करीने (धरणिधर के०)

पर्वतो तेनो (वई के०) पति एवो जे कनकाचल एटले मेरुपर्वत, ते पण (तं के०) ते जगवंतना स्थिरतागुणें करीने तुलनाप्रत्ये (न पावइ के०) पामी शके नहीं. अर्थात् ए पूर्वोक्त सर्व पदार्थों जगवंतना गुणनी बराबरी करी शकता नथी ॥ १५ ॥ आ, खिजितक नामा छंद जाणवो.

हवे श्री शांतिनाथजीने स्तवे ठे.

तिष्ठवर पवत्तयं तम रय रहियं, धीर जण थुअ च्चिअं
चुअ कलि कलुसं ॥ संतिसुह प्पवत्तयं तिगरण पयउं,
संति महं महामुणिं सरण सुवणमे ॥ १८ ॥ ललिअयं ॥

अर्थः—(तिष्ठवर के०) श्रेष्ठ तीर्थ जे चतुर्विध संघ अथवा प्रथम गणधर तेना (पवत्तयं के०) प्रवर्त्तक अथवा तीर्थमां वर एटले श्रेष्ठ एवो जे धर्म तेने तीर्थवर कहियें ते धर्मरूप तीर्थना प्रवर्त्तक एवा तथा (तम के०) अज्ञान (रय के०) रज ते बध्यमान कर्म, उपलक्षणथी बंधातुं एवुं जे कर्म, तेणें करी (रहियं के०) रहित एवा तथा (धीर के०) बुद्धियें करी शोभे, तेने धीर कहियें, एवा (जण के०) जन जे ठे, तेमणें (थुअ के०) वाणीयें करी स्तुति कस्या अने (अच्चिअं के०) फूलें करी अर्चन कस्या एवा तथा (चुअ के०) ठांम्युं ठे (कलि के०) वैर अथवा कलह तेनुं (कलुसं के०) कालुष्य एटले पाप जेणें एवा तथा (संति के०) मोक्ष, तेनुं जे (सुह के०) सुख तेने अर्थें (प्पवत्तयं के०) प्रवर्त्तता एवा जे साधु तेने दं एटले पालन करनार अथवा मोक्षसुखना प्रवर्त्तक एटले करनार एवा (महामुणिंसंति के०) महोटा मुनि जे श्रीशांतिनाथजी ते प्रत्ये (तिगरण के०) मन, वचन अने काया तेणें करी (पयउं के०) पवित्र ठतो एवो (अहं के०) हुं (सरण के०) शरणप्रत्ये (उवणमे के०) उपनमे एटले जाउं बुं ॥ १८ ॥ आ ललितक नामा छंद जाणवो ॥

हवे त्रण श्लोकें करी श्री अजितनाथजीने स्तवे ठे.

विणउणय सिरि रइ अंजलि रिसिगण संयुअं थि
मिअं ॥ विबुहाहिव धण वइ नर वइ थुय महि अच्चि
अं बहुसो ॥ अइ रुग्गय सरय दिवायर समहिअ

सम्पन्नं तवसा ॥ गयणंगण विचरण समुद्रश्च चार
ए वंदिञ्च सिरसा ॥ १९ ॥ किसलयमाला ॥

अर्थः—(विण्णय के०) विनयें करी नत एटले नम्या एवा (सिरि के०) मस्तक तेने विषे (रइ के०) रची ठे, जोडी ठे (अंजलि के०) करसं पुट जेणें एवा (रिसिगण के०) रुषियोना समूह तेमणें (संशुअं के०) रू डे प्रकारें स्तुति करी ठे जेमनी एवा तथा (शिमिअं के०) स्तिमित एट ले तरंग रहित एवो जे समुद्र तेनी पेटें निश्चल ठे. कारण के कर्म कृत उंच नीचपणानो अज्ञाव ठे. तथा (विबुहाहिव के०) विबुधाधिप एटले विबुध जे देवता तेमना अधिप जे इंद्रो तथा (धणवइ के०) धनपति जे धनद कुबेर लोकपाल, उपलक्षणथी बीजा पण सर्व लोकपाल जे ठे, तेमणें तथा (नरवइ के०) नरपति जे राजाज चक्रवर्ती तेमणें (बहुसो के०) घणी वार (श्रुय के०) वाणीयें करी स्तव्या, (महिअ के०) प्रणामादिकें करी पू जन कख्या एवा तथा (अञ्चिअं के०) पुष्पादिकें करी अर्चित कख्या एटले पूज्यां एवा तथा (तवसा के०) तपें करीने (अइरुगय के०) अचिरोज्जत एट ले तत्कालनो उदय थयेलो एवो (सरय के०) शरद् ऋतुनो (दिवायर के०) दिवाकर एटले सूर्य, तेथकी पण (समहिअ के०) समधिक एटले अत्यंत अधिक ठे (सम्पन्नं के०) पोतानी प्रज्ञा एटले कांति जेमनी एवा तथा (गयणंगण के०) गगनांगण जे आकाश, तेने विषे (विचरण के०) विचरण एटले विचखुं, चालखुं, तेणें करीने (समुद्रअ के०) समुद्रित एटले एक ठा थयेलो एवा (चारण के०) जंघाचारणादिक मुनियो, तेमणें (सिरसा के०) मस्तकें करीने (वंदिअं के०) वंदन कखुं ठे जेमने एवा ठे ॥ १९ ॥ आ, किसलयमाला नामा छंद जाणवो ॥

असुर गरुल परिवंदिअं, किन्नरोरग एमंसिअं ॥ देवको
डिसय संशुअं, समण संघ परिवंदियं ॥ २० ॥ समुहं ॥

अर्थः—वली केहेवा ठे? तो के (असुर के०) असुर कुमार, (गरुल के०) सुवर्णकुमार, उपलक्षणथी बीजा पण सर्व निकायना जवनपति देवो जे ठे, ते पण लेवा. तेमणें (परिवंदिअं के०) समस्त प्रकारें वंदन कख्या एवा

તથા (કિન્નરોરગ કે०) કિન્નર અને ઝરગ જે વ્યંતરવિશેષ, તેમણે (ણમં સિચ્ચં કે०) નમસ્કાર કહ્યો છે જેમને એવા તથા (દેવ કે०) વૈમાનિક દેવો તેમના (કોઢિસય કે०) કોટિશત એટલે શેંકડા ગમે કોટિયો તેમણે (સંથુચ્ચં કે०) સ્તુતિ કરી છે જેમની એવા, તથા (સમણસંઘ કે०) યતિના સંઘ અથવા શ્રમણ એટલે ચતુર્વિધ સંઘ, તેણે (પરિવંદિચ્ચં કે०) પરિ સમંતાત્ એટલે ચોતરફજાવેં કરીને વંદન કહ્યું છે જેમને એવા છે ॥૨૦॥ આ, સુમુખનામા હંદ જાણવો ॥

અજ્ઞયં અણહં, અરયં અરુયં ॥ અજિયં અજિચ્ચં, પયણં પણમે ॥ ૨૧ ॥ વિઙ્ગુવિલસિચ્ચં ॥

અર્થ:—વહ્ની કેહેવા છે? તો કે (અજ્ઞયં કે०) સાતં પ્રકારના જ્ઞયેંકરી રહિત એવા, તથા (અણહં કે०) અનઘં એટલે જેને અઘ જે પાપ, તે અ એટલે નથી તેને અનઘ કહિયેં એવા, તથા (અરુયં કે०) અરત એટલે વૈરાગપણાયેં કરીને વિષયાસક્તપણું નથી અથવા અરત એટલે મૈથુનરહિત છે એવા, તથા (અરુયં કે०) અરુજ એટલે રોગરહિત છે, તથા (અજિયં કે०) વાહ્યં અને અજ્ઞયંતર વૈરીયોયેં જેને પરાજવ પમાડ્યા નથી એવા (અજિચ્ચં કે०) શ્રીઅજિતનાથ તેને (પયણં કે०) સાદરપણે (પણમે કે०) પ્રણામ કરું હું ॥ ૨૧ ॥ આ, વિઙ્ગુવિલસિત નામા હંદ જાણવો ॥

હવે ચાર શ્લોકેં કરીને શાંતિનાથજીને સ્તવે છે.

આંગ્યાં વર વિમાણ, દિવ્વ કણગ રહ.તુરય પહકર સણ્હિં
હુલિચ્ચં ॥ સસંજમો અરણ, સ્કુન્નિચ્ચ લુલિચ્ચ ચલ કુંમલં
ગય તિરીડ સોહંત મજ્જલિ માલા ॥ ૨૨ ॥ વેદુણ ॥

અર્થ:—(આંગ્યાં કે०) આગતા એટલે આવ્યા જે સુરસમુદાયશ્રીશાંતિનાથની સમીપેં તે કેવી રીતે આવ્યા છે? તો કે (વરવિમાણ કે०) શ્રેષ્ઠ વિમાન તથા (દિવ્વ કે०) મનોહર એવા (કણગરહ કે०) કનકમયરથ, (તુરય કે०) તુરંગ તેના (પહકર કે०) સમૂહ તેના (સણ્હિં કે०) શેંકડા યેં કરીને (હુલિચ્ચં કે०) શીઘ્ર હતાવલા વેગેં તથા (સસંજમ કે०)

ससंजम एटले सत्वर (उञ्चरण के०) आकाशकी उतरबुं, तेणें करीने (स्फुजिअ के०) झुजित एटले संचलित ठते (बुद्धिअ के०) लोढायमान अरहां परहां हालतां (चल के०) चंचल एवां (कुंमल के०) काननां आचरण तथा (अंगय के०) अंगद जे बाजुबंध (किरीड के०) किरीट जे मुकुट तेणें करी (सोहंत के०) शोभायमान थइ एवी ठे (मड लिमाला के०) मस्तकनी माला जेमनी एवा देवो ठे ॥ ११ ॥ आ, वेष्ट कनामा छंद जाणवो.

जं सुरसंधा सासुरसंधा, वेर विजता नत्ति सुजुता॥
आयर नूसिअ संजम पिंमिअ, सुर सुविम्विअ
सव बलोधा ॥ उत्तम कंचण रयण रूपविअ, नासुर
नूसण नासुरिअंगा ॥ गाय समोणय नत्ति वसागय,
पंजलि. पेसिअ सीस पणामा ॥ १३ ॥ रयणमाला ॥

अर्थ:- (जं के०) जे जगवंतनी समीपें (सुरसंधा के०) वैमानिकदेवस मूह आव्या ठे. ते केहेवा ठे? तो के (सासुरसंधा के०) असुर जे जवन पत्यादिक देव तेना संघ जे समूह तेणें करी सहित एवा ठे, तथा (वेर विजता के०) वैरविमुक्ता वैररहित ठे तथा (नत्तिसुजुता के०) सज्ज कियें करी बहुमानें करीने सहित एवा तथा (आयर के०) बाह्योपचार रूप आदर तेणें करी (नूसिय के०) नूषित एटले शोजित तथा (संजम के०) उतांवळें करी (पिंमिअ के०) एकठा मळ्या एवा (सुष्ठु के०) सुष्ठु एटले अतिशयें करी (सुविम्विअ के०) सुविस्मित जेम होय, तेनी पेरे (सव के०) सर्व जे (बल के०) गजतुरंगमादिक कटक, तेनो (उंधा के०) समूह तथा (उत्तम के०) श्रेष्ठ एवुं जे (कंचण के०) सुवर्ण अ ने (रयण के०) रत्न तेणें करीने (परूविअ के०) प्रकृष्ट रूपयुक्त कस्यां एवा (नासुर के०) दीक्षिमंत जलहलतां जे (नूसण के०) जुजबंध क टकादि आचरणो तेणें करी (नासुरिय के०) देदीप्यमान ठे (अंगा के०) अंगो जेमनां एवा, तथा (गाय के०) गात्र ते शरीर, तेणें करीने (समोणय के०) समोन्नत एटले समवनत ते सम्यक् प्रकारें न

શ્રીજૂત થયા થકા તથા (જત્તિવસાંગય કે૦) જત્તિને વશે આવેલા ઇટલે જત્તિની આધીનતાને પ્રાપ્ત થયા થકા (પંજલિ કે૦) બે હાથ લલારે લગાડીને (પેસિય કે૦) પ્રેશિત ઇટલે કસ્યો હે(સીસપણામા કે૦)મસ્તકે કરીને પ્રણામ જેણે એવા હે ॥ ૨૩ ॥ આ રત્નમાલાનામા હંદ જાણવો.

વંદિજ્ઞણ થોજ્ઞણ તો જિણં, તિગુણમેવ ય પુણો પ
યાહિણં ॥ પણમિજ્ઞણ ય જિણં સુરાસુરા, પમુશ્ચા
સન્નવણાઈ તો ગયા ॥ ૨૪ ॥ સ્વિત્તયં ॥

અર્થ:—એવી રીતે (વંદિજ્ઞણ કે૦) વંદન કરીને (તો કે૦) તેવાર. પઠી (ય કે૦) વઢી (તિગુણમેવ કે૦) ત્રણ વારજ કરી હે (પયાહિણં કે૦)પ્રદક્ષિણા જેને અર્થાત્ ત્રણ પ્રદક્ષિણાયેં કરીને ઉપાસિત એવા દેવો તે,(જિણં કે૦) શ્રીશાંતિજિન, તે પ્રત્યેં (ય કે૦) વઢી (થોજ્ઞણ કે૦) વાણીયેં કરી સ્તુતિ કરીને (પુણો કે૦) ફરીને પોતાના સ્થાનકપ્રત્યેં જવાને અવસરેં (જિણં કે૦) શ્રીશાંતિજિનપ્રત્યેં (પણમિજ્ઞણ કે૦) પ્રણામ કરીને ઇટલે નમસ્કાર કરીને (સુરાસુરા કે૦) સુર અને અસુર જે દેવો હે,તે (પમુશ્ચા કે૦) પ્રમુદિતા ઇટલે હર્ષિત થયા થકા (સન્નવણાઈ કે૦) પોતાના જવ ન જે સૌધર્માદિક તે પ્રત્યેં (તો કે૦) તે સ્થાનકથકી (ગયા કે૦) ગતા ઇટલે જાતા હવા ॥ ૨૪ ॥ આ ક્ષિત્તકનામા હંદ જાણવો.

તં મહામુણિ મહંપિ પંજલી, રાગ દોસ જય
મોહ વજ્ઞિચ્છં ॥ દેવ દાણવ નરિંદ વંદિચ્છં, સં
તિમુત્તમ મહાતવં નમે ॥ ૨૫ ॥ સ્વિત્તયં ॥

અર્થ:—(તં કે૦) તે(સંતિં કે૦) શ્રીશાંતિજિન તેને (અહંપિ કે૦) હું પણ (પંજલી કે૦) પ્રાંજલિ ઇટલે જોડ્યા હે હાથ જેણે. એવો ઠતો (નમે કે૦) નમસ્કાર કરું હું, તે શાંતિજિન કેહેવા હે? તો કે (મહા મુણિં કે૦) મહોટા મુનિયો હે શિષ્ય જેમના એવા હે તથા (રાગ કે૦) માયા લોજરૂપ રાગ, અને (દોસ કે૦) ક્રોધ, માન રૂપ દ્વેષ,(જય કે૦) જીતિ તે ઉદ્દેગ. (મોહ કે૦) અજ્ઞાન, તેણેં કરી (વજ્ઞિચ્છં કે૦) વર્જિત હે.

तथा (देवदाणवनरिंद के०) देव, दानव अने नरेंद्र, तेमणें (वंदिअंके०) वंदित ठे एटले बांध्या एवा ठे, अथवा देव, दानव अने नरेंद्र तथा तदा श्रित लोकोने (वंदि के०) बंदीखानारूप जे संसार, तेने (अं के०) दं ए टले खंफन करे एवा ठे. तथा (उत्तम के०). प्रधान एवुं (महातवं के०) महोदुं ठे तप जेमनुं एवा ठे ॥ १५ ॥ आ, क्षितक नामा छंद ठे.

हवे अजितनाथने चार श्लोकें करीने स्तवे ठे.

अंबरंतर विआरणिआहिं, ललिअ हंस वहु गामि
णिआहिं ॥ पीणसोणिथण सालिणीआहिं, सकल
कमल दल लोअणिआहिं ॥ १६ ॥ दीवयं. ॥

अर्थः—आ आगलना ठंदोमां कहेसे एवा प्रकारनी देवांगनाउयें जेम नां चरणारविंदनुं वंदन कखुं ठे तेम ठतां पण जेमनुं मन किंचित् पण वि कारने पाम्युं नहीं, एवा जे श्रीअजितनाथ जगवान्, तेमने हुं नमस्का र करुं हुं. हवे ते देवांगनाउ केहवीयो ठे? तो के (अंबरंतर के०) आका शमार्गना अंतरालने विषे (विआरणिआहिं के०) विचरवानुं ठे शील जे मनुं तथा (ललिअ के०) रमणीय एवी जे (हंसवहु के०) हंसवधू जे हंसी तेनी पेरें (गामिणिआहिं के०) गमन करवानुं ठे शील जेमनुं, तथा (पी ण के०) पुष्ट एवो जे (सोणि के०) कटिप्रदेश तथा (थण के०) स्तन ते उ रोज तेणें करीने (सालिणिआहिं के०) शोचती एवी तथा (सकल के०) संपूर्ण (कमल के०) पद्म तेनां (दल के०) पत्रो, ते समान ठे (लो अणिआहिं के०) लोचन जेमनां एवीयो ठे ॥ १६ ॥ आ दीपकछंद ठे.

पीण निरंतर थणजर विणमिअ गायलआहिं ॥
मणि कंचण पसिठिल मेहल सोहिअ सोणितडा
हिं ॥ वर खिखिणि नेजर सतिलय वलय विचूस
णिआहिं ॥ रइ कर चउर मणोहर सुंदर दंसणि
आहिं ॥ १७ ॥ चित्तकरा ॥

अर्थः—वली ते देवसुंदरीयो केहवीयो ठे? तो के (पीण के०) महो

टा अने कामुक पुरुषना हृदयने आढाद कारक एवा अने (निरंतर के०) निर्व्यवधानपणुं ठे ए हेतु माटे निविड गाढ एवा (थण के०) स्तन जे पयो धर तेनो (जर के०) जार तेणें करीने (विणमिअ के०) विशेषे करीने नमेला ठे (गायलआहिं के०) गात्रो जेमनां अर्थात् मुकुमारपणुं तथा तनुपणुं ठे माटे लतावल्लीनी पेरें अत्यंत नमेलां ठे शरीर जेमनां एवीयो, तथा (मणि के०) मणियो, माणको अने (कंचण के०) सुवर्ण, तेनी करेली एवी अने (पसिंदिल के०) प्रकर्षे करी शिथिल एवी जे (मेहल के०) मेखला, तेणें करीने (सोहिअ के०) शोजित ठे (सोणि तडाहिं के०) कटिनो प्रदेश जेमनो एवीयो तथा (वर के०) श्रेष्ठ एवी (खिंखिणि के०) किंकिणी अने (नेजर के०) नेपुर वली (सति लय के०) मनोहर तिलक तथा (वलय के०) कंकण, एवां जे आचूषण तेणें करीने (विचूसणिआहिं के०) विशेषे करीने सुशोजित एवीयो तथा (रश्कर के०) रतिकर एटले प्रीति करनार एवुं तथा (चउरमणोहर के०) चतुर पुरुषना मनने हरण करनारुं एवुं (सुंदरदंसणिआहिं के०) सुंदर ठे दर्शन जेमनुं एवी देवीयो ठे ॥ २७ ॥ आ, चित्राक्षरानामा छंद जाणवो.

देव सुंदरीहिं पाय वंदिआहिं वंदिया य जस्स ते
सुविक्रमा कमा अप्पणो निडालएहिं मण्णोमूण
पगारएहिं केहिं केहिंवि अवंग तिलय पत्तलेह ना
मएहिं चिह्नएहिं संगयं गयाहिं नत्ति संनिविठ वंद
णागयाहिं हुंति ते वंदिआपुणो पुणो ॥ २८ ॥ नारायण ॥

अर्थः—(पायवंदिआहिं के०) पोताना शरीरने विषे पहेरेलां चूषणोनां अथवा शरीरनां पाद जे किरणो तेना घुंद जे समूह ते ठे जेमने एवीयो देवांगनाउं ठे. तेमणें (वंदिया के०) वंदन कस्यां (य के०) च पादपूर्णार्थ ठे. ते शुं वंदन कस्यां ठे? तो के (जस्स के०) जे जगवंतना (ते के०) तो एटले ते प्रसिद्ध एवां अने (सुविक्रमा के०) रूडुं ठे पराक्रम जेनुं अथवा गति जेमनी एवां (कमा के०) चरणारविंद, तेने वंदन कस्यां. ते चरणारविंद शोणें करी वंदन कस्यां? तो के (अप्पणोनिडालएहिं के०) पोतानां लला

टोयें करीने. ते देवीयो केहेवीयो ठे? तो के जेमना शरीरने विषे (मंरुण के०).
 आचूषण तेनी (उरूण के०) रचना तेना (पगारएहिं के०) प्रकारो,
 ते (केहिंकेहिंवि के०) केहवा केहवा अपूर्व प्रकारो? ते कहे ठे. (अवंग
 के०) अपांग जे नेत्र तेना प्रांतमां जे अंजननी रचना तथा (तिलय
 के०) तिलक एटले टीलां, (पत्तलेह के०) पत्रलेख ते कस्तूरिकादिकनां
 शरीरने विषे करेलां जे टबकां इत्यादिक (नामएहिं के०) नाम ठे जेनां
 एवा (चिह्नएहिं के०) देदीप्यमान मंरुननी रचनार्यें करी (संगय के०)
 संगत एटले मळ्या (अंगआहिं के०) शरीरना अवयव जेमना एवी देवांगना
 उ ते (जत्तिसन्निविष्ट के०) जक्तियें करीने व्यासथकी (वंदणा के०) वंदन
 ने माटें (आगयाहिं के०) आवेदीयो एवीयो ठे. ते देवीयोयें (ते के०)
 ते पूर्वोक्त तमारां चरणारविंद श्रद्धातिशयें करीने (पुणोपुणो के०) वा
 रं वार (वंदिआ के०) वंदन करेलां एवां (हुंति के०) ठे. अर्थात् तमा
 रां चरणारविंदने श्रद्धातिशयथकी (देवसुंदरीहिं के०) देवांगनाउ वा
 रं वार वंदन करे ठे ॥ १७ ॥ आ, नाराचकनामा छंद जाणवो.

तमहं जिणचंदं, अजिअं जिअ मोहं ॥ धुयं सब
 किलेसं, पयउं पणमामि ॥ १८ ॥ नंदिअयं ॥

अर्थ:- (तं के०) ते पूर्वोक्त (जिणचंदं के०) जिनोमध्ये चंद्रमा
 समान एवा तथा (जिअमोहं के०) जीत्यो ठे मोह एटले अज्ञान जेम
 णें एवा तथा (धुअ के०) टाट्या ठे (सब के०) समग्र एवा जे कर्मज
 नित शारीरिक अने मानसिक (किलेसं के०) क्लेश जेमणें एवा (अजि
 अं के०) श्रीअजितनाथनामा बीजा तीर्थकर तेने (पयउं के०) प्रयत्न
 ते मन, वचन अने कायाना उद्यमें करी युक्त थको एवो (अहं के०) हुं
 पण (पणमामि के०) प्रणमन करुं हुं, एटले नमस्कार करुं हुं ॥ १८ ॥
 आ, नंदितक नामा छंद जाणवो ॥

हवे गाथायुग्में करीने शांतिनाथने स्तवे ठे.

युअ वंदिअस्सा रिसी गणं देवगणेहिं, तो देव व
 दूहिं पयउं पणमिअस्सा ॥ जस्स जगुत्तम सासण

યરસા, જત્તિ વસાગય પિંન્નિઅયાહિં દેવ વર હરસા

વહુયાહિં સુર વર રઙ્ગુણ પંન્નિઅયાહિં ॥૩૦॥ જાસુરયં ॥

અર્થ:—શ્રીશાંતિનાથ જે તેનાં ચરણારવિંદને દેવનર્તકિયો જે છે, તેણે નૃત્ય કરી વંદન કસ્યાં, તેને હું પણ નમસ્કાર કરું હું. તે શાંતિનાથ કેહેવા છે? તો કે (રિસીગણ કે) રૂષિયોના સમૂહ તથા (દેવગણેહિં કે) દેવતા ઝંના સમૂહ, તેણે (શુઅવંદિઅસ્સા કે) સ્તુતિ કરેલા અને વંદન કરેલા એવા અને (તો કે) તદનંતર (દેવવહૂહિં કે) દેવવધૂ જે છે તેમણે (પયઝ કે) પ્રયત્નથી (પણમિઅસ્સા કે) પ્રણામ કરેલા એવા (જસ્સજગુત્તમસાસણય સ્સા કે) જેથી જગત્ મુક્તિ પામવાને શક્તિમાન્ થાય છે મારે ઉત્તમ છે શાસન જેમનું એવા છે. હવે તે દેવનર્તકીયો કેહવી છે? તો કે (જત્તિવસા ગય કે) જત્તિવશે કરીને દેવલોકથી જે આવવું તેણે કરીને (પિંન્નિ અયાહિં કે) એકઠી મલેલી એવીયો અને (દેવવર કે) નર્તક વાદક દેવો અને નૃત્યકુશલ એવી (હરસા કે) અપ્સરાઝ તેમના (વહુયાહિં કે) ઘણાઝંયે મલેલી એવીયો અને (સુરવરરઙ્ગ કે) દેવતાઝંને જેથી પ્રીતિ થાય એવા (ગુણ કે) ગુણોને વિષે (પંન્નિઅયાહિં કે) પંન્નિત ઇટલે માહી એવીયો છે ॥ ૩૦ ॥ આ, જાસુરકનામા હંદ જાણવો.

વંસ સદ્ધ તંતિ તાલ મેલિએ તિઝસ્કરા નિરામ સદ્ધ
મીસએ કએ અ સુઙ્ગ સમાણે અ સુઙ્ગ સજ્જ ગીઅ
પાય જાલ ઘંટિઆહિં ॥ વલય મેહલા કલાવ ને
ઝરાનિરામ સદ્ધ મીસએ કએ અ દેવ નદ્ધિઆહિં હા
વ જાવ વિપ્રમ પગારણહિં ॥ નચ્ચિઝ્ઞણ અંગ હાર
ણહિં વંદિઆ ય જસ્સ તે સુવિક્કમા કમા તયં તિલો
ય સવ્વ સત્ત સંતિ કારયં ॥ પસંત સવ્વ પાવ દોસમે
સ હં નમામિ સંતિ મુત્તમં જિણં ॥૩૧॥ નારાયણ ॥

અર્થ:—હવે તે દેવનર્તકીયોયે કેવા પ્રકારનાં ગીત, નૃત્ય કરતે હોયે પ્રજ્ઞના ચરણનું વંદન કર્યું? તે કહે છે. (વંસસદ્ધ કે) વાંસનો શબ્દ ઇટલે

वेणुध्वनि, (तंति के०) वीणा, (ताल के०) चपटी पटहादिक तेणें (मेखि ए के०) मले, एटले एकीकृत थये ठते (च के०) वली (तिउरकर के०) त्रि पुष्करनामा वाजित्रविशेष तेना (अजिराम के०) मनोहर एवा (सह के०) शब्दो तेणें करीने (मीसए के०) मिश्रित (कए के०) करे ठते, तथा वली (सुइ के०) श्रुति जे कान तेनुं (समाणणे के०) समानन एटले ते सर्व शब्द सांजलवाने विषे काननुं समान करवुं, ते करे थके (सुइ के०) अनुनासिकादि दोष रहित एवो (सज्जा के०) षड्ज ते मयूर, केका, शंखादिकना ध्वनिविशेष करीने अथवा. सज्जा एटले अधिक गुणयुक्त एवं जे (गीय के०) गीत तेणें करीने सहित एवी जे (पायजाल के०) पगने विषे जालना आकार वाली एवी (घंटिआहिं के०) घंटिका एटले घू घरीयो तेणें करीने उपलक्षित ठते तथा (वलय के०) सोनानां वलियां कंकण, (मेहला के०) मेखला ते कडनुं आचरण, (कलाव के०) अलंकार विशेष, (नेउर के०) नेफुर तेमनो (अजिराम के०) मनोहर एवो जे (सह के०) शब्द तेणें करी (मीसएकए के०) मिश्रित करे ठते, (अ के०) वली (हाव के०) बहु कामविकार, (जाव के०) अल्प विकार अजिप्राय, (विप्रम के०) विच्रम एटले विलास तेमना (प्पगारए हिं के०) प्रकारो ठे जेमने विषे एवा (अंगहारएहिं के०) जला अंगना विक्षेपें करीने (देवनट्टिआहिं के०) देवनर्तकीयो जे देवांगनाउ तेमणें पूर्वोक्त प्रकारें (नच्चिऊण के०) नृत्यें करीने, (सुविक्रमा के०) सुविक्रमा एटले उत्तम जेमनुं पराक्रम ठे. एवा (जस्स के०) जे श्रीशांतिनाथजीना (ते के०) ते जगद्धिदित पराक्रमें करी सहित एवा (कमा के०) चरणो तेने (वंदिआय के०) वंदन कस्यां ठे. एमां चकार पादपूर्णार्थ ठे. एवां (तयं के०) ते (तिलोय के०) त्रिभुवनना (सवसत्त के०) सर्व सत्त्व एटले प्राणीयो तेमने (संतिकारयं के०) शांतिना करनार एवा अने(पसंत के०) प्रशांत थया ठे (सवपावदोस के०) सर्व पाप तथा रागादिक दोष जेथकी एवा (उत्तमं के०) उत्तम जे (संतिं के०) श्रीशांति नामा (जिणं के०) जिन तेप्रत्ये (एस के०) आ प्रत्यद्वा, (हं के०) हुं (नमा मि के०) नमस्कार करुं हुं ॥ ३१ ॥ आ, नाराचकनामा छंद जाणवो.

हवे त्रण श्लोकें करी अजितनाथ अने शांतिनाथने स्तवे ठे.
 उत्त चामर पडाग जूव जव मंमिआ, ऊय वर मगर
 तुरय सिरिवच्च सुलंबणा ॥ दीव समुद्र मंदर दिसा
 गय सोहिआ, सन्निअ वसह सीह रहचक्रवरंकिया
 ॥ पाठांतर ॥ सिरिवच्च सुलंबणा ॥ ३५ ॥ ललिययं ॥

अर्थ:—(उत्त के०) उत्त, (चामर के०) चामर, (पडाग के०) पता
 का, (जूव के०) घूप, (जव के०) यव, एवां. लक्षणोयें करीने (मंमि
 आ के०) मंमितसुशोजित एवा तथा (ऊयवरं के०) सिंहादि रूपोपलक्षित
 ध्वजवर, (मगर के०) मगरमत्स्य, जलजंतु, (तुरय के०) अश्व, (सिरि
 वच्च के०) श्रीवत्स, ते उत्तम पुरुषोना वक्षःस्थलनां होय ठे, अने पगमां
 पण थवानो संजव ठे. (सुलंबणा के०) ते सर्व शोजायमान ठे लांबन जे
 मने एवा तथा (दीव के०) द्वीप ते जंबूद्वीपादिक, (समुद्र के०) समुद्र,
 ते लवणोदधि प्रमुख, (मंदर के०) मेरु पर्वत अथवा प्रासाद पण जाणवो.
 (दिसागय के०) दिग्गज, जे प्रधान हस्ती, एवा लक्षणें करी एटले आकारें
 करीने (सोहिआ के०) शोजित एवा ठे तथा (सन्निअ के०) स्वस्तिक,
 (वसह के०) वृषज, (सीह के०) सिंह, (रह के०) रथ (चक्र के०) चक्र.
 (वर के०) श्रेष्ठ तेणें करी (अंकिया के०) अंकित एटले चिन्हित एवां. पाठां
 तरें (सिरि के०) लक्ष्मी, (वच्च के०) वृद्ध, ते कल्पवृक्षादिक तेना (सुलंबणा
 के०) जलां शोजन लांबनो ठे एटले लक्षणो ठे, श्रीशांतिनाथना हाथ प
 गादिक अंगोने विषे एवा ठे ॥ ३५ ॥ आ, ललितकनामा छंद जाणवो.

सहाव लछा सम पइछा, अदोस डछा गुणेहिं जिछा ॥

पसाय सिछा तवेण पुछा, सिरीहिं इछा रिसीहिं जुछा

॥ ३३ ॥ वाणवासिया ॥

अर्थ:—वली केहेवा ठे? तो के (सहाव के०) स्वभावें करीने (लछा के०)
 ललित एटले शोजायमान ठे, तथा (समपइछा के०) समा ते अस्थपुट
 एटले विषमोन्नत रहित एवी भूमिकाने विषे प्रतिष्ठित एटले रह्या ठे अ
 थवा असम एटले निरुपम ठे प्रतिष्ठा जेमनी एवा ठे तथा (अदोसडछा

के०) रागादिक दोषें करी अडुष्ट ठे, एटले रागादिक विकारें करी रहितं ठे, तथा (गुणेहिं के०) कूर्मोन्नतत्व रक्तादिक जे गुण, तेणें करीने (जिष्ठा के०) ज्येष्ठ एटले महोटा ठे, अथवा गुण जे सम्यग् ज्ञान, दर्शन, चारित्र लक्षण तेणें करीने ज्येष्ठ एटले वृद्ध ठे. तथा (पसाय के०) प्रसाद जे अनुग्रह अथवा रागादिकनो क्षय तेथी जे निर्मलपणुं तेणें करी (सिष्ठा के०) श्रेष्ठ ठे तथा (तवेणपुष्ठा के०) बार प्रकारना तपें करीने पुष्ट ठे. तथा (सिरीहिं के०) श्री जे लक्ष्मी तेणें करीने (इष्ठा के०) इष्ट ठे, अथवा लक्ष्मीनामक देवीयें जेने पूज्या ठे एवा ठे. तथा (रिसीहिं के०) ऋषि जे मुनियो, तेमणें (जुष्ठा के०) जुष्ठा एटले निरंतर सेव्या ठे जेमने एवा ठे ॥ ३३ ॥ आ वानवासिका नामाष्टद जाणवो.

ते तवेण धुय सब पावया, सब लोअ हिअ मूल
पावया ॥ संयुया अजिअ संति पायया, हुंतु मे
सिव सुहाण दायया ॥३४॥अपरांतिका ॥

अर्थ:- (ते के०) ते पूर्वे वर्णन कस्या एवा तथा (तवेण के०) तपें करीने (धुय के०) टाढ्युं ठे अथवा जस्मीजूत कखुं ठे (सब के०) सर्व एतुं जे शुचाशुच कर्म रूप (पावया के०) पाप जेमणें एवा, बली केहेवा ठे ? तो के (सबलोअ के०) सर्व लोक तेने (हिअ के०) हित कारक एवो जे मोक्ष, तेनुं (मूल के०) मूल कारण जे ज्ञान, दर्शन अने चारित्र तेने (पावया के०) प्रापका एटले पमाडनारा ठे, तथा जेने (संयुया के०) पूर्वोक्त प्रकारें शं एटले सुख तेने अर्थें स्तवन कखुं ठे जेमनुं एवा जे (अजिअसंतिपायया के०) श्री अजितशांतिपाद आही-पाद शब्द पूज्यवाचक ठे ते पूज्य, (मे के०) मने (सिवसुहाणदायया के०) शिव सुखना देनारा एवा (हुंतु के०) थाठ ॥ ३४ ॥ आ, अपरांतिका नामाष्टद जाणवो ॥

एवं तव बल विजलं, शुअं मए अजिअ संति
जिण जुअलं ॥ ववगय कम्म रय मलं, गइं
गयं सासयं विजलं ॥३५॥ गाहा ॥

અર્થ:—(એવં કે०) એ પ્રકારે (તવવલવિહલં કે०) તપોવલ્લે કરીને વિપુલ વિસ્તીર્ણ વિશાલ એવું અને (વવગય કે०) ગયું છે (કમ્મરયમલં કે०) કર્મરૂપ રજ અને મલ જેમને એવું તથા (સાસયં કે०) શાશ્વતી એવી તથા (વિહલં કે०) વિપુલ વિસ્તીર્ણ છે સુખ જેને વિષે એવી (ગંઠ કે०) ગતિ જે તેને (ગયં કે०) ગતિ એટલે પ્રાપ્ત થયું, એવું (અજિઅસંતિ જિણ્ણુઅલં કે०) અજિતશાંતિજિનયુગલ એટલે વીજા અને શોભમા તીર્થકરનું યુગલ તેને (મણ કે०) મેં, (શુઅં કે०) સ્તુતિ કહ્યું છે ॥ ૩૫ ॥ આ, ગાથા નામક હંદ જાણવો.

તં વહુ ગુણપ્પસાયં, મુક્ક સુદ્દેણ પરમેણ અવિસાયં ॥ નાસેઝ
મે વિસાયં, કુણ્ણ અ પરિસાવિ અ પસાયં ॥ ૩૬ ॥ ગાઠા ॥

અર્થ:—વહી (તં કે०) તે પૂર્વોક્ત જિનયુગલ કેહવું છે? તો કે (વહુ ગુણપ્પસાયં કે०) જ્ઞાનાદિક અનેક ગુણોનો છે પ્રસાદ જેમને એવું તથા (પર મેણ કે०) પરમ ઉત્કૃષ્ટ એવા (મુક્કસુદ્દેણ કે०) મોક્ષસુખ જે તેણે કરી (અવિસાયં કે०) નથી વિષાદ જેમને એવું જિનયુગલ, તે (મે કે०) મ હારા (વિસાયં કે०) વિષાદ જે છે તેને (નાસેઝ કે०) નાશને (કુણ્ણ કે०) કરો, (અ કે०) વહી (પરિસાવિ કે०) આ પ્રસ્તુત સ્તવ સાંજલનારી જે વિદ્વાનોની સત્તા તે પણ મહારી હપરં ગુણનું ગ્રહણ અને દોષનો ત્યાગ તે રૂપ, (પસાયં કે०) પ્રસાદને કરો ॥ ૩૬ ॥ આ પણ ગાથાહંદ જાણવો.

હવે સ્તવનના અંતમાં મંગલશબ્દોયેં કરીને પ્રણિધાન કહે છે.

તં મોણ્ણ અ નંદિં, પાવેઝ અ નંદિસેણ મન્નિનંદિં ॥ પરિસાવિ
ય સુદ્દ નંદિં, મમ ય દિસઝ સંજમે નંદિં ॥ ૩૭ ॥ ગાઠા ॥

અર્થ:—(તં કે०) તે અજિતશાંતિયુગલ તે, મને (મોણ્ણ કે०) મોદ એટલે હર્ષ તેને ઘો, આપો (અ કે०) અને સર્વ લોકોને (નંદિં કે०) સમાધિને (પા વેઝ કે०) પ્રાપ્ત કરો. (અ કે०) વહી આ સ્તવન કરનાર જે (નંદિસેણ કે०) નંદિપેણ કવિ તેને (અન્નિનંદિં કે०) સર્વ પ્રકારેં સમૃદ્ધિ સાનંદને પમાડો. (ય કે०) તથા (પરિસાવિકે०) આ સ્તવન સાંજલનાર જે શ્રોતા જનોની પર્યદા,

तेने पण (सुहनंदिं के०) सुखवृद्धिने (दिसउ के०) आपो. (य के०) वली (मम के०) मुजने (संजमे के०) सत्तर प्रकारनो जे संयम तेने विषे (नंदिं के०) आनंदने (दिसउ के०) आपो ॥ ३७ ॥ आगाथा छंद ठे.

अहींयां केटलाएक वृद्ध पुरुष एम कहे ठे के श्रीशत्रुंजयनी गुफायें श्री अजित, अने शांति चोमासुंरह्या हता, पढी तेव ने तीर्थकरना पूर्वाभिमुख देरां थयां. तिहां एकदा श्रीनेमिनाथना गणधर, श्रीनंदिषेण सूरि तीर्थयात्रायें आव्या थका श्रीअजित शांतिस्तवननी रचना कीधी, ते आहीं सुधी जाणवो.

हवे एना माहात्म्यनी आगली गाथाउं अनेरा बहुश्रुतें कीधी ठे, ते वखाणीयें ठैयें.

परिअ चाउम्मासे, संवडरिए अवस्स जणिअवो ॥ सो अवो सवेहिं, उवसग्ग निवारणो एसो ॥ ३८ ॥ गाथा ॥

अर्थ:—(परिअ के०) पांखीना पडिक्कमणाने विषे तथा (चाउम्मासे के०) चोमासाना पडिक्कमणाने विषे तथा (संवडरिए के०) संवत्सरीना पडिक्कमणानी रात्रिने विषे (अवस्स के०) निश्चै (जणिअवो के०) जणवो, ते एक जणें जणेलो एवो जे आ. स्तव, तेने (सवेहिं के०) सर्व संघें (सोअवो के०) सांजलवो. कारण के सर्व जनो जो एकज अवसरें एकठा पाठ जणे तो तेमां कोलाहल थवानो संजव ठे माटें एकज जणें जणवो अने बीजा सर्व संघ जनोयें सांजलवो. (एसो के०) ए स्तव जे ठे ते, (उवसग्ग निवारणो के०) उपसर्ग जे विघ्न, तेनुं निवारण करनारो ठे ॥ ३८ ॥ गाथाछंद.

जो पढइ जो अ निसुणइ, उज्जउ कालंपि अजिअ संति थयं ॥ न हु हुंति तस्स रोगा, पुवुप्पन्ना विना संति ॥ ३९ ॥ गाथा ॥

अर्थ:—(जो के०) जे कोइ पुरुष, (अजिअसंतिथअं के०) श्रीअजितनाथ अने श्रीशांतिनाथ तेना स्तवनने (उज्जउ कालंपि के०) प्रातःकाल तथा सायंकाल अने अपि शब्द थकी त्रणे काल लेवा तेने विषे (पढइ के०) जणे ठे, तथा (जो अ के०) जे वली (निसुणइ के०) निरंतर श्रवण करे ठे, तो (तस्स के०) ते पठन करनारु अने सांजलनार पुरुषने

(रोगाः के०) रोगो जे ठे ते, (नहुहुंति के०) निश्चै होता नथी अने (पु
बुप्पन्ना के०) पूर्वोत्पन्न थयेला एवा जे रोगो, ते पण (विनासंति के०)
विशेषें करीने नाश पामे ठे ॥ ३९ ॥ आ पण गाथाबंद जाणवो.

जइ इच्छह परम पयं, अहवा किंति सुविठडं चुवणे॥

ता तेलुकुद्धरणे, जिण वयणे आयरं कुणह ॥४०॥ गाथां ॥

अर्थः—(जइ के०) यदि एटले जो (परमपयं के०) परमपद जे मो
ह, तेनी (इच्छह के०) इच्छा करो ठो, (अहवा के०) अथवा (चुवणे
के०) त्रण चुवनने विषे (सुविठडं के०) सुविस्तृत एटले विस्तार पामे
ली एवी (किंति के०) कीर्त्ति, तेनी इच्छा करो ठो, (ता के०) तो (ते
लुकुद्धरणे के०) त्रण लोकना उद्धार करनारां एवां (जिणवयणे के०)
जिनवचनो जे ठे, तेने विषे (आयरं के०) आदर सत्कार तेने (कुणह
के०) करो ॥४०॥ आ, गाथाबंद ठे ॥ इति अजितशांतिस्तवःसमाप्तः ॥६॥

॥ अथ ॥

॥ चक्तामरनामक सप्तम स्मरणं प्रारंभः ॥

तेमां प्रथम वे काव्यें करीने देवतानुं नमस्कारात्मक मंगल करे ठे.

चक्तामरप्रणतमौलिमणिप्रज्ञाणा, मुद्योतकं द
लितपापतमोवितानम् ॥ सम्यक् प्रणम्य जिन
पादयुगं युगादा, बालंबनं नवजले पततां जना
नाम् ॥ १ ॥ यः संस्तुतः सकलबाहुमयतत्त्वबो
धा, उन्नतबुद्धिपटुभिः सुरलोकनाथैः ॥ स्तोत्रै
र्जगत्त्रितयचित्तरुदारैः, स्तोष्ये किलाहमपि
तं प्रथमं जिनेन्द्रम् ॥ १ ॥

अर्थः—(चक्तामर के०) चक्तिमंत एवा अमर जे देवताउ तेना (प्रण
त के०) नमेला एवा जे (मौलि के०) मुकुट, तेने विषे रहेला जे (म
णि के०) मणियो, तेनी (प्रज्ञाणां के०) कांतियोने (उद्योतकं के०) प्रका

श करनारुं एवं, तथा (दक्षित के०) दक्षन करी नाख्यो ठे (पाप के०) पापरूप जे (तमो के०) अंधकार तेनो (वितानं के०) समूह जेणें एवं तथा (जवजले के०) संसारसमुद्रने विषे (पततां के०) पड़ेला एवा (जनानां के०) नव्यजनोने (युगादौ के०) युगने आदें एटले त्रीजा आरा ना अंतमां (आलंबनं के०) आलंबन ते आधारभूत आश्रयरूप एवं (जिनपादयुगं के०) श्री तीर्थकरनुं पादयुग, तेने मन, वचन तथा काया यें करी (सम्यक् के०) रूढे प्रकारें (प्रणम्य के०) नमस्कार करीने ॥ १ ॥ (यः के०) जे जगवान् ते, (सकल के०) समस्त एवं (वाङ्मय के०) शास्त्र तेनुं (तत्त्व के०) रहस्य तेना (बोधात् के०) जाणवाथकी (उद्भूत के०) उत्पन्न थइ एवी जे निपुण (बुद्धि के०) बुद्धि तेणें करी (पटुजिः के०) कुशल एवा (सुरलोकनाथैः के०) देवलोकना नाथ जे इंद्रो, तेणें (जगत्रितय के०) त्रण जगतना जे प्राणी तेनां (चित्तहरैः के०) चित्त ने हरण करनारां एवां तथा (उदारैः के०) अर्थथकी अने शब्दथकी उ दार एवां निर्दोष (स्तोत्रैः के०) स्तोत्रोयें करीने (संस्तुतः के०) स्तुति करेला ठे. (तं के०) ते चोविश जिननी अपेक्षायें सर्व जिनोमां (प्रथमं के०) आद्य एवा (जिनेंद्र के०) सामान्य केवलीमां इंद्र सरिखा श्री कृष्ण स्वामी तेने (अहमपि के०) हुं पण (क्लि के०) निश्चें करी (स्तोष्ये के०) स्तुति करीश ॥ २ ॥ आ, सर्व स्तोत्रना वसंततिलकाब्द ठे.

हवे स्तोत्रकर्त्ता श्री मानतुंगाचार्य, पोताना उद्भूतपणानो त्याग करे ठे.

बुद्ध्या विनापि विबुधार्चितपादपीठ, स्तोतुं समुद्य
तमतिर्विगतत्रपोऽहम् ॥ बालं विहाय जलसंस्थि
तमिंडुर्विव, मन्यः कश्चित् जनः सहसा ग्रहीतुम् ॥ ३ ॥

अर्थः—(विबुध के०) देवताउ अथवा पंक्ति तेणें (अर्चित के०) अर्चन एटले पूजन करेखुं एवं ठे (पादपीठ के०) पादासन एटले पग राख वानुं आसन जेनुं, तेना संबोधनने विषे हे विबुधार्चितपादपीठ ! (बुद्ध्या विनापि के०) बुद्धिविना पण एटले पांक्तिय विना पण (विगतत्रपः के०) विशेषें करीने गइ ठे त्रपा एटले लज्जा जेनी अर्थात् अशक्य वस्तुने विषे

પ્રવર્તનથી ગતલજ્ઞ થતો (સ્તોતું કેળ) સ્તુતિ કરવાની (સમુદયતમતિઃ કેળ) રૂઢે પ્રકારે પ્રયત્નવતી કરેલી છે બુદ્ધિ જેની અર્થાત્ જયમવતી થઈ છે બુદ્ધિ જેની એવો (અહં કેળ) હું હું. અહીં દૃષ્ટાંત કહે છે. તે જેમ કે (જલસંસ્થિતં કેળ) જલને વિષે રૂઢે પ્રકારે રહ્યું એટલે પ્રતિબિંબિત થયેલું એવું જે (ઇંદુબિંબં કેળ) ચંદ્રમાનું પ્રતિબિંબ તેને (સહસા કેળ) તત્કાલ (અહીંતું કેળ) ગ્રહણ કરવાને (વાલંવિહાય કેળ) બાલક વિના એટલે બાલક મૂકીને (અન્યઃ કેળ) બીજો (કઃ કેળ) કયો (જનઃ કેળ) મનુષ્ય, (શ્ચતિ કેળ) શ્ચા કરે છે? અર્થાત્ બાલક વિના બીજો કોઈ પણ બુદ્ધિમાન જન, જલપ્રતિબિંબિત ચંદ્રને ગ્રહણ કરવાને શ્ચતો નથી. તેમ હું પણ તમારું સ્તોત્ર કરવાને બાલકની પેરે અશક્ય થતો પણ સ્તુતિ કરવાને અઞ્જિલાષ કરું હું. માટે મને ગતલજ્ઞ બાલકજ જાણવો ॥ ૩ ॥

હવે જગવાનની સ્તુતિ કરવામાં બીજાંની ડુક્કરતા દેખાડે છે.

વક્તું ગુણાન્ ગુણસમુદ્ર! શશાંકકાંતાન્, કસ્તે દ્વમઃ

સુરગુરુપ્રતિમોપિ બુદ્ધ્યા ॥ કલ્પાંતકાલપવનોદ્યત

નક્રચક્રં, કોવા તરીતુમલમંબુનિધિં જુજાઞ્યામ્ ॥૪॥

અર્થઃ—(ગુણસમુદ્ર કેળ) ગુણસમુદ્ર એટલે હે ગુણરત્નાકર! (તે કેળ) તમારા (શશાંકકાંતાન્ કેળ) શશાંક જે ચંદ્રમા, તેના સરખા મનોહર ઝજ્જલ એવા (ગુણાન્ કેળ) ગુણો જે છે તેને (વક્તું કેળ) કહેવાને વર્ણન કરવાને (બુદ્ધ્યા કેળ) બુદ્ધિયે કરીને (સુરગુરુપ્રતિમોપિ કેળ) બૃહસ્પતિ સમાન એવો પણ (કઃ કેળ) કયો પુરુષ, (દ્વમઃ કેળ) સમર્થ થાય છે? અર્થાત્ કોઈ પણ સમર્થ થતો નથી. અહીં દૃષ્ટાંત કહે છે, કે જેમ (કલ્પાંતકાલ કેળ) પ્રલયકાલ જે સંહારકાલ, તેનો (પવન કેળ) વાયુ, તેણે કરી (ઉદ્યત કેળ) ઝડપા, એટલે ઝબલી રહેલા એવા છે (નક્રચક્રં કેળ) નક્ર ચક્ર એટલે મગરમત્સ્યના સમૂહ જેને વિષે એવો જે (અંબુનિધિં કેળ) સમુદ્ર તેને (જુજાઞ્યાં કેળ) બે હાથે કરીને (અલં કેળ) પરિપૂર્ણ (તરીતું કેળ) તરવાને (કઃ કેળ) કોણ (વા કેળ) વા તે દૃષ્ટાંતના અર્થમાં છે (દ્વમઃ કેળ) સમર્થ થાય? અર્થાત્ એતાદૃશ સમુદ્રને બે હાથે કરી તરવાને કોઈ પણ સમર્થ થ

तो नथी. तेम तमारी स्तुति करवाने बुद्धियें करी बृहस्पति समान पुरुष पण समर्थ थतो नथी ॥ ४ ॥

हवे स्तवन रचनाने विषे प्रयत्न करवानुं कारण कहे ठे.

सोऽहं तथापि तव नक्तिवशान्मुनीश, कर्तुं स्तवं वि
गतशक्तिरपि प्रवृत्तः॥ प्रीत्यात्मवीर्यमविचार्य मृगो
मृगेंद्रं, नाज्येति किं निजशिशोः परिपालनार्थम्॥५॥

अर्थः—(मुनि के०) मुनि जे मुमुक्षु तेमना (ईश के०) स्वामी, तेने मुनीश कहियें तेना संबोधनने विषे हे मुनीश! हुं तमारुं स्तोत्र करवाने असमर्थ हुं. (तथापि के०) तो पण (तव के०) तमारा (नक्तिवशात् के०) नक्तिना वशथकी एटले नक्तिवशपणायें करी अस्वतंत्र ठतो (विगतशक्तिरपि के०) गइ ठे शक्ति जेनी अर्थात् स्तोत्र करवामां दीण ठे शक्ति जेनी एवो ठतो पण (सः के०) ते पूर्वोक्त बुद्धिबुद्धिवर्जित एवो (अहं के०) हुं मानतुंगनामा आचार्य, ते (स्तवं के०) तमारी स्तुति तेने (कर्तुं के०) करवाने (प्रवृत्तः के०) प्रवृत्त थयो हुं. त्यां उपमान कहे ठे. जेम (मृगः के०) हरिण ते, (प्रीत्या के०) स्नेहें करीनें (आत्मवीर्य के०) पोतानुं बल तेने (अविचार्य के०) नहिं विचारीने (निजशिशोः के०) पोताना बालकना (परिपालनार्थ के०) रक्षण करवाने अर्थें (मृगेंद्र के०) सिंहप्रत्यें (किं के०) शुं (नाज्येति के०) सन्मुख यु रू माटें न जाय ? अर्थात् जायज ठे. तेम कवि कहे ठे के हुं पण त मारी नक्तिवशें करीने स्तुति करवाना सामर्थ्यने न विचारतोथको पण तमारी स्तुति करवाने प्रवर्त्तेलो हुं ॥ ५ ॥

हवे कवि स्तोत्र करवाने असमर्थ ठतो पण स्तोत्र करवाने वाचालपणानुं कारण कहे ठे.

अदपश्रुतं श्रुतवतां परिहासधाम, त्वन्नक्तिरेव
मुखरीकुरुते बलान्माम्॥ यत्कोकिलःकिल मधौ
मधुरं विरौति, तच्चारुचूतकलिकानिकरैकहेतुः ॥६॥

અર્થ:—(અદ્વ્યશ્રુતં કે०) અદ્વ્ય છે શ્રુત એટલે શાસ્ત્રજ્ઞાન અવધારણ જેનું એ કારણ માટે (શ્રુતવતાં કે०) શ્રુતજ્ઞાનવંત એવા પુરુષો એટલે વહુશ્રુત જનો તેમને (પરિહાસધામ કે०) હાસ્ય કરવાનું સ્થાનકરૂપ એવો (માં કે०) મને (ત્વજ્ઞક્તિરેવ કે०) તમારી જ્ઞક્તિજ (વલાત્ કે०) વલાત્કારથી સ્તોત્ર કરવાને (મુખરીકુરુતે કે०) વાચાલ કરે છે. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે. (યત્ કે०) જે કારણ માટે (મધૌ કે०) ચૈત્ર માસને વિષે (કોકિલઃ કે०) કોકિલ જે છે, તે (કિલ કે०) સત્ય (મધુરં કે०) મનોહ્રમધુર સ્વરને (વિરૌતિ કે०) જલ્પે છે, વોલે છે (તત્ કે०) તે વોલવાને (ચારુચૂતકલિકા કે०) મનોહ્ર એવી આમ્રકલિકા તેનો (નિકર કે०) સમૂહ, તેજ (એકહેતુઃ કે०) એક કારણ છે, તેમ મને તમારી જ્ઞક્તિજ એક કારણ છે ॥ ૬ ॥

હવે સ્તવન રચનામાં જે ગુણ છે, તે કહે છે.

ત્વત્સંસ્તવેન જવસંતતિસન્નિવર્ધં, પાપં ક્ષણાત્ક્રય
મુપૈતિ શરીરજાજામ્ ॥ આક્રાંતલોકમલિનીલમશે
ષમાશુ, સૂર્યાશુન્નિન્નમિવ શાર્વરમંધકારમ્ ॥ ૭ ॥

અર્થ:—હે જિન! (શરીરજાજાં કે०) દેહને જનનારા એટલે દેહધારી જે જીવો છે, તેનું (જવસંતતિસન્નિવર્ધં કે०) જવ જે જન્મ, જરા અને મરણ રૂપ સંસાર તેની પરંપરાયેં કરી બંધાયેલું એવું જે (પાપં કે०) પાપ તે, (ત્વત્સંસ્તવેન કે०) તમારા રૂઢા સ્તવનેં કરીને (ક્ષણાત્ કે०) ઘડીના ટટ્ટા જાગેં કરીને (ક્રયં કે०) ક્રયને (મુપૈતિ કે०) પામે છે. કોની પેઠેં પામે છે? તો કે (આક્રાંતલોકં કે०) લોકમાં વ્યાપી રહેલો એવો અને (અલિ કે०) ઝમરાના સરખો (નીલં કે०) શ્યામ કાલો અને (શાર્વરં કે०) અંધારીરાત્રિથી ઉત્પન્ન થયો એવો જે (અશેષં કે०) સમસ્ત (અંધકારં કે०) અંધકાર જે છે તે, (આશુ કે०) શીઘ્ર (શ્વ કે०) જેમ (સૂર્યાશુ કે०) સૂર્યના અંશુ જે કિરણો તેનો જે પ્રકાશ તેણેં કરીને (જિન્નં કે०) નાશ પામેલો હોય છે, તેની પેરેં જાણી લેવું. એટલે તિમિર નાશમાં જેમ સૂર્યપ્રકાશ કારણ છે, તેમ પાપક્રયમાં તમારો સ્તવ છે ॥ ૭ ॥

हवे स्तवनारंज सामर्थ्यने दृढ करतो ठतो कहे ठे.

मत्वेति नाथ ! तव संस्तवनं मयेद, मारज्यते त
नुधियापि तव प्रज्ञावात् ॥ चेतोहरिष्यति सतां
नलिनीदलेषु, मुक्ताफलद्युतिमुपैति ननूदबिंदुः ॥ ८ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे नाथ ! (इति के०) ए पूर्वोक्तप्रकारें पापनुं हर
ण करनारा एवा आ स्तोत्रने (मत्वा के०) मानीने (तनुधियापि के०) मं
दबुद्धिवालो एवो पण (मया के०) हुं जे हुं, तेणें (तव के०) तमारुं (इदं
के०) आ (संस्तवनं के०) स्तवन जे ठे, ते करवाने (मारज्यते के०) आ
रंज कराय ठे. ते (तव के०) तमारा (प्रज्ञावात् के०) प्रज्ञावथकी (सतां
के०) संत पुरुषो एटले सज्जन पुरुषोनां (चेतः के०) चित्तने (हरिष्यति
के०) हरण करशे, परंतु खल पुरुषोनां चित्तने हरण नहिं करे, एवी सू
चना करवाने अर्थें (सतां) ए पद ग्रहण कखुं ठे. तिहां उपमान कहे ठे,
ते जेम केः—(नलिनीदलेषु के०) कमलपत्रने विषे पडेलो एवो जे (उदबिं
दुः के०) उदकनो बिंदु, ते कमलना प्रज्ञावें करीने (मुक्ताफलद्युतिं के०)
मुक्ताफलनी द्युति एटले कांति तेना जेवी शोचाने (ननु के०) निश्चें (उ
पैति के०) पामे ठे, तेम तमारा प्रज्ञावथी आ महारुं करेखुं जे स्तवन, ते
सत्कविंचिरचित काव्यनी ठायाने पामशे ॥ ८ ॥

हवे सर्वज्ञ एवां जगवाननुं स्तवन, ते तो सकलदोष हरणकारक हो,
परंतु ते श्रीसर्वज्ञसंबंधिनी कथा पण सकलदुरित हरे ठे, ते कहे ठे.

आस्तां तव स्तवनमस्तसमस्तदोषं, त्वत्संकथापि
जगतां डुरितानि हंति ॥ दूरे सहस्रकिरणः कुरुते
प्रज्ञैव, पद्माकरेषु जलजानि विकाशजांजि ॥ ९ ॥

अर्थः—हे देव ! (अस्त के०) नाश पाम्या ठे (समस्तदोषं के०) समग्र
दोष जेथकी एवुं (तव के०) तमारुं (स्तवनं के०) स्तवन जे ठे, ते (आस्तां
के०) दूर रहो, परंतु (त्वत्संकथापि के०) तमारी मात्र आ ज्ञव तथा पर
भवना चरित्रनी कथा जे करवी, ते पण (जगतां के०) जगन्निवासी लो

કોનાં (હુરિતાંનિ કે०) પાપ જે છે, તેમને (હંતિ કે०) હણે છે, તિહાં ઉપમા કહે છે, કે (સહસ્રકિરણઃ કે०) સૂર્ય જે છે, તે તો (દૂરે કે०) દૂર રહો, પરંતુ તેની (પ્રજૈવ કે०) પ્રજ્ઞા જે છે, તેજ (પદ્માકરેષુ કે०) પદ્મના આકર, એટલે સમૂહ છે જેમાં એવાં સરોવરાદિક તેને વિષે રહેલાં એવાં જે (જલજાનિ કે०) કમલો તેને (વિકાશજાંજિ કે०) વિકસ્વર એટલે પ્રકાશને ઝજનારાં એવાંને (કુરુતે કે०) કરે છે. અર્થાત્ સૂર્યોદય થયાથી પૂર્વે પ્રવર્તનારી એવી સૂર્યની પ્રજ્ઞાજ જેવારેં કમલને વિકસ્વર કરનારી થાય છે, તેવારેં સૂર્ય પોતે તેનો વિકાશ કરે, તેમાં તો શુંજ કહેવું? તેમ આહિંયાં પણ ઝગવંતની કયાજ જેવારેં હુરિતનાશિની છે, તો ઝગવંતનું સ્તોત્ર હુરિત નિવારણ કરે, તેમાં તો શુંજ કહેવું? ॥ ૯ ॥

હવે ઝગવંતના ગુણની સ્તુતિનું ફલ કહે છે.

નાત્યદ્યુતં યુવનઋષણઋત ! નાથ, ઋતૈર્ગુણૈર્નુવિ
ઋવંતમન્નિષ્ટુવંતઃ ॥ તુલ્યાઋવંતિ ઋવતોનનુ તેન
કિં વા, ઋત્યાશ્રિતં યદ્દહ નાત્મસમં કરોતિ ॥ ૧૦ ॥

અર્થઃ—(યુવનઋષણઋત કે०) હે જગતને વિષે ઋષણરૂપ! અર્થાત્ હે જગદાન્તરણસમાન! (ઋતૈઃ કે०) સત્ય એટલે અસત્ય નહિં એવા તમારા (ગુણૈઃ કે०) ગુણોયેં કરીને (નુવિ કે०) જગતને વિષે (ઋવંતં કે०) તમોને (અન્નિષ્ટુવંતઃ કે०) સ્તુતિ કરનારા એવા જે જનો છે, તે જનો, રૂપેં તથા ગુણેં કરીને (ઋવતઃ કે०) તમારી (તુલ્યાઃ કે०) તુલ્ય એટલે સમાન (ઋવંતિ કે०) થાય છે. તેમાં (નઅત્યદ્યુતં કે०) અતિ આશ્ચર્ય નથી. (નનુ કે०) પ્રશ્નમાં, (નાથ કે०) હે નાથ! (યઃ કે०) જે કોઈ ધનવાન્ સ્વામી, (દ્દહ કે०) આ લોકને વિષે પોતાને (આશ્રિતં કે०) આશ્રય કરીને રહ્યો એવો જે સેવક, તેને (ઋત્યા કે०) સંપત્તિયેં કરીને, (લક્ષ્મીયેં કરીને) મહત્ત્વેં કરીને, (આત્મસમં કે०) પોતાની તુલ્ય (ન કરોતિ કે०) નહીં કરે, તો (વા કે०) અથવા (તેન કે०) તે સ્વામીયેં કરીને (કિં કે०) શું? અર્થાત્ કાંहींજ નહીં. તેમ સ્તવનકર્તા કહે છે, કે હું પણ તમારી સ્તુતિ કરતો ઠતો તમારી પેઠેં તીર્થકર નામકર્મને સંપાદન કરનારો આશ્શ ॥ ૧૦ ॥

હવે જગવદ્દર્શનનું ફલ કહે છે.

દૃષ્ટ્વા જવંતમનિમેષવિલોકનીયં, નાન્યત્ર તોષમુપ
યાતિ જનસ્ય ચક્ષુઃ ॥ પીત્વા પયઃ શશિકરદ્યુતિહ્રુગ્ધ
સિંધોઃ, ક્ષારં જલં જલનિધેરશિતું કઙ્કેત્ ॥ ૧૧ ॥

અર્થ:—હે નાથ ! (અનિમેષવિલોકનીયં કેળ) મિષોન્મિષરહિતપણે ક
રીને જોવા યોગ્ય, ઇટલે દર્શન કરવા યોગ્ય એવા (જવંતં કેળ) તમોને (દૃષ્ટ્વા
કેળ) જોઈને (જનસ્ય કેળ) તે જોનારા લોકોનાં (ચક્ષુઃ કેળ) ચક્ષુર્લ
જે છે, તે (અન્યત્ર કેળ) તમારાથી વ્યતિરિક્ત જે અન્ય દેવો છે, તેને વિ
ષે (તોષં કેળ) સંતોષને (નઉપયાતિ કેળ) ન પામે છે, અર્થાત્ અ
નિમેષદૃષ્ટિયેં કરીને તમારા દર્શન કરનારા એવા જે જીવ્ય જનો, તે ત
મારે વિષેજ પ્રીતિને પામે છે, પરંતુ અન્ય હરિહરાદિક દેવોને વિષે પ્રીતિ
પામતા નથી. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે. કે (શશિ કેળ) ચંદ્રમા તેનાં (કર કેળ)
કિરણો તેની (દ્યુતિ કેળ) કાંતિ તેના સરખી ઝજ્જલ છે કાંતિ જેની એવો
જે (હ્રુગ્ધસિંધોઃ કેળ) ક્ષીરસમુદ્ર તેનું (પયઃ કેળ) પાણી, તેને (પીત્વા કેળ)
પાન કરીને (કઃ કેળ) કયો પુરુષ, (જલનિધેઃ કેળ) લવણસમુદ્ર જે છે, તે
નું (ક્ષારં જલં કેળ) ન પીવા યોગ્ય એવું અસ્વાદિમ ખારું પાણી તેને (અ
શિતું કેળ) પાન કરવાને (કઙ્કેત્ કેળ) કઙ્કા કરે? અર્થાત્ ક્ષીરસમુદ્રના પા
ણીસદૃશ એવું જે તમારું દર્શન, તેને ત્યાગ કરીને લવણસમુદ્રના પાણી તુ
લ્ય એવું જે અન્ય દેવોનું દર્શન, તેને કોણ કરે? અર્થાત્ કોઈ નજ કરે ॥૧૧॥

હવે જગવાનના રૂપનું વર્ણન કરે છે.

યૈઃ શાંતરાગરુચિન્નિઃ પરમાણુન્નિસ્ત્વં, નિર્માપિતસ્ત્રિ
જુવનૈકલ્લલ્લામજૂત! ॥ તાવંતેવ સ્વલુ તેપ્યણવઃ પૃ
થિવ્યાં, યન્તે સમાનમપરં. નહિ રૂપમસ્તિ ॥ ૧૨ ॥

અર્થ:—(ત્રિજુવન કેળ) ત્રણ જુવનને વિષે (એક કેળ) અદ્વિતીય ઇટલે
એકજ (લલ્લામજૂત કેળ) સુંદરજૂત તેના સંબોધનને વિષે હે ત્રિજુવનૈકલ્લલ્લામ
જૂત ! (યૈઃ કેળ) જે (શાંત કેળ) શાંતનામા જે નવમો રસ, તેનો (રાગ કેળ)
જાવ તેની (રુચિન્નિઃ કેળ) ઢાયા છે જેમને વિષે એવા (પરમાણુન્નિઃ કેળ)

પરમાણુર્જયેં કરીને (નિર્માપિતઃ કે૦) નિર્માણ કરેલા એવા શરીરવાલા (ત્વં કે૦) તમે ઢો. અને (તેપિ કે૦) તે પણ (અણવઃ કે૦) પરમાણુ (પૃથિવ્યાં કે૦) જગતને વિષે (તાવંતએવ કે૦) જગવન્નિર્મિતમાત્રજ છે, એટલે તે રાગદ્વેષની શાંતતા રૂપ પરમાણુર્જ પણ (ખલુ કે૦) નિશ્ચેં જગતમાં તેટલાજ છે, તેને વિષે હેતુ કહે છે. (યત્ કે૦) જે કારણ માટે (પૃથિવ્યાં કે૦) પૃથિવીને વિષે (તે કે૦) તમારા (સમાનં કે૦) સરખું (અપરં કે૦) વીજું કોઈ (રૂપં કે૦) રૂપ (નહિ કે૦) નહિં (અસ્તિ કે૦) છે ॥ ૧૨ ॥

હવે પ્રજુના મુખનું વર્ણન કરે છે.

વક્રં ક્વ તે સુરનરોરગનેત્રહારિ, નિઃશેષનિર્જિતજગ
ત્રિતયોપમાનમ્ ॥ વિવં કલંકમલિનં ક્વ નિશાકર
સ્ય, યદ્વાસરે જવતિ પાંદુપલાશકલ્પમ્ ॥ ૧૩ ॥

અર્થ:—હે નાથ! (સુર કે૦) દેવતાઈ, (નર કે૦) મનુષ્યો, (જરગ કે૦) જીવનપતિ અથવા નાગકુમાર પ્રમુખ જે દેવો તેનાં (નેત્ર કે૦) ચક્ષુ, તેને (હારિ કે૦) હરણ કરવાનું છે શીલ જેનું એવું છે. વલી કેહવું છે? તો કે (નિઃશેષ કે૦) સમસ્ત એવાં જે (જગત્રિતયોપમાનં કે૦) ત્રણ જીવનને વિષે જેની ઉપમા દેવાય એવા કમલ, ચંદ્ર, દર્પણાદિ પદાર્થો તે સર્વના સૌંદર્યને (નિર્જિત કે૦) નિઃશેષપણાચેં કરીને જીત્યું છે જેણે એવું (તે કે૦) તમારું (વક્રં કે૦) મુખ, તે (ક્વ કે૦) ક્યાં? અને (કલંકમલિનં કે૦) લાંઠનેં કરી મલિન તથા (યત્ કે૦) જે (વાસરે કે૦) દિવસને વિષે (પાંદુપલાશકલ્પં કે૦) શાખરાના જાડનું પાંદડું જેવું પીલું પડી જાય, તેના સરખું (જવતિ કે૦) થાય છે. એવું (નિશાકરસ્ય કે૦) ચંદ્રમા તેનું (વિવં કે૦) વિવ તે (ક્વ કે૦) ક્યાં? અર્થાત્ તમારા મુખનું અને ચંદ્રવિવનું ઉપમેયત્વ ઘટતું નથી ॥ ૧૩ ॥

હવે જગવજુણોની વ્યાપ્તિ કહે છે.

સંપૂર્ણમંરુજશશાંકકલાકલાપ, શુભ્રાગુણાસ્ત્રિ
જુવનં તવ લંઘયંતિ ॥ યે સંશ્રિતાસ્ત્રિજગદીશ્વર! ના
થમેકં, કસ્તાન્નિવારયતિ સંચરતોયથેષ્ટમ્ ॥૧૪॥

अर्थः—(त्रिजगदीश्वर के०) त्रण जगतना ईश्वर एटले हे त्रिजगन्ना थ ! (संपूर्णमंरुल के०) संपूर्ण ठे मंरुल जेनुं एवो जे पूर्णिमानो (शशां क के०) चंद्रमा तेनी (कला के०) कला तेनो (कलाप के०) समूह तेना सरखा (शुभाः के०) शुभ एटले उज्ज्वल एवा (तव के०) तमारा (गुणाः के०) गुणो ते (त्रिभुवनं के०) त्रण भुवनने (लंघयंति के०) उल्लंघन करे ठे, एटले तमारा जे ज्ञान, दर्शनादिक गुणो ठे, ते त्रण भु वनथी उंपरांत ठे, वढी (ये के०) जे गुणो (एकं के०) अद्वितीय अ ने (नाथं के०) त्रण भुवनना स्वामी एवा जगवंतने (संश्रिताः के०) आ श्रय करी रहेला ठे ते गुणो, (यथेष्टं के०) स्वेच्छायें यथानिप्रायें (सं चरतः के०) सर्वत्र प्रकारें अस्खलनपणें संचरता एटले विचरता एवा ठे. (तान् के०) ते गुणोने (कः के०) कयो पुरुष, (निवारयति के०) निवारण करी शके? अर्थात् कोइ पण निवारण करी शके नहिं ॥१४॥

हवे जगवाननुं यथार्थ नामपणुं कहे ठे.

चित्रं किमत्र यदि ते त्रिदशांगनानि, नीतं मनागपि
मनो न विकारमार्गम् ॥ कल्पांतकालमरुता चलिता
चलेन, किं मंदराद्रिशिखरं चलितं कदाचित् ॥१५॥

अर्थः—हे प्रजो! उन्नस्थ अवस्थायें विचरता एवा तमोने (यदि के०) जो (त्रिदश के०) देवताउ तेनी (अंगनानिः के०) स्त्रीयो जे तेणें (ते के०) त मारुं (मनः के०) मन जे ठे ते (मनागपि के०) किंचित् मात्र पण (वि कारमार्ग के०) विकारना स्थानकप्रत्यें (न नीतं के०) न पमाळ्युं एटले तमारुं मन, दोऊने न पमाळ्युं तो (अत्र के०) ए ठेकाणें (चित्रं के०) आश्चर्य (किं के०) शुं ? अर्थात् एसां कांइ पण आश्चर्य नथी. त्यां दृष्टांत कहे ठे. के (चलिताचलेन के०) चलायमान कख्या ठे अचल एटले म होटा महोटा पर्वतो जेणें एवो जे (कल्पांतकालमरुता के०) कल्पांत का लनो वायु एटले प्रलयकालनो वायरो ते वायुयें करीने (कदाचित् के०) क्यारें पण (मंदराद्रिशिखरं के०) मंदराचल एटले मेरुपर्वत तेनुं जे शिखर, ते (किं के०) शुं (चलितं के०) चलायमान थाय ? अर्थात् प्रलय कालना पवनें सर्व पर्वतोने तो चलाय मान कख्या, परंतु मेरुपर्व

તને ચલાયમાન ન કહ્યો.તેમ દેવતાની સ્ત્રીયોયેં પણ વીજા હરિહરાદિક દેવોને તો ચલાયમાન કહ્યા;પરંતુ તમોને કોજ પમાડી શકીયો નહીં॥૧૫॥

હવે જગંવાનને દીપની ઉપમાની વ્યર્થતા કહે છે.

નિર્ઘૂમવર્તિરપવર્જિતતૈલપૂરઃ કૃત્સ્નં જગન્નયમિદં .
પ્રકટીકરોષિ ॥ ગમ્યો ન જાતુ.મરુતા ચલતાચલા
નાં, દીપોઽપરસ્ત્વમસિ નાથ ! જગત્પ્રકાશઃ ॥૧૬॥

અર્થઃ—(નાથ કેળ) હે નાથ! (ત્વં કેળ) તમે (અપરઃ કેળ) વિલંકાણ એ
વો બીજોજ (જગત્પ્રકાશઃ કેળ) જગત્પ્રકાશક રૂપ (દીપઃ કેળ) દીપક
(અસિ કેળ) ઓ. તે કેવી રીતે ઓ ? ત્યાં કહે છે. (નિર્ઘૂમવર્તિઃ કેળ) નિ
ર્ગત એટલે ગંયો છે દ્વેષરૂપ ધૂમ્ર અને વર્તિ એટલે કામવશતારૂપ વાઙ્ય
જેથકી એવા અપૂર્વદીપક તમે ઓ. અને બીજા લૌકિક દીપક જે છે.તેતો
ધૂમ્ર અને વર્તી તેણે કરી સહિત હોય છે, વલી તમે કેહવા દીપક ઓ?
તો કે (અપવર્જિતતૈલપૂરઃ કેળ) અપવર્જિત થયો છે સ્નેહ પ્રકાશરૂપ તૈલનો
પૂર જેથકી એવા દીપક ઓ અને બીજા લૌકિક દીપક તો તૈલપૂરેં કરી
સહિત હોય છે. વલી તમે કેહેવા દીપક ઓ? તો કે (શ્દં કેળ) આ (કૃ
ત્સ્નં કેળ) સમગ્ર (જગન્નયં કેળ) ત્રણ જગતને (પ્રકટીકરોષિ કેળ) પ્રગટ
કરો ઓ, એટલે કેવલજ્ઞાનરૂપ ઉદ્યોતેં કરી પ્રકાશ કરો ઓ, અને લૌકિ
ક દીપક તો કેવલ ગૃહમાત્રનેજ પ્રકાશકારક છે. વલી તમે દીપક જે
ઠો,તે કેહવા ઓ? તો કે (અચલાનાં કેળ) પર્વતોને (ચલતા કેળ) ચલાયમા
ન કરતો એવો (મરુતા કેળ) વાયરો જે છે, તેણે કરીને (જાતુ કેળ) ક્યા
રેં પણ (ગમ્યઃ કેળ) જાવા યોગ્ય (ન કેળ) નહિં ઓ. અને લૌકિક દીપ
ક જે છે, તે તો પવનથકી જાવા યોગ્ય છે ॥ ૧૬ ॥

હવે પ્રજુને સૂર્યસાથેં ઉપમાની વ્યર્થતા કહે છે,

નાસ્તં કદાચિહ્નપયાસિ ન રાદુગમ્યઃ, સ્પષ્ટીકરોષિ
સહસા યુગપજ્ઞગંતિ॥નાંજોધરોદરનિરુદ્ધમહાપ્રના
વઃ, સૂર્યાતિશાયિમહિમાસિ મુર્નાઙ્! લોકે ॥ ૧૭ ॥

અર્થ:—(મુનીંદ્ર કેળ) હે મુનીંદ્ર ! તમો (લોકે કેળ) જગતને વિષે (સૂર્યાતિશાયિમહિમા કેળ) સૂર્યથકી અધિક મહિમાવાલા એવા (અસિ કેળ) ઢો. તે કેવી રીતે સૂર્યાતિશાયિ ઢો? તો કે (કદાચિત્ કેળ) ક્યારેં પળ (અસ્તં કેળ) અસ્તંપણને (નહપયાસિ કેળ) નથી પામતા એવા ઢો. અને સૂર્ય તો અસ્ત પામે છે. તથા વહી તમે (નરાહુગમ્ય: કેળ) રાહુએ પ્રસિત્ હોતા નથી, અને સૂર્ય તો રાહુગ્રસ્ત થાય છે, વહી તમે તો (યુગપત્ કેળ) સમકાલે (જગંતિ કેળ) ત્રણ જગતને (સહસા કેળ) સાથેજ (સ્પષ્ટી કરોષિ કેળ) પ્રકાશ કરો ઢો, અને સૂર્ય તો એક જંબૂદ્વીપનેજ પ્રકાશ કરે છે. તથા તમો તો (અંજોધર કેળ) જ્ઞાનાવરણાદિક પાંચ આવરણરૂપ મેઘ તેનો (હર કેળ) મધ્યજાગ તેથી (નિરુદ્ધ કેળ) રોકાયો છે (મહાપ્રજાવ: કેળ) મહોટો મહિમા જેનો એવા (ન કેળ) નથી અને સૂર્ય તો મેઘના વાદલાંનો મધ્યજાગ જે મેઘઘટા, તેણે રોકાય એવો છે ॥ ૧૭ ॥

હવે વિશેષે કરી ચંદ્રોપમાન વ્યર્થ કરતો હતો કહે છે.

નિત્યોદયં દલિતમોહમહાંધકારં, ગમ્યં ન રાહુવદન
સ્ય ન વારિદાનામ્ ॥ વિભ્રાજતે તવ મુખાબ્જમનલપ
કાંતિ, વિદ્યોતયજ્જગદપૂર્વશશાંકવિંબમ્ ॥ ૧૮ ॥

અર્થ:—હે નાથ ! (તવ કેળ) તમારું (મુખાબ્જં કેળ) મુખરૂપ કમલ જે છે તે, (અપૂર્વ કેળ) વિલક્ષણ એવું (શશાંક કેળ) ચંદ્રમા તેના (વિંબં કેળ) વિંબરૂપ (વિભ્રાજતે કેળ) શોભે છે. તે કેવી રીતે? તો કે તમારું મુખરૂપ કમલ તો (નિત્યોદયં કેળ) નિરંતર હ્રદય પામેલું છે અને ચંદ્રવિંબ જે છે, તે તો નિરંતર હ્રદય થવાવાલું થતું નથી. તથા વહી તમારું મુખાબ્જ કેહવું છે? તો કે (દલિતમોહમહાંધકારં કેળ) મોહ એટલે અજ્ઞાનરૂપ મહોટા અંધકારને દલી નાખ્યો છે જેણે એવું છે, અને ચંદ્રવિંબ તેવા ગુણવાલું નથી તે તો માત્ર અંધકારનોજ નાશ કરે છે. તથા વહી તમારું મુખકમલ તો, ડુર્વાદિ જે કુતર્ક કરનારા વાદિયો તરૂપ (રાહુવદનસ્ય કેળ) રાહુનું જે મુખ તેને (નગમ્યં કેળ) ગ્રસવા યોગ્ય નથી અને ચંદ્રને તો રાહુનું મુખ ગ્રસે છે. તથા વહી તમારું મુખકમલ તો (અનલ્પકાંતિ કેળ) અલ્પકાંતિવાલું નથી થતું અને ચંદ્રવિંબ તો અલ્પકાંતિવાલું પણ ક્યારેંક થાય છે. તથા

वली तमारुं मुखाब्ज तो (नवारिदानां के०) मेघोने आहादन करवाने अशक्य ठे अने चंद्रविंवने तो मेघ आहादन करवाने शक्तिमंत ठे अने तमारुं मुखकमल तो (जगत् के०) त्रण जगतने (विद्योतयत् के०) प्रकाश करे ठे अने चंद्रविंव तो एक जंबुद्धीपनेज मात्र प्रकाश करे ठे, माटें हे प्रज्ञो! अपूर्वशशांकविंवपणुं ते तमारा मुखकमलने योग्यज ठे ॥१०॥

हवे प्रभुना मुखेंडुपासैं सूर्य, चंद्रमा पण निःप्रयोजन
वाला ठे, एवुं देखाडे ठे.

किं शर्वरीषु शशिनान्दि विवस्वता वा, युष्मन्मुखेंडु
दलितेषु तमस्सु नाथ! ॥ निष्पन्नशालिवनशालिनि
जीवलोके, कार्यं कियज्जलधरैर्जलज्जारनम्रैः ॥ १९ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हेनाथ ! (युष्मन्मुखेंडु के०) तमारा मुखरूप इंडु जे चंद्रमा तेणें (तमस्सु के०) अज्ञानरूप जे अंधकारो ते (दलितेषु के०) दलन करे ठते पढी (शर्वरीषु के०) रात्रियोने विषे उदय थनारा एवा (शशिना के०) चंद्रमा तेणें करीने (किं के०) शुं कार्य थवानुं ठे ? (वा के०) अथवा (अन्दि के०) दिवसने विषे उदय थनारा एवा (विवस्वता के०) सूर्यें करीने (किं के०) शुं कार्य थवानुं ठे? त्यां दृष्टं त कहे ठे, के जेम (निष्पन्न के०) पाकेलां एवां जे (शालिवन के०) शालिनां वन, तेणें करी (शालिनि के०) शोचायमान थयेला एवा (जीवलो के०) मृत्युलोक तेने विषे (जलज्जारनम्रैः के०) जलनो जे जार तेणें करी नम्र थयेला एवा (जलधरैः के०) मेघोयें करी (कियत्कार्य के०) शुं प्रयोजन ? अर्थात् कांइ पण कार्यसिद्धि नहिं ॥ १९ ॥

हवे ज्ञानद्वारायें करी अन्यदेवोने तिरस्कार करतो ठतो कहे ठे.

ज्ञानं यथा त्वयि विजाति कृतावकाशं, नैवं तथा ह
रिहरादिषु नायकेषु ॥ तेजः स्फुरन्मणिषु याति यथा
महत्त्वं, नैवं तु काचशकले किरणाकुलेपि ॥ २० ॥

अर्थः—हे नाथ ! (कृतावकाशं के०) अमंत पर्यायात्मक जें पदार्थों, ते ने विषे कस्यो ठे अवकाश एटले प्रकाश जेणें एवुं (ज्ञानं के०) केवल

જ્ઞાન તે (યથા કેળ) જેવી રીતે (ત્વયિ કેળ) તમારેવિષે (વિજ્ઞાતિ કેળ) શોષે છે, (તથા કેળ) તેવી રીતે (નાથકેષુ કેળ) પોતપોતાના શાસન ના સ્વામી ઇવા (હરિહરાદિષુ કેળ) હરિ હરાદિક જે દેવો છે, તેને વિષે (એવં કેળ) એ પ્રકારનું (ન કેળ) નથી શોષતું. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે, કે:- (યથા કેળ) જેવી રીતે (તેજઃ કેળ) પ્રકાશ જે છે, તે (સ્ફુરન્મણિષુ કેળ) દેદીપ્યમાન જાતિવંત મણિયોને વિષે (મહત્ત્વં કેળ) ગૌરવને (યાતિ કેળ) પામે છે, (તુ કેળ) વલી (એવં કેળ) એ પ્રકારે (કિરણાકુલે પિ કેળ) કાંતિયેં કરીને વ્યાસ ઘટલે ચલકતા ઇવા પણ (કાચશકલે કેળ) કાચના જે કટકા તેને વિષે ગૌરવને (નૈવં કેળ) પ્રાપ્ત નથીજ થતું. અર્થાત્ જેવું તમારે વિષે જ્ઞાન છે. તેવું અન્ય દેવોમાં નથી ॥ ૨૦ ॥

હવે જગવાનની નિંદાસ્તુતિ કહે છે.

મન્યે વરં હરિહરાદયેવ દૃષ્ટા, દૃષ્ટેષુ યેષુ હૃદયં
ત્વયિ તોષમેતિ ॥ કિં વીક્ષિતેન જવતા જુવિ યેન
નાન્યઃ, કશ્ચિન્મનોહરતિ નાથ! જવાંતરેપિ ॥૨૧॥

અર્થ:- (મન્યે કેળ) હું વિચાર કરું હું કે, (હરિહરાદયઃ કેળ) હરિહરાદિક દેવો તે (દૃષ્ટાઃ કેળ) દીઠા તે (વરંએવકેળ) સારુંજ થયું. કેમ કે? (યેષુ કેળ) જે દેવો (દૃષ્ટેષુ કેળ) દીઠે હોતે મારું (હૃદયં કેળ) હૃદય જે ચિત્ત, તે (ત્વયિ કેળ) તમારે વિષે (તોષં કેળ) સંતોષને (યતિ કેળ) પામે છે. અને પ્રથમ (વીક્ષિતેન કેળ) દેખેલા ઇવા (જવતા કેળ) તમોયેં કરીને (કિં કેળ) શું થયું? તો કે (યેન કેળ) જે તમારા દર્શને કરીને (જુવિ કેળ) પૃથ્વીને વિષે (કશ્ચિત્ કેળ) કોઈ (અન્યઃ કેળ) અન્યદેવ, (નાથ કેળ) હૈ નાથ! (જવાંતરેપિ કેળ) અન્યજવને વિષે પણ (મનઃ કેળ) મારું મન, (ન હરતિ કેળ) હરણ કરતો નથી ॥ ૨૧ ॥

હવે માતાની પ્રશંસાદ્વારાયેં કરીને જમવદ્ધર્ષન કરે છે.

સ્ત્રીણાં શતાનિ શતશો જનયંતિ પુત્રાન્, નાન્યા સુતં
ત્વહપમં જનની પ્રસૂતા ॥ સર્વાદિશો દધતિ જ્ઞાનિ
સહસ્રરશ્મિ, પ્રાચ્યેવ દિગ્જનયતિ સ્ફુરદંશુજાલમ્ ॥૨૨॥

अर्थः—हे नाथ! लोकने विषे (स्त्रीणांशतानि के०) स्त्रीजनो शङ्कडा एटवे घणी स्त्रीयो ठे, ते स्त्रीयो, (शतशः के०) शङ्कडो गमे नाना प्रकारना स्वरूप वाला एवा (पुत्रान् के०) पुत्रोने (जनयन्ति के०) जन्म आपे ठे खरी, परंतु ते (अन्या के०) बीजी (जननी के०) माता जे ठे, ते (त्वदुपमं के०) तमारी उपमा देवाय एवा (सुतं के०) पुत्रने (नप्रसूता के०) उत्पन्न करी शकती नथी. त्यां दृष्टांत कहे ठे, के (सर्वादिशः के०) सर्वे मली आठ दिशां जे ठे, ते (जानि के०) अश्विन्यादिक नक्षत्रोने (दधति के०) धारण करे ठे, परंतु (प्राच्येवदिक् के०) एक मात्र पूर्वदिशाज (स्फुरदंशुजालं के०) देदीप्यमान ठे किरणजाल जेनां एवो अने (सहस्र के०) हजार ठे (रश्मिं के०) किरणो जेमनां एवा सूर्यने (जनयन्ति के०) उत्पन्न करे ठे. अर्थात् जेम एक पूर्वदिशि सूर्यनी जननी ठे, तेम एक तमारी माताज तमारा सरखा सुपुत्रनी जननी ठे ॥ ११ ॥

हवे प्रभुनी परमपुरुषत्वे करीने स्तुति करे ठे.

त्वामामनन्ति मुनयः परमं पुमांस, मादित्यवर्णमम

लं तमसः परस्तात् ॥ त्वामेव सम्यगुपलज्य जयं

ति मृत्युं, नान्यः शिवः शिवपदस्य मुनीन्द्र! पंध्याः ॥ १३ ॥

अर्थः—(मुनीन्द्र के०) हे मुनीन्द्र! जे (मुनयः के०) महर्षि एवा साधु जनो ठे, ते (त्वां के०) तमोने (तमसः के०) अंधकाररूप डुरित, तेनी (परस्तात् के०) आगल (आदित्य के०) सूर्यना सरखा (वर्ण के०) कांतिवाला एवा अने रागद्वेष रहितपणें करीने (अमलं के०) निर्मल (परमंपुमांसं के०) परम पुमान् एटवे निःकर्म सिद्ध एवाने (आमनन्ति के०) कहे ठे. तथा (त्वामेव के०) तमोने (सम्यक् के०) रूढे प्रकारें (उपलज्य के०) निश्चयत्वे करी जाणीने, ते महर्षियो (मृत्युं के०) मृत्युने (जयन्ति के०) जीते ठे. माटें. (अन्यः के०) बीजो कोइ (शिवः के०) निरुपद्रव एवो (शिवपदस्य के०) मोक्षपदनो (पंध्याः के०) मार्ग, (न के०) नथी ॥ १३ ॥

हवे सर्व देवना नामें करीने जिनने स्तवे ठे.

त्वामव्ययं विष्णुमर्चित्यमसंख्यमाद्यं, ब्रह्माण्मी

શ્વરમનંતમનંગકેતુમ્ ॥ યોગીશ્વરં વિદિતયોગમને

કમેકં, જ્ઞાનસ્વરૂપમમલં પ્રવદંતિ સંતઃ ॥૭૪॥

અર્થ:-હે પ્રજ્ઞો! (ત્વાં કેળ) તમોને (સંતઃ કેળ) સંત પુરુષો જે છે, તે (પ્રવદંતિ કેળ) આ પ્રમાણે કહે છે. જે તમે (૧) અવ્યયં કેળ) ક્વય રહિત ઠો એટલે સદાસ્થિરૈકસ્વજ્ઞાવી ઠો. વહી (૨) (વિજ્ઞું કેળ) પરમ એશ્વર્યે કરીને વિશેષે શોજો ઠો, અથવા કર્મોન્મૂલન સમર્થ ઠો. (૩) (અર્ચિત્યં કેળ) ચિંતવન થઈ શકે નહીં એવાં મહિમાવંત ઠો, અથવા તમારું સ્વરૂપ કોઈથી કલાય નહીં એવા ઠો. (૪) (અસંખ્યં કેળ) ગુણોની સંખ્યા રહિત ઠો, એટલે તમારા ગુણોની સંખ્યા થઈ શકે નહીં એવા ઠો. અથવા સંખ્ય એટલે યુરુ તે જેને (અ કેળ) નથી એવા ઠો (૫) (આદ્યં કેળ) લોકસૃષ્ટિ હેતુ પણાયેં કરી આદ્યમાં ઠો, અથવા આદ્ય તીર્થકર ઠો. અથવા પંચ પરમેષ્ઠિમધ્યે આદ્ય ઠો. (૬) (બ્રહ્માણં કેળ) અનંત આનંદેં કરી સર્વથકી અધિક વૃદ્ધિ વાલા ઠો, માટેં બ્રહ્મ ઠો, નિવૃત્તિરૂપ ઠો. (૭) (ઈશ્વરં કેળ) ઈશ્વરશીલ ઠો, સર્વ દેવના ઈશ્વર ઠો. (૮) (અનંતં કેળ) જ્ઞાનદર્શનના યોગથી અનંત ઠો, અથવા અંત રહિત ઠો. (૯) (અનંગકેતું કેળ) કામદેવને ઢેદવા પણાયેં કરીને કેતુ ઠો. એટલે જેમ જગત્નો નાશ કરવાને કેતુ જે પૂંઢડીયો તારો તે કારણજૂત છે, તેમ તમે પણ કંદર્પના નાશ કરવાને કારણજૂત ઠો. (૧૦) (યોગીશ્વરં કેળ) યોગી એટલે મન, વચન અને કાયારૂપ વ્યાપારને જીતનારા એવા જે સામાન્યકેવલી તેના ઈશ્વર ઠો. (૧૧) (વિદિતયોગં કેળ) વિદિત એટલે જ્ઞાત છે, અવગત છે જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રરૂપ યોગ હસ્તામલકવત્ જેને અથવા જ્ઞાની પુરુષોયેં તમારાથકી અષ્ટવિધ યોગ જાણ્યો છે. એવા ઠો, તથા (૧૨) (અનેકં કેળ) જ્ઞાનેં કરી સર્વગત હોવાથી સર્વવ્યાપક ઠો, માટેં પર્યાયથી અનેક ઠો, (૧૩) (એકં કેળ) અદ્વિતીય ઉત્તમોત્તમ ઠો, અથવા જીવ દ્રવ્યા પેદ્દાયેં દ્રવ્યથકી એક ઠો અને અનન્ય સ્વરૂપપણું છે. (૧૪) (જ્ઞાનસ્વરૂપં કેળ) ક્ષાયિક કેવલજ્ઞાન રૂપત્વ ઠો, માટેં ક્ષાયિક સ્વરૂપી ઠો. (૧૫) (અમલં કેળ) અષ્ટાદશ દોષરૂપ પાપમલ રહિત ઠો ॥ ૭૪ ॥

હંવે વીજો અર્થ કરી વીજા દેવને નામેં જિનની સ્તુતિ કરે છે.

બુદ્ધસ્ત્વમેવ વિબુધાર્ચિતબુદ્ધિવોધાત્, ત્વં શંકરોસિ

जुवनत्रयशंकरत्वात् ॥ धातासि धीर! शिवमार्गविधे
विधानात्, व्यक्तं त्वमेव जगवन्! पुरुषोत्तमोऽसि ॥ १५ ॥

अर्थः—हे नाथ ! (विबुधार्चितबुद्धिबोधात् के०) देवताजयें अर्चित एटले पूजित कस्यो ठे केवलज्ञाननो बोध जेमनो माटें (त्वमेव के०) तमेंज (बुद्धः के०) बुद्ध देवता ठो, एटले ज्ञाततत्त्वी ठो तथा (जुवनत्रयशंकरत्वात् के०) त्रण जुवनने सुखना करनार होवाथी (त्वं के०) तमें (शंकरोसि के०) शंकर देवता ठो. अन्यपक्षमां जे शंकर देवता ठे ते तो नम्र, कपा ली, जैरव, संहारक, तेणें करीने ते यथार्थनामा शंकर नथी. तथा (धीर के०) हे धीर! तमेंज (शिवमार्ग के०) मोक्षमार्ग तेनो (विधेः के०) रत्न त्रययोगरूप क्रिया तेना (विधानात् के०) निःपादन करवाथकी (धाता के०) विधाता एटले संपन्न (असि के०) ठो. अर्थात् तमेंज ब्रह्मदेव ठो, अन्यपक्षमां जे ब्रह्मा ठे, ते तो जड ठे, अने तेणें तो वेदोपदेशाथकी न रकपथ. उघाड्यो ठे, ते माटें यथार्थ ते ब्रह्मा नथी. वली (जगवन् के०) हे जगवन्! (त्वमेव के०) तमेंज (व्यक्तं के०) प्रगटपणे (पुरुषोत्तम के०) पुरुषोत्तम ते नारायण देव, (असि के०) ठो. अन्यपक्षमां जे पुरुषोत्तम कृष्ण ठे, ते तो सर्वत्र कपटवशाथकी यथार्थ पुरुषोत्तम नथी ॥ १५ ॥

हवे वली फरीने जिनने नमस्कार करतो ठतो कहे ठे.

तुभ्यं नमस्त्रिजुवनार्तिहराय नाथ, तुभ्यं नमः क्षि

तितलामलनूपणाय ॥ तुभ्यं नमस्त्रिजगतः परमेश्व

राय, तुभ्यं नमोजिन! नवोदधिशोषणाय ॥ १६ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे नाथ ! (त्रिजुवनार्तिहराय के०) त्रण जुवननी आर्ति जे पीडा तेने हरण करनारा एवा (तुभ्यं के०) तमोने (नमः के०) नमस्कार हो. तथा (क्षितितल के०) पृथिवीतल तेने विषे (अमल के०) निर्मल (नूपणाय के०) अलंकाररूप ठो अथवा पृथिवीतल जे पाताल अने अमल जे स्वर्ग तेना नूपणरूप एवा (तुभ्यं के०) तमोने (नमः के०) नमस्कार हो. तथा (त्रिजगतः के०) त्रण जगतना (परमेश्वराय के०) प्रकृष्ट प्रभु एवा (तुभ्यं के०) तमोने (नमः के०) नमस्कार हो.

तथा. (जिन के०) हे श्रीवीतराग ! (जवोदधि के०) संसाररूप समुद्र,
तेने (शोषणाय के०) शोषण करनारा एवा (तुज्यं के०) तमोने (नमः
के०) नमस्कार हो. अर्हीयां तुज्यं ए एक वचन ग्रहण कखुं ठे, ते सर्व
अन्यं देवोना निषेध सूचनार्थ कखुं ठे ॥ २६ ॥

हवे निंदास्तुति कहे ठे.

कोविस्मयोऽत्र यदि नाम गुणैरशेषै, स्त्वं संश्रितो
निरवकाशतया मुनीश ! ॥ दोषैरुपात्तविविधाश्रयजा
तगर्वैः, स्वप्नांतरेपि न कदाचिदपीक्षितोसि ॥ २७ ॥ .

अर्थः—(मुनीश के०) हे मुनियोना ईश्वर ! (नाम के०) नाम ए प
द जे ठे, ते कोमलामंत्रणमां ठे. (यदि के०) यदिशब्द अंगीकारार्थमां
ठे. (त्वं के०) तमें (अशेषैः के०) समग्र एवा (गुणैः के०) गुणोयें
(निरवकाशतया के०) निरंतरपणे (संश्रितः के०) रूडा प्रकारें आश्र
य करायेला ठे. (अत्र के०) एने विषे (कोविस्मयः के०) शुं आश्चर्य ?
अर्थात् काहिं नहिं. अने (उपात्त के०) ग्रहण करेला एवा जे (विविधाश्र
य के०) विविध आश्रयो, तेणें करीने (जात के०) उत्पन्न थया एवा
(गर्वैः के०) गर्वरूप जे अवगुण तेना (दोषैः के०) दोषोयें करीने सहित
एवा जनोयें तमो (स्वप्नांतरेपि के०) स्वप्नांतरने विषे पण. (कदाचिदपि के०)
क्यारें पण (नईक्षितोसि के०) जोयेला नथी ॥ २७ ॥

हवे कैटलाएक प्रातिहार्यनें प्रगट करतो जिननी स्तुति करे ठे.

उच्चैरशोकतरुसंश्रितमुन्मयूख, मान्नाति रूपमम
लं जवतोनितांतम् ॥ स्पष्टोद्धसत्किरणमस्ततमो
वितानं, बिंबं रवेरिव पयोधरपार्श्ववर्त्ति ॥ २८ ॥

अर्थः—हे जिन ! आठ प्रातिहार्यमांहेलो प्रथम प्रातिहार्य, (उच्चैरशो
कतरु के०) प्रचुना अंगथकी बार गुणो उंचो एवो जे अशोकवृक्ष तेने
विषे (संश्रितं के०) आश्रय करीने रहेलुं अर्थात् अशोकनी नीचें बेठे
ला ठे, ते समयें (उन्मयूखं के०) उंचा ठे अधिक ठे मयूख एटले कि
रणो जेनां एवुं (जवतः के०) तमारुं (रूपं के०) शरीर ते (नितांतं

કે૦) અત્યંત (અમલં કે૦) નિર્મલ (આજ્ઞાતિ કે૦) શોભે છે. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે, કે (સ્પષ્ટોદ્ભવસત્કિરણં કે૦) પ્રગટ ઊંચાં ગયેલાં છે કિરણો જેનાં એવું (રવેઃ કે૦) સૂર્ય જે તેનું (બિંબં કે૦) બિંબ જે છે, તેં (પયોધર કે૦) મેઘ, તેના (પાર્શ્વવર્ત્તિ કે૦) પાર્શ્વમાં વર્તતું એટલે પાસેં રહ્યું થકું (શ્વ કે૦) જેમ હોય નહિં? એટલે સૂર્ય પોતાનાં પ્રકાશિત કિરણો વહે કરીને (અસ્તતમોવિતાનં કે૦) અંધકારના સમૂહને અસ્ત કરી નાખીને એટલે નાશ કરીને શોજાને પામે છે, તેમ તમે અશોકવૃક્ષની નીચેં બેઠા થકા શોજાને પામો છો ॥ ૨૬ ॥

હવે વલી પણ જગવંતના શરીરનું વર્ણન કરે છે.

સિંહાસને મણિમયૂઃશિખાવિચિત્રે, વિભ્રાજતે તવ

વપુઃ કનકાવદાતમ્ ॥ બિંબં વિચ્છિલસદંશુલતા

વિતાનં, તુંગોદયાદિશિરસીવ સહસ્રરશ્મેઃ ॥ ૨૭ ॥

અર્થ:—હે દેવ! (મણિ કે૦) મણિયો તેનાં (મયૂઃ કે૦) કિરણો, તેની (શિખાં કે૦) પંક્તિયો, તેણે કરીને (વિચિત્રે કે૦) ચિત્ર વિચિત્ર એવું (સિંહાસને કે૦) સિંહોપલક્ષિત આસન, તેને વિષે (કનક કે૦) સુવર્ણ તેના સરખું (અવદાતં કે૦) મનોહર એવું (તવ કે૦) તમારું (વપુઃ કે૦) શરીર, તે (વિભ્રાજતે કે૦) વિશેષેં કરી શોભે છે. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે:—(તુંગં કે૦) ઊંચો એવો જે (ઉદયાદિ કે૦) ઉદયાચલ પર્વત તેના (શિરસી કે૦) શિર ઉપર જે (વિચિત્ર કે૦) આકાશ તેને વિષે જેનાં (વિલસત્ કે૦) ઉદ્યોત માન (અંશુ કે૦) કિરણો તેની (લતા કે૦) શાખા જેનો (વિતાનં કે૦) સમૂહ છે જેને એવો (સહસ્રરશ્મેઃ કે૦) સૂર્ય જે તેનું (બિંબં કે૦) બિંબ તે (શ્વ કે૦) જેમ શોજાને પામે છે, તેમ પ્રજ્વળનું શરીર સિંહાસન ઉપર શોજાને પામે છે ॥ ૨૭ ॥

હવે ફરી પણ પ્રકારાંતરે જગવાનના શરીરનું વર્ણન કરે છે.

કુંદાવદાતચલચામરચારુશોભં, વિભ્રાજતે તવ વપુઃ

કલધૌતકાંતમ્ ॥ ઉદ્યજ્જશાંકશુચિનિર્ઝરવારિધાર,

મુઞ્ચૈસ્તટં સુરગિરેરિવ શાતકૌંઞમ્ ॥ ૨૮ ॥

अर्थः—हे नाथ! (कुंद के०) मोघरानां पुष्प, तेना सरखां (अवदात के०) उज्ज्वल अने (चल के०) चंचल एटले इंद्रादिकें वीजेलीं एवां जे (चामर के०) बे चामरो तेणें करीने (चारुशोचं के०) मनोहर ठे शोभा जेनी एवुं, अने (कल धौतकांतं के०) सुवर्णना सरखुं मनोहर एवुं (तव के०) तमारुं (वपुः के०) शरीर, ते (विभ्राजते के०) विशेषें करी शोभे ठे, त्यां दृष्टांत कहे ठे. (उद्यत् के०) उदय पामेलो एवो (शशांक के०) चंद्रमा तेना सरखुं (शुचि के०) निर्मल अने (निर्जर के०) निर्जरणानी (वारिधारं के०) जल धारा जेने विषे वही रइ ठे एवुं (शातकौंचं के०) सुवर्णमय जे (सुरगिरेः के०) मेरुपर्वत तेनुं (उच्चैः के०) उंचुं एवुं (तटं के०) तट एटले शिखरते जेम शोभे ठे (इव के०) तेनी पेरें तमारुं शरीर पण शोभे ठे ॥ ३० ॥

हवे उत्रत्रयनामा प्रातिहार्यने वर्णन करतो ठतो कहे ठे.

उत्रत्रयं तव विज्ञाति शशांककांत, मुच्चैःस्थितं स्थ
गितज्ञानुकरप्रतापम् ॥ मुक्ताफलप्रकरजालविवृ
द्धशोचं, प्रख्यापयत्रिजगतः परमेश्वरत्वम् ॥ ३१ ॥

अर्थः—हे प्रजो ! (शशांककांतं के०) चंद्रमाना सरखुं मनोहर एवुं (उच्चैःस्थितं के०) तमारी उपर रहुं अने (स्थगितज्ञानुकरप्रतापं के०) हां की दीधो ठे सूर्यना किरणोनो प्रताप जेणें एवुं तथा (मुक्ताफल के०) मोती तेना (प्रकर के०) समूह तेनी (जाल के०) रचना, तेणें करीने (विवृद्धशोचं के०) विशेषें करी वृद्धि पामी ठे शोभा जेनी एवुं, (त्रिजगतः के०) त्रण जगत् जे ठे तेनुं (परमेश्वरत्वं के०) परमेश्वरपणुं तेने (प्रख्यापयत् के०) प्रकर्षें करीने जणावनारुं एवुं (तव के०) तमारुं (उत्रत्रयं के०) उत्रत्रय जे ठे, ते (विज्ञाति के०) शोभे ठे एटले तमोने उत्रातिउत्र एवां त्रण उत्र जे धराय ठे, ते त्रण जगतनुं प्रभुत्व प्रख्यापन करे ठे. तिहां एक उत्रें करी पाताल लोकनुं प्रभुत्व सूचन कराय ठे, बीजा उत्रें करी मृत्युलोकनुं स्वामित्व सूचन कराय ठे, अने त्रीजा उत्रें करी देवलोकनुं स्वामित्व सूचन कराय ठे ॥ ३१ ॥

હવે અતિશય દ્વારાયેં જિનને સ્તુતિ કરતો ઠતો કહે છે.

ઉન્નિદ્રહેમનવપંકજપુંજકાંતિ, પર્યુલ્લસન્નનખમયૂઃ
શિખાનિરામૌ ॥ પાદૌ પદાનિ તવ યત્ર જિનેંદ્ર !

ધત્તઃ, પદ્માનિ તત્ર વિબુધાઃ પરિકલ્પયંતિ ॥ ૩૨ ॥

અર્થઃ—(જિનેંદ્ર કે) હે જિનેંદ્ર ! (ઉન્નિદ્ર કે) વિકસિત (હેમ કે) સુવર્ણનાં (નવ કે) નવસંખ્યા છે જેની અથવા નવીન એવાં (પંકજ કે) કમલ, તેના (પુંજ કે) સમૂહ તેની (કાંતિ કે) દ્યુતિ તેણે કરીને (પર્યુલ્લસત્ કે) ચારે તરફ ઝળઝળતાં એવાં, (નખમયૂઃ કે) પરમેશ્વરના પગના નખ તેનાં જે કિરણો તેની (શિખા કે) પ્રકાશપંક્તિ જે ને આસમંતાત્ જાગમાં ફેલી રહી છે તેણે કરીને (અનિરામૌ કે) મનોહર એવાં (તવ કે) તમારાં (પાદૌ કે) ચરણો તે, (યત્ર કે) જે જૂમિનેવિષે (પદાનિ કે) ગમનનાં સ્થાનકપ્રત્યે (ધત્તઃ કે) ધારણ કરે છે, (તત્ર કે) તે સ્થલને વિષે (વિબુધાઃ કે) દેવતાઝ (પદ્માનિ કે) કમલોને (પરિકલ્પયંતિ કે) રચના કરે છે. ઇટલે બે કમલ ચરણની નીચેં અને સાત કમલ માર્ગમાં રચે છે. અહીં નખ કમલની કાંતિ દર્પણ સદૃશ છે, અને દેવતાઝેં રચેલાં એવાં સુવર્ણકમલની કાંતિ પીત છે, તે બેહુના મલવાથી ચરણોનો વિચિત્ર વર્ણ થયો ॥ ૩૨ ॥

હવે એક અતિશયેં કરીને બીજાઝને ઉત્ક્રેષ્ઠ કરતા ઝપસંહાર કરે છે.

ઇઠં યથા તવ વિઞ્જૂતિરઞ્જૂજિનેંદ્ર !, ધર્મોપદેશનવિ
ધૌ ન તથા પરસ્ય ॥ યાદૃક્ પ્રજ્ઞા દિનકૃતઃ પ્રહતાંધ
કારા, તાદૃકુતોઽયદ્ગણસ્ય વિકાશિનોપિ ॥ ૩૩ ॥

અર્થઃ—(જિનેંદ્ર કે) હે સામાન્ય કેવલીને વિષે ઇંદ્ર તુલ્ય! ડુર્ગતિયેં પડતા પ્રાણીને ધરી રાખે એવો જે શ્રુત ચારિત્ર લક્ષણ (ધર્મ કે) ધર્મ, તે ધર્મના (ઉપદેશનવિધૌ કે) ઉપદેશ વિધિને વિષે ઇટલે ઉપદેશ કરવાના સમયને વિષે, (ઇઠં કે) એ પૂર્વે કહી એવી (તવ કે) તમારી (વિઞ્જૂતિઃ કે) અતિશયની સંપદા તે, (યથા કે) જે પ્રકારે (અઞ્જૂત કે)

થઈ (તથા કેળ) તેવી (પરસ્ય કેળ) બીજા જે હરિહરાદિક દેવો છે, તેની (ન કેળ) નથી થતી. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે. કે જેમ (ગ્રહત કેળ) પ્રકર્ષે કરી હણ્યો છે (અંધકારા કેળ) અંધકાર જેણે એવી (દિનકૃતઃ કેળ) સૂર્ય જે તેની (યાદક્ષપ્રજ્ઞા કેળ) જેવી કાંતિ છે, (તાદૃક્ કેળ) તેવી કાંતિ, (વિકાશિનોપિ કેળ) પ્રકાશિત થયેલા એવા (ગ્રહગણસ્ય કેળ) જૌમાદિક ગ્રહના સમૂહ તેની પ્રજ્ઞા (કુતઃ કેળ) ક્યાંથી હોય ? એટલે સર્વથા નજ હોય. અર્થાત્ દેશના સમયે જે અશોક વૃદ્ધાદિક આઠ મહા પ્રાતિહાર્ય તથા ચોત્રિશ અતિશયવાલી એવી તમારી જે સમૃદ્ધિ છે, તેવી હરિહર બ્રહ્માદિકની ક્યાંથી હોય ? કારણ કે એમને સરાગપણાને લીધે કર્મદાયપણું નથી તે કર્મદાય વિના ઉત્તમોત્તતાને પમાય નહીં અને ઉત્તમોત્તમતા વિનાં પ્રાતિહાર્યાદિત સમૃદ્ધિનો અજાવ હોય છે ॥ ૩૩ ॥

હવે જિનને ગજજયહર દર્શાવતો બતો કહે છે.

શ્ર્યોતન્મદાંવિલવિલોલકપોલમૂલ, મત્તભ્રમદ્ભ્રમ
રનાદવિવૃદ્ધકોપમ્ ॥ એરાવતાજમિજમુદ્ધતમાપતંતં,
દૃષ્ટ્વા જયં જવતિ નો જવદાશ્રિતાનામ્ ॥ ૩૪ ॥

અર્થ:-હે નાથ ! (શ્ર્યોતત્ કેળ) જરતો એવો (મદ કેળ) મદ તેણે કરીને (આવિલ કેળ) કલુષ થયેલા એવા અને (વિલોલ કેળ) ચંચલ એવા જે (કપોલમૂલ કેળ) ગંભીરસ્થલ જે ગંભીરપ્રદેશ તેણે કરીને (મત્ત કેળ) મદોન્મત્ત થયેલો એવો અને (ભ્રમત્ કેળ) અહિં તહિં ભ્રમણ કરનારા એવા જે (ભ્રમર કેળ) જમરાજ તેના (નાદ કેળ) ઝંકારશબ્દ તેણે કરીને (વિવૃદ્ધકોપ કેળ) વૃદ્ધિ પામ્યો છે ક્રોધ જેને એવો અને (એરાવતાજં કેળ) એરાવત હાથીના સરખી છે આજ્ઞા એટલે કાંતિ જેની એવો અને (જુદ્ધતં કેળ) અવિની ત એટલે અંકુશાદિક શસ્ત્રને અવગણના કરતો એવો જે (શ્ચં કેળ) હસ્તી, તેને (આપતંતં કેળ) સન્મુખ આવતાં એવાને (દૃષ્ટ્વા કેળ) જોઈને (જવત્ કેળ) તમારા (આશ્રિતાનાં કેળ) આશ્રય કરીને રહેલા એવા જનોને અર્થાત્ તમારા જક્ત જનો જે છે, તેને (જયં કેળ) જય જે છે, તે (નોજવતિ કેળ) નથી થતું ॥૩૪॥

हवे सिंहजयापहारी जगवानने दर्शवितो ठतो कहे ठे.
 निन्नेजकुंजगलडुज्ज्वलशोणिताक्त, मुक्ताफलप्रक
 रचूषितचूमिजागः ॥ वद्धक्रमः क्रमगतं हरिणाधि
 पोऽपि, नाक्रामति क्रमयुगाचलसंश्रितं ते ॥ ३५ ॥

अर्थः—(निन्न के०) जेदन करेला एवा जे (इजकुंज के०) हस्तीनां कुं
 जस्थल, तेथकी (गलत् के०) नीचें खस्या, पड्या एवा (उज्ज्वल के०) उ
 ज्ज्वल ते रक्त श्वेत वर्ण युक्त एवा (शोणिताक्त के०) रुधिर व्याप्त एट
 ले लोहीथी खरडायेला एवा (मुक्ताफलप्रकर के०) मुक्ताफलना समूह
 तेणें करीने (चूषित के०) शोचाव्यो ठे (चूमिजागः के०) पृथिवीनो जाग
 जेणें तथा (वद्धक्रमः के०) कीलित ठे क्रम एटले पाद जेना एवो (हरि
 णाधिपोऽपि के०) अरण्य पशुजनों अधिप जे सिंह ते पण (ते के०) तमा
 रा (क्रमयुगाचल के०) चरणयुगरूप पर्वत तेने (संश्रितं के०) आश्रय क
 रीने रह्यो एवो पुरुष, जो ते सिंहनी (क्रम के०) फाल तेने विषे (गतं
 के०) प्राप्त थयो होय तो पण तेने ते सिंह (नाक्रामति के०) प्रहार क
 रवाने दोडतो नथी, एटले हे प्रजो! तमारा आश्रित जनोने पूर्वोक्त विशेष
 पणवालो सिंह पण पराजय करतो नथी ॥३५॥.

हवे दावानल जयने दहन करतो ठतो स्तवे ठे.

कटपांतकालपवनोद्धतवन्हिकटपं, दावानलं ज्व
 लितमुज्ज्वलमुत्फुलिंगम् ॥ विश्वं जिघत्सुमिव संमु
 खमापतंतं, त्वन्नामकीर्तनजलं शमयत्यशेषम् ॥३६॥

अर्थः—हे कर्मकाननाग्ने! (कटपांतकाल के०) प्रलय कालनो जें (पवन
 के०) वायरो तेनी सहायतायें करीने (उद्धत के०) जोरमां आवी गयेलो
 एवो जे (वन्हि के०) अग्नि तेना (कटपं के०) सदृश एवो अने (ज्वलितं
 के०) जाज्वल्यमान थयेलो अने (उज्ज्वलं के०) उज्ज्वल अने (उत्फुलिं
 गं के०) उंचा गया ठे तणखा जेना एवो तथा (अशेषं के०) समस्त (वि
 श्वं के०) जगत् तेने (जिघत्सुमिव के०) जाणें गल्ली जवाने इष्टा
 करतो होय महीं? एवो जे (दावानलं के०) वनमां लागेलो अग्नि ते

अचानक (संमुखं के०) सन्मुख (आपतंतं के०) आवी प्राप्त थयो तेने (त्वन्नामकीर्तनजलं के०) तमारा नामनुं जे कीर्तन करवुं, ते रूप जल ते (अशेषं के०) निरवशेष एवा अग्निने (शमयति के०) शांत करी मूके ठे. एटले विश्वने बाली नाखवानी इहा करनारो एवो जें दावाग्नि, ते पण तमारा नाम स्मरणरूप जळें करीने शांततांने पामे ठे, एवो तमारा कीर्तननो प्रज्ञाव ठे, तेवारें तमारी आज्ञादिक पाखवाशी शुं सर्वोत्कृष्टता प्राप्त न थाय ? ॥३६॥

हवे उरगजय निवारण करतो ठतो कहे ठे.

रक्तेक्षणं समदंकोकिलकंठनीलं, क्रोधोद्धतं फणिन
मुत्फणमापतंतम् ॥ आक्रामतिक्रमयुगेन निरस्त
शंक, स्त्वन्नामनागदमनी हृदि यस्य पुंसः ॥ ३७ ॥

अर्थः—(रक्तेक्षणं के०) रातां ठे नेत्र जेनां एवो अने (समद के०) मदोन्मत्त एवो तथा (कोकिल के०) कोकिल तेनो (कंठ के०) कंठ तेना सरखो (नीलं के०) श्यामवर्णवालो एवो अने (क्रोधोद्धतं के०) क्रोधें करीने उद्धत थयेलो तथा (उत्फणं के०) उंची करेली ठे फणा जे ऐं एवो जे (फणिनं के०) सर्प ते (आपतंतं के०) उतावलो सन्मुख आवतो होय तेने पण (निरस्तशंकः के०) शंका रहित थयो थको पोताना (क्रमयुगेन के०) चरणयुगळें करीने (आक्रामति के०) उल्लंघन करे ठे. ते कयो पुरुष उल्लंघन करे ठे ? तो के (यस्य के०) जे (पुंसः के०) पुरुषना (हृदि के०) हृदयने विषे (त्वन्नाम के०) तमारा नाम रूप जे (नागदमनी के०) नागदमनीनामें औषधि चरेली ठे, ते तमारा नामरूप नागदमनी औषधियें करीने ऊग्र सर्पना जयथकी पण निःशंकित थाय ठें ॥ ३७ ॥

हवे रणजयापहरण करतो ठतो कहे ठे.

वल्गत्तुरंगगजगर्जितनीमनाद, माजौ बलं बल
वतामपि भूपतीनाम् ॥ उद्यद्दिवाकरमयूखशिखाप
विधं, त्वत्कीर्तनात्तमइवाशु निदामुपैति ॥ ३८ ॥

अर्थः—जे (आजौ के०) संग्रामने विषे (वल्गत् के०) युद्ध करता

एवा (तुरंग के०) घोडा ते जेने विषे दोडी रह्या ठे अने (गज के०) हस्ती तेनी (गर्जित के०) गर्जना तेणें करी (ज़ीम के०) जयंकर ठे (नादं के०) शब्दो जेने विषे एवुं (बलवतामपिञ्चपतीनां के०) अतिशय बलवान् राजाउं तेनुं पण (बलं के०) सैन्य ते (त्वत्कीर्तनात् के०) तमारा ना मना कीर्तनथकी (आशु के०) शीघ्र (जिदां के०) जेदने (उपैति के०) पामे ठे, एटले तरत नाशी जाय ठे, ते कोनी पेतें ? तो के (उद्यद्दिवाकर के०) उदय थयेलो एवो जे सूर्य, तेनां (मयूख के०) किरणो तेनी (शिखा के०) शिखाउं तेणें करीने (अपविद्धं के०) उत्क्षिप्त एटले जेदन थयेलुं एवुं (तमः के०) अंधकार तेज (इव के०) जेम होय. नहीं ? अ र्थात् सूर्यकिरणोयें करीने जेम अंधकार नाश पामे ठे, तेम तमारा नाम ग्रहण प्रज्ञावथकी शत्रुनुं सैन्य संग्रामने विषे पलायन धाय ठे ॥ ३८ ॥ हवे वढी पण प्रकारांतरें करीने संग्रामजयने निरास करतो बतो कहे ठे.

कुंताग्रचिन्नगजशोणित वारिवाह, वेगावतारतरणा
तुरयोधजीमे ॥ युद्धे जयं विजितदुर्जयजेयपक्षा,
स्त्वत्पादपंकजवनाश्रयिणो लज्जन्ते ॥ ३९ ॥

अर्थः—(कुंत के०) बरढी, तेमना (अग्र के०) अग्रभाग जे अणी. तेणें करी (चिन्न के०) जेदेला एवा (गज के०) हस्ती तेना (शोणित के०) रुधिररूप (वारिवाह के०) जलना प्रवाह तेने विषे जे (वेगाव तार के०) उतावलुं प्रवेश थवुं एटले रुधिररूप पाणीमां तणाइ जवाने तैयार थयेला तेमांथी (तरणातुर के०) फरी पाठा तरी नीकलवाने आ तुर थयेला एवा जे (योध के०) सुजटो तेणें करीने (जीमे के०) जयं कर देखातुं एवुं (युद्धे के०) युद्ध तेने विषे पण (त्वत्पाद के०) तमारा चरणारविंद ते रूप जे (पंकजवन के०) कमलवन तेने (आश्रयिणः के०) आश्रय करीने रह्या एवा जे पुरुष, (दुर्जय के०) नहीं जीताय एवा जे (जेयपक्षाः के०) शत्रुना वर्गों ते जेमणें (विजित के०) जीत्या ठे एवा बता (जयं के०) जयने (लज्जन्ते के०) पामे ठे ॥ ३९ ॥

हवे समुद्रजय निरास करतो बतो कहे ठे.

अंजोनिधौ क्षुन्नितनीषणनक्रचक्र, पाठीनपीठजय

दोल्बणवाडवाग्नौ ॥ रंगतरंगशिखरस्थितयान
पात्रा, स्रासं विहाय नवतः स्मरणाद्ब्रजंति ॥४०॥

अर्थः—(ह्रजित के०) ह्रज पमड्या. ठे (जीषण के०) महाजयंकर
एवा (नक्रचक्रपाठीनपीठ के०) नक्र चक्र अने पाठीनपीठ एटले मत्स्य
विशेष जीव जेने विषे एवा तथा (जयद के०) जय उत्पन्न करनारौ एवो
उद्वण के०) जयंकर ठे (वाडवाग्नौ के०) वाडवाग्नि जेने विषे एवा
(अंजोनिधौ के०) समुद्रने विषे (रंगत् के०) उठलता एवा (तरंग के०) तरंगो
तेनां (शिखर के०) शृंगो तेनी उपरं (स्थित के०) रछुं ठे (यानपात्रा के०)
वहाण जेमनुं एवा पुरुषो जे ठे, ते (नवतः के०) तमारा (स्मरणात् के०)
स्मरणथकी (त्रासं के०) त्रासने (विहायं के०) त्याग करीने समुद्र पा
रनें (ब्रजंति के०) पामे ठे. एटले इष्टित द्वीपांतरने विषे पहुँचे ठे ॥४०॥

हवे रोगजनने निवारण करतो बतो स्तवे ठे.

उद्भूतजीषणजलोदरजारनुग्नाः, शोच्यां दशामु
पगताश्च्युतजीविताशाः ॥ त्वत्पादपंकजरजोऽमृतदि
ग्धदेहा, मर्त्या नवंति मकरध्वजतुल्यरूपाः ॥४१॥

अर्थः—हे जगन्नाथ! (उद्भूत के०) उत्पन्न थयो एवो (जीषण के०)
जयंकर (जलोदर के०) जलयुक्त होय ठे उदर जेणें करीने तेने जलोदर
रोग कहियें अने ते जलोदर रोगना (जार के०) जारें करीने (नुग्नाः के०)
वक्र थया एवा अने (च्युतजीविताशाः के०) त्याग करी ठे जीवितनी
आशा जेमणें एवा अने (शोच्यां दशामुपगताः के०) शोक करवा योग्य एवी
दशाने प्राप्त थया एवा अने (त्वत्पादपंकजरजोऽमृतदिग्धदेहाः के०) तमारां
चरणकमलनुं जे रज ते रूप जे अमृत तेणें करी. द्धित ठे अंग जेमनां
एवा (मर्त्याः के०) जीवो जे ठे ते, (मकरध्वजतुल्यरूपाः के०) काम
देव समान ठे रूप जेनुं एवा (नवंति के०) हाय ठे. अर्थात् जेम अमृत
द्विदेही पुरुष सकल शारीरिक रोगनाशें करीने कामदेव समान थाय ठे.
तेम तमारा चरणारविंदनी रजें करी द्धित अंग ठे जेनां एवा जीव पण
सकल रोगक्षयें करीने कामदेव तुल्यरूपवाला थाय ठे ॥४१॥

હવે નિગડાદિ બંધનનું જય ટાલતો ઠતો કહે છે.
 આપાદકંઠમુરુશૃંખલવેષ્ટિતાંગા, ગાઢં બૃહન્નિગડ
 કોટિનિઘૃષ્ટજંઘાઃ ॥ ત્વન્નામમંત્રમનિશં મનુજાઃસ્મ
 રંતઃ, સઘઃ સ્વયં વિગતબંધજયા જવંતિ ॥ ૪૨ ॥

અર્થઃ—હે કર્મબંધનરહિત ! (આપાદકંઠં કે०) જેના પરમથી માંનીને ગ
 લા પર્યંત (ઝરુશૃંખલ કે०) મહોટી શૃંખલાઈ ત્રેણેં કરી (વેષ્ટિતાંગા કે०)
 વેષ્ટિત છે એટલે નિબંધ છે સર્વ અંગો જેમનાં એવા અને (ગાઢં કે०) અ
 સ્યંત (બૃહન્નિગડકોટિ કે०) મહોટી બેઢીયો તેની કોટિયો જે જીણી અણી
 યો ત્રેણેં કરીને (નિઘૃષ્ટજંઘાઃ કે०) નિઃશેષપણાચેં કરીને ઘસાતી છે જંઘાઈ જેમ
 ની એવાં ડુઃસ્થિત થયેલા પુરુષો ઠતાં (ત્વન્નામ કે०) તમારું જે નામ તે રૂ
 પ (મંત્ર કે०) મંત્ર જે છે, તેને (અનિશં કે०) રાત્રિ દિવસ અર્થાત્ નિરંત
 ર (સ્મરંતઃ કે०) સ્મરણ કરતા એવા (મનુજાઃ કે०) મનુષ્યો, તે (સઘઃ
 કે०) તત્કાલ (સ્વયં કે०) પોતાની મેલેં (વિગતબંધજયાઃ કે०) વિશેષેં
 કરીને ગયું છે બંધનજય જેમનું એવા (જવંતિ કે०) થાય છે ॥૪૨॥

હવે પૂર્વોક્ત સર્વ જયને ત્યાગ કરતો ઠતો સંકેપથી કહે છે.

મંત્તદ્વિપેંદ્રમૃગરાજદવાનલાહિ, સંગ્રામવારિધિમ
 હોદરબંધનોહમ્ ॥ તસ્યાશુ નાશમુપયાતિ જયં જિયે
 વ, યસ્તાવકં સ્તવમિમં મતિમાનધીતે ॥ ૪૩ ॥

અર્થઃ—હે પ્રજ્ઞો! (યઃ કે०) જે (મતિમાન્ કે०) બુદ્ધિમાન્ પુરુષ,
 (તાવકં કે०) તમારું (ઈમં કે०) આં (સ્તવં કે०) સ્તવન જે છે તેને
 (અધીતે કે०) જાણે છે, (તસ્ય કે०) તે પુરુષને (મત્ત કે०) મદોન્મત્ત
 એવો (દ્વિપેંદ્ર કે०) મહાન્ હસ્તી અને (મૃગરાજ કે०) સિંહ, તથા (દ
 વાનલ કે०) વનાશિ તથા (અહિ કે०) સર્પ અને (સંગ્રામ કે०) સં
 ગ્રામ, અને (વારિધિ કે०) સમુદ્ર, તથા (મહોદર કે०) જલોદરાદિ રો
 ગ, અને (બંધન કે०) બંધીખાનું એ આઠ વાનાં તે થકી (ઝઠં કે०) ઝ
 ત્પન્ન થયું. એવું જે (જયં કે०) જય તે (જિયેવ કે०) બીકેં કરીનેજ જે
 મ હોય નહિં? તેમ (આશુ કે०) શીઘ્ર ઝતાવહું (નાશં કે०) નાશને

(ઉપંયાતિ કે०) પામે છે. અર્થાત્ આ તમારા સ્તોત્રના પાઠ કરનારને પૂર્વોક્ત આઠ પ્રકારના જયનો નાશ થાય છે ॥ ૪૩ ॥

હવે સ્તવનંપ્રજાવ સર્વસ્વને કહે છે.

સ્તોત્રસ્ત્રજં તવ જિનેંદ્ર! ગુણૈર્નિબદ્ધાં, નક્ત્યા મયા
રુચિરવર્ણવિચિત્રપુષ્પામ્ ॥ ધત્તે જનો ય દ્વહ કંઠગતાં
મજસ્રં, તં માનતુંગમવશા સમુપૈતિ લક્ષ્મીઃ ॥૪૪॥
इति नक्तामर नामकस्तोत्रं सप्तमस्मरणम् ॥ ७ ॥

અર્થ:—(જિનેંદ્ર કે०) હે જિનેંદ્ર ! (તવ કે०) તમારી (દ્વહ કે०) આલો કને અષે (ય: કે०) જે (જન: કે०) પુરુષ, (સ્તોત્રસ્ત્રજં કે०) સ્તોત્ર તેજ પદ સં દર્જિતપણે કરીને જાણે માલાજ હોય નહિં ? તે સ્તોત્રરૂપ પુષ્પમાલાને (કંઠગતાં કે०) પોતાના કંઠને વિષે (અજસ્રં કે०) નિરંતર (ધત્તે કે०) ધારણ કરે છે, (તં કે०) તે (માન કે०) ચિત્તની ઝલ્લતિ તેણે કરીને (તુંગ કે०) અત્યંત ઝલ્લત થયેલો એવો પુરુષ અથવા સ્તોત્રના કર્તા શ્રી માનતુંગાચાર્ય જે છે તે (અવશા કે०) અસ્વતંત્ર એવી જે (લક્ષ્મીઃ કે०) સ્વર્ગાપવર્ગ અને સત્કાવ્યરૂપ લક્ષ્મી તેને, (સમુપૈતિ કે०) પામે છે. હવે તે સ્તોત્ર રૂપ સ્ત્રજ કેહવી છે? તો કે માનતુંગાચાર્યનામક એવો (મયા કે०) હું જે તેણે (નક્ત્યા કે०) નક્તિ જે શ્રદ્ધા, અથવા પુષ્પમાલાપદ્ધે નક્તિ જે વિચિત્ર રચના તેણે કરીને અને (ગુણૈ: કે०) પ્રજુના ગુણે કરીને અથવા પુષ્પમાલાપદ્ધે ગુણ જે સૂત્ર તેણે કરીને (નિબદ્ધાં કે०) બાંધેલી છે, ગુંથેલી છે. વલી કહેવી છે? તો કે (રુચિર કે०) મનોહર એવા (વર્ણ કે०) બાવન અક્ષર તેજ છે (વિચિત્રપુષ્પાં કે०) ચિત્ર વિચિત્ર પુષ્પો જેને વિષે અને પુષ્પમાલા પદ્ધમાં મનોહર છે વર્ણ જેના એવાં વિચિત્રપુષ્પો છે જેમાં એવી છે. આ સ્તોત્રના અંતમાં પુષ્પસ્ત્રજ શબ્દ જે છે તે અત્તીષ્ટ શકુનપણાયેં કરી મહોત્સવના આનંદનો કારણજૂત છે અને લક્ષ્મી શબ્દ જે છે, તે માંગલ્યવાચી છે, તેણે કરી આ સ્તોત્રના પાઠ કરનાર તથા શ્રવણ કરનાર પુરુષને આ સ્તોત્રની સમાપ્તિ પર્યંત કંઢ્યાણ પરંપરા થાશે, એવો જાવ છે ॥૪૪॥ इति नक्तामर स्तोत्रनामक सप्तमस्मरणस्य ब्रह्मावबोधः समाप्तः ॥ ७ ॥

॥ अथ ॥

॥ श्री कल्याणमंदिरस्तोत्रनामक अष्टमस्मरणं लिख्यते ॥

॥ वसंततिलकावृत्तम् ॥

कल्याणमंदिरमुदारमवद्यचेदि, जीतानयप्रदम
 निंदितमंग्रिपद्मं ॥ संसारसागरनिमज्जदशेषजंतु,
 पोतायमानमज्जिनम्य जिनेश्वरस्य ॥ १ ॥ यस्य स्व
 यं सुरगुरुर्गरिमांबुराशेः, स्तोतुं सुविस्तृतमतिर्न
 विभ्रुर्विधातुम् ॥ तीर्थेश्वरस्य कमठस्मयधूमकेतो, स्त
 स्यादहमेष किल संस्तवनं करिष्ये ॥ १ ॥ युग्मम् ॥

अर्थः—(एषः के०) आ प्रत्यक्ष मूर्ख एवो (अहं के०) हुं सिद्धसेन दिवा
 करनामा आचार्य ते (तस्य के०) ते श्रीपार्श्वनाथ (तीर्थेश्वरस्य के०)
 तीर्थ जे चतुर्विध संघ तेना ईश्वर तेनुं (किल के०) निश्चै (संस्तवनं के०)
 स्तवन जे तेने (करिष्ये के०) करीश, हवे ते श्रीपार्श्वनाथ तीर्थेश्वर केह
 वा ठे? तो के (कमठ के०) दश जन्मनो ठे वैरजाव जेने एवो जे कमठ
 नामा दैत्य तेनो (स्मय के०) अहंकार तेने विषे (धूमकेतोः के०) पूढी
 या तारा सरखा ठे एटले कमठ दैत्यनो गर्व नाश करवाने धूमकेतु सह
 श ठे, बली केहवा ठे? तो के (सुविस्तृतमतिः के०) विस्तार पामी ठे बु
 द्धि जेनी एवो (स्वयं के०) पोतें (सुरगुरुः के०) बृहस्पति जे ठे, ते पण
 (यस्य के०) जे श्रीपार्श्वनाथना (गरिमा के०) महिमा जे तेनो (अंबुरा
 शेः के०) समुद्र तेनुं जे (स्तोत्रं के०) स्तवन तेने (विधातुं के०) करवाने
 (नविभ्रुः के०) समर्थ थतो नथी, एवा श्रीपार्श्वनाथनी हुं स्तवना करवाने
 क्यांथी समर्थ थाउं? तथापि स्तवना करुं हुं, ते शुं करीने स्तवना करुं
 हुं? तो के (जिनेश्वरस्य के०) ते श्रीजिनेश्वर तेना (अंग्रिपद्मं के०)
 चरणकमल तेने (अज्जिनम्य के०) नमस्कार करीने स्तवना करुं हुं. हवे
 ते चरणकमल केहवुं ठे? तो के (कल्याणमंदिरं के०) कल्याण एटले
 मांगलिक तेनुं मंदिर एटले घर ठे, बली केहवुं ठे? तो के (उदारं के०)

महोदुं' ठे, अथवा जव्य जीवोना मनोवांठित अर्थ देवाने उदार ठे, तथा वली केहेवुं ठे? तो के (अवद्य के०) अवद्य जे पाप तेने (जेदि के०) जेदनारुं ठे, ते माटें अवद्यजेदि ठे; वली केहेवुं ठे? तो के (जीत के०) संसारज्यें त्रास पामता जे जीवो, तेने (अजय के०) मोहा तेने (प्रदं के०) प्रकर्षें करीने देनारुं एवुं ठे, वली केहेवुं ठे? तो के (अनिंदितं के०) निंदा रहित ठे अर्थात् जेने विषे अणुमात्र पण दोषनो संजव नथी, वली केहेवुं ठे? तो के (संसारसागर के०) संसाररूप जे समुद्र तेने विषे (निमज्जात् के०) बूडता एवा जे (अशेषजंतु के०) समग्र प्राणीयो तेने (पोतायमानं के०) वहाण सरखुं एवुं जिनेश्वरनुं चरणकमल ठे. आ स्तोत्रना श्लोक सर्व वसंततिलकावृत्तें जाणवा. आ बे श्लोकनो एकठो अर्थ वखाण्यो ॥ १ ॥

हवे जगवाननी सर्व प्रकारें विशेषें करीने स्तुति करवाने तो हुं समर्थ नथी, परंतु सामान्यें करीने पण प्रजुनी स्तुति करवाने हुं असमर्थ हुं, एम देखाडे ठे.

सामान्यतोऽपि तव वर्णयितुं स्वरूप, मस्मादृशाः क
थमधीश! ज्वंत्यधीशाः॥ धृष्टोपि कौशिकशिशुर्यदि
वा दिवांधो, रूपं प्ररूपयति किं किल घर्मरश्मेः॥३॥

अर्थः—(अधीश के०) हे स्वामिन्! (अस्मादृशाः के०) माहारा सरखा मंदमति पुरुषो जे ठे, ते (सामान्यतोपि के०) सामान्यपणे एटले विशेषविरहितत्वे करीने पण (तव के०) तमारुं (स्वरूपं के०) स्वरूप जे ठे तेने (वर्णयितुं के०) वर्णन करवाने (कथं के०) केम (अधीशाः के०) समर्थ (ज्वंति के०) थाय ठे? अर्थात् थाता नथी. त्यां दृष्टांत कहे ठे, ते जेम केः—(यदिवा के०) जो पण (कौशिकशिशुः के०) घूडनो बालकं, ते (घर्मरश्मेः के०) सूर्यबिंबना (रूपं के०) स्वरूपने (किं के०) शुं (प्ररूपयति के०) कहि शके? (किल के०) निश्चें. अर्थात् नथी कही शकतो. हवे ते कौशिकशिशु केहवो ठे? तो के (धृष्टोपि के०) दृढ हृदय पणायें करीने प्रगल्भ ठे तो पण (दिवांधः के०) दिवसने विषे अंध ठे ॥३॥ हवे हुं तो मंदमति हुं, तेथी महारामां स्तुति करवानुं सामर्थ्य न होय ते योग्यज ठे, परंतु केवलज्ञानी पुरुषो, केवलज्ञानें करीने सर्व जाण ता ठता पण जिनगुणोने कहेवाने समर्थ थाता नथी, ते कहे ठे.

मोहक्षयादनुजवन्नपि नाथ!मर्त्यो, नूनं गुणान् गण
यितुं न तव क्षमेत ॥ कल्पांतवांतपयसः प्रकटोऽपि
यस्मा, न्मीयेत केन जलधेर्ननु रत्नराशिः ॥ ४ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे नाथ! (मोहक्षयात् के०) मोहनीयादिक कर्म
ना क्षय्यथकी अथवा अज्ञानक्षय्यथकी (अनुजवन्नपि के०) गुणोने अनुजव
करतो एटले तमारा गुणोने जाणतो ठतो पण (मर्त्यः के०) मनुष्य जे ठे
ते, (नूनं के०) निश्चें (तव के०) तमारा (गुणान् के०) गुणो जे ठे तेने
(गणयितुं के०) गणवाने एटले संख्या करवाने (न क्षमेत के०) न सम
र्थ थाय. त्यां दृष्टांत कहे ठे, ते जेम केः—(ननु के०) आशंकाने विषे (यस्मा
त् के०) जे कारण माटें (कल्पांत के०) प्रलयकालने विषे (वांत के०) विद्धि
स थयुं ठे (पयसः के०) जल जेने विषे एवो (जलधेः के०) समुद्र जे ठे
तेनो (प्रकटोऽपि के०) प्रत्यक्ष एवो पण (रत्नराशिः के०) रत्ननो समूह ते
(केन के०) कया पुरुषें (मीयेत के०) मापी शकाय ? अर्थात् कोईथी प
ण माप करी शकाय नहिं ॥ ४ ॥

हवे जो पण जगवानना गुणो तो असंख्य ठे, ते कहेवाने अशक्य हुं,
तो पण चक्तिवशथकी स्वशक्त्यनुसारें हुं स्तुति करूं हुं.

अन्युद्यतोऽस्मि तव नाथ! जडाशयोऽपि, कर्तुं स्तवं लसद्
संख्यगुणाकरस्य ॥ बालोऽपि किं न निजबाहुयुगं
वितत्य, विस्तीर्णतां कथयति स्वधियांबुराशोः ॥ ५ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे नाथ! हुं (जडाशयोऽपि के०) जडअंतःकरणवालो
वा जडनासरखा अजिप्राय वालो हुं तो पण (तव के०) तमारुं (स्तवं के०) स्तवन
जे ठे तेने (कर्तुं के०) करवाने (अन्युद्यतोऽस्मि के०) उद्यम मुक्त थयो हुं, एट
ले सावधान थयो हुं. ते तमें केहवा ठो? तो के (लसत् के०) देदीप्यमान
एवा जे (असंख्यगुण के०) अनंतगुणो तेना (आकरस्य के०) निधा
नरूप ठो. तेज अर्थने दृष्टांतें करीने दृढ करे ठे. (बालोपि के०) बालक
पण (निजबाहुयुगं के०) पोताना वे हाथने (वितत्य के०) विस्तारीने
(स्वधिया के०) पोतानी बुद्धियें करीने (अंबुराशोः के०) समुद्र जे ठे

તેની (વિસ્તીર્ણતાં કે) વિસ્તારતા જે છે તેને (કિં કે) શું (ન કથયતિ કે) નહિં કહે છે, અર્થાત્ કહે છેજ.ઘટલે જેમ બાલક પોતાના બે હાથ પસારીને સમુદ્રનો વિસ્તાર કહે છે,જે સમુદ્ર આટલો મહોટો છે, તેમ બાલ કની પેરેં હું પણ તમારું સ્તવન કરવાને કસ્યો છે ઉદ્યમં જેણે એવો હું ॥૫॥

ફરી પૂર્વે કહેલા બે શ્લોકોનાજ અર્થને દૃઢ કરતો બતો કહે છે.

ये योगिनामपि न यांति गुणास्तवेश, वक्तुं कथं नव
ति तेषु ममावकाशः ॥ जाता तदेवमसमीक्षितकारि
तेयं, जल्पंति वा निजगिरा ननु पक्षिणोऽपि ॥ ६ ॥

અર્થ:—(ઈશ કે) હે સ્વામિન્! (યે કે) જે (તવ કે) તમારા (ગુણાઃ કે) ગુણો જે છે,તે (યોગિનામપિ કે) રત્નત્રયરૂપ યોગારાધને કરીને સમુત્પન્ન છે જ્ઞાન જેમને એવા યોર્ગીંદ્ર પુરુષોને પણ (વક્તુ કે) કહેવાને (નયાંતિ કે) આવી શકતા નથી તો (તેષુ કે) તે ગુણોને વિષે (મમ કે) મહારી (અવકાશઃ કે) બોલવાની શક્તિ તે (કથં કે) કેમ (નવતિ કે) હોય? (તત્ કે) તે કારણ માટેં (એવં કે) એ પ્રકારેં (ઇયં કે) આ પ્રસ્તુતસ્તુતિવિષયતે(અસમીક્ષિતકારિતા કે)અવિચાર્યકારિતા (જા તા કે) થઈ.કેમ કે?અનવકાશને વિષે જે સ્તુતિ કરવી તે અવિચાર્યકારી જ કહેવાય છે.આહિં દૃષ્ટાંત કહે છે.(વા કે) અથવા (નનુ કે) નિશ્ચેં(પક્ષિ ણોપિ કે) પક્ષિયો પણ યદ્યપિ મનુષ્ય વાણીયેં કરી બોલવાને અસમર્થ છે તો પણ (નિજગિરા કે) પોતાની જેવી તેવી વાણીયેં કરીને (જલ્પંતિ કે) અર્થાત્ બોલેજ છે ? તેમ હું પણ સ્તુતિ કરવાને પ્રવર્ત્યોં હું ॥ ૬ ॥

હવે જગવત્સ્તોત્રનું તથા જગવન્નામગ્રહણનું માંહાત્મ્ય કહે છે.

आस्तामर्चित्यमहिमा जिन संस्तवस्ते, नामापि पा
ति नवतो नवतोजगंति ॥ तीव्रातपोपहतपांथजना
न्निदाधे, प्रीणाति पद्मसरसः सरसोनिलोऽपि ॥ ७ ॥

અર્થ:—(જિન કે) હે જિનેશ્વર ! (અર્ચિત્યમહિમા કે) નથી ચિંતન કરવા યોગ્ય છે મહિમા જેનો એવો.(તે કે) તમારો (સંસ્તવઃ કે) સ્તવ

જે છે, તે તો (આસ્તાં કેળ) દૂર રહો, પરંતુ (જવતઃ કેળ) તમારું (નામા પિ કેળ) શ્રીપાર્શ્વનાથ એવું નામ જે છે તે પણ (જવતઃ કેળ) સંસારથકી (જગંતિ કેળ) ત્રણ જગત્ને (પાતિ કેળ) રક્ષણ કરે છે. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે. (પદ્મસરસઃ કેળ) કમલોપલક્ષિત એવા તલાવનું જે પાણી તે તો (આસ્તાં કેળ) દૂર રહો. પરંતુ તે પદ્મસરોવરનો (સરસઃ કેળ) સુંદર ઠં ઠો જલશીકર યુક્ત એવો (અનિલોઽપિ કેળ) વાયરો પણ (નિદાધે કેળ) ગ્રીષ્મકાલને વિષે (તીવ્ર કેળ) આકારો એવો (આતપ કેળ) તડકો તેણે કરીને (ઉપહત કેળ) હણાણા એવા (પાંથજનાન્ કેળ) પથિક જનોને (પ્રીણાતિ કેળ) સંતોષ કરે છે. અર્થાત્ પદ્મસરોવરનો વાયરો પણ પથિકોને પ્રસન્ન કરે છે, તેવારેં જલનું તો શુંજ કહેવું ? તેમ હે પ્રજો! તમારું નામ પણ ત્રણ જગત્ને પવિત્ર કરે છે, તેવારેં તમારા સ્તોત્રની તો શીજ વાર્તા કહેવી ? ॥ ૭ ॥

હવે સ્વામીના ધ્યાનનું માહાત્મ્ય કહે છે.

હૃદ્ધર્ત્તિનિ ત્વયિ વિન્નો! શિથિલીન્નવંતિ, જંતોઃ ક્ષણેન
નિવિડાઞ્ચપિ કર્મબંધાઃ ॥ સદ્યોન્નુજંગમમયાઽવ મ
ધ્યન્નાગ, મધ્યાગતે વનશિખંભિનિ ચંદનસ્ય ॥ ૮ ॥

અર્થઃ—(વિન્નો કેળ) હે સ્વામિન્ ! (ત્વયિ કેળ) તમો (હૃદ્ધર્ત્તિનિ કેળ) હૃદયને વિષે વર્ત્તે છે (જંતોઃ કેળ) પ્રાણીના (નિવિડાઞ્ચપિ કેળ) દૃઢ એવા પણ (કર્મબંધાઃ કેળ) કર્મના જે બંધો તે પણ (ક્ષણેન કેળ) ક્ષણમાત્રેં કરીને (શિથિલીન્નવંતિ કેળ) શિથિલ થઈ જાય છે, એટલે નિવિડતાને ઢોડીને શિથિલતાને જજે છે. અહીં દૃષ્ટાંત કહે છે. તે જેમ કે—(વનશિખંભિનિ કેળ) વનનો મધૂર તે (મધ્યન્નાગ કેળ) વનના મધ્યન્નાગપ્રત્યેં (અન્યાગતે કેળ) આવે છે (ચંદનસ્ય કેળ) ચંદનના વૃદ્ધના જે (ન્નુજંગમમયાઽવ કેળ) સર્પમયબંધનો જે છે તે જેમ (સદ્યઃ કેળ) તત્કાલ શિથિલ થઈ જાય છે, તેની પેરેં જાણી લેવું. એટલે જેમ વનમધૂર વનના મધ્યન્નાગેં આવે છે તે ચંદનવૃદ્ધનાં સર્પવેષ્ટન શિથિલ થઈ જાય છે, તેમ તમેં પણ પ્રાણીના હૃદયમધ્યેં આવે છે તે પ્રાણીના દૃઢ કર્મબંધ પણ શિથિલ થઈ જાય છે ॥ ૮ ॥

હવે સ્વામીના દર્શનનું માહાત્મ્ય કહે છે.

મુચ્યંતેવ મનુજાઃ સહસા જિનેંદ્ર !, રૌદ્રૈરુપદ્રવશ
તૈસ્ત્વયિ વીક્ષિતેપિ ॥ ગોસ્વામિનિ સ્ફુરિતતેજસિ
દૃષ્ટમાત્રે, ચૌરૈરિવાશુ પશવઃ પ્રપલાયમાનૈઃ ॥ ૧૯ ॥

અર્થ:—(જિનેંદ્ર કેળ) હે સામાન્ય કેવલીના ઇંદ્ર ! (ત્વયિ કેળ) તમો (વીક્ષિપિતે કેળ) જોયે બંધે પણ (મનુજાઃ કેળ) મનુષ્યો (સહસા કેળ) શીઘ્રપણે કરીને (રૌદ્રૈઃ કેળ) ત્રયાનક બીહામણા એવા (ઉપદ્રવશતૈઃ કેળ) ઉપદ્રવોના જે શેંકડા તેથી (મુચ્યંતેવ કેળ) મુકાઈ જાય છેજ. આહીં દૃષ્ટાંત કહે છે. જેમ કે:—(સ્ફુરિતતેજસિ કેળ) દેદીપ્યમાન છે તેજ જેનું એટલે જગત્માં પ્રકાશ કરવે કરીને વિસ્તૃત છે તેજ જેનું એવો (ગો સ્વામિનિ કેળ) ગો જે કિરણો તેનો સ્વામી જે સૂર્ય અથવા ગો જે પૃથિવી તેનો સ્વામી જે રાજા તે પણ સ્ફુરિત છે પ્રતાપ જેમનો એવો છે, અથવા ગો એટલે પશુ જે તેનો સ્વામી જે ગોવાલીયો તે પણ બલરૂપ સ્ફુરિત છે તેજ જેનું એવો છે. એવા એ ત્રણ જે છે તે, (દૃષ્ટમાત્રે કેળ) દૃષ્ટમાત્રે એટલે જોવાયે થકે (પ્રપલાયમાનૈઃ કેળ) પલાયન કરતા નાસતા એવા (ચૌરૈઃ કેળ) ચોરોથી (ઇવ કેળ) જેમ (આશુ કેળ) શીઘ્ર ઉતાવળા (પશવઃ કેળ) પશુ જે ગો મહિષ્યાદિ ચોપગાં જનાવરો જેમ મૂકાય છે, તેમ જીવો પણ તમો જોવાયે થકે શેંકડો ઉપદ્રવોથી મૂકાય છે. એ તાત્પર્ય છે ॥ ૧૯ ॥

હવે સ્વામીના ધ્યાનનું માહાત્મ્ય કહે છે.

ત્વં તારકોજિન ! કથં જિવિનાં તણ, ત્વામુદ્ધંતિ હ
દયેન યદુત્તરંતઃ ॥ યદ્વા દતિસ્તરતિ યજ્ઞલમેષનૂ
ન, મંતર્ગતસ્ય મરુતઃ સ કિલાનુજાવઃ ॥ ૨૦ ॥

અર્થ:—(જિન કેળ) હે જિનેશ્વર ! (ત્વં કેળ) તમે (જિવિનાં કેળ) સંસારી જીવોના (કથં કેળ) કેમ (તારકઃ કેળ) તારક હો? (યત્ કેળ) જે કારણ માટે બલટા (તણ કેળ) તે સંસારી જીવોજ (ઉત્તરંતઃ કેળ) સંસાર સ મુક્રને ઉતરતા બતા (હદયેન કેળ) હૃદયે કરીને (ત્વાં કેળ) તમોને (ઉ

ઘ્રંતિ કેળ) વહન કરે છે, માટે તમે કેવી રીતે સંસારી જીવોના તારક
હો ? કારણ કે વાહ્ય વાહકમાં વાહ્યને તારકપણાનો અસંજવ છે, જેમ
નાવ છે તે પોતાના મધ્યમાં રહેલા પુરુષોને તારે છે પરંતુ નાવમાં રહેલા
પુરુષો કાંઈ નાવને તારતા નથી, તેમ જીવો પણ તમોને પોતાના હ
દયમાં રાખીને તારે છે, પરંતુ તમે તે જીવોને તારો, તે તો મહોદ્
આશ્ચર્ય છે. હવે એવા તર્કનું સમાધાન કરે છે, કે હે પ્રજો ! તમેજ જીવોને તારો
હો. તે (યદ્વા કેળ) યુક્ત છે. આહીં દૃષ્ટાંત કહે છે (યત્ કેળ) જે કાર
ણમાટે જેમ (દૃતિઃ કેળ) ચર્મમયપાત્ર ઇટલે ચામડાની મસક જે છે તે
(નૂનં કેળ) નિશ્ચે (જલં કેળ) નદ્યાદિકના પાણી પ્રત્યે (તરતિ કેળ) તરે
છે (સણ કેળ) તે આ પ્રત્યક્ષ (અંતર્ગતસ્ય કેળ) તે મસકની મધ્યવર્તિ
યે આવ્યો એવો જે (મરુતઃ કેળ) પવન તેનોજ (કિલ કેળ) નિશ્ચે (અ
નુજાવઃ કેળ) પ્રજાવ છે. ઇટલે ચર્મની મસકના મધ્યગત જે વાયુ છે તે
જેમ મસકનો તારક છે, તેમ જીવોના હૃદયસ્થ તમે હો, માટે તમે
પણ જીવોના તારક હો, એમાં શું અયુક્ત છે? ॥ ૧૦ ॥

હવે ત્રણ શ્લોકે કરીને જગવંતનું રાગ દ્વેષ વિરહિતપણું દેખાડે છે.

યસ્મિન્ હરપ્રનૃતયોઽપિ હતપ્રજાવાઃ, સોઽપિ ત્વયા
રતિપતિઃ ક્ષપિતઃ ક્ષણેન ॥ વિધ્યાપિતા હુતજુજઃ પય
સાથ્ય યેન, પીતં ન. કિં તદપિ ડુર્ઘરવાડવેન ॥ ૧૧ ॥

અર્થઃ—(યસ્મિન્ કેળ) જે કામદેવને વિષે (હરપ્રનૃતયોઽપિ કેળ) હર
હરિ વિરંચિ પ્રમુખ પણ (હતપ્રજાવાઃ કેળ) હણાળો છે પ્રજાવ જેમનો એ
વા થાય છે. અર્થાત્ જે કામદેવે હરહસ્યાદિક દેવોને જીત્યા છે. (સોપિ
રતિપતિઃ કેળ) તે કામદેવ પણ (ત્વયા કેળ) તમોયે (ક્ષણેન કેળ) ક્ષણ
માત્રે કરીને (ક્ષપિતઃ કેળ) ક્ષય પમાડ્યો. એ અર્થ કહ્યો. પરંતુ દૃષ્ટાંત
વિના પ્રતીત થાય નહીં માટે આહીં દૃષ્ટાંત કહે છે. (અથ કેળ) અથ પદ
દૃષ્ટાંત ઉપન્યાસાર્થ છે. (યેન કેળ) જે (પયસા કેળ) જલે (હુતજુજઃ
કેળ) અગ્નિયો (વિધ્યાપિતાઃ કેળ) બૂજાવી દીધા (તદપિ કેળ) તો પણ
તે પાણી જે છે તે (ડુર્ઘરવાડવેન કેળ) ડુસ્સહવડવાનલે (કિં ન પીતં
કેળ) શું ન પીધું ? અર્થાત્ પીધુંજ. ઇટલે જે જલે અન્ય અગ્નિયો બૂજા

व्या. एवं पण समुद्रगत जे जल, ते वडवानलें शोषण कस्युं, तेमज जे का मदेवें हरहस्यादिक जीत्या, तेज कामने तमोयें जीत्यो ठे. आ श्लोक करे थके श्रीपार्श्वनाथनी मूर्ति प्रगट थइ; ते वात सर्वत्र प्रसिद्ध ठे ॥ ११ ॥

स्वामिन्ननदपगरिमाणमपि प्रपन्ना, स्त्वां जंतवः कथ
महो हृदये दधानाः ॥ जन्मोदधिं लघुतरंत्यतिलाघ
वेन, चिंत्यो न हंत महतां यदि वा प्रज्ञावः ॥ १२ ॥

अर्थः—(स्वामिन् के०) हे स्वामिन् ! तमोने (प्रपन्नाः के०) स्वामी पणायें करी पाम्या एवा (जंतवः के०) प्राणीयो (अनदपगरिमाणमपि के०) घणुं महोटापणुं ठे जेमनुं एवा पण (त्वां के०) तमोने (हृदये के०) हृदयने विषे (दधानाः के०) धारण करता थका (अहो के०) आश्चर्ये (अतिलाघवेन के०) थोडा पण जारना अज्ञावें करीने (जन्मोदधिं के०) जवसमुद्रने (लघु के०) शीघ्रपणें जेम होय तेम (कथ के०) केम (तरंति के०) तरे ठे? अर्थात् अत्यंत जारें करीने युक्त एवा तमें ठो तेने हृदयने विषे धारण करता बता जाणे थोडा पण जारें करीने रहितज होय नहिं? एवा थका संसार समुद्रथकी जव्यजीवो केम तरे ठे? केम के? जे अतिजार युक्त होय, ते तो तरवाने असमर्थ होय ठे. अहीं (य दिवा के०) समाधान अर्थमां ठे माटें समाधान कहे ठे. (हंत के०) निश्चें (महतां के०) त्रण जगत्मां उत्तम महोटा पुरुषोनो ए (प्रज्ञावः के०) महिमाज ठे, माटें एमां (न चिंत्यः के०) चिंतवन करवा योग्य कांइ पण नथी, कारण के अत्यंत जार युक्त एवा जीवोने पण पोताना प्रज्ञावथी जाणे सर्वथा जार रहितज होय नहिं? तेवी रीतें महोटा पुरुषो करे ठे, माटें तमो जव्य जीवोने तारो ठो, तेमां आश्चर्य नथी ? ॥ १२ ॥

क्रोधस्त्वया यदि विजो! प्रथमं निरस्तो, ध्वस्तास्तदा ब
त कथं किल कर्मचौराः ॥ श्लोषत्यमुत्र यदि वा शिशिरा
पि लोके, नीलघुमाणि विपिनानि न किं हिमानी ॥ १३ ॥

अर्थः—(विजो के०) हे स्वामिन् ! (त्वया के०) तमोयें (यदि के०) ज्यारें (क्रोधः के०) क्रोध जे ठे, ते (प्रथमं के०) प्रथमज (निरस्तः के०) परास्त कस्यो णटले दूर कीधो, (तदा के०) तारें पढी क्रोध विना

(बत के०) आश्चर्य ठे के (कर्मचौरा: के०) कर्मरूप जे चोरो ठे, ते (कथं ध्वस्ता: के०) केवी रीतें हण्णा? (किल के०) निश्चै. अर्थात् तमें क्रोध विनाज कर्म चोरोने हण्णा, ए महोदुं आश्चर्य? (यदिवा के०) समाधान अर्थमां जेम के:—(अमुत्र के०) आ (लोके के०) लोकने विषे (शिशिरा पि के०) शीतल एवी पण (हिमानी के०) हिमसंहति जे बरफ ते (नील डुमाणि के०) नीलां ठे वृद्धो जेने विषे एवां (विपिनानि के०) वन जे तेने (किं के०) शुं (न प्लोषति के०) न बाले ठे? अर्थात् बाले ठेज. एटले जे शीतल एवी हिमसंहति ठे, ते नीलां वृद्धनां वनोने दहन करे ठे, तेम क्रोध रहित एवा तमो पण कर्मचोरोने हणो ठो, ते युक्तज ठे ॥ १३ ॥

हवे योगियोयें ध्यान करवा योग्य एक जिनस्वरूपने कहे ठे.

त्वां योगिनो जिन! सदा परमात्मरूप, मन्वेषयन्ति हृद
यांबुजकोशदेशे ॥ पूतस्य निर्मलरुचेर्यदिवा किम
न्य, दक्षस्य संज्ञवि पदं ननु कर्णिकायाः ॥ १४ ॥

अर्थ:—(जिन के०) हे जिन! (योगिन: के०) महर्षियो जे ठे ते (हृदयांबुजकोशदेशे के०) हृदयरूप जे कमल तेना कोश एटले कली ते ना मध्यप्रदेशने विषे (परमात्मरूपं के०) सिरुस्वरूप एवा (त्वां के०) त मोने (सदा के०) निरंतर (अन्वेषयन्ति के०) ज्ञानचक्रुयें करीने जोवे ठे, ए अर्थ युक्त ठे. (यदिवा के०) अथवा जेम (ननु के०) निश्चै (निर्मलरु चे: के०) निर्मल ठे रुचि एटले कांति जेमनी एवुं अने (पूतस्य के०) प वित्र एवुं (अक्षस्य के०) कमलनुं बीज जे ठे तेनुं (कर्णिकाया: के०) क र्णिकायकी (अन्यत् के०) बीजुं एटले कमलमध्यप्रदेश टालीने बीजुं (प दं के०) स्थानक (किं संज्ञवि के०) शुं संज्ञवे ठे ? ना संज्ञवतुं नथी. त्या रें शुं संज्ञवे ठे? तो के कमलनी कर्णिकाज संज्ञवे ठे. तेम तमें पण निर्म लरुचि युक्त तथा सकल कर्ममलना अपगमथकी पवित्र थयेला एवा ठो. ए माटे तमारुं पण योगीन्द्रोना हृदयकमलकर्णिकारूपस्थानकने विषे रहेवुं थाय ठे, ते योग्यज ठे ॥ ॥ १४ ॥

हवे तमारा ध्यान करनारा पण तमारी जेवाज थाय ठे, ते कहे ठे.

ध्यानाज्जिनेश! नवतो नविनः क्षणेन, देहं विहाय

परमात्मदशां व्रजन्ति॥तीव्रानलाहुपलजावमपास्य
लोके, चामीकरत्वमचिरादिव धातुजेदाः ॥ १५ ॥

अर्थः—(जिनेश के०) हे जिनेश ! (जविनः के०) जव्य प्राणीयो जे ठे ते (जवतः के०) तमारा (ध्यानात् के०) ध्यानथकी अथवा स्मरणथकी (क्षणेन के०) एक क्षणमात्रे करीने (देहं के०) शरीरने (विहाय के०) त्याग करीने (परमात्मदशां के०) सिद्धावस्थाने (व्रजन्ति के०) पामे ठे. कहेलुं ठे के, “ वीतरागं यतोध्यायन्, वीतरागोज्ज्वेली ॥ ईदृशिका त्रमरीजीता, ध्यायन्ती त्रमरीं यथा ॥ १ ॥” एनो अर्थ एम ठे जे, वीतरागनुं ध्यान करतो ठतो जीव, वीतरागरूप थाय ठे, केनी पेटें? तो के त्रमरीथकी बीक पामती एवी जे ईल, तेम त्रमरीनुं ध्यान करती ठतीज त्रमरीरूप थाय ठे. आहिं दृष्टांत कहे ठे. ते जेम केः—(लोके के०) लोकने विषे (धातुजेदाः के०) मृत्तिका पाषाण विशेषो जे, ठे, ते (तीव्रानलात् के०) प्रबलअग्निथकी (उपलजावं के०) पाषाणजाव जे ठे, तेने (अपास्य के०) टाढीने (अचिरात् के०) थोडा समयमां (चामीकरत्वमिव के०) सुवर्ण पणानेज जेम (व्रजन्ति के०) पामे ठे, तेम प्राणीयो जे ठे, ते तमारा ध्यानथकी देहने त्याग करीने सिद्धावस्थाने पामे ठे ॥१५ ॥

अंतःसदैव जिन! यस्य विज्ञाव्यसे त्वं, जव्यैः कथं
तदपि नाशयसे शरीरम् ॥ एतत्स्वरूपमथ मध्यवि
वर्त्तिनो हि, यद्विग्रहं प्रशमयन्ति महानुजावाः ॥ १६ ॥

अर्थः—(जिन के०) हेजिन! (जव्यैः के०) जव्य प्राणीयो जे ठे, ते मणें (यस्य के०) जे देह तेना (अंतः के०) मध्यजाग एटले जे हृदय तेने विषे (सदैव के०) निरंतर (त्वं के०) तमो (विज्ञाव्यसे के०) विशेषें करी विचाराउं ठो, चिंतवन थाउं ठो, (तदपि के०) तो पण तमें ते जव्यना (शरीरं के०) शरीर जे तेने (कथं के०) केम (नाशयसे के०) दूर करो ठो? अर्थात् ते जव्य जीवोने मुक्ति पमाडीने शरीर रहित करो ठो, माटें जे स्थानमां जव्य जीव तमोने चिंतवन करे ठे ते स्थान तमारे नाश करवुं योग्य नहीं. आहिं दृष्टांत कहे ठे, जेम केः—(अथ के०) अथ शब्द अर्थो

પન્યાસને માટે છે. (મહાનુજાવાઃ કે૦) મહોટો છે પ્રજાવ જેમનો એવા (મધ્યવિવર્તિનઃ કે૦) મધ્યસ્થ અપદ્ધપાતી પુરુષ જે છે તેનું (એતત્સ્વરૂપં કે૦) એવુંજ સ્વરૂપ છે, એટલે સ્વજ્ઞાવ છે કે (યત્ કે૦) જે કારણ માટે (વિગ્રહં કે૦) વઢવાડ જે માંહોમાંહે થતા ક્લેશ, તેનો પરસ્પર વિવાદ તેને (પ્રશમયંતિ કે૦) ઉપશમાવે છે. તેમ તમે પણ શરીર અને જીવનો પરસ્પર વિગ્રહ ટાલવાને શરીરનો નાશ કરો ઢો, તે (હિ કે૦) નિશ્ચેન યુક્તજ છે ॥૧૬॥

આત્મા મનીષિનિરયં ત્વદન્નેદબુદ્ધ્યા,ધ્યાતોજિનેન્દ્ર !
જવતીહ જવત્પ્રજાવઃ॥ પાનીયમપ્યમૃતમિત્યનુચિંત્ય
માનં, કિં નામ નો વિપવિકારમપાકરોતિ ॥ ૧૭ ॥

અર્થઃ—(જિનેન્દ્ર કે૦) હે જિનેન્દ્ર ! (મનીષિનિઃ કે૦) પંક્તિતો જે છે તે મણે (અયં કે૦) આ (આત્મા કે૦) જીવ તે, (ત્વદન્નેદબુદ્ધ્યા કે૦) તમારી સાથે અન્નેદબુદ્ધિયેં કરીને (ધ્યાતઃ કે૦) ધ્યાન કસ્યો ઢતો (જવત્પ્રજાવઃ કે૦) તમારા સરખો છે મહિમા જેનો એવો (ઇહ કે૦) આ સંસારનેવિપે (જવતિ કે૦) થાય છે. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે. જેમ કેઃ—(નામ કે૦) નામશબ્દ કોમલામંત્રણમાં છે. અથવા પ્રસિદ્ધ અર્થમાં છે. (પાનીયમપિ કે૦) જલ જે છે, તે પણ (અમૃતં કે૦) અમૃત છે (ઇતિ કે૦) એ પ્રકારેં (અનુચિંત્યમાનં કે૦) ચિંતન કહ્યું ઢતું અથવા મણિમંત્રાદિકેં કરી સંસ્કારિત કહ્યું ઢતું (વિષકારં કે૦) વિષના વિકારને (કિં કે૦) શું (નો અપાકરોતિ કે૦) નથી દૂર કરતું? અર્થાત્ અમૃત બુદ્ધિયેં ચિંતવન કહ્યું અથવા મંત્રિત કહ્યું એવું જલ પણ અમૃત તુલ્ય થઈને વિષવિકારને ઢાલેજ છે ॥ ૧૭॥

હવે અન્યદર્શનીયોયેં પણ નામાંતર કલ્પનાયેં કરીને તમો શ્રીવીત રાગદેવજ ધ્યાન કરેલા ઢો, તે કહે છે.

ત્વામેવ વીતતમસં પરવાદિનોપિ, નૂનં વિજ્ઞો ! હરિહ
રાદિધિયા પ્રપન્નાઃ॥ કિં કાચકામલિજિરીશ ! સિતો
પિશંખો, નો ગૃહ્યતે વિવિધવર્ણવિપર્યયેણ ॥ ૧૮ ॥

અર્થઃ—(વિજ્ઞો કે૦) હે સ્વામિન્ ! (નૂનં કે૦) નિશ્ચેન (પરવાદિનોપિ

કે૦) 'પરતીર્થિક પણ (હરિહરાદિધિયા કે૦) વિષ્ણુ,મહેશ્વર અને બ્રહ્માદિ કની બુદ્ધિયેં કરીને (ત્વામેવ કે૦) તમોનેંજ (પ્રપન્ના: કે૦) આશ્રયકરીને રહેલા છે,અર્થાત્ અન્યદર્શની જે શૈવ,સાંખ્ય,નૈયાયિકાદિકો જે છે,તે પણ નામાંતર પરાવર્તેં કરીને તમારુંજ આરાધન કરે છે.તે તમેં કેહેવા ઢો? તો કે (વીતતમસં કે૦) અજ્ઞાન રહિત ઢો.આહીં દૃષ્ટાંત કહે છે,કે (ઈશ કે૦) હે ઈશ ! (કાચકામલ્લિન્નિ: કે૦) કાચકામલ્લિનામેં રોગ છે જેની આંખમાં ઇવા પુરુષો જે છે, તેણેં (સિતોપિ કે૦) શ્વેત ઇવો પણ (શંખ: કે૦) શંખ જે છે, તે (વિવિધવર્ણવિપર્યયેણ કે૦) નીલ, પીતાદિક વિવિધ પ્રકારના વર્ણપરા વર્તેં કરીને(કિં નો ગૃહ્યતે કે૦) શું નથી ગ્રહણ કરાતો? ઇટલે ગ્રહણ કરાયજ છે. અર્થાત્ જેમ કમલાના રોગવાલો પુરુષ હજ્જવલ શંખને પણ જૂદા જૂદા વર્ણેં કરી જૂવે છે, તેમ અન્યતીર્થી પુરુષોયેં પણ વીતરાગ ઇવા જે તમો તે આ હરિ, આ હર, આ બ્રહ્મા, ઇવી બુદ્ધિયેં કરીને આરાધન કરાઈ ઢો ॥ ૧૭ ॥

હવે આઠ કાવ્યોયેં કરી આઠ મહાપ્રાતિહાર્ય સૂચનદ્વારા જગવાનની સ્તુતિ કરે છે, તેમાં પ્રથમ અશોકવૃદ્ધાતિશયને કહે છે.

ધર્મોપદેશસમયે સવિધાનુજ્ઞાવા, દાસ્તાં જનો જવ
તિ તે તરુરપ્યશોક:॥ અન્યુજ્ઞતે દિનપતૌ સમહીરુ
હોપિ,કિં વા વિબોધમુપયાતિ ન જીવલોક: ॥૧૯॥

અર્થ:—હે સ્વામિન્ ! (ધર્મોપદેશસમયે કે૦) ધર્મદેશનાના અવસરને વિષે (તે કે૦) તમારા (સવિધાનુજ્ઞાવાત્ કે૦) સમીપના પ્રજ્ઞાવથકી (જન: કે૦) લોક જે છે તે તો (આસ્તાં કે૦) દૂર રહો, પરંતુ (તરુરપિ કે૦) વૃદ્ધ જે છે તે પણ (અશોક: કે૦) શોક રહિત (જવતિ કે૦) થાય છે. હવે ઇજ વાતને દૃષ્ટાંતેં કરીને સમર્થન કરે છે. (વા કે૦) અથવા (દિન પતૌ કે૦) સૂર્ય જે છે તે (અન્યુજ્ઞતે કે૦) હૃદય પામે થકે (સમહીરુહોપિ કે૦) વૃદ્ધાદિકેં સહિત ઇવો પણ (જીવલોક: કે૦) જીવલોક જે સ મસ્ત જગત્ તે (વિબોધં કે૦) વિકાશત્વને (કિં કે૦) શું (ન ઉપયાતિ કે૦) ન પામે ? અર્થાત્ પામેજ છે, ઇટલે જેમ સૂર્યોદય થયાશ્ચી કેવલ લોકજ નિદ્રાનો ત્યાગ કરીને વિબોધને પામે છે ઇટલુંજ નહીં પરંતુ વન સ્પતિ જે છે તે પણ પત્રસંકોચાદિ લક્ષણ નિદ્રાનો ત્યાગ કરીને વિકાશ

पणाने पामे ठे, तेम तमारा समीपथकी केवल जविक लोकज अशोक
थाय ठे एटलुंज नहीं, परंतु वृद्ध पण अशोक थाय ठे ॥ १९ ॥

हवे सुरकृत पुष्पवृष्टिलक्षण द्वितीय प्रातिहार्यातिशय कहे ठे.

चित्रं विज्ञो ! कथमवाङ्मुखवृत्तमेव, विष्वक् पतत्य
विरला सुरपुष्पवृष्टिः ॥ त्वज्जोचरे सुमनसां यदि वा
मुनीश, गच्छन्ति नूनमधएव हि बंधनानि ॥ २० ॥

अर्थः—(विज्ञो के०) हे स्वामिन् ! (अविरला के०) निरंतर (सुरपुष्प
वृष्टिः के०) देवताज्यें करेदी जे पुष्पनी वृष्टि ते (विष्वक् के०) चारे
तरफ (अवाङ् के०) नीचुं ठे (मुख के०) मुख जेनुं एवुं जे (वृत्तं के०)
वीट ते (एव के०) जेम होय तेमज (कथं के०) केम (पतति के०)
आकाशथकी जूमिने विषे पड़े ठे. ए (चित्रं के०) आश्चर्य ठे. हवे (यदि वा
के०) एनुं दृष्टांतें करी समाधान करे ठे. अथवा (मुनीश के०) हे मुनीश !
(त्वज्जोचरे के०) तमो प्रत्यक्ष ठेते तमारा समीपने विषे (सुमनसां
के०) शोचायमान ठे मन जेमनां एवा जव्यजनो तथा देवताज्य तेजनां
(बंधनानि के०) निगडादिक बाह्य बंधन अने स्नेहादिक अर्ज्यंतर बंधन
ते (नूनं के०) निश्चें (हि के०) यस्मात् जे कारणमाटें (अधएव के०)
नीचेंज (गच्छन्ति के०) जाय ठे. अर्थात् तमारा समीपें सुमनस जे फूल
तेनां वीट जे बंधन ते अधोमुख थाय ठे, अने सुमनस जे जव्यजीव,
तेनां बाह्यार्ज्यंतर बंधन पण नीचां थाय ठे ॥ २० ॥

हवे दिव्यध्वनिलक्षण तृतीय प्रातिहार्यातिशय कहे ठे.

स्थाने गङ्गीरहृदयोदधिसंज्ञवायाः, पीयूषतां तव
गिरः समुदीरयन्ति ॥ पीत्वा यतः परमसंमदसंगजा
जो, नव्या ब्रजन्ति तरसाऽप्यजरामरत्वम् ॥ २१ ॥

अर्थः—हे स्वामिन् ! (गङ्गीर के०) गङ्गीर एवो जे (हृदयोदधि के०) हृदय
रूप समुद्र तेथकी (संज्ञवायाः के०) उपनी एवी जे (तव के०) तमारी
(गिरः के०) वाणी तेना (पीयूषतां के०) अमृतत्वने श्रोताज्य (समुदीर

અંતિ કેળ) કહે છે, તે (સ્થાને કેળ) યુક્તજ છે. કારણ કે અમૃતની ઉત્પત્તિ તો સમુદ્રથકીજ છે. અને આ વાણીરૂપ અમૃતની ઉત્પત્તિ તો હે પ્રજો ! તમારાં હૃદયરૂપસમુદ્રથકી થાય છે. હવે એ વાણીને અમૃતપાણું કેમ ઘડે? ત્યાં કહે છે. (યતઃ કેળ) જે કારણમાટે (પરમ કેળ) ઉત્કૃષ્ટ (સંમદ કેળ) હર્ષ તેનો (સંગ કેળ) સંયોગ તેના (જ્ઞાનઃ કેળ) જ્ઞાનનાર એવા (જ્ઞાન્યાઃ કેળ) જ્ઞાન્ય પ્રાણીઓ જે છે, તે તમારી વાણીને (પીત્વા કેળ) પાન કરીને એટલે કણ્ઠેંડ્રિયેં કરી આદર સહિત સાંજઢીને (તરસાપિ કેળ) શીઘ્રપણે એટલે વેગેં કરીને પાણ (અજરામરત્વં કેળ) અજરામરપણાને (વ્રજંતિ કેળ) પામે છે. અર્થાત્ જેમ અમૃતપાન જે કરે છે, તે અજરામર થાય છે, તેમ તમારી વાણીના શ્રવણથકી પાણ અજરામરપણું પ્રાપ્ત થાય છે, માટે તમારી વાણીને અમૃતપણું કહ્યું, તે યોગ્યજ છે ॥ ૨૧ ॥

હવે ચામરલક્ષણ ચોથો પ્રાતિહાર્યાતિશય કહે છે.

સ્વામિન્! સુદૂરમવનમ્ય સમુત્પતંતો,મન્યે વદંતિ શુ
ચયઃ સુરચામરૌઘાઃ॥ યેઽસ્મૈ નતિં વિદધતે મુનિપુંગ
વાય, તે નૂનમૂર્ધ્વગતયઃ સ્વલુ શુઠ્ઠજાવાઃ ॥ ૨૨ ॥

અર્થઃ—વઢી સ્તુતિ કરતો ઢતો કહે છે,કે (સ્વામિન્ કેળ) હે સ્વામિન્ ! હું (મન્યે કેળ) એમ માનું હું જે (શુચયઃ કેળ) પવિત્ર એવા (સુરચામરૌઘાઃ કેળ) દેવતાઁર્ણેં વીંજેલા એવા જે ચામરોના સમૂહ, તે (સુદૂરં કેળ) અત્યંત પાણે (અવનમ્ય કેળ) નીચા નમીને પરી (સમુત્પતંતઃ કેળ) ઁંચા ઁઢ લતા ઢતા આ પ્રકારેં (વદંતિ કેળ) કહે છે. કે (યે કેળ) જે મનુષ્યો (અસ્મૈ કેળ) આ પ્રત્યક્ષ એવા (મુનિપુંગવાય કેળ) મુનિયોને વિષે પ્રધાન જે શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્વામી તેને (નતિં કેળ) નમસ્કાર તેને (વિદધતે કેળ) કરે છે, (તે કેળ) તે મનુષ્યો (સ્વલુ કેળ) વાક્યાલંકારમાં છે (નૂનં કેળ) નિશ્ચેં (ઁર્ધ્વગતયઃ કેળ) ઁંચી છે ગતિ જેની એવા થાય છે. તથા (શુઠ્ઠજાવાઃ કેળ) શુઠ્ઠ છે જાવ જેમનો એવા થાય છે. અર્થાત્ ચામરો કહે છે કે અમો પાણ પ્રજુ આગલ નીચાં નમીને પઢી ઁંચાં ચઢીયેં ઢેયેં, તેમ ઢીજા પાણ જે પ્રજુને નમસ્કાર કરનારા જ્ઞાન્ય જીવો છે, તે ઁર્ધ્વગતિને પામશે ॥ ૨૨ ॥

हवे पांचमो सिंहासननामा प्रातिहार्यातिशय कहे ठे.
 श्यामं गञ्जीरगिरमुज्ज्वलहेमरत्न, सिंहासनस्थमिह
 नव्यशिखंमिनस्त्वाम्॥आलोकयंति रत्नसेन नदंत
 मुच्चैः, श्यामीकराद्रिशिरसीव नवांबुवाहम् ॥ २३ ॥

अर्थ:-हे स्वामिन् ! आ संसारक्षेत्रने विषे (नव्यशिखंमिनः के०)
 नव्यरूप शिखंमी जे मोर ठे, ते (इह के०) आ समवसरणनेविषे (त्वां
 के०) तमोने (उज्ज्वल के०) निर्मल देदीप्यमान (हेमरत्न के०) सु
 वर्ण तथा रत्न तेणें मिश्रित एवा (सिंहासनस्थं के०) सिंहासनने वि
 षे बेठा थका अने (श्यामं के०) श्यामवर्ण युक्त तथा (गञ्जीरगिरं
 के०) गंजीर ठे वाणी जेमनी एवा तमोने (रत्नसेन के०) उत्सुकपणा
 यें करीने (आलोकयंति के०) जोवे ठे, ते केवी रीतें जोवे ठे? तो के
 (चामीकराद्रि के०) मेरुपर्वतना (शिरसि के०) शिखर तेने विषे (उ
 च्चैः के०) उंचे स्वरें करी (नदंतं के०) शब्द करतो एटले गर्जना करतो
 एवो (नवांबुवाहं के०) नवीन मेघनेज (इव के०) जेम. अर्थात् अहिं
 मेरुपर्वतने स्थानकें सिंहासन जाणवुं, अने मेघने स्थानकें प्रचुनुं श्याम
 शरीर जाणवुं, तथा गर्जनाने स्थानकें प्रचुनी वाणी समजवी ॥ २३ ॥

हवे चामंरुलाख्यनामा ठठो प्रातिहार्यातिशय कहे ठे.
 उज्ज्वता तव शितिद्युतिमंरुलेन, लुप्तद्वद्वविरशो
 कतरुर्बन्धूव ॥ सान्निध्यतोऽपि यदि वा तव वीतराग,
 नीरागतां व्रजति कोन सचेतनोपि ॥ २४ ॥

अर्थ:-हे स्वामिन् ! (तव के०) तमारुं (उज्ज्वता के०) उंचुं जातुं एवुं
 अथवा प्रसरतुं एवुं (शितिद्युतिमंरुलेन के०) श्याम जे प्रज्ञा तेनुं जे मं
 रुल अर्थात् चामंरुल, तेणें करीने (लुप्त के०) लोपाणी ठे एटले आ
 ढादित थइ ठे (द्वद्व के०) पानडानी (द्वविः के०) द्ववि एटले कांति
 अर्थात् रक्तता जेनी एवो (अशोकतरुः के०) अशोकवृक्ष ते (बन्धूव
 के०) होतो हवो. ए अर्थ युक्तज ठे, केम के? (यदिवा के०) अथवा
 (वीतराग के०) गयो ठे राग अने द्वेष जेथकी एवा हे वीतराग

(तव के०) तमारा (सान्निध्यतोऽपि के०) सान्निध्यथकी पण एटले त मारुं वचनश्रवण तथा तमारुं रूपदर्शन तो दूर रहो, परंतु तमारा सान्निध्यथकी पण (सचेतनोपि के०) चेतनायें करी सहित एवो पण एटले अ चेतन अशोक तो दूर रहो, पण चेतना सहित जे होय ते पण (कः के०) कोण (नीरागतां के०) नीरागताने एटले निर्ममत्वने वैराग्यने (न के०) नहिं (ब्रजति के०) पामे ? अर्थात् तमारा सांनिध्यथी जीव अवश्य नी रागीज थाय ॥ १४ ॥

हवे देवडुंडुजिलंकाण सातमा प्रातिहार्यातिशयने कहे ठे.

जोजोः प्रमादमवधूय जजध्वमेन, मागत्य निर्वृति
पुरिं प्रति सार्थवाहम् ॥ एतन्निवेदयति देव जग
त्रयाय, मन्ये नदन्नजिनजः सुरडुंडुजिस्ते ॥ १५ ॥

अर्थः—(मन्ये के०) हुं एम मानुं हुं के, (देव के०) हे देव ! (ते के०) तमारो (सुरडुंडुजिः के०) देवडुंडुजि जे ठे, ते (अजिनजः के०) आकाशने अजिब्यापीने (नदन् के०) शब्दायमान थयो ठतो (जगत्रयाय के०) त्रण जगतने (एतत् के०) आ प्रकारें (निवेदयति के०) निवेदन करे ठे, जेम केः—(जोजोः के०) हे जगत्रयजनो ! तमें (प्रमादं के०) आ लस तेने (अवधूय के०) त्याग करीने (आगत्य के०) आवीने (एनं के०) ए जे श्रीपार्श्वप्रभु तेने (जजध्वं के०) जजो. ते केवा पार्श्वप्रभु ठे? तो के (निर्वृतिपुरिंप्रति के०) निर्वृतिपुरि जे मोक्षपुरि ते प्रत्यें (सार्थवाहं के०) मार्गवाहक एवा ठे. अर्थात् ते सुरडुंडुजि कहे ठे के हे लोको! तमें प्रमाद दूर करीने मोक्षदायक एवा पार्श्वप्रभुने जजो ॥ १५ ॥

हवे उत्रत्रयनामक आठमा प्रातिहार्यातिशयने कहे ठे.

उद्योतितेषु ज्वता जुवनेषु नाथ, तारान्वितो विधुर
यं विहताधिकारः ॥ मुक्ताकलापकलितोद्धृसितात
पत्र, व्याजात्रिधा धृततनुर्ध्रुवमभ्युपेतः ॥ १६ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे स्वामिन् ! (अयं के०) आ तमारा उपर जे त्रण उत्र ठे, ते त्रण उत्र नथी, परंतु शुं ठे? तो के (मुक्ता के०) मोती

तेना (कलाप के०) समूह, तेणें करी (कलित के०) सहित अने (उद्धृसि त के०) उद्धृसित एवा जे (आतपत्र के०) त्रण ठत्र तेना (व्याजात् के०) मीशें करीने (तारान्वितः के०) तारामंमल सहित ठतो (ध्रुवं के०) निश्चयथकी (त्रिधा के०) प्रण प्रकारनुं (धृततनुः के०) धारण कखुं ठे शरीर जेणें एवो (विधुः के०) चंद्रमा जे ठे, ते तमारी सेवाकर वाने अथ्रें जाणियें (अच्युपेतः के०) तमारी पासें आव्यो होय नहीं? ते चंद्रमा केहवो थको आव्यो ठे? तो के (विहताधिकारः के०) विशेषें करी ने हणाणो ठे जगत्ने विषे विद्योत करवारूप अधिकार एटले व्यापार जे नो एवो ठे. ते व्यापार शा वास्ते हणाणो? तो के (जवता के०) तमोयें (जुवनेषु के०) त्रण जुवन जे ठे ते (उद्योतितेषु के०) प्रकाशित करेठ ते एटले तमें जगत्नो प्रकाश कख्यो, तेवारें चंद्रमाने प्रकाश करवानो अधिकार विफलीभूत थयो ॥ ३६ ॥

हवे रत्नादिनिर्मित वप्रत्रयने विषे मध्यस्थायिपणुं तथा देवेंद्रवंध त्व एवा लोकोत्तर अतिशयद्वयने काव्यद्वयें करीने कहे ठे.

स्वेन प्रपूरितजगत्रयपिंमितेन, कांतिप्रताप
यशसामिव संचयेन ॥ माणिक्यहेमरजतप्रवि
निर्मितेन, सालत्रयेण जगवन्नजितोविज्ञासि ॥३७॥

अर्थः—(जगवन् के०) हे जगवन् ! तमें (अजितः के०) चारे पासें (माणिक्य के०) नील रत्न अने (हेम के०) सुवर्ण तथा (रजत के०) रूपुं, ते णें करीने (प्रविनिर्मितेन के०) प्रकर्षें करीने विनिर्मित करेलो एवो जे (सालत्रयेण के०) त्रण गढ, त्रिगढो गढ तेणें करीने (विज्ञासि के०) शोचो ठो, विराजो ठो, एटले एक गढ रत्नमय, बीजो सुवर्ण मय, अने त्रीजो रौप्य मय, एवा त्रण गढें करीने तमें शोचो ठो, ते केनी पेटें शोचो ठो ? तेनी उपर कवि उत्प्रेक्षा करे ठे, ते जेम केः—(स्वेन के०) पोतानां एटले प्रजु नां (प्रपूरित के०) प्रकर्षें करीने पूखुं ठे (जगत्रय के०) त्रण जगत् जेणें तेणें करी (पिंमितेन के०) पिंकीभूत थइने रह्यां एवा (कांति के०) शरीरनो वर्ण अने (प्रताप के०) प्रताप तथा (यशसां के०) यश तेमना (संचयेन के०) संचयें करीनेज एटले समूहें करीनेज (श्व के०) जा

ળીયેં હોય નહીં? અર્થાત્ કાંતિ, પ્રતાપ અને યશ તેના સમૂદ્દેજ જાણે શોજે છે. કેમ કે? નીલરત્નના ગઢને પ્રજ્ઞના શ્યામવર્ણની સદૃશતા છે તથા સુવર્ણના ગઢને જગવાનના પ્રતાપની સદૃશતા છે, તથા રૂપાના ગઢને જગવાનના યશની સદૃશતા છે, માટેં એ ઉત્પ્રેક્ષા કરી, તે યોગ્યજ છે ॥ ૨૭ ॥

દિવ્યસૃજોજિન ! નમત્રિદશાધિપાના, મુત્સૃજ્ય રત્ન
રચિતાનપિ મૌલિબંધાન્ ॥ પાદૌ શ્રયંતિ જવતો યદિ
વા પરત્ર, ત્વત્સંગમે સુમનસો ન રમંતેવ ॥ ૨૮ ॥

અર્થ:—(જિન કે) છે જિન ! (દિવ્યસૃજ: કે) મનોહર એવી જે પુષ્પની માલાઈ છે તે (નમત્રિદશાધિપાનાં કે) તમારા ચરણને વિષે નમેલા એવા જે દેવેંદ્રો તેમના (રત્નરચિતાનપિ કે) વૈભૂર્ય મણિરત્નોયેં રચિત એવા પણ (મૌલિબંધાન્ કે) મુકુટો જે છે તેને (ઉત્સૃજ્ય કે) ત્યાગ કરીને (જવતો કે) તમારા (પાદૌ કે) ચરણારવિંદને (શ્રયંતિ કે) આશ્રય કરે છે, એટલે ઇંદ્રોના મુકુટમાં રહેલીયો જે પુષ્પમાલાઈ છે, તે મુકુટનો ત્યાગ કરીને જગવાનના ચરણારવિંદમાં પડે છે. આહીં દૃષ્ટાંત કહે છે.—(યદિ વાં કે) અથવા (સુમનસ: કે) પંક્તિ અથવા દેવતાઈ જે છે, તે (ત્વત્સંગમે કે) તમારા 'સંગમ' થતે (પરત્ર કે) અન્યસ્થાનકેં (ન રમંતેવ કે) ન શીજ રમતા. કારણ કે તેઈ તમારા સંગ થતેજ આનંદ પામે છે, તેમ પુષ્પનું નામ પણ સુમનસ છે માટેં પુષ્પમાલાયેં જે તમારા ચરણારવિંદનો આશ્રય કહ્યો છે, તે યુક્તજ છે ॥ ૨૮ ॥

હવે જિનોક્ત માર્ગને જે આશ્રય કરીને રહ્યા છે, તેને જિન તારે છે, તે કહે છે.

ત્વં નાથ ! જન્મજલધેર્વિપરાઙ્મુખોપિ, યતારયસ્ય સુ
મતો નિજપૃષ્ઠલગ્નાન્ ॥ યુક્તં હિ પાર્થિવનિપસ્ય સત
સ્તવૈવ, ચિત્રં વિજ્ઞો ! યદસિ કર્મવિપાકશૂન્યઃ ॥ ૨૯ ॥

અર્થ:—(ત્વં કે) તમે (નાથ કે) હે સ્વામિન્ ! (જન્મજલધે: કે) જવસમુદ્રથકી (વિપરાઙ્મુખોપિ કે) વિશેષેં કરી પરાઙ્મુખ થયેલા થો તે ઠતાં પણ (નિજપૃષ્ઠલગ્નાન્ કે) તમારી પોતાની વાંસે વલગેલા એ વા (અસુમત: કે) પ્રાણીયો જે છે, તેને (યત્ કે) જે કારણ માટેં

(तारयसि के०) तारो ठो, ते (पार्थिवनिपस्य के०) विश्वना स्वामी अ
ने (सतः के०) सुझ एवा (तवैव के०) तमोनेज (हि के०) निश्चं (यु
क्तं के०) युक्त ठे. त्यां दृष्टांत कहे ठे. जेम पार्थिव जे पृथिविनी मृत्तिका
तेथंकी उत्पन्न थयेलो एवो (निप के०) घट ठे ते पण पाणी उपर रह्यो
ठतो तेना पृष्ठदेशमां लागेला जनोने तारे ठे, तेम तमें पण पार्थिवनिप
ठो माटें तमारी पूंठें बलगेला जनोने संसारसमुद्रथकी तारो ठो, ते यु
क्तज ठे. परंतु अहींयां (चित्रं के०) एक आश्चर्य ठे; ते शुं आश्चर्य ठे?
तोके (यत् के०) जे कारण माटें (विज्ञो के०) हे. स्वामिन् ! तमो (कर्म
विपाकशून्यः के०) ज्ञानावरणादिक आठ कर्मना विपाक जे फल तेथी
शून्यः एटले रहित (असि के०) ठो अने पार्थिवनिप जे माटीमय घट ठे
ते तो कुंजकारादिकृत पचनादिक क्रियायें करी युक्त ठे, तेथी ते कर्मवि
पाकशून्य नथी, माटें एटलुंज तमारामां आश्चर्य ठे ॥ ३९ ॥

हवे विरोधालंकारगर्जित एवा जिनना अचिंत्यस्वरूपने कहे ठे.

विश्वेश्वरोऽपि जनपालक दुर्गतस्त्वं, किं वाह्यप्रकृ
तिरप्यलिपिस्त्वमीश॥ अज्ञानवत्यपि सदैव कथंचि
देव, ज्ञानं त्वयि स्फुरति विश्वविकाशहेतुः ॥ ३० ॥

अर्थः—(जनपालक के०) जन जे लोक तेनुं पालन करे, तेने जनपा
लक कहियें. तेना संबोधनमां हे जनपालक ! (त्वं के०) तमें (विश्वेश्वरो
पि के०) विश्व जे त्रण जगत् तेना ईश्वर ठो तो पण (दुर्गतः के०) दरिद्री
ठो. अहीं जे विश्वनो ईश्वर होय ते दरिद्री केम होय? ए विरोधालंकार
ठे, ते विरोधनो परिहार करे ठे, के तमें विश्वेश्वर ठो, तो पण (दुर्गतः के०)
दुःखें करीने ज्ञात ठो जाणवा योग्य ठो. अथवा “जनपालकदुर्गतः” ए
शब्दनां आवी रीतें पद काहाडीने अर्थ करवो, जेम केः—(जनप के०) हे
जनप ! तमें (अलक के०) केश तेणें करी (दुर्गतः के०) दरिद्री ठो, एट
ले तमारे दीक्षाग्रहणानंतर केशवृद्धिनो अज्ञाव ठे (वा के०) अथवा प
क्षांतरे (त्वं के०) तमें (ईश के०) हे स्वामिन् ! (किं के०) शुं (अह्यप्रकृ
तिरपि के०) अह्य एटले मोक्षस्वजावी ठो, तो पण (अलिपिः के०)
ब्राह्मी आदिक लिपियें करी रहित वत्तो ठो, एटले जे अह्य स्वजावी

હોય, તેતો દ્વિપિરૂપ હોય, એ પણ વિરોધ છે, તે વિરોધનો પરિહાર કરે છે. (અક્ષર કેળ) સ્થિર છે નિશ્ચલ છે (પ્રકૃતિ: કેળ) સ્વચ્છાવ જેનો તે અક્ષર પ્રકૃતિ કહિયે, અર્થાત્ શાશ્વતરૂપ ઢો, અથવા અક્ષર જે મોક્ષ તેજ છે પ્રકૃતિ ઇટલે સ્વચ્છાવ જેનો એવા તથા (અલ્પિ: કેળ) નથી કર્મરૂપ લેપ જેને એવા તમે ઢો તથા (અજ્ઞાનવત્પિ કેળ) અજ્ઞાનવાદા એવા પણ (ત્વ યિ કેળ) તમારે વિષે નિશ્ચેયકી (વિશ્વવિકાશહેતુ: કેળ) ત્રણ જગત્ને પ્રકાશ કરવાનું હેતુચૂત એવું જે (જ્ઞાનં કેળ) જ્ઞાન તે (સદૈવ કેળ) નિરંતર (કથંચિત્ કેળ) કેમજ (એવ કેળ) નિશ્ચે (સ્ફુરતિ કેળ) સ્ફુરે છે ? ઇટલે જે અજ્ઞાનવાન્ હોય, તેને જ્ઞાન સ્ફુરે નહીં, એ વિરોધ છે, તે વિરોધના પરિહારને માટે કહે છે. અજ્ઞાન અને અવતિ એ બે પદ જૂદાં કરીને અર્થ કરવો, ત્યારે (અજ્ઞાન્ કેળ). જ્ઞાન રહિત એવા જે મૂર્ખજન તેને (અવતિકેળ) સમ્યક્ બોધ કરે ઢતે (ત્વયિ કેળ) તમારે વિષે જ્ઞાન સ્ફુરે છે ॥ ૩૦ ॥

હવે જે જિનની અવજ્ઞા કરે છે, તેને તે અવજ્ઞા અનર્થને માટે થાય છે, તે ત્રણ કાવ્યેં કરી કહે છે.

પ્રાગ્જારસંનૃતનન્નાંસિં રજાંસિ રોષા, હુઘાપિતાનિ
કમઠેન શઠેન યાનિ ॥ ઢાયાપિ તૈસ્તવ ન નાથ ! હતા
હતાશો, ઘસ્તસ્ત્વમીજિરયમેવ પરં હુરાત્મા ॥ ૩૧ ॥

.. અર્થ:—(નાથ કેળ) હે નાથ ! (કમઠેન કેળ) કમઠાસુરં જે તેણે (રોષાત્ કેળ) કોપથકી ઇટલે કષાયના ઉદયથકી (યાનિ કેળ) જે (રજાંસિ કેળ) રજો, તમારા ઉદ્દેશેં કરીને (હુઘાપિતાનિ કેળ) હુઘાડીયો (તૈ:કેળ) તે રજોયેં કરીને (તવ કેળ) તમારી (ઢાયાપિ કેળ) શરીરની ઢાયા ઇટલે કાંતિ તે પણ (ન હતા કેળ) ન હણાળી, તે રજ કેવીયો છે ? તો કે (પ્રાગ્જાર કેળ) અધિકપણાયેં કરીને (સંનૃત કેળ) જસ્યાં છે વ્યાપ્યાં છે (નન્નાંસિ કેળ) આકાશો જેણેં એવી છે. હવે તે કમઠાસુર કેહવો છે ? તો કે (શઠે ન કેળ) મૂર્ખ એવો છે. (પરં કેળ) પરંતુ (હતાશ: કેળ) હણાળી છે આશા જેની એવો (હુરાત્મા કેળ) હુષ્ટ છે આત્મા જેનો એવો (અયમેવ કેળ) એજ કમઠાસુર તે પોતેંજ (અમીજિ: કેળ) એજ રજોયેં કરીને (ઘસ્ત: કેળ) વ્યાસ થયો. અર્થાત્ રજ જે પાપરૂપ કર્મ તેણેં કરીને પોતેંજ વ્યાસ થયો ॥ ૩૧ ॥

યજ્ઞર્જાહર્જિતઘનૌઘમદઘ્ર્મજીમં, ઘ્ર્મશ્યત્તલિન્મુસલ
માંસલઘોરધારમ્ ॥ દૈત્યેન મુક્તમથ હસ્તરવારિ
દઘ્ને, તેનૈવ તસ્ય જિન! હસ્તરવારિકૃત્યમ્ ॥ ૩૭ ॥

અર્થ:—(જિન કે) હે જિન! (દૈત્યેન કે) કમઠાસુર જે છે તેણે
(હસ્તર કે) હુઃખેં તરવા યોગ્ય ઇટલે અસહ્ય એવું (વારિ કે) પાણી
તે (યત્ કે) જે કારણે ઉપસર્ગ કરવાને માટે તમારા ઉપર (મુક્ત કે)
મૂક્યું વર્ષાવ્યું, (અથ કે) ઇટલાથકી અનંતર હવે (તેનૈવ કે) તેજ
પાણીયેં (તસ્ય કે) તે કમઠાસુરને (હસ્તરવારિકૃત્ય કે) જૂંમી તરવા
રનું કાર્ય (દઘ્ને કે) કીધું ઇટલે માઠી તરવારેં કરી જેમ ઢેદન જેદન
થાય તેમ સંસારને વિષે ઢેદન જેદનાદિક લક્ષણ જે કાર્ય તે કહ્યું, અર્થાત્
જગવાનની ઉપર જલપ્રદોષ જે કહ્યો, તે સાંસારિક હુઃખહેતુ છે માટે
હસ્તર તરવારની પેરેં કમઠાસુરને પોતાનેજ ઢેદન જેદન વધાદિકનો હેતુ
થયો, હવે તે હસ્તર પાણી વર્ષાવ્યું તે કેહવું છે? તો કે. (ગર્જાત્ કે)
ગર્જાના કરતો અને (હર્જિત કે) પ્રવલ વલવંત એવો છે (ઘનૌઘ કે)
મેઘનો સમૂહ જેને વિષે એવું છે, તથા વલી કેહેવું છે? તો કે (અઘ્ર્મજીમં
કે) ઘણું જયંકર એવું છે, વલી કેહેવું છે? તો કે (ઘ્ર્મશ્યત્ કે) આકા
શ્યકી પહતી એવી (તલિત્ કે) વિજલી છે જેને વિષે એવું છે. વલી કે
હવું છે? તો કે (મુસલ કે) મુશલના સરખી (માંસલ કે) પુષ્ટ છે અને (ઘોર
કે) વીહાંમણી જયંકર એવી છે (ધારં કે) ધારા જેને વિષે એવું છે ॥ ૩૭ ॥

ધ્વસ્તોર્ધ્વકેશવિકૃતાકૃતિમંત્યમું, પ્રાલંબનૃઘ્ય
દવક્રવિનિર્યદગ્નિઃ ॥ પ્રેતવ્રજઃ પ્રતિ જવંતમપીરિતો
યઃ, સોઽસ્યાઽનવત્પ્રતિજવં જવહુઃખહેતુઃ ॥ ૩૮ ॥

અર્થ:—હે સ્વામિન્ ! કમઠનામા દૈત્ય જે છે, તેણે (યઃ કે) જે (પ્રેત
વ્રજઃ કે) દૈત્યનો સમૂહ (જવંતં કે) તમારી (પ્રતિ કે) પ્રત્યેં (ઈરિતઃ
કે) પ્રેત્યો (સઃ કે) તે દૈત્યસમૂહ (અપિ કે) પણ (અસ્ય કે)
એ કમઠાસુરનેજ (પ્રતિજવં કે) જવ જવને વિષે (જવહુઃખ હેતુઃ કે)
સંસારનાં જે હુઃખ તેનું કારણ (અનવત્ કે) હોતો હવો.

હવે તેં દૈત્યસમૂહ કેહવો છે? તો કે (ધ્વસ્ત કેળ) નીચેં પડ્યા એવા જે (ઝર્ધ્વકેશ કેળ) ઝપરના કેશ તેણેં કરીને (વિકૃતાકૃતિ કેળ) વિરૂપ થઈ છે આકૃતિયો જેની એવાં જે (મર્ત્યમુંઝ કેળ) મનુષ્યનાં માથાં તેનું (પ્રાલંબ કેળ) ઝૂલતું ઇટલે હૃદય પર્યંત અવલંબિત થાય એવું જે ઝુમણું તેને (નૃત્ કેળ) ધારણ કરે છે, એવો પ્રેતવ્રજ છે, વલી કેહવો છે? તો કે (જયદ કેળ) જયને દેનારાં એવાં જે (વક્ર કેળ) મુઝ તેથકી (વિનિર્યદ શ્નિ: કેળ) નિકલેલ છે અશ્નિ જેને એવો પ્રેતવ્રજ છે ॥ ૩૩ ॥

હવે જે પ્રાણી જિનનું આરાધન કરે છે, તેની પ્રશંસા કરે છે.

ધન્યાસ્તેવ યુવનાધિપ! યે ત્રિસંધ્ય,મારાધયંતિ વિ
ધિવધિધુતાન્યકૃત્યા: ॥ જત્તયોલ્લસત્પુલકપદ્મલદે
હદેશા:, પાદદ્વયં તવ વિન્નો! યુવિ જન્મજાજ: ॥૩૪॥

અર્થ:—(યુવનાધિપ કેળ) હે ત્રણ જગત્ના અધિપતિ! તથા (વિન્નો કેળ) હે સ્વામિન્! (તણ કેળ) તેજ જનો (ધન્યા: કેળ) ધન્ય છે ઇટલે પ્રશંસનીય છે, તે કયા જનો ધન્ય છે? તો કે (યે કેળ) જે (જન્મજાજ: કેળ) જવ્ય જનો (યુવિ કેળ) પૃથિવીને વિષે (વિધિવત્ કેળ) વિધિપૂર્વક ઇટલે જલે પ્રકારેં કરી (ત્રિસંધ્ય કેળ) ત્રણે કાલેં (તવ કેળ) તમારું (પાદદ્વયં કેળ) ચરણયુગલ જે છે, તેને (આરાધયંતિ કેળ) આરાધન કરે છે ઇટલે સેવે છે, તે જન ધન્ય જાણવા. તે કેવા જનો છે? તો કે (વિધુતાન્યકૃત્યા: કેળ) વિશેષેં કરી ટાઢ્યાં છે અન્યકૃત્યો ઇટલે બીજાં કાર્યો જેમણેં એવા છે, વલી કેહવા છે? તો કે (જત્તયોલ્લસત્ કેળ) જત્તિયેં કરી ઝલ્લાસ પામતો એવો જે (પુલક કેળ) રોમાંચ તેણેં કરી (પદ્મલ કેળ) વ્યાસ છે (દેહદેશા: કેળ) શરીરના જાગ જેમના એવા છે ॥ ૩૪ ॥

હવે આઠ કાવ્યેં કરીને ગ્રંથકર્તા પોતાની વિજ્ઞાપિને કહે છે.

અસ્મિન્નપારંજવવારિનિધૌ મુનીશ !, મન્યે ન મે શ્ર .
વણગોચરતાં ગતોઽસિ ॥ આકર્ણિતે તુ તવ ગોત્રપવિ
ત્રમંત્રે,કિં વા વિપદ્વિષધરી સવિધં સમેતિ ॥.૩૫ ॥

અર્થ:—(મુનીશ કેળ) હે મુનીશ ! (મન્યે કેળ) હું એમ માનું હું, કે

(अस्मिन् के०) आ (अपारजववारिनिधौ के०) नथी पार जेनी एवो जे संसाररूप पाणीनो समुद्र, तेने विषे तमें (मे के०) महारा (श्रवण गोचरतां के०) कानना विषय ते प्रत्ये (न गतः के०) न प्राप्त थयेला एवा (अस्मि के०) ठो, एटले में आ संसार समुद्रने विषे तमोने कोइ वारें पण सांजल्या नथी. एज वातने समर्थन करे ठे, ते जेम.के.:- (वा के०) अथवा जो (तव के०) तमारा (गोत्रपवित्रमंत्रे के०) नामरूप जे पवित्र मंत्र ते (आकर्णितेतु के०) श्रवण करे ठते पण (विपद्भिषधरी के०) आ पदारूप जे सर्पिणी ठे ते (किं के०) शुं (सविधं के०) समीप (समेति के०) आवे ? अर्थात् तमारुं नाम सांजल्या पढी तो आपदा आवे नही अने मने तो आ संसाररूप आपत्तियो आवेली ठे, तेथी एम मानुं हुं, के में पूर्वजवोने विषे क्यारें पण तमारुं नाम सांजल्युं नथी ॥ ३५ ॥

जन्मांतरेपि तव पादयुगं न देव!, मन्ये मया महि
तमहितदानदद्वम् ॥ तेनेह जन्मनि मुनीश! पराज
वानां, जातोनिकेतनमहं मथिताशयानाम् ॥ ३६ ॥

अर्थ:- (देव के०) हे देव! (मन्ये के०) हुं मानुं हुं, संज्ञावना करुं हुं के (मया के०) में (जन्मांतरेपि के०) जन्मांतरने विषे पण (तव के०) तमारुं (पादयुगं के०) चरणयुगल जे ठे तेने (न महितं के०) नथी पूज्युं, ते चरणयुगल केहुं ठे? तो के (इहित के०) वांछित तेनुं जे (दान के०) देवुं तेने विषे (दद्वं के०) चतुर एवुं ठे, हवे तेज कहे ठे. जे (मुनीश के०) हे मुनीश! (तेन के०) तेकारण.माटें (अहं के०) हुं (इह के०) आ (जन्मनि के०) जन्मने विषे (मथिताशयानां के०) मथन कख्यो ठे चित्तनो आशय जेमणें एवा (पराजवानां के०) पराजवो जे तेमनुं (निकेतनं के०) स्थानक (जातः के०) थयो, अर्थात् तमारा चरणारविंदनो पूजक, पराजवनुं स्थानक होतो नथी, परंतु में पूर्व जवोने विषे तमारुं चरणारविंद क्यारें पण पूज्यां नथी, एम चासे ठे ॥ ३६ ॥

नूनं न मोहतिमिरावृतलोचनेन, पूर्वं विज्ञो! सकृ
दपि प्रविलोकितोऽसि॥ मर्माविधो विधुरयंति हि मा
मनर्याः, प्रोद्यत्प्रबंधगतयः कथमन्यथैते ॥ ३७ ॥

अर्थः—(विज्ञो के०) हे स्वामिन् ! (नूनं के०) निश्चें में (पूर्व के०) प्रथम (सकृदपि के०) एक बार पण तमो (न के०) नहिं (प्रविलोकि तोऽसि के०) जोयेलां ठो, ते हुं केहवो ? तो के (मोहतिमिरावृतलोचनेन के०) मोहरूप तिमिर जे अंधकार तेणें आवृत थयां ठे नेत्र जेनां एवो हुं. शा माटें नथी जोया ? तो के (हि के०) जे कारण माटें (अन्यथा के०) जो तमारुं दर्शन कखुं हत तो (एते के०) आ, (अनर्थाः के०) अनर्थरूप कष्टो (मां के०) मुजने (कथं के०) केम ? (विधुरयंति के०) पीडे ठे, अर्थात् पूर्वे जो तमारुं दर्शन थयुं हत, तो आ अनर्थो मुने पी डत नही. हवे ते अनर्थो केहवा ठे ? तो के (मर्माविधः के०) मर्मस्था नने जेदनारा ठे तथा वली केहवा ठे ? तो के (प्रोद्यत्प्रबंधगतयः के०) प्रकर्षें करी प्राप्त थइ ठे सविस्तर कर्म प्रबंध तेनी प्रवृत्ति जेने एवा ठे ॥३३॥

आकर्णितोऽपि महितोऽपि निरीक्षितोऽपि, नूनं न चेतसि
मया विधृतोऽसि ज्ञक्त्या ॥ जातोऽस्मि तेन जनबांधव ! दुःख
पात्रं, यस्मात्क्रियाः प्रतिफलंति न जावशून्याः ॥ ३४ ॥

अर्थः—(जनबांधव के०) जन जे लोक तेना बांधव एटले हितकर्ता अर्थात् हे जनहितकारिन् ! (मया के०) हुं जे तेणें कोइ जवने विषे तमो (आकर्णितोऽपि के०) सांजड्या पण तथा (महितोऽपि के०) पू. ज्या पण तथा (निरीक्षितोऽपि के०) दीठा पण परंतु (नूनं के०) निश्चें (ज्ञक्त्या के०) जक्तियें करीने (चेतसि के०) चित्तने विषे (नविधृतोऽसि के०) धारण करेला नथी. (तेन के०) ते कारण माटें (दुःखपात्रं के०) दुःखनुं पात्र, हुं (जातोऽस्मि के०) उत्पन्न थयेलो हुं. (यस्मात् के०) जे कारण माटें (क्रियाः के०) आकर्णितादिक क्रियाउं जे ठे, ते (जावशून्याः के०) जावें करि रहित एवी ठती (न के०) नहिं (प्रति फलंति के०) विशिष्टफल देवावाली थाय ठे ॥ ३४ ॥

त्वं नाथ ! दुःखजनवत्सल ! हे शरण्य !, कारुण्यपुण्यव
सते ! वशिनां वरेण्य ! ॥ ज्ञक्त्या नते मयि महेश ! दयां
विधाय, दुःखांकुरोद्धलनतत्परतां विधेहि ॥ ३५ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे स्वामिन्! (दुःखिजनवत्सल के०) दुःख ठे जेने ते दुःखी कहियें, अने दुःखी एवा जे जनो तेने विषे वत्सल एटले कृपापर तेना संबोधनमां हे दुःखिजनवत्सल! (हेशरण्य के०) शरणें आवेला प्राणीने हितकारक तेना संबोधनमां हे शरण्य! तथा (कारुण्यपुण्यवसते के०) कारुण्य जे दयापणुं तेनी पुण्य एटले पवित्र वसति एटले स्थानक तेना संबोधनने विषे हे कारुण्यपुण्यवसते! अथवा कारुण्य जे दया अने पुण्य जे धर्म अर्थात् दया धर्मनी वसति एटले घर एवा तथा (वशिनां वरेण्य के०) वश ठे इंद्रियो जेमनें एवा जितेंद्रिय पुरुषोमां वरेण्य एटले श्रेष्ठ तेना संबोधनने विषे हे वशिनां वरेण्य! तथा (महेश के०) महोटा एवा ईश जे स्वामी तेने महेश कहियें तेना संबोधनने विषे हे महेश! (त्वम के०) (जक्त्या के०) जक्तियें करीने (नते के०) नमस्कार कस्यो ठे जेणें एवा (मयि के०) मारे विषे (दयां के०) कृपा जे तेने (विधाय के०) करीने (दुःखांकुर के०) दुःखनो अंकुर जे उत्पत्तिस्थानक, तेनुं (उद्वलन के०) खं रुन तेने विषे (तत्परतां के०) तत्परपणुं तेने (विधेहि के०) करो ॥ ३९ ॥

निःसंख्यसारशरणं शरणं शरण्य, मासाद्य सादि
तरिपुप्रथितावदातम् ॥ त्वत्पादपंकजमपि प्रणिधा
नवंध्यो, वध्योऽस्मि चेद्भुवनपावन! हा हतोऽस्मि ॥ ४० ॥

अर्थः—हे स्वामिन्! तथा (भुवनपावन के०) हे त्रण जगतने पवित्र करनार! (त्वत्पादपंकजं के०) तमारा चरणारविंदना (शरणं के०) शरण तेने (आसाद्य के०) पामीने (अपि के०) पण (प्रणिधानवंध्यः के०) प्रणिधान जे तमारुं ध्यान करवुं, तेणें करीने वांजियो थयो एटले शून्य थयो एवो (अस्मि चेत् के०) जो हुं बुं, तो (वध्यः के०) रागादि क शत्रुयें करी हणवा योग्य बुं, ए कारण माटें (हा के०) हा! इति खेदे (हतोस्मि के०) हुदैवें मारेलो बडं, हवे तमारुं पादपंकज केहवुं ठे? तो के (निःसंख्य के०) असंख्य एटले अनंत एवुं जे (सार के०) बल तेनुं (शरणं के०) घर एवुं ठे तथा (शरण्यं के०) शरण करवा योग्य ठे, वली केहेवुं ठे? तो के (सादित के०) हाय पमाड्या ठे (रिपु के०)

रागादिक वैरी जेणें, तेणें करीने. (प्रथित के०) प्रसिद्ध ठे (अवदात के०) प्रज्ञाव जेनो एवुं ठे ॥ ४० ॥

देवेंद्रवंद्य ! विदिताखिलवस्तुसार !, संसारतारक !

विज्ञो ! ज्ञुवनाधिनाथ ॥ त्रायस्व देव ! करुणाद्भूद

मां पुनीहि, सीदंतमद्य जयदव्यसनांबुराशोः ॥ ४१ ॥

अर्थः—(देवेंद्र के०) देवतानो जे इंद्र तेणें (वंद्य के०) वंदन करवायो ग्य तत्संबोधने हे देवेंद्रवंद्य ! वली (विदित के०) जाणुं ठे (अखिल के०) समग्र (वस्तु के०) वस्तुनुं (सार के०) रहस्य जेणें, तेना संबोधन मां हे विदिताखिलवस्तुसार ! तथा (संसारतारक के०) हे संसारसमुद्र थकी तारनार ! (विज्ञो के०) हे समर्थ ! तथा (ज्ञुवनाधिनाथ के०) हे त्रिज्ञुवनना नाथ ! तथा (देव के०) हे देव ! तथा (करुणाद्भूद के०) करुणाना डह, उपलक्षणथी हे करुणाना समुद्र ! (अद्य के०) हमणां (सीदंतं के०) सीदांतो विषादने प्राप्त थयो एवो (मां के०) मुजने (जयद के०) जयनो देनारो एवो (व्यसनांबुराशोः के०) व्यसननो जे समुद्र तेथकी (त्रायस्व के०) रक्षण करो अने (पुनीहि के०) पापनो नाश करी पवित्र करो ॥ ४१ ॥

यद्यस्ति नाथ ! ज्वदंघ्रिसरोरुहाणां, जक्तेः फलं किं .

मपि संततिसंचितायाः ॥ तन्मे त्वदेकशरणस्य शर .

एय!जूयाः, स्वामी त्वमेव ज्ञुवनेऽत्र जवांतरेऽपि ॥ ४२ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे नाथ ! (यदि के०) जो (ज्वदंघ्रिसरोरुहाणां के०) तमारां चरणारविंदसंबंधी (जक्तेः के०) जक्तिनुं (किमपि के०) कांइ पण (फलं के०) फल (अस्ति के०) ठे (तत् के०) तो (शरण के०) हे शरणागतवत्सल ! (त्वदेकशरणस्य के०) जेने तमारुंज एक शरण ठे एवा (मे के०) मने (अत्र के०) आ (ज्ञुवने के०) लोकने विषे तथा (जवांतरेऽपि के०) जवांतरने विषे (त्वमेव के०) तमेज (स्वामी के०) स्वामी (जूयाः के०) थाऊं. हवे पूर्वोक्त जक्ति केहवी ठे ? तो के (संततिसंचितायाः के०) निरंतर संताननी परंपरायें संचेली

ઘટલે વૃદ્ધિગત અઙ્ એવી છે. તથા આહિં ચરણનું તો .યુગલ જેતથાપિ
“અંગ્રિસરોરુહાણાં” એ વહુ વચન લખ્યું છે તે પુણ્યત્વજ્ઞાપનને માટે છે. ॥૪૩॥

હવે કવિ સ્તવનનો ઉપસંહાર કરતો હતો તથા પોતાના નામ
ને પ્રકાશ કરતો હતો કહે છે.

इहं समाहितधियो विधिवज्जिनेन्द्र, सांजोल्लसत्पुल
ककंचुकितांगजागाः ॥ त्वद्विबनिर्मलमुखांबुजबद्ध
लक्षा, ये संस्तवं तव विन्नो रचयन्ति नव्याः॥४३॥
जननयनकुमुदचंद्र, प्रज्ञास्वराःस्वर्गसंपदो भुक्त्वा॥
ते विगलितमलनिचया, अचिरान्मोक्षं प्रपद्यन्ते
॥ ४४ ॥ युग्मम् ॥ इति श्रीकल्याणमंदिरनामक
मष्टमस्मरणं समाप्तम् ॥ ८ ॥

અર્થ:—(જિનેંદ્ર કેળ) હે જિનેંદ્ર ! તથા (વિન્નો કેળ) હે સ્વામિન્ !
તથા (જનનયનકુમુદચંદ્ર કેળ) જન જે મનુષ્ય તેના નેત્રરૂપ જે ચંદ્રવિકા
સિ કમલ, તેને વિષે ચંદ્રમા સમાન તેના સંબોધનને વિષે હે જનનયનકુ
મુદચંદ્ર! આહિં અન્યંતરમાં કવિયેં શ્રીસિદ્ધસેન દિવાકરાચાર્યેં દીક્ષા સમય
માં ગુરુયેં દીધેલા કુમુદચંદ્ર એવા પોતાના નામનું પણ સૂચન કહ્યું છે. (યે
કેળ) જે (નવ્યાઃ કેળ) નવ્યપ્રાણીયો (इहं કેળ) એમ પૂર્વોક્ત પ્રકારેં (વિધિ
વત્ કેળ) વિધિપૂર્વક, (તવ કેળ) તમારા (સંસ્તવં કેળ) સ્તોત્રને (રચયંતિ
કેળ) રચે છે (તે કેળ) નવ્યપ્રાણીયો, (અચિરાત્ કેળ) થોડાએક કાલમાં
(મોક્ષ કેળ) અનંતજ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, વીર્ય, સ્વરૂપ નિઃશ્રેયસને (પ્રપદ્યં
તે કેળ) પામે છે. શું કરીને પામે છે ? તો કે (સ્વર્ગસંપદઃ કેળ) દેવલોક
ની સંપદા સુખને (ભુક્ત્વા કેળ) જોગવીને, તે કેવી સ્વર્ગ સંપદા? તો કે
(પ્રજ્ઞાસ્વરાઃ કેળ) પ્રકર્ષે ઘટલે અત્યંત જ્ઞાસ્વર નામ દેદીપ્યમાન એવીયો,
તથા તે નવ્યો કેહવા છે? તો કે (સમાંહિતધિયઃ કેળ) સમાધિવાલીધ્યા
નયુક્ત નિશ્ચલ છે બુદ્ધિ જેની એવા છે, વલી કેહવા છે? તો કે (સાંજોલ્લ
સત્ કેળ) આકરો, ઉદ્ધાસ પામતો એવો (પુલક કેળ) રોમાંચ તેણેં (કં
ચુકિત કેળ) કંચુકેં કરી સહિત છે (અંગજાગાઃ કેળ) શરીરનો દેશ

जेनो-एवा, वली केहेवा ठे? तो के (त्वहिंब के०) तमारुं जे प्रंतिबिंब तेनुं (निर्मल के०) मलरहित एवुं जे (मुखांबुज के०) मुखकमल तेने विषे (बरुलदाः के०) बांध्युं ठे लक्ष एटले ध्यान जेमणें एवा, तथा वली केहेवा ठे? तो के (विगलित के०) विशेषें करीने गली गयो ठे (मं लतिचयाः के०) कर्मरजोलक्षण मलसमूह जेमनो एवा ठे. अर्थात् आ प्रकारना कहेला एवा, जे ज्ञव्यप्राणीयो तमारुं संस्तवन करे ठे. ते स्वर्गलोकमां देवताउं थइने त्यां स्वर्ग सुखोने जोगवी फरी मनुष्य जव पामीने थोडाक कालमां शिवसुखने पामे ठे ॥ आ स्तोत्रमां प्रायः दरेक श्लोकमां मंत्रो ठे, परंतु रूढी रीतें आहीं कहेला नथी, माटें ते गुरुना आम्नायथी जा एवा ॥ ४४ ॥ इति श्री कल्याणमंदिनामकं अष्टमं स्मरणं संपूर्णम् ॥ ७ ॥

॥ अथ ॥

॥ बृहज्जांतिस्तवनामकं नवमस्मरणं प्रारभ्यते ॥

जो जो ज्ञव्याः शृणुत वचनं प्रस्तुतं सर्वमे
तत्, ये यात्रायां त्रिभुवनगुरोराहतां नक्तिना
जः ॥ तेषां शांतिर्नवतु नवतामर्हदादिप्रज्ञावा,
दारोग्यश्रीधृतिमतिकरी क्लेशविध्वंसहेतुः ॥ १ ॥

अर्थः—(जो जो ज्ञव्याः के०) जो जो ए संबोधनें करी हे. ज्ञव्याः एटले हे मुक्तियोग्य प्राणीयो! तमो (प्रस्तुतं के०) प्रस्ताव एटले अवसरने योग्य एवुं अने (सर्व के०) साद्यंत एवुं तथा (एतत् के०) आ समीपतरवर्त्ति एवुं (वचनं के०) वचन जे तेने (शृणुत के०) सांजलो. ते समीपतरवर्त्ति एवुं कयुं वाक्य? तो के (आहतां के०) अर्हत जे वीतराग ते ठे देव जेने एवा (तेषां के०) प्रसिद्ध (नवतां के०) तमें ते तमारी (शांतिः के०) शांति, (नवतु के०) हो. ते शांति शेणें करीने थाय? तो के (अर्हदादिप्रज्ञावात् के०) अर्हत, सिद्ध, आचार्य, उपाध्याय, साधु, तेमना माहात्म्य थकी, वली ते केहेवा तमो ज्ञव्य प्राणीयो के जेने शांति थाय? तो के (ये के०) जे ज्ञव्यप्राणीयो (त्रिभुवनगुरोः के०) त्रिभुवनना गुरु जे जगवान् ते

મની (યાત્રાયાં કે૦) યાત્રાને વિષે (ચક્તિચાજઃ કે૦) ચક્તિના યજના રા. હે. તે જવ્ય પ્રાણીયોને શાંતિ થાય. હવે તે શાંતિ કેહેવી હે? તો કે (આરોગ્યશ્રીધૃતિમત્તિકરી કે૦) આરોગ્ય, શ્રી, ધૃતિ અને મતિ, એ ચાર વાનાં ને કરનારી એવી હે, તથા. વલી (ક્લેશવિધ્વંસહેતુઃ કે૦) ક્લેશના વિધ્વંસ ની કારણચૂત હે ॥ ૧ ॥

વલી પણ કહે હે.

॥ગદ્યં॥ ઓ ઓ જવ્યલોકા ઇહ હિ ઋતૈરાવતવિદેહ સંજવાનાં સમસ્તતીર્થકૃતાં જન્મન્યાસનપ્રકંપાનંતર મવધિના વિજ્ઞાય સૌધર્માધિપતિઃ સુધોષાઘંટાચાલ નાનંતરં સકલસુરાસુરેંદ્રૈઃ સહ સમાગત્ય સવિનય મર્હન્દ્યારકં ગૃહીત્વા ગત્વા કનકાજિશ્રુંગે વિહિત જન્માન્નિષેકઃ શાંતિમુદ્ધોષયતિ યથા તતોઽહં કૃતાનુકારમિતિ કૃત્વા મહાજનો યેન ગતઃ સ પંથા ઇતિ જવ્યજનૈઃ સહ સમેત્ય સ્નાત્રપીઠે સ્નાત્રં વિધાય શાંતિમુદ્ધોષયામિ તત્પૂજાયાત્રાસ્નાત્રાદિમહોત્સવા નંતરમિતિ કૃત્વા કર્ણં દત્વા નિશમ્યતાં નિશમ્યતાં સ્વાહા ઊં પુણ્યાહં પુણ્યાહં. પ્રીયંતાં પ્રીયંતાં જગંચંતોઽર્હંતઃ સર્વજ્ઞાઃ સર્વદર્શિનસ્ત્રિલોકનાથાસ્ત્રિલોકમહિતાસ્ત્રિલોકપૂજ્યાસ્ત્રિલોકેશ્વરાસ્ત્રિલોકોદ્યોતકરાઃ ॥

અર્થઃ—(ઓઓજવ્યલોકાઃ કે૦) હે જવ્યલોકો! (હિ કે૦) જેકારણ માંટે (ઇહ કે૦) આ (ઋતૈરાવતવિદેહ કે૦) ઋત, એરાવત અને મહાવિદેહ તેને વિષે (સંજવાનાં કે૦) ઉત્પન્ન થયા એવા (સમસ્તતીર્થકૃતાં કે૦) સમગ્ર તીર્થકરો જે હે તેમના (જન્મનિ કે૦) જન્મ સમયને વિષે (આસન કે૦) સૌધર્માધિપતિનાં આસન, (પ્રકંપ કે૦) પ્રકંપિત થયાં તેની (અનંતરં કે૦) પછી (અવધિના કે૦) અવધિજ્ઞાને કરીને

(विहङ्गयं के०) जिनजन्मने जाणीने (सुघोषाघंटा के०) सुघोषानामा घंटा ना (चालनानंतरं के०) चलन एटले वगाड्या पढी (सौधर्माधिपतिः के०) सौधर्मेन्द्र जे ठे ते, (सकल के०) समग्र (सुर के०) देवता, (असुर के०) पांतालवांसी देवो तेना (इंद्रैः सह के०) इंद्रोनी साथें एटले असुरसुरेंद्रो यें युक्त ठतो (समागत्य के०) त्यां आवीने (सविनयं के०) विनय जे स्तु ति तेणें करीने (अर्हद्भट्टारकं के०) अर्हतूरूप भट्टारक तेने (गृहीत्वा के०) करसंपुटमां ग्रहण करीने (कनकाद्रिशृंगे के०) मेरुपर्वतना शिखर उंपर (गत्वा के०) जइने (विहित के०) निर्माण कस्यो ठे (जन्माक्षिषेकः के०) स्नात्र महोत्सव जेणें एवो छतो ते स्नात्रनी समाप्ति थये ठते (शांतिमुद् घोषयति के०) महोटा एवा शब्दें करीने शांतिने प्रठन करे ठे (ततः के०) ते कारण माटें (अहं के०) हुं पण (कृतानुकारं के०) तेमज अनुकृ ति (यथा के०) जेम थाय, (इति के०) ए प्रकारें (कृत्वा के०) करीने त था विचारीने, शुं विचारीने? तो के (महाजनः के०) इंद्रादिक देव समू ह (येन के०) जे मार्गे (गतः के०) प्रवर्त्यो (सः के०) तेज (पंथाः के०) मार्ग तेने आपणें पण अनुसरवुं. अर्थात् आपणें पण देवसमूहें कस्युं ते म करवुं. (इति के०) ए कारण माटें (जव्यजनैः के०) जव्य प्राणीयो जि नालयने विषे (सह समेत्य के०) रूडी रीतें एकठा मढी साथें आवीने (स्नात्रपीठे के०) स्नात्र पीठने विषे (स्नात्रं विधाय के०) श्रीजिननो स्नात्र करावीने (शांतिं के०) शांतिना पाठने हुं जे (उद्घोषयामि के०) उद्घोषणा करुं हुं ते (तत्पूजायात्रास्नात्रादिमहोत्सवानंतरं के०) तेनी पूजा, यात्रा, स्नात्रादि, महोत्सवानंतर (इतिकृत्वा के०) ए प्रकारें करीने शांतिना महोत्सवनी उद्घोषणाने हे जव्यजनो! तसो (कर्णं दत्वा के०) सांजलवामाटें कानने सावधान करीने (निशम्यतां निशम्यतां स्वाहा के०) सांजलो सां जलो. स्वाहा ए मंत्राद्वार पूर्वक अहिं द्विरुक्ति ठे, ते अत्यादर ख्यापनने माटे ठे. (ॐ के०) ॐ कार जे ठे, ते पंच परमेष्ठिवाचक मंगलने माटें उच्चारण करीने कहे ठे, के हे जव्यप्राणीयो! (पुण्याहं पुण्याहं के०) आज पुण्यनो दिवस ठे, पुण्यनो दिवस ठे, तथा (जगवंतः के०) समग्र ऐश्वर्ययुक्त एवा (अर्हतः के०) तीर्थकरो ते (प्रीयंतां प्रीयंतां के०) अतिसंतुष्ट थाऊं, अतिसं तुष्ट थाऊं. ते अर्हत जगवान् कहेवा ठे? तो के (सर्वज्ञाः के०) सचराचर

જગત્ જે તેને કેવલજ્ઞાનેં કરીને જાણે એવા છે. વલી કેહવા છે ? (તો કે (સર્વદર્શિનઃ કેળ) કેવલ દર્શનેં કરીને સર્વને જોવે છે, તથા (ત્રિલોકના થાઃ કેળ) લોકત્રય જે સ્વર્ગ, મૃત્યુ અને પાતાલ, તેના નાથ એવા, તથા (ત્રિલોકમહિતાઃ કેળ) પૂર્વોક્ત ત્રણ લોકેં કરી અર્ચિત એવા, અને વલી (ત્રિલોકપૂજ્યાઃ કેળ) ત્રણ લોકને પૂજન કરવા યોગ્ય એવા, તથા (ત્રિ લોકેશ્વરાઃ કેળ) ત્રણ લોકના ઈશ્વર એવા, તથા (ત્રિલોકોદ્યોતકરાઃ કેળ) અજ્ઞાનતિમિરનાશકત્વેં કરી ત્રણ લોકના પ્રકાશકારક છે.

ૐ કૃષ્ણ અજિત સંજવ અન્નિનંદન સુમતિ પદ્મપ્રજ્ઞ
સુપાર્શ્વ ચંદ્રપ્રજ્ઞ સુવિધિ શીતલ શ્રેયાંસ વાસુપૂજ્ય
વિમલ અનંત ધર્મ શાંતિ કુંયુ અર મદ્ધિ મુનિસુવ્રત
નમિ નેમિ પાર્શ્વ વર્ધમાનાંતા જિનાઃ શાંતાઃ શાંતિકરા
જવંતુ સ્વાહા ૐ મુનયો મુનિપ્રવરા રિપુવિજયહ
ર્ષિકાંતારેષુ હર્ગમાર્ગેષુ રક્તંતુ વો નિત્યં સ્વાહા ॥

અર્થઃ—વલી તે કેહવા છે? તો કે (શાંતાઃ કેળ) ક્રોધાદિકના અજ્ઞાંવ થકી ઉપશાંત થયેલા એવા તથા (જિનાઃ કેળ) રાગાદિકના જય કર નારા એવા શ્રી કૃષ્ણદેવજી જેમાં આદિ છે તથા (વર્ધમાનાંતાઃ કેળ) શ્રીવીરસ્વામી છે અંતમાં જેને એવા ચોવીશ તીર્થકરો તે (શાંતિકરાઃ કેળ) શાંતિના કરનારા એવા (જવંતુ કેળ) હો. (ૐ કેળ) ૐકાર મંગલાર્થ વાચક જાણવો, તથા (મુનિપ્રવરાઃ કેળ) મુનિયોને વિષે શ્રેષ્ઠ એવા (મુ નયઃ કેળ) સાધુજે જે છે તે (રિપુવિજય કેળ) શત્રુકૃત પરાજિત, તથા (હર્ષિકાંતારેષુ કેળ) હુષ્કાલ તથા (કાંતારેષુ કેળ) ચોર, કંટકાદિકેં દૂષિ તમાર્ગને વિષે તથા (હર્ગમાર્ગેષુ કેળ) અરણ્યમાર્ગને વિષે (વઃ કેળ) તમોને (નિત્યં કેળ) નિરંતર (રક્તંતુ કેળ) રક્ષણ કરો ॥

ૐ હ્રી શ્રી ધૃતિ મતિ કીર્તિ કાંતિ બુદ્ધિ લક્ષ્મી
મેધા વિદ્યાસાધનપ્રવેશનિવેશનેષુ સુગૃહીત
નામાનો જયંતુ તે જિનેંદ્રાઃ ॥

अर्थः—(ॐ के०) ॐ कार परमात्मावाचक प्रणव बीज ठे, (ह्रीं के०) ह्रीं कार मायाबीज ते वश करनार ठे, (श्रीं के०) श्रीं कार लक्ष्मीबीज ते द्रव्यागमन कारण ठे, तथा (धृति के०) धैर्य, (मति के०) बुद्धि, (कीर्ति के०) यश, (कांति के०) शोभा, (बुद्धि के०) वर्तमाने उपजती सांप्रतदर्शिनी बुद्धि, (लक्ष्मी के०) धनादि संपत्ति, (मेधा के०) धारण करवानी बुद्धि, (विद्यासाधन के०) चौद विद्यानुं साधन, तथा (प्रवेशन के०) ग्रहप्रवेश तथा (निवेशनेषु के०) निवेशन जे मुकाम तेने विषे (सुगृहीतना मानः के०) शोचन ग्रहवा योग्य ठे नाम जेमनुं एवा (ते के०) ते पूर्वोक्त (जिनेंद्राः के०) तीर्थकरो ते सदैव (जयंतु के०) जयवंता वर्तो ॥

ॐ रोहिणी प्रज्ञप्ति वज्रशृंगला वज्रांकुशी अप्रति
चक्रा पुरुषदत्ता काली माहाकाली गौरी गांधारी
सर्वास्त्रा महाज्वाला मानवी वैरुद्ध्या अद्भुता मानसी
महामानसी षोडश विद्यादेव्यो रक्षंतु वो नित्यं
स्वाहा ॥ ॐ आचार्योपाध्यायप्रभृति चातुर्वर्ण्यस्य ॥
श्री श्रमणसंघस्य शान्तिर्भवतु तुष्टिर्भवतु पुष्टिर्भवतु ॥

अर्थः—वली रोहिणीथी आरंजीने मूलमां लखेली एवी महामानसी देवी पर्यंत (षोडश के०) शोल एवी (विद्यादेव्यः के०) विद्याधिष्ठात्री देवीयो (वः के०) तमोने (नित्यं के०) निरंतर (रक्षंतु स्वाहा के०) रक्षण करो. ए ठेकाणें (स्वाहा के०) स्वाहा जणवुं कारण के ते वृद्धनो आम्नाय ठे. कोइ ठेकाणे ॐ स्वाहा एवो पण पाठ ठे. वली आहिं (ॐ के०) ॐ कार ते मंगलार्थ बोलवो. पढी (आचार्योपाध्यायप्रभृति के०) आचार्य. अने उपाध्याय प्रमुख (चातुर्वर्ण्यस्य के०) आचार्य, उपाध्याय, साधु, साध्वी, ए चार प्रकारवाला एवा (श्रीश्रमणसंघस्य के०) सुशोभित एवा श्रमण जे श्रीवीर जगवान् तेना संघने (शान्तिर्भवतु के०) शान्ति हो, (तुष्टिर्भवतु के०) तुष्टि थाउं (पुष्टिर्भवतु के०) धर्मनी पुष्टि थाउं ॥

ॐ ग्रहाश्रंज सूर्यांगारक बृहस्पति शुक्र शनैश्वर
राहु केतुसहिताः सलोकपालाः सोम यम वरुण कु

બેર વાસવાદિત્ય સ્કંદ વિનાયકોપેતાઃ યે ચાન્યેઽપિ
ગ્રામનગર ક્ષેત્ર દેવતાદયસ્તે સર્વે પ્રીયંતા પ્રીયંતાં
અક્ષીણકોશકોષાગારાં નરપતયશ્ચ જવંતુ સ્વાહા ॥

અર્થઃ—હવે વલી પણ પૂર્વોક્ત શ્રીસંઘને (ૐ ગ્રહાઃ કેળ) નવ ગ્રહો જે છે તેનાં નામ કહે છે. ચંદ્ર, સૂર્ય, અંગારક, બુધ, વૃહસ્પતિ, શુક્ર, શનૈશ્વર, રાહુ અને કેતુ. (સહિતાઃ કેળ). પરસ્પર મળ્યા તે સોમ, યમ, વરુણ અને કુબેર એ (સલોકપાલાઃ કેળ) ચાર લોકપાલે સહિત તથા વાસવ તે ઇંદ્ર, આદિત્ય તે વારં પ્રકારના સૂર્ય, સ્કંદ અને વિનાયક જે ગણેશ, તેણેકરી (ઉપેતાઃ કેળ) મળ્યા એવા સર્વ દેવતાઈ (યે ચ અન્યેપિ કેળ) વલી અનેરા પણ જે ગ્રામ, નગર, ક્ષેત્રના (દેવતાદયસ્તે સર્વે કેળ) દેવતાદિક છે તે સર્વે (પ્રીયંતાં પ્રીયંતાં કેળ) પ્રસન્ન થાઈ, પ્રસન્ન થાઈ, તથા (અક્ષીણ કેળ) નથી ક્ષય પામ્યાં એવા (કોશ કેળ) જંગમ જેના તથા (કોષાગારાઃ કેળ) ધાન્યનાં ગૃહ જેમનાં એવા (નરપતયઃ કેળ) રાજાઈ જે છે તે પ્રસન્ન (જવંતુ કેળ) થાઈ, (સ્વાહાં કેળ) સ્વાહાનો અર્થ પૂર્વવત્ જાણવો ॥

ૐ પુત્ર મિત્ર ભ્રાતૃ કલત્ર સુહૃદ્ સ્વજન સં
બંધિ વંધુવર્ગસહિતા નિત્યં ચામોદ પ્રમોદ
કારિણઃ અસ્મિન્શ્ચ જૂમંમલાયતનનિવાસિસાધુ
સાધ્વી શ્રાવકશ્રાવિકાણાં રોગોપસર્ગવ્યાધિ
હુઃસ્વહૃન્નિદ્ઘદૈર્મનસ્યોપશમનાય શાંતિર્જવતુ ॥

અર્થઃ—પુત્ર એટલે સુત, મિત્ર એટલે હિતકારક, ભ્રાતૃ એટલે સહોદર કલત્ર એટલે સ્ત્રી, સુહૃદ્ એટલે સમાન વ્યવહાર, સ્વજન એટલે જ્ઞાતિ, સંબંધી એટલે શ્વશુરપક્ષવાલા, વંધુવર્ગ એટલે સગોત્રીય તે (સહિતાઃ કેળ) પરસ્પર મળ્યા, એવા તે સર્વ (નિત્યં કેળ) નિરંતર (ચ કેળ) વલી ચામોદ એટલે હર્ષ અને પ્રમોદ એટલે ચિત્તપ્રસન્નતા તેને કારિણઃ એટલે કરનારા હો, તથા (અસ્મિન્ કેળ) આ મૃત્યુલોકને વિષે (જૂમંમલાયતન કેળ) પૃથિવીમાં પોતાના સ્થાનકોને વિષે (નિવાસિ કેળ) નિવાસ કરનારા એવા સાંધુ, સાધ્વી, શ્રાવક અને શ્રાવિકા તેમના રોગ, ઉપસર્ગ, વ્યાધિ, હુઃસ્વ, હૃન્નિ

ह्वा अने दुर्मनपणुं तेमना (उपशमनाय के०) उपशमने अर्थे शांति जे
हे, ते (जवतु के०) हो.

ॐ तुष्टि पुष्टि रुद्धि वृद्धि मांगल्योत्सवाः सदा प्रादुर्चूतानि पा
पानि शाम्यंतु दुरितानि शत्रवः पराङ्मुखा जवंतु स्वाहा ॥

अर्थः—(ॐ के०) ॐकार जे हे ते मंगलार्थज हे (तुष्टि के०) संतोष,
(पुष्टि के०) शरीरादि तोष, अथवा पुरुषार्थसाधन सामर्थ्य, (रुद्धि के०) संप
त्ति, एटले धनधान्यादिबाहुल्य, (वृद्धि के०) पुत्रपौत्रादिक परिवारनो वि
स्तार, (मांगल्य के०) कल्याण अने (उत्सवाः के०) पुत्रजन्म विवाहादि
महोत्सव ते सर्व थाऊं, तथा (सदा के०) निरंतर (प्रादुर्चूतानिके०) उत्पन्न थ
यां एवां जे (पापानि के०) पापो, ते (शाम्यंतु के०) शांतिने पामो. (दुरिता
नि के०) अशुभफलागमरूप ते पण शांतिने पामो, अने तमारा (शत्रवः
के०) वैरीयो जे हे, ते सर्व (पराङ्मुखाः के०) अबलुं हे मुख जेमनुं एवा
जवंतु के०) थाऊं, (स्वाहा के०) सुष्टु एटले रूडुं आह एटले कहे हे ॥

हवे शांतिने माटे श्री शांतिनाथने नमस्कार करतो ठतो कहे हे.

श्रीमते शांतिनाथाय, नमः शांतिविधायिने ॥

त्रैलोक्यस्यामराधीश, मुकुटार्च्यर्चितांग्रये ॥ १ ॥

अर्थः—(शांतिनाथाय के०) श्रीशांतिनाथने (नमः के०) नमस्कार
थाऊं, ते श्रीशांतिनाथ केहवा हे? तो के (श्रीमते के०) समवसरणादि
रुद्धि ते हे जेने एवा अने वली केहवा हे? तो के (शांतिविधायिने के०)
शांति जे दुःख दुरितोपसर्गनिवृत्तिरूप, तेने करनारा एवा, ते कोने करना
रा? तो के (त्रैलोक्यस्य के०) त्रणे लोकने, तथा वली ते केहवा हे? तो
के (अमराधीश के०) चोशठ इंद्रो तेमना (मुकुट के०) मुकुट तेमणे
(अर्च्यर्चित के०) पूजित हे (अंग्रये के०) चरण जेमनुं एवा हे ॥ १ ॥

शांतिः शांतिकरः श्रीमान्, शांतिं दिशतु मे गुरुः ॥

शांतिरेव सदा तेषां, येषां शांतिर्गृहे गृहे ॥ २ ॥

अर्थः—(शांतिकरः के०) शांतिने करनार एवा (शांतिः के०) श्रीशांति

નાથ, (મે કેળ) મને (શાંતિ કેળ) ડુઃસ્વપ્નહરિતોપશાંતિને (દિશતુ કેળ) આપો. કારણ કે (યેષાં કેળ) જેમના (ગૃહે કેળ) ઘરને વિષે (ગુરુઃ કેળ) યથાર્થોપદેશના કરનાર એવા (શ્રીમાન્ કેળ) સુશોજિત એવા (શાંતિઃ કેળ) શ્રીશાંતિનાથનામા જે જિન તેનું પૂજન થાય છે, (તેષાં કેળ) તે મના (ગૃહે કેળ) ઘરને વિષે (સદા કેળ) નિરંતર (શાંતિરેવ કેળ) શાંતિજ થાય છે ॥ ૨ ॥

હવે શ્રી શાંતિનાથના કેવલ નામગ્રહણ માત્રનું માહાત્મ્ય કહે છે.

જન્મૃષ્ટરિષ્ટહૃષ્ટ, ગ્રહગતિહુઃસ્વપ્નહર્નિમિત્તાદિ ॥

સંપાદિતહિતસંપન્નામગ્રહણં જયતિ શાંતિઃ ॥૩॥

અર્થઃ—(શાંતિઃ કેળ) શ્રીશાંતિનાથનું (નામગ્રહણં કેળ) નામગ્રહણ પણ (જયતિ કેળ) ઉત્કૃષ્ટ વર્તે છે. સેવાતત્પર સેવકોને સુખશ્રેયસ્કારક એવું વર્તે છે. હવે તે નામગ્રહણ કેહવું છે? તો કે (જન્મૃષ્ટ કેળ) દૂર કસ્યાં છે (રિષ્ટહૃષ્ટગ્રહગતિ કેળ) ઉપદ્રવ તથા હુષ્ટ એવી અંગારકાદિ ગ્રહની ગતિ, તથા (હુઃસ્વપ્નહર્નિમિત્તાદિ કેળ) સ્વપ્ન, હાલ, મહિષાદિકનું દેખવું તથા દ્રહ, નદી, સમુદ્રાદિમાં પડવું તથા સ્વશિરનું પડવું, ઇત્યાદિક હુઃસ્વપ્ન જે હુસ્વપ્નનાં કારણ છે તેને, અને વધી કેહવું છે? તો કે (સંપાદિત કેળ) સંપાદન કરી છે (હિતસંપન્ન કેળ) હિતની સંપત્તિ જેણે એવું છે ॥ ૩ ॥

હવે શાંતિનો ઉદ્ધોષવિશેષ કહે છે

શ્રીસંઘજગજ્ઞાનપદ, રાજાધિપરાજ્યસન્નિવેશાનામ્ ॥

ગોષ્ઠિકપુરમુખ્યાનાં; વ્યાહરણૈર્વ્યાહરેઙ્ઞાંતિમ્ ॥૪॥

અર્થઃ—(શ્રીસંઘજગજ્ઞાનપદરાજાધિપરાજ્યસન્નિવેશાનાં કેળ) એ સર્વના (વ્યાહરણૈઃ કેળ) નામગ્રહણે કરીને તથા (ગોષ્ઠિકપુરમુખ્યાનાં કેળ) ગોષ્ઠિકપુરપ્રમુખ જે નગરના મુખ્ય પુરુષ તેના પણ (વ્યાહરણૈઃ કેળ) ઉપકરણ નામસંગ્રહ તેણે કરીને ઇટલે એ સહુના નામ લઈ લઈને (શાંતિ કેળ) શાંતિ જે તેને (વ્યાહરેત્ કેળ) ડુંચે સ્વરે કરીને ઉદ્ધોષણ કરે ॥૪॥

हवे पूर्वे कहेला श्लोकमां नामग्रहण करीने उद्घोष करवो एम
जे कळुं, तेहीज नामो कहे ठे.

श्रीश्रमणसंघस्य शान्तिर्नवतु, श्रीषौरजनस्य शान्ति
र्नवतु, श्रीजनपदानां शान्तिर्नवतु, श्रीराजाधिपानां
शान्तिर्नवतु, श्रीराजसन्निवेशानां शान्तिर्नवतु, श्री
गोष्ठिकानां शान्तिर्नवतु, श्रीपुरमुख्याणां शान्तिर्नव
तु, श्रीब्रह्मलोकस्य शान्तिर्नवतु, ॐ स्वाहा ॐ
स्वाहा ॐ श्रीपार्श्वनाथाय स्वाहा ॥

अर्थः—सुशोजित एवा श्रमणसंघनी विघ्ननिवृत्तिरूप शान्ति थाउं, तथा
पुरने विषे वसनारां लोकोनी विघ्नोपशमरूप शान्ति थाउं, तथा जनपद
जे देश तेनी विघ्नोपशमरूप शान्ति थाउं. तथा राजां अने अधिपति
तेनी शान्ति थाउं, तथा राजाना उपदेशनस्थानक जे सन्निवेश, तेनी विघ्नोप
शमरूप शान्ति थाउं, तथा गोष्ठिकानां एटले धर्मसन्नास्थजनो तेमनी कषायो
दयोपशमरूप शान्ति थाउं, तथा पुरना मुख्य जे पुरुषो तेमनी विघ्नोपशमरूप
शान्ति थाउं. ब्रह्मलोक जे ठे तेनी विघ्नोपशमरूप शान्ति थाउं. पहेली वार
नुं ॐ स्वाहा ए पद जे ठे, ते मंगलार्थ ठे, तथा बीजी वारनुं ॐ स्वाहा जे पद
ठे, ते रूडे प्रकारें देवोने कहे ठे, तथा (ॐ श्रीपार्श्वनाथाय स्वाहा के०)
कुंकुम, चंदन, विलेपन, पुष्प, अक्षत, धूप, दीपादिक, पूजानां उपकरण
श्रीपार्श्वनाथने संतोषने माटें थाउं ॥

हवे ते शान्तिपाठ कइ वखतें जणवो ? ते कहे ठे.

एषा शान्तिप्रतिष्ठा यात्रास्नात्राद्यवसानेषु शान्तिकलशं
गृहीत्वा कुंकुमचंदनकर्पूरागरुधूपवासकुसुमांजलिस
मेतः स्नात्रचतुष्पिकायां श्रीसंघसमेतः शुचिशुचिवपुः
पुष्पवस्त्रचंदनाभरणालंकृतः पुष्पमालां कंठे कृत्वा
शान्तिमुद्घोषयित्वा शान्तिपानीयं मस्तके दातव्यमिति ॥

अर्थः—(एषा के०) आ (शान्तिः के०) शान्तिपाठ, ते (प्रतिष्ठा के०)

પ્રતિષ્ઠાના તથા (યાત્રા કે૦) યાત્રાના તથા (સ્નાત્ર કે૦) સ્નાત્રનાં અવસાનેષુ કે૦) અવસાન જે અંત તેને વિષે જાણવો. તથા (આદિકે૦) આદિ શબ્દેં કરી પાદિક, સાંવત્સરિક પ્રતિક્રમણના અંતમાં અવશ્ય પાઠ કરવો; તથા વીજા પણ ધર્મકાર્યોની સમાપ્તિમાં મંગલાર્થ તે શાંતિપાઠ અવશ્ય ઉદ્ધોષણ કરવા યોગ્ય છે. હવે તે કેહવી રીતેં ઉદ્ધોષણ કરવું? તે કહે છે. કોઈ પણ વિશિષ્ટગુણવાન્ શ્રાવક, ઝત્તો થઈને (શાંતિકલશં કે૦) શાંતિને માટેં શુદ્ધજલેં જરેલા શાંતિકલશને માવા હાથને વિષે (ગૃહીત્વાં કે૦) ગ્રહણ કરીને તેની ઉપર દક્ષિણ કર સ્થાપન કરીને (કુંકુમચંદનકર્પૂરાગરુ ધૂપવાસકુસુમાંજલિસમેતઃ કે૦) કુંકુમ, ચંદન, કર્પૂર, અગરુ ધૂપ, વાસ, કુસુમાંજલિ, તેણેં સમેત એટલે યુક્ત ઠતો (સ્નાત્રચતુષ્કિકાયાં કે૦) સ્નાત્ર મંરુપમાં (શ્રીસંઘસમેતઃ કે૦) ચતુર્વિધ સંઘયુક્ત ઠતો (શુચિશુચિવપુઃ કે૦) વાહ્યાન્ન્યંતર મલિનતારહિત છે વપુ એટલે શરીર જેનું એવો (પુષ્પ કે૦) પુષ્પ, (વસ્ત્ર કે૦) પવિત્ર દેવપૂજાયોગ્ય જે વસ્ત્ર, તથા (ચંદન કે૦) ચંદન, (આન્નરણ કે૦) વલયમુદ્રિકાદિક, તેમણેં (અલંકૃતઃ કે૦) સુશોભિત ઠતો (પુષ્પમાલાં કે૦) પુષ્પની જે માલા તેને (કંઠે કે૦) પોતાના કંઠને વિષે (કૃત્વા કે૦) કરીને એટલે ધારણ કરીને (શાંતિમુદ્ધોષયિત્વા કે૦) મહોટા શબ્દેં શાંતિનો ઉદ્ધોષ કરીને પઠી તે મહાન્ પુરુષેં તથા વીજાઝયેં (શાંતિપાનીર્યં કે૦) શાંતિકલશનું જે જલ તેને (મસ્તકે કે૦) મસ્તક નેવિષે (દાતવ્યં કે૦) દેપણ કરવું. (ઈતિ કે૦) ઇતિ એ સમાપ્તિના અર્થમાં છે. હવે ફરીને જવ્યજનો સ્નાત્રપ્રાંતમાં શું કરે છે? તે કહે છે.

નૃત્યંતિ નિત્યં મણિપુષ્પવર્ષે, સૃજંતિ ગાયંતિ
ચ મંગલાનિ ॥ સ્તોત્રાણિ ગોત્રાણિ પઠંતિ મં
ત્રાન્, કલ્યાણનાજો હિ જિનાન્નિષેકે ॥ ૧ ॥

અર્થઃ—(જિનાન્નિષેકે કે૦) જિનના અન્નિષેકને વિષે એટલે સ્નાત્રમહોત્સવને વિષે જે જવ્યજનો (નિત્યં કે૦) નિરંતર (નૃત્યંતિ કે૦) નૃત્ય કરે છે, (મણિ કે૦) રત્ન, ઉપલદ્ધાણથી મોતીયો અને (પુષ્પવર્ષ કે૦) પંચ વર્ણ યુક્ત ફૂલો તેમની વૃષ્ટિને (સૃજંતિ કે૦) કરે છે. (ચ કે૦) વક્ત્રી (મંગલાનિ કે૦) મંગલ એવાં ગીત અને ધવલ તેને (ગાયંતિ કે૦)

गान करे ठे, तथा (स्तोत्राणिगोत्राणि के०) स्तोत्र जे तेमने तथा गोत्र जे तीर्थकरना वंश तेमने (पठंति के०) पठन करे ठे, वली (मंत्रान् के०) मंत्र गर्जित एवा पाठोने पठन करे ठे, अने वली बीजा जनोयें पठन करेला एवा मंत्रोने सांजले ठे, ते जव्य जीवो, (कल्याणजाजः के०) कल्याणने जजनारा एवा थाय ठे. (हि के०) निश्चें ॥ १ ॥

हवे आ ठेकाणें आशीर्वाद कहे ठे.

शिवमस्तु सर्वजगतः, परहितनिरता ज्वंतु जूतगणाः ॥

दोषाः प्रयांतु नाशं, सर्वत्र सुखीज्वंतु लोकाः ॥ २ ॥

अर्थः—(सर्वजगतः के०) समग्र जगत् जे तेनुं (शिवमस्तु के०) कल्याण थाऊं, तथा (जूतगणाः के०) प्राणिसमूह जे ठे, ते (परहितनिरताः के०) परहित करवामां प्रीतियुक्त (ज्वंतु के०) सावधान थाऊं, तथा (दोषाः के०) दोष जे आधि, व्याधि, दुःख दुर्मनपणुं ते (नाशं के०) विशेषें करीने नाशने (प्रयांतु के०) पामो, तथा (सर्वत्र के०) सर्वस्थानकने विषे (लोकाः के०) समग्रलोको, (सुखीज्वंतु के०) सुखी थाऊं ॥ २ ॥

अहं तिष्ठयरमाया, सिवा देवी तुम्ह नयरनिवासिनी ॥ अ

म्ह सिवं तुम्ह सिवं, असिवोवसमं सिवं ज्वतु ॥ स्वाहा ॥ ३ ॥

अर्थः—(अहं के०) हुं, (तिष्ठयरमाया के०) तीर्थकर जे श्री नेमिनाथ तेमनी माता, जे (सिवादेवी के०) शिवा देवी हुं, ते केवी हुं? तो के (तुम्ह के०) तमारा (नयर के०) नगरने विषे (निवासिनी के०) निवास करनारी हुं, एटले सान्निध्यकारी हुं. ए कारण माटें (अम्ह के०) अमारुं (सिवं के०) कल्याण हो, अने (तुम्ह के०) नामोच्चारमात्रें करी तमारुं (सिवं के०) कल्याण हो. (असिवोवसमं के०) अशिवनो ठे उपशम जेमां एवुं (सिवं के०) कल्याण (ज्वतु के०) हो. स्वाहा ए पदनो अर्थ पूर्ववत् जाणवो ॥ ३ ॥

उपसर्गाः क्षयं यांति, क्षियंते विघ्नवद्वयः ॥

मनः प्रसन्नतामेति, पूज्यमाने जिनेश्वरे ॥ ४ ॥

अर्थः—(जिनेश्वरे के०) जिनेश्वर ते (पूज्यमाने के०) पूज्ये ठेते (विघ्न वद्वयः के०) विघ्ननी वद्वियो जे ठे, ते (क्षियंते के०) ठेदाय ठे, अने (मनः

કે૦) મન જે છે, તે (પ્રસન્નતાં કે૦) પ્રસન્નતાને (એતિ કે૦) પામે છે, અને (ઉપસર્ગાઃ કે૦) ઉપસર્ગો (ક્ષયં યાંતિ કે૦) ક્ષયને પામે છે ॥ ૪ ॥

સર્વમંગલમાંગલ્યં, સર્વકલ્યાણકારણમ્ ॥ પ્રધાનં
સર્વધર્માણાં, જૈનં જયતિ શાસનમ્ ॥૫॥ ઇતિ ॥ ૯ ॥

અર્થઃ—(સર્વમંગલ કે૦) સર્વ લૌકિક મંગલપદાર્થ તેને વિષે (માંગલ્યં કે૦) મંગલ કરનારું તથા (સર્વકલ્યાણકારણં કે૦) સંપૂર્ણ આરોગ્ય તાનું કારણ, (સર્વધર્માણાં કે૦) સર્વધર્મોને વિષે (પ્રધાનં કે૦) શ્રેષ્ઠ એવું (જૈનં કે૦) જિનસંવંધિ (શાસનં કે૦) શાસન તે (જયતિ કે૦) સર્વોત્કૃષ્ટ વર્તે છે ॥૫॥ ઇતિ વૃહદ્દ્વાંતિનામકં નવમસ્કરણં સમાપ્તમ્ ॥ ૯ ॥

॥ અથ પ્રત્યાખ્યાનાધિકારપ્રારંભઃ ॥

હવે ગુરુવંદનાના અધિકારમધ્યે પચ્ચસ્કાણ ઘણા વિસ્તાર જાણી કહ્યાં નહીં, તે જાણી હમણાં વચાણીયેં થૈયેં. તે પચ્ચસ્કાણ વે જોદેં છે, એક મૂલ ગુણ પચ્ચસ્કાણ, વીજું ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણ. તિહાં મૂલગુણ પચ્ચસ્કાણ વલી વે જોદેં છે, એક દેશથી, વીજું સર્વથી, તેમાં સર્વથી મૂલગુણ પચ્ચસ્કાણ જે પંચ મહાવ્રતરૂપ, તે તો સાધુને હોય, અને દેશથી મૂલગુણ પચ્ચસ્કાણ પંચ અણુવ્રતરૂપ શ્રાવકને હોય, તેમજ ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણ પણ દેશથી અને સર્વથી એવા વે જોદેં છે, તિહાં સાધુને સર્વથી ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણ જે છે, તે પિંરુવિશુદ્ધિ, પાંચ સમિતિ, વાર જાવના, વાર પ્રકારનું તપ, વાર પ્રતિમા અજિગ્રહં, એ આદેં દેશને અનેક પ્રકારેં છે, તથા શ્રાવકને દેશથી ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણ જે છે, તે સાત શિક્ષાવ્રત પ્રમુખરૂપ છે.

હવે પહેલું પડિક્કમણું કરતાં ઠ માસી તપના કાઝસ્સગમાંહે જે આજ અમુક પચ્ચસ્કાણ કરશું, પઠી ચૌદ નિયમ યથાશક્તિયેં લેઈ ગુરુમુખેં પચ્ચસ્કાણ ઉચ્ચરે, અને જો ગુરુ પ્રત્યક્ષ ન હોય તો સ્થાપનાચાર્ય સમક્ષ, અથવા દેવપૂજા કરે, તેવારેં દેવની સમક્ષ પચ્ચસ્કાણ ઉચ્ચરે, અને જો પ્રજ્ઞાતનું પડિક્કમણું ગુરુ માંરુલે, પોશાલેં ન કીધું હોય, તો ઉપાશરે જઈ ગુરુને પગે વે વાંદણાં દઈ ગુરુમુખેં અથવા ગુરુને આદેશેં કોઈ સાધુને મુખેં પચ્ચસ્કાણ કરે.

અહીંયાં ગુરુ અને પચ્ચસ્કાણના લેનાર શ્રાવક આશ્રી ચાર જાંગા ઉપ જે છે, તે કહે છે. એક તો ગુરુ પણ પચ્ચસ્કાણનો જાણ, અને શ્રાવક પણ

पञ्चस्काणनो जाण, ए प्रथम चांगो शुद्ध जाणवो. वीजो.गुरु जाण अने श्रावक अजाण होय, तेवारें गुरु तेने पञ्चस्काणनुं स्वरूप संक्षेपें समजावी ने करावे, तेथी ए चांगो पण शुद्ध जाणवो, त्रीजो गुरु अजाण ठे, पण पञ्चस्काणनो करनार श्रावक जाण ठे, माटें ए चांगो पण नलो जाणवो, चोथो गुरु अजाण अने श्रावक पण अजाण. ए चांगो अशुद्ध जाणवो.

हवे ते पञ्चस्काण संक्षेपी जोश्यें तो त्रण जेदें ठे, एक अद्वापञ्चस्काण, बीजुं सांकेतिक पञ्चस्काण अने त्रीजुं अजिग्रह पञ्चस्काण. हवे तिहां अद्वा एटले काल तेनुं पञ्चस्काण. ते पोरिसी, साढूपोरिसी, पुरिमड्ड अवड्ड, पद्मपण, मासपणादिक, ए सर्व अद्वापञ्चस्काणमां कहेवाय. तथा बीजुं सांकेतिक पञ्चस्काण, ते जिहां संकेत कीधो होय, जेम गंठसहिअं मुठिसहिअं, वींटीसहिअं प्रमुख एटले ए पञ्चस्काण बीजा पञ्चस्काणनी वच्चें थाय ठे. जेम के कोइ एक श्रावकें पोरिसी प्रमुख पञ्चस्काण कीधुं. होय, पढी क्षेत्रादिकें गयो, अथवा घेर बेठांज पोरिसी पूर्ण थइ, परंतु हजी चोज ननी सामग्री तैयार थइ नथी, तेवारें विचारे जे एटलो काल वचमां अप पञ्चस्काणी पणे श्रावकने रहेवुं नही? माटें अंगुठसहिअं पञ्चस्कामि एटले ज्यां सुधी मुठिमां अंगुठो राखुं बुं, तिहां सुधी महारे वली पण पञ्चस्काण नी सीमा ठे, एमज बीजी मूठि बांधी राखे, तेने मुठिसहिअं पञ्चस्कामि कहियें. त्रीजुं गांठ बांधवी ते गंठसहिअं कहियें, चोथुं घरसहिअं, पांचमुं अंगना परसेवानो बिंदु निकले, त्यां सुधी, ते सेउसहियं कहियें. बड्डुं उस्सास सहित, सातमुं पाणीना बिंदुं आ जाजनां दिकें शूके त्यां सुधी ते थिबुकसहिअं कहियें, तथा आठमुं दीवाप्रमुखनी ज्योतिसहित ते, जोइसहिअं कहियें. ए पञ्चस्काण जेम बीजा पञ्चस्काणनी वच्चें थाय ठे, तेम जो बीजा पोरि सीयादिक पञ्चस्काण न करे, अने केवल एवो अजिग्रहज करे, के गांठ प्रमुख न ठोडुं, तिहां सुधी महारे अमुक पञ्चस्काण ठे, एम अजिग्रहने विषे पण ए पञ्चस्काण थाय ठे, तथा साधुने पण कोइक स्थानकें मारु व्यादिकें गुरु आदिकें आव्या नथी, अथवा सागारिकादिकनुं कांइ कारण होय, तो पण अजिग्रहें सांकेतिक पञ्चस्काण थाय ठे. एने सांकेतिक पञ्चस्काण कहियें. अने त्रीजुं अजिग्रह प्रत्याख्यान ते विगय, नीवी, आयं बिल, प्रमुख करवां, ए सर्व अजिग्रह प्रत्याख्यान जाणवां.

हवे विस्तारें-जोश्यें, तो साधुने अने श्रावकने उत्तरगुण पञ्चस्काण दश जेदें ठे, एक नवकारसहिअ. वीजुं पोरिसी, त्रीजुं पुरिमडु, चोथुं एकासण, पांचमुं एकलगाणुं, षष्ठुं विगइ, सातमुं आयंविह, आठमुं उपवास, नवमुं दिवसचरिम, दशमुं अजिग्रह. ए दश पञ्चस्काण तथा तेने लगता बीजा प पञ्चस्काणना विचार अने आगारनी युक्ति कहियें ठैयें. बीजी पञ्चस्काण संबंधि सविस्तर वातो प्रवचनसारोद्धार तथा बीजा ग्रंथांतरथी जाणवी.

॥ प्रथम नमुक्कारसहियनुं पञ्चस्काण ॥

उग्गए सूरें नमुक्कारसहिअं. पञ्चस्कामि चउविहंपि
आहारं असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नढणा
जोगेणं सहसागारेणं वोसिरे ॥ इति ॥ १ ॥

अर्थ:- (उग्गएसूरें के०) सूर्यना उदयथी मांझीने वे घडी प्रमाण एटले रात्रिजोजननो दोष निवारवाने अर्थ, वे घडी पढी (नमुक्कारसहिअं के०) नवकार कहिने पारुं तिहां सुधी (पञ्चस्कामि के०) पञ्चस्काण करुं हुं, ए टले नियम लउं हुं. अहीयां नवकार कहिने पञ्चस्काण पारवुं ठे, माटें ए पञ्चस्काणनुं नाम नवकारसी कहेंवाय ठे, तथा गुरु पञ्चस्काइ कहे, अने शिष्य पञ्चस्कामि कहे, एम सर्व पञ्चस्काणोने विषे जाणी लेवुं. ए नवकार सीनुं पञ्चस्काण वे घडी प्रमाण काल पर्यंत चउविहारज होय, एवो आश्रय ठे, एटले रात्रिना चार पहोर जे रात्रिजोजननो नियम कस्यो ह तो, तेना तीरण रूप एटले शिद्धारूप ए पञ्चस्काण ठे, अहीं कोइ पूठे जे नवकारसीनुं मान तो एक मुहूर्त्तज लीधुं ठे, तेने बदले जो मुहूर्त्तद्वयादिक लीधां होय, तो शी. हरकत ठे ? कारण के ते काल पण पोरिसी ना कालथी अद्वय ठे. हवे तेने एम केहवुं जे सर्वथी स्तोक काल अद्राप पञ्चस्काणनो एक मुहूर्त्तज ठे माटें एक मुहूर्त्तज लेवो. ए नवकारसी पञ्चस्काण सूर्योदय पहेलां करवुं अने पंचपरमेष्ठि नमस्कारें करी पारवुं, अन्यथा जंगदोष लागे. ए नवकारसी कस्या पढी आगले पोरिसियादिक थाय, परंतु नवकारसी विना पोरिसियादिक न थाय. तथा कोइ कहेशे के सायंकाल पर्यंत मां गमे ते वखत नवकार कहिने पारीयें, अथवा एक घडी पढी नवकार कहिने पारीयें, तो पञ्चस्काण पढौंचे किंवा न पढौंचे ? तेने कहियें के नव

કારસીં એ શબ્દનો અર્થજ આવો છે, કે બે ઘડી વીત્યાં નવકાર ઝણીયેં ત્યારેજ પહોંચે, પરંતુ બીજે વચ્ચે ન પહોંચે, એ પચ્ચસ્કાણમાં બે ઘડી સુધી ચઝવિંહાર હોય, માટેં બે ઘડી વીત્યા પછી નવકાર ગણે, તો પહોંચે, પણ બે ઘડી વીત્યાની અગાડ નવકાર ગણે, તો ન પહોંચે. તથા જો દિવસ ઝગ્યાથી પહેલાં બે ઘડી ની, અંદર અને પાઠલી બે ઘડીની પછી જમે, તો તેને રાત્રિજોજનનો દોષ લાગે.

હવે શાનું પચ્ચસ્કાણ કરે? તે કહે છે. (ચઝવિંહંપિઆહારં કેળ) ચારપ્રકારનો આહાર ન કરવો, તેનું પચ્ચસ્કાણ કરે, તે આહારનાં નામ કહે છે.

એક (અસણં કેળ) અશન ઇટલે શાલિ, જ્વાર, ગોધૂમ, બંટી પ્રમુખ તથા સર્વ જાતિના ઝંડન ઇટલે જાત તથા મગ, મઠ અને તૂવર પ્રમુખ સર્વ કઠોલ તથા સાથુઆદિક સર્વ જાતના લોટ, તથા મોદકાદિક સર્વ જાતિનાં પક્વાન્ન, તથા સૂરણાદિક સર્વ જાતિનાં કંદ, તથા માંસ પ્રમુખ સર્વ જાતિની કેલવેલી વસ્તુ, એ સર્વને અશન કહિયેં. તેમજ વેશણ, વરિયાલી, ધાણા, સૂઆ આદિક એને પણ અશનજ કહિયેં.

બીજું (પાણં કેળ) પાણી તે કાંજી, યવ, ચોખા અને કાકડી પ્રમુખ નાં ધોયણ તથા નદી પ્રમુખ સર્વ જલાશયનાં પાણી, એ સર્વ પાણી કહીયેં. તથા શાકરવાણી, ડાઢવાણી, આંબિલવાણી અને શેલડીરસ પ્રમુખ એ સર્વ, યદ્યપિ પાણીમાંહે આવે છે, તથાપિ એને વ્યવહારથી અશનજ કહિયેં.

ત્રીજું (લાશ્મં કેળ) લાદિમ તે લારેક, બદામ, શિંગોડાં, લજૂર, કોપરાં, ડાઢ, તથા અલોડાદિક સર્વ જાતિનો મેવો, તથા કાકડી, આંબાં, ફણસ અને નાલિયેર પ્રમુખ સર્વ જાતનાં ફલ, તથા શેકેલાં ધાન્ય, તે જેવાં કે:-ધાણી, પહુઆ પ્રમુખ તથા પાપડ પ્રમુખ સર્વ લાદિમ કહિયેં.

ચોથું (સાશ્મં કેળ) લાદિમ તે દંતકાષ્ઠ, શુંઠ, હરડે, પીંપરી, મરી, અજમો, જાયફલ, કસેલો, કાથો, લસલસ, જેઠીમધ, તજ, તમાલપત્ર, એ લાચી, લવિંગ, જાવંત્રી, સોપારી, પાન, બીડલવણ, આજો, અજમોદ, કલિંજણ, પિંપલીમૂલ, ચિણિકબાબ, કચૂરો, મોથ, કાંટાસેલીયો, કપૂર, સંચલ, બહેડાં, આમલાં, હિંગલાષ્ઠક, હિંગ, ત્રિવિંસો, પુષ્કરમૂલ, જવાસામૂલ, બાલકાલ, ધવળાલ, લેરળાલ, લિજડાળાલ, પાન, પંચકૂલ, તુલસી, જીરું, એ જીરાને પચ્ચસ્કાણજાણ્ય તથા પ્રવચનસારોચ્ચારમાં લાદિમ કહ્યું છે, અને શ્રીકલ્પવૃત્તિમાંહે લાદિમ કહ્યું છે, તથા અજમાને પણ કેટલા એક

खादिम कहें ठे. तथा कोठपत्र, कोठवडी, आमलगंठी, लिंबुश्पत्र, आंबा गोटली प्रमुखने खादिम कहियें. ए चार प्रकारना आहार कहा.

हवे अनाहार वस्तु कहियें ठैयें. तेमां लिंबडानां पांच अंग, ते मूल, बाल, पत्र, फूल, फल, तथा गोमूत्र, गलो, कडू, करियातुं, अतिविष, सुखड, राख, हलदर, रोहिणी, उपलेट, वज, त्रिफला, धमासो, नाही, आसंधि, रिंगणी, एलीयो, गुगल, वोणी, वदरी, कंथेरमूल, करीरमूल, पुआड, आढी, मजीठ, बोलबीज, कुंआर, चित्रो, कुंदरू, तमाकु, बाउलबाल प्रमुख अनिष्ट खादवाली वस्तु तथा खाद विना रोगादिक कारणें चतुर्विध आहारादिक कट्टे, अफिण प्रमुख पण एमज जाणवां. एटले जे वस्तु खातां थकां जीवने अरु चि उपजे, अलखामणा लागे, ते सर्व अनाहार वस्तु जाणवी. ए वस्तु अहींयां प्रसंगें लखी. एम ए पूर्वोक्त चारे प्रकारना आहारनो हुं नियम लउं हुं. हवे ए नियमजंग थवाना जयने दीधे अहींयां नोकारसीना पच्चस्काणने विषे बे आगार मोकलां मूके ठे, ते कहें ठे.

१ (अन्नहृणाजोगेणं के०) अन्यत्रानाजोगात् एटले विसरवा थकी ते अहींयां पच्चस्काणनो उपयोग विसरवाथकी अजाणपणे अनुपयोगें. कोइ वस्तु मुखमां प्रक्षेप कखाथी पच्चस्काण जंग न थाय, परंतु वचमां पच्चस्काण सांजरे, तेवारें तरत मुखथी त्याग करे, थूकी नाखे तो पच्चस्काण न जांगे, अथवा अजाणपणे मुखथकी हेतुं उतखुं पढी कालांतरें सांजखुं, अथवा तुरत सांजखुं, तो पण पच्चस्काण न जांगें, पण शुद्ध व्यवहार माटें फरी निःशंक न थाय, तेमाटें यथायोग्य प्रायश्चित्त लेवुं, एरीतें सर्व आगारोने विषे जाणीलेवुं.

२ (सहसागारेणं के०) जे पच्चस्काण कखुं ठे तेनो उपयोग तो विसर्यो नथी, पण कार्य करवामां प्रवर्त्ततां योग्य लक्षण सहसात्कार एटले स्वजावेंज मुखमध्यें प्रवेश थाय, जेम दधि मथतां ढांटो उडी मुखमां पडे, अथवा गाय, जेंश प्रमुख दोहोतां थकां तथा घृतादिक मथतां तथा घृतादि कनो तोल करतां अचानक ढांटो मुखमां पडे, अथवा चउविहार उपवासें वर्षाकाळें मेघना ढांटा मुखमां पडे, तेथी पच्चस्काण जंग न थाय. ए रीतें उक्त बे प्रकारना आगारें करी (वोसिरामि के०) बे घडी सुधी चारे आहारने वोसिरावुं हुं, एटले अपच्चस्काणी आत्माने ठांहुं हुं. अहींयां 'वोसिरे' ए गुरुनुं वचन ठे, अने 'वोसिरामि' ए शिष्यनुं वचन ठे ॥ १ ॥

॥ अथ नमुक्कारसहिअं मुठिसहिअं पञ्चकाण ॥

उग्गए सूरे नमुक्कारसहिअं मुठिसहिअं पञ्चकाइ
चउविहंपि आहारं असणं पाणं खाइमं साइमं ॥
अन्नढणानोगेणं सहसागारेणं महत्तरागारेणं सब
समाहिवत्तियागारेणं वोसिरे ॥ इति ॥ ९ ॥

अर्थः—एना अर्थमां (मुठिसहिअं के०) मूठि सहित, एटले ज्यां सुधी
मूठि होय, त्यां लगे पञ्चकाण अने नोकार गणी मूठी मोकली मूकुं, तेवारें प
ञ्चकाण मोकलुं थाय. एना आगारो नो अर्थ बीजा पञ्चकाणो थी जाणवो ॥१॥

॥ अथ पोरिसि साढूपोरिसिनुं पञ्चकाण ॥

॥ उग्गए सूरे नमुक्कारसहिअं पोरिसिं साढूपोरिसिं
मुठिसहिअं पञ्चकाइ ॥ उग्गए सूरे चउविहंपि आहा
रं असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नढणानोगेणं स
हसागारेणं पञ्चन्नकालेणं दिसामोहेणं साढुवयणेणं
महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं वोसिरे ॥३॥

अर्थः—(पोरिसिं के०) प्रहर दिवस सुधी अने (साढूपोरिसिं के०) सा
ढूपोरिसिं एटले अर्द्ध प्रहर सहित एक प्रहर अर्थात् दोढ प्रहर सुधी
(पञ्चकाइ के०) नियम लहुं लुं. इहां पुरुष प्रमाण शरीरनी ढाया ज्यां
होय, पण अधिक न्यून न होय तेने पोरिसि कहियें, अथवा पुरुष जमणे
काने सूर्यनुं बिंब राखीने दक्षिणायनना प्रथम दिवसें ढीचणी ढाया जे
वखतें बे पगलां होय, ते वखतें पोरिसि थाय. जे माटें श्री उत्तराध्यय
नमां कहुं ठे के ॥ आसाढि पुष्णिमाए, डुपया पोसे चउप्पया चित्ता ॥
आसुए एसु मासेसु, तिपया हवइ पोरिसि ॥१॥ हवे हानि वृद्धि ते आ प्रमाणें
जाणवी, ते जेम केः—अंगुलं सत्त रत्तेणं, परकेणं तु डु अंगुलं ॥ वडुए हाय एवा
वि, मासेण चउरंगुलं ॥१॥ अर्थः—बार अंगुलनुं एक पगलुं कहियें. हवे पुरुषें
उजो रही जमणे काने सूर्यमंरुलनुं बिंब राखीने ढीचणी ढाया जोवी. ति
हां आषाढी पूर्णिमायें कर्कसंक्रांतिना प्रथम दिवसें जे वखत ते ढाया

વે પગ પ્રમાણ હોય તે વચ્ચત પોરિસિ કહીયે. તેવાર પઠી મહીનાં પર્યત માસ માસની સંક્રાંતિયેં ચાર ચાર આંગુલ વધારતા જણ્યે, તેવારેં પોષમા સની મકર સંક્રાંતિયેં ચાર પગની ઢાયાયેં પોરિસિ થાય. તેવાર પઠી વલી માસ માસની સંક્રાંતિયેં ચાર ચાર આંગુલની હાનિ કરિયેં,તો ફરીઅષાઢ મહીને વે પગની ઢાયા થાય,તેમજ આશ્વિન અને ચૈત્રમાસેં ત્રણ ત્રણ પગની ઢાયા જાણવી,તથા તેવીજ રીતેં અષાઢની સંક્રાંતિ થકી સાત દિવ સેં એક આંગુલ અને પચ્ચવાડે વે આંગુલ ઢાયાની વૃદ્ધિ કરવી, અને પોષમા સની સંક્રાંતિથકી સાત દિવસેં એક આંગુલ અને પચ્ચવાડીયે વે આંગુલ ઢાયાની હાનિ કરવી,તેમજ મહીને ચાર આંગુલની હાંની વૃદ્ધિ કરવી, એટલે પોરિસી એક પ્રહરની થઈ. અને મુઠ્ઠિસહિયંનો અર્થ તો પૂર્વે લખ્યો છે.

(અસણંપાણંસ્વાશ્મંસાશ્મં કેળ) અશન, પાન, સ્વાદિમ અને સ્વાદિમ, એ ચાર પ્રકારના આહારનો નિયમ કરું હું.હવે આગાર કહે છે, એક (અન્ન ઢણાન્નોગેળં કેળ) અનાન્નોગેં તે અજાણતે વિસારવા થકી, વીજો (સહસા ગારેળં કેળ) સહસાત્કારેં. ત્રીજો (પઢ્ઢન્નકાલેળં કેળ) કાલની પ્રઢ્ઢન્નતા તે મેઘાદિ, ગ્રહાદિ, દિગ્દાહ, રજોવૃદ્ધિ તથા પર્વત અને વાદલ પ્રમુખેં કરી સૂર્ય ઢંકાઈ જાય તેણેં કરી વચ્ચતની વરાવર સ્વર ન પડે એવાં અ જાણ પણાયેં કરી અધૂરી પોરિસિયેં પણ પોરિસિ પૂર્ણ થઈ,એવું સમજીને પ ચ્ચસ્કાળ પાલવામાં આવે. તો તેથી જંગ નહીં,અને કદાપિ એ રીતેં અધૂરી પોરિસિયેં જમવા વેઠા એટલામાં તાવડો જોયો, અને જાણ્યું જે હજી સ વાર છે, પોરિસિનો વચ્ચત પૂર્ણ થયો નથી, તેવારેં જે મુખમાં કોલીયો હો ય,તે રાખમાં પરઠવીને વેસી રહે, અને યાવત્ પોરિસિ પૂર્ણ થયા પઠી જ મવા વેસે, તો પચ્ચસ્કાળ જાંગે નહીં.

ચોથો (દિસામોહેળં કેળ) દિશિને મૂઢપણે એટલે દિશિવિપર્યાસ થયા થી અજાણતે પૂર્વને પશ્ચિમ અને પશ્ચિમને પૂર્વ કરી જાણે. એમ અજાણતાં વહેલું પલાય તો પચ્ચસ્કાળ જંગ નહીં,અને થોડું જમ્યા પઠી કોઈના ક હ્યાથી જાણવામાં આવે તો મુખમાંનો કોલીયો થૂંકી નાખે. એ રીતેં દિ ઢ્મોહ ટલ્યા પઠી, અર્ધ જમ્યો વેસી રહે તો જંગ નહીં.

પાંચમો (સાધુવયણેળં કેળ) ‘ઉઘ્ઘાઢ પોરિસિ’ એવા સાધુના વચ્ચનેં કરી પો રિસિ જાણી, સાંજલીને પાલે, તો પચ્ચસ્કાળ જંગ નહિં, પઠી જ્યારેં જાણવામાં

આવે કેં સાધુ તો ઠ ઘડીની પોરિસી જણે હે, તેવારેં પૂર્વલી રીતેં તેમજ બે સી રહે, તો પચ્ચસ્કાણ જાંગે નહીં. એ પાઠલા બે આગાર ઝમતાનાં હે.

ઠઠું (સવસમાહિવત્તિયાગારેણં કેળ) સર્વ પ્રકારેં શરીરમાં અસમાધિ રહે, એટલે પચ્ચસ્કાણ કસ્યા પઠી તીવ્ર-શૂલાદિક રોગ ઉપને થકે અથવા સર્પાદિકેં રુશ્યો હોય, તે વેદનાથી જીવ આર્તિમાં પડે, અથવા જેવારેં અક સ્માત્ કષ્ટ થાય, તેવારેં સર્વ ઇન્દ્રિયોની સમાધિને અર્થેં અપૂર્ણ પચ્ચસ્કાણે પણ પથ્ય ઔષધાદિકં લેવાં પડે તો તેથી પચ્ચસ્કાણ જંગ ન થાય, અને સમાધિ થયા પઠી તેમજ પાઠલો વિધિ કરે. ઇહાં પણ ગુરુ વોસિરે, કહે અને શિષ્ય જે પચ્ચસ્કાણનો કરનાર તે વોસિરામિ કહે.

એ પચ્ચસ્કાણમાં મુઠિસહિઅં સાથેં લીધું હે, તેથી મહત્તરાગારેણં એ આગાર વધ્યો હે, તેનો અર્થ આમ હે, કે (મહત્તર કેળ) મહોટે કાર્યેં એટલે જેટલો પચ્ચસ્કાણમાં નિર્જીરાનો લાજ થાય હે, તે કરતાં પણ અત્યંત મહોટો નિર્જીરાનો લાજ જે કાર્યમાં થતો હોય, અર્થાત્ કોઈ ગ્લાન, પ્રાસાદ, સંઘ અથવા દેવનાં વૈયાવચ્ચને અર્થેં કોઈ બીજા પુરુષથી તે કાર્ય ન થઈ શકતું હોય, ત્યારેં ગુરુ તથા સંઘના આદેશથી મુઠિસહિયંનો વચ્ચત પૂર્ણ થયા વિના પણ જો પાલવામાં આવે, તો પચ્ચસ્કાણજંગ ન થાય. અને તે કાર્ય પૂર્ણ થયા પઠી પાઠલોજ વિધિ સમજવો ॥ ૩ ॥

॥ અથ પુરિમહું અવહૂનું પચ્ચસ્કાણ ॥

॥ સૂરે ઝગ્ગએ નમુકારસહિઅં પુરિમહું મુઠિસહિઅં પચ્ચસ્કાઈ. સૂરે ઝગ્ગએ ચઝવિહંપિ આહારં અસણં પાણં શ્વાઈમં સાઈમં અન્નઢણાજોગેણં સહસાગારેણં પહ્નકાલેણં દિસામોહેણં સાહુવયણેણં મહત્તરાગારેણં સવસમાહિવત્તિયાગારેણં વોસિરે ॥ ૪ ॥

અર્થ:- (સૂરેઝગ્ગએ કેળ) સૂર્યનાં ઉદયથી માંત્રીને (પુરિમહું કેળ) પહેલા બે પ્રહર સુધી પુરિમાર્ક કહિયેં, અને જો અવહૂનું પચ્ચસ્કાણ લેવું હોય, તો ઉપર સૂત્રમાં અવહૂનું નામ કહિયેં. અવહૂ એટલે ત્રીજા પ્રહર સુધી અશનાદિક ચાર આહાર પચ્ચસ્કું હું, એના આગારોના અર્થ પ્રથમ લખાઈ ગયા હે ॥ ૪ ॥

॥ અથ વિગદ્ નિવિગદ્નું પંચસ્કાણ ॥

॥ વિગદ્ન નિવિગદ્ન અ પંચસ્કામિ અન્નઢણાન્નગેણં
સહસ્રાગારેણં લેવાલેવેણં ગિહ્નસંસઠેણં ડસ્કિ
ત્તવિવેગેણં પડુચ્ચ મસ્કિણં પારિઠાવણિયાગારેણં
મહત્તરાગારેણં સઘસમાહિવત્તિયાગારેણં વોસિરે ॥૫॥

અર્થ:—ઝોજન કરતાં જે થકી કામાદિક ડન્માદરૂપ વિકાર થાય,તેને વિગદ્ કહીયેં,તે વિગદ્ સર્વ મલીદશ છે.તેમાં માંસ,મદિરા,માખણ અને મધ, એ ચાર તો અન્નદ્યજ છે. વાકી ઝદ્ય વિગય ઢ પ્રકારનાં છે. એક દૂધ, વીજું દહીં, ત્રીજું ઘૂત, ચોથું તેલ, પાંચમો ગોલ અને ઢઠું પકાન્ન. એ ઢ પ્રકાર ની વિગદ્માંથી એક પણ વિગદ્નું જે પંચસ્કાણ કરવું, તેને વિગદ્ન પંચ સ્કાણ કહિયેં,અને સમસ્ત વિગદ્નું જે પંચસ્કાણ કરવું તેને (નિવિગદ્ન અ પંચ સ્કામિ કેળ) નિવિ પંચસ્કું ભું. ઇટલે નિવિનું પંચસ્કાણ કહીયેં.

ત્યાં શ્રાવકને નિવિમાંહે નિવિઆતા લીધા કલ્પે નહીં, જો લાગઠ તપ માંચું હોય, તો તેમાંહે ત્રણ દિવસ પઢી નિવિયાતા લીધા કલ્પે.

તથા સાધુને તો એક નિવિમાંહે નિવિયાતા લીધા કલ્પે છે, અને વિગ દ્આતા તથા જો,નિવિયાતાનો નિયમ લીયે તો,તેવારેં આયંવિલ પંચસ્કે,તેથી આયંવિલમાંહે જે કલ્પે, તે વસ્તુ ટાલીને વીજી સર્વ વસ્તુનો નિયમ લીયે. હવે પંચસ્કાણ. ઝંગના ઝયથી જે આગાર મોકલાં મૂકે છે, તે કહે છે.

એક અન્નઢણાન્નગેણં, વીજો સહસ્રાગારેણં. એ વેના અર્થ લખાઈ ગયા છે.

૧. ત્રીજું (લેવાલેવેણં કેળ) લેપાલેપ તે શ્રાવી રીતેં કે ઘૂત પ્રમુખ જે વિ ગદ્ન નો નિયમ સાધુને હોય તેવી ઘૂતાદિક વિગદ્થી ગૃહસ્થનો હાથ ચરડા થેલો હોય, પઢી તેને લૂંઢી નાખ્યો હોય, તેવા હાથથી અથવા ચરડાયેલા ચાડુ વાને લૂંઢીને તે ચાડુવાથી વહોરાવે અથવા પીરસે, તો પંચસ્કાણ ઝંગ ન થાય.

ચોથું (ગિહ્નસંસઠેણં કેળ) ગૃહસ્થનું જે વાટકી પ્રમુખ ઝાજન તે વિ ગદ્ પ્રમુખેં ચરડયું હોય, તેવા ઝાજનથી જે ગૃહસ્થ અન્ન આપે, તે અન્ન વિગદ્ પ્રમુખેં મિશ્ર હોય,અને જો તે અન્ન જમે. તો પંચસ્કાણ ઝાંગે નહીં.

પાંચમું (ડસ્કિત્તવિવેગેણં કેળ) ગાઢી વિગદ્ જે ગોલ પકાન્નાદિક છે તેના

कटका रोटली उपर नाखी करी पढी जपाडी परहा कखा होय, तेवी रोटली प्रमुख लेतां पण पञ्चस्काण जंग न थाय.

ढुं (पडुच्चमस्किणं के०) रोटला प्रमुखने लगारेक सुंहाला राख वाने अर्थे मोण दीधुं होय, अथवा लगारेक हाथ चोपंडी कीधी होय, ते रेचवाली रोटली प्रमुख तथा पुडलादिक लेतां पञ्चस्काण जंग न थाय.

सातमुं पारिष्ठावणियागारेणं, आठमुं महत्तरागारेणं, नवमुं सवसमाहिवत्तिआगारेणं, ए त्रण आगारनो अर्थ, बीजा पञ्चस्काणोशी जाणवो॥५॥

॥ अथ बेआसणां तथा एकासणां पञ्चस्काण ॥

जग्गए सूरें नमुक्कारसंहिअं पोरिसिं साडुपोरिसिं पु रिमंढं मुठिसहियं पञ्चस्काइ॥ जग्गए सूरें चउविहंपि आहारं असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नठणानोगेणं सहसागारेणं पञ्चन्नकालेणं दिसामोहेणं साहुवयंणेणं महत्तरागारेणं सवसमाहिवत्तिआगारेणं बेआसणं पञ्चस्काइ. तिविहंपि आहारं असणं खाइमं साइमं अन्नठणानोगेणं सहसागारेणं सागारियागारेणं आउट्टणपसारेणं गुरुअप्पुठाणेणं पारिष्ठावणिया गारेणं महत्तरागारेणं सवसमाहिवत्तियागारेणं पाणं रस लेवेण वा अलेवेण वा अळेण वा बहुलेवेण वा ससिळेण वा असिळेण वा वोसिरे ॥ एकासणां पञ्चस्काण करवुं होय तो बेआसणांने ठामें एकासणं पञ्चस्काइ. एवो पाठ कहेवो ॥ इति ॥ ६ ॥ ७ ॥

अर्थः—जग्गए सूरें इत्यादिकनो अर्थ प्रथमनां पञ्चस्काणोमां लखाइ गयो ठे. अने ज्यां एक वार (असणं के०) जोजन करवुं तेने एकासणं कहियें; अथवा ज्यां एकज आसन ठे ते एकासणं कहेवाय ठे, अने बे वार अशन एटले जोजन करीयें, तेने बेआसणं कहियें, ते (पञ्चस्कामि के०)

पञ्चकुं बुं, एटले नियम लेउं बुं. इहां जो उविहंपि आहारं करे तो वे आहार ते एक अशन अने वीजुं खादिम ठांके, एटले जम्या पठी एक पाणी अने वीजुं सोपारी प्रमुख खादिम वस्तु लीये, तेवारें असणं खाश्मंनो पाठ कहियें, अने जो तिविहंपि आहारं करे, तो त्रण आहार ते अशन, खादिम अने खादिम, ए त्रण आहारनुं पञ्चस्काण करे, अने जम्या पठी एक पाणी मोकलुं राखे, तेवारें असणं खाश्मं साश्मंनो पाठ कहियें. तथा च उविहंपि आहारं करे तो जम्या पठी चारे प्रकारना आहारनो त्याग करे. हवे एनां आगार कहे ठे. त्यां एक अन्नवृणाजोगेणं अने बीजोसहसागारेणं, ए वे आगारना अर्थ तो प्रथम लखाइ गया ठे.

त्रीजुं (सागारियागारेणं के०) साधु जमवा बेठा पठी त्यां कोइ सागारिक जे गृहस्थ ते आव्यो, पठी ते चाव्यो जतो होय तो दाण एक सबूर करे, वेशी रहे, अने जो तेने त्यां स्थिर रहेतो जाणे, अने गृहस्थनी नजर पडे तो साधु त्यांथी उठीने बीजे स्थानकें जइ आहार लीये. केम के गृहस्थनी देखतां जमे तो प्रवचनोपधातादिक महादोष सिद्धांतमां कह्या ठे, ते लागे. ए साधु आश्री कह्युं, अने गृहस्थ आश्री तो गृहस्थ एकासणुं करवा बेठा पठी जेनी दृष्टि पडतां अन्न पचे नहीं, एवा कोइ पुरुषनी दृष्टि पडे, अथवा सर्प आवे, चोर आवे, वंदीवान आवी उन्नो रहे, अकस्मात् अग्नि लागे, घर पडवा मांके तथा अकस्मात् पाणीनी रेल आवे, इत्यादिक कारणें ते स्थानकथी उठीने बीजे स्थानकें जइ एकासणुं करतां पञ्चस्काण जांगे नहीं.

चोथुं (आउट्टणपसारेणं के०) जमवा बेठा पठी हाथ पग जंघादिक अंगोपांग पसारतां तथा संकोचतां कांइ आसन चलायमान थाय तो पञ्चस्काण जंग न थाय. पांचमुं (गुरुअप्पुठाणेणं के०) पञ्चस्काणें जमवा बेठा ठतां गुरु जे आचार्य, उपाध्याय तथा साधु ते आवे थके तेमनो विनय साचववाने अर्थ वे पगने ठामें राखी उठवुं पडे. तो पञ्चस्काण जंग न थाय,

ठठुं (पारिष्ठावणियागारेणं के०) विधियें निर्दोषपणें ग्रहण करेलुं अने विधियें वेदेंची आप्युं जे अन्न तेने सांधुयें विधियें उक्त कस्यां थकां कांहीं उगखुं एवुं पारिष्ठापन योग्य जे अधिक अन्न ते स्निग्ध अन्नने परठवतां जीव विराधनादि घणा दोष उपजे ठे, एवुं जाणीने तेवुं अन्न तथा विगयादिकने गुरुनी आज्ञायें एकासणादिकथी मांकीने उपवास पर्यंत पञ्च

स्काण वालाने ते वधेला आहारने जमतां पञ्चस्काण जंग न थाय, पण तिहां एटलुं विशेष जे चउविहार उपवासमांहे पाणीनुं पारिष्ठावणियागारेणं थाय, अने तिविहार उपवासना पञ्चस्काणें अन्नादिकनुं पारिष्ठावणियागारेणं थाय. ए आगार यतिने होय पण श्रावकने न होय, तथापि आलावो ब्रूटे माटें गृहस्थने एकज पाठ संलग्न कहेतां दोष नथी. सातमुं महत्त रागारेणं, अने आठमुं सबसमाहिवत्तियागारेणं एना अर्थ लखाइ गया ठे.

हवे पाणस्सना आगार कह्दीयें ठैयें. जो तिविहारें तथा चउविहारें करी एकासणुं प्रमुख पञ्चस्काण कखुं होय, तो अवश्य पाणस्सना आगार कह्दीयें, तथा जो डुविहारें करी एकासणुं प्रमुख पञ्चस्काण कखुं होय, अने ते मां अचित्तजोजी अचित्तपाणी पीवामां लीये, तो पण पाणस्सना आगार कह्दीयें. अने डुविहार पञ्चस्काणमांहे सचित्त आहार लीये, तथा सचित्त पाणी पीये, तेवारें पाणस्सना आगार न कह्दीयें. (पाणस्स के०) पाणी, ते पाणी केहवुं? तो के (लेवेणवा के०) जे अन्नादिकें करी जाजनादिक खरडाय तेलेपकृत आचाम्ल, तथा उंसामण गल्लीने पीये. आदिशब्द थकी डाक्षादिक आम्लकादिक पानकादिक जाणवां. ते पीवाथकी पञ्चस्काण जंग न थाय.

बीजुं (अलेवेणवा के०) अलेपकृत पाणी ते सौवीर, कांजी, धोयण, आदिशब्द थकी गरूलजरवाणी प्रमुखने पीये तो पञ्चस्काण न जांगे.

त्रीजुं (अलेवेणवा के०) अल्ल ते ऊसजल तथा बीजां पण निर्मल उकाळ्यां पाणी, नीतखुं फलादिकनुं धोयण प्रमुख तेने पीये तो पञ्चस्काण जंग न थाय,

चोथुं (बहुलेवेणवा के०) बहुलेप एटले रुहोलुं चोखा प्रमुखनुं धोवण तेने गल्लीने पीये, तो पञ्चस्काण न जांगे,

पांचमुं (ससिन्हेणवा के०) सिन्धसहित अन्नादिक दाणाना खाद विना धोवण तथा दाथरादिकनुं धोवण तेने गल्लीने पीये, तो पञ्चस्काण न जांगे.

ठठुं (असिन्हेणवा के०) सिन्धरहित कणक प्रमुखें हाथ खरड्यो होय, तेनुं धोवण गल्लीने पीये, तो पञ्चस्काण जांगे नहीं, ए ठ आगार पाणीना कक्षा, ते टाली बीजा पाणीने (वोसिरांमि के०) वोसिरावुं हुं ॥ ६ ॥ ७ ॥

हवे एकलछाणानुं पञ्चस्काण पण एकासणा प्रमाणें ठे, परंतु तेमां सात आगार ठे, माटें एक आउट्टणपसारेणं ए आगार न कहेवो ॥७॥

॥ अथ आयंबिलनुं पच्चस्काण विख्यते ॥

उग्गए सूरे नमुक्कारसहिअं पोरिसिं साढुपोरिसिं मुठिसहिअं पच्चस्काइ. उग्गए सूरे चउविहंपि आहारं असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नढणानोगेणं सहसागारेणं पच्चन्नकालेणं दिसामोदेणं साढुवयणेणं महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं आयंबिलं पच्चस्काइ. अन्नढणानोगेणं सहसागारेणं लेवालेवेणं गिह्ठसंसठेणं उक्खित्तविवेगेणं पारिठावणियागारेणं महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं एगासणं पच्चस्काइ, तिविहंपि आहारं असणं खाइमं साइमं अन्नढणानोगेणं सहसागारेणं सागारियागारेणं आउट्टणपसारेणं गुरुअप्पुठाणेणं पारिठावणियागारेणं महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं पाणस्स लेवेण वा अलेवेण वा अहेण वा बहुलेवेण वा ससिठेण वा असिठेण वा वोसिरे ॥ इति आयंबिल पच्चस्काण समाप्त ॥.ए॥

अर्थः—(आयंबिलंपच्चस्काइ के०) आंबिल पच्चकुं तुं. एक अन्नढणा नोगेणं बीजुं सहस्सागारेणं ए वे आगारना अर्थ आगल लखाइ गया ठे.

त्रीजुं (लेवालेवेणं के०) तेमां जे विगय तथा शाकादिकने सस्नेहलें आंगुली तथा जाजनादिक खरड्युं होय, तेने लेप कहियें, पढी तेनेज घणी सारी रीतें लुंढी नाखीने जेमां विगयादिकना अवयव कांइ पण देखाय नहीं एवुं कखुं होय, तेने अलेप कहियें. एवां लेप अलेपवालां जाजन होय, अथवा हाथ लेपालेपवाला होय, एवा कांइ लेप अलेपवाला जाजनें तथा हाथे पीरसवाथकी पच्चस्काण जंग न थाय. एने लेपालेप आगार कहियें.

चोथुं (गिह्ठसंसठेणं के०) गृहस्थे पोताने अर्थ हाथ तथा चादुआदिकने विगयें करी खरड्या होय, तेवा हाथे अथवा चादुवादिकें अन्न आपे, ते अन्न जमतां थकां आंबिल जंग न थाय, पांचमुं (उक्खित्तविवेगेणं

કે૦) ગાંઠી વિગય જે ગોલ પક્કાન્નાદિકઠે તેને રોટલી ઉપર મૂકીને ફરી પરહિ કરી હોય, તેવી રોટલી નિવિ આંબિલમાં લેતાં પચ્ચસ્કાણ જંગ ન થાય

ઠઠું (પારિઠાવણિઆગારેણં કે૦) પરઠવતો આહાર લેતાં એટલે કોઈ સા ધુયેં અધિક વહોચું હોય પઠી તે તેને પરઠવવાનું હોય, તે પરઠવતાં તેને ઘણીજ અજયણા લાગે, અને તેજ વિગઈ પ્રમુખનું પોતાને પચ્ચસ્કાણ પણ હોય, અથવા પોતેં ઉપવાસાદિક તપ કચું હોય, તેમ ઠતાં પણ, ગુરુની આ જ્ઞાયેં તેવા આહારને લેવાથકી પણ જંગ ન થાય.

સાતમું (મહત્તરાગારેણં કે૦) મહોટી નિર્જીરાને લાજેં પચ્ચસ્કાણ જાં ને નહીં. આઠમું (સવસમાહિવત્તિયાગારેણં કે૦) સર્વ પ્રકારેં શરીર અસ માધિયેં પચ્ચસ્કાણ જાંગે નહીં, વોસિરામિ એનો અર્થ સુલજ઼ છે ॥ ૯ ॥

॥ અથ ચઙવિહાર ઉપવાસનું પચ્ચસ્કાણ ॥

॥ સૂરે ઝગ્ગાં અજતઠં પચ્ચસ્કાઈ ચઙવિહંપિ આહારં
અસણં પાણં સ્વાદિમં સાદિમં અન્નઢણાજોગેણં સહસા
ગારેણં પારિઠાવણિયાગારેણં મહત્તરાગારેણં સવસમા
હિવત્તિયાગારેણં વોસિરે ॥ ઇતિ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:—સૂર્યના ઉદયથી માંનીને (અજતઠંપચ્ચસ્કામિ કે૦) અજત્કાર્થ એટલે જ્ઞાત પાણીનો નિયમ લહું હું, (ચઙવિહંપિ આહારં કે૦) ચારે આહારનો નિયમ લહું હું, તે ચાર આહારનાં નામ કહે છે. એક અશન, બીજો પાન, ત્રીજો સ્વાદિમ, અને ચોથો સ્વાદિમ, હવે એના આગાર કહે છે. એક અન્નઢણાજોગેણં, બીજો સહસાગારેણં, ત્રીજો પારિઠાવણિયાગારેણં, ચોથો મહત્તરાગારેણં, અને પાંચમો સવસમાહિવત્તિયાગારેણં એના અર્થ લખાઈ ગયા છે.

તથાપિ પારિઠાવણિયાગારેણંનું વિશેષ એટલું છે કે, પાણી અને આહાર એ બે વાનાં કોઈ પરઠવતો હોય તો ગુરુની આજ્ઞાયેં આહાર કીધો કલ્પે, પણ એકલો આહારજ કોઈ પરઠવતો હોય તો તે આહાર કીધો કલ્પે નહીં, કેમ કે? ચઙવિહારમાં પાણીનો નિયમ છે, અને પાણી વિના મુખ શુદ્ધ ન થાય માટેં પાણી અને આહાર એ બે વાનાં કોઈ પરઠવતો હોય તો ચઙવિહાર ઉપવાસમાં લીધા કલ્પે, અને તિવિહાર ઉપવાસમાં તો પાણી મોકલું છે, માટેં એકલો આહાર કોઈ પરઠવતો હોય તો પણ ગુરુની આજ્ઞાયેં લીધો કલ્પે ॥ ૧૦ ॥

॥ अथ त्रिविहार उपवासनुं पञ्चस्काण ॥

॥ सूर्ये उग्राए अन्नत्तठं पञ्चस्काइ त्रिविहंपि आहारं अ
सणं खाइमं साइमं अन्नठणान्नोगेणं सहसागारेणं पा
रिठावणियागारेणं महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागा
रेणं पाणहार पोरिसिं साडुपोरिसिं मुठिसहिअं घरस
हिअं पञ्चस्काइ. उग्राए सूर्ये पुरिमडुं अवडुं पञ्चस्काइ.
अन्नठणान्नोगेणं सहसागारेणं पठन्नकालेणं दिसामोहे
णं साडुवयणेणं महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं
पाणस्स लेवेण वा अलेवेण वा अत्तेण बहुलेवेण वा
ससित्तेण वा असित्तेण वा वोसिरे ॥ इति ॥ ११ ॥

अर्थः—(सूर्येउग्राए के०) सूर्यना उदयथी प्रारंजीने (अन्नत्तठं के०)
अन्नत्तार्थ एटले उपवास प्रत्ये (पञ्चस्कामि के०) पञ्चकुं तुं, ए त्रिविहा
रमां एक पाणीनो आहार मोकलो, वाकीना (असणं के०) अशन अने
(खाइमं के०) खादिम, तथा (साइमं के०) खादिम ए (त्रिविहंपिआहारं
के०) त्रण आहार न करवा, तेनो नियम लउं तुं. हवे एना आगार कहे ठे.

एक अन्नठणान्नोगेणं, वीजो सहसागारेणं, त्रीजो पारिठावणियागारेणं,
चोथो महत्तरागारेणं, पांचमो सबसमाहिवत्तियागारेणं. एना अर्थ लखाणा ठे

ए पञ्चस्काणमां (पाणहार के०) पाणीनो आहार मोकलो ठे तेनो
अवधि तथा आगार कहे ठे. (उग्राएसूरें के०) सूर्यना उदयथी प्रारंजी
ने (पोरिसिं के०) प्रहर लगें (साडुपोरिसिं के०) मोठ प्रहर लगें (मुठि
सहिअं के०) नोकार गणी मूठि मोकली मूके तेवारें पञ्चस्काण मोकलुं
थाय. (घरसहिअं के०) पोताने घेर जई नवकार गणी पञ्चस्काण पारुं
(उग्राएसूरें के०) सूर्योदयथी प्रारंजीने (पुरिमडुं के०) वे प्रहर लगें
(अवडुं के०) अवडुं लगें (पञ्चस्कामि के०) पञ्चकुं तुं. हवे पाणी न
पीवाना वखत सुधीना आगार कहे ठे. एक अन्नठणान्नोगेणं, वीजो सह
सागारेणं, त्रीजो पठन्नकालेणं, चोथो दिसामोहेणं, पांचमो साडुवयणेणं,
वठो महत्तरागारेणं, सातमो सबसमाहिवत्तियागारेणं. एना अर्थ लखाणा ठे.

હવે (પાણસ્સ કેળ) પાણી પીવાના ઠ આગાર છે, તે કહે છે, (લેવેણ વા કેળ) લેપજલ તે खजूरनुं तथा आढण,बीजुं (अलेवेणवा के०) अलेप जल ते धोयण प्रमुख, त्रीजुं (अहेणवा के०) निर्मल उष्ण पाणी, चोथुं (बहुलेवेणवा के०) रुहोलुं तांदूलनुं धोअण प्रमुख, पांचमुं (ससिहेणवा के०) सीथ सहित पीठनुं धोयण, ठहुं (असिहेणवा के०) सीथरहित फासू जल, एट्ठां टाढी बाकीनां पाणीने (वोसिरामि के०) वोसिरावुं हुं ॥११॥

॥ अथ चउठ ठठ नत्तादिकनुं पच्चस्काण आवी रीतें कहेवुं ॥

સૂરે ઝગ્ગે ચઝઝનતં અનત્તઠં પચ્ચસ્કાઇ. સૂરે ઝગ્ગે
એ ઠઠનતં અનત્તઠં પચ્ચસ્કાઇ, સૂરે ઝગ્ગે અઠમ
નતં અનત્તઠં પચ્ચસ્કાઇ. इत्यादिप्रकारें आगार
सहित कहेवुं. एना अर्थ सुलज्जं છે ॥૧૨॥

હવે એ પચ્ચસ્કાણને પ્રસંગે દશ વિગંયમાંહેલા ઠ જઠ્ઠ વિગય છે, તે પ્ર ત્યેકના પાંચ પાંચ નિવિયાતા કરતાં ત્રીશ નિવિયાતા થાય છે, તે કહે છે.

પ્રથમ દૂધ વિગયના પાંચ નિવિયાતા કહે છે. ત્યાં એક જે દૂધ ઘણું હોય, અને ચોખા થોડા હોય, તેને પેયા કહે છે, બીજો ખાટી ઠાશ સહિત જે દૂધ, અર્થાત્ દૂધમાં ટટાશ નાખી પચાવીયેં અથવા ત્રણ દિવસની પ્રસૂત ગાયનું દૂધ ડકાલીયેં તેને ડુઝઝી કહે છે. ત્રીજું ડાઢ ટોપરાદિક નાખીને રાંધેલું જે દૂધ, તેને પયસાડી કહે છે. ચોથું ચોખાનો થોડો લોટ નાખીને રાંધેલું જે દૂધ, તેને અવલેહી કહે છે. પાંચમો ચોખા ઘણા અને દૂધ થોડું, એરી તે જે રાંધેલું હોય તેને ધીર કહે છે. જેદાંતરેં વલી એના પળ જેદ થાય છે.

હવે દહીંનાં પાંચ નિવિયાતા કહે છે. એક દહીંને ઘોલીને અથવા ડંકા લીને તેમાં વડાં નાખે, તેને ઘોલવડાં કહે છે. બીજું દહીં ઘોલીને વસ્ત્રમાંથી ગાલીયેં તેને મથ્યું અથવા ઢાણું દહીં કહે છે. ત્રીજું દહીંને હાથથી મથન કરી તેમાં ધાંક અથવા સાકર જેલીયેં તેને શિખરણી અથવા શિખંરુ કહે છે. ચોથું દહીં અને રાંધેલા ચોખા એકઠા કરીયેં તેને કરવો કહે છે. પાંચમું લૂણ નાખીને જે દહીં મથન કરેલું હોય તેને સલવણ કહે છે.

હવે ઘૃતના પાંચ નિવિયાતા કહે છે. એક ઔષધિયેં કરી પકાવેલું ઘૃત તેને પક્કઘૃત કહે છે. બીજું ઘૃતની કીટી જે મેલ થાય છે તે વઘારિ પ્રમુખ, ત્રીજું

જે ઘૃતમાં કોઈ ઔષધિ પકાવ્યું હોય તેના ઉપરની તરીનું ઘૃત, ખંમાંદિકસ હિત તેને પક્કૌષધિ ઘૃત કહે છે. ચોથું પકાવ્યું તલતાં વધેલું ઘૃત તેને નિપ્પંજ ન કહે છે. ઇટલે ત્રણ ઘાણ તલ્યા પઠીનું રહેલું ઘૃત અથવા સીરાદિક ઉપરનું ઘૃત જાણવું. પાંચમું દહીની તરીમાં ગઢૂંનો લોટ નાખીને જે તાવડે તપાવીયેં, તેને વિસંદણ કહે છે. એના પછે જ્ઞેદાંતર જ્ઞેદ ઘણા થાય છે.

હવે તેલના પાંચ નિવિયાતા કહે છે. એક તિલકુટી તે ઘાળીમાંહે તિલ પીલેલાની સાડી તેમાંહે ખંમાંદિક નાખે તે. બીજી તેલની મલી, ત્રીજી લાક્ષાદિક ડ્રવ્યેં કરી પકાવેલું તેલ, ચોથું પાકેલા ઔષધની તરી. પાંચમું ઘાણ પઠવાડેનું બલેલું તેલ, એના પછે જ્ઞેદાંતરેં જ્ઞેદ ઘણા થાય છે.

હવે ગોલ વિગયના પાંચ નિવિયાતા કહે છે. એક અર્દ્ધોં કાઢેલો શેલડીનો રસ, બીજું ગોલવાણું, ગોલની રાત્ર, ગોલના પાળીમાં લોટ નાખે તે, ત્રીજો શાકરની જાત, ચોથો ખાંરુની જાત સર્વ જાણવી, પાંચમો ગોલની પાતી જાણવી. એના પછે જ્ઞેદાંતરેં જ્ઞેદ ઘણા થાય છે.

હવે કઢાવિગયના પાંચ નિવિયાતા કહે છે. જો એક ખાજાંવડે કઢાઈ જરાઈ ગઈ હોય તો તેથી બીજું ખાજું નિવિયાતું થાય છે, પછે તેમાં માત્ર બીજું ઘૃત નાખવું ન જોઈયેં, તેજ ઘૃત વડે પકાવીયેં, તેને પ્રથમ નિવિયાતો કહીયેં. બીજું એકની ઉપર એક નાખીયેં એમ ત્રણ ઘાણ ઉપરાંત તેજ ઘૃતમાં, જે ચોથો પકાવીયેં, તે બીજો નિવિયાતો જાણવો. ત્રીજો ગોલધાળી, ગોલપાપડી પ્રમુખનો નિવિયાતો જાણવો. ચોથો પાળી, ગોલ, ઘૃત, એકઠાં ઝકાલી પઠી તે પાળીમાં લોટ નાખી રાંધેલી લાપશી કરીયેં, તે નિવિયાતો જાણવો. પાંચમો નિવિયાતો કરી ચોપડી કાઢાડેલા તાવડાની ઉપર પુંડલા પ્રમુખ કરે, તે પાંચમો નિવિયાતો જાણવો. એના પછે જ્ઞેદાંતર ઘણા થાય છે.

॥ અથ્થ બઠ્ઠ અઠ્ઠમાદિક તપ કરે અને બીજા દિવસાદિકેં પાળી વાવરવું હોય, ત્યારેં પાણહારનું પચ્ચસ્કાણ કરે, તે કહે છે.

॥ પાણહાર પોરિસિં મુઠ્ઠિસહિચ્ચં પચ્ચસ્કાઈ. અન્નઢણા
જોગેણં સહસાગારેણં મહત્તરાગારેણં સવસમાહિવ
તિયાગારેણં પાણસ્સ લેવેણ વા અલેવેણ વા અઢેણ વા
બહુલેવેણ વા સસિઢેણ વા અસિઢેણ વા વોસિરે ॥ ઇતિ ॥ ૧૩ ॥

॥ अथ गंतसहियं आदि अजिग्रहोनुं पञ्चस्काण ॥

॥ गंतसहिअं वेडुसहिअं दिवसहिअं थिबुगसहिअं
मुठिसहिअं पञ्चस्काइ. अन्नबणान्नोगेणं सहसागारे
एणं महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं वोसिरे ॥१४॥

॥ अथ चउदनियम धारनारने देसावगासिकनुं पञ्चस्काण ॥

देसावगासियं उवन्नोग परिन्नोगं पञ्चस्काइ अन्नबणान्नोगेणं सह
सागारेणं महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं वोसिरे इति १५

अर्थः—(देसावगासिअं के०) दिशिना अवकाशनुं व्रत अथवा बद्धा
नियम आश्री तो (देस के०) थोडामां अवकाशआणे, तेने देशावकाशिक
व्रत कहियें. एटले इहां जे एकली दिशिनंज पञ्चस्काण करे, तेवारें उवन्नोग
परिन्नोगनो पाठ न कहियें तेने देसावगासिअं पञ्चस्कामिज कहियें. (उव
न्नोग के०) एकवार नोगवीयें एवा आहार तथा विलेपनादिक तेने उप
न्नोग कहियें. अने (परिन्नोगं के०) बारंवार नोगवियें एवी वस्तु जे आ
जरण वस्त्रादिक तेनुं प्रमाण करे, एटले जे चौद नियम संजारे, तेने ए
उपन्नोग परिन्नोगनो पाठ कहियें, एना आगारोनो अर्थ सुलज ठे ॥१५॥

॥ अथ चउदनियमनी गाथा कहे ठे ॥

॥ सचित्तद्व विगई, वाणह तंबोल वड कुसुमेसु ॥

वाहण सयण विलेवण, बंन दिसि न्हाण नत्तेसु ॥१॥

अर्थः—पहेलुं (सचित्त के०) पाणी, फल, बीज, दातण, कण प्रमुख
सचित्त चीजनुं प्रमाण करे. बीजुं (द्व के०) जे वस्तुनो जिन खद
ते ड्रव्य कहियें, तेनुं मान करे, त्रीजुं (विगई के०) घृत प्रमुख ठ विगय
मां जेटली खावाने मोकली राखवी होथ, तेनुं मान करे, उपरांत निषेध
करे. चोथुं (वाणह के०) उपानह ते पगरखानुं मान करे. पांचमुं (तं
बोल के०) पान सोपारी प्रमुख सर्वने तंबोल कहीयें, तेनुं मान करे. वडुं
(वड के०) वस्त्र जे पोताना शरीरें वापरवानां वस्त्र होथ, तेनुं मान करे.
सातमुं (कुसुमेसु के०) फुलनुं मान करे. आठमुं (वाहण के०) वाहन ते
अश्व, पालखी, मोली, गामां प्रमुख जे वाहन, तेनुं मान करे. नवमुं (स

यण के०) शय्या तथा आसन प्रमुखनुं मान करे, दशमुं (विलेपण के०) चंदन तेल प्रमुख विलेपन करवानी वस्तुनुं मान करे. आगीयारमुं (बंज के०) ब्रह्मचर्य पालवाने मैथुननी मर्यादा करे. वारमुं (दिसि के०) दि शिविदिशिनुं मान करे. तेरमुं (न्हाण के०) खान कंकोडी प्रमुखें नाबुं, तथा अंधोलीनुं मान करे. चौदमुं (जत्तेसु के०) जात पाणीनुं मान करे. अहिंयां बीजा पण नियम ठे, ते प्रसंगें लखीयें ठैयें. पन्नरमुं पृथ्वीकाय आश्री माटी, मीठुं, खडी प्रमुख पोताने निमित्तें वावरे, तो तेनुं प्रमाण करे. शोलमुं अप्पकाय आश्री पाणी पीवामां अथवा न्हावा प्रमुखमां वापरवामां आवे, तेनुं प्रमाण करे. सत्तरमुं तेजकाय आश्री पोताना शरी रना जोगोपजोगमां चूला, चाडी, शघडी, अंगीठी प्रमुखनुं रांध्युं, नीपज्युं, तपाव्युं, शेक्युं तेनुं प्रमाण करे. अठारमुं वायुकाय आश्री पंखा, हिंचोला, पडदा तथा लुगडादिकथी पवन करवानुं प्रमाण करे. उंगणीशमुं वनस्प तिकाय आश्री लीलां फल, फूल, शाक, दातण प्रमुख खावानुं तथा वा वरवानुं प्रमाण करे. बीशमुं त्रसकाय जे त्रास पामे एवा जीव ते कीडी, कीडा, विंठी, गाय, मत्स्य, पक्षी, मनुष्य, देव नारकादिक मांहेला कोइ जी वने बिना अपराधें संकल्प करी मारुं नहीं. तेनो नियम करे. एकवीशमुं असि ते तरवार, चालां, तीर, बुरी, कोश, कोदाल, पावडा, घंटी प्रमुख जीवघात करनारी वस्तुनो नियम करे. बावीशमुं मसी ते शाइना खडीया, कलम प्रमुख वापरवानुं प्रमाण करे. त्रेवीशमुं कृषि ते जमीन खोदवादिक घर, हाट, क्षेत्र प्रमुख तलाव कूपादिकने खोदवा, तथा तेना शस्त्रनो निय म करे, ए चौदे नियमादिक त्रेवीश बोल जे ठे, ते जेवी रीतें पोताथी पळे, तेवी रीतें अवश्य पाळे ॥ १ ॥

॥ अथ सांजनां पञ्चस्काण ॥

॥ वेआसण, एकासण, निविगइ, आयंबिल, उपवास, ठठ अठमादि त प करनार ऊणजळ वावरे, ते सांजे पाणहारनुं पञ्चस्काण लीये ते कहे ठे.

॥ अथ पाणहार दिवसचरिमनुं पञ्चस्काण ॥

॥ पाणहार दिवसचरिमं पञ्चस्काइ अन्नढणानोगेणं सहसागारेणं महत्तरागारेणं सवसमाहिवत्तियागारेणं वोसिरे ॥ इति ॥ २६ ॥

॥ अथ रातें चउविहार करवो, तेनुं पञ्चकाण ॥

॥ दिवसचरिमं पञ्चकाइ चउविहंपि आहारं असणं
पाणं खाइमं साइमं अन्नढणानोगेणं सहसागारेणं
महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं वोसिरे ॥

अर्थः—(दिवसचरिमं के०) दिवसना ठेडाथी मांमीने नवो सूर्य उगे
त्यां सुधी (पञ्चकामि के०) पञ्चकुं बुं. (चउविहंपि आहारं के०) चउवि
हार ते चार प्रकारना आहारने पञ्चकुं बुं. शेष अर्थ सुलज्ज ठे ॥ १७ ॥
॥ अथ रात्रें तिविहार ते एक पाणी मोकबुं राखे, तेनुं पञ्चकाण ॥

॥ दिवसचरिमं पञ्चकाइ तिविहंपि आहारं असणं
खाइमं साइमं अन्नढणानोगेणं सहसागारेणं महत्त
रागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं वोसिरे ॥ १८ ॥

॥ अथ रात्रें डुविहार ते पाणी अने खादिम मोकबुं राखे, तेनुं पञ्चकाण ॥

॥ दिवसचरिमं पञ्चकाइ डुविहंपि आहारं असणं खा
इमं अन्नढणानोगेणं सहसागारेणं महत्तरागारेणं
सबसमाहिवत्तियागारेणं वोसिरे ॥ इति ॥ १९ ॥

॥ अथ पञ्चकाणना आगारनी गाथा ॥

दोचेव नमुक्कारे, आगारा ठचेव पोरिसिए ॥ सत्तेवंय पुरिमढुं,
एकासणगंमि अठेव ॥ १ ॥ सत्तेगठाणेषु अ, अठेव य अंबि
लंमि आगारा ॥ पंचेव य नत्तठे, ढप्पाणे चरिमचत्तारि ॥ २ ॥
पंचचउरो अजिगहे, निवीए अठनव आगारां ॥ अप्पाउ
रणे पंचचउ, हवंति सेसेसु चत्तारि ॥ ४ ॥

॥ हवे ठ प्रकारें पञ्चकाण शुरू थाय ठे, ते कहे ठे ॥

॥ फासिअं, पालिअं, सोहिअं, तीरिअं, किट्ठिअं, आराहि
अं, जं च न आराहिअं, तरुस मिच्चा मि डुकडं ॥ इति ॥

अर्थः—पञ्चस्काणविधैं कखुं, उचित वेलायें जे प्राप्त थयुं, तेने फासिअं कहियें. पञ्चस्काण वारं वार उपयोग देइने संज्ञारबुं, तेने पाविअं कहियें. प्रथम गुरुने आहार पाणी देइ थाकतुं नोजन करबुं, तथा अतिचार न ल गाडवो तेने शोजित कहियें. (तीरिअं के०) पञ्चस्काण पूगा पढी पण थो डो अधिक काल थये पालबुं, निर्मल करबुं. (किट्ठिअं के०) नोजन वे लायें अमुक माहारे पञ्चस्काण ठे, एम संज्ञारबुं. (आराहिअं के०) पञ्चस्का ण जे रीतैं कीधुं, ते रीतैं आराधबुं. ए ठ सुधी जाणवी. (जंचनाराहिअं के०) जे में पञ्चस्काण न आराध्युं होय, अतिचार लगाड्या होय. (तस्समिञ्चामिडु क्कडं के०) ते महारं पाप मिथ्या थाउं. एवा पञ्चस्काणोने विषेज विवेकी पुरु पैं उद्यम करवो; केम. के? शुरू धर्मनें प्रज्ञावें जीव मोक्ष प्रमुखनां सुख पामे.

॥ अथ साधुजीने चौद प्रकारना दाननी निमंत्रणा करवी, ते कहे ठे ॥

॥ पञ्चस्काण कस्या पढी बे ढींचण अने मस्तक झूमियें लगाडी, नाबे हाथे मुखें मुहपत्ती देइ जमणो हाथ गुरुने पगें लगाडी आवी रीतैं कहे.

॥ इष्ठाकारि जगवन् पसाय करी फासुअं एसणि
ज्जेणं असणं पाणं खाइमं साइमेणं वड्ड पडिग्गह कं
बल पायपुञ्जणेणं पाडिहारिअ पीढ फलग सिद्धा सं
थारएणं उंसह नेसज्जेणं नयवं अणुग्गहो कायवो ॥

अर्थः—इष्ठाकारि जगवन्, पसाय करी प्राशुक एटले अचित्त (एसणि ज्जेणं के०) ऐषणिक ते सुजतो एटले जे साधुने कटपे, एवो आधाकर्मादिक दोपें रहित अशन, पाणी, (खाइमं के०) सुखडी, (साइमं के०) शूठ, हलदर प्रमुख (वड्ड के०) वड्ड ते चोलपटादिक, (पडिग्गह के०) पढगा दिक पात्रां प्रमुख, (कंबल के०) कांबली, (पायपुञ्जणेणं के०) बेसवानुं पोढणुं, (पाडिहारि के०) अणवहोरी वस्तु जे गृहस्थनी थकां वाव रीने पढी गृहस्थने पाढी अपाय ठे, तेवी वस्तु (पीढ के०) बाजोठ, (फलग के०) पाटीयुं, (सिद्धा के०) वस्ति, एटले रहेवानो उपाश्रय, (संथारएणं के०) पाट अथवा माज प्रमुख, वली (उंसह के०) औषध जे काथ, चूर्ण, गोली प्रमुख ए वस्तु होय ते (नेसज्जेणं के०) त्रिगड्ड,

पञ्चस्काण पारवानो तथा सामायिक लेवानो विधि. ३७१

त्रिफलां प्रमुख, ए पूर्वोक्त वस्तुयें करी (जयवं के०) हे जगवन् गुरुजी !
(. अणुगहोकायवो के०) अनुग्रह करवो, एटले जे जोश्यें ते वहोरजो.

॥ अथ पञ्चस्काण पारवानो विधि ॥

॥ प्रथम श्रियावहियाए पडिक्कीयें. यावत् जगर्चितामणिनुं चैत्यवन्दन
जयवीरराय सुधी करवुं. पढी मन्हजिणाणंनी सच्चाय कही, मुहपत्ती पडि
लेहवी. श्रामि० श्रवाका० पञ्चस्काण पारं, यथाशक्ति श्रामि० श्रवाका० प
ञ्चस्काण पाखुं, तहत्ति एम कही जमणो हाथ कटासणां चरवला उपर था
पी, एक नवकार गणी पञ्चस्काण कखुं होय ते कही पारवुं, ते लखीयें ठैयें.

॥ उगगए सूरें नमुक्कारसहिअं पोरिसिं साडूपोरिसिं गंठसहिअं मुठिस
हिअं पञ्चस्काण कखुं चउविहार आंबिल, नीवी, एकासणुं बेआसणुं कखुं,
तिविहार पञ्चस्काण फासिअं, पाविअं, सोहिअं, तीरिअं, किट्ठिअं, आराहि
अं जं च न आराहिअं तस्स मिठामि डुक्कडं एम कही एक नवकार गणवो.

॥ अथ सामायिक लेवानो विधि ॥

॥ प्रथम उंचें आसनें पुस्तक प्रमुख मूकीनें श्रावक, श्राविका कटासणुं, मु
हपत्ती चरवलो देइ, शुरू वख जग्या पुंजी, कटासणा उपर बेसी, मुहपत्ती का
बा हाथमां मुखपासैं राखी, जमणो हाथ थापनाजी सन्मुख राखी, एक नव
कार गणी पंचिंदिय कही, श्रामि खमासमण देइ श्रियावहिया, तस्स
उत्तरी, अन्नह उससिएणं कही, एक लोगस्सनो अथवा चार नवकारनो
काउस्सग करी, पारी, प्रगट लोगस्स कही, खमासमण देइ, श्रवाकारेण
संदिसह जगवन्, सामायिक मुहपत्ती पडिलेहुं? श्रं एम कहि मुहपत्ती तथा
अंगनी पडिलेहणना पचास बोल कही, मुहपत्ती पडिलेहियें. पढी खमास
मण देइ० श्रवाकारेण संदिसह जगवन्! सामायिक संदिसाहुं? श्रं. वली
खमांसमण देइ, श्रवा० सामायिक ठाउं? श्रं. एम कही बे हाथ जोडी
एक नवकार गणी, श्रवाकारी जगवन्, पसाय करी सामायिक दंरुकउच्चरा
वोजी. तेवारें वडिल करेमी जंते कहे. पढी खमासमण देइ श्रवा० बेसणे सं
दिसाहुं? ॥ श्रं खमा०॥ श्रवा०॥ बेसणे ठाउं? खमा०॥ श्रं श्रवा०॥ सच्चा
य संदिसाहुं॥ श्रं खमा०॥ श्रवा० ॥ सज्जाय करं ॥ श्रं ॥ एम कही त्र
ए नवकार गणवा, पढी बे घडी सज्जाय धर्म ध्यान करवुं ॥ इति ॥

॥ अथ सामायिक पारवानो विधि ॥

॥ खमासमण देश इरियावहि पडिक्कमवाथी जावत् लोगस्स सुधी कही खमाण॥ इत्ताण॥ मुहपत्ती पडिलेहुं कही, मुहपत्ती पडिलेहि, खमासमणदेश ॥ इत्ताण॥ सामायिक पारुं. यथाशक्ति वली खमासमण देश, इत्ताण॥ सामायिक पाखुं; तहत्ति कही, पढी जमणो हाथ चरवत्ता उपर. अथवा कटासणां उपर थापी, एक नवकार गणी, सामाश्यवयजुत्तो कहियें. पढी जमणो हाथ थापना सन्मुख सवलो राखीने एक नवकार गणी ऊठवुं ॥ इति ॥

॥ अथ पडिलेहण करवानो विधि ॥

॥ नवकार पंचिंदिय कही इरियावहि पडिक्कमी स्थापना होय तो नवकार पंचिंदिय न कहेवुं. पढी तस्सउत्तरीकही, एक लोगस्स अथवा चार नवकार नो काउस्सग्ग करी, प्रगट लोगस्स कही उजे पगे वेसी मुहपत्ती, कटासणुं, चवलो, उत्तरासण, धोतीयुं, कंदोरो, आदें पडिलेहवां, पढी काजो काहाडी, जीव कलेवर सचित्त आदे जोवुं. पढी काजो काहाडनार थापनाजी सन्मुख उजो रही इरियावहि पडिक्कमे, पढी काजो परठववा जग्या शोधी त्रण वार अणुजाणह जस्सग्गो कही, काजो परठवे, पढी त्रण वार वोसिरे कहे ॥ इति पडिलेहण करवानो विधि ॥

॥ अथ देव वांदवानो विधि ॥

॥ प्रथम इरियावहि पडिक्कमवाथी मांकीने जावत् लोगस्स कही, पढी उत्तरासण नाखीने चैत्यवंदन नमुत्तुणं कही, आजवमखंका सुधी अर्रो जयवीअराय कहे. वली वीजुं चैत्यवंदन करी, नमुत्तुणं कही जावत् चार थोयो कहीयें, वली नमुत्तुणं कही जावत् वीजी चार थोयो कहियें ठैयें, त्यां सुधी बहुं कहेवुं: पढी नमुत्तुणं तथा वे जावंती कही, एटले जावंति चेइआइ तथा जावंत केवि साहु ए वे कही. उवसग्गहरं अथवा स्तवन कही अर्रो जयवीअराय आजवमखंका सुधी कही, पढी चैत्यवंदन कही नमुत्तुणं कही संपूर्ण जयवीअराय कहेवा. प्रजाते देव वांदवा तेमां मन्हजिणाणं नी सज्जाय कहेवी, अने मध्यान्हें तथा सांजे देव वांदे तेमां सज्जाय न कहेवी ॥ इति ॥

॥ अथ देवसि प्रतिक्रमण विधि प्रारंभः ॥

॥ प्रथम सामायिक लीजें. पढी पाणी वावखुं होय तो मुहपत्ती पडिले

हवी, अने आहार वावस्यो होय तो वांदणां वे देवां, त्यां बीजा वांदणामां आवसीयाए ए पाठ न कहेवो. यथाशक्ति पञ्चस्काण करवुं. खमासमण दे इ इष्ठाकारेण कही, वडेरा अथवा पोतें चैत्यवंदन कहीने पढी जंकिंचिन मुहुणं कही, उजा थईने अरिहंतचेइयाणं कहीने एक नवकारनो काउस्स गग करी नमोऽर्हत् कहीने प्रथम थोय कहेवी. पढी लोगस्स, सबलोए, अरिहंत चेइयाणं कहीने एक नवकारनो काउस्सगग पारीने बीजी थोय क हेवी. पढी पुस्करवरदी कही, सुअस्स जगवउं करेमि काउस्सगगं वंदणं ए क नवकारनो काउस्सगग पारी त्रीजी थोय कहेवी. पढी सिद्धाणं बुद्धाणं कही वेयावच्च गराणं करेमि काउस्सगगं अन्नत्तं कही, एक नवकारनो काउस्सगग पारी, नमोऽर्हत् कही, चोथी थोइ कहेवी. पढी बेसी हाथ जोडी नमुहुणं कहेवुं. पढी चार खमासमण देवा पूर्वक जगवान्, आचार्य, उपा ध्याय सर्वसाधु प्रत्ये थोज वंदन करियें. पढी इष्ठाकारेण॥ देवसि प्रति क्रमणे ठाउं, एम कही, जमणो हाथ चवला कटासणा उपर थापीने इहं सबसवि देवसिअ कहेवुं पढी उजा थइ करेमि जंते इहामि ठामि काउ स्सगगं जो में देवसिउं तस्सउत्तरी कही, पढी आठ गाथानो काउस्सगग करवो. आठ गाथा न आवडे तो आठ नवकारनो काउस्सगग करवो, ते पा रीने, पढी लोगस्स कहेवो. पढी बेसीने त्रीजा आवश्यकनी मुहपत्ती पढी लेहीने वांदणां वे देवां, पढी उजा थइने इष्ठाका देवसिअ आलोउं इहं आलोएमि जो मे देवसिउं कहीने, पढी सात लाख कहेवा. पढी अठार पाप स्थानक आलोइने सबस्सवि देवसिअ कहीने बेसवुं. बेसीने एक नवकार गणी पढी करेमि जंते इहामि पडिक्कमिउं कहीने, वंदित्तु कहेवुं, पढी वांदणां वे देवां. पढी अपुठिउंहं अप्रितरं देवसिअं खामीने वांदणां वे देवां. पढी उजा थइ आयरिय उवस्साए कहीने, करेमि जंते इहामि ठामि काउस्सगगं जो मे देवसिउं तस्सउत्तरी कही, पढी बे लोगस्सनो अथवा आठ नवका रनो काउस्सगग करी लोगस्स प्रगट कहेवो, पढी सबलोए, अरिहंत चेइयाणं, वंदणवत्तिआए कही, एक लोगस्स अथवा चार नवकारनो काउस्सगग पा रीने, पुस्करवरदी सुअस्स जगवउं करेमि वंदणं एक लोगस्स अथवा चार नवकारनो काउस्सगग पारीने, सिद्धाणं बुद्धाणं कही सुअदेवयाए करेमि काउस्सगगं एक नवकारनो काउस्सगग पारी नमोऽर्हत् कही,

पुरुषं सुअदेवयानी पहेली थोय कहेवी, अने स्त्रीयें कमलदलनीं पहेली थोय कहेवी. पढी खित्तदेवयाए करेमि काउस्सगंगं कही एक नवकारनो काउस्सग पारी नमोऽर्हत् कही क्षेत्रदेवयानी बीजी थोय स्त्रीयें तथा पुरुषं वनेयें कहेवी. पढी प्रगट एक नवकार गणी वेसीने, ठठा आवश्यकनी मुहपत्ती पडिलेहि, वे वांदणां आपीयें, पढी सामायिक चउद्विसठो, वंदनक, पडिक्क मणुं, काउस्सग अने पच्चरकाण ए ठ आवश्यक संजारवां. पढी इष्ठांमि अणुसठिं कही नमो खमासमणाणं कही, नमोऽर्हत् कहीने पुरुष, नमोस्तु वर्द्धमानाय कहे, अने स्त्री संसार दावानी त्रण गाथा कहे. पढी नमुहुणं कही स्तवन कहेवुं. पढी वरकनक कही जगवान्. आदें वांदवा. पढी जमणो हाथ उपधी उपर थापी अड्डाश्जोसु कहेवुं. पढी देयसिअ पायवित्तनो काउस्सग चार लोगस्सनो अथवा शोल नवकारनो करवो. पढी ते काउस्सग पारी, प्रगट लोगस्स कही, वेसीने खमासमण वे देइ सञ्जायनो आदेश मागी एक नवकार गणी, सञ्जाय कहीयें, पढी वली एक नवकार गणीयें, पढी डुरकरकउ कम्मरकउनो काउस्सग चार लोगस्सनो संपूर्ण अथवा शोल नवकारनो करवो. एक वडेरे अथवा पोतें पारीने नमोऽर्हत् कही लघुशांति कहेवी, पढी प्रगट लोगस्स कहेवो, पढी इरियावही तस्स उत्तरी कही एक लोगस्स अथवा चार नवकारनो काउस्सग करी प्रगट लोगस्स कहेवो. पढी चउक्कसाय कही, नमुहुणं, जावंति वे कही, उवसगगरं, जयवीयराय कही, मुहपत्ती पडिलेहवी. इष्ठांमिण॥ इष्ठाकाण॥ सामायिक पारुं. यथाशक्ति इष्ठांमिण॥ इष्ठाकाण॥ सामायिक पाखुं तहत्ति कही, पढी जमणो हाथ उपधी उपर थापी एक नवकार गणीने सामाअवयजुत्तो कहेवो. पढी थापना होय तो एक नवकार गणी उठे॥ ए देवसि प्रतिक्रमणनो विधि कह्यो, बाकी अंतरविधि वडेराथी समजवो॥ इति देवसि प्रतिक्रमण विधि॥

॥ अथ राइ प्रतिक्रमण विधि ॥

॥ प्रथम पूर्वली रीतें सामायिक दीजें, पढी कुसुमिण डुसुमिणनो काउस्सग चार लोगस्सनो अथवा शोल नवकारनो करी, पारी, प्रगट लोगस्स कहेवो, पढी खमासमण देइ जगचिंतामणिनुं चैत्यवंदन जयवीयराय सुधी करवुं. पढी चार खमासमण पूर्वक जगवान्, आचार्य, उपाध्याय, सर्व साधु प्रत्यें वांदवा, खमासमण वे देइ, सञ्जायनो आदेश मागी एक नवकार ग

णीने जंरहेसरनी सझाय कहीने फरी एक नवकार गणवो. पढी इहकार सुहराइनो पाठ कहेवो. पढी इहकाका० राइ प्रतिक्रमणे ठाउं कहीने जम णो हाथ उपधी उपर स्थापीने इहं सबस्सवि राइय डुच्चितिय० कही ॥ नमु हुणं तथा करेमि जंते कही, इहामि ठामि काउस्सगं० जोमेराइयो तस्स उत्तरी कही एक लोगस्स अथवा चार नवकारनो काउस्सग पारी प्रगट लोगस्स कही, सबलोए अरिहंत० कही, एक लोगस्स अथवा चार नवकारनो काउस्स ग पारी पुस्करवरदी० सुअस्स० वंदण कही, अतिचारनी आठ गाथानो अथवा आठ नवकारनो काउस्सग पारी, सिद्धाणं बुद्धाणं कहीने, त्रीजां आवश्यकनी मुहपत्ती पडिलेही वांदणां बे देवां. त्यांथी ते अपुच्छिउं खामि वांदणां बे दीजें, त्यां सुधी देवसीनी रीतें जाणवुं. पण जे ठामें देवसिअं आवे ते ते ठामें राइयं कहेवुं. पढी आयरिअ उवझाए० करेमि जंते इहामि ठामि काउस्सगं तस्स उत्तरी कही, तप चिंतामणि करतां न आवडे तो चार लोगस्सनो अथवा शोल नवकारनो काउस्सग करवो. ते पारी प्रगट लोगस्स कही, पढी ठठा आवश्यकनी मुहपत्ती पडिलेहीने वांदणां बे देवां, ते पढी तीर्थवंदन करवुं, पढी यथाशक्तियें पच्चरकाण करवुं. पढी इहकारे ण संदिसह जगवन्! सामायिक, चउविसठो, वंदनक, पडिक्रमणं, काउस्सग अने पच्चरकाण ए ठ आवश्यक संजारवां. पच्चरकाण कखुं होय तो कखुं ठे जी. कहेवुं, अने धाखुं होय तो धाखुं ठे जी? एम कहेवुं, पढी इहामो अणुसठिं, नमो खमासमणाणं० नमोऽर्हत्०, विशाल लोचन, नमुहुणं, अरिहंतचेइया णं एटलां कही एक नवकारनो काउस्सग पारीने नमोऽर्हत्० कही कख्या णकंदनी प्रथम थोइ कहेवी. पढी लोगस्स, पुस्करवरदि, सिद्धाणं बुद्धाणं, कही अनुक्रमें चार थोयो कहीयें ठैयें त्यां सुधी सर्व कहेवुं. पढी नमुहुणं कही, जगवान् आदि चारने चार खमासमणे वांदवा. पढी जमणो हाथ उपधी उपर थापी अड्डाइजोसु कहेवुं. पढी श्रीसीमंधर स्वामीनुं चैत्यवंदन, स्त वन, जयवीयराय, काउस्सग थोय पर्यंत करवुं. पढी खमासमण पूर्वक श्री सिद्धाचलजीनुं चैत्यवंदन, स्तवन, जयवीयराय, काउस्सग थोय सुधी करवुं. पढी सामायिक पारवाना विधिनी रीतें सामायिक पारवा सुधी कहेवुं॥ इति॥

॥ अथ पस्किप्रतिक्रमणनो विधि लिख्यते ॥

॥ देवसि प्रतिक्रमणमां वंदितुं कहियें ठैयें त्यां सुधी सर्व कहेवुं, पण चैत्य

वंदन सकलाऽर्हतनुं कहेवुं ने थोयो स्नातस्थानी कहेवी. पढी खमासंमण
 देश्ने श्वाकारेण संदिसह जगवन्, देवसिअ आलोश्अं पडिक्कंता श्वा
 का० पस्कि मुहपत्ती पडिलेहुं, एम कही मुहपत्ती पडिलेहियें. पढी वांदणां
 बे दीजें, पढी श्वाका० संबुद्धा खामणेणं अप्पुठिउहं अप्पिंतर पस्किअं खा
 मेउं श्वां खामेमि पस्किअं पन्नरसदिवसाणं पन्नरसराश्याणं जंकिंचि अप
 त्तिअं० कही श्वाका० कही पस्किअं आलोएमि श्वां आलोएमि जो मे प
 स्किउं अश्यारो कउं कही श्वाका० कही पस्किअतिचार आलोउं, एम कहीने
 अतिचार कहियें. पढी एवंकारें श्रावक तणे धमें श्रीसमकित मूलं वा
 र व्रत एकशो चोवीश अतिचारमांहे जे कोइ अतिचार पद्द, दिवसमांहे
 सूद्ध, बादर जाणतां अजाणतां हुउं होय, ते संवि हुं मनें, वचनें का
 यायें करी मिष्ठा मि डुक्कडं. सबस्सवि, पस्किअ, दुच्चिंतिअ, दुप्पासिअ, दुच्चिठि
 अ, श्वाकारेण संदिसह जगवन्, तस्स मिष्ठा मि डुक्कडं. श्वाकारि जगवन्!
 पसाउं करी पस्कि तपःप्रसाद करोजी. एम उच्चार करीने आवी रीतें क
 हियें. चउठेणं एक उपवास, बे आयंबिल त्रण निवि, चार एकासणां, आठ
 बियासणा, बे हजार सद्याय, यथाशक्ति तप कंरी प्रवेश कस्यो होय तो पइ
 ठि कहियें. अने करवो होय तो तहत्ति कहियें. तथा न करवो होय तो अण
 बोल्या रहियें. पढी बे वांदणां दीजें; पढी श्वाका० पत्तेय खामणेणं अप्पु
 ठिउहं अप्पिंतर पस्किअं खामेउं श्वां खामेमि पस्किअं पन्नरस दिवसाणं
 पन्नरस राश्याणं जंकिंचि अपत्तिअं० पढी वादणां बे दीजें, पढी देवसिअं
 आलोश्अ पडिक्कंता श्वाकारेण संदिसह जगवन्, पस्किअं पडिक्कमुं समं
 पडिक्कमामि श्वां एम कही करेमि जंते सामाश्रयं कही, श्वामि पडिक्कमिउं
 जो मे पस्किउं कहा पढी खमासंमण देश्ने श्वाकारेण कही पस्किसूत्र पडुं,
 एम कही त्रण नवकार गणी साधु होय तो पस्किसूत्र कहे, अने साधु न
 होय तो त्रण नवकार गणीने श्रावक वंदितुं कहे, तिहां प्रथम सुअदेवयानी
 थोय कहेवी. पढी हेठा बेसी जमणो ढीचण उज्जो राखी एक नवकार
 गणी करेमि जंते श्वामि पडिक्कमिउं कही, वंदितु, कहेवुं. पढी करेमि जं
 ते, श्वामि ठामि काउस्सगं, जो में पस्किउं, तस्स उत्तरी, अन्नवण कहीने बार
 लोगस्सनो काउस्सगं करवो. ते लोगस्स चंदेसु निम्मलयरा सुधी कहेवा,
 अथवा अडतालीश नवकारनो काउस्सगं करीने पारवो. पारीने प्रगट लो

ગસ્સ કેંહવો. પઠી મુહપત્તી પડિલેહીને, વાંદણાં બે દીજેં. પઠી શ્ઠાકાઠ
સમાત્ત ચામણેણં અપુઠિઝહં અપ્રિંતર પરિકિઅં ચામેઝં શ્ઠં ચામેમિ પરિકિઅં
એક પરકાણં પન્નરસ દિવસાણં પન્નરસ રાંશ્ચાણં જં કિંચિ અપત્તિઅં કહી
પઠી ચામાસમણ દેશ્ને શ્ઠાકાઠ કહી, પરિકિ ચામણા ચામું? એમ કહીને
ચામણાં ચાર ચામવાં. પઠી દેવસિ પ્રતિક્રમણમાં વંદિતુ કહ્યા પઠી વાંદ
ણાં બે દેશ્ને ત્યાંથી સામાયિક પારિયેં, ત્યાં સુધી દેવસિની પેઠેં જાણવું;
પણ સુઅદેવયાની થોયોને ઠેકાણે જ્ઞાનાદિકની થોયો કહેવી, સ્તવન અ
જિંતશાંતિનું કહેવું, સઘાયને ઠેકાણે ઝવસગ્ગહરં તથા સંસારદાવાની
ચાર થોયો કહેવી. અને લઘુશાંતિને ઠેકાણે મહોટી શાંતિ કહેવી ॥શ્તિ॥ .

॥ અથ ચઝમ્માસી પ્રતિક્રમણવિધિ ॥

॥ એ ઉપર લખેલા પરકિના વિધિ પ્રમાણેજ છે, પણ એટલો વિશેષ જે
બાર લોગસ્સના કાઝસ્સગ્ગને ઠેકાણે વીશ લોગસ્સનો કાઝસ્સગ્ગ કરવો,
અને પરકીના આગારને ઠેકાણે ચોમાસીના કહેવા. તથા તપને ઠેકાણે ઠ
ઠેણં, બે ઉપવાસ, ચાર આંબિલ, ઠ નિવી, આઠ એકાસણાં, શોલ બીઆસ
ણાં, ચાર હજાર સજ્ઞાય, એ રીતેં કહેવું ॥ શ્તિ ચઝમ્માસી પ્રતિક્રમણવિધિ ॥

॥ અથ સાંવત્સરી પ્રતિક્રમણવિધિ ॥

॥ એ પણ ઉપર લખેલા પરકીના વિધિ પ્રમાણે છે, તથાપિ બાર લોગ
સ્સના કાઝસ્સગ્ગને ઠેકાણે ચાલીશ લોગસ્સ અથવા એકશો ને શાઠ નવકા
રનો કાઝસ્સગ્ગ કરવો, અને તપને ઠેકાણે અઠમ જત્તં એટલે ત્રણ ઉપવા
સ, ઠ આંબિલ, નવ નિવિ, બાર એકાસણાં, ચોવીશ બેઆસણાં, અને ઠ હ
જાર સજ્ઞાય, એ રીતેં કહેવું તથા પરકીના આગારને ઠેકાણે સંવત્સરીના
આગાર કહેવા ॥ શ્તિ સાંવત્સરી પ્રતિક્રમણવિધિ: ॥

॥ હવે ઠ આવશ્યકનાં નામ કહે છે ॥

॥ એક કરેમિ જંતે એ સામાયિકનામા પહેલું આવશ્યક, બીજું ચઝવિસઠો
નામા આવશ્યક, ત્રીજું મુહપત્તી પડિલેહીને વાંદણાં બે દેવાં, તે વંદનાવશ્યક
ચોથું 'દેવસિયં આલોશ' એ સૂત્ર કહી યાવત્ અપુઠિઝ ચામીયેં, તે પડિક્રમણાં
આવશ્યક, પાંચમું બે વાંદણાં દેશ્ને આયરિય ઝવઘાયના ત્રણ કાઝસ્સગ્ગ
કીધે કાઝસ્સગ્ગ નામેં આવશ્યક થાય. ઠહું પચ્ચસ્કાણનું સંજારવું. તે પચ્ચ
સ્કાણનામા આવશ્યક, એ ઠ આવશ્યકનાં નામ કહ્યાં. અહીં પરકી, ચોમા

સી અને સંવત્સરી, એ પડિક્રમણાનામેં ચોથા આવશ્યકમાંહે અંતર્જૂત થાય છે.

॥ હવે એ ઠ આવશ્યકના સંદેપેં અર્થ કહે છે ॥

॥ જે અવશ્ય કરવું તેહને આવશ્યક કહીયેં, અને સર્વજીવો સાથેં જે સમતાજાવ તથા સર્વ સાવધ વ્યાપારથી વિરમવું, તેને સામાયિક કહીયેં, “સમં આયાતિ સામાયિકં” इति वचनात्. વીજું ચોવીશ જિનના સ્તવનથી દર્શન મોહનીયકર્મનો હાયોપશમ થઈને સમકેત શુદ્ધ થાય, તે ચઢવિ સઘો. ત્રીજું ગુરુવંદનથી જ્ઞાન, દર્શન નિર્મલ થાય, તે વંદનાવશ્યક. ચોથું પડિક્રમણથી શ્રાવકને એકશો ને ચોવીશ અતિચારની આલોચના થાય. પાંચમું કાઝસ્સગ્ગથી સબલ કષાયનું જીતવું થાય, અને જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રાદિકની શુદ્ધિ થાય. ઠહું પચ્ચસ્કાણ આવશ્યકથી તપ પચ્ચસ્કાણનું સંચારવું, તથા પચ્ચસ્કાણનું લેવું થાય. એ ઠ આવશ્યકના સંદેપેં અર્થ કહ્યા, વિસ્તારેં અર્થ ગ્રંથાંતરથી જાણવા.

હવે એ ઠ આવશ્યકેં સાત નય ફલાંવીયેં ઠેયેં.

॥ ત્યાં પ્રથમ સામાયિક આવશ્યકેં સાત નય ફલાવે છે ॥

૧ નૈગમનયે એક જીવ અથવા ઘણા જીવ તેને સામાયિક કહીયેં, અને મોક્ષના કારણ છે તેથી મોક્ષ પણ કહીયેં; કેમ કે? કારણે કાર્યોપચાર છે માટે.

૨ સંગ્રહનયે જીવનો ગુણ તેજ સામાયિક, તદન્નેદ આત્મા એ આશ્રી જે આત્મા, તેજ સામાયિક. ૩ વ્યવહારનયે સમતા અને યત્નાયે પ્રવર્તે, તેવારેં સામાયિકવંત આત્મા જાણવો. ૪ રુજુસૂત્રનયે ઉપયોગરહિત બાહ્ય યત્ના હોય, તે સમયનો જે સામાયિકવંત આત્મા, તે સ્થૂલ રુજુસૂત્રનયનો મત છે, અને ઉપયોગયુક્ત બાહ્ય યત્નાવંતને તે સમય જે સામાયિક કહેવું, તે સૂક્ષ્મ રુજુસૂત્રનું મત જાણવું. ૫ શબ્દનયે પાંચ સમિતિ તથા ત્રણ ગુણિ પાલે, અને સાવધથી નિવર્તે, ક્રોધાદિકનો ત્યાગ કરે, તેવારેં તે આત્માને સામાયિક માને છે. ૬ સમજિરૂઢ નયમતેં તો જીવને અપ્રમાદિં થકા જે જે ગુણ ઉત્પન્ન થાય છે તે તે ગુણને વાક્યજેદેં કરી એ નય જિન્ન સામાયિક માને છે. ૭ એવંજૂતનયમતેં ત્રિવિધ ત્રિવિધેં મન, વચન, કાયાના, અશુદ્ધ જાવ જે સાવધયોગ, તેને નિષેધીને જે નિશ્ચલ શુદ્ધસ્વજાવ તે સામાયિક જાણવો.

॥ હવે ત્રીજા ચતુવિસઠા નામા આવશ્યક ઉપર સાત નય ફલાવે છે.

૧ નૈગમનયમતે અનુપયોગી. સર્વ દ્રવ્યાત્માની સ્તુતિ કીધે મોક્ષ હોય તે સામાન્ય નૈગમનું મત છે, અને અરિહંતના ચાર નિદ્દેષાને સ્તવને મોક્ષ માનવો અથવા ચતુવિસઠો માનવો, તે વિશેષ નૈગમનું મત છે. ૨ સંગ્રહનયનેમતે આત્માનું સ્તવન કીધે મોક્ષપ્રાપ્તિ છે. ૩ વ્યવહારનયમતે ચૂત જાવિ, જે ચોવીશ જિનમાંહે વ્યક્ત ગુણ છે, માર્ટે તેહની સ્તવનાયે મોક્ષ હોય. ૪ ઋજુસૂત્રનયમતે વર્તમાનકાલે ચોવીશ જિનનાં કીર્તન, વંદન, પૂજન, જે સમય કરવાં તે સમય, મોક્ષનું કારણ છે, એ સ્થૂલ ઋજુસૂત્રનું મત, તથા ચોવીશ જિન જે સમય મોક્ષે ગયા, તે સમયનું જે કાલદ્રવ્ય, તે સૂક્ષ્મ ઋજુસૂત્રનું મત છે. ૫ શબ્દનયમતે સમવસરણે વિરાજમાન અરિહંતને અથવા સિદ્ધ અવસ્થા પામ્યા તેહને પણ જાવિજિન કહિયેં માર્ટે તેની સ્તવનાયે ચતુવિસઠો જાણવો. ૬ સમન્નિરૂદ્ધ નયમતે જે જીવ મોક્ષ ના પર્યાય અનુજવે, તેહની સ્તવના કરવે ચતુવિસઠો જાણવો. ૭ એવં ચૂતનય મતે અરિહંતપણું તીર્થંકરની રૂઢિ જોગવી, સંસારથી નીકલી આ ઘાતિ ચાર કર્મ કાય કરી સિદ્ધશિલાઉપર રહ્યા, તેમની સ્તુતિયેં મોક્ષ છે.

॥ હવે ત્રીજા વંદનાવશ્યક ઉપર સાત નય ફલાવે છે ॥

૧ નૈગમ અને સંગ્રહ, એ બે નયને મતે સર્વ જીવમાંહે જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રાદિકની સત્તા છે માર્ટે જીવને વાંદવાથીજ મોક્ષ હોય, એ વિનયવાદીનું મત છે. ૨ વ્યવહારનયમતે જેહમાં સાધુની આચારણા દેખીયેં, તેહને વાંદવા. તે વંદન છે. ૪ ઋજુસૂત્રનયમતે તો જે કાયાયેં કરી ચારિત્ર પાલે, તે વાંદવા યોગ્ય. એ સ્થૂલ ઋજુસૂત્રનું મત છે, અને જે સમય શ્રુતજ્ઞાન સહિત ક્રિયા પાલે, તે સમય વાંદવાથી મોક્ષપ્રાપ્તિ થાય, એ સૂક્ષ્મ ઋજુસૂત્રનું મત છે. ૫ શબ્દાદિક ત્રણ નયમતે તો શુદ્ધ જ્ઞાન, દર્શનના અનુજવ કરનારને વાંદવાથી મોક્ષપ્રાપ્તિ છે.

॥ હવે ચોથા પ્રતિક્રમણાવશ્યક ઉપર સાત નય ફલાવે છે ॥

૧ નૈગમ તથા સંગ્રહને મતે જે જીવ, તે પઢિક્કમણું. ૨ વ્યવહારનય મતે પઢિક્કમણાની ક્રિયા કરતો હોય, તે જીવને પઢિક્કમણું કહિયેં. ૪ ઋજુસૂત્રનયમતે ઉપયોગ વિના જે સમય દ્રવ્ય પઢિક્કમણું કરવું, તે સ્થૂલ ઋજુસૂત્રમતે પઢિક્કમણું છે, અને ઉપયોગસહિત જે સમયે પઢિક્કમણાની

ક્રિયા કરવી, તે સૂક્ષ્મ રૂઝુસૂત્રનયમતે પઠિક્રમણું જાણવું. ૫ શબ્દાદિક ત્રણે નયમતે જે શુદ્ધ જ્ઞાન, દર્શન, તેજ પઠિક્રમણું જાણવું.

॥ હવે પાંચમા કાઝસ્સગ્ગનામા આવશ્યકં ઉપર સાત નય ફલાવે છે ॥

૧ નૈગમ તથા સંગ્રહનયમતે જીવ તે કાઝસ્સગ્ગ. ૨ વ્યવહારનયમતે શુદ્ધ ક્રિયાયેં કાયા સ્થિર મુદ્રાયેં રાખવી, તેને કાઝસ્સગ્ગ કહે છે. ૪ રૂઝુસૂત્રનયમતેં જે સમયેં ઉપયોગ વિના કાઝસ્સગ્ગ કરવો, તે સ્થૂલ રૂઝુસૂત્રનું મત છે, અને જે સમયેં ઉપયોગસહિત કાઝસ્સગ્ગ કરવો. તે સૂક્ષ્મ રૂઝુસૂત્રનું મત છે. ૫ શબ્દાદિક ત્રણ નયમતેં જે જ્ઞાન તેહીજ કાઝસ્સગ્ગ જાણવો.

॥ હવે ષષ્ઠા પચ્ચસ્કાણ આવશ્યક ઉપર સાત નય ફલાવે છે ॥

૧ નૈગમ તથા સંગ્રહનયમતેં જે આત્મા તેજ પચ્ચસ્કાણ. ૨ વ્યવહાર નયમતેં. અશનાદિક ચારનું લોકલાજેં જે પચ્ચસ્કાણ કરવું, તેને પચ્ચસ્કાણ કહેવું. ૪ રૂઝુસૂત્રનયમતેં જે ઉપયોગ વિના પચ્ચસ્કાણ લેવું, તે સ્થૂલ રૂઝુસૂત્રના મતેં પચ્ચસ્કાણ છે, તથા ઉપયોગસહિત શુદ્ધ પચ્ચસ્કાણ, તે સૂક્ષ્મ રૂઝુસૂત્રના મતેં પચ્ચસ્કાણ છે. ૫ શબ્દાદિક ત્રણ નયમતેં તો જ્ઞાન, દર્શનરૂપ પરિણામ, તેને પચ્ચસ્કાણ કહિયેં.

॥ હવે ૯ ષડાવશ્યકેં કાલાદિક પાંચ કારણ ઉતારે છે ॥

૧ જે કાલેં ષ આવશ્યકની ક્રિયાં કરવાથી ષ આવશ્યક નિપજે, તે પ્રથમ કાલકારણ. ૨ જીવને પઠિક્રમણું કરવાનો સ્વભાવ છે. માટેજ પ ઠિક્રમણું કરે છે. તે વીજું સ્વભાવકારણ. ૩ જેથીકી આવશ્યક કાર્ય થાય, તે ત્રીજું નિશ્ચયકારણ, એટલે ૯ ષ આવશ્યક નિશ્ચય થવાનાં હોય તો થાય. ૪ પુણ્યપાપાદિક તે કર્મ કહેવાય છે, તે અહીં મોહાંદિક કર્મનો ક્ષયોપશમ હોય તો ષ આવશ્યકનો ઉદય આવે; તે ચોથું કર્મનામા કારણ. ૫ તે બ્રધાં કારણ મલે પણ ૯ ષ આવશ્યક સાંહે જે ઉદયમ ફોરવવો, તે ઉદયમનામા પાંચમું કારણ છે.

॥ હવે ષ આવશ્યકેં ઉત્પાદ, વ્યય અને ધ્રુવનું દ્વાર દેંસાહે છે ॥

૧ સામાયિક કરવાથી સાવધયોગથી વિરમવા પણાનો ગુણ ઉપજે, ચ ઉવિસઠ્ઠાથી સમ્યક્ત્વગુણ ઉપજે, વંદનાથી. વિનયગુણ ઉપજે, પઠિક્રમણાથી પાપથી ઉપરાંતો થવારૂપ ગુણ ઉપજે, કાઝસ્સગ્ગથી જ્ઞાન દર્શન રૂપ શુદ્ધ ગુણ ઉપજે, પચ્ચસ્કાણથી આશ્રય નિરોધગુણ ઉપજે, ૯ વ્યવહારનયેં કરી ગુ

ણનું ઉત્પાદકપણું દેખાડ્યું. ૧ એ ઠણ આવશ્યકથી અશુભકર્મનો નાશ થાય છે, તે માટે અહીં અશુભ કર્મનો વ્યય જાણવો. ૨ એ ઠણ આવશ્યકથી જીવ નિર્મલસ્વભાવમાંહે ધ્રુવપણે રહે છે, તે અહીં ધ્રુવપણું જાણવું.

॥ હવે ષડાવશ્યકેં હેય, ફેય અને ઉપાદેય દેખાડે છે ॥

૧ ઠ આવશ્યકને વિષે જે નય નિર્દેશાનું જ્ઞાન તે ફેય છે. એટલે જાણવા યોગ્ય છે. કેમ કે ? ક્ષપક શ્રેણી ચઢાવાને અનુપયોગી છે, કામ નાવે માટે. ૨ નામ, સ્થાપના અને દ્રવ્ય, એ ત્રણ નિર્દેશા મોક્ષાર્થે હેય છે, એટલે ઠાંરવા યોગ્ય છે, ૩ ચોથો જાવનિર્દેશો તે મોક્ષાર્થે ઉપાદેય છે, માટે તે આદરવા યોગ્ય છે.

॥ હવે ઠ આવશ્યકેં ષડ્દ્રવ્યનો વ્યવહાર આત્મા સાથે અશુ
રૂનિશ્ચયનયમતે યુક્તિ દેખાડે છે.

॥ જે વેલાયેં જીવ ચાલે, તેવારેં ધર્માસ્તિકાય પોતાની સાથે બાંધ્યો, આયત કીધો, પણ બીજાં દ્રવ્ય ટૂટાં છે. એમ અધર્માસ્તિકાય, આકાશ તથા કાલ અને પુજલ જાણવા. પણ શુરૂ નિશ્ચયનયમતે તો આત્મા બંધાય, ઠોડાય નહીં, પુજલ, બંધાય ઠોડાય છે.

હવે એ ઠ આવશ્યકમાંહે કયું કયું આવશ્યક, નવતત્ત્વમાંહેલા કયાં કયા તત્ત્વમાં છે ? તે દેખાડવાનું દ્વાર કહે છે.

॥ સામાયિકમાંહે જે શુભાશ્રવ થાય, તેહનો સંવર તત્ત્વમાંહે અંતર્જાવ થાય છે, માટે સામાયિક સંવરતત્ત્વ છે. ચઢવિસઠો તે મોક્ષતત્ત્વમાં અંતર્જૂત છે, તથા વંદના, પડિક્કમણું, કાલસ્સગ્ગ અને પચ્ચસ્કાણ, એ ચાર આવશ્યક યદ્યપિ શુભાશ્રવમધ્યે છે, તથાપિ વિશેષે આત્માની પરિણતિયે ષડાવશ્યક સાશવતા નિર્જેરાતત્ત્વમાંહે અંતર્જૂત થાય છે.

॥ હવે એ ઠ આવશ્યકેં સત્તત્ત્વંગી કહે છે ॥

૧ સામાયિક સંવરરૂપેં અસ્તિ છે, ચઢવિસઠો કર્ત્તત્ત્વરૂપેં અસ્તિ છે, વાંદણાં ગુણવંત પ્રતિપત્તિરૂપેં અસ્તિ છે, પડિક્કમણું આલોચણારૂપેં અસ્તિ છે, કાલસ્સગ્ગ, જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્ર, આરાધનરૂપેં સ્યાત્ અસ્તિ છે, અને પચ્ચસ્કાણ તે વ્રત ધારણરૂપેં અસ્તિ છે, એ પૂર્વોક્ત ગુણરૂપ ષડાવશ્યક સ્યાત્ અસ્તિરૂપેં છે, એ પ્રથમ ત્ત્વંગ જાણવો.

૨ એ ષડાવશ્યક અશુદ્ધ બંધપણે નથી, માટે એમાં અશુદ્ધ બંધની નાસ્તિ છે, તેથી સ્યાત્ નાસ્તિપણું છે, એ બીજો જંગ જાણવો.

૩ એ ષડાવશ્યક સ્વકીય એટલે પોતાને દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલજાવેં અસ્તિ રૂપેં છે, તે અસ્તિ જાંગો છે, અને એહીજ દ્રવ્ય તે પરદ્રવ્યનાં દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ જાવપણે નથી, તે નાસ્તિનામેં જાંગો છે, માટે જે સમયે અસ્તિ છે તે સમયેજ નાસ્તિ જંગ પણ છે; એ સ્યાત્ અસ્તિ નાસ્તિ નામેં ત્રીજો જંગ જાણવો.

૪ એ પૂર્વોક્તં ત્રિજંગીયેં કરી ઠ આવશ્યકનું સ્વરૂપ જાણીયેં, પણ એ સમય સમકાલેં કહેવાય નહીં, કેમ કે? વચનનું તો ક્રમેં પ્રવર્તન છે, તેથી એક સમયમાં સર્વ ધર્મ કહેવાય નહીં, માટે એ અવક્તવ્ય નામા ચોથો જંગ જાણવો.

૫ એ ષડાવશ્યકમાંહે એક સમયને વિષે અસ્તિપણાના અનંતા ધર્મ રહ્યા છે, તે જાણે સ્વરો, પણ એક સમયેં કહેવાંય નહીં, કેમ કે એક અક્ષરનો ઉચ્ચાર કરતાં પણ અસંખ્યાતા સમય લાગે છે; માટે એ સ્યાત્ અસ્તિ અવક્તવ્ય એવે નામેં પાંચમો જંગ જાણવો.

૬ એ ષડાવશ્યકમાંહે એક સમયને વિષે નાસ્તિપણાના અનંતા ધર્મ રહ્યા છે, તે જાણે સ્વરો, પણ એક સમયમાંહે વચનેં કરી કહ્યા જાય નહીં; માટે એ સ્યાત્ નાસ્તિ અવક્તવ્ય નામા ઠાકો જંગ જાણવો.

૭ એ ષડાવશ્યકમાં પોતાના રૂપેં અસ્તિપણે એક સમયને વિષે અનંતા ધર્મ છે, અને પરરૂપેં નાસ્તિપણે પણ અનંતાધર્મ એક સમયને વિષે છે, પણ તે એક સમયેં વચનેં કરી કહ્યા જાય નહીં; માટે એ સ્યાત્ અસ્તિ, સ્યાત્ નાસ્તિ યુગપત્ અવક્તવ્ય નામા સાતમો જંગ જાણવો.

હવે એ પ્રત્યેક આવશ્યકેં ચાર નામાદિક નિદ્દેષા તથા ક્ષેત્ર અને

કાલ એ ઠ વાનાં જૂદાં જૂદાં વિવરીને કહે છે.

॥ ત્યાં પ્રથમ સામાયિકાવશ્યકેં ઠ વાનાં કહે છે ॥

૧ સામાયિક એહું નામ, તે નામ સામાયિક. ૨ સામાયિકની ક્રિયા, રચના, વિશેષ, સૂત્રની સ્થાપના, તે સ્થાપના સામાયિક. ૩ એ બે જોડે છે. ૩ સૂત્રના શુદ્ધ અક્ષરનો ઉચ્ચાર, તે દ્રવ્ય સામાયિક. ૪ સંકલ્પ વિકલ્પ રહિત શુદ્ધ જાવના જે આત્માના અધ્યવસાય તેહને જાવસામાયિક કહિયેં. ૫ જે ક્ષેત્રેં સામાયિક કરિયેં, તે ક્ષેત્ર સામાયિક. ૬ અને એનો અંતરમુદૂર્ત પ્રમાણ કાલ, તે કાલસામાયિક.

॥ हवे चउविसठो नामा बीजा आवश्यक उपर ठ वानां ॥

१ ऋषजादिक चोवीश जिननां नाम ते नाम चउविसठो कहियें. जी ननी काष्ठमय चित्रित पुतंदी तथा पित्तलादिकनी मूर्ति ते स्थापना नामा चउविसठो; तेना बे जेद ठे. एक जे स्थापनाना अंगोपांग तादृश देखाय ते सज्जावस्थापना जाणवी, अमे बीजी शंका प्रमुखें जे गुरुनी स्थापना करीयें, ते असदजावस्थापना, ए बे जेदें स्थापना चउविसठो जाणवो. ३ जीवजिन ते द्रव्य चउविसठो कहियें. ४ समवसरणस्थ जिन ते जाव चउविसठो. ५ जे क्षेत्रें ते क्षेत्र चउविसठो. ६ जे कालें ते काल चउविसठो.

॥ हवे वंदनावश्यक नामा बीजां आवश्यक उपर ठ वानां ॥

१ वांदणां एहवुं नाम, ते नाम वांदणुं. २ कोशक वांदणाने काष्ठ चित्रादिकने विषे स्थापे, जे आ में वांदणुं स्थाप्युं ठे, ते स्थापना वांदणुं. ३ आवर्त्त बार तथा पच्चीश आवश्यकादिक शुद्ध उपयोग विना करवां, ते द्रव्यवंदन कहियें. ४ जावपूर्वक उपयोग सहित वांदवुं, ते जाववंदन. ५ जे क्षेत्रें वांदवुं, ते क्षेत्रवंदन. ६ जे कालें वांदवुं, ते कालवंदन.

॥ हवे पडिक्रमणां आवश्यक उपर ठ वानां ॥

१ पडिक्रमण एवुं नाम, ते नाम पडिक्रमणुं. २ जीवाजीवनी इष्टायें काष्ठादिक स्थापीयें, ते स्थापनापडिक्रमणुं. ३ जे उपयोग विना करवुं, ते द्रव्य पडिक्रमणुं. ४ जावथी उपयोग सहित करवुं, ते जाव पडिक्रमणुं. ५ जे क्षेत्रें पडिक्रमणुं करवुं. ते क्षेत्रपडिक्रमणुं. ६ जे कालें पडिक्रमणुं करवुं, ते काल पडिक्रमणुं. ए पडिक्रमणानी परेंज काउस्सग तथा पच्च रकाण ए बन्ने आवश्यकना नामादिक ठए बोल जाणी लेवां.

अथ वडी नीति लघुनीत्यादि परठवण, योग्य जग्या प्रतिलेषण निमित्तें पोसहमां चोवीश मंरुल करवां, ते कहे ठे. त्यां प्रथम संधारा पासेंनी जग्यायें.

१ आघाडे आसन्ने उच्चारे पासवणे अणहियासे. २ आघाडे आसन्ने पासवणे अणहियासे. ३ आघाडे मज्जे उच्चारे पासवणे अणहियासे. ४ आघाडे मज्जे पासवणे अणहियासे. ५ आघाडे दूरे उच्चारे पासवणे अणहियासे. ६ आघाडे दूरे पासवणे अणहियासे.

॥ हवे उपाश्रयना बारणांना मांहेनी तरफनां ॥

१ आघाडे आसन्ने उच्चारे पासवणे अहियासे. २ आघाडे आसन्ने पा

सवणे अहियासे. ३ आघाडे मज्जे उच्चारें पासवणें अहियासे. ४ आघाडे मज्जे पासवणें अहियासे. ५ आघाडे दूरे उच्चारें पासवणें अहियासे. ६ आघाडे दूरे पासवणें अहियासे.

॥ हवे उपाश्रयनां वारणां वाहिर नजिक रहींने करे ॥

१ अणाघाडे आसन्ने उच्चारें पासवणें अणहियायासे. २ अणाघाडे आसन्ने पासवणें अणहियासे. ३ अणाघाडे मज्जे उच्चारें पासवणें अणहियासे. ४ अणाघाडे मज्जे पासवणें अणहियासे. ५ अणाघाडे दूरे उच्चारें पासवणें अणहियासे. ६ अणाघाडे दूरे पासवणें अणहियासे.

॥ हवे उपाश्रयथी शो हाथ आशरे दूरें रहे, ते करवां ॥

१ अणाघाडे आसन्ने उच्चारें पासवणें अहियासे. २ अणाघाडे आसन्ने पासवणें अहियासे. ३ अणाघाडे मज्जे उच्चारें पासवणें अहियासे. ४ अणाघाडे मज्जे पासवणें अहियासे. ५ अणाघाडे दूरे उच्चारें पासवणें अहियासे. ६ अणाघाडे दूरे पासवणें अहियासे ॥ इति मंरुल बोल चोवीश समाप्त ॥

अथ

श्री देवेंद्रसूरिविरचितं चैत्यवंदनादिनाप्यत्रयं
वालावबोधसहितं प्रारभ्यते ॥

तत्र प्रथमं

श्री चैत्यवंदननाप्यप्रारंभोऽयं,

ग्रंथकर्त्ता मंगलाचरण माटे गाथा कहे ठे.

वंदित्तु. वंदणिज्जे, सवे चिइवंदणाइ सुवियारं ॥

बहु-वित्ति-नास-चुष्पी, सुयाणुसारेण बुढामि ॥१॥

वालावबोध कर्त्तानुं मंगलाचरण कहे ठे.

प्रणम्य प्रणतानंद, कारकं विघ्नवारकम् ॥ श्रीमद्विजयदेवाकं,
लसद्भावण्यधारकम् ॥ १ ॥ मेरुधीरं स्फुरद्भीरं, गंजीरं, नी
रधीशवत् ॥ नाप्यत्रयार्थ बोधाय, बालबोधो विधीयते ॥२॥

अर्थः—(वंदणिछे के०) वंदनीयां एतत्वे वांदवा योग्य एव जो (सवे के०) सर्वे श्रीतीर्थंकर देव अथवा श्रीअरिहंतादिक (सवे के०) सर्वे

पांचे पस्मेष्टी तेमने (वंदितु के०) वंदित्वा एटले वांदीने (चिश्वंदणाइ के०) चैत्यवंदनादिक एटले चैत्यवंदन तथा आदिशब्दशी गुरुवंदन अने पञ्चरूपाण पण लेवां. ते रूप (सुवियारं के०) सुविचारे एटले रूडा विचारप्रत्ये (बहु के०) घणा एवा जे (वित्ति के०) वृत्ति, (ज्ञास के०) ज्ञाप्य अने (चुष्ठी के०) चूर्णि तथा निर्युक्ति प्रमुख ग्रंथो तद्रूप (सुयाणु सारेण के०) श्रुतने अनुसारे करीने (बुढामि के०) कहीशं. परंतु महारी मतिकद्वपनायें नहीं कहीशं. एटले धर्मरुचि जीवोने पंचांगी सम्मत चैत्य वंदनादिकनो विधि कहीशं. कारण के समकेतनुं बीज तो शुद्ध देव, शुद्ध गुरु अने शुद्ध धर्मनुं स्वरूप जाणवुं, अने सहहवुं ठे ते माटें प्रथम अढार दोष रहित, निष्कलंक एवा जे श्रीअरिहंत देव ठे, ते शुद्ध देव ठे. तेना स्थापनादिक चारे निक्षेपा वांदवा योग्य ठे, तो इहां चैत्यशब्दें श्रीअरिहंत तथा श्रीअरिहंतनी प्रतिमा तेनी जे वंदना करवी, ते विधिसहित करवी ते विधि कहीशं ॥ इति ॥ १ ॥

हवे ते चैत्यवंदननो विधि मूल तो चोवीश द्वारे सचवाय ठे, ते चोवीशना वली उत्तर जेद २०७४ थाय ठे. माटें चोवीश द्वारनां नाम, प्रत्येक द्वारना उत्तरजेदनी संख्या सहित चार गाथायें करी कहे ठे.

दहतिग अहिगम-पणगं, इदिसि तिहुग्गह तिहा उ वंदण या ॥ पणिवाय-नमुक्कारा, वप्पा सोल-सय-सीयालां ॥ १ ॥

इगसीइ सयं तु पया, सग-निउइ संपयाउ पण दंभा ॥ बार अहिगार चउवं, दणिऊ संरणिऊ चउह जिणा ॥ ३ ॥

चउरो थुइ निमित्तठ, बारह हेऊअ सोल आगारा ॥ गुण वीस दोसउस्स, गग माण थुत्तं च सगवेलां ॥ ४ ॥ दस

आसायण चाउ, सवे चिश्वंदणाइं ठाणाइं ॥ चउवीस

इवारेहिं, इसहस्सा हुंति चउ सयरा ॥ ५ ॥ इतिदारगाहा ॥

अर्थः—प्रथम देव वांदतां नैषेधिक आदिक (दहतिग के०) दश त्रिक साचववा जोश्यें, तेनुं द्वार कहीशं, बीजुं (अहिगमपणगं के०) अजिगम पंचक एटले पांच अजिगमनुं द्वार कहीशं. त्रीजुं देव वंदन करतां स्त्रीने तयी दशायें अने पुरुषने कयी दशायें उजा रहेवुं जोश्यें, ते (इदिसि के०)

द्विदिशि एटले वे दिशार्जुनं द्वार कहीश, चोथुं जघन्य, मध्यम अमे उत्कृष्ट एवा (तिजगह के०) त्रण प्रकारना अवग्रहनुं द्वार कहीश, पांचमुं (तिहा उवंदणया के०) त्रिधातुवंदनया एटले त्रण प्रकारें वली (चैत्यवंदना करवी. तेनुं द्वार कहीश, ठंठुं पंचांग एटले पांच अंगें (पणिवाय के०) प्रणिपात करवो, तेनुं द्वार कहीश, सातमुं (नमुक्कारा के०) नमस्कार करवानुं द्वार कहीश, आठमुं देववंदनना अधिकारें जे नवकार प्रमुख नव सूत्रां आवे ठे, तेना (वस्सा के०) वर्ण एटले अक्षर ते (सोलसयसीयाला के०) सोलशें ने सुडतालीश थाय. तेने गणी देखाडवानुं द्वार कहीश ॥ १ ॥

नवमुं देववंदनना अधिकारें नवकार प्रमुख नव सूत्रानां (इगसीइसयं के०) एकसोने एक्यासी (तु के०) वली (पया के०) पदो थाय ठे, ते देखाडवानुं द्वार कहीश, दशमुं एज नवसूत्रानां (सगनउइ के०) सप्तनव ति एटले सत्ताणुं (संपयाउ के०) संपदाउ थाय ठे, ते देखाडवानुं द्वार कहीश, अगीयारमुं नमुत्तुणादिक (पणदंका के०) पांच दंरुकनुं द्वार कहीश, वारमुं चैत्यवंदनने विषे पांच दंरुकमां (वारअहिगार के०) बार अधिकार आवे ठे, तेनुं द्वार कहीश, तेरमुं (चउवंदणिजा के०) चार वांदवा यो ग्य तेनुं द्वार कहीश, चौदमुं उपद्रव टालवा निमित्तें एक (सरणिजा के०) सरण करवा योग्य जे सम्यग्रहृष्टि देवो तेमनुं द्वार कहीश, पन्नरमुं नामस्था पनादिक (चउहजिणा के०) चार प्रकारना जिननुं द्वार कहीश ॥ ३ ॥

शोलमुं (चउरोथुइ के०) चार स्तुति कहेवानुं द्वार कहीश, सत्तरमुं देव वांदवामां पापक्षपणादिक (निमित्तछ के०) निमित्त आठ ठे, तेनुं द्वार कहीश, अठारमुं फल सांधवा निमित्तें (वारहेऊ के०) बार हेतुनुं द्वार कहीश, (अ के०) वली उंगणीशमुं अपवादें काउस्सगगना (सोलसआगारा के०) शोल आगारनुं द्वार कहीश, वीशमुं काउस्सगगमां (गुणवीसदोस के०) उंगणीश दोष उपजे तेनुं द्वार कहीश, एकवीशमुं (उस्सगगमाण के०) काउस्सगगना प्रमाणनुं द्वार कहीश, बावीशमुं श्रीवीतरागनुं (शुत्तं के०) स्तवन केवां प्रकारें करवुं? तेनुं द्वार कहीश, त्रेवीशमुं (अ के०) वली दिन प्रत्ये चैत्यवंदन (सगवेला के०) सात वेला करवुं तेनुं द्वार कहीश ॥ ४ ॥

चोवीसमुं देववंदन करतां देरासरमां तांबूल प्रमुख (दसआसायणचाउ के०) दश आशातनानो त्याग करवो, तेनुं द्वार कहीश, एम (सबे के०) सर्वें

હવે એ ચોવીશે દ્વારના ઉત્તર જોદનું સ્વરૂપ અનુક્રમેં દેખાડતો થકો પ્રથમ
 દશ ત્રિકોનું દ્વાર કહેતો હતો વો ગાથાયેં કરી દશ ત્રિકોના નામ કહે છે,
 તિન્નિ નિસિહી તિન્નિજ, પથાહિણા તિન્નિ ચેવ ય પણામા ॥
 તિવિહા પૂયા ય તહા, અવઢ-તિય-જાવણં ચેવ ॥ ૬ ॥
 તિદિસિ-નિરક્કણ-વિરઈ, પયજૂમિ-પમજ્ઞણં ચ તિસ્કુત્તો ॥
 વન્નાઈ-તિયં મુદ્દા, તિયં ચ તિવિહં ચ પણિહાણં ॥ ૭ ॥

અર્થ:—પ્રથમ દેરાસરેં જાતાં (તિન્નિનિસિહી કેળ) ત્રણવાર નૈષિધિકી
 કહેવી, વીજું દેરાસરેં (તિન્નિજ કેળ) ત્રણ વલી (પથાહિણા કેળ) પ્રદં
 દ્વિણા દેવી, ત્રીજી (તિન્નિ કેળ) ત્રણ વાર (ચેવય કેળ) એ નિર્ધાર વાંચ
 ક શબ્દ છે (પણામા કેળ) પ્રણામ કરીયેં, ચોથો (તિવિહા કેળ) ત્રણ
 પ્રકારની અંગપૂજાદિક (પૂયા કેળ) પૂજા કરવી, પાંચમી (ય કેળ) વલી
 (તહા કેળ) તથા પ્રજુની પિંરુસ્થાવસ્થાદિક (અવઢતિયજાવણં કેળ)
 અવસ્થાત્રયનું જાવવું જાણવું; (ચેવ કેળ) નિશ્ચેં ॥

ઠઠી ચાર દિશિમાંથી માત્ર જોગવાનું જે દિશિયેં બેઠેલા હોય તેજ એક
 દિશિની સામું જોવું અને શેષ (તિદિસિનિરક્કણવિરઈ કેળ) ત્રણ દિ
 શિની સન્મુખ જોવાનું વિરમણ કરવું, સાતમી (પયજૂમિપમજ્ઞણં કેળ)
 પગ મૂકવાની જૂમિનું પ્રમાર્જન તે (ચ કેળ) વલી (તિસ્કુત્તો કેળ) ત્ર
 ણ વાર કરવું, આઠમી (વન્નાઈતિયં કેળ) વર્ણાદિકના આલંબન ત્રણ
 કહેશે (ચ કેળ) વલી નવમી (મુદ્દતિયં કેળ) ત્રણ મુદ્દા કહેશે, દશમી
 (તિવિહં કેળ) ત્રણ પ્રકારેં (ચ કેળ) વલી (પણિહાણં કેળ) પ્રણિધા
 ન કહેશે, જે ત્રણ વોલનો સમુદય તેને ત્રિક કહીયેં, એ દશ ત્રિકનાં
 નામ કહ્યાં ॥ ૭ ॥

હવે પ્રથમ નિસિહી ત્રણ કો કયે સ્થાનકેં કરવી? તે કહે છે.

ઘર-જિણહર-જિણ-પૂયા વાવારચ્ચાયડ નિસિહિ-તિગં ॥

અગ્ગ-દ્વારે મજ્જે, તણા ચિઈ-વંદણા-સમણ ॥ ૮ ॥

અર્થ:—જે સાવધ વ્યાપારનો નન,વચન અને કાયાયેં કરી નિષ્પેધ કરવો
 તેને નિસિહી કહીયેં, તે એક પેતાના (ઘર કેળ) ઘરનાં વીજી (જિણહ

ર કે૦) જિનઘર તે દેરાસરનાં, ત્રીજી (જિણપૂઆ કે૦) શ્રીજિનેશ્વરની પૂજાનાં જે (વાવાર કે૦) વ્યાપાર ઇટલે એ ત્રણના જે વ્યાપાર તેને (ચા યલ કે૦) ત્યાગવાચકી (નિસિહીતિંગ કે૦) નૈષિધિકીત્રિક થાય તે માં પ્રથમ નિસિહી તે પોતાના ઘર, હાટ, પરિવારાદિક સંબંધી જે સાવધ વ્યાપાર તે સર્વ નિવર્ત્તાવવા માટે શ્રીજિનમંદિરને (અગ્ગદારે કે૦) અગ્ર દ્વારે કહે. ઇટલે દેરાસરનાં મૂલ બારણે દરવાજામાં પેસતાંજ કહે, પણ હ્રાં શ્રીજિનઘરને પૂંજવા સમારવા સંબંધિ તથા પૂજા સંબંધિ સર્વ વ્યાપાર આદરે, તથા બીજી નિસિહી તે જિનઘર સંબંધી વ્યાપારથી નિવર્ત્તવા રૂપ દેરાસરની (મહ્જે કે૦) મધ્ય ગંજારામાં પેસતાં કહે, તિહાં દેરાસર પહ્યા આંખહ્યાની ચિંતાનો તથા દેરાસરમાં પૂંજવાદિકનો ત્યાગ કરીને દ્રવ્યપૂજાદિકનો પ્રારંભ કરે, એમ સર્વ પ્રકારની પૂજા વિધિસહિત સાચવી રહ્યા પઠી (તહ્યા કે૦) ત્રીજી નિસિહી જે જિનપૂજા સંબંધિ વ્યાપારના ત્યાગ રૂપ હે તે. જિનપૂજા વ્યાપાર ત્યાગ તો (ચિશ્વંદણાસમણ કે૦) ચૈત્ય વંદન કરવાના અવસરે કહે, હ્રાં દ્રવ્યપૂજા વ્યાપાર સર્વ નિવર્ત્તાવીને કૈવલ્ય જાવપૂજારૂપ ચૈત્યવંદન સ્તવનાદિકનો એકાગ્ર ચિત્તે કરી પાઠ કરે, એ રીતે ત્રણ નિસિહી સાચવે.

અથવા મન, વચન અને કાયાયેં કરી ઘરસંબંધી વ્યાપાર નિષેધવા રૂપ ત્રણ નિસિહી દેરાસરના અગ્રદ્વારમાં કહેવી, અને તેજ પ્રમાણે મનાદિક ત્રણે યોગે દેરાસર સંબંધી વ્યાપાર ત્યાગવા આશ્રયી ત્રણ નિસિહી ગંજારામાં કહેવી, તથા વલી ચૈત્યવંદનાદિ કહેવાને અવસરે પણ મન વચન કાયાયેં કરી જિનપૂજા વ્યાપાર ત્યાગરૂપ ત્રણ નિસિહી કહેવી, એ રીતે દરેક વખતે મન, વચન અને કાયાના યોગેં કરી ત્રણ ત્રણ નિસિહી કહેવી, અથવા દરેક વખતે એકજ નિસિહી કહેવી. પરંતુ ઘર સંબંધી દેરા સંબંધી અને જિનપૂજા સંબંધી વ્યાપાર નિષેધ કરીયેંઠેયેં, એમ સમજીને દેરાસરમાં પેસતાંજ ત્રણે નિસિહી કહી દેવી નહીં. એ તાત્પર્ય હે. એ પ્રથમ નિસિહીત્રિક કહ્યું ॥ ૮ ॥

હવે બીજું પ્રદક્ષિણાત્રિકનું નામ પ્રથમ સામાન્યેં ઠઠી ગાથામાં કહેલું હે, તેનો પ્રગટ અર્થ હે, માટેં જૂઠું વચાણું નથી. તથાપિ ચૈત્યના દક્ષિણ જાગથી ત્રણ પ્રદક્ષિણા દેવી, ઇટલે સંસારના જવત્રમણ ટાલવા રૂપ જાવ

नायें श्रीप्रतिमाजी महाराजनी जमणी वाजुथी अनुक्रमें ज्ञान, दर्शन अने चारित्रनी आराधना रूप त्रण फेरा फरवा. ए वीजुं प्रदक्षणात्रिक कछुं.

हवे त्रीजुं प्रणामत्रिक कहे ठे.

अंजलि-बंधो अशो, एत अ पंचंगत अ तिपणामा ॥

संवत्त वा तिवारं, सिराइनमणे पणाम-तियं ॥ ए ॥

अर्थः—श्रीजिन प्रतिमा देखी वे हाथ जोडी निह्वाडे लगाडी प्रणाम करीयें ते प्रथम (अंजलिवंधो के०) अंजलिवंध प्रणाम कहीयें, तथा कटिदेशथी उपरलुं अर्धुं शरीर तेने लगारेक नमानी प्रणाम करीयें, अथ वा ऊर्ध्वादि स्थानकें रह्यां थकां कांश्क शिर नमाडीयें, तथा शिर करादि कें करी भूमिका पादादिकनुं फरसवुं ते एक अंगथी मांमीने चार अंग पर्यंत नमाडवुं ते वीजो (अञ्जोणुं के०) अर्द्धावनत प्रणाम कहीयें, तथा (अ के०) वली वे जानु, वे कर अने पांचमुं उत्तमांग ते मस्तक, ए पांच अंग नमाडी खमासमण आपीयें, ते त्रीजुं (पंचंगत के०) पंचांग प्रणाम जाणवो. ए (तिपणामा के०) त्रण प्रणाम जाणवा.

(वा के०) अथवा (संवत्त के०) सर्वत्र प्रणाम करवासमये (तिवारं के०) त्रण वार (सिराइनमणे के०) मस्तकादिक नमाडवे करी एटले शिर, कर, अंजली प्रमुखें करी जे त्रण वार नमन आवर्त्त करवुं ते (पणामतियं के०) प्रणामत्रिक जाणवुं. ए त्रीजुं प्रणामत्रिक कछुं ॥ ए ॥

हवे चोथुं पूजात्रिक कहे ठे.

अंगगजावजेया, पुष्पाहार युश्हिं पूयतिगं ॥

पंचोवयारा अष्टो, वयार सबोवयारा वा ॥ १० ॥

अर्थः—(अंगग के०) अंगने अग्र एटले पहेली अंगपूजा अने बीजी आगल ढोवारूप अग्रपूजा, तथा त्रीजी चैत्यवंदनरूप (जाव के०) जावपूजा ए त्रण (जेया के०) जेदथकी अनुक्रमें (पुष्पाहारयुश्हिं के०) पुष्पाहारस्तुतिजिः एटले पहेली पुष्प केसरादिके अने बीजी आहार फला, दि ढोकनें तथा त्रीजी स्तुति करवे करीने (पूयतिगं के०) पूजा त्रिक थाय ठे.

ણામ માત્રાદિક સર્વ લોકોપચાર વિનય તે સર્વપૂજા જાણવી. અથવા જે ટલી વસ્તુ મલે તેણે કરીને પૂજા કરવી, તે સર્વોપચારપૂજા જાણવી. તિહાં ૧ ન્હવણ, ૨ વિલેપન, ૩ દેવદુષ્યવસ્ત્ર, તથા ચત્તુયુગલ, ૪ વાસપૂજા, ૫ ફૂલપગર, ૬ ફૂલમાલ, ૭ ટૂટાં ફૂલ, ૮ ચૂર્ણઘનસારાદિ, તથા આંગી રચનાદિ, ૯ ધ્વજારોપણ, ૧૦ આજરણ, ૧૧ ફૂલઘર, ૧૨ ફૂલનો મેઘ, ૧૩ અંદ્રમંગલ રચના, ૧૪ ધૂપ દીપ આરતી મંગલ દીપાદિક નૈવેદ્ય ઢોકન, ૧૫ ગીતગાન, ૧૬ નાટક, ૧૭ વાજિત્ર. એ સત્તર પ્રકારે પૂજા, તથા વલી ૨૧ પ્રકારે પૂજા, તેનાં નામ કહે છે. ૧ સ્નાત્ર, ૨ વિલેપન, ૩ ઝૂષણ, ૪ ફલ, ૫ વાસ, ૬ ધૂપ, ૭ દીપ, ૮ ફૂલ, ૯ તંદુલ, ૧૦ પત્ર, ૧૧ પૂર્ગી, ૧૨ નૈવેદ્ય, ૧૩ જલ, ૧૪ વસ્ત્ર, ૧૫ ઢત્ર, ૧૬ ચામર, ૧૭ વાજિત્ર, ૧૮ ગીત, ૧૯ નૃત્ય, ૨૦ સ્તુતિ, ૨૧ દેવદ્રવ્યકોશવૃદ્ધિ, એવં એકવીશ જોડ, તથા એકશો આઠ પ્રકારાદિ એ સર્વ બહુવિધ પૂજા જાણવી. એ રીતે પંચોપચાર, અષ્ટોપચાર અને સર્વોપચાર મલી ત્રણ જોડે પૂજા જાણવી. એ ચોથું પૂજાત્રિક કહ્યું ॥ ૧૦ ॥

હવે પાંચમું, અવસ્થાત્રિક કહે છે:-

જાવિજ્ઞ અવહતિયં, પિંમહ પયહ રૂવરહિયત્તં ॥

ઢઝમહ કેવલિત્તં, સિદ્ધત્તં ચેવ તસ્સહો ॥ ૧૧ ॥

અર્થ:-હે જીવજીવ! તું (જાવિજ્ઞ કેળ) જાવ્ય. શ્રીજગવંતની (અંવ, હતિયં કેળ) ત્રણ અવસ્થા પ્રત્યે ઇટલે ત્રણ અવસ્થાની જાવના જાવિયે, તે કહે છે. પ્રથમ (પિંમહ કેળ) પિંમસ્થાવસ્થા જાવીયે, બીજી (પયહ કેળ) પદસ્થ અવસ્થા જાવીયે, ત્રીજી (રૂવરહિયત્તં કેળ) રૂપરહિતત્વં ઇટલે રૂપરહિત એવી રૂપાતીત અવસ્થા જાવીયે, તિહાં જે પિંમસ્થાવસ્થા તે (ઢઝમહ કેળ) ઢઝસ્થાવસ્થાયે જાવિયે, તીર્થકર પદનાં પિંમ જે શરીર તીર્થકર નામાકર્મયોગ્ય છે, તે પિંમસ્થાવસ્થા છે અને પદસ્થાવસ્થા તે (કેવલિત્તં કેળ) કેવલજ્ઞાન અવસ્થાયે જાવીયે ઇટલે કેવલ જ્ઞાન પામ્યા પછી પ્રજ્ઞપદસ્થ થયા તે, તથા રૂપાતીતાવસ્થા તે (સિદ્ધત્તં કેળ) સિદ્ધત્વં ઇટલે સિદ્ધપણાની અવસ્થાયે જાવવી, કારણ કે સિદ્ધપણું જે છે, તે રૂપથકી અતીત છે, માટે સિદ્ધરૂપપણું જાવતાં રૂપાતીત જાવના કહી

યે. એ (ચેવં કેળ) નિશ્ચે (તસ્સહો કેળ) તે પિંમસ્થાંદિક ત્રણ અવસ્થા નો અર્થ જાણવો ॥ ૧૧ ॥

॥ હવે એ ત્રણે અવસ્થા ક્યાં ક્યાં જાવવી ? તેનાં ઠામ કહે છે.

અહવણચ્છગેહિં ઠગમ, હવહ પહિહાર ગેહિં કેવલિયં ॥

પલિયં કુસ્મગ્ગેહિય, જિણસ્સ જાવિજ્ઞ સિદ્ધતં ॥ ૧૨ ॥

અર્થ:- (અહવણચ્છગેહિં કેળ) સ્વપનાર્ચકૈઃ ઇટલે ન્હવણ, પલાલ, અર્ચાદિ પૂજાના અવસરે, પૂજા કરનારા પૂજક પુરુષોયે (જિણસ્સ કેળ) શ્રીજિનેશ્વરની (ઠગમહવહ કેળ) ઠગ્ગસ્થાવસ્થાને જાવવી, તે ઠગ્ગસ્થાવસ્થાના ત્રણ જ્ઞેદ છે, એક જન્માવસ્થા, બીજી રાજ્યાવસ્થા અને ત્રીજી શ્રમણાવસ્થા, તેમાં પ્રવ્રુને ન્હવણ અર્ચાદિક પ્રદ્વાલન કરતાં જન્માવસ્થા જાવવી, અને મેરુપર્વતની ઉપર જે જન્મ મહોત્સવ જાવવો તે પણ જન્માવસ્થાજ જાણવી.

તથા માલાધારાદિ, પુષ્પ, કેશર, ચંદન અને અલંકારાદિ ચઢાવતાં રાજ્યાવસ્થા જાવવી. વહી જગવંતને અપગત શિરકેશ, શીર્ષ, શ્મશ્રુ કૂર્ચ રહિત એવા મુખ મસ્તકાદિક દેખીને શ્રમણાવસ્થાની જાવના જાવવી. એ પ્રથમ ઠગ્ગસ્થાવસ્થા ત્રણ જ્ઞેદે વિવરીને કહી.

તથા કિંકલી, કુસુમવૃષ્ટિ અને દિવ્યધ્વનિ પ્રમુખ (પહિહારગેહિં કેળ) આઠ મહાપ્રાતિહાર્યે કરીને ઇટલે પ્રાતિહાર્ય યુક્ત જગવાનને દેખીને બીજી પદસ્થાવસ્થા ઇટલે (કેવલિયં કેળ) કેવલી પણાની અવસ્થા જાવીયે.

તથા (પલિયંક કેળ) પર્યકાસને કરી સહિત ઇટલે પલોંઠી વાલીને બેઠા. એવા (કુસ્મગ્ગેહિ કેળ) કાઠસ્સગ્ગીયાને આકારે (ય કેળ) વહી (જિણસ્સ કેળ) જિનનું બિંબ દેખવે કરીને (સિદ્ધતં કેળ) સિદ્ધત્વ ઇટલે સિદ્ધપણાની અવસ્થા અર્થાત્ રૂપાતીતપણાની અવસ્થા પ્રત્યે (જાવિજ્ઞ કેળ) જાવવી. કેમ કે ? કેટલાએક તીર્થકરો પર્યકાસને કાઠસ્સગ્ગ મુઝાંયે મુક્તિ ગયા છે મારે જ્યોતિરૂપ અવગાહના જાવવી. આ ગાથામાં જાવિજ્ઞ એ ક્રિયાપદ સર્વત્ર સંગત કરવું, એ પાંચમું અવસ્થાત્રિક કહ્યું ॥ ૧૨ ॥

હવે ઠંડું ત્રણે દિશિ જોવાથી નિવર્તવાનું ત્રિક કહેં છે.

ઝડાહો તિરિઆણં,તિદિસાણ નિરક્કણં ચઢ્ઢહવા॥

પઘ્મિમ દાહિણ વામણ,જિણ મુહ ન્નહ દિઠ્ઠિ જુઠ ॥૧૩॥

અર્થ:—શ્રીજિનપ્રતિમા જુહારતાં પ્રજુ ઉપર એકાંત ધ્યાન રાખવા નિમિત્તે એક (ઝડા કેળ) ઝર્ધ્વદિશિ, વીજી (અહો કેળ) અધોદિશિ અને ત્રીજી (તિરિઆણં કેળ) તીર્થી દિશિ, તે આઢું અવહું એ (તિદિસાણ કેળ) ત્રણ દિશિનું (નિરક્કણં કેળ) જોવું (ચઢ્ઢા કેળ) ઢાંઠવું એટલે વર્જન કરવું. (અહવા કેળ) અથવા (પઘ્મિમ કેળ) પાઠલી પૂંઠની દિશિયેં (દાહિણ કેળ) જમણી દિશિયેં તથા (વામણ કેળ) ઢાવી દિશિયેં એટલે જે દિશાયેં શ્રીજગવંતની પ્રતિમા હોય, તે દિશિ ટાલીને શેષ પૂંઠની બાજુ તથા જમણી બાજુ અને ઢાવી બાજુ, એ ત્રણ દિશાયેં જોવાનું વર્જન કરવું, માત્ર (જિણમુહ કેળ) શ્રી જિનેશ્વરના મુખનેવિષે પોતાની (દિઠ્ઠિ કેળ) દૃષ્ટિને (ન્નહ કેળ) ન્યસ્ત એટલે સ્થાપી રાખેલી હોય.તેણે કરી (જુઠ કેળ.) યુક્ત એટલે સહિત એવો થકો વંદન કરે, એટલે જિનપ્રતિમા ઉપર પોતાનાં લોચન થાપી એકાગ્ર મન કરે, પરંતુ આઢું અવહું અરહું પરહું જૂવે નહીં. એ ઠંડું ત્રણ દિશિ નિરક્કણ વર્જાવાનું ત્રિક કહ્યું ॥ ૧૩ ॥

હવે સાતમું પદઝૂમિપ્રમાર્જનત્રિક કહે છે, તે આવી રીતે કે:—શ્રીજિન વંદનાયેં ઇરિયાવહિ પઢિક્કમતાં તથા ચૈત્યવંદન કરતાં જીવયત્તને અર્થે રૂઢે પ્રકારેં દૃષ્ટિવઢે જોજ્ઞને પદ સ્થાપવાની ઝૂમિ ત્રણ વાર પૂંજવી. તિહાં યહ સ્થ હોય તો વસ્ત્રાંચલેં કરી પૂંજે, અને સાધુ હોય તો રજોહરણેં કરી પૂંજે. એ સાતમું ત્રિક થયું.

હવે આઠમું આલંબનત્રિક અને નવમું મુદ્રાત્રિકનું સ્વરૂપ કહે છે.

વન્નતિયં વન્નહા, લંબણમાલંબણં તુ પઢિમાઈ ॥

જોગ જિણ મુત્તસુત્તી,મુદ્દાંજેણ મુદ્દતિયં॥૧૪॥

અર્થ:—(વન્નતિયં કેળ) વર્ણત્રિકં એટલે વર્ણત્રિક તે, કયું તે કહે છે. (વન્નહાલંબણં કેળ) વર્ણાર્થિલંબનં એટલે એક વર્ણલંબન, બીજું અર્થાલંબન, તિહાં નમોહુંણાદિક સૂત્ર જણતાં તેમાં આવેલા જે હલવા ઞારે અક્ષર તે

न्यूनाधिकरहित पणे यथास्थित बोलवा, तथा संपदा प्रमुखनुं बराबर चिं
तन राखवुं, ते प्रथम वर्णालंबन जाणवुं, अने जे नमोऽहुणं प्रमुख सूत्रो
जणतां तेना अर्थ हृदयमां जाववा, ते बीजुं अर्थालंबन जाणवुं, तथा
(आलंबणं तु के०) आलंबन ते वली शुं कहीयें? तोके (पडिमाई के०)
प्रतिमादि एटले जिनप्रतिमा तथा आदिशब्दकी जाव अरिहंतादिकनुं त
था स्थापनादिकनुं पण ग्रहण करवुं, तेनुं जे स्वरूप आलंबन धारवुं, ते
त्रीजुं प्रतिमालंबन जाणवुं. ए आठमुं आलंबनत्रिक कह्युं.

हवे नवमुं मुद्रात्रिक कह्ये ठे. एक (जोग के०) योगमुद्रा, बीजी
जिण के०) जिनमुद्रा अने त्रीजी (मुत्तसुत्ती के०) मुक्ताशुक्ति मुद्रा,
(मुद्गालेण के०) योग मुद्रादिकना जेदें करीने (मुदितियं के०) मु
द्रात्रिक जाणवुं ॥ १४ ॥

हवे प्रथम योगमुद्रानुं स्वरूप कह्ये ठे:-

अनुसंतरिअंगुलि, कोसागारेहिं दोहिं हत्तेहिं ॥
पिटोवरि कुप्परि सं, ठिएहिं तह जोगमुदत्ति ॥ १५ ॥

अर्थ:- (अनुसंतरिअंगुलि के०) अन्योन्यांतरितांगुलि एटले बे हाथ
नी दशे अंगुलिने अन्योन्य ते मांहोमांहो अंतरित करीठे जिहां एवी अने
(कोसागारेहिं के०) कमलना मोराने आकारें जोडीने कीधा एवा (दो
हिं हत्तेहिं के०) बे हाथे करीने, ते बेहु हाथ केहवा? तो के (पिटोवरि के०)
पेट उपरें (कुप्परि के०) कोणी ते (संठिएहिं के०) संस्थित एटले रही ठे
जेनी एवा प्रकारें रहेवे करी (जोगमुदत्ति के०) योगमुद्रा इति एटले योग
मुद्रा एम होय. ए पहेली योगमुद्रानुं स्वरूप कह्युं ॥ १५ ॥

हवें बीजी जिनमुद्रानुं लक्षण कह्ये ठे.

चत्तारि अंगुलाइं, पुरउ ऊणाइं जठ पञ्चिमउ ॥
पायाणं उरसग्गो, एसां पुण होइ जिणमुद्दा ॥ १६ ॥

अर्थ:- (जठ के०) यत्र एटले जिहां (पायाणं के०) पगना जे (पुरउ
के०) आगलना अंगुलिनी बाजु तरफना पहोचाने मांहोमांहे (चत्तारि
अंगुलाइं के०) चार आंगुलनो आंतरो राख्यो होय, अने पगना (पञ्चिमउ के०)

પાઠલની પાનીની વાજુના ઝાગમાં માંહોમાંહે ચાર આંગુલથી કાંઈક (જુણાઈ કેળ) જાણો આંતરો રાખ્યો હોય. એ રીતે પગ રાખીને (જસ્સગ્ગો કેળ) કાજસ્સગ્ગ કરીયેં (એસા કેળ) એપ્રકારેં (પુણ કેળ) વલી (જિણમુદા કેળ) જિનમુદા (હોઈ કેળ) હોય ॥ ૧૬ ॥

હવે ત્રીજી મુક્તાશુક્તિમુદા કહે છે.

મુત્તા સુત્તી મુદા, જઞ્ઞ સમાં દોવિ ગપ્પિઆ હઠા ॥

તે પુણ નિલાહદેસે, લગ્ગા અન્ને અલગ્ગ તિ ॥ ૧૭ ॥

અર્થ:—(જઞ્ઞ કેળ) જિહાં (દોવિ કેળ) વેહુણ પણ (હઠા કેળ) હાથ તે (સમા કેળ) સરખા વરાવર (ગપ્પિઆ કેળ) ગર્જિત પણે રાખી (તે કેળ) તે વે હસ્ત (પુણ કેળ) વલી (નિલાહદેસે કેળ) લલાટના દેશ એટલે લલાટનાં મધ્ય ઝાગને વિષે (લગ્ગા કેળ) લગાડ્યાં હોય, વલી (અન્ને કેળ) અન્ય એટલે વીજા કેટલાએક આચાર્યો કહે છે કે (અલગ્ગતિ કેળ) અલગાડ્યા હોય એટલે લલાટદેશથી દૂર રાખ્યા હોય. ઇતિ એટલે એ પ્રકારેં (મુત્તાસુત્તીમુદા કેળ) મુક્તાશુક્તિનામે મુદા કહીયેં. એમાં અંગુલિનાં ઘિદ્ર વિના જેમ મોતીનાં ઢીપનો જોડો મલેલો હોય, તેવાં આકારેં હાથ રાખવા, એ મુદાનું એ લક્ષણ છે ॥ ૧૭ ॥

હવે એ ત્રણ મુદા માંહેલી કઈ મુદાયેં કઈ ક્રિયા કરવી.તે કહે છે:

પંચંગો પણિવાહ, થયપાહો હોઈ જોગમુદાએ ॥

વંદણ જિણમુદાએ, પણિહાણં મુત્તસુત્તીએ ॥ ૧૮ ॥

અર્થ:—એક ઇઠામિ ચમાસમણનો પાઠ તેને (પંચંગો પણિવાહ કેળ) પંચાંગ પ્રણિપાત કહીયેં. વીજો (થયપાહો કેળ) સ્તવપાઠ તે શ્રીજિને શ્રવના ગુણની સ્તુતિ જે સ્તવનાદિકનો પાઠ કરવો તે (જોગમુદાએ કેળ) યોગમુદાયેં કરીને (હોઈ કેળ) હોય, તથા (વંદણ કેળ) વાંદણા દેવાં અને કાજસ્સગ્ગ જે અરિહંતચેશ્યાણં ઇત્યાદિ સર્વ (જિણમુદાએ કેળ) જિનમુદાયેં કરીને થાય, તથા જાવંતિ ચેશ્યાઈ, જાવંત કેવિ સાહુ અને જયવીયરાય એ ત્રણે (પણિહાણં કેળ) પ્રણિધાન સંજ્ઞામાં આવે. પણ ઇહાં તે સંપ્રદાયગત એકજ જયવીયરાયને કહીયેં ઠેયેં, તે (મુત્તસુત્તીએ કેળ) મુક્તાશુક્તિ મુદાયેં કહીયેં ॥ ૧૮ ॥ ઇહાં શ્રીસંઘાચાર

नाट्यमध्ये मुक्ताशुक्ति मुद्रायें स्त्रीने स्तनादिक अवयवो प्रगट देखाय तेम न थवुं जोश्यें, एवा हेतु माटे स्त्रीने उंचा ललाटदेशें हाथ लगाडवा कह्या नथी. ए नवमुं मुद्रात्रिक कह्युं ॥

हवे दशमा प्रणिधानत्रिकनुं स्वरूप कहे ठे.

पणिहाणतिगं चेश्य, मुणिवंदण-पढणा-सरूवं वा ॥

मण-वय-काएगत्तं, सेस-तियडो उ पयडुत्ति ॥ १९ ॥ दारं ॥ १ ॥

अर्थः—(पणिहाणतिगं के०) प्रणिधानत्रिक, ते कयुं? ते कहे ठे. ति हां जावंति चेइआइं ए गाथा (चेश्य के०) चैत्यवांदवा रूप ते प्रथम प्रणिधान जाणवुं. तथा जावंत केवि साहु ए गाथा (मुणिवंदण के०) मुनि वांदवा रूप, ते बीजुं प्रणिधान जाणवुं. तथा जयवीयराय आ जव मखंसा पर्यंत ए गाथा (पढणासरूवं के०) प्रार्थनास्वरूप ते त्रीजुं प्रणिधान जाणवुं. (वा के०) अथवा एक (मण के०) मननुं बीजुं (वय के०) वचननुं अने त्रीजुं (काय के०) कायानुं (एगत्तं के०) एकत्व एटले एकाग्र पणुं ते पण प्रणिधानत्रिक कह्यीयें. इहां शिष्य पूढे ठे के चैत्यवंदनायें प्रणिधान आवे ठे, अने बीजी शेष वंदना तो प्रणिधान विनाज थाय ठे, तिहां ए बोल सचवाता नथी ते केम ? तेने गुरु कहे ठे, के तिहां मनं, वचन अने कायानी एकाग्रता ठे ए मुख्य प्रणिधान ठे ए दशमुं प्रणिधानं त्रिक कह्युं.

हवे (सेस के०) शेष रह्या जे (तिय के०) त्रिक एटले आहीं गाथायें करी जेनुं स्वरूप नही वखाणुं एवुं बीजुं अने सातमुं त्रिक, तेनो (अडो के०) अर्थ ते (तु के०) वली (पयडुत्ति के०) प्रकट ठे, माटे तेनुं स्वरूप मूल गाथामां लेख्युं नथी, एम जाणवुं. तथापि बालावबोधकर्त्तायें ते त्रिकोना अनुक्रमें संक्षेप अर्थ ते ते स्थानकें लेख्या ठे, एटले दशत्रिकनुं ए प्रथम मूल द्वार थयुं अने उत्तर बोल त्रीश थया ॥ १९ ॥

हवे बीजुं पांच प्रकारना अजिगमनुं द्वार कहे ठे.

सचित्त दव मुक्कण, मचित्त मणुक्कणं मणोगत्तं ॥ इग

साडि उत्तरासं, ग अंजलि सिरसि जिण दिठे ॥ २० ॥

अर्थः—चैत्यादिकने विषे प्रवेश करवानो विधि तेने अजिगम कह्यीयें. ते

पांच प्रकारें ठे. तिहां देहरे जातां (सच्चित्तद्वं के०) सच्चित्तद्रव्य जे पोताना अंगे आश्रित कुसुमादिक, फलादिक होय, तेनुं (उज्जाणं के०) ठांरुं, ते प्रथं म अजिगम, तथा (अचित्तं के०) अचित्त पदार्थ जे द्रव्यनाणादिक तथा आचरणादिक वस्त्रादिक वस्तु तेनुं (अणुज्जाणं के०) अणुठांरुं एटले पोतानी पासें राखवानी अनुज्ञा ते वीजो अजिगम. तथा (मणोगत्तं के०) मननुं एकाग्रपणुं करवुं, ते त्रीजो अजिगम. तथा (इगसांडि के०) एकपुं वस्त्र वेहु ठेडायें सहित होय. तेनो (उत्तरासंग के०) उत्तरासंग करवो, ते चोथो अजिगम. तथा (जिणदिष्ठे के०) श्रीजिनेश्वरने दूरथकी नजरें दीठे थके (अंजलि के०) वे हाथ जोडीने (सिरसि के०) मस्तकने विषे लगा डवा एटले अंजलिवरु प्रणाम करवो, ते पांचमो अजिगम जाणवो ॥१०॥

इय पंचविहाजिगमो, अहवा मुचंति रायचिन्हाई ॥ खग्गं
ठतोवाणह, मज्जंडं चमरे अं पंचमए ॥ ९१ ॥ दारं ॥ ९ ॥

अर्थः—(इय के०) पूर्व्वी गाथामां कह्या जे (पंचविहाजिगमो के०) पांच प्रकारें अजिगम ते देव तथा गुरु पासें आवतां साचववा (अहवा के०) अथवा वंदना करनार श्रावक जो पोतें राजादिक होय तो ते ए पांच अजिगम साचवे, अने वली वीजां (रायचिन्हाई के०) राजानां पांच चिन्ह ठे ते प्रत्यं (मुचंति के०) मूके एटले ठांके तेनां नाम कहे. ठे, एक (खग्गं के०) खड्ग, वीजुं (ठत्त के०) ठत्त, त्रीजुं (उवाणह के०) उपा नह, एटले पगनी सोजंडी, चोथो माथानुं (मज्जंडं के०) मुकुट अने (पंचमए के०) पांचमुं (चमरेअ के०) चामर, ए पण पांच अजिगम जाणवा ॥११॥ एटले पांच अजिगमनुं वीजुं द्वार पूर्ण थयुं ॥ उत्तर वोल पांच्रीश थया ॥ ॥ हवे वे दिशिनुं त्रीजुं द्वार, तथा त्रण अवग्रहनुं चोथुं द्वार कहे ठे ॥

वंदंति जिणे दाहिण, दिसिष्ठिआ पुरिस वा
मदिसि नारी ॥ दारं ॥ ३ ॥ नवकर जहनु सठि,
करजिठ मज्जुगहो सेसो ॥ ९५ ॥ दारं ॥ ४ ॥

अर्थः—(जिणे के०) श्रीजिनने (दाहिण दिसिष्ठिआ के०) दक्षिणदिशि स्थिता एटले मूल नायकनी जमणी दिशायें रह्या थका (पुरिस के०) पुरुषो (वं

दंति के०) बाँदे एटले चैत्यवन्दना करे, अने मूल नायकने (वामदिसि के०) मावे पासैं रही थकी (नारी के०) स्त्री जंनवाँदे, एटले चैत्यवन्दना करे. इहां चैत्यवन्दना पूजाना अधिकार माटें प्रसंगथी जमणी पासैं दीपक थापवो, अने मावी पासैं धूपादिक नाणुं, फलादिक, जिन आगलें तथा हस्तें आपीयें. ए बे दिशिनुं त्रीजुं द्वार थयुं. अने उत्तर बोल साडत्रीश थया.

हवे त्रण अवग्रहनुं चोथुं द्वार कहे ठे. तिहां जगवंतथकी (नवकर के०) नव हाथ वेगला रहीने चैत्यवन्दना करवी, ते प्रथम (जहन्नु के०) जघन्य अवग्रह जाणवो, तथा जगवंतथकी (सठिकर के०) षष्ठिकर एटले शाठ हाथ वेगला रहीने चैत्यवन्दना करवी, ते बीजो (जिठ के०) ज्येष्ठ एटले उत्कृष्ट अवग्रह जाणवो, अने (सेसो के०) शेष जे नव हाथथी उपर अने शाठ हाथनी मांहेली कोरें एटली वेगलाईयें रही चैत्यवन्दना करवी, ते सर्व त्रीजुं (मधुग्ग हो के०) मध्यम अवग्रह जाणवो. तथा केटला एक आचार्य बार प्रकारना अवग्रह कहे ठे के ॥ उंकोस सठि पन्ना, चत्ता तीसा दसठ पणदसगं ॥ दस नव ति डु एगळुं, जिणुग्गहं बारस विजेयं ॥ १ ॥ एटले ६०, ५०, ४०, ३०, २०, १५, १०, ९, ३, २, १, ० ॥ ए बार अवग्रह थया एटले अर्द्धा हाथथी मांमीने शाठ हाथ पर्यंत श्रीजिनगृहें तथा गृहचैत्यादिकें श्वासोद्ध्वासादि आशातना वर्जवा निमित्तें ए अवग्रह जाणवां ॥ २२ ॥ ए चोथुं त्रण अवग्रहनुं द्वार कहुं, इहां सुधी सर्व मल्ली उत्तर बोल ४० थया ॥ २२ ॥

हवे त्रण प्रकारें चैत्यवन्दना करवी, तेनुं पांचमुं द्वार कहे ठे.

नमुक्कारेण जहन्ना, चिश्चंदण मय दंम युइ जुअला ॥ .

पण दंम युइ चउक्कग, थय पणिहाणेहिं उंकोसा ॥ २३ ॥

अर्थ:—(नमुक्कारेण के०) एक नमस्कार श्लोकादिक रूप तथा नमो अरिहंताणं कहीनें अथवा हाथ जोडी मस्तक नमाडवे करी अथवा नमो जिनाय कही नमवे करी अथवा एकं श्लोकादि केहेवे करी अथवा हमणां देहरे चैत्यवन्दन कहियें ठैयें, इत्यादिं रूपें सर्व प्रथम (जहन्ना के०) जघन्य (चिश्चंदण के०) चैत्यवन्दन जाणवुं. तथा (दंमयुइजुअला के०) दंमक युगल ते अरिहंत चैश्याणुं युगल तथा स्तुतियुगल ते चार युइ एटले एक नमस्कार श्लोकादिरूप कही, शक्रस्तव कही, उन्ना थइ, अरिं

हंत चेष्ट्याणं कही काउस्सग करी, शुइ कहेवी, ते वीजी (मद्य के०) मध्यम चैत्यवंदना जाणवी. तथा (पणदंरु के०) पांच नमोबुणा रूप पांच दंरुके करी अने (शुइचउक्कग के०) स्तुतिचतुष्क एटले आठ-शुइये करीने, (थय के०) स्तवने करीने तथा जावन्ति चेष्ट्याइं, जावन्त केवि साहु अने जयवीयराय, ए त्रण (पणिहाणेहिं के०) प्रणिधाने करीने त्रीजी (उक्कोसा के०) उत्कृष्टी चैत्यवंदना जाणवी ॥ १३ ॥

अन्ने विंति गेणं, सकठएणं जहन्न वंदणया ॥ तहुग तिगे
ए मप्पा, उक्कोसां चउहिं पंचहिं वा ॥ १४ ॥ दारं ॥ ५ ॥

अर्थः—(अन्ने के०) अन्य एटले वीजा वली केटला एक आचार्य एम (विंति के०) ब्रुवन्ति एटले कहे ठे के (इगेणं के०) एकेन एटले एक (सकठ एणं के०) शक्रस्तवे करीने देव वांदीये ते (जहन्न के०) जघन्य (वंदणया के०) चैत्यवंदना जाणवी. अने (तहुगतिगेण के०) तद्धिकत्रि केण एटले तेहीज वे तथा त्रण शक्रस्तवे करी (मद्या के०) मध्यम चैत्य वंदना जाणवी. तथा (चउहिं के०) चार शक्रस्तवे करी (वा के०) अथवा (पंचहिं के०) पांच शक्रस्तवे करीने प्रणिधान युक्त करीये ते (उक्कोसा के०) उत्कृष्ट चैत्यवंदना जाणवी, अने जाण्यादिकने विपे स्तुती युगल कहां ठे, ते त्रण शुइ स्तुतिरूप एक गणीये ठैये. अने चोथी 'शुइ' शिद्धारूप समकेतदृष्टिनी सहायरूप जूदी गणी ते माटे स्तुति युगल कहे ठे, तेनो विचार आवश्यकवृत्तिथकी जाणवो ॥ १४ ॥ एटले त्रण जेदे चैत्यवंदनानुं पांचमुं द्वार कछुं. सर्व मली उत्तर बोल त्रेंतालीश थया ॥

इवे ठहुं प्रणिपातद्वार तथा सातमुं नमस्कार द्वार कहे ठे.

पणिवाउ पंचंगो, दो जाणू करडुगुत्तमंगं च ॥ दारं ॥ ६ ॥ सुम
हव नमुक्कारा, इगं डुग तिग जाव अठसगं ॥ १५ ॥ दारं ॥ ७ ॥

अर्थः—जिहां प्रकये करी चक्ति बहुमानपूर्वक नमनुं तेने. (पणिवाउ के०) प्रणिपात कहीये. ते (पंचंगो के०) पांच अंग जूमिये लगाडवा रूप जाणवो, तेनां नाम कहे ठे (दोजाणू के०) वे जानु, एटले वे हीचण, अने (करडुग के०) वे हाथ, (च के०) वली पांचमुं

(ઉત્તમંગં કે૦) ઉત્તમાંગ તે મસ્તક, એ પાંચ અંગ જિહાંખમાસમણ આ પતાં જૂમિયેં લાગે, તે પંચાંગ પ્રણિપાત કહીયેં. એણેં કરી “ ઇહામિ ખમા સમણો વંદિહં જાવણિઘાણ નિસીહિયાણ મહ્થણ વંદામિ ” એ પાઠ કહે. એ ઠઠું પ્રણિપાત દ્વાર કહ્યું. ઉત્તર બોલ યુસ્માલીશ થયા ॥

હવે સાતમું નમસ્કાર દ્વાર કહે છે. (સુ કે૦) જલા એવા (મહ્થ કે૦) અત્યંત મહોટા ગહન અર્થ છે જેહના એટલે જ્ઞાતિ, જ્ઞાન, વૈરાગ્ય દિશાના દીપક એવા (નમુક્કારા કે૦) નમસ્કાર કહેવા તે (ઇગ કે૦) એક તથા (ડુગ કે૦) બે, તથા (તિગ કે૦) ત્રણથી માંડીને (જાવચ્છસયં કે૦) યાવત્ એકશો ને આઠ પર્યંત કહે ॥ એ સાતમું નમસ્કાર દ્વાર કહ્યું. ઉત્તર બોલ પીસ્તાલીશ થયા ॥ ૨૫ ॥

હવે દેવવંદનના અધિકારેં જે નવકાર પ્રમુખ નવ સૂત્રાં આવે છે, તેમને એક વારનાં ઉચ્ચત્વાં હલવાં તથા જારે મલીને સર્વ ગણીયેં તેવારે ૧૬૪૭ અક્ષર થાય અને ૧૭૧ પદ થાય તથા ૯૭ સંપદા થાય, એ અક્ષર, પદ તથા સંપદા મલી ત્રણે દ્વાર એકઠાં કહે છે. તેની સાથેં સંપદાનાં નામ તથા અર્થ પણ કહેશે. યદ્યપિ ઇહામિ ખમાસમણો તથા જે અર્હ્યાસિદ્ધા એ ગાથા તથા તસ્સ ઉત્તરી, અન્નઘ, ઇત્યાદિ અપર ગ્રંથાંતરેં તો એ સૂત્રમાં સંકલિત નથી તથાપિ જ્ઞાપ્યમાંહેલા દેવવંદનાધિકારેં બોલ્યા છે, અન્યથા જે પૂર્વેં ઉત્તરદ્વાર કહ્યાં, તે પૂર્ણ ન થાય, તેમાટેં તે સર્વ દ્વાર એકઠાં કહે છે.

અડસઠિ અઠવીસા, નવનજયસયં ચ હસય સગ નજયા ॥ દો

ગુણતીસ હસઠા, હ સોલ અડનજયસય હવન્નસયં ॥ ૨૬ ॥

અર્થ:—૧ પ્રથમ “ પંચ મંગલ મહાસુયસ્કંધ ” એહવું નામ નવકારનું છે, તેનાં અક્ષર (અડસઠિ કે૦) અડસઠ તે હવજ મંગલં એવો પાઠ જાણતાં થાય, કેમ કે શ્રીમહાનિર્ણય સૂત્રમધ્યે પ્રકટાદારેં હવજ મંગલં એ હવો પાઠ છે ॥ યદુક્તં ॥ પંચ પયાણં પણતિસ, વણ્ણચૂલાઈં વણ્ણ તિત્તીસં ॥ એવં સમ્મે સમપ્પજ, ફુડ મસ્કર મઠસઠીણ ॥ ઇતિ ॥ ૧ ॥ તેમાટેં જો નમસ્કારનો એક અક્ષર ઝંઘો કરે, તો ચોશઠ વિધાનેં નમસ્કાર સાધવો તે ન્યૂન થાય, તેથી જ્ઞાનની આશાતનાનો અતિચાર લાગે, એવું શ્રીજહ્વાહુ સ્વામીયેં નમસ્કારકલ્પેં પ્રકાશ્યું છે, માટેં હવજ મંગલં એવો પાઠ કહેવો.

૨ વીજું “ પ્રણિપાત ” એવું નામ શ્વામિખમાસમૂળનું છે, તે થોત્તસૂત્રમાં ગુરુવંદનાધિકારે વાંદણામાં આવશે, પણ શ્વામિ ચૈત્યવંદન માટે જેલું કહ્યું છે. તેના અક્ષર (અષ્ટવીસા કેળ) અષ્ટાવીશ છે.

૩ ત્રીજું “પડિક્રમણા સુચસ્કંધ” એવું નામ શ્રિયાવહિયાનું છે, તે સૂત્રના શ્વામિ પડિક્રમણ શ્વામિ માંનીને યાવત્ શામિ કાલસ્સગ્ગં લગે અક્ષર (સચંચ કેળ) એકશોને વલી ઉપરે (નવનહ ય કેળ) નવાણું છે.

૪ ચોથું “શક્તસ્તવ” એવું નામ નમોત્તુણનું છે. તેના અક્ષર (હુસચસ ગનહયા કેળ) વશેને સત્તાણું જાણવા.

૫ પાંચમું “ચૈત્યસ્તવ ” એવું નામ અરિહંતવેશ્યાણનું છે, તેના અક્ષર (દો ગુણતીસ કેળ) વશેને ઊગણત્રીશ છે.

૬ ષઠ્ઠું “નામસ્તવ” એવું નામ લોગસ્સનું છે, વર્તમાન જિન ચોવીશીના નામનું ગુણોત્કીર્તનરૂપ તેના અક્ષર (હુસઠા કેળ) વશેને શાઠ છે.

૭ સાતમું “ શ્રુતસ્તવ” એવું નામ પુસ્કરવરદીનું છે તેના અક્ષર (હુ સો લ કેળ) વશેને શોલ છે.

૮ આઠમું “ સિદ્ધસ્તવ ” એવું નામ સિદ્ધાણં બુદ્ધાણંનું છે તેના અક્ષર (અહનહયસય કેળ) એકશોને અષ્ટાણું છે.

૯ નવમું “ પ્રણિધાન ત્રિક ” એવું નામ જાવંતિ ચેશ્યાઈ, જાવંત કે વિ સાહુ અને સેવણા આત્તવચ્ચંદા પર્યંત જયવીયરાય એ ત્રણેનું છે. તેના અક્ષર (હુવન્નસયં કેળ) એકશોને વાવન છે ॥ ૨૬ ॥

इअ नवकार खमासण, इरिअ सक्कवआइ दंकेसु ॥ ५

णिहाणेंसु अ अडुरु, त वन्नसोलसय सीयाला ॥ ७ ॥

અર્થ:—(ઇઅ કેળ) એ પૂર્વે કહ્યા જે અક્ષર તે અનુક્રમે અહશઠ અક્ષર (નવકાર કેળ) નવકારને વિષે જાણવા, અષ્ટાવીશ અક્ષર (ખમાસણ કેળ) ખમાસમણને વિષે જાણવા, તથા એકશો નવાણું અક્ષર (શ્રિય કેળ) શ્રિયા વહિયાના શામિ કાલસ્સગ્ગં લગે જાણવા, (૧૨૦૦) અક્ષર (સક્કવ આઇ દંકેસુ કેળ) શક્તસ્તવાદિક પાંચ દંકને વિષે અનુક્રમે જાણવા. તેમાં નમુત્તુણના સર્વે તિવિદેહવંદામિ લગે ૨૫૭, તથા અરિહંતવેશ્યાણના અપ્પાણં વો સિરામિ લગે ૨૨૯, તથા લોગસ્સના સર્વલોહ લગે ૨૬૦, તથા પુસ્કરવર

दीना सुअस्सज्जगवर्त्तं लगे ११६, तथा सिद्धाणं बुद्धाणं वेआवच्चगराणं, संतिगराणं, सम्महिंति समाहिगराणं लगे ११७, ए सर्व मत्ती पांच दंरुक ना ११८ अक्षर थया. तथा १५१ अक्षर जावन्ति चेइ आइं, जावन्त के वि साहु अने जयवीयराय सेवणा आजव मखंका लगे ए त्रण (पणिहाणेषु के०) प्रणीधानने विषे जाणवा. ए रीतें ए नव सूत्रांना अक्षरो एकठा करियें. ल्यारे (अडुरुत्त के०) अद्विरुत्त एटले बीजी वार अण उच्चस्या एवा (व न्ना के०) वर्ण एटले अक्षर ते सर्व मत्ती (सोलसयसीयाला के०) शो लशें ने सुडतालीश थाय ॥ १७ ॥

हवे पदसंख्या कहे ठे.

नव बत्तीस तित्तीसा, तिचत्त अडवीस सोल वीसपया ॥

मंगल इरिया सक, ढयाइसु इगसीइ सयं ॥ १८ ॥

अर्थः—नवकारनां (नव के०) नव पद ठे, इरियावहिनां (बत्तीस के०) बत्तीश पद, नमोबुणंनां (तित्तीसा के०) तेत्तीश पद, अरिहंतचे श्याणंना (तिचत्त के०) त्रेंतालीश पद, लोगस्सनां (अडवीस के०) अठावीश पद, पुस्करवरदीनां (सोल के०) शोल पद, सिद्धाणंबुद्धाणंनां (वीसपया के०) वीश पद, एम (मंगल के०) नवकार, (इरिया के०) इरियावहि अने (सकढयाइसु के०) शक्रस्तवादिक पांचे दंरुक ए सात सूत्रांने विषे सर्व मत्ती (इगसीइसयं के०) एकशो ने एक्याशी पदनी संख्या जाणवी. अने प्रणिपातनां पद तोवांदणां जेलां गुरु वंदनमां कहेसे, तथा प्रणिधानत्रिकनी पद संपदा अनुक्रमें ठे, तेमाटें न कहुं “वारिज्जाइ” इ त्यादि गाथा जक्तिनी योजना ठे, ते इहां गणी नही ॥१८॥

हवे संपदानी संख्या कहे ठे.

अठठ नवठय अठ वी, स सोलसय वीस वीसामा ॥

कमसो मंगल इरिया, सकथयाइसु सगनउई ॥ १९ ॥

अर्थः—प्रथम नवकारनी (अठ के०) आठ संपदा, तथा इरियावहिनी (अठ के०) आठ संपदा, तथा नमोबुणंनी (नव के०) नव संपदा, तथा अरिहंत

ચેઝ્યાણંની (અઠ કે૦) આઠ સંપદા, (ય કે૦) વલી લોગસ્સની (અઠવીસ કે૦) અઠાવીશ સંપદા, તથા પુસ્કરવરદીની (સોલસ કે૦) શોલસ સંપદા, (ય કે૦) વલી સિઝ્યાણંબુઝ્યાણંની (વીસ કે૦) વીશ સંપદા જાણવી. એ લગારેક રહેવાનું સ્થાન તથા અર્થનો (વીસામા કે૦) વીસામો લેવાનું સ્થાન તેને સંપદા કહીયે. તે (કમસો કે૦) અનુક્રમે (મંગલ કે૦) નવકારને વિષે, (શ્રિયા કે૦) શ્રિયાવહિને વિષે અને (સક્થ યાઈસુ કે૦) શક્તસ્તવાદિક પાંચ દંરુકને વિષે એ સર્વ મલી સાત સૂત્રાંને વિષે સર્વ સંપદા (સગનઝઈ કે૦) સસનવતી એટલે સત્તાણું થાય ॥ ૨૯ ॥

હવે નવકારના અક્ષર તથા પદ અને સંપદા વિવરી દેખાડે છે.

વણ્ઠસઠિ નવ પય, નવકારે અઠસંપયા તઢા ॥ સગ સંપય પય તુહ્વા, સતરસ્કર અઠમી ડુ પયા ॥ ૩૦ ॥ “નવસ્કર અઠમી ડુપયઠઠી” ઇત્યન્યે

અર્થ:—(નવકારે કે૦) નવકારને વિષે (વણ્ઠસઠિ કે૦) અઠશઠ વર્ણ હોય, તથા નમોશ્રિહંતાણં આદિક (પય કે૦) પદ તે (નવ કે૦) નવ હોય, અને (સંપયા કે૦) સંપદા તો (અઠ કે૦) આઠ હોય, (તઢ કે૦) તિહાં તે આઠ સંપદામાંહે પ્રથમની “ સવપાવપ્પણા સણો ” સુધીની જે (સગસંપય કે૦) સાત સંપદા છે, તે તો (પયતુહ્વા કે૦) પદને તુલ્ય જાણવિ એટલે જેટલા પદ તેટલી સંપદા પણ જાણવી. તથા (અઠમી કે૦) આઠમી સંપદા તો “ મંગલાણં ચસવેસિં ” પઢમં હવઝ મંગલં એવે પદને એકઠાં કહીયે માટે એ (ડુપયા કે૦) એ પદની જાણવી, તથા અન્ય કેટલાએક આચાર્ય એમ કહે છે, કે “ પઢમં હવઝ મંગલં ” એ (નવસ્કર અઠમી કે૦) નવ અક્ષરની આઠમી સંપદા તથા “ એસોપંચ નમુક્કારો, સવપાવપ્પણાસણો ” એ (ડુપય કે૦) એ પદની અને શોલ અક્ષરની (ઠઠી કે૦) ઠઠી સંપદા જાણવી ॥ ૩૦ ॥

હવે પ્રણિપાતખમાસમણના અક્ષર તથા પદ અને સંપદા વિવરી દેખાડે છે.

પણિવાય અસ્કરાઈ, અઠાવીસં તહાય શ્રિયાએ ॥ નવ

નઝ અ મસ્કર સયં, ડુતીસ પય સંપયા અઠ ॥ ૩૧ ॥

અર્થ:—(પણિવાય કે૦) પ્રણિપાત દંરુકને વિષે (અઠાવીસં કે૦) અઠાવીશ

(अस्कराई के०) अक्षर ठे, (तहाय के०) तथाच एटले तेमज वली
(इरियाए के०) इरियावहिने विषे (नवनउअमस्करसयं के०) नवनव
ति अक्षरशतं एटले नवाणुयें अधिक एकशो अक्षर जाणवा अर्थात् एक
शो ने नवाणुं अक्षर जाणवा, तथा (दुतीस के०) बत्रीश (पय के०) पद
जाणवां अने (संपया के०) संपदा (अठ के०) आठ जाणवी ॥३१॥

ए आठ संपदाना पदनी संख्या तथा संपदाना आदि पद कहे ठे.

डुग दुग इग चउ इम पण, इगारडुग इरिय संपयाइ पया ॥

इडा इरि गम पाणा, जे मे एगिंदि अजि तस्स ॥ ३२ ॥

अर्थः—पहेली संपदा (डुग के०) बे पदनी, बीजी संपदा पण (डु
ग के०) बे पदनी, त्रीजी (इग के०) एकपदनी, चोथी (चउ के०) चार
पदनी, पांचमी (इग के०) एकपदनी, ठठी (पण के०) पांच पदनी, सातमी
(इगार के०) अगीयारपदनी, आठमी (डुग के०) ठ पदनी जाणवी ॥

हवे ए (इरिय के०) इरियावहीनी सर्व (संपया के०) संपदार्जना (आ
इपया के०) आदिपद एटले प्रथमना पद जे संपदाना धुरियां ते कहे ठे.
तिहां प्रथम (इडा के०) इडामि ए पहेली संपदानुं पहेलुं पद, (इरि के०)
इरियावहियाए ए बीजी संपदानुं पहेलुं पद, (गम के०) गमणागमणे ए
त्रीजी संपदानुं पहेलुं पद, (पाणा के०) पाणक्रमणे ए चोथी संपदानुं प
हेलुं पद, (जेमे के०) जेमेजीवाविराहिआ ए पांचमी संपदानुं पहेलुं पद,
(एगिंदि के०) एगिंदिया ए ठठी संपदानुं पहेलुं पद, (अजि के०) अ
जिहया ए सातमी संपदानुं पहेलुं पद, (तस के०) तस्सउत्तरी करणेण
ए आठमी संपदानुं पहेलुं पद जाणवुं ॥ ३२ ॥

॥ हवे ए इरियावहिनी आठ संपदानां नाम कहे ठे ॥

अप्पुवगमो निमित्तं, उहे अरहेउ संगहे पंच ॥

जीवविराहण पडि, क्रमण जेयउतिनि चूलाए ॥ ३३ ॥

अर्थः—अज्युपगम एटले अंगीकार करवुं ते आहीं पापना क्षयनुं जे आ
लोचना लक्षण कार्य तेनो अंगीकार करवो ते स्वरूप एटला माटे इडामि
पडिक्रमिउं ए बे पदनी प्रथम (अप्पुवगमो के०) अज्युपगम संपदा जाणवी.

१ ते अंगीकार कृत वस्तुनै उपजाववाना कारण रूप इरियावहियाए विराहणाए वे पदनी बीजी (निमित्तं के०) निमित्त संपदा जाणवी.

२ सामान्य प्रकारें प्रायश्चित्त उपजाववा रूप गमणागमणे ए एक पदनी त्रीजी. (उहे के०) उघ एटले सामान्य हेतु संपदा जाणवी. ए जीव हिंसा. उपजाववानो सामान्य हेतु गमनागमन ठे.

४ जीवहिंसाना विशेष हेतु रूप एटले विशेषपणे प्राण बीजादिक आक्रमण रूप ते पाणक्रमणे, वीयक्रमणे, हरियक्रमणे, उंसा उत्तिंग पण ग दगमट्टीमकडा संताणा संक्रमणे, ए चार पदनी चोथी (इअरहेउ के०) इतरहेतु एटले विशेष हेतु संपदा जाणवी. जे सामान्यथी इतर ते विशेष होय; माटे विशेष हेतु एवुं नाम जाणवुं.

५ समस्त जीवना परितापरूप जीवविराधना संग्रह रूप ते जे मे जीवा विराहिया ए एकपदनी (पंच के०) पांचमी (संगहे के०) संग्रह संपदा.

६ एकेंद्रियादिक पांच जीवने देखाडवा रूप जीवजेद ५६३ प्रमुख कथन रूप एगिंदिया, वेइंदिया, तेइंदिया, चउरिंदिया, पंचिंदिया, ए पांच पदनी ठठी (जीव के०) जीव संपदा जाणवी.

७ ते जीवादिक जेदने परितापना विराधना रूप ते अजिहयाथी मांकीने तस्स मिळामि डुक्कडं लगें अगीयार पदनी सातमी (विराहण के०) विराधना संपदा जाणवी.

८ प्रायश्चित्तविशोधनकरण रूप ते तस्सउत्तरी करणेण्थी मांकीने ठामि काउस्सगंलगें ४ पदनी आठमी (पडिक्कमण के०) प्रतिक्रमण संपदा.

(जेयउ के०) ए जेदथकी. ए मांहे प्रथमनी पांच संपदा ते इरियावहिनी मूल संपदा जाणवी, अने पाठवनी (तिन्नि के०) त्रण संपदा ते इरियावहिनी (चूलाए के०) चूलिकारूप जाणवी ॥ ३३ ॥

हवे नमुहुणंणी प्रत्येक संपदाना पदनी संख्या तथा आदिपद कहे ठे.

इ ति चउ पण पण पण ड, चउ तिपय सकथय संपयाइपयां ॥

नमु आइग पुरिसो, लोग अजय धम्मऽप जिए सबं ॥ ३४ ॥

अर्थः—पहेली (डु के०) वे पदनी, बीजी (ति के०) त्रण पदनी, त्रीजी (चउ के०) चार पदनी, चोथी (पण के०) पांच पदनी, पांचमी (पण

के०) पांच पदनी, ठठी (पण के) पांच पदनी, सातमी (डु के०) बे पदनी, आठमी (चंड के०) चार पदनी अने नवमी (तिपय के०) त्रण पदनी ए (सकथय के०) नमुहुणंने विषे संपदानां पद कहां, ते सर्व मली तेत्रीश जाणवां.

हवे नमुहुणंनी (संपया के०) संपदाना (आशपया के०) आदिना एटले पहेला धुरियांनां पद कहे ठे. (नमु के०) नमोहुणं ए पहेली संपदानुं प्रथम पद जाणवुं, (आशग के०) आशगराणं ए बीजी संपदानुं प्रथम पद, (पुरिसो के०) पुरिसुत्तमाणं ए त्रीजी संपदानुं प्रथम पद, (लोग के०) लोयुत्तमाणं ए चोथी संपदानुं प्रथम पद, (अजयके०) अजयदयाणं ए पांचमी संपदानुं प्रथम पद, (धम्म के०) धम्मदयाणं ए ठठी संपदानुं प्रथम पद, (अप्प के०) अप्पडिहयवरनाणदंसणधराणं ए सातमी संपदानुं प्रथम पद, (जिण के०) जिणाणं जावयाणं ए आठमी संपदानुं प्रथम पद, अने (सव के०) सबन्नूणं सबदरिसिणं ए नवमी संपदानुं प्रथम पद.

हवे ए शक्रस्तवनी नव संपदाउंनां नाम कहे ठे.

थोअव संपया उह, ईयरहेऊ वउंग तहेऊ ॥ सविसेसु
वउंग सरूव, देउ नियसमफलय मुखे ॥ ३५ ॥

अर्थः—श्रीअरिहंत जगवंत ते विवेकी जनोर्ये स्तववा योग्य ठे एटला माटे नमुहुणं अरिहंताणं, जगवताणं ए बे पदनी पहेली (थोअव संपया के०) स्तोतव्य संपदा जाणवी. पढी ते स्तववा योग्यनुं सामान्य हेतु कहेवा माटे आशगराणंथी मांकीने सयंसंबुद्धाणं लगें त्रण पदनी बीजी (उह के०) उघ एटले सामान्यहेतु संपदा जाणवी. पढी ए बीजी संपदाना अर्थने विशेषे दीपावे तेमाटे सामान्यहेतुथी (इयरहेऊ के०) इतरहेतु ते विशेषहेतुरूप त्रीजी संपदा जाणवी, पढी आद्य संपदाना अर्थने विशेषे दीपावे एटले सामान्य स्तवनानो उपयोग तेनुं कहेवुं ते चोथी (उवउंग के०) उपयोग संपदा जाणवी. पढी ए उपयोग संपदानाज अर्थ ने हेतु सज्जावें करी दीपावे ते पांचमी (तऊऊ के०) तत् हेतु संपदा जाणवी, अथवा उपयोग हेतु संपदा जाणवी, पढी एज उपयोग हेतु संपदाना अर्थ गुण दीपाववा निमित्तें अर्थ विशेषे जणावे एटले कारण सहित स्तववा योग्यनुं स्वरूप कहेवुं ते ठठी (सविसेसुवउंग के०)

सविशेष उपयोग हेतु संपदा जाणवी, पढी यथार्थ पोताना स्वरूपनु हेतु प्रकटार्थ देखाडवा रूप सातमी (सरूवहेज के०) स्वरूप हेतु संपदा जाणवी, तथा पोताने समान फलदायक प्रकटार्थ रूप एटले स्तवना कर नारने आपतुल्य करे एवी परम फलदायिनी एटले पोतानी समान परने फलनुं करण एटला माटे आठमी (नियसमफल्य के०) निज समफलदनामे संपदा जाणवी, तथा मोक्ष स्वरूप प्रकटार्थ रूप मोक्षपदनुं स्वरूप, एटला माटे नवमी (सुरके के०) मोक्ष संपदा जाणवी. जे माटे कह्युं ते के “सबन्नूआइं पढमो, बीजं सिवमयल माइ आलावो ॥ तइजं नमोजिणाणं जिय जयाणं तन्निदिछो ॥ १ ॥ इत्यावश्यके ॥ ३५ ॥

हवे नमोबुणंना अक्षरादिकनी एकंदर सरवाले संख्या कहे ठे.

दो सगनऊआ वस्सा, नवसं पय तित्तीस सकथए ॥

चेइयथयठ संपय, तिचत्त पय वस्स डुसयगुणतीसा ॥ ३६ ॥

अर्थ:—(सकथए के०) शक्रस्तव जे नमोबुणं तेने विषे सर्व मल्लीने (दोसगनऊआ के०) वशेने सत्ताणुं (वस्सा के०) वर्ण जाणवा अने (नवसं पय के०) नव संपदा जाणवी, तथा (पयतित्तीस के०) पद तेत्तीश जाणवां.

हवे (चेइयथय के०) चैत्यस्तव एटले अरिहंत चेइयाणंने विषे सर्व मल्ली (अठसंपय के०) आठ संपदा जाणवी अने (तिचत्तपय के०) तेतालीश पद जाणवां, तथा (वस्स के०) वर्ण एटले अक्षर ते (डुसयगुणतीसा के०) वशे ने जगणत्तीश जाणवा ॥ ३६ ॥

हवे चैत्यस्तव जे अरिहंत चेइयाणं तेनी प्रत्येक संपदाना पदनुं

मान तथा प्रत्येक संपदाना आदिपद एटले धुरियां कहे ठे.

डु ठ सग नव तिय ठ चउ, ठप्पय चिइ संपया पया पढमा ॥

अरिहं वंदण सिद्धा, अन्न सुद्धम एव जा ताव ॥ ३७ ॥

अर्थ:—पहेली (डु के०) वे पदनी, बीजी (ठ के०) ठ पदनी, त्रीजी (सग के०) सात पदनी, चौथी (नव के०) नव पदनी, पांचमी (तिय के०) त्रण पदनी, ठछी (ठ के०) ठ पदनी, सातमी (चउ के०) चार पदनी, आठमी (ठप्पय के०) ठ पदनी जाणवी.

हवे ए (चिह्न के०) चैत्यस्तवनी प्रत्येक (संपदा के०) संपदानां (पदमा के०) प्रथमना एटले आदिनां धुरीयांनां (पया के०) पद कहे ठे. तिहां (अरिहं के०) अरिहंतं चेष्ट्याणं ए पहेली संपदानुं प्रथम पद (वंदण के०) वंदणवत्तियाए ए बीजी संपदानुं प्रथम पद (सिद्धाए के०) सिद्धाए ए त्रीजी संपदानुं प्रथम पद, (अन्न के०) अन्नवत्तससिएणं ए चोथी संपदानुं प्रथम पद, (सुहुम के०) सुहुमेहिं अंगसंचालेहिं ए पांचमी संपदानुं प्रथम पद, (एव के०) एवमाश्एहिं आंगारेहिं ए ठठी संपदानुं प्रथम पद, (जा के०) जाव अरिहंताणं ए सातमी संपदानुं प्रथम पद, (ताव के०) तावकायं ए आठमी संपदानुं प्रथम पद ॥ ३७ ॥

हवे ए चैत्यस्तवनी संपदानां नाम कहे ठे.

अप्पुवगमो निमित्तं, हेउ इग बहु वयंत आगारा ॥

आगंतुग आगारा, उस्सग्गावहिं सरूवठ ॥ ३८ ॥

अर्थः—जे अंगीकार करवुं तेने अज्युपगम कहियें माटे इहां अरिहंत वांदवानी अंगीकाररूप प्रथम (अप्पुवगमो के०) अज्युपगम संपदा जाणवी, तथा काउस्सग्ग कया निमित्तं करी करियें? ते बीजी (निमित्तं के०) निमित्त संपदा जाणवी. तथा श्रद्धादिक हेतु वधते वधते करी करियें, के म के श्रद्धादिक कारण विना निष्फल थाय माटें त्रीजी (हेउ के०) हेतु संपदा जाणवी. तथा आगार राख्या विना निरतिचारपणे काउस्सग्ग न थाय, एटला माटें आगार राखवानी अन्नवत्तससिएणं इत्यादि उट्ठासा दिकने करवे करी चोथी (इगवयंत के०) एकवचनांत आगार संपदा जाणवी. तथा “ सुहुमेहिं अंगसंचालेहिं ” एटले सूद्धमनेत्रादिकफुरकवादि मात्र आदिकें करी पांचमी (बहुवयंत आगारा के०) बहुवचनांत आगार संपदा जाणवी. इहां आगारा पद बेहुने जोडवुं, तथा एक सहज बीजो अट्ठपवाहुंद्य एटले एवमाश्एहिं एणे करी अग्निस्पर्श, पंचेंद्रिय वेदन, चौरादिजय, सर्पादि, कदाचित् आवी मले तो इत्यादि आगार क ह्यां, माटें बहुहेतु आगंतुक जावरूप अथवा अग्न्यादिक उपघात रूप ठठी (आगंतुग आगारा के०) आगंतुकागार संपदा जाणवी. तथा जाव अरिहंताणं इत्यादिक काउस्सग्गनो अवधि मर्यादा रूप जे संपदा, ते सात

मी (उस्संग्गावहि के०) कायोत्सर्गाविधि संपदा जाणवी; तथा कायोत्सर्गनुं यथावस्था रूप स्वरूप ते आठमी (सरूव के०) स्वरूप संपदा जाणवी. ए (अठ के०).आठ संपदानां नामं क्ख्यां ॥ ३८ ॥

हवे नामस्तवं एटले लोगस्सादिकने विषे पद आदिकनी संख्यादिक कहे ठे.

नामथयाइसु संपय, पयंसमं अडवीस सोल वीस कमा ॥

अडुरुत्त वस्स दो संठ, इसय सोलठ नउअ सयं ॥ ३९ ॥

अर्थः—(नामथयाइसु के०) नामस्तवादिकने विषे एटले नामस्तवं ते लोगस्स तथा आदिशब्दकी पुरस्करवरदी ते श्रुतस्तव जाणवुं अने सिद्धस्तव ते सिद्धाणं बुद्धाणं जाणवुं. ए त्रण सूत्रने विषे (पयंसम के०) पद समान (संपय के०) संपदा जाणवी. एटले जेटलां ए सूत्रोनां पद ठे, तेटलां विशामानां स्थानक जाणवां. तिहां लोगस्सनां पद पण (अडवीस के०) अठावीश अने संपदा पण अठावीश जाणवी. अने पुरस्करवरदीनां पद पण (सोल के०) शोल अने संपदा पण शोल जाणवी. तथा सिद्धाणं बुद्धाणंना पद पण (वीस के०) वीश अने संपदा पण वीश जाणवी. ए (कमा के०) अनुक्रमें संपदां तथा पद कहेवां, तथा लोगस्सने विषे (अडुरुत्त के०) वीजी वार अणउच्चस्या एवा, (दोसठ के०) वशें ने शाठ (वस्स के०) वर्ण एटले अक्षर जाणवा. तथा पुरस्करवरदीना सुअस्स जगवजं पर्यंत (इसयसोल के०) बशें ने शोल अक्षर जाणवा, अने सिद्धाणं बुद्धाणंना करेमि काउस्सगं पर्यंत (अठनउअसयं के०) एकशो ने अठाणुं अक्षर जाणवा ॥ ३९ ॥

पणिहाण डुवन्नसयं, कमेण सग ति चउवीस तित्तीसा ॥ गुणतीस अठवीसा, चउतीसिगतीस बार गुरु.वस्सा ॥४०॥ दारं ॥५॥ ए॥ १०

अर्थः—हवे जावंतिचेइआइं तथा जावंत केवि साहू अने सेवणा आ जवमखंका लगें जयवीयराय, ए त्रण (पणिहाण के०) प्रणिधान सूत्र ठे, तेने विषे (डुवन्नसयं के०) एकशो ने बावन अक्षर जाणवा.

हवे (कमेण के०) अनुक्रमें संयोगीया गुरु एटले जारे अक्षर सर्व सू

त्रांना कहे ठे. तिहां प्रथम नवकारनें विषे ऊा, प्रा, व, हू, क्रा, व, प्प, ए (स ग के०) सात अक्षर गुरु एटले नारे जाणवा.

तथा खमासमणने विषे ङा, जा, ङ, ए (ति के०) त्रण अक्षर गुरु जाणवा. तथा श्रियावहिने विषे ङा, क, क, क, क, तिं, द्वि, क, ति, द्वि, इ, संस, ङा, क, स्स, त, छि, त, द्वी, म्म, ग्या, ङा, स्स, गं, ए (चउ वीस के०) चोवीश अक्षर गुरु जाणवा.

तथा नमुहुणंने विषे हु, ङ, ऊा, त, छि, त, ज्ञो, र्कु, ग, म्म, म्म, म्म, म्म, क, डी, प्प, इ, न्ना, ऊा, ता, व, न्नु, व, र्के, वा, ति, ऊि, ता, ऊा, स्सं, इ, वे, ए (तित्तीसा के०) तेत्रीश अक्षर गुरु जाणवा. केटला एक ङउमाणं पदना ठकारने गुरु कहेता नथी अने केटलाएक इ ङ, म्म, ए त्रणने गुरु गणीने तेत्रीश गुरु अक्षर करे. तिहां चूलिकानी गा था गुरु नथी गणता. इत्यादिक बहु मतांतर ठे, पण इहां तो संप्रदायागत एक टकार नारे गणीयें ठैयें.

तथा अरिहंत चेश्याणं रूप चैत्यस्तवनें विषे स्स, गं, ति, ति, क्रा, ति, म्मा, ति, ति, ग, ति, ऊा, प्पे, हु, स्स, ग, न, ङ, ड, गो, त, ङा, छि, गो, जि, स्स, गो, क्रा, प्पा, ए (गुणतीस के०) उगणत्रीश अक्षर गुरु ठे.

तथा लोगस्सरूप नामस्तवने विषे स्स, ज्ञो, म्म, ङ, तं, स्सं, प्प, प्प, प्फ, ज्ञं, ज्ञं, म्मं, लिं, व, छ, ऊ, ङ, ति, स्स, त, ऊा, ग, त, म्म, चे, ऊा, ऊि, व, ए (अठवीसा के०) अठावीश अक्षर गुरु जाणवा.

तथा पुस्करवरदीरूप श्रुत स्तवने विषे र्क, हे, म्मा, ऊं, स्स, स्स, स्स, प्फो, स्स, स्स, ह्वा, र्क, स्स, च्चि, स्स, म्म, स्स, प्र, ऊे, न, न, स्स, पूं, च्चि, ङ, छि, क, चा, म्मो, इ, म्मु, त, इ, स्स, ए (चउतीस के०) चोत्रीश अक्षर गुरु जाणवा.

तथा सिद्धाणंबुद्धाणंरूप सिद्ध स्तवने विषे ऊा, ऊा, ग, व, ऊा, को, क्रा, स्स, ऊ, स्स, जिं, र्का, स्स, म्म, क, द्विं, छ, ता, छ, वी, छ, द्वि, छ, ऊा, ऊिं, च, म्म, द्वि, छि, स्स, गं, ए (इगतीस के०) एकत्रीश अक्षर गुरु ठे.

तथा प्रणिधान त्रिकनेविषे हे, वा, ङ, वे, ग्या, हु, ऊि, ऊ, चा, ङ, व, ए (वार गुरुवणा के०) वार गुरुवर्ण एटले नारे अक्षर जाणवा ॥

ઘટલે વર્ણ સંખ્યા, પદસંખ્યા અને સંપદા મત્તી ત્રણ દ્વાર કહ્યાં, તેની સાથે પૂર્વે કહેલાં સાત દ્વાર મેલવતાં મૂલ દશ દ્વાર કહેવાણાં, અને ઉત્તર શ્લોક ૧૯૭૦ થયા. એ સૂત્રાના અર્થ સર્વ શ્રીઆવશ્યકનિર્યુક્તિની વૃત્તિથી જાણજો. હ્રાં ઘણો ગ્રંથ વધે માટે અર્થ લખ્યો નથી ॥ ૪૦ ॥

એ આઠમો, નવમો અને દશમો મત્તી ત્રણે દ્વારના યંત્રની સ્થાપના.

સૂત્ર.	સૂત્રાનાં નામ.	પદસંખ્યા.	સંપદા	સર્વાદ્વાર.	ગુરુશ્રી	લઘુશ્રી
નંવકાર.	પંચમંગલસુત્ર	૯	૮	૬૮	૭	૬૧
શ્લોકમિત્તમાસમ	પ્રણિપાતજોડસૂત્ર		૦	૨૮	૩	૨૫
શ્રિયાવહિ.	પટિક્રમણસૂત્ર.	૩૨	૮	૧૯૯	૨૪	૧૭૫
નમોહુણં.	શંક્રસ્તવ.	૩૩	૯	૨૯૭	૩૩	૨૬૪
અરિહંતચેશ્યાણં.	ચૈત્યસ્તવાધ્યયન.	૪૩	૮	૨૨૯	૨૯	૨૦૦
લોગ્ગસ્સ.	નામસ્તવ.	૨૮	૨૮	૨૬૦	૨૮	૨૩૨
પુસ્કરવરદીવદ્ધે.	શ્રુતસ્તવ.	૧૬	૧૬	૨૧૬	૩૪	૧૮૨
સિદ્ધાણંબુદ્ધાણં.	સિદ્ધસ્તવ.	૨૦	૨૦	૧૯૮	૩૧	૧૬૭
જાવંતિચેશ્યાઈ.	પ્રણિધાનત્રિક.	અનુક્રમે.	અનુ			
જાવંતકેવિસાહુ.	....					
જયવીરરાય.				૧૫૨	૧૨	૧૪૦

સર્વમત્તી સરવાલે.... ૧૮૧ ૯૭ ૧૬૪૭ ૨૦૧ ૧૪૪૬.

શ્રિયાવહિનીસંપદા	સંપદાનાં પદ.	ધુરિયાનાં પદ.
૧ અન્યુપગમસંપદા.	૨	શ્લોકમિ.
૨ નિમિત્તસંપદા.	૨	શ્રિયાવહિયાઈ.
૩ ઉધસંપદા.	૧	ગમણાગમણે.
૪ હિતરહેતુસંપદા.	૪	પાણક્રમણે.
૫ સંગ્રહસંપદા.	૧	જેમેજીવાવિરાહિયા.
૬ જીવસંપદા.	૫	અર્ગિદિયા.
૭ વિરાધનાસંપદા.	૧૧	અર્ગિદિયા.
૮ પટિક્રમણસંપદા.	૬	તસ્સ ઉત્તરિ.

ચૈત્યસ્તવની સંપદા.	સંપદાનાં પદસંખ્યા.	ધુરિયાનાં પદ.
૧ અચ્યુપગમસંપદા.	૨	અરિહંતચેડ્યાણં.
૨ નિમિત્તસંપદા.	૬.	વંદણવત્તિઆણ.
૩ હેતુસંપદા.	૭	સિદ્ધાણ.
૪ એકવચનાંતસંપદા.	૯	અન્નઠ્ઠસસીણં.
૫ વહુવચનાંતસંપદા.	૩	સુહુમેહિંઅંગસંચાલેહિં
૬ આગંતુગાગારસંપદા.	૬	એવમાણ્ણિંઆગારેહિં
૭ કાયોત્સર્ગાવધિસંપદા.	૪	જાવઅરિહંતાણં.
૮ સ્વરૂપસંપદા.	૬	તાવકાયં.

શકસ્તવની સંપદા.	સંપદાનાં પદ,	ધુરિયાનાં પદ.
૧ સ્તોતવ્ય સંપદા.	૨	નમોહુણં.
૨ ઝંઘસંપદા.	૩	આંઙગરાણં.
૩ ઇતરહેતુસંપદા.	૪	પુરિસુત્તમાણં.
૪ ઝપયોગસંપદા.	૫	લોયુત્તમાણં.
૫ તઙ્ગેતુસંપદા.	૫	અજયદયાણં.
૬ સવિશેષોપયોગસંપદા.	૫	ધમ્મદેસિયાણં.
૭ સ્વરૂપહેતુસંપદા.	૨	અપ્પહિહયવરં
૮ નિજસમફલદસંપદા.	૪	સવન્નૂણં
૯ મોક્ષસંપદા.	૩	જિણાણંજાવયાણં.

હવે અગીયારમું પાંચ દંરુકનું ઘાર અને વારમું પાંચ દંરુકને
વિષે દેવ વાંદવાના જે વાર અધિકાર છે, તેનું ઘાર કહે છે.

પણદંમા સકઠય, ચેડંઅ નામ સુઅ સિઘઠય ઇઠ ॥દારાં॥૧૧॥
દો ઇગ દો દો પંચ ય, અહિગારા વારસ કમેણ ॥ ૪૧ ॥

અર્થ:- (પણદંમા કે) પાંચ દંરુકનાં નામ કહે છે. તેમાં પહેલું ન
મોહુણંને (સકઠય કે) શકસ્તવ દંરુક કહિયે. વીજું અરિહંત ચેડ
યાણંને (ચેડઅ કે) ચૈત્યસ્તવ દંરુક કહિયે. ત્રીજું લોગ્ગસ્સને (નામ
કે) નામસ્તવ દંરુક કહિયે. ચોથું પુરુકરવરદીને (સુઅ કે) શ્રુતસ્તવ

दंरुक कहियें. पांचमुं सिद्धाणंबुद्धाणंने (सिद्धबुद्ध के०) सिद्धस्तव दंरुक कहियें. ए पांच दंरुकना नामनुं अगीयारमुं छार कह्युं. सर्व मदी उत्तर वोळ १९७५ थया ॥

हवे (इह के०) ए पांच दंरुकने विषे देव वांदवाना.

वार अधिकार ठे, तेमनुं वारमुं छार कहे ठे.

तिहां प्रथम शक्रस्तव मध्ये (दो के०) वे अधिकार ठे, तथा बीजा अरिहंतचेइयाणंरूप चैत्यस्तवमध्ये (इग के०) एक अधिकार ठे, तथा त्रीजा नामस्तव एटले लोगस्सने विषे (दो के०) वे अधिकार ठे, तथा चोथा श्रुतस्तव मध्ये (दो के०) वे अधिकार ठे, पांचमा सिद्धस्तव मध्ये (पंचय के०) पांच अधिकार ठे. ए (कमेण के०) अनुक्रमें कहेवा. सर्व मदी चैत्यवंदनने विषे (वारसअहिगारा के०) वार अधिकारो ठे. ४१

हवे ए वार अधिकारनां धुरियानां पद एटले आदिनां पद कहे ठे.

नमुं जेइअ अरिहं, लोग सब पुरक तम सिद्ध जो देवा ॥ उ

विं चत्ता वेआ, वच्चग अहिगार पढम पयां ॥ ४२ ॥

अर्थः—(नमु के०) नमोबुद्धं ए पहेला अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (जेइअ के०) जेअ अइआ सिद्धा ए बीजा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं. तथा (अरिहं के०) अरिहंत चेइयाणं ए त्रीजा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (लोग के०) लोगस्स उज्जोयगरे ए चोथा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं. (सब के०) सबलोए अरिहंत चेइयाणं ए पांचमा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (पुरक के०) पुरकरवरदीवकू ए ठछा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (तम के०) तमतिमिर परुल विद्धंसणस्स ए सातमा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (सिद्ध के०) सिद्धाणं बुद्धाणं ए आठमा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (जोदेवा के०) जो देवाणविदेवो ए नवमा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (जविं के०) जविंत सेलसिहरे ए दशमा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं (चत्ता के०) चत्तारि अठ दस दोय, ए अगीयारमा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, (वेआवच्चग के०) वेआवच्चगराणं ए बारमा अधिकारनुं प्रथम पद जाणवुं, ए वार (अहिगार के०) अधिकारोना (पढ मपया के०) पहेलां पद एटले आदिनां पद धुरियं जाणवां ॥ ४२ ॥

ए वार अधिकार मांहेला क्या अधिकारें कोने वांदवा?ते कहे ठे.

पढम अहिगारे वंदे, जावजिणे बीयएउ दवजिणे ॥

इगचेइय ठवणजिणे, तइय चउढंमि नामजिणे ॥ ४३ ॥

अर्थ:-નમુહુણંથી માંનીને જિયંજયાણં પર્યંત (પઢમઅહિગારે કેળ) પ હેલા અધિકારને વિષે જે તીર્થંકર થયા, કેવલજ્ઞાન પામ્યા છે. એવા (જાવ જિણે કેળ) જાવજિનને ઇટલે જાવતીર્થંકરને (વંદે કેળ) હું વાંડું બું, તથા જે અઈઆ સિદ્ધા એ ગાથાયેં (વીયએઝ કેળ) બીજો અધિકાર છે, તેને વિષે વલી જે આગલ થાશે એવા (દવજિણે કેળ) ડવ્યજિનને હું વાંડું બું. એ બે અધિકાર નમુહુણંના જાણવા. તથા (તઇય કેળ) ત્રીજા અધિકારેં (ઇગચેઇય ઠવણજિણે કેળ) એક ચૈલના સ્થાપનાજિનને હું વાંડું બું, ઇટલે એક દેરા સરમાંહેલી સર્વ પ્રતિમાઝને વંદન કરવું એ અરિહંત ચેશ્યાણંને પાતેં જાણ વો. એ સૂત્રાંમાં એકજ અધિકાર છે. તથા લોગસ્સ ઝજ્ઞોયગરે રૂપ (ચઝઝંમિ કેળ) ચોથા અધિકારને વિષે (નામજિણે કેળ) શ્રીકૃષ્ણાદિક નામ જિ નને હું વાંડું બું ॥ ૪૩ ॥

तिहुअण ठवणजिणे पुण, पंचमए विहरमाण जिण ठछे ॥

सत्तमए सुयनाणं, अठमए सब सिद्ध थुई ॥ ४४ ॥

અર્થ:-(પુણ કેળ) વલી સવલોએ અરિહંતચેશ્યાણંરૂપ (પંચમએ કેળ) પાં ચમા અધિકારને વિષે સ્વર્ગ, મૃત્યુ અને પાતાલ રૂપ (તિહુઅણ કેળ) ત્રણ જીવનને વિષે જે શાશ્વતા અને અશાશ્વતા એવા (ઠવણજિણે કેળ) સ્થાપના જિન છે તે પ્રત્યેં હું વાંડું. તથા પુસ્કરવરદીવડેની પહેલી ગાથારૂપ (ઠછે કેળ) ઠઠા અધિકારને વિષે અઢીઢીપમધ્યેં શ્રીસીમંધરસ્વામ્યાદિ(વિહરમાણજિણ કેળ) વિચરતા જાવ જિનપ્રત્યેં વાંડું બું. તથા તમતિમિરપમ્મલ ઇહાંથી માંનીને સુઅસ્સ જગવડેં પર્યંત (સત્તમએ કેળ) સાતમા અધિકારને વિષે (સુઅના ણં કેળ) શ્રીશ્રુતજ્ઞાનપ્રત્યેં હું વાંડું. તથા સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં એ ગાથા રૂપ (અઠમએ કેળ) આઠમા અધિકારને વિષે તીર્થ અતીર્થાદિક પન્નર જોદ વાલા એવા (સવસિદ્ધથુઈ કેળ) સર્વ સિદ્ધની સ્તુતિ જાણવી ॥ ૪૪ ॥

તિઢાહિવ વીરચુડ, નવમે દસમે યં ઝઙ્ગયંત ચુડ ॥ અઠવા
યાડ ઇગદિસિ, સુદિઠિ સુર સમરણા ચરિમે ॥ ૪૫ ॥

અર્થ:—તથા જો દેવાણવિદેવો અને ઇક્કોવિ નમુકારો એ વે ગાથા રૂપ (નવમે કેળ) નવમા અધિકારને વિષે આ વર્તમાન (તિઢાહિવ કેળ) તીર્થના અધિપતિ ઠાકુર જે શ્રી (વીર કેળ) વીર જગવાન્ તેની (ચુડ કેળ) સ્તુતિ જાણવી. તથા ઝઙ્ગિતસેલસિહરે એ ગાથા રૂપ (દસમે કેળ) દશમા અધિકારને વિષે (અ કેળ) વલી (ઝઙ્ગયંત કેળ) શ્રીરૈવતકાચલ પર્વ તને વિષે શ્રીનેમિનાથ જગવાનની (ચુડ કેળ) સ્તુતિ જાણવી. તથા “ચત્તારિ અઠદસ દોય વંદિયા” એ ગાથા રૂપ (ઇગદિસિ કેળ) અગીયારમા અધિકારને વિષે (અઠવાયાડ કેળ) અષ્ટપાદાદિકને વિષે શ્રીજરતેશ્વરે કરાવેલી ચોવીશ જિન પ્રતિમાની સ્તુતિ જાણવી. તથા વેયાવજ્જગરાણં એ ગાથારૂપ (ચરિમે કેળ) ઢેલા બારમા અધિકારને વિષે (સુદિઠિ કેળ) સમ્યગ્દૃષ્ટિ (સુર કેળ) દેવતાને (સમરણા કેળ) સ્મરવાંરૂપ સ્તુતિ જાણવી ॥ ૪૫ ॥

આ ઠેકાણે અગીયારમા અધિકારને વિષે ચત્તારિ અઠદસ શ્લોકાદિ ગાથામાં ઘણા પ્રકારે દેવ વાંધા ઢે તે માંહેલા કેટલા એક ઇહાં લખીયે ઠેયે. સંજવાદિક ચારજિન દક્ષિણદિશે, તથા સુપાશ્વાદિક આઠ જિન પશ્ચિમદિશે, તથા ધર્માદિ દશજિન ઉત્તરદિશે, તથા શ્રીરૂષજ અને અજિત એ વે જિન પૂર્વદિશે. એવં ચોવીશ જિન વાંધા ઢે, તથા વીજે અર્થે પ્રથમના ચારને આઠ ગુણા કરીયે, તેવારે વત્રીશ થાય. અને વચલા દશને વે ગુણા કરીયે, ત્યારે વીશ થાય, એ વે આંક મેલવીયે તેવારે બાવન થાય, તે બાવન ચૈત્ય, નંદીશ્વરદ્વીપે ઢે, તેને વાંધા ઢે.

તથા ત્રીજે અર્થે (ચિત્ત કેળ) ઠાંમયા ઢે (અરિ કેળ) વૈરી જેણે એ વા અઠદસ એટલે અઢાર અને વે પાઠલા મેલવીયે ત્યારે વીશ તીર્થકર થાય તે શ્રીસમેતશિખરે સિદ્ધ થયા તેને વાંધા. અથવા વિચરતા જિન ઉત્કૃષ્ટે કાલે એક સમયે જન્મથી વીશ હોય તેમને વાંધા.

તથા ચોથે અર્થે અઠને દશ અઢાર થાય, તેની સાથે વીશનો ચોથો જાગ પાંચ થાય; તે મેલવીયે, તેવારે ત્રેવીશ થયા. તે એક શ્રીનેમીશ્વર વિના ત્રેવીશ જિન શ્રીશત્રુંજયે સમવસથા ઢે, માટે તેને વાંધા.

પાંચમે અર્થે દશને આઠ ગુણા કરીયે, તેવારે એંશી થાય, તેને બમણા કરતાં એકશો ને સાઠ થાય, તે ઉત્કૃષ્ટકાલે પાંચ મહાવિદેહેં વિચરે, તેને વાંઘ્યા.

ઠઠે અર્થે આઠ અને દશ મલી અઢાર થાય, તેને ચાર ગુણા કરતાં બ હોંતેર થાય. એ ત્રૈકાલિક ત્રણ ચોવીશી જરતાદિક ક્ષેત્રની વાંદી.

સાતમે અર્થે ચારને આઠ યુક્ત કરીયે, તેવારે બાર થાય તેને દશ ગુણા કરીયે, તેવારે એકશોને વીશ થાય, તેને બમણા કરતાં વશે ને ચાલીશ થાય તે જરતાદિક દશ ક્ષેત્રની દશ ચોવીશી વાંદી.

આઠમે અર્થે મૂલ ચાર છે, તથા વલી આઠને આઠ ગુણા કરતાં ચોશઠ થાય, તથા દશને દશ ગુણા કરતાં એકશો થાય. તેની સાથે પાઠલા બે મેલ વતાં ૧૭૦ જિન થાય. તે ઉત્કૃષ્ટ કાલે વિચરતા જિનને વાંઘ્યા.

નવમે અર્થે અનુત્તર, ગ્રેવેયક, વિમાનવાસી અને જ્યોતિષી એ ચાર સ્થાનક ઝર્ધ્વલોકે છે તિહાનાં ચૈત્ય તથા આઠ વ્યંતરનિકાય, દશ જવનપતિ, એ અધોલોકનાં ચૈત્ય તથા મનુષ્યલોકમાં તો શાશ્વતી અને અશાશ્વતી પ્રતિમા એ ત્રણ લોકનાં ચૈત્ય વાંઘ્યાં. એવી રીતે એ ગાથા મધ્યે સર્વ તીર્થ વંદના લક્ષણ અર્થ ઘણા છે, તે સર્વ વસુદેવ હિંદુ પ્રમુખ ગ્રંથોથી જોડેલા. અહીંયાં વિસ્તાર ઘણો થાય માટે લખ્યા નથી ॥૪૫॥

નવ અહિંગારા ફહ લલિ, અવિઞ્જરા વિત્તિઆફ અણુસારા ॥

તિસિ સુયપરંપરયા, બીયજ દસમો ફગારસમો ॥ ૪૬ ॥

અર્થ:- (ફહ કેળ) એ બાર અધિકારમાંથી પહેલો, ત્રીજો, ચોથો, પાંચમો, ઢઠો, સાતમો, આઠમો, નવમો, અને બારમો, એ (નવ અહિંગારા કેળ) નવ અધિકાર તે (લલિઅવિઞ્જરા કેળ) લલિતવિસ્તરા નામે જાણ્યની (વિત્તિઆફ કેળ) વૃત્તિ આદિકના (અણુસારા કેળ) અનુસારથી જાણવા. અને (બીયજ કેળ) બીજો અધિકાર, જેઅ અઈઆ સિદ્ધા તથા (દસમો કેળ) દશમો અધિકાર ઝઙ્ઙિતસેલ એ ગાથોક્ત તથા (ફગારસમો કેળ) અગીયારમો અધિકાર ચત્તારિ અઠદસ એ ગાથોક્ત એટલે જેઅ અઈઆ, ઝઘંત અને ચત્તારિ, એ (તિસિ કેળ) ત્રણ અધિકાર, તે (સુયપરંપરયા કેળ) શ્રુતની પરંપરાથી એટલે જેમ સિદ્ધાંતનું વ્યાખ્યાન છે, તેમ તથા ગીતાર્થ સંપ્રદાયથી જાણવા ॥ ૪૬ ॥

આવસ્સય ચુક્ષીઐ, જં જ્ઞણિયં સેસયા જહિઙ્ઘાઐ ॥
તેણં ઝઘંતાઙ્ઘિવિ, અહિગારા સુયમયા ચેવ ॥ ૪૭ ॥

અર્થ:—(જં કે०) જેમ (આવસ્સયચુક્ષીઐ કે०) આવશ્યક સૂત્રની ચૂક્ષીને વિષે તથા પ્રતિક્રમણ ચૂક્ષીમધ્યે (જ્ઞણિયં કે०) કહ્યું છે. જે ઝઘંતાદિક (સેસયા કે०) શેષ અધિકાર તે (જહિઙ્ઘાઐ કે०) યથેઙ્ઘાયેં જાણવા. (તેણં કે०) તે કારણ માટેં એ (ઝઘંતાઙ્ઘિવિ કે०) ઝઘંતસેલસિહરે ઇત્યાદિક ગાથાયેં જે પણ (અહિગારા કે०) અધિકારો તે સર્વ (સુયમયા કે०) શ્રુતમય જાણવા. (ચેવ કે०) ચકાર પાદપૂર્ણાર્થ છે અને એવ શબ્દ નિશ્ચયવાચક છે ॥ ૪૭ ॥

વીઝં સુયઙ્ઘયાઙ્ઘિ, અઙ્ઘઝં વઙ્ઘિઝં તહિં ચેવ ॥ સઙ્ઘઙં
ઙંતે પઢિઝં, દ્વારિહ્વસરિ પયડઙ્ઘો ॥ ૪૮ ॥

અર્થ:—અને “જે અઈઆસિઙ્ઘા જે જ્ઞવિસ્સંતિ” ઇત્યાદિ ગાથાયેં જે દ્રવ્ય જિન વંદન રૂપ (વીઝં કે०) વીજો અધિકાર તે પણ (સુયઙ્ઘયાઙ્ઘિ કે०) શ્રુતસ્તવાદિ ઇટલે શ્રુતસ્તવની આદિમાં આવેલી પુસ્કરવરદી નામની ગાથાને વિષે છે તે (અઙ્ઘઝં કે०) અર્થથકી તો (તહિં કે०) તે શ્રુતસ્તવ માંહેજ (ચેવ કે०) નિશ્ચેં શ્રીઆવશ્યકચૂર્ણીને વિષે. (વઙ્ઘિઝં કે०) વર્ણિતો ઇટલે વર્ણવ્યો છે. જેમ કે ઝક્કોસેણં સત્તરિણંજિણયર સયં જહંઙ્ઘ ઇણં વીસં તિઙ્ઘયરાઐ, ઇતાય ઇગકંલેણં જવંતિ અઈઆ અણાગયા અણંતા તે તિઙ્ઘયરા નમંસંતિ ॥ એ પાઠ છે. અહીં કોઈ શંકા કરે, કે ત્યાં જલે તેમ જાણો, પરંતુ આંહી લખેલા પાઠેં કરીને શું ? તો ત્યાં કહેં છે, કે (સઙ્ઘઙં યંતે કે०) શક્રસ્તવના અંતને વિષે જે (પઢિઝં કે०) પઠિત: ઇટલે કહ્યો છે અર્થાત્ પૂર્વાચાર્યોયેં શક્રસ્તવના અંતમાં સ્થાપન કરેલો છે, તે (દ્વારિહ્વસરિ કે०) દ્રવ્ય અરિહંત વાંદવાના અવસરેં ઇટલે જાવ અરિહંત વંદના નંતર દ્રવ્ય અરિહંત વંદનાનું અનુક્રમેં પ્રાપ્તપણું છે, માટેં એ આઘ અધિકાર માં પણ નવમી સંપદાને વિષે કાંઈક જાણવાચકી તેનું વિસ્તારાર્થપણું છે તેમ (પયડઙ્ઘો કે०) પ્રકટાર્થો ઇટલે પ્રગટાર્થ જાણવો માટે એ પણ શ્રુતમય જાણવો. આ પ્રકારેં નિર્યુક્તિ અને ચૂર્ણીનાં વચન તે પ્રમાણજ છે, જે માટેં કહ્યું છે ॥ ૪૮ ॥

અસઢાઇનણ વજ્ઞં, ગીઅઢ અવારિઅંતિ મઝઢા ॥ આ
યરણા વિહુ આણ, તિ વયણઠં સુ બહુ મનંતિ ॥ ૪૯ ॥

અર્થ:-જે આચારણા (અણવજ્ઞં કે૦) અનવચ્ચ હોય એટલે પાપર
હિત હોય, અને વઢી તે (ગીઅઢઅવારિઅં કે૦) ગીતાર્થે અવારિતહોય
એટલે બીજા કોઈ ગીતાર્થ પુરુષે તેને વારી નહીં હોય (ઇતિ કે૦) એવા
(મઝઢા કે૦) મધ્યસ્થ રાગ દ્રેષ રહિત (અસઢાઇન કે૦) અશઠ પંક્તિ
ત, ગીતાર્થ, પુરુષો તેણે જે આચર્યો હોય તો તેવા ગીતાર્થની કરેલી
જે (આયરણાવિ કે૦) આચારણા તે પણ (હુ કે૦) નિશ્ચે શ્રીજગવંતની
(આણ કે૦) આજ્ઞાજ કહીયે (ઇતિ વયણઠં કે૦) એવું વચન છે, તે
માટે (સુ કે૦) સુષ્ટુ એટલે જલા અથવા સુવિહિત અશઠ ગીતાર્થની ક
રેલી આચરણાને પણ (બહુમનંતિ કે૦) ગીતાર્થ જન ઘણું માને ॥૪૯॥
એ વાર અધિકારનું બારમું દ્વાર કહ્યું, હહાં સુધી ઉત્તર બોલ ૧૯૭૭ થયા ॥

હવે ચાર વાંદવા યોગ્યનું તેરમું આદે દેશને બીજાં પણ દ્વાર કહે છે.

ચઢ વંદણિઝા જિણ મુણિ, સુય સિઝા ॥ દારં ॥ ૧૩ ॥

હહ સુરાહ સરણિઝા ॥ દારં ॥ ૧૪ ॥ ચઢહ

જિણા નામ ઠવણ, દઘ ઝાવ જિણ જેણં ॥ ૫૦ ॥

અર્થ:-(ચઢવંદણિઝા કે૦) ચાર વંદનીયક એટલે ચાર વાંદવા યોગ્ય
કહ્યા છે, તે કયા કયા? તેનાં નામ કહે છે. એક (જિણ કે૦) જિનતીર્થક
ર અરિહંત, બીજા (મુણિ કે૦) મુનિરાજ સાધુ, ત્રીજો (સુય કે૦) શ્રુત
સિઝાંત પ્રવચન અને ચોથા (સિઝા કે૦) સિઝ જગવાન્ જે મોક્ષ
પ્રાપ્ત થયા તે જાણવા. એ ચાર વંદનીકનું તેરમું દ્વાર કહ્યું. ઉત્તર બોલ
૧૯૭૮ થયા ॥ ૧૩ ॥

હવે એક સ્મરવા યોગ્યનું ચૌદમું દ્વાર કહે છે. (હહ કે૦) એ શ્રીજિન
શાસનમાંહે સમ્યગ્દૃષ્ટિ અધિષ્ઠાયિક (સુરાહ કે૦) દેવતાપ્રમુખ (સર
ણિઝા કે૦) સ્મરણીય છે એટલે સ્મરવા યોગ્ય જાણવા. એ સ્મરવા યોગ્ય
નું ચૌદમું દ્વાર કહ્યું. ઉત્તર બોલ ૧૯૭૯ થયા ॥ ૧૪ ॥

હવે ચાર પ્રકારના જિનનું પન્નરમું દ્વાર કહે છે.

(ચઝહજિણા.કે૦) ચાર પ્રકારના જિન કહ્યા છે તે કહે છે. એક (નામ કે૦) નામજિન, વીજા (ઠવણ કે૦) સ્થાપના જિન, ત્રીજા (દ્વ કે૦) દ્રવ્યજિન, ચોથા (જાવ કે૦) જાવજિન એ ચાર (જિણન્નેણં કે૦) જિનના જોડે કરીને ચાર જિન જાણવા ॥ ૫૦ ॥

હવે એ ચાર પ્રકારના જિનનું સ્વરૂપ ચારં નિદેષે કહે છે.

નામજિણા જિણનામા, ઠવણજિણા પુણ જિણંદ પઢિમાઝ ॥ દ્વ જિણા જિણજીવા, જાવજિણા સમવસરણઢા ॥ ૫૧ ॥ દારં ॥ ૧૫ ॥

અર્થ:—પ્રથમ (જિણનામાં કે૦) શ્રીકૃષ્ણાદિક જિનનાં જે નામ છે તે મને તે તે નામેં બોલાવીયે થૈયેં તેને (નામજિણા કે૦) નામ થકી જિન કહીયેં, (પુણ કે૦) વહી વીજા (જિણંદપઢિમાઝ કે૦) શ્રીજિનેંદ્રની જે શાશ્વતી અશાશ્વતી પ્રતિમાઝ છે તથા પગલાં છે તે સર્વને (ઠવણજિણા કે૦) સ્થાપના જિન કહીયેં, ત્રીજા જેણે તીર્થંકર નામ કર્મ વાંધ્યું છે એ વા શ્રીકૃષ્ણ, શ્રેણિકાદિક એ સર્વ તથા જે તેજ જવમાં તીર્થંકર પદવી પામશે પણ દીક્ષા લઈને જ્યાં સુધી કેવલજ્ઞાન નથી પામ્યા ત્યાંસુધી તેપણ (જિણજીવા કે૦) જિનના જીવ કહેવાય, તેને (દ્વજિણા કે૦) દ્રવ્યથકી જિન કહીયેં. ચોથા જે કેવલ જ્ઞાન પામીને (સમવસરણઢા કે૦) શ્રીસમવસરણને વિષે સ્થિત થયા, વેળા થકા ધર્મોપદેશ આપે તેને (જાવજિણા કે૦) જાવથકી જિન જાણવા ॥ ૫૧ ॥ (દારં કે૦) એ ચાર પ્રકારેં જિનના નામનું પન્નરમું દ્વાર કહ્યું. ઉત્તર બોલ ૧૫૬ થયા ॥

હવે ચાર થોયોનું શોલમું દ્વાર કહે છે.

અહિગય જિણ પઢમથુઈ, બીયા સવાણ તઈઅ નાણસ્સ ॥

વેયાવચ્ચ ગરાણઝ, ઝવઝંગઢં ચઝઢ યુઈ ॥ ૫૨ ॥ દારં ॥ ૧૬ ॥

અર્થ:—જેની આગલ દેવ વાંદીયેં એવી જે નામે મૂલનાયકની પ્રતિમા હોય એટલે પ્રસ્તુત અંગીકર્યો જે ચોવીશ જિન માંહેલો કોઈ શ્રીકૃષ્ણાદિક એક જિન તેને (અહિગયજિણ કે૦) અધિકૃતજિન કહીયેં તેની (પઢમથુઈ કે૦) પ્રથમ સ્તુતિ તે એક જિનનીજ જાણવી. તથા (બીયા

के०) बीजी स्तुति तो (सवाण के०) सर्व तीर्थकरोनी साधारण जक्ति रूप जाणवी. तथा (तइअ के०) त्रीजी स्तुति ते (नाणस्स के०) ज्ञाननी एटले श्रुत सिद्धांत प्रवचननी जाणवी. तथा श्रीजिनशासनना रखवाला (वेयावच्चगराण के०) वैयावृत्त्यना करनार एवा सम्यग्दृष्टि देव ताउनी (तु के०) वल्ली (उवउगहं के०) उपयोग मनःस्मरणने अर्थे (चउउथुई के०) चोथी स्तुति जाणवी ॥ ५२ ॥ ए चार थुइनुं शोळमुं द्वार कह्युं ॥ उत्तर बोल २००० थया ॥

हवे आठ निमित्तनुं सत्तरमुं द्वार कहे बे.

पाव खवणळ इरिआई, वंदणवत्तिआइ ठ निमित्ता ॥ पवयण सुर सरणहं, उस्सग्गो इअ निमित्तठं ॥ ५३ ॥ द्वारं ॥ १७ ॥

अर्थः—गमनागमनथी उपना जे (पाव के०) पाप ते (खवणळ के०) खपाववाने अर्थे (इरिआई के०) इरियावहि प्रथम पडिक्कमवी ते प्रथम निमित्त जाणवुं. तथा श्रीतीर्थकरने (वंदणवत्तिआइ के०) वंदणवत्तियादि (ठ के०) ठ (निमित्ता के०) निमित्तें काउस्सग्ग करवो, जेम के प्रथम वंदणवत्तिआए एटले श्रीजिनराजने वांदवाथी जे लाज थाय, ते काउस्सग्गमां मुजने लाज थारुं. बीजो पूअणवत्तिआए एटले केशर चंदनादिक धूप प्रमुखें परमेश्वरने पूजवाथी जे लाज थाय, ते मुजने काउस्सग्गमां लाज थारुं. त्रीजो सक्कारवत्तिआए एटले सत्कार ते श्रीजिनेश्वरने आजरणादि चढाववाथी जे लाज थाय, ते मुजने काउस्सग्गमां लाज थारुं. चोथो सम्माणवत्तिआए एटले सन्मान ते श्रीजिनना स्तवनगुण कहेवाथी जे लाज थाय, ते मुजने काउस्सग्गमां लाज थारुं, पांचमो बोहिंलाज वत्तिआए एटले आगले जवें समकेतनों लाज थाय, ते निमित्तें काउस्सग्ग करुं. षष्ठुं निरुवसग्ग एटले निरुपसर्ग ते जन्म जरा मरणादि उपसर्ग टा लवा निमित्तें काउस्सग्ग करुं. ए ठ निमित्त अने एक प्रथम कह्युं एवं सात थयां. तथा आठमुं (पवयणसुर के०) प्रवचनना अधिष्ठायक सुर एटले देवता तेने (सरणहं के०) स्मरवाने अर्थे (उस्सग्गो के०) एक नव कारनो काउस्सग्ग चैत्यवन्दनने विषे करवो (इअ के०) ए (निमित्तठं

के०) निमित्त आठ जाणवां. ते देववंदनने विषे होय. ए आठ निमित्तनुं सत्तरमुं द्वार पूर्ण थयुं. उत्तर बोल २००८ थया ॥ ५३ ॥

हवे बार हेतुनुं अठारमुं द्वार कहे ठे.

चउ तस्स उत्तरीकरण, पमुह सधाइ आय पण हेउ ॥ वेया वच्चगरताइं, तिन्नि इअ हेउ बारसगं ॥ ५४ ॥ दारं ॥ २८ ॥

अर्थः—तिहां प्रथम देव वांदतां पाप टले ठे (तस्स के०) ते पाप टालवाना (उत्तरीकरण के०) उत्तरीकरण (पमुह के०) प्रमुख (चउ. के०) चार ठे, ते कहे ठे. एक तस्सउत्तरीकरणेणं एटले पापने आलोववे करीने अर्थात् पापकर्म निर्घातन करवे करी, बीजो पायच्चित्तकरणेणं एटले अजि हया पदथी उपन्युं जे प्रायश्चित्त ते लेवे करी, त्रीजो विसोहिकरणेणं एटले राग द्वेषनुं टालवुं अतिचार टालवानी विशुद्धि करवे करी, चोथो विसद्वीकरणेणं एटले माया मात्सर्यादि वर्जवे करी मन वचन कायानी निःशब्दत्व त्रिकाल अतीत अनागत वर्तमानने विषे अरिहंतादिक षट्पद साथें पापकर्म टालवे काउस्सग्गनुं फल आपे ए चार उत्तरीकरणादि निमित्तक ह्यां तथा (सद्धाइआ के०) श्रद्धादिक (य के०) वली (पणहेउ के०) पांच हेतु ठे तेनां नाम कहे ठे, सद्धाए, मेहाए, धिईए, धारणाए, अणुप्पेहाए एटले एक श्रद्धा, बीजी मेधा एटले बुद्धि, त्रीजी धृति एटले चित्तस्वस्थता, चोथी धारणा ते यथा किंचित् शिद्धा ग्रहणता पांचमी अनुपेक्षा ते तदेकाग्रता, ए. सर्व पांचे वानां वधते थके पांचहेतु जाणवा तथा (वेयावच्चगरताइं के०) वेयावच्चकरत्वादिक वेआवच्चगराणं, संतिगराणं, सम्मद्दिठिसमाहिगराणं ए (तिन्नि के०) त्रण हेतु करे, ते कहे ठे. एक वेयावच्चकर सम्यग्दृष्टिं देव, बीजो संतिगराणं एटले सम्यक्दृष्टिने रोगादिकनी शांति करवे करीने, त्रीजो समाहिगराणं एटले सम्यक्दृष्टिने समाधि उपजाववे करीने ए त्रण हेतुयें देव संनारवा एटले चारउत्तरीकरण तथा पांच श्रद्धादिक अने त्रण वेयावच्चकर (इअ के०) ए (बारसगं के०) द्वादशकं एटले बार (हेउ के०) हेतु चैत्यवंदनने विषे जाणवा एटले बार हेतुनुं अठारमुं द्वार पूर्ण थयुं अने उत्तरं बोल २०२० थया ॥५४॥

हवे शोल आगारनुं उगणीशमुं द्वार कहे ठे.

अन्नढयाइ बारस, आगारा एवमाइया चउरो ॥ अगणि
पणिंदि ठिंदण, बोही खोन्नाइ रुकोय ॥५५॥ द्वारं ॥ १९ ॥

अर्थः—(अन्नढयाइ बारसं आगारा के०) अन्नढयादि बार आगार एं
टले अन्नढउससिएणंथी मांकीने सुहुमेहिं दिठिसंचावेहिं पर्यंत बार आगार
जाणवां. तेनां नाम कहे ठे. पहेलो उंचो श्वास लेवे, बीजुं नीचो श्वास
लेवे, त्रीजुं खांसी ऊधस आवे, चोथुं ठीक आवे, पांचमुं बगासुं आवे, षठुं
ऊंरुकार ते ऊर्ध्ववात आवे, सातमुं अधोवात आवे, आठमुं जमरि आवे, नवमुं
वमन पित्त मूर्छा आवे, दशमुं सूक्ष्म अंगस्फुरकणथी, अगीयारमुं खेलसिंघाण
नामक मेल संचारथी, बारमुं दृष्टि प्रमुख संचारथी काउस्सग न जांगे.

तथा (एवमाइया चउरो के०) एवमादिक चार आगार कहे ठे एक
(अगणि के०) अग्नितो उपद्रव उपने थके तिहांथी पूंजतो अलगो जाय
अथवा दीवा प्रमुखनी उजेई थातां तथा अग्नितो स्पर्श थतो होय तेवारें
काउस्सगमांहे कपडाथी शरीरं ढांके, अथवा पूंजतो अलगो जइ रहे,
बीजुं (पणिंदिठिंदण के०) पंचेंद्रियठिंदन पंचेंद्रियनुं ठेदन थतुं होय अ
थवा मूषकादिक पंचेंद्रिय जीव, ते स्थापनाचार्य अने पोतानी व
चमां जाता होय, तेवारें पूंजतो अलगो जइ रहे, तो काउस्सगजंग न
थाय. त्रीजुं (बोहीखोन्नाइ के०) बोधिदोन्नादि ते जिहां राजा अथवा चो
रादिक मनुष्य तेना पराजवें करी पढी धर्मनी दोन्ना थाय माटें काउ
स्सगमांहे तिहांथी अलगो जइ रहे तो काउस्सग जंग न थाय, चोथुं
(रुकोअ के०) रुक्क. ते साप प्रमुखना रुंकना जयें करी अथवा साप प्र
मुख पासें आवतो होय तो तेना जयथी अलगुं जवुं पडे, तेथी काउ
स्सग जंग न थाय, ए शोल आगारनुं उगणीशमुं द्वार थयुं. उत्तर
बोल २०३६ थया ॥ ५५ ॥

हवे काउस्सगना उगणीश दोष त्यागवा, तेनां नामनुं वीशमुं द्वार कहे ठे.

घोडंग लय खंन्नाई, मालु धी निअल सबरि खलिण वहु॥

लंबुत्तर थण संजइ, नमुहंगुलि वायसं कविठे ॥ ५६ ॥

अर्थः—प्रथम घोडानी परें एक पग उंचो राखे, वांको पग राखे, ते (घोडग के०) घोटक दोष, वीजो जेमवायराथी वेलडी कंफे तेम शरीर ने धूणावे, ते (लय के०) लता दोष, त्रीजो थांजा प्रमुखने उठिंगे रहे, ते (खंजाई के०) स्तंजादि दोष, चोथो मेड़ा उपरने माखे माथुं लगावी रहे ते (माल के०) माल दोष, पांचमो गाडानी ऊधिनी परें अंगुठा तथा पानी मेलवी पग राखे, ते (उद्धी के०) उधि दोष, छठो नेउलमां पग नाख्यानी परें पग मोकला राखे, ते (नियल के०) निगड दोष, सातमो नागी चिह्वाडीनी परें गुह्यस्थानकें हाथ राखे ते (सबरि के०) शवरि दोष, आठमो घोडाना चोकडानी परें हाथ रजोहरणें राखे, ते (खलिण के०) खलिण दोष, नवमुं नवपरिणीन वहूनी परें माथुं नीचुं राखे ते (वहू के०) वधूदोष, दशमो नाजिनी उपरें अने ढीचणथी नीचे जानुं उपरें लांबुं वस्त्र राखे ते (लंबुत्तर के०) लंबुत्तर दोष, ए दोष यति आश्रयी जाएवो. केमके कुंटीथी चार अंगुल नीचें अने ढीचणथी चार अंगुल उपर यतिने चोलपट पहेरवो कह्यो हे. अगीयारमुं कास मसाना जयें अथवा अज्ञानथी लज्जाथी स्त्रीनी परें हैयुं ढांकी राखे, हृदय आढादे, ते (थण के०) स्तनदोष, बारमो शीतादिकने जयें साधवीनी परें बेहु खंजा ढांकी राखे एटले समग्र शरीर आढादी राखे ते (संजइ के०) संयतिदोष, तेरमो आलावो गणवाने अर्थें संख्या करवाने अंगुली तथा पांपणना चाला करे, ते (जमुहंगुलि के०) जमुहंगुली दोष, चउदमो वायसनी परें आंखना कोला फेरवे, ते (वायस के०) वायस दोष, पंदरमो पहेरेलां वस्त्र ते यूका तथा प्रस्वेदें कंरी मलिन थवाना जयने लीधे कोठनी परें दुगडुं गोपवी राखे ते (कविष्ठे के०) कपिष्ठ दोष ॥५६॥

सिरकंप मूअ वारुणि, पेहत्ति चइळ दोस उरुसग्गे ॥ लंबुत्तर
थण संजइ, न दोस समणीण सवहु सड्डीणं ॥ ५७ ॥ दारं॥५८

अर्थः—शोलमो यक्कावेशितनी परें माथुं धूणावे, ते (सिरकंप के०) शिरःकंपदोष, सत्तरमो मुंगानी परें हू हू करे, ते (मूअ के०) मूकदोष, अठारमो आलावो गणतो अको मदिरानी परें बडबडाट करे, ते (वारुणि के०) मदिरा दोष, उगणीशमो वानरनी परें अरहुं परहुं जोवे, उष्ठ पुट

चलावे, ते (पेह के०) प्रेष्य दोष (इति के०) ए प्रकारें ए उगणीश दोष ते (उस्सगगे के०) काउस्सगगे विषे जाणवा. तेने (चंइळा के०) ठांके. ए उगणीश दोषमां केटंलाएक नमूह अने अंगुली बे जूदा दोष करे ठे, तेवारें वीश थाय, तथां एक (लंबुत्तर के०) लंबुत्तर, बीजो (थण के०) स्तन अने त्रीजो (संजइ के०) संयति ए त्रण (दोस के०) दोष ते (समणीण के०) श्रमणीने (न के०) न होय, केम के एनुं वस्त्रावृत शरीरं होय, प ए एटळुं विशेष जे साध्वी प्रतिक्रमणादि क्रिया करते मस्तक उघाडुं राखे एटळे शोल दोष साधवीने लागे, अने ए त्रण दोषने (वहु के०) वधू दोषें करी (स के०) सहित करियें तेवारें लंबुत्तरादि चार दोष थाय. ते (सड्ढीण के०) श्राविकानें न होय, शेष पंदर दोष श्राविकाने लागे ए सर्व दोष टाळीने काउस्सगग करवो एटळे काउस्सगगना दोषनुं वीशमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल १०५५ थया ॥ ५९ ॥

हवेकाउस्सगगना प्रमाणनुं एकवीशमुं द्वार तथा स्तवननुं बावीशमुं द्वार कहे इरि उस्सगग पमाणं, पणवीसुस्सास अठ सेसेसु ॥ दारं ॥ ५१ ॥
गंजीर महुर सदं, महबजुत्तं हवइ युत्तं ॥ ५८ ॥ दारं ॥ ५९ ॥

अर्थः—(इरिउस्सगग के०) इरियावहिना काउस्सगगनुं (पमाणं के०) प्रमाण (पणवीसुस्सास के०) पच्चीश श्वासोह्वासनुं जाणवुं. एटळे संप्रदायें “ चंदेसु. निम्मलयरा ” पर्यंत यावत् पच्चीश पदनुं काउस्सगग कराय ठे, अने (सेसेसु के०) शेष काउस्सगग जे देव वांदता स्तुति, काउस्सगग ते (अठ के०) आठ श्वासोह्वास प्रमाण जाणवो. केम के संप्रदायें एक नवकारनी संपदा आठ ठे मार्टें. ए काउस्सगग प्रमाणनुं एकवीशमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल १०५६ थया.

हवे श्रीवीतरागनुं स्तवन केहवा प्रकारें कहेवुं? तेनुं बावीशमुं द्वार कहे ठे. (गंजीर के०) मेघनी पेरें गंजीर अने (महुरसदं के०) महुर शब्द ठे जिहां अने वली (महबजुत्तं के०) महाअर्थयुक्त भक्ति, ज्ञान, वैराग्य अने आत्मानंदादि दशायुक्त एवुं श्रीवीतरागनुं (युत्तं के०) स्तुत एटळे स्तवन (हवइ के०) होय. ए स्तवन त्रणवानुं बावीशमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल १०५७ थया ॥ ५८ ॥

हवे चैत्यवंदन एक दिवसमां केटलीवार करवुं ? तेनुं त्रेवीशमुं द्वार कहे ठे.

पडिक्कमणे चेइय जिमण, चरिम पडिक्कमण सुअण पडिबो
हे ॥ चिइवंदण इअ जइणो, सत्तज वेलां अहोरत्ते ॥ ५ए ॥

अर्थः—एक (पडिक्कमणे के०) प्रजातने पडिक्कमणे पच्चस्काण करतां देव वांदवाने विषे विशाललोचन कही चैत्यवंदन करे, बीजुं (चेइअ के०) चैत्यगृहमां जगवंत आगळे चैत्यवंदन करे, त्रीजुं (जिमण के०) जमती वखत पच्चस्काण पारे, तेवारें चैत्यवंदन करे, चोथुं (चरिम के०) ठे हे लो जमीने उठया पठी एटले आहार करी रह्या पठी दिवसचरिम पच्चस्काण करतां चैत्यवंदन करे, पांचमुं (पडिक्कमण के०) संध्याने पडिक्कमणे न मोस्तु वर्द्धमानादि चैत्यवंदन करे, ठहुं (सुअण के०) सूती वखतें शयन संधारा पोरिसी जणावतां चैत्यवंदन करे, सातमुं (पडिबोहे के०) पा बली रात्रे जांग्या पठी कुसुमिण डुसुमिणकाउस्सग्ग कस्या पठी किरियानी वेलायें चैत्यवंदन करे, (इअ के०) ए कह्या जे (सत्तजवेला के०) सात वखतना (चिइवंदण के०) चैत्यवंदन करवां, ते (अहोरत्ते के०) एक अ होरात्रमध्ये (जइणो के०) यतिने होय ॥ ५ए ॥

हवे श्रावकने एक अहोरात्रमां केटलां चैत्यवंदन होय ? ते कहे ठे.

पडिक्कमिज गिहिणोवि हु, सगवेला पंचवेल इअरस्स ॥

पूआसु ति संजासु अ, होइ ति वेला जहन्नेणं ॥ ६० ॥

अर्थः—एक प्रजाते अने बीजो सांजे ए वे वार (पडिक्कमिज के०) पडिक्कमणुं करता एवा (गिहिणोवि के०) गृहस्थने पण (हु के०) निश्चै यतिनी पैरें (सगवेला के०) सात वार चैत्यवंदन थाय. तथा जे एक वार पडिक्कमणुं करता होय एवा गृहस्थने (पंचवेल के०) पांचवार चैत्यवंदन थाय, तेमां एक पोरिसि सांजलतां, एक क्रिया करतां अने त्रणवार देव वांदता मली पांच थाय. अने तेथी (इअरस्स के०) इतर एटले जे पडिक्कमणुं नथी करता एवा गृहस्थने तो प्रजात, सांज अने मध्यान्ह ए (तिसंजासुअ के०) त्रण संध्यायें (पूआसु के०) पूजाने विषे (जहन्नेणं के०) ए जघन्यथी पण गृहस्थने माटें (तिवेला के०) त्रणवार चै

ત્યવંદના (હોઈ કેળ) હોય. એ સાત પ્રકારના ચૈત્યવંદનનું ત્રેવીશમું દ્વાર પૂર્ણ થયું. ઉત્તર બોલ ૨૦૦૬૪ થયા ॥ ૬૦ ॥

હવે એ પૂર્વોક્ત સર્વ બોલ જો આશાતનાનો પરિહાર કરે, તો સફલ થાય, માર્ટેં ચોવીશમું દશ આશાતનાનું દ્વાર કહે છે.

તંબોલ પાણ જોયણ, વાણહ મેહુન્ન સુઅણ નિઠવણ ॥

મુત્તુચ્ચારં જૂઅં, વજ્જે જિણનાહ જગઈ એ ॥ ૬૧ ॥

અર્થ:—પ્રથમ આશાતના શબ્દનો અર્થ કરે છે. જે જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રનો આય એટલે લાજ તેની શાતના એટલે ધર્મના કરવી, તેને આશા તના કહીયે તે જિનધરમાં ન કરવી તે આશાતના જઘન્યથી દશ પ્રકારે છે, તેનાં નામ કહે છે. પ્રથમ (તંબોલ કેળ) તાંબૂલ તે સોપારી, નાગરવ દ્વીના પાન અને પંચસુગંધાદિકનું ખાવું, બીજી (પાણ કેળ) પાણી પીવું, ત્રીજી (જોયણ કેળ) જોજન કરવું, ચોથી (વાણહ કેળ) ઉપાનહ એટલે મોજડી પગરખાદિક પહેરવાં, પાંચમી (મેહુન્ન કેળ) મૈથુન તે કા મચેષ્ઠા કરવી, ઢઠી (સુઅણ કેળ) સુવું તે શયન કરવું, સાતમી (નિઠવણ કેળ) થૂંકવું, શ્લેષ્મ નાખવું આઠમી (મુત્ત કેળ) માત્રા એટલે લઘુ નીત કરવી, નવમી (ઉચ્ચારં કેળ) ઉચ્ચાર તે વડીનીતિનું કરવું, દશમી (જૂઅં કેળ) જૂવટે રમવું, એ દશ આશાતના તે (જિણનાહ કેળ) જિન નાથ એટલે જગવાનના દેરાસરની (જગઈએ કેળ) જગતીને વિષે એટલે દેરા સરની કોટડીમાંહે પેસતાં એ દશવાનાં (વજ્જે કેળ) વર્જવાં એ જઘન્યથી દશ આશાતના મહોટી છે, તેનાં નામ કહ્યાં ॥ ૬૧ ॥

હવે ઉત્કૃષ્ઠથી ચોરાશી આશાતના ત્યજવી જોઈયે તેનાં નામ જ્યાં પ્રસંગે લખીયે હૈયે. ૧. સ્વેદશ્લેષ્મ, ૨. દ્યૂતાદિક્રીડા, ૩. કલહ, ૪. ધનુર્વેદાદિક ક લા, ૫. કોગલા નાખવા, ૬. તાંબૂલ પૂર્ણિપલ પત્રાદિ જઘણ, ૭. તાંબૂલ ખાવાના કૂચા, તથા જઘાર નાખવો, ૮. ગાલો દેવી, વિરુદ્ધ બોલવું, ૯. લઘુનીત વડીનીત કરવી, વાતનિર્ગમનાદિ પવિત્ર કરણાદિ, ૧૦. શરીર ધોવન, ૧૧. કેશ સમારવા, ૧૨. નખ સમારવા, ૧૩. રુધિરાદિ નાખવા, ૧૪. શેકેલા ધાન્ય પ્રમુખ ખાવાં, ૧૫. ત્વચાચાઠાદિક નાખવાં, ૧૬. ઔષધા દિકેં કરી પિત્ત વમન કરે, ૧૭. વમન કરે, ૧૮. દંતધાવનાદિ કરે, ૧૯. વીસા

मण करावे, २० बकरी, गज, अने अश्वदिकनं दमन बंधन करे, २१ दांत, २२ आंख, २३ नख, २४ गंठस्थल, २५ नासिका, २६ कान, २७ मस्तकादिक, ते सर्वनो मेल ठामे, २८ सूवे, २९ मंत्र चूतादि ग्रह तथा राजादि कार्यना आलोच विचारं करे, ३० वृद्ध पुरुषनो समुदाय तिहां आवी मले, ३१ नामां लेखां करे, ३२ धनना जग प्रमुख मांहीमांहीं वहेचे, ३३ पोतानुं डव्यजंमार करी तिहां थापे, ३४ पग उपर पग चडावीने बेसे, ३५ ठाणां थापे, ३६ वस्त्र सुकवे, ३७ दाल ठंडणीयादिक जगवे, ३८ पा पड शालेवां करे, ३९ वडीआदि देइ कचर चीजडी प्रमुख सर्व शाक जाति जगवे, ४० राजादिकना जयथी देरासर मध्ये नासीने बुपी रहे, ४१ शोकादिकें रुदन आक्रंद करे, ४२ स्त्री, जक्त, राज्य, देशादिकनी विकथा करे, ४३ शर, वाण, तथा बीजा पण अधिकरण शस्त्र घडे, ४४ गाय, वलद, प्रमुख थापे, ४५ टाठें पीड्यो अग्नि सेवे, ४६ अन्नादिकनं रांधवुं करे, ४७ नाणादिक पारखे, ४८ अविधियें निसिही कल्या विना प्रवेश करे, ४९ ठत्र, ५० उपानह, ५१ शस्त्र, ५२ चामर न मूके. एटले ए चार वानां साथें लइ प्रवेश करे, ५३ मननी एकाग्रता न करे, ५४ अज्यंग एटले शरीरें तैलादिक चोपडे, ५५ सचित्त पुष्पफलादिक न मूके, ५६ अजीव वस्तु जे हार मुद्रादिक वस्त्रादिक ते वाहेर मूकी कुशोजावंत थइ देरासरमां प्रवेश करे, ५७ जगवंत दीठे अंजलि न जोडे, ५८ एक शाष्टक उत्तरासंग न करे ५९ मुकुट मस्तकें धरे, ६० मैत्री पाघडी उपर वस्त्र वो कानी घांस पेच प्रमुख न ठोडे, ६१ कुसुमना सेहरा, ठोगां प्रमुख माथाशी न मूके, ६२ होड पाडे, ६३ गेडीदडे रमत करे, ६४ प्राहुणादिकने जु हार करे, ६५ जांम चेष्टा, गाल; काख पूंठ वजावे, ६६ रेकार तुकारादि तिरस्कारनां वचन बोले, ६७ लेवा देवा आश्रयी धरणुं मांमे, ६८ रण संग्राम करे, ६९ बाल बूटा होय ते समा करे, जूआ करे, माथुं खणे, ७० पलांठी पग बांधे, ७१ चांखडीयें चडे, ७२ पग पसारी बेसे, ७३ पुड पुडी देवरावे, ७४ पगनो मेल जांटके, ७५ वस्त्रादिक जाटके, ७६ माकड घुकादिक वीणे, तथा तेने त्यांज नाखे, ७७ मैथुनक्रीडा करे, ७८ जमण करे, ७९ व्यापार क्रयविक्रय करे, ८० वैडुं करे, ८१ शय्या समारे, ८२ गुह्य लिंगादिक जघाडे, तथा समारे, ८३ बाहुयुद्ध करे तथा कुकडादिकना

युद्ध करावे, ७४ वर्षाकालादिकने विषे प्रणालीशी पाणी संग्रहे अंधोल
ज्ञान करे, तथा पाणी पीवाना जाजन मूके, ए उत्कृष्टशी चोराशी आशा
तना जिन जुवनमां वर्जवी.

हवे मध्यम बहेंतालीश आशातना वर्जवी तेनां नास कहे. ठे. १ मूत्र;
२ पुरीष, ३ पाणी, ४ उपानह, ५ शयनं, ६ अशनं, ७ स्त्रीप्रसंग, ८ तंबोल
ए शुकुंबुं, १० जूवटुं रमबुं, ११ जूवटादिकनुं जोबुं, १२ पलांठी वालवी,
१३ पग पसारवा, १४ परस्पर विवाद, १५ परिहास, १६ मत्सर, १७
सिंहासन परिजोग, १८ केश शरीर विभूषा, १९ ठत्र, २० खड्ग, २१
मुकुट, २२ चामरनुं राखबुं, २३ धरणुं करबुं, २४ हास्यादि विलास परि
हास, २५ विटसाथें प्रसंग करवो, २६ मुखकोश न करवो, २७ मलिन
शरीर राखे, २८ मलिन वस्त्र पहरे, २९ अविधियें पूजा करे, ३० मननुं
एकाग्रपणुं न करे, ३१ सचित्त द्रव्य बाहिर न मूकी आवे, ३२ उत्तरां
संग न करे, ३३ अंजलि न करे, ३४ अनिष्ट, ३५ हीन, कुसुमादि पूजो
पकरण राखे, ३६ अनादर करे, ३७ जिनेश्वरना प्रत्यनीकने वारे नही,
३८ चैत्यद्रव्य खाय, ३९ चैत्यद्रव्यनी उपेक्षा करे, ४० ठती सामर्थ्यें
पूजावंदनादिकें मंदता करे, ४१ देवद्रव्यादि जडक साथें व्यापार मित्राइ
सगाइ करे, ४२ तेहवा वडेसनी मुख्यता करे, तथा तेनी आज्ञायें प्रवर्त्ते,
ए बहेंतालीश मध्यम आशातना वर्जवी. एटले ए चौवीशमुं आशातनानुं
द्वार थयुं ॥ उत्तर बोल २०७४ पूर्ण थया ॥

हवे देव वांदवानो विधि कहे ठे.

इरि नमुक्कार नमुहुण, अरिहंत शुई लोग सब शुइ पुस्क ॥

शुइ सिंक्षा वेआ शुइ, नमुह जावंति थय जयवी ॥ ६९ ॥

अर्थः—प्रथम (इरि के०) इरियावहि संपूर्ण पडिक्कमि पठी चैत्यवंदननो
आदेश मागी (नमुक्कार के०) नमस्कार कही पठी (नमुहुण के०) नमु
हुणं कहे. पठी उजो थइ (अरिहंत के०) अरिहंत चेइयाणं कही काउ
स्सग करी एक तीर्थकरनी (शुई के०) स्तुति कहे. पठी (लोग के०)
लोगस्स कहीयें पठी (सबशुइ के०) सबलोण अरिहंत चेइयाणं कही
काउस्सग करी सर्व तीर्थकरनी बीजी स्तुति कहियें, पठी (पुस्क

के०) पुष्करवरदी कही काजस्सग्ग करी श्री सिद्धांतनी त्रीजी (थुइ के०) स्तुति कहेवी पढी (सिद्धा के०) सिद्धाणं बुद्धाणं (वेआ के०) वेयाव चगराणं. इत्यादिक कही काजस्सग्ग करी अधिष्ठायिक देवीनी चोथी (थुइ के०) स्तुति कही पढी नीचें वेसीने (नमुहु के०) नमुहुणं संपूर्ण कहीने (जावंति के०) जावंति चेइआइं जावंत केवि साहु कही नमोईत् सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुज्यः कही (थय के०) स्तवन कहीने, संपूर्ण (जयवी के०) जयवीयराय कहीयें. ए देव वांदवानो विधि कह्यो ॥६१॥

हवे यद्यपि कोइ प्राणी एटला बोल तथा एवो विधि न जाणतो होयतो पण आ कहेला आठ बोल तेमां होय तेने जक्तिवंत कहीयें. जेमाटे सं बोध प्रकरणमध्ये कह्युं ठे ॥ जक्ति बहुमाणोवण, संजलण आसायणाइ प रिहारो ॥ पडिणीय संगवज्जण, सइ सामढे तउज्जुणणं ॥१॥ विहिजुंजण मस्स वण, मवही वायाण विहि पडिसेहो ॥ सिद्धाए इय अडगुण, जुत्तो संपुण विहिजुत्तो ॥ २ ॥

ए वे गाथानो जावार्थ कहे ठे. एक जक्ति ते अंतरंग राग, बीजुं बहु मान ते बाह्य लोकोपचार विनयादि गुण. त्रीजो वर्णवाद यशोवादनं बो लवुं. चोथो आशातनादिकनो परिहार, पांचमो तेमना प्रत्यनीकनी साथें संग वज्जावो, षष्ठो ष्ठी सामर्थ्ये विघ्ननुं टालवुं, सातमो आगलाने विधि मां जोडवुं, आठमो अवर्णवाद न सांजलवापूर्वक अविधिनो निषेध क रवो अने विधिनो प्रतिसेवन करवो, एवा आठ गुण विशुद्धयुक्त ते सर्वो पाधि विशुद्ध संपूर्ण विधि युक्त कहीयें ॥ २ ॥

सवोवाहि विसुद्धं, एवं जो वंदए सया देवे ॥

देविंदविंद महिअं, परमपयं पावइ लहुसो ॥६३॥

अर्थः—एम (सवोवाहिविसुद्धं के०) सर्वोपाधि विशुद्ध जेम होय (ए वं के०) एम एटले सर्व श्रीजिनधर्म संबंधिनी चिंता तेणे करी निर्दोष प्रकारें शुद्ध श्रद्धायें करी (जो के०) जे जव्य प्राणी (देवे के०) श्रीदे वाधिदेवने (सया के०) सदा सर्वदा (वंदए के०) वांदे ते जव्य प्राणी जवजयरूप पद जिहां नथी एवो (परमपयं के०) परमपद एटले मोक्ष रूप पद ते प्रत्ये (लहुसो के०) शीघ्र उतावलो (पावइ के०) पामे. ते

परम पद कहेवुं ठे? तो के (देविंद के०) देवना इंद्र तेमना (विंद के०) समूह एटले इंद्रोने समूहें जेने (महियं के०) अर्चित एटले पूज्युं एवुं ठे. एमां ग्रंथकर्ता श्रीदेवेंद्रसूरियें पोतानुं नाम पण सूचव्युं ठे ए श्रीचैत्यवंदनज्ञाप्यनुं वार्त्तिक संक्षेपथी कछुं, अने विस्तारथी तो श्रीआवश्यकनिर्युक्ति तथा प्रवचनसारोद्धारनी वृत्त्यादिकथी जाणवुं. इति श्रेयः ॥ इति श्रीदेववंदनज्ञाप्यं बालावबोधसहितं संपूर्णम् ॥ ६३ ॥

हवे ए श्रीदेवाधिदेवने. विधि वांदवाना फलना कहेवावाला ते श्रीगुरु ठे माटे तेमनें पण जक्ति विनयें करी विधि पूर्वक वंदना करवा थकी स कल आगमनां रहस्य पामीयें. ए श्रीगुरुनें वांदवानां पण घणां फल आगममांहे कछां ठे ॥ यदुक्तं ॥ वंदणएणं जंते जीवे किं जणइ, गोयमा वंदणएणं जीवे नीयागोयं खवेइ, उच्चागायं णिबंधइ. साहगगंचणं अपडिलेहि यं आणाफलं निवित्तेइ दाहिण जावच जणय इति ॥ तेणे प्रसंगें आव्यो जे गुरुवंदनाधिकार ते हवे कहे ठे.

अथ

बालावबोध सहित श्रीगुरुवंदन ज्ञाप्य प्रारंभः

गुरुवंदण मह तिविहं, तं फिट्टा ढोज बारसावत्तं ॥

सिर नमणाइसु पढमं, पुस खमासमण डुगि बीअं ॥१॥

अर्थः—(अह के०) अथ शब्द ते मंगलादिकारें ठे, तथा प्रथम प्रारंभ ने कारणे अथ शब्दें करी चैत्यवंदनज्ञाप्य कछा पढी हवे गुरुवंदन ज्ञाप्य कहीयें ठैयें. (तं के०) ते (गुरुवंदणं के०) गुरुवंदन (तिविहं के०) त्रण प्रकारें ठे तेमां पहेलुं (फिट्टा के०) फेटा वंदन, बीजुं (ढोज के०) थोजवंदन, बीजुं (बारसावत्तं के०) द्वादशावर्त्त वंदन, तिहां (सिरनमणाइसु के०) मस्तक नमाडवादिकने विषे आदि शब्द थकी अंजलिकरण ते हाथ जोडवादिक जाणवा. ते (पढमं के०) पहेलुं फेटा वंदन जाणवुं. तथा (पुसखमासमणडुगि के०) पूर्ण पंचांग बे खमासमणा देवे करीने एटले बे हाथ, बे गोठण अने एक मस्तक ए पांच अंग नमाववा रूप ते (बीअं के०) बीजुं थोजवंदन जाणवुं ॥ १ ॥

इहां शिष्य पूछे ठे के थोजंवंदनें तथा द्वादशावर्त्त वंदने प्रथम एक बार वांदीने फरी वीजी बार शे हेतुयें वांदीयें ठैयें? त्यां आचार्य उत्तर आपेठे.

जह दूउ रायाणं, नमिउं कज्जं निवेइउं पढा ॥

वीसज्जिउवि वंदिअ, गहइ एमेव इठ डुगं ॥ १ ॥

अर्थ:—(जहदूउ के०) जेम दूत पुरुष ठे ते (रायाणं के०) राजाने, (नमिउं के०) नमिने (कज्जं निवेइउं के०) कार्य निवेदन करे वली (पढा के०) पाठो राजायें (वीसज्जिउवि के०) विसज्यो थको पण (वंदि अ के०) वांदीने (गहइ के०) जाय (एमेव के०) एनी पेरें (इठ के०) इहां गुरुवंदनने विषे पण वंदननुं (डुगं के०) छिक जाणवुं ॥ १ ॥ अने द्वादशावर्त्त वंदनें तो वेहु वांदणे मलीने आवश्यक आवर्त्तादि बोल नीपजे ठे, ते माटे वेहु वांदणानी जोडीयें एकज वंदन कहेवाय ठे ॥

हवे वांदणां देवानुं कारण शुं? ते कहे ठे.

आयरस्सउ मूलं, विणउ सो गुणवउ अ पडिवत्ती ॥

सा य विहि वंदणाउं, विही इमो बारसावत्ते ॥ ३ ॥

अर्थ:—जे माटे श्रीसर्वज्ञप्रणीत जे (आयरस्स के०) आचार तेनो (उ के०) वली (मूलं के०) मूल जे ठे, ते (विणउ के०) विनय ठे (सो के०) ते विनय केवी रीतें होय? ते कहे ठे. (गुणवउ के०) गुणवंत गुरुनी (अ के०) वली (पडिवत्ती के०) प्रतिपत्ति एटले सेवा करवी जाणवी (सा के०) ते जक्ति (च के०) वली (विहिवंदणाउं के०) विधियें करीने वांदवाथकि थाय ते (विही के०) विधि (इमो के०) आगल (बारसावत्ते के०) द्वादशावर्त्त वंदनने विषे कहेसो ॥ ३ ॥

हवे ए त्रीजुं द्वादशावर्त्त वंदन केम होय? ते कहे ठे.

तइयं तु ठंदण डुगे, तह मिहोआइमं सयल संघे ॥

वीयं तु दंसणीण य, पयठिआणं च तइयं तु ॥ ४ ॥

अर्थ:—(तइयं के०) त्रीजुं द्वादशावर्त्त वंदन ते (तु के०) वली (ठंदण डुगे के०) वे वांदणां देवे करीने होय, एटले वे वांदणां देवे करी थाय, इहां ठंदण शब्द वंदनवाचक जाणवो. (तह के०) ते पूर्वोक्त त्रण वांदणां

मां (आश्मं के०) आदिम एटले पहेलुं फेटावंदन जे ठे, ते साधु, साध्वी, श्रावक अने श्राविकारूप चतुर्विध (सयलसंधे के०) समस्तश्रीसंधें मल्ली (मिहो के०) मिथो एटले मांहोमांहे परस्पर तेवा तेवा अवसरने विषे करवुं होय त्यारें आय, अने (वीयं के०) बीजुं जे थोजवंदन ठे, ते (तु के०) निश्चें वल्ली सुसाधु एवा (दंसणीण के०) दर्शनीयनेज अर्थें होय, एटले एक गहगत, बीजो अनुयोगी, त्रीजो अनियतवासी, चोथो गुरुसेवी, पांचमो आयुक्त जे संयममार्गमां सावधान एवा गुणवंत यतिने ए वांदणुं देवाय, तथा (य के०) चकारथी, तथा विधिविशिष्ट कार्यने विषे लिंगमात्रधारीपण जो सम्यक्त्वदर्शनवंत होय, तो ते पण थोजवंदने वंदनीय होय. तथा (तश्यं के०) त्रीजुं द्वादशावर्त्त वंदन जे ठे ते (तु के०) वल्ली आचार्य, उपाध्याय, गुणवंत गीतार्थादिक एवा (पयठिआणं के०) पदप्रतिष्ठित जे होय तेमने (च के०) निश्चें होय ॥ ४ ॥

हवे ए वांदणांनां पांच नाम ठे, ते कहे ठे.

वंदण चिइ किइ कम्मं, पूआकम्मं च विणयकम्मं च ॥

कायवं कस्स व के,ण वावि काहेव कइ खुत्तो ॥ ५ ॥

अर्थः—एक (वंदण के०) वंदन कर्म अने अजिवादन स्तुतिरूप, अर्द्धावनतकाय करवी, ते शरीर मस्तकादिकें अवनत तथा कर्मथकी जलां कर्म बंधाय एटला माटें बीजुं (चिइ के०) चितिकर्म; त्रीजुं (किइकम्मं के०) कृतिकर्म वांदणुं, (च के०) वल्ली जलां मन, वचन अने कायानी चेष्टानुं जे कर्म करवुं, ते माटें चोथुं (पूआकम्मं के०) पूजाकर्म कहियें, तथा विनयनुं करवुं ते माटें पांचमुं (विणयकम्मं के०) विनयकर्म कहियें, ए पांच प्रकारें वंदन (च के०) वल्ली (कायवं के०) करवुं एटले पांच प्रकारें वांदणां देवां ते (कस्स के०) केने अर्थें देवां? (व के०) वल्ली (केणवावि के०) केहने वादणां देवां? अपि शब्द निश्चयार्थमां ठे. (काहेव के०) केवारें वांदणां देवां? (कइखुत्तो के०) केटली वार वांदणां आपीयें? ॥ ५ ॥

कइजणयं कइसिरं, कइहि व आवस्सएहिं परिसुद्धं ॥

कइदोसविप्पमुक्कं, किइकम्मं कीस किरईवा ॥ ६ ॥

अर्थः—वांदणाने विषे (कइजणयं के०) केटला अवनत करवा, (क

इसिरं के०) केटली वार मस्तक नमाडवुं, (कइहि के०) केटला (व के०) वली (आवस्सएहिं के०) आवश्यकें करीने (परिसुद्धं के०) प रिशुद्ध थको तथा (कइदोसविप्पमुक्कं के०) केटला दोषें करी विप्रमुक्त एटले रहित थके (कीस के०) शामाटें (किरई के०) करी (किइक म्मं के०) कृतिकर्म वांदणां दीजें? वा शब्द पुनर्वाचक ठे ॥ ६ ॥ ए पां चमी अने ठही बे गाथा आवश्यक निर्युक्तिमां कही ठे ते इहां कही ॥ हवे त्रण गाथायें करी वंदनानां बावीश द्वार कहे ठे.

मूलदार गाहा ॥ पण नाम पणाहरणा, अजुग्गपण जुग्गप ए चउअदाया ॥ चउदाय पणनिसेहा, चउअणिसेहठ कार एया ॥ ७ ॥ आवस्सय मुहणंतय, तणुपेह पणिस दोस ब तीसा ॥ ८ ॥ गुण गुरु ठवण डग्गह, डव्वीसकर गुरुं पणीसा ॥ ९ ॥ पय अडवन्न ठठाणा, ठ गुरु वयणा आसायण ति तीसं ॥ डविहि दुवीसदारेहिं, चउसया बाणउइठाणा ॥ १० ॥

अर्थः—(मूलदारगाहा के०) मूलद्वारनी गाथाउं जाणवी. पहेलुं वांदणां नां (पणनाम के०) पांच नाम कहेशे, बीजुं वांदणां नां (पणाहरणा के०) पांच आहरण एटले वांदणां नां पांच उदाहरण दृष्टांत ड्रव्य अने ज्ञावथी कहेशे; त्रीजुं वांदणां देवाने (अजुग्गपण के०) अयोग्य एवा पांच पांस छादिक कहेशे, चोथुं वांदणां देवाने (जुग्गपण के०) योग्य एवा आचर्या दिक पांच कहेशे, पांचमुं जेनी पासें वांदणां न देवरावीयें एवा (चउअदाया के०) चार जण वांदणां ना अदाता कहेशे, ठहुं जेनी पासें वांदणां देवरावीयें एवा (चउदाय के०) चार वांदणां ना दातार कहेशे, सा तमुं (पणनिसेहा के०) पांच स्थानकें वांदणानो निषेध करवो एटले वांदणां न देवां ते कहेशे, आठमुं (चउअणिसेह के०) चार स्थानकें वांदणानो अनिषेध करवो एटले चार स्थानकें वांदणां देवां ते कहेशे, नवमुं वांदणां देवानां (अठकारणया के०) आठ कारण कहेशे ॥ ७ ॥

दशमुं वांदणाने विषे (आवस्सय के०) आवश्यक साचववां, अग्यारमुं (मुहणंतय के०) मुखनंतक एटले मुहपत्तिनी पडिखेहणा करवी, बारमुं (तणुपेह के०) शरीरनी पडिखेहणा करवी, ए त्रणे वानां (पणिस के०)

पच्चीश पच्चीश करवां ते कहेशे, पणिस शब्द सर्वने जोडवो. तेरमुं वांदणां देतां (दोसबत्तीसा के०) बत्तीश दोष टालवा ते कहेशे, चौदमुं वांदणां देतां (षगुण के०) ष गुण उपजे ते कहेशे, पन्नरमुं वांदणां देवामां साक्षात् गुरु न होय तेवारें सज्ञाव अने असज्ञाव रूप (गुरुवर्ण के०) गुरुनी स्थापना करवी ते कहेशे, शोलमुं वांदणां देतां (दुग्गह के०) वे अवग्रह सा चववा, ते कहेशे, सत्तरमुं वांदणाना सूत्रने विषे (दुव्वीसकर के०) बरें ने व्वीश अक्षर ठे, तेम (गुरुपणीसा के०) गुरु अक्षर पच्चीश ठे ते कहेशे ८

अठारमुं वादणानां सूत्राने विषे (पयअडवन्न के०) पद अछावन ठे ते कहेशे, उगणीशमुं वांदणां देतां शिष्यने प्रश्न पूठवालक्षण वीशामानां (ठगणा के०) ठ स्थानक ठे ते कहेशे, वीशमुं वांदणां देतां प्रश्नोत्तर रूप (ठगुरुवयणा के०) ठ गुरुनां वचन ठे, ते कहेशे, एकवीशमुं वांदणां देतां गुरुनी (आसायणतित्तीसं के०) तेत्तीश आशातना न करवी तेनां नाम कहेशे, बावीशमुं वांदणाने विषे (दुविहि के०) वे प्रकारनो विधि कहेशे. एम वांदणाना (दुवीसदारेहिं के०) बावीशक्षारें करीने सर्व मली (चउसयाबाणउइछाणा के०) चारशेंने बाणुं स्थानक थाय ॥ए॥

अंक	मूलधारनां नाम.	उत्तर शेद.	शर वालो.	अंक	मूलधारनां नाम.	उत्तर शेद.	शर वालो.
१	वन्दननाम.	५	५	१२	शरीरपडिलेहण.	२५	१२०
२	दृष्टांत.	५	१०	१३	वांदणांना दोष.	३२	१५२
३	वांदवानेअयोग्य.	५	१५	१४	वांदणांना गुण.	६	१५८
४	वांदवानेयोग्य.	५	२०	१५	गुरु स्थापना.	१	१५९
५	वांदणांना अदाता.	४	२४	१६	अवग्रह.	२	१६१
६	वांदणांना दाता.	४	२८	१७	अक्षरनी संख्या.	२२६	३८७
७	निषेधनां स्थानक.	५	३३	१८	पदनी संख्या.	५८	४४५
८	अनिषेधनांस्थानक	४	३७	१९	स्थानक.	६	४५१
९	वांदणांनां कारण.	८	४५	२०	वांदणांमांगुरुवचन.	६	४५७
१०	आवश्यक.	२५	७०	२१	गुरुनी आशातना.	३३	४९०
११	मुहपत्तिपडिलेहण.	२५	९५	२२	विधि.	२	४९२

हवे पूर्वोक्त वावीश द्वारमां पहेलुं पांच नामनुं द्वार कहे ठे.

पडिदार गाहा ॥ वंदणयं चिइकम्मं, किइकम्मं विणयकम्म पुअ
कम्मं ॥ गुरु वंदण पण नामा, दवे जावे उहोहेण ॥ १० ॥ दारं ॥ १॥

अर्थः—(पडिदारगाहा के०) प्रतिद्वारनी गाथा कहे ठे. प्रथम (वंदणयं
के०) वंदनकर्म ते अजिवादन स्तुति रूप जाणवुं. बीजुं (चिइकम्मं के०)
चितिकर्म ते रजोहरणादि उपकरण विधि सहितपणे कुशलकर्मनुं करवुं जा
णवुं. त्रीजुं (किइकम्मं के०) कृतिकर्म ते शरीर मस्तकादिके अवनमन क
रवुं. चोथुं (पुअकम्मं के०) पूजाकर्म ते प्रशस्त मन, वचन अने काय
चेष्टा रूप जाणवुं. पांचमुं (विणयकम्म के०) विनयकर्म ते पूर्वोक्त चार
प्रकारें विशेष उद्यमपणुं जाणवुं. ए (गुरुवंदण के०) गुरु वांदणां (प
णनामा के०) पांच नाम ते वंदनानां पर्याय जाणवा. ए (दवेजावे
के०) एक अव्ययकी वांदणां अने बीजां जावयकी वांदणां एम (उह
के०) वे प्रकारें (उहेण के०) उधेन एटले सामान्यप्रकारें जाणवां ॥ १० ॥

हवे पांच दृष्टांतोनुं बीजुं द्वार कहे ठे.

सीयलय खुमुए वीर, कन्ह सेवग ड पालए संवे ॥

पंचेए दिठंता, किइकम्मे दव जावेहिं ॥ ११ ॥ दारं ॥ १॥

अर्थः—प्रथम वंदन कर्मउपर अव्यवंदन अने जाववंदन आश्रयी (सीय
लय के०) शीतलाचार्यनो दृष्टांत, बीजा चितिकर्म उपर (खुमुए के०)
खुल्लकाचार्यनो दृष्टांत जाणवो. त्रीजा कृतिकर्म उपर (वीरकन्ह के०)
वीरा शालवीनो अने कृष्ण महाराजने दृष्टांत जाणवो. चोथा पूजाकर्म
उपर (सेवग ड के०) राजाना वे सेवकोनो दृष्टांत जाणवो. पांचमा विनयकर्म
उपर (पालए संवे के०) श्रीकृष्णमहाराजना पुत्र पालक अने साम्बनो
दृष्टांत जाणवो (ए के०) ए (पंचे के०) पांच (दिठंता के०) दृष्टांत ते
(किइकम्मे के०) कृतिकर्म एटले वांदणाने विषे (दवजावेहिं के०) अव्य
जावें करीने जाणवा ॥ ११ ॥ हवे ए पांचे दृष्टांतोनी कथा कहे ठे.

हन्निणाउर नयरना वज्रसिंह राजानी सौजाग्यमंजरीराणीने शीतलना
मा पुत्र हतो, अने शृंगारमंजरी नामे पुत्री हती. ते कंचनपुर नगरें विक्र

मसेन राजाने परणावी, अनुक्रमें शीतलपुत्र राजा थयो, तेणें धर्मघोष सूरि पासेंथी दीक्षा लीधी, पढी विज्ञातसिद्धांत गीतार्थ थइ, आचार्यपद पाम्या. हवे तेनी जगिनीनें चार पुत्र सकलकलामां निपुण थया जाणी तेमनी माता निरंतर पोताना पुत्र आगल जाइनी प्रशंसा करे अने कहे के धन्य कृतपुण्य पृथिवीमांहे एक तमारो मातुल ठे, के जेणें राज चार ठांमी दीक्षा लीधी ? एवी प्रशंसा सांजली ते चारे पुत्र संवेग पणुं पाम्या. पढी स्थविरपासें दीक्षा लइ बहुश्रुत थइ गुरुने पूढी पोताना मा मा शीतलाचार्यने एक पुरें आव्या सांजली तेनें वांदवाने अर्थें गया. तिहां जातां विकाल वेलायें गाम बाहेर एक देवलमां रह्या. मांहे पेसतां एक श्रावकने जणाव्युं के अमारा मातुलने कहेजो जे जाणेज साधु आव्या ठे. हवे ते चारे जाणेजने रातें शुजध्यानथी केवलज्ञान उपज्युं. प्रजातें ते मनुं अनागमन जाणी मातुल आव्या, तेहने अनादर करता जाणी कषाय दंरुकमां आवते दंरुक थापी इरिं यापथिका प्रतिक्रमी द्रव्यथी वंदन की धुं, तेवारें ते बोढ्या अहो द्रव्यवंदने कषाय कंरुक वधते वांढ्या, परंतु जा वंदने कषायोपशान्तियें वांदो, ते सांजली मामोजी बोढ्या तमें केम जाण्युं ? तेवारें जाणेज बोढ्या के अमें अप्रतिपाती ज्ञानें करी जाण्युं. ते सांजली मामोजी मनमां विचारवा लाग्या के अहो में केवलीनी आशातना करी, एम विचारी कषायस्थानकथी निवर्त्त्या अने ते चारे केवलीने वांदवा लाग्या, अनुक्रमें चोथा केवलीने वांदतां मामाने पण केवलज्ञान उपनुं. ए शीतलाचार्यने प्रथम द्रव्यवंदन पढी जाववंदनकर्म थयुं. ए प्रथम उदाहरण ॥

हवे बीजा चितिकर्म उपर दुल्लकनो दृष्टांत कहे ठे. जेम एक दुल्लक जला लक्षणवालानें, आचार्यें अंत समयें पोताने पदें स्थाप्यो, गीतार्थ साधु पासें जणे, ते पण विशेषथी जक्ति साचवे. एकदा समयें मोहनीय कर्मना उदयथी जगपरिणामी थयो; पढी साधु जिद्दायें गये थके बाहेर जू मिनेविषे निकल्यो पढी एक वनने विषे एक दिशें जातां थकां, तिलक, अशोक चंपकादि विविधवृक्ष तिहां हता तेम ठतां एक शमी एटले खीजडीनो वृक्ष तेनुं कोइक पूजन करतो हतो ते देखी पूजक प्रत्यें पूठ्युं, के तमे ए कंट कवृक्षनें केम पूजो ठे ? तेणे कछुं के अमारा वडिलोयें पूर्वे ए वृक्षने पूज्युं ठे माटें अमें पण पूजीये ठैयें. ते वचन सांजलीने दुल्लकें विचार्युं जे आ

શમી ઇંટલે જાંઘરાંના વૃક્ષ સરિખો હું હું; તેને ઉત્તમ વૃક્ષ સમાન ગુણ વંત લોક પૂજે છે. અને મહારામાં શ્રમણપણું નથી; માત્ર રજોહરણાદિ ચિતિકર્મગુણે કરી મુજને પૂજે છે, એમ વિચારી, પાઠો આવી, સાધુની પાસેં આલોચણા લઈ, ઝજમાલ થયો. એમ એને પૂર્વે દ્રવ્ય ચિતિકર્મ હતું, પઠી જાવચિતિકર્મ ઉત્પન્ન થયું. એ બીજું ઉદાહરણ જાણવું.

હવે ત્રીજા કૃતિકર્મ ઉપર વીરા શાલવી અને શ્રીકૃષ્ણનું ઉદાહરણ કહે છે. શ્રીનેમિનાથ જગવાન્ દારિકાયેં સમોસચ્ચા તેવારેં શ્રીકૃષ્ણેં સર્વસાધુને દ્વાદશાવર્ત વાંદણે વાંદ્યા, એને જાવકૃતિકર્મ કહીયેં, અને શ્રીકૃષ્ણને રૂઢું મનવવાનેં અર્થેં વીરા શાલવીયેં પણ વાંદ્યા એને દ્રવ્યકૃતિકર્મ કહીયેં. એના સંબંધનો વિસ્તાર આવશ્યકવૃત્તિથી જાણવો. એ ત્રીજું ઉદાહરણ જાણવું.

હવે ચોથા પૂજાકર્મ ઉપર બે સેવકનો દૃષ્ટાંત કહે છે. જેમ એક રાજા ના બે સેવક હતા તે ગામની સીમા નિમિત્તે વિવાદ કરતા રાજપંથેં જાતાં હતા, માર્ગમાં સાધુ દેખીને પ્રશસ્ત મન, વચન અને કાયાયેં કરી એકે કહ્યું કે “સાધૌદૃષ્ટે ધ્રુવા સિદ્ધિઃ” ઇંટલે સાધુ દિઠે ઠટે નિશ્ચયેં કાર્યસિદ્ધિ થાય, એમાં સંશય નથી, એમ કહી એકાગ્ર ચિત્તેં સાધુને વાંદ્યા. અને બીજે સેવકેં ઝલટી હાંસી રૂપેં વ્યવહાર માત્રેં તેને અવનમન કહ્યું, પઠી રાજદારેં ગયે થકે પહેલા સેવકનો જય થયો, અને બીજાનો પરાજય થયો એમ એકને દ્રવ્યથી પૂજાકર્મ અને બીજાને જાવથી પૂજાકર્મ થયું; એ ચોથું ઉદાહરણ.

હવે પાંચમા વિનયકર્મને વિષે પાલક અન્નવ્ય અને સાંબનો દૃષ્ટાંત કહે છે. શ્રીનેમિનાથ જગવાન્ દારિકા નગરીયેં સમોસચ્ચા, તેવારેં શ્રીકૃષ્ણ બોલ્યા કે જે શ્રીનેમીશ્વર જગવાનનેં સર્વથી પહેલું જઈ વંદન કરશે, તેને મહારો પદ તુરંગમવિશેષ આપીશ, તે સાંજલી તુરંગમને લોજેં પ્રથમ રાત્રિ ઠતાં પણ પાલકેં આવીને વાંદ્યા, તે દ્રવ્યથી વંદન જાણવું. અને ત્યાં સાંબ કુમારેં જાવથી વાંદ્યા છે, તે જાવવંદન જાણવું. એ પાંચમું ઉદાહરણ કહ્યું. એ પાંચ દૃષ્ટાંતનું બીજું દ્વાર થયું, ઉત્તર બોલ દશ થયા ॥ ૧૧ ॥

હવે પાસઢાદિક પાંચ અવંદનીયનું ત્રીજું દ્વાર કહે છે.

પાસઢો ઝસ્સઢો, કુસીલ સંસત્તઢ અહાઢંદો ॥ ઢુગ ઢુગ
તિ ઢુગણેગ વિહા, અવંદણિઢા જિણ મયંમિ ॥ ૧૨ ॥ દારં ॥ ૩ ॥

अर्थ:—जे ज्ञान, दर्शन अने चारित्रनी पासें रहे ते प्रथम (पासढो के०) पासढो जाणवो तथा जे साधु सामाचारीने विषे प्रमाद करे ते बीजो (उस्सन्नो के०) उस्सन्नो जाणवो. तथा जे ज्ञान, दर्शन अने चारित्रनी विराधना करे ते त्रीजो (कुशील के०) कुशीलीयो जाणवो. तथा जे वैरागी मळे तो तेनी साथें पोतें पण वैरागी जेवो बनी बेसे अने जो अनाचारी मळे तो तेनी साथें पोतें पण अनाचारी बनी बेसे, ते चोथो (संसत्तज के०) संसत्त जाणवो तथा जे श्रीतीर्थकरनी आझा विना पोतानी इहायें प्रवर्त्ते, पोतानी इहायें प्ररूपणा करे, ते पांचमो (अहाबंदो के०) यथाबंदो जाणवो. ए पोताने बंदे प्रवर्त्ते माटे एने बंदो कहीयें. तिहां एक देशथी बीजो सर्वथी मली (दुग के०) बे जेद पासढाना, तथा एक देशथी बीजो सर्वथी मली (दुग के०) बे जेद उस्सन्नाना, तथा ज्ञानकुशील, दर्शनकुशील अने चारित्रकुशील मली (ति के०) त्रण जेद कुशीलीयाना, तथा संक्लिष्ट चित्त अने असंक्लिष्ट चित्त मली (दुग के०) बे जेद संसत्तना, तथा (अण्णविहा के०) अनेक प्रकार, बंदाना जाणवा, एटले यथाबंदा अनेक जेदना आय ठे ए पासढादिक पांच जे कहे ते (जिणमयंमि के०) श्रीजिनमतने विषे (अवंदणिज्जा के०) अवंदनीय जाणवा ॥ १२ ॥

हवे ए पांचेनुं कांश्क विशेष स्वरूप लखीयें ठेयें. तिहां मिथ्यात्वादि क बंध हेतुरूप पास तेने विषे जे रहे, तेने पासढो कहीयें. अथवा ज्ञानादिकने पोतानी पासें करी मिथ्यात्वादिक पासमां रहे एटले ज्ञानादिकने पासें राखे पण सेवे नही, अथवा पासनी परें पोतानुं पासुं मखिन राखे ते पासढो कहीयें. तेना बे जेद ठे:—एक देशपासढो अने बीजो सर्वपासढो. तेमां जे कारणविना शय्यांतर पिंरु, अन्याहत एटले साहामो आण्यो पिंरु, राज्यपिंरु, नित्यपिंरु अने अग्रपिंरुादिक जुंजे. तथा गाम, देश, कुल श्रावकनीं ममता मांके, जेम के “आ महारा वासित जाव्या ठे” ते कुलादिकनी निश्रायें विचरे, तथा गुर्वादिकने जे विशेष जक्तियोग्य रहस्यचूत थापना कुल ठे, ते कुलमांहे निष्कारणे प्रवेश करे, तथा “नित्यप्रत्यें तमने एटलुं देइशुं तमें नित्य आवजो” एवी रीतनी जे निमंत्रणा करे तेनी पासें ते पिंरु लीये तेने नित्य पिंरु कहीये. तथा जाजनमांहेथी वापस्या विना उदण जक्तादिकनी शिखा उपरितन जाग लक्षण लीये, ते

ने अग्रपिंरु कहियें. केटलाएक एम कहे ठे के कारण विना प्रधान सरस आहार लीये तेने अग्रपिंरु कहियें. तथा बहेंतालीश दोष आहारना न राखे, वारं वार आहार लीये तथा जमणवार, विवाह अने प्राहुणामां शि खंमि जोतो फरे, आहारनी लालचें मुखें कहे. तिहां निमित्त दोष नहो य, सूजतो होय ते माटे. तथा सूर्य आथमता उगताथी मांकी जमे, मांरु लीये आहार न करे, सन्निधि राखे, पोतानी निश्रायें औषधादिक अलगु गृहस्थने घरे मूकावे, ड्रव्यादिक सहित विचरे, तथा ज्ञानड्रव्यादिक मिपें करी स्वनिश्रायें ज्ञानादि जंमारनां नाम लेई, पुस्तकादि संग्रहे, ड्रव्यादि सहित विचरे, मुखें कहे अमें निर्ग्रथ ठैयें पूर्व साधु समान गर्व राखे. इत्या दिक अनेक प्रकारें साधु लक्षणथी विपरीत होय ते देश पासहो जाणवो.

तथा जे सर्वथा ज्ञान, दर्शन अने चारित्र्यथी अलगो रहे, केवल लिं गधारी, वेषविम्वक, गृहस्थाचार धारी होय, ते सर्वथी पासहो जाणवो.

बीजो जे क्रियामार्गने विषे शिथिलता करे, अथवा खेंद पामे तेने उ स्सन्नो कहियें; तेना वे जेद ठे. एक देशथी अवसन्नो अने बीजो सर्वथी अवसन्नो. तिहां जे आवश्यक, प्रतिक्रमण, देववंदनादि, सज्जाय ते पठन पाठ नादि, पडिलेहण, मुखवस्त्रिका, वस्त्रपात्रादि, जिद्धा ते गोचरी कालादि, ध्यान ते धर्मध्यानादि, अजक्तार्थ ते तप नियम अजिग्रहादि, आगमन ते बाहेरथी उपाश्रयमां प्रवेशलक्षण, निसिहिया ते पग पूंजवादि, निर्गमनंते प्रयोजनविना उपाश्रयथी बाहेर निकलवा लक्षण, स्थान ते कायोत्सर्गा दि, निषीदन ते बेसवुं, तुयठण ते त्वग्वर्तन एटले शयन इत्यादिक, दश विध चक्रवाल साधु समाचारी, तथां उंघ पद विजाग सामाचारी प्रमु ख विधि संयुक्त न करे, अथवा उंढी अधिकी करे अथवा कषाय कंरुक सहित करे, अथवा राजवेठनी परें करे जय मानीने करे, तथागुर्वादि कना वचन सांजले, डुमणो यश्ने वचनखंरुन करे, आक्रोश करे, इत्यादिक लक्षणें करी देश अवसन्नो जाणवो.

अने सर्वथकी अवसन्नो तो चोमासा विना शेषकालें पाट, बाजोठ, नि व्कारण संथारे, सेवे, स्थापना पिंरु जमे. संथारो पांथखो राखे, प्राचृतिका दि दोष जमे. इत्यादिक लक्षणें सर्व अवसन्नो जाणवो.

बीजो जेनुं कुंत्सित, निंदनीय मातुं शील एटले आचार होय, तेने कु

शील कहियें. तेना त्रण जेद ठे: ज्ञानकुशील, दर्शनकुशील अने चारि त्रकुशील, तिहां ज्ञानकुशील ते अकाल, अविनय, अबहुमान, गुरुनिन्हव ता, योग उपधान हीन सूत्र, अर्थ अने तदुजय हीन, इत्यादिक आशात नायुक्त थको ज्ञान जणे तथा आजीविकाहेतें पठन पाठन संजलावबुं, ल खबुं, लखावबुं, जंमार कराववा, नंदी समारचनादि स्वार्थना उपदेश देवा, तथा आजीविका हेतें धर्मकथा कहे, जणे, घरघर धर्म संजलाववा जा. य, पोताना थवाने हेतें स्त्रीबालकादिकने जणावे, अनेरा ज्ञानना जंमा र उलवे ज्ञानने उलवे, लखंवां लखाववां, क्रयविक्रय पुस्तकादिकोनो करे, करावे, इत्यादिक लक्षणें ज्ञानकुशील जाणवो.

बीजो दर्शनकुशील ते शंका कांक्षा विचिकित्सा व्यापन्न, दर्शननिन्हव, अहाठंदा, कुशीलिया वेषविडंबनादिक साथें परिचय करे, एटले तेनी सा थें आलाप संलाप पठनादिक करे, ते दर्शनकुशील जाणवो.

त्रीजो चारित्रकुशील ते ज्योतिष, निमित्त, अक्षरकर्म, यंत्र, मंत्र, भूत कर्म, बलिर्पिण, उज्जोणी, दानादि, सौजाग्य दौर्जाग्यकारी, जडी, मूली, वि द्यारोहणादिक, पादलेप, आंख अंजन, चूर्ण, स्वप्नविद्या, चिपुटीदान प्रमु ख, अतीत अनागत वर्तमान निमित्तकथन, पोतानी जाति कुल विज्ञाना दिक स्वार्थकार्यें प्रकाश करे, नख, केश, शरीर, शोभा करे, वस्त्र पात्र दंमादि क बहुमूल्यवाला सुंदर सुकोमलनी वांढा करे, शिष्यादिक परिग्रहनी वि शेष तीव्रता धरे, निष्कारण अपवाद पद सदूषण मार्ग प्रकाशे, तथा से वे, इत्यादिक लक्षणें चारित्रकुशील जाणवो.

चौथो संसक्त, ते पासढा अथवा संविज्ञादिक जन जेवानी साथें मले त्यां तेवो थई प्रवर्त्ते, अथवा मूलोत्तर गुण दोष सर्व एकठा प्रवर्त्तावे, जे म गायनी आगल सुंमलो मूक्यो होय तेमां सरस, नीरस, कपाशिया, खोल, घृत, दुग्धादिक एकतुं मेढ्युं होय तो ते सर्वने एकठांज खाई जाय पण तेनुं विवेचन न करे. तेम ए पण गुण अने दोष सर्वने एकठा प्रव र्त्तावी देखाडे तेने संसक्तो कहियें, ते एक संक्लिष्टचित्त संसक्तो अने बीजो असंक्लिष्टचित्तसंसक्तो एवा बे जेदें जाणवो.

तिहां जे प्राणातिपातादिक पांच आश्रवनो सेवनार, रुद्धिगारव, रस गारव अने शातागारव ए त्रण गारवें करी सहित, स्त्रीगृहादिक सेवनने

विषे प्रसक्त, अपध्यानशील, परगुणमत्सरी, इत्यादि गुण युक्त ते संक्लिष्ट चित्तसंसक्तो जाणवो. तथा पोताना आत्माने जेवारें जेवो प्रसंग मळे ते वारें तेवो थाय एटले प्रियधर्मी साधु मळे तेवारें साधुना आचारं पाळे अने अप्रियधर्मी पासढो मळे तेवारें तेवो थाय लिंबूना पाणीनी पेरें त दूप थइ जाय ते असंक्लिष्टचित्तसंसक्तो जाणवो. इति ॥

पांचमो यथातंदो ते यथा रुचियें प्रवर्त्ते, यथा तथा लवे, उत्सूत्र जाषे, पोताना स्वार्थना उपदेश आपे, स्वमति विकट्पित करे, परजातिने विषे प्रवर्त्ते, पारकी तांत करे, उपकारी धर्माचार्यादिकनी हेलना करे, आचार्य उपाध्यायना अवर्णवाद बोले, जेनाथी ज्ञानादिक पामे तेवा बहुश्रुत नी निंदा करे, गारव प्रतिबंधि होय, कारणविना विगय खाय, इत्यादिक अनेक जेदें यथातंदो जाणवो, ए पांचेनां विशेष लक्षण श्रीप्रवचनसारो आरवृत्ति तथा आवश्यकवृत्ति तथा उपदेशमालावृत्ति प्रमुख ग्रंथोथी जा णवा. ए पांचेने अवंदनीय जाणवा. एमने वांदवाथी कर्मनिर्जरा न थाय, केवल क्लेश अने कर्मबंध उपजे तथापि ए कहेलां लक्षणवालो जो ज्ञान, दर्शन अने चारित्रना सहाय कारणे सेव्यो होय तो वंदनीय जाण वो. जे माटे श्रीआगममांहे कह्युं ते के पासढादिक चारित्रना असंजवी होय पण दर्शनना असंजवी न होय ते कारणे ते सेव्य जाणवो पण इ हां तो चारीत्रीयो वंदनीय कह्यो ते ते अधिकार माटे चारित्रवंत ते वं द्य ते अन्यथा जो अचारित्रीयाने बंध कहीयें तो जेटला तेना प्रमादनां स्थानक ते ते सर्व अनुमोदनीय थाय तेथी तेने वांदतो अको प्रवचन बाधाकारी थाय. ए रीतें वांदणां देवाने पासढादिक पांच अयोग्य तेमनुं त्रीजुं द्वार कह्युं. उत्तर बोल पन्नर थया ॥ १२ ॥

हवे पांच वांदवाने योग्य तेमनुं चोथुं द्वार कहे ते.

आयरिअ उवप्राए, पवत्ति थेरे तहेव रायणिए ॥ किइ

कम्मनिऊरठा, कायव मिमेसि पंचन्हं ॥ १३ ॥ द्वारं ॥ ४ ॥

अर्थः—पहेला ज्ञानादिक पांच आचारें करी युक्त ते (आयरिय के०) श्रीआचार्य कहीयें, बीजा (उवप्राए के०) श्रीउपाध्यायजी, त्रीजा जे तप संयमने विषे प्रवर्त्तवि, गह्वनी चिंता करे ते (पवत्ति के०) प्रवर्त्तक

कहीयें, चोथा जे चारित्र्यही पडता होय तेने प्रतिबोध आपीने पाठा ठेकाणें आणे तेने (अरे के०) थिविर कहीयें ('तहेव के०) तथैव एट ले तेमज वली पांचमा गहने अर्थें क्षेत्र जोवा माटे विहार करे, सूत्र अर्थना जाण तेने (रायणिण के०) रत्नाधिक गणाधिप कहीयें, (श्मे सिपंचन्हं के०) ए कह्या जे आचार्यादिक पांच जण तेने (किश्कम्म के०) कृतिकर्म एटले वादणानुं कर्म (कायवं के०) करवुं एटले वांदणां दे वां ते केवल (निज्जरठा के०) कर्मनिज्जराने अर्थें जाणवुं ॥ १३ ॥ ए आचार्यादिक पांचनुं कांश्क विशेष स्वरूप नीचें लखीयें तैयें.

आचार्य ते सूत्र अर्ने अर्थ उज्जयना वेत्ता, प्रशस्त समस्त लक्षणें लक्षित, प्रतिरूपादि गुणयुक्त शरीर होय, जाति कुल गांजीर्य धैर्यादिं अनेक गुणमणियुक्त, आठं प्रकारनी गणिसंपदायें करी युक्त. पंचाचार पालक, पलाववाने समर्थ. ठत्रीश ठत्रीशी गुणें करी बिराजमान, आर्य पुरुषें सेववा योग्य, गहमूलस्तंज्जत गहचिंतारहित अर्थज्ञापी, एटले जेमां गहचिंता न उपजे एवा अर्थ ज्ञाषें एवा गुण युक्त ते आचार्य जाणवा.

तथा उपाध्याय ते जेनी पासें अगीयार अंग, बार उपांग, चरणसित्तिरी, करणसित्तिरी जणीयें, आचार्यने युवराज समान, ज्ञान, दर्शन अने चारित्र रूप रत्नत्रयी युक्त, सूत्र अर्थना जाण, आचार्यने हितचिंतक, ते उपाध्याय तथा प्रवर्त्तक तेयथोचित प्रशस्त योग जेतप संयम तेने विषे साधुसमुदायने प्रवर्त्तवि, गहने योगक्षेम करवानी योग्यतानी संचालना करनार जाणवा.

तथा थिविर ते ज्ञानादिकगुणोने विषे सीदाता साधुने श्मल्लोक तथा परलोकना अपाय दृष्टांत देखाडी संयममार्गमां स्थिर करे, ते स्थविर त्रण प्रकारें ठे. एक शाठवर्षना ते वयःस्थविर, बीजा बीश वरसदीक्षा पर्याय जेने थया होय ते पर्यायस्थविर, त्रीजा जे निशीथादिक हेदग्र थना रहस्य जाणे, जघन्यथी समवायांगादि श्रुत जाणे, ते श्रुत स्थविर पण श्हांतो जेने आचार्यादिकें स्थविर कीधा होय ते स्थविर जाणवा.

तथा रत्नाधिक ते गहने कार्यें शिष्य उपधि प्रमुख लाजनें अर्थें विहार करणशील सूत्रार्थवेत्ता एनुं गणावहेदक एवुं पण नाम कहीयें एवा गुणवंत ते पर्यायें ज्येष्ठ अथवा लघु होय तो पण तेने रत्नाधिक कहीयें. एटले पांच वंदनिकनुं चोथुं द्वार थयुं. उत्तरं बोल बीश थया ॥

हवे चार जण पासैं वांदणां न देवराववां तेनुं पांचमुं द्वार तथा चार जण पासैं प्रायः वांदणां देवराववां, तेनुं ठहुं द्वार, ए वे द्वार साथैं कहें ठे.

माय पिअ जिठ जाया, अजमावि तहेव सवरायणिए ॥ किइक
म्म न कारिजा, चउसमणाई कुणंति पुणो ॥ १४ ॥ दारं ॥ ५ ॥ ६ ॥

अर्थः—एक (माय के०) पोतानी माता, बीजो (पिअ के०) पोतानो पिता, त्रीजो (जिठजाया के०) पोतानो ज्येष्ठ चाइ एटले महोटो चाइ, चौथो (अजमावि के०) वयादिकें लघु होय एटले वय प्रमुखें तो यद्यपि पोताथी न्हानो होय तो पण (तहेव के०) तेमज ए त्रणेनी परें ते (सवरायणिए के०) सर्वरत्नाधिक एटले सघला पर्यायें करी ज्येष्ठ होय ज्ञान, दर्श न अने चारित्र्य करी अधिक होय ए चारनी पासैं प्रायः (किइकम्म के०) वां दणां देवराववानुं (न कारिजा के०) न करावे. ए विधि साधुने जाणवो, अने गृहस्थ पासैं तो वंदन देवरावे. ए पांचमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल चौवीश थया ॥

तथा (चउसमणाई के०) चार श्रमणादिक एटले साधु, साध्वी, श्रावक अने श्राविका ए चार जण ते कृतिकर्मने (पुणो के०) वली (कुणंति के०) करे एटले ए चार जन वांदणां आपे. ए ठहुं वांदणां देवा योग्य चार जण तेनुं द्वार थयुं. उत्तर बोल अष्टावीश थया ॥ १४ ॥

हवे पांच स्थानकें वांदणां न देवां, तेनुं सातमुं द्वार कहें ठे.

विस्वित्त पराहुत्ते, पमत्ते मा कयाइ वंदिजा ॥ आहारं
नीहारं, कुणमाणे काउ कामे अ ॥ १५ ॥ दारं ॥ ७ ॥

अर्थः—एक (विस्वित्त के०) विद्विस्त गुरुथके एटले जेवारें धर्मकथा करवामां व्यग्रचित्त होय, बीजो कार्यादिकें करीने (पराहुत्ते के०) पराङ्मुख होय एटले संमुख बेठा न होय पण उपरांग बेठा होय, त्रीजुं (पमत्ते के०) प्रमादी थका होय एटले क्रोधादिकें अथवा संथारवादिकें प्रमाद सेवता होय, निद्रालु थका होय, चौथुं (आहारं के०) आहार पांचमुं (नीहारं के०) नीहार एटले लघुनीति अथवा वंडीनीति प्रत्यें (कुणमाणे के०) करता होय, अथवा (काउ के०) करवानी (कामे के०) कामना एटले वांढना करता होय (अ के०) वली करवा

जता होय एटले स्थानकें (कयाइ के०) केवारें पण गुरुने (मा वंदि ज्ञा के०) वांदवा नही. आहीं माशब्द निषेधवाचक ठे ॥ १५ ॥ ए सांतमुं द्वार थुं. उत्तर बोल तेत्रीश थया ॥ ३३ ॥

हवे चार स्थानकें वांदणां देवां, तेनुं आठमुं द्वार कहे ठे.

पसंते आसणठे अ, उवसंते उवछिए ॥ अणुन्नवि तु

मेहावी, किइकम्मं पज्झई ॥ १६ ॥ दारं ॥ ७ ॥

अर्थः—एक (पसंते के०) प्रशांतचित्त व्याक्षेपरहित गुरु होय, वीजुं (आसणठे के०) आसनस्थ एटले पोताने आसने वेठा होय, (अ के०) वली त्रीजुं (उवसंते के०) उपशांतचित्त एटले क्रोधादिकें रहित होय, चोथुं (उवछिए के०) उपस्थित होय एटले ठंदेण इत्यादिक कहेवाने सं मुख उजमांल थया होय, एवा गुरुआदिकने वांदणां देवानी (अणुन्नवि के०) अनुज्ञा मांगीने (तु के०) वली वांदणां देवाना विधिना जाण एवा (मेहावी के०) मेहावी एटले पंक्तिजनो ते (किइकम्मं के०) कृतिकर्म एटले वांदणां देवाप्रत्ये (पज्झई के०) प्रयुंजे एटले उद्यम करे ॥ १६ ॥ ए आठमुं द्वार थुं. उत्तर बोल साडत्रीश थया ॥

हवे आठ कारणे वांदणां देवां, तेनुं नवमुं द्वार कहे ठे.

पडिक्कमणे सज्जाए, काउस्सग्गे वराह पाहुणए ॥ आलो

यणसंवरणे, उत्तमठे य वंदणयं ॥ १७ ॥ दारं ॥ ८ ॥

अर्थः—एक (पडिक्कमणे के०) प्रतिक्रमणने विषे सामान्य प्रकारें वां दणां देवाय, वीजा (सज्जाए के०) स्वाध्यायवाचनादि लक्षण तथा स ज्ञाय पढाववाने विषे विधिवांदणां देवांय, त्रीजा (काउस्सग्गे के०) पञ्च रूपाण करवाना कायोत्सर्गने विषे एटले आचाम्लादि योगादि पारणे परि मितविगय विसर्जामणी विगयपरिजोगनी आज्ञा रूपें वांदणां देवाय, चो था (अवराह के०) अपराध एटले गुरुनो विनय उलंघवा रूप पोतानो अपराध खमावतां वांदणां देवाय, पांचमा (पाहुणए के०) प्राहुणो महोटो यति आवे तेवारें तेमने वांदणां देवाय एटले महोटाना समागमने वांदणां देवाय. ठठा गुरुनी पासें (आलोयण के०) आलोचना ले वाने अर्थे एटले अलोचना विहारादि समाचारी पदजिन्न हुंते थके वांद

णां देवाय, सांतमा पञ्चस्काण करतां अथवा मासखमणादिक विशेष तप रूप (संवरणे के०) संवरने विषे. वांदणां देवाय आठमा (उत्तमठे के०) उत्तमार्थे एटले अंतसमये. अनशन करवाने विषे संलेषणाने विषे (य के०) वली वांदणां देवाय, अथवा वांदवुं आय. ए आठ कारणे (वंदणयं के०) वांदणां देवाय, तेनुं नवमुं द्वार थयुं. उत्तर वोल पिस्तालीश थया ॥१९॥

हवे अवश्य साचववा माटे आवश्यक कहीयें, ते वांदणां देतां पच्चीश आवश्यक सचवाय, तेनुं दशमुं द्वार कहे ठे.

दोवणय महाजाय, आवत्ता बार चउसिरतिगुत्तं ॥

उपवेसिग निस्कमणां, पणवीसावसय किइकम्मे ॥१८॥

अर्थः—(दोवणयं के०) वे अवनत वांदणाने विषे जाणवां एटले वे वार उपरितन शरीर जाग नमाडवो तिहां एक तो जेवारें “इहामि खमा समणो वंदितं जावणिज्जाए निसीहिआए” एम कहीने नमे तेवारें ठंदेणनी अणुजाणह एटले आझा मागतो शरीरनो उपरितन जाग नमाडेत्यारे गुरु ठंदेण कहे. ए एक अवनत थयुं, एम बीजी वार वांदणां देतां बीजुं अवनत थाय. ए वे अवनत रूप वे आवश्यक थयां.

तथा (अहाजाय के०) एक यथाजात एटले जे रूपें दीक्षानो जन्म थयो हतो अर्थात् रजोहरण, मुहपत्ति चोलपट्टमात्रपणे श्रमण थयो हतो तेटलाज जेला थईहाथ जोडे अथवा योनिथी बालक निकलते जेमरचितकर संपुट होय तेम करसंपुट कस्या हाथ जोडेवाने ललाटे लगाडे ते यथाजात कहीयें एम. वे अवनत अने बीजुं यथाजात मली त्रण आवश्यक थयां.

हवे शरीरना व्यापार रूप (बार के०) बार (आवत्ता के०) आवर्त्त सूत्रान्निधान गर्जित कायव्यापारविशेष जाणवां. तेमां प्रथम वांदणे ठ आवर्त्त थाय, ते आवी रीतेंः—प्रथम त्रण आवर्त्त तो “अहो” “कायं” “कायं” ए वे वे अक्षरें नीपजे एटलें पोताना हाथनां तलां वे उंधा गुरु चरणे लगाडे तथा उत्तान हाथें पोतानो ललाटदेश फरसे अने “१ अहो २ कायं ३ काय संफासं” कहेतो मस्तक नमाडे तेवार पटी. “खमणिज्जोथी मांमीने वइकंतो” पर्यंत यावत् कर संपुटे कहीने वली त्रण आवर्त्त त्रण त्रण अक्षरना कहे तेमां एक अक्षर गुरुचरणे हाथ

लगाडतां कहे, वीजो अक्षर उत्तान हाथे वचाले विशामा रूप कहे अने त्री जो अक्षर ललाटदेशे हाथ लगाडतां कहे, जेम “ ज ता ने ” “ ज व णि ” “ जं च ने ” एवा त्रण आवर्त्त त्रण त्रण अक्षरना कहेतो खामे मि खमासंमणो कही वीजी वार मस्तक नमाडे. ए रीतें ए प्रथम वांदणे ठ आवर्त्त थयां तेम मली वीजे वांदणे पण एज रीतें ठ आवर्त्त थाय, वे वार मली वार आवर्त्त रूप वार आवश्यक थाय. सर्व मली पंदर थयां.

तथा (चउसिर के०) चतुःशिरः एटले चार वार शिर नमाडवुं तिहां पहेले वांदणे वे वार मस्तक नमाडवुं अने वीजे वांदणे पण वे वार मस्तक नमाडवुं मली चार वार शिर नमन थाय. एवं जंगणीश आवश्यक थयां.

तथा (तिगुत्त के०) त्रण गुप्ति ते मन, वचन अने कांया ए त्रण ने अन्यव्यापारथी गोपवी राखे ए त्रणने ड्रव्यथी तथा जावथी अयत्तायें न प्रवर्त्तावे, एवं वावीश आवश्यक थयां.

तथा (हुपवेस के०) द्विप्रवेश एटले वे वार आवश्यकें वे वार गुरुनी आज्ञा मागी अवग्रहमांहे प्रवेश करवा रूप वे आवश्यक अने (इंग निस्कमणं के०) एक वार अवग्रहथी वाहेर निकले एटले पहेले वांदणे आज्ञा मागी निसीहि कहेतो पग पूंजतो थको एकवार अवग्रह मांहे प्रवेश करे अने पठी आवस्सियाए कहेतो पाठल पूंजतो. एकवार पहेले वांदणे अवग्रहथी वाहेर निकले, अने वीजा वांदणामां प्रवेश करे पण फ री पाठो वाहेर निकले नही माटे वे वार पेसवुं अने एकवार निकलवुं मली त्रण आवश्यक थयां ते. पूर्वोक्त वावीश. साथें मेलवतां (पणवीसा के०) पच्चीश (आवसय के०) आवश्यक ते (किष्कम्मे के०) कृतिकर्म एटले वांदणाने विपे थाय ॥ १७ ॥

किष्कम्भं पि कुणंतो, न हौं किष्कम्भं निज्जरा जागी ॥

पणवीसामन्नयरं, साधु छाणं विराहंतो ॥ १८ ॥ दारं ॥ १७ ॥

अर्थः—हवे ए (पणवीसां के०) पच्चीश आवश्यकें जे ठे, तेमां (अन्नयरं के०) अनेरुं एक पण (छाणं के०) स्थानक प्रत्ये (विराहंतो के०) विराधतो एवो जे (साधु के०) साधु तेमज सांधवी श्रावक, श्राविका होय, ते (किष्कम्भं पि कुणंतो के०) कृतिकर्मने करतो ठतो पण एटले वांदणां

देतो ङतो पण (किङ्कम्म के०) कृतिकर्म थंकी जे कर्मपरिशाटरूप (नि
ज्जारा के०) निर्ज्जारा थाय तेनो (जागी के०) संविजागी (न होइ के०)
न थाय एटले ते वांदणानुं जे निर्ज्जरारूप फल, से न पामे ॥ १९ ॥ ए
दशमुं द्वार थयुं उत्तर बोल सित्तेर थया ॥

यंत्र स्थापना.

अवनत नमबुं.	यथाजात मुद्रा.	आवर्त्त.	शिरो नमन.	गुंति.	प्रवेश.	निकलबुं.
२	१	१२	४	३	२	१

हवे मुहपत्तिनी पञ्चीश पडिलेहणानुं अगीयारमुं द्वार कहे ठे.

दिष्टि पडिलेह एगा, ठ उहपप्फोड तिग ति अंतरिआ ॥

अस्कोड पमज्जाणया, नवनव मुहपत्ति पणवीसा ॥ २० ॥

अर्थः—प्रथम मुहपत्तिने पहेले पासें सूत्र अने बीजे पासें अर्थ तेनुं
तत्त्वं, सम्यक् प्रकारें हृदयने विषे धरुं एमचिंतवीने मुहपत्ति उखेली तेना
वेहु पासां सर्वत्र दृष्टियें करी जोवां ते (दिष्टिपडिलेह के०) दृष्टि पडिले
हणा (एगा के०) एक जाणवी. तेवार पठी (ठ के०) ठ (उहपप्फोड के०)
उंचा पखोडा करवा एटले मुहपत्तिने फेरवी बे हाथें साहीने एकेका हाथें
नचाववा रूप, त्रण त्रण उंचा पखोडा करवा तिहां कावे हाथे करतां स
म्यक्त्व मोहनीय, मिश्रमोहनीय अने मिथ्यात्वमोहनीय ए त्रण मोहनीय
परिहरुं एम चिंतवीयें तथा जमणे हाथे करतां कामराग, स्नेहराग अने
दृष्टिराग, ए त्रण रागपरिहरुं. एम चिंतवीयें ए ठ खंखेरवा रूप ठ पडिलेह
णा थइ तेनी साथें प्रथमनी एकदृष्टिपडिलेहणा मेलवीयें तेवारें सात थाय.

तेवार पठी (तिग के०) त्रण (अस्कोड के०) अस्कोडा अने (ति के०)
त्रण (पमज्जाणया के०) प्रमार्ज्जना एटले पूंजबुं ते अनुक्रमे एक बीजा
केडे त्रणवार (अंतरिआ के०) एकेकने अंतरे करवा एटले मुहपत्तियें
एक पड वाली मुहपत्तिनां त्रण वधूटंक करी जमणा हाथनी अंगुलीना
आंतरानी वचमां जरावीने त्रण अस्कोडां पसली जरीयें त्रणवार मुह
पत्ति उंची राखी कावा हाथना तलाने अण लागते खंखेरीयें पण हाथने
तले लगाडीयें नहीं पठी त्रण प्रमार्ज्जना पशलीमांहेथी घसी काहा

હીયેં એમ એકેકને આંતરે ત્રણ વાર ત્રણ ત્રણ અસ્કોડા કરવા અને ત્રણ વાર ત્રણ પ્રમાર્જના કરવી. એવી રીતે ત્રણ વાર કરતાં (નવ કેળ) નવ અસ્કોડા યંચેરવા રૂપ થાય. અને (નવ કેળ) નવ પરસ્કોડા પ્રમાર્જના એટલે પૂંજવા રૂપ થાય મલી અઢાર પડિલેહણા થાય તેની સાથેં પૂર્વોક્ત સાત મેલવીયેં, તેવારેં સર્વ મલી (મુહપત્તિ કેળ). મુહપત્તિની પડિલેહણા (પળવીસા કેળ) પચ્ચીશ થાય ॥ ૨૦ ॥ હવે અઢાર પડિલેહણા કરતાં એકેકા ત્રિકેં શું શું મનમાં ચિંતવિયેં ? તે કહે છે.

પહેલા ત્રણ અસ્કોડામાં સુદેવ, સુગુરુ અને સુધર્મ, એ ત્રણ તત્ત્વ આદરું, પઠી ત્રણ પ્રમાર્જનામાં કુદેવ, કુગુરુ અને કુધર્મ, એ ત્રણ પરિહરું, બીજા ત્રણ અસ્કોડામાં જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્ર, એ ત્રણ આદરું, પઠી ત્રણ પ્રમાર્જનામાં જ્ઞાનવિરાધના દર્શનવિરાધના અને ચારિત્રવિરાધના, એ ત્રણ પરિહરું, ત્રીજા ત્રણ અસ્કોડામાં મનોગુપ્તિ, વચનગુપ્તિ અને કાયગુપ્તિ એ ત્રણ ગુપ્તિ આદરું, પઠી ત્રણ પ્રમાર્જનામાં મનોદંરુ, વચનદંરુ અને કાયદંરુ, એ ત્રણ દંરુ પરિહરું, એવી રીતે મનમાં ચિંતવવું, એ ક્રિયા કરવાની મુહપત્તિ એક વેંત ને ચાર અંગુલ આત્મ પ્રમાણની જોડ્યેં અને રજોહરણ તથા ચરવલો બત્રીશ અંગુલનો જોડ્યેં તેમાં ચોવીશ અંગુલની ઢાંકી અને આઠ અંગુલની દશી જોડ્યેં અથવા ન્યૂનાધિક કરી હોય તો પણ સરવાલે બત્રીશ અંગુલ જોડ્યેં, એ પચ્ચીશ પડિલેહણા સ્ત્રી પુરુષ બેહુયેં કરવી. એ અગીયારમું દ્વાર થયું, અને ઉત્તર બોલ પચ્ચાણું થયા ॥

હવે શરીરની પચ્ચીશ પડિલેહણાનું બારમું દ્વાર કહે છે.

પાયાહિણેણ તિચ્ચ તિચ્ચ, વામેચ્ચર બાહુ સીસ મુહ દિય
એ ॥ અંસુઢાહો પિઠે, ચણ ઘણ્ય દેહ પળવીસા ॥ ૨૧ ॥

અર્થ:—(પાયાહિણેણ કેળ) પ્રદક્ષિણાયેં એટલે પ્રદક્ષિણાવર્તેં કરી એક (વામ કેળ) માથે (બાહુ કેળ) બાહુયેં અને બીજું (ઇચ્ચર કેળ) ઇતર તે જમણે બાહુયેં તથા ત્રીજું (સીસ કેળ) મસ્તકેં, ચોથું (મુહ કેળ) મુખેં અને પાંચમું (દિય એ કેળ) હીયાને વિષે એ પાંચ ઠામે (તિચ્ચતિચ્ચ કેળ) ત્રણ ત્રણ વાર પડિલેહણા કરત્રી એટલે મુહપત્તિને વધૂટકની પેરેં ગ્રહણ કરીને વામજુજાદિક પાંચ સ્થાનકેં ફેરવવી તેવારેં પત્તર પડિલેહણા થાય, અને (અં

સુઢાહો કે૦) અંસુઢુ એટલે વે યંજાની ઉપર અને તે વે યંજાની અહો એટલે નીચેં કાઁખમાં (પિઠે કે૦) પિઠ એટલે વાંસાની બાજુયેં (ચઙ કે૦) ચાર પડિલેહણ કરવી એટલે વે યંજા ઉપર અને વેં કાઁખને વિષે. એમજ (ઠ પ્પય કે૦) ઠ પડિલેહણ વે પગની ઉપર કરવી તેમાં ત્રણ વામ પગે અને ત્રણ દક્ષિણ પગે કરતાં ઠ થાય, એવી રીતેં સર્વ મલી (દેહ કે૦) શરીરની પડિલેહણા (પણવીસા કે૦) પચ્વીશ થાય ॥ ૨૧ ॥

ઈહાં યદ્યપિ શ્રીઆવશ્યકવૃત્તિ તથા પ્રવચનસારોચ્ચારાદિકેં પડિલેહણા નો વિશેષ વિચાર કહ્યો નથી તો પણ ઇહાં પરંપરાથી સંપ્રદાય સમાચારીયેં સ્ત્રીનું શરીર વસ્ત્રેં આવૃત્ત હોય માટેં એને શરીરની પડિલેહણા પચ્વીશમાં થી ત્રણ મસ્તકની, ત્રણ હૃદયની અને વે પાસાના યંજાની ચાર, એવં દશ પડિલેહણા ન હોય શેષ પન્નર હોય તથા વલી સાધ્વીને તો ડઘાડે માથે ક્રિયા કરવાનો વ્યવહાર ઢે માટેં તેને મસ્તકની ત્રણ પડિલેહણા હોય શેષ સાત ન હોય વાકી અઢાર પડિલેહણા હોય.

એ પડિલેહણા જે ઢે, તે યદ્યપિ જીવરક્ષાની કારણજૂત જઘ્ય જીવનેં ઢે એમ તીર્થકરની આજ્ઞા ઢે તો પણ મનરૂપ માંકડાને નિયંત્રવા સારુ બોલ ધારીયેં તે યદ્યપિ આવશ્યકવૃત્તિ તથા પ્રવચનસારોચ્ચારાદિ ગ્રંથેં કહ્યું નથી તોપણ અદ્વપમતિને મન સ્થિર રાખવા માટેં “ સુત્તઠ તત્તદિઠિ ” ઇત્યાદિ પાંચ ગાથાનું કુલક કહ્યું ઢે, તે ઇહાં વાંદણામાં અધિકાર નથી તોપણ તે પાંચ ગાથાનો અર્થ લખીયેં ઠેયેં.

જમણા ફેરથી મુહપત્તિને વધૂટકની પેરેં ગ્રહણ કરીને પડિલેહણ કરીયેં તે કહે ઢે. માવા હાથની જુજાયેં ત્રણ વાર પુંજીયેં ત્યાં હાસ્ય, રતિ અને અરતિ, એ ત્રણ પરિહરું. એમ ચિંતવીયેં. જમણા હાથની જુજાયેં ત્રણ વાર પુંજીયેં ત્યાં જય, શોક અને ડુગંઢા, એ ત્રણ પરિહરું, એમ ચિંતવીયેં. મસ્તક ત્રણ વાર પુંજીયેં તેમાં કૃષ્ણ, નીલ અને કાપોત એ ત્રણ માઠી લેંશ્યા ઠાંરું, એમ ચિંતવીયેં. મુખની ત્રણ પડિલેહણ કરીયેં ત્યાં રુદ્રિગારવ, રસગારવ અને શાતાગારવ, એ ત્રણ પરિહરું, એમ ચિંતવીયેં. હૃદયની ત્રણ પડિલેહણા કરીયેં ત્યાં માયાશલ્ય, નિયાણાશલ્ય અને મિથ્યાત્વશલ્ય એ ત્રણ શલ્ય ઠાંરું, એમ ચિંતવીયેં. માવા યંજા અને જમણા યંજાની નીચેં ઉપર. વે પાસાની પડિલેહણા ચાર કરીયેં ત્યાં ક્રોધ, માન, માયા અને લોજ એ ચાર

कषायने ठांमुं; एम चींतवीयें. मांवे जमणे पगे अनुक्रमें त्रण पडिलेहणा करीयें, तिहां अनुक्रमें पृथ्वीकाय, अपूकाय, तेजकाय वायुकाय, वनस्प. तिकाय अने त्रसकाय, ए ठ काय जीवोनी रक्षा करूं, एम चींतवीयें ॥

तथा वली पडिलेहणना अधिकार माटें वस्त्र, पात्र, पाट, बाजोठ, पाया वाला पाटला, पाटली, स्थापनाना रुबा, ढाकणां, अने जाजन प्रमुखनी प च्चीश पडिलेहण तथा कणदोरा, मांमां अने मांमीनी दश. पडिलेहण तथा थापनानी तेर, पायानी तेर इत्यादिक सर्व परंपरागतें जाणवी ॥

आवस्सएसु जह जह, कुणइ पयत्तं अहीण मंइरित्तं ॥

तिविह करणोवउत्तो, तह तह से निज्जरा होई ॥ ११ ॥

अर्थः—ए (आवस्सएसु के०) आवश्यकने विषे तथा मुहपत्ति अने शरीरनी पडिलेहणाने विषे (जहजह के०) जेम जेम उजमाल चित्त थको (पयत्तं के०) प्रयत्न एटले उद्यमप्रत्ये (अहीण के०) हीन हीन परंतु जेम कंझो ठे तेमज करे, पण तेथकी उठो करे नही तेमज (अइरित्तं के०) अतिरिक्त ते तेथकी जूदो एटले जेमहीन न करे, तेम अधिक पण न करे एवी रीतें चली बुझियें सहित थको (तिविहकरण के०) त्रिविध करण ते मन, वचन अने काया, ए त्रण करणे करी (उवउत्तो के०) उपयुक्त थको एटले शुद्ध उपयोगी थंयो थको एकाग्रचित्त ठतो (कुणइ के०) करे (तहतह के०) तेम तेम (से के०) ते उद्यम करनार पुरुषने (निज्जरा होई के०) विशेषें कर्मोनी निर्जरा थाय अने जो अविधियें प्रतिलेखना दिक करे तो ते ठ कायनो विराधक कंझो ठे. एटले पडिलेहणानुं बारमुं द्वारं थयुं. उत्तर बोल एकशो वीश थया ॥ ११ ॥

हवे चार गाथायें करी बत्तीश दोष त्यागवानुं तेरमुं द्वार कहे ठे.

दोस अणाडिअ थडिअ, पविअ परिपिअं च ठो लगई ॥ अंकुस कञ्ज रिंगिअ, मच्चुवत्तं मणपउठं ॥ १३ ॥ वेइयबअ जयंतं, जय गारव मित्त कारणा तिन्नं ॥ पडिणीय रुठ तज्जिअ, सठ हिलिअ विप लिय चिअयं ॥ १४ ॥ दिठमदिठं सिंगं, कर तम्मो

अण अणि-हणालि-हं ॥ ऊणं उत्तर चूलिअ, मूअं
ठहर चुडलिअं च ॥ १५ ॥ बत्तीस दोस परिसु-हं,
किइकम्मं जो पउंजई गुरूणं ॥ सो पावइ निवाणं,
अचिरेण विमाणवासं वा ॥ १६ ॥ दारं ॥ १३ ॥

अर्थः—जे अनादार पणे संज्रांत थको वांदे, ते पहेलो (अणाड्डिय के०) अनादत (दोस के०) दोष. तथा जे जात्यादिकें करी धीगो थको स्तब्ध पणुं राखतो वांदे, अथवा द्रव्य जावादिक चउजंगीयें करी स्तब्ध थको वांदे ते बीजो (थट्ठिअ के०) स्तब्ध दोष. तथा जे वांदणां आपतो जाडु तनी परें तुरत नासे, अथवा वांदणां देतो अरहो परहो. फरे ते त्रीजो (अपविऊ के०) अपविऊ दोष. तथा जे घणा साधु प्रत्ये एकज वांदणे वांदे अथवा आवर्त्त, व्यंजन, अने आलाप ए सर्व एकठा करे, ते चोथो (परिपिंनियं के०) परिपिंनित दोष. (च के०) वली जे तीडनी परें उठल तो एटले उपडी उपडी विसंघुल वांदे, ते पांचमो (ढोलगई के०) ढोलगति दोष. तथा जे अंकुशनी परें रजोहरणने वे हाथे ग्रहीने वांदे ते षष्ठो (अंकुस के०) अंकुश दोष. तथा जे काठवानीपरें रिंगतो रिंगतो वांदे, ते सातमो (कठजरिंगिय के०) कठजरिंगित दोष. तथा जे उजो थइ वेसीने जलमांहेला माठलाती परें एकने वांदीने उतावलो ठपी फरी बीजाने वांदे, अथवा पाठ प्रवृत्त करे अथवा रेचकावर्त्त अनुलोम प्रति लोम वांदे, ते आठमो (महुवत्तं के०) मत्स्योद्धर्त दोष. तथा कोइ साधु पोतार्थी एकादे गुणें हीन होय ते दोषने मनमां चिंतवतो ईर्ष्यासहित थको वांदे, ते नवमो (मणपउठं के०) मनःप्रदुष्ट दोष जाणवो ॥ १३ ॥

तथा जे वे ढींचणनी उपर तथा हेठे हाथ राखीने अथवा वे हाथ विचारें वे ढींचण राखीने अथवा वे हाथनी वचमां एक ढींचण राखीने अथवा खोले हाथ मूकीने वांदे, ते दशमो (वेश्यवरू के०) वेदिकावरू दोष जाणवो. तथा ए कांइक अमने नजशे एटले विद्यामंत्रादिक शीख वशे इत्यादिक लालचनी बुद्धियें वांदे, अथवा नही वांदीश तो रीश करशे एवुं जाणीने वांदे, ते अगीयारमो (नयंतं के०) नजंत दोष जाणवो.

तथा एमने नही वांदीश तो मुजने गढादिकथी बाहिर काढीमूकशे,अथवा शापादिक आक्रोश करशे,इत्यादिक नयें करी वांदे, ते बारमो (जय के०) जयदोष जाणवो. तथा जो हुं नली रीतें वांदीश तो सर्व एम जाणशे जे ए सामाचारीमां कुशल ठे, माह्यो ठे, विधिप्रवीण ठे, एवी रीतें जाणपणाना गारवें करी वांदे, ते तेरमो (गारव के०) गारव दोष जाणवो. तथा एमनी साथें महारे पूर्वे मित्राइ ठे, एवुं जाणी मित्रादिक नी अनुवृत्तियें वांदे, ते चौदमो (मित्त के०) मित्रदोष जाणवो. तथा जे ज्ञानदर्शनादिक कारण विना बीजा अन्य कारण जे वस्त्रादिक पदादिक मुजने देशे, एम उद्देशीने जे वांदे, ते पन्नरमो (कारणा के०) कारण दोष जाणवो. तथा जे चोरनी परें ठानो रह्यो थको वांदे एटले परथी पोतानी आत्माने ठानो राखे, रखे कोइ मुजने उलखी लेशे तो माहारी लघुता थशे, एवी रीतें पोतानें बुपावतो वांदे, ते शोलमो (तिन्न के०) स्तैन्यदोष जाणवो. तथा आहारादिकनी वेलायें प्रत्यनीकपणे अनवसरें वांदे, ते सत्तरमो (पडिणीय के०) प्रत्यनीक दोष जाणवो. तथा क्रोधें धमधम्यो थको वंदना करे, अथवा क्रोधांतप्रत्यें वांदे, ते अठारमो (रुष्ठ के०) रुष्ठदोष जाणवो. तथा जे घणीये वार वांद्या, तो पण प्रसन्न थता नथी तेम कोपमां पण थता नथी काष्ठनी पेरें देखाय ठे, एम तर्जनां करतो वांदे, अथवा तर्जनी अंगुलियादिकें तर्जना देतो थको वांदे, एटले कहे के एने रूपेथी शुं? अने तुठेथी पण शुं? एम तर्जतो थको वांदे, ते उं गणीशमो (तर्जिय के०) तर्जित दोष जाणवो. तथा जे मायादिक कपटें करी वांदे, अथवा ग्लानादिक व्यपदेश करी सम्यक् प्रकारें न वांदे, ते वीशमो (सष्ठ के०) शठ दोष जाणवो. तथा हे गणि! हे वाचक! तमने वांदवाथी शुं फल थाय? एवी रीतें जात्यादिकनी हेलना करतो थको वांदे, ते एकवीशमो (हिलिय के०) हिलित दोष जाणवो. तथा अर्छां वांदणां देइने वचमां वली देशकथादिक विकथाउं करतो करतो अनियाने वांदे, ते बावीशमो (विपलियचिअयं के०) विपलतचित्तकं एटले विपलितचित्त दोष जाणवो ॥ १४ ॥

जे मुंगो रही ठानो मानो बेसे तेने कोइ बीजो जाणी जाय जेआ ठानो बेसी रह्यो ठे तो वांदे तथा कोइ अपरनुं वचमां अंतर ठते न वांदे, ए

म दीतुं अणदीतुं करे, एटले कोश्यें दीतुं, कोश्यें न दीतुं एम लाजतो थको अंधारामां वांदणां आपे, ते त्रेवीशमो (दिष्ठमदिष्ठं के०) दृष्टादृष्ट दोष जाणवो. तथा जे पोताना मस्तकने एक देशें करी एटले मस्तकतुं एक पासुं गुरुने पगे लगाडे तथा मुद्राहीन पणे धर्मोपकरणादिक विपरीत पणे राखतो ठतो वांदे, ते चोवीशमो (सिंगं के०) शृंग दोष जाणवो. तथा जे राजादिकना कर वेठनी पेरें जाणीने वांदे, पण कर्मनिर्झराने अर्थें वांदे न ही, ते पच्चीशमो (कर के०) करदोष जाणवो. तथा जे गुरुने वांदणां दीधां विना बुटको नथी, केवारें एथी बुटशुं? एम चिंतवतो वांदे, ते ठवीशमो (तम्मोअण के०) तन्मोचन दोष जाणवो. तथा सत्तावीशमा आश्लिष्टाना श्लिष्टदोषनी चञ्चंगी थाय ते आवी रीतें के, हाथें करी, रजोहरण अने मस्तक फरसे ए प्रथम चांगो ते शुरू जाणवो, तथा रजोहरणने हाथ लगाडे पण मस्तकें हाथ न लगाडे, ए बीजो चांगो, तथा मस्तकें हाथ लगाडे पण रजोहरणे हाथ न लगाडे ते त्रीजो चांगो, तथा रजोहरण अने मस्तक वेहुने हाथ फरसे नही एटले लगाडे नहीं, आश्लेषे नही, ते चोथो जंग जाणवो. ए चार चांगामां प्रथम चांगो शुरू ठे अने पाठला त्रण चांगा अशुरू दोषावतार जाणवा. ए त्रण चांगे करी वंदन करे ते सत्तावीशमो (अणिशुरूणाद्विच्छं के०) आश्लिष्टानाश्लिष्ट दोष जाणवो. तथा जे आवश्यक कादिकें पाठ आलावा असंपूर्ण कहेतो थको वांदे, ते अष्टावीशमो (ऊणं के०) ऊण दोष जाणवो. तथा जे वांदणे वांदीने पढी महोटे शब्दें करी 'मन्त्राण वंदामि' एम कहे, ते उगणत्रीशमो (उत्तरचूद्विअ के०) उत्तरचूद्विका दोष जाणवो. तथा जे आलाप आवर्त्तादिकने मूकनी परें अणउ चरतो वांदे, ते त्रीशमो (मूअं के०) मूकदोष जाणवो. तथा जे आलावाने अत्यंत महोटे स्वरें उच्चार करतो वांदे, ते एकत्रीशमो (ढटूर के०) ढटूर दोष जाणवो. तथा जे अंबुअडानी परें रजोहरण ठेहडे ग्रहण करी रजोहरणने जमांडतो थको वांदणां आपे, ते (च के०) वली वत्रीशमो (चुडद्वियं के०) चुडद्विक दोष जाणवो ॥ १५ ॥

ए पूर्वोक्त (वत्तीसदोस के०) वत्रीश दोष तेणे करीने रहित थको (परिशुद्धं के०) परिशुद्ध निर्दोषपणे (किष्कम्मं के०) कृतिकर्म जे वांदणां तेने (गुरूणं के०) गुरुना चरणप्रत्ये (जो के०) जे जव्यप्राणी (पञ्जइ

के०) प्रयुंजे, एटले आपे ठे (सो के०) ते प्राणी (अचिरेण के०) थोडा कालमां (निर्वाणं के०) निर्वाण एटले कर्मरूपदावानलनो उपशम जे मोक्ष ते प्रत्ये (पावइ के०) पामे (वा के०) अथवा (विमाणवासं के०) वैमानिक देवपणाना वासप्रत्ये पामे ॥ १६ ॥ एटले ए तेरमुं वत्रीश दोष नुं छार पूरं थयुं, उत्तर बोल १५१ थया ॥

हवे वांदणां देतां ठ गुण उपजे, तेनुं चौदमुं छारं कहे ठे.

इह बच्च गुणा विणन, वयारमाणाइजंग गुरुपूआं ॥ तिब
यराणय आणा, सुअधम्माराहणा किरिया ॥ १७ ॥ दारां ॥ १४ ॥

अर्थः—(इह के०) ए वांदणाने विषे (बच्च के०) ठ वली (गुणा के०) गुण उपजे ते कहे ठे. तेमां एक तो (विणजवयारं के०) विनयो पचार करवो ते गुण उपजे एटले जे विशेषे करी सर्वकर्मनो नाश करे ते ने विनय कहियें. तेहिज उपचार एटले आराधवानो प्रकार जाणवो. बीजो (माणाइजंग के०) पोताना अजिमानादिकनो जंग थाय एटले पोताना माननुं गालवुं थाय. त्रीजो (गुरुपूआ के०) गुरु जे पूज्यजन तेमनी पूजा सेवा जक्तिनुं साचवुं थाय. चौथो समस्त कल्याणनुं मूल रूप एवी (तिबयराणय के०) श्रीतीर्थकर देवनी (आणा के०) आ झां तेनुं आराधन थाय एटले आझानुं पालवुं थाय केम के जगवंते विनय मूल धर्म कह्यो ठे, तथा पांचमो (सुअधम्माराहणा के०) श्रुतधर्मनी आराधना थाय, केम के श्रुतज्ञान जे गुरु पासैथी जणवुं ते पण वंदन पूर्वक जणवुं कहुं ठे. तथा ठठो गुण तो परंपरायें एथी (अकिरिआ के०) अक्रियारूप फल एटले सिद्धपणुं पामीयें ए ठ गुण वांदणां दे वाथी उपजे, तेनुं चौदमुं छार पूर्ण थयुं, उत्तर बोल १५० थया ॥ १७ ॥

हवे जण गाथायें करी गुरुस्थापनानुं पन्नरमुं छार कहे ठे.

गुरुगुणश्रुतं तु गुरुं, ठाविज्जा अहव तव अस्काई ॥

अहवा नाणाइतिअं, ठाविज्ज सस्कं गुरुअनावे ॥ १८ ॥

अस्के वराडए वा, कठे पुढे अ चित्तकम्मे अ ॥ स

प्रावमसप्रावं, गुरुठवणा इतरावं कहा ॥ १९ ॥ गुरु

વિરહંમી ઠવણા, ગુરુવણસોવ દંસણહં ચ ॥ જિણવિ
રહંમી જિણવિં, વ સેવણા મંતણં સહલં ॥૩૦॥દારાં ॥૨૫॥

અર્થ:—(ગુરુ કે) મહોટા વિશેષ પ્રતિરૂપાદિ ઠત્રીશ (ગુણજુતં કે) ગુણે કરી યુક્ત એવા (તુ કે) નિશ્ચે (ગુરુ કે) ગુરુને (ઠાવિજ્ઞા કે) સ્થાપન કરીને તેની આગલ પ્રતિક્રમણાદિ ક્રિયા કરીયે (અહવા કે) અથવા (સરહં કે) સાદ્ગત્ પૂર્વોક્ત ગુણયુક્ત એવા (ગુરુઅન્નાવે કે) ગુરુનો અન્નાવ ઠતે (તહ કે) તત્ર એટલે તે ગુરુને સ્થાનકે (અરહાં કે) અદ્વાદિક સ્થાપીને તેની આગલ ક્રિયા કરીયે તે અદ્વાદિક સ્થાપનાચાર્ય ન હોય તો (નાણાણિયં કે) જ્ઞાનાદિક ત્રણ એટલે એક જ્ઞાન, વીજું દર્શન, ત્રીજું ચારિત્ર, એ ત્રણેના ઉપકરણ જે પોથી નોકરવા લી પ્રમુખ ઠે તેને (ઠવિજ્ઞા કે) સ્થાપીને તેની આગલ ક્રિયા કરીયે. પરંતુ અગુરુને વિષે ગુરુબુદ્ધિ આણીને તેની આગલ ક્રિયા કરવી નહીં. કેમકે આગમમાં અગુરુને વિષે જે ગુરુબુદ્ધિ આણવી તેને અત્યંત આકરું લોકોત્તર મિથ્યાત્વ કહ્યું ઠે ॥ ૨૬ ॥

હવે અદ્વાદિક જે કયા તે કહે ઠે. એક (અરકે કે) અદ્વા તે ચંદન પ્રસિદ્ધ માલાની સ્થાપના જાણવી, તેના અન્નાવે (વરાડા કે) વરાટકે એટલે ત્રણ લીટીના કોમ્બની સ્થાપના કરવી, (વા કે) અથવા (કંઠે કે) કાષ્ઠ માંસા માંસી પ્રમુખ ચંદનાદિકની પાટી આદિકની સ્થાપના કરવી, (પુઢે કે) પુસ્તકની સ્થાપના કરવી, (અ કે) વલ્લી તેના અન્નાવે (ચિત્તકમ્મે કે) ચિત્રકર્મ તે ગુરુની મૂર્તિનાં ચિત્રામ આલેખ, અથવા ગુરુની કાષ્ઠની પ્રતિમા એ પાઠ શ્રીઅનુયોગદ્વાર સૂત્રથી લખીયે ઠેયે, “સે કિંતં ઠવણાણુણા જહં વા અરકે વા વરાડા વા કઠકમ્મે વા પોઢકમ્મે વા લેપકમ્મે વા ચિત્તકમ્મે વા ગંથિકમ્મે વા વેઢિકમ્મે વા પૂરિકમ્મે વા સંઘાતિકમ્મે ત્રા એગે અણેગે વા સપ્પાહ વા અસપ્પાહ વા ઠવણા ઠવિજ્ઞાતિ ॥ એવી રીતે ગુરુની સ્થાપના કરવી, તે વે પ્રકારે જાણવી તે કહે ઠે. (સપ્પાવ મસપ્પાવં કે) એક સપ્પાવસ્થાપના અને વીજી અસપ્પાવ સ્થાપના તિહાં ગુરુની મૂર્તિ તથા પ્રતિમાદિકની આકાર સહિત જે સ્થાપના તે સપ્પાવ સ્થાપના જાણવી, અને આકારવિના અદ્વાદિકની જે સ્થાપના કરવી તે

असंज्ञाव स्थापना जाणवी, वली (गुरुवणा के०) गुरुनी स्थापना ते ए क (इत्तर के०) इत्तर अने बीजी (यावकहा के०) यावत् कथिका तेमां इत्तर ते थोडा काल लगें स्थापना रहे, जेम नोकरवाली अने पुस्तकादिक नी जे स्थापना ठे, ते स्थापना क्रिया करवाने वखतें आपे ठे, माटें ज्यां सु धी ते क्रिया करीयें, तिहां सुधी ते स्थापना रहे, जो दृष्टि तिहांनी तिहां रा खीयें, तो रहे, नही तो वली फरी बीजी स्थापना स्थापवी पडे, ते इत्तर का लनी स्थापना जाणवी. अने बीजी यावत्कथिक स्थापना ते घणा काल प र्यंत रहे, ते प्रतिमादिक तथा अक्षादिकनी बे प्रकारनी स्थापना करीयें ठेयें. ए स्थापनानी आशातना पण गुर्वादिकनी पेरें टालवी ॥ ३९ ॥

हवे स्थापना सा कारण माटें स्थापवी ? ते कहे ठे. जेवारें साक्षात् गुणवंत (गुरुविरहंमि के०) गुरुनो विरह एटले अज्ञाव होय, तेवारें (गुरुवदेसोवदंसणठं के०) गुरुपदेशोपदर्शनने अर्थें एटले गुरुनो उपदेश देखाडवाने माटें (ठवणा के०) स्थापना स्थापवी जोश्यें (च के०) इहां ज्ञावार्थ ए ठे जे, स्थापनानी आगल क्रिया करतां ते एवुं जाणे जे गुरुज मुजने आदेश आपे ठे, ते महारे इष्ठाकारि कही प्रमाण करवुं. केम के ? गुरुना अज्ञावें जे धर्मानुष्ठान करवुं, ते शून्यज्ञाव गंणाय. हवे दृष्टांत कहे ठे. जेम (जिणविरहंमी के०) हमणां श्रीजिनेश्वरनो विरह ठतां (जिण बिंब के०) श्रीतीर्थकरना बिंब एटले प्रतिमानी (सेवण के०) सेवन क रीने (आमंतणं के०) आमंत्रण करवुं. जे हे जगवंत ! तमें मुजेनें संसार स मुझंकी तारो, मोक्ष आपो इत्यादिकजे कहेवुं, ते (सहलं के०) सकल थाय ठे. ए दृष्टांतें इहां पण श्रीगुरुना विरहें गुरुनी स्थापना पण सफल होय ठे. ए गुरु स्थापनाना एकज बोलनुं पन्नरमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल १५९ थया ॥ ३० ॥

हवे बे प्रकारना अवग्रहनुं शोलमुं द्वार कहे ठे.

चउदिसि गुरुगहो इह, अद्भुत तेरस करे सपरपखे ॥

अणणुन्नायस्ससया, न कप्पए तब्ब पविसेउ ॥ ३१ ॥ दारं ॥ १६ ॥

अर्थः—(इह के०) ए श्रीजिनशासनमांहे (गुरुगहो के०) गुरुथकी अवग्रह (चउदिसि के०) चारे दिशाने विषे (सपरपखे के०) स्व अने परपक्ष आश्रयी अनुक्रमें केटलो केटलो होय ? ते कहे ठे. तिहां एक (अ

हुठ के०) साडा त्रण अने बीजो (तेरस के०) तेर (करे के०) हाथनुं जा
एवुं. तेमां स्वपक्ष ते पोतामां साधु साधुमां अने बीजा श्रावक जाणवा. त
था परपक्ष ते साधु अने साध्वी तथा श्राविका जाणवी. तेमां साधु साधुने
तथा श्रावकने मांहोमांहे साडा त्रण हाथ वेगलो अवग्रह होय अने गुर्वा
दिकशी साध्वी तथा श्राविकाने तेर हाथ वेगलो अवग्रह होय. तेमज सा
ध्वी तथा श्राविकाने मांहोमांहे साडा त्रण हाथनो अवग्रह होय (तब
के०) तेटला अवग्रहमांहे (अण्णुनायस्स के०) गुरुनी अनुज्ञा लीधा विना
(सया के०) सदा निरंतर (पविसेउं के०) प्रवेश करवाने वली (नकप्पए
के०) नकट्पे. ए वे अवग्रहनुं शोलमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल १६१ थया ॥३१॥

हवे वांदणांना सूत्रांना अक्षरनी संख्यानुं सत्तरमुं द्वार तथा
पदनी संख्यानुं अठारमुं द्वार कहे ठे.

पण तिग बारस डुग तिग, चउरो ठठाण पय इगुणतीसं ॥ गुण
तीस सेस आव,स्सयाइं सव पयं अडवन्ना ॥३१॥ दारं. ॥१७॥१७॥

अर्थः—प्रथम वंदनक सूत्रना अक्षर (११६) ठे. तेमां लघु अक्षर
(१०१) ठे, अने गुरु अक्षर तो इहामिथी मांकीने वोसिरामि पर्यंत पच्चीश
ठे ते लखे ठे, हा ज्ञा ग्ग ज्ञो प्प कं ता ज्ञं क्क की न्न हा क्क क्क
व व वो व म्मा क्क स्स क्क प्पा. ए पच्चीश अक्षर गुरु जाणवा एटले संत्त
रमुं वंदनक सूत्रना अक्षरोनुं द्वार थयुं. उत्तर बोल (३७७) थया.

हवे अठारमुं वंदनक सूत्रना पदनी संख्यानुं द्वार गाथाना अर्थें कहे ठे.
तिहां 'विजक्त्यंतं पदं' एटले विजक्ति जेना अंतमां होय तेने पद कहीयें ते
इहां वंदनक सूत्रना ठ स्थानक मध्ये सर्व मली अछावन पदनी संख्या
ठे, तिहां प्रथम स्थानकमां इहामि, खमासमणो, वंदिउं, जावणिजाए,
निसीहियाए, ए (पण के०) पांच पद जाणवां.

तथा बीजा स्थानकमां अणुजाणह, मे, मिउग्गहं, ए (तिग के०)
त्रण पद जाणवां, तथा त्रीजा स्थानक मध्ये निसीहि, अहो, कायं, काय
संफासं, खमणिज्जो, जे, किलामो, अप्पकिलंताणं, बहुसोजेण, जे, दिवसो, वइ
कंतो. ए (बारस के०) बार पद जाणवां, तथा चोथा स्थानकमां जत्ता, जे,
ए (डुग के०) वे पद जाणवां. तथा पांचमा स्थानकमां जवणिज्जं, च, जे,

ए (तिग के०) त्रण पद जाणवां, तथा ठठा स्थानकमां खामेमि, खमास मणो, देवसियं, वझ्कमं, ए (चउरो के०) चार पदं जाणवां, एम (ठठाण के०) ठ स्थानकने विषे (पय इगुणतीसं के०) उंगणत्रीश पद जाणवां.

तथा (सेस के०) शेष रह्यां जे (गुणतीस के०) उंगणत्रीश पद ते (आवस्सियाइं के०) आवस्सिआएथी मांकीने वोसिरामि पर्यंत थाय, तेवारें (सब के०) सर्वे मल्लीने (पय के०) पद (अडवन्ना के०) अछा वन्न थाय ठे. हवे ए पाठला उंगणत्रीश पद कही देखाडे ठे. आवस्सि याए पक्किडमामि खमासमणाणं देवसियाए आसायणाए तिच्चीसन्नयराए जं किंचि मिन्हाए मण्डुकडाए वयडुकडाए कायडुकडाए कोहाए माणाए मायाए लोच्चाए सबकादियाए सबमिन्होवयाराए सबधम्माश्कमणाए आसायणाए जो मे अश्यारो कउं तस्स खमासमणो पडिक्कमामि निंदामि गरिहामि अप्पाणं वोसिरामि. ए उंगणत्रीश पद थयां. आ ठेकाणें केट लाएक जंकिंचिमिन्हाए ए एक पद माने ठे तथा केटलाएक आवस्सियाए ए अनिष्ठित पद ठे माटे नथी गणता. तेमाटे बहुश्रुत कहे ते प्रमाण जाणवुं. ए अछावन पदनुं अठारमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल ४४५ थया ॥ ३२ ॥

हवे वांदणांना दायकना स्थानकनुं उंगणीशमुं द्वार कहे ठे.

. इत्थाय अणुन्नवणा, अवावाहं च जत्त जवणा य ॥ अवरह
खामणावि य, वंदण दायस्स ठठाणा ॥३३॥ दारं ॥ १९ ॥

अर्थः—(इत्थाय के०) इत्थामि खमासमणो वंदितुं जावणिज्जाए नि सीहिआए लगें पांच पदनुं प्रथम स्थानक जाणवुं, तथा (अणुन्नवणा के०) अणुजाणह मे मिउग्गहं ए त्रण पदनुं बीजुं स्थानक, तथा (अवा वाहं च के०) अव्यावाध एटले निरावाध पणुं पूढवा अर्थे निसीहिथी मां कीनें दिवसो वझ्कंतो पर्यंत बार पदोनुं त्रीजुं स्थानक जाणवुं, तथा (जत्त के०) जत्ता जे ए बे पदोनुं चोथुं स्थानक, तथा (जवणाय के०) जव णिज्जां च जे ए त्रण पदनुं पांचमुं स्थानक, तथा (अवरहखामणाविय के०) अपराधनुं खमाववुं एटले खामेमि खमासमणो देवसियं वझ्कमं ए चार पदोनुं ठठुं स्थानक जाणवुं. अपिच एटले वल्ली ए (वंदणदायस्स के०) वांदणानो जे देवावालो तेनां (ठठाणा के०) ठ स्थानक जाणवां.

॥ ૩૩ ॥ એ ઠ સ્થાનકનું ઝંગણીશમું દ્વાર થયું ॥ ઉત્તર બોલે ૪૫૧ થયા.
હવે એ ઠ સ્થાનકમાં ઠ ગુરુ વચન હોય તેનું વીશમું દ્વાર કહે છે.

ઠંદેણણુજ્ઞાણામિ, તદ્દત્તિ તુપ્રંપિ વદ્દેણ એવં ॥ અહમ
વિ સ્વામેમિ તુમં, વયણાઈં વંદણરિહસ્સ ॥ ૩૪ ॥

અર્થ:—જિહાં ઇલામિ સ્વાસમણો વંદિતું જાવણિજ્ઞાણ નિસીહિઆણ
ઘટલો પાઠ શિષ્ય કહે, તેવારેં ગુરુ જો વાંદણાં દેવરાવે તો (ઠંદેણ કેળ)
ઠંદેણ એ પાઠ કહે, અને વાંદણાં ન દેવરાવે તો “તિવિદેણ” એવો પાઠ કહે,
એ પ્રથમ ગુરુવચન જાણવું, તથા ‘ અણુજ્ઞાણહ મે મિંઝગ્ગહં ’ એ પાઠ શિ
ષ્ય કહે, તેવારેં ગુરુ કહે (અણુજ્ઞાણામિ કેળ) આજ્ઞા આપું હું. એ વીજું
ગુરુવચન જાણવું, તથા નિસીહિ ઇત્યાદિક જેવારેં શિષ્ય કહે, તેવારેં ગુરુ
કહે (તદ્દત્તિ કેળ) તથેતિ એ ત્રીજું ગુરુવચન જાણવું, તથા જેવારેં
જત્તા જે ઇત્યાદિ શિષ્ય કહે, તેવારેં ગુરુ કહે (તુપ્રંપિવદ્દેણ કેળ) તુમ
ને કાજેં પણ વર્તે છે. એ ચોથું ગુરુવચન જાણવું, તથા જેવારેં જવણિજ્ઞા
ચ જે શિષ્ય કહે તેવારેં ગુરુ કહે (એવં કેળ) એમજ, તું પૂઠે છે તેમજ, એ
પાંચમું ગુરુવચન જાણવું. તથા જેવારેં સ્વામેમિ સ્વાસમણો શિષ્ય કહે, તે
વારેં ગુરુ કહે (અહમવિસ્વામેમિતુમં કેળ) હું પણ સ્વામું હું તુમ પ્રત્યે. એ
ઠંદું ગુરુવચન જાણવું. એ ઠ (વયણાઈં કેળ) વચન તે (વંદણ કેળ)
વાંદણાં દેવા યોગ્ય (આરિહસ્સ કેળ) આચાર્યાદિકનાં જાણવાં, ઘટલે
વીશમું ઠ ગુરુના પ્રતિવચનનું દ્વાર પૂર્ણ થયું. ઉત્તર બોલે ૪૫૨ થયા ॥ ૩૪ ॥

હવે ત્રણ ગાથાયેં કરી તેત્રીશ આશાતનાનું એકવીશમું દ્વાર કહે છે. તિહાં
પ્રથમ આશાતના શબ્દનો અર્થ કરે છે. જિહાં જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્ર તેનો
(આય કેળ) લાજ થાય તે લાજને (શાતના કેળ) પાડવું નાશ કરવો તેને
આશાતના કહિયેં તે ઇહાં શિષ્યાદિક જો અવિનયથી પ્રવર્તતા હોય, ગુરુ આ
દિકની આશાતના કરે, તે તેત્રીશ પ્રકારેં છે તેનાં નામ ગાથાના અર્થથી કહે છે.

પુરતં પસ્કાસણે, ગંતા ચિઠ્ઠણ નિસીઅણાયમણે ॥ આલોય
ણ પડિસુણણે, પુવાલવણે અ આલોણ ॥ ૩૫ ॥ તદ્દ ઉવંદંસ
નિમંતણ, સ્વદ્ધા યયણે તદ્દા અપડિસુણણે ॥ સ્વદ્ધત્તિ ય ત

उगए, किं तुम तज्जाय नो सुमणे ॥ ३६ ॥ नो सरसि कह
छित्ता, परिसंजित्ता अणुठिवाइ कहे ॥ संयार पायघट्टण,
चिहु च समासणे आवि ॥ ३७ ॥ दारं ॥ ७१ ॥

अर्थः—प्रथम गुरुने (पुरज के०) आगल चालतां शिष्यने विनयजंगादिक
लागे माटे ए अकारणें आशातना थाय परंतु जो मार्गादिकनी विषमता
होय अथवा गुरुने मार्ग देखाडवा माटे जो गुरुची आगल चालवुं पडे
तो ते अकारणमां गणाय नही. बीजी (परक के०) गुरुने पडखे बेहु
पासें गमन करे गुरुनी बराबर चाले तो आशातना थाय, बीजी (आसन्ने
गंता के०) एमज गुरुने आसन्ने एटले अडकतो गंता एटले चाले पठवाडे हू
कडो चाले तो श्वास, ठीक, श्लेष्म, उध्रसादि दोष रूप आशातना थाय,
एम ए त्रण आशातना जेटले जूमिजागें गुरुनी साथें चालतां थकां थाय,
तेटलेज जूमिजागें गुरुनी पासें (चिठ्ठा के०) उजा रहेवाथकी पण
पूर्वोक्त त्रण आशातना थाय. एम त्रणे स्थानकें गुरुनी पासें (निसिअ
णा के०) बेसता थकां पण पूर्वोक्त त्रण आशातना थाय. एवं नव थइ. दं
शमी (आयमणे के०) आचमने एटले गुरुनी साथें उच्चार जूमियें गयां थ
कां शिष्य जो आचार्यथकी पहेला आचमन दीये अथवा गुरुनी पहेलां च
लु करे अथवा हाथवाणी दीये तो आशातना थाय. अगीयारमी उच्चार
दिक बहिर्दिशीगुर्वादिक साथें आव्या पठी गमणागमणाची जो गुरुथकी प्र
थम (आलोयण के०) आलोये, तो आशातना थाय, वारमी गुर्वादिक
वडेरा तथा रत्नाधिक जे होय ते रात्रियें बोलावे जे कोणसूतो ठे? कोण
जागे ठे? एम वचन सांजलतो जागतो थको पण (अपडिसुणणे के०)
अण सांजलतानी पेरें पाठो प्रत्युत्तर नहीं आपे तो आशातना थाय, ते
रमी गुरुआदिकने आलाववा बोलाववा योग्य एवा कोइ श्रावकादिक आ
व्या होय अथवा आवेला जे तेने आवर्ज्जवा माटे गुरु बोलाव्यानी (पु
बालवणेय के०) पूर्वेज पोते बोलावे तो आशातना थाय, (अ के०) वली
चौदमी अशन पान खादिम खादिम ए चारे आहार रूप जे जिह्वा
आणी होय ते प्रथम कोइ बीजा शिष्यादिक आगल आलोईने पठी गुरु
आगले (आलोए के०) आलोचे तो आशातना थाय ॥ ३५ ॥

પન્નરમી (તહ કે૦) તેમજ વલી અશનાદિક ચાર જે લાવ્યા હોય તે પ્રથમ વીજા યતિને દેખાડીને પઠી ગુરુને (ડવદંસ કે૦) દેખાડે તો આ શાતના થાય, શોલમી તેમજ અશનાદિક ચાર લાવ્યા હોય તેની પ્રથમ વીજા યતિને નિમંત્રણા કરે કે આ જ્ઞાત પાણી લેશો ? પઠી ગુરુને (નિમં તણ કે૦) નિમંત્રણા કરે તો આશાતના થાય. સત્તરમી અશનાદિક ચાર સૂરિ પ્રમુખ સાથેં જિદ્દાયેં આણીને પઠી ગુર્વાદિકને પૂઠયા વિના જેની સાથેં પોતાનું મન માને તેને મધુર જાણીને (સ્વરૂ કે૦) સ્વરાવે તો આશાતના લાગે, અઢારમી ગુર્વાદિક તથા રત્નાધિક સાથેં જસતો થકો (આયણેણ કે૦) અશનાદિક સ્નિગ્ધ સરસ હોય તે પોતેજ વાવે, તે આશાતના જાણવી. યદુક્તં દશાશ્રુતસ્કંધસૂત્રે ॥ સદેઅસણં વા રાણિણ સેહિં જુંજમાણે તઢ સેહે સ્વરૂં સ્વરૂં માયં માયં ડસદું ડસદું મણુસં મણુસં મણા મં મણામં નિરૂં નિરૂં લુરૂં લુરૂં આહારિત્તા હવદ્ આસાયણા લેહસ્સત્તા ॥ (તહા કે૦) તેમજ ડંગણીશમી ગુરુ જેવારેં સાદ કરે તેવારેં (અપડિસુ ણણે કે૦) અપ્રતિશ્રવણે ઇટલે અણસાંજલતાની પેરેં ગુરુને પાઠો જુવાવ આપે નહીં, તે આશાતના જાણવી. એ આશાતના પૂર્વેં કહી છે, પરંતુ તે રાત્રિસંવંધી શયન કરવા પઠીની જાણવી, અને આ તે દિવસસંવંધિ ધિઠાઈ પણે તથા અનાજોગ પણે જાણવી. વીશમી રત્નાધિક તથા ગુર્વાદિક જે વારેં સાદ કરે, તેવારેં તેને (સ્વરૂત્તિઅ કે૦) સ્વર ઇટલે અત્યંત કર્કશ મહોદે સ્વરેં કરી પડુત્તર ઘણા વાલે, કહે કે અરે જાઈ સ્વાધો રે જાઈ સ્વાધો ! કેમ કેડ મૂકતા નથી. ઇત્યાદિક કઠિન વચન વોલે, અથવા આક્રોશ ગાઢસ્વરાદિક ગુરુને કરાવે. તે આશાતના જાણવી, વલી એકવીશમી ગુર્વાદિકેં વોલા વ્યો થકો (તઢગણ કે૦) ત્યાંથીજ ઇટલે પોતાને ઠેકાણેં વેઠો થકોજ ડત્તર આપે, પરંતુ ગુરુની સમીપેં આવીને જવાપ ન આપે તો આશાતના થાય. વાંવીશમી વલી ગુર્વાદિકેં વોલાવ્યો થકો કહે કે (કિં કે૦) શું ઠે તે ? (તુમ કે૦) તમેં કહો. કોણ કહેવરાવે ઠે ? શું કહો ઠો ? ઇત્યાદિક વિનયહીન વચન વોલે, તે આશાતના જાણવી, તથા ત્રેવીશમી વલી ગુર્વા દિકેં વોલાવ્યો થકો કહે કે તુંજ કાં નથી કરતો ? એવી રીતેં પોતાના પૂજ્યને એક વચનાંત વોલાવે અથવા કહે કે તમે કોણ થકા મુજને પ્રેર ણા કરો ઠો ? ઇત્યાદિક વચન કહે, તે આશાતના જાણવી. ચોવીશમી

गुर्वादिक तथा रत्नाधिक शिष्यने कहे के तमें समर्थ ठो, पर्यायें लघु ठो, माटे वृद्धनुं तथा ग्लाननुं वैयावच्च करो तेवारें ते पाठो जबाप आपे के जो तमेंज लाज जाणो ठो, तो तमे पोतें केम नथी करता? तथा तमारो बीजो पण शिष्यादिकनो बहु परिवार ठे ते शुं लाजनो अर्थी नथी? तो तेमनी पासें करावो. तेवारें वली गुर्वादिक तेने कहे के हे शिष्य! तमें आ लसु नं थाउं. तेवारें वली गुरुने कहे के तमे ते शुं अमनेज दीठा ठे? एवी री तनां वचन बोलीने गुरुनी (तज्जाय के०) तर्जाना करे ते आशातना जा एवी. पच्चीशमी गुर्वादिक धर्मकथा कहेता होय तेवारें शिष्य डुमणो थाय परंतु (नोसुमणे के०) सुमनो न थाय, गुर्वादिकना. गुणनी प्रशंसा करे नही अने कहे के तमें गृहस्थने विशेष प्रकारें समजावो ठो, कहो ठो, तेरीतें अमने समजावता नथी अथवा गुर्वादिक तथा रत्नाधिकनो जे रागी होय तेने देखीने डुमणो थाय ते आशातना जाएवी ॥ ३६ ॥

ब्वीशमी जेवारें गुरु कथा करता होय तेवारें कहे के तमने ए अर्थ (नोसरसि के०) नथी सांज्रतो? आ अमुकनो अर्थ एम न होय. एवी रीतें कहेतां आशातना लागे. सत्तावीशमी गुर्वादिक कथा करता होय तेनी व चमां पोतानुं माहापण जणाववाने अर्थें सज्य लोकने कहे के ए कथा हुं तमने पढी समजावीश एम कही (कहिचित्ता के०) कथानो छेद करे, ते आशातना जाएवी, अष्टावीशमी गुरु कथा कहेता थका होय अने तेने सज्य लोक हर्षवंत हृदयथी सांज्रलतां होय ते सज्यजनोने देखतां ठतां गुरुने कहे के एवडी शी कथा कहो ठो? हमणां जिहानो अवसर ठे, जोज नवेला पोरिसि वेला ठे, एम कही (परिसंजित्ता के०) पर्षदानो जंग करे तो आशातना थाय, उंगणत्रीशमी गुर्वादिक धर्मकथा कही रह्या पढी पर्षदा (अणुष्ठिवाइ के०) अणुठवे थके तेज कथाने पोतानुं माहापण जणाववाने हेतुयें जे गुरुयें अर्थ कह्यो होय तेहिज अर्थ वली विशेषथी विस्तारी चर्ची देखाडीने (कहे के०) कहे तो आशातना थाय, त्रीशमी (संथारपायघट्टण के०) गुरुनी शय्या तथा संथाराने पोताना पादादिकें करी संघटे तेने खमावें नही तो आशातना थाय, इहां शय्या ते सर्वांग प्रमाण जाएवी, अने संथारो ते अढी हाथ प्रमाण जाणवो, अथवा श य्या ते ऊर्णादिवस्त्रमय जाएवी, अने संथारो ते दर्जादिक तृणमय जाण

वो. एकत्रीशमी गुरुनी शय्या संधारो तथा बेसणादिकने विषे (चिष्ठ के०) तिष्ठेत् एटले वेसे, अथवा आलोटे असज्यशरीरनें अवयवे करी फरसे, तो आशातना थाय, वत्रीशमी गुरुथी (उच्च के०) उंचे आसनें वेसे, अथवा अधिक वेसणे वेसे तथा गुरु जेवां वस्त्र पहेरे, तेथकी अधिक मूल्य वालां वस्त्रादिकनो परिजोग करे, तो आशातना थाय, तेत्रीशमी (समा सणेयावि के०) गुरुने समान आसने वेसे, अथवा गुरुना जेवां वस्त्रादि होय, तेवांज समान वस्त्रादिकनो परिजोग करे तो आशातना थाय ठे. इहां अपिशब्द निश्चयवाचक ठे, तथा गुरुने आगल अने पाठल तथा वे वाजुयें वेसवादिकनी आशातना तो पुंवे कहेली ठे. ए तेत्रीश आशातना टालतो थको शिष्य विनयी कहेवाय, ते शिष्य वांदणां देवा देवराववाने योग्य जाणवो, ए प्रवचनपात्र थाय ॥ ३७ ॥ ए तेत्रीश आशातनानुं एकवी शमुं द्वार संपूर्ण थयुं. सर्व वोल (४६०) थया ॥

हवे वे विधिनुं वावीशमुं द्वार कहे ठे. एटले पडिक्रमणुं करवानी सा मग्रीना अज्ञावें तथां वे प्रतिक्रमण करणादि पर्याप्तिने अज्ञावें प्रज्ञातें अने संध्यायें वांदणां वे देवां, ते वेहु विधिनो अनुक्रम जाणवो, ते कहे ठे.

इरिया कुसुमिणुस्सग्गो, चिइवंदण पुत्ति वंदणालोयं ॥

वंदण खामण वंदण, संवर चउ चोउ उ सज्जाउ ॥ ३७ ॥

अर्थः—तिहां प्रथम प्रज्ञातनो वंदनक विधि कहे ठे. इहां पहेली १ (इरिया-के०) इरियापथिकी प्रतिक्रमीने, पढी २ (कुसुमिणुस्सग्गो के०) कुसुमिणु दुसुमिणि उक्काविणी निमित्तें चार लोग्गस्सनो काउस्सग्ग करे, ते वार पढी ३ आदेश मार्गीने, (चिइवंदण के०) चैत्यवंदन करे, पढी ४ आदेश मार्गीने, (पुत्ति के०) मुहपत्ति पडिलेहे, पढी (वंदण के०) वांदणां वे आपे, तेवार पढी ६ (आलोयं के०) राइयं आलोए, तेवार पढी ७ (वंदण के०) वे वांदणां आपे. पढी ८ (खामण के०) अंपुठिउमि अप्पिं तर राइउं खामवुं, पढी ९ (वंदण के०) वे वार वांदणां आपे, पढी १० (संवर के०) सच्चरकाण करे, पढी ११ (चउचोउ के०) चार खमासमण पूर्वक जग्गवन् आचार्यादिक, चारने थोउ वंदन करे, पढी १२ (दुसज्जाउ के०) सव्वायसंदिसाहुं, सव्वाय करुं, ए वे खमासमणें वे आ

देश मागी सप्राय संदिसाळं सप्राय करे. ए प्रज्ञातवंदनकविधि जाणवो ॥३७
हवे संध्यावंदनकविधि अथवा लघुप्रतिक्रमणविधि कहे ठे.

• इरिया चिश्वंदण पु, त्ति वंदणं चरिमवंदणालोयं ॥ वंदण खा
मण चउढो, न दिवसुस्सग्गो डुसप्राउ ॥ ३७॥ दारं ॥ २२ ॥

अर्थः—प्रथम १ (इरिया के०) इरियावहि पडिक्कमीने पढी आदेश मागी १
(चिश्वंदण के०) चैत्यवंदन करे, तेवार पढी ३ (पुत्ति के०) मुहपत्ति पडि
लेहे, पढी ४ (वंदणं के०) बे वांदणां दीये, ते देइने पढी ५ (चरि
म के०) दिवसचरिम पच्चरकाण करे, पढी ६ (वंदण के०) बे वांदणां दे
इने ७ (आलोयं के०) देवसियं आलोए. पढी ८ (वंदण के०) बे वांद
णां देइने, ए (खामण के०) देवसियं खामवुं करे, पढी १० (चउढोज के०)
चार खमासमणां देइ जगवानादिक चारने वांदी पढी आदेश मागीने
११ (दिवसुस्सग्गो के०) देवसियपायवित्तविसोहणहं चार लोगस्सनो का
उस्सग्ग करी आदेश मागीने १२ (डुसप्राउ के०) बे खमासणे सघाय
करे, एटले एक खमासमणे सघाय संदिसाळं, बीजे खमासमणे सघाय क
रुं. इति संध्यावंदनकविधिः समाप्तः ए बावीशमुं द्वार प्राज्ञातिकवंदन तथा सं
ध्यावंदन मढी बे विधियें करी बे प्रकारनुं कळुं. उत्तर जेद ४६२ थया ॥ ३७॥

• एयं किङ्कम्मविहिं, जुंजंता चरण करण माउंता ॥

साहू खवंति कम्मं, अणोगजवसंचियमणंतं ॥४०॥

अर्थः—(एयं के०) ए पूर्वे कही आव्या जे बोल, तेणें करी (किङ्क
म्म के०) कृतिकर्म जे वांदणां, तेनो जे (विहिं के०) विधि जे व्यवहार
ते प्रत्ये (जुंजंता के०) प्रयुंजतां थकां (चरणकरणं के०) चरणसित्तरी
अने करणसित्तरी तेना गुणें करी (आउत्ता के०) आयुक्त एटले सहित
एवा (साहू के०) जे साधु निर्ग्रथ चारित्रीया ते (अणोगजवसंचि
यं के०) अनेक जवनां संचित एटले कोटि जन्मनां उपार्जन करेलां
अने जेनो (अणंतं के०) डुरंत विपाक ठे एटले अनंता काल पर्यंत जो
गवाय एवां अढेहपणें रहेनारां जे कर्म अथवा अनंत कालनां उपार्जन
करेलां एवां जे (कम्मं के०) कर्म ठे ते कर्मो प्रत्ये तुरत शीघ्रपणे (खवंति
के०) दोषवी निराकरण करे ठे, अर्थात् क्षय पमाडे ठे ॥ ४० ॥

અપ્પમહ જવ્વબોહઠં, જાસિયં વિવરિયં ચ જમિહ
મણ ॥ તં સોહંતુ ગીયઢ્ઠા, અણ્ઞિનિવેસિ અમઢ્ઠ
રિણો ॥ ૪૧ ॥ ઇતિ ગુરુ વંદનકજ્ઞાણ્યં સમાપ્તમ્ ॥

અર્થ:-આ વાંદણાંનો વિચાર તે (અપ્પમહ કે) અલ્પ છે મતિ જેહની
એવા જે (જવ્વ કે) જવ્યપ્રાણી તેમના (બોહઠં કે) બોધ જ્ઞાનને અર્થે
(જાસિયં કે) જાણ્યો પરંતુ આવશ્યક વૃહદ્વૃત્ત્યાદિક ગ્રંથને વિષે એનો
અત્યંત વિસ્તાર છે ત્યાંથી વિશેષે જોવું, હ્રાં સંક્ષેપથી કહ્યો છે. તેમાંહે જે
અનાજોગે (વિવરિઅં કે) વિપરીતપણે (ચ કે) વલી (જં કે) જે (શ્હ
કે) એ જ્ઞાણ્યમાંહે (મણ કે) મહારાથી કહેવાણું હોય (તં કે)
તેને વલી (અણ્ઞિનિવેસિ કે) અકદાગ્રહી એટલે હઠવાદરહિત એવા
અને (અમઢ્ઠરિણો કે) મત્સરપણાના પરિણામે રહિત, ગુણના રાગી
એવા જે (ગીયઢ્ઠા કે) ગીતાર્થ એટલે ગીતના અર્થ તેના જાણ અર્થા
ત્ સૂત્રાર્થના જાણ તથા નિશ્ચય વ્યવહારને વિષે કુશલ હોય તે (સોહં
તુ કે) શોધજો, અર્થાત્ શુદ્ધ કરજો. એ ૪૧ શ્લોકે કરી શ્રીગુરુને વાંદણાં
દેવાનો વિધિ કહ્યો ॥ આંહીં “ જ્ઞામિ સ્વમાસમણો વંદિઝં જાવણિજ્ઞા
એ નિસીહિઆએ ” ઇત્યાદિક ગુરુવંદન સૂત્ર જો પણ ગ્રંથકારેં મૂલ પાઠ
માં ગાથારૂપેં કહ્યું નથી, તો પણ પ્રસંગથી તેનો અર્થ લખવો જોઈ
યે, પરંતુ આ પ્રતિક્રમણને વિષે પ્રથમ સુગુરુ વાંદણાંમાં તે અર્થ સવિસ્તર
લખાઈ ગયેલો હોવાથી આ ઠેકાણે લખ્યો નથી. ઇતિ શ્રીગુરુવંદ
નક જ્ઞાણ્ય અર્થ સહિત સંપૂર્ણ ॥ ૪૧ ॥

હવે એવા ગુણવંત ગુરુપ્રત્યે વાંદણાં દેશને તેમના મુખથી યથાશક્તિયેં
પચ્ચક્કાણ લેવું, કેમ કે ‘જ્ઞાનસ્ય ફલં વિરતિઃ’ એવું વચન છે. વલી આગમ
મધ્યેં કહ્યું છે કે, “પચ્ચક્કાણેણં જં તે જીવે કિં જણયઈ પચ્ચક્કાણેણ ય આસવ
દારાઈનિરુંજંતિ” તેમાંટે પચ્ચક્કાણ કરવાનો મહોટો લાજ છે. તે પચ્ચક્કાણ
શું? અને તે કેટલા પ્રકારનાં પચ્ચક્કાણો છે? ઇત્યાદિક જાણવા માટે ત્રીજું
પચ્ચક્કાણ જ્ઞાણ્ય કહે છે.

॥ अथ ॥

॥ तृतीयपञ्चस्काणजाण्यप्रारंभः ॥

तिहां प्रथम पञ्चस्काणनां नवद्वार एक गाथायें करी कहे ठे.

दस पञ्चस्काण चउविहि, आहार डुवीसगार अडुरुत्ता ॥

दस विगई तिस विगई, गय डुहजंगा ठ सुद्धि फलं ॥ १ ॥

अर्थः— प्रथम (दसपञ्चस्काण के०) पञ्चस्काणना दश जेद ठे, तेनुं द्वार कहेसे. बीजुं पञ्चस्काण करवाने विषे पाठ विशेषरूप (चउविहि के०) चार प्रकारनो विधि ठे तेनुं द्वार कहेसे. त्रीजुं चार प्रकारना (आहार के०) आहारना स्वरूपनुं द्वार कहेसे, चोथुं पञ्चस्काणमां (अडुरुत्ता के०) अद्विरुक्त एटले बीजी वारनां अण उच्चस्यां अर्थात् एकवार कहां तेनां ते फरी जुदां जुदां पञ्चस्काणमां आवे, ते न लेवां एवा (डुवीसगार के०) बावीश आमारनुं द्वार कहेसे, पांचमुं (दसविगई के०) दश विकृति एटले दश विगयनी संख्यानुं द्वार कहेसे, ठहुं (तिसविगईगय के०) त्रीशविकृतिगत एटले ठ मूल विगयना त्रीश निवीयाता थाय तेनी संख्यानुं द्वार कहेसे, सातमुं एक मूल गुण पञ्चस्काण तथा बीजुं उत्तरगुण पञ्चस्काण एम (डुहजंगा के०) वे प्रकारना जांगा पञ्चस्काणना थाय, तेनुं द्वार कहेसे. आठमुं पञ्चस्काणनी (ठ सुद्धि के०) ठ शुद्धिनुं स्वरूप निश्चैथी, कहेवुं तेनुं द्वार कहेसे. नवमुं पञ्चस्काण कस्यार्थी इहलोक तथा परलोक मली बे ठेकाणे (फलं के०) फल थाय तेनुं द्वार कहेसे ॥ १ ॥ ए मूल नवद्वारनां नाम कहां. एनां उत्तरद्वार आहीं विवस्यां नथी, पण ग्रंथांतरें नेवुं कहां ठे, अने अहीं पण शरवालो आपतां नेवुं थाय ठे, ते आगल विस्तारें कहेसे.

इहां प्रथम पञ्चस्काण शब्दनो अर्थ करे ठे. तिहां एक प्रति, बीजुं आ, अने त्रीजुं आख्यान, ए त्रण पद मलीने प्रत्याख्यान शब्द थयो ठे. तेमां अविरतिपणानां स्वरूपप्रत्ये प्रति एटले प्रतिकूलपणे करी आ एटले आगार मर्यादाकरणस्वरूपें करी आख्यान एटले कहेवुं कथन करवुं ते ठे जेने विषे, तेने प्रत्याख्यान कहीयें.

અથવા પ્રતિ એટલે આત્મસ્વરૂપ પ્રત્યે આ એટલે અજિવ્યાપીને કરણ એટલે કરવું એટલે અનાશંસારૂપ ગુણ આત્માને ઉપજે એમ કરે તેનું જે આખ્યાન એટલે કથનરૂપ તે છે જેને વિષે તેને પ્રત્યાખ્યાન કહીયેં.

અથવા (પ્રતિ કે०) પરલોકે (આ કે०) ક્રિયા યોગાર્થે શુભાશુભ ફલ કથનરૂપ જેને વિષે છે તેને પ્રત્યાખ્યાન કહીયેં. એમ ઘણાં વ્યાખ્યાન છે.

તે પ્રત્યાખ્યાન 'એક મૂલગુણરૂપ અને બીજું ઉત્તરગુણરૂપ' એવાં બે જોઈએ છે. તેમાં મૂલગુણનું પચ્ચસ્કાણ યતિને પંચમહાવ્રતાદિ રૂપ છે અને ઉત્તરગુણ પ્રત્યાખ્યાન તો યતિને પિંમવિશુદ્ધ્યાદિક છે તથા શ્રાવકને મૂલ ગુણ તો પાંચ અણુવ્રતાદિકનું છે અને ઉત્તર ગુણ તેશિક્ષાવ્રતાદિકનું છે. તથા સામાન્ય પ્રકારે જે અવિરતિપણાનું પ્રતિપદ્ધતે સર્વે પચ્ચસ્કાણ કહીયેં.

હવે પ્રતિદિન ઉપયોગીપણા માટે ઉત્તરગુણ પ્રત્યાખ્યાન દશ પ્રકારે

હોય, તે આ ગ્રંથના પ્રથમ દ્વારના જોડ રૂપે કહે છે.

અણાગય મઙ્કરંતં, કોડીસહિયં નિયંટિ અણગારં॥

સાગાર નિરવસેસં, પરિમાણકડં સકે અઘ્ષા ॥ ૧ ॥

અર્થ:—પ્રથમ જે કારણ વિશેષે આગલથી કરે પણ તે દિવસે ન કરી શકે તે (અણાગયં કે०) અનાગત પચ્ચસ્કાણ તે પર્યૂષણાદિક પર્વ આવ્યા ની પહેલાંજ એવું વિચારે જે ગુરુ, ગ્લાન, શિષ્ય અને તપસ્વી પ્રમુખનું વૈયા વચ્ચે મહારે કરવું પડશે, તેવારે વ્યાકુલતાને લીધે મહારાથી અષ્ટમ્યાદિક તપશ્ચર્યા થઈ શકશે નહીં, તો મને લાજની હાનિ થશે માટે તે પર્વ આવ્યા ની પહેલાંજ ગુરુપાસે પચ્ચસ્કાણ લઈને તપ કરે તે અનાગત જાવી પચ્ચસ્કાણ.

બીજું (અઘ્ષંતં કે०) અતિક્રાંત પચ્ચસ્કાણ તે પૂર્વોક્ત રીતે પર્યૂષણાદિ ક પર્વ અતિક્રમ્યા પછી તેહિજ કાર્યાદિકને હેતુયે જે પાઠલથી અષ્ટમ્યાદિ ક તપ ગુરુપાસે પચ્ચસ્કાણ લઈને કરે, તેને અતિક્રાંત અતીત પચ્ચસ્કાણ કહીયેં.

ત્રીજું (કોડીસહિયં કે०) કોટિસહિત પચ્ચસ્કાણ તે પ્રજાતે ઉપવાસ પ્રમુખ વ્રત કરીને વલી બીજા દિવસના પ્રજાત સમયે પણ તેહિજ ઉપવાસાદિકનું પચ્ચસ્કાણ કરે, એમ ઠઠાદિકની પણ કોટિ એટલે સંધિ મેલવે એટલે ઠઠાદિ એક પચ્ચસ્કાણ પૂર્ણ થયાની વચ્ચે બીજું પચ્ચસ્કાણ પચ્ચસ્કે. એવા કોટિક્રમે જે તપ કરવું, તે કોટિસહિત તપ અથવા નીવી, એકાશનાદિ

रुने विषे पञ्चस्काण पास्या पहेलां आंबिलादिक करवुं ते, एटले एकनो अंत अने बीजा पञ्चस्काणनी आदि ते कोटिसहित पञ्चस्काण जाणवुं.

चोथुं (नियंति के०) नियंत्रित तप ते पुष्ट नीरोगी तथा ग्लानपणे होय तो पण एवं चिंतवे जे अमुक दिवसें महारे अमुक ठठ अठमादिक तप करवुं. पठी गमे तेवुं कारण उपजे तो पण ते निर्धारेला दिवसें ते तप अवश्य करे, पण मूके नहीं. एम नियतकालें ते पञ्चस्काण चौदपूर्वी दशपूर्वी, जिनकटपीने विषे प्रथम वज्र रुषन्नाराच संहननने विषे हतुं. हमणां व्युष्ठिन्न.थयुं ठे. शिविर पण ते वेलायें ते तप करता हता, परंतु हमणां ते पञ्चस्काण नहीं. ए नियंत्रित पञ्चस्काण जाणवुं.

पांचमुं (अणगारं के०) अनागार तप ते “अन्नञ्जणाजोगेणं” तथा “सहसागारेणं” ए वे आगार तो सर्वत्र होयज ठे, परंतु महत्तरागारादिक आगार जे पञ्चस्काणने विषे न होय, ते आगार रहित पञ्चस्काण कहियें. ए पण पहेला संघयणनी साथें व्युष्ठेद थयुं.

ठठुं (सागार के०) आगार सहित ते महत्तरागारादि आगारसहित पञ्चस्काण करवुं, ते आगार सहित पञ्चस्काण जाणवुं.

सातमुं (निरवसेसं के०) निरवशेष तप ते समस्त अशनादिक चार आहार वस्तु अने अनाहार वस्तु प्रमुख सर्वनुं पञ्चस्काण करीयें. चूज विहार प्रमुख करीयें अनशन करियें ते निरवशेष पञ्चस्काण जाणवुं.

आठमुं (परिमाणकडं के०) परिमाणकृत तप पञ्चस्काण ते दातीनी संख्या करे तथा कवलनी संख्या करे तथा घरनी संख्या करे, एटले दातीनुं परिमाण तेमज कोढीयानुं परिमाण तथा घरनुं परिमाण जे जिह्वादिकें करवुं, अथवा मग अडद प्रमुख ड्रव्यादिकें जे जिह्वानो परित्याग ते सर्व परिमाणकृत पञ्चस्काण जाणवुं.

नवमुं (सके के०) सांकेतिक पञ्चस्काण ते इहां (केत के०) गृह तेणें करी जे सहित वर्ते तेने गृहस्थ कहियें, ते संबंधी प्रायः ए पञ्चस्काण गृहस्थने होय अथवा (संकेत के०) चिन्ह जे अंगुष्ठादिक तेणें करी होय ते संकेत कहेवाय एटले कोशएक श्रावक पोरिसी आदिक पञ्चस्काण करीने बाहेर कोश कामें अथवा क्षेत्रादिकें गयो होय तिहां पोरिसीनो काल पूर्ण थयो अथवा घरमांज बेठो ठे अने पोरिसीनो काल पूर्ण थयो

હે, પરંતુ નોજન સામગ્રી તૈયાર થઈ નથી તે વખત વિચાર કરે જે ઇટલો કાલ વચમાં મહારો અપચ્ચરકાણપણે રહેશે, તે શ્રાવકને યોગ્ય નથી. એમ ચિંતવી એક અંગુઠ સહિઅં પચ્ચરકામિ ઇટલે જિહાંસુધી મુઠીમાં અંગુઠો રાખું ત્યાંસુધી મહારે પચ્ચરકાણની સીમા છે. એમજ બીજું મુઠસહિઅં પચ્ચરકામિ ઇટલે મુઠી બાંધી રાખું તિહાંસુધી. ત્રિજું ગંઠસહિઅં પચ્ચરકામિ ઇટલે ગાંઠ બાંધી રાખું તિહાંસુધી. ચોથું ઘરસહિઅં પચ્ચરકામિ. પાંચમું પ્રસ્વેદસહિઅં તે જ્યાં સુધી અંગના પરસેવાના બિંદુ નિકલે, ત્યાં સુધી. ઠંદું ઊસ્સાસહિઅં પચ્ચરકામિ. સાતમું શિબુકસહિઅં પચ્ચરકામિ ઇટલે સ્તિબુક તે જ્યાં સુધી પાણીના બિંદૂઆ જાજનાદિકેં તથા કરાદિક સૂકે તિહાં પર્યંત જાણવું. આઠમું જોશ્રકસહિઅં પચ્ચરકામિ ઇટલે જ્યોતિષ્ક જે દીવા પ્રમુખની જ્યોતિ રહે તિહાં સુધી સંકેત કરે. એ આઠ પ્રકારેં નવમું સાંકેતિક પચ્ચરકાણ કહેવાય છે જેમાટેં કહ્યું છે કે ॥ અંગુઠ મુઠી ગંઠી, ઘર સેજ ઊસ્સાસ શિબુક જોશ્રકો ॥ પચ્ચરકાણ વિચાલે, કિંચ મણજિગ્ગહે સુચિયં ॥ ૧ ॥ તથા કોઈ પોરિસી આદિ પચ્ચરકાણ ન કરે અને કેવલ અગ્નિગ્રહજ કરે તો ગાંઠ પ્રમુખ ન ઠોડે ત્યાં લગેં પચ્ચરકાણ તેને થાય, તેથી એ પચ્ચરકાણ જેમ બીજા પચ્ચરકાણોની વચમાં થાય છે, તેમ અગ્નિગ્રહને વિષે પણ થાય છે. તથા સાધુને પણ કોઈક સ્થાનકેં જ્યાં સુધી મંરુલ્યાદિકેં ગુર્વાદિક ન આવ્યા હોય ત્યાં લગેં અથવા સાગારિકાદિકનું કાંઈ કારણ હોય, તેવારેં પણ એ અગ્નિગ્રહ સંકેત પચ્ચરકાણ થાય.

દશમું (અદ્ધા કે૦) અદ્ધા તેકાલ મુહૂર્ત પૌરુષ્યાદિક પ્રમાણને પણ ઉપચારથી જાણી લેવો. તે કાલ પચ્ચરકાણ જાણવું ॥ ૨ ॥

હવે એ દશ પચ્ચરકાણ કહ્યાં, તેમાં હેહલું અદ્ધા પચ્ચરકાણ કહ્યું, તેના દશ જોદ છે, તે. એક ગાથાયેં કરી કહે છે.

નવકાર સહિઅ પોરિસિ, પુરિમઢે ગાસણેગઠાણે અ ॥

આયંબિલ અનત્તઢે, ચરિમે અ અગ્નિગ્ગહે વિગર્ડ ॥૩॥દારાં ॥૧॥

અર્થ:—પ્રથમ (નવકારસહિઅ કે૦) નવકારસહિત ઇટલે નવકાર કહીને પારીયેં તે બે ઘડી પ્રમાણ નોકારસી પચ્ચરકાણ કહીયેં, બીજું પહોર દિવસસુધી પચ્ચરકાણ તે (પોરિસિ કે૦) પોરિસિ કહીયેં, એમાં સાઢુ

पोरिसी सार्द्ध एटले दोढ पहोरनुं पञ्चस्काण पण जाणवुं. त्रीजुं (पुरिमड्ड के०) पुरिमार्द्ध, ते बे पहोर प्रमाणनुं पञ्चस्काण. चोथुं (एगासण के०) ए काशननुं पञ्चस्काण (अ के०) अने पांचमुं (एगठाणे के०) एकलठाणुं. ए त्रणे नुं बे पहोर प्रमाण पञ्चस्काण जाणवुं. ठहुं जिहां एक हाथ विना बीजुं अंग हावे नही ते (आयंबिल के०) आयंबिल पञ्चस्काण. सातमुं (अजत्तठे के०) अजत्तकार्थे एटले उपवासनुं पञ्चस्काण. आठमुं (चरिमे अके०) दिवसचरिम अथवा जवचरिमादिरूप जाणवुं. नवमुं (अजिग्गहे के०) अजिग्रह पञ्चस्काण ते अमुक वस्तु तेवारेंज खाजं जेवारें अमुक करुं? इत्यादिक अजि ग्रह करे ते. तथा दशमुं (विगई के०) विगई निविगइनुं पञ्चस्काण जाणवुं. ए. दशे पञ्चस्काणोने कालनी मुख्यता ठे माटें अझा पञ्चस्काण कह्यीयें॥३॥

इहां शिष्य पूठे ठे के पोरिसी प्रमुखने काल पञ्चस्काण कहुं ते खरुं पण नोकारसीनुं कालमान न कहुं माटें नोकारसी जे ठे, ते अजिग्रह पञ्चस्काण कहेवाय पण कालपञ्चस्काण थइ शके नहीं?

त्यां गुरु उत्तर कहे ठे. नवकारसहियं एसां सहित शब्द आव्यो माटें सहि त शब्दे कालप्रमाण जाणवुं, अने अटप आगार ठे माटें अटपकाल जाणवो.

तेवारें शिष्य पूठे ठे के पोरिसी तो एक ग्रहरकाल प्रमाण ठे माटें ए नवकारसीने विषे मुहूर्त्तद्वयादिक काल केम न लीधो? केम के मुहूर्त्त द्वयादिक काल पण पोरिसीथी अटप ठे माटें बे घडीनुं जमान शा वास्ते लीधुं?

गुरु उत्तर कहे ठे, के हे शिष्य! तें कहुं ते सत्य ठे, परंतु सर्वथी स्तोक काल अझापञ्चस्काणनो एक मुहूर्त्तज ठे, मुहूर्त्तझा अझा इति वचनात् तेमाटें एनुं एक मुहूर्त्तज कालमान जाणवुं.

हवे ए नवकारसी पञ्चस्काण, सूर्योदय पहेलांज करवुं अने नमस्कारें करी पारवुं, अन्यथा जंग लागे, नोकारसी कस्या पंढी आगल पोरिसी यादिक थाय, परंतु ते विना न थाय अने यद्यपि नोकारसी विना पोरि सीयादिक करे तो काल संकेत रूप जाणवो. तथा वली वृद्ध संप्रदायें एम कहे ठे जे नोकारसी पञ्चस्काण जे ठे, ते रात्रें चउविहारादिक पञ्चस्का णना तारण रूप ठे एटले शिक्षा रूप ठे. इत्यादिक घणो विचार ठे ते प्रवचनसारोद्धारग्रंथनी वृत्तिथी जाणवो. अहींयां विशेषें करी लख्यो नथी.

हवे पुरुष प्रमाण ठाया जेहने विषे थाय ते पोरिसी जाणवी “आसां ढमासे डुपया” इत्यादिक पाठ श्रीउत्तराध्ययनादि सूत्राची जाणवो.

ए रीतें नोकारसी, पोरिसी, दिननुं पूर्वार्द्ध ते पुरिमड्ड, एकासण, एक लगणुं, आयंबिल, उपवास, दिवसचरिम, अजिग्रह अने विगड एवं दश पञ्चस्काणना नामनुं ए प्रथमद्वार थयुं. उत्तर जेद दश थया ॥ ३ ॥

हवे बीजे द्वारें पञ्चस्काण करवानो पाठरूप विधि चार प्रकारें कहे ठे.

उग्गए सूरें अ नमो, पोरिसि पञ्चस्क उग्गए सूरें ॥

सूरें उग्गए पुरिमं, अजत्तठं पञ्चस्काइति ॥ ४ ॥

अर्थः—प्रथम नवकारसीनुं पञ्चस्काण उच्चरीयें तेवारें (उग्गए सूरें के०) उग्गए सूरें (अ के०) वली (नमो के०) नमुक्कार सहिअं पञ्चस्काइ चउविहंपि आहारं असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नवण्णाजोगेणं सहस्सागारेणं वोसिरई ए उच्चार करवानो प्रथम विधि जाणवो.

बीजो (पोरिसि के०) पोरिसीनुं (पञ्चस्क के०) पञ्चस्काण उच्चरीयें, तेवारें (उग्गए सूरें के०) उग्गए सूरें पोरिसियं पञ्चस्काइ, उग्गए सूरें चउविहंपि आहारं असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नवण्णाजोगेणं सहस्सागारेणं ए उच्चार करवानो बीजो विधि जाणवो.

त्रीजो पुरिमार्द्धनुं पञ्चस्काण उच्चरीयें तेवारें (सूरें उग्गए पुरिमं के०) सूरें उग्गए पुरिमड्डं पञ्चस्काइ चउविहंपि आहारं ए उच्चार करवानो त्रीजो विधि.

चोथो अजत्तार्थ एटले उपवासनुं पञ्चस्काण उच्चरीयें तेवारें (अजत्तठं पञ्चस्काइ के०) अजत्तठं पञ्चस्काइ ति विहंपि आहारं चउविहंपि आहारं (इति के०) एम उच्चार करीयें, ए चोथो विधि जाणवो.

अहींयां पुरिमार्द्ध ते दिवसनुं पूर्वार्द्ध समजनुं एटले नोकारसी आदि पञ्चस्काण जो पूर्वे सूर्योदयशी न कखुं होय तो पण पुरिमड्ड थाय, एम उपवासादिक पण थाय. तथा सूर्योदयशी मांकीने यावत् आगला दिवसनो सूर्योदय थाय, त्यां सुधी अजत्तार्थ एटले उपवासनुं पञ्चस्काण कहेवाय ठे, एम जणाववाने तथा रात्रिनो चउविहार कखो होय अने बीजे दिवसें एक उपवासनुं पञ्चस्काण करे, तेहने चोथजत्तनुं पञ्चस्काण थाय. तथा रात्रियें चउविहारनुं पञ्चस्काण न कखुं होय अने बीजे दिने उपवास करे,

તેને અજત્તનું પચ્ચસ્કાણ કહીયે, પણ ચોથજત્તનું પચ્ચસ્કાણ ન કહીયે. અને ઉજ્જયકોટિ એકાસણાદિકેં તો ચોથજત્તનું પચ્ચસ્કાણ હોયજ. શ્લોકાદિક જણાવવા માટેં ચારે વિધિ દેખાડ્યા ॥ ૪ ॥

હવે બીજા પણ ચાર વિધિ છે, તે દેખાડે છે.

જણે ગુરુ સીસો પુણ, પચ્ચસ્કામિત્તિ એવ વોસિરઈ ॥

ઝવઝગિત્ત પમાણં, ન પમાણં વંજણહલણા ॥ ૫ ॥

અર્થ:—પ્રથમ (ગુરુ કે) ગુરુ જે પચ્ચસ્કાણનો કરાવનાર હોય, તે પચ્ચસ્કાઈ એમ (જણે કે) જણે, એટલે કહે; એ પ્રથમ વિધિ જાણવો. (પુણ કે) વલી (સીસો કે) શિષ્ય જે પચ્ચસ્કાણનો કરનાર હોય તે (પચ્ચસ્કામિ કે) પચ્ચસ્કામિ (ઈતિ કે) એમ કહે. એ બીજો વિધિ જાણવો. અને (એવ કે) એમ સંપૂર્ણ પચ્ચસ્કાણે ગુરુ (વોસિરઈ કે) વોસિરઈ કહે. એ ત્રીજો વિધિ જાણવો અને શિષ્ય જે પચ્ચસ્કાણનો કરનાર હોય તે વોસિરામિ કહે, એ ચોથો વિધિ જાણવો. એ ચાર વિધિ કહ્યા.

(હલ કે) હહાં પચ્ચસ્કાણને વિષે કરતાં તથા કરાવતાં થકાં પોતાના મનનો જે (ઝવઝગ કે) ઝવઝગ એટલે મનની ધારણા છે તેજ (પમાણ કે) પ્રમાણ છે એટલે મનમાંહે જે પચ્ચસ્કાણ ધાસું હોય તેજ પ્રમાણ છે. પરંતુ (વંજણ કે) અક્ષર તેની (હલણા કે) હલના છે એટલે સ્વલના છે. અર્થાત્ અનાજોગને લીધે ધારેલા ત્રિવિહાર પચ્ચસ્કાણથી બીજો કોઈ ચતુર્વિહાર પચ્ચસ્કાણનોજ પાઠ ઝવઝગીયે, તે વંજણ હલના જાણવી તે (ન પમાણ કે) પ્રમાણ નથી ॥ ૫ ॥

હવે તેહીજ ઝવઝગનો વિશેષ વિધિ કહે છે.

પઢમે ઠાણે તેરસ, બીએ તિન્નિઝ તિગાઈ તઈઅંમિ ॥

પાણસ્સ ચઝહંમિ, દેસવગાસાઈ પંચમએ ॥ ૬ ॥

અર્થ:—હવે એનાં પાંચ સ્થાનક છે તેમાં (પઢમેઠાણે કે) પ્રથમ સ્થાનકને વિષે કાલપચ્ચસ્કાણરૂપ નોકારસી પ્રમુખ (તેરસ કે) તેર પચ્ચસ્કાણ જાણવાં, તેનાં નામ આગલી ગાથાએ કહેશે, તથા (બીએ કે) બીજા સ્થાનકને વિષે વિગઈ, નીવી અને આયંબિલ એ (તિન્નિઝ કે) ત્રણ પચ્ચસ્કાણ જાણવાં. તથા (તઈઅંમિ કે) ત્રીજા સ્થાનકને વિષે (તિગાઈ

के०) त्रिकादिक एटले एकासण, बीयासण ने एकलठाणादिक, ए त्रण पच्चरकाण जाणवां, तथा (चउठमि के०) चोथा स्थानकने विषे (पाणस्स के०) पाणस्स लेवेण वा अलेवेण वा इत्यादि अचित्त पाणीनां ठ आगार जाणवां, तथा (पंचमए के०) पांचमा स्थानकने विषे (देसवगासाइ के०) देशावकाशिकादि पच्चरकाण करवा जाणवां ॥ ६ ॥

ए पांचस्थानक मांहेला प्रथमादि स्थानकना पृथक् पृथक् जेद कहे ठे.

नमु पोरिसीसड्डा, पुरिमवड्डु अंगुष्ठ माइ अड तेर ॥ निवि

विगइ अंबिल तिय, तिय ड इगासण एगठाणाई ॥ ७ ॥

अर्थः—प्रथम स्थानकें तेर जेदनां नाम कहे ठे. एक (नमु के०) नमु. क्कारसी, बीजुं (पोरिसी के०) पोरिसि, त्रीजो (सड्डा के०) सार्द्धपोरिसि ते दोढ पहोर पर्यंत, चोथो (पुरिम के०) पुरिमड्डु ते बे पहोर, पांचमो (अवड्डु के०) अवड्डु ते त्रण पहोरनुं पच्चरकाण. ए पांचनी साथें पूर्वोक्त (अंगुष्ठमाइ के०) अंगुष्ठ सहितादिक (अड के०) आठ जेद मेलवीयें तेवारें (तेर के०) तेर जेद थाय. तथा बीजा स्थानकें एक (निवि के०) निवी, बीजो (विगइ के०) विगइ अने त्रीजो (अंबिल के०) आयंबिल ए (तिय के०) त्रण पच्चरकाण जाणवां, तथा त्रीजा स्थानकने विषे एक (डु के०) वेआसणुं, बीजुं (इगासण के०) एकासणुं अने त्रीजुं (एगठाणाई के०) एकलठाणादिक ए (तिय के०) त्रण पच्चरकाण जाणवां ॥७॥

हवे वट्ठी प्रकारांतरें उपवासादिक विधियें उपवासने दिवसें

पांच स्थानक केवी रीतें करवां? ते कहे ठे.

पढमंमि चउठ्ठाई, तेरस बीयंमि तइय पाणस्स ॥

देसवगासं तुरिए, चरिमे जहसंजवं नेयं ॥ ८ ॥

अर्थः—(पढमंमि के०) पहेले स्थानकें (चउठ्ठाई के०) चोथादिक एटले एक उपवासथी मांमीने चोथं ठछ इत्यादि यावत् चोत्रीश जक्त पर्यंत पच्चरकाण करवां, तथा (बीयंमि के०) बीजा स्थानकने विषे नोका रसी, पोरिसी, सार्द्धपोरिसी, पुरिमड्डु, अवड्डु अने गंठसहियं, मुठसहियं, अंगुष्ठसहियं, घरसहियं, प्रस्वेदसहियं, श्वासोह्वाससहियं, जलबिंडु सहियं, दीपसहियं, ए (तेरस के०) तेर पच्चरकाण मांहेलुं हर कोइ पच्च

સ્કાણ કરવું, તથા (તશ્ય કે૦) ત્રીજા સ્થાનકને વિષે (પાણસ્સ કે૦) પાણીના ઠ આગારનું પચ્ચસ્કાણ કરવું તથા (તુરિય કે૦) ચોથા સ્થાનકને વિષે (દેસવગાસં કે૦) દેસાવગાસિકનું પચ્ચસ્કાણ કરવું તથા પાંચમા સ્થાનકને વિષે (ચરિમે કે૦) ઢેહેડાનું પચ્ચસ્કાણ જે દિવસચ રિમં એટલે રાત્રિનું હુવિહાર, ત્રિવિહાર, ચતુવિહાર પાણહાર પ્રમુખનું પચ્ચ સ્કાણ તે (જહસંજવં કે૦) યથાસંજવેં જે પોતાને કરવાની ઇચ્છા હોય. તે યથાશક્તિયેં કરવું તથા જવચરિમાદિ જે ઢે, તે પણ યથાસંજવેં કરવું. એમ (નેયં કે૦) જાણવું. એ પાંચ માંહેલું જે કોઈ કરવું તે પચ્ચસ્કાણ કહીયેં ॥૭॥

વલી એ પચ્ચસ્કાણ કરવાના પાઠનોજ વિશેષ કહે ઢે.

તહ મઘ પચ્ચસ્કાણે, સુ ન પિહુ સૂરુગ્ગયાઈ વોસિરઈ ॥

કરણ વિહીઝં ન ન્નન્નઈ, જહાવસીયાઈ વિચ્ચંઢે ॥ ૮ ॥

અર્થ:- (તહ કે૦) તથા એ પદ વિશેષ દેખાડવાવાંચી ઢે (મઘ પચ્ચસ્કાણેસુ કે૦) મધ્યનાં બે સ્થાનક જે વિગઈ, નીવી અને આયંબિલનું તથા એકાસણ, બિયાસણ અને એકલઠાણાનું એ બેનાં ઠ પચ્ચસ્કાણોને વિષે પૃથગ્ પૃથગ્ પચ્ચસ્કાણે (સૂરુગ્ગયાઈ કે૦) સૂરે જગ્ગાએ વિગઈ પચ્ચસ્કાઈ ઇત્યા દિક પાઠ (નપિહુ કે૦) વારંવાર ન કહેવો, એટલે પ્રથમ જે પચ્ચસ્કાણ માં કે, તિહાં સૂરે જગ્ગાએ કહેવો, પરંતુ પચ્ચસ્કાણ પચ્ચસ્કાણ પ્રત્યેં ન કહેવો, તેમજ (વોસિરઈ કે૦) વોસિરઈ તથા વોસિરામિ એ પાઠ પણ અંતને વિષે એક વાર કહીયેં, પણ વારં વાર ન કહીયેં એ (કરણવિહીઝં કે૦) કરવાનો વિધિ એટલે પૂર્વાચાર્ય પરંપરાયેં એમજ કહેતા આવ્યા ઢે કરવાનો એહજ વિધિ ઢે. માર્ટેં મહોટા પુરુષ પણ (નન્નન્નઈ કે૦) નથી જણતા. (જહા કે૦) જેમ (આવસીયાઈ કે૦) આવસ્તિયાએ એ પાઠ (વિચ્ચંઢે કે૦) બીજા વાંદણાને વિષે કહેતા નથી, એ પણ પૂર્વાચાર્યની પરંપરા ઢે તેમ ઇહાં પણ જાણી લેવું ॥ ૮ ॥

તહ તિવિહ પચ્ચસ્કાણે, ન્નન્તિ અ પાણગ હ આગારા ॥

હુવિહાહારે અચિત્ત, ઝોઈણો તહય ફાસુ જલે ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:- (તહ કે૦) તેમજ વલી (તિવિહપચ્ચસ્કાણે કે૦) ત્રિવિહારના

पञ्चस्काणने विषे तथा एकासणादि पञ्चस्काणे प्रासुक निर्जीव जलपान सं
बंधि (पाणग के०) पानक एटले पाणीना (ठ आगारा के०) ठ आगार
(जलसंतिअ के०) जणे ठे कहे ठे, तेनां नाम कहे ठे. पाणस्सलेवेण वा, अले
वेण वा, अलेण वा, बहुलेवेण वा, ससिहेण वा, असिहेण वा. ए ठ आगा
रनां नाम जाणवां. तथा (डुविहाहारे के०) द्विविधाहार पञ्चस्काणने
विषे (अचित्तजोइणो के०) अचित्तजोजी होय सचित्तजोज्य परिहारें तेने
तथा (तहय के०) तेमज जे एकासणा बियासणाविना (फासुजलेके०)
फासु पाणी लेतो होय एवा सचित्त परिहारीने पण पञ्चस्काणने विषे पा
णीना ठ आगार कहेवा. ए प्रथम विकल्प.

तथा अचित्तजोजी होय अने फासु निर्जीव पाणी पीतो न होय तेने
पाणस्सना आगार न कहेवा. ए वीजो विकल्प. तथा जे सचित्तजोजी होय
पण फासु पाणी पीये ठे तो तेने पाणस्सना आगार ठ कहेवा. ए त्रीजो
विकल्प तथा सचित्तजोजी ठे अने फासु पाणी पीतो नथी तो तेने पाण
स्सना ठ आगार न कहेवा. तथा सचित्तजोजी ठे अने केवलखादिम, अ
शन अने स्वादिम रूप त्रण आहारना पञ्चस्काणने उद्देशें रात्रिप्रमुखें ति
विहार करे ठे, तिहां पण पाणस्सना आगार न कहेवा. ए चोथो विकल्प.
ए चार विकल्प आगारना कह्या, अहीं तथा शब्दथी विशेष जाणवुं ॥१०॥

इत्तुच्चिय खवणंबिल, निवियाइसु फासुयं चि य जलं तु ॥

सड्ढावि पियंति तहा, पञ्चस्कंति य तिहाहारं ॥ ११ ॥

अर्थः—(इत्तुच्चिय के०) एटलाज माटें अचित्तजोजी होय तेने (खवण
के०) क्षपण एटले उपवासने विषे (अंबिल के०) आयंबिलने विषे, तथा
(निवियाइसु के०) निवि आदिक एटले निवि एकासणादिक तिविहार
पञ्चस्काण तथा आदिशब्दथी सचित्त परिहारने विषे (चिय के०)
निश्चयथकी (फासुयं के०) फासुक अचित्त (जलं के०) जल ते (तु के०)
जेम यति फासुक निर्जीव पाणी पीये (तहा के०) तेनी परें (सड्ढावि
के०) श्रावक पण फासुक पाणी (पियंति के०) पीये तेने पण एहिज
आगार कहीयें, परंतु ते (य के०) बली (तिहाहारं के०) तिविहार पञ्च
स्काण (पञ्चस्कंति के०) पञ्चस्के तेवारेज होय पण डुविहारें न होय.

सचित्तजोजीने पण उपवास, आयंबिल, निविनुं पञ्चस्काण तिविहारें होय ते ऊष्ण पाणी पीये अने एकासणादि पञ्चस्काणनो नियम नथी. ए मां तो डुविहार, त्रिविहार, चउविहार यथासंजवे होय ॥ ११ ॥

चउहाहारं तु नमो, रत्तिपि मुणीण सेस तिह चउहा ॥

निसि पोरिसि पुरिमे गा, सणाइ सड्डाण डतिचउहा ॥ १२ ॥

अर्थ:- (नमो के०) नोकारसीनुं पञ्चस्काण तथा (रत्तिपि के०) रा त्रिनुं पञ्चस्काण पण (मुणीण के०) मुनिने, यतिने (तु के०) वली निय मा (चउहाहारं के०) चउविहारज होय अने (सेस के०) शेष पोरिसी आदिक पञ्चस्काण ते मुनिने (तिहचउहाके०) त्रिविहारा तथा चउविहारा यथासंजवे होय. हवे श्रावक आश्रयी कहे ठे. (निसि के०) रात्रिनुं पञ्च स्काण, (पोरिसि के०) पोरिसीनुं पञ्चस्काण, (पुरिम के०) पुरिमड्डुनुं पञ्चस्काण अने (एगासणाइ के०) एकासणादिक पञ्चस्काण जे ठे, ते (सड्डाण के०) श्रावकने अर्थे (डु ति चउहा के०) डुविहार, तिविहार अने चउविहार, ए त्रण प्रकार यथायोग्यें होय, तिहां नवकारसी अने पो रसी तो श्रावकने चउविहार पञ्चस्काणेज होय, अने शेष पुरिमड्डादि पञ्च स्काण तथा रात्रिनुं दिवस चरिमादि पञ्चस्काण ते डुविहार तिविहार अने चउविहारें यथायोग्यें होय, परंतु ग्रंथांतरें एटलो विशेष ठे जे एकासणादि त्रिविहार पञ्चस्काणीने रात्रें पाणहार होय अने डुविहार पञ्चस्काणे एक सणादिकने विषे रात्रें चउविहार होय तथा केटले एक स्थानकें श्रावकने पण पोरिसी तिविहारें बोली ठे. अने डुविहार पञ्चस्काणे रात्रें तिविहार होय परंतु ते कारणिक जाणवुं, व्यवहारें समजवुं नही. इत्यादि बीजी वि शेष वात ग्रंथांतरथी जाणवी, एटले चार विधिनुं बीजुं द्वार पूर्ण थयुं. उत्तर बोल चौद थया ॥ १२ ॥ २ ॥

हवे चार प्रकारना आहारनुं त्रीजुं द्वार कहे ठे.

खुहपसम खमेगागी, आहारिव एइ देइ वा सायं ॥

खुहिउ वि खिवइ कुठे, जं पंकुवम तमाहारो ॥ १३ ॥

अर्थ:- प्रथम सामान्य प्रकारें आहारनुं लक्षण कहे ठे. जे (खुहपस म के०) कुधाने उपशमाववाने अर्थे (खम के०) समर्थ होय एवो जे

(एगागी के०) एकाकी द्रव्य होय तथा वली (आहारिव के०) आहारने विषे पण (एइ के०) एति एटले आवे एवा लवण हिंवादिक जे आहारमांहे (सायं के०) स्वाद प्रत्ये (देइ के०) आपे ते, (वा के०) वली (जं के०) जे (पंकुवम के०) पंकोपम एटले कादवनी परें असार होय कादवनी उपमा धारण करे एवुं कादव सरखुं द्रव्य होय परंतु (खुहिउवि के०) क्षुधितोपि एटले क्षुधित थको पण (कुष्ठे के०) कोठामां उदरमां (खिवइ के०) क्षिपति एटले दोपवे ठे तो (तं के०) ते सर्व (आहारो के०) आहार जाणवो ॥ १३ ॥

हवे ए आहारना मूल चार जेद ठे, ते कहे ठे.

असणे मुग्गोयण स, तु मंरु पय खज्ज रब्ब कंदाई ॥

पाणे कंजिय जव कयर, कक्कोडोदग सुराइजलं ॥ १४ ॥

अर्थः—तिहां एक (असणे के०) अशन ते, आशु एटले शीघ्र जे क्षुधान्ते उपशमावी नाखे तेने अशन कहियें, तेने विषे (मुग्ग के०) मग्गादि सर्व कठोल जाति जाणवी. तथा (जंयण के०) उदन ते चावल जाति प्रमुख सर्व उदन जाति जाणवी. तथा (सत्तु के०) साथुउ (मंरु के०) मांमा, रोटली, पकान्न, रोटला पूडा प्रमुख. (पय के०) दूध, दही, घृत, तेल. माखण विगयादि प्रमुख (खज्ज के०) खाजलां पकान्न खीर सुकुमारिका लापसी दहींथरां प्रमुख पकान्न. (रब्ब के०) राबडी घेंस प्रमुख (कंदाई के०) कंदादिक ते सूरणकंदादिक जाणवां. तथा तेमज, तुलसी नागरवड्यादि पत्र विना सर्व जातिनां फल फूल पत्र सर्वकंद सर्व वनस्पतिविकार शाकादि कूट्वरी चूरिम पर्पिटिकादि सर्व वस्तुनी जाति अशनमांहे आवे, तथा लवण, हिंग, सूया, अजमो, वरीयाली, धाणा दिक्कें तड्यां एक वेसण पण अशनमां आवे, इत्यादि सर्व अशनजाति समजवी.

हवे बीजो (पाणे के०) पानने विषे तिहां जेने पीजीयें ते पाणी कहियें तेमां अप्काय ते नदी, तलाव, झर, समुद्र इत्यादि पाणीना अश्रय संबंधि सर्व स्थलोनुं पाणी जाणवुं. तथा (कंजिय के०) कांजीनुं पाणी ठासनी आठ, तथा (जव के०) यवनुं धोयण, (कयर के०) केरनुं धोयण, आमलादिकनुं धोयण, झाड़नुं धोयण, तथा (कक्कोडोदग के०) काकडी प्रमुख सर्व फलनां धोयणनुं उदक एटले पाणी, तथा

(सुराइजलं के०) सुरादि जल ते मदिरादिकनां पाणी जाणवां, ए अन्न द्यमां जले ठे. एमां आदिशब्दथी द्राक्षादिकना आसव, नालिकेरादि कनां पाणी, इक्षुरस, सौवीर, तक्र ते ठाश इत्यादि सर्व पदार्थ पाणीने विषे कट्टे ठे, तथापि इक्षुरस, तक्र ते ठास अने मदिरादि तथा नालिके रादिकनां जलने सांप्रत जितव्यवहारें अशनमां गणीयें ठैयें ॥ १४ ॥

खाइमे जत्तोस फलाइ, साइमे सुंठि जीर अजमाइ ॥ महु
गुड तंबोलाई, अणाहारे मोय निंबाई ॥ १५ ॥ दारं ॥ ३ ॥

अर्थः—हवे त्रीजो खादिम आहार कहे ठे. (ख के०) आकाश एटले मुखनुं विवर कहियें. तेने पूरवाने लगारेक चूख मात्र चांजे, पण अन्ना दिकनी परें तृप्ति न करे, परंतु कांइएक अशनसमान थाय ते खादिम वस्तु कहीयें. ते (खाइमे के०) खादिमने विषे तिहां प्रथम (जत्तोस के०) जत्तोष एटले शेकेलां धान्य चणा प्रमुख तथा अखोड सुखाशिका सर्व जाणवा, तथा आंबा केलां प्रमुख सर्व (फलाइ के०) फलादिक जा णवां, तथा फलजातिनी सुखडी मेवा सर्व कयरी पाकादिकनी जातियो, गुंदपाकादिक, द्राक्ष, चारोढी प्रमुख मेवा जातिनुं सर्व पक्वान्न खांरु शाकरादि तेना विकार जे खांरु कातली प्रमुख ते सर्व खादिमने विषे लीधा कट्टे. परंतु जीतव्यवहारें प्रसिद्ध पण अशन मध्ये लेपकृत्य उ त्तम द्रव्यमां गण्ठा ठे. परंपरायें इत्यादिक सर्व खादिम “जत्तासं दंताइ, खजुर नालिकेर आइं दस्काइ ॥ कक्कडि अंबग फणसाइ, बहुविहं खाइमे नेयं ॥ १ ॥ इत्यादिक विचार सर्व प्रवचनसारोद्धार ग्रंथथी जाणवो ॥ ए त्रीजो खादिम आहार कह्यो ॥

हवे चोथो (साइमे के०) खादिमने विषे शुं कट्टे? ते कहे ठे. तिहां प्रथम जे आखादैं करी लश्चें अथवा आहारादिक जे कीधां होय ते सर्व तेना खादमां विनाश पामे, लयलीन थाय ते खादिम कहीयें तेमां (सुंठि के०) सुंठ, (जीर के०) जीरुं, (अजमाइ के०) अजमादिक, आदि शब्दथकी पीपर, मरिच, हरडे, बेहेडां, आमलां, मरी, पीपली मूल, पीपर, अजमोद, आजो, काजो, काथो, कुल्लिंजर, कसेलो, कयसेलि यो, मोथ, जेठीमध, पुष्करमूल, एलची, बाबची, चिणिकबाब, कर्पूर, तज,

તમાલપત્ર, નાગકેસર, કેશર, જાયફલ, લવિંગ, હિંગુલાષ્ટક, હિંગુત્રેવીસો, સંચલ, સૈધવ, યવચાર, ચયરસાર, કોઠવલી, ગોલી સર્વ જાતિની અશના દિમાં ન જલે તેવી જાણવી, સર્વ જાતિનાં દાતણ, તુલસી પત્ર, શ્રીપત્ર, ચાર, સયા, મેથી, ગોમૂત્રાદિકના કીધા અન્નમેલાદિકની ગોલીયો, ચિત્રો, પિં માર્થ, કોફલક તો પિંમાર્થને ચજુર કહે છે. પરંતુ ગ્રંથાંતરે એને જે સૂરણ દિ કંદનાં ચારચૂંદાં કરે છે, તેને કહે છે. કર્પૂર, કચૂરો, ત્રિગડુ, પંચ પ ટોલ, વિડલવણ, શ્યાદિક અનેક જાતિના ચ્વાદિમ આહાર જાણવા.

તથા (મધુ કેળ) મધુ એટલે મધ અને (ગુડ કેળ) ગોલ, ચાંક, સાકર તથા (તંબોલાઈ કેળ) તંબોલાદિક તે વિવિધ જાતિનો તંબોલ નાગ રવેલીનાં પાન તથા સોપારી પ્રમુખ એ પણ ચ્વાદિમ જાણવા.

હવે અણાહાર વસ્તુ કહે છે. અને પૂર્વે કહેલા ચારે આહારમાંહેલા કોફ પણ આહારમાં ન આવે, પરંતુ ચઝવિહાર ઉપવાસેં તથા રાત્રિને ચઝ વિહારેં વાવરી કલ્પે, તે અણાહાર વસ્તુ જાણવી. તેનાં નામ કહે છે.

(અણાહારે જ્ઞેળ) અનાહારને વિષે કલ્પે તે વસ્તુ કહે છે. (મોચ કેળ) લઘુ નીતિ જાણવી, અને (નિંવાઈ કેળ) નિંવાદિક તે નિંબની શલી પાનડા પ્રમુખ પાંચે અંગ એ સર્વ અનાહાર વસ્તુ જાણવી, આદિ શબ્દચકી ત્રિફલા, કડૂ, કરિયાતું, ગલો, નાહિ, ધમાસો, કેરડામૂલ, ચોરઠાલિ મૂલ, વાવલઠાલિ, કંચેર મૂલ, ચિત્રો, ચયરસાર, સૂચડ, મલયાગરુ, અગરુ, ચીડ, અંચર, કસ્તૂરી, રાચ, ચૂનો, રોહિણી વજ, હલિડ્રા, પાતલી, આસ ગંધી, કુંદરુ, ચોપચીની, રિંગણી, અફિણાદિક સર્વજાતિનાં વિષ, સાજી ચાર, ચૂનો, જાકો, ઉપલેટ, ગૂગલ, અતિવિષ, પૂંચાડ, એલીઝ, ચૂણીફલ સૂરોચાર, ટંકણચાર, ગોમૂત્ર આદેં દેશને સર્વ જાતિનાં અનિષ્ટ મૂત્ર, ચોલ, મંજીઠ, કણચરમૂલ, કુંચાર, ચોહર, અર્કાદિક પંચકૂલ, ચારો, ફ ટકડી, ચિમેડ શ્યાદિક વસ્તુ સર્વ અનિષ્ટ ચ્વાદવાનું છે, અને શ્ચા વિના જે ચીજ મુચમાં પ્રદેપ કરીયેં તે સર્વ અણાહાર જાણવી. એ ઉપવાસમાં પણ લેવી સૂજે, અને આયંચિલ મધ્યે પાણહાર પચ્ચચાણ કચ્ચા પઠી સૂજે એ આહારનું ત્રીજું ઘાર થયું, ઉત્તર જ્ઞેદ અઘાર થયા ॥ ૧૫ ॥

હવે નવકારસી પ્રમુખના આગારની સંખ્યાનું ચોથું દ્વાર કહે છે.

દો નવકાર ઠ પોરિસિ, સગ પુરિમઢે ઇગાસણે અઠ ॥

સત્તેગઠાણ અંબિલ, અઠ પણ ચઝઢિ ઠ પ્પાણે ॥૧૬॥

અર્થ:— જે મૂલગુણ ઉત્તરગુણ રૂપ પચ્ચસ્કાણ રાખવાને અર્થે વાઢી રૂપ હોય તે આગાર જાણવા. તિહાં અપવાદ પદેં દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ અને જ્ઞાવાદિકેં વિચારતાં મૂલગુણ પચ્ચસ્કાણને વિષે અન્નઢણાદિક ચાર આગાર જાણવા. અને ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણને વિષે યથોક્ત રીતેં આગલ કહેશે તે પ્રમાણેં સર્વત્ર આગાર જાણવા. તે સર્વ મલી એકવાર ઉચ્ચસ્થા થકા બાવીશ આગાર થાય. યદ્યપિ અન્નઢણસસિણાદિક શોલ આગાર કાઠસ્સગ્ગના છે તથા સમકિતના રાયાજિઝગેણાદિક ઠ આગાર છે, તેમજ એક ચોલપેઢાગારેણં છે, એવં સર્વ મલી (૪૫) આગાર થાય છે, પરંતુ અહીં યાં તો દશ પચ્ચસ્કાણને વિષે બાવીશ આગારનુંજ કામ છે, માટેં તે કહે છે.

(નવકાર કેળ) નોકારસીના પચ્ચસ્કાણને વિષે (દો કેળ) બે આગાર જાણવા. (પોરિસિ કેળ) પોરિસીના પચ્ચસ્કાણને વિષે (ઠ કેળ) ઠ આગાર, તેમ સાર્ઠ પોરિસિના પચ્ચસ્કાણે પણ ઠ આગાર, (પુરિમઢે કેળ) પુરિમાર્ઠ ના પચ્ચસ્કાણને વિષે (સગ કેળ) સાત આગાર, (ઇગાસણે કેળ) એકાસ ણાના પચ્ચસ્કાણને વિષે (અઠ કેળ) આઠ આગાર, (એગઠાણ કેળ) એ કલઠાણાના પચ્ચસ્કાણને વિષે (સત્ત કેળ) સાત આગાર, (અંબિલઅઠ કેળ) આયંબિલના પચ્ચસ્કાણને વિષે આઠ આગાર જાણવા. (ચઝઢિ કેળ) ચો થજ્જતેં એટલે ઉપવાસના પચ્ચસ્કાણને વિષે (પણ કેળ) પાંચ આગાર, (પ્પા ણે કેળ) પાણસ્સના પચ્ચસ્કાણને વિષે (ઠ કેળ) ઠ આગાર જાણવા॥૧૬॥

ચઝ ચરિમે ચઝજિગ્ગહિ, પણ પાવરણે નવઠ નિઘીણા॥

આગારુક્કિત્તવિવેગ, મુત્તુ દવ વિગઇ નિયમિઠા॥૧૭॥

અર્થ:—(ચરિમે કેળ) દિવસચરિમના પચ્ચસ્કાણને વિષે (ચઝ કેળ) ચાર આગાર જાણવા, (અજિગ્ગહિ કેળ) અજિગ્ગહના પચ્ચસ્કાણને વિષે (ચઝ કેળ) ચાર આગાર જાણવા. (પાવરણે કેળ) પ્રાવરણ એટલે વસ્ત્ર મૂકવાના પચ્ચસ્કાણને વિષે (પણ કેળ) પાંચ આગાર જાણવા, (નવઠ

निर्वीण के०) निर्वीणा पञ्चस्काणने विषे नव आगार पण होय अने आठ आगार पण होय, तिहां जे पिंम अने द्रव्य रूप बेहु विगझनुं पञ्चस्काण करे तेहने नव आगार जाणवा, अने जे एकली (द्वविगझ के०) द्रव्यविगझमात्रनो (नियमि के०) नियम करे तेने (उरिक्तविवेग के०) उरिक्तविवेगेणं ए (आगार के०) आगार तेने (मुत्तु के०) मूकीने बाकीना (अष्ट के०) आठ आगार होय ॥ १७ ॥ तेना यंत्रनी स्थापना आगल करी ठे.

हवे प्रत्येक आगार संबंधी आगारोनां नाम कही देखाडे ठे.

अन्न सह डु'नमुक्कारे, अन्न सह पढ दिसय साहु सब ॥

पोरिसि ठ सडुपोरिसि, पुरिमडु सत्त समहत्तरा ॥ १८ ॥

हवे प्रत्येक पञ्चस्काण संबंधी आगारोनां नाम कही देखाडे ठे.

अर्थ:—(नमुक्कारे के०) नवकारसिना पञ्चस्काणने विषे एक (अन्न के०) अन्नढणाजोगेणं, बीजो (सह के०) सहस्सागारेणं ए (डु के०) वे आगार जाणवा. तथा एक (अन्न के०) अन्नढणाजोगेणं, बीजो (सह के०) सहसागारेणं, त्रीजो (पढ के०) पढन्नकावेणं, चोथो (दिसय के०) दिसामोहेणं, पांचमो (साहु के०) साहुवयणेणं, ठठो (सब के०) सबसमाहिवत्तियागारेणं ए (ठ के०) ठ आगार ते (पोरिसि के०) पोरिसीना पञ्चस्काणने विषे जाणवा. तेमज (सडुपोरिसी के०) सडु पोरिसीना पञ्चस्काणने विषे पण एहिज ठ आगार जाणवा. तथा वली एज पोरिसीना ठ आगारने एक (महत्तरा के०) महत्तरागारेणं ए आ गारें करी (स के०) सहित करीयें तेवारें (सत्त के०) सात आगार थाय. ते (पुरिमडु के०) पुरिमडु तथा अवडुना पञ्चस्काणने विषे जाणवा ॥१८॥

हवे एकासणा तथा एकलठाणाना आगार कहे ठे.

अन्न सहस्सागारिय, आउंटण गुरुअ पारि मह सब ॥

एग विआसणि अठउ, सग इगठाणे अउट विणा ॥ १९ ॥

अर्थ:—एक (अन्न के०) अन्नढणाजोगेणं, बीजो (सहस्सा के०) सहस्सागारेणं, त्रीजो (सागारिय के०) सागारियागारेणं, चोथो (आउंटण के०) आउटणपसारेणं, पांचमो (गुरुअ के०) गुरुअपुठाणेणं, ठठो (पारि के०) पारिठावणियागारेणं, सातमो (मह के०) महत्तरा

गारेणं, आठमो, (सव के०) सव समाहिवत्तियागारेणं, ए (अठउ के०) आठआगार ते (एगबिआसणि के०) एकासण अने बियासणना पञ्चखाणने विषे जाणवा. तथा एज आठमांथी एक (अउटविणा के०) आउटणपसा रेणं ए आगार विना शेष एकासणने विषे जे कह्या ठे तेज (सग के०) सात आगार ते (इगठाणे के०) एकलठाणाना पञ्चखाणने विषे होय ॥१९॥ जिहां जमणा हाथे जमे, मात्र कोलीया लेवानेज हाथ फेरवे, परंतु अंगोपांगने तो खरज खणवादिकने कामे पण हलावे नहीं ते एटलठाणं जाणवुं ॥१९॥

हवे विगइ, नीवि तथा आयंबिलना आगार कहे ठे.

अन्न सह लेवा गिह, उस्कित्त पडुच्च पारि मह सवे ॥

विगइ निविगए नव, पडुच्च विणु अंबिले अठ ॥२०॥

अर्थ:—एक (अन्न के०) अन्नढणानोगेणं, बीजो (सह के०) सह स्सागारेणं, त्रीजो (लेवा के०) लेवालेवेणं, चोथो (गिह के०) गिहढ संसठेणं, पांचमो (उस्कित्त के०) उस्कित्तविवेगेणं, ठठो (पडुच्च के०) पडुच्चमस्किणं, सातमो (पारि के०) पारिठावणियागारेणं, आठमो (मह के०) महत्तरागारेणं नवमो (सवे के०) सवसमाहिवत्तियागारेणं, ए (नव के०) नव आगार ते (विगइ के०) विगइ तथा (निविगए के०) निविगइ मली बे पञ्चखाणने विषे जाणवा, तथा ए नवमांहेथी एक (पडुच्चविणु के०) पडुच्चमस्किणं ए आगार विना शेष (अठ के०) आठ आगार जे विगइ अने नीविना कह्या तेज (अंबिले के०) आयंबिलना पञ्च खाणने विषे जाणवा. जिहां आम्ल एटले खाटो चोथो रस तेहथी निव र्तवुं ते आयंबिल कह्यीयें, तेना त्रण प्रकार ठे, एक उदन, बीजो कुट्माष, त्रीजो साथुआदिक ए त्रण जेदें ठे. अथवा (आचाम्ल के०) उंसामणी पेरें जिहां अन्नादिक नीरस थइ निकले तेने आयंबिल कह्यीयें ॥ २० ॥

हवे उपवासना आगार कहे ठे.

अन्न सह पारि मह सव, पंच खवणे ठ पाणि लेवाई ॥

चउ चरिमंगुठाइ, निग्गहि अन्न सह मह सवे ॥२१॥

अर्थ:—एक (अन्न के०) अन्नढणानोगेणं, बीजो (सह के०) सहस्सागारेणं, त्रीजो (पारि के०) पारिठावणियागारेणं, चोथो (मह के०) महत्तरा

गारेणं, पाचमो (सव के०) सवसमाहिवत्तियागारेणं, ए (पंच के०) पांच
 आगार (खवणे के०) उपवासना पच्चरकाणनेविषे जाणवा. तथा एमां अ
 चित्त पाणी पीये माटे (पाणि के०) पाणस्सना पच्चरकाणने विषे लेवेणवा
 अलेवेणवा, अठेणवा बहुलेवेणवा, ससिठेणवा, असिठेणवा, ए (लेवाई
 के०) लेपादिक (ठ के०) ठ आगार जाणवा, तथा एक (अन्न के०) अ
 न्नवणाजोगेणं, वीजो (सह के०) सहस्सागारेणं, त्रीजो (मह के०) महत्तरा
 गारेणं, चोथो (सवे के०) सवे समाहिवत्तियागारेणं ए (चउ के०) चार आगा
 र ते (चरिम के०) दिवस चरिमना पच्चरकाणने विषे तथा (अंगुठाइ जिग्गहि
 के०) अंगुठमुठिसहियादिक अजिग्रहना पच्चरकाणने विषे जाणवा ॥११॥

पच्चरकाणना आगारोनी संख्यांना यंत्रनी स्थापना.

अंक.	पच्चरकाणनाम.	संख्या.	आगारोनां नाम.
१	नोकारसी.	१ अन्न० ॥ सह० ॥	
२	पोरिसी.	६ अन्न० ॥ सह० ॥ पठन्न० ॥ दिसामो० ॥ साहु० सव०	
३	साहुपोरिसी.	६ " " " " " "	
४	पुरिमडु.	७ अन्न० सह० पठ० दिसा० साहु० सव० महत्त० ॥	
५	अवडु.	७ " " " " " "	
६	एकासणुं.	८ अन्न० सह० सागा० आउ० गुरु० पारि० मह० सव०	
७	वियासणुं.	८ " " " " " "	
८	एकलगाणुं.	७ अन्न० सह० सागारि० गुरु० पारि० मह० सव०	
९	नीवी.	९ अन्न० सहस्सा० लेवा० गिह० उरिक्त० पडुच्च०	
१०	विगइ.	९ पारि० महत्त० सव०	
११	आयंबिल.	८ अन्न० सह० लेवा० गिह० उरिक्त० पारि० मह० सव०	
१२	उपवास.	५ अन्न० सह० पारि० मह० सव० चोलपट्टागारयतिने.	
१३	पाणहार.	६ लेवे० अले० अठे० बहु० ससिठे० असिठे०	
१४	अजिग्रह संकेत	४ अन्न० सह० मह० सव०	
१५	दिवसचरिमं.	४ " " " "	
१६	नवचरिमं.	४ " " " "	
१७	देसावगासिक.	४ " " " "	
१८	समकेतना.	६ राया० घणा० बला० देवा० गुरुनि० वित्ति०	

શ્હાં ઝસ્કિત્તવિવેગેણં એજે આગાર છે, તે આગાર પિંરુવિગડ આશ્રયી છે, તે પિંરુ વિગય જણાવવા માટે વિગયના ખેદ કહી દેલા છે. પરંતુ વિગયના ખેદો કહેવાનું દ્વાર તો આગલ આવશે હાલ આંદીયાં તો માત્ર પિંરુ વિગય ઝલ્લાવવાને નિમિત્તેજ કહે છે.

હુધ મધુ મચ તિલં, ચઝરો દવવિગડ ચઝર પિંરુદવા ॥

ઘયે ગુલ દહિયં પિસિયં, મસ્કણ પક્કન્ન દો પિંમા ॥૨૨॥

અર્થ:-એક (હુઝુ કેળ) હુઝુ, બીજો (મધુ કેળ) મધુ ત્રીજો (મચ કેળ) મચ એટલે મદિરા અને ચોથો (તિલં કેળ) તૈલ એ (ચઝરો કેળ) ચાર (દવવિગડ કેળ) દ્રવ્ય વિગય છે એ ચાર તે ઢીલું વિગય હોય રસ રૂપ હોય, માટે એને રસવિગય કહીયે અને એક (ઘય કેળ) ઘૂત, બીજો (ગુલ કેળ) ગોલ, ત્રીજો (દહિયં કેળ) દધિ એટલે દહી અને ચોથો (પિસિયં કેળ) પિશિત તે માંસ એ (ચઝર કેળ) ચાર વિગય જે છે તે (પિંરુદવા કેળ) પિંરુદ્રવ્યરૂપ રસરૂપ જાણવા. એ ચાર પિંરુ હોય એનું દ્રવ્ય કોઈ વેલા દ્રવ્ય હોય, તથા કોઈ વેલા પિંરુ રૂપ થીણો પિંરુ હોય. તથા એક (મસ્કણ કેળ) માસ્કણ, બીજો (પક્કન્ન કેળ) પક્કાન્ન એ (દો કેળ) બે કડાવિગય જાણવાં. તે સ્વચ્ચાવેં કરીને (પિંમા કેળ) પિંરુ રૂપ હોય કઠિન હોય, માટે એને પિંરુવિગય કહીયે. એ દસ વિગય કહ્યાં. શ્હાં ઝસ્કિત્તવિવેગેણં એ આગાર જે છે તે પિંરુવિગયનો છે તે જણાવવા માટે આ ગાથા કહી ॥ ૨૨ ॥

હવે કેટલાંક પચ્ચસ્કાણ માંહોમાંહે આગાર તથા પાઠ ઝચ્ચાર વિશેષેં કરી સરખા છે એટલે તેના આગાર પણ માંહો માંહે સરખા છે, અને પાઠ પણ સરખો છે, તે કહે છે.

પોરિસિ સડુમવડું, હુઝત્ત નિવિગડ પોરસાઈ સમા ॥

અંગુઠ મુઠિ ગંઠી, સચિત્ત દવાઈ જિગ્ગહિચ્ચં ॥ ૨૩ ॥

અર્થ:-(પોરસાઈસમા કેળ) પોરિસિ આદેં દેશને પચ્ચસ્કાણ જે છે, તે સરખાં જાણવાં, એટલે એક પોરિસિ અને બીજી (પોરિસિસડું કેળ) સારૂ પોરિસિ એ બે સરખાં જાણવાં એટલે પોરિસીને સારૂ પોરિસીના પચ્ચસ્કાણના પા

ठनो उच्चार तथा आगार पण सरखा ठे तेमज पुरिमडु ने (अवडुं के०)
 अवडुनुं पच्चरकाण पण सरखुं जाणवुं, तथा एकासणुं अने (डुजत्त के०)
 द्विजत्त एटले वीआसणानुं पच्चरकाण अने आगार पण सरखा जाणवा, तथा
 विगइ ने (निविगइ के०) नीविनुं पच्चरकाण अने आगार पण सरखा जाणवा.
 तथा (अंगुष्ठ के०) अंगुष्ठसहियं, (मुठि के०) मुठिसहियं, (गंठी के०)
 गंठिसहियं, (सचित्तदवाइ के०) सचित्त डव्यादिकनुं पच्चरकाण एटले स
 चित्त डव्यादिक एटले सचित्त डव्यादिकना पच्चरकाण जे देसावगासिक ते
 मज दिवसचरिमादिनां पच्चरकाण ए सर्व (जिगहियं के०) अजिग्रह प
 च्चरकाण कहेवाय, तेना पण मांहोमांहे पाठ तथा आगार सरखा जाणवा.
 परंतु कालप्रमाणादिकें तथा स्थानकें तो फेर फार होयज ॥ १३ ॥

हवे ए सर्व आगारोना अर्थ कहे ठे.

विस्सरण मणानोगो, सहसागारो सय मुहपवेसो ॥

पठन्नकाल मेहाई, दिसि विवजासु दिसिमोहो ॥ १४ ॥

अर्थ:-जे (विस्सरण के०) विस्सरण थइ जाय ते (अणानोगो के०)
 अनाजोगथी थाय एटले पच्चरकाणनो उपयोग अनाजोग थकी वीसरी जाय
 तेवारें अजाणपणे कांइ मुखमां प्रक्षेप करे तो तेथी पच्चरकाण जंग न थाय.
 ए प्रथम अणानोगेणं आगार कहुं एनी साथें अन्नठ शब्द जोडीयें. ते
 वारें अन्नठणानोगेणं एवुं नाम थाय माटें तेनुं कारण समजवाने नीवें
 अर्थ लखीयें ठैयें, अन्नठणानोगेणं एटले अन्यत्र अने अनाजोगात् तिहां
 अन्यत्र एटले जे आगार कहां होय ते आगार वर्जीने वीजा सर्वत्र
 स्थानकें पच्चरकाण पालवानी यत्ता राखवी. अन्नठ ए पद सर्वे आगारें
 जोडवुं, एम जाणवुं तथा अनाजोगात् एटले वीसरवाथकी अर्थात् पच्च
 रकाणनो उपयोग वीसरते अजाणतां कांइ मुखमां प्रक्षेप कराइ जाय पठी
 पच्चरकाण सांजरी आवे तेवारें तरत मुखथकी त्याग करे तेथी पच्चरकाण
 जंग थाय नही अथवा अजाणे मुखथकी हेठे उत्तुं पठी कालांतरें अ
 थवा तुरत स्मरणमां आवे तो पण पच्चरकाणनो जंग थाय नही परंतु शु
 डव्यवहार ठे तेथी फरी निःशंक न थाय ते माटें यथायोग्य प्रायश्चित्त
 लेवुं. ए वात सर्व आगारोने विषे जाणवी. माटें आहीं पीठिकारूपें लखी.

बीजो (सहसागारो के०) सहसात्कार ते (सयमुह के०) पोतानी मेले आवी मुखमांहे (पवेसो के०) प्रवेश करें ते जाणवुं. एटले पञ्चरूपाण कीधुं ठे तेनो उपयोग तो वीसस्यो नथी पण कार्य करवाना प्रवर्त्तनयोग लक्षण सहसात्कारें खचावेंज पोताना मुखमां कांइ प्रवेश थइ जाय जेम दधि मथतां थकां ठांटो उडीने मुखमां पडी जाय अथवा अन्नादिकनो कण मुखमां पडी जाय तथा चउविहार उपवास होय अने वर्षाकालमां मेघनो ठांटो मुखमां पडी जाय तो पञ्चरूपाण चांगे नही.

त्रीजो (पञ्चन्नकाल के०) प्रहन्नकाल ते कालनी प्रहन्नता जाणवी. जेम (मेहाइ के०) मेघादि एटले मेघना वादले करीने ठंकाइ गयेला सूर्यनी खबर न पडे तथा आदिशब्दथकी दिग्दाह, ग्रहादिक, रजोवृष्टि, पर्वत प्रमुख सर्व जाणी लेवुं. तिहां पर्वत अने वादला प्रमुखें अंतरिक्ष, सूर्य देखाय नही अथवा रज उमवे करी न देखाय तेवारें पोरिसीयादि कना कालनी खबर न पडतां अपूर्ण थयेलीने संपूर्ण थयेली जाणीने ज मवा बेसी जाय तो पञ्चरूपाण जंग न थाय परंतु जाणवामां आवे तो पठी अर्द्धो जम्यो थको होय तो पण एमज बेसी रहे, अने पोरिसी आदि पूर्ण थाय पठी जमे तो जंग न थाय, परंतु हजी पूर्ण थइ नथी एवं जाण वामां आवे तो पण पडखे नही अने जमे तो पञ्चरूपाण जंग थइ जाय ॥

चोथो (दिसिमोहो के०) दिसामोहेण ते (दिसिविवज्जासु के०) दिशिना विपर्यासपणाथकी जेवारें दिङ्मूढ थइ जाय तेवारें पूर्वने पश्चिम करी जाणे अने पश्चिमने पूर्व करी जाणे एम खबर न पडवाथी अपूर्ण पञ्च रूपाणे पण पूर्णकाल थयो जाणीने जमे तो पञ्चरूपाण जंग नही अने दिङ्मोह मटी गया पठी जेवारें जाणवामां आवे तेवारें पूर्वनी पेटें अर्द्धो जम्यो थको होय तो पण पञ्चरूपाण पूर्ण थाय तिहां सुधी एमज बेसी रहे अने काल पुरो थया पठी जमे ॥ २४ ॥

साधुवयण उग्घाडा, पोरिसि तणु सुढया समाहिति ॥

संघाइ कळ महत्तर, गिहळ बंदाइ सागारी ॥ २५ ॥

अर्थः—पांचमुं (उग्घाडापोरिसि के०) उग्घाड पोरिसी एवो (साधु वयण के०) साधुनुं वचन एटले बहुपडिपुष्ठा पोरिसि एवं सांजलीने जो

अपूर्ण पञ्चरूपाणे जमे तो पण पोरिसी जंग न थाय, पढी कोशकना क हेवा उपरशी जाणवामां आवे के हजी लगण पोरिसीनो काल पूर्ण थयो नशी तेवारें पूर्वोक्त रीतें अर्कजुक्त रहे अने पोरिसीनो काल पूर्ण थया पढी जमे ए साहुवयणेणं नामें आगार जाणवो.

ठठो (तणु के०) शरीर तेनुं (सुब्या के०) स्वस्थता जे निराबाधपणुं तेने (समाहि के०) समाधि (इति के०) एम कहीयें एटला माटे ए सबसमाहिवत्तियागारेणं कहेवाय इहां तीव्रशूलादिक रोग उपने थके, आर्त रौद्रनी सर्वथा निराशें जे शरीरनी स्वस्थता ते सर्व समाधि कहीयें तत्प्रत्ययिक जे कारण ते सर्वसमाधिवर्तिताकार कहीयें. ते समाधिने निमित्तें जे औषध पथ्यादिकनी प्रवृत्तिने विषे अपूर्ण प्रत्याख्याने जमतां पण पञ्चरूपाण जंग थाय नहीं.

सातमुं (संघाश्कजा के०) संघादिकनुं कोइ कार्य उपने थके वडेरानी आझा पावे तेने (महत्तर के०) महत्तरागार कहीयें, ते आवी रीतें के जे पञ्चरूपाण कीधुं ठे तेनी अनुपालनाथकी पण जो निर्जरांनी अपेक्षायें विचारीयें तो महोदुं निर्जरा लाज हेतु कार्य ठे, अने अन्य पुरुषांतरें ते कार्य असाध्य ठे, बीजाकोइ पुरुषशी थाय तेम नशी एवुं कोइसंघनुं तथा आदि शब्दथकी चैत्य ग्लानादिकना कार्यें प्रयोजन ठे तेहिज आकार ते महत्तराकार कहीयें. तिहां अपूर्ण कालें जमतां पञ्चरूपाण जंग न थाय.

आठमुं (गिह्व के०) गृहस्थनी नजर पडे तथा (बंदाइ के०) सर्पबंदि वानादिकनी नजर पडे तेने (सागारी के०) सागारिआगारेणं कहियें. तिहां आगार एटले घर तेणे करी सहित ठे जे तेने सागारि कहीयें तेनी नजरें देखतां साधुने आहार करवो कटपे नही. केम के एथकी प्रवचनोपधातादिक बहु दोषनो संजव थाय माटे साधुने जमतां थकां जो सागारी आवी पडे अने ते जो चल होय एटले तरत जवावालो होय तो द्वाणैक बेसी रहे अने तेने स्थिर रहेतो जाणे तो स्वाध्यायादिकना जंगपातकना जयथकी अन्यत्र जइने तेहिज आसने जमे तो पञ्चरूपाण जंग न थाय. ए जेम गृहस्थने सागारी कहीयें तेमज जेहनी दृष्टें देखतां अन्न खाश्यें ते पचे नही तेने पण सागारिक कहीयें तथा उपलक्षणें आदि शब्दथकी सर्प, अग्नि, प्रदीप, नरेदी, पाणीनी रेल आवे तथा गृहपातादिक एटले घर पडतुं होय

ए आगार पण लेवा. इत्यादिक उपद्रवोना कारणे अन्यस्थानकें जइ ज मतां पण पञ्चस्काण जंग न थाय ॥ १५ ॥

आउंटण मंगाणं, गुरु पाहुण साहु गुरुअनुठाणं ॥

परिठावण विहि गहिए, जइण पावरण कडिपट्टो ॥ १६ ॥

अर्थः—नवमो (अंगाणं के०) पग प्रमुख अग तेनुं (आउंटण के०) आकुंचन एटले संकोचवुं तथा पसारवुं ते अणखमते करवुं पडे एटला माटे एने आउट्टणपसारेणं आगार कहीयें तेथी जमतां थकां कांश्क पो तानां आसनादिक चलायमान थाय तो पञ्चस्काण जंग न थाय.

दशमो (गुरु के०) पोताना दीक्षागुरु आवे अथवा कोइ महोदो (पा हुणसाहु के०) प्राहुणो साधु आवे थके जमतां उठवुं पडे तो (गुरुअ अनुठाणं के०) गुरुअनुठाणेणं आगार थाय एटले ते आवेला आचार्यादिक गुरुनां विनयादिक करवा माटे अज्युष्ठानादिक साचववा सारु उठवुं पडे, फरी तेमज बेसीने जमे तो पञ्चस्काण जंग न थाय ॥

अगीयारमो (परिठावण के०) जे अन्नपरठवातुं होय ते (विहिगहिए के०) विधियें ग्रहण करेलुं होय ते उपवासादिक पञ्चस्काणमां पण लेवुं पडे तेने पारिष्ठावणियागारेणं कहीयें एटले जे विधियें करी निर्दोष पणे ग्रहण केलुं अने विधियें वहेंची आप्युं होय पढी अन्य साधुयें विधियें उक्त कस्या थकी कांश्क आहार उगस्यो ते पारिष्ठापन योग्य थयुं परंतु ते अधिक आहारने परठवतां दोष उपजे ठे एवुं जाणीने तेहवुं अन्न तथा विगयादिकने गुरुनी आज्ञायें आहारतां पञ्चस्काण जंग न थाय. तिहां एटलुं विशेष जे चउविहार उपवासमांहे पाणीनुं पारिष्ठावणियागारेणं थाय तथा तिविहार उपवासना पञ्चस्काणमां अन्नादिकनुं पारिष्ठावणियागारेणं थाय, परंतु विगयादिकनुं पारिष्ठावणियागारेणं न थाय, अने बीजा सर्व पञ्चस्काणेने विषे थाय. ए आगार यतिने होय परंतु पाठ संलग्न ठे माटे गृहस्थने पण पाठमां कहेवाय ठे.

बारमो (जइण के०) यतिने अर्थे आगार जाणवो ते यतिने अर्थे (पावरण के०) प्रावरणना पञ्चस्काणे (कडिपट्टो के०) चोलपट्ट तेहनो आगार जाणवो, एटले वस्त्र मूकी नश थइ वेगो होय अने गृहस्थ आवे

एटले लज्जाने माटे उठीने चोलपट्ट पहेरे, तेने चोलपट्टागारेणं कहीयें एशी पच्चरकाणजंग न थाय. ए आगार पण यतिने होय ॥ २६ ॥

खरडिय लूहिअ मोवा, इ लेव संसठ मुच्च मंमाई ॥ उरि
त पिंरु विगई, एं मरियं अंगुलीहिं मणा ॥ २७ ॥

अर्थः—तेरमो, प्रथम (खरडिय के०) खरड्यो होय अने पठी तेने (लूहिअ के०) लुंठी नाख्यो होय एटले खरड्यो ते लेप अने लुंठ्युं ते अलेप एवो (मोवाइ के०) मोयो चाटुवो प्रमुख होय ते (लेव के०) लेवालेवेण आगार जाणवो, एटले जोजननुं चाजन अथवा चाटुवा प्रमुख होय ते अकटपनीय एवा विगय अने शाक प्रमुख अन्नादिकें खरड्या होय, पठी तेकडठी प्रमुखने लुंठीने अलेप कीधां होय तो पण कांश्क विगयादिक अवयवना सज्जावें सहित ठे तेवा चाजने करी आयंविदादिक पच्चरकाण वालाने जमतां लेतां पच्चरकाण जंग थाय नही.

चौदमो गिहठसंसठेणं एटले जक्तदायक गृहस्थसंवंधि विगयादिकें व धारादिकें (संसठ के०) संसृष्ट एटले मिश्र कीधुं एवुं (मुच्च के०) मुच्चतेरें ते दिक केरंवादिक तथा (मंमाई के०) मांमादिक ते लगारेक हा धनुं तथा मुखें चोपड्या कीधा होय तेने गृहस्थसंसृष्ट कहीयें ते निविना आकार ते लेवा कट्टे तथा आयंविलमां पण किंचिन्मात्र तैलादिकें स्निग्ध न थाय. डेला एवा मंरुकादिक होय ते पण यतिने लेतां पच्चरकाण जंग सर्पबंदि

पन्नरमो (पिंरु विगईणं के०) पिंरुरूप विगयनुं (उरिक्त्त के०) उरिक्त्त एटले पावुं लेवुं एटला माटे एने उरिक्त्तविवेगेणं नामे तिहां त्तिक्त्त एटले पावुं लेवुं एटला माटे एने उरिक्त्तविवेगेणं नामे नी नजरें कहीयें. एटले ए जाव जे मांमा प्रमुख अन्न तथा पूपिकादिक उ तादिक प्रमुख तथा माखणादिक मूक्यां होय, ते फरी पाठा तेना उपर प्रावी पडे पण लीधा होय एटले ए गोल माखणादिक जे पिंरु विगय ठे सी रहे के जे पदार्थ उपर राखेलां होय तेने फरी जेवारें तेना उपरशी जयथकी ऊरी लइयें तेवारें ते निःशेषपणे एटले वधां पाठां लेवाइ शकाय जेम गृह इक पण रोटला प्रमुखने लागेलां थकांज रही जाय माटे जेना उ चि नही रुविगइ अलगी करीलीधी होय एवारोटला प्रमुखने विगइना इ, अग्नि, वालो, जो गृहस्थना घरशी वहोरीने जुंजे, तो पच्चरकाणजंग न लुं होय

शोलमो (मखियं के०) मसद्वयुं (अंगुलीहिं के०) अंगुलीयें करीने (मणा के०) लगारेक एटले ए जाव जे अंगुलियें घृतादिक चोपडी ते अंगुलीयें चोपडीने मांका प्रमुख करे तेने पडुच्चमखिएणं कहीयें. ते सर्व था रूढं एवा मंरुकादिक होय तेने लगारेक स्नेहवंत सुकुमारता उपजा ववाने अर्थे लहुचूइ प्रमुख अंगुलीयें करी अक्षित कीधुं होय ते नीवि प च्चस्काणमां लेतां पञ्चस्काण जंग न थाय, परंतु घृतादिकनी धारायें करी अक्षित करे, तो लेवुं कट्ये नही. ए शोल आगार अशन आश्री कहा ॥१९॥

हवे पाणस्सना ठ आगारनो अर्थ कहे ठे.

लेवाडं आयमाई, इअर सोवीरमच्च सुसिएजलं ॥ धोअण बहुल ससिहं, उस्सेइम इअर सिहविणा ॥२०॥ दारं ॥ ४ ॥

अर्थः—प्रथम (लेवाडं के०) लेपकृत पाणी ते कोने कहीयें ? के (आयमाई के०) आचाम्लादि उंसामण आदिशब्द थकी आंबली तथा डाढनुं पाणी पण जाणवुं. एटला माटे ए आगारनुं नाम लेवेणवा कहीयें.

अन्तो. (इअर के०) इतर एटले पूर्वोक्त लेपथकी उलटुं अलेपकृत के०) विा ते माटे ए आगारनुं नाम अलेवेण वा जाणवुं. ते (सोवीरं के०) पडे तेने गंजी धोयण आदिशब्दथी गमूल जरवाणी प्रमुख जाणवुं.

हण कूओ (अहं के०) अह ते निर्मल पाणी (उसिएजलं के०) ऊष्ण शुक्त कस्टले त्रिदंमोत्कालित ऊष्ण जल अथवा बीजुं पण निर्मल पाणी धिक आह्लादिकनुं धोयण जाणवुं एटला माटे अहेणवा नाम कहीयें. गयादिको (धोअण के०) चोखा प्रमुखना धोयण प्रमुखनुं पाणी तेने (बलुं विशेष) बहुलेप कहीयें एटला माटे एनुं बहुलेवेणवा एवुं नाम ठे ए तथा तिाविनादिक गंमुल पाणी जाणवुं.

थाय, पंमो (ससिहं के०) सीथ सहित पाणी ते (उस्सेइम के०) आचस्काणोरड्या हाथनुं धोयण एटले उत्सेदिम एवुं पिष्टजलनुं नाम ठे गृहस्थनेमाटे ससिहेणवा एवुं ए आगारनुं नाम ठे.

बारम् ए पूर्वोक्त पांचमा ससिहेण वा ए आगारथी (इअर के०) इतर ते (पावरणला हाथनुं धोयण तेने वस्त्रादिकें करी गद्वयुं होय तेथी ते (सिहवि आगार) सीथ विनानुं जाणवुं, एटले अन्नादिक आटाना दाणाना खाद

વિનાનું થાય, ઇટલા માટે તેનું નામ અસિન્હેવા કહેવાય. એ ઠ આગાર પાણીના કહ્યા. તેની સાથે પૂર્વે કહેલા શોલ આગાર મેલવીયેં, તેવારેં સર્વ મલી વાવીશ આગારોની સંખ્યા થાય ॥ ૨૮ ॥

આંહીયાં પ્રત્યેક આગારેં વા શબ્દ મૂકેલો છે તે એક એકથી વીજા વી જામાં વિશેષ દેખાડવાને માટે છે, ઇટલે લેપથી અલેપ વિશેષ, અલેપથી અઠ વિશેષ, અઠથી વહુલેપ વિશેષ, વહુલેપથી સસિઠ વિશેષ, સસિઠથી અસિઠ વિશેષ જાણવો, પરંતુ લેપાદિકનું પાણી લીયે તો પણ ઉપવાસાદિકનો જંગ થાય નહીં. ઇતિ જાવઃ ॥ એ પ્રકારેં અપુનરુક્ત ઇટલે ફરી ન ઉચ્ચરીયેં એવા વાવીશ આગારોના અર્થનું વ્યાખ્યાન લેશથી દેખાડ્યું. એ આગારોના અર્થનું ચોથું દ્વાર પૂર્ણ થયું. ઉત્તર બોલ ચાલીશ થયા ॥

હવે દશ વિગડના સ્વરૂપનું પાંચમું દ્વાર કહે છે.

પણ ચઝ ચઝ ચઝ હુ હુવિહ, ઠ જરુક હુઝાઝ વિગડ ઇગવીસં ॥

તિ હુ તિ ચઝવિહ અજરુકા, ચઝ મહુમાઈ વિગડ બાર ॥ ૨૯ ॥

અર્થઃ—જે ઇન્દ્રિયાદિકને પુષ્ટ કરે, મન, વચન અને કાયાના યોગને અપ્ર શસ્ત્ર વિકાર ઉપજાવે, તે વિગડ કહીયેં, તે વિગડ દશ જેદેં છે. તેમાંથી ચાર વિગડ તો સાધુ અને શ્રાવક વેહુને અજદ્યજ છે ઇટલે જદ્દાણ કરવા યોગ્ય નથી, અને ઠ જદ્યવિગડ સાધુ અને શ્રાવક વેહુને જદ્ય કરવા યોગ્ય છે મસ્ટે એને જદ્ય વિગડ કહીયેં, તેના ઉત્તર જેદ વાર થાય તે કહે છે.

પ્રથમ હુધ વિગડ (પણ કેળ) પાંચ જેદેં છે, વીજી દધિ વિગડ (ચઝ કેળ) ચાર જેદેં છે, ત્રીજી ઘૂતવિગડ (ચઝ કેળ) ચાર જેદેં છે, ચોથી તેલ વિગડ (ચઝ કેળ) ચાર જેદેં છે, પાંચમી ગોલવિગડ (હુ કેળ) બે જેદેં છે. ઠઠી પકાન્નવિગડ (હુવિહ કેળ) દ્વિવિધ ઇટલે વે જેદેં છે, એ (હુઝાઝ કેળ) હુઘાદિક (ઠ કેળ) ઠ (જરુક કેળ) જદ્દાણ કરવા યોગ્ય (વિગડ કેળ) વિગડ છે તેના સર્વ મલી ઉત્તરજેદ (ઇગવીસં કેળ) એકવીશ થાય છે.

હવે ચાર અજદ્ય વિગડના ઉત્તર જેદ કહે છે. પ્રથમ મધુ વિગડ (તિ કેળ) ત્રણ જેદેં છે, વીજી મદિરા વિગડ (હુ કેળ) વે જેદેં છે, ત્રીજી માંસ વિગડ (તિ કેળ) ત્રણ જેદેં છે, ચોથી માંસવિગડ (ચઝવિહ કેળ) ચાર જેદેં છે. એ (મહુમાઈ કેળ) મધુ આદિક (ચઝ કેળ) ચાર (અજરુકા કેળ)

અજઘ્ય (વિગઈ કેળ) વિગઈ છે, તેના સર્વ મલી ઉત્તર જેદ (બાર કેળ) બાર થાય તે સર્વ નામપૂર્વક આગલ કહેશે ॥ ૨૯ ॥

હવે પ્રથમ ઠ જઘ્ય વિગઈના એકવીશ જેદ વ્યક્તે કરી કહે છે.

ચીર ઘય દહિ અ તિલં, ગુડ પક્કનં ઠ જઘ્ય વિગઈનું ॥

ગો મહિસી જંટિ અય એ, લગાણ પળ હુઈ અહ ચરો ॥૩૦॥

અર્થ:-પ્રથમ ઠ જઘ્ય વિગઈનાં નામ કહે છે. એક (ચીર કેળ) દૂધ, બીજો (ઘય કેળ) ઘૂત, ત્રીજો (દહિ કેળ) દધિ, (અ કેળ) વલી ચો થો (તિલં કેળ) તૈલ, પાંચમો (ગુડ કેળ) ગોલ, ઠઠો (પક્કાનં કેળ) પ ક્કાન, એ (ઠ કેળ) ઠ (જઘ્યવિગઈનું કેળ) જઘ્યવિગઈ જાણવા. એટલે એ ઠ વિગઈ જે છે તે સાધુ તથા શ્રાવકને જઘ્ય કરવાયોગ્ય છે માર્તે એને જઘ્ય વિગઈ કહ્યા, હવે એ ઠ જઘ્ય વિગઈના ઉત્તર જેદનાં નામ કહે છે.

તિહાં પ્રથમ દૂધવિગઈનું નામ કહ્યું છે માર્તે દૂધના ઉત્તર જેદ કહી દે છે. એક (ગો કેળ) ગાયનું દૂધ, બીજું (મહિસી કેળ) જૈષનું દૂધ, ત્રીજું (જંટિ કેળ) જંટીનું દૂધ, ચોથું (અય કેળ) અજા એટલે ઠાલીનું દૂધ, પાંચમું (લગાણ કેળ) લગાણ તે ગારુનીનું દૂધ એ (પળ કેળ) પાંચ જાતિનાં (હુઈ કેળ) દૂધ તે સર્વ વિગઈ જાણવાં, અને શેષ મનુષ્યની તથા બીજા પશુઆદિકનાં જે ચીર થાય છે તે વિગઈમાં ગણાય નહીં. (અહ કેળ) અથ એટલે હવે (ચરો કેળ) ચાર જાતિનું ઘૂત તથા ચાર જાતિનું દહીં કહે છે ॥ ૩૦ ॥

ઘય દહિઆ ઉટ્ટિ વિણા, તિલસરિસવ અયસિલટ્ટ તિલ્લ ચઠ ॥

દવગુડ પિંમગુડા દો, પક્કનં તિલ્લ ઘય તલિયં ॥૩૧॥ દારં ॥૫॥

અર્થ:-પ્રથમ (ઘય કેળ) ઘૂત જાણવું, બીજી (દહિઆ કેળ) દધિ જાણવું, એ બે વિગઈના એક (ઉટ્ટિવિણા કેળ) જંટીના દૂધ વિના બાકી ચાર ચાર જેદ જાણવા. કેમ કે જંટીનું દૂધ જમાય નહીં માટે તે વિના બાકી ચાર, એક ગાયના દહીનું ઘી બીજું જૈષના દહીનું ઘી, ત્રીજું ઠાલીના દહીનું ઘી, અને ચોથું ગારુના દહીનું ઘી, એ ચાર જેદ ઘૂતના જાણવા તથા દહીના પળ એજ ચાર જેદ. એક ગાયના દૂધનું દહીં, બીજું જૈષના

दूधनुं दही, त्रीजुं ठालीना दूधनुं दही अने चोथुं गारुना दूधनुं दही, ए चार दहीना जेद विगइरूप जाणवा.

हवे तेल विगयना चार जेद कहे ठे. एक (तिल के०) तिलनुं तेल, बीजुं (सरिसव के०) सरशवनुं तेल, त्रीजुं (अयसि के०) अलसीनुं तेल अने चोथुं (लट्ट के०) काबरी कसुंवा धान्य खसखसना दाणानुं तेल, ए (तिह्व के०) तेल विगइना (चऊ के०) चार जेद विगइयाता रूपें जाणवा. अने बीजा एरंमीयानां फूलां, दिमोल, मधुकफल, नादियेर, खदिर, शिंश पादिक यावत् लाक्षापाकादिक सर्व जातिनां तेल ते नीवियातां जाणवां.

हवे गोल विगइना वे जेद कहे ठे. एक (दवगुड के०) डव्यगोल तेढीलो रावडीयो रसरूप गोल जाणवो, बीजो (पिंरुगुडा के०) पिंरु रूप गोल ते काठो विविध जातिनो गोल जाणवो. ए (दो के०) वे प्रकारना गोल जाणवा.

हवे (पक्कन्नं के०) पक्कन्न विगइना वे जेद कहे ठे, तेमां एक तो पूर्वे जे चार जातिनां तेल कइयां ठे, तेमां तद्वयुं होय तेने (तिह्वतलिय के०) तेलमां तलेलुं पक्कन्न कहियें, बीजुं पूर्वे जे चार जातिनां घृत कइयां ठे, तेमां तद्वयुं होय तेने (घयतलियं के०) घृतमां तलेलुं पक्कन्न कहियें. त लियं शब्द वे स्थानकें जोडवो. ए रीतें दूधना पांच, घृतनां चार, दहीना चार, तेलनां चार, गोलना वे अने पक्कन्नना वे, मली एकवीश जेद जद्वय विगयना कइया. ए विगयना नामनुं पांचमुं द्वार पूर्ण थयुं. उत्तरबोल पच्चास थयां॥ हवे ए जद्वय विगयना निवीयाता त्रीश करायठे तेना जेदोनुं ठहुं द्वार कहेठे.

पयसाडि खीर पेया, वलेहि डुधट्टि डुध विगइगया ॥

दरक बहु अप्प तंडुल, तच्चुन्नंबिल सहिअ डुधे ॥३९॥

अर्थः—प्रथम दूधना पांच निवीयाता थाय ते कहे ठे. एक (दरक के०) द्राख अने टोपरादिक नाखीने दूध रांध्युं होय तेने (पयसाडि के०) पय साडी कहियें, बीजुं (बहुतंडुल के०) घणा चोखा नाखीने दूध रांध्युं होय तेने (खीर के०) खीर कहियें, त्रीजुं (अप्पतंडुल के०) अट्पतंडुल एटले थो डा चोखा नाखीने दूध रांध्युं होय तेने (पेया के०) पेया कहियें, चोथुं (तच्चुन्न के०) ते चोखाना चूर्णें करी सहित एटले ते चोखानो आटो लोक जाषायें फूकरणुं कहे ठे, ते नाखीने, दूध पचाव्युं होय, रांध्युं होय

तेने (अवलेहि के०) अवलेहिका कहियें, पांचमुं (अंबिलसहिअडुळे के०) खाटो रस करी आठ कांजीप्रमुख खटाशें सहित दुध ऊण करे, अथवा ए लोक जाषायें दूधमां खटाश होय तेमाटें एने फेदरी कहे ठे अथवा त्रण दि वस प्रसूत गोडुग्ध बलही बलहटां ते (डुळ्ढी के०) डुळ्ढी कहियें. ए पांच (डुळ्ढ के०) डुग्धना (विगङ्गया के०) विकृतिगता एटले निवीयाता जा णवा. जेदांतरें एना पण बीजा जेदो थाय ठे ॥ ३२ ॥

हवे घृतविगङ्ग तथा दहीविगङ्गना पांच पांच निवीयाता कहे ठे.

निप्रंजण वीसंदण, पक्कोसहि तरिय किट्टि पक्कघयं ॥ ६

हिए करंब सिंहरीणि, सलवण दहि घोल घोलवडा ॥ ३३ ॥

अर्थः—एक पक्कान्न तळ्या पठी उतखुं जे बलेखुं घृत तेने (निप्रंजण के०) निप्रंजण एटलेनिर्जनघृत, पक्कान्ननुं तलण घृत कहियें, बीजुं द हीनी तरी अने धान्यनी कणक बेहु एकठा मेलवीने नीपजाव्युं जे ड्रव्य विषे कुह्वर इति जाषा सपादलद्द देशप्रसिद्ध ते (वीसंदण के०) विसं दन एटले विसंपदन कहियें, त्रीजुं (पक्कोसहितरिय के०) पक्कोषधितरित एटले औषधिने घृत साथें पचावीयें तेनी उपर जे घृतनी तरिका वले ठे, एवुं कूरिया सरिखुं घृत पचीने थाय ते घीनी उपरली तरी कहियें, चोथुं घृतनो मेल उतरे तेने (किट्टि के०) घृतनो मेल ते कीटुं कहियें, पांचमुं (पक्कघयं के०) पाकुं घृत ते औषधियें पचावेखुं घृत जाणवुं, खयर आमलादिक ब्राह्मी प्रमुख औषधियें करी पचाव्युं होय ते जाणवुं एना जेदांतर घणा थाय.

हवे दहीना पांच निवीयाता कहे ठे. प्रथम (दहिए के०) दहीने विषे उंदन एटले कूर एकठुं मेलवीने कीधुं ते दधि सीधोरो इत्यादि लोक जाषायें कहे ठे, तेने (करंब के०) करंबो कहियें, बीजुं खांर नाखीने हाथशी मथन करेखुं दही तथा खांरयुक्त बांधेखुं दही तेने (सिंहरीणी के०) शिखरीणी कहियें, त्रीजुं लूणना कण नाखीने मथेखुं वखें अणगव्युं जे दही, ते (सलवणदहि के०) लवणसहित दधि कहियें, चोथुं लुगडाशी ठाणेखुं मथेखुं दही तेने (घोल के०) घोलेखुं दही कहियें, पांचमुं दहीना घोलयुक्त वटक करवां कांजीवडां, दहीवडां तथा दही ठाणीने तपावे, पठी मांहे वडां नाखे, तेने (घोलवडा के०) घोलवडां क

हीयें, इहां विवेकीने एटलुं विशेष के जिहां विदलयुक्त करवुं पड़े, तिहां दही तथा ठास जे वडामांहे नाखवी होय तेने जण करी नाखीयें तेवारें श्रावकने जक्षण करवा योग्य थाय, अन्यथा घोलवडां बावीश अजह्यमां गणाय ते जक्षण करवा योग्य नथी. अकटपनीय जाणवां ॥ ३३ ॥

हवे तेल तथा गोल विगइना पांच पांच नीवियाता कहे ठे.

तिलकुट्टी निप्रंजण, पक्कतिल पक्कुसहितरिय तिद्ध मली ॥

सकर गुलवाणय पा,य खंरु अधकठिय इस्कुरसो ॥ ३४ ॥

अर्थः—प्रथम (तिलकुट्टी के०) तिल तथा गोल कूटीने खांसीने एकठां करियें, ते तिलवट कहीयें, बीजुं तल्या पकान्नथी उतरेलुं दाजेलुं बलेलुं तेल एटले पकान्ननुं तलण जाणवुं, अथवा केरी प्रमुखादिकना सरसीया दिक तेल ते (निप्रंजण के०) निप्रंजण एटले निर्जन जाणवुं. त्रीजुं सर्व औषधवाला तेल एटले लाक्षादिक डव्यथी पकावेलां तेलने (पक्कतिल के०) औषधपक तेल कहियें, चोथुं तेलमांहे नारायणादिक औषधी प चाव्या पठी औषध उपर तरी वले ते (पक्कुसहितरिय के०) पक्कौषधिथी तरित तेल एटले पक्कौषधिथी वलेली तरि कहीयें. पांचमुं (तिद्धमली के०) तेलनी मली एटले तेलनो मेल कीटी जाणवी. ए पांच नीवियाता तेलना जाणवा. एना पण जेदांतरें घणा जेदो थाय.

हवे गोलना नीवियाता कहे ठे. एक (सकर के०) साकर मिश्री, बी जो (गुलवाणय के०) गोलवाणी तथा रांघेलुं गलमाणुं अखात्रीजें क राय ते देशप्रसिद्ध ठे, त्रीजो (पाय के०) गोलनी पांति ते पाकगुड जेणें करी खाजादिक लेपीयें ठैयें एने मालवादिक देशने विषे काकबपांति एमजा षायें कहे ठे, चोथो (खंरु के०) खांरुनी सर्वजाति, पांचमो (अधकठिय इस्कुरसो के०) अऊँ काढेलो इकु एटले सेलडी तेनो रस, ए पांच नीवियाता गोलना जाणवा. एना पण जेदांतर घणा थाय ठे ॥ ३४ ॥

हवे कडाविगइना पांच नीवियाता कहे ठे.

पूरिअ तव पूआ बिय, पूअ तनेह तुरिय घाणाई ॥ गुल

हाणी जल लप्पसि, य पंचमो पूतिकय पूउ ॥ ३५ ॥

अर्थः—(पूरिअतवपूआ के०) पूख्यो एटले ढांक्यो सर्व तावडो ठे जेणें

एवा पूडला उपर (बिअपूअ के०) बीजो पुडलो तली काढीयें, ते बीजो पूडलो नीवीयातो जाणवो, एटले घृतादिकें पूरित एवो जे तवो तेने विषे एक पूर्ण करी पूख्यो समस्त तवो तेहमां एक वार तली वली तेहिज पूपिका दिक पर्यटकादिकें अपूरित स्नेह एवा तवामां बीजी वार तथा त्रीजी वार द्वेपवीने तली काढीयें जे पक्कान ते निवीयातुं जाणवुं.

बीजुं (तन्नेह के०) तेथी अन्य एटले त्रण घाण तली काढ्या पठी उपरां त बीजुं घृत द्वेपव्युं नथी एवुं जे तवामांहेलुं मूल्युं घृत तेहि त्रण घाण नां तलणमांहे तल्या जे अने (तुरियघाणाइ के०) चोथा घाणवा आदिक ते सर्व बीजुं नीवीयातुं जाणवुं, तथा त्रीजुं (गुलहाणी के०) गोलधाणी करवी, ते त्रीजुं निवीयातुं जाणवुं.

चोथुं सुकुमारिकादिक काढ्या पठी एटले पक्कान तली काढ्या पठी उद्धृत जे घृतादिक एटले वधेलुं जे घृतादिक तेणें करी खरडेलो जे तवो तेने विषे पाणी साथें रांधी एवी जे लापसी गहूनुं उरण गोलनुं पाणी घृतादिकें जेळीने सीजवे ठे, एने मरुदेशें प्रसिरूपणे लापसी तथा लहगडु कहे ठे ते (जल लप्पसिअ के०) जललापसी निवीयातुं जाणवुं. एटले तावडीनी चीगट टालवा सारु मांहे लोट नाखी पाणीसाथें लापसी करीयें ते जाणवी. (पंचमो के०) पांचमुं (पुत्तिकयपूज के०) पोतकृत पूडलो ते घृत तेळें खर डेला एवा स्नेह दिग्ध तवाने वीषे गुडादिकनुं पोतुं आपी गल्या पुडा करे ठे एटले पक्कान तल्या पठी खरड्या तावडा मांहे गोलादिकनुं पोतुं देशने पुरुलो साजवीयें ते निवीयातुं जाणवुं ॥ ए ठ न्ह विगयना त्रीश निवीयाता कल्या.

जिहां घी अने तेलमां पाणीनो जाग आवे ते निवीयाता तल्या चि णादि सर्व जाणवा, अने जे कडाहमांहेथी घी तथा तेल उपर फरी वळे नही, चिलमिलाट न थाय एवुं तलेलुं होय ते पण विगयातुं नही कहेवाय. इत्यादिक परंपरागत लेवानो विचार बहु प्रकारें ठे, ते गह्वसमाचारीगत प्रसंगथी योगादिकमांहे कढपाकढप विजागें लखीयें ठेयें.

लहचूर्ण, पूपिकादि, पोतकृतपूपक, वेडमी तद्दिनकृत, करंब, घोल, फूल, वधारित पूरण, वधारिका, पटीरडी, मथित अगलित तक्रादिक, 'कस्मिन्न पि योगे' कोइ पण योगने विषे न कढपे अनेरी योग विना निवीमां कढपे.

लहिगटुं, ठोठरा, वधारिक वडां, धारवडां, साज्यपक खीचडी, सेवतिका,

वधारित चणकादिक, उत्तराध्ययन योगने विषे आचारांग मध्यगत सप्तस सकाध्ययनने विषे चमरोद्देशक अनुज्ञा यावत् जगवतीयोगने विषे न कटपे, वीजा सर्व योगमध्ये कटपे.

अने पढोगरी, फूँकरणुं, उकलधुं, वाशी करंब, तिलवटी, कुल्लर, निवी यातां, विगइ, गांठीयाना घारा, दक्षिया, गुंदविना मगीयादि, औषधादि, मो दक, पेटक, खंमा, सितावर, सोलां, वासी, गुंरुपाक, गुदपाक, वगर तल्यां कांकरियां, अनुत्काहित इक्षुरस, दिनत्रयावधि प्रसूत गोडुग्ध, बलहट्टी, अं गाराथी उत्तारी आज्यादि मिश्रित खीचडी तथा सेवइका पाठला दिवसनी पचावेली तिलवटी, पर्पटकादि, गुडादिकें मिश्रित न करेली तिलवटी, इत्या दिक निवीयातां श्रीआवश्यक, दशवैकालिक, उत्तराध्ययनादि सर्व योगने विषे प्रायः कटपे. एवो विचार प्रसंगशी जाणवा माटें लख्यो ठे ॥३५॥ हवे गिहठसंसठेणं ए आगारथकी नीवीनां पञ्चस्काणमांहे जे नीवियातां साधुने कटपे, ते संसृष्ट द्रव्य कहीयें, ते संसृष्ट द्रव्य जाणवाने कहे ठे.

डुध दही चउरंगुल, दव गुड घय तिल एग जत्तुवरिं ॥

पिंरुगुल मरकणाणं, अदामलयं य संसठं ॥ ३६ ॥

अर्थः—(डुध के०) डुग्ध अने (दही के०) दधिमांहे कूर प्रमुख नाखीयें एटले दूध दहीमिश्रित कूरादिक होय, ते जो दूध तथा दही कूरथी (चउ रंगुल के०) चार अंगुल उपर चडे तेने संसृष्ट द्रव्य कहीयें, ते नीवियातुं नीवीमां कटपे एटले जात रोटी उपर दूध, दही, चार अंगुल प्रमाण उंचुं चड्युं होय तो नीवीप्रमुख मांहे साधुने कटपे अने चार अंगुलथी अधिक पांच आदिक अंगुलना प्रारंजथी जेवारें उंचुं चडे, तेवारें ते विगइ जाणवुं. माटें ते न कटपे.

अने (दवगुड के०) द्रव्यगोल एटले ढीलो नरम गोल अने (घय के०) घृत (तिल के०) तेल ए त्रणे ज्यां सुधी (जत्तुवरिं के०) जक्त जे जात अथवा रोटी ते उपरें (एग के०) एक अंगुल प्रमाण उंचां चड्यां होय त्यां सुधी संसृष्ट द्रव्य कहेवाच, एटले नीवियातुं कहेवाच ते लेवुं कटपे अने वीजा अंगुलथी प्रारंजिने उंचा चडता देखाय, तेवारें विकृत द्रव्य एटले विगयद्रव्य जाणवां, ते लेवां कटपे नही.

(पिंरुगुल के०) पिंरुगुल एटले काठो गोल साथें (मस्कणाणं के०) मसदुं जे चूरमुं प्रमुख तेमांहे (अहामलयं के०) आर्द्राम्लक एटले शण पीलूना महोर ते समान नहाना कणीयाना जेवा प्रमाणवाला एवा गोलना बहु खंरु रहे तो पण तेने (च के०) वली (संसठं के०) संसृष्ट द्रव्य कहियें. ते नीवीयातामांहे लेवा कट्ये परंतु एथी महोटा खंरु गोलना रहे तो ते विकृतिगत जाणवा, ते कट्ये नही ॥ ३६ ॥

हवे वली एहिज नीवीयातानुं स्वरूप दर्शाववा कांश्क विशेष कहे ठे.

द्वहयविगइ विगइ, गयं पुणो तेण तं हयं दवं ॥

उद्धरिए तत्तमिय, उक्किठ दवं इमं चन्ने ॥ ३७ ॥

अर्थ:—(द्व के०) द्रव्य जे कलम शाल चोखा प्रमुख तेणें (हय के०) हणी निर्वीर्य करी एवी जे क्षीरादिक (विगइ के०) विगइ तथा वणिका दिकें हणी एवी जे घृतादिक विगइ तेने (विगइगयं के०) विकृतिगत एटले नीवीयातुं कहीयें. (तेण के०) ते कारण माटें (पुणो के०) वली ते तंडुला दिकें हणुं एवुं जे विकृतिगत (तं के०) तेने (हयं दवं के०) हत द्रव्य कहीयें. तथा सूखडी तावडामांहेथी (उद्धरिए के०) उद्धस्या पढी एटले सूखडी काहाडी लीधा पढी उगखुं जे घृत (तत् के०) ते टाहाडुं थया पढी तेमां दोष्ट नाखीने हलावियें (तम्मिय के०) ते घृत तावडो हेठो उतास्या पढी (उक्किठदवं के०) उत्कृष्ट द्रव्य कहेवाय एटले विगय जाणवुं (इमं चन्ने के०) एम अनेरा आचार्य कहे ठे. इति गाथार्थः ॥ ३७ ॥

इहां जावार्थ ए ठे जे अन्न प्रमुख द्रव्यें विगइना पुजल हण्या तेवारें विगयनो स्वाद फरी गयो तेथी ते नीवीयातुं कहेवाय. परंतु विगइ तथा नि वृत्तिक न कहेवाय, एटला माटे ते नीवीना पञ्चरूपाण वालाने लेवी कट्ये.

अने सुकुमारिकादिक सुखडीने तावडामांहेथी काढया पढी उगखुं जे घृतादिक तेने विषे चूला उपर ठेते अग्निसंयोगथी तपे थके तेमांहे क्षेपव्युं जे कणिकादिक दल प्रमुख तेने उत्कृष्ट द्रव्य कहीयें, ते विकृतिगत जाणवुं. ते केम के? चूरिम पूर्वे कडाह विगइ थई जन्न कणिका कीधी ते उण्ण घृत गोल परस्परें द्रव्य हत थइने पढी ते कणिका क्षेप करी मोदक बांध्या एवुं जे चूरमादिक ते विकृतिगत जाणवुं, पण विगय समजवी

नहिं, एतुं नाम उत्कृष्ट द्रव्य जाणवुं. एम केटलाएक आचार्य कहे ठे. नामां तरे गीतार्थाजिप्रायें तो एम के जो चुद्धाना माथाथी उत्तया पढीशीत थया केडें जे कणिकादिक द्वेपवीयें, ते तथाविध पाकाजावथी विकृतिगत कहीयें अन्यथा परिपक्व विशेष थये द्रव्यगत कहीयें पण विगड तथा निर्विकृतिक न कहीयें एतुं व्याख्यान प्रवचनसारोद्धारवृत्तिना अजिप्राय थी लख्युं ठे, पण तिहां एम कहुं ठे जे सुधियें चली परें विचारवुं, जे माटे निर्विकृतिक अनेक जेदें ठे. ते बहुश्रुतनी आचरणा परंपराथी जाणवां ॥३९॥

हवे केटलीएक वस्तुनां नाम उत्तम द्रव्य कहां ठे, ते देखाडे ठे.

तिल सकुलि वरसोलाई, रायणंवाइ दखवाणाई ॥

मोली तिद्धाईया, सरसुत्तम दद्व लेवकडा ॥ ३७ ॥

अर्थ:—(तिल के०) तेलथी नीपनी एवी (सकुलि के०) तिल सांकली तथा खारेक, टोपरां, सिंगोडां प्रमुख नाहोलाना हारडा तेने (वरसोलाई के०) वरसोलां कहीयें अने आदिशब्दथकी साकर खांरुना विकार साकरीया पापड, नालिकेर, खांरु, कातली, पाक, सर्व मेवा प्रमुख, राजदना आदिक, तथा (रायण के०) रायण (अंवाइ के०)आंवादिक एटले आम्रादिक फल सर्व अचित्त कहां पाकादिकें नीपजाव्यां मधुका दिकनां, नालिकेरादिकनां, (दखवाणाई के०) द्राखवाणी प्रमुख, नालेरवाणी प्रमुख (मोलीतिद्धाईया के०) मोली तेल आदि शब्दथकी नालिकेर सरशव प्रमुखनुं तेल, एरंरु प्रमुखनुं तेल जाणवुं. अरकोडादिक मेवा हलवा प्रमुख ए सर्व (सरसुत्तमदद्व के०) सरस उत्तम द्रव्य कहीयें तथा एने (लेवकडा के०) लेपकृत पण कहीयें. ए नीवीमां कदपनीय जाणवां ॥ ३७ ॥

हवे ए सर्व पदार्थ कारणे लेवां कदपे, पण सहज पणे रसगृध्रतायें लेवां कदपे नहीं, ते कहे ठे.

विगडगया संसठा, उत्तमदद्वाइ निविगडयंमि ॥

कारणजायं मुत्तुं, कपंति न मुत्तुं जं वुत्तं ॥ ३८ ॥

अर्थ:—एक (विगडगयां के०) विकृतिगता एटले दूध प्रमुख विगडथी उत्पन्न थया जे नीवीयाता जे संख्यायें त्रीश पूर्वे कहां ठे ते, बीजा (संसठा के०) संसृष्ट द्रव्य जे करंवादिक, मगदल, पापडी पिंमादिक, त्रीजा (उत्तम

दवाइ के०) उत्तम द्रव्यादिक ते तिलसांकली, साकर, मेवादिक सरसोत्तम द्रव्य जे पूर्वे कही आख्या ते ए त्रण प्रकारनी वस्तु ते (निविगश्यंमि के०) नीवीना पञ्चस्काणने विषे कोइ (कारणजायं के०) कारणजातं एटले पुष्टालंबन विशेष प्रयोजनरूप वातादिक कारण (मुत्तुं के०) मूकीने, सा धुने (मुत्तुं के०) जोगवुं लेवुं (न के०) नही (कप्पंति के०) कट्पे. जेने जावजीव सुधी ठ विगयनां पञ्चस्काण होय, किं वा तथाविध विशेष तपे उजमाल होय, किंवा वैयावच्च करवाने उजमाल होय, ज्ञानादिकनो उद्यमी होय, तेवारें शरीरें ग्लानादिक निमित्तें औषधादिक कारणें लेवां कट्पे, अन्यथा कारणविना लेवां कट्पे नही. (जं के०) जेमाटे (बुत्तं के०) कह्युं ठे ते आगली गाथायें कहे ठे ॥ ३९ ॥

विगइं विगइं ज्जीउ, विगइगयं जो अ जुंजए साहू॥

विगइ विगई सहावा, विगई विगइं बला नेइ ॥ ४० ॥

अर्थः—(विगइं के०) दूध प्रमुख जे विगइ ठे ते प्रत्ये अने (विगइगयं के०) विकृति गत जे क्षीरादिक त्रिविध द्रव्य नीवीयाता कहा ठे ते प्रत्ये (विगइं के०) विगति एटले विरुद्धगति ते नरक, तिर्यच, कुदेव, कुमाणसत्त्व रूप जे माठी गतियो ठे तेनाथकी (ज्जीउ के०) ज्जीती राखतो एटले बीहीतो अथवा संयम ते गति अने तेनो प्रतिपक्षी जे असंयम ते विगति जाणवी. तेवी विरुद्धगतिथकी बीहितो एवो (जो के०) जे (अ के०) बली (साहू के०) साधु ते (जुंजए के०) जुंजे एटले खाय ते साधुने (विगई के०) विगइ ते (विगइं के०) विगति जे नरकादिकनी विरुद्धगति तेने विषे (बला के०) बलात्कारें एटले ते साधु जो पण दुर्गतिमां जवाने नथी वांढतो तो पण बलात्कारें तेने माठी गति प्रत्ये (नेइ के०) पहुँचाडे. ते (विगइ के०) विगइ केहेवी ठे? तो के (विगइसहावा के०) विकृतिस्वभाव, एटले विकार उपजाववानो ठे स्वभाव जेने एवी ठे. केम के ए विकृत ते अवश्य शब्दादिक कामजोगने वधारे एवी ठे माटे कारण विना विगया दिक न लेवां, अने श्रावकने पण निवी प्रमुखने पञ्चस्काणे कोइ महोटा कारण विना तथा विशेष तप विना नीविता लेवा कट्पे नहीं, एनो विस्तार श्रीआवश्यकनिर्युक्तिनी वृत्तिथी तथा प्रवचनसारोद्धारनी

કૃત્તિઆદિક ગ્રંથથી જાણવો. આંહીં સંક્ષેપ માત્ર લખ્યો છે ॥ ૪૦ ॥
હવે ચાર અજદ્ય વિગય છે, તેના ઉત્તરજેદ કહે છે.

કૃત્તિય મઠિય જામર, મહુ તિહા કઠ પિઠ મઘ હુહા ॥ જલચલ
ખગ મંસ તિહા, ઘયવ મરુકણ ચઝ અજરુકા ॥ ૪૧ ॥ દારં ॥ ૬ ॥

અર્થ:—તિહાં પ્રથમ મધુવિગયના જેદ કહે છે. એક (કૃત્તિય કેળ) કૃત્તાં
વગતરાં જંગલમધ્યે થાય છે. તથા વર્ષાકાલે વિશેષ થાય છે, તેહનું મધ, વીજું
(મઠિય કેળ) માંખીનું મધ, અને ત્રીજું (જામર કેળ) જમરાનું મધ એવં
(તિહા કેળ) ત્રણ પ્રકારનું (મહુ કેળ) મધુ એટલે મધ જાણવું તથા એક
(કઠ કેળ) કાઠ તે ધાજડી પ્રમુખ કાઠથી મહુડાદિકથી નીપન્યું મધ, વીજું
(પિઠ કેળ) પિઠ તે જ્વારપ્રમુખના આટાદિકથી નીપની મદિરા એ (મઘ
કેળ) મઘ એટલે મદિરા તે (હુહા કેળ) વે પ્રકારની જાણવી. હવે માંસના જેદ
કહે છે. એક (જલ કેળ) જલચર જીવ જે મત્સ્યાદિક તેનું, વીજું (થલ કેળ)
થલચર જીવ જે દ્વિપદચતુષ્પદાદિક તેનું, ત્રીજું (ખગ કેળ) યેચર જીવ જે
પક્ષીયાદિક તેનું, એ (તિહા કેળ) ત્રિધા એટલે ત્રણ પ્રકારનું (મંસ કેળ) માંસ
જાણવું, તથા (ઘયવ કેળ) ઘૃતવત્ એટલે જેમ ઘૃત, ગાય જૈંષ ગાંમરી અને ઠાલી
એ ચાર પ્રકારેં કહ્યું તેમ (મરુકણ કેળ) માંખણ પણ એહજ ચાર પ્રકારનું જા
ણવું, પણ એટલું વિશેષ છે જે માંખણ છે તે સર્વ (ચઝઅજરુકા કેળ) ચારે પ્રકાર
નું અજદ્યજ છે અને ઘૃત જે છે તે ચારે પ્રકારનું જદ્ય વિગયમાં કહ્યું છે, જેમાં
વોદ થઈ યટાસેં ચલિત રસપણું પામીયેં એવી એક મદિરા, વીજું ઠાસથી વાહેર
નીકદ્યું એવું માંખણ, ત્રીજું જીવિત શરીરથી અલગું થયું એવું માંસ, રુધિર તે પણ
એમજ જાણવું, તથા ચોથું મધુપુડાથી ઉપન્યું મધુ, એ ચારે પદાર્થોને વિષે
અંતર મુદૂર્ત્તમધ્યે અસંખ્યાતા વે ઇંદ્રિય જીવ ઉપજે, તેમાં માંસપેશી મધ્યે
તો પક્ક તથા અપક્ક તથા અગ્નિ ઉપરેં પચ્યમાન એવો થકો પણ તેમાંહે અ
સંખ્ય ત્રેંદ્રિય તથા પંચેંદ્રિય તથા નિગોદ જીવ અનંતા પણ પોતેં પોતાની
મેલે ઉપજતા કહ્યા છે, તેમાંં એ ચાર વિગય જે છે, તે સર્વથા અજદ્ય વર્જી
નીચ કહ્યાં છે. એ ત્રીશ નિવિગડનું ઠહું દ્વાર પૂર્ણ થયું. ઉત્તર વોલ ૬૦ થયા ૪૧

હવે પચ્ચરુકાણના વે જાંગાનું સાતમું દ્વાર કહે છે.

પચ્ચરુકાણ વે જેદેં છે, એક મૂલગુણરૂપ અને વીજું ઉત્તર ગુણરૂપ તિહાં

साधुने मूलगुण ते पांच महाव्रत अने उत्तरगुण ते पिंरुविशुद्ध्यादिक जाणवां, तथा श्रावकने मूलगुण ते पांच अणुव्रत अने उत्तरगुण ते त्रणगुणव्रत अने चार शिक्षाव्रत जाणवां, तिहां सर्व पञ्चस्काणादिक तेहना जांगा जे रीतें थाय, ते रीतें कहे ठे.

तेमां सर्व उत्तरगुण पञ्चस्काण अनागतादिक दश प्रकारें पूर्वे कहां, अने देशोत्तर गुण पञ्चस्काण सात प्रकारें ते त्रण गुणव्रत अने चार शिक्षाव्रत मल्ली थाय, तथा वल्ली एक इत्वर अने बीजुं यावत्कथिक, ए बे जेदें उत्तरगुण प्रत्याख्यान तेमां साधुने इत्वरगुण पञ्चस्काण ते कांश्क अजिग्रहादिक जाणवां अने यावत्कथिक ते पिंरुविशुद्ध्यादिक तथा अजियंत्रितादिक जे दुर्जिह्वादिकें पण अजग्र होय जंग न थाय ते सर्व यावत्कथिक जाणवां. अने श्रावकने तो इत्वर ते चार शिक्षाव्रतादिक ठे अने यावत्कथिक त्रण गुणव्रतादिक ठे. ते श्रावक बे जेदें ठे, एक अविरति सम्यग्दृष्टि ते केवल सम्यग्दर्शन युक्त कृष्ण श्रेणिकादिकनी परें जाणवा अने बीजा विरति सम्यग्दृष्टि ते वल्ली बे जेदें एक साजिग्रही अने बीजा निरजिग्रही.

ते वल्ली विजज्यमान थका आठ जेदें थाय, ते केवी रीतें? तो के एक दुविध, त्रिविध, बीजो द्विविध द्विविध, त्रीजो द्विविध एकविध, चोथो एक विध त्रिविध, पांचमो एकविध द्विविध, षष्ठो एकविध एकविध, ए ठ जांगा पांच व्रत आश्रयी थाय अने कोशएक उत्तरगुणमांहेलुं कोशएक व्रत लीये ते सातमो जांगो जाणवो, अने आठमो जांगो कोश नियम मात्र नज लीये ते जाणवो. ए रीतें पूर्वोक्त पांच अणुव्रतादिकने तेने ठ जांगे गुणीयें तेवारें त्रीश जंग थाय, तेनी साथें एक उत्तरगुणनो जांगो मेलवीयें, तेवारें एकत्रीश जांगा थाय, तेनी साथें वल्ली कोश नियम मात्र व्रत न लीये, तेनो एक जांगो मेलवीयें तेवारें बत्रीश जेदें श्रावक सम्यग्दर्शनी शंका कांक्षादि रहित अमूढदृष्टिपणे जाणवा. इत्यादिक जेदनी वक्तव्यता बहुठे, पण इहां मुख्यतायें जंगणपच्चास जांगा थाय, ते जांगा गाथाना अर्थें कहे ठे. मण वयण काय मणवय, मणतणु वयतणु तिमजोगि सग सत्त ॥ कर कारणमइ ड ति जुय, तिकालि सीयाल जंगसयं ॥ ४९ ॥

अर्थः—एक प्राणातिपातादिकने (मण के०) मने करी न करूं, बीजो (व

यण के०) वचनें करी न करूं, त्रीजो (काय के०) कायायें करी न करूं, चोथो (मणवय के०) मन अने वचनें करी न करूं. पांचमो (मणतणु के०) मन अने कायायें करी न करूं, ठठो (वयतणु के०) वचन अने कायायें करी न करूं, सातमो (तिजोगि के०) मन, वचन अने काया, ए त्रणे योगें करी न करूं, ए एक संयोगी (सग के०) सात जांगा थया.

ते सात जांगा (कर के०) करवा आश्रयी जाणवा. तेमज (सत्त के०) सात जांगा (कार के०) कराववा आश्रयी जाणवा अने सात जांगा (अणुमइ के०) अनुमति आपवाना एटले अनुमोदन देवाना पण जाणवा

ते आबी रीतें के:-प्राणातिपातादिकने एक मने करी न करावुं, बीजो वचनें करी न करावुं, त्रीजो कायायें करी न करावुं, चोथो मन अने वचनें करी न करावुं, पांचमो मन अने कायायें करी न करावुं, ठठो वचन अने कायायें करी न करावुं, सातमो मन, वचन अने कायायें करी न करावुं. ए सात कराववाना जांगा कह्या. हवे सात अनुमोदवाना कहे हे. एक प्राणातिपातादिकने मने करी न अनुमोडुं, बीजो वचनें करी न अनुमोडुं. त्रीजो कायायें करी न अनुमोडुं, चोथो मन अने वचनें करी न अनुमोडुं, पांचमो मन अने कायायें करी न अनुमोडुं, ठठो वचन अने कायायें करी न अनुमोडुं, सातमो मन, वचन अने कायायें करी न अनुमोडुं, ए सात जांगा अनुमोदन देवाआश्री कह्या, एम सात करवाना, सात कराववाना अने सात अनुमोदवाना मली एकवीश जांगा थया.

हवे (हुति जुअ के०) द्विक त्रिक योग सहित सात सात जांगा करीयें, ते आबी रीतें के एक प्राणातिपातादिकने मने करी न करूं, न करावुं. बीजो वचनें करी न करूं, न करावुं, त्रीजो कायायें करी न करूं न करावुं. चोथो मन अने वचनें करी न करूं न करावुं, पांचमो मन अने कायायें करी न करूं, न करावुं, ठठो वचन अने कायायें करी न करूं, न करावुं, सातमो मन, वचन अने काया, ए त्रणे करी न करूं, न करावुं, ए करवा कराववा आश्री सात जेद कह्या. तथा एक प्राणातिपातादिकने मने करी न करूं, न अनुमोडुं, बीजो वचनें करी न करूं, न अनुमोडुं, त्रीजो कायायें करी न करूं, न अनुमोडुं, चोथो मन अने वचनें करी न करूं न

अनुमोडुं, पांचमो मन अने कायायें करी न करुं न अनुमोडुं, ढठो वचन अने कायायें करी न करुं, न अनुमोडुं, सातमो मन वचन अने काया, ए त्रणें करी न करुं, न अनुमोडुं, ए सात जंग, न करवा, तथा न अनुमोदवा आश्री कहा. तथा एक प्राणातिपातादिकने मनें करी न करावुं, न अनुमोडुं, बीजो वचनें करी न करावुं, न अनुमोडुं, त्रीजो कायायें करी न करावुं, न अनुमोडुं, चोथो मनें करी वचनें करी न करावुं, न अनुमोडुं, पांचमो मनें करी कायायें करी न करावुं, न अनुमोडुं, ढठो वचनें करी कायायें करी न करावुं, न अनुमोडुं, सातमो मन, वचन अने कायायें करी न करावुं, न अनुमोडुं, ए न कराववा न अनुमोदवा आश्री सात जंग कहा. एम सात न करवा न कराववा आश्री अने सात न करवा न अनुमोदवा आश्री तथा सात न कराववा न अनुमोदवा आश्री. एवं सर्व मली द्विकसंयोगें एकवीश जंग थया. तेनी साथें पूर्वोक्त एक संयोगना एकावीश मेलवतां, बहेतालीश जांगा थया.

हवे त्रिकसंयोगें सात जंग थाय, ते कहे ठे. एक प्राणातिपातादिकने मनें करी न करुं, न करावुं अने न अनुमोडुं, बीजो वचनें करी न करुं, न करावुं अने न अनुमोडुं, त्रीजो कायायें करी न करुं, न करावुं अने न अनुमोडुं, चोथो मन अने वचनें करी न करुं, न करावुं अने न अनुमोडुं, पांचमो मन, अने कायायें करी न करुं, न करावुं, अने न अनुमोडुं, ढठो वचन अने कायायें करी न करुं, न करावुं अने न अनुमोडुं. सातमो मन, वचन अने कायायें करी न करुं, न करावुं अने न अनुमोडुं. ए त्रिकसंयोगी सात जांगा थया. ते पूर्वोक्त बहेतालीश साथें मेलवतां सर्व मली जंगणपचास जांगारूप ते अणुव्रत, गुणव्रत अने अजिग्रहादिक ना जेद उपजे, तेने (तिकालि के०) त्रण काल ते अतीत, अनागत अने वर्तमान, ए त्रण कालें करी गुणीयें, तेवारें (सीयालजंगसयं के०) एकशो ने सुडतालीश (१४९) जांगा थाय. माटें जे एटला जांगा जाणे, ते पञ्च खाणनो कुशल कहियें. यडुक्तं ॥ सीयालं जंगसयं, जस्स विसुद्धि होइ उ वलळं ॥ सो खलु पञ्चखाणे, कुशलो सेसा अकुसलाय ॥१॥ इति ॥ एना वि शेषें जांगा षड्जंगीना श्रावकना व्रतसंबंधी थाय ते कहे ठे. गाथा ॥ तेर सकीडी सयाइं, चुलसीइं जुयाइं बारसयं लखा ॥ सत्तासीइ सहस्सा, दोय

सया तह डुरप्रहिया ॥ १ ॥ तेरशें कोडाकोडी, चोरासी कोडी, बारलाख सत्यासी हजार वशें ने वे थाय. एमज नवचंगीना नवाणुं हजार नवशे ने न वाणुं कोडी, उपर नवाणुं लाख नवाणुं हजार, नवशें ने नवाणुं एटला चांगा थाय एए ए एए एए एए ए एए एमज एकवीश चंगी तथा उंगणप चास चंगीना विशेष चांगा थाय, ते सर्व आवश्यकवृहद्वृत्तिथी, तथा दीपि काथी तथा प्रवचनसारोद्धारवृत्तिथी, तथा श्रावकव्रतचंगप्रकरणवृत्तिथी, तथा देवकुलिकाथकी जाणवा. ते पच्चस्काणनो कुशल होय, तेणे विचारवा.

हवे ए पच्चस्काणनुंज स्वरूप कहेवे.

एयं च उत्तकाले, सयं च मण वयण तणूहिं पालणियं ॥ जा
एगजाणग पासि, ति चंग चउगे तिसुअणुसां ॥४३॥ दारं ॥७॥

अर्थ:- (एयं च के०) ए पूर्वोक्त वली (उत्तकाले के०) उत्तकाल जे पोरिसीयादिक काल प्रमाण रूप ते (सयं च के०) पोतानी मेळें जेवी रीतें वोढ्युं होय यथोक्तरूपें जे चंगादिकें लीधुं होय ते चंगादिकें (मणवयणत एहिं के०) मन, वचन अने कायायें करी (पालणियं के०) पालवा योग्य ते (जाणगजाणग पासि के०) जाणगजाणग पासें करी एटले जाण अजाण्या पासें करे (इति के०) एम (चंगचउगे के०) चंगचतुष्के एटले चार चांगाने विषे करे तेसां (तिसुअणुसा के०) पहेला त्रण चांगाने विषे अनुज्ञा एटले आज्ञा ठे एटले ए पच्चस्काणने करवा कराववा रूप च उचंगी थाय ते कहे ठे. एक पच्चस्काणनो करनार शिष्य पण जाण होय, अने वीजो पच्चस्काण करावनार गुरु पण जाण होय, ए प्रथम चंग शुद्ध जाणवो. वीजो पच्चस्काण करावनार गुरु जाण होय अने पच्चस्काण करनार शिष्य अजाण होय, ए वीजो चांगो पण शुद्ध जाणवो. त्रीजो पच्चस्काण करनार शिष्य जाण होय अने पच्चस्काणनो करावनार गुरु अजाण होय, ए त्रीजो चांगो पण शुद्ध जाणवो. चोथो पच्चस्काण करनार शिष्य अने पच्चस्काण करावनार गुरु, ए वेहु अजाण होय ते चोथो चांगो अशुद्ध जाणवो. ए रीतें चार चांगामांहेथी त्रण चांगे पच्चस्काण करवानी आज्ञा ठे, अने चोथा चांगाने विषे आज्ञा नथी ॥ ए मूलगुण, उत्तरगुणरूप पच्चस्काणनुं सातमुं द्वार थयुं. उत्तर जेद व्याशी थया ॥ ४३ ॥

हवे पूर्वोक्त जंगादिकें विचारीने पण जेम संयमयोग हीन थाय नही, ते रीतें पञ्चस्काण कीधुं थकुं पण ठ प्रकारनी शुद्धियें करी सफल थाय, माटें पञ्चस्काणनी ठ विशुद्धिनुं आवसुं द्वार कहे ठे.

फासिय पालिय सोहिय, तिरिय किट्टिय आराहिय ठ सुद्धं ॥
पञ्चस्काणं फासिय, विहिणोचिय कालि जं पत्तं ॥ ४४ ॥

अर्थः—एक (फासिय के०) फासित एटले पञ्चस्काण फरशुं, बीजुं (पालिय के०) पालित एटले पञ्चस्काण पाटुं, त्रीजुं (सोहिय के०) शोजित एटले पञ्चस्काण शोजावुं, चोथुं (तिरिय के०) तीर्ण एटले पञ्चस्काण तीखुं, पांचमुं (किट्टिय के०) कीर्तित एटले पञ्चस्काण कीर्तुं, ठहुं (आराहिय के०) आराधित एटले पञ्चस्काण आराधुं ए (ठ सुद्धं के०) ठ प्रकारें शुद्धें करी शुद्ध एवुं (पञ्चस्काणं के०) पञ्चस्काण, फलदायक होय. हवे ए ठ विशुद्धिना अर्थ कहे ठे.

तिहां प्रथम सम्यक् प्रकारें (विहिणोचियकालि के०) विधियें करी उचित कालें एटले उचितवेलायें (जं पत्तं के०) जे पञ्चस्काण प्राप्त थयुं, एटले सूर्योदयशी पहेंलां पञ्चस्काण उचितकालें जे पास्युं एटले जे पञ्चस्काण कीधुं ते यावन्मात्र जेटला काल लगण ग्रहण कखुं, तावन्मात्र तेटला काल लगें प्होंचाडुं तेने (फासिय के०) फरशुं कहीयें ॥ ४४ ॥

पालिय पुण पुण सरियं, सोहिय गुरुदत्त सेस जोयणउ ॥

तिरिय समहिय कालो, किट्टिय जोयण समय सरणे ॥ ४५ ॥

अर्थः—बीजुं ज्यां लगें पञ्चस्काण पूरुं न थाय, तिहां लगें (पुणपुण के०) वारं वार उपयोग देइने सावधानतायें (सरियं के०) संज्ञाखुं जे महारे अमुक पञ्चस्काण आजे ठे, ए रीतें पञ्चस्काणने स्मरणमां राखवुं, ते (पालिय के०) पाखुं कहीयें.

त्रीजुं (सोहिय के०) शोजित एटले शोजावुं, ते आहारादिक लाव्या होइयें ते प्रथम (गुरुदत्त के०) गुर्वादिकने निमंत्री आपीने पढी (सेस के०) शेष रखुं होय जे (जोयणउ के०) जोजन तेने पोतें लेवाथकी एटले पञ्चस्काण कीधुं ठे ते पूरण थया पढी ते वस्तु लावी पहेला गुरुने आपी पढी

पोतें वावरे ते (सोहियं के०) पञ्चस्काण शोचाव्युं कहीयें. चोथुं (समहि यकालो के०) समधिककाल ते पञ्चस्काणनो काल पूर्ण थया पढी पण थो डोसा अधिक काल लगे पडखीने सबुर करीने पढी पञ्चस्काण पारे, तेने (तिरिअ के०) पञ्चस्काण तिरित एटले तीखुं कहीयें. पांचमुं (जोयणस मय के०) जोजनना समयने विषे जोजननी वेलायें (सरणे के०) संज्ञा रवुं जे फलाणुं अमुक पञ्चस्काण हतुं, ते आज महारुं पूर्ण थयुं ठे. हवे अ शन करुं? आरोगुं? निस्तारुं? इत्यादिक विनय जाषा साचवीने जमवुं, तेने (किट्टिय के०) पञ्चस्काण कीर्तुं कहीयें ॥ ४५ ॥

इअ पडिअरिअं आरा, हियं तु अहवा ठ सुद्धि सदहणा ॥

जाणण विणयणु जासण, अणुपालण जावसुद्धि ॥ ४६ ॥ दारं ॥ ८

अर्थः—ठहुं (इअ के०) ए सर्व प्रकारें करी (पडियरियं के०) प्रतिचरितं एटले आचखुं जे पञ्चस्काण एटले ए सर्व प्रकारें संपूर्ण निश्चायें पमाळुं निराशंसपणे श्रीजिनाझा पालन पूर्वक संयमयात्रा निर्वाहक षटकारण साधनपूर्वक अप्रमादपणे महोटा कर्मक्षयने कारणे थयुं तेने (आराहि यं के०) आराधितं एटले आराध्युं कहीयें (अहवा के०) अथवा प्र कारांतरें करी (तु के०) वढी पण पञ्चस्काणनी (ठसुद्धि के०) ठ शुद्धि प्रकारांतरें बीजी ठे ते कहे ठे. प्रथम सम्यग्दर्शनी श्रद्धावंतना भु खथी पञ्चस्काण करवुं अने निःशंकता आचारयुक्त शुद्ध सदहणा पूर्वक क रवुं एटले करेला पञ्चस्काण उपर शुद्ध जाव होय ते (सदहणा के०) सद हणा शुद्धि जाणवी, बीजी पञ्चस्काणने द्रव्य, क्षेत्र, काल अने जावथी जाणीने तथा मूल उत्तरगुणे जेद जंगादिकें जाणीने वढी जाणनी पासें पञ्चस्काण करे, ते (जाणण के०) जाणवापणुं ए बीजो अधिकार शुद्ध जाणवो. त्रीजी सुझानादिक आचारसंयुक्त अतिचार अविधि र हित गुरुनी पासें वांदणां देवा प्रमुख विनय साचवीने पञ्चस्काण करवुं, ते (विणय के०) विनयशुद्धि जाणवी. चोथी गुर्वादिक कहेता होय ते प्रत्यें आगारादिकनुं पोतें जांखवुं, एटले गुरु पञ्चस्काण करावे, अने पाठलथी पोतें आगार उच्चरे, ते (अणुजासण के०) अनुजाषणशुद्धि जाणवी. पांचमी निराशंसपणे रूढी रीतें. पाले जो विषम जय कष्ट आवी उपजे

तो पण दृढ रहे परंतु पञ्चस्काण जंग न करे, पञ्चस्काणशी चूके नहीं, ते (अणुपालण के०) अनुपालणा शुद्धि जाणवी. ठीकी पूर्वोक्त सर्वप्रकार शी निर्ज्वरारूप इहलोक परलोकनी वांछारहितपणे आशंकादि दोषें करी रहित ते (जावसुद्धि के०) जावशुद्धि ठे इत्ति एटले एम जाणवुं. ए ठ शुद्धि पण समस्त सर्वे पञ्चस्काणोनेविषे जाणवी. एम जंगादि वि शुद्धिना विस्तारनां बीजक ग्रंथांतरशी जाणवां. एटले ए आठमुं ठ शुद्धिनुं छार थयुं ॥ उत्तर बोल अछाशी थया ॥ ४६ ॥

हवे पञ्चस्काणनुं फल बे प्रकारें थाय, तेनुं नवमुं छार कहे ठे.

पञ्चस्काणस्स फलं, इह परलोएय होइ डुविहं तु ॥

इहलोए धम्मिद्वाइ, दामन्नगमाइ परलोए ॥ ४७ ॥ दारं ॥ एण ॥

अर्थः— (पञ्चस्काणस्सफलं के०) पञ्चस्काणनुं फल ते (इहपरलोएय के०) इह लोक तथा परलोक आशी (डुविहं तु के०) बे प्रकारनुं वली (होइ के०) होय, तेमां कोइएक प्राणीने इहलोकें एज जवमां तुरत फल थाय, अने कोइएकने परलोकें एटले परजवें फल थाय, तिहां (इहलो ए के०) आ लोकआश्रयी तो (धम्मिद्वाइ के०) धम्मिद्वादिकनो दृष्टांत वसुदेवहिंकीग्रंथशी जाणवो, एटले धम्मिद्धें उत्तरगुण पञ्चस्काण चा रिन्नरूप ठ महीना पर्यंत आयंबिल प्रमुख तप कखुं, तेथी तेहीज जवें घणी लब्धि उपनी, शरीरना मल मूत्र सर्व औषधरूप थयां, राजसंपदा जो गवी मोक्षपदवी पाम्यो, अने (परलोए के०) परलोकनेविषे एटले परजवमां (दामन्नगमाइ के०) दामन्नकादि प्रमुखना एटले दामनक नामें व्यवहारीयाना बेटानो दृष्टांत श्रीआवश्यकनिर्युक्तिप्रमुख ग्रंथथकी जाणवो. एटले पञ्चस्काण फलनुं नवमुं छार थयुं. उत्तर बोल नेवुं थया ॥ ४७ ॥

एमां आ जव आश्रयी पञ्चस्काणना फलसंबंधी धम्मिद्धकुमारादिकनो दृष्टांत कह्यो ठे, तेनी कथा संक्षेपशी लखवी जोइयें, परंतु ए धम्मिद्धनो रास उपाइ गयो ठे, तेमां एमनी संपूर्ण कथा घणा सज्जनोने वांचवामां आवी गयेली ठे, माटें आंही लखी नथी, जे सज्जनोने वांचवानी अजिलाषा होय तेमणें रास वांची लेवो.

अने परजवें दामन्नकादिकने फल थयुं ठे ते दामन्नकनो दृष्टांत संक्षेप

मात्रे लखीयें ठैयें:—राजपुर नगरें एक कुलगर रहेतो हतो तेनो जिनदास
 श्रावक मित्र हतो तेनी संगतथी कोइक दिवसें साधु पासें गयो, त्यां मत्स्य
 ना मांसनो नियम लीधो, अनुक्रमें दुर्जिह्वा थयुं तेवारें घणा लोक मत्स्या
 हारी थके शाबिकादि पुरुषें बलात्कारें डह समीपें आय्यो, तिहां ते जाल
 मां नाखेला मत्स्यने जोइने मूकी आपे. एम त्रण दिवस सुधी बलात्कार
 कराव्यो, तेवारें एक मत्स्यनी पांख त्रूटी देखी बलात्कारें तेथी निवर्त्यो,
 पठी अणसण लेइ सरण पामी राजगृह नगरें शेठनो पुत्र थयो, दामन्नकनाम
 दीधुं, ते आठ वर्षनो थयो तेवारें तेनुं कुल मरकीना रोगथी सरण पाम्युं, उ
 छिन्न थयुं, तेवारें ते दामन्नक कोइ सागरदत्त व्यवहारीने घरे दुःखित थको
 रह्यो. एकदा साधुनुं युगल जिह्वाने अर्थें ते व्यवहारीने घेर आव्युं, तिहां
 ते वालकने देखीने परस्पर साधु वोल्या जे ए वालक ए घरनो स्वामी थ
 शे, ते प्रहन्नप्रवृत्ति घरना अधीशें जाणी तेवारें अमर्षपणे करी ते वाल
 कने मारवा जणी अंत्यजने आप्यो, तेणें अजिज्ञान देखाडवा निमित्तें ते
 नी टचली अंगुली ठेदी परं तेने नीर्विषय जय देखाडी परहो काढ्यो, पठी
 ते वालक अनुक्रमें नाठो थको ते शेठनुं जिहां गोकुल ठे, ते ग्रामें आव्यो,
 तिहां ते गोकुलना स्वामीयें तेने स्वरूपवान् तथा विनीत देखी पुत्रपणे आप्यो,
 यौवन पाम्यो. पठी अनुक्रमें केटलाएक वर्षांतरें तिहां सागरदत्त शेठ आ
 व्यो, तेणें तेने देखीने जलख्यो, तेवारें कोइ कार्यनुं निमित्त करी लेख लखी
 ने आप्यो, तेमां शेठें पोताना पुत्रने लख्युं जे एने विष आपजो. एवो
 लेख आपी पोताने नगरें सोकल्यो, ते श्रांत थयो थको उद्यानमांहे का
 मदेवना प्रासादें आवी सूतो, तिहां वरार्थिनी एवी शेठनी पुत्री कामदे
 व पूजवा आवी, तिहां तेणें तेने सूतो देखी कागलमां पोताना पिताना
 अक्षर देखी कागल वांच्यो, तेमां विष देवानुं लख्युं जोइने पोतानुं नाम
 विषा ठे तेथी तेनी इत्थक थइ मनमां विचाखुं जे महारा पितायें सुंदर स्
 रूपवान् जाणी वर सोकल्यो ठे, पण विष देजो एवुं लख्युं ठे ते महारा पिता
 कागल लखतां झूली गया ठे विषाने स्थानकें विष लखाइ गयुं ठे, अने
 कामदेवें पण महारा उपर प्रसन्न थइने ए वर मुजने आप्यो, माटें काग
 लमां विष लख्युं हतुं तिहां विषा देजो. एम कन्यायें अंजनशलाकायें ल
 खीनें पाठो लेख तेने ठेकाणें मूकी दीधो. अनुक्रमें ते घेर आव्यो, तिहां त

રત લગ્ન લેઈ કન્યા પરણાવીને જામાતા કીધો. એવી વાત સાંજલીને શેઠ ઘરે આવ્યો ક્રોધાધ્માંત થકો કહેવા લાગો જે માતૃપૂજન નિમિત્તે પાણિ ગ્રહણ માંગલિક વધાવવા જાણી જમાઈને મોકલો અને શેઠે મારવા સારુ અત્યંજને સંકેત કરાવ્યો હતો. હવે તે માતૃપૂજન નિમિત્તે જાય ઇટલામાં વિકાલવેલા જાણી નવપરણીત હતો માટે શેઠનો પુત્ર કહેવા લાગ્યો કે તમારીવતી હું માતૃપૂજન કરવા જાઉં હું, એમ કહી તે ગયો ઇટલામાં વચ્ચે રસ્તામાં અંત્યજે તેનો સંકેત જાણી તે શેઠના પુત્રને જમાઈ સમજી મારી નાખ્યો. જવિતવ્યતાથી બલવત્તર કોઈ નથી. પઠી તે પુત્રમરણનું વૃત્તાંત સાંજલીને હૃદયસ્ફોટ થઈ શેઠ પણ મરણ પામ્યો. અનુક્રમે ઘરનો સ્વામી દામઙ્ગક થયો. કૃષિજ્ઞાપિત વચન અન્યથા ન થાય.

અનુક્રમે એકદા પાઠલે પહોરે પાહરી દેતો તેણે એક મંગલ પાઠક ગાથા કહી. તથા ॥ અણુપુંખમાવહંતાવિ, અન્નઘ્ના તસ્સ બહુ ગુણા હંતિ ॥ સુહુરુક્કમ્મ પુઢંતો, જસ્સ કયંતો વહ્ણપરકં ॥૧॥ એ ગાથાનો અર્થ સાંજલી એક લક્ષ્મણ દાન દીધું, એમ જાણ વાર ગાથા સાંજલી જાણ લક્ષ્મણ દાન દીધું. રાજાએ તે વાત સાંજલીને પોતાની પાસેં તેડાવ્યો. પઠી સર્વ વીતક વાતરાજા આગલ કહી, રાજા હર્ષ પામ્યો થકો તેને નગરશેઠની પદવીયેં સ્થાપ્યો. એકદા ગુરુ આવ્યા સાંજલી વાંદવા ગયો, તિહાં ધર્મદેશના સાંજલી અને પુરાતન જવ મત્સ્ય માંસ પચ્ચસ્કાણાદિક સર્વ સાંજલું, બોધિલાજ પામ્યો, ધર્માનુષ્ઠાન સાચવી દેવલોકેં ગયો. તિહાંથી મહાવિદેહમાં સુકુલમાં ઉપજશે, તિહાં બોધિલાજ પામી ચારિત્ર લહી કેવલજ્ઞાન પામી પરંપરાયેં મોક્ષસુખ પામશે, અને કેટલાએક તેહીજ જવેં સિદ્ધિ પામે. એ બે પ્રકારેં ફલનું નવમું દ્વાર થયું ॥

ઇટલે સર્વ મૂલગુણ પ્રત્યાખ્યાન સર્વ ઉત્તરગુણ પ્રત્યાખ્યાન તથા અગ્નિગ્રહાદિક દેશ ઉત્તરગુણ પણ હોય અને શ્રાવકનેં દેશ મૂલગુણ પ્રત્યાખ્યાન તે અણુવ્રત તથા દેશ ઉત્તરગુણ પ્રત્યાખ્યાન તે ગુણવ્રત અને શિક્ષાવ્રત જાણવાં. તે વલી બે બે જોડેં એક ઇશ્વર તે અદ્યપકાલિ અનાગતાદિ પચ્ચસ્કાણ મૂલ ઉત્તર ગુણ પચ્ચસ્કાણ અને દેશ ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણ તે શિક્ષાવ્રતાદિ તથા દેશે મૂલગુણ પચ્ચસ્કાણ અને સર્વેથી ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણ અને મૂલગુણ ક્રિયારૂપેં એવું પચ્ચસ્કાણ ધર્મમિદ્ધાદિકને જાણવું. ઇત્યાદિક પચ્ચસ્કાણના જંગ વિકલ્પ

ઘણા છે, તે ગુરુના વિનયથી જાણીયેં, માટે યથાચ્છેદિત જંગે પચ્ચસ્કાણ આ રાધવાં, તેનું ગમન સંપૂર્ણદ્વારાયેં કહે છે ॥ ૪૭ ॥

હવે ગ્રંથ સમાપ્તિ અર્થે ગાથા કહે છે.

પચ્ચસ્કાણમિણં સે, વિઝ્ઞણ જાવેણ જિણવરુદ્ધિઠં ॥

પત્તા અણંત જીવા, સાસય સુક્કં આણાવાહં ॥૪૮॥

॥ ઇતિ પ્રત્યાખ્યાનજાણ્યં સંપૂર્ણમ્ ॥

અર્થ:—(પચ્ચસ્કાણં કેવળ) પચ્ચસ્કાણ તે (જ્ઞાણં કેવળ) એ યથોક્ત કહ્યું તે પ્રત્યે (જાવેણ કેવળ) જાવેં કરીને ઇટલે જાવસહિત, શ્રદ્ધાયેં કરી નિઃશંકિત સમ્યગ્દર્શન સહિત જે રીતે (જિણવર કેવળ) જિનેશ્વર જગવાને જ્ઞાન ક્રિયા સહિત ઉજ્જયનયસમ્મત (ઉદ્ધિઠં કેવળ) કહ્યું છે, પ્રકાશ્યું છે તે પ્રકારેં એવા ગુણધારણ રૂપ પચ્ચસ્કાણને (સેવિઝ્ઞણ કેવળ) સેવીને, આદે રીને, પાલીને ત્રિકાલાપેક્ષાયેં (અણંત જીવા કેવળ) અનંત જીવ જવ્યપ્રાણી તે (સાસયસુક્કં કેવળ) શાશ્વતાં સુખ (આણાવાહં કેવળ)અનાવાધ અવ્યાવાધ નિરાવાધ, ઇટલે નથી કોઈ બાધા જિહાં એવું જે મોક્ષસ્થાનક તે પ્રત્યે (પત્તા કેવળ) પામ્યા, પામે છે, અને પામશે ॥ ૪૮ ॥

એ અર્થ સંક્ષેપમાત્રથી લખ્યો છે, વલી જે વિશેષાર્થના સ્વરૂપી હોય તેણે આવશ્યકનિર્યુક્તિની વૃત્તિ, પ્રવચનસારોદ્ધારવૃત્તિ, કલ્પાકલ્પશતકં પ્રકરણ, શ્લોકાદિ ગ્રંથ જોવા. આ બાલાવબોધ શ્રીજ્ઞાનવિમલ સૂરિ મહારાજેં કરેલો હતો, પણ તેનું લખાણ સંકોચમાં હોવાને લીધે બીજી કેટલી એક ટવા પ્રમુખની પ્રતો સાથેં મેલવી પદોના અર્થ કાંઈક સુલાસાં પૂર્વક લખેલા છે, તથાપિ મહારી મંદમતિને લીધે તથા ઢાપવાની ઉતાવળને લીધે જે ચૂલો રહી ગયેલીયો હોય તે ચતુર પુરુષોયેં શોધીને વાંચવી. હું મહારાથી થયેલી અશુદ્ધતાનું મિઠા મિ ડુક્કડ સર્વ વાંચનાર સાહેબોની સાથેં કરું હું. ઇતિ પ્રત્યાખ્યાનજાણ્યં બાલાવબોધસહિતં સમાપ્તમ્ ॥ શુભં જવતુ ॥

॥ ઇતિ જાણ્યત્રયં બાલાવબોધસહિતં સમાપ્તમ્ ॥

॥ अथ चैत्यवंदनानि लिख्यन्ते ॥

॥ तत्र प्रथम सिद्धाचल चैत्यवंदनं ॥

॥ विमल केवल ज्ञान कमला, कलित त्रिभुवन हितकरम् ॥ सुरराज संस्तुत चरण पंकज, नमो आदिजिनेश्वरम् ॥ १ ॥ विमल गिरिवर शृंगमंरुन, प्रवर गुणगणभूधरम् ॥ सुर असुर किन्नर कोडि सेवित ॥ नमो ॥ २ ॥ करित नाटक किन्नरीगण, गाय जिनगुण मनहरम् ॥ निर्झरा वल्ली नमे अहोनिश ॥ नमो ॥ ३ ॥ पुंरुरीक गणपति सिद्धि साधी, कोडी पण मुनि मनहरम् ॥ श्री विमल गिरिवर शृंगसिद्धा ॥ नमो ॥ ४ ॥ निज साध्य साधन सुर मुनिवर, कोडिनंत ए गिरिवरम् ॥ मुक्ति रमणी वस्था रंगें ॥ नमो ॥ ५ ॥ पाताल नर सुरलोकमांही, विमल गिरिवर तोपरम् ॥ नहिं अधिक तीरथ तीर्थपति कहे ॥ नमो ॥ ६ ॥ एम विमल गिरिवर शिखरमंरुन, दुःखविहंरुण ध्याश्यें ॥ निजशुद्ध सत्ता साधनार्थ, परम ज्योतिने पाश्यें ॥ ७ ॥ जित मोह कोह विठोह निद्रा, परमपदस्थित जयवरेम् ॥ गिरिराज सेवा करण तत्पर, पद्मविजय सुहितकरम् ॥ ८ ॥ इति ॥ १ ॥

॥ अथ श्रीशत्रुंजयचैत्यवंदनं ॥

श्री शत्रुंजय सिद्ध क्षेत्र, दीठे दुर्गति वारे ॥ जाव धरीने जे चडे, तेने जव पार उतारे ॥ १ ॥ अनंत सिद्धनुं एह ठाम, सकल तीर्थनो राय ॥ पूर्व नंवाणुं रिखजदेव, ज्यां ठविया प्रभु पाय ॥ २ ॥ सूरजकुंरु सोहामणो, कबिड यक्ष अजिराम ॥ नाजिराया कुलमंरुणो, जिनवर करुं प्रणाम ॥ ३ ॥ इति ॥ १ ॥

॥ अथ पंचतीर्थी चैत्यवंदनं ॥

॥ आज देव अरिहंत नमुं, समरुं तारुं नाम ॥ ज्यां ज्यां प्रतिमा जिन तणी, त्यां त्यां करुं प्रणाम ॥ १ ॥ शत्रुंजय श्रीआदिदेव, नेम नमुं गिरनार ॥ तारंगे श्री अजितनाथ, आबू रिखज जुहार ॥ २ ॥ अष्टापद गिरि ऊपरें, जिनचोवीशी जोय ॥ मणिमय मूरति मानशुं, जरतें जरावी सोय ॥ ३ ॥ समेत शिखर तीरथ वडुं, ज्यां वीशे जिन पाय ॥ वैजारकगिरि ऊपरें, श्री-वीरजिनेश्वर राय ॥ ४ ॥ मांरुवगढनो राजियो, नामें देव सुपास ॥ रिखज कहे जिन समरतां, पहोंचे मननी आश ॥ ५ ॥ इति ॥ ३ ॥

॥ अथ चोवीश जिननुं चैत्यवंदन ॥

॥ पद्मप्रज ने वासुपूज्य, दोयराता कहीयें ॥ चंद्रप्रज ने सुविधिनाथ, दोय

उज्ज्वल लहीयें ॥१॥ मल्लीनाथ ने पार्श्वनाथ, दो नीला निरख्या ॥ मुनि सुव्रत ने नेमनाथ, दो अंजन सरिखा ॥२॥ शोले जिन कंचन समा ए, एवा जिन चोवीश ॥ धीरविमल पंक्ति तणो, ज्ञानविमल कहे शिष्य ॥३॥ इति ॥४॥

॥ अथ श्रीचोविश जिन समकितजवगणतीनुं चैत्यवंदन ॥ ✓

॥ प्रथम तीर्थंकर तणा हुवा, जव तेर कहीजें ॥ शांतितणा जव बार सार, नव जव नेम लहीजें ॥१॥ दश जव पासजिणंदने, सत्तावीश श्री वीर ॥ शेष तीर्थंकर त्रिहुं जवें, पाम्या जवजल तीर ॥ २ ॥ ज्यांथी सम कित फरसियुं, त्यांथी गणीयें तेह ॥ धीरविमल पंक्ति तणो, ज्ञानविमल गुणगेह ॥ ३ ॥ इति ॥ ५ ॥

॥ अथ चउदशें वावन गणधरनुं चैत्यवंदन ॥

॥ गणधर चोरांशी कह्या, वढी पंचाणुं ठेक ॥ दोय अधिक इग सय ग णा, शोल अधिक शत एक ॥१॥ शत सुमति ने गणधरा, एकसय अधि का सात ॥ पंचाणुं त्राणुं तथा, अडसी इगसी व्रात ॥ २ ॥ बोहोतेर ठा शठ सगवन, पचास त्रेतालीश ॥ ठत्तिस पणतिस कुंथुने, अर गश्चिद ते त्रीश ॥ ३ ॥ अडवीस अष्टादश कह्या, नमि सत्तर गणधार ॥ एकादश दश शिव गया, वीर तणा अगीयार ॥ ४ ॥ रिखजादिक चोवीशना, एक सहस सय चार ॥ अधिकेरा वावन कह्या, सर्व मढी गणधार ॥ ५ ॥ अ क्य पद वरिया सवे ए, सादि अनंत तिवास ॥ करियें शुज चित्त वंदनी, जव लग घटमां श्वास ॥ ६ ॥ इति ॥ ६ ॥

॥ अथ पंच परमेष्ठिचैत्यवंदनं ॥

॥ वार गुण अरिहंत देव, प्रणमीजें जावें ॥ सिद्ध आठ गुण समरतां, दुःख दोहग जावे ॥१॥ आचारज गुण ठत्रीस, पंचवीश उवघाय ॥ सत्तावीश गुण साधुना, जपतां सुख थाय ॥ २ ॥ अष्टोत्तर सय गुण मढी ए, एम समरो नवकार ॥ धीरविमल पंक्ति तणो, नय प्रणमे नित सार ॥३॥ इति ॥७॥

॥ अथ सीमंधरजिन चैत्यवंदनं ॥

॥ श्री सीमंधर वीतराग, त्रिजुवन तुमें उपगारी ॥ श्री श्रेयांसपिताकुलें, बहु शोभां तुमारी ॥१॥ धन्य धन्य माता सत्यकी, जेणें जायो जयकारी ॥ वृषज लंठनें विराजमान, वंदे नर नारी ॥२॥ धनुष पांचशें देहडी ए, सो हीयें सोवन वान ॥ कीर्तिविजय उवघायनो, विनय धरे तुम ध्यान ॥३॥

॥ अथ सीमंधर जिन चैत्यवंदनं ॥

॥ सीमंधर परमात्मा, शिव सुखना दाता ॥ पुस्कलवद् विजयें जयो, सर्व
जीवना त्राता ॥ १ ॥ पूर्वविदेह पुंरुरिगिणी, नयरीयें शोहे ॥ श्रीश्रेयांस
राजा तिहां, जवियणनां मन मोहे ॥ २ ॥ चउद सुपन निर्मल लही, स
त्यकी राणी मात ॥ कुंथु अर जिन अंतरे, श्री सीमंधर जात ॥ ३ ॥ अ
नुक्रमें प्रभु जनमीया, वढी यौवन पावे ॥ मात पिता हरखें करी, रूकमि
णी परणावे ॥ ४ ॥ जोगवी सुख संसारनां, संयम मन लावे ॥ मुनिसु
व्रत नमि अंतरे, दीक्षा प्रभु पावे ॥ ५ ॥ घाती कर्मनो दाय करी, पास्या
केवल नाण ॥ रिखज लंठनें शोजता, सर्व जावना जाण ॥ ६ ॥ चोराशी
जस गणधरा, मुनिवर एकशो कोड ॥ त्रण भुवनमां जोयतां, नहीं कोय
एहनी जोड ॥ ७ ॥ दश लाख कहा केवली, प्रभुजीनो परिवार ॥ एक स
मय त्रण कालना, जाणे सर्व विचार ॥ ८ ॥ उदयपेढाल जिनांतरे, आशे
जिनवर सिद्ध ॥ जसविजय गुरु प्रणमतां, शुभवांछित फल दीध ॥ ९ ॥

॥ अथ सीमंधरचैत्यवंदनं ॥

॥ श्रीसीमंधर जगधणी, आ जरतें आवो ॥ करुणावंत करुणा करी, अम
ने वंदावो ॥ १ ॥ सकल जक्त तुमो धणी ए, जो होवे अम नाथ ॥ जवो
जव हुं बुं ताहरो, नहीं महेबुं हवे साथ ॥ २ ॥ सयल संग ठंमी करी ए,
चारित्र लेईशुं ॥ पाय तुमारा सेवीने, शिव रमणी वरीशुं ॥ ३ ॥ ए अलजो
मऊने घणो ए, पूरो सीमंधर देव ॥ इहां थकी हुं विनवुं, अवधारो मुऊ सेवा ॥ ४ ॥

॥ अथ वीश स्थानकनुं चैत्यवंदन ॥

हेले पद अरिहंत नमुं, बीजे सर्व सिद्ध ॥ त्रीजे प्रवचन मन धरो,
ज सिद्ध ॥ १ ॥ नमो थेराणं पांचमे, पाठक गुण ठठे ॥ नमो लोए
निवसाहुणं, जे ठे गुण गरिठे ॥ २ ॥ नमो नाणस्स आठमे, दर्शन मन जा
सु ॥ विनय करी गुणवंतनो, चारित्रपद ध्यावो ॥ ३ ॥ नमो वंजवयधा
णं, तेरमे किरियाणं ॥ नमो तवस्स चउदमे, गोयम नमो जिणाणं ॥ ४ ॥
अरेत्र ज्ञान सुअस्सने ए, नमो तिहस्स जाणी ॥ जिन उत्तम पदपद्मने,
देव ॥ होय सुखखाणी ॥ ५ ॥ इति ॥ ११ ॥

॥ अथ वीशस्थानकतपना काउस्सग्गनुं चैत्यवंदन ॥

॥ चोवीश पंदर पिसतालीशनो, ठत्रीशनो करीयें ॥ दश पचवीश सत्ता वीशनो, काउस्सग्ग मन धरीयें ॥ १ ॥ पंच सडसठ दश वल्ली, सीत्तेर नव पणवीश ॥ बार अडवीस लोगस्स तणो, काउस्सग्ग धरो गुणीश ॥ २ ॥ वीश सत्तर इगवन, छादश ने पंच ॥ एणी परें काउस्सग्ग जो करे, तो जाये जव संच ॥ ३ ॥ अनुक्रमें काउस्सग्ग मन धरो, गुणी लेजो वीश ॥ वीश स्थानक एम जाणीयें, संक्षेपथी लेश ॥ ४ ॥ जाव धरी मनमां घणो ए, जो एकपद आराधे ॥ जिन उत्तम पदपद्मने, नमी निज कारज साधे ॥ ५ ॥

॥ अथ रोहिणीतपचैत्यवंदनं ॥

॥ रोहिणी तप आराधीयें, श्रीश्री वासुपूज्य ॥ दुःख दोहग दूरें टले, पू जक होये पूज्य ॥ १ ॥ पहेला कीजें वासक्षेप, ग्रह ऊठीने प्रेम ॥ मध्यान्हें करी धोतीयां, मन वच काया हेम ॥ २ ॥ अष्ट प्रकारनी रचीयें, पूजा नृ त्य वाजित्र ॥ जावें जावना जावीयें, कीजें जन्म पवित्र ॥ ३ ॥ त्रिहु कालें लेइ धूप दीप, प्रभु आगल कीजें ॥ जिनवर केरी जक्तिशुं, अविचल सुख लीजें ॥ ४ ॥ जिनवर पूजा जिनस्तवन, जिननो कीजें जाप ॥ जिनवर पदने ध्याइयें, जिम नाचे संताप ॥ ५ ॥ कोड कोड गुण फल दिये, उत्तर उत्तर जेद ॥ मान कहे ए विध करो, ज्युं होवे जवनो ठेद ॥ ६ ॥ १३ ॥

॥ अथ विचरता जिननुं चैत्यवंदन ॥

॥ सीमंधर प्रमुख नमुं, विहरमान जिन वीश ॥ रिखजादिक वल्ली वंदीयें, संपद् जिन चोवीश ॥ १ ॥ सिद्धाचल गिरनार आबु, अष्टापद वलि सार ॥ समेतशिखर ए पंचतीर्थ, पंचमी गति दातार ॥ २ ॥ ऊर्ध्व लोकें जिनहर नमुं, ते चोराशी लाख ॥ सहस सत्ताणुं उपरें, त्रेवीश जिनवर जांख ॥ ३ ॥ एक शो बावन कोड वल्ली, लाख चोराणुं सार ॥ सहस चुम्मादी सात शें, शाठ जिन पडिमा उदार ॥ ४ ॥ अधोलोकें जिनजवन नमुं, सात कोड बोहोतेर लाख ॥ तेरशें कोड नेव्याशी कोड, शाठ लाख चित्त राख ॥ ५ ॥ व्यंतर ज्योतिषीमां वल्ली ए, जिनजवन अपार ॥ ते जवि! नित्य वंद करो, जेम पामो जवपार ॥ ६ ॥ तीर्था लोकें शाश्वतां, श्रीजिनजवन शाख ॥ बत्रीशशें ने उगणशाठ, वंदूं थइ उजमाल ॥ ७ ॥ लाख त्रसो काणुं सहस, त्रणशें वीश मनोहार ॥ जिनपडिमा ए शाश्वती, नित्य ॥ १४ ॥

करुं जुहार ॥ ८ ॥ त्रण जुवनमांही वली ए, नामादिक जिन सार ॥
सिद्ध अनंता वंदीयें, महोदय पद दातार ॥ ९ ॥ इति ॥ १४ ॥

॥ अथ बीजनं चैत्यवंदन ॥

॥ पुविध धर्म जिणे उपदिश्यो, चोथा अजिनंदन ॥ बीजें जन्म्या ते
प्रभु, जवदुःख निकंदन ॥ १ ॥ पुविध ध्यान तुम्हें परिहरो, आदरो दोय
ध्यान ॥ एम प्रकाशुं सुमति जिनें, ते चविया बीज दिन ॥ २ ॥ दोय बं
धन राग द्वेष, तेहनें जवि तजीयें ॥ मुळ परें शीतल जिन कहे, बीजदि
न शिव जजीयें ॥ ३ ॥ जीवाजीव पदार्थनुं, करो नाण सुजाण ॥ बीज दिनें
वासुपूज्य परें, लहो केवल नाण ॥ ४ ॥ निश्चय नय व्यवहार दोय, एकां
त न ग्रहियें ॥ अर जिन बीज दिनें चवी, एम जन आगल कहियें ॥ ५ ॥
वर्तमान चोवीशीयें, एम जिन कळ्याण ॥ बीजदिनें केइ पामीया, प्रभु
नाण निर्वाण ॥ ६ ॥ एम अनंत चोवीशीयें ए, हुआं बहु कळ्याण ॥ जिन
उत्तम पदपद्मने, नमतां होय सुख खाण ॥ ७ ॥ इति ॥ १५ ॥

॥ अथ ज्ञानपंचमीनुं चैत्यवंदन ॥

॥ त्रिगडे बेठा वीरजिन, जांखे जविजन आगें ॥ त्रिकरणशुं त्रिहुं लोक
जन, निसुणो मन रागें ॥ १ ॥ आराहो जली जातसें, पांचम अजुवा
ली ॥ ज्ञान आराधन कारणें, एहज तिथि निहाली ॥ २ ॥ ज्ञान विना
पशु सारिखा, जाणो इण संसार ॥ ज्ञान आराधनथी लब्धुं, शिवपद
सुख श्रीकार ॥ ३ ॥ ज्ञान रहित किरिया कही, काशकुसुम उपमान ॥ लो
कालोक प्रकाशकर, ज्ञान एक परधान ॥ ४ ॥ ज्ञानी आसोह्वासमें, करे
कर्मनो खेह ॥ पूर्व कोडी वरसां लगें, अज्ञानें करे तेह ॥ ५ ॥ देश आरा
धक क्रिया कही, सर्व आराधक ज्ञान ॥ ज्ञान तणो महिमा घणो, अंग पांच
मे जगवान ॥ ६ ॥ पंच मास लघु पंचमी, जावज्जीव उत्कृष्टी ॥ पंच वरस
पंच मासनी, पंचमी करो शुजदृष्टि ॥ ७ ॥ एकावनही पंचनो ए, काड
निसंग लोगस्स केरो ॥ उजमणुं करो जावशुं, टाळे जव फेरो ॥ ८ ॥
सूर्य पेरें पंचमी आराहीयें ए, आणी जाव अपार ॥ वरदत्त गुणमंजरी
रंगविजय लहो सार ॥ ९ ॥ इति ॥ १६ ॥

॥ अथ अष्टमीनुं चैत्यवंदन ॥

देव ॥ माहा शुदी आठमने दिनें, विजयासुत जायो ॥ तेम फागुणशुदि

આઠમેં, સંજવ ચવિ આયો ॥ ૧ ॥ ચૈત્ર વદની આઠમેં, જનમ્યા રૂષ્ણ
જિણંદ ॥ દીક્ષા પણ એ દિન લહી, હુઆ પ્રથમ મુનિચંદ ॥૨॥ માધવ શુ
દિ આઠમ દિનેં, આઠ કર્મ કસ્યાં દૂર ॥ અગ્નિનંદન ચોથા પ્રજુ, પામ્યા સુ
ખ નરપૂર ॥ ૩ ॥ એહીજ આઠમ ઝજલી, જન્મ્યા સુમતિ જિણંદ ॥ આઠ
જાતિ કલશેં કરી, નવરાવે સુરવિંદ ॥ ૪ ॥ જન્મ્યા જેઠ વદિ આઠમેં, મુ
નિ સુવ્રતસ્વામી ॥ નેમ આષાઢ શુદિ આઠમેં, અષ્ટમી ગતિ પામી ॥ ૫ ॥
શ્રાવણ વદની આઠમેં, નમિ જન્મ્યા જગન્નાથ ॥ તિમ શ્રાવણશુદિ આ
ઠમેં, પાસજીનું નિર્વાણ ॥ ૬ ॥ જાદ્રવા વદિ આઠમદિનેં, ચવિયા સ્વામી
સુપાસ ॥ જિન ઉત્તમપદ પદ્મનેં, સેવ્યાથી શિવવાસ ॥ ૭ ॥ ઇતિ ॥ ૧૭ ॥

॥ અથ એકાદશીનું ચૈત્યવંદન ॥

॥ શાસન નાયક વીરજી, પ્રજુ કેવલ પાયો ॥ સંઘ ચતુર્વિધ સ્થાપવા,
મહસેન વન આયો ॥ ૧ ॥ માધવ સીત એકાદશી, સૌમલ દ્વિજ યજ્ઞ ॥
ઈંદ્રજૂતિ આદેં મલ્યા, એકાદશ વિજ્ઞ ॥ ૨ ॥ એકાદશસેંચલ ગુણા, તેહનો
પરિવાર ॥ વેદ અર્થ અવલો કરે, મન અગ્નિમાન અપાર ॥ ૩ ॥ જીવા
દિક સંશય હરી એ, એકાદશ ગણધાર ॥ બીરેં સ્થાપ્યા વંદીયેં, જિન શાસન
જયકાર ॥ ૪ ॥ મહ્વી જન્મ અર મહ્વી પાસ, વર ચરણ વિલાસી ॥ રૂષ્ણ
અજિત સુમતિ નમી, મહ્વી ધનઘાતિ વિનાશી ॥ ૫ ॥ પદ્મપ્રજ્ઞ શિવવાસ
પાસ, જવજાવના તોડી ॥ એકાદશી દિન આપણી, રુદ્ધિ સઘલી જોડી ॥ ૬ ॥
દશ ક્ષેત્ર ત્રિહુંકાલનાં, ત્રણશેં કલ્યાણ ॥ વરસ અગ્યાર એકાદશી, આરાધો
વર નાણ ॥ ૭ ॥ અગીયાર અંગ લલાવીયેં, એકાદશ પાઠાં ॥ પૂંજણી ઠવણી
વિંટણી, મણી કાગલ કાઠાં ॥ ૮ ॥ અગીયાર અવ્રત ઢાંઢવાં એ, વહો પડિમા
અગીયાર ॥ સ્ત્રિમાવિજય જિનશાસનેં, સફલ કરો અવતાર ॥ ૯ ॥ ૧૮ ॥

॥ અથ ચોવીશ તીર્થકરની રાશિયોનું ચૈત્યવંદન ॥

॥ શાંતિ નમી મહ્વી મેષ ઠે, કુંથુ અજિત વૃષ જાતિ ॥ સંજવ અગ્નિનંદન
મિથુન, ધર્મ કરક સિંહ સુમતિ ॥ ૧ ॥ કન્યા પદ્મપ્રજ્ઞ નેમ વીર, શુ
સુપાસલુલા એ ॥ શશી વૃશ્ચિક ધન રૂષ્ણદેવ, સુવિધિ શીતલ જિનરાય ॥
મકર સુવ્રત શ્રેયાંસને એ, બારમા ઘટ મીન લીલ ॥ વિમલ અનંત સો
નામથી, સુર્લાયા શ્રી શુજીવીર ॥ ૩ ॥ ઇતિ ॥ ૧૯ ॥ ॥૩॥

त्रिलोकना नाथने शुं तजो ठो, पड्या पाशमां जूतने कां जजो ठो ॥
 सुरधेनु ठंमी अजा शुं अजो ठो, महापंथ मूकी कुपंथें वजो ठो ॥ १ ॥
 तजे कोण चिंतामणि काचमाटे, ग्रहे कोण रासजने हस्ति साटे ॥ सुर
 डुम उपाडी कुण आक वावे, महामूढ ते आकुला अंत पावे ॥ ३ ॥
 किहां कांकरो ने किहां मेरुशृंगं, किहां केशरी ने किहां ते कुरंगं ॥ किहां
 विश्वनाथ किहां अन्य देवा, करो एकचित्तें प्रभु पास सेवा ॥ ४ ॥ पूजो
 देव प्रजावती प्राणनाथं, सहू जीवने जे करे ठे सनाथं ॥ महा तत्त्व
 जाणी सदा जेह ध्यावे, तेनां दुःख दारिद्र्य दूरें पलावे ॥ ५ ॥ पामी मानु
 पोने वृथा कां गमो ठो, कुशीलें करी देहनें कां दमो ठो ॥ नहीमुक्तवासं
 विना वीतरागं, जजो जगवंतं तजो दृष्टिरागं ॥ ६ ॥ उदयरत्न चांखे सदा
 हेत आणी, दयाज्ञाव कीजें प्रभु दास जाणी ॥ आज माहरे मोतीडे मेह
 बुछा, प्रभु पास शंखेश्वरो आप तूठा ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ पार्श्वजिनस्तोत्रं लिख्यते ॥

॥ कल्याणकेलिसदनाय नमोनमस्ते, श्रीमत्सरोजवदनाय नमोनम
 स्ते ॥ रागारिवारकदनाय नमोनमस्ते, वज्राजिरामरदनाय नमोनमस्ते
 ॥ १ ॥ अञ्जोधराजकरणाय नमः ॥ लोकातिरिक्तवरणाय नमः ॥ संसारवा
 र्छितरणाय नमः ॥ त्रैलोक्यसारशरणाय नमः ॥ २ ॥ सन्निर्मितांगिमहनाय
 नमः ॥ रागोरुदारुदहनाय नमः ॥ विध्वस्तकृत्स्नकुहनाय नमः ॥ पुण्यडुमा
 विगहनाय नमः ॥ ३ ॥ संसारतापशमनाय नमः ॥ निर्दादयदादयदमनाय
 नमः ॥ सुव्यक्तमुक्तिगमनाय नमः ॥ रूपाजिभूतकमनाय नमः ॥ ४ ॥ पा
 पौघपांसुपवनाय नमः ॥ सेवापरत्रिभुवनाय नमः ॥ क्रोधाशुशुक्लणिवनाय
 नमः ॥ संसृत्युदन्वदवनाय नमः ॥ ५ ॥ नेत्राजिभूतकमलाय नमः ॥ शक्रा
 र्चितांग्रियमलाय नमः ॥ निर्नाशिताखिलमलाय नमः ॥ पद्मोद्धसत्परिम
 लाय नमः ॥ ६ ॥ श्री अश्वसेनतनयाय नमः ॥ सर्वाङ्गुतैकविनयाय नमः ॥
 विख्यातनिश्चितनयाय नमः ॥ निर्णीतभूर्युपनयाय नमः ॥ ७ ॥ श्रीसंघहर्ष
 मिश्रविनेयकधर्मसिंह, पादारविंदमधुल्लिखितमुनिरत्नसिंहः ॥ पार्श्वप्रजोर्जा
 सुपाशुमं पवित्रं, स्तोत्रं चकार जनताजिमतार्थसिद्धये ॥ ८ ॥
 मकर सुत्र ॥ अथ श्री महावीरजिन वंद ॥
 नाम्नी, सुखेन्नीरने चित्तमां नित्य धारो, अरि क्रोधने मन्त्रायी दूर

अंतोष वृत्ति धरो चितमांदि, राग द्वेषधी दूर थार्ज उन्नाहिं ॥१॥ पड्या मो
 पासमां जेह प्राणी, शुद्धतत्त्वनी वात तेणें न जाणी ॥ मनु जन्म पार
 वृथा कां गमो ठो, जैनमार्ग ठंकी जुलां कां जमो ठो ॥२॥ अलोत्री अमा
 नीरागी तजो ठो, सलोत्री समानी सरागी जजो ठो ॥ हरि हरा
 श्री शुं रमो ठो, नदी गंग मूकी गल्लीमां पडो ठो ॥३॥ केइ देव ह
 चक्रधारा, केइ देव घाले गले रुंदमाला ॥ केइ देव उत्संगें राखे
 केइ देव साथें रमे वृंद रामा ॥ ४ ॥ केइ देव जपे लेइ जापमाल
 मांसजव्ही महावीकराला ॥ केइ योगिणी जोगिणी जोग रागें, केइ
 डागनो होम मागे ॥५॥ इस्या देव देवी आणी आश राखे, तदा मुचि
 खने केम चाखे ॥ जदा लोचना थोकणी पार नाव्यो, तदा मधनो
 मन्न ज्ञाव्यो ॥ ६ ॥ जेह देवलां आपणी आश राखे, तेह पिंनने
 लेय चाखे ॥ दीन हीननी जीड ते केम जांजे, फुटो ढोल होये कहो ॥
 म वाजे ॥ ७ ॥ अरे! मूढ त्राता जजो मोददाता, अलोत्री प्रभुने ज
 विश्वख्याता ॥ रत्न चिंतामणि सारिखो एह साचो, कलंकी काचन्कादव
 शुं मत्त राचो ॥८॥ मंदबुद्धिशुं जेह प्राणी कहे ठे, सवि धर्म एकत्व
 जो जमे ठे ॥ किहां सर्षवा ने किहां मेरु धीरं, किहां कायरा ने किहां शूरव
 रं ॥९॥ किहां खर्णथाळं किहां कुंजखंरं, किहां कोडवा ने किहां खीर
 मेरं ॥ किहां क्षीरसिंधु किहां क्षारनीरं, किहां कामधेनु किहां ढागखीरं
 ॥ १० ॥ किहां सत्यवाचा किहां कूडवाणी, किहां रंकनारी किहां राय
 ॥११॥ किहां नारकी ने किहां देवजोगी, किहां इंद्र देही किहां कुष्ठरोगी
 ॥१२॥ किहां कर्मघाती किहां कर्मधारी, नमो वीरस्वामी जजो अन्
 ॥१३॥ जिसी सेजमां स्वप्नधी राज्य पामी, राचे मंदबुद्धि धर्ष्यो, पाम्थ्या
 ॥१४॥ १॥ अधिर सुख संसारमां मन्न माचे, ते जना मूढद्वार ॥ सो ॥१६
 ॥१७॥ तजो मोह माया हरो दंजरोषी, सजो पुण्य पोरवत पंचह, पंच
 ॥१८॥ गति चार संसार अपार पामी, आव्यनी पंचाचार ॥ सो ॥
 ॥१९॥ तुहीं तुहीं तुहीं प्रभु परमरागी, जन्म लेपति सुखदायक ॥ सिद्ध
 ॥२०॥ मानियें वीरजी अर्ज ठे एक मोरी, श्री अरिहंत सुसिद्ध, शुद्ध आचार्य
 ॥२१॥ उदय हुं, गुरु आज मेरो, विवेकें ल शुणीजें ॥ नवकार सार संसार ठे,
 ॥२२॥ विविध कृद्धि वांठित लहे ॥१॥

५५

॥ अथ श्री गौतमाष्टक षष्ठः ॥

त्रिं ॥ वीर जिणोसर केरो शिष्य, गौतम नाम जपो निशदिस ॥ जो कीजें गौ
 सुरमनुं ध्यान, तो घर विलसे नवे निधान ॥ १ ॥ गौतम नामें गिरिवर चढे,
 तजे केसंछित हेला संपजे ॥ गौतम नामें नावे रोग, गौतम नामें सर्वसंयो
 दुम उपाई जे बैरी विरुआ वंकडा, तस नामें नावे दूकडा ॥ चूत प्रेत
 किहां कफे प्राण, ते गौतमनां करुं बखाण ॥ ३ ॥ गौतम नामें निर्मल
 विश्वनागौतम नामें बाधे आय ॥ गौतम जिनशासन शणगार, गौतम
 देव प्रनायजयकार ॥ ४ ॥ शाल दाल सुरहा घृत गोल, मनोवांछित का
 जाणी सोल ॥ घर सुगृहिणी निर्द्वंद्व चित्त, गौतम नामें पुत्र विनीत ॥ ५ ॥
 षोने वृं उदयो अविचल जाण, गौतम नाम जपो जग जाण ॥ महोटां मं
 विन् नरु समान, गौतम नामें सफल विहाण ॥ ६ ॥ घर मयगल घोडा
 हेतजोड, वारू पहोंचे वांछित कोड ॥ सहियल माने महोटा राय, जो तू
 बुद्धगौतमना पाय ॥ ७ ॥ गौतम प्रणम्यां पातक टले, उत्तम नरनी संग
 पले ॥ गौतम नामें निर्मल ज्ञान, गौतम नामें बाधे वान ॥ ८ ॥ पुण्य
 श्रवधारो सहु, गुरु गौतमना गुण ठे बहु ॥ कहे लावण्यसमय कर
 सोड, गौतम तूवे संपत्ति कोड ॥ ९ ॥ इति ॥

॥ अथ नवकारनो षष्ठः ॥

॥ दुहा ॥ वांछित पूरे विविध परें, श्री जिनशासन सार ॥ निश्चें श्री
 नवकार नित्य, जपतां जयजयकार ॥ १ ॥ अडशठ अक्षर अधिक फल,
 नव पद नवे निधान ॥ वीतराग स्वयंमुख वदे, पंच परमेष्ठि प्रधान ॥ २ ॥
 एकज अक्षर एक चित्त, समस्यां संपत्ति थाय ॥ संचित सागर सातनां,
 गतान्तर पलाय ॥ ३ ॥ सकल मंत्र शिर मुकुटमणि, सङ्गु जाषि
 नप ॥ संस्तो जवियां मन शुद्धुं, नित्य जपीयें नवकार ॥ ४ ॥ षष्ठः ॥
 चिंतांघ्रियमल्लोपाल नरेश्वर, पाम्यो राज्य प्रसिद्ध ॥ स्मशान विषे शिवनाम
 लाय नप ॥ ५ ॥ पुष्पिणी सिद्ध ॥ नव लाख जपंतां नरक निवारे, पामे
 विख्यातनिश्चित्या ॥ जत्तें चोखे चित्तें, नित्य जपीयें नवकार ॥ ६ ॥
 मिथुविनेयकधर्मसिंह, पादे नेत्रल कुंरु हुताश ॥ तस्करने मंत्र समर्प्यो
 सुपासहुं पवित्रं, स्तोत्रं चकार धैरीतें जपंतां विषधर विष टाले, ढाले
 मकर सुत्र ॥ अथ श्री तोरा कारण राय महाल, व्यंतर दुष्ट
 नामश्री, सुखेरीरने चित्तमां नित

विरोध ॥ जेणें नवकारें हत्या टाळी, पाम्यो यक्ष प्रतिबोध ॥ नव लाख जपंतां थाये जिनवर, इस्यो ठे अधिकार ॥ सो० ॥ ७ ॥ पद्मीपति शिख्यो मुनिवरपासैं, महामंत्र मन शुद्ध ॥ परजव ते रायसिंह पृथिवीपति, पाम्यो परिगल रिद्ध ॥ ए मंत्रथकी अमरापुर पहतो, चारुदत्त सुविचार ॥ सो० ॥ ८ ॥ संन्यासी काशी तप साधंतो, पंचाग्नि परजाळे ॥ दीगो श्रीपासकुमारें पन्नग, अधबलतो ते टाळे ॥ संजलाव्यो श्रीनवकार स्वयंमुख, इंद्रजुवन अवतार ॥ सो० ॥ ए ॥ मनशुद्धें जपतां मयणासुंदरी, पामी प्रिय संयोग ॥ इण ध्यानथकी कष्ट टट्युं उंबरनुं, रक्तपित्तनो रोग ॥ निश्चेशुं जपतां नवनिधि थाये, धर्मतणो आधार ॥ सो० ॥ १० ॥ घटमांहे कृष्ण जुजंगम घाड्यो, गृहिणी करवा घात ॥ परमेष्टि प्रजावें हार फूलनो, वसुधामांहे विख्यात ॥ कमलावतीयें पिंगल कीधो, पाप तणो परिहार ॥ सो० ॥ ११ ॥ गयणांगण जाति राखी ग्रहीनें, पाडी बाण प्रहार ॥ पद पंच सुणंतां पांरुपति घर, ते थड कुंतां नार ॥ ए मंत्र अमूलक महिमा मंदिर, जवडुःख जंजणहार ॥ सो० ॥ १२ ॥ कंबल संबलें कादव काढ्यां, शकट पांचशें मान ॥ दीधे नवकारें गया देवलोकें, विलसे अमर विमान ॥ ए मंत्रथकी संपति वसुधामां लही, विलसे जैनविहार ॥ सो० ॥ १३ ॥ आगें चोवीशी हुड अनंती, होशे वार अनंत ॥ नवकार तणी कोड आदि न जाणे, एम जांखे अरिहंत ॥ पूरव दिशि चारे आदि प्रपंचें, समरे संपति थाय ॥ सो० ॥ १४ ॥ परमेष्टि सुरपद ते पण पामे, जे कृत कर्म कठोर ॥ पुंरुगिरि उपर प्रत्यक्ष पेख्यो, मणिधर ने एक मोर ॥ सह गुरु सन्मुख विधें समरंतां, सफल जनम संसार ॥ सो० ॥ १५ ॥ शूलि कारोपण तस्कर कीधो, लोहखरो परसिद्ध ॥ तिहां शेठें नवकार सुणाव्यो, पाम्यो अमरनी रिद्ध ॥ शेठने घर आवी विघ्न निवास्या, सुरेंकरी मनोहार ॥ सो० ॥ १६ ॥ पंच परमेष्टि ज्ञानज पंचह, पंच दान चारित्र ॥ पंच सदाय महाव्रत पंचह, पंच समिति समकित ॥ पंच प्रमाद विषय तजो पंचह, पालो पंचाचार ॥ सो० ॥ १७ ॥ कलश ॥ ठप्पय ॥ नित्य जपीयें नवकार, सार संपत्ति सुखदायक ॥ सिद्ध मंत्र शाश्वतो, जपे एम श्री जगनायक ॥ श्री अरिहंत सुसिद्ध, शुद्ध आचार्य गणीजें ॥ श्री उववाय सुसाधु, पंच परमेष्टी शुणीजें ॥ नवकार सार संसार ठे, कुशल लाज वाचक कहे ॥ एक चित्तें आराधत विविध रुद्ध वांढित लहे ॥ १८ ॥

॥ अथ श्री शोख सतीनो बंद ॥

॥ आदि नाथ आदें जिनवर वंदी, सफल मनोरथ कीजियें ए ॥ प्रजातैं
उठी मांगलिक कामें, शोख सतीनां नाम दीजियें ए ॥ १ ॥ बाल कुमारी
जग हितकारी, ब्राह्मी जरतनी बहेनडी ए ॥ घट घट व्यापक अक्षर रूपें,
शोख सतीमांहे जे वडी ए ॥ २ ॥ बाहुबल जगिनी सतीयशिरोमणि,
सुंदरी नामें कृष्णसुता ए ॥ अंक स्वरूपी त्रिभुवनमांहे, जेह अनुपम
गुणजुता ए ॥ ३ ॥ चंदनबाला बालपणाथी, शीयलवती शुरू श्राविका ए ॥
अडदना बाकुला वीर प्रतिलाज्या, केवल लही व्रत जाविका ए ॥ ४ ॥
उग्रसेन धुआ धारिणी नंदनी, राजिमती नेम वल्लभा ए ॥ जोबन वेशें कामने
जीत्यो, संयम लेइ देव दुल्लभा ए ॥ ५ ॥ पंच जरतारी पांख नारी, दुपद
तनया वखाणीयें ए ॥ एक शो आठे चीर पूराणां, शीयलमहिमा तस
जाणीयें ए ॥ ६ ॥ दशरथ नृपनी नारी निरुपम, कौशल्या कुलचंद्रिका
ए ॥ शीयल सलूणी राम जनेता, पुण्य तणी परणालिका ए ॥ ७ ॥ कोशं
बिक ठामें संतानिक नामें, राज्य करे रंग राजीयो ए ॥ तस घर गृहिणी
मृगावती सती, सुरभुवनें जस गाजीयो ए ॥ ८ ॥ सुलसा साची शीयलें न
काची, राची नहिं विषयारसें ए ॥ मुखडुं जोतां पाप पलाये, नाम लेतां
मन उल्लसे ए ॥ ९ ॥ राम रघुवंशी तेहनी कामिनी, जनकसुता सीता सती
ए ॥ जग सहु जाणे धीज करंतां, अनल शीतल थयो शीलथी ए ॥ १० ॥
काचे तांतणे चालणी बांधी, कूवाथकी जल काढीयुं ए ॥ कलंक उतारवा
सती सुजडा, चंपा बार उघाडीयुं ए ॥ ११ ॥ सुरनर वंदित शीयल अखंकि,
शिवा शिवपदगामिनी ए ॥ जेहने नामें निर्मल अश्यें, बलिहारी तस नामनी
ए ॥ १२ ॥ हस्तिनागपुरें पांमुरायनी, कुंता नामें कामिनी ए ॥ पांखमाता
दसे दसारनी, बहेन पतिव्रता पद्मिनी ए ॥ १३ ॥ शीयलवती नामें शीलव्रतधारि
णी, त्रिविधें तेहने वंदीयें ए ॥ नाम जपंतां पातक जाये, दरिसण दुरित नि
कंदीयें ए ॥ १४ ॥ निषिधा नगरी नलह नरिंदनी, दमयंती तस गेहिनी ए ॥ सं
कट पडतां शीयलज राख्युं, त्रिभुवन कीर्ति जेहनी ए ॥ १५ ॥ अनंगे अजीता
जगजन पूजिता, पुष्पचूला ने प्रजावती ए ॥ विश्वविख्याता कामितदाता,
शोखमी सती पद्मावती ए ॥ १६ ॥ वीरें जांखी शाखें साखी, उदयरतन जांखे
मुदा ए ॥ वहाणुं वातां जे नर राणो. ते लहेशे सुख संपदा ए ॥ १७ ॥ इति ॥

कर्म ॥ मंगल चोशुं बोलीयें, जगमांहे श्री जिनधर्म ॥ ए चार मंगल गावशे जे, प्रजातें धरी प्रेम ॥ ते कोडि मंगल पामशे, उदयरल जांखे एम ॥ ४ ॥

॥ अथ श्री वीतरागाष्टकं ॥ जुजंगप्रयातबंद ॥

॥ शिवं शुक्र बुद्धं परं विश्वनाथं, न देवो न बंधुर्न कर्म न कर्त्ता ॥ न अंगं न संगं न चेष्टा न कामं, चिदानंदरूपं नमो वीतरागं ॥ १ ॥ न वं धो न मोक्षो न रागादि लोकं, न योगं न जोगं न व्याधिर्न शोकं ॥ न क्रोधं न मानं न माया न लोभं ॥ चि० ॥ २ ॥ न हस्तौ न पादौ न घ्राणं न श्रवणं, न चक्षुर्न कर्णं न वक्त्रं न निद्रा ॥ न स्वामी न भृत्यं न देवो न मर्त्यं ॥ चि० ॥ ३ ॥ न जन्मं न मृत्युर्न मोदं न चिंता, न ह्युद्रो न नीतो न कृश्यं न तंद्रा ॥ न स्वेदं न खेदं न वर्णं न मुद्रा ॥ चि० ॥ ४ ॥ त्रिदंशे त्रिखंशे हरे विश्वनाथ, हृषीकेश विध्वस्त कर्मारिजालं ॥ न पुण्यं न पापं न चाक्षादि प्रायं ॥ चि० ॥ ५ ॥ न बालो न वृद्धो न तुष्टो न मूढो, न खेदं न जेदं न मूर्त्तिर्न मेहा ॥ न कृष्णं न शुक्लं न मोहं न तंद्रा ॥ चि० ॥ ६ ॥ न आद्यं न मध्यं न अंतं न मन्या, न द्रव्यं न क्षेत्रं न दृष्टो न जावा ॥ न गुरुर्न शिष्यो न हीनं न दीनं ॥ चि० ॥ ७ ॥ इदं ज्ञानरूपं स्वयं तत्त्ववेदी, न पूर्णं न शून्यं न चैत्यस्वरूपी ॥ न चान्योऽन्यजिज्ञं न परमार्थमेकं ॥ चि० ॥ ८ ॥ शार्दूलविक्रीडितं वृत्तं ॥ आत्मारामगुणाकरं गुणनिधिं चैतन्यरत्नाकरं, सर्वे भूतगतागते सुखदुःखे ज्ञाते त्वया सर्वगे ॥ त्रैलोक्याधिपते स्वयं स्वमनसा ध्यायंति योगीश्वरा, वंदे तं हरिवंशहर्षहृदयं श्रीमान् हृदाज्युद्यतम् ॥ ए ॥ इति ॥

॥ अथ स्तुतयोद्विख्यंते ॥

॥ तत्र प्रथम श्री सीमंधरजिन थोय ॥

॥ सीमंधर जिनवर, सुखकर साहेव देव ॥ अरिहंत सकलनी, जाव धरी करुं सेव ॥ सकल आगम पारग, गणधर जांखित वाणी ॥ जयवंती आणा, ज्ञानविमल गुणखाणी ॥ १ ॥ ए थोय चार वखत पण कहेवाय ठे.

॥ अथ सीमंधरजिननी थोय ॥

॥ श्रीसीमंधर देव सुहंकर, मुनिमन पंकज हंसा जी ॥ कुंशु अर जिन अंतर जनम्या, तिहुअण जस परशंसा जी ॥ सुव्रत नमि अंतर वरी दीक्षा, शिक्षा जगत निरासैं जी ॥ उदय पेढाल जिनांतरमां प्रभु, जाशे शिववहू

ज्ञान निर्वाण ॥ हुं बीजतणे दिन, प्रणमुं ते सुविहाण ॥ २ ॥ परकाश्यो
बीजें, दुविध धर्म जगवंत ॥ जेम विमला कमला, विजल नयनविकसंत
॥ आगमअतिअनुपम, जिहां निश्चय व्यवहार ॥ बीजें सविकीजें, पातक
नो परिहार ॥ ३ ॥ गजगामिनी कामिनी, कमल सुकोमल चीर ॥ चक्रे
सरी केशरी, सरस सुगंध शरीर ॥ कर जोडी बीजें, हुं प्रणमुं तस पाय ॥
एम लब्धिविजय कहे, पुरो मनोरथ माय ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ पंचमीनी स्तुति ॥

॥ श्रावण शुदि दिन पंचमी ए, जनम्या नेम जिणंद तो ॥ श्यामवर्ण
तन शोभतुं ए, मुख शारदको चंद तो ॥ सहस वरस प्रभु आउखुं ए, ब्रह्मचा
री जगवंत तो ॥ अष्ट करम हेले हणी ए, पहोता मुक्ति महंत तो ॥ १ ॥ अष्टा
पद आदि जिन ए, पहोता मुक्तिमजार तो ॥ वासुपूज्य चंपापुरी ए, नेम
मुक्ति गिरनार तो ॥ पावापुरी नगरीमां वलि ए, श्री वीरतणुं निर्वाण तो ॥
समेतशिखर वीश सिद्ध हुआ ए, शिर वहुं तेहनी आण तो ॥ २ ॥ नेमनाथ
ज्ञानी हुवा ए, जांखेसार वचन तो ॥ जीवदया गुणवेलडी ए, कीजें तास जत
न तो ॥ मृषा न बोळो मानवी ए, चोरी चित्त निवार तो ॥ अनंत तीर्थकर एम
कहे ए, परहरियें परनार तो ॥ ३ ॥ गोमेद नामें यक्ष जलो ए, देवीश्रीअं
बिका नाम तो ॥ शासन सांनिध्य जे करे ए, करे वलि धर्मनां काम तो ॥ त
पगष्ठनायक गुणनिळो ए, श्री विजयसैन्य सूरिराय तो ॥ ऋषजदास पाय
सेवतां ए, सफल करो अवतार तो ॥ ४ ॥ इति श्री पंचमीस्तुति संपूर्णा ॥

॥ अथ अष्टमीनी स्तुति ॥

॥ मंगल आठ करी जस आगल, जाव धरी सुरराज जी ॥ आठ जातिना
कलश करीने, न्हवरावे जिनराज जी ॥ वीर जिनेश्वर जन्म महोत्सव, कर
तां शिवसुख साधे जी ॥ आठमनुं तप करतां अम घर, मंगल कमला वाधे
जी ॥ १ ॥ अष्ट करम बैरी गजगंजन, अष्टापदपरें बलीया जी ॥ आठमे आठ
सुरूप विचारी, मद आठे तस गलीया जी ॥ अष्टमी गतिपरें पहोता जि
नवर, फरस आठ नहिं अंग जी ॥ आठमनुं तप करतां अम घर, नित्य
नित्य वाधे रंग जी ॥ २ ॥ प्रातिहारज आठ विराजे, समवसरण जिन राजे
जी ॥ आठडे आठ शो आगम जांखी, जवि मन संशय जांजे जी ॥ आठे
जे प्रवचननी माता, पाळे निरतिचारो जी ॥ आठमने दिन अष्ट प्रकारें,

जीवदया चित्त धारो जी ॥ ३ ॥ अष्टप्रकारी पूजा करीने, मानव जवफल
लीजें जी ॥ सिद्धाष्ट देवी जिनवर सेवी, अष्ट म्हासिद्धि दीजें जी ॥ आठ
मनुं तप करतां लीजें, निर्मल केवल ज्ञान जी ॥ धीर निमल कवि सेवक
नय कहे, तपथी कोडि कढ्याण जी ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ एकादशीनी स्तुति ॥

॥ एकादशी अति रूअडी, गोविंद पूढे नेम ॥ कोण कारण ए पर्व महो
दुं, कहो मुऊशुं तेम ॥ जिनवर कढ्याणक अति घणां, एकशो ने पंचास ॥
तिण कारण ए पर्व महोदुं, करो मौन उपवास ॥ १ ॥ अगियार श्रावक
तणी प्रतिमा, कहे ते जिनवर देव ॥ एकादशी एम अधिक सेवो, वनगजा
जिम रेव ॥ चोवीश जिनवर सयल सुखकर, जेसा सुरतरु चंग ॥ जेम गंग
निर्मल नीर जेहवुं, करो जिनशुं रंग ॥ २ ॥ अगीयार अंग लखावियें,
अगीयार पाठां सार ॥ अगियार कवली विंटाणां, ठवणी पूंजणी सार ॥
चावखी चंगी विविधरंगी, शास्त्र तणे अनुसार ॥ एकादशी एम ऊजवो,
जेम पामियें जवपार ॥ ३ ॥ वर कमलनयणी कमलवयणी, कमल सुकोम
ल काय ॥ जुजदंरु चंरु अखंरु जेहने, समरंतां सुख थाय ॥ एकादशी
एम मन वसी, गणि हर्ष पंरित शिष्य ॥ शासनदेवी विघन निवारो,
संघ तणां निश दिस ॥ ४ ॥ इति स्तुति ॥

॥ अथ वीश स्थानकना तपनी स्तुति ॥

॥ पूढे गौतम वीरजिणंदा, समवसरण बेठा सुखकंदा, पूजित अमर
सूरिंदा ॥ केम निकाचे पद जिनचंदा, किणविध तप करतां जवफंदा, टाळे
डुरितह दंदा ॥ तव जांखे प्रजुजीगतनिंदा, सुण गौतम वसुज्जुतिनंदा, नि
र्मल तप अरविंदा ॥ वीश थानक तप करत महिंदा, जिम तारक समुदायें
वुंदा, तिम ए सवि तप इंदा ॥ १ ॥ प्रथम पदें अरिहंत नमीजें, बीजे
सिद्ध पवयण पद त्रीजे, आचारज थेर ठवीजें ॥ उपाध्याय ने साधु अही
जें, नाण दंसण पद विनय वहीजें, अगीयारमे चारित्र लीजें ॥ बंजवयधा
रिणं गणीजें, किरियाणं तवस्स करीजें, गोयम जिणाणं लहीजें ॥ चारित्र
नाण श्रुत तिब्बस्स कीजें, त्रीजे जव तप करत सुणीजें, ए सवि जिन
तप लीजें ॥ २ ॥ आदि नमो पद सघळे ठवीश, बार पन्नर बार वली
ठवीश, दश पणवीस सगवीस ॥ पांच ने सडशठतेर गणीश, सत्तर नव कि

रिया पञ्चवीश, बार अष्टावीश चउवीश ॥ सीत्तेर इगवन्न पीस्तालीश, पांच
लोगस्स काउस्सग्ग रहीश, नोकरवाली वीश ॥ एक एक पदे उपवासज
वीश, मास खटे एक उली करीश, इम सिद्धांत जगीश ॥ ३ ॥ शक्ते ए
कासणुं तिविहार, ठठ अठम मास खमण उदार, पडिक्कमणां दोय बार
॥ इत्यादिक विधि गुरुगम धार, एक पद आराधन जव पार, उजमणुं वि
विध प्रकार ॥ मातंग यद्द करे मनोहार, देवी सिद्धाईशासनरखवाल, सं
घविघन अपहार ॥ खिमाविजय जस ऊपर प्यार, शुज जवियण धर्मी
आधार, वीरविजय जयकार ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ पर्यूषण स्तुति ॥

॥ सत्तरजेदी जिनपूजा रचीने, स्नात्र महोत्सव कीजें जी ॥ ढोल ददा
मा जेरी नफेरी, ऊह्वरी नाद सुणीजें जी ॥ वीरजिन आगल जावना जा
वी, मानवजव फल दीजें जी ॥ पर्व पजूसण पूर्व पुण्यें, आव्यां इम जा
णीजें जी ॥ १ ॥ मास पास वली दसम दुवालस, चत्तारी अठ कीजें जी ॥
उपर वली दश दोय करीने, जिन चोवीश पूजीजें जी ॥ वडा कट्पनो ठठ
करीने, वीर वखाण सुणीजें जी ॥ पडवेने दिन जन्म महोत्सव, धवल म
गल वरतीजें जी ॥ २ ॥ आठ दिनें लगे अमारि पलावी, अठमनुं तप
कीजें जी ॥ नागकेतुनी परें केवल लहीयें, जो शुजजावें रहीयें जी ॥
तेलाधर दिन त्रण कळ्याणक, गणधर वाद वदीजें जी ॥ पास नेमीसर
अंतर त्रीजे, कृषज चरित्र सुणीजें जी ॥ ३ ॥ बारशें सूत्रने सामाचारी,
संवत्सरी पडिक्कमियें जी ॥ चैत्यप्रवादी विधिशुं कीजें, सकल जंतुने खामी
जें जी ॥ पारणाने दिन साहम्मीवत्सल, कीजें अधिक वडाई जी ॥ मानवि
जय कहे सकल मनोरथ, पूरो देवी सिद्धाई जी ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ रोहिणीतपनी स्तुति ॥

॥ नद्धत्र रोहिणी जे दिन आवे, अहोरत पौषध करी शुज जावें, च
उविहार मन लावे ॥ वासुपूज्यनी जक्ति कीजें, गणणुं पण तस नाम जपी
जें, वरस सत्तावीश दीजें ॥ थोडी शक्ते वरस ते सात, जावजीव अथवा
विख्यात, तप करी करो कर्म घात ॥ निजशक्ति ऊजमणुं आवे, वासुपू
ज्यनुं बिंब जरावे, लाल मणिमय ठावे ॥ १ ॥ इम अतीत अने वर्त्तमा
न, अनागत वंदे जिन बहुमान, कीजें तस गुण गान ॥ तपकास्कनी

जक्ति आदरीयें, साधर्मिक बली संघनी करियें, धर्म करी जव तरीयें ॥ रोग
सोग रोहिणीतपें जाय, संकट टळे तसु जस बहु थाय, तस सुर नर गुण
गाय ॥ नीराशंसपणे तप एह, शंका रहित पणे करो तेह ॥ नवनिधि
होय जिम रोह ॥ १ ॥ उपधान थानक जिनकल्याण, सिद्धचक्र शत्रुंजय
जाण, पंचमी तप मन आण ॥ पडिमातप रोहिणी सुखकार, कनकावली
रत्नावली सार, मुक्तावली मनोहार ॥ आठम चउदश ने वर्द्धमान, इत्यादिक
तपमांहे प्रधान, रोहिणी तप बहु मान ॥ इणीपरें जांखे जिनवर वाणी,
देशना मीठी अमिय समाणी, सूत्रें तेह गुंथाणी ॥ ३ ॥ चंका यक्षणी यक्ष
कुमार, वासुपूज्य शासन सुखकार, विघ्न मिटावन हार ॥ रोहिणीतप क
रता जिन जेह, इह जव परजव सुख लहे तेह, अनुक्रमें जवनो वेह ॥
आचारी पंक्ति उपकारी, सत्य वचन जांखे सुखकारी, कपूरविजय व्रत
धारी ॥ खिमाविजय शिष्य जिन गुरु राय, तस शिष्य गुरु मुक्त उत्तम
थाय, पद्मविजय गुण गाय ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ स्तवनोनो समुदाय लिख्यते ॥

॥ तत्र श्री सीमंधरजिन स्तवन ॥ इतर आंवा आंबली रे ॥ ए देशी ॥
॥ पुष्कलवइ विजयें जयो रे, नैयरो डुंरुगीगिणी सार ॥ श्री सीमंधर सा
हिवा रे, राय श्रेयांस कुमार ॥ जिणंदराय ॥ धरजो धर्म सनेह ॥ १ ॥ ए
आंकणी ॥ महोटा न्हाना अंतरो रे, गिरुआ नवि दाखंत ॥ शशि दरिसण
सायर वधे रे, कैरव वन विकसंत ॥ जिणं ॥ २ ॥ ठाम कुठाम न लेखवे रे,
जग वरसंत जलधार ॥ कर दोय कुसुमें वासियें रे, बाया सवि आधार ॥
जिणं ॥ ३ ॥ रायने रंक सरिखा गणे रे, उद्योतें शशी सूर ॥ गंगाजल ते
विहुं तणा रे, ताप करे सवि दूर ॥ जिणं ॥ ४ ॥ सरिखा सहुने तारवा रे,
तिम तुमें ठो महाज ॥ मुजशुं अंतर किम करो रे, बांहे ग्रह्यानी लाज ॥
जिणं ॥ ५ ॥ मुख देखी टीळुं करे रे, ते नवि होय प्रमाण ॥ मुजरो माने
सवि तणो रे, साहिव तेह सुजाण ॥ जिणं ॥ ६ ॥ वृषजळंठन माता
सत्यकी रे, नंदन रुकमिणी कंत ॥ वाचकजस एम वीनवे रे, जयजंजन
जगवंत ॥ जिणं ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ सीमंधरजिन स्तवन ॥

॥ सुणो चंदाजी, सीमंधर परमात्म पासें जाजो ॥ मुज विनतडी, प्रेम

ધરીને ણી પરેં તુમેં સંજલાવજો ॥ એ આંકણી ॥ જે ત્રણ જુવનનો નાયક
હે, જસ ચોશઠ ઇંદ્ર પાયક હે, નાણ દરિસણ જેહને ધાયક હે ॥ સુણો ॥
॥ ૧ ॥ જેની કંચન વરણી કાયા હે, જસ ધોરી લંબન પાયા હે, પુંઠરી
ગિણિ નગરીનો રાયા હે ॥ સુણો ॥ ૨ ॥ વાર પર્યદામાંહિ વિરાજે હે,
જસ ચોત્રીશ અતિશય ઠાજે હે, ગુણ પાંત્રીશ વાણીયેં ગાજે હે ॥ સુણો ॥
॥ ૩ ॥ જવિજનનેં તે પડિબોહે હે, તુમ અધિક શીતલ ગુણ શોહે હે, રૂપ
દેખી જવિજન મોહે હે ॥ સુણો ॥ ૪ ॥ તુમ સેવા કરવા રસીયો હું, પણ
જરતમાં દૂરેં વસીયો હું, મહામોહરાય કર ફસીયો હું ॥ સુણો ॥ ૫ ॥
પણ સાહિબ ચિત્તમાં ધરિયો હે, તુમ આણાશ્રદ્ધ કર ગ્રહિયો હે, પણ
કાંઈક મુજથી ફરીયો હે ॥ સુણો ॥ ૬ ॥ જિન જતમ પૂંઠ હવે પૂરો,
કહે પદ્મવિય થાહં શૂરો, તો વાધે મુજ મન અતિ નૂરો ॥ સુણો ॥ ૭ ॥

॥ અથ શ્રી તીર્થમાલાસ્તવનં લિખ્યતે ॥

॥ શત્રુંજે કૃષ્ણ સમોસઘ્યા, જલા ગુણ જઘ્યા ॥ સિદ્ધા સાધુ અનંત ॥
તીર્થ તે નમું રે ॥ ત્રીન કલ્યાણક તિહાં અર્થાં, મુગતેં ગયા રે ॥ જેમીશ્વર
ગિરનાર ॥ તીર્થ ॥ ૧ ॥ અષ્ટાપદ એક દેહરાં, ગિરિ સેહરો રે ॥ જરતેં જરાવ્યાં
બિંબ ॥ તીર્થ ॥ આબુ ચૌમુખ અધિજલો, ત્રિજુવન તિલો રે ॥ વિમલવસે વસ્તુ
પાલ ॥ તીર્થ ॥ ૨ ॥ સમેતશિખર સોહામણો, રલિયામણો રે ॥ સિદ્ધા તીર્થ
કર વીશ ॥ તીર્થ ॥ નયરી ચંપા નિરખીયેં, હૈયે હરખીયેં રે ॥ સિદ્ધા શ્રી વાસુ
પૂજ્ય ॥ તીર્થ ॥ ૩ ॥ પૂર્વદિશેં પાવા પુરી, કુલેં જરી રે ॥ મુક્તિ ગયા મહાવીર
॥ તીર્થ ॥ જેસલમેર જુહારીયેં, દુઃખ વારીયેં રે ॥ અરિહંત બિંબ અનેક ॥ તીર્થ
॥ ૪ ॥ વિકાનેરજ વંદીયેં, ચિર નંદીયેં રે ॥ અરિહંત દેહરાં આઠ ॥ તીર્થ ॥
સોરિસરો સંઘેશ્વરો પંચાસરો રે, ફલોધી યંજણ પાસ ॥ તીર્થ ॥ ૫ ॥ અંતરિક
અંજાવરો, અમીકરો રે ॥ જીરાવલો જગનાથ ॥ તીર્થ ॥ ત્રૈલોક્ય દીપક
દેહરો, જાત્રા કરો રે ॥ રાણપુરેં રિસહેસ ॥ તીર્થ ॥ ૬ ॥ શ્રીનાકુલાઈ જાદ
વો, ગોડી સ્તવો રે ॥ શ્રીવરકાણો પાસ ॥ તીર્થ ॥ નંદીશ્વરનાં દેહરાં, વાવન
જલાં રે ॥ રુચકકુંઠલેં ચાર ચાર ॥ તીર્થ ॥ ૭ ॥ શાશ્વતી અશાશ્વતી,
પ્રતિમા ઠતી રે ॥ સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલ ॥ તીર્થ ॥ તીર્થ યાત્રા ફલ તિહાં,
હોજો મુજ શ્વાં રે ॥ સમયસુંદર કહે એમ ॥ તીર્થ ॥ ૮ ॥ ઇતિ ॥

॥ अथ श्री सिद्धाचलजीनुं स्तवन लिख्यते ॥

॥ आंखडीयें रे में आज शत्रुंजय दीगो रे, सवा लाख टकानो दाहाडो रे, लागे मुने मीगो रे ॥ सफल थयो रे माहारा मननो उमाहो, वाहाला महारा जवनो संशय जाग्यो रे ॥ नरक तिर्यंच गति दूर निवारी, चरणे प्रजुजीने लाग्यो रे ॥ शत्रुंजय दीगो रे ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ मानव जवनो लाहो दीजें ॥ वाण ॥ देहडी पावन कीजें रे ॥ सोना रूपाने फूलडे वधावी, प्रेमें प्रदक्षिणा दीजें रे ॥ शत्रुं ॥ २ ॥ डुधडे पखादी ने केशरें घोली ॥ वाण ॥ श्रीआदीश्वर पूज्या रे ॥ श्री सिद्धाचल नयणें जोतां, पाप मेवासी धूज्या रे ॥ शत्रुं ॥ ३ ॥ श्रीमुख सौधर्मा सुरपति आगें ॥ वाण ॥ वीर जिणंद एम बोले रे ॥ त्रण्य जुवनमां तीरथ महोदुं, नहिं कोइ शत्रुंजय तोलें रे ॥ शत्रुं ॥ ४ ॥ इंद्रसरीखा ए तीरथनी ॥ वाण ॥ चाकरी चित्तमां चाहे रे ॥ कायांनी तो कायर काढी, सूरजकुंरमां नाहे रे ॥ शत्रुं ॥ ५ ॥ कांकरे कांकरे श्री शिद्धदेवें ॥ वाण ॥ साधु अनंता सिद्धा रे ॥ ते माटें ए तीरथ महोदुं, उर अनंता कीधा रे ॥ शत्रुं ॥ ६ ॥ नाजिराया सुत नयणें जोतां ॥ वाण ॥ महि अनारस दूग रे ॥ उदधरल कहे आज महारे पोतें, श्री आदीश्वर तूग रे ॥ शत्रुं ॥ सवाण ॥ ७ ॥ स्ति ॥

॥ अथ श्रीसिद्धाचलस्तवन ॥

॥ विमलाचल नित्य वंदीयें, कीजें एहनी सेवा ॥ मानुं हाथ ए धर्मनो, शिवतरुफल लेवा ॥ विण ॥ १ ॥ उज्जाल जिनगृहमंरली, तिहणं दीपे उतुंगा ॥ मानुं हिमगिरि वित्रमें, आई अंबरगंगा ॥ विण ॥ २ ॥ कोइ अनेरुं जग नहीं, ए तीरथ तोलें ॥ एम श्रीमुख हरि आगलें, श्रीसीमंधर बोले ॥ विण ॥ ३ ॥ जे सघलां तीरथ कस्यां, यात्रा फल कहीयें ॥ तेहथी ए गिरि जेटतां, शतगणुं फल लहीयें ॥ विण ॥ ४ ॥ जनम सफल होय तेहनो, जे, ए गिरि वंदे ॥ सुजस विजय संपद लहे, ते नर चिर नंदे ॥ विण ॥ ५ ॥

॥ अथ श्रीसिद्धाचलजीनुं स्तवन ॥ देशी लालननी ॥

॥ सिद्धगिरि ध्यावो जविका, सिद्धगिरि ध्यावो ॥ घेर बेठां पण बहु फल पावो जविका, बहु फल पावो ॥ ए आंकणी ॥ नंदीसर यात्रायें जे, फल होवे, तेथी वमणेरुं फल पुंरगिरि होवे ॥ जण ॥ पुंण ॥ १ ॥ तिगणुं रुचकगिरि चोगणुं गजदंता, तेथी वमणेरुं फल जंबु महंता ॥ जण ॥

करी शाणो, ए फरी फरी नहिं आवे टाणो ॥जइ०॥ ४ ॥ तुमें धन कण
कंचननी माया, करतां अशुचि कीनी काया, किम तरशो विण ए गिरिराया
॥ जइ० ॥ ५ ॥ एम शुभमति वचन सुणी ताजां, ए जजो जगगुरु आतम
राजा, गिरि फरसे धरी मन शुचि माजा ॥ जइ० ॥ ६ ॥ संवत्सररुषि
गज चंद समे, फागुणशुदि त्रीज बुधवार गमे, गिरिदर्शन करतां चित्त
रमे ॥ जइ० ॥ ७ ॥ प्रभु पदपद्म तणी सेवा, करतां नित्य लहियें शिव
मेवा, कहे रूपविजय मुऊ ते हेवा ॥ जइ० ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री गिरनारजूषण नेमनाथजीनुं स्तवन ॥

॥ गो वाढरडां चारवां, आहिरनो अवतार ॥ रूडुं गोकुलीशुं ॥ ए देशी ॥
॥ राजुल उज्जी माढीये, जंपे जोडी हाथ ॥ साहेब शामलीया ॥ कामणगारा
कंथजी, उरा आवो नाथ ॥ सा० ॥ १ ॥ मुख मटकाळुं ताहरुं, अणियालां
लोचन ॥ सा० ॥ मोहनगारी मूरतें, मोछुं माहरुं मन्न ॥ सा० ॥ २ ॥ वहाला
केम रह्या वेगला, तोरण उजा आय ॥ सा० ॥ पुरव पुणें में लह्यो, एवो आज
बनाव ॥ सा० ॥ ३ ॥ एहवे सहु पशुयें मढी, कीधो सबलो शोर ॥ सा० ॥ ठोडावी
पाठा वढ्या, राजुल चित्तडुं चोर ॥ सा० ॥ ४ ॥ सहसा वनमांहे जइ, सहस पुरुष
संघात ॥ सा० ॥ सर्व विरति नारी वरी, आपण सरखी जात ॥ सा० ॥ ५ ॥ पंचा
वनमें दहाडले, पाम्या केवल नाण ॥ सा० ॥ लोकालोकप्रकाश तुं, जाणे
ऊग्यो जाण ॥ सा० ॥ ६ ॥ राजुल आवी रंगशुं, लागी प्रभुने पाय ॥ सा० ॥ मुजने
मूकी एकली, केम शिवमंदिर जाय ॥ सा० ॥ ७ ॥ वीतराग जावें वर्या, संयम
लइ जिनहाथ ॥ सा० ॥ शिवमंदिर जेलां थयां, अविचल बेहुनो साथ
॥ सा० ॥ ८ ॥ वाचक रामविजय कहे, सुण स्वामी अरदास ॥ सा० ॥
राजुल जेम तारी तुमें, तेम तारो हुं दास ॥ सा० ॥ ९ ॥ इति ॥

॥ अथ श्रीअष्टापदजीनुं स्तवन ॥ कुंअर गंजारो नजरें ॥

देखतां जी ॥ ए देशी ॥

॥ चउ अष्ठ दस दोय वंदीयें जी, वर्तमान जगदीश रे ॥ अष्टापद गिरि
ऊपरें जी, नमतां वाधे जगीश रे ॥ च० ॥ १ ॥ नरत नरतपति जिनमुखें जी,
उच्चरियां व्रत बार रे ॥ दर्शन शुद्धिने कारणें रे, चोवीश प्रभुनो विहार रे
॥ च० ॥ २ ॥ उंचपणें कोश तिग कछुं जी, योजन एक विस्तार रे ॥ नि
ज निज मान नरावीयां जी, बिंब खपर उपगार रे ॥ च० ॥ ३ ॥ अजि

तादिक चउ दाहिणें जी, पडिमे पडमाइ आठ रे ॥ अनंत आदें दश
उत्तरें जी, पूर्वे रिखज वीर पाठ रे ॥ चण॥ ४ ॥ रिखज अजित पूर्वे रह्या
जी, ए पण आगम पाठ रे ॥ आत्म शक्तें करे जातरा जी, ते नवि मुक्ति वरे
हणी आठ रे ॥ चण॥ ५ ॥ देखो अचंचो श्री सिद्धाचर्चें जी, हुवा असंख्य
उद्धार रे ॥ आज दिनें पण इणें गिरि जी, जगमग चैत्य उदार रे ॥ चण॥
॥ ६ ॥ रहेशे उत्सर्पिणी लगे जी, देवमहिमा गुण दाखि रे ॥ सिंहनि
षद्यादिक थिरपणें जी, वसुदेवहिंसीनी साख रे ॥ चण॥ ७ ॥ केवली जिन
मुख में सुण्युं जी, इणे विधें पाठ पठाय रे ॥ श्री शुजवीर वचन रसें जी,
गायो रिखज शिवठाय रे ॥ चण॥ ८ ॥ इति ॥

॥ अथ श्रीआबुजीनुं स्तवन ॥ चित्त चेतो रे ॥ ए देशी ॥

॥ आदि जिणेंसर पूजतां, दुःख मेटो रे ॥ आबू गढ दढचित्त ॥ नवि
जइ जेटो रे ॥ देलवाडे देहरां नमी ॥ दुण॥ चार परिमित नित्य ॥ जण॥
॥ १ ॥ वीश गज बल पद्मावती ॥ दुण॥ चक्रेशरी अव्य आण ॥ जण॥
शंख दिये अंबी सुरि ॥ दुण॥ पंच कोश वहे बाण ॥ जण॥ २ ॥ बार
पातसा जीतीने ॥ दुण॥ विमलमंत्रि आह्लाद ॥ जण॥ अव्य जरी धरती
कीयो ॥ दुण॥ कृष्ण देव प्रासाद ॥ जण॥ ३ ॥ बिहुंतर अधिकां आठशें
॥ दुण॥ बिंब प्रमाण कहाय ॥ जण॥ पन्नरशें कारीगरें ॥ दुण॥ वर्ष
त्रिकें ते थाय ॥ जण॥ ४ ॥ अव्य अनुपम खरचियुं ॥ दुण॥ लाख त्रेपन
बार कोड ॥ जण॥ संवत दश अठ्याशीयें ॥ दुण॥ प्रतिष्ठा करी मन
होड ॥ जण॥ ५ ॥ देराणी जेठाणीना गोखडा ॥ दुण॥ लाख अठार
प्रमाण ॥ जण॥ वस्तुपाल तेजपालनी ॥ दुण॥ ए दोइ कांता जाण
॥ जण॥ ६ ॥ मूल नायक नेमीश्वर ॥ दुण॥ चारशें अडशठ बिंब ॥ जण॥
कृष्ण धालुमयी देह रे ॥ दुण॥ एकशो पीस्तालीश बिंब ॥ जण॥ ७ ॥
चौमुख चैत्य जूहारियें ॥ दुण॥ काउस्सगीया गुणवंत ॥ जण॥ बाणुं मित्त
तेहमां कहुं ॥ दुण॥ अगन्यासी अरिहंत ॥ जण॥ ८ ॥ अचल गढें प्रभुजी
घणा ॥ दुण॥ यात्रा करो हुशियार ॥ जण॥ कोडितपें फल जे लहे ॥ दुण॥
ते प्रभु जक्ति विचार ॥ जण॥ ए ॥ सादंबन निरादंबनें ॥ दुण॥ प्रभु
ध्यानें नव पार ॥ जण॥ मंगललीला पामियें ॥ दुण॥ वीरविजय जय
कार ॥ जण॥ १० ॥ इति ॥

॥ अथ श्री अर्बुदगिरिनुं स्तवन ॥

॥ चालो चालो ने राज, गिरिधर रमवा जश्यें ॥ ए देशी ॥

॥ आवो आवो ने राज, श्री अर्बुद गिरि जश्यें ॥ श्री जिनवरनी चक्ति करीने, आतम निर्मल थश्यें ॥ आ० ॥ ए आंकणी ॥ विमल वसहिना प्रथम जिणेसर, मुख निरखे सुख पश्यें ॥ चंपक केतकी प्रमुख कुसुमवर, कंठें टो कर ठवीयें ॥ आ० ॥ १ ॥ जमणे पासे लूणग वसहि, श्री नेमीश्वर नमीयें ॥ राजिमती वर नयणें निरखी, दुःख दोहग सवि गमीयें ॥ आ० ॥ २ ॥ सिद्धाचल श्री ऋषज जिनेश्वर, रेवत नेम समरीयें ॥ अर्बुद गिरिनी यात्रा करतां, चिहुं तीर्थ चित्त धरीयें ॥ आ० ॥ ३ ॥ मंरुप मंरुप विविध कोरणी, निरखी हियडे ठरीयें ॥ श्रीजिनवरनां विंव निहाली, नर नव सफलो करीयें ॥ आ० ॥ ४ ॥ अविचल गढ आदीश्वर प्रणमी, अशुभ कर्म सवि हरीयें ॥ पास शांति निरखी जब नयणें, मन मोह्युं गुंगरीये ॥ आ० ॥ ५ ॥ पाजें चढतां ऊजम वाधे, जेम घोडे पाखरीये ॥ सकल जिनेश्वर पूजी केसर, पाप परुल सवि हरियें ॥ आ० ॥ ६ ॥ एकज ध्यानें प्रभुने ध्यातां, मनमांहे नवि करियें ॥ ज्ञानविमल कहे प्रभु सुपसायें, सकल संघ सुख करियें ॥ आ० ॥ ७ ॥

॥ अथ श्री राणकपुरजीनुं स्तवन ॥

॥ श्री राकपुर रत्नीयामणुं रे ॥ लाल ॥ श्री आदीश्वर देव ॥ मन मोह्युं रे ॥ उचुंग तोरण देहरुं रे ॥ ला० ॥ नीरखीजें नित्यमेव ॥ म० ॥ १ ॥ चंड विश मंरुप चिहुं दिशें रे ॥ ला० ॥ चणमुख प्रतिमा चार ॥ म० ॥ त्रिभुवन दीपक देहरुं रे ॥ ला० ॥ समोवड नहिं संसार ॥ म० ॥ श्री० ॥ १ ॥ देहरी चोराशी दीपती रे ॥ ला० ॥ मांरुयो अष्टापद मेर ॥ म० ॥ नलें जुहास्यां जो यरां रे ॥ ला० ॥ सूता उठी सवेर ॥ म० ॥ श्री० ॥ ३ ॥ देश जाणीतुं देहरुं रे ॥ ला० ॥ महोटो देश मेवाड ॥ म० ॥ लख नवाणुं लगावीयुं रे ॥ ला० ॥ धन धरणें पोरवाड ॥ म० ॥ श्री० ॥ ४ ॥ खरतर वसइ खांतशुं रे ॥ ला० ॥ निरखंतां सुख थाय ॥ म० ॥ पांच प्रासाद बीजां वलीरे ॥ ला० ॥ जोतां पा तक जाय ॥ म० ॥ श्री० ॥ ५ ॥ आज कृतारथ हुं थयो रे ॥ ला० ॥ आज थयो आनंद ॥ म० ॥ यात्रा करी जिनवर तणी रे ॥ ला० ॥ दूरें गयुं दुःख दंद ॥ म० ॥ श्री० ॥ ६ ॥ संवत शोल ने ठोंतेर रे ॥ ला० ॥ मागशिर मास मजार ॥ म० ॥ राणकपुरें यात्रा करी रे ॥ ला० ॥ समयसुंदर सुखकार ॥ म० ॥ ७ ॥

॥ अथ श्रीसिद्धचक्रजीनुं स्तवन ॥ आठेलालनी देशी ॥

॥ समरी शारदा माय, प्रणमी निजगुरु पाय ॥ आठे लाळ ॥ सिद्ध
चक्र गुण गायशुं जी ॥ ए सिद्धचक्र आधार, जवि उतरे जव पार ॥ आ० ॥
ते जणी नवपद ध्यायशुं जी ॥ १ ॥ सिद्धचक्र गुणगेह, जस गुण अनंत
अठेह ॥ आ० ॥ समस्यां संकट उपशमे जी ॥ लहियें वांठित जोग, पामी
सवि संजोग ॥ आ० ॥ सुर नर आवी बहु नमे जी ॥ २ ॥ कष्ट निवारे
एह, रोगरहित करे देह ॥ आ० ॥ मयणासुंदरी श्रीपालने जी ॥ ए सि
द्धचक्र पसाय, आपदा दूरें जाय ॥ आ० ॥ आपे मंगल मालनें जी ॥ ३ ॥ ए
सम अवर नहिं कोय, सेवे ते सुखीयो होय ॥ आ० ॥ मन वच काया वश
करी जी ॥ नव आंबिल तप सार, पडिकमणुं दोय वार ॥ आ० ॥ देववंदन
त्रण टंकनां जी ॥ ४ ॥ देव पूजो त्रण वार, गणणुं ते दोय हजार ॥
आ० ॥ स्नान करी निर्मल पणे जी ॥ आराधे सिद्धचक्र, सान्निध्य करे ते
नी शक्र ॥ आ० ॥ जिनवर जन आगें जणे जी ॥ ५ ॥ ए सेवो निश दीस,
कहियें वीशवा वीश ॥ आ० ॥ आल जंजाल सवि परिहरो जी ॥ ए चिंता
मणि रत्न, एहनां कीजें यत्न ॥ आ० ॥ मंत्र नहिं एह उपरें जी ॥ ६ ॥
श्री विमलेश्वर यक्ष, होजो मुक्त प्रत्यक्ष ॥ आ० ॥ हुं किंकर हुं ताहरो जी ॥
पाम्यो तुंहीज देव, निरंतर करुं हवे सेव ॥ आ० ॥ दिवस वढ्यो हवे
मांहरो जी ॥ ७ ॥ विनति करुं हुं एह, धरजो मुक्तुं नेह ॥ आ० ॥
तमनें शुं कहीयें वढी वढी जी ॥ श्रीलक्ष्मीविजय गुरु राय, शिष्य केसर
गुण गाय ॥ आ० ॥ अमर नमे तुज लढी लढी जी ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ अथ श्रीसंजवनाथजीनुं स्तवन ॥

॥ साहिब सांजलो रे, संजव अरज हमारी ॥ जवोजव हुं जम्यो रे,
न लहि सेवा तुमारी ॥ नरय निगोदमां रे, तिहां हुं बहु जव जमियो ॥ तुम
विना दुःख सद्यां रे, अहोनिश क्रोधें धमधमियो ॥ सा० ॥ १ ॥ इंद्रिय
वश पड्यो रे, पाढ्यां व्रत नवि सुसें ॥ अस पण नवि गण्या रे, हणीया
थावर हुंशे ॥ व्रत चित्त नवि धरुं रे, बीजुं साचुं न बोदयुं ॥ पापनीगो
ठडी रे, तिहां में हड्डळुं खोदयुं ॥ सा० ॥ २ ॥ चोरी में करी रे, चडवि
ह अदत्त न टादयुं ॥ श्री जिन आणशुं रे, में नवि संयम पादयुं ॥ मधु
कर तणी परें रे, शुरू न आहार गवेख्यो ॥ रसना लाळचें रे, नीरस

पिंरु उवेख्यो ॥ सा० ॥ ३ ॥ नर जव दोहिलो रे, पामी मोह वश पडी
 यो ॥ परस्त्री देखीने रे, मुऊ मन तिहां जई अडियो ॥ काम न को सस्यां
 रे, पापें पिंरु में जरीयो ॥ सुध बुध नवि रही रे, तेणें नवि आतम तरीयो
 ॥ सा० ॥ ४ ॥ लक्ष्मीनी लालचें रे, में बहु दीनता दाखी ॥ तोपण नवि
 मली रे, मली तो नवि रही राखी ॥ जे जन अजिलसे रे, ते तो तेहथी
 नासे ॥ तृणसम जे गणे रे, तेहनी नित्य रहे पासें ॥ सा० ॥ ५ ॥ धन
 धन ते नरा रे, एहनो मोह विठोडी ॥ विषय निवारीने रे, जेहने धर्ममां
 जोडी ॥ अजदय ते में जख्यां रे, रात्रिनोजन कीधां ॥ व्रत ठ नवि पाखि
 यां रे, जेहवां मूलथी लीधां ॥ सा० ॥ ६ ॥ अनंत जव हुं जम्यो रे, जम
 तां साहिव मलियो ॥ तुम विना कोण दिये रे, बोध रयण मुऊ बलियो ॥
 संजव आपजो रे, चरण कमल तुम सेवा ॥ नय एम वीनरे रे, सुणजो
 देवाधिदेवा ॥ सा० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री शंखेश्वरजीनुं स्तवन ॥

॥ सहजानंदी शीतल सुख जोगी तो, दुःख हरियें सतावरी ॥
 केशर चंदन घोली पूजो रे कुसुमें ॥ अमृतवेदिना वैरीनी बेटी तो, कंत
 हार तेहनो अरि ॥ के० ॥ १ ॥ तेना स्वामीनी कांतानुं नाम तो, एक
 वरणें लक्षण जरी ॥ के० ॥ ते धुर आपीने आगल ठवियें तो, ऊष्माण
 चंद्रक खंधारी ॥ के० ॥ २ ॥ फरसनो वरण ते नयन प्रमाणे तो, मात्रा सुंदर
 शिर धरी ॥ के० ॥ वीसराज सुत दाहक नामें तो, तिगवरणादि दूरें करी
 ॥ के० ॥ ३ ॥ एकवीशमे फरसे धरी करण तो, अर्थाजिध ते सम हरी
 ॥ के० ॥ अंतस्थें बीजो स्वर टाली तो, शिवगामी गति आचरी ॥ के० ॥
 ॥ ४ ॥ वीश फरस बली संयम माने तो, आदिकरण धरी दिल धरी ॥
 के० ॥ ईणें नामें जिनवर नित्य ध्याउं तो, जिनहर जिनकुं परिहरी ॥ के० ॥
 ॥ ५ ॥ त्र्यंबकें दाह्यो वृष जन बोले तो, वात ए दिलमें न उतरी ॥ के० ॥
 अज ईश्वर पण सीतानी आगें तो, जास विवश नटता धरी ॥ के० ॥ ६ ॥
 ते जिनतस्कर तूं जिनराजा तो, हरि प्रणमे तुऊ पाउं परी ॥ के० ॥ बाल
 पणे उपगारें हरिपति, सेवन ठल लंछन हरि ॥ के० ॥ ७ ॥ प्रभु प्रत्य
 यिक जशलीहोत रहियें तो, जव जवमां नहीं शली कली ॥ के० ॥ मन
 मंदिर महाराज पधारे तो, हरि उदयें न विजावरी ॥ के० ॥ ८ ॥ सा

रंगमां संपा जीउं करकत, ध्यान अनुभव लेहरी ॥ के० ॥ श्री शुचवीर
विजय शिववहूने तो, घर तेडंतां दोय घरी ॥ के० ॥ ए ॥ इति ॥

॥ अथ श्री शंखेश्वरजीनुं स्तवन ॥

॥ अंतरजाभी सुण अलवेसर, महिमा त्रिजग तुमारो ॥ सांचलीने
आव्यो हुं तीरें, जनम मरण दुःख वारो ॥१॥ सेवक अरज करे ठे राज,
अमने शिवसुख आपो ॥ ए आंकणी ॥ सहकोनां मनवांछित पूरी, चिंता स
हुनी चूरो ॥ एहवुं विरुद ठे राज तुमारुं, केम राखो ठो दूरो ॥ से० ॥ २ ॥
सेवकने बलबलतो देखी, मनमां महेर न धरशो ॥ करुणासागर केम कहे
वाशो, जो उपकार न करशो ॥ से० ॥ ३ ॥ लटपटनुं हवे काम नहीं
ठे, प्रत्यक्ष दरिसण दीजें ॥ धुंआडे धीजुं नही साहिव, पेट पड्यां पती
जें ॥ से० ॥ ४ ॥ श्री शंखेश्वर मंण साहिव, वीनतडी अवधारो ॥ कहे
जिनहर्ष मया कर मुजने, जवसायरथी तारो ॥ से० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ श्रीपार्श्वनाथजीनुं स्तवन ॥

॥ सजनी मोरी पास जिणेसर पूजो रे ॥ स० ॥ जगमां देव न दूजो रे
॥ स० ॥ सारंग पूर शणगार रे ॥ स० ॥ पूजा दोय प्रकार रे ॥ १ ॥ स० ॥
जिनपडिमा जयकार रे ॥ स० ॥ वारी जाउं वार हजार रे ॥ ए आंकणी ॥
॥ स० ॥ गणधर सूत्रें वखाणी रे ॥ स० ॥ सिद्धनी उपमा आणी रे ॥ स० ॥
समकितनी वृद्धिकारी रे ॥ स० ॥ ते केम जाशे निवारी रे ॥ स० ॥ २ ॥
॥ स० ॥ जगवड् अंगें धारो रे ॥ स० ॥ चारण मुनि अधिकारो रे ॥ स० ॥
जिनपडिमा जिनसरखी रे ॥ स० ॥ सूत्र उववाई निरखी रे ॥ स० ॥ ३ ॥
॥ स० ॥ रायपसेणी चांखी रे ॥ स० ॥ जीवाजिगमें दाखी रे ॥ स० ॥
व्यवहारें पण आखी रे ॥ स० ॥ शुद्धि पडिमा साखी रे ॥ स० ॥ ४ ॥
॥ स० ॥ जंबूपन्नत्ति ठाणंग रे ॥ स० ॥ वोले दशमुं अंग रे ॥ स० ॥ माहा
निशीथें विचारो रे ॥ स० ॥ पूजानो अधिकारो रे ॥ स० ॥ ५ ॥ स० ॥
सातमे अंगें विख्यात रे ॥ स० ॥ आणंद श्रावक वात रे ॥ स० ॥ अन
उठी पडिमा वारी रे ॥ स० ॥ सूधा समकित धारी रे ॥ स० ॥ ६ ॥ स० ॥
ज्ञाता पाठ देखावे रे ॥ स० ॥ कुमति जरम न जावे रे ॥ स० ॥ एम अने
क सूत्र साख रे ॥ स० ॥ कहो हवे केहनो वांक रे ॥ स० ॥ ७ ॥ स० ॥
अर्चा अरोचक थाशे रे ॥ स० ॥ नव दंभकमां जाशे रे ॥ स० ॥ जीव

करम वश जाणो रे ॥ स० ॥ कुण डुमक कुण राणो रे ॥ स० ॥ ७ ॥
 स० ॥ जिनवर सेवा सारो रे ॥ स० ॥ विषय करो परिहारो रे ॥ स० ॥
 सेवा अवंधक जाव रे ॥ स० ॥ जवजल तरवा नाव रे ॥ स० ॥ ए॥ स० ॥
 मणि उद्योत प्रभु साचो रे ॥ स० ॥ जेहवो हीरो जाचो रे ॥ स० ॥ शंका
 मन नवि लावो रे ॥ स० ॥ शुं जाजुं कहेवरावो रे ॥ स० ॥ १० ॥ इति ॥

॥ अथ श्री दीवालीनुं स्तवन ॥

॥ वाट्हाजीनी वाटडी अमें जोतां रे ॥ ए देशी ॥

॥ जय जिनवर जग हितकारी रे, करे सेवा सुर अवतारी रे, गौतम
 पमुहा गणधारी ॥ १ ॥ सनेही वीरजी जयकारी रे ॥ अंतरंग रिपुने त्रासे
 रे, तप कोपाटोपें वासे रे, लछुं केवल नाण उद्धासैं ॥ स० ॥ २ ॥ कटि
 लंकें वाद वदाय रे, पण जिनसाथें न घटाय रे, तेणें हरिलंठन प्रभु पाय
 ॥ स० ॥ ३ ॥ सवि सुरवहू थेश थेशकारा रे, जलपंकजनी परें न्यारा रे,
 तजी तृष्णा जोग विकारा ॥ स० ॥ ४ ॥ प्रभुदेशना अमृतधारा रे, जि
 नधर्म विषे रथकारा रे, जेणें ताख्या मेघकुमारा ॥ स० ॥ ५ ॥ गौतमने
 केवल आदी रे, वखा खांतियें शिव वरमादी रे, करे उत्तम लोक दी
 वाली ॥ स० ॥ ६ ॥ अंतरंग अलख निवारी रे, शुज सज्जनने उपगारी
 रे, कहे वीर विभु हितकारी ॥ स० ॥ ७ ॥ इति समाप्तम् ॥

॥ अथ श्रीमहावीरस्वामीनी जन्मकुंढलीनुं स्तवन ॥ देशी केरवानी ॥

॥ सेवधी संचड घेरियां, अलबेले सांइं, क्युं रे लगाउ अति बेरियां
 ॥ ए आंकणी ॥ दीये बिनां न चले, ठोरुन पीठे वले, बाबत आप उठेरियां
 ॥ अलबे० ॥ क्युं० ॥ जाग्य अतुल वली, मागत अटकली, जन्म वलि ग्रह
 चारीयां ॥ अ० ॥ क्युं० ॥ १ ॥ संवत पास ईश, दो शत अडतालीश ॥
 उज्ज्वल चैतर तेरशें ॥ अ० ॥ क्युं० ॥ शाठ घडी न जणी, उत्तराफाल
 गुणी, मंगल वार निशावशें ॥ अ० ॥ क्युं० ॥ २ ॥ सिद्धियोग घडी, प
 न्नर चारें चरी, वेला मुहूर्त त्रेवीशमे ॥ अ० ॥ क्युं० ॥ लग्न मकर वहे,
 स्वामी जनम लहे, जीव सुखी सहु ते समे ॥ अ० ॥ क्युं० ॥ ३ ॥ त्रिशला
 राणीयें जायो, देव देवीयें गायो, सुत सिद्धारथ जूपको ॥ अ० ॥ क्युं० ॥
 मंगल केतु लग्नें, रवि बुध चोथे जवनें, दशमे शनैश्चर उच्चको ॥ अ० ॥ क्युं०
 ॥ ४ ॥ पंचमें जीव राहु, सातमे वेद साहु, केंद्र जुवन ग्रह मंरुली ॥ अ० ॥

॥क्युं॥ जाग्य जुवन शशी, शुक्र संतान वसी, मेघ धुआ एक वीजली ॥अण॥
 क्युं ॥ ५ ॥ चंद्रदिशो विपाकी, मास जुवन बाकी, जन्म दशा शनी संय
 मी ॥अण॥क्युं॥ गुरु महादशामें, केवल ज्ञान पामे, तामुख बानी मेरे दिल
 रमी ॥ अण ॥ क्युं ॥ ६ ॥ थावर विगलमें, काल अनंत जमे, मेंवी नि
 कलीया साथमें ॥अण॥क्युं॥ नारक तिरि गति, सुख न एक रति, काल
 निगमियो अनाथमें ॥अण॥ क्युं ॥ ७ ॥ बहोत में नाच नचे, चिहुंगति
 चोक बिचें, नेक न मेलियें नाथ जी ॥अण॥क्युं॥ पोतप्रकाश दिये, आश
 निराश किये, अलग किया में आजथी ॥अण॥क्युं॥ ८ ॥ मानव गण लही,
 तुम सन्मुख रही, बेर बेर शिव मागते ॥अण॥क्युं॥ बात न उर कहूं,
 दीये बिना न रहूं, बाल हल्यो रस लागते ॥ अण ॥ क्युं ॥ ९ ॥ नाथ
 नजर करी, बेर न एक घडी, सदा मगन सुख लहेरसें ॥अण॥क्युं॥ मं
 गल तुरवरा, गावत अपहरा, श्री शुजवीर प्रभु महेरसें ॥अण॥क्युं॥ १० ॥

॥ अथ श्री सिद्धजगवाननुं स्तवन ॥

॥ सिद्धनी शोभा रे शी कहूं ॥ ए आंकणी ॥ सिद्ध जगत शिरशोभता,
 रमता आतमराम ॥ लक्ष्मी लीलानी लहेरमां, सुखिया ठे शिव ठाम ॥सि०॥
 ॥१॥ महानंद अमृतपद नमो, सिद्धिकैवल्य नाम ॥ अपुनर्जव ब्रह्मपद वली,
 अक्षय सुख विशराम ॥सि०॥ ॥२॥ संश्रेय निश्रेय अक्षरा, दुःख समस्तनी
 हांण ॥ निर्वृत्ति अपवर्गता, मोक्षमुक्ति निर्वाण ॥ सि० ॥ ३ ॥ अचल
 महोदय पद लह्युं, जोतां जगतना ठाठ ॥ निज निज रूपें रे जूजुआ,
 वीत्यां कर्म ते आठ ॥सि०॥ ॥४॥ अगुरु लघु अवगाहना, नामें विकसे वद
 न्न ॥ श्री शुजवीरने वंदतां, रहियें सुखमां मगन्न ॥ सि० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ वर्द्धमान स्वामीजीनुं स्तवन ॥

॥ राग धन्याश्री ॥ गीरुआ रे गुण तुम तणा, श्री वर्द्धमान जिनरायारे ॥
 सुणतां श्रवणें अमी ऊरे, महारी निर्मल थाये काया रे ॥गी०॥ ॥१॥ तुम गुण
 गण गंगाजलें, हुं जीली निर्मल थाउं रे ॥ अवर न धंधो आदरुं, निशि दिन
 तोरा गुण गाउं रे ॥गी०॥ ॥२॥ जील्या जे गंगाजलें, ते ठीद्वरजल नवि पेसे
 रे ॥ जे मालतीफूलें मोहिया, ते बावल जइ नवि बेसे रे ॥ गी० ॥ ३ ॥
 एम अमें तुम गुण गोठशुं ॥ रंगें राच्या ने वली माच्या रे ॥ ते किम पर
 सुर आदरुं, जे परनारी वश राच्या रे ॥ गी० ॥ ४ ॥ तुं गति तुं मति आ

शरो, तुं अवलंबन मुऊ प्यारो रे ॥ वाचक जस कहे माहरे, तुं जीवन जीव आधारो रे ॥ गी० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री समकितनुं स्तवन ॥

॥ ढाल पहेली ॥ ते मुऊ मिळामि डुक्कडं ॥ ए देशी ॥

॥ सांचल रे तुं प्राणीया, सद्गुरु उपदेशो ॥ मानव जव दोहिलो लह्यो, उत्तमकुल एसो ॥ १ ॥ सां० ॥ देवतत्त्व नवि उलख्यो, गुरुतत्त्व न जाण्यो ॥ धर्मतत्त्व नवि सदह्यो, हियडे ज्ञान न आण्यो ॥ २ ॥ सां० ॥ मिथ्यात्वी सुर जिनप्रत्यें, सरखा करी जाण्या ॥ गुण अवगुण नवि उलख्या, वयणें वखाण्या ॥ ३ ॥ सां० ॥ देव थया मोहें ग्रह्या, पासें रहे नारी ॥ कामतणे वश जे पड्या, अवगुण अधिकारी ॥ ४ ॥ सां० ॥ केइ क्रोधी देवता, वली क्रोधना वाह्या ॥ के कोईथी वीहता, हथीयार सवाह्या ॥ ५ ॥ सां० ॥ क्रूर नजर जेहनी घणुं, देखंतां करियें ॥ मुद्रा जेहनी एहवी, तेहथी शुं तरीयें ॥ ६ ॥ सां० ॥ आठ करम सांकल जड्यां, जमे जवही मजारो ॥ जन्म मरण जव देखीयें, पाम्या नहिं पारो ॥ ७ ॥ सां० ॥ देव थइ नाटक करे, नाचे जण जण आगें ॥ वेष करी राधा कृष्णनो, वली जिह्वा मागे ॥ ८ ॥ सां० ॥ मुखें करी वाये वांसली, पहेरे तन वाघा ॥ चावंतां जोजन करे, एहवा त्रम लागा ॥ ९ ॥ सां० ॥ देखो दैत्य संहारवा, थयो उद्यमवंतो ॥ हरि हिरणाकशिपु मारीयो, नरसिंह बलवंतो ॥ १० ॥ सां० ॥ मत्स्य कव्व अवतार लइ, सहु असुर विदाह्या ॥ दश अवतारें जूजु आ, दश दैत्य संहार्या ॥ ११ ॥ सां० ॥ माने मूढ मिथ्यामति, एहवा पण देवो ॥ फरि फरि अवतार ले, देखो कर्मनी टेवो ॥ १२ ॥ सां० ॥ स्वामी सोहे जेहवो, तेहवो परिवारो ॥ एम जाणीने परिहरो, जिनहर्ष विचारो ॥ १३ ॥ सां० ॥ इति ॥

॥ ढाल वीजी ॥ उंधव माधवने कहेजो ॥ ए देशी ॥

॥ जगनायक जिनराजने, दाखवियें सही देव ॥ मूकाणा जे कर्मथी, सारे सुरपति सेव ॥ १ ॥ ज० ॥ क्रोध मान माया नहिं, नहिं लोचन अज्ञान ॥ रति अरति वेदे नहिं, ठांम्यां मद स्थान ॥ २ ॥ ज० ॥ निद्रा शोक चोरी नहिं, नहिं वयण अलीक ॥ मत्सर जय वध प्राणनो, न करे तहकीक ॥ ३ ॥ ज० ॥ प्रेमक्रीडा न करे कदी, नहिं नारी प्रसंग ॥ हा

स्यादिक अढार ए, नहिं जेहने अंग ॥ ४ ॥ ज० ॥ पद्मासन पूरी करी,
बेठा अरिहंत ॥ निश्चल लोयण तेहनां, नासाय रहंत ॥ ५ ॥ ज० ॥
जिनमुद्रा जिनराजनी, दीठां परम उद्धास ॥ समकित थाये निर्मलुं, तपे
ज्ञान उजास ॥ ६ ॥ ज० ॥ गति आ गति सहु जीवनी, देखे लोका
लोक ॥ मनःपर्याय सवी तणा, केवलज्ञान आलोक ॥ ७ ॥ ज० ॥ मूर्ति
श्रीजिनराजनी, समताजंमार ॥ शीतल नयन सुहामणां, नहिं वांक ल
गार ॥ ८ ॥ ज० ॥ हसत वदन हरखे हैयुं, देखि श्रीजिनराय ॥ सुंदर
ठवि प्रभुदेहनी, शोचा वरणी न जाय ॥ ९ ॥ ज० ॥ अवर तणी एहवी
ठवि, किहां एम दीसंत ॥ देवतत्त्व ए जाणीयें, जिनहर्ष कहंत ॥ १० ॥ ज० ॥
॥ ढाल त्रीजी ॥ जत्तणीनी देशी ॥

॥ श्री जिनवर प्रवचन ज्ञाख्या, कुगुरु तणा गुण दाख्या ॥ पासढादि
क पांचेइ, पापश्रमण कहा साचेइ ॥ १ ॥ गृहीना मंदिरथी आणी,
आहार करे जात पाणी ॥ सुवे उंधे निश दीस, प्रमादी विशवा वीश ॥ २ ॥
किरिया न करे किणि वार, पडिक्कमणुं सांऊ सवार ॥ न करे पच्चरकाण
सच्चाय, विकथा करतां दिन जाय ॥ ३ ॥ घृत दूध दहीं अप्रमाण, खाये न
करे पच्चरकाण ॥ ज्ञान दर्शन ने चारित्र, मूकी दीधांसुपवित्र ॥ ४ ॥ सुवि
हित मुनि सामाचारी, पाळे नहिं ते अणगारी ॥ आहारना दोष बायाल,
टांले नहिं किणही काल ॥ ५ ॥ धव धव धसमसतो चाळे, काचे जळें
देह पखाळे ॥ अर्चा रचना वंदावे, वस्त्रादिक शोचा बनावे ॥ ६ ॥ परि
ग्रह वली जाजा राखे, वली वली अधिकाने धाखे ॥ माठी करणी जे
कहीयें, ते सघली जिणमें लहियें ॥ ७ ॥ एहवा जे कुगुरु आरंजी, मुनि
साधु कहेवाये दंजी ॥ किष्कम्म प्रशंसा करीयें, जवजव गृहमां अवतरियें
॥ ८ ॥ लोहानी नावा तोले, जवसायरमां जे बोले ॥ जिनहर्ष जलो
अहि कालो, पण कुगुरुनी संगति टालो ॥ ९ ॥

॥ ढाल चोथी ॥ कर जोडी आगल रही ॥ ए देशी ॥

॥ गुण गिरुआ गुरुउल्लखो, हियडे सुमति विचारी रे ॥ गुरु सुपरीक्षा दो
हिली, जूल पडे नर नारी रे ॥ १ ॥ गु० ॥ पांच इंद्रिय जे वश करे, पांच महा
व्रत पाळे रे ॥ चार कषाय तजी जेणें, पांचे किरिया टाळे रे ॥ २ ॥ गु० ॥
पांच समितिसमितारहे, तिन गुप्ति जे धारे रे ॥ दोष बहेंतादीश टाळीने,

पाणीजात आहारे रे ॥३॥ गु० ॥ ममता ठांकी देहनी, निलोंची निर्मायी रे ॥
 नवविध परिग्रह परिहरे, चित्तमें चिंते न कांइ रे ॥ ४ ॥ गु० ॥ धर्मतणां
 उपकरण धरे, संयम पालवाकाजें रे ॥ चूमि जोई पगलां जरे, लोक वि
 रोधथी लाजें रे ॥ ५ ॥ गु० ॥ पडिलेहण निरति विधें, करे प्रमाद निवा
 री रे ॥ कालें शुद्धक्रिया करे, इठा जोग निवारी रे ॥ ६ ॥ गु० ॥ वस्त्रा
 दिक शुद्ध एषणी, ले देखी सुविशेषें रे ॥ काल प्रमाणें खप करे, दूषण टल
 तां देखे रे ॥ ७ ॥ गु० ॥ कुरकी संवल जे कहां, सान्निध्य केमही न राखे
 रे ॥ दे उपदेश यथास्थितें, सत्यवचन मुख जांखे रे ॥ ८ ॥ गु० ॥ तन
 महेलां मन ऊजलां, तप करी खीणी देही रे ॥ बंधन वे ठेदी करी, विचरे
 जन निःस्नेही रे ॥ ९ ॥ गु० ॥ एहवा गुरु जोई करी, आदरीयें शुच
 जावें रे ॥ वीजुं तत्त्व सुगुरुतणुं, ए जिनहर्ष कहावे रे ॥ १० ॥ गु० ॥

॥ ढाल पांचमी ॥ कर्म न बूटे रें प्राणीया ॥ ए देशी ॥

॥ जवसायर तरवा जणी, धर्म करे होसारंज ॥ पठर नावें रे वेसीने,
 तरवो समुद्र दुर्लज ॥ १ ॥ ज० ॥ आपे गोकुल गायनां, आपे कन्या रे
 दान ॥ आपे क्षेत्र पुण्यार्थें, ब्राह्मणने देइ मान ॥ २ ॥ ज० ॥ लूटावे घाणी
 वली, पृथिवी दान सुप्रेम ॥ गोला कलशा रे मोरिया, आपे हल तिल हे
 म ॥ ३ ॥ ज० ॥ वली खणावे रे खांतशुं, कूआ सुंदर वाव ॥ पुष्करिणी क
 रणी जली, सरोवर सखर तलाव ॥ ४ ॥ ज० ॥ कंद मूल मूके नहीं, अ
 ग्यारशने हो दीस ॥ आरंज ते दिन अति घणो, धर्म किहां जगदीश
 ॥ ५ ॥ ज० ॥ याग करे होमे तिहां, घोडा नर नेरे ठाग ॥ होमे जलचर
 मींरकां, धर्म किहां वीतराग ॥ ६ ॥ ज० ॥ करे सदाये रे नोरतां, जीवतणा
 आरंज ॥ हणें महिष ने वोकडा, जेहथी नरक सुलंज ॥ ७ ॥ ज० ॥ सारे
 सरावे ब्राह्मण कने, पूर्वजनां रे शराध ॥ तेडी पोषे रे कागडा, देखो एह
 उपाधि ॥ ८ ॥ ज० ॥ तीरथ जाय गोदावरी, गंगा गया प्रयाग ॥ न्हाये अण
 गल नीरमें, धर्म तणो नहिं लाग ॥ ९ ॥ ज० ॥ इत्यादिक करणी करे, परजव सु
 खने रे काज ॥ कहे जिनहर्ष मले नहीं, एहथी शिवपुरराज ॥ १० ॥ ज० ॥

॥ ढाल ठछी ॥ रे जाया तुफ विण घडी रे ठ मास ॥ ए देशी ॥

॥ धर्म खरो जिनवर तणोजी, शिव सुखनो दातार ॥ श्री जिनराजें प्रका
 शियो जी, जेहना चार प्रकार ॥ १ ॥ जविक जन, ज्ञान विचारी रे जोय ॥

दुर्गति पडता जीवने जी, धारे ते धर्म होय ॥ १० ॥ ए आंकणी ॥ पंच
महाव्रत साधुनां जी, दशविध धर्म विचार ॥ हित करीने जिनवर कहां जी,
श्रावकनां व्रत बार ॥ ११ ॥ ॥ पंचुंबर चारे विगय जी, विष सहू माटी
रे हीम ॥ रात्रिजो जनने कहां जी, बहुवीजांनो नीम ॥ १२ ॥ ॥
घोलवडां वल्ली रींगणां जी, अनंतकाय बत्रीश ॥ अणजाण्यां फल फूल
डां जी, संधाणां निश दीस ॥ १३ ॥ ॥ चक्षित अन्न वासी थयुं जी,
तुष्ट सहू फल दक्ष ॥ धर्मी नर खाये नहीं जी, ए बावीश अजदय ॥ १४ ॥
॥ न करे निरुंधसपणे जी, घरना आरंज धीर ॥ जीवतणी जयणा
घणी जी, न पिये अणगल नीर ॥ १५ ॥ ॥ घृत परें पाणी वावरे जी,
बीये करतां पाप ॥ सामायिक व्रत पोषधें जी, टाळे जवना ताप ॥ १६ ॥
॥ सुगुरु सुदेव सुधर्मनी जी, सेवा जक्ति सदीव ॥ धर्मशास्त्र सुणतां
थकां जी, समजे कोमल जीव ॥ १७ ॥ ॥ मास मासने आंतरे जी,
कुश अग्र जुंजे वाल ॥ कला न पहोंचे शोलमी जी, श्री जिनधर्म विशा
ल ॥ १८ ॥ ॥ जिनधर्म मुक्तिपुरी दीये जी, चउगति त्रमण मिथ्यात्व ॥
एम जिनहर्ष प्रकाशियेंजी, त्रीजुं तत्त्व विख्यात ॥ १९ ॥ ॥ इति ॥

॥ ढाल सातमी ॥ मधुकर आज रहो रे मत चलो ॥ ए देशी ॥

॥ श्रीजिनधर्म आराधियें जी, करी निज समकित शुरू ॥ जवियण ॥
तप जप किरिया कीधली जी, लेखे पडे विशुरू ॥ २० ॥ ॥ श्री ॥ कंचन
कशी कशी लीजीयें जी, नाणुं लीजें परीख ॥ २१ ॥ ॥ देव धर्म गुरु जोडनें जी,
आदरियें सुणी शीख ॥ २२ ॥ ॥ श्री ॥ कुगुरु कुदेव कुधर्मने जी, पर
हरियें विष जेम ॥ २३ ॥ ॥ सुगुरु सुदेव सुधर्मनें जी, ग्रहीयें अमृत तेम
॥ २४ ॥ ॥ श्री ॥ मूलधर्म तो जिन कह्यो जी, समकित सुरतरु एह
॥ २५ ॥ ॥ जव जव सुख संपत्तिथकी जी, समकितशुं धरि नेह ॥ २६ ॥
॥ श्री ॥ सत्तरशें ठत्रीश समे जी, नज शुदि दशमी दीस ॥ २७ ॥ ॥ स
मकितसीत्तरी ए रची जी, पुर पाटण सुजगीश ॥ २८ ॥ ॥ श्री ॥ जण
जो गुणजो जावशुं जी, लेशो अविचल श्रेय ॥ २९ ॥ ॥ शांतिहर्षवाचक तणो
जी, कहे जिनहर्ष विनेय ॥ ३० ॥ ॥ श्री ॥ इति समकितसित्तरी संपूर्णा ॥

॥ अथ श्री आराधनानुं स्तवन प्रारंभः ॥

॥ दोहा ॥ सकल सिद्धिदायक सदा, चोवीशे जिनराय ॥ सहगुरुसा

मिनी सरसती, प्रेमें प्रणमं पाय ॥ १ ॥ त्रिभुवनपति त्रिशला तणो, नंदन गुण
 गंजीर ॥ शासननायक जग जयो, वर्द्धमान वड वीर ॥ २ ॥ एक दिन वी
 र जिणंदने, चरणे करी प्रणाम ॥ जविक जीवना हित जणी, पूढे गौतम
 स्वामि ॥ ३ ॥ मुक्तिमार्ग आरांधियें, कहो केणी परें अरिहंत ॥ सूधा स
 रस तव वचन रस, जांखे श्री जगवंत ॥ ४ ॥ अतिचार आलोश्यें, व्रत ध
 रीयें गुरु साख ॥ जीव खमावो सयल जे, योनि चोराशी लाख ॥ ५ ॥
 विधिशुं वली वोसिरावियें, पापस्थान अढार ॥ चार शरण नित्य अनुस
 रो, निंदो डुरित आचार ॥ ६ ॥ शुचकरणी अनुमोदियें, जाव जलो
 मन आणि ॥ अणसण अवसर आदरी, नवपद जपो सुजाण ॥ ७ ॥
 शुचगति आराधन तणा, ए ठे दश अधिकार ॥ चित्त आणीने आदरो,
 जिम पामो जवपार ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ ढाल पहेली ॥ ए ठिमी किहां राखी ॥ ए देशी ॥

ज्ञान दरिसण चारित्र तप वीरज, ए पांचे आचार ॥ एह तणा इह
 जव परजवना, आलोश्यें अतिचार रे ॥ १ ॥ प्राणी ज्ञान जणो गुणखा
 णी ॥ वीर वदे एम वाणी रे ॥ प्राण ॥ गुरु जेवलीयें नहिं गुरु विनयें,
 काळें धरी बहुमान ॥ सूत्र अर्थ तडुजय करि सूधां, जणीयें वही उप
 धान रे ॥ २ ॥ प्राण ॥ ज्ञानोपकरण-पाटी पोथी, ठवणी नोकरवाली
 ॥ तेह तणी कीधी आशातना, ज्ञान जक्ति न संजाली रे ॥ ३ ॥ प्राण ॥
 इत्यादिक विपरीतपणाथी, ज्ञान विराध्युं जेह ॥ आ जंव परजव वलिय
 जवोजवें, मिठ्ठाडुकड तेह रे ॥ ४ ॥ प्राणी ॥ समकित द्यो शुद्ध जाणी ॥
 जिनवचनेंशंका नवि कीजें, नवि परमत अजिदाष ॥ साधुतणी निंदा परिह
 रजो, फलसंदेह म राख रे ॥ ५ ॥ प्राण ॥ सण ॥ मूढपणुं ठंमो परशंसा, गुणवं
 तने आदरियें ॥ साहम्मी धमें करी स्थिरता, जक्ति प्रजावना करीयें रे ॥ ६ ॥
 प्राण ॥ सण ॥ संघचैत्य प्रासादतणो जे, अवर्णवाद मन देख्यो ॥ अव्य
 देवको जे वणसाड्यो, विणसंतां जेवेल्यो रे ॥ ७ ॥ प्राण ॥ सण ॥ इत्यादिक
 विपरीतपणाथी, समकित खंरुं जेह ॥ आजवण ॥ मिठ्ठाण ॥ ८ ॥ प्राणी ॥ चारित्र
 द्यो चित्त आणी ॥ पांच समिति त्रण गुप्ति विराधि, आठे प्रवचन माय
 ॥ साधुतणे धमें परमादे, अशुद्ध वचन मन काय रे ॥ ९ ॥ प्राण ॥ चाण ॥
 आवकने धमें सामायिक, पोसहमां मन वाली ॥ जे जयणापूर्वक जे आठे

प्रवचनमाय न पाली रे ॥ १० ॥ प्राण॥ चाण॥ इत्यादिक विपरीतपणार्थी,
चारित्र रुहोदयुं जेह ॥ आ जवण ॥ मिहण ॥ ११ ॥ प्राण ॥ चाण ॥
बारें जेदें तप नवि कीधुं, ठते योगें निजशक्तें ॥ धमें मन वच काया
वीरज, नवि फोरवियुं जगतें रे ॥ १२ ॥ प्राण ॥ चाण ॥ तपवीरज आचारें
इणी परें, विविध विराध्यां जेह ॥ आ जवण ॥ मिहण ॥ १३ ॥ प्राण॥ चाण॥
वलीय विशेषें चारित्र केरा, अतिचार आलोश्यें ॥ वीर जिनेसर वयण
सुणीने, पाप मयल सवि धोश्यें रे ॥ १४ ॥ प्राण ॥ चाण ॥ इति ॥

॥ ढाल बीजी ॥

॥ पृथिवी पाणी तेज वाज, वनस्पति ॥ ए पांचे थावर कहां ए॥ करि
कर्षण आरंज, क्षेत्र जे खेडीयां ॥ कूवा तलाव खणावीया ए ॥ १ ॥ घर
आरंज अनेक, टांकां जोंयरां ॥ मेडी माल चणावीया ए ॥ लिंपण घुंण
काज, एणीपरें परपरें ॥ पृथिवीकाय विराधीया ए ॥ २ ॥ धोयण नाहण
पाणी, जीलण अपकाय ॥ ठोती धोती करी दूहव्यां ए ॥ जाठीगर कुंजार,
लोह सोवनगरा ॥ जाडजुंजा लिहालागरा ए ॥ ३ ॥ तापण शेकण काजें,
वख निखारण ॥ रंगण रांधण रसवती ए ॥ एणीपरें कर्मादान, परें परें
केलवी ॥ तेज वाज विराधीया ए ॥ ४ ॥ वाडी वन आराम, वावी वनस्पति॥
पान फूल फलचूटीयां ए ॥ पहाँक पापडी शाक, शेक्यां शूकव्यां ॥ ठेद्यां
हुंद्यां आशीयां ए ॥ ५ ॥ अलसी ने एरंरु, घाणी घालीनें ॥ घणा तिलादिक
पीलिया ए ॥ घाली कोलुं मांदि, पीली शेलडी ॥ कंद मूल फल वेचीयां ए
॥ ६ ॥ एम एकेंद्रिय जीव, हण्या हणावीया ॥ हणतां जे अनुमोदीया ए॥
आ जव परजव जेह ॥ वलिण ॥ ते मुजण ॥ ७ ॥ क्रमी सरमीयां कीडा, गारु
गंमोला, इयल पूरा अणशीयां ए ॥ वाला जलो चूडेल, विचलित रसतणा॥
वली अथाणां प्रमुखनां ए ॥ ८ ॥ एम बेइंद्रिय जीव, ने में दूहव्या॥ ते मु
जण॥ उदेही जू लीख, मांकड मंकोडा ॥ चांचड कीडी कंथुआ ए ॥ ए॥ गह
हीयां घीमेल, कानखजूरडा ॥ गींगोडा धनेडीयां ए॥ एम तेइंद्रिय जीव, जे में
डूहव्या ॥ ते मुजण ॥ १० ॥ माखी मत्सर कांस, मसा पतंगीया ॥ कंसारी
कोलियावडा ए ॥ ढींकण वींठु तीड, जमरा जमरीयो ॥ कोंता बग खड
मांकडी ए ॥ ११ ॥ एम चौरिंद्रिय जीव ॥ जे में दूण ॥ ते मुजण ॥ जलमां
नाखी जाल, जलचर दूहव्या ॥ वनमां भृग संतापीयाए ॥ १२ ॥ पीड्या

पंखी जीव, पाडी-पाशमां ॥ पोपट घाळ्या पांजरे ए ॥ एम पंचेंद्रिय जीव,
जे में दूहव्या ॥ ते मुऊण ॥ इति ॥ १३ ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥ वाणी वाणी हितकरी जी ॥ ए देशी ॥

॥ क्रोध लोच जय हास्यथी जी, बोळ्यां वचन असत्य ॥ कूड करी धन
पारकां जी, लीधां जेह अदत्त रे ॥ जिनजी ॥ १ ॥ मिच्छाडुक्कड आज ॥
तुम साखें महाराज रे ॥ जिनजी ॥ देई सारुं काज रे ॥ जिनजी ॥ मि० ॥
॥ ए आंकणी ॥ देव मनुज तिर्यचनां जी, मैथुन सेव्यां जेह ॥ विषयारस
लंपटपणे जी, घणुं विरुंबयो देह रे ॥ जि० ॥ १॥ मि० ॥ परिग्रहनी ममता
करी जी, जव जव मेढी आथ ॥ जे जिहांनी ते तिहां रही जी, कोइ न
आवी साथ रे ॥ जि० ॥ ३॥ मि० ॥ रयणीजोजन जे कस्यां जी, कीधां नदय
अजदय ॥ रसनारसनी लालचें जी, पाप कस्यां प्रत्यक्ष रे ॥ जि० ॥ ४ ॥
॥ मि० ॥ व्रत वेई विसारीयां जी, वली चांग्यां पच्चस्काण ॥ कपट हेतु
किरिया करी जी, कीधां आप वखाण रे ॥ जि० ॥ ५ ॥ मि० ॥ त्रण ढाल
आठे डुहे जी, आलोया अतिचार ॥ शिवगति आराधनतणो जी, ए
पहेलो अधिकार रे ॥ जि० ॥ ६ ॥ मि० ॥ इति ॥

॥ ढाल चोथी ॥ साहेलडीनी देशी ॥

॥ पंच महाव्रत आदरो ॥ साहेलडी रे ॥ अथवा ल्यो व्रत बार तो ॥ य
थाशक्ति व्रत आदरी ॥ सा० ॥ पावो निरतिचार तो ॥ १ ॥ व्रत लीधां संचारी
यें ॥ सा० ॥ हियडे धरिय विचार तो ॥ शिवगति आराधनतणो ॥ सा० ॥ ए
बीजो अधिकार तो ॥ २ ॥ जीव सवे खमावियें ॥ सा० ॥ योनि चोराशी लाख
तो ॥ मन शुद्ध करो खामणां ॥ सा० ॥ कोइशुं रोष न राख तो ॥ ३ ॥ सर्व मित्र
करी चिंतवो ॥ सा० ॥ कोइ न जाणो शत्रु तो ॥ राग द्वेष एम परिहरो ॥
सा० ॥ कीजें जन्म पवित्र तो ॥ ४ ॥ साहम्मी संघ खमावियें ॥ सा० ॥ जे उपनी
अप्रीति तो ॥ सज्जन कुटुंब करी खामणां ॥ सा० ॥ ए जिनशासन रीति तो
॥ ५ ॥ खमियें अने खमावियें ॥ सा० ॥ एहज धर्मनोसार तो ॥ शिवगति
आराधन तणो ॥ सा० ॥ ए त्रीजो अधिकार तो ॥ ६ ॥ मृषावाद हिंसा चोरी
॥ सा० ॥ धनमूर्छा मेहुन्न तो ॥ क्रोध मान माया तृष्णा ॥ सा० ॥ प्रेम द्वेष
पैशून्य तो ॥ ७ ॥ निंदा कलह न कीजीयें ॥ सा० ॥ कूडां न दीजें आल
तो ॥ रति अरति मिथ्या तजो ॥ सा० ॥ माया मोस जंजाल तो ॥ ८ ॥ त्रिविध

त्रिविध वोसिरावियें ॥सा०॥ पापस्थान अढार तो ॥ शिवगति आराधना तणो ॥ सा० ॥ ए चोथो अधिकार तो ॥ ए ॥

॥ ढाल पांचमी ॥ हवे निसुणो इहां आवीया ए ॥ ए देशी ॥

॥ जन्म जरा मरणें करी ए, ए संसार असार तो ॥ कस्यां कर्म सहु अणु जवे ए, कोइ न राखणहार तो ॥ १ ॥ शरण एक अरिहंतनुं ए, शरण सिद्ध जगवंत तो ॥ शरण धर्म श्रीजैननो ए, साधु शरण गुणवंत तो ॥ २ ॥ अवरमोह सवि परिहरी ए, चार शरण चित्त धार तो ॥ शिवगति आराधन तणो ए, ए पांचमो अधिकार तो ॥ ३ ॥ आ जव परजव जे कस्यां ए, पापकर्म केइ लाख तो ॥ आत्मसाखें निंदीयें ए, पडिक्कमियें गुरु साख तो ॥ ४ ॥ मिथ्यामति वर्त्तावियां ए, जे जांख्यां उत्सूत्र तो ॥ कुमति क दाग्रहने वशें ए, वली उत्थाप्यां सूत्र तो ॥ ५ ॥ घड्यां घडाव्यां जे घं णां ए, घरटी हल हथीयार तो ॥ जव जव मेली मूकीयां ए, करतां जी व संहार तो ॥ ६ ॥ पाप करीने पोषियां ए, जनम जनम परिवार तो ॥ जन्मांतर पढोता पढी ए, कोइ न कीधी सार तो ॥ ७ ॥ आ जव परजव जे कस्यां ए, एम अधिकरण अनेक तो ॥ त्रिविधें त्रिविधें वोसिरावियें ए, आणी हृदय विवेक तो ॥ ८ ॥ दुःकृत निंदा एम करी ए, पापकस्यां परिहार तो ॥ शिवगति आराधनतणो ए, ए ठठो अधिकार तो ॥ ए ॥

॥ ढाल ठठी ॥ आदि तुं जोइने आपणी ॥ ए देशी ॥

॥ धन्य धन्य ते दिन माहरो, जिहां कीधो धर्म ॥ दान शियल तपआद री, टाळ्यां दुष्कर्म ॥ ध० ॥ १ ॥ शत्रुंजादिक तीर्थनी, जे कीधी यात्र ॥ युगतें जिनवर पूजीया, वली पोख्यां पात्र ॥ ध० ॥ २ ॥ पुस्तक ज्ञान लखावियां, जिणहर जिणचैत्य ॥ संघ चतुर्विध साचव्या, ए साते क्षेत्र ॥ ॥ ध० ॥ ३ ॥ पडिक्कमणां सुपरें कस्यां, अनुकंपा दान ॥ साधु सूरि उववा यनैं, दीधां बहुमान ॥ ध० ॥ ४ ॥ धर्मकारज अनुमोदियें, इम वारं वार ॥ शिवगति आराधनतणो, सातमो अधिकार ॥ ध० ॥ ५ ॥ जाव जलो म न आणीयें, चित्त आणी ठाम ॥ समताजावें जावियें, ए आतमराम ॥ ध० ॥ ६ ॥ सुख दुःख कारण जीवने, कोइ अवर न होय ॥ कर्म आ प जे आचस्यां, जोगवियें सोय ॥ ध० ॥ ७ ॥ समता विण जे अनुसरे, प्राणी पुण्यकाम ॥ ठार उपर ते लीपणुं, जांखर चित्राम ॥ ध० ॥ ८ ॥

जाव जली परें जावियें, ए धर्मनो सार ॥ शिवगति आराधन तणो, ए आठमो अधिकार ॥ ४० ॥ ए ॥ इति ॥

॥ ढाल सातमी ॥ रेवतगिरि ऊपरें ॥ ए देशी ॥

॥ हवे अवसर जाणी, करिय संक्षेपण सार ॥ अणसण आदरियें, पञ्चस्की चार आहार ॥ ललुता सवि मूकी, ठांकी ममता अंग ॥ ए आतम खेले, समता ज्ञान तरंग ॥ १ ॥ गति चारें कीधा, आहार अनंत निःशंक ॥ पण तृप्ति न पाम्यो, जीव लालचियो रंक ॥ डुलहो ए वली वली, अणसणनो परिणाम ॥ एथी पामीजें, शिवपद सुरपद ठाम ॥ २ ॥ धन धना शास्त्रि जड, खंधो मेघकुमार ॥ अणसण आराधी, पाम्या जवनो पार ॥ शिवमं दिर जाशे, करी एक अवतार ॥ आराधन केरो, ए नवमो अधिकार ॥ ३ ॥ दशमे अधिकारें, महामंत्र नवकार ॥ मनथी नवि मूको, शिवसुख फल सहकार ॥ ए जपतां जाये, दुर्गति दोष विकार ॥ सुपरें ए समरो, चउद पूरवनो सार ॥ ४ ॥ जन्मांतरें जातां, जो पामे नवकार ॥ तो पातक गाली, पामे सुर अवतार ॥ ए नव पद सरिखो, मंत्र न कोई सार ॥ इह जवने परजवें, सुख संपत्ति दातार ॥ ५ ॥ जुज नील नीलडी, राजा राणी थाय ॥ नवपद महिमार्थी, राजसिंह महाराय ॥ राणी रतनवती बेहु, पाम्यां ठे सुरजोग ॥ एक जवथी लेशे, सिद्धिवधू संयोग ॥ ६ ॥ श्रीमती ने ए वली, मंत्र फढ्यो ततकाल ॥ फणिधर फीटीने, प्रगट थई फुलमाल ॥ शिवकुमरें योगी, सोवनपुरिसो कीध ॥ एम एणे मंत्रें, काज घणानां सीध ॥ ७ ॥ ए दश अधिकारें, वीर जिणेसर जांख्यो ॥ आराधन केरो, विधि जेणें चित्तमां राख्यो ॥ तेणें पाप पेखाली, जवजय दूरें नाख्यो ॥ जिन विनय करंतां, सुमति अमृतरस चाख्यो ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ ढाल आठमी ॥ नमो जवि जावशुं ॥ ए देशी ॥

॥ सिद्धारथ राय कुलतिलो ए, त्रिशला मात मढ्हार तो ॥ अवनीतलें तुमें अवतस्या ए, करवा अम उपगार ॥ १ ॥ जयो जिन वीरजी ए ॥ में अपराध कस्या घणा ए, कहेतां न लहुं पार तो ॥ तुम चरणें आव्या जणी ए, जो तारो तो तार ॥ २ ॥ ज० ॥ आश करीने आवीयो ए, तुम चरणें महाराज तो ॥ आव्याने उवेखशो ए, तो केम रहेशे लाज ॥ ३ ॥ ज० ॥ कर्म अलूजण आकरां ए, जन्म मरण जंजाल तो ॥ हुं हुं एहथी ऊजग्यो

ए, ठोडव देवदयाल ॥ ४ ॥ ज० ॥ आज मनोरथ मुक्त फट्या ए, नाठां दुःख
दंदोल तो ॥ तूठो जिनचोवीशमो ए, प्रगट्या पुण्य कल्लोल ॥ ५ ॥ ज० ॥ जव
जव विनय तुमारडो ए, जाव जक्ति तुम पाय तो ॥ देव दया करी दीजियें
ए, बोधवीज सुपसाय ॥ ६ ॥ ज० ॥ इति ॥ अथ कलश ॥ इय तरण तारण,
सुगति कारण, दुःखनिवारण, जग जयो ॥ श्रीवीर जिनवर, चरण शुणतां,
अधिक मन, जलट थयो ॥ १ ॥ श्री विजयदेव, सूरिंद पटधर, तीर्थ जंगम,
इण जगें ॥ तपगह्वपति श्री, विजयप्रज्ञ सूरि, सूरि तेजें जगमगे ॥ २ ॥
श्रीहीरविजय सूरि, शिष्य वाचक, कीर्त्तिविजय, सुरगुरु समो ॥ तस
शिष्य वाचक, विनयविजयें, शुण्यो जिन, चोवीशमो ॥ ३ ॥ सइ सत्तर
संवत, जंगण त्रीशें, रही रांदेर, चोमास ए ॥ विजयदशमी, विजय कारण,
कियो गुण, अज्यास ए ॥ ४ ॥ नरजव आराधन, सिद्धिसाधन, सुकृत
लील, विलास ए ॥ निर्जराहेतें, स्तवन रचियुं, नामें पुण्य, प्रकाश ए
॥ ५ ॥ इति श्रीवीरजिन आराधनारूप पुण्य प्रकाश स्तवनं संपूर्ण ॥ श्रद्धो ॥ १२९

॥ अथ श्री ज्ञानपंचमीनुं स्तवन ॥

॥ पुण्य प्रशंसीयें ॥ ए देशी ॥ सुत सिद्धारथ नूपनो रे, सिद्धारथ ज
गवान ॥ बारह परखदा आगळें रे, जांखे श्री वर्द्धमानो रे ॥ १ ॥ जवि
यण चित्त धरो ॥ मन वच काय अमायो रे, ज्ञान जक्ति करो ॥ ए आं
कर्णी ॥ गुण अनंत आतम तणा रे, मुख्यपणे तिहां दोय ॥ तेमां पण ज्ञा
नज वढूं रे, जिणथी दंसण होय रे ॥ २ ॥ ज० ॥ ज्ञानें चारित्र गुण वधे
रे, ज्ञानें उद्योत सहाय ॥ ज्ञानें शिविरपणुं लहे रे, आचारिज उवजाय
रे ॥ ३ ॥ ज० ॥ ज्ञानी आसोव्वासमां रे, कठिण कर्म करे नाश ॥ वहि
जेम इंधण दहे रे, दाणमां ज्योति प्रकाशो रे ॥ ४ ॥ ज० ॥ प्रथम ज्ञान
पठें दया रे, संवर मोह विनाश ॥ गुणठाणंग पग थाळीयें रे, जेम चढे मो
ह आवासो रे ॥ ५ ॥ ज० ॥ मइ सुअ उहि मण पळावा रे, पंचम केवल
ज्ञान ॥ चउ मूंगा श्रुत एक ठे रे, स्वपरप्रकाश निदान रे ॥ ६ ॥ ज० ॥ तेह
नां साधन जे कहां रे, पाटी पुस्तक आदि ॥ लखे लखावे साचवे रे, ध
र्म धरी अप्रमादो रे ॥ ७ ॥ ज० ॥ त्रिविध आशातना जे करे रे, जणतां
करे अंतराय ॥ अंधा बहेरा बोवडा रे, मूंगा पांगुला थाय रे ॥ ८ ॥ ज० ॥
जणतां गुणतां न आवडे रे, न मळे वल्लज चीज ॥ गुणमंजरी वरदत्त परें

रे, ज्ञान विराधन बीज रे ॥ ए ॥ ज० ॥ प्रेमें पूढे परखदा रे, प्रणमी जगगुरु पाय ॥ गुणमंजरी वरदत्तनो रे, करो अधिकार पसायो रे ॥ १० ॥ ज० ॥

॥ ढाल बीजी ॥ कपूर होये अति ऊजलो रे ॥ ए देशी ॥

॥ जंबुद्धीपना जरतमां रे, नयर पदमपुर खास ॥ अजितसेन राजा तिहां रे, राणी यशोमती तास रे ॥ १ ॥ प्राणी ॥ आराधो वर ज्ञान ॥ एहज मुक्तिनिदान रे ॥ प्राणी आ० ॥ ए आंकणी ॥ वरदत्त कुंवर तेहनो रे, विनया दिक गुणवंत ॥ पितरें जणावा मूकियो रे, आठ वरस जब हुंत रे ॥ २ ॥

प्रा० ॥ पंक्ति यत्न करे घणो रे, ठात्र जणावण हेत ॥ अक्षर एक न आव डे रे, ग्रंथ तणी शी चेत रे ॥ ३ ॥ प्रा० ॥ कोठें व्यापी देहडी रे, राजा राणी स चित ॥ श्रेष्ठी तेहिज नयरमां रे, सिंहदास धनवंत रे ॥ ४ ॥ प्रा० ॥ कपूर तिलका गेहिनी रे, शीलें शोजित अंग ॥ गुणमंजरी तस बेटडी रे, मूंगी रोगें व्यंग रे ॥ ५ ॥ प्रा० ॥ शोल वर्षनी सा थई रे, पामी यौवनवेश ॥ दुर्जग पण परणे नहीं रे, मात पिता धरे खेद रे ॥ ६ ॥ प्रा० ॥ तेणें अवस रें उद्यानमां रे, विजयसेन गणधार ॥ ज्ञानरयण रयणायरू रे, चरण करण व्रतधार रे ॥ ७ ॥ प्रा० ॥ वनपालक जूपावने रे, दीध वधाई जाम ॥ चतुरंगी सेना सजी रे, वंदन जावे ताम रे ॥ ८ ॥ प्रा० ॥ धर्मदेशना सां जले रे, पुरजन सहित नरेश ॥ विकसितनयन वदन मुदा रे, नहिं प्र माद प्रवेश रे ॥ ९ ॥ प्रा० ॥ ज्ञान विराधन परजवें रे, मूरख पर आधी न ॥ रोगें पीड्या टलवले रे, दीसे दुःखीया दीन रे ॥ १० ॥ प्रा० ॥ ज्ञान सार संसारमां रे, ज्ञान परम सुख हेत ॥ ज्ञान विना जग जीवडा रे, न लहे तत्त्वसंकेत रे ॥ ११ ॥ प्रा० ॥ श्रेष्ठी पूढे मुणिंदने रे, जांखो करु णावंत ॥ गुणमंजरी मुक्त अंगजा रे, कवण कर्म विरतंत रे ॥ १२ ॥ प्रा० ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥ सूरती महिनानी देशीमां ॥

॥ धातकी खंरुना जरतमां, खेटक नयर सुठाम ॥ व्यवहारी जिनदेव ठे, घरणी सुंदरी नाम ॥ १ ॥ अंगज पांच सोहामणा, पुत्री चतुराचार ॥ पंक्ति पासें शीखवा, तातें मूक्या कुमार ॥ २ ॥ बालखजावें रामतें, करतां दहाडा जाय ॥ पंक्ति सारे तारें, मा आगल कहे आय ॥ ३ ॥ सुंदरी सुखि णी शीखवे, जणावानुं नहिं काम ॥ पंक्त्यो आवे जो तेडवा, तो तस हणजो ताम ॥ ४ ॥ पाटी खडिया लेखणो, बाली कीधां राख ॥ शठने विद्या

नवि रुचे, जेम करहाने डाख ॥ ५ ॥ पाडा परें महोटा थया, कन्या न
दिये कोय ॥ शेठ कहे सुण सुंदरी, एतुज करणी जोय ॥ ६ ॥ त्रटकी जांखे
जामिनी, बेटा बापना होय ॥ पुत्री होये मातनी, जाणेढे सहू कोय ॥ ७ ॥
रे रे पापिणी ! सापिणी, सामा बोल म बोल ॥ रीसाळी कहे ताहरो, पा
पी बाप निटोल ॥ ८ ॥ शेठें मारी सुंदरी, काल करी तत खेव ॥ ए तुज बे
टी उपनी, ज्ञानविराधन हेव ॥ ९ ॥ मूर्धगत गुणमंजरी, जातिस्मरण पा
मी ॥ ज्ञानदिवाकर साचो, गुरुने कहे शिर नामि ॥ १० ॥ शेठ कहे सुणो
खामी, केम जाये ए रोग ॥ गुरु कहे ज्ञान आराधो, साधो वांढित यो
ग ॥ ११ ॥ उज्ज्वल पंचमी सेवो, पंच वरस पंच मास ॥ नमो नाणस्स
गणणुं गणो, चोविहार उपवास ॥ १२ ॥ पूरव उत्तर सन्मुख, जपियें दोय ह
जार ॥ पुस्तक आगल ढोश्यें, धान्य फलादि उदार ॥ १३ ॥ दीवो पंचदीव
टतणो; साथियो मंगलगेह ॥ पोसह मान करी शके, तिणिविध पारण एह
॥ १४ ॥ अथवा सौजाग्यपंचमी, उज्ज्वल कार्तिक मास ॥ जावजीव लगें
सेवियें, उजमणां विधि खास ॥ इति ॥ १५ ॥

॥ ढाल चोथी ॥ एकवीशानी देशीमां ॥

ढाल ॥ पांच पोथी रे, ठवणी पाठां विटांगणां ॥ चाबखी दोरा रे, पा
टी पाटला वतरणां ॥ मशी कागल रे, कांबी खडीया लेखणी ॥ कवली का
बली रे, चंडुवा ऊरमर पुंजणी ॥ १ ॥ त्रुटक ॥ प्रासाद प्रतिमा, तास झूख
ण, केसर चंदन, काबली ॥ वासकूपी, वालाकूंची, अंगलुहणां, ठावडी ॥
कलश थाली, मंगलदीवो, आरती ने, धूपणां ॥ चरवला मुहपत्ति, साहम्मी
वछल, नोकरवाली, थापना ॥ २ ॥ ढाल ॥ ज्ञान दरिसण रे, चरणनां साध
न जे कहां ॥ तपसंयुत रे, गुणमंजरीयें सदह्यां ॥ नृप पूढे रे, वरदत्त कुंव
रने अंग रे ॥ रोग उपनो रे, कवण कर्मना जंग रे ॥ ३ ॥ त्रुटक ॥ मुनि
राज ज्ञासे, जंबुद्वीपें, जरतसिंहपुर, ग्राम ए ॥ व्यवहारी वसु, तास नं
दन, वसुसार वसुदेव, नाम ए ॥ वनमांहे रमतां, दोय बांधव, पुण्ययोगें,
गुरु मदया ॥ वैराग्य पामी, जोग वामी, धर्मधामी, संवख्या ॥ ४ ॥ ढाल ॥
लघुबांधव रे, गुणवंत गुरु पदवी लहे ॥ पणसय मुनिनी रे, सारण वारण
नितु दिये ॥ कर्मयोगें रे, अशुज उदय थयो अन्यदा ॥ संथारे रे, पोरिसी
जणी पोढ्यो यदा ॥ ५ ॥ त्रुटक ॥ सर्वघाती, नंद व्यापी, साधु मागे, वां

चणा ॥ उंघमां अंतराय थातां, सूरि हूवा दूमणा ॥ ज्ञान उपर, छेष जाग्यो, लाग्यो मिथ्या, झूतडो ॥ पुण्य अमृत, ढोली नाख्युं, जस्यो पाप, तणो घडो ॥ ६ ॥ ढाल ॥ मन चिंतवे रे, कां मुज लागुं पाप रे ॥ श्रुत अज्यासो रे, तो एवडो संताप रे ॥ मुज बांधव रे, ज्ञोयण सयण सुखें करे ॥ मूरखना रे, आठ गुण मुख उच्चरे ॥ ७ ॥ त्रुण ॥ बार वासर, कोइ मुनिने, वायणा, दीधी नहीं ॥ अशुज ध्यानें, आयु पूरी, झूप तुज नं, दन सही ॥ ज्ञानविराधन, मूढजडपणुं, कोढनी वे, दन लही ॥ वृद्धबांधव, मानसरवर, हंसगति, पाम्यो सही ॥ ८ ॥ ढाल ॥ वरदत्तने रे, जातिसमरण उपनो ॥ जव दीगो रे, गुरु प्रणमी कहे शुजमनो ॥ धन्य गुरुजी रे, ज्ञान जगत्रय दीवडो ॥ गुण अवगुण रे, नासन जे जग परवडो ॥ ९ ॥ त्रुण ॥ ज्ञान पावन, सिद्धि साधन, ज्ञान कहो केम, आवडे ॥ गुरु कहे तपथी, पाप नासे, टाढ जेम, धन तावडे ॥ झूप पचणे, पुत्रने प्रभु, तपनी शक्ति, न एवडी ॥ गुरु कहे पंचमी, तप आराधो, संपदा ल्यो, वेवडी ॥ १० ॥ इति ॥

॥ ढाल पांचमी ॥ मेंदी रंग लागो ॥ ए देशी ॥

सज्जु वयणां सुधारसें रे, जेदी साते धात ॥ तपशुं रंग लागो ॥ गुणमंजरी वरदत्तनो रे, नागो रोग मिथ्यात्व ॥ तण ॥ १ ॥ पंचमी तप महिमा घणो रे, पसख्यो महियलमांहि ॥ तण ॥ कन्या सहस सयंवरा रे, वरदत्त परण्यो त्यांहि ॥ तण ॥ २ ॥ झूपें कीधो पाटवी रे, आप थयो मुनिझूप ॥ तण ॥ नीम कांति गुणें करी रे, वरदत्त रवि शशिरूप ॥ तण ॥ ३ ॥ राजरमारमणी तणा रे, जोगवे जोग अखंरु ॥ तण ॥ वरसें वरसें जजवे रे, पंचमी तेज प्रचंरु ॥ तण ॥ ४ ॥ जुक्तजोगी थयो संयमी रे, पाले व्रत षटकाय ॥ तण ॥ गुणमंजरी जिनचंद्रने रे, परणावे निजताय ॥ तण ॥ ५ ॥ सुख विलसी थइ साधवी रे, वैजयंतें दोय देव ॥ तण ॥ वरदत्त पण उपनो रे, जिहां सीमंधर देव ॥ तण ॥ ६ ॥ अमरसेन राजाघरें रे, गुणवंत नारी पेट ॥ तण ॥ लक्षणलक्षित रायने रे, पुण्यें कीधो जेट ॥ तण ॥ ७ ॥ शूरसेन राजा थयो रे, सो कन्या जतरार ॥ तण ॥ सीमंधर स्वामी कने रे, सुणी पंचमी अधि कार ॥ तण ॥ ८ ॥ तिहां पण ते तप आदखुं रे, लोक सहित झूपाल ॥ तण ॥ दश हजार वरसां लगें रे, पाले राज्य उदार ॥ तण ॥ ९ ॥ चार महाव्रत चोंपशुं रे, श्रीजिनवरनी पास ॥ तण ॥ केवल धरि मुक्तें गयो रे, सादि अ

नंत निवास ॥तण॥१०॥ रमणीविजय शुजापुरी रे, जंबु विदेह मजार ॥तण॥
अमरसिंह महिपालने रे, अमरावती घर नार ॥ तण ॥ ११ ॥ वैजयंत
थकी चवी रे, गुणमंजरीनो जीव ॥तण॥ मानसरस जेम हसलो रे, नाम
धखुं सुग्रीव ॥ तण ॥ १२ ॥ वीशे वरसें राजवी रे, सहस चोराशी पुत्र
॥ तण ॥ लाख पूरवसमता धरे रे, केवलज्ञान पवित्र ॥ तण ॥१३॥ पंचमी
तप महिमाविषे रे, जांखे निज अधिकार ॥ तण॥ जेणें जेहथी शिव पद
लखुं रे, तेहने तस उपकार ॥ तण ॥ १४ ॥ इति ॥

॥ ढाल ठछी ॥ करकंरुने करं वंदणां ॥ ए देशी ॥

चोवीश दंरुक वारवा ॥हुं वारी लाल ॥ चोवीशमो जिनचंद रे ॥ हुं वारी
लाल ॥ प्रगढ्यो प्राणांत स्वर्गथी ॥ हुं ॥ त्रिशला उर सुखकंद रे ॥ हुं
॥ १ ॥ महावीरने करं वंदना ॥ हुं ॥ ए आंकणी ॥ पंचमी गतिने सा
धवा ॥ हुं ॥ पंचम नाण विलास रे ॥ हुं ॥ महानिशीथ सिद्धांतमां
॥हुं॥ पंचमी तप प्रकाश रे ॥हुं॥१॥ अपराधी पण उरुख्यो ॥हुं॥ चंरु
कोशीयो साप रे ॥ हुं ॥ यज्ञ करंता बांजणा ॥हुं॥ सरखा कीधा आप
रे ॥ हुं ॥ ३ ॥ देवानंदा ब्राह्मणी ॥ हुं ॥ रिखजदत्त वली विप्र रे ॥ हुं
व्याशी दिवस संबंधथी ॥ हुं ॥ कामित पूख्यो क्षिप्र रे ॥ हुं ॥ ४ ॥
कर्म रोगने टालवा ॥ हुं ॥ सवि औषधनो जाण रे ॥ हुं ॥ आदख्यो
में आशा धरी ॥ हुं ॥ मुळ ऊपर हित आणी रे ॥ हुं ॥ ५ ॥ श्रीविजय
सिंह सूरीशनो ॥ हुं ॥ सत्यविजय पंन्यास रे ॥हुं॥ शिष्य कपूरविजय
कवि ॥हुं॥ चंद्रकिरण यश जास रे ॥हुं॥६॥ पास पंचासरा सान्निध्ये ॥हुं॥
खिमाविजय गुरुनाम रे ॥ हुं ॥ जिनविजय कहे मुळ हजो ॥ हुं॥ पं
चमी तप परिणाम रे ॥ हुं ॥ ७ ॥ कलश ॥ इय वीर लायक, विश्वनायक,
सिद्धिदायक, संस्तव्यो ॥ पंचमी तप सं, स्तवन टोकर, गूथी निज, कंठें
ठव्यो ॥ पुण्यपाटण, क्षेत्रमांहे, सत्तर त्राणुं, संवत्सरें ॥ श्रीपार्श्वजन्म,
कल्याणदिवसें, सकल जवि, मंगल करे ॥७॥ इति श्रीपंचमीदिनस्तवनं ॥

॥ अथ आदिजिनस्तवनं ॥ गरबानी देशीमां ॥

आदिजिणंद अरिहंत जी ॥ प्रभु अमनें रे ॥ तुमें द्यो दरिसन महाराज
॥ शुं कहुं तुमनें रे ॥ आठ पहोरमां एक घडी ॥ प्रण ॥ लाग्युं तमारुं ध्या
न ॥ शुं ॥ १ ॥ मधुकरने मन मालती ॥ प्रण ॥ जिम मोराने मन मेह

॥ शुं० ॥ सीताने मन रामजी ॥ प्र० ॥ तेम वाध्यो तुमशुं नेह ॥ शुं०॥१॥
 रोहिणीने मन चंदजी ॥ प्र० ॥ वली रेवार्यें गजराज ॥ शुं०॥ समय समय
 प्रभु सांजरे ॥ प्र० ॥ मनडामां महाराज ॥ शुं०॥ ३ ॥ निःस्नेही थइ न
 वि बूटीयें ॥ प्र० ॥ करुणानंद कहाउं ॥ शुं० ॥ गुण अवगुण जोता रखे,
 ॥ प्र०॥ तो तारक केम कहाउं ॥ शुं० ॥४॥ रढ लागी प्रभु रूपनी ॥ प्र० ॥
 मुने न गमे बीजी वात ॥ शुं०॥ वाहे वात बने नहिं ॥ प्र० ॥ मलियें मू
 की त्रांति ॥ शुं० ॥५॥ सेवे चिंतामणि फले ॥ प्र०॥ तुं तो त्रिभुवननाथ
 ॥ शुं०॥ सो वारें ठोडुं नहिं ॥ प्र०॥ हवे आव्या मुऊ हाथ ॥ शुं० ॥ ६ ॥
 मुहनी वात मूको परी ॥ प्र० ॥ जिम जाणो तिम तार ॥ शुं० ॥ सहगुरु
 सुंदर कविरायनो ॥ प्र० ॥ पद्मने प्रभुशुं प्यार ॥ शुं० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ सिद्धचक्रस्तवनं ॥

अवसर पामिने रे, कीजें नव आंबिलनी उंली ॥ उंली करतां आपद जा
 ये, रुद्धि सिद्धि लहियें बहुली ॥ अ०॥१॥ आशो ने चैत्रें आदरशुं, सात
 मथी संचाढी रे ॥ आलस महेली आंबिल करशे, तस घर नित्य दीवा
 ली ॥ अ०॥१॥ पूनमने दिन पूरी थाते, प्रेमेशुं पखाढी रे ॥ सिद्धचक्रने
 शुद्ध आराधी, जाप जपे जपमाढी ॥ अ०॥३॥ देहरे जइने देव जुहारो, आ
 दीश्वर अरिहंत रे ॥ चोवीशे चाहीने पूजो, जावेशुं जगवंत ॥ अ०॥४॥
 बे टंकें पडिक्कमणुं बोढ्युं, देववंदन त्रण काल रे ॥ श्रीश्रीपालतणीं परें
 समजी, चित्तमां राखो चाल ॥ अ० ॥ ५ ॥ समकित पामी अंतरजामी,
 आराधो एकांत रे ॥ स्याद्वादपंथें संचरतां, आवे जवनो अंत ॥ अ०
 ॥६॥ सत्तर चोराणुयें शुदि चैत्रीयें, बारशें बनावी रे ॥ सिद्धचक्र गातां
 सुख संपत्ति, चाहीने घेर आवी ॥ अ०॥७॥ उदयरतन वाचक उपदेशें, जे नर
 नारी चाले रे ॥ जवनी जावठ ते जांजीने, मुक्तिपुरीमां महाले ॥ अ०॥८॥

॥ अथ पूजाविधिआश्रयी श्रीसुविधिजिनस्तवनं ॥

* ॥ चोपाइनी देशीमां ॥ सुविधिनाथनी पूजा सार, करतां सघले जय ज
 यकार ॥ पूजानी विधि धारो सही, श्रीजगवंतें शाखें कही ॥१॥ पूर्व स
 न्मुख स्नान आदरो, पश्चिमदिशि रही दातण करो ॥ उत्तरें वस्त्र पहेरो
 सही, पूजो उत्तर पूर्व मुख रही ॥२॥ घरमां पेसतां वामें जाग, देरासर
 करवानो लाग ॥ दोढ हाथ भूमिथी कीजीयें, उंचुं नीचुं सहुथी वरजीयें

॥ ३ ॥ पूर्व उत्तरमुख पूजा जाण, बीजी दिशें हुए करतां हाण ॥ नवांग
पूजानो विधि एह, विधि करतां होय निर्मल देह ॥४॥ पग जंघा ने हाथ
बे तणी, खंजा मस्तकनी पांचमी जणी ॥ जाल कंठ हृदय ए जाण, उ
दरें नवमुं तिलक वखाण ॥ ५ ॥ चंदन विण पूजा नवि होय, वासपूजा
प्रजातें जोय ॥ कुसुमपूजा मध्यान्हें करो, सांजे धूप दीप आदरो ॥६॥ धूप
उत्केवो माबे पास, जमणे पासें दीप प्रकाश ॥ ढोणुं आगल मूको सही,
चैत्यवंदन करो दक्षिण रही ॥७॥ हाथथकी जे झूमियें पडे, पग लागे म
लीन आचडे ॥ मस्तकथी जंचुं परिहरो, नाचीथकी नीचुं मत करो ॥८॥
कीडे खाधुं तजीयें फूल, एम फलादिक ढोश्यें अमूल ॥ फूल पांखडी
नवि ठेदियें, कलिका कदिये नवि जेदीयें ॥९॥ गंध धूप आखे पाणीयें,
फूल दीप बलि फल जाणीयें ॥ पाणी आठमुं सुंदर सही, आठ प्रकारी
पूजा कही ॥१०॥ शांतिकारण उज्ज्वल वस्त्र, लाजकारणें पीत पवित्र ॥
वैरी जीपवा पहेरो श्याम ॥ रातुं वस्त्र ते मंगल काम ॥ ११ ॥ पंच वर्ण वस्त्रें
होय सिद्ध, खंफित सांध्यां वस्त्र निषिद्ध ॥ पद्मासनने मौनै रही, मुखको
श पूजाविधि कही ॥१२॥ ए विधि पूजा कीजें सदा, जिम पामीजें सुखसंपदा
॥ आनंदविमल पंफितनो दास, प्रीतिविजय प्रणमे उद्भास ॥१३॥ इति ॥

॥ अथ अष्टापदतीर्थस्तवन ॥

॥ तीरथ अष्टापद नित्य नमीयें, ज्यां जिनवर चउवीश जी ॥ मणिमय
बिंब जराव्यां जरतें, ते वंदूं नित्य दीस जी ॥ती०॥१॥ निज निज देह प्रमा
णें मूर्ति, दीठडे मनडुं मोहे जी ॥ चत्तारि अठ दश दोय इणी परें, जिन चो
वीशे सोहे जी ॥ती०॥२॥ बत्रीश कोशनो पर्वत जंचो, आठ तिहां पाव
डीयो जी ॥ एकेकी चउकोश प्रमाणें, नवि जाये कोइ चडीयो जी ॥ती०
॥३॥ गौतमस्वामी चडीया लब्धें, बांध्या जिन चोवीश जी ॥ जगचिंता
मणि स्तवन त्यां कीधुं, पूर्णी मननी जगीश जी ॥ती०॥ ४ ॥ तझव मोक्ष
गामी जे मानव, ए तीरथने वांदे जी ॥ जंघाविद्याचारण वांदे, ते तो ल
ब्धिप्रसादें जी ॥ ती० ॥५॥ शाठ सहस सुत सगर चक्रीना, ए तीरथ से
वंतां जी ॥ बारमा देवलोकें ते पहोता, लेहशे सुख अनंतां जी ॥ती० ॥
॥६॥ कंचनमय प्रासाद इहां ठे, वंदन करवा योग्य जी ॥ ए अधिकार ठे
आवश्यकसूत्रें, जो जो दइ उपयोग जी ॥ ती०॥७॥ जिहां आदीश्वर मु

कें पढोता, अविचल तीरथ एह जी ॥ जशवंतसागर शिष्य पयंपे, जिनें
द्र वधते नेह जी ॥ती॥१॥ इति अष्टापद स्तवन ॥

॥ अथ नेमराजुलनुं चोमासुं लिख्यते ॥

॥ श्रावण वरसे रे स्वामी, मेढी न जाशो अंतरजामी ॥ माता मेहुला
रे वरसे, प्रीतम एणी रीतें केम परवडशे ॥ मारा सम जाळ मां रे वहाला,
लालच सागी तुमशुं लाला ॥ मा० ॥ १ ॥ चादरवो जरजोरें गाजे, नदीयें
नीर खलाखल वाजे ॥ धरती शोभे नीलाचर साही, बालम संयम ले
जो परणी ॥ मा० ॥ २ ॥ आशोयें आश घणोरी अमने, जीवन जावुं न घटे
तमने, आचूषण पहेरी परवरियां, सवूणा साहेव रंगें न रमिया ॥ मा० ॥
३ ॥ कार्तिकें कंताजी शुं कहो ठो, चतुर यश्ने शुं चूको ठो ॥ जीव जीव
नने सोलशें राणी, तेमां एके नहिं निर्वाणी ॥ रूपचंद वोढे ठे चोमासुं,
नेमजीने मन मलवानुं साचुं ॥ मा० ॥ ४ ॥

॥ अथ समवसरणुं स्तवन ॥ एक वार गोकुल आवजो ॥

॥ गोविंदजी ॥ ए देशी ॥

एक वार ब्रह्मदेश आवजो ॥ जिणंद जी ॥ एक वार ब्रह्मदेश आवजो ॥ द
र्शन नयन ठहरावजो ॥ जिणंदजी ॥ एक वार आवजो ॥ जयंतीने पाय न
मावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥ वली समवसरण देखावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥ ए
आंकणी ॥ समवसरण शोभा जे दीठी, द्वाण द्वाण सांचरी आवशे ॥ जि०
॥ एक० ॥ १ ॥ झूतल सुगंधीजल वरसावे, फुलना पगर जरावशे ॥ जि० ॥
कनक रतननो पीठ करीने, त्रिगडानी शोभा रचावशे ॥ जि० ॥ एक० ॥ २ ॥
रूपानो गढ ने कनक कोशीशां, वज्रें रतन जडावशे ॥ जि० ॥ रतनगढें
मणिनां कोशीशां, जगमग ज्योति दीपावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥ चार दु
वारें एंशी हजार, शिवसोपान चढावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥ ३ ॥ देव चा
रे कर आयुधधारी, डुवारें खडा करे चाकरी ॥ जि० ॥ एक० ॥ दूर पा
सथी एक समयें वंदे, जरंतीने लघु ठोकरी ॥ जि० ॥ एक० ॥ ४ ॥ सह
स्व योजन ध्वज चार ते उंचा, तोरण चउ आठ वावडी ॥ जि० ॥ एक० ॥
मंगल आवने धूप घटाडी, फूलमाला कर पूतली ॥ जि० ॥ एक० ॥ ५ ॥ आ
ठ सुरी वीजे गढघारें, रत्नगढें चउ देवता ॥ जि० ॥ एक० ॥ जातिवै
र ठंमी पशु पंखी, तुळपद कमलने सेवतां ॥ जि० ॥ एक० ॥ ६ ॥ पंचव

एँमयी जल थल केरां, फूल अमर वरसावता ॥ जि० ॥ एक० ॥ पर्षदा
सात ते उपर बेसे; मुनि नर नारी देवता ॥ जि० ॥ एक० ॥ ७॥ आवश्य
कटीकायें पण उत्तर, थाये न कुसुम किलामणी ॥ जि० ॥ एक० ॥ साध
वी वैमानिकनी देवी, उज्जी सुणे दोय तुरणी ॥ जि० ॥ एक० ॥ ८ ॥ बत्री
श धनुष अशोक ते उंचो, चामर ठत्र धरावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥ चउ
मुख रयणसिंहासन बेसी, अमृतवयणां सुणावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥
॥ ए ॥ धर्मचक्र चामंरुल तेजें, मिथ्यातिमिर हरावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥
गणधर वाणी जब अमें सुणीयें, तब देवढें सुहावजो ॥ जि० ॥ एक०
॥ १० ॥ देवतासुर कवि साचुं बोले, जिहां जाशो तिहां आवशे ॥ जि० ॥ ए
क० ॥ रंजादिक अपठरनी टोली, वंदी नमी गुण गावशे ॥ जि० ॥ एक०
॥ ११ ॥ अंतरजामी दूरें विचारो, मुऊ चित्त जीनुं ज्ञानशुं ॥ जि० ॥ एक० ॥
हृदयथकी जो दूरें जाउं तो, कौतुक अमें मानशुं ॥ जि० ॥ एक० ॥ १२ ॥ सुलसा
दिक नव जिनपद दीधुं, अमशुं अंतर एवडो ॥ जि० ॥ एक० ॥ वीतराग जो
नाम धरावो तो, सहुने सरिखा त्रेवडो ॥ जि० ॥ एक० ॥ १३ ॥ ज्ञाननजरथी
वात विचारो, रागदशा अम रूअडी ॥ जि० ॥ एक० ॥ सेवक रागें साहेव
रीजे, धन धन त्रिशला मावडी ॥ जि० ॥ एक० ॥ १४ ॥ तुऊ विण सुरपति
सघला तूसे, पण अमें आमणदूमणा ॥ जि० ॥ एक० ॥ श्रीशुजवीर हजूरें
रहेतां, उत्सव रंग वधामणां ॥ जि० ॥ एक० ॥ १५ ॥ इतिसमवसरणस्तवन ॥

॥ अथ सीमंधरजिनस्तवन ॥ रासडाना रागमां ॥

रूपैयो ते आलुं रोकडो, महारा वालाजी रे ॥ ए देशी ॥ मनडुं ते
महारं मोकळे, महारा वालाजी रे ॥ ससिहर साथें संदेश, जश्ने कहे
जो महारा वालाजी रे ॥ ए आंकणी ॥ जरतना जक्तने तारवा ॥ महा० ॥
एकवार आवोने आ देश ॥ ज५० ॥ १ ॥ प्रजुजी वसो पुष्कलावती ॥ म
हा० ॥ महाविदेहक्षेत्र मजार ॥ ज५० ॥ पुरी राजे पुंरुगीणी ॥ महा० ॥
जिहां प्रजुनो अवतार ॥ ज५० ॥ २ ॥ श्रीसीमंधर साहिबा ॥ रु० ॥ वि
चरंता वीतराग ॥ ज५० ॥ पडिवोहो बहुप्राणीने ॥ महा० ॥ तेहनो पामे
कोण ताग ॥ ज५० ॥ ३ ॥ मन जाणे ऊनी मलुं ॥ महा० ॥ पण पोतें नहीं
पांख ॥ ज५० ॥ जगवंत तुम जोवा जणी ॥ महा० ॥ अलजो धरे ठे आं
ख रे ॥ ज५० ॥ ४ ॥ दुर्गम महोटा रूंगरा ॥ महा० ॥ नदी नालानो नहिं

पार ॥ जइ० ॥ घाटीनी आंटी घणी ॥ म० ॥ अटवी पंथ अपार ॥ ज
इ० ॥ ५ ॥ कोडी सोनैये काशीदी ॥ महा० ॥ करनारो नहिं कोय ॥
जइ० ॥ कागलीयो केम मोकलुं ॥ महा० ॥ होंश तो नित्य नवली होय
॥ जइ० ॥ ६ ॥ लखुं जे जे लेखमां ॥ महा० ॥ लाख गमे अजिलाष ॥
जइ० ॥ तमे लेजामां ते लहो ॥ महा० ॥ मुऊ मन पूरे ठे साख ॥ जइ० ॥
७ ॥ लोकालोक स्वरूपना ॥ महा० ॥ जगमां तुमें ठो जाण ॥ जइ० ॥
जाण आगें शुं जणावियें ॥ महा० ॥ आखर अमें अजाण ॥ जइ० ॥ ८ ॥
वाचकउदयनी विनति ॥ महा० ॥ ससीहर कहा संदेश ॥ जइ० ॥
मानी लेजो माहरी ॥ महा० ॥ वस्ती दूर विदेश ॥ जइ० ॥ ९ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री युगमंधर जिनस्तवन ॥ मधुकरनी देशीमां ॥

॥ काया पामी अति कूडी, पांख नहीं रे आबुं ऊडी, लब्धि नहिं को
य रूडी रे ॥ श्रीयुगमंधरने कहेजो ॥ १ ॥ के दधिसुत विनतडी सुणजो रे
॥ श्रीयुग० ॥ २ ॥ आंकणी ॥ तुम सेवामांहे सुर कोडी, ते इहां आवे ए
क दोडी, आश फले पातक मोडी रे ॥ श्रीयुग० ॥ ३ ॥ दुःखम समयमां
इणे जरतें, अतिशय नाणी नवि वरते, कहियें कहो कोण सांजलते रे ॥
श्रीयुग० ॥ ४ ॥ श्रवणें सुखीया तुम नामें, नयणां दरिसण नवि पामे,
ए तो ऊगडानो ठामें रे ॥ श्रीयुग० ॥ ५ ॥ चार आंगल अंतर रहेबुं, शो
कडलीनी परें दुःख सहेबुं, प्रभु विना कोण आगल कहेबुं रे ॥ श्रीयुग० ॥
६ ॥ महोटा मेल करि आपे, बेहुने तोल करी आपे, सज्जन जश जग
मां व्यापे रे ॥ श्रीयुग० ॥ ७ ॥ बेहुनो एक मतो आवे, केवल नाण जु
गल पावे, तो सवि वात बनी आवे रे ॥ श्रीयुग० ॥ ८ ॥ गजलंबन गजग
तिगामी, विचरे विप्रविजय स्वामी, नयरीविजया गुणधामी रे ॥ श्रीयुग०
॥ ९ ॥ मात सुतारायें जायो, सुदढ नरपतिकुल आयो, पंकित जिनविजयें
गायो रे ॥ श्रीयुग० ॥ १० ॥ इति युगमंधरजिन स्तवन ॥

॥ अथ नेमिजिन स्तवन ॥ गरबानी देशीमां ॥

॥ जइने रहेजो महारा बहालाजी रे, श्रीगिरनारने गोंख ॥ जइने० ॥
अमें पण तिहां आवशुं ॥ महारा० ॥ जिहारें पामीशुं जोख ॥ जइ० ॥ १ ॥
जान लेई जूनेगहें ॥ महा० ॥ आव्या तोरण आप ॥ जइ० ॥ पशुआं
रेखी पाठा वळ्या ॥ महा० ॥ जातां न ठीधो जबाप ॥ जइ० ॥ २ ॥ सुंद

र आपण सारिखा ॥महा०॥ जोतां नहिं मळे जोड ॥ज३०॥ बोढ्याअण
बोढ्या करो ॥महा०॥ ए वातें तमने खोड ॥ज३०॥३॥ हुं रागी तुं वैरागीयो
॥महा०॥ जगमां जाणे सहु कोय ॥ज३०॥ रागी तो लागी रहे ॥महा०॥
वैरागी रागी न होय ॥ ज३० ॥ ४ ॥ वर बीजो हुं नवि वरुं ॥महा०॥ सघ
ला मेली सवाद ॥ ज३० ॥ मोहनीयाने ज३ मली ॥ महा० ॥ महोटा सा
थें श्यो वाद ॥ ज३० ॥ ५ ॥ गढ तो एक गिरनार ठे ॥ महा० ॥ निरतो
ठे एक श्रीनेम ॥ ज३० ॥ रमणी एक राजीमती ॥ महा० ॥ पुरो पाड्यो
जेणें प्रेम ॥ ज३० ॥ ६ ॥ वाचक उदयनी वंदना ॥ महा० ॥ मानी लेजो
महाराज ॥ ज३० ॥ नेम राजुल मुक्तें मळ्यां ॥ महा० ॥ साख्यां आतमका
ज ॥ ज३० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ सूरशशि कृत जिन प्रभुनी आंगीनुं स्तवन ॥

॥ धन धन रे दीवाली मारे आजुनी रे, मेंतो ठबी नीरखी जिनराजनी रे ॥
ध० ॥ ए आंकणी ॥ पहेरी आंगी आलौकिक जातिनी रे, मांही बुट्टी दी
धीठे जात जातनी रे ॥ध०॥१॥ मणि हिरला मुकुटमां जड्या बहु रे, का
ने कुंरुलनी शोचा हुं शी कहुं रे ॥ ध० ॥ २ ॥ मुने कृपा करी ते हुं कहुं
कशी रे, महारे वहाले मुज सामुं जोयुं हसी रे ॥ ध० ॥ ३ ॥ प्रभु शांति
जिणंद हृदयें वस्या रे, थई सूरशशीनी चढती दशा रे ॥ ध० ॥ ४ ॥

॥ अथ बीजनुं स्तवन ॥ फतमल पाणीडाने जाय ॥ ए देशी ॥

॥ प्रणमी शारद माय, शासन वीर सुहंकरु जी ॥ बीज तिथि गुणगेह,
आदरो जवियण सुंदरु जी ॥ १ ॥ एह दिन पंच कढ्याण, विवरीने क
हुं ते सुणो जी ॥ माहाशुदि बीजें जाण, जन्म अजिनंदन तणो जी ॥ २ ॥
श्रावण शुदिनी हो बीज, सुमति चव्या सुरलोकथी जी ॥ तारण जवो
दधि तेह, तस पद सेवे सुर थोकथी जी ॥ ३ ॥ समेतशिखर शुंन ठा
ण, दशमा शीतल जिन गणुं जी ॥ चैत्रवदिनी हो बीज, वस्या मुक्ति तस
सुख घणुं जी ॥ ४ ॥ फाट्युन मासनी बीज, उत्तम उज्ज्वल मासनी जी ॥
अरनाथ तस च्यवन, कर्मदयें तव पासनी जी ॥ ५ ॥ उत्तम माघज मा
स, शुदि बीजें वासुपूज्यनो जी ॥ एहिज दिन केवल नाण, शरण करो
जिनराजनो जी ॥ ६ ॥ करणीरूप करो खेत, समकित रूप रोपो तिहां जी ॥
खातर किरिया हो जाण, खेड समता करी जिहां जी ॥ ७ ॥ उपशम

तद्रूप नीर, समकित ठोड प्रगट होवे जी ॥ संतोष करी अहो वाड, पञ्च
स्काण व्रत चोकी सोहे जी ॥ ७ ॥ नासे कर्मरिपु चोर, समकित वृद्ध फढ्यो
तिहां जी ॥ मांजर अनुजव रूप, उत्तरे चारित्र फल जिहां जी ॥ ८ ॥
शांति सुधारस वारी, पान करी सुख लीजीयें जी ॥ तंबोल सम द्यो खाद,
जीवने संतोष रस कीजीयें जी ॥ १० ॥ बीज करो बावीश मास, उत्कृष्टी
बावीश मासनी जी ॥ चोविहार उपवास, पाद्रीयें शील वसुधा सनी जी
॥ ११ ॥ आवश्यक दोय वार, पडिलेहण दोय लीजीयें जी ॥ देववंदन
त्रण काल, मन वचकायायें कीजियें जी ॥ १२ ॥ उजमणुं शुभ चित्त, क
रि धरीयें संयोगथी जी ॥ जिनवाणी रस एम, पीजियें श्रुत उपयोगथी
जी ॥ १३ ॥ इणविध करीयें हो बीज, राग ने द्वेष दूरें करी जी ॥ केव
ल पद लहि तास, वरे मुक्ति उलट धरी जी ॥ १४ ॥ जिनपूजा गुरुज
क्ति, विनय करी सेवो सदा जी ॥ पद्मविजयनो शिष्य, नक्ति पामे
सुखसंपदा जी ॥ १५ ॥ इति ॥

॥ अथ पंचमीनुं लघुस्तवन लिख्यते ॥

॥ पंचमीतप तमें करो रे प्राणी, जेम पामो निर्मल ज्ञान रे ॥ पहेछुं ज्ञा
न ने पठी क्रिया, नहिं कोइ ज्ञान समान रे ॥ पंचमी ॥ १ ॥ नंदीसूत्रमां
ज्ञान वखाणुं, ज्ञानना पांच प्रकार रे ॥ मति श्रुत अवधि ने मनःपर्यव,
केवल एक उदार रे ॥ पंचमी ॥ २ ॥ मति अष्टावीश श्रुत चउदह वीश,
अवधि ठे असंख्य प्रकार रे ॥ दोय जेदें मनःपर्यव दाखुं, केवल एक उ
दार रे ॥ पंचमी ॥ ३ ॥ चंद्र सूर्य ग्रह नक्षत्र तारा, एकथी एक अपार
रे ॥ केवल ज्ञान समुं नहीं कोइ, लोकालोक प्रकाश रे ॥ पंचमी ॥ ४ ॥
पारसनाथ प्रसादें करीने, महारी पूरो उमेद रे ॥ समयसुंदर कहे हुं पण
पामुं, ज्ञाननो पांचमो जेद रे ॥ पंचमी ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री अष्टमीनुं स्तवन लिख्यते ॥

॥ हारे मारे ठाम धरमना साडा पचवीश देश जो, दीपे रे त्यां दे
श मगध सहुमां शिरें रे लो ॥ हारे मारे नगरी तेहमां राजगृही सुवि
शेष जो, राजे रे त्यां श्रेणिक गाजे गजपरें रे लो ॥ १ ॥ हारे मारे गाम
नगर पुर पावन करता नाथ जो, विचरंता तिहां आवी वीर समोसख्या रे
लो ॥ हां ॥ चउद सहस्स मुनिवरना साथें साथ जो, सूधा रे तप सं

यम शीयलें अलंकस्या रे लो ॥१॥हां॥ फूल्या रसजर फूल्या अंब कदंब
जो, जाणुं रे गुणशील वन हसी रोमांचीयो रे लो ॥ हां॥ वाया वाय
सुवाय तिहां अविदंब जो, वासे रे परिमल चिहुं पासें संचियो रे लो
॥३॥ हां॥ देव चतुर्विध आवे कोडा कोडि जो, त्रिगडो रे मणि हेम
रजतनो तेरचे रे लो ॥हां॥ चोशठ सुरपति सेवे होडाहोड जो, आगे
रेरस लागे इंद्राणी नचे रे लो ॥४॥हां॥ मणिमय हेम सिंहासन बेठा आ
प जो, ढाळे रे सुर चामर मणिरलें जड्यां रे लो ॥हां॥ सुणतां डुंडु
जिनाद टळे सवि ताप जो, वरसेरे सुर फूलसरस जानु अड्यां रे लो ॥५॥
॥हां॥ ताजे तेजें गाजे घन जेम लुंब जो, राजे रे जिनराज समाजे धर्म
ने रे लो ॥हां॥ निरखी हरखी आवे जनमन लुंब जो, पोषेरे रसन पडे
घोषे जर्ममां रे लो ॥ ६ ॥ हां॥ आगम जाणी जिननो श्रेणिक राय
जो, आव्यो रे परवरियो हय गय रथ पायगें रे लो ॥हां॥ देइ प्रदक्षि
णा वंदी बेठो ठाय जो, सुणवा रे जिनवाणी महोटे जायगें रे लो ॥७॥
॥हां॥ त्रिभुवन नायक लायक तव जगवंत जो, आणी रे जन करुणा
धर्मकथा कहे रे लो ॥ हां॥ सहज विरोध विसारे जगना जंतु जो,
सुणवा रे जिनवाणी मनमां गहगहे रे लो ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ ढाल बीजी ॥ वालम वहेला रे आवजो ॥ ए देशी ॥

॥ वीर जिनवर एम उपदिशे, सांजलो चतुर सुजाण रे ॥ मोहनी निं
दमां कां पडो, उलखो धर्मनां ठाण रे ॥ विरति ए सुमति धरि आदरो
॥१॥ ए आंकणी ॥ परिहरो विषय कषाय रे ॥ बापडा पंच प्रमादथी,
कां पडो कुगतिमां धाय रे ॥ वि० ॥१॥ करी शको धर्मकरणी सदा, तो करो
ए उपदेश रे ॥ सर्वकालें करी नवि शको, तो करो पर्व सुविशेष रे ॥ वि०
॥३॥ जूजुआ पर्व षटनां कल्यां, फल घणां आगमें जोय रे ॥ वचन अनुसारें
आराधतां, सर्वथा सिद्धि फल होय रे ॥ वि० ॥४॥ जीवने आयु परजव
तणुं, तिथिदिनें बंध होय प्राय रे ॥ तेह जणी एह आराधतां, प्राणीयो
सजति जाय रे ॥ वि० ॥५॥ तेहवे अष्टमी फल तिहां, पूढे गौतम स्वामि
रे ॥ जविक जीव जाणवा कारणें, कहे वीर प्रभु ताम रे ॥ वि० ॥६॥ अ
ष्टमहासिद्धि होय एहथी, संपदा आठनी वृद्धि रे ॥ बुद्धिना आठ गुण
संपजे, एहथी आठ गुण सिद्धि रे ॥ वि० ॥७॥ लाज होय आठ पडिहा

रनो, आठ पवयण फल होय रे ॥ नाश आठ कर्मनो मूलथी, अष्टमीनुं
फल जोय रे ॥ वि० ॥ ७ ॥ आदिजिन जन्म दीक्षा तणो, अजितनुं जन्म
कल्याण रे ॥ च्यवन संजव तणुं एह तिथें, अजिनंदन निर्वाण रे ॥ वि०
॥ ८ ॥ सुमति सुव्रत नमि जनमीया, नेमनो मुक्तिदिन जाण रे ॥ पास जि
न एह तिथें सिद्धला, सातमा जिन च्यवनमान रे ॥ वि० ॥ ९ ॥ एह ति
थि साधतो राजियो, दंरुविरज लही मुक्ति रे ॥ कर्म हणवा जणी अष्ट
मी, कहे सूत्र निर्युक्ति रे ॥ वि० ॥ १० ॥ अतीत अनागत कालना, जिन त
णां केइ कल्याण रे ॥ एह तिथें वली घणा संयमी, पामशे पद निर्वा
ण रे ॥ वि० ॥ ११ ॥ धर्मवासित पशु पंखीयां, एह तिथें करे उपवास रे ॥
व्रतधारी जीव पोसो करे, जेहने धर्म अज्यास रे ॥ वि० ॥ १२ ॥ जांखीयो
वीरें आठम तणो, जविकहित एह अधिकार रे ॥ जिनमुखें उच्चरे प्रा
णीया, पामशे जव तणो पार रे ॥ वि० ॥ १३ ॥ एहथी संपदा सविलहे, ट
ले कष्टनी कोडि रे ॥ सेवजो शिष्य बुध प्रेमनो, कहे कांति कर जोडि रे ॥
वि० ॥ १४ ॥ कलश ॥ एम त्रिजग जाषण, अचल शासन, वर्द्धमान, जिने
श्वरू ॥ बुध प्रेम गुरु सुप, साय पामी, संशुण्यो, अलवेसरू ॥ जिनगुण प्र
संगें, जणो रंगें, स्तवन ए, आठम तणो ॥ जे जविक जावें, सुणे गावे,
कांति सुख, पावे घणो ॥ १ ॥ श्लोक संख्या ॥ ४३ ॥

॥ अथ एकादशीनुं स्तवन लिख्यते ॥

॥ जगपति नायक नेमि जिणंद, द्वारिका नगरी समोसख्या ॥ जगप
ति वंदवा कृष्ण नरिंद, जादव कोडशुं परिवख्या ॥ १ ॥ जगपति धिगुण
फूल अमूल, जक्ति गुणे माला रची ॥ जगपति पूजी पूढे कृष्ण, द्वायिक
समकित शिवरुचि ॥ २ ॥ जगपति चारित्र धर्म अशक्त, रक्त आरंज परिग्रहे ॥
जगपति मुज आतम उद्धार, कारण तुम विण कोण कहे ॥ ३ ॥ जगपति
तुम सरिखो मुज नाथ, माथे गाजे गुणनिलो ॥ जगपति कोइ उपाय ब
ताव, जिम वरे शिववधू कंतलो ॥ ४ ॥ नरपति उज्ज्वल मागशिर मास,
आराधो एकादशी ॥ नरपति एकशो ने पंचाश, कल्याणक तिथि उल्लसी
॥ ५ ॥ नरपति दश क्षेत्रें त्रण काल, चोवीशी त्रीशे मली ॥ नरपति नेवुं
जिननां कल्याण, विवरी कहुं आगल वली ॥ ६ ॥ नरपति अर दीक्षा
नमी नाण, मल्लीजन्म व्रत केवली ॥ नरपति वर्त्तमान चोवीशी, मांहे क

व्याण कहां वली ॥ ७ ॥ नरपति मौनपणे उपवास, दोढशो जपमाला ग
णो ॥ नरपति मन वचकाय पवित्र, चरित्र सुणो सुव्रत तणो ॥ ८ ॥ नर
पति दाहिण धातकी खंरु, पश्चिम दिशि इच्छुकारथी ॥ नरपति विजय पा
टण अजिधान, साचो नृप प्रजापालथी ॥ ९ ॥ नरपति नारी चंद्रावती
तास, चंद्रमुखी गजगामिनी ॥ नरपति श्रेष्ठी शूर विख्यात, शिखलसली
ला कामिनी ॥ १० ॥ नरपति पुत्रादिक परिवार, सार झूषण चीवर धरी ॥
नरपति जाये नित्य जिनगेह, नमन स्तवन पूजा करे ॥ ११ ॥ नरपति पो
षे पात्र सुपात्र, सामायिक पोषध वरे ॥ नरपति देववंदन आवश्यक, काल
वेलायें अनुसरे ॥ १२ ॥ इति ॥

॥ ढाल बीजी ॥

॥ एकदिन प्रणमी पाय, सुव्रत साधु तणा री ॥ विनयें विनवे शेठ, मु
निवर करि करुणा री ॥ १ ॥ दाखो मुक्तदिन एक, थोडो पुण्य कीयो री ॥
वाधे जिम वडवीज, शुच अनुबंधी थयो री ॥ २ ॥ मुनि जासे महान्ना
ग्य, पावन पर्व घणां री ॥ एकादशी सुविशेष, तेहमां सुण सुमना री ॥ ३ ॥
सीत एकादशी सेव, मास अग्यार लगें री ॥ अथवा वरस इग्यार, उज
वी तपशुं वगे री ॥ ४ ॥ सांजली सजुरु वेण, आनंद अति उल्लस्यो
री ॥ तप सेवी उजवीय, आरण स्वर्ग वस्यो री ॥ ५ ॥ एकवीश सागर
आय, पाढी पुण्यवशें री ॥ सांजल केशवराय, आगल जेह थशे री
॥ ६ ॥ सौरी पुरमां शेठ, समृद्धदत्त वडो री ॥ प्रीतिमती प्रिया तास, पु
ण्यजोग जड्यो री ॥ ७ ॥ तस कूखें अवतार, सूचित शुच स्वपनें री ॥
जनम्यो पुत्र पवित्र, उत्तम ग्रह शकुनें री ॥ ८ ॥ नालनिक्षेप निधान, झूमि
थी प्रगट हवो री ॥ गर्जदोहद अनुज्ञाव, सुव्रत नाम ठव्यो री ॥ ९ ॥ बु
द्धि उद्यम गुरु जोग, शास्त्र अनेक ज्ञण्यो री ॥ यौवनवय अग्यार, रूप
वती परण्यो री ॥ १० ॥ जिन पूजन मुनिदान, सुव्रत पच्चरकाण धरे री ॥
अगीयार कंचन कोडि, नायक पुण्य जरे री ॥ ११ ॥ धर्मघोष अणगार,
तिथि अधिकार कहे री ॥ सांजली सुव्रत शेठ, जातिस्मरण लहे री ॥
१२ ॥ जिनप्रत्यय मुनि शाख, जत्तें तप उच्चरे री ॥ एकादशी दिन आठ,
पहोरो पोसो धरे री ॥ १३ ॥ इति ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥

पत्नी सयुतें पोसह लीधो, सुव्रतशेठें अन्यदा जी ॥ अवसर जाणी तस्कर
 आव्या, घरमां धन लुंटे तदा जी ॥१॥ शासन जत्तें देवी शक्ते, थंजाणा
 ते बापडा जी ॥ कोलाहल सुणी कोटवाल आव्यो, झूप आगल धर्या
 रांकडा जी ॥२॥ पोसह पारी देव जुहारी, दयावंत लेइ जेटणां जी ॥ रायने
 प्रणमी चोर मुकावी, शेठें कीधां पारणां जी ॥ ३ ॥ अन्य दिवस विश्वा
 नल लागो, सोरीपुरमां आकरो जी ॥ शेठजी पोसह समरस बेठा, लोक
 कहे हठ कां करो जी ॥ ४ ॥ पुणें हाट वखारो शेठनी, उगरीसहु प्रशं
 सा करे जी ॥ हरखे शेठजी तपजमणुं, प्रेमदा साथें आदरे जी
 ॥ ५ ॥ पुत्रने घरनो जार जलावी, संवेगी शिर सेहरो जी ॥ चउनाणी
 विजयशेखर सूरिपासैं, तप व्रत आदरे जी ॥ ६ ॥ एक खटमासी चार
 चौमासी, दोसय ठठ सो अठम करे जी ॥ वीजां तप पण बहुश्रुत सुव्रत,
 मौन एकादशी व्रत धरे जी ॥ ७ ॥ एक अधम सुर मिथ्यादृष्टि, देवता
 सुव्रत साधुने जी ॥ पूर्वोपार्जित कर्म उदेरी, अंगें वधारे व्याधिने जी
 ॥ ८ ॥ कर्मैं नडियो पापें जडियो, सुर कहे जाउं औषध जणी जी ॥
 साधु न जाये रोष जराये, पाहु प्रहारें हण्यो मुनि जी ॥ ९ ॥ मुनि मन
 वचन कायत्रियोगें, ध्यान अनल दहे कर्मने जी ॥ केवल पामी जितपद
 रामी, सुव्रत नेम कहे श्यामने जी ॥ १० ॥

॥ ढाल चोथी ॥

कान पयंपे नेमने ए ॥ धन्य धन्य यादव वंश, जिहां प्रभु अवतत्या
 ए ॥ मुळ मनमानसहंस, जीयो जिन नेमने ए ॥१॥ धन्य शिवादेवी माव
 डी ए, समुद्रविजय धन्य तात ॥ सुजात जगतगुरु ए, रत्नत्रयीअवदात ॥
 ॥ज०॥१॥ चरण विराधी उपन्यो ए, हुं नवमो वासुदेव ॥ ज० ॥ तिणें
 मन नवि उल्लसे ए, चरणधर्मनी सेव ॥ ज० ॥ ३ ॥ हाथी जेम कादव
 गढ्यो ए, जाणुं उपादेय हेय ॥ ज० ॥ तो पण हुं न करी शकुं ए, दुष्ट
 कर्मनो जेय ॥ ज० ॥ ४ ॥ पण शरणुं बलीया तणुं ए, कीजें सीजे
 काज ॥ ज० ॥ एहवां वचनने सांजली ए, वांहे ग्रह्यानी लाज ॥ ज० ॥
 ॥ ५ ॥ नेम कहे एकादशी ए, समकित युत आराध ॥ ज० ॥ थार्श

जिनवर बारमो ए, ज्ञावि चोवीशियें लळ ॥जयो॥६॥कलश॥ इय नेमि
जिनवर, नित्य पुरंदर, रेवताचल, मंमणो ॥ बाण नंद मुनि, चंद वरसें, १७९५
राजनगरें, संश्रुण्यो ॥ संवेगरंग, तरंग जलनिधि, सत्यविजय गुरु, अनुसरी ॥
कपूरविजय कवि, क्षमाविजय गणि, जिनविजय, जयसिरि वरी ॥१॥ इति ॥

॥ अथ श्रीवीरप्रभुनुं दीवालीनुं स्तवन लिख्यते ॥

॥ मारगदेशक मोक्षनो रे, केवल ज्ञाननिधान ॥ ज्ञावदया सागर
प्रभु रे, पर उपगारी प्रधानो रे ॥१॥ वीर प्रभु सिद्ध थया ॥ संघ सकल
आधारो रे, हवे इण चरतमां ॥ कोण करशे उपगारो रे ॥ वीर ॥ २ ॥
नाथ विहूणुं सैन्य ज्युं रे, वीर विहूणा रे जीव ॥ साधे कोण आधारथी
रे, परमानंद अजंगो रे ॥ वीर ॥ ३ ॥ मात विहूणो बाल ज्युं रे, अरहो
परहो अथडाय ॥ वीरविहूणा जीवडा रे, आकुल व्याकुल थाय रे ॥ वीर ॥
४ ॥ संशय ठेदक वीरनो रे, विरह ते केम खमाय ॥ जे दीठे सुख
उपजे रे, ते विण केम रहेवायो रे ॥ वीर ॥ ५ ॥ निर्यामक जव समुद्र
नो रे, जवअडवी सववाह ॥ ते परमेश्वर विण मळे रे, केम वाधे उत्सा
हो रे ॥ वीर ॥ ६ ॥ वीरथकां पण श्रुत तणो रे, हतो परम आधार ॥
हवे इहां श्रुत आधार ठे रे, अहो जिनमुद्रा सारो रे ॥ वीर ॥ ७ ॥ त्र
ण काळें सवि जीवने रे, आगमथी आणंद ॥ सेवो ध्यावो जवि जना रे,
जिनपडिमा सुखकंदो रे ॥ वीर ॥ ८ ॥ गणधर आचारज मुनि रे, सहूने एणी
परें सिद्धि ॥ जव जव आगम संगथी रे, देवचंद्र पद लीध रे ॥ वीर ॥ ९ ॥

॥ अथ आंधील तप आश्रयी श्रीसिद्धचक्रजीनुं स्तवन ॥

॥ जीहो कुंअर बेठा गोंखडे ॥ ए देशी ॥

॥ जीहो प्रणमुं दिन प्रत्यें जिनपति ॥ लाला ॥ शिव सुखकारी अशेष ॥
जीहो आशोई चैत्री जणी ॥ लाला ॥ अछाई विशेष ॥ १ ॥ जवि
कजन, जिनवर जग जयकार ॥ जीहो जिहां नवपद आधार ॥ ज ॥ ए
आंकणी ॥ जीहो तेह दिवस आराधवा ॥ लाला ॥ नंदीश्वर सुरजाय ॥ जीहो
जीवाजिगममांहे कळुं ॥ ला ॥ करे अड दिन महिमाय ॥ २ ॥ ज ॥
जीहो नवपद केरा यंत्रनी ॥ ला ॥ पूजा किजें रे जाप ॥ जीहो रोग शोक
सवि आपदा ॥ ला ॥ नासे पापनो व्याप ॥ ३ ॥ ज ॥ जीहो अरिहंत
सिद्ध आचारज ॥ ला ॥ उवजाय साधु ए पंच ॥ जीहो दंसण नाण

चारित्र तवो ॥ ला० ॥ ए चउ गुणनो प्रपंच ॥ ४ ॥ ज० ॥ जीहो ए नव
पद आराधतां ॥ ला० ॥ चंपापति विख्यात ॥ जीहो नृप श्रीपाल सुखीयो
थयो ॥ ला० ॥ ते सुणजो अवदात ॥ ५ ॥ ज० ॥ इति ॥

॥ ढाल वीजी ॥ कोइलो पर्वत धूंधलो रे लो ॥ ए देशी ॥

॥ मालव धुर उज्जैणीयें रे लो, राज्य करे प्रजापाल रे ॥ सुगुणी नर ॥
सुरसुंदरी मयणासुंदरी रे लो, वे पुत्री तस बाल रे ॥ सु० ॥ १ ॥ श्री
सिद्धचक्र आराधियें रे लो, जेम होय सुखनी माल रे ॥ सु० ॥ श्री० ॥
॥ ए आंकणी ॥ पहेली मिथ्या श्रुतजणी रे लो, वीजी जिन सिद्धांत रे
॥ सु० ॥ बुद्धि परीक्षा अवसरें रे लो, पूढी समस्या तुरंत रे ॥ सु० ॥ ११ ॥
श्री० ॥ तूठो नृप वर आपवा रे लो, पहेली करे ते प्रमाण रे ॥ सु० ॥
वीजी कर्म प्रमाणथी रे लो, कोप्यो ते तव नृपज्ञाण रे ॥ सु० ॥ ३ ॥
श्री० ॥ कुष्टी वर परणावियो रे लो, मयणा वरे धरी नेह रे ॥ सु० ॥ रामा
हजीय विचारीयें रे लो, सुंदरी विणसे तुज देह रे ॥ सु० ॥ ४ ॥ श्री० ॥
सिद्धचक्र प्रज्ञावथी रे लो, नीरोगी थयो जेह रे ॥ सु० ॥ पुण्यपसायें क
मला लही रे लो, बाध्यो घणो ससनेह रे ॥ सु० ॥ ५ ॥ श्री० ॥ माउले
वात ते जव लही रे लो, बांदवा आव्यो गुरु पास रे ॥ सु० ॥ निज घर तेडी
आवियो रे लो, आपे निज आवास रे ॥ सु० ॥ ६ ॥ श्री० ॥ श्रीपाल
कहे कामिनी सुणो रे लो, हुं जाजं परदेश रे ॥ सु० ॥ माल मता वहु
लावशुं रे लो, पूरशुं तुम तणी खांत रे ॥ सु० ॥ ७ ॥ श्री० ॥ अवधि
करी एक वरसनी रे लो, चाढ्यो नृप परदेश रे ॥ सु० ॥ शेठ धवल
साथें चढ्यो रे लो, जलपंथें सुविशेष रे ॥ सु० ॥ ८ ॥ श्री० ॥ इति ॥

॥ ढाल वीजी ॥ इकर आंचा आंचली रे ॥ ए देशी ॥

॥ परणी वव्वर पति सुता रे, धवल मूकाव्यो ज्यांह ॥ जिनहर बार
उघाडते रे, कनककेतु वीजी त्यांह ॥ १ ॥ चतुर नर, श्री श्रीपालचरित्र
॥ ए आंकणी ॥ परणी वस्तुपालनी रे, समुद्रतटें आवंत ॥ मकरकेतु
नृपसुता रे, वीणावादें रीजंत ॥ च० ॥ २ ॥ पांचमी त्रैलोक्यसुंदरी रे,
परणी कुंजा रूप ॥ ठही समस्या पूरती रे, पंच सखीशुं अनूप ॥ च० ॥
॥ ३ ॥ राधा वेधी सातमी रे, आठमी विष उतार ॥ परणी आव्यो निज
घरें रे, साथें बहु परिवार ॥ च० ॥ ४ ॥ प्रजापालें सांचली रे, परदल

केरी वात ॥ खंघें कुहाडो लेइ करी रे, मयणा हुइ विख्यात ॥ च० ॥ ५ ॥
चंपाराज्य लेई करी रे, जोगवी कामितजोग ॥ धर्म आराधी अवतस्यो रे,
पहोतो नवमे सुरलोग ॥ च० ॥ ६ ॥ इति ॥

॥ ढाल चोथी ॥ कंत तमाकू परिहरो ॥ ए देशी ॥

॥ एम सहिमा सिद्धचक्रनो, सुणि आराधे सुविवेक ॥ मोरे लाल
॥ १ ॥ श्री सिद्धचक्र आराधीयें ॥ ए आंकणी ॥ अडदल कमलनी थाप
ना, मध्यें अरिहंत उदार ॥ मो० ॥ चिहुं दिशें सिद्धादिक चउ, वक्र दि
शें तुं गुणधार ॥ मो० ॥ २ ॥ श्री० ॥ वे पडिक्कमणां जंत्रनी, पूजा देव
वंदन त्रिकाल ॥ मो० ॥ नवमे दिन सविशेषथी, पंचामृत कीजें पखाल
॥ मो० ॥ ३ ॥ श्री० ॥ नूमिशयन ब्रह्मविध धारणा, रूंधी राखो त्रण जो
ग ॥ मो० ॥ गुरु वैय्यावच्च कीजियें, धरो सहहणाजोग ॥ मो० ॥ ४ ॥
श्री० ॥ गुरु पडिलाजी पारियें, सहाम्मिवढल पण होय ॥ मो० ॥ उजम
णां पण नव नवां, फल धान्य रयणादिक ढोय ॥ मो० ॥ ५ ॥ श्री० ॥ इह
जव सवि सुख संपदा, परजवें सवि सुख आय ॥ मो० ॥ पंक्ति शांति
विजय तणो, कहे मानविजय उवजाय ॥ ॥ मो० ॥ ६ ॥ श्री० ॥ इति ॥

॥ अथ रोहिणीतपनुं स्तवन ॥

॥ हारि मारे वासुपूज्यनो नंदन, मधवा नाम जो ॥ राणी तेहनी कम
लौ, पंकजलोयणी रे लो ॥ हारि मारे आठ पुत्र ने, ऊपर पुत्री एक जो ॥ मात
पिताने वहाली, नामें रोहिणी रे लो ॥ १ ॥ हारि मारे देखी यौवन, वय
निजपुत्री नूप जो ॥ स्वयंवर मंरुप मांकी, नृप तेडाविया रे लो ॥ हारि मारे
अंग वंग ने, मरुधर केरा राय जो ॥ चतुरंगी फोजांथी चंपायें, आविया रे लो
॥ २ ॥ हारि मारे पूरव जवना रागें, रोहिणी ताम जो ॥ नूप अशोकने कंठें,
वरमाला धरे रे लो ॥ हारि मारे गज रथ घोडा, दान अने बहु मान जो ॥
देइ बोलावी बेटी, बहु आमंवरें रे लो ॥ ३ ॥ हारि मारे रोहिणी राणी,
जोगवतां सुख जोग जो ॥ आठ पुत्रने पुत्री, चार सोहामणी रे लो ॥ हारि
मारे आठमा पुत्रनुं, लोकपाल ठे नाम जो ॥ ते खोले लेइ वेठी, गोंखे जामिनी
रे लो ॥ ४ ॥ हारि मारे एहवे कोइक, नगर वणिकनो पुत्र जो ॥ आयुःक्षयें
थी बालक, मरणदशा लहे रे लो ॥ हारि मारे मात पितादिक, सहु तेनो
परिवार जो ॥ रडतो पडतो गोंख तले, थइने वहे रे लो ॥ ५ ॥ हारि मारे ते

देखी अति हरखी, रोहिणी ताम जो ॥ पिउने चांखे ए नाटक, कुण जा तनुं रे लो ॥ हारि मारे दीप कहे ए, पूरव पुण्य संकेत जो ॥ जन्मथकी नवि दीतुं दुःख, कोइ जातनुं रे लो ॥ ६ ॥ इति ॥

॥ ढाल वीजी ॥

॥ पिउ कहे जोवन मदमाती, सहुने सरखी आशा ॥ ए बालकना दुःख श्री रोवे, तुजने होवे तमासा ॥ बोलो बोल विचारी राज, एम केम कीजें हांसी ॥१॥ तव राणीने रीश करी खोलेथी, पुत्रने खूंची लीधो ॥ रोहिणी राणी नजरें जोतां, गोंखथी नाखी दीधो ॥ वो० ॥ २ ॥ ते देखी सहु अंतेउरमां, खजनें पोकार ते कीधो ॥ रोहिणी एम जाणे जे बालक, को इकें रमवा लीधो ॥ वो० ॥ ३ ॥ नगरतणे रखवाले देवें, अधर ग्रहो ति हां आवी ॥ सोनाने सिंहासण थाप्यो, आचूषण पहेरावी ॥ वो० ॥४॥ नगरलोक सहु जाग्य वखाणे, राजा विस्मय थावे ॥ दीप कहे जस पुण्य सखाइ, तिहां सहु नव निधि थावे ॥ वो० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥ रूडो मास वसंत ॥ ए देशी ॥

॥ एक दिन वासुपूज्य जिनवरना, अंतेवासी मुनिराज वहाला ॥ रूप कुंज ने सुवर्णकुंजजी, चउ झानी जवऊहाज वहाला ॥१॥ रोहिणी तप फल जग जयवंतुं ॥ ए आंकणी ॥ पाउ धाख्या प्रभु नयरसमीपें, हरख्यो रोहिणी कंत वहाला ॥ सहु परिवारशुं पदयुग वंदे, निसुण्यो धर्म एकंत वहाला ॥ रो० ॥२॥ कर जोडी नृप पूढे गुरुने, रोहिणी पुण्यप्रबंध वहाला ॥ शुं कीधुं प्रभु सुकृत एणें, चांखो ते सयल संबंध वहाला ॥ रो० ॥ ३ ॥ गुरु कहे पूर्व जवमां कीधुं, रोहिणीतपगुणखाण वहाला ॥ तेथी जन्मथकी नवि दीतुं, सुख दुःख जाण अजाण वहाला ॥ रो० ॥४॥ चांखशे गुरु हवे पूर्व जव नो, रोहिणीनो अधिकार वहाला ॥ दीप कहे सुणजो एक चित्तें, कर्मप्रपं च विचार वहाला ॥ रो० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ ढाल चोथी ॥

॥ गुरु कहे जंबू क्षेत्र जरतमां, सिद्धपुर नगर मजाररे ॥ पृथिवीपाल नरेसर राजा, सिद्धमती तस नार ॥ राजन सुणजो रे ॥ कांइ पूरव जव अधिकार, दिलमां धरजो रे ॥१॥ ए आंकणी ॥ एक दिन आव्या चंद्र उद्यानें, राणी ने वली राय रे ॥ खेले क्रीडा नव नव जातें, जोजो कर्म नि

दान ॥ रा० ॥ १॥ एहवे कोइक मुनि तिहां आव्यो, गुणसागर तस नाम रे ॥
 राजा ते मुनिवरने देखी, राणीने कहे ताम ॥ रा० ॥ ३॥ ऊठो ए मुनिने व
 होरावो, जे होय सुजतो आहार रे ॥ निसुणी राणीने मुनि उपर, उपन्यो क्रोध
 अपार ॥ रा० ॥ ४ ॥ विषयथकी अंतराय थयो ते, मनमां बहु दुःख
 लावे रे ॥ रीशें बलती कडवुं तुंबडुं, ते मुनिने वहोरावे ॥ रा० ॥ ५ ॥
 मुनिने आहारथकी विष व्याप्युं, कालधर्म तिहां कीघो रे ॥ राजायें
 राणीने ततक्षण, देशनिकालो दीधो ॥ रा० ॥ ६ ॥ सातमे दिन मुनि ह
 त्यापापें, गलत कोढ थयो अंगें रे ॥ काल करीने ठही नरकें, उपनी पाप
 प्रसंगें ॥ रा० ॥ ७ ॥ नारकीने तिर्यंच तणा जव, जटकी काल अनंत रे ॥
 दीप कहे हवे धर्मजोगनो, कहिशुं सरस वृत्तंत ॥ रा० ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ ढाल पांचमी ॥

॥ ते राणी मुनि पापथी ॥ केशरीया लाल ॥ फरती जवचक्र फेर रे ॥ केश
 रीया लाल ॥ तारा नयरमां उपनी ॥ के० ॥ वनमित्र शेठने घेर रे ॥ के० ॥
 ॥ १॥ जूँ जूँ कर्म विटंबना ॥ के० ॥ धनवनी कुखें उपनी ॥ के० ॥ दुर्ग
 धा तस नाम रे ॥ के० ॥ नगर वणिकना पुत्रने ॥ के० ॥ परणावी बहु
 मान रे ॥ के० ॥ २ ॥ जूँ ॥ सुखशय्यानी उपरें ॥ के० ॥ आवी कंतनी
 पास रे ॥ के० ॥ बहु दुर्गधता उहली ॥ के० ॥ स्वामी पाम्यो त्रास रे ॥
 ॥ के० ॥ ३ ॥ जूँ ॥ मूकी परदेशें गयो ॥ के० ॥ जुँ जुँ कर्म स्वजाव
 रे ॥ के० ॥ एक दिन कन्यानो पिता ॥ के० ॥ ज्ञानीने पूढे जाव रे ॥ के०
 ॥ ४ ॥ जूँ ॥ ज्ञानीयें पूर्वजव कह्यो ॥ के० ॥ जांख्यो सह्य अवदात रे
 ॥ के० ॥ फरी पूढे गुरुरायने ॥ के० ॥ केम होवे सुख शात रे ॥ के० ॥
 ॥ ५ ॥ जूँ ॥ गुरु कहे रोहिणीतप करो ॥ के० ॥ सात वर्ष सात मास
 रे ॥ के० ॥ रोहिणी नक्षत्रने दिनें ॥ के० ॥ चोविहारो उपवास रे
 ॥ के० ॥ ६ ॥ जूँ ॥ वासुपूज्य जगवंतनी ॥ के० ॥ पूजा करो शुभ जाव
 रे ॥ के० ॥ एम ए तप आराधतां ॥ के० ॥ प्रगटे शुद्ध स्वजाव रे
 ॥ के० ॥ ७ ॥ जूँ ॥ करजो तप पूरण थये ॥ के० ॥ उजमणुं जली
 जात रे ॥ के० ॥ तेथी एक जव आंतरे ॥ के० ॥ लेशो ज्योति महांत रे
 ॥ के० ॥ ८ ॥ जूँ ॥ एम मुनि मुखथी सांजली ॥ के० ॥ आराधी ते सार
 रे ॥ के० ॥ ए तारी राणी थई ॥ के० ॥ रोहिणी नामें नार रे ॥ के० ॥

॥ ए॥ जू॥ ॥ इम निसुणी हरख्यां सह ॥ के॥ रोहिणी ने वली राय रे ॥ के॥
दीप कहे मुनि कुंजने ॥ के॥ ॥ प्रणमी स्थानक जाय रे ॥ के॥ ॥ १॥ जू॥

॥ ढाल ठही ॥

॥ एक दिन वासुपूज्यजी ए, समोसखा जिनराज ॥ नमो जिनराजने
रे ॥ राय ने रोहिणी हरख्यां ए, सीधां सघलां काज ॥ न॥ ॥ १ ॥ बहु
परिवाशुं आवियां ए, वंदे प्रभुना पाय ॥ न॥ ॥ प्रभुमुखशी वाणी सुणी ए,
आनंद अंग न माय ॥ न॥ ॥ २ ॥ राय ने रोहिणी बेहु जणां ए, लीधोसंय
म खास ॥ न॥ ॥ धन्य धन्य संयमधर मुनि ए, सुर नर जेहना दास ॥ न॥
॥ ३ ॥ तप तपी केवल लही ए, तास्यां बहु नर नार ॥ न॥ ॥ शिवपद अवि
चल पद लखुं ए, पाम्या जवनो पार ॥ न॥ ॥ ४ ॥ एम जे रोहिणी तप
करे ए, रोहिणीनी परें तेह ॥ न॥ ॥ मंगलमाला ते लहे ए, वली अजरा
मर गेह ॥ न॥ ॥ ५ ॥ धन्य वासुपूज्यना तीर्थने ए, धन्य धन्य रोहिणी नार
॥ न॥ ॥ ए तप जे जावें करे ए, पामे ते जय जयकार ॥ न॥ ॥ ६ ॥ संवत
अठार उगणशाठनो ए, उज्ज्वल जाडव मास ॥ न॥ ॥ दीपविजयें तस
गाइयो ए, करी खंजात चोमास ॥ न॥ ॥ ७ ॥ कलश ॥ वासुपूज्य जग, नाथ
साहेब, तास तीर्थें, ए थया ॥ चार पुत्र ने, आठ पुत्रीशी, दंपती, मुगतें
गयां ॥ तपगढ विजया, एंद पटधर, विजय देवेंद्र, सूरीसरु ॥ तास
राज्यें, स्तवन कीधुं, सकल संघ, सोहंकरु ॥ सकल पंथित, प्रवर भूषण, प्रेक्ष
रत्न गुरु, ध्यायिया ॥ कवि दीपविजयें, पुण्य हेतें, रोहिणी गुण, गाइया ॥ १॥

॥ अथ श्री विनयविजयजी कृत आदिजिननी विनति ॥

॥ पामी सुगुरु पसाय रे, शत्रुंजय धणी ॥ श्रीरिसहेसर विनतुं ए ॥ १ ॥
त्रिभुवननायक देव रे, सेवक वीनति ॥ आदीश्वर अवधारीयें ए ॥ २ ॥
शरणें आव्यो स्वामी रे, हुं संसारमां ॥ विरुए वैरीयें नड्यो ए ॥ ३ ॥
तार तार मुज तात रे, बात किशी कहुं ॥ जव जव ए जावठ तणी ए
॥ ४ ॥ जन्म मरण जंजाल रे, बाल तरुणपणुं ॥ वली वली जरा दहे
घणुं ए ॥ ५ ॥ केमे न आव्यो पार रे, सार हवे स्वामी ॥ इये न करो एक
माहरी ए ॥ ६ ॥ तास्या तुमें अनंत रे, संत सुगुण वली ॥ अपराधी पण
उरुस्या ए ॥ ७ ॥ तो एक दीन दयाल रे, बाल दयामणो ॥ हुं शा माटें
वीसख्यो ए ॥ ८ ॥ जे गिरुआ गुणवंत रे, तारो तेहने ॥ ते मांहे अचरि

ज किश्युं ए ॥ १० ॥ जे मुऊ सरिखो दीन रे, तेहने तारतां ॥ जग विस्तरशे
यश घणो ए ॥ १० ॥ आपद पडियो आज रे, राज तुमारडे ॥ चरणे हुं
आव्यो वही ए ॥ ११ ॥ मुज सरिखो कोइ दीन रे, तुऊ सरिखो प्रभु ॥
जोतां जग लाजे नहीं ए ॥ १२ ॥ तोये करुणासिंधु रे, बंधु जुवन त
णा ॥ न घटे तुम उवेखवुं ए ॥ १३ ॥ तारणहारो कोई रे, जो बीजो
हुवे ॥ तो तुम्हने शाने कहुं ए ॥ १४ ॥ तुंहिज तारीश नेट रे, पहिलां
ने पठें ॥ तो एवडी गाढिम कीशी ए ॥ १५ ॥ आवी लाग्यो पाय रे, ते
केम ठोडशे ॥ मन मनाव्यां विण हवे ए ॥ १६ ॥ सेवक करे पोकार रे,
बाहिर रह्या जस ॥ तो साहिव शोचा कीसी ए ॥ १७ ॥ अतुली बल अ
रिहंत रे, जगने तारवा ॥ समरथ ठो स्वामी तुमें ए ॥ १८ ॥ शुं आवे
ठे जोर रे, मुऊने तारतां ॥ के धन बेसे ठे किश्युं ए ॥ १९ ॥ कहेशो तुमें
जिणंद रे, जक्ति नथी तेहवी ॥ तो ते जक्ति मुऊने दीयो ए ॥ २० ॥ व
ली कहेशो जगवंत रे, नहिं तुऊ योग्यता ॥ हमणां मुक्ति जावा तणी ए
॥ २१ ॥ योग्यता ते पण नाथ रे, तुमहीज आपशो ॥ तो ते मुऊने दी
जियें ए ॥ २२ ॥ वली कहेशो जगदीश रे, कर्म घणां ताहरे ॥ तो तेहज
टालो परां ए ॥ २३ ॥ कर्म अमारां आज रे, जगपति वारवा ॥ वली
कोण बीजो आवशे ए ॥ २४ ॥ वली जाणो अरिहंत रे, एहने वीनति ॥
करतां आवडती नथी ए ॥ २५ ॥ तो तेहीज महाराज रे, मुऊने शीख
वो ॥ जेम ते विधिशुं वीनवुं ए ॥ २६ ॥ माय ताय विण कोण रे, प्रेम
शीखवे ॥ बालकने कहो बोलवुं ए ॥ २७ ॥ जो मुऊ जाणो देव ! रे, एह
अपावन ॥ खरड्यो ठे कलिकादवें ए ॥ २८ ॥ केम लेउं उत्संग रे, अंग
जखुं एहनं ॥ विषयकषाय अशुचिशुं ए ॥ २९ ॥ तो मुऊ करो पवित्र रे,
कहो कोण पुत्रने ॥ विण मावित्र पखालशे ए ॥ ३० ॥ कृपा करी मुऊ
देव रे, इहां लगें आणीयो ॥ नरक निगोदादिकथकी ए ॥ ३१ ॥ आव्यो
हवे हजूर रे, ऊनो थइ रह्यो ॥ सामुं श्ये जूठ नहीं ए ॥ ३२ ॥ आडो
मांकी आज रे, बेगो बारणें ॥ मावित्र तुमें मनावशो ए ॥ ३३ ॥ तुमें
ठो दयासमुद्र रे, तो मुऊने देखी ॥ दया नथी श्ये आणता ए ॥ ३४ ॥
उवेखश्यो अरिहंत रे, जो आणी वेला ॥ तो महारी शी पेर थशे ए ॥ ३५ ॥
उजा ठे अनेक रे, मोहादिक वैरी ॥ ठल जुए ठे माहरां ए ॥ ३६ ॥

तेहने वारो वेगें रे, देव दया करी ॥ वली वली शुं वीनवुं ए ॥ ३७ ॥ म
 रुदेवी निजमाय रे, वेगें मोकली ॥ गज बेसारी मुक्तिमां ए ॥ ३८ ॥ जर
 तेसर निज नंद रे, कीधो केवली ॥ आरीसा अवलोकतां ए ॥ ३९ ॥ अ
 छाणुं निज पुत्र रे, प्रतिबोध्या प्रेमैं ॥ जुज करंता वारीया ए ॥ ४० ॥
 बाहुबलने नेट रे, नाण केवल तमें ॥ स्वामी सहामुं मोकदुं ए ॥ ४१ ॥
 इत्यादिक अवदात रे, सघला तुम तणा ॥ हुं जाणुं हुं मूलगा ए ॥ ४२ ॥
 महारी वेला आज रे, मौन करी बेठा ॥ उत्तर शें आपो नहीं ए ॥ ४३ ॥ वीत
 राग अरिहंत रे, समता सागरू ॥ महारां तहारां शुं करो ए ॥ ४४ ॥ एकवार म
 हाराज रे, मुजने स्वमुखें ॥ बोलावो सेवक कही ए ॥ ४५ ॥ एटले सिद्धां का
 ज रे, सघलां माहारां ॥ मनना मनोरथ सवि फल्या ए ॥ ४६ ॥ खमजो मुज
 अपराध रे, आसंगो करी ॥ असमंजस जे वीनवुं ए ॥ ४७ ॥ अवसर पा
 मी आज रे, जो नवि विनवुं ॥ तो पढतावो मन रहे ए ॥ ४८ ॥ त्रिचुव
 न तारणहार रे, पुणें माहरे ॥ आवी एकांतें मल्या ए ॥ ४९ ॥ बालक
 बोले बोल रे, जे अविगतपणे ॥ माय तायने ते रुचे ए ॥ ५० ॥ नयणें
 निरख्यो नाथ रे, नाजि नरिंदनो ॥ नंदन नंदनवन जिस्यो ए ॥ ५१ ॥
 मरुदेवी उरहंस रे, वंश इस्कागनो ॥ सोहाकर सोहामणो ए ॥ ५२ ॥ मा
 य ताय प्रभु मित्र रे, बंधव माहरो ॥ जीव जीवन तुं बालहो ए ॥ ५३ ॥
 अवर न को आधार रे, इण जग तुज विना ॥ त्राण शरण तुं मुज धणी
 ए ॥ ५४ ॥ वलि वलि करुं प्रणाम रे, चरणे तुम तणे ॥ परमेश्वर सन्मुख जु
 र्त ए ॥ ५५ ॥ जव जव तुम पाय सेव रे, सेवकने देजो ॥ हुं मागुं हुं एटलुं
 ए ॥ ५६ ॥ श्री किर्त्तिविजय उवजाय रे, सेवक एणि परें ॥ विनय विनय करी
 वीनवे ए ॥ ५७ ॥ इति श्री आदिजिनविनतिः समाप्ता ॥ श्लोकसंख्या ॥ ४८ ॥

॥ अथ श्री गौतमस्वामीनो रास प्रारंभः ॥

॥ ज्ञाषा ॥ वीर जिणेंसर चरणकमल, कमला कय वासो ॥ पणमवि पत्त
 णिशुं सामिसाल, गोयम गुरु रासो ॥ मण तणु वयण एकंत करवि, निसुणो
 जो जवियां ॥ जिम निवसे तुम्ह देह गेह, गुण गण गहगहिया ॥ १ ॥ जं
 वूदीव सिरि जरह खित्त, खोणीतल मंरुण ॥ मगधदेस सेणिय नरीसर, रिउ
 दल बल खंरुण ॥ धणवर गुवर गामनाम, जिहां जणगुणसज्जा ॥ विप्प वसे
 वसुचूइ तव, जसु पुहवी जज्जा ॥ २ ॥ ताण पुत्त सिरि इंदचूइ, चूवल

पसिद्धो ॥ चउदह विद्यांविबिह रूव, नारीरस विद्धो ॥ विनय विवेक वि
चार सार, गुणगणह मनोहर ॥ सात हाथ सुप्रमाण देह, रूपें रंजावर
॥ ३ ॥ नयण वयण कर चरण जिण, विपंकज जल पाडिय ॥ तेजें
ताराचंद सूर, आकास जमाडिय ॥ रूवें मयण अनंग करवि, मेढिहउ नि
रधाडिय ॥ धीरमें मेरु गंजीर सिंधु, चंगमचयचाडिय ॥ ४ ॥ पेखवि निरु
वम रूव जास, जिण जंपे किंचिय ॥ एकाकी किल जीत इह, गुण मेढहा
संचिय ॥ अहवा निश्चें पुव जम्म, जिणवर इण अंचिअ ॥ रंजा पडमा
गौरी गंगा, रतिहा विधि वंचिय ॥ ५ ॥ नहिं बुध नहिं गुरु कवि न कोइ,
जसु आगल रहियो ॥ पंचसया गुणपात्र ठात्र, हींमे परवरियो ॥ करे निरंत
र यज्ञकर्म, मिथ्यामति मोहिय ॥ इण ठल होशे चरम नाण, दंसण
ह विसोहिय ॥ ६ ॥ वस्तुबंद ॥ जंबूदीवह जंबूदीवह जरह वासंमि, खो
णीतल मंरुणो ॥ मगध देस सेणिय नरेसर, वरगुवर गाम तिहां ॥ विप्प
वसे वसुचूइ सुंदर, तसु जज्जा पुहवी सयल, गुण गण रूव निहाण ॥
ताण पुत्त विद्यानिलउं, गोयम अतिहि सुजाण ॥ ७ ॥ ज्ञाषा ॥
चरम जिणोसर केवलनाणी, चउविह संघपइछा जाणी ॥ पावापुर सा
मी संपत्तो, चउविह देवनिकायें जुत्तो ॥ ८ ॥ देवें समवसरण तिहां
कीजें, जिण दीठे मिथ्यामति खीजे ॥ त्रिजुवनगुरु सिंहासण वइछो, तत
खिण मोह दिगंतें पइछो ॥ ९ ॥ क्रोध मान माया मद पूरा, जाये नाठा
जिम दिन चोरा ॥ देवहुंहुहि आकाशें वाजी, धर्म नरेसर आवियो गाजी
॥ १० ॥ कुसुमवृष्टि विरचे तिहां देवा, चोशठ इंड्र जसु मागे सेवा ॥ चा
मर ठत्र सिरोवरि सोहे, रूपेंहि जिणवर जग सहु मोहे ॥ ११ ॥ उवसम
रस जर जरी वरसंता, जोजन वाणी वखाण करंता ॥ जाणवि वद्धमाण
जिण पाया, सुर नर किन्नर आवे राया ॥ १२ ॥ कंतिसमूहें ऊलऊलकं
ता, गयण विमाणें रण रणकंता ॥ पेखवि इंदचूइ मन चिंते, सुर आवे
अम्ह जगन होवेंते ॥ १३ ॥ तीर तरंकक जिम ते वहता, समवसरण
पहोता गहगहता ॥ तो अजिमानें गोयम जंपे, इणि अवसरें कोपें तणु
कंपे ॥ १४ ॥ मूढ लोक अजाणिउं बोले, सुर जाणंता इम कांइ कोले ॥
मू आगल कोइ जाण जणीजें, मेरु अवर किम उपमा दीजें ॥ १५ ॥
॥ वस्तुबंद ॥ वीर जिणवर वीर जिणवर नाण संपन्न ॥ पावा पुरिसुरम

हिय पत्तनाह संसार तारण ॥ तिहिं देवेहिं निम्मविय समवसरण बहु
 सुखकारण ॥ जिणवर जग उज्जाय करे तेजें करि दिनकार ॥ सिंहा
 सण सामिय ठविउं, हुउं सुजय जयकार ॥ १६ ॥ जाषा ॥ तो चढि
 उं घण माण गजें, इंद्रूइ जूयदेव तो ॥ हुंकारो करी संचरिउं, क
 वण सुजिणवर देव तो ॥ जोजन जूमि समोसरण, पेखवी प्रथमारंज
 तो ॥ दहदिसि देखे विबुधवहूं, आवंती सुररंज तो ॥ १७ ॥ मणिम
 य तोरण दंरु धजा, कोसीसैं नव घाट तो ॥ वैर विवर्जित जंतुगण, प्राती
 हारज आठ तो ॥ सुर नर किन्नर असुरवर, इंद्र इंद्राणीराय तो ॥
 चित्तें चमकिय चितवे ए, सेवंता प्रभुपाय तो ॥ १८ ॥ सहसकिरण सम
 वीर जिण, पेखवी रूप विशाल तो ॥ एह असंजव संजव ए, साचो ए इंद्र
 जाल तो ॥ तो बोलावे त्रिजगगुरु, इंद्रूइ नामेण तो ॥ श्रीमुख
 संसय सामि सवे, फेडे वेदपण तो ॥ १९ ॥ मान मेढ्हि मद ठेली करे,
 जगतें नामे सीस तो ॥ पंचसयाशुं व्रत लिउं ए, गोयम पहिलो सीस तो ॥
 बंधव संजम सुणवि करे, अगनिजूइ आवेइ तो ॥ नाम लेइ आज्ञाष करे,
 तं पुण प्रतिबोधेइ तो ॥ २० ॥ इणि अनुक्रमें गणहररण, आप्या वीर इ
 ग्यार तो ॥ तो उपदेशें जुवन गुरु, संजमशुं व्रत वार तो ॥ विहुं उपवा
 सैं पारणुं ए, आपणपें विहरंत तो ॥ गोयम संजम जग सयल, जय
 जयकार करंत तो ॥ २१ ॥ वस्तुहंद ॥ इंद्रूइ इंद्रूइ चढिय बहुमा
 न ॥ हुंकारो करि संचरिउं समवसरण पुहतो तुरंतो ॥ इह संसा सा
 मि सवे, चरमनाह फेडे फुरंतो ॥ बोधवीज सज्जाय मने, गोयम जवह
 विरत्त ॥ दिक्क लेइ सिक्का सहिय, गणहर पय संपत्त ॥ २२ ॥
 जाषा ॥ आज हुउं सुविहाण, आज पचेदिमां पुष्ट जरो ॥ दीठा गोय
 म सामि, जो नियनयणें अमिय जरो ॥ सिरिगोयम गणहार, पंच
 सया मुनि परवरिय ॥ जूमिय करय विहार, जवियां जन पडिवोह करे
 ॥ समवसरण मजार, जे जे संसा उपजे ए ॥ ते ते पर उपकार,
 कारण पूठे मुनिपवरो ॥ २३ ॥ जिहां जिहां दीजें दिक्क, तिहां तिहां के
 वल उपजे ए ॥ आप कन्हें अण हुंत, गोयम दीजें दान इम ॥
 गुरु उपर गुरुजत्ति, सामिय गोयम उपनिय ॥ इण ठल केवल नाण, राग
 ज राखे रंग जरे ॥ २४ ॥ जो अष्टापद शैल, वंदे चढि चउवीस जिण ॥

आतम लब्धि वसेण, चरमसरीरी सोइ मुनि ॥ इअ देसण निसुणेइ,
 गोयम गणहर संचखिउं ॥ तापस पन्नरस एण, तो मुनि दीठो आवतो
 ए ॥ १५ ॥ तव सोसिय निय अंग, अम्ह शक्ति नवि उपजे ए ॥ किम
 चढशे दृढकाय, गज- जिम दीसे गाजतो ए ॥ गिरुठ ए अजिमान,
 तापस जो मन चिंतवे ए ॥ तो मुनि चढियो वेग, आलंबवि दिनकर किरण
 ॥ १६ ॥ कंचन मणि निप्पन्न, दंरु कलस धज वड सहिय ॥ पेखवि
 परमाणंद, जिणहर जरहेसर महिय ॥ निय निय काय प्रमाण, चउदि
 सि संठिअ जिणहबिंब ॥ पणमवि मन उल्लास, गोयम गणहर तिहां
 वसिय ॥ १७ ॥ वयर सामीनो जीव, तिर्यक् जृञ्चक देव तिहां ॥ प्रतिबो
 धे पुंरुरीक, कंरुरीक अध्ययन जणी ॥ वलता गोयम सामी, सवि ताप
 स प्रतिबोध करे ॥ लेइ आपणे साथ, चाले जिम जूथाधिपति ॥ १८ ॥
 खीर खंरु घृत आणि, अमिअ वूठ अंगुठ ठवे ॥ गोयम एकण पात्र,
 करावे पारणुं सवे ॥ पंचसया सुज जाव, उज्जाल जरिउं खीरमीसैं ॥ साचा
 गुरु संजोग, कवल ते केवल रूप हुठ ॥ १९ ॥ पंचसया जिणनाह, सम
 समवसरण प्राकार त्रय ॥ पेखवि केवल नाण, उप्पन्नो उज्जोय करे ॥
 जाणे जिणह पीयूष, गाजंतो घण मेघ जिम ॥ जिणवाणी निसुणेइ, ना
 णी हूआ पंचसया ॥ २० ॥ वस्तुहंद ॥ इणे अनुक्रमें इणे अनुक्रमें ना
 णे संपन्न ॥ पन्नरह सय परवरिय हरिय डुरिय जिणनाह वंदइ ॥ जाणवि
 जगगुरु वयण तिह नाण अप्पाण निंदइ ॥ चरम जिणेसर इम जणइ,
 गोयम म करिस खेउ ॥ ठेह जइ आपण सही, होशुं तुह्वा बेउ ॥ २१ ॥
 जाषा ॥ सामिउं ए वीर जिणंद, पूनिम चंद जिम उल्लसिअ ॥ विहरिउं
 जरहवासंमि, वरिस बहुत्तर संवसिअ ॥ ठवतो ए कणय पउमेव, पायक
 मल संघें सहिअ ॥ आविउं ए नयणाणंद, नयर पावा पुरि सुरमहिय ॥ २२ ॥
 पेखियो ए गोयमसामी, देवशर्मा प्रतिबोध करे ॥ आपण ए त्रिशला देवि,
 नंदन पढोतो परम पए ॥ वलतो ए देव आकास, पेखवि जाणिय जिण
 समे ए ॥ तो मुनि ए मन विखवाद, नाद जेद जिम उपनो ए ॥ २३ ॥
 कुण समो ए सामिय देखि, आप कन्हे हुं टाखियो ए ॥ जाणंतो ए तिहु
 अणनाह, लोक विवहार न पाखियो ए ॥ अति जलुं ए कीधेलुं सामि,
 जाणियुं केवल मागशे ए ॥ चिंतवियुं ए बालक जेम, अहवा केडें लागशे

ए ॥ ३४ ॥ हुं किम ए वीर जिणंद, जगतें जोलो जोलविउं ए ॥ आपणो
 ए अविहल नेह, नाह न संपे सूचव्यो ए ॥ साचो ए इह वीतराग, नेह न
 जेणें लाखिउं ए ॥ इण समे ए गोयमचित्त, राग वैरागें वाखिउं ए ॥ ३५ ॥
 आवतो ए जो ऊलट, रहेतो रागें साहिउं ए ॥ केवल ए नाण उप्पन्न,
 गोयम सहेजें उमाहिउं ए ॥ तिहुअण ए जय जयकार, केवल महिमा
 सुर करे ए ॥ गणहरु ए करय वखाण, जवियण जव इम निस्तरे ए ॥
 ॥ ३६ ॥ वस्तुबुंद ॥ पढम गणहर पढम गणहर वरस पंचास ॥ गि
 हिवासें संवसिय तीस वरिस संजम विजूसिय ॥ सिरिकेवल नाण पुण
 वार वरिस तिहुयण नमंसिय ॥ रायगिहि नयरीहिं ठविअ बाणवइ वरि
 साउं ॥ सामी गोयम गुणनिलो, होशे शिवपुर ठाउं ॥ ३७ ॥ जाषा ॥
 जिम सहकारें कोयल टहुके, जिम कुसुमवनें परिमल वहेके, जिम चं
 दन सुगंधनिधि ॥ जिम गंगाजल लहेरें लहके, जिम कणयाचल तेजें
 ऊलके, तिम गोयम सौजाग्यनिधि ॥ ३८ ॥ जिम मानसरोवर निवसे
 हंसा, जिम सुरवर सिरि कणयवतंसा, जिम महुयर राजीववनी ॥ जिम
 रयणायर रयणें विलसे, जिम अंबर तारागण विकसे, तिम गोयम गुण
 केखिवनी ॥ ३९ ॥ पूनिम निसि जिम ससिहर सोहे, सुरतरु महिमा जिम
 जग मोहे, पूरव दिसि जिम सहसकरो ॥ पंचानन जिम गिरिवर राजे,
 नरवइ घर जिम मयगल गाजे, तिम जिनशासन मुनिपवरो ॥ ४० ॥
 जिम सुरतरुवर सोहे शाखा, जिम उत्तम मुख मधुरी जाखा, जिम वनके
 तकी महमहे ए ॥ जिम जूमिपति जुयवल चमके, जिम जिनमंदिर घंटा
 रणके, तिम गोयम लब्धें गहगहे ए ॥ ४१ ॥ चिंतामणि कर चढिउं आ
 ज, सुरतरु सारे वंठिय काज, कामकुंज सवि वश हुउं ए ॥ कामगवी पूरे
 मनकामिय, अष्ट महासिद्धि आवे धामिय, सामिय गोयम अणुसरो ए ॥
 ॥ ४२ ॥ पणवल्कर पहेलो पजणीजें, मायाबीज श्रवण निसुणीजें, श्रीमती
 शोभा संजवे ए ॥ देवह धुरि अरिहंत नमीजें, विनयपहु उववाय शु
 णीजें, इण मंत्रें गोयम नमो ए ॥ ४३ ॥ पुरं पुर वसतां कांइ करीजें, दे
 श देशांतर कांइ जमीजें, कवण काज आयास करो ॥ ग्रह ऊठी गोयम
 समरीजें, काज समग्रह ततखण सिजे, नवनिधि विलसे तास घरे ॥
 ॥ ४४ ॥ चउदह सय वारोत्तर वरसें, गोयम गणहर केवल दिवसें,

किउं कवित्त उपगार करो ॥ आदेशिं मंगल एह पञ्चणीजें, परव महोन्नव
पहिलो लीजें, रुद्धि वृद्धि कल्याण करो ॥ ४५ ॥ धन्य माता जिणें उयरें
धरिया, धन्य पिता जिण कुल आवतरिया, धन्य सह गुरु जिणें दिखिया
ए ॥ विनयवंत विद्याचंमार, जसरं गुण कोइ न लप्ते पार, विद्यावंत गुरु
वीनवे ए ॥ गौतमस्वामीनी रास नचणीजें, चउविह संघ रक्षियायत कीजें,
रुद्धि वृद्धि कल्याण करे ॥ ४६ ॥ इति श्री गौतमस्वामीनो रास संपूर्ण ॥

॥ अथ दीव्यालीनुं स्तवन ॥

॥ प्रभु कंठें ठवि फूलनी माला ॥ ए देशी ॥

॥ रमती ऊर्मती अमुन्सोहीली, बेहु मली लीजियें एक ताली रे ॥
सखि आज अनोपम दीवाली ॥ लील विलासें पूरण मासें, पोष दशम
निशि रढीयाली रे ॥ स० ॥ १ ॥ पशु पंखी वसीयां वनवासें, ते पण सुखी
यां समकाली रे ॥ स० ॥ एणी रात्रें घेर घेर उत्सव होशे, सुखीयां जगत
मां नर नारी रे ॥ स० ॥ २ ॥ उत्तम ग्रह विशाखा जोगें, जन्म्या प्रभु
जी जयकारी रे ॥ स० ॥ साते नरकें थयां अजुवालां, थावरने पण सु
खकारी रे ॥ स० ॥ ३ ॥ माता नमी आवे दिक्कुमरी, अधोलोकनी वस
नारी रे ॥ स० ॥ सूतीघर ईशानें करती, जोजन एक अशुचि टाली रे
॥ स० ॥ ४ ॥ ऊर्ध्व लोकनी आठज कुमरी, वरसावे जल कुसुमाली रे ॥ स० ॥
पूरेव रुचक आठ दर्पण धरती, दक्षिणनी अड कलशाली रे ॥ स० ॥ ५ ॥ अड
पष्ठिमनी पंखा धरती, उत्तर आठ चमर ढाली रे ॥ स० ॥ विदिशीनी चउ
दीपक धरती, रुचक छीपनी चउ वाली रे ॥ स० ॥ ६ ॥ केलतणां घर त्रणे
करिने, मर्दन स्नान अलंकारी रे ॥ स० ॥ रक्षापोटली बांधी बेहुने, मं
दिर मेहल्यां शणगारी रे ॥ स० ॥ ७ ॥ प्रभु मुख कमलें अमरी जमरी,
रास रमंती लटकाली रे ॥ स० ॥ प्रभु माता तुं जगतनी माता, जन दी
पकनी करनारी रे ॥ स० ॥ ८ ॥ माजी तुज नंदन घणुं जीवो, उत्तमजी
वने उपगारी रे ॥ स० ॥ ठप्पन दिक्कुमरी गुण गाती, श्री शुचवीर व
चन शाली रे ॥ स० ॥ ए ॥ इति ॥

॥ अथ आमलकी क्रीडानुं स्तवन ॥

॥ आव्यो आषाढो मास, नाव्यो धूतारो रे ॥ ए देशी ॥

॥ माता त्रिशला नंदकुमार, जगतनो दीवो रे ॥ मारा प्राण तणो आधा

र, वीर घणुं जीवो रे ॥ ए आंकणी ॥ आल्लोमलकी क्रीडायें रमतां, हास्यो
 सुर प्रभु पामी रे ॥ सुणजोने स्वामी आत् ॥ मरामी, वात कहुं शिर नामी रे ॥
 वीर घणुं जीवो रे ॥ १ ॥ माण ॥ सौधर्माचिं सुरलोकें रहेतां, अमो मिथ्या
 त जराणां रे ॥ नागदेवनी पूजा करतांहि, शिर न धरी प्रभु आणा रे
 ॥ वीण ॥ २ ॥ माण ॥ एक दिन इंद्र ह एनामां वेठां, सोहमपति एम वो
 ले रे ॥ धैरजवल त्रिभुवननुं नावे, त्रि, शलावालक तोळें रे ॥ वीण ॥ ३ ॥
 माण ॥ साचुं साचुं सहु सुर वोळ्या, पढाण में वात न मानी रे ॥ फणिधर
 ने लघु बालक रूपें, रमत रमीयो ठारवित्री रे ॥ वीण ॥ ४ ॥ माण ॥ वर्डसा
 तुम धैरज महोदुं, बलमां पण नहिं काचुं रे ॥ ते गरुडगुण गरुड्या गावे,
 हवे में जाणुं साचुं रे ॥ वीण ॥ ५ ॥ माण ॥ एकज मुष्टिप्रहारें मारुं,
 मिथ्यात जागुं जाय रे ॥ केवल प्रगटे मोहरायने, रहेवानुं नहिं थाय रे
 ॥ वीण ॥ ६ ॥ माण ॥ आजथकी तुं साहेव मारो, हुं हुं सेवक तहारो
 रे ॥ द्वाण एक स्वामी गुण न विसारुं, प्राणथकी तुं प्यारो रे ॥ वीण ॥
 ॥ ७ ॥ माण ॥ मोह हरावे समकित पावे, ते सुर सरग सधावे रे ॥ मा
 हावीर प्रभु नाम धरावे, इंद्रसजा गुण गावे रे ॥ वीण ॥ ८ ॥ माण ॥
 प्रभु मलपता निज घेर आवे, सरखा मित्र सोहावे रे ॥ श्रीशुजवीरनुं
 मुखहुं देखी, माताजी सुख पावे रे ॥ वीण ॥ ९ ॥ इति स्तवन संपूर्ण ॥
 ॥ अथ नेमिनाथनुं स्तवन ॥ आवो हरि कुंकुमने पगळे ॥ ए देशी ॥
 ॥ सुणो सखि सज्जन ना विसरे ॥ आठ जवंतर नेह निवाही, नवमे
 केम विठडे ॥ सुण ॥ नेह विबुद्धा आ दुनीयामां, जंपापात करे ॥ सुण ॥
 ॥ १ ॥ घर ठंमी परदेशें फरतां, पूरण प्रेमें ठरे ॥ सुण ॥ जान सजी करी
 जादव आये, नयनसैं नयन मिले ॥ सुण ॥ २ ॥ तोरण देख गये गिरनारे, चा
 रित्र लेह विचरे ॥ सुण ॥ दुःखण जरियां दुर्जन लोकां, दयिता दोष जरे
 ॥ सुण ॥ ३ ॥ माता शिवासुत सांजल सज्जन, साचा एम ठरे ॥ सुण ॥ तोर
 ण आवी मुक्त समजावी, संयम शान करे ॥ सुण ॥ ४ ॥ राजुल रागविरा
 गें रहेतां, ज्ञान वधाइ वरे ॥ सुण ॥ प्रीतम पासैं संजम वासैं, पातक
 दूर हरे ॥ सुण ॥ ५ ॥ सहसावनकी कुंज गलनमें, ज्ञानसैं ध्यान धरे
 ॥ सुण ॥ केवल पामी शिवगति गामी, आ संसार तरे ॥ सुण ॥ ६ ॥ नेम
 जिनेश्वर सुखसज्जायें, पोढीया शिवनगरें ॥ सुण ॥ श्री शुजवीर अखंरु स

नेही, कीर्त्ति जग पसरे ॥ सु० ॥ ७ ॥ इति श्री नेमिनाथस्तवन संपूर्ण ॥

॥ अथ श्री नेमीनाथनुं स्तवन ॥

॥ सुण गोवालणी, गोरसडावाढी रे ऊज्जी रहेने ॥ ए देशी ॥

॥ शामढीया ढाल, तोरणथी रथ फेस्यो, कारण कहोने ॥ गुण गिरुवा
ढाल, मुजने मूकी चाढ्या, दरिसन द्योने ॥ ए आंकणी ॥ प्रभु हुं बुं नारी
तमारी, तुमें श्ये प्रीत मूकी अमारी, तुमें संयमछी मनमां धारी ॥ शा० ॥
गु० ॥ १ ॥ तुम पशुआ उपर कृपा आणी, तुमें मारी वात को नव जाणी,
तुम विण परणुं नहिं को प्राणी ॥ शा० ॥ गु० ॥ २ ॥ आठ जवानी प्र
तडढी, मूकीने चाढ्या रोटडढी, नहिं सज्जननी ए रीतडढी ॥ शा० ॥
गु० ॥ ३ ॥ नवि कीधो हाथ उपर हाथे, तो कर मूकावुं हुं माथे, पण
जावुं प्रभुजीनी साथें ॥ शा० ॥ गु० ॥ ४ ॥ एम कही प्रभु हाथे व्रत ली
धो, पोतानो कारज सवि कीधो, पकड्यो मारग एणें शिव सीधो ॥ शा०
॥ गु० ॥ ५ ॥ चोपन दिन प्रभुजीयें तप करियो, पण पोतें केवल वर ध
रियो, पणसत ठत्रीशशुं शिव वरियो ॥ शा० ॥ गु० ॥ ६ ॥ एम त्रण क
ल्याणक गिरनारें, पाम्या ते जिन उत्तम तारे, जो पदपद्म तस शिर धा
रे ॥ शा० ॥ गु० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री सिद्धाचलजीनुं स्तवन ॥ सेलुंगर तुं शीदनें आव्यो ॥ ए देशी ॥
॥ आवो गिरि सिद्धाचल जश्यें, पाप हरी निर्मल तो थश्यें, कुमतिक
दाग्रहने तजीयें, आवो गिरि सिद्धाचल जश्यें ॥ १ ॥ तारण तीरथ दो
कहीयें, थावर जंगमने लहियें, लोकोत्तरने नित्य जजीयें ॥ आ० ॥ १ ॥ पद
अणवाणे पत्र चरियें, पुण्य घणो लाजें जरीयें, सिद्धा अनंता कांकरीयें
॥ आ० ॥ ३ ॥ सोना रूपाने फूलें, मुक्ताफल अमुलक मूलें, पूजीने ना
म नहीं झूले ॥ आ० ॥ ४ ॥ चडीयें गिरिवर अनुकरमें, अंतर ध्यान र
सैं रमीयें, मरुदेवानंदनने नमीयें ॥ आ० ॥ ५ ॥ रायण हेठल जिनरा
या, पूर्व नवाणुं इहां आव्या, लढी लढी तस प्रणमुं पाया ॥ आ० ॥
॥ ६ ॥ सूरजकुंरुमां जलें नहाशुं, पेरण कीरोदक आतुं, आंगी रची
जिनगुण गाशुं ॥ आ० ॥ ७ ॥ तीरथ दरशनें फरीयें, जोग उपाधि दूरें
करियें, लाज अनंतो एणें गिरियें ॥ आ० ॥ ८ ॥ गाम बगोदरेथी आवे,
संघवी संघवण मन जावे, जिन गुणमाला कंठें ठावे ॥ आ० ॥ ९ ॥ उगणीश

बीलोत्तर वरपें, ऊंजल पोसनी ठठ दिवसें, जिनवर जेटी मन उद्धसे ॥
 आ०॥१०॥ देवकीनंदन अनुसरीयें, उलखा जोलें जल जरीयें, सिद्धशिला
 काउस्सग धरीयें ॥आ०॥११॥ जावें कुंगर चित्त लाया, सिद्धवडनी शी
 तल बाया, जाणुं मावडली माया ॥आ०॥१२॥ विमलाचल फरसे प्राणी,
 जीव जविक होवे नाणी, रिखज कहे वरे शिवराणी ॥ आ० ॥ १३ ॥

॥ अथ श्रीसिद्धाचल स्तवन ॥ गरवानी देशीमां ॥

॥ श्रीसिद्धाचल मंरुण स्वामी रे, जगजीवन अंतर जामी रे, एतो प्र
 णमुं हुं शिर नामी ॥ जात्रीडा जात्रा नवाणुं करीयें रे ॥ करियें तो जवज
 ल तरियें ॥ जात्री० ॥ १ ॥ श्रीऋषज जिनेश्वरराया रे, जिहां पूर्व नवा
 णुं आया रे, प्रभु समवसखा दुखदाया ॥ जात्री० ॥ २ ॥ चैत्री पूनम दि
 न वखाणुं रे, पांच कोडी पुंरुरिक जाणुं रे, जे पाम्या पद निर्वाणुं ॥
 जात्री० ॥ ३ ॥ नमि विनमि राजा सुख सातें रे, बे कोडी साधु संघातें रे,
 एतो पहोता पद लोकातें ॥ जात्री० ॥ ४ ॥ काति पूनमें करमने तोडी
 रे, जिहां सिद्धा मुनि दस कोडी रे, तेतो वंदो बे करजोडी ॥ जात्री० ॥
 ॥ ५ ॥ एम जरतेश्वरने पाटें रे, असंख्याता मुनिवाटें रे, पाम्या मुक्तिर
 मणी ए वाटें ॥ जात्री० ॥ ६ ॥ दोय सहस मुनि परिवार रे, थावचासुत
 सुखकार रे, सयपंच सैलग अणगार ॥ जात्री० ॥ ७ ॥ वली देवकीसुत
 सुजगीश रे, सिद्धा बहु जादववंश रे, ते प्रणमो रे मन हंस ॥ जात्री०
 ॥ ८ ॥ पांचे पांरुव एणें गिरि आव्या रे, सिद्धा नव नारद ऋषि राया रे,
 वली सांव प्रद्युम्न कहाया ॥ जात्री० ॥ ९ ॥ ए तीरथ महिमावंत रे, जिहां
 सिद्धा साधु अनंत रे, इम जांखे श्रीजगवंत ॥जात्री०॥१०॥ उज्ज्वलगि
 रि समो नहिं कोय रे, तीरथ सघलां में जोय रे, जे फरस्यां पाप न होय
 ॥ जात्री० ॥ ११ ॥ एकल आहारी (१) सचित्त परिहारी (२) रे, पदचारीने
 (३) जूमि संधारी (४) रे, शुद्ध समकित (५) ने ब्रह्मचारी (६) ॥जात्री०॥१२॥
 एम बहरी जे नर पाले रे, बहुदान सुपात्रें आले रे, ते जन्म मरण जय टाले
 ॥जात्री०॥१३॥ धन्य धन्य तेह नर नारी रे, जेते विमलाचल एक तारी
 रे, जाउं तेहनी हुं वलिहारी ॥ जात्री० ॥ १४ ॥ श्रीजिनचंद्रसूरि सुपसायें
 रे, जिनहर्ष होय उठायें रे, इम विमलाचल गुण गाये ॥ जात्री० ॥ १५ ॥

॥ अथ सीताजीनी सवाय प्रारंज ॥

॥ जनकसुता हुं नाम धराबुं, राम ठे अंतरजामी ॥ पादव अमारो
मेलने पापी, कुलने लागे ठे खामी ॥ अडशो मांजो, मांजो मांजो मांजो
॥ अ० ॥ महारो नाहलीयो दुहवाय ॥ अ० ॥ मने संग केनो न सुहाय
॥ अ० ॥ महारुं मन मांहेथी अकुलाय ॥ अ० ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ मेरु म
हीधर ठाम तजे जो, पहर पंकज जगे ॥ जो जलधि मर्यादा मूके, पांगलो
अंबर पूगे ॥ अ० ॥ १॥ तो पण तुं सांजलने रावण, निश्चय शील न खंहुं ॥
प्राण अमारो परलोक जाये, तो पण सत्य न ठंहुं ॥ अ० ॥ ३॥ कुण मणि
धरना मणि लेवाने, हैडे घाले हाम ॥ सती संघातें स्नेह करीने, कहो
कुण साधे काम ॥ अ० ॥ ४॥ परदारानो संग करीने, आखो कोण उगरियो ॥
जंहुं तो तुं जोय आलोची, सहि तुज दहाडो फरियो ॥ अ० ॥ ५॥ जन
कसुता हुं जग सहु जाणे, नामंरुल ठे जाइ ॥ दशरथ नंदन शिर ठे
खामी, लखमण करशे लडाई ॥ अ० ॥ ६ ॥ हुं धणीयाती पीयु गुणराती,
हाथ ठे महारे ठाती ॥ रहे अलगो तुज वयणें न चलुं, कां कुलें वाये ठे
काती ॥ अ० ॥ ७॥ उदयरतन कहे धन्य ए अबला, सीता जेहनुं नाम ॥
सतीयामांहे शिरोमणि कहियें, नित्य नित्य होजो प्रणाम ॥ अ० ॥ ८ ॥

॥ अथ आंबिल तपमां आहार लेवाना विधिनो स्वाध्याय ॥

॥ प्रारंजः ॥ चोपाईनी देशीमां ॥

॥ समरी श्रुतदेवी शारदा, सरस वचन वर आपो सदा ॥ आंबिल
तपनो महिमा घणो, जविजन जावथकी ते सुणो ॥ १॥ विगय सकलनो
जिहां परिहार, अशनमांहे पण जेद विचार ॥ विदल सर्व तिल तूअर वि
नां, अलसी कोद्रव कांगनी मना ॥ २॥ खड धान्य पूंहक डुकट फल सर्व, व
जीजें आंबिलने पर्व ॥ उंसामण परें जो जल जले, तो आंबिल आंबिल
रस टले ॥ ३॥ बीड लवण शूठ मिरच ने सुआ, मेथी संचल रामठ कहां ॥
अजमादिक जेला रंधाय, तो आंबिलमां लेवा थाय ॥ ४॥ जीरुं जले ते
जे वडी कही, ते सूजे पण जीरुं नहीं ॥ गोमूत्र विना अठे अणाहार, ते स
वि लेवानो व्यवहार ॥ ५॥ सात जाति जे तंडुल तणी, जे सूजती आंबि
लमां जणी ॥ शेकेल धान्य अपक्की दाल, मांमा खाखर लेवा टाल ॥ ६॥
हलदर लविंग पिंपर पींपली, हरडे सैंधव वेशण वली ॥ खादिस खादिस

जे कहेवाय, ते आंबिलमां नवि लेवाय ॥ ७ ॥ उत्कृष्ट विधे जण्णजल नीर, जघन्य विधे कांजीनुं नीर ॥ एम निर्दूषण आंबिल करे, मुख धोव ण दातण नवि करे ॥ ८ ॥ जे निर्दूषण विधे आहार, उदननो तेने व्यवहार ॥ आटो लिगट पाणी विनु, ते पण आंबिलमां सूजतुं ॥ ९ ॥ अशठ गीतारथ अणमत्सरी, जे जे विधि बोले ते खरी ॥ लाजालाज विचारे जेह, विधि गीतारथ कहियें तेह ॥ १० ॥ आंबिल तप उत्कृष्टं कहुं, विघ्न विदारण कारण लहुं ॥ वाचक कीर्त्तिविजय सुपसाय, चांखे विनयविजय उवज्जाय ॥ ११ ॥ इति आंबिल तपनी स्वाध्याय ॥

॥ अथ चेतन शिखामणनी सद्याय ॥

॥ चेतन अव कबु चेतीयें, ज्ञान नयन ऊघाडी ॥ समता सहजपणुं नजो, तजो ममता नारी ॥ चे० ॥ १ ॥ या छुनीयां हे वाजरी, जेसी वाजीगर वाजी ॥ साथ कीसीके नां चले, ज्युं कुलटा नारी ॥ चे० ॥ २ ॥ माया तरुवाया परें, न रहे स्थिरकारी ॥ जानत हे दिलमें जनी, पण करत विगारी ॥ चे० ॥ ३ ॥ मेरी मेरी तुं क्या करे, करे कोणजुं यारी ॥ पलटे एकण पलकमें, ज्युं घन अंधियारी ॥ चे० ॥ ४ ॥ परमात्म अविचल नजो, चिदानंद आकारी ॥ नय कहे नियत सदा करो, सब जन सुख कारी ॥ चे० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ आत्मबोधनी सद्याय ॥

॥ हो सुण आतमा मत, पड मोह पंजरमांहे ॥ माया जाल रे ॥ धन राज्य जीवन रूप रामा, सुत सुता घरवार रे ॥ हुकम होदा हाथी घोडा, कारि मो परिवार ॥ माया जाल रे ॥ हो० ॥ १ ॥ अतुलबल हरि चक्री रामा, तुं जो ऊर्जित मदमत्त रे ॥ क्रूर जमबल निकट आवे, गलित जावे सत्त ॥ माया० ॥ हो० ॥ २ ॥ पुहवीने जे ठत्र परें करे, मेरुनो करे दंरु रे ॥ ते पण गया हाथ घसता, मूकी सर्व अखंरु ॥ मा० ॥ हो० ॥ ३ ॥ जे तखत बेसी हुकम करता, पहेरी नवला वेश रे ॥ पाघ सहेरा धरत टेढा, मरी गया जमदेश ॥ मा० ॥ हो० ॥ ४ ॥ मुख तंबोल ने अधर राता, करत नव नवा खेल रे ॥ तेह नर बल पुण्य घाठे, करत परघर टेल ॥ मा० ॥ हो० ॥ ५ ॥ नज सदा नगवंत चेतन, सेव गुरुपदपद्म रे ॥ रे, जि कर धर्मकरणी, पामे शाश्वत सद्म ॥ मा० ॥ हो० ॥ ६ ॥ इति ॥

॥ अथ सांजल सयणानी सद्याय ॥

॥ सांजल सयणा साची सुणावुं, पूरव पुण्यें तुं पाम्यो रे जाइ ॥ नरक निगोदमां जमतां नरजव, तें निःफल केम वाम्यो रे जाइ ॥ सां० ॥ १ ॥ जैनधर्म जयवंतो जगमां, धारी-धर्म न साध्यो रे जाइ ॥ मेघघटा सरि खा गज साटे, गर्दज घरमां बांध्यो रे जाइ ॥ सां० ॥ २ ॥ कटपवृद्ध कू हाडे कापी, धंतुरो घेर धारे रे जाइ ॥ चिंतामणि चिंतित पूरण ते, काग उमावण मारे रे जाइ ॥ सां० ॥ ३ ॥ एम जाणी जावा नवि दीजें, नर नारी नर जवनें रे जाइ ॥ उलखी शुद्धधर्मने साधो, जे मान्यो मुनि मन ने रे जाइ ॥ सां० ॥ ४ ॥ जे विज्ञाव परज्ञावमां जजीयें, रमणस्वज्ञाव मां करियें रे जाइ ॥ उत्तमपदपद्मने अवलंबी, जवियण जवजल तरी यें रे जाइ ॥ सां० ॥ ५ ॥ इति आत्महित सद्याय ॥

॥ अथ जोबन अस्थिरनी सझाय ॥ राग प्रज्ञाती ॥

॥ जोबनीयांनी मोजां फोजां, जाय नगरां देती रे ॥ घडी घडी घडी याळां वाजे, तोही न जागे तेथी रे ॥ जो० ॥ १ ॥ जरा राक्षसी जोर करे ठे, फेलावे फजेती रे ॥ आवी अवधें उशंके नहीं, लखपतिने लेती रे ॥ जो० ॥ २ ॥ माळें बेठो मोज करे ठे, खातें जोवे खेती रे ॥ जमरो जमरो ताणी लेशे, गोफण गोळासेंती रे ॥ जो० ॥ ३ ॥ जिनराजानें शरणें जाऊं, जोराळो को न जेथी रे ॥ छुनीयामां, दूजो दीसे नहीं, आखर तर शो तेथी रे ॥ जो० ॥ ४ ॥ दंत पड्या ने कोसो थयो, काज सखुं नहिं केथी रे ॥ उदयरत्न कहे आपें समजो, कहियें वातो केती रे ॥ जो० ॥ ५ ॥

॥ अथ निंदावारक सझाय ॥

॥ निंदा म करजो कोझनी पारकी रे, निंदानां बोळ्यां महापाप रे ॥ वयर विरोध वाधे घणो रे, निंदा करतां न गणे माय बाप रे ॥ निं० ॥ १ ॥ दूर वलंती कां देखो तुम्हें रे, पगमां बलती देखो सहु कोथ रे ॥ परना मलमां धोयां लूगडां रे, कहो केम ऊजलां होय रे ॥ निं० ॥ २ ॥ आप संजालो सहुको आपणो रे, निंदानी मूको पडी देव रे ॥ थोडे घणे अवगुणें सहु जख्या रे, केहनां नळीयां चुवे केहनां नेव रे ॥ निं० ॥ ३ ॥ निंदा करे ते थाये नारकी रे, तप जप कीधुं सहु जाय रे ॥ निंदा करो तो कर जो आपणी रे, जेम बुटकबारो थाय रे ॥ निं० ॥ ४ ॥ गुण ग्रहेजो सहु

को तणो रे, जेहमां देखो एक विचार रे ॥ कृष्णपरें सुख पामशो रे, स
मयसुंदर सुखकार रे ॥ निं० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ धोबीडानी सञ्ज्ञाय ॥

॥ धोबीडा तुं धोजे मननुं धोतियुं रे, रखे राखतो मेल लगार रे ॥
एणे रे मेळें जग मेलो कस्यो रे, विण धोयुं न राखे लगार रे ॥ धो० ॥
॥ १ ॥ जिनशासन सरोवर सोहामणुं रे, समकिततणी रूडी पाल रे ॥
दानादिक चार वारणां रे, मांही नवतत्त्व कमल विशाल रे ॥ धो० ॥ २ ॥
तिहां जीले मुनिवर हंसला रे, पिये ठे तप जप नीर रे ॥ शम दम आदें
जे शील रे, तिहां खावे आपणुं चीर रे ॥ धो० ॥ ३ ॥ तपवजे तप त
डके करी रे, जालवजे नवतत्त्ववाड रे ॥ ठांटा उमाडे पाप अढारना रे,
एम उजळुं होशे ततकाल रे ॥ धो० ॥ ४ ॥ आलोयण साबूडो सूधो
करे रे, रखे आवे माया सेवाल रे ॥ निश्चें पवित्रपणुं राखजे रे, पठें आ
पणी नीमी संजाल रे ॥ धो० ॥ ५ ॥ रखे मूकतो मन मोकळुं रे, चल मेळीने
संकेल रे ॥ समयसुंदरनी शीखडी रे, सुखडी अमृतवेल रे ॥ धो० ॥ ६ ॥

॥ अथ ढंढणऋषिजीनी सञ्ज्ञाय ॥

॥ ढंढण ऋषिजीने वंदणा ॥ हुं वारी लाल ॥ उत्कृष्टो अणगार रे ॥ हुं वारी
लाल ॥ अजिग्रह लीधो आकरो ॥ हुं वारी ॥ लब्धें लेशुं आहार रे ॥ हुं वा
री लाल ॥ ढं० ॥ १ ॥ दिनप्रति जावे गोचरी ॥ हुं० ॥ न मळे शुद्ध आ
हार रे ॥ हुं० ॥ न लीये मूल असूऊतो ॥ हुं० ॥ पंजर हूवो गात रे ॥
हुं० ॥ ढं० ॥ २ ॥ हरि पूढे श्री नेमने ॥ हुं० ॥ मुनिवर सहस्र अढार रे
॥ हुं० ॥ उत्कृष्टो कोण एहमें ॥ हुं० ॥ मुऊने कहो कृपाल रे ॥ हुं० ॥
ढं० ॥ ३ ॥ ढंढण अधिको दाखीयो ॥ हुं० ॥ श्रीमुख नेम जिणंदरे ॥ हुं० ॥
कृष्ण उम्माह्यो वांदवा ॥ हुं० ॥ धन्य जादव कुलचंद रे ॥ हुं० ॥ ढं० ॥ ४ ॥
गल्लीआरें मुनिवर मळ्या ॥ हुं० ॥ वांदे कृष्ण नरेश रे ॥ हुं० ॥ किणही
मिथ्यात्वी देखीने ॥ हुं० ॥ आव्यो जावविशेष रे ॥ हुं० ॥ ढं० ॥ ५ ॥
आवो अम घर साधुजी ॥ हुं० ॥ ल्यो मोदक ठे शुद्ध रे ॥ हुं० ॥
ऋषिजी लेई आविया ॥ हुं० ॥ प्रभुजी पास विशुद्ध रे ॥ हुं० ॥ ढं० ॥
॥ ६ ॥ मुज लब्धें मोदक मळ्या ॥ हुं० ॥ पूढे ठे कहो कृपाल रे ॥ हुं० ॥
लब्धि नहिं वत्स ताहरी ॥ हुं० ॥ श्रीपति लब्धि निहाल रे ॥ हुं० ॥

॥ ढं ॥ ७ ॥ तो मुजने लेवो नहीं ॥ हुं ॥ चादयो परठण काज रे ॥
हुं ॥ इंट निंजाडे जाइने ॥ हुं ॥ चूरे कर्म समाज रे ॥ हुं ॥ ढं ॥ ७ ॥
आवी सूधी जावना ॥ हुं ॥ पाम्यो केवल नाण रे ॥ हुं ॥ ढं ॥ ढं ॥ ढं ॥
मुक्तें गया ॥ हुं ॥ कहे जिनहर्ष सुजाण रे ॥ हुं ॥ ढं ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ मुहपत्तीना पच्चास बोलनी सघाय ॥

॥ ढाल ॥ सिरिजंबूरे, विनयनक्ति शिर नामिने ॥ कर जोडी रे, पूठे सो
हमस्वामीने ॥ जगवंता रे, कहो शिवकांता केम मले ॥ कहे सोहम रे, मि
थ्या त्रम दूरें टले ॥ त्रुटक ॥ दूरें टले विष गरल ईहा, उजय मारग अनुसरी ॥
एक ज्ञान दूजी करत क्रिया, अनेदारोपण करी ॥ जिम पंगु दर्शित चरण
कर्षित, अंध बिहुं निज पुर गया ॥ तिम सत्त्व सजतां तत्त्व जजतां, जविक
केइ सुखिया थया ॥ १ ॥ ढाल ॥ वैकल्य ज्युं रे, कष्ट ते करवुं सोहिबुं ॥ पण
जंबू रे, जाणपणुं जग दोहिबुं ॥ तेणें जाणी रे, आवश्यक किरिया करो ॥
उपगरणे रे, रजहरणो मुहपत्ती धरो ॥ त्रुटक ॥ मुहपत्ती श्वेतें मानोपेतें,
शोल निज अंगुल जरी ॥ दोय हाथ जाली दग निहाली, दृष्टि पडिलेहण
करी ॥ त्यां सूत्र अर्थ सुतत्त्व करीने, सहहुं एम जावियें ॥ नचा वच्चा रूप
तिग तिग, पखोडा षट लावियें ॥ २ ॥ ढाल ॥ समकितमोहनी रे, मिश्र
मिथ्यात्वने परिहरुं ॥ काम राग रे, स्नेह दृष्टि राग संहरुं ॥ ए साते रे,
बोल कह्या हवे आगलें ॥ अंगुलि वच्चें रे, त्रण वधूटक कर तलें ॥ त्रुटक ॥
करतलें वामें अंजलि धरि, अखोडा नव कीजियें ॥ प्रमार्जन नव तेमज
करियें, तिग तिगंतर लीजियें ॥ सुदेव सुगुरु सुधर्म आदरुं, प्रतिपद्धी परि
हरुं ॥ वली ज्ञान दर्शन चरण आदरुं, विराधक त्रिक अपहरुं ॥ ३ ॥
॥ ढाल ॥ मनोगुप्ति रे, वचन कायगुप्त जजुं ॥ मनोदंरु रे, वचन काय
दंरुने तजुं ॥ पचवीश रे, बोल ए मुहपत्तीना लह्या ॥ हवे अंगना रे, परि
हरुं एम सघला कह्या ॥ त्रुटक ॥ कह्या वधूटक करि परस्पर, वाम हा
थे त्रिक करो ॥ हास्य रति ने अरति ठंमी, इतर कर त्रिक अनुसरो ॥ जय
शोक डुगंठा तजीने, पयाहीणो आचरो ॥ कृष्णलेश्या नीलकापोत, ल
लाटें त्रिक परिहरो ॥ ४ ॥ ढाल ॥ रस गारव रे, कृद्धि शाता गारवा ॥ मुख
हैडे रे, त्रण त्रण एम धारवा ॥ मायाशल्य रे, नियाण मिथ्यात्व टाळियें ॥
वाम खंधें रे, क्रोध मान दोय गाळियें ॥ त्रुटक ॥ गाळीयें माया लोचन द

द्विण, खंध ऊर्ध्व अधो मल्ली ॥ त्रिक वाम पादें पुढवी ने अप, वल्ली तेउनी
रक्षा करी ॥ जमणे पगे त्रण वाउ वणसई, त्रसकायनी रक्षा करुं ॥ पंचा
श बोलें पडिलेहण, करत ज्ञानी जव हरुं ॥५॥ ढाल ॥ एह मांहेथी रे,
चावलीश बोल ते नारीने ॥ शीश हृदयना रे, खंध बोल दश वारीने ॥ इं
ण विधिश्युं रे, पडिलेहणथी शिव लह्यो ॥ अवधि करी रे, ठक्कायनो विरा
धक कह्यो ॥ त्रुटक ॥ कह्यो किंचित् आवश्यकथी, तथा प्रवचनसारथी ॥
जावना चेतन पावना कही, गुरु वचन अनुसारथी ॥ शिव लहे जंबू
रहे जो शुज, वीरविजयनी वाणीयें ॥ मन मांकडुं वनवास रमतुं, वश
करि करी घर आणियें ॥ ६ ॥ इति सञ्ज्ञाय संपूर्ण ॥

॥ अथ काया उपर सञ्ज्ञाय ॥

॥ काया रे वाडी कारमी, सीचंतां रे शूके ॥ उंठ कोडि रोमावल्ली, फल
फूल न मूके ॥ का० ॥ १ ॥ काया माया कारमी, जोवंतां जाशे ॥ मारग
लेजो मोक्षनो, जीवडो सुख पाशे ॥ का० ॥ २ ॥ अरिहंत आंबो मोरीयो,
सामायिक थाणे ॥ मंत्र नवकार संचारजो, समकित शुद्ध ठाणे ॥ का० ॥
॥ ३ ॥ वाडी करो विरता तणी, सवि लोच निवारो ॥ शील संयम दोनुं
एकठा, जल्ली पेरें पालो ॥ का० ॥ ४ ॥ पांच पुरुष देशावरी, बेठा इण
मावली ॥ फल चूटीने चोरियां, न करी रखवाली ॥ का० ॥ ५ ॥ इण वाडी
एक शूडलो, सुख पिंजर बेठो ॥ बहुत जतन करी राखीयो, जातो किणहीं
न दीठो ॥ का० ॥ ६ ॥ कां जोलपणे जव हारियो, मत मोडी संचाली ॥
रत्न चिंतामणि सारिखी, कांइ गांठ न वाली ॥ का० ॥ ७ ॥ रत्नतिलक सेवक
जणे, सुणजो वनमावली ॥ वाड जल्ली परें पालजो, करजो ढंग वाली ॥ का० ॥ ८ ॥

॥ अथ वणजारांनी सञ्ज्ञाय ॥

॥ नरजव नयर सोहामणुं ॥ वणजारा रे ॥ पामीने करजे व्यापार ॥
अहो मोरा नायक रे ॥ सत्तावन संवर तणी ॥ व० ॥ पोठी जरजे उदार
॥ अ० ॥ १ ॥ शुज परिणाम विचित्रता ॥ व० ॥ करियाणां बहुमूल
॥ अ० ॥ मोक्षनगर जावा जणी ॥ व० ॥ करजे चित्त अनुकूल ॥ अ०
॥ २ ॥ क्रोध दावानल उलवे ॥ व० ॥ मान विषम गिरिराज ॥ अ० ॥
उलंघजे हलवें करी ॥ व० ॥ सावधान करे काज ॥ अ० ॥ ३ ॥ वंशजाल
माया तणी ॥ व० ॥ नवि करजे विशराम ॥ अ० ॥ खाडी मनोरथ जट

तणी ॥व०॥ पूरणनुं नहिं काम ॥अ०॥४॥ राग द्वेष दोय चोरटा ॥व०॥
वाटमां करशे हेरान ॥अ०॥ विविध वीर्य उद्धासथी ॥ व० ॥ ते हणजे
रे स्थान ॥ अ० ॥५॥ एम सवि विघन विदारीने ॥ व० ॥ पहुँचजे शिव
पुरवास ॥ अ० ॥ खय उपशम जे जावना ॥ व० ॥ पोतें जख्या गुणराशि
॥अ०॥६॥ दायिक जावें ते थशे ॥ व० ॥ लाज होशें ते अपार ॥ अ० ॥
उत्तम वणिज जे एम करे ॥व०॥ पद्म नमे वारं वार ॥अ०॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ सोदागरनी सहाय ॥

॥ लावो लावोने राज, मोंधा मुलनां मोती ॥ ए देशी ॥

॥ सुण सोदागर बे, दिलकी बात हमेरी ॥ तें सोदागर दूर विदेशी,
सोदा करनकुं आया ॥ मो सम आये माल सवाया, रतनपुरीमें ठाया
॥ सु० ॥ १ ॥ तिनुं दलालकुं हर समजाया, जिनसें बहोत नफाया ॥
पांचुं दीवानुं पाजं जडाया, एककुं चौकी बिठाया ॥ सु० ॥ २ ॥ नफा
देख कर माल विहरणां, चुआ कटे न युं धरनां ॥ दोनुं दगाबाजी दूर क
रनां, दीपकी ज्योतें फिरनां ॥ सु० ॥ ३ ॥ उर दिन बली महेलमें रहनां,
बंदरकुं न हलानां ॥ दश सहेरसें दोस्तीहिं करनां, उनसें चित्त मिलानां ॥
॥ सु० ॥ ४ ॥ जनहर तजनां जिनवर जजनां, सजनां जिनकुं दलाइ ॥
नवसर हार गलेमें रखनां, जखनां लखकी कटाइ ॥ सु० ॥ ५ ॥ शिरपर
मुकुट चमर ढोलाइ, अम घर रंग बधाइ ॥ श्रीशुजवीरविजय घर जाई,
होत सताबी सगाइ ॥ सु० ॥ ६ ॥ इति ॥

॥ अथ आपखजावनी सहाय ॥

॥ आप खजावमां रे, अवधू सदा मगनमें रहेनां ॥ जगत जीव हे
कर्माधीना, अचरिज कबुअ न लीना ॥ आ० ॥ १ ॥ तुम नहिं केरा को
इ नही तेरा, क्या करे मेरा मेरा ॥ तेरा हे सो तेरी पास, अवर सबे
अनेरा ॥आ०॥२॥ वपु विनाशी तुं अविनाशी, अब हे इनकुं विलासी ॥
वपु संघ जब दूर निकासी, तब तुम शिवका वासी ॥ आ० ॥३॥ राग ने
रीसा दोय खवीसा, ए तुम दुःखका दीसा ॥ जब तुम उनकुं दूरी करीसा,
तब तुम जगका ईसा ॥ आ० ॥४॥ परकी आसा सदा निरासा, ए हे जग
जन पासा ॥ ते काटनकुं करो अज्यासा, लहो सदा सुखवासा ॥आ०॥
॥ ५ ॥ कबहीक काजी कबहीक पांजी, कबहीक हुआ अपत्राजी ॥ कब

हीक जगमें कीर्त्ति गाजी, सब पुजलकी बाजी ॥ आ० ॥६॥ शुरू उपयोग
ने समताधारी, ज्ञान ध्यान मनोहारी ॥ कर्म कलंककुं दूर निवारी, जीव
वरे शिवनारी ॥ आ० ॥ ७ ॥ इति सद्याय ॥

॥ अथ श्री शोल सतीयोनी सद्याय ॥

॥ शोल सतीनां लीजें नाम, जेथी मनोवांछित शुभ काम ॥ जक्ति जाव
अति आणी घणो, जाव धरीने जवियण सुणो ॥ १ ॥ ब्राह्मी चंदनबा
ला नाम, राजिमती ड्रौपदी अजिराम ॥ कौशल्या ने मृगावती, सुलसा
सीता ए महासती ॥२॥ सती सुजडा सोहामणी, पोल उघाडी चंपा त
णी ॥ शिवा नाम जपो जगवती, जगीश आये कुंती सती ॥ ३ ॥ शीलव
ती शीलें शोजती, जजो जावें ए निर्मल मती ॥ दमयंती ने चूला सती, प्र
जावती ने पद्मावती ॥४॥ शोल सतीनां नाम उदार, जणतां गणतां शिव
सुखकार ॥ शाकिनी काकिनी व्यंतर जेह, सतिनामें न पराजवे तेह ॥५॥
आधि व्याधि सवि जाये रोग, मन गमता सवि पामे जोग ॥ संकट विकट
जाये सविदूर, तिमिर समूह जेम उगे सूर ॥६॥ राज रुद्धि घरे होये बहु, राय
राणा ते माने सह ॥ वाचक धर्मविजय गुरुराय, रत्नविजय जावें गुण गाय ॥७॥

॥ अथ आत्मशिक्षानी सद्याय ॥ राग रामग्री ॥

॥ आत्मरामें रे मुनि रमे, चित्त विचारीने जोय रे ॥ तहारुं दीसे नवि
कोय रे, सहु स्वारथी मदयुं जोय रे, जन्म मरण करे लोय रे, पूर्ते सर्व
मली रोय रे ॥ आ० ॥ १ ॥ स्वजनवर्ग सवि कारमो, कूडो कुटुंब परि
वार रे ॥ कोइ न करे तुज सार रे, धर्म विण नही कोइ आधार रे,
जिणें पामे जवपार रे ॥ आ० ॥ २ ॥ अनंत कलेवर मूकीयां, तें कीयां
सगपण अनंत रे ॥ जव उद्येगें रेतुं जम्यो, तोही न आव्यो तुज अंत रे ॥
चेतो हृदयमां संत रे ॥ आ० ॥ ३ ॥ जोग अनंता तें जोगव्या, देव म
णुअ गतिमांहि रे ॥ तृप्ति न पाम्यो रे जीवडो, हजी तुज वांछा ठे त्यांहि
रे, आण संतोष चित्तमांहि रे ॥ आ० ॥ ४ ॥ ध्यान करो रे आत्मतणुं,
परवस्तुथी चित्त वारी रे ॥ अनादि संबंध तुज को नहीं, शुरू निश्चय इस
धारी रे, इणविध निज चित्त ठारी रे, मणिचंद्र आत्म तारी रे ॥ आ० ॥५॥

॥ अथ वीश स्थानकना तपनी सद्याय ॥

॥ श्रीसीमंधर साहिब आगें ॥ ए देशी ॥ अरिहंत पहेले स्थानक गणी

यें बीजे पद सिद्धाणं ॥ त्रीजे पवयण आयरिय चोथे, पांचमे पद थेराणं
रे ॥ जविया वीश स्थानक तप कीजें ॥ उढी वीश करीजें रे ॥ ज० ॥ ग
णणुं एह गणीजें रे ॥ ज० ॥ जिम जिनपद पामीजें रे ॥ ज० ॥ नरजव
लाहो वीजें रे ॥ ज० ॥ वी० ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ उवज्जाय ठठे सब
साहूणं, सातमे आठमे नाण ॥ नवमे दंसण दसमे विणयस्स, चारित्र अ
गीयारमे जाण रे ॥ ज० ॥ वी० ॥ २ ॥ बारमे वंजवयधारीणं, तेरसमे किरिया
णं ॥ चउदमे तव पनरमे गोयम, सोलसमे नमोजिणाणं रे ॥ ज० ॥
वी० ॥ ३ ॥ चारित्तस्स सत्तरमे जपीयें, अठारसमे नाणस्स ॥ उंगणीश
मे नमोसुयस्स संजारो, वीशमे नमो तिठस्स रे ॥ ज० ॥ वी० ॥ ४ ॥
एकासंणादिकं तप देववंदन, गणणुं दोय हजार ॥ संघ विनय बुध शि
ष्य सुदर्शन, जंपे एह विचार रे ॥ ज० ॥ वी० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ शीयलविष शिखामणनी सद्याय ॥

॥ ढाल ॥ एतो नारी रे, बारी ठे दुर्गतितणी ॥ ठांर संगति रे, मूरख
तुं परखी तणी ॥ जीव जोला रे, मोला तेहशुं म म करे ॥ शीख मानीरे,
ठानी वात तुं परिहरे ॥ १ ॥ त्रूटक ॥ जो वात करिश परनारी साथें,
लोको सहु हेरे अठे ॥ राय रांक थइने रव्या रानें, सुखें नहिं वेसे प
ठें ॥ ए मदनमाती विषय राती, जेसी काती कामिनी ॥ पहेलुं तो वढी
सुख देखाडे, पठे पठाडे जामिनी ॥ २ ॥ ढाल ॥ कर पगना रे, नयण
वयण चाला करे ॥ बोलावी रे, नरने लेइ धाई पडे ॥ जोलावी रे, हाव
जाव देखाडशे ॥ पगे लागी रे, मरकलडे मन पाडशे ॥ ३ ॥ त्रूटक ॥
ए पास पाडे धन गमाडे, मान खंके लीलडी ॥ बोलंती रूडी चित्त कू
डी, कूड कपटनी कोथली ॥ ए नर अमूलक व्यसन पडियो, पठें न पो
साये पायको ॥ दीवान दंके मान खंके, मार सहे पठे रायको ॥ ४ ॥ ढाल ॥
ठांकी लेशे रे, वेझ्याना लंपट नरा ॥ सहु सधवा रे, विधवा दासी दूरें
करा ॥ जा नाशी रे, रूप देखी जीव एह तणुं ॥ ऊजो रही रे, एह स
हामुं म म जो घणुं ॥ ५ ॥ त्रूटक ॥ घणुं म जोइश एह सामुं, कुलखी
दीठे नवि गमे ॥ जिम शुनी पूठें श्रान हींके, तेम परनारी पूठें कां ज
मे ॥ जिम बिह्वाडो दूध देखे, मोले कांग न देख ए ॥ परनार पेध्यो पु
रुष पापी, किंस्थो जय न लेख ए ॥ ६ ॥ ढाल ॥ फुलवेणी रे, शिरसिंद

र सैंथो जख्यो ॥ ते देखी रे, फट मूरख मन कां कख्यो ॥ देखी टीलां रे, ढीलां इद्रिय करि गहगह्यो ॥ शिर राखडी रे, आंख देई तुं कांरह्यो ॥ ७ ॥ त्रूटक ॥ कां रह्यो मूरख आंख देई, शणगार जार इणे धख्या ॥ ए ऊली जीहा, आंखे पीहा, कानकूपा मल जख्या ॥ नारी अग्नि पुरुष माखण, बोल बोलतां विगरे ॥ स्त्रीदेहमां शुं सार दीगो, मूढ महियां कां करे ? ॥ ८ ॥ ढाल ॥ इन्द्रिय वाह्यो रे, जीव अज्ञानी पापीयो ॥ माने नरगह रे, सरग करी विष व्यापीयो ॥ कां झूलो रे, शणगार देखी ए हना ॥ जाणो प्राणी रे, ए ठे दुःखनी अंगना ॥ ए ॥ त्रूटक ॥ अंगना तुं ढोडी ढोकरे, यश कीर्त्ति संघले लहे ॥ कुशीलनुं जो नाम दीये को, परलोक दुर्गति दुःख सहे ॥ विजयज्ज बोले नवि मांले, शीयल थकी जे नरवरा ॥ तस पाय लागुं सेवा मागु, जे जगमांहे जयंकरा ॥ १० ॥

॥ अथ श्री शांतिजिननी आरती ॥

॥ जय जय आरती शांति तुमारी, तोरां चरण कमलकी में जाउं ब लिहारी ॥ ज० ॥ १ ॥ वीश्वसेन अचिराजीके नंदा, शांतिनाथ मुख पू नमचंदा ॥ ज० ॥ २ ॥ चालीश धनुष्य सोवनमय काया, मृगलांठन प्र जुचरण सुहाया ॥ ज० ॥ ३ ॥ चक्रवर्त्ती प्रजु पांचमा सोहे, शोलमा जिनवर, जग सहू मोहे ॥ ज० ॥ ४ ॥ मंगल आरति तोरी कीजें, ज न्म जन्मनो लाहो लीजें ॥ ज० ॥ ५ ॥ कर जोडी सेवक गुण गावे, सो नर नारी अमरपद पावे ॥ ज० ॥ ६ ॥ इति शांतिजिन आरती ॥

॥ अथ श्रीआदिजिननी आरती ॥

॥ अप्सरा करती आरती, जिन आगें ॥ हां रे जिन आगें रे, जिन आ गें, हां रे ए तो अविचल सुखडां मागे ॥ हां रे नाजिनंदन पास ॥ अप्स रा करती आरती जिन आगें ॥ १ ॥ ता थैइ नाटक नाचती, पाय ठमके ॥ हां रे दोय चरणे जांऊर ऊमके ॥ हां रे सोवन घूघरी घमके ॥ हां रे लेती फुदडी बाल ॥ अ० ॥ ११ ॥ ताल मृदंग ने वांसली, रुफ वीणा ॥ हां रे रूडां गावंती स्वर जीणा ॥ हां रे मधुर सुरासुर नयणां ॥ हां रे जोती मुखडुं निहाल ॥ अ० ॥ १३ ॥ धन्य मरुदेवामातने, प्रजु जाया ॥ हां रे तोरी कंचन वरणी काया, हां रे में तो पूरवपुण्यें पाया ॥ हां रे देख्यो तोरो देदार ॥ अ० ॥ १४ ॥ प्राणजीवन परमेश्वर, प्रजु प्यारो ॥ हां रे प्रजु सेवक हुं हुं तारो ॥

हां रे जवो जवनां दुःखड़ां वारो ॥ हां रे तुमें दीनदयाल ॥ अण॥ ५ ॥ सेव
क जाणी आपणो, चित्त धरजो ॥ हां रे मोरी आपदा सघढी हरजो ॥
हां रे मुनि माण कसुखीयो करजो ॥ हां रे जाणी पोतानो वाल ॥ अण॥ ६ ॥

॥ अथ जिननवअंगपूजाना दोहा लिख्यते ॥

॥ जल जरी संपुटपत्रमां, युगलिक नर पूजंत ॥ ऋषज चरण अंगू
ठडो, दायक जव जल अंत ॥ १ ॥ जानुबलें काउस्सग रह्या, विचस्या
देश विदेश ॥ खड़ां खड़ां केवल लच्छुं, पूजो जानु नरेश ॥ २ ॥ लोकांतिक वच
नें करी, वरस्या वरशीदान ॥ करकांने प्रभु पूजना, पूजो जवि बहु
मान ॥ ३ ॥ मान गयुं दोय अंशथी, देखी वीर्य अनंत ॥ जुजाबलें जव
जल तस्या, पूजो खंध महंत ॥ ४ ॥ सिद्धशिला गुण ऊजढी, लोकांतें
जगवंत ॥ वसीया तिण कारण जवि, शिरशीखा पूजंत ॥ ५ ॥ तीर्थकर प-
दपुण्यथी, तिहुअण जन सेवंत ॥ त्रिजुवन तिलक समा प्रभु, जाल
तिलक जयवंत ॥ ६ ॥ शोल पहोर प्रभु देशना, कंठविवर वर्तूल ॥ मधु
रध्वनि सुर नर सुणे, तिणे गले तिलक अमूल ॥ ७ ॥ हृदय कमल उ
पशमबलें, बाढ्या राग ने रोष ॥ हीम दहे वनखंरुने, हृदय तिलक
संतोष ॥ ८ ॥ रत्नत्रयी गुण ऊजढी, सकल सुगुणविश्राम ॥ नाजिक
मलनी पूजना, करतां अविचल धाम ॥ ९ ॥ उपदेशक नव तत्त्वना,
नंव अंग जिणंद ॥ पूजो बहुविध रागथी, कहे शुजवीर मुणींद ॥ १० ॥

॥ अथ श्रीपार्श्वनाथनी आरती ॥

॥ आरती कीजें पास कुंवरकी, जन्म मरण जयहर जिनवरकी ॥ न
यरी वणारसी जन्म कहावे, वामा मात प्रभु हुलरावे ॥ आण॥ १ ॥ यौ
वन वन फलजोगी जणावे, नारी प्रजावती सती परणावे ॥ काय नी
रोग जोग विलसावे, पुरिसादाणी बिरुद धरावे ॥ आण॥ २ ॥ ज्ञान
लोकी कमठ हरावे, गहनदहनथी फणी निकसावे ॥ सेवकमुख,
कार सुणावे, धरणराय पदवी निपजावे ॥ आण॥ ३ ॥ क्रोधी व
हठ तप लय लावे, जिन दर्शनसें सुरगति पावे ॥ जोग संयोग विद्य
बनावे, संयमश्री आतम परणावे ॥ आण॥ ४ ॥ ध्यान लेहरीयां कं
स्सग जावें, स्वामीकूं वड लेइ तव ठावे ॥ मेघमाढी जलधर वरसाव,
जब नासा जर जर जल लावे ॥ आण॥ ५ ॥ तव धरणेंद्रासन कंपावे,

पद्मावतीसाथें त्यां आवे ॥ नाथ ऊर्ध्व शिर फणीकुं धरावे, जइ अपरा
धी देव करावे ॥ आ० ॥ ६ ॥ सांइ शरण लइ समकित पावे, फणिपति
नाटक विधि विरचावे ॥ प्रभुचरणे नमि गेह सिधावे, जगदीश्वर घन
घाती हरावे ॥ आ० ॥ ७ ॥ साकारें केवल दुग पावे, धर्म कही जिन
नाम खपावे ॥ झूतल विचरी मोक्ष सिधावे, अगुरु लघु गुण प्रभु निपजा
वे ॥ आ० ॥ ८ ॥ आरतिगतकी आरती गावे, श्रोता वक्ता रति उतरावे ॥
मनमोहन प्रभु पास कहावे, श्री शुभवीर ते शीश नमावे ॥ अ० ॥ ९ ॥

॥ अथ मंगल चार ॥

॥ चारो मंगल चार, आज महारे चारो मंगल चार ॥ देख्यो दरस
सरस जिनजीको, शोभा सुंदर सार ॥ आ० ॥ १ ॥ ठिनु ठिनु जनमन मोहन
अर्चो, घसी केसर घनसार ॥ आ० ॥ २ ॥ विविध जातिके पुष्प मंगावो,
सफल करो अवतार ॥ आ० ॥ ३ ॥ धूप उरकेवो ने करो आरती, मुख बोखो
जयकार ॥ आ० ॥ ४ ॥ समवसरण आदीश्वर पूजो, चोमुख प्रतिमा चार
॥ आ० ॥ ५ ॥ हैये धरी जाव जावना जावो, जिम पामो जवपार ॥ आ० ॥ ६ ॥
सकलसंघ सेवक जिनजीको, आनंदघन उपकार ॥ आ० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ श्रीपांच कारणनुं स्तवन ॥

जिन! दोहा ॥ सिद्धारथसुत वंदियें, जगदीपक जिनराज ॥ वस्तुतत्त्व स
न्म जाणीयें, जस आगमर्थी आज ॥ १ ॥ स्याद्वादर्थी संपजे, सकल व
ननु विख्यात ॥ सप्तजंगि रचना विना, बंध न वेसे वात ॥ २ ॥ वाद वदे
नय जूजुआ, आप आपणे ठाम ॥ पूरण वस्तु विचारतां, कोइ न आवे का
म ॥ ३ ॥ अंधपुरुषें एह गज, ग्रही अवयव एकेक ॥ दृष्टिवंत लहे पू
र्णगज, अवयव मली अनेक ॥ ४ ॥ संगति सकलनयें करी, जुगतियोग
रोऊबोध ॥ धन्य जिनशासन जग जयो, जिहां नहिं किश्यो विरोध ॥ ५ ॥
हो-

॥ ढाल पहेली ॥ राग आशावरी ॥

फुदः श्री जिनशासन जग जयकारी, स्याद्वाद शुद्धरूप रे ॥ नय एकांत
गाथ्यात निवारण, अकल अजंग अनूप रे ॥ श्री० ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ कोइ
निहं एक कालतणें वश, सकल जगत गति होय रे ॥ काळें उपजे काळें
वणसे, अवर न कारण कोय रे ॥ श्री० ॥ २ ॥ काळें गर्ज धरे जग व
निता, काळें जन्मे पुत्त रे ॥ काळें बोलेकाळें चले, काळें जाले घरसुत्त,